SBORNÍK PŘÍSPĚVKŮ

K DĚJINÁM PRAHY

IV.

FOR USE IN
LIBRARY
ONLY

SBORNÍK PŘÍSPĚVKŮ K DĚJINÁM HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY.

VYDÁVÁ OBEC HLAV. MĚSTA PRAHY
PRACÍ ARCHIVU MĚSTSKÉHO.

ZA REDAKCE
PhDr. VÁCLAVA VOJTÍŠKA,
ARCHIVÁŘE HLAV. MĚSTA PRAHY.

DÍL IV.

V PRAZE 1923.
NÁKLADEM DŮCHODŮV OBCE HLAV. MĚSTA PRAHY.
TISKEM Dra ED. GRÉGRA A SYNA V PRAZE.

DB
879
P8A5
dil 4

LIBRARY
JUN 2 1966
UNIVERSITY OF TORONTO

1087020

ÚVOD.

Vydávaje čtvrtý svazek »Sborníku příspěvků k dějinám hlavního města Prahy«, musím povědět, že vychází aspoň o osm let později, nežli mohl býti za jiných okolností do veřejnosti uveden Spis konsistor. a škol. rady Františka Vacka »Dějiny Bubenče, Dejvic, Šárky a okolí«, jehož první část, zpracovávající historii těchto končin městských od nejstarších dob do r. 1620, byla pojata už do druhého svazku »Sborníku«, byl dán do tisku již mým předchůdcem městským archivářem JU a PhDr. Josefem Teigem r. 1914, a při tom bylo rozhodnuto, že pro svou rozsáhlost zůstane ve svazku samoten. Avšak tenkrát, do r. 1915, bylo vytištěno jenom 15 tiskových archů, a když těžké poměry válečné zastavily úplně tisk, bylo třeba čekati na pokračování až do r. 1922, kdy ovšem starost o vydání díla připadla mně.

Jsem rád, že čtvrtý svazek »Sborníku«, který je vlastně první vytištěn a vydán mým řízením, přináší monografii, která by měla býti vzorem místopisných studií jiných a nic více by nezasluhovala, nežli aby vyvolala následovníky, již by se stejně věnovali jiným částem nyní spojeného hlav. města Prahy. Auktor nešetřil práce, aby podal v tomto dílu ucelený obraz minulosti někdejšího svého působiště a okolí od r. 1620 do doby nejnovější, při čemž si položil mezi rok 1910. Avšak když k tisku nepřišlo tak rychle, jak se domníval, při korekturách posunul hranici k r. 1915, a toho roku se přidržel i v té části spisu, která byla vytištěna po kolikaleté přestávce od 16. archu počínajíc. Musil státi na časové jednotnosti práce, ač jinak byl by dovedl svou knihu až k samému roku jejího vydání.

Obtíže, s kterými byl vydáván čtvrtý svazek »Sborníku«, projevily se i na samém konci tisku. Poznalo se, že rejstřík k práci Vackově, aby vyčerpal do úplnosti obsah jeho jmén osob i míst, narostl by do značných rozměrů a vyžádal by si poměrně velkých nákladů. Proto bylo upuštěno od úmyslu rejstříku úplného, a auktor pojal do něho jenom jména osob a míst význačnějších, jichž není v práci zmíněno jen náhodně, nýbrž podávány jsou o nich historické zprávy přímé a podstatné. Mám za to, že tím byla otázka rozřešena nejlépe a že tím ani kniha nevezme patrnější ujmy.

V Praze 7. května 1923.

Dr. Václav Vojtíšek,
archivář hlav. města Prahy.

Dějiny Bubenče, Dejvic, Šárky a okolí.

Napsal František Vacek.

108. *Pohromy způsobené válkou 30letou.*

Vojsko vítězů Bělohorských, ubytované dílem v Praze dílem v nejbližším okolí Prahy, dopouštělo se sveřepých násilností jak na osobách obyvatelů, tak na majetku jejich. O Bubenči máme zprávu, že všecky dvorce tamní byly zpustošeny a v tom způsobu zůstávaly ještě z počátku roku 1623. Plenu chtivá soldateska vnikla i do Královské obory a vybila budovy oborní, tak že ani zdí nebylo ušetřeno.

Sotva Bubenečtí vzpamatovali se ze škod, dne 15. listopadu 1631 přitrhli Sasové a zmocnivše se měst Pražských i velikého dílu severních a středních Čech, byli pány v nich až do května roku 1632. Vojskem Saským zvlášť hustě osazena byla silnice vedoucí podle Bubenče k Velvarům. Pokud dostávalo se mu žoldu nebo věcí k živobytí potřebných, chování jeho nevybočovalo ve svévoli a ukrutenství; ale když v místech, kde Sasové posádkou dleli, obyvatelstvo nemělo již, čím by hladové žaludky jejich sytilo, nadešla dobu pustého řádění. Vojáci odříkali poslušnost velitelům a rotili se v loupežné tlupy. Kdo maje při sobě peníze, nebo potraviny nesa, nechtěl jim je vydati, uváděl život svůj v nebezpečenství. Chasa vojenská prohledávala domy a pátrajíc v nich po pokladech, jak za to měla, ukrytých, vytloukala stěny, podlahy i stropy příbytků. Když pak lehké jízdectvo císařské armády počalo vytlačovati Sasy z okkupovaného území, bylo od něho bezbrannému obyvatelstvu snášeti nemenšího příkoří než od Sasů.

Ať nic nedíme o roce 1634, kdy vojsko císařské tábořilo vůkol Prahy, válečná léta 1639 a 1640 přinesla další pohromu Bubenči. V ten čas již Švédové vkročili do vsi a pobrali, kde co bylo jim k užitku. Potom v roce 1648 při dobývání Prahy maršálek Švédský Arved hrabě Wittenberg umístil vojsko své v Bubenči, na Letné a v Bubnech (dne 30. srpna), i měl při něm za obydlí lovecký hrádek v Oboře. Po čtrnácti dnech hnul se sice z místa a podnikl výpravu do jižních Čech; nicméně jeho odchodem nezbyla krajina válečných hostí leda na chvíli. Když totiž válka stavena byla mírem Vestfálským (dne 24. října), Švédové podrželi ještě Menší město Pražské a venkovské okolí jeho, kromě jiných posic svých v Čechách, vy-

čkávajíce, až jim přiznána a splacena bude válečná náhrada. Teprve dne 21. září 1649 došlo ku přijetí navrhovaných podmínek. O devět dní později vojsko Švédské dalo se na pochod od Prahy. Větší část vykročila k Braudýsu, aby pojala s sebou tamní posádku, menší část brala se po Bílé Hoře a od tamtud cestou k severu. Císařští generálové Innocenc hrabě Conti a Martin Maximilián svobodný pán Golč rozloučili se s maršálkem Wittenbergem po hostině, konané v Královské oboře. Tam Wittenberg ještě přespal, načež dne 1. října vypravil se za svým vojskem.

Válečné běhy dotkly se Bubenče tak hrubě, že ze vsi zbývala hromada trosek. Ani jediné stavení nespatřovalo se celé, aby lidé mohli v něm přebývati. Co kde bylo prve ze dřeva, vše vytrženo, vylámáno a se škodou kamenného zdiva vypáčeno. V zahradách třely ze země pahýly stromů, réva na vinicích zplaněla nebo zašla, pole ležela ladem. Kdyby majitelé dvorců cele zkažených nebyli zachovali přední díl svého jmění v městech Pražských, jsouce tam usedlými měšťany, Bubeneč byl by těžce zotavoval se z pohromy. Nicméně čtyři chalupy ve vsi přece zanikly.

109. *Hradby Pražské na území Bubenečském a Dejvickém.*

Na opevnění Prahy, aby nepřítel nemohl hned tak blízko přistoupiti k městu, jak dopouštěly staré ohradní zdi a příkopy, pomyslili nejprve za války 30leté, když roku 1634 seznán byl úmysl maršála Banéra proniknouti do Čech a zmocniti se hlavy království. Ježto k útoku mělo dojíti se strany severní, generál Rudolf hrabě Colloredo dal vzdělati okopy na Brusce a upevniti je palisadami. O pět let později vojsko Švédské vedené Banérem chystalo se opět přitrhnouti ku Praze. Z té příčiny dne 6. dubna 1639 bylo od místodržících uloženo radám tří měst Pražských, aby opatřily dělníky i náklad na opravu sešlých hradeb před branou Strahovskou a branou Píseckou. Páni Pražané chtějíce ušetřiti peněz, vysílali na to dílo »pacholata, děvčata a ženy« a nezjednávali v čas materiálií k hrazení potřebných. Proto byly jim činěny domluvy od místodržících, kteří »neměli nad tím zalíbení, že Pražané všech tří měst vždy předce až posavad (dne 19. dubna) k dělání šancův lidi k tomu nezpůsobilé vysílají, tesařům plat za práci jejich, kterouž při tom vedou, zadržují, ballisáty pak na týž šance velmi zdlouhavě voziti dávají.« Čím městské rady mohly se omlouvati, bylo že »postranní práva k dělání šancův bez vůle vrchnosti své žádné pomoci činiti nechtějí.« I vyšlo nařízení ze dne 29. dubna, aby hejtman Starého města Václav starší Vratislav z Mitrovic řečeným vrchnostem povinnost jejich připomněl.[1])

K vykonání kusu díla na hradbách přihlásila se v květnu studentská legie, nedlouho předtím z Mariánské družiny akademiků zřízená. Jak se

[1]) Knihy dekretů AMP 745, fol. 6, 14, 182 n., 183 n., 184 n., 185 n., 188; 818, fol. 47, 48.

podobá, velitel posádky Pražské dal jí vyměřiti okop za hradem proti Prašnému mostu. S mladistvým nadšením davše se do práce a v ní vytrvávajíce legionáři vzbudili obdiv obecenstva, tak že i měšťané jali se jim pomáhati. Ve čtrnácti dnech byla již hradba zhruba hotova. Když pak Banér dne 30. května 1639 položil něco vojska na Letné, legie se svými veliteli, čtyřmi professory-jesuity, stála pohotově na nové hradbě.[2])

Po nezdařilém usilování o Prahu Švédové ustoupili do Brandýsa a Staré Boleslavě, kdež potom za delší čas měli »pás moci své«. Ježto bylo čekati, že nepřítel obnoví útok, práce na zpevnění Prahy nesměly odpočívati. Dne 4. srpna místodržící nařizovali hejtmanu Starého města, »poněvadž ten šanc při Prašným mostu za hradem Pražským, JMCské residenci, až posavad nedodělaný zůstává, a na něm mnoho záleží, též Jich Milosti pán pán Hendrych hrabě z Šliků, z Passounu a Lokte (president válečné rady dvorské) a JMCské nejvyšší generál leitenambt pán pán Matyáš Gallas, aby dodělán byl, žádati ráčí,« aby obce měst Pražských »na tom společně se snesly, dvě stě mužův, totiž zedníkův a jinšich k tomu potřebných řemeslníkův zjednaly a podle proporcí mezi městy Pražskými starodávní na zaplacení jich, potáhnouce v to i postranní práva, však dle slušnosti a náležitosti, jistou summu peněz sebraly, i tak jim samy každodenně skrze osoby k tomu zřízené platily, zejtřejšího pak dne takových 200 osob s poznamenáním jmen jich ráno v šest hodin na poloviením orloji do díla za most Prašný společně postavily.« A opět nařízením ze dne 26. srpna místodržitelstvo chtělo tomu, »aby Staroměstští a Novoměstští každého dne 40 mužův na dodělání šancův za hradem Pražským vyměřených (nebo se o to páni generálové velmi domlouvají) vysílali.«[3])

Hradby vzdělané na obranu Pohořelce, Hradčan a hradu Pražského počínaly se za klášterem Strahovským, kde v roce 1645 dokončena byla stavba brány, a pokračovaly obloukem k nynější baště nad úvozem Bruseckým i dále až na břeh řeky u Městské plovárny. Dle úpravy díla bylo by spíše nazývati je valy než hradbami, neboť skládaly se z náspů, příkopů a palisád, ale ne ze zdiva. Strany pozemků v ně zabraných úřady nevcházely s nikým v jednání, tak že majitelé musili bez útěchy na to patřiti, jak kusy polí, vinic a zahrad jsou jim odňaty. Největší škodu utrpěli klášter Strahovský, úřad nejvyššího komorníka zemského a probošt metropolitního kostela. Těm, kdož měli úroční pozemky na čáře hradební, mohlo zmírňovati bolest aspoň pomyšlení, že nebudou povinni dávati z nich plat. Tak po roce 1643 oznamoval Jiřík Rovenský z Libanhory, měšťan Starého města, důchodnímu nejvyššího komornictví, poněvadž »jest mu vinice jeho za zámkem do šance vzata,« že z ní nic platiti nebude.[4]) A, jak víme, neplatil.

---

[2]) *Rezek*, Děje Čech a Moravy za Ferdinanda III. str. 194 n., 208. *Svoboda*, Katolická reformace II. str. 156.

[3]) Knihy dekretů AMP 725, fol. 216, 228; 818, fol. 70.

[4]) Kniha vinič. AZ Smíchov. 41, fol. D. 1.

Když Švédové r. 1645 opět do Čech vtrhli, císař Ferdinand III. na popud válečné rady dvorské vydal rozkaz, aby nákladem obcí tří měst Pražských »šance okolo Prahy byly vyzdvihovány.« K rychlejšímu opatření peněz měla posloužiti sbírka, nařízená dne 3. dubna, při níž měšec každého měšťana ulehčován byl o tolar, osob pak vyššího stavu o dva tolary. Ježto nepřítel blížil se někdy ku Praze a potom zas jinam obracel, horlivost v pracích hradebních časem vzrůstala, časem ochabovala. Největší spěch byl z počátku roku 1646, kdy došly zprávy, že Švédové zmocnili se Litoměřic a Mělníka. Ať jen o tom povíme, jak tehdáž opatřována byla severní strana města, generál Rudolf hrabě Colloredo dal opevniti palisádami břeh řeky pod Letnou, zavézti bránu Píseckou (při domě čís. pop. 134-III.) a před ní vzdělati příhradu na způsob srubu. K jeho rozkazu páni Staroměstští vypravili tři praporce vojenské chasy na stráž jednak u lvárny za Prašným mostem, jednak u letohrádku královny Anny, jednak nad Píseckou branou. Na rychlo pak v těch místech tesaři opravovali hradební pažení pod dozorem císařského plukovníka Ranfta, jemuž uloženo čeliti s vojskem nepříteli, kdyby k Brusce přitrhl. Práce prv řečné stěžovalo mrazivé povětří.[5])

Na podzim t. r., když oddíly vojska Švédského zajížděly až ku Praze, nařízeno bylo radám tří měst Pražských, aby postaraly se o opravu sešlých hradeb na Brusce. O tom zvídáme z listu královských místodržících, jenž má datum dne 26. října 1646. Páni odpovídají na žalobu jim podanou: »Měvše sobě spis poctivých Pražanův všech tří měst Pražských, kterýmž sobě stěžují, že by práva postranní a židé Pražští k zaopatření a spravení přehnilých a vypadalých pallisádův od brány Bruska řečené až k šternšanci okolo hradu Pražského žádným nákladem pomoci nechtěli, oni pak sami, an bez toho na opravu zdí městských a reparirování pallisádův při branách a poštách jich se nacházejících též na dříví pro varty veliké outraty vésti museji, takového nákladu podniknouti nemohli, přednešený a v svém uvážení, nařizujeme, aby oni (hejtmani a rady městské) v té příčině s vrchnostmi dotčených práv jednali i k tomu skutečně přivedli, při židech Pražských pak dostatečně nařídili, poněvadž se tu podobně defensí jich dotýče, protož aby oni tolikéž podle proporcí k vyzdvižení a opravení dotčených přehnilých a vyvrácených pallisádův za týmž hradem Pražským potřebným nákladem bez odporu a vejmluv napomocni býti hleděli.« [6])

V době, kdy Švédové měli v moci Menší město Pražské, generalita jejich nedala pustnouti hradebním valům na Brusce, nýbrž starala se o to pro bezpečnost Švédské državy, aby byly rozšířeny, rozmnoženy a zpevněny.[7]) Práci na hradbách konali dílem vojínové, dílem řemeslníci a dělníci z Menšího města.

[5]) Kniha dekretů AMP 746, fol. 96, 100, 110, 132, 135, 150, 151, 169.
[6]) Kniha dekretů AMP 746, fol. 225 n.; 887, fol. 73.
[7]) Kniha dekretů AMP 888, fol. 25, 63 n.

Co hned po skončení války vojenská rada dvorská uznala za věc potřebnou, a císař schválil, bylo, aby Praha stala se pevností. Plán k opevnění jejímu věnceno baští podle soustavy Michela San Micheliho vypracoval generál Innocenc hrabě Conti. V něm proponováno bylo na okrsku mezi branou Strahovskou a západním krajem Letné devět baští a tolikéž courtin (mezibaštní). Později však pro povahu terrainu vidělo se projektovati tam deset baští. Z nich tři (znamenané později čísly XIV., XV., XVI.) připadaly do území Dejvického, čtvrtá další (čís. XVII.) a snad i díl páté do území Bubenečského. Při vyměřování hradeb přihlédalo se ke dvěma cestám, to jest silnici Podbabské směřující k Hradčanům a cestě vedoucí z Bubenče do Prahy, aby v běhu svém nebyly rušeny a tudíž by procházely courtinami. Naproti tomu nebyl vzat ohled na cestu, která vedla od severozápadního rohu Královské zahrady na Brusce do Obory Bubenečské. Díl její v místech nynější Kadetní školy vzal potom navždy za své.

O průběhu fortifikačních staveb nemůžeme se šířiti, protože zápisy k tomu se odnášející nejsou nám přístupny. Jisto jest, že v hradbách nad Bruskou zřízeny byly zprvu dvě brány, jedna proti Prašnému mostu mezi baštami čís. XIV. a XV., druhá nad úvozem Bruseckým mezi baštami čís. XVII. a XVIII. Pravíme »zřízeny« a ne »vystavěny«, protože před obezdíváním baští a courtin, jež dálo se teprv ve druhém desítiletí 18. století, řečené brány nebyly než dřevěné postranice, s nichž spouštěn byl zdvihutý most přes hradní příkop. Když roku 1719 k tomu docházelo, aby u zdvihutých mostů zděné brány se stavěly, velící generál v Praze Damián Jan Filip baron ze Sickingen oznámil dvorské válečné radě, že fortifikační komise uznává za dobré, aby obě posavadní brány byly zazděny, a místo nich zbudována brána jedna v courtině mezi baštami čís. XVI. a XVII. Uvedl také důvody, řka, že ušetří se tím peněz, a v hradbách bude větší pravidelnost. Válečná rada prve než přisvědčila k úsudku komise, vyžádala si dobré zdání královských místodržících i magistrátu Starého města Pražského. Z počátku měsíce března 1719 došlo pak její rozhodnutí, že staré průchody smějí býti zazděny.[8])

Poloha *staré Brusecké brány* je již z toho, co jsme uvedli, dosti patrna. Brána byla na cestě z úvozu Bruseckého do Bubenče nyní nově otevřené, přímo na východ od nynější Brusecké brány. Podle staré zprávy vzdálenost její od Písecké brány pod úvozem (při domě čís. pop. 134-III.) činila 420 kroků[9]) čili asi 315 *m*. Když na sněmu zemském v roce 1708 stavové přijali vládní předlohu, aby v Čechách zavedeny byly akcízy z potravin, komora dala při branách vystavěti domky pro výběrčí nové daně. Akcízní domek u staré brány Brusecké připomíná se roku 1713 v popise pozemků Bubenečských. Než dlouho účelu svému neslouží, ježto akcízy v roce 1714 byly zrušeny.

---

[8]) Listiny AMP I. 454. 14. 16. 18.
[9]) Listina AMP I. 454. 22.

Přípravy ke zbudování *nové brány Brusecké* dály se z jara roku 1719. Tehdáž úřad Starého města opětovnou žádostí domáhal se toho, aby do díla pojata byla také strážnice pro stráž městskou a příbytek pro branného a písaře. Ale jakkoli ani místodržící ani fortifikační inspektoři žádosti neodpírali, ba za slušnou ji pokládali, ze stavby časem pokročilé vidno bylo, že obec nadarmo o věc pracovala. Na překážku nebylo snad, že městský úřad přál si, aby na stavbu řečených příbytků nakládalo se z fortifikačního fondu (z peněz, které sněmem zemským na opevňování byly svoleny), nýbrž v cestu vstupovala snaha vojenské správy zachovati bráně ráz objektu čiře vojenského. Proto polní zbrojmistr baron ze Sickingen nepřivolil ani k další žádosti obce, aby některá místnost v bráně byla vykázána za příbytek městské stráže, nepozval zástupce města k slavnostnímu otevření brány, jež stalo se v pátek dne 9. května 1721, a osadil bránu stráží vojenskou.[10]) Uběhlo pak mnoho let, než usilování rady Staroměstské o správu Brusecké brány potkalo se s dobrým výsledkem.

Nová brána, vystavěná podle návrhu inženýra setníka Vageta dvorním architektem Janem Alliprandim, trvá až posavad. Že byl veden náklad na uměleckou úpravu její, o to zásluhu měl generál svrchu dotčený. Paměť jeho hlásá nápis umístěný na severní frontě: D: B: D. Sickingen: praes. et milit. in reg. Boem. gen. com. (Damianus baro de Sickingen, praesidii et militiae in regno Bohemiae generalis commandans). Týž velitel posádky a chef vojenské správy v království chtěje uctíti císaře, pojmenoval novou bránu branou Karlovou,[11]) kterýžto název dodržoval až do počátku 19. století. Kdy však nebo od koho bašty hradební byly nazvány podle světců, kterým blízké kostely nebo kaple jsou zasvěceny (čís. XIV. bašta sv. Václava, čís. XV. bašta Všech svatých, čís. XVI. bašta sv. Jiří, čís. XVII. bašta sv. Lidmily, čís. XVIII. bašta sv. Tomáše, čís. XIX. bašta sv. Magdalény), nemohli jsme zvěděti. Naproti tomu možno říci v jistotě, že pojmenování hradeb nad Bruskou hradbami Mariánskými nepochází z roku 1639, jak tu i tam se tvrdívá, nýbrž ze druhé poloviny 18. století, kdy u brány Brusecké vystavěna byla kaple Pomocné Panny Marie.[12])

110. Vrchnost Bubenečská.

Nejvyšší purkrabí Pražský pan Adam ze Šternberka nezbyl v roce 1618 těžkého příkoří, protože nechtěl držeti stranu vzbouřilých stavů Českých. Když konečně povedlo se mu ujíti ze země, vysloveno o něm, »že jest

[10]) Listiny AMP I. 454. 18. 20. 21. 24.

[11]) Listina AMP I. 454. 28.

[12]) Instruktivní zprávy o hradbách Bruseckých podávají dva autoři ve svých pojednáních: *Teige*. O účasti měst Pražských při stavbě městských hradeb v 17. a 18. století (Almanach král. hlav. m. Prahy I. str. 219 nn.) a *Herain*, Brána Písecká či Bruská (Časopis společnosti přátel starožitností českých XII. str. 109 nn.)

nevěrný syn vlasti, všech těch nepříležitostí (protestantům nemilých rozhodnutí) původce, a tudíž všech úřadu v zemi České na věky neschopen. Stavové sněmující v Praze dne 3. srpna 1619 na tom stanuli, aby statky k purkrabství náležité, dokud by nejvyšší purkrabí volen nebyl, do sekvestru byly vzaty, a z důchodů týchž statků by opatrovníci jich každého téhodne osobám v zemi válkou zhubeným jistou sumu peněz na vychovávání dávali. Potom od krále Fridricha na úřad nejvyššího purkrabství dosazen byl pan Bohuchval Berka z Dubé (r. 1619—1620), bývalý přední direktor a správce země. Když pak i jemu udeřila hodina, aby útěkem do ciziny hledal spásy, pan Adam ze Šternberka vrátiv se, přišel zase k svému důstojenství.

Po smrti řečeného pana ze Šternberka r. 1623, král Ferdinand II. zůstavil úřad nejvyššího purkrabství uprázdněný, protože větší díl purkrabské právomoci přenesen byl na místodržitele Karla knížete z Lichtenštejna. Za vakance důchod z úředních statků přijímala komora. Tak bylo do roku 1627, kdy po ohlášení Obnoveného zřízení zemského, počíná se nová řada nejvyšších purkrabí Pražských.

K naší potřebě stačí jmenovati druhého z nich, Jaroslava Bořitu hraběte z Martinic (r. 1638—1649), o němž chceme připomenouti, že prodal purkrabský pivovar ve Spálené ulici a koupil dům s pivovarem na Perštýně »k vystavování z něho piv na grunty téhož úřadu nejvyššího purkrabství Pražského« (r. 1641). Odtamtud tedy bylo dováženo pivo do *krčem* v Bubenči. Když pak ještě za života Jaroslava Bořity z Martinic r. 1649 města Pražská, válkou zchuzená, přednášela desideria svá králi, páni Malostranští žádali za dovolení, aby směli zříditi výsadní krčmu v Bubenči pro plavce, kteří přiváželi zboží z Drážďan a měli přístav u Císařského mlýna. Řečený přístav zaražen byl trvám od Sasů v roce 1632, neboť předtím zmínka o něm se nečiní. Ježto žádost obce Menšího města dotýkala se statku purkrabského, císař přál si slyšeti o ní nejprve dobré zdání nejvyššího pana purkrabí. I došla odpověď, jaké z předu bylo se nadíti od vrchnosti mající ode dávna dvě krčmy v témž místě. Nejvyšší purkrabí ohrazoval se proti tomu, aby město hledalo zisk se škodou jeho úřadu. Však ani komora česká nedávala jiné rady, než aby žádost byla zamítnuta.[13])

Ze zprávy sepsané roku 1650 dovídáme se, že statky nejvyššího purkrabství vynášely ročně 6422 zl. Suma ta nebyla effektivní, nýbrž zakládala se na součtu důchodů z doby minulé, kdy všecky platy řádně se scházely. Z důchodu statkového nejvyšší purkrabí musil ovšem činiti různá vydání na personál svého úřadu. Příčinu, pro kterouž tehdáž vzpomínáno bylo příjmů jeho, hned dodáváme. Ježto po smrti nejvyššího purkrabí pana Františka Oldřicha z Kolovrat (r. 1649—1650) osazení úřadu se protahovalo, i bylo třeba zříditi provisorium, král Ferdinand III. připojil důchody ze statků purkrabských ke své komoře a ustanovil za hejtmana čili správce

[13]) *Čelakovský*, Codex iuris munic. I. str. LXXI., LXXIII.

tychž statku Jana Jiřího Mazánka ze Zlatého Pole. V instrukci, jež od krále správci byla vydána, zvláště to zakazuje se k naší pozornosti, co pravi se o *hlinisti za branou Bruseckou*, ze hejtman má je každoročně co nej dražeji, dokud by cihelna k témuž ouřadu náležející k vyzdvižení nepřišla, na ratifikaci komory české pronajímati.«[14]) Hliniště tuto dotčené bylo při západním kraji Letné před potomní baštou čís. XVIII.

Purkrabské provisorium trvalo do počátku roku 1651, kdy k prvnímu důstojenství v zemi obrán byl Bernard Ignác hrabě z Martinic (r. 1651—1685). Za něho zotavily se již poddanské vsi z pohrom 30leté války, tak že platy jejich vstupovaly zase na bývalou míru. Z Bubenče úřad purkrabský přijímal od *pěti emfyteutů* celkem 10 kop 5 gr. 5 den. míš. ročního platu a 33 kopy 30 gr. výkupného z roboty, kdežto od *tří poddaných* tamních, kteří robotu konali, vycházelo mu celkem 2 kopy 8 gr. 6 den. míš. ročního platu. Mimo to z vinice Hvězdy platili držitelé její ročně 10 gr. míš. Tak jeví se příjem v sumě 45 kop 54 gr. 4 den. míš. Majetek purkrabského dílu vsi položen byl za $2^{9}/_{16}$ osedlého, ostatek pak za $3^{15}/_{16}$ osedlého. V popise jednotlivých usedlostí, k němuž nyní přikročujeme, uvedené počty budou, jak náleží, specifikovány.

111. *Svobodnický poplužní dvůr čili deskový statek Přední Ořechec.*

Vlastníkem poplužního dvora v Bubenči byl *Jan Kechl z Holnštejna*, měšťan Menšího města.[15]) Ježto on ve vzpouře zastávaje úřad konšelský, uznával direktory za vrchnost a je podporoval, vědělo se záhy, že nezbude těžké pokuty. Vyšetřovací komise navrhla, aby byl potrestán ztrátou všeho majetku, který před tím již komora ujala; avšak císařským rozhodnutím ze dne 6. srpna 1624 Kechl odsouzen byl toliko čtyř pěti svého jmění. O jeho dům v Menším městě (čís. pop. 36-III.) a dvůr v Bubenči ucházel se císařský dvořenín a komorník *Tomáš Markus z Markfeldu*. Zprvu sic zamýšlel získati dům někdy Kryštofa Kobra v Mostské ulici. I vyžádal si k tomu, aby mu byl prodán, přímluvu arcikníže Leopolda a císaře Ferdinanda. Ale když žádost strany koupě i s doporučením od dvora přednesl Karlovi knížeti z Lichtenštejna r. 1622, dáno mu za odpověď, že dům zůstane vdově a dětem Kobrovým, že však o něco později bude příležitost stržiti od komory jiné domy v Menším městě. Jakmile tedy dům Kechlův na náměstí a dvůr téhož Kechla v Bubenči propadly v konfiskaci, Tomáš Markus hlásil se podruhé, načež císařskou resolucí ze dne 28. listopadu r. 1624 byl přijat za kupce.[16])

Pokud nám známo, po dvoru Kechlově zatoužil také menší purkrabí Pražský, Jiří mladší Mitrovský z Nemyšle. Byl však na omylu, domnívaje se, že dvůr je na gruntech nejvyššího purkrabství. K jeho žá-

[14]) Archiv český XXIII. str. 232.
[15]) Viz v prvém díle odst. 36.
[16]) Listiny A Míst. fasc. C. 215: K. 13, P. 2.

dosti Jan Jaroslav z Lerchenfelsu v červnu r. 1624 nahlížel do manských knih úřadu purkrabského, a když tam zápisu nenašel, vypravil se na výzvědy do Bubenče. Tu rychtář a jiní staří pamětníci mu pověděli, že dvůr, po němž se doptává, není poplatný ani manský, nýbrž svobodnický a že deskami zemskými se řídil a zapisoval od starodávna.[17])

V podáních svých k místodržiteli Tomáš Markus dovolával se toho, že byl v komorní službě u císařů Rudolfa II., Matyáše a Ferdinanda II., celkem 24 léta. Měl pak ještě jinou zásluhu, o níž zmínky nečinil. Půjčil totiž komoře na potřeby válečné 12.000 zl. Nevzpomínati toho velela opatrnost, neboť Markus chtěl z ochoty své nyní těžiti. Doba konfiskací byla příležitou chvílí získati nazpět kapitál i s hojným výtěžkem. Koupiv dům Kechlův, předložil úpis komorní a dosáhl toho, že mu z trhové sumy 12.025 kop gr. míš. polovice byla darována, polovice pak z půjčky jeho odečtena. Poplužní dvůr se všemi svrchky a nábytky komora prodala mu za 2638 kop 19 gr. 6 den. míš., načež dne 20. října 1627 řečený statek byl mu trhem vložen do desk zemských.[18]) Při dvoře nový majetník shledal hned závadu, totiž nedostatek luk. I dožádal se toho, že mu císařskou resolucí ze dne 26. dubna 1628 postoupen byl kus louky pod Oborou k užívání na čas života.[19])

Nemilé překvapení a citelnou škodu způsobil Markovi vpád Saský do Čech r. 1631. Pod ochranou kurfiřtského vojska vrátil se Jan Kechl, který byl prve pro náboženství ze země odešel, a ujal se bývalého majetku svého v Menším městě i poplužního dvora v Bubenči. Však obnovené panství jeho nemělo dlouhého trvání. Odchodem Sasů padla opora českých emigrantů. Pro nedovolený návrat a ujetí statku Kechl r. 1634 odsouzen byl všeho jmění, to jest pětiny z bývalého majetku mu zanechané, ale posud nevydané. Ať dopovíme o rodině nešťastného zemana, Kechl s manželkou svou a dětmi usadil se v Sasku, odkudž opětovanými žádostmi nadarmo o to pracoval, aby choti jeho vrácen byl věnný statek, počtený za 4000 kop gr. míš. Zemřel pak v r. 1640. Vdově jeho Anně z Kocinetu dostalo se dne 28. prosince 1641 císařského svolení, aby přišla do Čech za příčinou své spravedlnosti. Ježto ani potom nebylo jí dosti učiněno, dědici Kechlovi jako poddaní kurfiřta Saského s jeho přímluvou domáhali se v roce 1643 statku matčina, nevíme, s jakým výsledkem.[20])

Tomáš Markus v poslední nemoci své r. 1638 poručil dvůr svému synovci *Martinu Markovi z Markfeldu*, rodilému ze Šumperka na Moravě. Dědicem domu v Menším městě zřízen byl bratr Tomášův Jan Markus z Markfeldu na Dolanech, jenž v roce 1641 učinil se synovcem svým Marti-

---

[17]) Listina A Míst. fasc. B. 110 15.

[18]) DZ větší 142. fol. Q. 27; 294. fol. N. 1. S podivením je, že král Ferdinand II. teprv dne 8. listopadu 1628 dal si vložiti do desk „dvůr v Bubenči pro těžké proti nám Jana Kechle provinění pořádně a spravedlivě v pokutě připadlý.“ DZ větší 621. fol. D. 13.

[19]) *Bílek*, Dějiny konfiskací str. 255.

[20]) *Bílek*, l. c. str. 256; Reformace katolická str. 187 n.

nému, tehdáž již měšťanem Starého města, přátelské porovnání o pozůstalost.[21]) Podle toho, co víme o řádění Švéduv v Bubenči, Martin Markus neužil při hospodářství mnoha let pokojných; když pak válka se skončila, zemřel před rokem 1650. Po něm zůstala *vdova Saloména* a nedospělá dcera Anna, jíž byl otec za poručníky ustanovil Davida Šobra z Grünenau, kontrolora při komisařství pomezních cel, a Maximiliána de Cara z Rozenetu. Saloméně nevidělo se seděti na vdovské stolici; i pojala k manželství Jana Šímu. Hledajíc peněžnou pomoc pro svůj dům, smluvila se s tehdejším primátorem Starého města Mikulášem Františkem Turkem ze Šturmfeldu a Rozentálu, že mu prodá kus pole od dvora svého v Bubenči za 515 kop gr. míš. Když k tomu svolili poručníci Anny Markové jako spoludědičky dvora, uzavřen byl trh dne 13. března 1651. Poloha odprodaného pozemku Ve struhách popisuje se takto: »kus pole 40 strychů držící u silnice k Bábě jedoucí mezi dvěma mostky kamennými proti polím pana probošta hradu Pražského, vedle pole sirotku po někdy Václavu Šánovi náležejícího ze strany jedné, mezi tím i roklina a tok vody od Dehnic do mlýna JMCské jdoucí, též vedle kousku pole pana Abrahama Kyncle z strany druhé, vzadu proti témuž poli pana Kyncle a zdi Vobory u mlýna jako i dolince jedné studánky jdoucí.«[22])

V roce 1653 přijeli do Bubenče visitační komisaři za příčinou majetkového soupisu a shledali, že »tato ves jest na stavení spustlá, ale však ležíce za samou branou u Prahy, role má pšeničné výborný.« O svobodnickém dvoře Salomény Šímové dali zapsati do *berní rolly*, že náleží k němu 221 strych pole a 5 strychů lada, že z polností dvora $25^1/_2$ strychu oseto jest ozimem, $16^3/_4$ strychu oseto jaří, a že majitelka jeho chová jednu krávu. Ostatního dobytka nepočítali, protože berně z něho se nedávala. Po míře orných pozemků dvůr pak byl položen za $2^1/_2$ *usedlého*.

Saloména přečkavši i druhého manžela, přikročila po třetí k sňatku, a to s Danielem Jedličkou voskářem, měšťanem Starého města. Roku 1660 velké neštěstí stihlo ji ohněm, který stavení dvora dílem zkazil dílem i ztrávil. Ježto Saloména s dcerou svou Annou, již provdanou Kleinovou, nemohly podniknouti náklad na opravy, přistoupily k nabídce svrchu řečeného primátora *Mikuláše Františka Turka ze Šturmfeldu a Rozentálu* a dne 3. listopadu 1661 prodaly mu »dvůr s poplužím, dědinami ornými i neornými, s mezemi, roklemi, pastvinami, toky vody« za 2300 zl. R. hotově zaplacených.[23]) Osoba nového vlastníka je známa z dějin; i netřeba o ní se šířiti. Však to rádi bychom přednesli, proč on zalíbil si krajinu Bubenečsko u. Bratr jeho Kryštof, měšťan Nového města, pojal za manželku Zuzanu, dceru Diviše Niederländra, a z přínosu jejího obdržel pozemky na Šárce, celkem asi 64 strychy viničné míry. Mikuláš František

[21]) DZ větší 304, fol. G. 22.
[22]) DZ větší 307, fol. B. 24; 626, fol. E. 4. Listina A Míst. fasc. O. 1. 13.
[23]) DZ větší 152, fol. R. 21; 313, fol. J. 7.

chtěje míti venkovské sídlo na blízku hospodářství bratrova, koupil v roce 1645 vinici Dvorskou u Dejvic (díl nynější Mydlářky).[24]) Když potom Švédové vinici zpustošili, Turek proměnil ji v hospodářský stateček, k jehož rozšíření přikoupil 40 strychů pole od dvora Bubenečského (r. 1651). Přišlo mu pak vhod koupiti celý dvůr, protože za pokojných let hospodářství užitkem se vděčilo, a také již možno bylo obnoviti vinici u Dejvic. Tím, že dvůr i pole, od dvora prv odprodané, sešly se v rukou jednoho majitele, statek zachován byl při původní míře pozemků.

Primátor Turek učinil nemalý náklad na zvelebení dvora. Všecky budovy hospodářské ohněm zničené dal vystavěti z kamene a rozšířil ovčín i chlévy. Od jeho doby připomíná se *chalupa* ke dvoru náležitá, vlastně jen domek (čís. pop. 7), jenž sloužil za kovárnu. Na rozdíl od předešlé majitelky, která vzdělávala sotva pětinu půdy, Turek dával zorávati a osévati tři čtvrti všech pozemků. O chov dobytka, zvláště skotu a bravu pečoval tak horlivě, že ve stájích jeho spatřovalo se více než 20 krav a 400 ovcí.

Po smrti Turkově († dne 31. října 1672) vládl dvorem syn jeho *Vojtěch Bořivoj Turek ze Šturmfeldu a Rozentálu* pospolu čili v nedílnosti s matkou Zuzanou, rozenou Fojtovu z Winkelheidu, a sestrami svými. Teprv když matka zemřela, a ostatní dědici pomyslili na rozvržení statku, Vojtěch Bořivoj požádal za právní odhad dvora; načež v květnu r. 1674 vypravili se do Bubeneče král. místokomorník Petr Mikuláš Straka z Nedabylic a zřízení komisaři shlédnout a ocenit tamního majetku Turkovského. Ze zprávy, kterou oni podali k úřadu desk zemských, vybíráme nejprve popis stavení: »Když se do dvora dolejšími vraty (naproti zdi Královské obory) vejde, při zemi jest sklípek klenutý, vedle něho dolů po schodech skrovný sklípeček. Nad tím sklípkem nahoře jest světnice, síňka, kuchyňka klenutá, z též síňky sýpka, nad tím podkroví s podlahou prkennou. To jest od kamene až po střechu vystavěné, šindelovou střechou přikryté. Při tom kůlna otevřená, v ní dva vozy dělný, jeden s korbou a druhý řebřinový, okovaný; dva pluhy s železem a branami. Dále jsou marštale v jednom štoku pro hovězí a koňský dobytek, od kamene až po střechu vystavěné, došky a některým šárem šindelův přikryté, nad týmiž maštalemi půda pro seno a slámu, při těch maštalích dílna šafářova, nad ní komora pro téhož šafáře, šindelem přikryté. Za týmiž marštalemi jest zahrádka všelijakým mladým ovocným stromovím vysázená. Dále u hořejších vrat ovčín od kamene až po střechu vystavěný, došky, některým šárem šindele nahoře a dole přikrytý, při témž ovčíně obydlí pro ovčáka. Item stodola o dvou mlatech a třech pernách od kamene až po střechu vystavěná, došky, též nahoře a vdole něco šindelem přikrytá, při ní z té strany k ovčínu svinský chlívec. U dolejších vrat jest ratejna, síně, kuchyně a komora, z té síni schody dolů jdouc sklep podzemní. To jest od kamene až po střechu vystavěné, šindelovou střechou pokryté. Při

[24]) Kniha vinič. AMP 2022. fol. 160.

tej ratejně chlív kravský od kamene až po střechu vystavěný, šindelem a doškami přikrytý. Při tom chlívu kravském i chlívce svinské a zase ob zvláštní prostrannější chlívec svinský, třemi stranami ode dřeva a z čtvrté strany zdí zavřený, šindelem přikrytý. Na place jest studnice kamenem vyzděná, při ní koryto dřevěné. Item holubník a mlatnice šindelem přikrytá. Týž dvůr ve svém okrsku jest zdí obehnaný. Šacuje se to vše nadepsané stavení i se zahrádkou 500 kop míš.

»K tomu dvoru patřící chalupa, kterážto nyní kovárnou se užívá, při ní verštat kovářský; v něm jest měch, nakovadlí a některý větší kus nádobí panského; ostatní nádobí kováři náleží. Z té chalupy dává nájmu kovář do roka 16 zl., (což) činí na míšensko 13 kop 42 gr. 6 d.«[25])

Počet užitečného zvířectva ve dvoře byl hojný. Uvádíme seznam jeho i s poznamenáním, zač který kus byl ceněn: vůl hospodářský za 15 kop, »výřezky« dva po 5½ kopě, voly tažné dva po 15 kopách, krav dojných 23 po 9 kopách, »telata osadní« dvě po 3 kopách, pod kravou tele za 2 kopy, sviní starých 13 po 2½ kopě, nunvice 3 po 2½ kopě, vepřů 11 po 2½ kopě, kanec jeden za 3 kopy, mladí kanci dva po 50 gr., mladé sviňky dvě po 50 gr., beranů starých 9 po 1 zl., mladí berani dva po 40 gr., bahnic (ovcí) 317 po 51 kr., jehňat 105 po 30 gr., valach a klisna (»obě hrubě stará«) za 16 kop, valach čtyřletý za 38 kop 34 gr. 2 den., kachen s kačerem 3 po 6 kr., husy s houserem 4 po 15 kr., krůty 3 po 18 kr., slepic s kohoutem 29 po 7 kr., kuřat 20 po 3½ kr., housat 20 po 7 kr., krůfat 10 po 9 kr.

Pole dvora ležela v devíti kusech, jež takto se označují: 1. velký kus u mostku blíž Císařské obory, 2. klínek u téhož mostku, 3. dlouhý kus s přičkou za ovčínem až k silnici, 4. kus pod chalupou, 5. kus mezi vrbami u silnice, 6. kus při struhách nad mlýnem, 7. klínek hořejší u řeky, 8. kus vedle Císařské louky při řece, 9. malý kus mezi velkými kusy u silnice. K ocenění pozemků bylo třeba znáti přesnou míru jejich. Tu nestačila berní rulle se svými počty (226 + 40 strychů), které značily výsevek, a ne výsledek měření. Povolán tudíž měřič zemský, jenž vykonav svou práci, ohlásil, že úhrnná míra pozemků svrchu jmenovaných činí 641 provazec zemský čili 213²/₃ strychu. Z toho počtu 158¹/₃ strychu oseto bylo na různo pšenicí, žitem, ječmenem, něco málo i ovsem a hrachem, a 55¹/₃ strychu zůstávalo úhorem. Komisaři počítajíce lán polí (64 strychy) za 600 kop gr., došli sumy 2003 kop 7 gr. 3½ den. míš.

Celý statek, dvůr s pozemky a dobytkem, ale bez svrchků oceněn byl ve 3478 kopách 23 gr. 3½ den.[26]) Po odhadě ujal jej Vojtěch Bořivoj Turek, splativ díly svým sestrám. Aby rurále rozšířil, přikoupil od bratrance svého Kryštofa Ferdinanda Turka *pozemky na Šárce* v míře asi 70 viničných strychů (r. 1676).[27]) S velikou výhodou pro něj bylo, že komora propůjčila

[25]) DZ. větší 509, fol. 1., 7. nn.
[26]) Tamže.
[27]) Kniha vinič. AK (IX.) fol. 207.

mu v nájem ostrovy za Oborou, odkudž mnoho trávy a sena získával. V pozdějších letech však pomoc ta selhávala, ježto radové komory, aby upokojili jiné žadatele, o palouky na ostrovech se ucházející, nechtěli mu přáti než jen díl toho, co prve měl, aneb dokonce nájem mu odříkali. Jak velice záleželo Turkovi na palouckách, poznáváme z listu jeho, kterým dne 10. dubna 1687 znovu prosebně obracel se ke komoře. S dovolením VVMtí, psal, nebožtík otec můj a já po něm drželi jsme všecky ostrovy čili výspy na řece za Oborou. Mým nákladem, i mohu říci nemalým, byly ony vyčištěny a srovnány, tak že v přítomné době hojnější užitek vydávají JMCské, než prve nesly. Nyní shledávám, že za Císařskou štěpnicí je kus neužitečné země, bylím zapuštěný, kdež neroste tráva, jež by se hodila za seno, ale toliko salvo respectu kravám píce mohla by se tam sekati. Kdyby VVMti považujíce to, že jsem pozemky za dřívějších let najaté zlepšil a výnosnější učinil, řečeného městiště mně dopřáti ráčili, byl bych ochoten roční plat z něho dávati. Po té žádosti páni uložili zámeckému stavebnímu písaři Janu Karlu Miesnerovi, aby ohledal neužitečnou zemi za Štěpnicí a podal návrh. Z jeho zprávy pak dověděli se, že jde o dva kusy luk při rameně řeky, z nichž předešlí nájemci získávali dva velké vozy sena a platili 11 kop gr. míš.[28])

V době, kdy komora odříkala nájem ostrovů za Oborou, Turek doslechl, že krčmář Podbabský Jan Černý prodává *štěpničku na ostrově Trojském* proti Podbabě. Nemeškaje tudíž, ujal ji od něho za 90 zl. Rýnských r. 1680. O tři léta později koupil ještě *druhou štěpnici* na ostrově od téhož krčmáře za 100 zl. R.[29]) Ovšem neběželo mu o štěpy jako o trávu, která v těch místech bujně rostla. Štěpnice na ostrově Trojském, jak víme z urbárních zápisů nejvyššího purkrabství, vznikly teprve po založení Lysolejské Podbaby v 17. století. Ježto domkařům tamním nedostávalo se půdy, aby ke své obživě mohli chovati aspoň po jednom kuse hověziho dobytka, nejvyšší purkrabové Pražští jako páni pustého dílu ostrova prodávali jim kusy trním nebo »prutinou« porostlé, jež oni vzdělali buď v »rytiny« nebo »zahrádky stromovité«. V zápisech některých kusů »ostrova proti Bábě« poznamenána jest povinnost ročního platu; avšak u zahrádek, které odprodal krčmář Jan Černý nic toho se neshledává. Nejspíše tedy držení jich bylo svobodné.

Vojtěch Bořivoj Turek množil utěšeně svůj majetek. I není divno, že pomyslil časem na získání většího statku zemského, než byl dvůr v Bubenči. Při tom štěstí mu přálo, že mohl posavadní majetek výhodně zpeněžiti. Prodal totiž dne 24. ledna 1689 dědictví své v Bubenči, dvůr s chalupou, kde před léty byl kovář, a vším příslušenstvím hraběnce *Benediktě Terezii Bredové,* rozené Alfeldové, za 19.000 zl. R.[30]) a dvěma dalšími

---

[28]) Listiny AMíst. fase. O. 1. 25, 27.
[29]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 21. fol 356 nn.
[30]) DZ větší 407, fol. L. 4.

trhy postoupil téže paní pozemky své na Sárce za 3200 zl. R. a zahrádky na ostrově Troiském za 200 zl. R. [31]) Benedikta Terezie byla vdova po Kryštofu Rudolfu hraběti z Bredy, císařském plukovníku a majiteli panství Lemberského i jiných statků v kraji Boleslavském. O ní s pochvalou se připomíná, že hned po smrti manželově r. 1680 propustila na svobodu sedláky pro vzpouru proti vrchnosti uvězněné. Do roku 1687 spravovala panství Lemberské; načež odevzdavši je staršímu synu svému Hertvíkovi Mikulášovi hraběti z Bredy, hledala sobě sídlo poblíž hlavního města. Při dvoře v Bubenči dala vystavěti dům a přebývala v něm s mladším synem svým Karlem Jáchymem a dcerami Janou a Barborou. R. 1691 prodala statky Zásadku a Kocňovice Zikmundu Hrzánovi z Harasova. Syn její Karel Jáchym koupil potom Tachlovice a Červený Újezdec (r. 1697). Asi v tom čase provdala se dcera Jana za Rudolfa Byna z Bynu na Zbenicích.

Jakkoli hraběnka Benedikta Terezie Bredová, paní původu Dánského, nebyla tuze nádhery milovná, vnesla přec pobytem v místě znatelný ruch do ticha venkovského života. Z osob, které v její domácnosti byly zaměstnány, jmenujeme služebníka Václava Janovského a kuchaře Jana Rieslera. Hospodářské práce při dvoře řídil šafář Lukáš Kočí, maje na pomoc mejstříka Jana Zemana, jenž v roce 1697 oženil se s Magdalénou Rieslerovou, tuším dcerou řečeného kuchaře. O chov bravu péči vedl polní mistr Václav Hořák, již od předešlého majitele dvora Vojtěcha Bořivoje Turka za ovčáka zjednaný. Bylo by také možno jmenovati čelední lidi paniny, avšak pro ukrácení řeči toho pomíjíme. Někteří z nich byli její poddaní ze statků Zásadky a Kocňovic.

Posledním pořízením asi z roku 1700 hraběnka Benedikta Terezie ustanovila, aby třetina pozůstalosti připadla jejím synům na rovný díl, ostatek pak aby náležel dcerám též na rovný díl. Když zemřela, mladší dědici Karel Jáchym, Jana a Barbora postoupili díly své staršímu bratrovi za peníz s ním smluvený 18.000 zl. R. Tak roku 1701 *Hertvík Mikuláš hrabě z Bredy* stal se vlastníkem poplužního dvora v Bubenči i pozemků ke dvoru přikoupených.[32]) První čin jeho byl, že rozmnožil majetek svůj ve vsi o dvě usedlosti, tehdáž spojené, totiž *hořejší krčmu* (čís. pop. 14) a sousední *chalupu* (čís. pop. 15), jež v roce 1701 koupil od vdovy Anny Františky Utzové za 2000 zl. R.[33]) Jinak zase umenšil míru pozemků svých na Šárce, odprodav asi 6 strychův pole na Bábě Veronice Dorotě Vindyšové z Aschenfeldu (r. 1702), 9½ strychu pozemku u Makourky arcijáhnu metropolitního kostela Tobiáši Vojtěchu Opicovi (r. 1716) a 3½ strychu pole u Kotlářky proboštu Svatovítské kapitoly Danieli Josefu Majerovi (roku 1719.[34]) Jak pečliv byl o dobrý stav dvora, svědčí žádost jeho ke komorním

[31]) Kniha vinič. A K (IX.) fol. 341; kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 359.
[32]) DZ větší 272, fol. F. 24.
[33]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 416 n.
[34]) Kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 53, 105, 145.

radum, aby mu dovolili pojmouti vodu z císařského vodovodu v Lipovém stromořadí a vésti ji do dvora. Z dopisu, kterým potom dne 28. června 1702 komora oznámila své rozhodnutí zámeckému stavebnímu písaři Janu Baltazaru Seilerovi, dovídáme se, že páni k žádosti svolili, však na výminku, aby hrabě Breda svým nákladem odbočku zřídil a potrubí její opravoval, jakož i za přítok vody 12 zl. ročního platu dával.[35])

Řízení dvora za nového pána a z jeho vůle spočívalo v rukou správců. Pokud lze zvěděti ze zápisů matričních, správcovali ve dvoře Jindřich Koukal (r. 1704), Jan Nevrkal (r. 1707 n.), Michal Bernát (r. 1711), Jan Grynt († r. 1713), Jakub Mastný (r. 1713—1720) a Jan Jiří Miškovic (r. 1721 nn.). Z míry rychlé střídání osob ve správcovství vykládá se tím, že hrabě Hertvík Mikuláš Breda měl na panství Lemberském řadu úředníků, kteří podle příležitosti a stáří k lepším místům postupovali. Statek jeho v Bubenči byl asi ze všech nejmenší, a tak za správce k němu zřizováni byli písaři z panské kanceláře.[36])

Správci náleželo také spisovati přiznávací listy o statku a zasílati je královskému úřadu berničnému. List takový z roku 1713 podává soupis deskových pozemků dvora s oznakem výsevkové míry jejich, aneb, pokud se tkne luk, s dopovědí, jaký užitek vydávají. Na rozdíl od popisu z roku 1674 jmenováno jest toliko sedm kusů polí (a ne devět), protože dva »klínky« připočítávají se k sousedním kusům. Jsou to: 1. kus u Lipového stromořadí o $26^1/_4$ strychu, 2. kus za ovčínem o $63^1/_2$ strychu, 3. kus pod kovárnou o 33½ strychu, 4. kus nad příkopem o 43 stryších, 5. kus od ohradní zdi u mlýna až k silnici dobíhající o $44^3/_4$ strychu, 6. kus u vody o 50 stryších, 7. kus u silnice o 6½ strychu. Součet měr jejich činí 267½ strychu. Dvě bývalé štěpničky na ostrově proti Podbabě, počítané (však neprávem) za deskové pozemky, nazývají se lukami; i praví se o nich, že vydávají dvouspřežný vůz sena a tolikéž otavy. Kromě toho příslušenstvím dvora uvedena jest v přiznávacím listě zahrádka o věrteli půdy. Dodejme k tomu, jak polnosti byly klassifikovány. Visitační komisaři, kteří tuším v roce 1714 vyšetřovali jakost pozemků Bubenečských, uznali, že z polností dvora 76½ strychu náleží do prvé třídy, 157½ strychu do druhé třídy a 33½ strychu do třetí třídy.[37]) Měřítkem byl jim výnosek ze tří věrtel půdy, totiž buď 7 mandel snopů nebo 4½ mandele nebo 3 mandele.

Druhý přiznávací list z roku 1713 obsahuje výčet pozemků, jež hrabě Hertvík Mikuláš Breda držel na Sárce, dávaje z nich roční plat proboštu metropolitního kostela. Bylo to 1. pole u Kotlářky o 19 stryších, 2. pole u Santinky o 11 stryších, 3. pole u Julisky o 38 stryších, 4. pole u silnice Podbabské poblíž ramene řeky o $16^1/_2$ strychu, 5. pole u Makourky o 9 stryších. Úhrnem tedy $93^1/_2$ strychu polností. Další pozemek hraběcí

[35]) Listina AMíst. fasc. O. 1. 36.
[36]) Matrika z let 1688—1739 v AF Bohnickém.
[37]) Spisy k Terezijskému katastru v AZ Rakovnický kraj 47.

na Šárce byla vinice o 2 „ strychu u nynější Julisky. Při ní bývaly držitel pozemku Diviš Niederländer vystavěl obytný domek a stodolu k potřebě svého hospodářství. Za hraběte Bredy, neli již dříve, stodola byla proměněna v chlév, a v něm chován byl hovězí dobytek. Tak teprv srozuměti lze položce přiznávacího listu, kdež se píše, že vlastník poplužního dvora v Bubenci má na Šárce 3 krávy a 3 jalovice.[37])

K hořejší krčmě Bubenečské a sousední chalupě, jež byly majetek hraběcí, náleželo podle přiznání z roku 1713 celkem $22^{3}/_{4}$ strychu polí. Přidáme-li počet ten k počtům svrchu jmenovaným, shledáme, že počítalo se všech polí Bredovských dohromady $383^{3}/_{4}$ strychu. Přitom míněna jest míra výsevková, která byla asi o pětinu menší než skutečná výměra. Než třeba by redukcí počet strychů klesl na 307, dlužno přiznati, že pozemková area dvora stačila k velkému hospodářství. Nechybíme asi, kladouce do té doby zbudování mohutné *sýpky* při dvoře, jež posud trvá.

Hrabě Hertvík Mikuláš Breda zemřel v Praze dne 19. června 1723, neučiniv posledního pořízení. Proto o jmění, které zůstavil, rozdělili se tři synové, z nichž *Karel Josef* ujal panství Lemberské a statek v Bubenči.[38]) Však jemu nevidělo se dědictví podržeti, poněvadž meškal mimo Čechy, slouže ve vojště v hodnosti nejvyššího strážmistra. I prodal panství Lemberské Filipu Josefu hraběti Gallasovi a dvůr Bubenečský manželce Gallasově *Marii Anně Františce*, rozené Kolonové z Felzu (r. 1727). Trhová cena dvora byla 16.650 zl. R. a 200 zl. klíčného.[40]) Zároveň dvěma jinými trhy hrabě Karel Josef Breda postoupil řečené paní pozemky své na Šárce a krčmu s chalupou v Bubenči.[41])

Koupě dvora a případků jeho byla, af tak díme, jen nahodilá, ale prospěla kupci nemálo. Hraběnka Gallasová dala za pozemky Šárecké 1350 zl. R., kdežto o rok později prodala je za 4392 zl. Dva kusy tamní koupil od ní Martin Bauman, majitel vinice Kotlářky, ostatek pak stržil Ignác Maximilián Jungwirt, držitel vinice Julisky.[42]) Ježto mezi pozemky Jungwirtovi odprodanými byla i vinice u Julisky, všecka držebnost vlastníků dvora Bubenečského na Šárce r. 1728 pominula. Nová majitelka také tím umenšila statku, že prodala loučky na ostrově bývalému rychtáři Bubenečskému a již krčmáři v Podbabě Janu Pánkovi r. 1748.[43])

Ke karakteristice hraběnky Marie Anny Františky Gallasové naskytují se momenty z příhod, jež vypravíme později, až dojde řeč na sousedstvo panino ve vsi. Zatím buď uvedeno, že za jejího panství, které trvalo 52 léta, ani jediný úředník dvora nebyl Čech. Správcovali tu totiž

---

[37]) Tamže.

[39]) DZ větší 198, fol. H. 16; 480, fol. K. 24.

[40]) DZ větší 499, fol. K. 1.

[41]) Kniha [illegible], AZ Smíchov 38, fol. 52; kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 280 n.

[42]) Kniha vinic, AZ Smíchov 38, fol. 5, 119.

[43]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 253.

Antonín Wächtler (r. 1729), Karel Segert (r. 1736, 1743), jenž měl název purkrabí nebo direktora, Jan Valentin Segert (r. 1745, 1749), syn Karlův, Jan Jiří Grubner (r. 1749—1758) a Jan Kryštof Kyncl (r. 1758 nn.) Z lidí ve dvoře pracujících jmenujeme šafáře: Josefa Vosmíka, Martina Soukupa, Vojtěcha Mrdačku a ovčáky: Jana Strnada, Tomáše Bechyni, Tomáše Kratochvíla, Františka Procházku. V 1752 a 1759 hraběnka přebývala některý čas v Bubenči, jak z toho je vidno, že v matričních zápisech přicházejí jména jejích služebníku a služek. Roku posléze jmenovaného seděla již na vdovské stolici, přeživši manžela svého, nejvyššího hofmistra zemského Filipa Josefa hraběte Gallasa, o němž jde nerozdílná chvála, že byl pán dobrotivý a spravedlivý († r. 1757).

112. *Svobodnický dvorec někdy obornikur čili deskový statek Střední Ovenec.*

Oborník *Jan Trnovský*[44]) provdal dceru svou Lidmilu za *Václava Šanovského* čili *Šánu*, syna Matěje Šány, souseda v Tursku. Jemu také hodlal postoupiti obornictví. Ale dobrý úmysl zmařen byl rozhodnutím císaře Ferdinanda II., aby služebníci královští, kteří setrvali na svých místech za vlády Fridricha Falckého, pykali ztrátou služby. Tak i Trnovský pozbyl obornictví, a zeť jeho připraven byl o naději, jež prve se mu ukazovala. Než na statku starý oborník nedoznal žádné újmy. Roku 1624 Lidmila Šánová dala si zapsati 6 strychů pole z bývalé vinice Švábovské na Šárce, které po otci na ni připadly, a přijala choť svého Václava za spolumajitele pozemku. Hned na to manželé prodali dva kusy polnosti na Šárce, totiž bývalé vinice Trnovskou a Švábovskou, Marianě Tylišové, držitelce krčmy Šárecké. O tom trhu pramen náš dí, že dál se směnou.[45]) Snad tedy za pozemky manželé přijali *dolejší krčmu* v Bubenči.

Po brzké smrti manželky Lidmily Šána chtěje zachovati sobě dvorec, musil především spokojiti ostatní nápadníky, totiž dvě dcery Jana Trnovského již provdané, Annu Nemanickou a Alžbětu Lípovou, kterým po otci díly náležely. V tom, jak se podobá, založila jej věnem druhá manželka jeho Alžběta Lidmila, dcera po M. Jiřím Matyadesovi, měšťanu Starého města. Však ani když vykoupil díly svých švekruší, nestal se ještě vlastníkem dvorce. Na utvrzení majitelského práva potřeboval majestátu, kterým by král předešlé listy vysadní, k řečenému dvorci se odnášející, na něj vztáhl. I přednesl prosbu císaři Ferdinandovi, aby majestát takový byl mu propůjčen (r. 1635). Panovník dotazoval se české komory za dobré zdání;[46]) načež nejspíše prosbě nevyhověl.

Až do roku 1634 Václav Šána byl poddaný nejvyššího mistra křižovníků s červenou hvězdou. Pak, tuším, aby mohl pracovati o dvorec, vy-

[44]) Viz v prvém díle odst. 37.
[45]) Kniha vinič. AK (II.) fol. 199, 203; listina AK LXXVIII. 25.
[46]) Listina AMíst. fasc. B. 110. 9.

žádal si listu na propuštěnou a listu zachovacího.[47]) Jakým během se stalo, že listu propuštěného pozbyl, o tom k jeho žádosti vysvědčil Jiřík Bareš, písař úřadu purkrabského. Když v červenci r. 1634 vojsko Švédské stanulo na Bílé Hoře, a v Praze i okolí byl nemalý poplach, Šána přinesl listovní věci své k tchyni Anně Marii Olivírové (dříve Matyadesové), jež vloživši je s jinými listinami do krabice, ukryla ve sklepě domu Isaiáše Hona. Ale císařští vojáci zmocnili se krabice a pryč ji odnesli. Později sic některé listiny Šánovy nalezeny jsou na žlabě na Špitálsku, než výhostní list jeho mezi nimi nebyl. Podnět ke svědčení vyšel odtud, že Šána r. 1641 ucházel se o přijetí mezi měšťany Starého města, i měl ukázati radě dva listy, jeden výhostní a druhý zachovací. V té potřebě seznával tudíž Jiřík Bareš, že list jeho výhostní, prve než ke ztracení přišel, viděl a přepisoval, když *Šána* sobě od někdejší vrchnosti své list zachovací vyjednával.«[48])

Kromě obornického dvorce náležely Šánovi *dolejší krčma* ve vsi se dvěma kusy polí a *zahrada Klaudovská*, z níž povinen byl ročním důchodem 15 gr. míš. k záduší kostela sv. Gotharda.[49]) Roku 1636 přikoupil 33 *záhony* pole u Santinky *na Šárce* od Mariany Fragrové za 150 kop gr. míš., ale opomenul vložiti trh sobě a dědicům svým do knih proboštových.[50]) V týž čas vymáhal na Anně mlynářce Podbabské zaplacení peněz, které jí půjčil v minulých letech. Aby jej spokojila, Anna musila vydlužiti peníze u svého syna Matěje Pakosty.[51])

Šána užil městského práva v Praze jen na krátce. Zemřev roku 1645, zůstavil vdovu Alžbětu Lidmilu a maličké syny *Jana Václava* a *Mikuláše Bernarda Karla*. Přední starostí vdovinou bylo ujistiti dětem majetek, zvláště držení obornického dvorce. K tomu konci vznesla žádost k císaři Ferdinandu III., prosíc za obnovení majestátu »na poustku Řehkovskou na gruntech k úřadu nejvyššího purkrabství náležejících,« kterou byl manžel její od švekruší svých, dcer Jana Trnovského, koupil. Císař vyplnil žádost její listem ze dne 15. prosince 1645.[52]) Brzy potom zemřel starší syn Jan Václav, kdežto Mikuláši Bernardu ustanovena byla poručnice Anna Marie Sartellová (prv Olivírová), bába jeho.[53]) Po její smrti, když dne 2. června 1650 úřad dal sepsati pozůstalost Šanovskou u přítomnosti Daniele Dvorského a Jana Humla, měšťanů Starého města a poručníků nad sirotky Sartellovskými a Mikulášem Šánou zřízených, shledalo se, že sirotku Mikulášovi náleží: »dvůr manskej poplužní pustej, krčma na gruntech purgkrabských pustá, perla jedna ve zlatě fasovaná na řetízkách,

---

[47]) Listina AMP IV. 28004.
[48]) Kniha svědomí AMP 1093, fol. 257.
[49]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 403.
[50]) Kniha vinič. AK (IX.) fol. 67.
[51]) Tamže fol. 83.
[52]) DZ větší 553, fol. G. 28.
[53]) Kniha dlužní AMP 2235, fol. 286.

confirmaci privilegií k tomu dvoru patřící, dva listy na pergameně psaný, pečetmi visutými utvrzený, tolikéž k nadepsanému dvoru přináležející. [54])

V ten čas poručníci buď nevěděli ještě o poli na Šárce aneb omylem pokládali je za příslušenství dvora nebo krčmy. Když pak byli lépe zpraveni a chtěli se pole ujmouti, probošt Jan František Rasch s Aschenfeldu oznámil jim, že Mikuláš Šána není zapsán za spoludržitele nebo dědice pozemku. I bylo třeba učiniti v tom nápravu. Na žádost poručníků purkmistr Starého města dne 8. ledna 1654 vypravil přímluvné psaní k proboštovi, prose, aby nebylo škodno sirotku, co otec jeho liknavostí způsobil, nepostarav se o vklad pozemku. Ježto poručníci slibovali odvozovati plat vždy v pravý čas, probošt listem ze dne 7. března t. r. dal odpověď, že svoluje, aby pole v míře 6 strychů připsáno bylo Mikuláši Šánovi.

Při zhlížení majetku v roce 1653 napočetlo se u Šanovského dvorce v Bubenči 116 strychu polí, a podle toho kontribuční poplatnost jeho majitele stanovena byla mírou $1^{7}/_{16}$ *usedlého*. U krčmy shledalo se $6^{1}/_{2}$ strychu polností. Zda poručníci nakládali na hospodářství či vydali je v nájem, o tom zpráva nedochází; však některé okolnosti svědčí spíše o režii než o nájmu. Nejprv totiž dovídáme se, že poručníci nedostáli slibu strany ročního platu z pole Šáreckého, ba zůstavili pole proboštovi, když pro neplacení v ně se uvázal. Za druhé jisto je, že stavení dvorce byla nákladně opravena, čemuž by sotva tak bylo, kdyby nájemce pole vzdělával. Když Mikuláš Šána došel let právních, byl mu od poručníka jeho Jana Humla předložen účet, podle něhož výdej na zvelebení dvorce činil 1200 zl. Peníz ten zdál se Mikuláši přílišný; i soudil se o něj s Humlem v letech 1667—1669.

Zatím nabídl se za kupce venkovského statku Šánova *Matouš Ferdinand Sobek z Bílenberka*, biskup Hradecký a již od císaře Leopolda I. jmenovaný arcibiskup Pražský. K trhové smlouvě došlo dne 6. října 1668.[55]) Však již dne 15. září t. r. arcibiskup oznámil úmysl kapitole, žádaje, aby mu z interkaláru vydáno bylo 1000 kop gr. na první splátku za dvorec.[56]) V deskovém zápise trhu praví se, že Sobek koupil od Mikuláše Bernarda Karla Šány, měšťana Starého města, *dvůr svobodný*, »poustka Řehkovská« zvaný, se všemi poli k němu příslušnými, i s kusem pole, které předešlý probošt Jan František Rasch z Aschenfeldu od téhož dvora pro zadržely některý úrok odňal, i s poustkou krčmy a poli k ní náležitými, kterážto krčma řídí se knihami úřadu nejvyššího purkrabství, za 2000 kop gr. míš. z polovice zaplacených, kdežto druhá polovice složena býti má, jakmile soudní spor Mikuláše Šány s Janem Humlem o počty poručnické

[54]) Kniha inventurní AMP 1176, fol. 331.

[55]) Listina archivu arcib. Opis v AZ.

[56]) *Venceslai Francisci Coelestini a Blumenberg* Acta capitularia (vyd. dr. Sedlák) str. 95.

bude ke konci doveden. Prodávající vymínil sobě i dědicům svým obornictví ve Staré oboře a právo předkupu.[57])

Výmince o obornictví rozuměti dlužno tak, že Šána vydav novému majetníku listiny ke dvorci se vztahující, nevzdával se práva nebo úmyslu hájiti na jejich základě nápadu svého k obornictví. Byla to ovšem čirá bláhovost, protože listiny neobsahovaly nic, co by jemu v té příčině mohlo sloužiti; nicméně Šána lpěl na oblíbené myšlence a propůjčoval jí výrazu tím, že ke jménu otce svého přidával vždy titul JMCské obornik v Bubenči a na pečeť svou přijal obraz vzpřímeného jelena. V roce 1672 přestěhoval se na Nové město Pražské, kdež učinili jej městským berníkem a potom radním.[58])

Arcibiskupa Sobka těšil venkovský dvorec, tak že někdy i drahnou chvíli v něm pobyl. Uvádíme na svědectví zápisek probošta Václava Františka Nebeského ke dni 3. prosince 1668: Nový arcibiskup minul Prahu, pozdržel se v Bubenči, kdež obědval a záhy z rána odcestoval přes Holešovice.[59]) Když statek byl doplacen, Sobek uložil Šánovi, aby obstaral zápisy krčmy a pole Šáreckého, neboť ty kusy potřebovaly zvláštních vkladů, jednak totiž do purkrechtních knih nejvyššího purkrabství jednak do viničných knih proboštových. Probošt přijal opověď Šánovu a dal ji zapsati dne 7. října 1670,[60]) ale na úřadě purkrabském nechtěli přehlédnouti pořad práva, že vklad má vykonán býti od toho, kdo statek koupil, i odepřeli zápisu. Ježto arcibiskup dále o věc se nestaral, krčma s příslušenstvím nebyla mu zapsána do knih purkrabských.

K důvěrným přátelům arcibiskupa Sobka náležel tehdejší zámecký hejtman *Jan Petr Hubryk z Hennersdorfu*. Přátelství jejich počalo se v době, kdy Sobek byl biskupem Hradeckým, a Hubryk zastával úřad hejtmana kraje Hradeckého. Ještě na smrtelném loži arcibiskup pamatoval na pana hejtmana, povolal jej za svědka svého pořízení a poručil mu dvorec v Bubenči s krčmou tamní a polem na Šárce, dne 29. dubna 1675.[61]) Hubrykovi, jenž s manželkou svou Lidmilou Maximiliánou byl pánem na Borovnici a Hokově, vděk přišel stateček blízký Hradčanům, i rozmnožil jej hned v roce 1675 příkupem sousední usedlosti v Bubenči. Strany zápisu krčmy tamní uhodil na obtíže, ježto při úřadě purkrabském oznamovali, že »nebyvše JMKnížecí na tu krčmu v knihách těchto žádného zapsání, taková po smrti JKn Mti na pana nejvyššího purkrabí právem odúmrtním připadla.« Bylo pak třeba vyžádati renunciaci nejvyššího purkrabí Bernarda Ignáce hraběte z Martinic, aby zápis přece byl povolen.[62])

[57]) DZ větší 317, fol. L. 17.
[58]) Listiny AMP IV. 1001, 9731, 18730.
[59]) Acta capitularia str. 97.
[60]) Kniha viničů. AK (IX.) fol. 170.
[61]) DZ větší 265, fol. E. 26 nn.
[62]) Kniha pozemk. AZ Smichov 21, fol. 403 n.

K dobrému způsobu ekonomie jedné věci nedostávalo se rytíři Hubrykovi, totiž lučního pozemku. Vyznává to on sám v písemném podání k presidentu a radům české komory, v jichž moci bylo usnadniti hospodářům Bubenečským chov dobytka. Majíce já, tak přednáší svůj stesk, dvůr jeden v Prostředním Ovenci blíž Prahy ležící, k němu žádných luk míti ani k najetí dostati nemohu, naproti tomu ale pan Turek, soused muj, již kolik let od předešlého pana baušreibera nepochybně s konsensem a vůlí V Hraběcí Exc. a VVMtí ostrovy JMCské v nájem dostal a je drží, z nich jistý plat roční odvádějíc. I činí návrh, jak by lze bylo z těžkosti ho vytrhnouti. »Kdyby pan Turek jeden ostrov upustil, skrácení by neutrpěl, a mně by byla pomoc učiněna. Nemohoue to bez poručení V Hraběcí Exc. a VVMtí pan baušreiber učiniti, že při něm, aby mně jeden ostrov před jinšími teď od času k nájmu zanechán byl, . . . naříditi ráčíte,« dobrou naději sobě dávám.[63])

Spis Hubrykův má datum 21. dubna 1679. Komorní rada přijavši jej, dotazovala se zámeckého stavebního písaře Jana Karla Miesnera, kolika ostrovů pod Oborou nájmem užívá rytíř Vojtěch Bořivoj Turek. I byla dána odpověď, že z počátku toho roku propůjčen mu za roční plat 20 zl. toliko jeden palouk.[64]) Podle toho soudě bylo snad možno vyhověti žádosti Hubrykově. Ostatně nájem lučních pozemků pod Oborou neb za Štěpnicí míval lhůtu jen tříletou, aby delším trváním nevzešly »konsekvence zlé;« a tak ještě k roku 1687 doslýcháme, že Hubryk s Turkem závodili v žádostech, aby jim louky a trávníky ležící za Oborou byly pronajaty.[65])

Prodlením času rytíř Jan Petr Hubryk z Hennersdorfu došel mnohých úřadů a důstojností. Byl královským podkomořím, cís. radou, místodržícím a soudcem zemským. V roce 1687 prodal svobodný dvůr čili poustku Řehkovskou s dědinami, *masným krámem* v témž dvoře, s krčmou ve vsi a jejím příslušenstvím *Ferdinandu Vilému Kloetovi z Grünu a Šturmtálu*, měšťanu Starého města a písaři úřadu podkomořského. Do trhu zahrnut byl živý i mrtvý fundus instructus, zejména při dvoře 8 krav dojných, 2 jalovice, 10 kusů svinského skotu, pár koní s nádobím, vozem a jinými přípravami a potřebami hospodářskými. Trhová cena statku činila 2850 zl. R.[66]) Však doplacení peněz Hubryk se nedočkal. Zemřel roku 1691, zůstaviv po sobě vdovu Annu Alžbětu a nedospělého syna Jana Fridricha.[67]) Pokud lze srozuměti slovům listiny ze dne 29. dubna 1694, byla rozepře mezi Tomášem Sartoriem, opatem kláštera Břevnovského, a poručníky sirotka Jana Fridricha Hubryka v příčině Bubenečského dvorce (spíše snad o peníze za dvorce dobírané); než již v tom roce spor skončil se výrokem smluvčí komise. V listině úředníci desk zemských podávají zprávu

[63]) Listina AMíst. fasc. O. 1. 27.
[64]) Tamže.
[65]) Listiny AMíst. fasc. O. 1. 25, 27.
[66]) DZ větší 399, fol. H. 17; kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 405 n.
[67]) DZ větší 117, fol. E. 17.

místodržícím, že porovnání není se škodou sirotků a může býti schváleno.[68])

Když po žních r. 1687 Ferdinand Vilém Kloet měl příležitost ohledati pozemky dvorce, pozoroval, že míra jejich je mnohem menší, než jakou zvěděl z berní rolly, kdež bylo zapsáno 116 strychů. Chtěje dojíti jistoty, dal pole přeměřiti přísežným měřičem. I našlo se, že zemská míra jejich jest 82⅝ strychu. Kloet oznámil neshodu královským místodržícím, načež oni dekretem ze dne 17. prosince 1688 dovolili, »aby z těch 116 strychů při tom dvoře 33¼ strychu bylo kassirováno.[69]) Z masného krámu, jenž otevřen byl ve dvorci od předešlého majetníka a propůjčen řezníku židu, vycházel roční plat 12 zl. Vedle řezníka přebývalo ve dvorci několik podruhů, tuším i vinař Kloetův čili hospodář vinice, která byla na pozemcích mlýna a statku Trojského a náležela Kloetovi již od roku 1685[70]).

Po 11letém hospodaření v Bubenči Kloet prodal všechen tamní majetek svůj *Adamu Ignáci Mladotovi ze Solopisk*, papežskému protonotáři a prelátu v kapitole Svatovítské, za 3850 zl. R. (r. 1698).[71]) Tak podruhé dvorec obornický a dolejší krčma dostaly se do rukou osoby stavu duchovního. Kanovník Mladota držel již od roku 1696 největší dvorec Bubenečský v purkrabském díle vsi (v místech nynější villy Lannovy) a k tomu, aby přikoupil statek Kloetův, naveden byl spíše výhodností trhu než touhou po rozšíření své ekonomie, neboť sotva minula dvě léta, prodal zase obornický dvorec a krčmu se ziskem 650 zl. R. (r. 1700).[72])

Nový pán dvorce rytíř *Jan Gotfrid Albrecht z Lauterburka* pocházel z Bádenska. Roku 1690 prodav tamní své statky (v okrese Steinbašském ležící) markraběti Leopoldovi, přistěhoval se do Prahy a koupil od konventu panen Doksanských dům na Újezdě zvaný Petřín. Potom v roce 1700 usedl se svou rodinou v Bubenči. Z počátku jevil úmysl vésti hospodářství při dvorci, jako činili jeho předchůdci. Zjednalť si za šafáře Jana Prykla a pro hojnější zaměstnání své čeledi koupil vinici na Lysolejsku.[73]) Ale za krátko vyhlídka zisku z příležitostného rozprodeje polí navedla jej k jinému rozhodnutí, tak že prodal polovici svých pozemků Jiřímu Adamu hraběti z Martinic, majiteli statku Bubenského (r. 1704) a druhou polovici postoupil trhem Františku Ignáci hraběti Vratislavovi z Mitrovic, držiteli dvorce na Šárce (r. 1705).[74]) Tak *bývalý dvorec obornický pozbyl však orné půdy*, a byť i nadále něco polí ke krčmě náležitých z něho vzdělávali, právně byl již jen domem. O dalších majitelích pozemků, jež do počátku 18. století k němu příslušely, řeč je v odstavci 113.

---

[68]) Listina AMist. fasc. O. 1. 33.
[69]) Spisy k Terezijskému katastru v AZ Rakovnický kraj 47.
[70]) Kniha vinič AMP 2967, fol. 459.
[71]) DZ větší 405 fol. K. 20; kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 407 n.
[72]) DZ větší 407 fol. C. 9; kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 409.
[73]) Kniha vinič AZ Smíchov 19, fol. 640.
[74]) DZ větší 409, fol. P. 7; 410, fol. A. 28.

Částku peněz stržených za pole rytíř Jan Gotfrid Albrecht z Lauterburka naložil na přístavbu domu, jak souditi je z toho, že v letech následujících připomíná se drahně nájemníků čili podruhů v témž domě. Když roku 1709 zemřel, dům a dolejší krčma v Bubenči připadly synům jeho *Janu Ferdinandu Albrechtu* a *Františku Ludvíku*, z nichž tento podle úmluvy s bratrem učiněné ujal se řízení statku. O hospodářství, jaké vedl, svědčí přiznávací list jeho z roku 1714. Předním příjmem bylo mu nájemné z domu a krčmy. Ke krčmě náležely dva kusy pole, jeden u kamenného mostku po severní straně Lipového stromořadí v míře 4 strychů, druhý při stezce, jež vede z Bubenče k Dejvickému růžku, v míře 3 strychů. Z prvého kusu rytíř Lauterburk měl hojný užitek, ačkoli pozemku nevzdělával. Vydalť jej v nájem české komoře na hliniště pro královskou cihelnu pod Bruskou. Za to místo platu byl mu propůjčen kus louky za Královskou štěpnicí ležící, z něhož on získával ročně 6 vozů sena a 4 vozy otavy. Ke krčmě náležely ještě tři kusy vinic proti nynější zahradě u domu čís. pop. 19 v úhrnné míře 1 strychu. Zahradu Klaudovskou, jež měla 3 strychy, Lauterburk dal zorati a užíval jí polem. Více pro pohodlí své než z potřeby hospodářské choval ve stáji 2 koně. Chlévním dobytkem jeho byly 2 krávy. V domě čili bývalém dvorci přebývaly dvě rodiny židovské: řezník Beneš Volf se ženou, čtyřmi syny a matkou, a holič Israel Brandejs se ženou a synkem. Volf platil 12 zl. nájemného a tolikéž z výseku masa; roční výdělek jeho činil asi 200 zl. Brandejs neplatil z příbytku, ježto měl povinnost holiti domácího pána a upravovati mu vlásenku; ročního výdělku počítal si do 40 zl. V přiznávacím listě se dodává, že židé přebývají ve dvorci již po 40 let.[75])

Roku 1719 zemřel rytíř Jan Ferdinad Albrecht z Lauterburka, a v majetek po něm zůstalý zveden byl bratr jeho František Ludvík.[76]) Proti tomuto podala stížnost Lidmila Ertlová, že jí nechce splatiti dluh 30 zl., ale odbývá planou řečí, aby prý mu dluh odpustila, že beztoho mnoho peněz u ní protrávil. I dovolávala se pomoci nejvyššího pana purkrabí, poněvadž nyní (z jara r. 1721) dlužník její má bráti plat od zahradníka Matěje Schaffla, nájemce zahrady Klaudovské, aby úřad purkrabský obstavil mu řečený příjem a peníze přikázal Ertlové.[77]) Jak se podobá, naléhali na Lauterburka i jiní věřitelé. Aby tudíž byl práv svým povinnostem, prodal v roce 1722 vinici na Lysolejsku, po otci a bratru zděděnou, Ondřeji Roháčkovi, měšťanu Menšího města, za 230 zl.[78]) Dům a krčmu v Bubenči zachoval do roku 1731, kdy obé koupil od něho JMCské fortmistr Pražský *František Ferdinand Záviš z Osenic*.[79]) V deskovém zápise dům (nynější

[75]) Spisy k Terezijskému katastru v AZ Rakovnický kraj 47.
[76]) DZ větší 121, fol. B. 7; kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 409.
[77]) Spisy býv. úřadu nejv. purkrabství v AZ.
[78]) Kniha vinič. AZ Smíchov 19, fol. 641.
[79]) DZ větší 502, fol. K. 25; kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 410.

čís. pop. 5) nazývá se dvorem, ačkoli kromě dvou zahrádek žádné pozemky k němu nenáležely. Kupní cena jeho byla 2000 zl.

Nový majetník oblíbil si neskrovné mínění o právech vlastníka svobodnického statku. Počítal, že smí vařiti pivo pro sebe, obyvatele domu a k nim příchozí hosty, podobně pak že smí páliti kořalku a prodávati víno. V ten rozum sepsal jakési osvědčení, jež ukazoval osobám, které byly náchylny tomu uvěřiti. Ale buď že neměl s dostatek hmotných prostředků, aby domnělá práva ve skutek uvedl, buď že moudře předvídal sílu odporu se strany místní vrchnosti, přestal konečně na průmyslu a obchodu méně nákladném. Vedle masného krámu v domě otevřel *krám pekařský*, v němž na prodej vykládán byl chléb aneb i bílé pečivo, a *krám hokynářský*, kdež bylo lze koupiti drobné potřeby životní. Jiní obyvatelé domu zabývali se řemeslem nebo prací nádenickou. O jejich rodinách neb aspoň některých členech rodin dochází nedobrá pověst. Zápisy matrik svědčí tomu, že v domě fořtmistrově narodilo se mnoho dětí, jichž matky nebyly provdány. Roku 1741 František Ferdinand Záviš z Osenic vyhledal kupce na svůj majetek v Bubenči, *Františka Antonína Mahnera*, měšťana Nového města a posluchače bohosloví. Přijav od něho něco peněz, postoupil mu dům i krčmu,[80]) avšak z opatrnosti nedovolil, aby prodej domu zapsán byl do desk zemských před doplacením trhové sumy.

Mahner uvěřil řečem Závišovým o propinačním právu vlastníka domu a hned v květnu r. 1741 počal v domě prodávati víno a Jirkovské pivo. Jakmile doslechla o tom hraběnka Marie Anna Gallasová, majitelka hořejší krčmy ve vsi, nemeškala zjednati si spolehlivého svědka a zároveň žalobníka. Pohnula totiž manžela svého Filipa Josefa, vévodu Lucerského, aby na projíždce do okolí Bubenečského zastavil se ve vsi u domu Mahnerova a požádal za pintu Jirkovského piva. Filip Josef to učinil, a když mu ochotně pivem posloužili, přednesl druhého dne na to (11. května) stížnost nejvyššímu purkrabí Janu Arnoštu Antonínu hraběti Šafgočovi, že jakýsi cukrář, který teď nedávno koupil deskový dvůr v Bubenči od pana Záviše z Osenic, veřejně v něm krčmaří vínem a Jirkovským pivem; k tomu dodal, jakým způsobem o věci se přesvědčil. Z nařízení nejvyššího purkrabí byl pak Mahner obeslán k hospodářskému úřadu a dne 3. června t. r. vyslýchán v příčině neoprávněné propinace. I znal se k tomu, že z jeho domu, ale jak pravil, bez jeho vědomí, nejprv JExcell. panu hraběti Gallasovi a potom mlynáři Císařského mlýna několik pint Jirkovského bylo prodáno. Jinak trval na domnělých právech majitele svobodnického statku podle soupisu jich, který zhotovil Záviš a jemu odevzdal. Když mu namítli, proč v kupní smlouvě jeho není uvedeno, že má právo pivo vařiti, kořalku páliti a víno prodávati, odpověděl, že v trhové smlouvě není také nic řečeno o právu držeti řezníka, pekaře a hokyni, a přec jeho předchůdci je drželi, vystavěvše pro ně potřebné

[80]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 327 n.

místnosti, a i on nerušeně práva toho užívá. Při řeči vyslovil názor směřující k získání opponentů, řka, kdyby v jeho domě čepovaly se jemnější nápoje, že by více lidí docházelo z Prahy do Bubenče, a že by i v tamních purkrabských krčmách panské pivo šlo lépe na odbyt. Nicméně nebylo mu v ničem přisvědčeno, nýbrž uloženo, aby opatřil se výpisem z desk, že jest oprávněn prodávati lihoviny.[81])

V témž roce Mahner poškozen byl válkou, a ježto ukázalo se za nemožné, aby dostál výjimkám trhové smlouvy, musil dům vrátiti předešlému držiteli. Od Závišе koupil dům *Sebestián Erhart*, měšťan Menšího města, za 1800 zl. (r. 1743).[82]) S ním smluvil se také Mahner a prodal mu dolejší krčmu v Bubenči za 400 zl.[83]) Prohlédajíce k předešlým trhovým sumám za též objekty, seznáváme, že domu spadlo o 200 zl. a krčmě o sto.

113. *Pozemky bývalého dvorce obornického.*

Je nutno dopověděti o polnostech, které v letech 1704—1705 odcizeny byly od svobodnického dvorce v Bubenči. Polovice jich stala se majetkem *Františka Ignáce hraběte Vratislava z Mitrovic*, jenž drže dvorec na Šárce, chtěl zvětšiti tamní svou ekonomii. V deskovém zápise z roku 1705 praví se, že koupil 5 kusů polí od Jana Gotfrida Albrechta z Lauterburka za 2200 zl., ale jinak míra pozemků není označena.[84]) Teprv přiznávací list téhož hraběte z roku 1713 jmenuje polohu a výsevkovou míru jejich: 1. kus u hradeb nedaleko Písecké brány o 3 stryších, 2. kus u Pražského lipového stromořadí o 6 stryších, 3. kus u Drážďanské silnice u rokle o 23 stryších, 4. a 5. kus u Císařského mlýna a mezi pozemky Bredovskými o 7½ strychu. Úhrnem tudíž 39½ strychu. Kalkulus zeměpanského platu z nich byl $^1/_4$ *usedlého*.

Po smrti Františka Ignáce hraběte Vratislava r. 1715 zdědili dvorec Šárecký s přikoupenými poli synové jeho *Jan Josef* a *František Karel*.[85]) Za jejich doby úředníci desk zemských dali zvláštní název bývalému dvorci obornickému v Bubenči a pozemkům, které do let 1704—1705 k němu příslušely. Nazvali je *Středním Ovencem* na rozdíl od dvou jiných deskových statků, totiž Ovence Předního čili poplužního dvora v Bubenči čís. pop. 6., a Ovence Zadního čili svobodného statku Trojského. Obšírněji pak označili polnosti prodané hraběti Vratislavovi názvem *prvého dílu* Středního Ovence. Při okulární visitaci pozemků r. 1719 bylo na díle tom počteno toliko $31^3/_4$ strychu polí a uznáno, že po míře jakosti $19^3/_4$ strychu náleží do prvé třídy, 6 strychů do druhé třídy a 6 strychů do třetí třídy.

Bratři hrabata Vratislavové drželi prvý díl Středního Ovence do r.

---

[81]) Spisy býv. úřadu nejvyššího purkrabství v AZ.
[82]) DZ větší 584, fol. G. 11.
[83]) Kniha pozemk. AZ Smichov 21, fol. 328 n.
[84]) DZ větší 410, fol. A. 28.
[85]) DZ větší 480, fol. D. 30, F. 1.

1728, načež prodali jej *Janu Jiřímu Opicovi*, měšťanu Starého města Pražského a majiteli vinice Makourky, za 2700 zl.[56]) O dvě léta později vinice i přikoupené pozemky připadly dědictvím sestře Janově *Markétě Opicové*.[57]) Od ní stržil je *Bernard Sebestián Jarý*, měšťan Menšího města a kancelista české komory, roku 1734.[58]) Po smrti Bernarda Jarého, když dědicům jeho o to šlo, aby zjednali si potřebné peníze, nabídl se za kupce prvého dílu Středního Ovence držitel největšího dvorce v purkrabském díle Bubeneče *Vojt. Doubek*, měšťan Nového města, i stržil jej v r. 1749.[59]) Tím činem konečně pozemky přišly do rukou hospodáře Bubenečského, a minulo nebezpečenství, že budou odloučeny od tamní oblasti. Podle přiznávacího listu Doubkova z roku 1749 počítalo se jich 40 strychů; do prvé třídy výnosku náleželo 18 strychů, do druhé třídy 22 strychy. Z nich platiti bylo militare ordinarium 23 zl. 26 kr., militare extraordinarium 6 zl. 19 krejcarů.

Druhý díl Středního Ovence stal se součástkou svobodného statku Bubenského. O vzniku statku toho podali jsme zprávu výše;[90]) tuto uvádíme na přehled dějiny jeho rozvoje, protože běh jejich je důležit pro historii Bubenečskou. Zakladatelka statku paní Alžběta z Lobkovic připojivši ke dvoru Bubenskému louku v Košířích, kterou byla získala trhem od pana Jáchyma Oldřicha z Hradce,[91]) postoupila dvůr se vším příslušenstvím dceři své Anně, provdané za Viléma hraběte z Fürstenberka, v roce 1616.[92]) Když potom Albrecht z Valdštejna hromadil sobě pozemské zboží, vdova Anna Fürstenberková r. 1623 prodala mu dvůr v Bubnech a louku v Košířích za 20.000 kop gr. míš.[93]) Nástupcem vévody Fridlandského v témž statku byl oblíbenec jeho Maximilián hrabě z Valdštejna na Mnichu Hradišti. Od něho ujal dvůr v Bubnech a louku v Horních Košířích Václav hrabě Michna z Vacinova r. 1641, však na nemalou svou škodu, neboť při dobývání Prahy od Švédů stavení Bubenská i zahrady a vinice tamní byly dokonce zpustošeny, tak že Michnovi nevidělo se již nakládati na jejich obnovu. Prodal tedy »dvůr v Předních Bubnech při řece Vltavě proti Ostrovu velkému se vším příslušenstvím, jak nyní pustý a ruinirovaný se nachází,« Maximiliánu Valentinu hraběti z Martinic, nejvyššímu hofmistru v království, za 2000 zlatých Rýn. roku 1659.[94]) Přičiněním nového vlastníka statek uveden byl v předešlý dobrý způsob, a míra pozemků při něm byla rozmnožena. Hrabě Martinic přikoupil totiž: dvorec

[56]) DZ větší 500, fol. G. 18.
[57]) DZ větší 123, fol. C. 1.
[58]) DZ větší 505 fol. E. 29.
[59]) DZ větší 586, fol. F. 6.
[90]) Viz v prvém díle na str. 121.
[91]) DZ větší 128, fol. B. 22.
[92]) DZ větší 138, fol. E. 22.
[93]) DZ větší 141, fol. D. 4; 194. fol. G. 3.
[94]) DZ větší 313, fol. O. 5 nn.

Nemanický v Bubnech s 11 kopami záhonů čili 60 strychy pole od Alžběty Jarošové a dětí jejich za 354 zl. R. (r. 1659); louku u bývalé prachovny na Maninách od Jana Hertvíka hraběte z Nostic, majitele statku Libeňského za 120 kop gr. míš. (r. 1659); městiště bývalé prachovny Pavla Langa a zahrádku u ní na Maninách od téhož hraběte Nostice za 100 zl. R. (r. 1660);[95] kus pole o 7 stryších od Matěje Částky, sedláka v Holešovicích, za 30 kop gr. míš. (r. 1661), kus pole v míře 40 záhonů přes dvoje hony od Jiříka Nemanického z Holešovic (r. 1666); kus pole o 16 záhonech přes půldruhého honu od Tomáše Arnošta z Holešovic (r. 1666);[96] dvorec Kobrovský v Bubnech; dvorec Hrabovský tamže (r. 1667).[97]

Syn Maximiliána Valentina a nástupce jeho v držení statku Bubenského. *Jiří Adam hrabě z Martinic* (r. 1677—1714), přikoupil v roce 1704 tak zvaný *druhý díl* Středního Ovence za 2743 zl. 7 kr. 3 den.[98] Bylo to celkem 47 strychů polí zemské míry aneb, jak se tehdáž počítalo, 50 strychů výsevkových. V přiznávacím listě z roku 1713 označena jest poloha a velikost částek takto: 1. kus u Písecké brány pod akcízním domkem o $19^1/_2$ strychu, 2. kus u kříže blíž kamenného mostku (v Lipovém stromořadí) o 6 stryších, 3. kus u Obory (u Lipového stromořadí) o $13^1/_2$ strychu, 4. kus nad Schutzbrettovou vinicí (na kraji Letné) o 8 stryších, 5. kus při Oborní zdi (na Letné) o 3 stryších. Míra povinné kontribuce z nich byla $^{18}/_{16}$ *usedlého.*

V témž roce 1713 hrabě Martinic připojil ke statku Bubenskému 5 strychů pole z bývalého purkrabského hliniště u hradeb na Letné, jež koupil od Jana Petra Šmída za 200 zl.[99] Všech pozemků jeho pak bylo $425^1/_2$ strychu polí, 15 strychů zahrady (za dvorem v Bubnech) a louka Košířská, vydávající ročně 12 vozů sena a 8 vozů otavy.

Jmenujeme další majitele statku Bubenského a druhého dílu Středního Ovence, *Františka Michala hraběte z Martinic* (r. 1714—1726), *Filipa Josefa hraběte Kinského ze Vchynic* (r. 1726), *Adolfa Bernarda hraběte z Martinic* na Smečně (r. 1726—1735), *Marii Dominiku hraběnku z Martinic* (r. 1735—1770), *Františka Adama hraběte ze Šternberka* na Žirovnici (r. 1770—1789).[100] Z nich tři posléze řečení byli též držiteli dvorce Kocínovského v Bubenči, jehož jeden zůr mezoval se dvěma kusy druhého dílu Středního Ovence (2. a 3.). Rozoráním mezí tři kusy pozemků splynuly

---

[95]) Kniha pozemk. AZ purkrab. 10, fol. 432; DZ větší 312, fol. J. 25 n., O. 25 n.

[96]) Kniha pozemk. AZ purkrab. 10, fol. 433.

[97]) Registra kostela sv. Klimenta v Bubnech v AF Bubenečském.

[98]) DZ větší 409, fol. P. 7.

[99]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 454 nn.; purkrab. 10, fol. 435.

[100]) DZ větší 499, fol. A. 24 nn., G. 16; 599, fol. B. 10; knihy pozemk. AZ purkrab. 10, fol. 365 n.; Smíchov 8, fol. 79 n.

v jedno pole, které podle výměry z r. 1784 zabíralo 67 strychů 302□ sáhy a bylo od dědiců hraběte Františka Adama ze Šternberka r. 1803 prodáno držiteli nové usedlosti Bubenečské čís. pop. 43.[101]) Ježto při tom nestalo se opatření, aby zachován byl rozdíl mezi půdou svobodnou a emfyteutní, asi 20 strychů z druhého dílu Středního Ovence pozbylo rázu půdy svobodné a vešlo pod plat k úřadu nejvyššího purkrabství.

Kromě dílu právě řečeného (dvou kusů asi o 20 strysích) ještě jiné dva kusy bývalých pozemků oborníkových vrátily se do rukou hospodářů Bubenečských a připadly nazpět k tamnímu území. Bylo to pole nad vinicí někdy Schutzbrettovou, jež dědici hraběte Šternberka r. 1802 prodali Josefu Holubovi, držiteli hostince v Bubenči čís. pop. 14,[102]) a pole při Oborní zdi na Letné, které v roce 1817 stalo se majetkem Tomáše Soukupa, držitele usedlosti v Bubenči čís. pop. 18.[103]) Od té doby z druhého dílu Středního Ovence již jen pozemek u hradeb zůstal při statku Bubenském. Protože mezoval s bývalým purkrabským hlavištěm čili potomním polem Šmídovským a s ním tuším v jedno splynul, nazývali jej *polem v hlavišti.*

Dědici hraběte Františka Adama ze Šternberka, jmenovitě vdova jeho Marie Anna a syn Leopold, prodali v roce 1803 statek Bubenský *Antonínu Schnablovi*, měšťanu Pražskému,[104]) od něhož pak stržil jej *Jakub baron Wimmer*, plukovník (r. 1805).[105]) Pro úplnost připomenouti jest, že v Bubnech byl druhý statek zvaný Belveder a dvůr Parmanovský. Majitel jeho *František Xaver baron Alsterle z Astfeldu a Vydří* r. 1802 přikoupil od dědiců hraběte Šternberka pozemek na Letné v míře 22 strychů 400 □ sáhů.[106]) O tři léta později s Alsterlem smluvil se baron Wimmer a njal od něho trhem jak statek Belveder a dvůr Parmanovský, tak pozemek na Letné.[107]) Sečteme-li trhové sumy, ve smlouvách tehdáž jmenované, shledáme, že za statek někdy Šternberský dáno bylo 116.500 zl., za Belveder a dvůr Parmanovský 27.000 zl. Po smrti Jakuba barona Wimmra († r. 1822) dědici jeho, totiž synové *Josef* a *Jindřich*, tento plukovník a onen rytmistr, a *Anna Springrová*, rozená Hrušovská z Hrušova, prodali statek Bubenský a druhý díl Středního Ovence (ovšem již jen to, co zbývalo) *Karlu Emanuelu Richtrovi* (r. 1840),[108]) jehož nástupcem jest *Josef Richter.*

---

[101]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 25. fol. 206.
[102]) Tamže fol. 209.
[103]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 31. fol. 468.
[104]) DZ větší 843. fol. O. 9; kniha pozemk. AZ Smíchov 25. fol. 195.
[105]) DZ větší 875. fol. E. 30; kniha pozemk. AZ Smíchov 25. fol. 255.
[106]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 25. fol. 210.
[107]) DZ větší 875. fol. H. 4; kniha pozemk. AZ Smíchov 25. fol. 266.
[108]) DZ větší 1201. fol. M. 18.

114. *Dvorec Kocínovský a s ním sloučené chalupy Bečvářovská a Brejchovská.*

Po smrti Anny někdy Kocínové a potom Neubaurové[109]), dcera její *Anna Kechlová* měla spor s otčímem Martinem Neubaurem, měšťanem Nového města, o majetek po matce jí náležitý. Jakkoli pak roku 1624 příznivou výpovědí soudní byla podělena, minulo několik let, než Neubauer dosti učinil jejímu právu.[110]) Zatím dekretem reformační komise ze dne 24. července 1627 uloženo bylo manželu Anninu Janu Kechlovi z Holnštejna, aby do 15. srpna t. r. vystěhoval se ze země; a když žádal o shovění, byla mu lhůta dána do dne 21. září.[111]) Anna, chystajíc se na cestu s mužem, vyhledala kupce na všecky kusy nehybného jmění svého. I prodala dům Slyslpergrovský v Menším městě Janu Jakubu Gutmannovi za 3000 zl. R., dům se zahradou na Újezdě Janovi de Vitte z Lilientálu za 900 tolaru říšských, dvorec v Bubenči *Janu Gantinovi z Brandenburka* za 1000 kop gr. míš, a dvě vinice na Šárce témuž Janu Gantinovi za 200 kop gr. míš.[112])

Z nahodilých zmínek se dovídáme, že Gantin byl císařským vojínem, r. 1628 praporečníkem v pluku Wittenhorstově, r. 1637 vrchním strážmistrem v pluku Wildberském. Za manželku měl Marii Magdalénu, dceru Tobiáše Kalichra, měšťana Menšího města. Hospodářství jeho v Bubenči dobře se vedlo, jak z toho je patrno, že Gantin v roce 1637 najal na 12 let pozemky v Dejvicích a na Šárce a platil z nich 26 kop 36 gr. míš. ročně.[113]) Nevíme, jakým způsobem vešel také v držení dvou vedlejších chalup, Bečvářovské a Brejchovské. Snad postoupil mu je tehán jeho, jenž v letech 1619—1624 skupoval pole v Bubenči a byl do roku 1637 nájemcem probošt-ských pozemků v Dejvicích a na Šárce.

Ležením Švédského vojska ve vsi dvorec Kocínovský a chalupy k němu připojené byly obráceny v poustky. Když válka pominula, Gantin dal nejprv opraviti stavení dvorce a obnovil hospodářství v něm, ovšem jen v malých rozměrech. Později přestavěl chalupu Bečvářovskou z té příčiny, aby zachoval *právo výčepné*, které na ní tkvělo. Chalupu Brejchovskou zůstavil však rozpadu. Při generální visitaci r. 1653 shledali komisaři, že ke dvorci jeho náleží 36 strychů pole a 17 strychů lada, k bývalé chalupě čili krčmě Bečvářovské 9 strychů polí, k bývalé chalupě Brejchovské 10 strychů polí; celkem tudíž 72 strychy orné půdy. Gantin měl tehdáž oseto 10½ strychu ozimem a 1¼ strychu jaří. Ke kontribuci byla mu ustanovena míra ¾ *usedlého.*

Po smrti Jana Gantina usedlost připadla synu jeho *Šimonu Tadeáši*

---

[109]) Viz v prvém díle odst. 38.

[110]) Manuál purkmistr. AMP 1485, fol. 220 n.

[111]) *Bílek*, Reformace katol. str. 80.

[112]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 379; *Bílek*, Dějiny konfiskací str. 1027, 1030.

[113]) Kniha zápisní AK (VI.) fol. 36.

Františka Gautinari : *Brandenburka*, JMCské kapitánu lieutenantu Simon nemaje v úmyslu ji podrzeti, jezto prebyval mimo zemi, porucil svemu právnímu príteli dru Janu Jiřímu Kaufrovi ze Sturmwehru, aby dvorec s jeho príslušenstvím prodal. Tak po trhu r. 1660 nastoupil nový držitel *Sebestián Sigmund Šorf*, advokát zemský a měšťan Menšího města.[114]) V purkrabském urbáři poznamenali tenkráte, že z gruntu Šorfova platí se vrchnosti (nejvyššímu purkrabí Pražskému) 12 grošů úroku, 10 grošů 2 denáry platu a 14 kop gr. za robotu s potahem. Později písař poznal chybu a učinil opravu: »Tuto plat zle položen toliko z jednoho gruntu, ježto jsou tři grunty dohromady spojený, a má z nich vycházeti úroku sv. Jirského 1 kopa 15 gr. 3 den., sv. Havelského 1 kopa 15 gr. 3 den., platu sv. Bartolomějského 53 gr. 1 den., sv. Mikulášského 53 gr. 1 den.; za roboty ze všech třech gruntů o sv. Janu Křtiteli 14 kop.«[115])

Advokát Šorf vládl dvorcem až do své smrti. Po něm ještě několik let hospodařila vdova *Alžběta Jana*, až roku 1675 prodala majetek svůj a spolu sirotčí *Janu Petru Hubrykovi z Hennersdorfu*, hejtmanu zámku Pražského, za 1700 zl. R. Při zápise trhu oznámeno bylo rytíři Hubrykovi, že do krčmy ke dvorci náležité povinen jest brátí pivo z purkrabského pivovaru. Také byl mu připomenut závazek platiti ročně 14 gr. 2 den. z kusu zádušního pole u Oborních vrat.[116]) V tom, jak pole je jmenováno, shledáváme úchylku od pravdy. Pozemek u Oborních vrat nebyl zádušní, nýbrž náležel držitelům dvorce počínaje od Jana Kocína, jenž koupil jej od Jakuba Popeláře. Při tom trhu bylo sic ujednáno, že Kocín a jeho nástupci budou platiti z vinice na pozemku vzdělané 10 gr. míš. ročně ke kostelu sv. Gotharda, než proto pozemek nestal se zádušním. Ostatně, poněvadž plat z roku 1675 je o něco větší než plat ujednaný roku 1594, připouštíme možnost toho, že Kocín aneb některý nástupce jeho přibral od záduší kus vedlejšího pole kostelního.

Po rolnickém statku v Bubenči toužil nájemce Královského mlýna tamního *Pavel Haček*, měšťan Starého města; i pohnul konečně r. 1683 rytíře Hubryka, že prodal mu dvorec Kocínovský se všemi případky za 2500 zl. R. Podle trhové smlouvy postoupeno bylo Hačkovi 24 kusy dobytka, a to 8 krav dojných, 4 jalovice, 2 koně, 2 svině plemenné a 8 prasátek.[117]) Počtu krav nemohli bychom minouti bez podivení, kdybychom nevěděli, že rytíř Hubryk uměl si vyjednati seč dobré trávy na ostrovech za Oborou. Podobně i Hačkovi jako nájemci mlýna kynula příležitost, aby opatřil si dostatek píce pro dobytek. Řídil-li zprvu sám hospodářství ve dvorci, v pozdějších letech měl za šafáře Jana Stránského, jemuž kromě povinností ekonomických bylo také občas krčmařiti. K tomu, aby šafář

[114]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 379 n.
[115]) Tamže.
[116]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 383 nn.
[117]) Tamže fol. 418 nn.

zastával úkol výčepníka nebo hostinského, přičinily okolnosti. Ježto výčep piva v chalupě, která ke dvorci příslušela, byl malý, ale poptávka po bytech ve vsi velmi čilá, Haček přenesl šenk, beztoho jen v letní době provozovaný, do stavení dvora a chalupu osadil podruhy. O polnostech Hačkových, totiž o předním kuse jejich v míře asi 47 strychů, shledává se zmínka v zápise desk zemských z r. 1704. Byl položen »proti městu« u Lipového stromořadí mezi stromořadím a Zátorami, uprostřed dvou polí bývalého dvorce obornického, jednoho u kamenného mostku a druhého blíž k Oboře.[118])

Spisem poslední vůle Haček ustanovil, aby dvorec připadl dceři jeho *Kateřině*, provdané za *Jana Maximiliána Phéa*, holiče čili chirurga a měšťana Starého města (r. 1706). Když se tak stalo, Kateřina připustila manžela svého ke společnému majetnictví, načež oba pospolu r. 1709 prodali dvorec s jeho příslušenstvím (v trhové smlouvě praví se »se 106 výsevkovými strychy polí«, chalupou a právem čepovati ve dvoře pivo purkrabské) *Samueli Hurtovi*, pekaři a měšťanu Starého města.[119]) Míra pozemků ve smlouvě řečená uchyluje se velice od osobního přiznání z roku 1713. Podle něho náleželo ke dvorci Hurtovu toliko $84^1/_2$ výsevkového strychu půdy. Při revisi bylo pak shledáno ještě méně, totiž $74^1/_2$ strychu čili po jednotlivých dílech takto: 1. kus mezi poli Strakovými o $10^3/_4$ strychu, 2. kus mezi poli Strakovými o 5 stryších, 3. kus u vinice o $1^3/_4$ strychu, 4. kus proti kusu u vinice o 3 věrtelech, 5. kus u Obory o $3^1/_2$ věrteli, 6. kus u Obory o $2^1/_2$ věrteli, 7. kus u cesty Holešovické (na Letné) o 3 stryších, 8. kus za poli Bredovými o 15 stryších, 9. kus za poli Strakovými o 16 stryších, 10. kus vedle poštovního kužele o $15^1/_2$ strychu, 11. kus u pole Strakova o 2 stryších, 12. kus u silnice o 2 stryších, zahrada o $1^3/_4$ strychu. Pohříchu výčet tento téměř nic nepomáhá k vyhledání polohy jmenovaných kusů pozemků, ba v tom dokonce je matný, že nenaznačuje největší zůr dvorce, o němž odjinud víme, že přiléhal k Lipovému stromořadí s jižní strany a zabíral více než 47 strychů. Podobá se, jakoby tehdáž díl dotčeného zůru pokládán byl za příslušenství jiného statku než dvorce Hurtova. K domněnce takové vedou dvě poznámky terezijského katastru: v jedné z nich praví se, že Samuel Hurt drží kus pole od poplužního dvora v Bubenči (r. 1714), ve druhé je řečeno, že ke dvorci někdy Hurtovu náleží také 22 strychy $2^1/_2$ věrtele pole, které nejsou vloženy do rolly (r. 1749). Užitečného dobytka Hurt choval méně než jeho předchůdci, totiž jen 4 krávy, 2 jalovice a 3 vepře.

Po smrti jeho r. 1715 dvorec připadl na rozdíl čtyřem dědicům: vdově *Kateřině Hurtové*, synům *Janovi* a *Josefovi* a dceři *Anně*, provdané Holubové. Aby bez meškání mohli užiti svých podílů, k tomu příležitost poskytl jim nejvyšší sudí dvorský *František Josef hrabě z Valdštejna* na Mnicho-

[118]) DZ větší 409, fol. P. 7.
[119]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 422 nn., 194 nn.

vem Hradišti, nabídnuv se za kupce dvorce; i stržil jej za 6000 zl. R. čr. 1715. [120]) Týž pán byl tehdáž držitelem dvoru Parmanovského v Bubnech a některých vinic na Letné, kdež dal vystavěti letohrádek Belvedere. Však roku 1721 prodal všechen řečený majetek svůj i dvorec v Bubenči *Františku Josefu hraběti Černínovi z Chudenic*, vladaři domu Hradeckého.[121]) Po sedmi letech hrabě Černín postoupil dvorec v Bubenči s jeho příslušenstvím *Adolfu Bernardu hraběti z Martinic*, vlastníku svobodného statku v Bubnech.[122]) Posledním pořízením majitele posléz řečeného dědičkou dvorce i všech zpupných statků hraběte Adolfa Bernarda z Martinic († r. 1735) stala se dcera jeho *Marie Dominika*, tehdáž a potom až do r. 1746 pro nedostatek let zůstávající pod poručníky. Jakkoli pak ona přijala závoj jeptišský v klášteře sv. Anny ve Vídni, podržela přec statky své v Bubnech a Bubenči až do roku 1770.

115. *Dvorec Elsnicovský a dvorec Zajícovský v jedno spojení.*

O tom, že řečené dvorce v místech nynější villy Lannovy čís. pop. 1. byly již jen jedna usedlost, máme zprávu z roku 1653; avšak kdy neb od koho byly sloučeny, nemohli jsme vyzvěděti. Jak se podobá, dvorec jižněji položený náležel *Melicharu Oriesovi*, měšťanu Menšího města, jenž zemřev roku 1612, zůstavil vdovu Marianu a tři syny, Jana Erazima, Daniele Štěpána a Bohuslava Jiřího. V inventurním soupise jmění jeho praví se o dvorci: »Dvůr v Předním Vuobenči s dědinami ornými i neornými, který se řídí knihami urburnými úřadu nejvyššího purgkhrabství Pražského, i co se (na něm) prostavělo; nicméně i dva kusy pole na gruntech probošství kostela Pražského náležející; to všecko klade se, jakž v šacunku přátelském položeno jest, za 2147 kop 54 gr. míš.«[123]) Za nezletilé syny Melicharovy spravovala statek matka jejich Mariana, nejprv vdova, potom (od roku 1616) manželka Jana Jiřího mladšího Dyrinka z Rotnperka, měšťana Menšího města. Když došel let nejstarší syn *Jan Erazim Ories*, vznesl spolu s ní žádost k radě Menšího města, aby dědické podíly po Melicharu Oriesovi byly zapsány do knih městských, ježto nelze jimi dříve disponovati, jakkoli toho pilná potřeba je pro dluhy na nich váznoucí. V městské radě r. 1621 projevena byla ochota vyhověti žádosti, »ale poněvadž ten dvůr do téhož rozvržení položený vlastně knihami městskými se neřídí, protože grunt kmetcí jest, stalo by se tu to netoliko na její paní Mariany Dyrinkový škodu, ale sirotkův veliké ublížení. Co se městského statku dotejče, který k knihám (městským) vlastně náleží, nimi se řídí, ten bude moci v rozdělení do knih městských vložen bejti.«[124]) Roku 1622

[120]) Tamže fol. 196 n., 222 nn.
[121]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 224, 229.
[122]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 298; 21, fol. 230.
[123]) Kniha inventurní AMP 2135, fol. A. 12 n.
[124]) Manuál radní AMP 1484, fol. 37 n.

věc došla již příznivého konce, a Jan Erazim Ories mohl ujmouti dům v Menším městě, dva kusy polností na Šárce a dvorec v Bubenči. Však o pět let později, když bylo naléháno na měšťany a obyvatele měst Pražských, aby přijali víru katolickou, postoupil on všechen statek svůj mladšímu *bratru Danieli Štěpánu Oriesovi*[125]) a odešel do ciziny. Přihlížejíce ke stížnosti, kterou v roce 1644 probošt Svatovítský Eliáš Albert Kolb vinil čeledíny Danielovy, že mu způsobují škodu v polích nad Bruskou,[126]) kloníme se k úsudku, že ještě v ten čas dvorec Bubenečský náležel Oriesovi.

Roku 1623 majitelem dvorce v místech nynější vily Lannovy čís. pop. 1, tuším severněji položeného, byl *Jan Boots* z Antverp, měšťan a obchodník vinný v Menším městě. O tom svědčí žádost, kterou Boots ve spis uvednou dne 10. dubna t. r. přednesl radům české komory. Německé podání jeho tlumočíme po česku: Vedle stavení mého dvora v Bubenči je pusté místo a zbořeniště, kterého, jak může dosvědčiti stavební písař nynější i předešlý, docela k ničemu se neužívá. Jenom zlá chasa vyhledává tam útulek. Ježto já trpím škodu na svém poli v Bubenči, tím že byla přes ně zaražena cesta (k průduchu štoly), a po stranách cesty vysazeno vrboví, prosím VVMtí, abyste dali dotčené zbořeniště ohledati i oceniti a mně v náhradu škody je postoupili. Z nařízení komorních radů stavební písař zámecký Jiljí Fux z Reinburka podal pak dne 6. května zprávu o městišti. Ohledal jsem, psal stručně, poustku v Bubenči, o niž Boots se uchází, i mohu oznámiti, že kromě zdí nebo kamení není na ní, co by nějak mohlo býti s užitkem. Než možná, že k poustce příslušejí nějaké svobody, polnosti nebo pozemky, protože zřícenina ukazuje na jisto k bývalému dvoru. Abych to, jak náleží, vyšetřil a cenu místa mohl ustanoviti, račte mně přidati dva úředníky z německé účtárny na pomoc.

Po té odpovědi, jež aspoň naznačila cestu k lepšímu vyzvědění, komora požádala německou účtárnu o zprávu. Tam z listin vyhledali, že poustka je *bývalý dvorec Přefrkorunský*, jejž komora koupila při rozšiřování Obory za císaře Rudolfa II. a oddělivši od něho pozemky, vydala je osobám, které musily postoupiti své polnosti nebo louky k novému dílu Obory. Prázdné stavení bylo pak vykázáno za příbytek obornímu fořtknechtu, a komora dala ve dvorci zdělati kolnu na stavební náčiní. Za minulé války tak, jako všecky ostatní dvorce ve vsi, příbytek fořtknechtův a kolna byly pobořeny; i nezbývá než buď dokonce je strhnouti nebo přestavěti, ježto jinak slouží jen tulákům k noclehování. Aby celé městiště postoupilo se Bootsovi, k tomu účtárna nemůže raditi. Je pravda, že Bootsovi děje se dosti veliká škoda na poli, ježto zrovna prostřední část pozemku 160 kroků zdélí a 18 kroků zšíří je zabrána cestou a vrbinami; než snad by stačilo za náhradu dáti mu k rozšíření dvora jeho kus městiště od rohu chléva až k druhým vratům, aby tam mohl zeď vystavěti a ohradu zvý-

[125]) Kniha trhová AMP 2216, fol. K. 34 n.
[126]) Kniha zápisní AK (V.) fol. 166.

stí. Tak by pro budoucí potřebu komoře zbylo ještě staveniště dosti pro stranné.[127]) Jak páni o věci rozhodli, není nám známo; v mladší době však celé dvořiště náleželo již k sousednímu statku.

Dalším držitelem dvorce v místech nynější villy čís. pop. 1 byl *Jan Karel z Königsfeldu*, císařský komorník nad poklady, inspektor zámku Pražského a měšťan Menšího města. Když on za druhého vpádu Saského do Čech r. 1634 dojel s královskými klenoty do Budějovic, byl tam zachvácen smrtí. Dosti veliké jmění jeho připadlo vdově *Anně Königové*, roz. z Lilienfeldu, jež pak vdala se za Abrahama Günzla z Günzlfeldu, komorního radu a měšťana Menšího města. Anna nemajíc vlastních dětí, ustanovila spisem poslední vule ze dne 16. března 1639, aby přední díl majetku jejího, totiž dům u tří korun (čís. pop. 260-III), zahrada u řeky, dvůr v Bubenči se vším dobytkem a obilím, spravedlnost na dvoře v Barchovku a dlužní úpisy, které měla, zdědili pastorkové její *Abraham mladší Günzl z Günzlfeldu* a Hanuš Pavel Günzl z Günzlfeldu.[128]) Po rozvržení statku mezi bratry Abraham stal se majitelem dvorce v Bubenči. O něm víme, že asi roku 1645 oženil se s Kateřinou, dcerou Jana Kolence z Kolna, hejtmana panství Zbirovského, Točnického a Králodvorského. K řízení ekonomie měl zkušeného odborníka Václava Štorka, jenž také otci jeho sloužil za hospodáře. Z polností ke dvorci náležitých připomíná se k r. 1651 kus Ve struhách, mezující s polem poplužního dvora Bubenečského.[129])

Roku 1653 Abraham Günzl mladší smluviv se s *Václavem Schlütrem ze Schlüssberka*, měšťanem Menšího města, prodal mu dvorec (v zápise praví se: dva dvory v jedno spojené, Elsnicovský a Zajícovský) za 600 zl. R.[130]) Podle toho, co v krátce po trhu shledali a zapsati dali visitační komisaři, ke dvorci příslušelo 105 strychů polí, z nichž 32 osety byly na podzim; polnosti vzdělával majitel dvojím potahem a měl v chlévě 6 krav a 4 jalovice. Jeho berní poplatnost stanovena byla kalkulem $1^{5}/_{16}$ *usedlého*. Vrchnosti statkové, to jest nejvyššímu purkrabí Pražskému, vycházelo ze dvorce úroku o sv. Jiří 1 kopa 4 denáry, úroku o sv. Havle 1 kopa 4 den., platu o sv. Bartoloměji 25 gr. 5 den., platu o sv. Mikuláši 25 gr. 5 den., za robotu o sv. Janu Křtiteli 10 kop gr., celkem tudíž 12 kop 52 gr. 4 den. míš.

Václav Schlüter podržel dvorec do r. 1668, načež prodal jej *Alžbětě Polyxeně Dembinské* za 2300 zl. R.[131]) Řečená paní byla vdova po Václavu z Vrbna a přistěhovala se do Prahy za svým synem Janem Františkem, jenž v roce 1659 stal se radou nad appelacemi. Zjednávajíc tu sobě pozemkový majetek, koupila nejprv dvůr v Troji se štěpnicí na ostrově Pekle na panství nejvyššího purkrabství (r. 1665), později dvorec v Bubenči. Po ní zdědil dvorec syn *Jan František hrabě z Vrbna* r. 1670, tehda již soudce

[127]) Listiny AMíst. fasc. B. 110. 15.
[128]) Kniha kšaftů AMP 2176. fol. F. 3 nn.
[129]) DZ větší 307. fol. B. 24.
[130]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 21. fol. 373.
[131]) Tamže fol. 373 n.

zemský v Čechách a vicepresident appellační rady.[132]) Dvora Trojského paní Alžběta Polyxena neuchovala, prodavši jej vdově Lidmile Benigně Šternberkové (r. 1669), jejíž syn Václav Vojtěch hrabě ze Šternberka byl vlastníkem svobodného statku Trojského.

Od hraběte z Vrbna, jenž po stupních úřadů dospěl zatím k nejvyšímu hofmistrství, dvorec Bubenečský r. 1696 přešel trhem do rukou *Adama Ignáce Mladoty ze Solopisk*, kanovníka kapitoly Svatovítské i dvou jiných kapitol, u Všech svatých na hradě Pražském a na Vyšehradě.[133]) Pokud víme, Mladota počal zabývati se polním hospodářstvím u Prahy již roku 1693, kdy byl ve své držení uvedl vinici Šmídovskou na Šárce.[134]) Podepsav smlouvu o dvorec, vznesl žádost ke komorním radům, aby mu dány byly v nájem dva palouky na ostrově za Královskou štěpnicí, kterých předchůdce jeho, hrabě z Vrbna, užíval. Při tom vzpomněl škody, jaká se mu děje v poli na Letné, kdež je větrný otvor štoly. Než páni rozhodli, vyžádali si dobré zdání jak od stavebního písaře zámeckého tak úředníků německé účtárny. Onen dosvědčil, že palouky nehodí se k dělání sena, i nejsou tudíž k potřebě Královské oboře; tito dávali radu, aby k nájmu nebylo svoleno, ježto nepřetržitý nájem mohl způsobiti zlou konsekvenci. Když pak stavební písař zámecký byl vyzván, aby podal určitý návrh, doporučil (dne 17. ledna 1697) pronajmouti Mladotovi jen jeden palouk za roční plat 8 zl.[135])

Jak rychle přibývalo jmění panu kanovníku, je z toho patrno, že sotva minulo půl léta od koupě dvorce, ztržil on *vinici* Miseronskou v Bubenči (u Oborní zdi při domě čís. pop. 19) za 1700 zl.,[136]) a v dalším roce koupil *bývalý obornický dvorec s dolejší krčmou* v Bubenči za 3850 zl.[137]) Při trzích nevymiňoval si dlouhých lhůt k placení, nýbrž do roka spokojoval prodavatele. Ježto za dvorec Vrbenský zaplatil 5000 zl., veškerý majetek jeho v Bubenči byl za 10.550 zl. R. Roku 1700 odprodal sic bývalý obornický dvorec a dolejší krčmu, ale koupil větší statek ve Skryšově. Ze služebných lidí jeho připomíná se šafář Václav Skála (r. 1703, 1705) a vinařka Dorota Horová (r. 1705).

Ve staveních dvorců pan kanovník hostíval občas své příbuzné. Hojně přátelstva sešlo se tam roku 1700, kdy nejmladší bratr jeho Vilém Ignác Mladota ze Solopisk na Verměřicích slavil v Bubenči křest své dcery Marie Heleny. Kmotrou dítěti byla Alžběta Marie Straková, rozená Mladotová; svědky křtu Ferdinand Antonín Mladota ze Solopisk na Zruči, bratr kanovníkův, a Helena Mladotová ze Solopisk.

---

[132]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 375.
[133]) Tamže fol. 376 n.
[134]) Kniha vinič. AK (IX.) fol. 351.
[135]) Listiny AMíst. fasc. O. 1. 15.
[136]) Kniha vinič. AZ Smíchov 19, fol. 688.
[137]) DZ větší 405, fol. K. 20.

Roku 1702 Adam Ignác Mladota postoupil v hodnostech, stav se děkanem metropolitní kapitoly a proboštem u Všech svatých. O tři léta později prodal dvorec *Petru Mikuláši Strakovi z Nedabylic*, nejvyššímu písaři zemskému a manželu svrchu řečené Alžběty Marie, rozené Mladotové (r. 1705).[138]) Podle úředního přiznání z roku 1713 příslušelo ke dvorci 84 strychy $3^1/_2$ věrtele pozemků, jichž poloha popisuje se takto: 1. kus na Letné u cesty vedoucí k Holešovicům o 3 věrtelech, 2. kus u cesty z Obory na Letnou o 4 stryších $3^1/_4$ věrtele, 3. kus mezi Oborou a cestou Holešovickou o 1 strychu, 4. kus tamže o 4 stryších $3^1/_4$ věrtele, 5. kus Na štole o $9^3/_4$ strychu, 6. kus u vinice o 1 strychu $^1/_2$ věrtele, 7. kus tamže o $1^3/_4$ strychu, 8. kus Na křemeli čili Na výšině o $12^1/_2$ strychu, 9. kus na Letné u staré brány Brusecké o $4^1/_4$ strychu, 10. kus proti staré bráně Brusecké o $14^1/_4$ strychu, 11. kus u Lipového stromořadí o $4^1/_2$ strychu, 12. kus mezi poli rychtářovými u stezky k Dejvicům o $3^1/_4$ strychu, 13. kus Malý roh zvaný u cesty k Dejvicům o 4 stryších, 14. kus Velký roh naproti Malému rohu o $11^1/_2$ strychu, 15. kus Ve struhách o 5 stryších $3^1/_2$ věrtele, 16. ovocná zahrada o 3 věrtelech. Po míře ženního výnosku řadilo se $14^1/_4$ strychu do prvé třídy, 46 strychů $1^1/_2$ věrtele do druhé třídy, $23^1/_2$ strychu do třetí třídy.

Petr Mikuláš Straka byl majitelem statků Malobratřic, Podhořan, Hostačova, Příbramě, Lhoty Řešetovy, Vrutice Kropáčovy a Katusic. Meškaje za úřadem svým v Praze, přebýval aspoň letního času v Bubenči. Z té příčiny dbal o dobrý stav obytného stavení a měl zahradníka, jehož povinností bylo pečovati o úpravu *sadu vůkol domu*. Polnosti dvorce dával vzdělávati dvojím spřežením volů. Dobře-li soudíme, nedostatek píce byl příčinou, že roku 1713 držel toliko dvé krav, kdežto podle úsudku expertů mohlo při dvorci chováno býti tré krav, dvé jalovic a 6 kusů vepřového dobytka. Ze služebnictva páně připomíná se nádvorník Václav Oplt (r. 1705) a zahradník Matěj Votava (r. 1713).

Statky prv řečené, Vrutici a Katusice, ryt. Straka koupil od advokáta Ignáce Pavla Hotovce z Husenic a Löwenhausu. S trhem tím souvisel nějak prodej dvorce Bubenečského, jejž od Straky koupil bratr Ignácův *Jan Václav Hotovec z Husenic a Löwenhausu*, děkan metropolitní kapitoly a kanovník Vyšehradský, v roce 1718.[139]) Týž prelát již před lety zatouživ po venkovském statečku, uvedl ve svůj majetek vinici Čechorodku na Bábě (r. 1707); později přikoupil usedlost Strakovku se dvěma zahradami u Dejvic (r. 1720).[140]) Když zemřel r. 1722, shledalo se v jeho závěti, že poručil dvorec synovcům svým *Emanuelí* a *Karlu Kajetánu*, synům svrchu řečeného Ignáce Pavla Hotovce. Však pozůstalost nebyla prosta

[138]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 378, 392.
[139]) Tamže fol. 393.
[140]) Knihy vinič. AZ Smíchov 37, fol. 124; 41, fol. H. 3.

dluhů. Nebožtík nedoplatil 2000 zl. za dvorec a kromě toho nespořádal svých počtů s kapitolou.[141])

Bratři Hotovcové podrželi dvorec do roku 1737, kdy prodali jej *Norbertu Hohenbergrovi*, měšťanu Starého města, za 4300 zl., z nichž částka 1000 zl. měla splacena býti metropolitní kapitole.[142]) Nový majetník zápasil potom s nedostatkem peněz; i učinil v roce 1740 smlouvu s Matějem Gänsmüllerem, kovářem a sousedem v Novém městě, podle níž prodal mu dvorec k rukám nevlastního syna jeho Filipa Julia Khasa. Však smlouvě jejich, jak později shledáme, právní platnost nebyla přiznána. Gänsmüller, muž praktického ducha, chtěl těžiti ze dvorce nejen zemědělstvím, ale i průmyslem a obchodem. Nejprve přijal do domu řezníka Jana Bolsana a upravoval mu masný krám. Jak o tom zvěděl správce dvora hraběnky Gallasové, vzkázal Gänsmüllerovi, aby bez meškání Bolsana propustil, ježto lpí na něm podezření, že účastnil se krádeže. Když pak Gänsmüller poslechl, správce sám poskytl Bolsanovi byt, nic nedbaje nedobré pověsti jeho. Gänsmüller poznal úklad, i vyhledal si jiného nájemníka, Filipa Plecháče, mistra pekařského, pro nějž tedy chystal pec a dílnu. Při tom pustil hlas, že zjedná také páleníka a povede obchod s kořalkou. Těmi činy nemálo popuzen byl správce Gallasovský Karel Segert. Došel vzkaz od něho, že dá pec ve dvorci násilně strhnouti, a když Gänsmüller sebral na poli něco křemene a vezl kámen do dvorce, správce zastavoval povoz a hrozil, že zajme koně. Na to Gänsmüller podal písemnou stížnost nejvyššímu purkrabí Janu Arnoštu hraběti Šafgočovi, prose za ochranu.

K dalšímu boji proti držiteli dvorce, jenž chtěl si polepšiti důchodu, vzchopila se hraběnka Marie Anna Gallasová. Na její pokyn nájemce hořejší krčmy Václav Kozlík sepsal stížnost proti Gänsmüllerovi, že *usadil ve dvorci pekaře* a nad to ještě hodlá zříditi vinopalnu a masnou lavici, ač posud nic takového tam nebývalo. Kdyby se mu to strpělo, že by škoda vzešla jak krčmě paní hraběnky tak pivovaru nejvyššího pana purkrabí. Šenkýř je povinen platiti hudebné a kořalečné, a kdyby měl přestati na výčepu piva čili pozbyti prodeje kořalky, chleba a soli, že by se uživiti nemohl. Listinu tu hraběnka zaslala nejvyššímu purkrabí dne 28. ledna 1741 a v dopise k ní přidaném žádala za zápověď jak pekárny, tak vinopalny i masné lavice. Na úřadě purkrabském uvážili obě stížnosti a připravili odpověď, jež hraběnce Gallasové mila nebyla. Dal jsem vyšetřiti věc, psal nejvyšší purkrabí dne 14. února, a hledati v pozemkových knihách, zda krčma Vaše v Bubenči nebo dvorec Gänsmüllerův nebo který jiný dům tamní má zápisem pojištěné právo na pečení a prodej chleba, ale nic o tom nebylo nalezeno. Z toho jde, že každý držitel usedlosti v Bubenči má právo péci chléb, a libo-li mu, dovážeti jej na týdenní trhy do

[141]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 288 n.
[142]) Tamže fol. 289 n.

Prahy. Ostatně Gänsmüller nevystavěl pec novou, nýbrž opravil a rozšířil starou pec v ratejně. Míti pekaře je mu dovoleno, avšak pekař jeho nesmí v Bubenči prodávati chléb než jen Vašemu šenkýři, který beztoho ke svému nepohodlí kupuje pečivo a chléb až v Praze. Gänsmüller nemá v úmyslu držeti páleníka a řezníka, a kdyby měl, je mu to zakázáno. Hledě k jeho stížnosti, že musil propustiti nájemníka, o němž správce Váš tvrdil, že je to člověk špatné pověsti, ale pak sám jej přijal do dvora, žádám, abyste člověka toho v domě neměli.

Hraběnka Gallasová replikovala listem ze dne 24. února. Uvedla, že nejde o starou pec, ale o novou, kterou Gänsmüller vystavěl v zahradním domku, a že týž měšťan pracuje o to, aby založil ve vsi živnost pekařskou. Na doklad přiložila spis smlouvy, kterou s Gänsmüllerem učinil Filip Plecháč, najímaje od něho na tři léta »příležitost, totiž pokojík, kde pec přijde, nebo kde pec jest, jednu síň a zase jiný velký pokoj« za 20 zl. ročního platu. Také proti tomu se ozvala, že by měla ve dvoře člověka nezachovalého nebo škodlivého. Řezník Jan Bolsan, psala, upadl sic v podezření, že účastnil se krádeže, ale později nevina jeho vyšla na den. Městský rychtář Pražský svědčí mu, že byl zatčen po žalobě, na syna jeho vznesené, při čemž u něho ukradené zboží nebylo nalezeno. I žádala, aby směl zůstati ve dvoře. Na to odpověděl nejvyšší purkrabí dne 17. března, že obava hraběnčina, aby v Bubenči nevznikla živnost pekařská aneb obchod krčmám tamním konkurrenční, je bezdůvodná, ježto výroba zboží bez prodeje nikomu nemůže býti na újmu. Od předešlého rozhodnutí, aby Bolsan byl vyhostěn, nejvyšší purkrabí upustil; doporučil však míti dobrý pozor na člověka, jehož rodina není zachovalá.[142])

Jakkoli Matěj Gänsmüller disponoval dvorcem Hohenbergrovským jako svým majetkem, nestaral se o to, by právo své ke dvorci před vrchnostenským úřadem legitimoval. Byl tudíž dne 20. února 1741 upomenut, aby do osmi dnů předložil trhovou smlouvu, zaplatil laudemium a doplatil resty Hohenbergrovské. Než splnění těch věcí uhodilo na překážky. Zatím zemřel Norbert Hohenberger, a trhová smlouva o dvorec uznána byla za neplatnou. Dne 1. května 1742 došlo k nové smlouvě, podle níž dědici Hohenbergrovi, vdova Františka, syn Jan Václav a dcera Kateřina, provdaná Müllerová, prodali dvorec *Filipu Juliu Khasovi*, pastorku Gänsmüllerovu, za 3500 zl. a dlužní závazek 1000 zl. splatných kapitole.[13])

116. *Domek Perklerovský.*

Byl v místech nynějšího domu čís. pop. 77. Držitel jeho *Václav Perkler*, poddaný úřadu nejvyššího purkrabství, vedl řemeslo kovářské. Výslovně se připomíná, že kovárna byla ve stavení, a ne mimo ně, což v obci neradi viděli pro možnou pohromu z ohně. Perkler platil vrchnosti 16 gr.

---

[142]) Spisy býv. úřadu nejv. purkrabství v AZ.
[143]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 291 n.

míš. a měl povinnost konati robotu, jejíž způsob nebo míra není řečena. Po jeho smrti tři dcery-dědičky, *Anna*, provdaná Mělnická, *Alžběta*, provdaná Céhová, a *Kateřina*, daly kovárnu v nájem Jiřímu Hrdličkovi a o několik let později (r. 1697) prodaly domek *Václavu Šulcovi*, purkrabskému poddanému, za 40 kop gr. míš.[145]) Hrdlička kovařil ve stavení i za nového majetníka, až rychtář Jan Pánek vystavěl u dvorce Bláhovského novou kovárnu a zjednal k ní Hrdličku za mistra. Tak před rokem 1709 pominula kovárna v domku Perklerovském.[146])

Ve specifikaci pozemků z r. 1713 poznamenáno jest, že k domku náležela zahrádka v míře $1^1/_2$ věrtele. V témž roce domkař Václav Šulc snesl těžké rány osudu, připraven byv morem o manželku Annu a čtyři děti. Zbyla mu jediné dcera Anna, kterou pak provdal za Jiřího Fidlera (r. 1720). Sám také v pokročilém věku 80 let vyhledal si novou družku života Magdalénu, vdovu po Janu Chrůmovi. Ježto nevěsta byla poddaná hraběnky Polyxeny Alžběty Desfoursové na Vartenberských Skalách, Šulc prosil za ni u nejvyššího purkrabí Jana Josefa hraběte z Vrtby, aby na jeho přímluvu dostalo se jí propuštění na statky purkrabské. I dosáhl toho z počátku roku 1726. Však i Magdaléně udeřila poslední hodina dříve než novému manželu jejímu. Šulc oženiv se potom s Alžbětou, dočkal věku 93 let. Po jeho smrti r. 1739 domek oceněný v 50 zl. spadl dědictvím na *Václava Fidlera*, tehdáž 12letého syna Jiřího Fidlera.[147]) Za chlapce spravoval majetek otec, mající povinnost poskytovati vdově Alžbětě přístřeší pokud živa bude.

117. *Krčma Ungarovská a chalupa Kholovská.*

Hořejší krčma ve vsi čili nynější Senník a chalupa v místech nynějšího domu č. pop. 15 měly po 160 let, od r. 1625 počítaje, držitele společné. Proto shrnujeme popis obou usedlostí v jeden odstavec. První společnou majitelkou byla *Anna*, vdova po *Michalu Kholovi z Khalmansdorfu*,[148]) měštka Starého města. Podle spisu poslední vůle její zroku 1629 druhým majitelem stal se *Jonáš Kleiner z Kleineku*,[149]) trvám příbuzný Annin, jenž v témž roce přijal měšťanské právo v Starém městě. Týž měšťan z počátku roku 1632 řídě pro nemoc statek svůj, odevzdal dům se zahrádkou v Platnéřské ulici i všecku spravedlnost po Anně Kholové manželce své *Anně*, rozené Grossové.*)

Další zpráva jest, že v roce 1643 *Anna Saloména* a *Anna Alžběta*, dcery Anny Kleinerové, měštky Starého města, prodaly krčmu a chalupu

---

[145]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 450.
[146]) Spisy býv. úřadu nejv. purkrabství v AZ.
[147]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 347.
[148]) Viz v prvém díle odstavec 46.
[149]) Kniha kšaftů AMP 2206, fol. 65 n.
*) Kniha kontraktů AMP 2114, fol. 462 n.

s devíti kusy polí *Martě Kropfové z Ruttgersu* za 600 zl.[150]) Paní posléz řečená byla manželka Jana Kunráda Kropfa z Atlendorfu, appellačního rady a majitele domu v Menším městě. O její zálibě v pracích hospodářských svědčí nejen trh právě dotčený, nýbrž i koupě vinic u Košíř a v Podbabě Lysolejské.[151])

Když roku 1654 spisována byla berní rolle, stalo se jistě z omylu, že do seznamu pustých usedlostí nebyly pojaty krčma Kropfovská a chalupa Kropfovská. Nicméně polnosti ke krčmě a chalupě náležité (celkem asi 22 strychy) jsou tuším položeny v berní rolli, a to při dvorci Schlütrovském, jehož příslušenstvím uvedeno je 105 strychů orné půdy, jakkoli potom nenapočetlo se tam více než 84⅛ strychu. Je-li v té příčině domnění naše správné, soudili bychom dále, že v roce 1654 nájemcem polí Kropfovských byl Václav Schlüter. Ostatně dojde ještě řeč na to, jaké následky mělo opomenutí zápisu v berní rolli.

R. 1660 Marta Kropfová prodala statek svůj v Bubenči *Evě Golloré*, rozené Devittové z Lilientálu, za 300 zl. R. Při kladení trhu do knih purkrabských uvedeno bylo na paměť nové majitelce, že bude povinna dávati úrok v obvyklé dva terminy po 12 groších, plat rovněž ve dva terminy obvyklé po 16 groších 6 denárech, výkupného pak z »roboty s potahem 2 kopy grošů míšenských ročně. Též byl jí připomenut závazek držitele *krčmy* »bráti pivo z pivovaru purkrabského, (je) šenkovati a pivo stále jedno za druhým jmíti.«[152]) Paní Eva podržela usedlosti až do své smrti; načež pozůstalý manžel Gerváz Vilém Goll prodal je jako zboží sirotčí *Evě Kateřině Dobřenské*, rozené Haugvicové z Biskupic, r. 1678 za 1000 zl. R.[153]) Nedlouho předtím Eva Kateřina Dobřenská zjednala si trhem dvůr v Troji na panství nejvyššího purkrabství; ale majitelkou tohoto i onoho zboží zůstala jen do roku 1679. Statek v Bubenči koupil od ní *Adam František Utz*, zahradník císařské zahrady na Brusce.[154]) Na Utzovi shledáváme příklad horlivého zemědělce, jenž nepřestávaje na pracích, jaké ukládala mu služba jeho, od roku 1676 vzdělával usedlost Šafránku na Šárce a v roce 1699 vyžádal si svolení nejvyššího purkrabí Adolfa Vratislava hraběte ze Šternberka, aby směl upraviti v pole purkrabské hliniště čili pískovny u staré Brusecké brány na Letné.[155]) Výminka přitom sjednána, že nebude zbraňovati, by v těch místech obnoven byl hlinník, kdyby úřadu nejvyššího purkrabství vidělo se tak učiniti, nedošla již ke skutku. Do krčmy Bubenečské přijal za šenkýře

[150]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 21. fol. 411.
[151]) Knihy vinič. AMP 2022. fol. 164; AZ Smíchov 19. fol. 2. 620.
[152]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 21. fol. 411 n.
[153]) Tamže fol. 412 n.
[154]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 21. fol. 413 n.
[155]) Kniha vinič. AK (IX.) fol. 201; kniha pozemk. AZ Smíchov 21. fol. 415 n.

Kryštofa Springfelda (r. 1694), jehož manželka Alžběta obecně paní Lízl zvaná, zemřela potom v moru r. 1713.

Spisem poslední vůle z roku 1701 Utz poručil všechen majetek choti své *Anně Františce*, rozené Kaufrové ze Sturmwehru. Po jeho smrti hned několik kupců ucházelo se o krčmu v Bubenči, z nichž nejlepší podání činil vlastník tamního poplužního dvora *Hertvík Mikuláš hrabě Breda*; i byla mu krčma s chalupou, stodolou, stáji, zahrádkou a polem prodána za 2000 zl.[156]) Pole v hliništi zabírající 5 strychů koupil od Anny Františky Utzové Jan Petr Šmíd r. 1709.[157]) V přiznávacím listě z roku 1713 vyčteny jsou polnosti Bredovské krčmy a chalupy takto: 1. kus u Písecké brány o $8^1/_4$ strychu, 2. kus u silnice o 8 stryších, 3. kus v hliništi o 3 stryších, 4. kus za Oborou o 3 stryších, 5. kus pod Oborou o 2 věrtelech. Úhrnná míra jejich činila tudíž $22^3/_4$ strychu. Však při okulární visitaci r. 1719 napočteno bylo toliko 21½ strychu a uznáno, že po míře jakosti 18 strychů náleží do prvé třídy a $3^1/_2$ strychu do třetí třídy.

S krčmou Bredovskou najímán bývал stáj (neboť krčmář držíval koně) postavený buď poblíž severní části domu čís. pop. 15 anebo v místech domu čís. pop. 16, kdež mezoval s dvorcem Bláhovským. Když r. 1729 majitel dvorce Pavel Jaroš odhodlal se přestavěti chatrné obydlí své, nebylo možná strhnouti zeď, aby přitom v celosti zůstal stáj prve řečený. Z té příčiny Jaroš smluvil se s Antonínem Wächtlerem, správcem tehdejší majitelky krčmy *Marie Anny hraběnky Gallasové*, že snese střechu se stáje a až chalupu svou dostaví, že postará se o to, aby stáj byl zase do pořádku uveden. Poněvadž při snímání střechy a bourání zdi stáj tuze utrpěl, správce z rozkazu panina vyžádal si od Jaroše revers toho znění, že on svým nákladem na místo staré maštale vystaví paní hraběnce maštal novou, zděnou, jež by stačila desíti koním. Však když bylo plniti závazek, Jaroš nejevil tolik ochoty, kolik jí měl při slibování. V měsíci listopadu t. r. správce žaloval na něj inspektoru purkrabských statků Danieli Janu Eckrovi, a když žaloba nepomohla, podal písemnou stížnost k úřadu nejvyššího purkrabství, že Jaroš otálí stavěti stáj, jakkoli tím spíše je povinen dostáti svému závazku, ježto střechy ze stáje užil pro své stavení a při zakládání zdi postoupil o půldruhého lokte do pozemku paní hraběnky bez jejího dovolení. Zároveň hraběnka Marie Anna Gallasová učinila připsání nejvyššímu purkrabí Janu Josefu hraběti z Vrtby, žádajíc, aby Jaroš nahradil škodu krčmáři, který za delší dobu nemá kde chovati koně, a ke stavbě maštale by přinucen byl rozkazem své vrchnosti.[158]) Jak se podobá, Jaroš musil konečně poslechnouti.

Přiznávacím listem z roku 1713 vyšlo na den, že ke krčmě Bredovské a potom Gallasovské přísluší $22^3/_4$ strychu polí. Visitační komisaři přirov-

[156]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 21. fol. 415 nn.
[157]) Tamže fol. 425 nn.
[158]) Spisy býv. úřadu nejvyššího purkrabství v AZ.

návající soupis pozemků k berní rolli z roku 1654, vykládali si, že míněna je krčma dříve Bečvářská zvaná, k níž, jak za to měli, vyhledalo se nyní více polností, než kolik jich oznámeno bylo v roce 1653. Teprv po informaci, kterou podal purkrabský úřad, seznali rozdíl mezi krčmami, i doplnili berní rolli zápisem gruntu Bredovského v míře $^{3}/_{16}$ *usedlosti.*[159]) Potom roku 1738 nejvyšší purkrabí Pražský počav vymáhati tak zvané militare extraordinarium od osob, které na jeho panství držely statky právem emfyteutním, žádal ho také na hraběnce Marii Anně Gallasové. Však paní hraběnka vzpírala se platu jako věci prv nebývalé a vznesla stížnost ke královským místodržícím. Na to došla odpověď ze dne 14. března 1740 poučující stěžovatelku, že ona kromě vší pochybnosti je povinna platiti extraordinarium z krčmy v Bubenči, poněvadž emfyteuti purkrabští nejsou vyňati z mimořádné kontribuce. Hraběnka přes to setrvala na svém odporu a dne 3. května rekurrovala k císařovně Marii Terezii; načež listem císařským ze dne 19. prosince t. r. uloženo bylo místodržícím oznámiti nejvyššímu purkrabí Filipu hraběti Kolovratu Krakovskému, že panovnice vyslovuje žádost, aby purkrabští emfyteuti v proporci quoad extraordinarium nebyli přetěžováni.[160])

118. *Dvorec Bláhovský a chalupa Prokopovská.*

Dvorec Bláhovský v místech nynějšího domu čís. pop. 59 měl by podle míry pozemků, které k němu náležely, nazýván býti chalupou, avšak z té příčiny, že již i staré písemnosti dávají mu jméno dvora, chceme podobně jej jmenovati. Nepřetržitá řada majitelů jeho nám známých počíná se teprv od prostředka 17. století. Berní rolle z roku 1654 jmenuje držitelku dvorce *Kateřinu Grefovou.* Je míněna Kateřina, dcera Feranta Castelliho, již dvakráte ovdovělá, nejprve po Janu Grafovi čili Grefovi, měšťanu Menšího města, potom po Davidu Karlu Šimanusovi, doktoru práv. Jí kromě dvorce Bláhovského náležela v Bubenči chalupa Prokopovská v místech nynějšího domu čís. pop. 37. Ke dvěma usedlostem právě řečeným příslušelo celkem 34 strychy orné půdy. Visitační komise z roku 1653 dala poznamenati, že 13 strychů oseto je na zimu a 19 z jara. Ostatek byl ovšem ladem. Stavení dvorce i chalupy ležela v sutinách. O vzdělání polí nepracovala majitelka, nýbrž nájemce, nevíme, kde přebývající, jenž měl povinnost odváděti ve žních čtvrtý mandel obilí. Podle počtu osevných strychů bylo uznáno, že majetek Kateřiny Grefové rovná se $^{6}/_{16}$ *usedlosti.*

Roku 1659 dvorec s chalupou přešly trhem do rukou *Alžběty Jarošové* a jejích dětí, Lukáše, Matouše a Alžběty. O rodině nových držitelů máme zprávy ze starší doby, jichž tuto lze dobře užiti. V roce 1621 Tomáš, syn Bartoloměje Vaňhy ze Stodulek, koupil dvorec v Bohnicích na panství

[159]) Spisy k Terezijskému katastru v AZ Rakovnický kraj 47.
[160]) Spisy býv. úřadu nejv. purkrabství v AZ.

nejvyššího purkrabství a hospodařil v něm po řadu let. Jak se podobá, podle předchůdce v tom statku nazván byl Jarošem. Z prvního manželství Tomáš Jaroš měl syna Jiříka. Potom oženiv se s Alžbětou, zplodil děti Lukáše, Matouše a Alžbětu. Syn jeho Jiřík Jaroš, když dospěl let, chtěl hospodařiti sám o sobě, i pohnul otce, že mu postoupil statek r. 1658. V týž čas Alžběta, manželka Tomášova, koupila od nejvyššího purkrabí Bernarda Ignáce hraběte z Martinic pustý dvorec v Bubnech, Nemanický nebo Tenderovský zvaný, s 11 kopami záhonů pole. Než sotva v něm s rodinou se ubytovala, nový majitel svobodného statku v Bubnech Maximilián Valentin hrabě z Martinic nabídl se za kupce její usedlosti. Při tom kynul Alžbětě slušný výtěžek, tak že neváhala nabídku přijmouti (r. 1659).[161]) Za peníze, které ztržila, koupila pak sobě a svým dětem dvorec s chalupou v Bubenči od Kateřiny Grefové.

Rodina Jarošova byla poddaná úřadu nejvyššího purkrabství. Z té příčiny povinnosti její ke statkové vrchnosti lišily se od povinností svobodných emfyteutů. Člen rodiny Jarošovy ujímaje grunt neplatil laudemia, nýbrž dával toliko kancelářskou taxu za zápis do knih. Po té jako držitel usedlosti neplatil mimořádné kontribuce (militare extraordinarium). Co musil odvozovati, byla daň pozemková (6 grošů úroku sv. Jirského, 6 gr. úroku sv. Havelského, 27 gr. 5 den. platu sv. Bartoloměj ského, 27 gr. 5 den. platu sv. Mikulášského) a kontribuce (militare ordinarium). V zápise trhu, jejž učinila Alžběta Jarošová, poznamenáno jest, že »sousedské roboty a povinnosti« jsou nové držitelce dvorce Bláhovského a chalupy Prokopovské darovány.[162]) Však osvobození to nemělo trvalé platnosti. Když založena byla krčma v Podbabě Lysolejské, úřad nejvyššího purkrabství vložil na Jaroše *robotní závazek* dováželi k ní potřebné pivo z panského pivovaru na Perštýně.

Tomáš Jaroš, manžel Alžbětin, zemřel v roce 1671. V nemoci pamatovav na chudé záduší kostela sv. Gotharda, poručil k němu 8 kop 34 gr. 2 den. míš. z dílu, který měl na dvorci Bohnickém.[163]) Rozvrh ostatní pozůstalosti jeho ukazuje, že tehdáž nebyl již na živu nejmladší syn jeho Matouš. Vdova Alžběta se synem *Lukášem Jarošem* pracovali o hospodářství s dobrým prospěchem, tak že Lukáš r. 1684 mohl ke dvorci přikoupiti chalupu Spalboudovskou.[164]) Tím činem míra polností jeho byla zvětšena o $11^1/_4$ strychu. Chalupa Prokopovská, ke dvorci náležitá a za minulé války v poustku obrácená, nedošla již opravy, nýbrž městiště její proměněno bylo v zahrádku.

Lukáš Jaroš zastával v obci úřad rychtářský. Byl dvakráte ženat, ale nedočkal velikého věku, zemřev r. 1698 o půldruhého léta dříve než

---

[161]) Kniha pozemk. AZ purkrab. 10, fol. 430 nn.
[162]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 440 n.
[163]) Kniha pozemk. AZ purkrab. 10, fol. 221.
[164]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 396.

matka jeho. Ježto zůstavil děti nedospělé, a jak jim tak statku bylo potřebí mužského vedení, vdova Dorota rychtářka odhodlala se ke druhému sňatku; i zvolila za manžela Jana Pánka, rodilého z Hořína, jenž tehdáž pracoval v Císařském mlýně (r. 1700). Z úřadu nejvyššího purkrabství přivolili, aby Pánek byl hospodářem ve dvorci až do vzrostu nevlastních dětí, a nad to zřídili jej za rychtáře. Jakkoli pak v domě bylo starostí nad míru, nástupce Jarošův všemu postačil a ukázal nejen pevnou ruku, ale i rozšafnou a hospodárnou mysl. Aby došel většího výtěžku z ekonomie, najal od paní Anny Kateřiny Hartigové $22^1/_2$ strychu pole.[165]) U dvorce na volném prostranství vystavěl *kovárnu* a zavedl v ní řemeslo pro sousedy. Staršího pastorka svého, Jiříka Jaroše, protože nejevil chuti k rolnické živnosti, dal vyučiti krejčovství; což bylo s nákladem 25 zl. 10 kr. Když potom Jiří se oženil, otčím postoupil mu chalupu Spalboudovskou se dvěma kusy pole.

Po ohledání pozemků r. 1713 ukázalo se, že míra polností, příslušných ke dvorci Jarošovskému, je mnohem menší, než jakou ohlašovala berní rolle z roku 1654. Řečených polností bylo patero: 1. kus u staré Brusecké brány o 4 stryších, 2. kus u silnice o 5 stryších, 3. kus Na štole o 5 stryších, 4. kus K Bubnům o 6 stryších, 5. kus za Oborou o $1^3/_4$ strychu, a k tomu zahrádka o 3 vřetelech půdy. Úhrnem tedy napočetlo se $22^1/_2$ strychu země. Pánek držel tehdáž 2 koně, 4 krávy, 1 jalovici a krmil 2 vepře. Při okulární visitaci r. 1719 shledána byla míra orných pozemků ještě menší, totiž 21 strych, z nichž $8^3/_4$ strychu vřazeno do prvé třídy výnoskové, $10^1/_2$ strychu do druhé třídy, $1^3/_4$ strychu do třetí třídy. V příčině dobytka bylo uznáno, že Pánek může chovati 2 voly a krmiti 2 vepře.[166])

Ježto náměstné držení dvorce mělo pominouti, jakmile dospěje dědic, k hospodářství schopný, Pánek pamatuje na budoucnost, opatřil si živnost v Podbabě Lysolejské. Tam před rokem 1673 Jan Černý vystavěl »na drnu chalupu a zjednal k tomu svolení nejvyššího pana purkrabí, aby směl čepovati hořké a bílé pivo z pivovaru Jeho Excellence. Mnoho zisku ze šenku vrchnost mu netušila, jak z toho je vidno, že uložila držiteli krčmy platiti ročně toliko 8 gr. míš. Po smrti Jana Černého vdova Alžběta r. 1695 prodala krčmu Jiřímu Kočímu, člověku svobodnému, jenž pro lepší obživu svou, aby mohl krávu držeti, koupil od purkrabství »kousek ostrůvku prutinou porostlý na Oveneckém ostrově proti Bábě a krčmě na kraji za 40 zl. V roce 1709 Kočí pozbyv ženy, rozmrzel se na krčmářství; i prodal chalupu v Podbabě se zahrádkou na Ostrově Janu Pánkovi z Bubenče za 200 zl. Podle další smlouvy mezi stranami všecko hospodářské náčiní ve stavení mělo připadnouti Pánkovi, začež on vzal na sebe poskytovati Kočímu po čas života jeho »stůl neb vychování s pokrmem tak dobře, jak on Pánek s jeho přináležejícími požívá«, a v nemoci potřebné opatření,

[165]) Tamže Index zpředu.
[166]) Spisy Terezijského katastru v AZ Rakovnický kraj 47.

krom že by Kočí odhodlal se stav svuj proměniti a ženu pojmouti. Když plnění smlouvy potkávalo se s obtížemi, Pánek r. 1711 spokojil Kočího všemi penězi za krčmu najednou splacenými a tak zhostil se nemilého výslužníka.[167]) Prve totiž bylo ujednáno, že má mu spláceti po malých částkách ročně.

Soudili-li páni, že krčma v Podbabě Lysolejské, víscе asi o 10 domcích, nebude tuze prospívati, zkušeností z pozdějších let byli poučeni, že se mýlili. Pánek již před tím, než mohl opustiti Bubeneč, pečoval o zvelebení živnosti v krčmě, kdež zatím měl nájemce. S povolením vrchnosti vystavěl při ní masný krám, zbořiv kůlnu, aby získal staveniště. O něco později vyžádal si svolení, aby směl nad krámem vystavěti nějakou světničku pro pozdržení a noclehování panstva přespolního. Nájemcem krčmy za delší dobu byl Jan Pokorný, jenž roku 1717 v trestní věci jakési svědčil »na hospodářské kanceláři« nejvyššího purkrabství. Jak se zdá, běželo o řeči pronášené v Podbabě po smrti Sáreckého lesníka Václava Volfa. Aspoň na to ukazují slova listiny: »Mluvil Vavřinec Vrabec, mlynář Podbabský, o sousedech Lysolejských, že jsou sami Petrovští, že fořta zabili, a kdybych chtěl (pravil), budou dva neb tři z nich viset.«[168])

Ať vrátíme se k dědicům dvorce Bláhovského, mladší pastorek Pánkův *Pavel Jaroš*, narozený v roce 1698, »oblíbil si v pivovaře Devickém, však při pořádku v královském Menším městě Pražském řemeslu sladovnickému se učiti.« K tomu na žádost otčímovu dán byl vrchnostenský souhlas. Dokončiv učení, za něž Pánek zaplatil 33 zl. a tři strychy pšenice, Pavel pobyl v dobrých dílnách na zkušené, až roku 1727 ustanovili jej za sládka purkrabského pivovaru v Praze. Zároveň přejal on z rukou Pánkových majetek otcovský v Bubeneči, oceněný ve 350 zl. Musil však ještě splatiti podíly matce a dvěma sestrám svým Lidmile a Marii, celkem 115 zl.[169]) Otčím jeho Jan Pánek s manželkou Dorotou přestěhoval se do Podbaby, kdež krčmařil a rychtařoval až do smrti, r. 1749.

Pověděli jsme již svrchu, kterak Pavel Jaroš v létě r. 1729 přestavoval obytné stavení své v Bubenči a přitom strhl sousední stáj, jenž náležel hraběnce Marii Anně Gallasové. Když pak otálel splniti, co slíbil, že za starý stáj vystaví maštal novou, hraběnka Gallasová kromě žalob o to zdvižených obnovila spor strany kovárny Jarošovské, dovozujíc, že předešlý držitel dvorce neměl práva zřizovati kovárnu na své usedlosti, a že Jaroš dávaje v ní pracovati pro obecenstvo, poškozuje kovárnu paninu. Hospodářský úřad purkrabský, aby mohl věc náležitě posouditi, vyžádal si nejprve zprávu od Pánka, jak kovárna u dvorce vznikla a je-li starší než kovárna při poplužním dvoře hraběnky Gallasové. Na to dána byla úřadu odpověď, že kovárna Jarošova je vlastně pokračování veřejné ko-

[167]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 354 nn.
[168]) Spisy býv. úřadu nejvyššího purkrabství v AZ.
[169]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 319.

várny Perklerovské, která ve vsi trvala od nepaměti, ale poněvadž hrozilo z ní nebezpečenství ohně, byla přenesena ke dvoreu Jarošovu. Pánek totiž koupil od posledního mistra v ní, Václava Hrdličky, kovární náčiní za 30 zl. a přijav řečeného kováře k sobě do podruží, vystavěl mu dílnu u cesty opodál stavení. Kovárna Gallasovská, vykládal Pánek, byla zřízena od paní Zuzany Turkové z Winkelheidu (r. 1672—1674), jíž dostalo se sice svolení k tomu od úřadu purkrabského, ale s výhradou, že dá v kovárně pracovati jen pro svou potřebu. Jinak ještě Pavel Jaroš hájil se ve sporu s hraběnkou Marií Annou Gallasovou, uváděje, že ona z kovárny u dvora nedává vrchnosti žádného platu.[170]) O rozhodnutí, jaké bylo učiněno, nevíme.

Asi roku 1740 Pavel Jaroš přednesl nejvyššímu purkrabí Janu Arnoštu hraběti Šafgočovi žádost o úpravu ročního platu za sládkovství v panském pivovaře. Příčina k tomu byla, že hospodářský úřad počal mu umenšovati deputátu. Podle smlouvy náležela Jarošovi roční stance 40 zl. a všechen kal (stažky) v pivovaře; proti smlouvě úřad jal se jej kalem oddělovati. Sládek v podání svém oznámil, že kalu neužívá pro sebe, nýbrž pro pivovarskou chasu, a že bez celé míry jeho nemohl by nijak vyjíti; kromě toho prosil, aby mu pouštěno bylo ročně 15 sudů piva na přívarek. Když došla odpověď zamítavá, požádal za propuštění ze služby, napsav ve své resignaci několik trpkých slov, jako: Z toho, co jsem si v mládí vydělal a vyženil, musím platiti daně. Kdybych měl ze svého měšce nakládati ještě na čeládku v pivovaře, přišel bych na žebrotu.[171])

119. *Chalupa Spalboudovská.*

V berní rolli z roku 1654 není zápisu o chalupě, která byla v místech nynějšího domu čís. pop. 9. Totě druhá chyba řečeného soupisu, a podivno dosti, zase neškodna celku, ježto při statku Grefovském je počteno právě o tolik strychů pozemků více, kolik jich pominuto je neuváděním chalupy Spalboudovské. Pohříchu i purkrabský urbář má zápisy o držitelích chalupy nezřetelné, tak že nelze z nich vyzvěděti, do kterého léta *Jan Spalbouda*, již prve jmenovaný,[172]) byl jejím majitelem. K roku 1651 máme zprávu o Jiřím Spalboudovi, služebníku tehdejšího inspektora Královské obory Diviše Miseroniho z Lisonu. Byl to snad bratr nebo syn Janův. Miseroni učinil mu vděk, vyžádav mu císařskou intercesi u nejvyššího purkrabí, aby byl osvobozen robotních povinností.[173]) S tím snad souvisí, že z chalupy Spalboudovské vrchnostenský plat v urbáři poznamenán není.

---

[170]) Spisy býv. úřadu nejvyššího purkrabství v AZ.
[171]) Tamže.
[172]) Viz v prvém díle odst. 49.
[173]) Listina AMíst. fasc. B. 110. 1.

Od *Pavla Spalboudy* koupil chalupu s příslušenstvím *Lukáš Jaroš*, soused Bubenečský, za 105 zl. R. (r. 1684).[174]) Učinil tak z touhy po rozšíření ekonomie, ježto tehdáž polní hospodářství na blízku hlavního města dávalo slušný užitek. Po smrti Lukášově chalupa zůstala při dvorci Jarošovském, načež když dospěl starší syn Lukášův, Jiří Jaroš, vyučený řemeslu krejčovskému, byla mu od otčíma postoupena ke snazší obživě. Podle přiznání z roku 1713 náleželo k ní dvé kusů pole, jeden o $5^1/_4$ strychu u silnice Dejvické, druhý o 6 stryších na Čertoušku u Obory. Při revisi napočetlo se úhrnem 12 strychu, z nichž polovice podle jakosti půdy připadala do prvé třídy, polovice pak do třetí třídy. U chalupy byla zahrada v míře 1 věrtele. Jiří Jaroš vzdělával pole volským potahem. Ze zvířectva jinak užitečného choval krávu a jalovici. V roce 1713 postižen byl morní nemocí, kteráž učinila konec jeho životu. Když pak zemřeli i dva synové, vdova Anna přednesla nejvyššímu purkrabí žádost za připsání dědických podílů. Dokládajíc se ustanovením městského práva, tvrdila, že smrtí manžela jejího připadla na ni třetina chalupy, k čemuž nyní po smrti synů přibyly jí další dvě třetiny stavení a pole. Nynější purkrabí poručil rychtáři Pánkovi, aby podal zprávu o tom, jaké právo měl Jiří Jaroš k chalupě. I došlo oznámení od rychtáře, že Jiří Jaroš nedržel chalupu za kostelem pro sebe, nýbrž že chalupa jako i ostatní majetek nebožtíka Lukáše Jaroše mezi šest dětí jeho ze dvou manželek zplozených »k repartirování přijde«. Tak nezbylo vdově než spokojiti se podílem, manželu jejímu náležitým, 56 zl. 23 kr. 2 denáry, jež splácel jí Pánek po 5 kopách gr. ročně.[175]) Roku 1728 chalupa byla připsána *Pavlu Jarošovi*, druhému synu Lukášovu.[176])

120. *Chalupa Bečvářovská.*

Jak se zdá, chybili jsme prve, umísťujíce dvě chalupy, jež byly přikoupeny ke dvorci Kocínovskému (nyn. čís. pop. 4), v bezprostřední sousedství toho dvorce.[177]) Aspoň o jedné z řečených chalup, totiž Bečvářovské lze s nemalou pravděpodobností tvrditi, že byla v místech potomního domu čís. pop. 26. Držitel její *Jan Smolík bečvář* zastával v obci povinnost rychtářskou (r. 1613). Maje péči o rozmnožení majetku, založil v Podbabě Lysolejské vinici a vystavěl v ní chalupu, jež po jeho smrti náležela vdově Magdaléně bečvářce a synu jejímu Janu Košinovi. Roku 1621 Magdaléna učinila smlouvu s Janem Žážou jinak Trnkou z Lysolej, kterou postoupila mu chalupu s vinicí na výminku, aby synu jejímu Janovi podíl jeho 100 kop gr. míš. po 15 kopách ročně splácel a Bečvářku až do smrti u sebe choval.[178])

---

[174]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 396 n.

[175]) Spisy býv. úřadu nejvyššího purkrabství v AZ; kniha pozemk. AZ Smíchov 21, index zpředu.

[176]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 397.

[177]) Viz v prvém díle str. 62, 124 n.

[178]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 330.

Dědicem chalupy Bečvářovské v Bubenči stal se syn rychtářův *Václav Smolík* jinak *Bečvář*, jemuž připadla také vinice na Bábě Sárecké o 3½ strychu. Brzy potom, když vinici tu prodal (r. 1624),[179]) přestal býti majitelem chalupy. Zápis o prodeji chalupy se nezachoval; víme jen, že pozdějšími držiteli téhož statečku byli majitelé dvorce Kocínovského, počínaje *Janem Gantinem z Brandenburka*. Za něho v roce 1653 shledalo se při chalupě 9 strychů pole. Plat z bývalé malé usedlosti není označen sám o sobě, ale zahrnut do sumy platu, kterým povinni byli majitelé dvorce Kocínovského.

Odkazujíce k tomu, co již svrchu (v popise dvorce Kocínovského) pověděno jest o chalupě Bečvářovské, chceme tuto uvésti jména držitelů jejích do roku 1770. Byli to: *Šimon Tadeáš Gantin z Brandenburka*, syn Janův (do r. 1660), *Šebestián Sigmund Šorf*, advokát zemský, a po něm vdova Alžběta Jana (do r. 1675), *rytíř Petr Jan Hubryk z Hennersdorfu* (r. 1675—1683), *Pavel Haček*, měšťan Starého města (r. 1683—1706), *Jan Maximilián Phé*, měšťan téhož města (r. 1706—1709), *Samuel Hurt*, měšťan Starého města, a po něm vdova Kateřina s dětmi Janem, Josefem a Annou (do r. 1715), *František Josef hrabě z Valdštejna* (r. 1715—1721), *František Josef hrabě z Chudenic* (r. 1721—1728), *Adolf Bernard hrabě z Martinic* (r. 1728—1735), *Marie Dominika hraběnka z Martinic* (r. 1735—1770).[180])

121. *Chalupa u kostela a chalupa Tylišovská.*

Dvě chalupy, z nichž jedna byla v místech nynější radnice, druhá na severní straně náměstí při Oborní zdi, náležely *dru. Janu Karlu Kirchmajerovi z Reichvic*, lékaři a měšťanu Starého města. V roce 1652 koupil je od něho *rytíř Hubert Valderode z Eckhausenu*, appellační rada a majitel domu v místech nynější vojenské budovy na Brusce čís. pop. 132-III. Trhová cena chalup s jejich příslušenstvím byla 500 zl. R.[181]) Podle soupisu z roku 1653 příslušenství to záleželo ze 24 strychů orné půdy, čehož jen polovice byla vzdělávána. Když visitační komisaři přehlíželi pozemky v Bubenči, nalezli, že na polích Valderodských tři strychy osety jsou na zimu. Pro placení berně ustanovena byla majiteli míra $^{3}/_{16}$ *usedlého*, kdežto plat vrchnosti povinný činil ročně 1 kopu 12 gr. míš. a 6 kop gr. výkupného z roboty.

Po smrti Huberta Valderoda († před r. 1667) majetek v Bubenči po něm zůstalý řídila vdova Anna, rozená Devittová z Lilienthalu. Dcera týchž manželů *Anna Kateřina Valderodová* dospěvši let, provdala se za Jana Isaiáše svobodného pána z Hartigu, referendáře v české dvorské kanceláři. Jí připadly dědictvím chalupy v Bubenči. Jakkoli pak řečená

[179]) Knihy vinič. AMP 2021, fol. 21; AK (II.) fol. 273.

[180]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 379 nn., 418 nn., 196 n., 222 nn., 229 n.; 18, fol. 298.

[181]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 389.

paní i předchůdcové její v držení dvou usedlostí Bubenečských těšili se slušnému jmění, neuznali za dobré vésti nějaký náklad na úpravu stavení, tak že jedno z nich docela zpustlo, druhé pak nazývá se chatrčí. Polnosti k chalupám náležité byly od nich vydávány v nájem. Za paní Anny Kateřiny Hartigové nájemcem polí připomíná se rychtář Jan Pánek (roku 1700—1719). Jak vykládá přiznávací list z r. 1713, pozemky ty byly v osmi kusech: 1. u staré brány Brusecké o $2^1/_2$ strychu, 2. u Lipového stromořadí o $1^1/_2$ strychu, 3. u kamenného můstku o 2 stryších, 4. Na příčce vedle polí poplužního dvora o $3^1/_2$ strychu, 5. u silnice Dejvické o $1^1/_2$ strychu, 6. u vinice o $3^1/_2$ strychu, 7. za vinicí o 6 stryších, 8. na Čertoušku o 2 stryších. Úhrnná míra jejich činila $22^1/_2$ strychu. Však při okulární visitaci pozemků r. 1719 bylo jich počteno toliko 21 strych, i uznáno, že po míře jakosti nebo výnosku $7^1/_2$ strychu náleží do prvé třídy, $2^1/_4$ strychu do druhé třídy a $11^1/_4$ strychu do třetí třídy. Podle úsudku visitátorů majitel týchž polí mohl chovati dvě krávy.

Anna Kateřina, vdova po baronu Hartigovi, zemřela v roce 1719. K majetku, který zůstavila, zejména k domu na Brusce a bývalým chalupám v Bubenči, měli právo tři synové: Jan Hubert, Ludvík Josef a Antonín Isaiáš. Všichni byli již dospělí a usazeni v úřadech, ano Ludvík Josef v týž čas došel hodnosti hraběcí. Učiniv pak jakousi úmluvu s bratřími, postoupil jim svého mateřského podílu. *Jan Hubert a Antonín Isaiáš svobodní páni z Hartigu* nehodlali podržeti domu a chalup, nýbrž v roce 1723 prodali je *dru. Václavu Janu rytíři Kriegelsteinovi ze Sternfeldu.*[182]) Nový majetník za mladších let byl professorem na universitě Pražské, r. 1709 až 1710 také rektorem universitním, načež přijal úřad místopísaře zemského. Ježto těšil se pověsti výborného právníka a znalce života universitního, císař Karel VI. povolal jej za člena komise k revisi zemského zřízení (r. 1720) i za člena komise k úpravě universitních studií (r. 1728). Roku 1732 dr. Kriegelstein nebyl již na živu. Dědicem jmění jeho stal se syn *Václav Jiří rytíř Kriegelstein.*[183])

122. *Dolejší krčma.*

V držení dolejší krčmy čili nynějšího hostince Na slamníku po roce 1620 shledáváme nejprve *Václava Šánu*, zetě bývalého oborníka Jana Trnovského. Jemu doba válečná způsobila těžké ztráty na majetku. Když zemřel r. 1645, zůstavil krom jiného statku krčmu na gruntech purgkrabských pustou.[184]) Vdova *Alžběta Lidmila Šánová*, matka dvou sirotků, *Jana Václava a Mikuláše Bernarda*, žádala při úřadě nejvyššího purkrabství, aby jí připsána byla pozůstalost nebožtíka manžela; načež stalo se poznamenání v pozemkové knize, že řečená vdova se svými syny zdě-

[182]) Tamže fol. 390 n.
[183]) Kniha pozemk. AZ Smichov 18, fol. 310.
[184]) Kniha inventurní AMP 1176, fol. 331.

díla po manželu chalupu neboli krčmu s kovárnou a stodolou, též za hrabětem řečenou Klaudovskou, zdí obehnanou, item dva kusy pole ve vsi Předním Ovenci.[185]) Brzo potom zemřel starší sirotek Jan Václav, a díl jeho připadl na bratra Mikuláše Bernarda.

Podle seznání visitační komise z r. 1653 k pusté krčmě Šánovské náleželo 6½ strychu pole, jež na ten čas leželo ladem. V knize purkrabské míra pole označena je po starém způsobu: jeden kus o 45 záhonech i s klíny, druhý o 20 záhonech přes hony počítaje. Z toho ustanoven byl kalkulus berní $^{1}/_{16}$ *usedlého*. Držitel krčmy měl povinnost bráti »pivo bílé i hořké, též pálené« z pivovaru purkrabského; vrchnosti platil úroku sv. Jirského 6 gr., sv. Havelského 6 gr., platu sv. Bartolomějského 17 gr. 1 den., sv. Mikulášského 17 gr. 1 den. a za robotu 1 kopu 30 gr. míš. Kromě toho z Klaudovské zahrady odváděl 15 gr. k záduší Bubenečskému.

Mikuláš Bernard Šána, měšťan Starého města, byl majitelem krčmy do r. 1668, kdy prodal ji vedle jiného statku svého *Matouši Ferdinandu Sobkovi z Bilenberka*, tehdáž právě jmenovanému arcibiskupu Pražskému. Ježto stavení zůstávalo poustkou, Sobek neměl nájemce v krčmě, nýbrž užíval jen polností k ní náležitých, dávaje je vzdělávati ze svého dvorce v Bubenči. Teprv za dalšího držitele *Jana Petra rytíře Hubryka z Hennersdorfu* (r. 1675—1687) došlo k opravě dolejší krčmy a obnově obchodu v ní. Po Hubrykovi majiteli jejími byli: *Ferdinand Vilém Kloet z Grünu a Sturmtalu*, měšťan Starého města (r. 1687—1698), *Adam Ignác Mladota ze Solopisk*, prelát kapitoly sv. Vítské (r. 1698—1700), rytíř *Jan Gotfrid Albrecht z Lauterburka* a po něm synové, Jan Ferdinand a František Ludvík (do r. 1731), *František Ferdinand Záviš z Osenic*, fortmistr Pražský (r. 1731—1741), *František Antonín Mahner*, měšťan Nového města (r. 1741 až 1743), *Sebestian Erhart*, měšťan Menšího města (r. 1743—1749).[186]) Z nich František Ludvík rytíř z Lauterburka počítal si ročního zisku z krčmy do 50 zl. Podle úředního soupisu z roku 1713 příslušely ke stavení tři kusy pozemků: 1. proti Dejvicům mezi poli rychtářovými o 3 stryších, 2. u Královské Obory o 3 stryších (tím míněna jest Klaudovská zahrada v úžlabí před Oborou), 3. u Lipového stromořadí o 4 stryších. Z toho 6 strychů řaděno jest do prvé třídy výnosku, 4 strychy do druhé třídy; o majiteli pak uznáno, že by mohl držeti jednu jalovici. Pozdější soupis uvádí krom 10 strychů polí 1 věrtel zahrady a 2 strychy vinice.

Z *nájemců krčmy* jsou nám známi Konrád Ritter (r. 1701), Alžběta Rittrová (r. 1702), Kryštof Čekora (r. 1702), Matěj Uhlich (r. 1732—1734), Jan Schuster (r. 1735—1739); kdežto o šenkýřích Bubenečských Václavu Nyplovi († r. 1727) a Karlu Stýblovi (r. 1746) nemůžeme rozhodnouti, zda byli nájemci hospody dolejší či hořejší.

[185]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 403.
[186]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 21, fol. 403 nn., 255 n., 442; 18, fol. 327 nn.

123. *Dvůr Kuncovský.*

Přes pilné hledání nepovedlo se nalézti zprávu o dvoře Kuncovském,[187]) až teprv k roku 1713. Zpráva ta zní, že v moru, kterým tehdáž i Bubeneč byl navštíven, zemřelo několik osob »z chalupy pana Uberka«. V týž čas a nemnoho později připomínají se také poddaní pana Uberka čili Ublika v Bubenči. Ze souvislosti s potomními dějinami je patrno, že panem Uberkem míněn jest rytíř *Jan Fridrich Hochberk* čili *Hubryk z Hennersdorfu*, a že majetkem jeho bylo stavení dvora Kuncovského. Ježto otec řečeného rytíře Jan Petr Hubryk měl dva dvorce a dolejší krčmu ve vsi, mohlo by vzniknouti domnění, že snad již jemu náležel dvůr Kuncovský; avšak ve spisech, které odnášejí se k pozůstalosti Jana Petra Hubryka, je řeč jen o statku Hokově a domě v Nikolandské ulici na Novém městě Pražském.[188]) Podle toho teprv Jan Fridrich přizískal dotčené stavení, k němuž kromě nádvoří nepříslušela ni píď země. V deskách zemských sluje ono prostě chalupou.

Když Jan Fridrich rytíř Hubryk r. 1729 zemřel, pořízení o statku svém neučiniv, nehybný majetek jeho, totiž dům v Panské ulici v Praze, vinice v Zahořanech a chalupa v Bubenči, zůstal do spolku všem synům jeho: *Janu Antonínu, Václavu Rudolfu, Klimentu, Josefu Sigmundu* a *Františku Václavu*. Týmž dědicům náleželo také panství nad 22 osobami poddanými, které bezmála všechny přebývaly v chalupě Bubenečské. Nejstarší syn Jan Antonín Hubryk byl již dospělý a spravoval podíly svých sourozenců.[189]) V tom čase zemřeli dva bratři, Václav Rudolf r. 1735 a Kliment r. 1743. Po smrti třetího bratra Josefa Sigmunda, jenž podíl svůj na chalupě poručil Janu Antonínu (r. 1746), rytíři Hubrykové Jan Antonín a František Václav povýšeni byli ve stav svobodných pánů. Tento, jsa držitelem statků Měcholup a Destnice, zemřel náhle dne 21. března 1758; načež v dědictví po něm uvázala se dcera Karla, provdaná potom za barona z Bietaghu. Onen rozžehnal se se životem dne 29. dubna 1761, poručiv statky své synu Karlu Antonínu. Tak v roce posléze jmenovaném dvě třetiny deskové chalupy v Bubenči vešly do rukou *Karla Antonína svobodného pána Hubryka z Hennersdorfu* na Hluboši a Pičíně, kdežto třetina chalupy náležela sestřenici jeho *Karle baronce Bietaghové*. Dílčímu držení chalupy učiněn byl konec o dvě léta později, kdy Karla postoupila svůj díl bratranci Karlu Antonínu,[190]) jenž měl úmysl chalupu prodati. Za kupce nabídl se *Antonín Měchura*, podruh v Bubenči. S ním tedy baron Hubryk r. 1764 sjednal trh podle článku M. 25 Obnoveného zřízení zemského. Přijav totiž od Měchury 220 zl., vydal mu ujistný list na chalupu, aby jí užíval i s dědici a nástupci svými jako gruntu emfyteutního bez

[187]) Viz v prvém díle str. 83, 128.
[188]) DZ větší 117, fol. E. 17.
[189]) DZ větší 200, fol. B. 28; 643, fol. H. 28.
[190]) DZ větší 370, fol. C. 3; 595, fol. J. 19.

povinnosti ročního platu. Po míře té smlouvy chalupa zustala statkem deskovým.[191])

124. *Královský mlýn.*

Po bitvě na Bílé Hoře vojsko ligistické vybilo také Královský mlýn v Bubenči. Ze stavení tamních utrpěla asi nejvíce *brusířská huť*, neboť k roku 1623 doslýcháme, že císař Ferdinand II. poručil, aby huť byla znovu zbudována. Poněvadž k dokonalé úpravě brusírny a leštírny drahokamů nestačili lidé domácí, místodržitel Karel kníže z Lichtenštejna povolal odborné pracovníky z Řezna.[192]) Dvorním řezáčem a leštitelem drahokamů po *Oktavio Miseronim* stal se syn jeho *Diviš Miseroni z Lisonu*, jemuž císařským rozhodnutím ze dne 12. května 1623 propůjčen byl roční plat 180 zl. R.[193]) Diviš a sourozenci jeho měli po otci majitelské právo k dílně v Bubenči, totiž jen k nástrojum a materiálíim tamnim; proto když z jara r. 1629 povodeň poškodila brusírnu, vznesli žádost ke dvorské komoře ve Vídni, aby uspíšena byla oprava stavení, ježto by jinak práce pro JMC'skou nemohly předsejíti.[194])

Roku 1630 Diviš Miseroni ustanoven byl za adjunkta Jana Karla Königa z Königsfeldu, správce královského pokladu a inspektora zámku Pražského, Královské obory, Štěpnice a mlýna v Bubenči. Za úřad ten dostávalo se mu ročního platu 240 zl. R. Když Jan Karel König se životem se rozželnal, císař Ferdinand listem ze dne 27. září 1634 nařídil české komoře, aby podala dobré zdání o tom, jak by bylo opatřiti dozor na prv řečené částky věna České koruny. Komora vyhověla rozkazu návrhem ze dne 11. listopadu t. r.; načež císař dne 2. prosince rozhodl, že dozor na Oboru, Štěpnici a mlýn má na dobu jednoho roku poručen býti Diviši Miseronimu, tak aby on přijímal důchodní peníze ze Štěpnice a mlýna, platil jimi za práce, kterých tam bude potřebi, a o všem činil počty; i aby k němu jako k inspektoru hleděli oborník, fořtknecht, štěpař a mlynář, jsouce jinak podřízeni české komoře. Obrokem pro koně mělo mu vydáno býti s dvojspřežný vůz sena. V roce 1637 Diviš stal se skutečným inspektorem zámku Pražského, Obory, Štěpnice a mlýna v Bubenči, při čemž předešlý plat jeho rozmnožen byl o 500 zl. ročně.[195]) Konečně roku 1642 dožádal se komornického platu 240 zl. tuším za to, že byl správcem královského pokladu. Pro dovednost ve zpracovávání drahokamů těšil se velké oblibě u císaře Ferdinanda III. (r. 1637—1657) i získával od něho za mimořádné práce skvělé odměny. Syna svého Ferdinanda Eusebia dal vyučiti v umění řezáčském a usadil jej ve službě dvorské, postoupiv mu v roce 1656 svůj roční řezáčský plat 180 zl. R.[196])

---

[191]) DZ větší 679, fol. B. 23.
[192]) *Schottky*, Prag wie es war II., str. 387.
[193]) Listina archivu ministerstva financí. Opis v AZ.
[194]) Listina A Míst. fasc. B. 110. 12.
[195]) Listiny A Míst. fasc. B. 110. 16.
[196]) Listina archivu ministerstva financí. Opis v AZ.

Táborením vojska Saského v Bubenči v letech 1631—1632 a pobytem císařského vojska tamže v r. 1634 způsobeny byly škody na *stavení mlýnském* i na strojích při něm. Šetření o tom, jakých oprav je potřebí, dálo se z jara r. 1635. Aneb, af řekneme jen to, co víme jistě, dne 2. dubna t. r. cznámen byl zámeckému stavebnímu písaři Martinu Dominiku Wagnerovi císařský rozkaz, aby dohodl se s Divišem Miseronim o opravu mlýna, jehož nedostatky znalci měli napřed ohledati a náklad k pořízení oprav potřebný po kusech jmenovati.[197]) O uvedení mlýna v dobrý stav zpráva nedochází; podobně není zmínky o mlynáři nájemci, až teprv z roku 1637, kdy na podzim přijat byl za nájemce mlynář *Václav Škavrada*. Podle smlouvy čili akkordu s Miseronim Škavrada měl dávati z každého kola týdně strych žita a odvozovati plat ten na peníze uvedený po půl létě. Ježto mlýn byl tenkrát o třech kolech, půlletní nájemné činilo 78 strychů žita. V rukojemství za Škavradu, že dostojí výminkám smlouvy, postavili se Matouš Wichner, měšťan Starého města, a Pavel Škavrada, měšťan Nového města a starší přísežný mlynář zemský.[198])

Rok 1639, v němž Švédové pod Banérem přiblížili se ku Praze, a sbory císařského vojska procházely okolím téhož města, neminul bez nových škod na stavením mlýnských. Z té příčiny komorní rada, byvši zpravena o potřebě oprav, dala svolení zámeckému stavebnímu písaři Wagnerovi z Ankerburku, aby koupil 9 vorů dříví od Víta Bílka, dřevaře v Podskalí.[199]) Opravné práce řídil mlynář Václav Škavrada, jenž v říjnu r. 1640 vyjednal si další trvání nájemné smlouvy o mlýn na tři léta. Byl-li týž nájemce až po ten čas řádným plnitelem závazků smluvních, ve druhém období slyšíme o něm, že omeškával se v placení činže a i jinak dlužen zůstával inspektoru Miseronimu. Nicméně nebyl mu průtah takový vykládán hned ve zlé, jak z toho je patrno, že i při zadávání mlýna r. 1643 nájmu dosáhl. Potom však Miseroni nastupoval proti němu přísněji, žaloval na něj u komory a měl úmysl vznésti na rychtáře měst Pražských, aby žádali zaplacení dluhu od ručitelů Škavradových.[200])

Ke zdvíhání vody na mlýn sloužil ode dávna *jez* v hlavním řečišti u Troje. Ježto srub jeho byl z kolů a prken, možno si pomysliti, jak snadno bral zkázu od povodně a ledů. Také z počátku roku 1640 nedostatky jeho volaly po odpomoci. Radové komory uložili hejtmanu panství Křivoklátského Václavu Kaplířovi ze Sulevic, aby se souhlasem nejvyššího lovčí pana Viléma Popela z Lobkovic vybral v lesích Křivoklátských potřebný počet dubových kmenů na opravu řečeného jezu, dal je poraziti a splaviti do Holešovic pod Prahou. Však panu hejtmanu úkol takový nebyl vítán, ježto mimořádné práce vyhledávaly nákladu, o nějž komora tuze liknavě

[197]) Listina A Míst. fasc. B. 110. 16.
[198]) Listiny A Míst. fasc. B. 110. 1.
[199]) Tamže.
[200]) Listiny A Míst. fasc. B. 110. 1.

se starala. Chtěje tudíž sobě ulehčiti, navrhl a žádal, aby dovoz pokácených kmenů z lesa na řeku poručen byl lidem ze Zbirovského panství. V tom bylo mu vyhověno, ovšem k nemalé mrzutosti hejtmana panství Zbirovského Jana Kolence z Kolna. Z listů téhož hejtmana se dovídáme, jak nemile on nesl, že »panství Křivoklátské bez pomoci panství Zbirovského žádnou službu JMCské vykonati nemůže«, aneb »že pan hejtman Křivoklátský, když nikam nemuže, Zbirovského panství křídly má obyčej se vznášeti«. I nemeškal Jan Kolenec zajeti do Prahy, kdež pánům v komorní kanceláři dva důvody přednesl, proč není mu možná uvázati se v dovoz dubí na Křivoklátsku, jednak že podle nedávného nařízení mnoho set centnýřů střeliva má dodati do měst Pražských, jednak že poddaní panství Zbirovského, na větším díle pohořelí, nemají s dostatek vozů a potahu k takové práci. Nicméně komorní rada nedala místa jeho důvodům, nýbrž listem ze dne 3. března 1640 opětovala předešlé nařízení a dodatkem vytkla Kolencovi, že bezpochyby z příčin soukromých je zaujat proti hejtmanu panství Křivoklátského. Tak nezbývalo než poslechnouti neb aspoň projeviti ochotu k poslušnosti. Kolenec odhodlal se k ochotě a listem ze dne 11. března oznamoval, že vyslal již na panství Křivoklátské důchodního písaře »k vyrozumění místa a cesty dříví«. Zpráva, s jakou písař se vrátil, je však zlá. »Povídá, že žádný na panstvích mně svěřených není, který by takový vůz měl, aby mohl při těchto cestách to dubí snésti, a že k mnohému kmenu 14 koní musí zavřeti, k vodě pak (že) veliká míle cesty jest«. Kolenec naplnil ještě list stížnostmi na nedostatek potahu, pro nějž »forování« bude velmi nesnadné, vypočítávaje všecka místa na panství Královdvorském, Točnickém a Zbirovském, která krom jiných škod z doby válečné na dobytku utrpěla.[1])

Když, jak se zdálo, všecky překážky byly z cesty odstraněny, nevíme z jaké příčiny ke kácení a svážení dubových kmenů nedošlo. Teprv o rok později komora nařizovala opět hejtmanu panství Křivoklátského, aby odeslal 12—15 vorů dubového dřeva zdělí 12 loktů na správu jezu pod Bubenčem. Na to dána byla odpověď, že v lesích Křivoklátských není dřeva dubového, jež by se hodilo na koly a jehly, a mimo to že poddaní Křivoklátští jsou nyní v pilné práci na řece Mži, kdež opravují jezy. Při dalším jednání o věci hejtman Kaplíř dopisem ze dne 19. května 1641 nabízel pánům tři kopy dřeva borového, jaké předtím dodáváno bylo do Prahy k opevnění města v roce 1639, na místě dubí, mohlo-li by se ho užiti.[2]) Než k tomu sotva asi bylo přisvědčeno. Oprava jezu zůstávala na odkladech do léta 1645, kdy komorní rada povolila náklad na koupi 10 vorů dříví. Jakmile materiál byl opatřen, inspektor Miseroni vyzval mlynáře Škavradu, aby dal se do díla, to jest zjednal dělníky, jim platil a dohlížel

[1]) *Pohl*, Dopisy Jana Kolence z Kolna ve Věstníku král. české společnosti nauk 1907, str. 18 n., 24 n.

[2]) Listiny A Míst. fasc. B. 110. 1.

na postup práce. Ale Škavradovi nevidělo se zakládati pana inspektora penězi anebo snad dokonce platiti na věci, jež k vlastnictví jeho nenáležely; i odřekl, vymluviv se nedostatkem peněz. Miseroni navrhoval tudíž komorní radě, aby buď přiměla Škavradu vésti náklad nebo dovolila obrati jiného mlynáře k tomu dílu (v srpnu r. 1645), ježto by dalším odkladem mlýn neznikl škody.[3]) Tu pohříchu přetrhují se naše prameny, tak že nemůžeme dopověděti, jak bylo rozhodnuto, a kdo řídil opravu jezu.

Nájemcem mlýna po Škavradovi stal se *Zdeněk Smola*. O něm zprávu máme teprve z doby, kdy přestal býti hospodářem mlýna a smlouval se s pány o doplacení činže. Žádal totiž, aby mu z nájemné dávky odpustili 12 strychů žita, protože po čtyři týdny nemohl užiti mlýnského stroje jednak pro povodně jednak pro poruchu hřídele. Z komorní účtárny dne 22. listopadu 1651 oznámili žádost jeho komorní radě s dopovědí, že inspektor Miseroni radí, aby Smolovi sleveno bylo 6 strychů žita.[4])

V témž roce tuším při sv. Havle ujal se řemesla v mlýně nájemce *Kryštof Cesar*. Než sotva krátký čas pracoval, zhoubná povodeň zalila mlýn a potrhala jez na řece. K napravení škod bylo potřebí silného dříví, o něž tedy komora dopsala hejtmanu panství Zbirovského. Aby věc rychleji předse šla, Diviš Miseroni se zámeckým tesařem a mlynářem Bubenečským byli vysláni na Zbirov vybrat »dříví pohodlného k té potřebě«. Hejtman Jan Kolenec zavezl je ve společnosti tamního fořtmistra a dvorního myslivce do lesů, kdež byli povoděni sem i tam, a ukázáno jim něco kmenů vhodných, ale větší množství nevhodných. O výsledku jejich výpravy Kolenec dopisem ze dne 30. prosince 1651 referoval komorní radě. Oznámil, že se vynašlo něco dříví, ale v poloze tak nepříležité, že by těžko bylo dopraviti je k vodě, a kdyby i to se vykonalo, že na panství Zbirovském není lidí, kteří by uměli dříví na vodu sraziti a plaviti. Omlouvaje se tudíž z nemožného úkolu, dával radu, aby bylo dopsáno na panství Křivoklátské.[5]) Ke správě jezu tehdáž nedošlo, ba oprava jeho odložena na léta, načež téměř ze základu musil býti stavěn.

O nájem mlýna rozepsaný v létě r. 1659 ucházeli se Jan Douša a Jakub Procházka. Jim oběma nepřízniv byl inspektor Miseroni, protože chtěl, aby nájemcem zůstal Kryštof Cesar, podle úsudku jeho muž pořádku dbalý, který vždy správně platil a k stížnostem příčiny nezavdal. Za to proti Doušovi uváděl, že by nemohl býti bezprostředně závislý na komoře, poněvadž není člověk svobodný, ale poddaný nejvyššímu purkrabství. I nestalo se ještě nikdy, tvrdil Miseroni, aby mlýn dán byl v nájem poddanému. Než s výrokem tím na sporu jest, co ve své žádosti napsal Jakub Procházka, měšťan a mlynář velkého Staroměstského mlýna. Chtěl totiž býti za mlynáře na místě Kryštofa Cesara, kterýž cizopanský pod-

[3]) Tamže.
[4]) Listina A Míst. fasc. O. 1. 1.
[5]) Listina A Míst. fasc. O. 1. 14.

daný jest a žádný měštěnín a mlynář není . V tom Procházka dokládal se zprávy přísežných mlynářů zemských. Jakkoli pak komora zůstavila Miseronimu na vuli, aby buď obnovil smlouvu s Cesarem nebo za mlynáre přijal Procházku,[6]) v roce 1661 nájemcem mlýna shledáváme *Tomáše Černého*. Za něho ukázaly se již následky toho, že nebylo v čas přikročeno k pracím pořičních oprav: povodně dobořily jez, a voda v těch místech nebezpečně proudící trhala břehy ostrova. Na žádost inspektora Miseroniho, aby komora povolila potřebný náklad, vypravena byla komise do Bubenče, jež shledala při Vltavské rameně nad mlýnem utržený kus země 80 loktu zdéli a 12 loktů zšíři. Když pak zámecký stavební písař Adam Gotfrid Khür z Kürbachu zhotovil rozpočet nákladu, a již na tom bylo zahájiti opravné dílo,[7]) nenadálý odchod vůdčí osoby způsobil odklad.

V měsíci červenci r. 1661 zemřel Diviš Miseroni. Úmrtím jeho uprázdnila se dvě služební místa, dozorství na královskou residenci v Praze a dozorství na královský poklad tamže. Obojí té služby nebo úřadu dojíti chtěl syn Divišův Ferdinand Eusebius Miseroni; i vznesl žádost o ni k císaři Leopoldu I., doloženou popisem zásluh nebožtíka otce. Vedle něho žadatelem byl Gerhard Leix z Luxensteina, bývalý dvorní agent a již po dvacet let rada české komory, který však na rozdíl od mladého Miseroniho neházel se toliko o dozorství na královskou residenci a její příslušenství. Podle tehdejší zvyklosti byla nejprv česká komora požádána za dobré zdání, co by se mělo navrhnouti císaři v příčině uprázdněných služebních míst i strany kompetentů. Z odpovědi lze poznati, že zvěčnělý inspektor Miseroni nebyl oblíben u komorních radů, aneb ať šířeji řekneme, že on stykem s úřady nebo vlivnými osobami v zemi nejen nezjednal přízně sobě a přátel svému potomstvu, ale spíše k tomu přičinil, aby bylo pracováno o zrušení zámeckého inspektorátu. Výtka v dobrém zdání komory z roku 1661 přednesená týká se nepořádného jeho účtování.[8]) Pokud odjinud víme, Miseroni dopouštěl se chyb v počtech již od počátku své služby, nepředkládal účtu leč po dlouhých průtazích, nespěchal napraviti nedostatky v nich mu ukázané,[9]) tak že, když zemřel, bylo dědicům jeho urovnávati schodky z let 1650—1656 a hotoviti účty z roku 1657—1661. Mimo to, poněvadž byl jist přízní císaře Ferdinanda III., vedl sobě nezřídka samostatněji, než srovnávalo se s jeho postavením.

V dobrém zdání komora připomněla, že Diviš Miseroni již v roce 1656 postoupil svému synu Ferdinandovi řezáčský plat, jenž činí do roka 180 zl.; i navrhovala, aby témuž Ferdinadu Miseronimu uděleno bylo po otci komornictví nad královským pokladem s platem 240 zl. Proti tomu, aby Ferdinand Miseroni stal se po otci inspektorem Obory, Štěpnice a

[6]) Listiny A Míst. fasc. O 1. 2.
[7]) Listiny A Míst. fasc. O. 1. 1.
[8]) Listina archivu ministerstva financí. Opis v AZ.
[9]) Listiny A Míst. fasc. B. 110. 16.

mlýna v Bubeneči, ozvala se třemi důvody, vykládajíc, že by splněním jeho žádosti vznikala nedobrá konsekvence, že dozorství na Oboru, Štěpnici a mlýn, sloučené se správcovstvím nad pokladem, se dobře neosvědčilo, a že nejvyšší lovčí uznává je za nevýhodné pro chov plaché zvěře. Za to doporučela, aby dozor na Štěpnici a mlýn svěřen byl Gerhardu Leixovi za roční odměnu 500 zl., však se závazkem, že dozorce bude povinen na menší opravy tamní sám nakládati. Ježto komora opatřuje stavební hmoty, a zámecký stavební písař potřeby svého oboru, bude tak s dostatek o vše postaráno.

Dobré zdání české komory, uvedené ve formu návrhů, předloženo bylo od dvorské komory císaři Leopoldu I., načež jeho rozhodnutím ze dne 12. srpna 1661 Ferdinand Eusebius Miseroni stal se správcem královského pokladu v Praze, a *české komoře poručen byl dozor na Bubenečskou oboru, Štěpnici a mlýn* i na Oboru Hvězdu. Zároveň komoře dostalo se zmocnění, aby za aktuálního dozorce zřídila Geharda Leixe.[10])

Miseroni byv zpraven o svém jmenování, nemyslil jinak, než že rozhodnutí o tom, kdo má býti inspektorem Pražského zámku, zůstalo ještě na odkladech. Nemeškal tudíž vypraviti novou žádost k císaři, ve které tuze zdůrazňoval, že dozorství na Oboru, Štěpnici a mlýn bylo ode dávna, totiž hned od počátku svého, přidáváno ke službě šacmistrovské. Připomenul též, co otec jeho vykonal a vytrpěl ve službě JMCské, setrvávaje na svém místě v dobách velmi zlých a vystávaje nebezpečenství od armády domácí i cizí a jak ochotně založil on komoru více než tisícem peněz, aby královské sady, válkou zpustošené i zničené, byly zase v dobrý způsob uvedeny. O důchodech svých propověděl skromně, že nemá více, než co mu JMCská proprio motu et per viam gratiae vykázati ráčí.[11]) Nicméně nemohla již žádost jeho, aby po otci obdržel inspektorát, potkati se s účinkem.

Do konce roku 1661 Ferdinand Miseroni ukončil počty s mlynářem Tomášem Černým a vydal z pozůstalosti otcovy listiny, jež týkaly se nájmu mlýna. Přitom, když komora žádala od něco inventář sepsaný po přijetí Černého, nemohl posloužiti než opisem; i omlouval se, že ve spoustě písemností otcových nepovedlo se vyhledati originál.[12]) Na otázku, byl-li za inspektora Štěpnice a mlýna ustanoven Gerhard Leix, lze s velkou pravdě podobností odpověděti záporně. Leix sám ve spise posledního pořízení ze dne 14. srpna 1662 jmenuje se toliko komorním radou,[13]) a v aktech komorních, které mají vztah ke Štěpnici a mlýnu a nám do rukou přišly, jméno jeho se neuvádí. Úkony prv inspektorovy zastával stavební písař.

Na podzim r. 1662 zemřel mlynář Tomáš Černý. Jak o tom zpráva ke komoře došla, president Aleš Ferdinand hrabě Vratislav z Mitrovic

[10]) Listiny archivu ministerstva financí. Opis v AZ.
[11]) Tamže.
[12]) Listiny AMist. fasc. O. 1. 1.
[13]) Kniha kšaftů AMP 2177, fol. E. 3.

poručil učiniti připsání k rychtáři, purkmistru a radě Starého města Pražského, aby oni »rychtář a Pražané ihned starší mistry a přísežné zemské cechmistry pořádku mlynářského v městech Pražských tu před sebe povolati a při nich to, aby z prostředku a cechu svého jistou osobu dobře zachovalou, osedlou a řemesla mlynářského povědomou, která by, jsouc od nich za způsobnou uznána, nájem opáčeného JMCské mlýna Ovenského bezpečně na sebe přijíti, s dobrým JMCské spravovati mohla, obrati a takovou na JMCské královskou komoru českou neprodleně přednésti hleděli, nařídili neopomíjeli«.[14]) Žádosti pana presidenta ze dne 6. října 1662 vyhověno bylo s takovou rychlostí, že již o týden později komora měla odpověď starších mlynářů, ale dosti podivnou. Přísežní zemští cechmistři psali, že jest mnoho mlynářů »neusedlých, potřebných, v těchto těžkých dobách na nejvýš ztenčené živnosti do veliké chudoby uvedených«, a proto že nevědí, koho by »v nedostatku zmíněných prostředků« za nájemce mlýna JMCské navrhli.[15]) Jak se zdá, brala někdy komora stařešinu mlynářskou na radu zcela nadarmo, totiž tak, že radu vyslechla a potom jinak rozhodla. Z té příčiny asi odpověděli nyní mlynáři, aby páni sami si poradili.

Vdově Černé bylo uloženo, aby ohlásila výpověď z nájmu. I učinila tak listem ze dne 24. října t. r. v tato slova složeným: Manžel můj zůstavil mne se dvěma maličkými sirotky. »Já pak jakožto mdlá a nedostatečná žena nic hospodářství tomu a řemeslu nerozumějíc a bojíce se, aby někdy skrze nedbanlivost, neposlušnost a všetečnost čeládky témuž gruntu škoda se nestala, od téhož nájmu od času nového léta nejprv příštího upouštím.[16]) Za nástupce zemřelého nájemce hlásili se Mikuláš Houška, měšťan a mlynář Nového města Pražského, a *Mikuláš Čech*, soused Rakovnický. Tento ve své žádosti užil jadrných slov na doporučenou: »Byvše já,« psal, »hned z mladosti věku svého v cvičení řemesla mlynářského a při tom také sekernického a témuž dokonale se přiučivše, již za mnoho let za mistra mlynáře zůstávám a pronájemné mlejny v svém opatrování jsem jměl a posavad při městě Rakovníce, kdež i usedlý jsem, mám . . . Připovídám, že jakožto upřímný, věrný, bedlivý a poslušný hospodář mně svěřeného mlejna i to, což k němu přísluší, neztenčovat, anobrž dle nejvyšší možnosti ten opatrovat a zvelebovat chci.« Když pak představil se zámeckému stavebnímu písaři Khürovi, učinil lepší dojem než Houška, tak že na přímluvu Khürovu byl dne 15. prosince za nájemce přijat. Z nařízení komorní rady stavební písař předložil mu k podpisu smlouvu a inventář, přijal od něho 50 zl. kauce a »installoval« jej v mlýně.[17])

---

[14]) Kniha dekretů AMP 749, fol. 147 n.
[15]) Listina A Míst. fasc. O. 1. 1.
[16]) Tamže.
[17]) Listiny A Míst. fasc. O. 1. 1.

Sliby, kterými Mikuláš Čech zakazoval se k přízni komorních radů, nebyly prázdnou řečí. Osvědčil on dovednost jak v řízení mlýna tak ve stavitelství vodním, a co zvláště bylo vítáno, platil v čas nájemné a zakládal komoru penězi, vydávaje sám prve na opravné práce, když k nim bylo svoleno. Ať jen stručně vypovíme, o čem shledali jsme zápisky, Čech zvelebil mlýn na staveních i strojích (r. 1664), zpevnil břeh řeky u Královské obory (r. 1666), opravil jez v rameni Vltavském u Bubenče (r. 1673), a když povodeň v srpnu r. 1674 strhla kraj mlýnské louky na ostrově, podjal se úpravy břehu v těch místech. Na dílo posléze řečené naložil snad více, než potom přijal, ježto komora vzpečovala se schváliti jeho účet a umluvila slevu. Za něho připomínají se práce konané k potřebě JMCské na *pile*: řezání prken a pražců. Jak z účtů je patrno, mlynář byl povinen obstarati práci takovou bez odměny, avšak dostávalo se mu náhrady za ušlý zisk v době, po kterou trvala.[18])

Na konci roku 1674 Mikuláš Čech přestal býti nájemcem Královského mlýna. Jeho nástupcem stal se *Pavel Haček*. O tom máme zprávu teprve z roku 1677, kdy Haček přednesl žádost komoře, aby přála mu dalšího nájmu opět na tři léta. Platy, k nimž smlouvou se zavázal, byly: ze čtyř kol mlýnských 4 strychy žita týdně, z pily 70 zl. ročně, ze *šenku* 20 zl. ročně, z rybolovu 26 kop gr. ročně. Počítáme-li strych žita po zlatém (v roce 1682 byl ještě o 6 krejcarů lacinější) a uvedeme-li plat z rybolovu na peníz Rýnský, roční platební povinnost mlynářova činila 328 zl. 20 kr. Však téměř každého léta nahodily se příčiny k odečtu čili defalkaci, buď že pro velkou vodu musilo se ustati od práce, buď že při opravách mlýn nebo pila odpočívaly. Dobré zdání o tom, kolik mělo by se odečísti z nájemného platu, vyslovoval zámecký stavební písař, jemuž také náleželo vymáhati peníze od nájemce a skládati je v komorní účtárně. O návrhy opravných prací stavební písař dorozumíval se s mlynářem, i hotovil k nim potřebné rozpočty; načež spisy předkládány byly komorní radě a od ní zase posílány do účtárny, aby tamní úředníci posoudili návrhy. Podobně když mlynář žádal za obnovu nebo prodloužení nájemné smlouvy, komorní radové chtěli vždy nejprve slyšeti o tom mínění stavebního písaře, potom brali potaz s účtárnou.[19])

Pavel Haček ujímaje mlýn v nájem byl zcela mladý muž. Řemeslu vyučil se v Bubenči u předchůdce svého Mikuláše Čecha, a to až po roce 1671, kdy byl za učedníka opověděn pořádku starších mlynářů v Praze. Týž cech přijal jej v roce 1676 »za přespolního mlynáře s tím oznámením, aby více ne než jednoho učedlníka chovati a čeládku sem do měst Pražských k pořádku posílati hleděl«.[20]) Přesným plněním povinností a milou po-

[18]) Tamže.

[19]) Listiny A Míst. fasc. O. 1. 1.

[20]) Kniha mlynářská AMP 3049, fol. 67, 13. Také dva předchůdci Hačkovi byli přijati za přespolní členy cechu Pražského, Zdeněk Smola dne 15. února

vahou Haček dovedl zjednati si oblibu u svých patronu i zachovati ji po drahnou dobu. Z roku 1684 čteme o něm pochvalu ve zprávě komorní účtárny; o rok později vydal mu velmi příznivé svědectví stavební písař Jan Karel Miesner.[21]) Než kdyby ani nebylo pochvalných zmínek, ta věc mluví za sebe, že Haček zůstal v nájemném držení mlýna bezmála 32 léta, to jest až do své smrti. Při tom svou hospodárností nabýval slušného jmění, tak že již v roce 1683 mohl přikročiti ke koupi Kocínovského dvorce v Bubenči, za nějž položil 2500 zl. R. Později ztržil dům ve Starém městě Pražském, kdež stal se měšťanem, a koupil Šerlinkovský mlýn v Jirchářích na Novém městě. O zbožné mysli jeho svědčí dar stříbrného kalicha kostelu Bubenečskému z r. 1698.

V témž čase (a již od roku 1665) sousedem korunní pozemkové državy na velkém ostrově Bubenečském byl Václav Vojtěch hrabě ze Šternberka, vlastník deskového statku v Zadním Ovenci. Je známo, jakým skvostem výtvarného umění ozdobil on lem Královské obory, dav vystavěti zámek Trojský. Co po ukončení velkolepého díla shledalo se vadou, byl nepohodlný přístup z Prahy do Troje, protože cesta vedla dvěma přívozy, a díl její nebyl veřejným statkem. Hraběti Šternberkovi, jenž za úřadem meškal v Praze (byltě presidentem nad appellacemi do r. 1696, potom nejvyšším sudím zemským), nebo hostům jeho, když chtěli z Prahy zabrati se do Troje, bylo v Bubenči projeti mlýnem a dožadovati se přívozníka, aby je převezl na ostrov, pak zase na druhé straně ostrova vyčkávati lodi nebo prámu, aby přes řeku byli dopraveni do Zadního Ovence. Chtěje nepohodlí takové aspoň na menší míru uvésti, majitel zámku vznesl žádost ke komoře, aby přivolila ke stavbě *dřevěného mostu přes Vltavské rameno* pod mlýnem, i ukazoval na výhodu, jaká by tím vzešla nejen jemu, ale i hospodářství Obornímu, ježto by pak senoseč na ostrově byla jistější a vydatnější. Když nedostalo se mu brzké odpovědi, opětoval žádost svou listem ze dne 4. května 1696, vykládaje, že nemyslí na most velkého slohu, nýbrž jen prostou stavbu, která by snesla vozbu. Vzhledem k příznivé době stavební naléhal o rozhodnutí a přál si zvěděti, jakou měrou neb proporcí bude mu přispěti k tomuto dílu. Aby hned vyšel vstříc počtům komorní rady, pověděl zámeckému stavebnímu písaři Miesnerovi, že je hotov nésti třetinu nákladu jak na stavbu tak na budoucí potřebné opravy a přitom že nepřestane platiti nájemci Královského mlýna za přívoz ani platu jemu neumenší. Na listě, kterým Miesner dne 7. června t. r. oznámil nabídku jeho komoře,[22]) přestává pohříchu náš písemný pramen. Oklikou pak dovídáme se, že »v roce 1703 položen byl most u Císařského mlýna, aby se mohlo choditi do Troje«.[23])

1651. Mikuláš Čech dne 13. února 1664. Tamže fol. 21. Ostatní nájemci Královského mlýna kromě Kryštofa Cesara náleželi k pořádku Pražskému přímo.

[21]) Listiny A Míst. fasc. O. 1. 1.

[22]) Listiny A Míst. fasc. O. 1. 30.

[23]) *Schottky*, Prag wie es war II., str. 391.

Jak se podobá, neochota české komory usnadniti přístup na ostrov zavdala podnět k tomu, že hrabě Šternberk pomyslil na jiný prostředek, kterým by zjednal volnou cestu ke svému letnímu sídlu. Chtěl totiž státi se vlastníkem Bubenečského mlýna, ne-li celého, aspoň toho dílu, jenž přiléhal k mlýnské dílně, a pozemků k mlýnu příslušných po levém břehu potoka Dejvického. Za vhodnou chvíli domáhati se toho žádostí řízenou ke dvorské komoře pokládal počátek roku 1704. Snad tu na váhu padla úvaha o potřebě peněz na tehdejší výpravu krále Karla III. do Španělska anebo naděje vděku za to, že hrabě Šternberk půjčil císaři Leopoldu I. znamenitou sumu peněz. Však domněnkám tuto proneseným nebudiž chybně rozuměno, jakoby žadatel byl chtěl užiti finanční tísně k lacinému ztržení mlýna. Naopak, v příčině kupního peníze učinil on nabídku tak skvělou, že by soukromý prodavatel vnadě její neodolal. Nicméně k tomu, co by dvorská komora měla navrhnouti nebo doporučiti císaři za odpověď, bylo třeba za základ položiti dobré zdání české komory, a dobré zdání to vyznělo na odpor žádosti Šternberkově. President a radové české komory psali, že mlýn je potřebnou součástkou Královské obory, místo panovníkům a členům panujícího rodu velmi milé, jehož by císařský dvůr za pobytu svého v Praze tuze pohřešoval. Při něm ochraňují se památné stavby z doby císaře Rudolfa II., zejména umělá jeskyně a rozkošný rybníček. A kromě toho, jak by mohl zámecký stavební úřad obejíti se bez pily?[24]) Žádost hraběte Šternberka zůstala nesplněna.

Po smrti Hačkově r. 1706 přijat byl za nájemce mlýna *Jiří Souše*. Nový hospodář přiložil ruku k dílu, o němž již předchůdce jeho pilně pracoval, totiž jezu na hlavním řečišti u Troje. Když v jeseni roku 1707 dílo spělo ke konci, znalci, kteří všímali si, jak mlynář klade práh, upozornili Václava Vojtěcha hraběte ze Šternberka, že by při výšce jezu mohla škoda vzejíti jeho budovám a pozemkům v Troji. Po té výstraze hrabě Šternberk ozval se proti stavbě; i požádal radu Starého města Pražského, aby vypravila přísežné zemské mlynáře na shlédnutí a posouzení jezu. Rada vyhověla jeho žádosti nařízením daným mlynářům dne 11. listopadu, načež o několik dní později dálo se očité šetření u přítomnosti plnomocníků hraběcích, zástupců české komory a jiných interessentů. Přísežní zemští mlynáři uznali, že jez, kterýž »po kusu dál a dáleji na vodu přidělávaný byl, není stejný na výšku«, že práh jeho položen jest tuze vysoko, a vrata že nejsou příhodna plavbě. Kdyby v tom způsobu a výšce zůstal, pravili, bylo by to na škodu nejen statku JExcel. pana hraběte, zejména zpustlému mlýnu pod zámkem v Troji, a sousedským pozemkům v Zadním Ovenci, ale i královské komoře a plavbě. Za větší vody řeka hledala by průchod stranou dvěma strouhami po velkém ostrově, jež minulé povodně tam vymlely, aneb razila by sobě cestu novou na škodu ostrova. Ani jez, to jest vyšší místa jeho, nezůstala by bez úrazu

[24]) Tamže str. 391 n.

při tření ledu. V písemné relaci zemští mlynáři navrhovali tudíž, aby práh položil se jináče a hlouběji, vrata při jeze aby byla k plavbě spořádána, břeh ostrova nad jezem, kdež dotčené dva »ouchody« se spatřují, dobrým srubem zdělí asi 20 loktů ubezpečen, a na ochranu pozemků po pravém břehu by vystavěna byla zeď.[25])

Jméno »císařského mlynáře« Jiřího Souše naskytá se v zápisech nástních matrik až do roku 1709, načež od léta 1711 počínaje v týchž knihách uváděn jest císařský mlynář *Jiří Kreibich*. Za něho připomíná se již řada lidí buď pracujících neb přebývajících v Královském mlýně, z nichž my jmenujeme toliko Lidmilu Vlachovou, šenkýřku mlýnskou, na doklad, že v mlýně byla krčma, a že mlynáři dávali právo výčepní, nájmem jim náležité, v podnájem. Krom osob v mlýně zaměstnaných nebo z blízkého okolí tam příchozích hosty krčmy bývali lidé světem jdoucí. Jejich zlovůlí došlo snad k nějakému neštěstí nebo velké škodě r. 1715. Tak aspoň vykládáme si příčinu k nařízení, jež dne 12. září t. r. vydala komora česká proti šumařům a osobám podezřelým, aby nebylo jim dovolováno nocovati v Královském mlýně.[26])

Po Kreibichovi nájemcem mlýna v letech 1718—1729 byl *Ondřej František Roháček*, měšťan Menšího města Pražského. Jeho živnost popisuje se ve starém katastru takto: Roháček má v držení císařský mlýn o 4 kolech a pilu; pracuje se třemi tovaryši; užívá panského pole o 3 stryších a louky, jež vydává 3 dvojspřežné vozy sena a 1½ vozu otavy; platí z mlýna 4 strychy žita týdně a z pily 75 zl. ročně. Výdělek jeho z měřičného a pily činí asi 500 zl. ročně.[27]) Přitom pisatel opomenul poznamenati nájemné ze šenku a rybolovu, i také dodati, jaký zisk z těch živností Roháček si počítal.

V letech 1730—1758 nájemcem Královského mlýna v Bubenči byl *Antonín Vačeš*, měšťan Nového města Pražského.

125. *Královská štěpnice.*

Západní díl nynější Královské obory mezi Bubenčem a zdí, která spouštěla se od zahradnického domu čís. pop. 58 na sever k ramenu řeky Vltavy, vzdělaný prve v bažantnici, byl ve druhém desítiletí 17. století ovocnou zahradou. K proměně jeho ve štěpný sad došlo, tuším, po smrti císaře Rudolfa II., když dvůr přesídlil do Vídně. Bylo snad uznáno, že královskému stolu lépe poslouží ovoce, jež mohlo zasíláno býti do nové residence, než pernatá zvěř, chovaná především k lovu. Sadu štěpného stromoví při Oboře říkalo se německy Baumgarten, česky zprvu zahrada nebo štěpnice, až pak na rozdíl od Královské zahrady, ležící na Brusce, Čechové nejmenovali ho jinak než Štěpnicí. Jak se podobá, prvním ho-

[25]) Listina AMP I., č. 608, 13.
[26]) *Schottky*, Prag wie es war II., str. 391.
[27]) Spisy k Terezijskému katastru v AZ. Rakovnický kraj 47.

spodářem Štěpnice byl *Pankrác Klang*, jenž v zápise městské knihy Hradčanské r. 1617 zove se »JMCské zahradníkem v Starý Voboře«.[28]) O nástupci Klangově *Hanuši Karlovi* z Bamberka zvídáme nejprve k r. 1629, kdy stál on za svědka Hanuši Zettrovi z Paumberka při oddavkách v kostele sv. Tomáše v Menším městě. Za jeho štěpařování okkupace Saská přerušila běh obvyklých prací v zahradě (r. 1632), a přípravy k odražení nepřátelského útoku na Prahu při druhém vpádu Saském způsobily škody na témž sadě (r. 1634). I bylo třeba na jaře r. 1635 přikročiti k opravným pracím.[29])

Rozhodnutím císaře Ferdinanda III. ze dne 2. července 1637 ustanoven byl Diviš Miseroni z Lisonu správcem čili dozorcem Královské obory, Štěpnice a mlýna, a za odměnu přisouzeno mu, aby z toho, co Obora, Štěpnice a mlýn vydají ročně užitkem, přijímal až 500 zl. Užitkem však nemělo rozuměno býti ovoce, jež panovník zůstavoval svému stolu.[30]) Podle úmluvy s komorou Miseroni přijal na sebe nejen dozírati na královské zřízence těch míst a přidržovati nájemce mlýna a palouků, aby dosti činili svým závazkům, nýbrž také zjednávati všecky potřeby k Oboře, Štěpnici a mlýnu, ano i nakládati na ně zatím, pokud by na konci stanoveného období příjmy a vydání s komorou nesúčtoval. Nicméně byly z pravidla toho výminky, ježto za některé práce platila sama komora. Tak zejména, pokud se tkne Štěpnice, kdykoli tam prací najatého dělníka ukončeno bylo čištění stromů, štěpař oznamoval komorní radě buď počet pracovních dnů nebo úhrnnou sumu mzdy, načež z komorní rady vycházel rozkaz důchodnímu, aby vydal peníze štěpaři.

Hanuš Karl byl hospodářem Štěpnice ještě v dubnu r. 1639; potom na podzim shledáváme štěpařem *Linharta Hübra*, jehož bratr Matouš vedl řemeslo hodinářské v Starém městě Pražském. Povšimnutí zasluhuje, jak Hüber v listě ze dne 17. listopadu 1639, kterým u komory dožadoval se splacení peněz pro dělníka, omlouvá nezvykle velikou sumu mzdy, pravě, že čištění stromů bylo pracné a zdlouhavé, ježto Štěpnice je hrozně zpustošena od vojáků.[31]) Těmi slovy vzpomíná dvojího plenění, jemuž v tom roce krajina byla vydána. Nejprv totiž vojsko císařské, rozložené vůkol Prahy a vyčkávající nepřítele, provodilo zvůli svou na místech, kdež se usadilo; potom Švédové obsadivše Letnou (dne 30. května), nehledali potřeb pro své ležení, zvláště dříví, snad v dáli, nýbrž z blízkých sadů si je opatřovali. Tak přítel i nepřítel hubil slibnou vegetaci, a jen spěšný odchod hubitelů uchránil zahrady před úplnou zkázou.

Na výhradě prv dotčené, aby ovoce zůstalo královskému stolu, nebylo dlouho trváno. Jak z mnohých příkladů je patrno, komora dávala oce-

---

[28]) Manual radní AMP 1546. fol. 160.
[29]) Listina A Míst. fasc. B. 110. 16.
[30]) Tamže.
[31]) Listiny A Míst. fasc. B. 110. 1.

ňovati úrodu Štěpnice a prodávala ovoce těm, kdož za ně nejvíce podali. Při tom jmenováno jest některé stromoví tamní, jako jabloně, hrušky, švestky, vlaské ořechy, a druhy ovoce, jako míšenská jablka, svatodušňata, syrečky, muškatelky, kačenky.[32]) Ježto smlouva o prodej byla uzavírána záhy z léta, majitel úrody měl právo zříditi ve Štěpnici hlídače anebo sám hlídati, aby zlá chasa nepředešla ho v česání plodů. První prodej udál se v roce 1640. Komora listem ze dne 16. července t. r. oznámila Diviši Miseronimu, že ovoce koupil Hanuš Heinz za 160 zl.[33]) Dobře-li soudíme, Miseroni sám přičinil se o to přímluvou u císaře, aby ovoce ve Štěpnici nebylo vyjímáno z užitků, které byly podkladem jeho roční remunerace, ježto poznával, že by jinak k maximu jejímu, to jest 500 zl., nikdy nedospěl.

Po Hübrovi, jenž v roce 1647 stal se zahradníkem v zámku, za štěpaře ustanoven byl *Pavel Neubauer*, bývalý zahradník u hraběte Viléma Slavaty na Hradčanech. Za něho sad podruhé utrpěl škodu od Švédů při obléhání Prahy r. 1648. Po skončené válce Neubauer chtěl polehčiti sobě v práci štěpařské pomocí dělníka, jemuž by komora platila mzdu. Ale když učinil pokus o to, předloživ účet nákladu na pomocníka, na několik dní zjednaného, komorní rada odňala mu naději, že by kdy budoucně výdej takový byl uznán.[34]) Od té doby Neubauer nezanášel sic pány mimořádnými účty, nýbrž žádal, aby náklad na čistění a klestění stromu byl zvýšen.

Podle nového režimu, zavedeného roku 1661, dozor na Štěpnici vykonával zámecký stavební písař. Až do roku 1665 byl to Adam Gotfrid Khür, o němž víme, že strpěl Neubauerovi, aby pro snadnější obživu choval dvé krav. Nástupce Khürův, správce stavebního úřadu Ondřej Ferdinand Čermák, upozorněn byv na nepatrný výtěžek ze Štěpnice, ježto proti předešlé době sotva třetina sumy stržila se za ovoce, shledal příčinu v tom, že mnoho stromů je přestárlých a tudíž nehrubě plodných. I vznášel na komoru, aby svolila ke koupi půlpáté kopy mladých stromů, jež v blízkém sousedství měl na prodej zahradník v Břevnově kus ke kusu po 21 kr. Dvě žádosti jeho k tomu se odnášející jsou z let 1667 a 1668.[35]) Jak se zdá, komorní radové požadavku vyhověli.

Pavel Neubauer zemřel kolem roku 1675. Za štěpaře po něm ustanoven byl *Volfgang Mikuláš Kacbek*, mladý muž, jenž pilně hleděl si práce zahradnické a při tom byl milovníkem domácího hospodářství. Z klidu života vyrušil jej rozkaz nového stavebního písaře Jana Karla Miesnera, aby odstranil z chléva hovězí dobytek, ježto k chovu jeho nemá práva. Kacbek shledávaje v tom bezdůvodnou nepřízeň, žádal komorní

[32]) Listiny téhož archivu fasc. O. 1. 12.
[33]) Listina AMíst. fasc. B. 110. 16.
[34]) Listina AMíst. O. 1. 12.
[35]) Tamže.

radu listem ze dne 2. března 1679, aby mu na polepšení malého platu a úlevu ve starostech o rodinu dovolila držeti čtyři krávy. Zároveň vypravil prosebné psaní ke Kryštofu Františku hraběti Vratislavovi z Mitrovic, radovi dvorské komory, v němž stýskal si, že se mu zakazuje, co bylo dovoleno jeho předchůdcům, kteří nedbalým konáním služby Štěpnici poškodili, kdežto on, vypěstiv do 2000 mladých stromů, uvedl ji v rozkvět. Komorní rada před svým rozhodnutím vyžádala si zprávu od německé účtárny, kdež uloženy byly spisy týkající se Štěpnice. Zpráva ta ze dne 21. dubna 1679 byla dosti příznivá Kacbekovi. Úředníci účtárny psali: Podle relace stavebního písaře Khüra z roku 1661 štěpař Neubauer již za dozorství Diviše Miserona choval dvě krávy, i nebylo mu ani od Khüra toho zbraňováno. Zdali nástupce Khürův, správce stavebního úřadu Čermák, dovolil Kacbekovi držeti hovězí dobytek aneb mu to zapověděl, není nikde poznamenáno. Ježto Kacbek nedává krávy pásti ve Štěpnici, slámu pro chlév kupuje a trávu jinde nebéře než ze svahů, kdež beztoho by zašla, domácí hospodářství jeho není škodlivo Štěpnici. Nicméně snad by měl dosti na dvou kravách.[36]) Jak komorní rada rozhodla, nevíme.

Z dalších let dochází sic hojný počet zmínek o Kacbekovi, ale tak bezvýznamných, že dlužno je pominouti mlčením. Podle matričních zápisů soudě, byl on ducha sousedského a rád účastnil se veselí, zvláště svatebního, zprvu v rodinách německých, potom když naučil se česky hovořiti, i v českých domácnostech. O stavu Štěpnice, jeho rukou pěstěné, dovídáme se ze zprávy, kterou po ohledání tamní ovocné úrody v roce 1694 podala komorní účtárna pánům radům. Oznamujet účtárna, že stavební písař Miesner přibrav k sobě dva znalce, prošel Štěpnici a shledal tam do 200 stromů různého druhu, jichž ovoce má cenu asi 95—120 zl.[37]) Ty počty nesvědčí o dobrém způsobu zahrady, leč bychom přijali, že dravině stromu propuštěno bylo z odhadu, aby plodů jejich mohli okusiti zámečtí páni. Není od místa vzpomenouti Královské zahrady na Brusce, v níž právě v těch letech zahradník Adam František Utz na vlastní vrub pěstoval zeleninu a pro zábavu návštěvníků zřídil hostinec a kuželník.

Kacbek zemřel v moru r. 1713. Nástupcem jeho stal se *Jan Ulrich*, jenž založil stromové školky (r. 1730) a službu svou zastával ještě v roce 1735. O málo později za štěpaře ustanoven byl *Jan Kryštof Hanke*.

126. *Palouky a ostrovy za Oborou.*

Prostranství za Oborou mezi severní zdí její a bývalým ramenem Vltavským bylo za císaře Rudolfa II. druhou bažantnicí. V mladší době prostíraly se tam již jen palouky obklíčené vrbovím a jinými křovinami. Nicméně *bažantovna*, vystavěná blízko Oborní zdi, přetrvala bažantnici a připomíná se ještě k roku 1667. Také za Štěpnicí pruh země, jenž při-

[36]) Listiny AMíst. fasc. O. 1. 24.
[37]) Listina AMíst. fasc. O. 1. 12.

ležící k Vltavskému rameni, byl loukou nebo palouken. Místa právě dotčená přijala teprv nedávno jinou podobu. Nejprv totiž při stavbě železné dráhy v roce 1846 větší díl louky za Štěpnicí zanesen byl vysokým náspem; potom kanalisací Vltavy v těch místech po roce 1901 zaniklo rameno říční, kterým voda přitékala na mlýn, a bývalé palouky za Oborou protaty jsou novým průplavem, tak že severní polovice oblasti jejich splývá s ostrovem, jižní pak díl, až mrtvé rameno bude zavezeno, splyne s bývalým územím ostrovním.

Při veliké spotřebě krmiva pro oborní zvěř a koně některých úředníků nemůže býti s podivením, že nejen druhá bažantnice a velký ostrov, ale i dolní částky Obory a Štěpnice sloužily za lučiny. Jak již ze starší doby je známo, povinnost sklízeti seno v Oboře spočívala na sousedech města Hradčan. Ovšem měšťané nekonali ji osobně, nýbrž prostředkem jiných lidí, a to tak, že přijímali podruhy do svých domů na závazek, že budou povinni robotou sena klizení aneb svým dílem za ni zaplatí. Když roku 1628 jednalo se o obnovu městských privilegií, primátor Hradčanský Václav Vochůzka a radní téhož města Lukáš Bogner vynaložili na to všecku svou výmluvnost, aby obec řečené roboty byla zbavena. I povedlo se jim s poželnání Božího od JMCské krále Ferdinanda II. dosáhnouti takového osvobození. Zpráva o tom byla na Hradčanech uvítána s plesáním, a když dotčení jednatelé dne 13. října t. r. přednesli věc v plné radě, purkmistr Jan Tišer, páni radní, páni obecní starší a úředníci nad důchody obecními na místě obce »z takové jich dobrovolné práce, kteréž tomuto městu i potomkům jich sou učinili, a že po nich věčná památka pozůstávati bude, děkování pánům relátorům sou učinili a jim se darem zakázali.«[38]) Dlužno dodati, že Hradčanští zbyli zároveň povinnosti hlídati zločince u Daliborky.

Kdo neradoval se z jejich privilegia, byla česká komora, jež od té doby musila platiti za klizení sena v Oboře, jako vedla náklad na senoseč ve Štěpnici, na velkém ostrově a paloucích za Oborou. Z toho, co svrchu pověděno o správě mlýna a Štěpnice, rozumí se samo sebou, že dozor na luční hospodářství v letech 1634—1661 vykonával Diviš Miseroni z Lisonu. Na jeho žádost komora poukazovala peníze aneb uznávala náklad jim učiněný k budoucímu súčtování. Občas bývalo potřebí louky a travniště čistiti, křoviny prosekávati, břehy upevňovati: i na to komora vydávala peněžní prostředky.[39]) Od roku 1661 počínaje správcem lukařství byl stavební písař.[40])

Majitelům dvorců v Bubenči, kteří pro nedostatek lučních pozemků jen s těžkostí provozovali chov hovězího dobytka, nelze zazlívati, že ucházeli se žádostmi až i císaři podanými, aby jim přáno bylo buď darem nebo

[38]) Manual radní AMP 1547, fol. 291.
[39]) Listiny AMíst. fasc. B. 110. 16. 1.
[40]) Listina téhož archivu fasc. O. 1. 12.

pronájem užiti kusu korunních palouků. První, kdo toho dosáhl, byl Tomáš Markus z Markfeldu, bývalý dvořenín, jemuž císařskou resolucí ze dne 26. dubna 1628 postoupen byl kus louky za Oborou k užívání na čas života.[41]) Komora dosti nerada svolovala k tomu, aby trávníky za Oborou a na ostrově byly dávány v nájem, ježto pak leckdy nedostávalo se píce pro zvěř, i bylo třeba dopisovati hejtmanům komorních panství o výpomoc. Nicméně žadatelé vyššího stavu uměli důrazně naléhati. Z osob, kterým komora vyhověla, jmenovali jsme již prve Františka Mikuláše Turka ze Šturmfeldu (r. 1661—1672), Vojtěcha Bořivoje Turka ze Šturmfeldu (r. 1672—1689), Jana Petra Hubryka z Hennersdorfu (r. 1675—1687), Adama Ignáce Mladotu ze Solopisk (r. 1696—1702).[42]) Kdežto ti všickni platili nájemné, Františku Ludvíku z Lauterburka (r. 1709—1731) dovoleno bylo užívati louky za Štěpnicí náhradou za to, že propůjčil své pole v míře 4 strychů ke královské cihelně.[43])

Na velkém ostrově stýkaly se pozemky tří vrchností: České koruny, nejvyššího purkrabí Pražského a majitele svobodného statku v Zadním Ovenci. Pozemků purkrabských nevzdělávali lidé usedlí v Bubenči (toliko vlastníci poplužního dvora měli tam dvě štěpničky nebo loučky), nýbrž domkáři Podbabští. Af jen nejstarší zprávy o tom uvedeme, Jakub Miňovský držel dva kusy ostrova (r. 1673), Jindra Černý koupil od úřadu nejvyššího purkrabství pusté místo trním zarostlé na ostrově za 10 kop gr., Šimon Černý měl zahrádku na ostrově, Matěj Baloun taktéž, Martin Vaněk jinak Přeslička koupil od úřadu nejvyššího purkrabství pusté místo na ostrově za 10 kop gr. (r. 1683), Jan Černý krčmář měl kus ostrůvka a koupil od sirotků po Vítu Geblovi zahrádku stromovitou na ostrově proti Bábě za 70 zl. R. (r. 1673).[44]) Kromě toho náležela k nejvyššímu purkrabství louka na ostrově Řádky zvaná. O původu jejím dochází tato zpráva: Z počátku 18. století vzrostly náplavem tři pusté ostrovy proti Troji, jichž ujali se chalupníci ze Zadního Ovence, i naložili na to nemalou práci, aby půdu ostrovní upevnili a vzdělali. Osázevše břehy vrbovím, založili na výspách dílem štěpničky, dílem zelinářské zahrádky. Však za nejvyššího purkrabí Jana Arnošta hraběte Šafgoče (r. 1734—1747) musili pozemky své na ostrovech vydati vrchnosti. Aby ztráty snáze oželeli, týž nejvyšší purkrabí propůjčil jim kus pastviště na vrchu u purkrabského lesa, jež směli rozdělati v pole.[45]) Zahrádky staly se loukou, když úřad purkrabský dal je v nájem jednomu hospodáři.

Chudým lidem z okolí přicházelo za těžko věděti o bujných porostech na ostrově nebo za Oborou a zdržeti se drobného kořistění z nich. Proti pychu tím páchanému úřady zakročovaly výstrahami i tresty. Dne

[41]) *Bílek*, Dějiny konfiskací str. 255.
[42]) Listiny AMist. fasc. O. 1. 25, 27, 35.
[43]) Spisy k Terezijskému katastru v AZ Rakovnický kraj 47.
[44]) Kniha pozemk. AZ Smichov 21, fol. 330, 337, 339, 342, 345, 355.
[45]) Spisy býv. úřadu nejvyššího purkrabství (z r. 1774) v AZ.

18. března 1638 komora uložila Diviši Miseronimu, aby hleděl zabrániti škodám na paloucích a ostrovech, kdež v létě okolní poddaní užínají trávu, i aby v čas jednal s hejtmanem purkrabského úřadu, jehož povinností je trestati poddané toho úřadu, kdyby neposlechli.[46]) V létě r. 1729 dodán byl nejvyššímu purkrabí Janu Josefu hraběti z Vrtby list, kterým president české komory hrabě František Leopold Šternberk žaloval na purkrabské poddané i na jejich úřad. Oněm kladl za vinu, že na ostrovech a palouclch Bubenečských sežínají trávníky a osekávají stromy; tento prý, když zámecký stavební písař Jan Jindřich Dünebir vedle povinnosti své přednesl stížnost inspektoru purkrabských statků Danielovi Janu Eckrovi, nic nepodnikl, aby nešvaru přítrž byla učiněna. Purkrabští poddaní opovažují se jak v Císařském mlýně tak ve Štěpnici vytrhávati ze země mladé stromy, nejednou již pokradli »císařské seno«, ano Václav Hlaváček z Holešovic řezával pilou koly z »císařského jezu« u Troje. Pan president žádal, aby vinníci byli potrestáni.[47]) Potom ještě shledali jsme zápis ze dne 1. října 1740, podle něhož došla stížnost od zámeckého stavebního úřadu na purkrabské poddané z Troje a Holešovic, že osekávají vrby na »císařských Bubenečských ostrovech«. I stalo se opatření, aby rychtáři tamní ohlásili na to pokutu 10 zl.[48])

127. *Královská obora v letech 1620—1742.*

Oborník Jan Trnovský, o jehož majetku a rodině již svrchu jsme jednali, konal službu svou i za krále Fridricha Falckého. To bylo příčinou, že císař Ferdinand II. milost mu odřekl a z obornictví jej propustil. Za hospodáře Obory hlásil se Baltazar Sedlmajer, trabant někdy císaře Matyáše; i byl přijat v prvé polovici roku 1622. Také obstaravatel obor ních potřeb, zámecký stavební písař Jakub Hybl ze Stradaně, proti němuž již od roku 1616 veden byl proces, že na škodu císařovu při hradě hospodařil, pozbyl úřadu a zahynul sebevraždou dne 25. května 1625. V letech 1624—1622 správcem stavebního úřadu byl Hanuš ze Stahlu; načež nástupcem Hyblovým stal se bývalý královský herolt a měšťan Menšího města Jiljí Fux z Reinburka (r. 1622—1627). A když jmenujeme osoby, kterým péče o Oboru byla poručena, uveďme, že císař Ferdinand II. ustanovil Jana Karla Königa z Königsfeldu inspektorem královského zámku v Praze, k jehož úřadu náleželo dozírati na Oboru, Štěpnici a mlýn v Bubenči. Pokud se tkne chovu zvěře a myslivosti, oborník podřízen byl nejvyššímu zemskému lovčí.

Zvůle, puštěná vojsku po bitvě na Bílé Hoře, aby plenem nahradilo si útrapy válečné, zasáhla i Oboru, tak že cenné věci, jež odtamtud mohly býti vzaty, byly zebrány, jiné předměty surově poškozeny nebo zni-

[46]) Listina AMíst. fasc. B. 110. 16.
[47]) Spisy býv. úřadu nejvyššího purkrabství v AZ.
[48]) Tamže.

čeny. Kroky k nápravě dály se již v roce 1621, kdy z poručení císařova správce stavebního úřadu Stahl ohledával úrazy tamních budov a hotovil rozpočty oprav. Za první a neodkladný kus práce uznána byla oprava téměř zcela zničené *štoly Letenské*. Dílo na štole řídil ovšem královský podůlní, v jehož obydlí pod Letnou chováno bylo potřebné náčiní. Však tenkráte skladiště zelo prázdnotou. Podle zprávy Stahlovy vojáci vyplenili *havírnu*, rozebravše náčiní, na jehož znovu opatření bylo třeba 145 kop 8 gr.[49]) K opravě štoly přikročilo se hned, jak peníz nákladu počteného do 300 zl. listem ze dne 30. července 1621 byl poukázán.[50]) Jednání o reparatury *budov Obořních* nemělo tak rychlého průchodu, protože běželo o sumy, jež dvorské komoře zdály se přílišny. Teprve v květnu r. 1622 došlo svolení, aby na opravu a úpravu budov ve Staré i Nové oboře vydáno bylo celkem 5000 kop gr. č. z důchodů komorních.[51]) Jaký díl toho připadl na stavby v Bubenečské oboře, v jistotě nevíme, neboť zpráva, že v roce 1623 náklad na touž Oboru činil 1000 kop gr.,[52]) není přesnou odpovědí na naši otázku. O menších pracích, k nimž nahodilá potřeba nutkala, svědčí rozkaz ze dne 1. dubna 1622, aby správce stavebního úřadu Stahl dal opraviti pobořený kus Oborní zdi u bažantovny, poněvadž, jak oborník oznámil, mohli by tamtudy vběhnouti psi a plašiti zvěř.[53])

Z jara r. 1623 císař Ferdinand II. přijel do Prahy i pobyl celý měsíc ve zdejší residenci. Jak se podobá, přítomnost dvora uvedla v rozpaky oborníka Sedlmajera, má-li o svátcích velikonočních dovoliti obecenstvu přístup do Obory, aby podle zvyku tam se prošlo a pohledem na zvěř pobavilo, či sadu neotvírati. Úsudek svůj zakládáme na listě, kterým Sedlmajer dotazoval se komorní rady, smí-li »letos« o druhý svátek velikonoční, jako předešlá léta bývalo, pustiti lidi do Obory.[54]) Co přitom se nesrovnává, je datum listu jeho přepisem podané, 15. dubna 1624, jež však není bez chyby. V roce 1624 hod velikonoční připadal ke dni 7. dubna; i nemohl list oborníkův, psaný před velikonocí, tak býti datován, jak čteme v přepise. Jinak dobře by se hodilo, přijel-li císař do Prahy dne 11. dubna 1623, že Sedlmajer dne 15. dubna t. r., to jest v Bílou sobotu, učinil dotaz v příčině zavření nebo otevření Obory. A ještě jiné okolnosti dlužno si všimnouti. Dotazovatel neznal dne *výroční vycházky Pražanů do Obory*, domnívaje se, že je to druhý svátek velikonoční, kdežto byl to třetí den týchž svátků čili úterý po velikonoci. Soudíme tudíž, že dotaz dál se v době, kdy oborník Sedlmajer neměl ještě ze zkušenosti do paměti vští-

[49]) Listina AMíst. fasc. B. 110. 8.
[50]) Tamže.
[51]) *Schottky*, Prag wie es war II., str. 387.
[52]) *Legis-Glückselig*, Miniaturgemälde von Prag, str. 224.
[53]) Listina AMíst. fasc. B. 110. 1.
[54]) *Schottky*, Prag wie es war II., str. 384.

pené výroční řečené vycházky. Tak tomu bylo v roce 1623 a nikoli za pozdějších let.

Do Obory vjíždělo nebo vstupovalo se *branou* v místech nynějšího portálu před letohrádkem. Kromě brány bylo pět *východů* z Obory, čtyři menší čili pouhé dvéře a jeden větší, skýtající průjezd na palouky u Vltavského ramene. Z nich zachovaly se do prvních let tohoto století vrata proti palouků a dvéře proti Holešovicům, na konci cesty, která směřuje od nynější první restaurace přímo k severovýchodu. Nad týmiž dveřmi zvenčí byla vezděna deska s monogramem Ferdinanda II. pod korunou a letopočtem 1627, tuším na paměť druhého pobytu císařova v Praze, jenž trval od 18. října t. r. do 14. června 1628 a byl zvlášť významný korunovací císařovny Marie Anny (dne 21. listopadu) a korunováním krále Ferdinanda III. (dne 25. listopadu). Teprv nedávno při zužování Obory v těch místech čili při úpravě volného prostranství mezi Oborou a Ústřední elektrickou stanicí padl kus ohradní zdi (r. 1909) a kámen s nápisem zaputoval kamsi do sbírky starožitnin. O bráně Oborní děje se zmínka v roce 1635, kdy Ferdinand II. poručil, aby všecky poruchy na staveních a branách při Oboře, Štěpnici a mlýně byly ohledány a napraveny.[55]) Potřebu toho způsobily události předešlého léta, kdy za druhého vpádu Saského krajina byla pruchodištěm i táborem vojsk. Měl pak vedle nařízení císařova zámecký stavební písař Martin Dominik Wagner smluviti se s Divišem Miseronim, zatímným správcem residence, o přizvání znalců, kteří by odhadli náklad.

Skvostem Obory byl *velký rybník*, jemuž řeka dodávala vody průkopem Letenským. K dokonalosti průkopu a tudíž i k dobrému způsobu rybníka jednoho se nedostávalo, totiž, aby štola a průduchy její byly vyzděny. Pokud nedostatek ten trval, přítok vody občas vázl, ježto kypré horniny spadaly do štoly a zanášely koryto. Z jara roku 1633 povolilo roubení kteréhosi průduchu, tak že trámoví s něho spadlé zatarasilo štolu. Takové nehody, opakující se po nemnohých letech,[56]) ukládaly komoře značné výdeje a přec nepovzbudily k tomu, aby vyzděním sypkých stěn byla přítrž učiněna škodám. Také na jinou závadu budiž vzpomenuto. Voda štolou do rybníka vtékající přinášela s sebou nečistoty, kterými řeka v městě zvláště od mydlářů, sanytrníků a koželuhů byla znešvařována. Na to stěžoval si oborník zámeckému písaři, písař pak žaloval komoře, jež na spomoženou dopisovala purkmistru a radě Starého města. Uvedeme znění listu jejího ze dne 9. listopadu 1639: »Bylo předešlého času pánům Pražanům Staroměstským několikráte poručeno, aby mydlářům a sanejtrníkům žádných více štolovin, rumu a bláta i jiných k tomu podobných z jejich řemesel pocházejících neřádův do řeky Vltavy nad štůlou, z níž se voda do Obory Ovence vede, sypati zapověděli. Ale nyní

[55]) Listina AMist. fasc. B. 110. 16.

[56]) *Schollíka*, Prag wie es war II., str. 386. Listiny AMist. fasc. B. 110. 8,

se opěti z jistých správ porozumívá, že dotčení mydláři a sanyterníci, obzvláštně pak dolejší sanetrník, proti takové jak komory české tak i jich Pražanův zápovědi vždy nadepsaný neřád nad touž štůlou sypati a tudy toku vody do rybníka Oborního pro šlem z téhož sypání do štůly vcházející velikou překážku činiti nepřestávají. A protož svrchu psaným pánům Pražanum se dostatečně poroučí, aby oni při týchž mydlářích a sanetrnících, povolaje je před sebe, to na konec skutečně nařídili, aby svý štoloviny, rumy a bláta ne nad touž štůlou více, nežli k dolejšímu jezu dle prvnějšího několikerého nařízení anebo opodál za brány vezli a je tam vysypávati hleděli. S tím přitom dalším oznámením, kolikráte by se toho víceji dopouštěti opovážili, že tolikráte často jmenovaná štůla na dotčených mydlářův a sanytrníkův náklad cizena a vyčištěna býti má.«[57])

Velký rybník sloužil nejen potřebám oborní zvěře, ale i chovu ryb. O tom, že v něm pěstovány byly ryby, dovídáme se nejprve z dopisu české komory, jenž má datum 10. září 1643. Komorní rada ukládá hejtmanu panství Brandýsského, aby dal z kteréhokoli rybníka vyloviti 60 nebo 70 kop tříletého plodu a poslal jej do Prahy, ježto císař poručil »zase rybník v Bubenči hodným plodem nasaditi.«[58]) Po tom, co jsme pověděli maličko výše, netřeba již zaváděti řeč na překážky zdárného chovu ryb v Oboře; jen jedním příkladem ještě věc buď doložena. Roku 1651 inspektor Diviš Miseroni žaloval v komoře, že u levého břehu Vltavského pod mostem Pražským spatřuje se spousta kalu; kdyby prý nyní zdvihli stavidlo v havírně pod Letnou a pustili vodu do oborního rybníka v Bubenči, že by všecka ta sedlina třísla a vápna vběhla do rybníka a nejen protivný zápach v Oboře způsobila, ale i ryby tam otrávila. Na to komorní rada zřídila hned komisi, ustanovivši za členy její registrátora české účtárny Jana Jáchyma Mändla a zámeckého stavebního písaře Adama Gotfrida Kühra; i vyzvala purkmistra a radu Menšího města, aby dvěma nebo třemi zástupci přidali se k řečeným komisařům, jimž uloženo jest vyšetřiti původ té nečistoty v řece a uhoditi o rychlou nápravu.[59])

V místech, kde nyní je dům jezného, Obora kusem ohradní zdi dosahovala až k Vltavě. Protože podkladem ohrady nebyla skála, ale sypká země, a na stavbu kamenné hráze nikdo nepomyslil, řeka povodní vzbouřená podmílala zeď. Opatrovníkum Obory nadcházela tudíž povinnost zpevňovati břeh záporami. O dříví k tomu potřebné radové české komory dopisovali dne 18. října 1641 hejtmanu panství Křivoklátského Václavu Kaplířovi ze Sulevic, oznamujíce, že bude dán rozkaz fořtmistru tamnímu Václavu Kunrátu Elsnicovi, aby v lesích Křivoklátských vybral na 20

[57]) Kniha dekretů AMP 745, fol. 253. Srvn. tamže fol. 148, 351.
[58]) Listina AMist. fasc. B. 110/7.
[59]) Kniha dekretů AMP 888, fol. 57 n.

voru dubových kmenu zdělí 12 loktů; potom aby hejtman dal kmeny poraziti, oklestiti a pod Prahu splaviti. Zároveň ředitel komory Jiří Volf hrabě Berka Hovora z Dubé učinil připsání svému ujci a svakovi panu Vilému Popelovi z Lobkovic, nejvyššímu lovči v království, strany řečeného výběru, aby s jeho vůlí byl předsevzat. Však vyhledati s dostatek vhodného dřeva nebylo tak snadné, jako vydati rozkaz k tomu. Přesvědčil se o tom inspektor Královské obory Diviš Miseroni, jenž zajel na Křivoklát posoudit jakost chystaného materiálu;[60]) načež hned zahájeno jednání o pomoc z jiné strany. Dne 9. listopadu t. r. Miseroni meškal na Zbirově a v přítomnosti nejvyššího lovčí prv jmenovaného a fořtmistra Zbirovského Ondřeje Volfa Kluga učinil úmluvu s tamním hejtmanem Janem Kolenským z Kolna, podle níž týž hejtman slíbil opatřiti 10 vorů dubového dříví zdělí 18 loktů (kmeny o průměru aspoň půl lokte) a 24 vory měkkého dříví o téže míře, a to tak, že měkké dříví dá poraziti u hradu Libštejna a dovléci na břeh řeky, kdežto dubí dá pokáceti u vsi Skryj a zůstaví na místě. Starati se o další dopravu mělo zůstaveno býti hejtmanu panství Křivoklátského. Kolenec zpravil o úmluvě ředitele komory a žádal, poněvadž taková conclusio bez nákladu k místu a konci se přivésti nemuže, aby JHraběcí Milost nařídíti ráčila, odkud by na to náklad měl vzat býti, tak aby cum fundamento pro nebezpečnost osoby mé a pořádnost počtův vše mohlo vykonáno býti«.[61])

Z jara roku 1642 komorní rada upomínala hejtmana Kolence o slíbenou kvotu dříví na opravu břehu při Bubenečské oboře.[62]) Na to on odpověděl listem ze dne 23. března: Jaké milostivé poručení o dříví dle zůstání s panem Miseronem činiti ráčíte, poslušně jsem vyrozuměl, ale abyste možnost žádosti a zůstání vyrozuměti moci ráčili, tuto zprávu činím: Na všem panství Zbirovském není místa, odkud by dříví na plavbu k řece dodati se mohlo, kromě jedinkého u zámku Libštejna,... z kteréhožto lesu 7 kop kmenu dříví měkkého k porážení dle zůstání s panem Miseronem jsem vybrakoval, tak aby druhá strana vlastně JMCské náležející v celosti k dalším potřebám zustávala. Poněvadž na panství Zbirovském žádných plavcův nikdež, kteří by kdy plavbou zacházeli, se nevynachází, jest na tom s panem Miseronem zůstáno, aby plavci z panství Křivoklátského byli vysláni, a to dříví na vodě sobě spravili, potomně, kde náležeti bude, doplavili. Že pak od toho času žádná zmínka se nestala, očekával jsem na milostivé v tom VVMtí nařízení, abych potomně, kdyby takové dříví k zkáze u řeky přijíti mělo, já neměl s toho odpovídati. Nyní na tom pozůstávati bude, aby od VVMtí panu hejtmanu Křivoklátskému strany plavcův milostivé nařízení se stalo, vedle toho také mně v známost

---

[60]) Listiny AMíst. fasc. B. 110. 1.

[61]) *Pohl*, Dopisy Jana Kolence z Kolna ve Věstníku král. české společnosti nauk 1907. str. 81.

[62]) Listina AMíst. fasc. B. 110. 16.

uvedeno bylo, na jaký spůsob z důchodu téhož panství lidem při plavbě pracujícím se platí, kterýmžto příkladem já bych věděl, jak se zachovati.«[63])

Brzy potom běhy válečné upoutaly k sobě pozornost tou měrou, že nikdo o dodání dříví nenaléhal, až teprv v září roku 1643 radové komory české učinili připsání hejtmanu Kolencovi, aby minulému napomenutí jejich ze dne 8. března 1642 dosti učinil.[64]) Však jeho odpověď nedávala mnoho naděje, že se tak stane. Kolenec psal dne 27. září: »Nevím, kdybych všechen ten les u zámku Libštejna poraziti dal, aby tolik kmenů k takový potřebě hodných se vynašlo. Ale aby ne dle mé relace věřeno bylo, VVMtí poslušně prosím, že při panu Miseronovi nařídíti ráčíte, aby tesaře nebo mlynáře, který to dílo pronajaté má, na záplatí z důchodu na Zbirov vyslal. Já na můj náklad jeho chci stravovati, s ním na Libštejn sjeti, nejmenší kmen vykázati, aby co hodného se najde, vyznamenal. Poražení a dovezení k vodě v desíti dnech v přítomnosti mé vykonám. Dáleji, jakým prostředkem do Prahy dodám? Plavba žádná obyčejná není . . . Nemožná a při tom panství se nenacházející ode mne se věc žádá.«[65]) Jak víme, nebylo pak ani z počátku roku 1644 vyhověno úmluvě o dodání potřebného dříví na zpevnění břehu pod Oborou. V ten čas vrchní hejtman císařských panství Josue Kořenský z Terešova podával komoře zprávu o žádosti hejtmana Kolence, aby na spatření kmenů v lese vyslán byl do Zbirova zámecký tesař z Prahy.[66])

Konečně nahlédla snad komora, že není možno získati dříví z královských lesů, když páni hejtmani nejsou ochotni ho propujčiti, a přivolila k tomu, aby bylo koupeno u dřevaře. O hrazení a utužování břehu Vltavského pod Oborou v roce 1666 učinili jsme zmínku již prve. Díla podjal se nájemce královského mlýna Mikuláš Čech a vykonal je k úplné spokojenosti české komory, jež přiznala mu náklad 200 zl.[67])

Za obléhání Prahy r. 1648 letohrádek v Oboře byl sídlem velitele vojska Švédského. Nejprv přebýval tam maršálek hrabě Wittenberg, potom jiný kterýsi generál. Přítomnost jejich uchránila domu i sadu od pohromy, ač ovšem nelze říci, že by ostatní stavení a příslušnosti Obory bez škody zůstaly. Když pak mírem Vestfálským učiněn byl konec války, císař Ferdinand III. schválil návrh komorní rady, aby z jara r. 1649 přikročilo se k opravám. Tu na rozvrhu vyskytly se věci, jež přímo souvisely s myslivostí. O ně tudíž inspektor Diviš Miseroni měl smluviti se s nejvyšším lovčím panem Františkem Vilémem Popelem z Lobkovic, aby chystaná úprava prospěla chovu i lovu zvěře. Ale že za předešlého

[63]) *Pohl*, Dopisy l. c. str. 100.
[64]) Listina AMíst. fasc. B. 110. 16.
[65]) *Pohl*, Dopisy Jana Kolence z Kolna ve Věstníku král. české společnosti nauk 1911, str. 29.
[66]) Listina AMíst. fasc. B. 110. 1.
[67]) Tamže fasc. O. 1. 1.

nejvyššího lovčí, otce právě řečeného Františka Viléma, byla Miseronimu ve správě Obory pouštěna plná vůle, nejevil on s dostatek ochoty podříditi se novému držiteli úřadu. Z toho vzešla žaloba, kterou pan František Popel z Lobkovic zastával své právo dozírati na myslivost a lesní hospodářství v Oboře i klásti na váhu své mínění při rozhodování o tom, co jim prospěti nebo škoditi může.[68])

Které druhy zvěře byly tehdáž chovány v Oboře, prameny naše jen skoupě napovídají. Z vysoké zvěře převahovali daňci čili dančlové. To jde ze zprávy Beckovského: »V sobotu dne 18. července 1637 ráno v čtyry hodiny poloviečního orloje branou Oujezdskou jelen na Oujezd do Prahy přiběhl a do domu, který se jmenoval Myší díra, k Janovi Turkovi vběhl, jehož on zavřel a do 8. hodiny zavřeného měl, odkudž on potom vzat a do Císařské obory mezi daněle dán byl«.[69]) Dodáváme, že nedlouho předtím císař Ferdinand III. honil v oboře na Lánech a zabil tam se svým bratrem Leopoldem Vilémem 62 jeleny. Jinak v Bubenči nepřipomínají se (jistě jen náhodou) zvířata, která všude v oborách bývala a tudíž ani tuto nescházela, srnci, zajíci, lišky, jeřábci, tetřevi, koroptve, divoké kachny.

Zásoby krmiva pro zvěř získávaly se senosečí a klizením otavy jak v Oboře tak mimo ni na palouccích a ostrovech. Po létě, v němž úroda luční nebyla hojna aneb, co vydala, padlo za oběť mimořádné potřebě, komorní panství měla dodati pomoci. Aby doprava netížila dvorů, bylo ujednáno, že zastanou ji lidé poddaní. Tak na panství Poděbradském Sadští byli povinni na louce Osí seno svézti a na hřady složiti, ze dvou jiných luk stohy svézti a když by potřeba byla, do Prahy voziti, začež platilo se jim od povozu 18 grošů.[70]) Nicméně nebývalo věcí snadnou dožádati se řečené pomoci. V únoru r. 1644 komora nařizovala hejtmanu panství Brandýsského, aby dodal tři vozy sena pro zvěř ve Staré oboře. Na to on odpověděl listem, že nemůže poslati, protože, co měl, na šesti vozech již poslal. Páni psali tudíž na Zbirov. Ale tamnímu hejtmanu Kolencovi nebylo o dobrý důvod, proč rozkazu vyhověti nelze. Když potom inspektor Diviš Miseroni tuze naříkal, že zvěř trpí nedostatek, komorní rada rozhodla, aby o seno psáno bylo do Brandýsa.[71]) I nevíme již, s jakou se to potkalo.

Pro velikou zvěř, když přišel čas lizu, bylo opatřiti solniště. Starost o to připadala oborníkovi. Tak zachoval se list ze dne 14. listopadu 1645, jímž oborník Jakub Schlemüller žádá na komorní radě, aby mu poukázány byly tři prostice soli, poněvadž doba lizu již nastává, a odklad mohl by zvěři škoden býti. Na to komora vyslechla Diviše Miseroniho, jehož dobré zdání znělo, že tři prostice soli jsou obvyklou roční mírou spotřeby, aby

[68]) Listina archivu ministerstva financí ze dne 13. února 1649. Opis v AZ.
[69]) Poselkyně starých příběhův II., 3., str. 248.
[70]) *Sedláček*, Hrady a zámky XII., str. 19.
[71]) Listiny AMíst. fasc. B. 110. 1.

tudíž buď sůl vydána byla oborníkovi nebo částka peněz, za něž by sůl koupil.[72]) Prostice soli počítala se tehdáž za 5 zl. 45 kr.

Ať nic nepomineme mlčením, co zvěděli jsme z pramenů, v roce 1646 tesař Kašpar Seidl hotovil dřevěnou konstrukci k *vodojemu* za Oborou, a v červnu r. 1647 dodělána jest oborní zeď u bažantovny řízením zámeckého stavebního písaře Adama Gotfrida Kühra.[73]) Z prací tuto i výše dotčených je patrno, že péče o Oboru, aby v ní vše na dobré míře stálo, v době, kdy prodloužilá válka rušila klid života, byla vzorná. Zásluhu o rychlé zjednávání potřeb nelze přičísti komoře nebo inspektoru Miseronimu, nýbrž císaři Ferdinandu III., jenž za 20leté vlády své pobyl devětkráte v Praze a jsa milovníkem lovu, když panovnické starosti povolily, vyjížděl do Obory Bubenečské. Jeho zrakům tudíž nesměl se tam jeviti žádný nedostatek. Posledních loveckých zábav, kterých císař užil v Bubenči z počátku září roku 1656, účastnili se syn jeho Leopold a bratr Leopold Vilém.[74]) Také nástupce Ferdinandův Leopold I. hledal oddechu v Obořе v letech 1657—1658, 1673 a 1679—1680, kdy byl dvorem v hlavním městě království. Kteréhosi dne r. 1680 meškaje tam s choť svou Eleonorou Magdalénou a macechou Marií Eleonorou, bavil se střelbou do terče poblíž velkého rybníka. Tu z nenadání uhodil liják a způsobil panstvu, jež nikam nemohlo se ukryti, nepříjemnou lázeň.[75])

Příhoda právě řečená zavdala prý podnět k vystavění *královské dvorany*, jež nyní je domem restauračním, od roku 1890 první restaurací zvaným. Představovati si věc tak, že císař vyslovil přání, aby v dolních částech Obory u rybníka zbudován byl letohrádek, nesrovnává se na čase, ježto teprv za devět let po příhodě učiněn byl počátek stavby. Více zamlouvá se mínění, že z tehdejšího ruchu v budování zahradních domů a altánů vzešel úmysl založiti dvoranu v Obořе, kdež starý lovecký zámek skýtal sic překrásný výhled na krajinu, ale společenské síně neměl. Poněvadž bez svolení císařova stavba nemohla býti podniknuta, zdá se, že v žádosti o svolení uveden byl důvod prve dotčený, totiž potřeba ochrany před náhlou nepohodou, jaká stihla vznešenou společnost z jara roku 1680. Největší zásluhu o založení dvorany měl tehdejší president české komory pan Kryštof František Vratislav z Mitrovic. Však sotva viděl on vyrůstati stavení ze základů, zemřel dne 11. května 1689. Jeho smrtí stavba se zdržela, tak že teprv roku 1692 byla dovedena ke konci nákladem 10.000 zl. Budova trvá podnes, ač zevní vzhled její po přestavbě z roku 1855 je zcela jiný. Ať stručně popíšeme místnosti starého domu, k velké síni čili vlastní dvoraně, do níž světlo vedeno je z průčelí dvojřadím oken, druží se z boků dvě komnaty, po jedné s každé strany. Vchod zvenčí do dvorany je ve středu průčelí. Proti vchodu ve stěně dvorany otvírá se místnost, kterou

[72]) Tamže.
[74]) Listiny AMist. fasc. B. 110. 1.
[74]) *Beckovský*. Poselkyně starých příběhův II., 3., str. 433.
[75]) *Schottky*. Prag wie es war II., str. 387 n.

staří nazývali grottou čili jeskyní, protože byla ostěním pro vodotrysk. Po stranách jeskyně mají místo dva kabinety. K vnitřní úpravě a výzdobě přikročilo se roku 1693. Stukaturu v jeskyni zhotovil řezbář Hugo van Samten, měšťan Starého města; malířským dílem posloužil freskař Jan Jakub Stefens, o němž pramen náš dí, že za obrazy na plafondě přijal 600 zl. Od téhož umělce pocházejí tuším malby na stěnách jeskyně. V jeskyni byla zřízena fontána, k níž Pražský Staroměstský zvonař Jan Kryštof Walter ulil sochu za 250 zl. Vodu do jeskyně zavedli potrubím z loveckého zámku, kdež od času císaře Rudolfa II. končila se větev Třešovického vodovodu.[76])

Druhým kusem díla, o němž pracovati počal president české komory pan Kryštof František Vratislav z Mitrovic, jda za úmyslem, aby střední části Obory dostalo se podoby parku, bylo vzdělání *ostrůvka* v rybníce a vystavění *besídky* na něm. Z polohy ostrůvka posud zachovaného, však jen jako návrší v sadech, protože v těch místech rybníka již není, patrna je snaha zakladatele zpestřiti nejbližší okolí dvorany a poskytnouti návštěvníkům příležitost, aby kochali se pohledem na hladinu rybníka, jeho okolí i další půvabná místa Královské obory. Pro ty, kdož nechtěli užiti loďky, vystavěn byl mostek z břehu na ostrůvek. Besídka prv řečená měla tvar osmistranného glorietu, jehož střechu zdobila pozlacená báň.[77]) Zdali již tenkráte na hrázi rybníka zdvihalo se lipové stromořadí, nevíme; podle zprávy z roku 1667 byly břehy osázeny vrbovím. V tom létě totiž komorní účtárna vydala 14 zl. oborníkovi Jakubu Schlemüllerovi, aby zaplatil lidem, kteří řezali proutí na palouních a za bažantovnou na pletivo do Štěpnice i ke štípení vrbiček kolem rybníka v Oboře.[78])

Východní díl Obory, kdež nyní prostírá se výstaviště, byl v 17. století zarostlý lesním stromovím. O dobrý stav tamního lesa a kultur lesních pečoval nejvyšší lovčí aneb druh jeho zvaný místolovčí. Pokud vyzvěděli jsme z komorních účtů, byly v roce 1678 povoleny místolovčímu Ferdinandu Vilému hraběti Popelovi z Lobkovic dvě sumy peněz na oplotění lesíka pod Bubenčem, nejprv totiž 150 zl., a když peníz ten nestačil, ještě 106 zl.[79]) Ostatně lze za to míti, že i v jiných končinách Obory, zvláště na svazích, které od jižní ohradní zdi spouštějí se na sever, popráván byl vzrůst lesním stromům a houštinám.

K dějinám Obory ze sklonku 17. století a mladší doby až do roku 1804 nedostává se nám původních zpráv. Nepravíme, že jich není; ale bylo nám řečeno, že nejsou přístupny. Dlužno tudíž přestati na zmínkách, ve starší

---

[76]) *Legis-Glückselig*, Miniaturgemälde von Prag, str. 223 n. Obraz dvorany viz u *Zapa*, Pomněnky na Prahu (rytina »Hostinec v Bubenečských sadech«).

[77]) *Schottky*, Prag wie es war II., str. 387; *Legis-Glückselig* l. c.

[78]) Listina AMist. fasc. O. 1. 12.

[79]) Listina téhož archivu fasc. O. 1. 26.

době z pramenů vyvážených. Jedna z nich týká se dvorního podulního Františka Mládka, jenž (jako předchůdci jeho) přebýval v havírně pod Letnou. Po příhodě, která zavdala podnět k vyšetřování, vyšlo na den, že Mládek zhusta prochází Letenskou štolou, však ne za služební povinnosti, ale na zálety do Obory (r. 1711). I bylo mu pohrozeno trestem šatlavního vězení, jestliže od takové scestnosti neupustí.[80])

O stavebních nedostatcích Letenské štoly učinili jsme zmínku již svrchu. Záležely v tom, že větrné šachty její čili průduchy, jsouce toliko vydřeveny, často se bořily a sesouvaly. Teprve v 18. století přikročilo se ke zpevnění stěn zděnou ovrubou. První průduch vyzděn byl v roce 1736, druhý v r. 1741, třetí v r. 1747.[81]) Strany čtvrtého průduchu nevíme, trval-li ještě tehdáž či byl-li již předtím sklenut a zemí zanesen.

Ve druhé polovici vlády císaře Leopolda I. (r. 1657—1705) nedostalo se toho Královské oboře, aby ve svých zdech hostila panovníka nebo jiného člena Habsburské dynastie. Ostatně nelze tak říci bez výhrady, neboť je možno, že starší syn císařův, arcikníže Josef, za svého pobytu v Praze v červenci roku 1702 do Obory zavítal, ač jinak jen o tom paměť dochází, že k jeho zábavě pořádány byly hony ve Hvězdě. Když potom v létě roku 1723 císař Karel VI. s choti svou Alžbětou Kristinou a celým dvorem přibyl do Prahy a před korunovací na království České, jež byla položena ke dni 5. září, užíval prázdných chvil k výjezdům do okolí, Obora Bubenečská nejednou byla cílem jeho cesty. Nicméně i tehdáž lovy a hostiny konány byly ve Hvězdě.[82]) Z toho jde, že chov vysoké zvěře v Oboře Bubenečské tuze poklesl. Na známky úpadku jeho uhodili jsme již svrchu, vypravujíce o stavbě královské dvorany na břehu rybníka a altánu na ostrově, jimiž střední část Obory měnila se v park. I jest patrno, že úprava, uvádějící ruch lidské společnosti do míst prve v tichu pohřížených, nesloužila chovu plaché zvěři. Vrstevník doby Karlovy, dr. Karel Adolf Redel, popisuje Oboru jako *otevřený sad*, do něhož pro jeho krásu všecka šlechta i měšťanstvo z Prahy vozmo a koňmo vyjíždí anebo pěšky se tam ubírá a zvláště kolem rybníka ve stromořadí se projíždějí a procházejí.[83]) K tomu přirovnati je zprávu, uvedenou ve spise Glückseligově, že oborník Bubenečský Kryštof Antonín Kunc (r. 1703—1731) provozoval v Oboře šenk, až roku 1724 bylo mu to zakázáno.[84]) Od konce 17. století Obora tudíž změnila svou povahu na prospěch obecenstva; k čemuž nejvíce přičinila nepřítomnost dvora a konnivence dozorčích úřadů.

---

[80]) *Reiter*, Stola Belvederská z doby Rudolfovy. Ve zprávách Spolku architektů a inženýrů 1883, str. 20.

[81]) *Schottky*, Prag wie es war II., str. 386.

[82]) *Sváteк*, Dějiny Čech a Moravy nové doby IV., str. 16, 240.

[83]) Das sehenswürdige Prag str. 510 n.

[84]) Miniaturgemälde von Prag str. 222.

128. *Královští oborníci.*

Oborníci doby pobělohorské lišili se ve dvojí příčině od předešlých hospodářů Královské obory: byli rodilí Němci a nebyli usedlými sousedy v Bubenči. O prvním z nich, *Baltazaru Sedlmajerovi*, pověděli jsme již, že sloužil prve za osobního trabanta císaři Matyáši. Po smrti panovníka toho usadil se v Menším městě Pražském, kdež pujčil 100 kop gr. míš. řezníku Janu Jirkovici.[85]) Peníze byly mu vráceny v roce 1623, jak svědčí zápis ze dne 14. října t. r.: »Karel Šporer, měšťan Menšího města Pražského, jsa osobně při ouřadě pana purkmistra, přiznal se dobrovolně jako plnomocník nařízený od Baltazara Zedelmajera, JMCské oborníka v Bubenči, že jest na místě téhož principála svého od slovutného pana Jana Jirkovic... 100 kop míš. i s ourokem pololetním, na touž summu vzešlým, vedle pojištění na domě jeho knihami města tohoto přijal«.[86]) Do kterého léta Sedlmajer v obornictví setrval, o tom zpráva nedochází, jakkoli mile bychom ji přijali, neboť k roku 1632 naskytá se zmínka o císařské resoluci, podle níž Jan Kryštof Eitler, JMCské oborník, uveden byl v držení domu v Praze;[87]) i nevíme, možno-li téhož Eitlera pokládati za nástupce Sedlmajerova. Po roce 1632 Jan Kryštof Eitler vzdal se služby obornické a byl ustanoven za služebníka při úřadě vinného a pivního tácu.

Štance Bubenečského oborníka činila ročně 190 zl. Byla tudíž proti době předbělohorské značně zvýšena. Velikostí platu oborník předstihoval hlídače jelenů v zámeckém příkopě; kdežto, jak se zdá, nedosahoval výše důchodu, jaké těšil se bažantník při zámku Pražském. Z té příčiny asi, když v roce 1639 uprázdnilo se místo bažantnické smrtí Jana z Ortensteina, oborník *Mikuláš Kerl*[88]) přednesl o ně žádost presidentu české komory (dne 22. září). O tom dověděl se hlídač jelenů Jakub Schlemüller, i nemeškal ve spis uvésti svou prosbu, aby mu po Kerlovi propůjčeno bylo obornictví v Bubenči (dne 24. září). Způsobilosti a zásluhám řečených petentů inspektor Obory Diviš Miseroni vydal svědectví (dne 26. září) tak chvalné, že potom při rozhodování bylo těžko přihlížeti k jiným žadatelům. Pokud víme, ucházel se o obornictví také bývalý zahradník Slavatovský Pavel Neubauer, jenž krátce předtím přestal býti dozorcem na dům Fridlandský v Menším městě, od komory zjednaným. Však, jak již naznačeno, vyslyšení nedošel. Dne 12. října vydán byl z komorní rady rozkaz účtárnč strany platu, jakého požívati bude nově ustanovený oborník *Jakub Schlemüller*.[89])

Přes svízelná léta války zalíbilo se Schlemüllerovi v Oboře tou mě-

---

[85]) Dlužní kniha AMP 2173, fol. Q. 14 n.
[86]) Registra úřadu purkmistr. AMP 1485, fol. 204.
[87]) Kniha trhová AMP 2114, fol. 469.
[88]) Starší zmínka o Mikuláši Kerlovi, oborníku Bubenečském, je ze dne 8. října 1638 v městské knize Hradčanské, Manual radní AMP 1549, fol. 13.
[89]) Listiny AMíst. fasc. B. 110. 1.

rou, že nehledal již místa výnosnějšího. Ovšem poutaly jej k nejbližšímu okolí Pražskému svazky společenské i příbuzenské. Narodiv se z otce Kryštofa Schlemüllera, JMCské sekomistra a měšťana na Hradčanech, byl již od roku 1622, kdy došel let právních, měšťanem téhož města, později osobou radní a majitelem domu u Zlaté brány proti císařskému špitálu čili vedle domu pážat. Na Hradčanech přebýval také bratr jeho Jan Schlemüller malíř. Kterého léta Jakub stal se hlídačem jelenů, nemohli jsme vyhledati; za to připadli jsme na zmínku, z níž je patrno, že ve službě dvorské býval obírán i k čestným úkonům. Dne 15. dubna 1639 učiněno jest poznamenání v knize Hradčanské: »Pan Jakub Šlemüller, měšťan a radní tohoto města, ohlášena se učinil skrze služebníka radního při oržadu purgkmistrském, poněvadž se z poručení JMti nejvyššího pana jagrmistra s některými věcmi, totiž z bažanthy a jinou zvěří, JMCské náležející, do města Vídně vypraviti musí, pročež žádá pana purgkmistra té cesty za povolení a toho ohlášení za poznamenání«.[90]) Děti, které zplodil s první manželkou svou Kateřinou, všecky pomřely v mladém věku; syn Jan zůstavil vdovu Kateřinu a dva sirotky. O dobrém srdci Jakubově svědčí, že ujal se chlapce jakéhosi příjmím Kašpara, kterého pak v letech k tomu příhodných dal vyučiti v myslivectví a přímluvou dopomohl mu k cbornické službě ve Hvězdě. Také měl péči o sirotky po svém bratru Janovi, jenž zemřel na Hradčanech r. 1660. Ve spise poslední vůle ze dne 2. srpna 1682 ustanovil, aby dům na Hradčanech připadl rovným dílem manželce Dorotě a vnukům, Janovi a Josefovi. Řečené manželce poručil ještě dřevěnou truhlici s 10 dukáty a 20 říšskými tolary, plášť z černého španělského sukna, manželské lože se šaty ložními a vše to, co ona věnem přinesla, věci zlaté, stříbrné, cínové a nábytek. Ostatní šaty a náčiní mělo vydáno býti vnukům. Peněžnými legáty Schlemüller pamatoval na snachu Kateřinu, na děti neteře své Barbory, dcery Janovy, a na bývalého chovance Kašpara. Přání jeho bylo, aby Německé bratrstvo Panny Marie doprovodilo mrtvé tělo jeho na menší hřbitov u sv. Víta v zámku. Když o rok později zemřel, shledaly se mezi věcmi po něm zůstalými stará mušketa, malý štuc, prachovnice, tesák a železné bicí hodiny.[91])

Vdova Dorota přežila manžela svého o pět let. Z odkazů, jež učinila, dovídáme se o zdobných a cenných předmětech její domácnosti. Poručilať Hannsi Karlu Ridlovi, JMCské übergehrovi, kontrfekt nebožtíka muže svého »s 12 milými papírovými obrázky v rámcích«, Kašparovi, hospodáři ve Hvězdě císařské bydlicímu, pulpintu, jiným pak přátelům nebo známým svým stříbrný šálek, zlatý prsten s tyrkysem a stříbrné lžíce.[92])

V posledních letech života Schlemüller pro stáří nestačil již všem povinnostem své služby. Jak se podobá, bylo to zvlášť patrno za posled-

[90]) Manual radní AMP 1549, fol. 28.
[91]) Kniha ksaftu AMP 2140, 113 nn.
[92]) Tamže fol. 147 nn.

ního pobytu císaře Leopolda I. v Praze. Z té příčiny asi místolovčí Ferdinand Vilém hrabě Popel z Lobkovic rozmlouvaje s panovníkem o nedostatcích a potřebách obornich, posteskl si, že nejvyšší lovčí zemský nemá vlivu v osazování místa obornického, a navrhoval, by obornictví bylo administrováno Pražským lesním. Došlo pak císařské rozhodnutí, dané v Linci dne 23. srpna 1680 a ukládající nejvyššímu lovčí v království, aby po uprázdnění obornického místa v Bubenči předkládal komoře terno žadatelů. Když tedy v roce 1683 zemřel Jakub Schlemüller, stalo se po návrhu hraběte Popela z Lobkovic, tehdá již nejvyššího lovčí, že hospodářem Královské obory ustanoven byl Pražský lesní *Albrecht Kekule ze Stradonic*. Tím činem vzešel i prospěch komoře, protože podle úmluvy Kekule přestal na platě fořtmistrovském a nežádal štance obornické. Sloužil pak tři léta, to jest do roku 1686, kdy povýšen byl za fořtmistra na Zbirově.[93])

V měsíci květnu t. r. Pražským lesním stal se *Jan Křtitel de Bois*. Brzy potom president české komory pan Kryštof František Vratislav z Mitrovic vyzval nejvyššího lovčí hraběte Popela z Lobkovic, aby podal návrh na osazení místa obornického v Bubenči. I dostalo se mu za odpověď, že předešlé opatření, podle něhož Pražský lesní byl správcem obornictví, dobře se osvědčilo, aby tedy i nyní správy téhož způsobu se užilo."[94]) Jan de Bois čili Dubois jmenován byv hospodářem Obory, přistěhoval se tam na podzim r. 1686. O něm je zpráva, že dne 6. června 1689 dopisoval komoře strany svého příbytku v Oboře, stěžuje na nedostatek místa v něm, a žádaje, by dům přístavbou byl rozšířen, »poněvadž nelze mu tam se ženou, dětmi a čeledí pohromadě zůstávati, i proto zvláště, že na dolejší staré stavení dorážejí strašidla, tak že nikdo v něm netroufá si nocovati.«[95])

Po Janu Duboiscvi v obornictví nastoupil *Jan Ferdinand Lorenc*. Čas a okolnosti jeho ustanovení nejsou nám povědomy. Ani matriky Hradčanské, obsahující zápisy o sňatku Lorencově s Marií Alžbětou Simonovou dne 25. září 1692 a pokřtění dcery týchž manželů dne 20. srpna 1693, nepomáhají k vyšetření toho, zda již tehdáž Lorenc byl oborníkem, protože v zápisech neuvádí se stav nebo hodnost jeho. V jistotě víme jen to, že oborník Lorenc zemřel dne 4. května 1696. Po jeho smrti dne 6. května t. r. nejvyšší lovčí hrabě Popel z Lobkovic navrhl komoře terno kompetentů: Josefa Keila z Plzně, Jana Františka Baura, bažantníka v Praze, a Daniele Waltra. Z nich za oborníka zřízen byl *Josef Keil*, odborník v myslivectví.[96])

Když po resignaci Ferdinanda Viléma hraběte Popela z Lobkovic úřad nejvyššího lovčí zemského vložen byl na bratra jeho Oldřicha Felixe,

[93]) Listiny AMíst. fasc. B. 110. 1.
[94]) Tamže.
[95]) *Schotthy*, Prag wie es war II., str. 387.
[96]) Listina AMíst. fasc. B. 110. 1.

zavládl jiný způsob osazování místa obornického, než jaký byl prve. Svědčí o tom list císaře Leopolda ze dne 25. dubna 1703, kterým panovník oznámil české komoře: Za oborníka Obory naší v Bubenči ustanovili jsme *Kryštofa Antonína Kunce*, hlídače jelenu u Pražského zámku, ježto oborník Josef Keil k jiné službě byl obrán. Poroučíme tudíž, abyste od Kunce přijali přísahu a uvedli jej v to místo.[97]) Nový oborník vykonal služební přísahu dne 22. října t. r. a setrval pak v Bubenči až do své smrti r. 1731. Byl to muž bodré povahy, s celou rodinou svou v sousedstvu oblíbený. O manželce jeho Dorotě čteme v inventáři kostela Bubenského, že v roce 1732 darovala ke chrámu krásné velum barvy světle modré s červenými květy.

Po smrti Kuncově hospodářem Obory stal se *Antonín Auerhan*, královský lesník náležející pod správu fortmistra Pražského. Auerhan v letech 1720—1731 přebýval v Bubnech, kdež manželka jeho Terezie, rozená Šteflová, držela krčmu.[98]) Podle jména soudě pocházel on ze staré rodiny lesnické. Však také potomstvo jeho vytrvalo v té službě až do třetího kolena.

129. *Lipové stromořadí u Bubenče.*

Nelze ukončiti pojednání o Oboře a nevzpomenouti cesty, vedoucí od Pražských hradeb do loveckého zámku v Bubenči, kterou staří spisovatelé pro krásné stromořadí, jímž byla vroubena, zhusta pochvalují. Zmínka o ní shledává se v popise slavnosti, za jaké dne 12. září 1638 přenášen byl milostný obraz Boleslavský z Prahy do Staré Boleslavě. Průvod bral se »od Lorety z Hradčan skrze hrad Pražský přes Prašný most, podobně skrze *lípy a vrby*, řadem za Pražským hradem sazené, k Bubenecký oboře až k mostu kamennýmu (nedaleko nynější Zátorky). Na tom pak mostu kamenným postaven byl oltář, na nějž také ten svatý obraz postaven byl, modlitby se konaly, požehnání přítomnému lidu se dalo, a po něm někteří zpátkem do Prahy a ostatní v počtu velkým netoliko z obecnýho lidu, ale také i z panstva ten zázračný obraz pěšky až do Starý Boleslavě doprovázeli.«[99])

Lipové stromořadí, porubané od vojáků a jiných škůdců za války 30leté, bylo po válce znovu vysázeno, i občas doplňováno. Připomíná se, že v roce 1669 zámecký stavební písař Ondřej Ferdinand Čermák vynaložil na vyspravení jeho 50 zl.[100]) Týž písař r. 1677 žádal komorní radu za vydání rozkazu hejtmanovi panství Brandýsského, aby poslal do Prahy dvě kopy lip, potřebných do Bubenečského stromořadí.[101]) Obraz tehdejších

---

[97]) Tamže.

[98]) Matriky Bubenské v AFBubenečském. Při té příležitosti poznamenáváme, že k roku 1714 připomíná se Jan Kryštof Pidrmon, fořt Ovenecký.

[99]) *Beckovský*, Poselkyně starých příběhů II., 3., str. 263.

[100]) *Schottky*, Prag wie es war II., str. 388.

[101]) Listina AMíst. fasc. O. 1. 22.

lip shledává se na prospektě malíře Folperta Altena z Allenu. Jejich řada pokračuje od hradeb (z místa, kde nyní je přední budova kadetní školy) až k bráně před loveckým zámkem v Oboře. Na prospektě, o němž auktor pracoval v letech 1679—1684, uzříš také náčrtek právě řečeného zámku a obrysy některých stavení v Bubenči.[102])

Nemalou péči o dobrý stav stromořadí vedli nástupci Čermákovi Jan Balazar Seiler (roku 1698—1721), a Jan Jindřich Dünebir (roku 1722—1748). Když v té době rozmohlo se svévolné poškozování stromů, královští místodržící, aby škůdnictví přítrž byla učiněna, vyžádali vinníkům přísné tresty a ohlásili výstrahu asi toho znění: Jeho cís. a král. Milosti bylo s nelibostí vyslechnouti zprávu, že lipové stromořadí u Bubenče není bezpečno před všelijakou čeládkou a venkovany tamtudy jezdícími aneb jinými lidmi, kteří lípy kazí a ohaví. Z té příčiny J. M. Cská reskriptem daným ve Vídni dne 9. července 1714 nám poručila, aby se k takovým škůdcům přikračovalo přísnými tresty, i utětím ruky. O tom jsme my ohlášení učinili patentem ze dne 24. července t. r. Poněvadž nyní opět se přihází, že lidé takoví stromořadí kazí, zapovídáme znova tímto listem, aby nikdo na stromech škody nečinil, ale každý pod trestem svrchu psaným sychu se zdržel. Dán na zámku Pražském dne 6. srpna 1725.[103])

O stavebním písaři Dunebirovi je zpráva, že před válkou, která počala se r. 1742, opravoval pilně stromořadí, dávaje v něm vedle lip sázeti stromy kaštanové.[104])

130. *Vinice Hvězda, později Miseronka zvaná.*

Ze tří vinic Bubenečských, o kterých jednali jsme v předešlém období,[1]) dvě dokonce zašly: vinice na hoře Pecce a vinice *Popelářka* u Obořních vrat. Hora Pecka byla totiž v roce 1585 připojena k Oboře a proměněna v sad. Popelářka pak utrpěvši pohromu ve 30leté válce, přestala býti vinicí a stala se polem, jež náleželo držitelům dvorce Kocínovského. Podle ustanovení jejího zakladatele bylo z vinice úročiti ke kostelu sv. Gotharda 10 gr. míš. Však o pozdějších majitelích dvorce Kocínovského se píše že platili z pole v místech bývalé Popelářky 14 grošů 2 den. (r. 1675) anebo 15 krejcarů 4½ den. (r. 1740). Snad tedy přibrali kus vedlejšího zádušního pozemku. Po roce 1740 správce slečny Marie Dominiky z Martinic odepřel všeho platu, ukazuje na to, že pozemek je zkažen vlčími jamami« a nenese hraběnce žádného užitku.[2])

---

[102]) Časopis Společnosti přátel starožitností českých XV., str. 54.
[103]) *Schottky*, Prag wie es war II., str. 388 n.
[104]) Tamže.
[1]) Viz v prvém díle str. 154 nn.
[2]) Účetní kniha kostela Bubenečského k r. 1766 v AZ.

Držitelé vinice *Hvězdy* z prvé polovice 17. století nejsou nám známi. Než přece, je-li určení místa v písemné paměti k roku 1631, kterou hned níže uvádíme, správné, známe držitele vinice z toho léta. Ve spise Jaroslava Sezimy Rašína z Ryzmburka, kterým týž Rašín obvinil Albrechta z Valdštejna a Adama Erdmana Trčku z velezrády, praví se: Když došla zpráva o vítězství Gustava Adolfa nad Tillym u Breitenfeldu (17. září 1631), vévoda Albrecht mně poručil, abych přišel do zahrady hraběte Maximiliána Valdštejna u Bubenče, že on vévoda s Trčkou se tam dostaví a hodlá se mnou dále rokovati. I učinil jsem tak. Asi o 3. hodině odpoledne sešli jsme se v zahradě. Bylo tam několik jesuitu, kteří mne, když jsem přicházel, nezahlédli. Trčka oznámil vévodovi, že jsou v zahradě jesuité; načež dostalo se mu za odpověď, že by je měl pozvati k rokování.[3]) Ježto v té době nebylo u Bubenče zahrady s domem leč ve vinici Hvězdě, zpráva Rašínova, je-li spolehliva, týká se řečené vinice. Než my přec tušíme omyl v označení místa, vzpomínajíce, že Maximilián hrabě z Valdštejna měl zahradu v Bubnech.

Z počátku druhé polovice 17. století Hvězda byla majetkem *Zikmunda Ferdinanda Cindla z Fürstenfeldu*. Po něm zdědila ji dcera *Anna Marie*, provdaná za Fridricha Erba z Ehrenburka, měšťana Menšího města. Paní té, když ovdověla, nebylo dobře možná nakládati na vinici, pročež v roce 1676 prodala ji *Ferdinandu Eusebiu Miseronimu z Lisonu*, správci královské klenotnice, za 1500 zl. R. Nový majitel zvelebil vinici a vystavěl v ní druhý dům, v němž pak s rodinou letního času přebýval. Po jeho smrti († r. 1684) držela vinici vdova *Marie Alžběta* s dětmi až do roku 1697, kdy prodala ji *Adamu Ignáci Mladotovi ze Solopisk*, kanovníku kapitoly sv. Vítské a majiteli dvorce v Bubenči. Od té doby staré jméno vinice »Hvězda« upadalo v zapomenutí, ustupujíc novému názvu »Miseronka«. Z odkazu preláta Mladoty († dne 17. října 1708) Miseronka připadla mladšímu bratru jeho *Václavu Rudolfu Mladotovi*, jenž v roce 1709 prodal ji *Janu Jakubu Schutzbrettovi ze Schutzwertu*, dvornímu chirurgu a měšťanu Menšího města. Za dalšího držitele *Tobiáše Františka Treschla*, taxátora při deskách zemských a měšťana na Hradčanech (r. 1717—1720),[4]) Miseronka podle seznání okulární komise skládala se ze 2½ strychu vinice, 2 věrtel zahrady a 2½ strychu pole. O něco mladší popis uvádí, že kromě pozemku, zdí ohrazeného, jenž držel asi 5½ strychu, náležely k vinici dva kusy pole, ležící před zdí, v míře 6 výsevných strychů. Majitel její byl povinen ročním platem 10 grošů míš. do důchodu nejvyššího purkrabství. Ježto zprvu, při zakládání vinice, ustanoven byl úrok 12 grošů ze strychu, nevíme, jak se stalo, že z původního platu tolik opadlo.

Po smrti Tobiáše Františka Treschla zdědil vinici syn jeho *Jan Tobiáš Treschl*, silniční pojíždník a exekvent kraje Litoměřického. Chtěje

---

[3]) *Dvorský*, Historické doklady k záměrům Albrechta z Valdštejna str. 23.
[4]) Kniha vinič. AZ. Smíchov 19. fol. 679 nn.

on zpeněziti dědický podíl, aby mohl spokojiti své věřitele, učinil trh o vinici s *Janem Rachlicem*, obchodníkem a měšťanem Menšího města, dne 23. května 1724; než když měl podle ujednání pozemek vydati, odepřel a předstíral, že prodal Miseronku svému bratru Františku Ignáci Treschlovi, ingrosátoru menších desk zemských a měšťanu na Hradčanech, k rukám dětí jeho. Rachlic žaloval nejvyššímu purkrabí (dne 2. června t. r.), i uhájil platnost trhu.[5]) Vládl pak vinicí do roku 1733, kdy prodal ji *Antonínu Meslerovi*, bakaláři v bohosloví a faráři kostela sv. Václava v Menším městě, za 2000 zl. R.[6])

131. *Zahrada Klaudorská.*

Pozemek při nynějších staveních čís. pop. 18, zdí ohrazený, byl zprvu od záduší vydán jen v nájem. Že však nájemci, jsouce zároveň majiteli dolejší krčmy ve vsi, užívali ho nepřetržitě za roční poplatek 15 grošů míš., nájem proměnil se v držení emfyteutní. Podle toho držiteli zahrady byli *Václav Šána* (do roku 1645), *Lidmila Šánová*, vdova po Václavovi, se dvěma syny (r. 1645—1647), *Mikuláš Bernard Šána* (r. 1647—1668), arcibiskup *Matouš Ferdinand Sobek z Bílenberka* (r. 1668—1675), *Jan Petr rytíř Hubryk z Hennersdorfu* (r. 1675—1687), *Ferdinand Vilém Kloet* z *Grünu a Šturmtálu* (r. 1687—1698), kanovník *Adam Ignác Mladota ze Solopisk* (r. 1698—1700), *Jan Gotfried Albrecht rytíř z Lauterburka* a po něm synové jeho Jan Ferdinand a František Ludvík (r. 1700—1731), fortmistr *František Ferdinand Záviš z Osenic* (r. 1731—1741), *František Antonín Mahner*, měšťan Nového města (r. 1741—1743).[7]) V zahradě, jež zabírá více než 3 strychy země, byla pěstována zelenina; někdy také seli v ní obilí.

132. *Přehled věcí hospodářských.*

V přítomném odstavci chceme na přehled uvésti počty, jež týkají se pozemku Bubenečských a hospodářského zužitkování jejich. Roku 1653 napočetli v Bubenči 382 strychy *půdy svobodnické* a 241½ strychu *půdy rustikální*. Pozemky dominikální, jež náležely České koruně, a půda zahradní nebo viničná nebyly počítány. Pozemky obecní a pozemky kostelní tolikéž. Půdu svobodnickou vzdělávali tři majetníci: vlastník poplužního dvora čís. pop. 6 (226 strychů), vlastník dvorce čís. pop. 5 (116 strychů) a majitel usedlosti v Dejvicích čís. pop. 12, jenž roku 1651 koupil 40 strychů pole od vlastníka Bubenečského dvora čís. pop. 6. Rustikální půda příslušela ke 13 usedlostem, které náležely sedmi majitelům. Dvě usedlosti spojené (čís. pop. 1) byly po válce na staveních opraveny; držitel jejich měl

[5]) Listiny býv. úřadu nejvyššího purkrabství v AZ.
[6]) Knihy viničné AZ. Smíchov 19, fol. 709 n.; 34, fol. 173.
[7]) Knihy pozemk. AZ. Smíchov 21, fol. 403 nn.; 18, fol. 327 n.

2 potahy, 6 krav a 4 jalovice. Ostatní usedlosti byly pobořeny a pusty. Díl polností k nim náležitých vzdělávali nájemci. Na rustikální půdě oseto bylo z jara 20¼ strychu, na podzim 58½ strychu.[8]) Kromě toho ve vsi byl domek poddanský bez polí a dům svobodnický bez polí.

V roce 1719 napočetlo se 346 strychů *půdy svobodnické*, 248½ strychu *půdy rustikální* a 5½ strychu *půdy dominikální viničné*. Pozemky korunní nebyly počítány (kromě 3 strychů pole, kterého užíval nájemce Královského mlýna, a dvou luk, z nichž jedna vydala na 3 vozy sena a 1½ vozu otavy, druhá na 6 vozů sena a 4 vozy otavy). Z *majetku obecního* vzat byl v popis toliko rybníček na návsi, postačující k násadě 4 kop ryb. *Kostelních pozemků* počítalo se 6¼ strychu. Půdu svobodnickou vzdělávali tři majetníci. Z nich vlastník poplužního dvora čís. pop. 6 držel 267¼ strychu pozemků (maje nad to dvě loučky na ostrově, jež dávaly na vůz sena a tolikéž otavy, a zahrádku v míře 1 věrtele), majitel dvorce na Šárce čís. pop. 24 31¾ strychu polí a vlastník deskového statku Bubenského 47 strychů polí. Úbytek 30 strychů půdy svobodnické proti roku 1653 vysvětluje se tím, že v roce 1688 přeměřeny byly pozemky náležité ke dvorci čís. pop. 5, a velikost jejich vyjádřena mírou zemskou na místo bývalé míry výsevkové. Podle toho, kolik mandel obilí půda vydala ze 3 věrtel, zda 7 nebo 4½ nebo 3, počítalo se 133¼ strychu prvé třídy, 163¼ strychu druhé třídy, 49½ strychu třetí třídy. Rustikální půda, skládající se ze 242 strychů 3½ věrtele orné země a 5 strychů 2½ věrtele zahrad, příslušela k 7 usedlostem, z nichž toliko 4 byly hospodářsky zřízeny. Polnosti páté usedlosti vzdělávány byly z poplužního dvora čís. pop. 6, polnosti šesté usedlosti ze dvorce čís. pop. 5. Majitel sedmé usedlosti, na staveních zpustlé, dával pozemky v nájem. Podle klassifikace prv uvedené počítalo se tu do prvé třídy 114 strychů, do druhé třídy 80 strychů 1½ věrtele, do třetí třídy 48½ strychu. K pracím polním hospodáři užívali spřežení, chovajíce celkem 2 koně, 5 tažných volů, 15 krav, 6 jalovic, 5 vepřů. Obilí prodávali v Praze. Půda zahradní osázena byla révou (3 strychy) a štěpným stromovím (2 strychy 2½ věrtele). Půdou dominikální viničnou míněny jsou pozemky, jež od úřadu nejvyššího purkrabství byly vydány na vysazení vinic. Kromě usedlostí rolních byl ve vsi domek poddanský bez polí a dům svobodnický bez polí.[9])

133. *Obyvatelstvo.*

Poloha místa a způsob živnosti to s sebou nesly, že obyvatelstvo Bubenečské nebylo čiře venkovské, ale městskými lidmi promísené. Rodiny *usedlé* ve starém smyslu slova, hledíme-li k době po 30leté válce, byly toliko dvě: Jarošova a Spalboudova. Když pak Lukáš Jaroš r. 1684 koupil chalupu Spalboudovskou, počet rodin ve vsi usedlých klesl na nejmenší

[8]) Berní rolla z roku 1654.

[9]) Spisy k Terezijskému katastru v AZ. Rakovnický kraj 47.

možnou míru. Majitelé ostatních usedlostí nepřebývali v místě; jen rytíř Jan Gotfrid Albrecht z Lauterburka (r. 1700—1709) a jeho synové měli stálé sídlo v Bubenči ve dvorci čís. pop. 5. S usedlíky prv dotčenými *sousedy* ve vsi byli držitel poddanského domku (býv. čís. pop. 3.) a obyvatelé svobodnického domu (býv. čís. pop. 17). K tomu na výklad dopovězme, že v svobodnickém domě bydlili poddaní rytíře Hubryka z Hennersdorfu, jemuž i dům náležel. Většinu obyvatelstva činila *hospodářská čeleď*, podruzi a nájemci. Mezi *podruhy* bývalo drahně vinařů, kteří pracovali v blízkých »horách«, v Dejvicích, na Šárce a v Zadním Ovenci. Jak jsme zpraveni zápiskem z roku 1701, dávali se v to zaměstnání »obdankovaní soldáti«. Dalšími podruhy byli řemeslníci, zejména bečvář, kovář, pekař, řezník, sladovník, švec, tesař, zedník. Tesař Jiří Růžička, podruh v hořejší krčmě, provozoval vedle řemesla umění hudební; byl tudíž musikářem«. V podruží žil také pensista Václav Kreibich, bývalý lesník (r. 1715). *Nájemci* byli: dva krčmáři, řezník ve dvorci čís. pop. 5 a hokynář tamže.

Jaký byl úhrnný počet obyvatelstva v tom či onom roce, nelze povědět. Z počátku 18. století vstoupil již do set, neboť v *moru* r. 1713 zemřelo v Bubenči neméně než 66 osob. O průběhu moru a jeho žni je zpráva ve farní matrice: »Při chrámu Páně sv. Kotharda v Předním Obenci pohřbených v čase nakažení morního anno 1713: začátek první jest byl pohřbů z Obence: první pohřbena 27. Augusti Rosina Růžičková příchozí k synu svému a přes noc umřela v Obenci. A tak dále se všech neví čas nebo den, kdy kdo umřel, a tak jen toliko se ví, že to trvalo od vejš jmenovaného měsíce Augusti až skoro do půl času Decembris«. Po té následuje »poznamenání Obeneckých umrlých, o kterých se ví«, celkem 66 osob. Z téže knihy dovídáme se příběhů, jež by za naší doby měly místo ve statistice a tak i tuto v popise obyvatelstva mohou býti uvedeny. Roku 1699 pokřtěno bylo dítě, nalezené na poli u Bubenče, a dáno mu jméno Kateřina. Ujala se ho rychtářka Dorota Jarošová. Dne 11. dubna t. r. »chycen jest na vodě u mlýna císařského mládenec jeden utopený. Žádné znamení ani žádné vědomosti o něm se míti nemohlo, odkud by tam připlynul«. V roce 1738 nalezeno bylo u císařské štěpnice dítě mající věku asi tři neděle. Z poručení arcibiskupského úřadu dostalo se mu křtu na výminku a jména Jan.[10])

Podle zprávy rytíře Františka Ludvíka Lauterburka z roku 1714 přebývali ve dvorci, témuž šlechtici náležitém, *Židé* již asi od roku 1674. V čase, kdy rytíř Lauterburk zprávu spisoval, byli to zejména Volf Beneš řezník, Israel Brandejs holič a jejich rodiny. O něco později došly žaloby k úřadu, že Židé bydlící ve vsích vůkol Prahy přičiňují k znemravnění vinařů, prodávajíce jim potají lihoviny, špatné knihy a obrazy, a kromě toho že přechovávají nevěstky. Po vyšetření věci r. 1717 byli Židé vypovědění ze Smíchova, Košíř a Bubenče; ale oni uplatili některé vinaře a úředníky a vyšedše z jednoho místa, na druhém se ukryli, a budoucího roku 1718.

[10]) Matriky Bubenečské v AF Bohnickém.

shledáváme nové stížnosti na ně a vypovídání nové, a rok po roce napořád«.[11])

134. *Správa obecní.*

O správě obecní nelze mnoho pověděti, protože písemné prameny látky k rozpravě neposkytují. Ba ani jména všech rychtářů Bubenečských nejsou oznámena. Pokud víme, zastávali povinnost rychtářskou *Lukáš Jaroš* († r. 1698), *Jan Pánek* (r. 1700—1727), *Pavel Jaroš* (r. 1727—1775). Jejich působnost při nepatrném počtu osob ve vsi, které místní vrchnosti, to jest úřadu nejvyššího purkrabství, byly poddány, a při blízkosti téhož úřadu, k němuž jak vlastníci svobodnických statků v Bubenči strany čeledi své tak držitelé emfyteutních usedlostí tamních ve věcech i nezávažných přímo se obraceli, neměla velkého rozsahu. Co pak se tkne pravomoci rychtářské, dlužno vzpomenouti, že po převratu politickém v roce 1620 a zmatcích, které působila válka 30letá, vrchnost na sebe vztáhla nejeden kus bývalé obecní samosprávy. Tak zejména disponovala ona důchodem z obecního statku a spravovala jmění zádušní, kdežto rychtáři a konšelům jeho, byli-li jací, náleželo »vrchnostenské poručení pilně na pozoru míti, podle toho se říditi a věrně vykonati dáti«. Řečené poručení bylo, aby rychtář a konšelé dávali na sobě dobrý příklad sousedům, přidržovali obyvatele k docházce na služby boží a křesťanská cvičení, netrpěli výtržnosti ve vsi, nočního pokřiku, hříšných schůzek, her a opilství, zbránili čtení kacířských knih, rovnali různice mezi lidmi, upomínali z kontribuce i jiných platů a je vybírali, byli ku pomoci při skládání kšaftů, svatebních a trhových smluv, spisovali inventáře a odhady majetku po zemřelých poddaných, odevzdávali kšafty do sirotčího úřadu, drželi ruku nad vdovami a sirotky, přehlíželi míry a váhy a konečně by zpravovali vrchnost o tom, co by jí nebo obci škodlivého sami přetrhnouti nemohli. Při upravování katastru v letech 1713—1714 rychtář podpisoval přiznávací listy majetníků.

135. *Správa duchovní.*

Po obnově katolického náboženství Bubenečtí nejsouce zprvu nikam přifařeni, vyhledávali duchovní přísluhy od kněží v Praze. Nejčastěji obraceli se k administrátoru farního chrámu sv. Tomáše v Menším městě, k němuž měli nejblíže. Důkazem toho jsou matriky kostela sv. Tomáše, obsahující zápisy křtů a sňatků z Bubenče. Nejstarší akt shledali jsme tam z roku 1626, kdy pokřtěna byla Zuzana, dcera Matěje vinaře z Bubenče a manželky jeho Marty, za kmotrovství souseda Malostranského Jana Šťáhlavského. Obyvatelé v Královské štěpnici a Oboře znali se k farářisakristovi kostela sv. Víta na Hradčanech a od něho z pravidla přijímali svátostné úkony. První zápis tamní je opozděn, jak v matrice farář-sakri-

[11]) *Sroboda*, Katolická reformace II., str. 138 n.

sta vyznává: Opomenuto bylo poznamenati, že v roce 1644 pokřtěn jest Pavel, syn Linharta Hübra, císařského štěpaře v Bubenči, a manželky jeho Heleny. Kmotr dítěte byl Matouš Balkon, rada nejvyššího purkrabství; svědek Matouš Hüber, mistr hodinář malých hodinek v Starém městě Pražském. Ostatně nechceme říci, že všichni obyvatelé v Bubenči po roce 1627 byli katolíci. Mezi hospodářskou čeledí tamní a vinaři, kteří ve vsi podružili, bujelo na mnoze jinověrství, utvrzované od kazatelů, jimž venkovské ústraní skýtalo příležitost ke styku s nekatolíky, ke křtění dětí jejich a potvrzování dospělých k manželství.

Na sněmu zemském r. 1650 stavové uznali potřebu toho, aby pro vzrůst katolické víry v zemi fary zachovalé byly příkladnými kněžími osazeny, fary pak a kostely zpustlé podle největší možnosti zase vyzdviženy, a co před časy k zachování a zvelebení jich nadáno, to aby opět k nim zcela a zúplna bylo obráceno. Ježto panství purkrabskému a zvláště vsím toho panství u Prahy ležícím nedostávalo se vlastní duchovní správy, nejvyšší purkrabí Bernard Ignác hrabě z Martinic pojal úmysl obnoviti faru Libockou a faráři tamnímu poručiti k administraci bývalé chrámy farní v Bohnicích, Bubenči, Řepích, Stodůlkách a osadu Košířskou. Podle výpočtu z r. 1651 bylo by ke kuracii Libocké připadlo celkem 1882 duše. Avšak od úmyslu k činu nedošlo. Snad zdál se náklad na opravu kostela a farního domu tuze veliký, anebo nevidělo se vrchnosti vzkládati na poddané břímě zašlých desátku. Byl pak zvolen jiný způsob duchovní správy v territoriu prv řečeném, to jest administratura, k níž úřad nejvyššího purkrabství zjednal kněze za smluvenou odměnu. Jak se podobá, takým administrátorem byl Mikuláš Mostenský, o němž je poznamenáno v autobiografii probošta Václava Nebeského: Z fary sv. Martina v Praze vystrčili Jiřího Viktoru a na jeho místo vstrčili kněze z pivovaru purkrabského, Mikuláše Mostenského. Než on ještě před installací zemřel dne 11. ledna 1671.[12]) V témž roce administrátorem na purkrabství stal se Bartoloměj Matěj Halle. Od něho pochází matrika křestní, v archivu fary Libocké chovaná, do níž psali i jeho nástupci, Ondřej Šťastný čili Felix (od r. 1672) a Jan Václav Olomúcký, spolu farář u sv. Martina v Starém městě. Když roku 1688 opět počalo se jednati o obnovení fary Libocké a zřízení jiných far na purkrabství, administrátor Olomúcký založil tři nové matriky (registra křestní a oddací), jednu pro kostel Libocký, druhou pro kostely Bohnický a Bubenečský, třetí pro kostel Stodůlecký. Nicméně administratura potrvala do počátku 18. století. Po Janu Václavu Olomúckém, jenž v letech 1682—1695 byl farářem u P. Marie před Týnem, konali ji kněží františkáni přisluhující v kostele sv. Martina v Starém městě (r. 1695), po františkánech Blažej Ignác Franta, farář u Panny Marie na louži, později i u P. Marie před Týnem (r. 1695—1702).

---

[12]) *Sedlák*, Věnceslai Francisci Coelestini a Blumenberg Acta capitularia str. 109.

Nejvyšší purkrabí Adolf Vratislav hrabě ze Šternberka uvedl teprv ve skutek, co předchůdce jeho Martinic v příčině řádné duchovní správy na purkrabských statcích u Prahy byl zamýšlel. Obnoviv *faru v Liboci* r. 1702,[12]) uložil držitelům usedlostí ve vsích, aby na polepšení důchodu beneficiátova dávali *obilní desátek*. Nebyl však míněn plný desátek, nýbrž jen smluvený díl jeho, tak že majitel dvorce měl odváděti ročně po strychu žita a strychu ovsa, majitel chalupy (nebo krčmy s poli) po věrteli žita a věrteli ovsa. Jak tehdáž obilí se platilo, strych žita byl za 1 zl. 20 kr., strych ovsa za 80 kr. Podle rozvrhu usedlostí Bubenečských mlynář Pavel Haček dával desátek ze dvorce (čís. pop. 4), kanovník Adam Ignác Mladota ze dvorce (čís. pop. 1), hrabě Hertvík Mikuláš Breda ze dvou chalup (čís. pop. 14 a 15), dědici Lukáše Jaroše ze dvou chalup (čís. pop. 59 a 9), hraběnka Anna Kateřina Hartigová ze dvou chalup (čís. pop. 8 a 23), rytíř Jan Gotfrid Albrecht Lauterburk z chalupy (čís. pop. 12).[14]) Bylo tudíž všeho desátku z Bubenče $3^3/_4$ strychu žita a tolikéž ovsa.

Úprava duchovenství na statcích purkrabských nevztahovala se ke korunnímu území, to jest Královské oboře, štěpnici a mlýnu v Bubenči, jejichž obyvatelé příslušeli *k farnosti Svatovítské*. Na doklad výroku uveden buď zápisek faráře-sakristy u sv. Víta z roku 1685: »Dne 27. Aprile zastřelena (jest) z bandytky od jednoho všetečného pacholíka choralistového v štěpnici císařské paní Kateřina, manželka toho času zahradníka pana Mikuláše, v nejlepším věku. Svátostmi zaopatřena, 12 hodin živa jsouc po ráně. Pochoval jsem ji u sv. Gottharda dle její žádosti s dovolením pana faráře Tejnského, neb toho času kostel tam patřil, ona však byla ex meo territorio.«[15]) Že příslušnost prve řečená nepominula v roce 1702, kdy Bubeneč stal se filiální osadou fary Libocké, svědčí jednak matriky jednak mnohem pozdější přefaření korunního území. Při řeči o kostele Svatovítském chceme ještě povědět, že se Bubenečským pro velkou vzdálenost od Liboce dopouštělo, ovšem jen s výjimkou, aby děti své dávali křtíti v chrámech Pražských. Zápisy křestní toho původu shledávají se u sv. Víta, sv. Tomáše, Panny Marie před Týnem a v knihách bývalého farního kostela sv. Martina v Starém městě.

Když roku 1713 nařízen byl popis záduší k tomu konci, aby dostalo se náležité informace komisi, jež měla prohlédnouti k zakládání far, Libocký farář *Jiří Josef Saar* (r. 1702—1716) popsal záduší Bubenečské těmito slovy: Kostel Ovenecký má kamenný lom na pozemku o 4 stryších, z něhož získává ročně asi 20 zl.; má $2^1/_4$ strychu pšeničných polí, z nichž přijímá třetí mandel úrody; má 4 železné krávy, z nichž platí se mu 40 kr. Kostel Libocký dluhuje mu 25 zl. 37 kr. $3^1/_4$ den. Kostelnici zřizováni jsou

[12]) *Holub*, Odkryté poklady. Paměti děje- a místopisné vikariátního obvodu Libockého str. 42.

[14]) Kniha pozemk. AZ Smichov 21. fol. 378, 392; spisy býv. úřadu nej vyššího purkrabství (k r. 1745) v AZ.

[15]) Matrika úmrtní v AF u sv. Víta.

od patrona bez dovolení arcibiskupova. Peníze chovají se u vrchnostenského úřadu.[16]) Poněkud obšírnější je roční účet, sepsaný od purkrabského duchodního Václava Staňka. Kostel Přednobubenecký, praví se v něm, přijal ze 4 železných krav 56 kr., ze záduních polí 23 kr. 3 den., ze záduního lomu kamene 10 zl., z prodaných svíček užitku 1 zl. 10 kr. (celkem 12 zl. 29 kr. 3 den.). Vydáno bylo na stavení a úpravu kostela 3 zl., na hostie a víno 1 zl. 42 kr., na světlo voskové 1 zl. 12 kr., kantorovi za zpěv při 12 mších svatých 3 zl., panu faráři na oběd v třetí den svátků velkonočních 1 zl. 30 kr., za sepsání účtu 1 zl. 10 kr. (celkem 11 zl. 34 kr.).[17]) V účtu Staňkově, a to na straně vydání, pohřešujeme položku, která při rektifikaci katastru r. 1737 zavdala podnět k úvaze, jakého původu je pozemkové nadání záduší. Kostel Bubenečský platil totiž ze svých pozemků 1 zl. 10 kr. ročně úřadu nejvyššího purkrabství. Z toho fakta tehdejší inspektor statků činil závěrek, že záduní pozemky jsou původu dominikálního čili že byly od vrchnosti kostelu věnovány. Tomu v pravdě bylo tak, jenže roční plat z nich nesouvisel nijak s darováním.

Při velikém rozsahu farnosti Libocké nebylo možno duchovnímu správci, aby stačil všem potřebám osadníků, zvláště když v některých místech »ještě kacířství pod popelem silně doutnalo«. Z té příčiny nástupce Saarův *Karel Matěj Kristen (r. 1716—1720)* a další farář *Maximilián Florentin Staropražský* (r. 1720—1726) záhy rozloučili se s úřadem. Obtíže pastorace uznal nejvyšší purkrabí Jan Josef hrabě z Vrtby; i vykázal ze svých důchodů úředních 150 zl. ročního platu pomocnému knězi, tehdáž missionáři zvanému, k jehož lepšímu opatření arcibiskup Pražský přidal 50 zl. z pokladny farářské. Za missionáře na purkrabství čili kooperátora faráře Libockého *Jana Lukáše Stadlmajera* (r. 1726 –1753) obrán byl kněz Josef Nager, jenž usadil se v Bohnicích. Nástupce Vrtbův Jan Arnošt hrabě Šafgoč zvětšil o něco příjem missionářův; načež v roce 1737 přivolil k tomu, aby *v Bohnicích* obnovena byla *fara*.[18]) Prvním farářem tamním stal se *Jan Ignác Sauersig* (r. 1738—1740).

Do území farnosti Bohnické pojat byl také Bubeneč s osadami, ze kterých pohřbívalo se v Bubenči, to jest Lysoleji, Podbabou Lysolejskou a Podbabou Sedleckou. Jakou zásobu svršků měl tehdáž kostel Bubenečský, zvídáme ze soupisu uloženého v archivu fary Bohnické. Věci kostelu náležité byly: přenosný oltář, 3 kanonické tabulky na oltář, 12 svícnů cínových, 2 svícny železné, 10 svícnů dřevěných, 8 oltářních ubrusů, 9 pokrývek na oltář, 8 antipendií, polštář, zvonek, 5 kobereců, 3 sedadla k oltáři, lampa mosazná, 3 mešní roucha, 2 alby s humerály, cingulum, rocheta, 3 pokrývky na kalich, bursa s pallou, 4 lněné pally, 3 korporály, 4 purifikatoře, 2 ubrusy pro komunikanty, 3 ručníky, kalich stříbrný darovaný

[16]) Spisy k Terezijskému katastru v AZ Rakovnický kraj 47.
[17]) Tamže.
[18]) *Pažout*, K dějinám statků dříve purkrabských, nyní zemských str. 16 n.

od mlynáře Pavla Hačka, kalich darovaný od metropolitního děkana Adama Ignáce Mladoty ze Solopisk, monstrance stříbrná chovaná u kostelníka v Bubenči, konvičky s táckem, pohár cínový pro komunikanty, kropenka cínová s kropáčem, kaditelnice, 3 mešní knihy, kancionál, české evangelium, 3 krucifixy, 5 velkých obrazů, 7 obrazů menších, 3 malé obrazy, 17 sošek, 2 prapory, pult, kříž pohřební, máry, 2 skříně na roucha, skříň na nádobí, 2 zvony ve vížce.

136. *Jarní pout Bubenečská.*

Úterek velkonoční, kdy po starém zvyku Pražané vycházeli do Bubenče a směli vstoupiti do Obory i projíti se v ní, byl až do roku 1771 zasvěceným svátkem. V ten den slavila se v Bubenči pout, ač podle založení chrámu měla konána býti teprve 4. května. O slavnostním rázu dne svědčí kostelní účty, uvádějíce, že »třetí den na svátky velikonoční panu faráři na oběd každoročně se pasiruje 1 zl. 30 kr. K jinému dni nebo svátku nebyla faráři taková pocta činěna. Však když úterek velkonoční přestal býti dnem svátečním, pominula kostelní pout, a zbyla jen vycházka do Bubenče. Za naší doby trhový ruch toho dne v Bubenči nazývá se Slamníkem.

Nebude od místa vyslechnouti o vycházce hlasy některých pamětníků z 18. a 19. století. Karel Adolf Redel, auktor spisu o znamenitostech Prahy, pochvaliv půvaby Královské obory, vece: Ve třetí den velkonoční, je-li pěkné počasí, tisíce lidí vozmo, koňmo i pěšky se tam dostavuje, neboť je pout v Bubenči.[19]) Spisovatel příručky Prager Wegweiser z r. 1817 praví: V úterý velkonoční konají se u Oborního zámku dostihy kočárové, jezdců na koních i pěších běžců, a dosti značné sázky bývají přitom uzavírány.[20]) Karel Eduard Rainold († r. 1835) napsal: V úterý po velkonoci krejčovský cech pořádá v Oboře slavnost Slamníkem zvanou.[21]) Auktor Spisu o Praze v roce 1835 zmiňuje se o lidové slavnosti v Oboře, jež koná se v úterý velkonoční, a má prosaické jméno Volské kázání nebo Slavnost na slamníku.[22]) Karel František Zap popisuje (r. 1835) jarní vycházku Pražského obecenstva do Obory takto: »Velice znamenitá jest národní slavnost, každoročně v úterý po velikonočních svátcích zde držaná, prostonárodně Strozokem nazvaná. Každý stav, zvláště šlechta a urozenstvo, které v ten čas ještě pohromadě v hlavním městě se zdržuje, na této slavnosti veliký podíl bere. Co se zatím několik set kočárů panských v stromořadích projíždí, na procházkách, zvláště u hostince, krásný svět v nejrozmanitější matenici a strakatině se prochází, ze všech stran hudba zní, zisku chtiví okolo loterních stolů se tlačí: shromáždí se ve vesnici spro-

[19]) Das sehenswürdige Prag (spis vydaný po roce 1722) str. 311.
[20]) Prager Wegweiser str. 241.
[21]) Prag und seine Umgebungen str. 141.
[22]) Prag in seiner jetzigen Gestalt str. 112.

stější částka v krčmách a jich zahradách, tancujíc při břískavé hudbě, anebo do blízkého císařského mlejna se zabírá, kde žaludku svému všemožně hoví.«[23]) A později (r. 1848) Zap doplňuje popis, řka: »Lepší část obecenstva prochází nebo projíždí se po parku při zvuku hudebního sboru; nižší třídy hromadí se ve vsi okolo hospůdek, kde směšně vyšňořený slamník na suché větvi stromu zavěšený jako heslo slavnosti se stkví a humoristickými českými nápisy se oznamuje, na návsi provozuje starý bajazzo se svou rodinou krkolomné kousky na provaze i na pevné zemi, hluk všelijakých hudebních nástrojů a pokřikování rozveseleného ctihodného obecenstva naplňuje povětří a celou krajinu až pozdě do noci.«[24])

Narážka na jarní pout Bubenečskou shledává se také v »novosvětské písni«, jež pochází z let 1780—1790. Její skladatel promlouvá jménem Pražské chasy: »Již jsme ten půst přečkali, velkonoce dočkali... Vloni se to zkazilo, celé dva dni pršelo... V Emauzích jsme nebyli, do Bubenče nemohli k muzice jít... Já jsem to hezké děvče, přijdu s ním do Bubenče na procházku.« Povšimnutí zasluhuje, že v písni není ještě užito jména Slamník nebo německého synonyma na označení slavnosti. Název ten ujal se asi později, trvám v prvé polovici 19. století, kdy cech krejčovský při vycházce do Bubenče, zvolil si tam k besedě hostinec Na slamníku. Vykládati jiným způsobem původ názvu, jakoby snad slamník byl symbolem cechovním, není správno.

137. *Pohroma Bubenče ve válce o dědictví Rakouské.*

Válka, kterou po smrti císaře Karla VI. zdvihli domnělí dědicové panství nad zeměmi Rakouskými, kladouc odpor právu jediné dědičky královny Marie Terezie, je mezníkem v dějinách Bubenečských, protože byla příčinou důležitých změn v osadě. Z průběhu jejího vybíráme jen místní události. Dne 16. listopadu 1741 přitrhlo ku Praze vojsko kurfiřta Saského Fridricha Augusta II. a položilo se u Podbaby a Troje. Velení nad ním měl levoboček kurfiřtův Fridrich August hrabě Rutovský, jehož bratr Mořic hrabě Saský byl velitelem oddílu vojska Francouzského, též ku Praze směřujícího. Podle toho, jak smluvili se protivníci královny Marie Terezie, koruna Česká měla připadnouti kurfiřtu Bavorskému Karlu Albertu, jenž v čele vojska Bavorského a Francouzského dospěl na Bílou Horu dne 20. listopadu 1741. Na popud řečeného hraběte Rutovského přikročilo se k dobývání Prahy dne 25. listopadu. Z rána toho dne oddíl Saského vojska prošed Bubenčem a Oborou, stanul v polích u Holešovic. Ježto za ním dopravovány byly pontony, podobalo se, že dojde ke stavbě mostu přes Vltavu. Pod večer vojsko postoupilo k Bubnům, zavezlo několik děl na tamní hřbitov a postavilo je proti Novoměstským mlýnům. V noci pak vojáci stavěli most z levého břehu řeky na ostrov Štvanici. Zatím také v Bu-

[23]) Popsání král. hl. města Prahy str. 217 n.
[24]) Průvodce po Praze str. 297.

benči dály se přípravy k válečným podnikum. Oddíl Saského vojska, jenž se tam utábořil, umístil 12 děl u Lipového stromořadí naproti bráně Brusecké. Brzy po půl noci ozvala se střelba z děl na jiné straně, totiž od Týnky u Břevnova, kdež Francouzi zřídili baterii, hodlajíce dobývati Strahovské brány. Útok od nich zahájený ještě trval, když o čtvrté hodině z rána pohnuli se Sasové u Bubenče a udeřili na hradby u Brusecké brány. V těch místech k obraně stálo asi 400 studentu Pražských a něco málo vojska, jejichž úsilím první tři útoky nepřátel byly odraženy. Při čtvrtém útoku generálmajor Weissbach pobádaje vojíny Saské k odvaze, vystoupil po žebříku na hradby, ale v tom zasažen byl smrtící kulí. Nicméně Sasové opanovali bránu Bruseckou a otevřevše ji, vhrnuli se do Menšího města. V touž dobu oddíl Francouzského vojska, vedený Mořicem hrabětem Saským, zmocnil se Nové brány na Novém městě, a Sasové, kteří po loďkovém mostě přešli z Buben na Velký ostrov, dobývali se Novoměstskými mlýny na Poříč. Při útočení na hradby u Brusecké brány zahynul kromě generálmajora Weissbacha setnik-inženýr Horst, praporečník Fridrich Jordan a některý počet mužstva. Těla padlých vojínu byla tak nedbale pochována, že potom při orání polí pluh je odkryl, i bylo nutno hroby nově upravovati.

Některý díl Saského vojska setrval v ležení u Bubenče až do ledna r. 1742. Pobyt jeho nebyl sic bez obtíží pro veské obyvatelstvo, než citelných a trvalých škod nezpůsobil nikomu. Při rekvisicích fourrage velitelé byli povinni vydávati písemné potvrzení o věcech od vojska ujatých. Tak shledali jsme kvitanci ze dne 13. prosince 1741, kterou podplukovník Ignác Mazaný ze Slavětína osvědčil, že přijal kopu slámy od držitele dvorce Bubenečského Františka Antonína Mahnera.[25])

Doba skutečných útisků a hrubých násilností nadešla teprv v červnu r. 1742. Francouzové byvše vytlačeni z jižních Čech, ustoupili ku Praze a rozložili se po Bílé Hoře i dále na východ až k Holešovicum a Bubnum. Úmysl jejich byl jednak hájiti Prahy jako državy kurfiřta Karla Alberta, jednak podržeti v rukou krajinu, která by skýtala volnou cestu od města do země. Když vojsko královské, nad nímž vrchní velení měl František velkovévoda Lotrinský, obsadilo vrchy nad Jinonici a Stodulkami, Francouzi uprázdnili Bílou Horu a opevnili levý bok svuj u Třešovic. Hned, jak vkročili na území Dejvické a Bubenečské (dne 13. června), zničili mnoho úrody polní, upravujíce si ležení. Co na polích zůstalo ušetřeno, sloužilo jejich jízdeckým koním a tažnému dobytku za potravu. Také do zahrad a vinic byli zahánění koně, voli a mezci, aby sytili se tamním rostlinstvem. K pracím ohradním, stavbám vodním, výrobě střelného prachu a přípravě pokrmů bylo potřebí množství dřeva, jež vojáci opatřovali kácením stromů. Při shledávání potravin, kde jaká zásoba ve stavení se chovala, musila býti vydána. Když přitužoval zápas o postavení u Třešovic, Francouzi jali se opevňovati Letnou. Vyhloubili příkopy od východního konce nyněj-

[25]) Spisy býv. úřadu nejvyššího purkrabství v AZ.

šího nádraží na Brusce až k Pražské ulici v Bubenči i dále po západní straně ulice Svatojirské, a v náspech za nimi zřídili dělostřelecký park. Dalšími články opevnění byly dvorce v Bubenči a baterie umístěná na hoře Pecce u Císařského mlýna.

Oddíl vojska hostil se v Královské oboře a sousední Štěpnici. Je zpráva, nevíme zda věrohodná, že kurfiřt Karel Albert dovolil Francouzům, aby lovili zvěř v Oboře; v to prý oni hned, jak přišli, tak horlivě se dali, že všecku zvěř pobili.[26]) Nejinak byli by asi učinili i bez dovolení. Větší škoda než lovem způsobena byla v Oboře i Štěpnici od soumarů a tažného dobytka, kterým tam dopřáno svobody, aby pásli se na lukách a v sadech. Když klesla naděje, že bude lze uhájiti krajiny, vydán byl rozkaz, aby vojíni pokáceli všecko stromoví a dopravili kmeny poražených stromů do Prahy, kdež byl již nedostatek dříví. Tak nadešla hodina zmaru pracně vypěstěným sadům. Od pil a seker padla v Oboře dvě stromořadí mohutných lip, jedno na břehu vůkol rybníka, druhé podle cesty, která směřovala od jihovýchodního konce rybníka ke vsi Holešovicům a kromě toho řada stromů podél ohradní zdi i lesíky místy vzrostlé. Ve Štěpnici za své vzaly všecky štěpy i pláňata posud nešlechtěná. Vojáci přiložili ruce také k lipovému stromořadí podle cesty vedoucí od Brusecké brány k loveckému zámku v Oboře a vyřali je téměř do posledního stromu.

Za pobytu vojska naskýtala se domácím lidem nezvyklá divadla. Dne 14. června oběšeno bylo na lípě u kamenného můstku ve stromořadí pět husarů, odsouzených proto, že plenili vojenská zavazadla, když Francouzi ustupovali z města Písku. Dne 15. června vojáci hotovili loďkový most přes Vltavu v místech nynějšího přístavu Trojského, aby mohli vyjížděti na spižování do osad po pravém břehu řeky. O dva dni později prošlo Podbabou a Bubenčem do 4000 vojáků Elsasanů, kteří teprv přibyli do ležení před Prahou. Dne 20. června konán byl v Bubnech pohřeb náhle zemřelého majora Ondřeje Andréa, při čemž setnina jízdy vystřelila nejprv hromadně na hřbitově, potom muž po muži nad hrobem v kostele. Na konci měsíce června došlo k potyčkám u Třešovic, ježto vojsko královské postoupilo k Břevnovu, na Petřín a k Vokovicům. Když potom z počátku měsíce srpna v ležení byl nedostatek hovězího masa, maršálek de Belle-Isle dal rozkaz, aby v Bubenči byla porážka koní, a z koňského masa by hotovil se pokrm vojínům.[27])

V týž čas byly již téměř u konce přípravy na stečení Francouzského táboru před Prahou. Boj počal se z rána dne 7. srpna, kdy panduři udeřili

---

[26]) Rohn, Grave principium regiminis Mariae Theresiae. Rukopis university knihy Pražské VII. A. 15, fol. 36.

[27]) Sváteк, Dějiny Čech a Moravy nové doby V. str. 138: Z počátku měsíce srpna uloženo bylo městským úřadům v Praze, aby vypravili po 50 řezníčích do Bubenče porážet vojenských koní a masa z nich vysekávat na prodej občanstvu; avšak řezníci nechtěli se k tomu propůjčiti. Z té příčiny sami vojáci zřídili v Bubenči porážku a vysekávali maso.

ňa Francouze u Dejvic a zmocnili se vinice Hanspaulky. Nepřítel ustupuje spaloval vinične budovy na Šárce. Druhého dne vojsko královské dodělalo okopy na Hanspaulce a umístilo tam 18 velkých děl. Střelbou z nich ve dnech 9.—14. srpna Francouzi utrpěli tolik škod, že chystali se opustiti postavení své u Bubenče a na Letné. V rychlosti káceno stromoví, a dříví z něho bylo zápřežemi koní, volů a mezku vláčeno do města. Dne 15. srpna přitužila kanonáda, neboť střelba dála se nejen z Hanspaulky, ale i z baterií postavených na hoře Žižkově, na vrších u Libně a Troje. Po těžkých ztrátách na životech i věcech Francouzi dali se na útěk; pěší vojsko v nepořádku prchalo na Letnou a po stráni sbíhalo na břeh Vltavy, odkudž po lodích a prámech dostávalo se do města. V Bubenči a Královské oboře setrval ještě pluk jízdecký; avšak druhého dne z rána husaři a panduři svedše s ním potyčku, zahnali jej do Prahy.

Po válečných dnech tuto popsaných Bubeneč skýtal smutnou podívanou. Všecky domy ve vsi byly pobořeny a některé docela zničeny. Obyvatelstvo, jež nemělo kam přesídliti, bydlilo v místnostech, u nichž nebylo ani dveří, ani okenic. Chovalo-li v úkrytech ještě jaké zásoby potravin, opatrnost kázala, aby jimi se tajili, neboť dne 18. srpna jízda Uherská zarazila tábor u Šárky a těkajíc po okolí, zjednávala si přilepšení ke svému žoldu. Nejhorší chvíle nadešla potom, když dne 18. září oznámen byl císařský rozkaz, aby všecko obyvatelstvo ze vsí vukol Prahy přestěhovalo se se svým majetkem hybným hlouběji do kraje, aspoň tři míle od Prahy, aby Francouzum v městě obleženým vzata byla možnost zásobovati se na výpadech, které při nedostatečném počtu obléhajícího vojska s úspěchem mohli podnikati. Za hlasitého nářku splňován byl dotčený rozkaz. Pak teprve v měsíci listopadu ubozí vystěhovalci směli se navrátiti k domovům.

Po půldruhém létě znovu nad Prahou rozpoutala se vichřice válečná. Nepříteli královny Marie Terezie, jenž zlákán byl kořistí z minulé doby, viděla se chvíle k tomu příhodna, aby obnovil boj a napřáhl meč proti hlavě království. Dne 1. září 1744 oddíl Pruské armády dospěl na Bílou Horu. Při sboru tom byl král Fridrich II., jenž s bratrem svým, princem Vilémem Braniborským, ubytoval se nejprv v obornim zámku Hvězdě; načež když přibyly ku Praze další oddíly vojska Pruského, dne 4. září přeložil stan do Bubenče. V noci přede dnem 6. září Prusové chtěli zmocniti se okřídlí Letenského nad Vltavou, avšak jejich postup od Obory strážemi byl zpozorován, a útok odražen. Aby nemohli se kryti staveními v Bubnech, velitel posádky Pražské hrabě Ferdinand Filip Harsch dal ohněm zničiti tamní zámek a hospodářské budovy při něm. V potomních dnech Pruské vojsko činilo přípravy na dobývání měst Pražských. Proti Hradčanům a Menšímu městu ustaveny byly baterie na Petříně, u Třešovic a Bubenče, kdež tábořil oddíl vojska. Ve spise Rohnově »Grave principium regiminis Mariae Theresiae«[28]) shledáváme zprávu, že pro vojíny mající

[28]) Rukopis universitní knihovny Pražské VII. A. 15, fol. 113.

ležení u Bubeneče konány byly služby boží pod tamní krčmou na louce. Označení místa není bez úštěpku, neboť krčmou míní se dvorana v Královské oboře. Spisovatel pak dodává: Kteréhosi dne pastor chtěl v krčmě podávati důstojníkům večeři Páně. I byly přineseny dvě láhve vína a nádoba s hostiemi. Však z důstojníků nikdo k přijímání se nedostavil. Dne 12. září vyjel král Fridrich se svým bratrem na Letnou, kdež krátce předtím Prusové obsadili návrší u Belvederu. Panstvo jelo právě po Čertoušku (tak říkalo se polím u Obory), když z hradeb u Brusecké brány bylo vystřeleno z děla, a kule zasáhla prince Viléma v hlavu i zabila také za ním jedoucího štolbu. Hrabě Harsch zvěděv o nešťastné příhodě, dal přednésti králi slova politování a potrestal vězením svévolného dělostřelce, měšťana Pražského, jenž byl by málem učinil konec válce.

Z ležení svého u Bubeneče Prusové hnuli se dne 19. září, odcházejíce do jižních Čech. Nicméně ježto Praha byla v moci jejich, nenadešel klid ani potom. Ze stavebního úřadu Pruského bylo dne 22. září poručeno městům Pražským, aby pod pokutou 1000 dukátů dala hned strhnouti ohradní zeď při Bubenečské oboře a štěpnici,[29]) a o den později vydán stejně znějící rozkaz k boření zdí při zahradách; načež podle ustanovení městských úřadů každý držitel předměstských pozemků byl povinen zbourati a se zemí srovnati zdi při své zahradě, jež by po rozumu vojenského velitelství mohly býti škodlivy opevnění města. Ve druhé polovici měsíce listopadu projížděly Bubenčem čety Uherských husarů a sváděly potyčky s hlídkami Pruskými, které za bránu Bruseckou byly vypravovány. Však již blížil se konec nepřátelského panství v Praze, jak z toho bylo patrno, že Prusové ničili zásoby střelného prachu. Přitom když v Královské zahradě na Brusce vojáci neopatrně si vedli, množství prachu, jak se pravilo, 200 centnýřů najednou vzplanulo, a hromová rána otřásla městem i okolím (dne 24. listopadu po jedné hodině z poledne). Pak dne 26. listopadu ještě na rozloučenou strhla se bitka na Brusce. Prusové odcházejíce z Hradčan byli napadeni císařským vojskem, totiž jen praporem Temešvárského pluku a setninou husarů, jež vedl major baron Simbschen. Když konečně branou Bruseckou vyšli, odplatili svým pronásledovatelům několika ranami z děl.

138. *Bubeneč za sedmileté války.*

Sotva zacelily se rány způsobené běsem válečným v letech 1742 a 1744, již zase roku 1756 hrabivý král Fridrich II. zahájil boj o rozšíření svého panství na újmu České koruny. Vojsko jeho přitrhlo ku Praze dne 2. května 1757 a rozložilo se v rovné čáře od Bílé Hory až k Podbabě. Téhož dne ožily Mariánské hradby na Brusce, neboť do tisíce lidí bylo vypraveno z města pracovat o jejich zdokonalení. Ježto sbory císařského vojska vyhledaly postavení u Nusel a Michle, král Fridrich s větším dílem armády své přešel po loďkovém mostě u Podbaby na pravý břeh Vltavy a zaměřil

[29]) Listiny AMP I. 304. 15, 17.

k Proseku. Tam přibyly k němu pluky vedené maršálem hrabětem Schwerinem (dne 5. května). Po bitvě u Štěrbohol, když vojsko císařské zavřelo se v Praze, Prusové přikročili spíše k ničení města než k dobývání. Na štěstí opomenuli zmocniti se Letné, odkudž by byla střelba z děl a hmoždířů hrozné škody způsobila Starému městu. I pomyslila na to generalita císařského vojska založiti tam hradbu, tak aby kraj Letné mezi Bubny a baštou čís. XIX. oddělen byl příkopem a náspem od planiny. Dílo, o němž pracovalo 600 lidí, dokončeno bylo v prvé polovici měsíce června 1757. Ohrada pokračovala rovnou čarou kromě bašty u Belvederu, kdež bylo postaveno šest děl, a kromě čtyř menších výstupků pro děla o sobě stojící. Ke zpevnění hradby užito bylo palisád; kdežto násep zvýšili otepmi proutí, na něm složenými.

Zatím dály se výpady z města proti nepříteli. Již dne 10. května vyrazil oddíl Charvátů z brány Brusecké a svedl u Bubenče potyčku s Prusy. V noci na 24. května podniknut byl výpad na okopy u Třešovic, řízený plukovníkem Laudonem, potomním vítězem nad Turky. Sboru jeho se povedlo vytisknouti Prusy z vinice Schellhornské, odníti jim tré děl a obsaditi usedlost Andělku zvanou; ale potom v boji proti přesile nepřátel Laudon s vojskem svým musil ustoupiti. Prusové nemeškajíce posunuli baterie na zahradu Bořekovskou před Dejvici, odkudž ve dnech 30. května až 9. června asi 14.000 kulí vstřelili do města. O tom, jak by barbarskému řádění jejich přítrž byla učiněna, generalita v Praze tuze dlouho uvažovala. S jejím svolením plukovník Browne s 900 dobrovolníků v noci na 4. června vrhnuv se v ta místa, prudkým nárazem uvedl stráže ve zmatek, rozmetal přední okopy a zmocnil se několika děl. Než Prusové napravivše škody, zvětšili úsilí o zničení Pražské residence a Hradčan. Teprv druhým výpadem z města v noci na 10. června tamní postavení jejich bylo otřeseno. Charváti vytrvavše v tuhém zápase až do příštího dne, odňali nepříteli 18 děl. Po polednách Prusové dobývali ztracené posice, ale vojsko císařské podporováno jsouc dělostřelbou s městských hradeb, odrazilo jejich útoky. Když pak řady obhájců posilami z města byly rozmnoženy, nepřítel ustoupil na vrchy za Dejvici a na Šárku. O týden později vítězství maršála Dauna nad Prusy u Kolína zmařilo všecku naději krále Fridricha o dobytí Prahy.

139. *Vrchnost Bubenečská.*

Vrchností Bubenečskou až do roku 1783 byl *nejvyšší purkrabí Pražský* jako užívatel statků, kterými král a země Česká nadali jeho úřad. Ke správě řečených statků nejvyšší purkrabí měl ve starší době *úřad purkrabský*, složený z hejtmana, důchodního písaře a snad i jiných osob, v 18. století pak *úřad hospodářský*, jejž vedli inspektor, hejtman a purkrabí. O nové úpravě úřadu posléz dotčeného poučeni jsme listinou ze dne 27. února 1740. Jí nejvyšší purkrabí Jan Arnošt hrabě Šafgoč ohlašuje, že propustiv do výslužby inspektora Daniele Jana Eckra a vyhradiv si dalších

služeb jeho jako hospodářského rady, zjednal za aktuára Jana Petra Kadydka, syndika Pražské university, dále, že ustanovil inspektorem Františka Antonína Musíka, hejtmanem Šebestiána Krause, purkrabím Antonína Františka Trnku, jež tímto dekretem představuje a spolu ostře nařizuje, aby jim společně a každému z nich (poddaní a emfyteuti) slušnou uctivost, respekt a v panských případnostech povinnou poslušnost vždy prokazovati neopominuli. V jiném listě úloha aktuára Kadydka vyměřuje se tak, aby on věci k jurisdikci hospodářského úřadu náležité, zvláště emphyteutická jurisdictionalia a judicialia opatroval. [30]) Právní případy vyřizovány byly v sobotních seděních u přítomnosti aktuára a assessora čili jednoho ze svrchu jmenovaných úředníků. Když potom roku 1750 vyšlo císařské nařízení, aby správcové statků nenazývali se hejtmany, v hospodářském úřadě purkrabském stala se změna toho způsobu, že hejtman přezván byl ředitelem čili direktorem.

Statková nadání úřadů nelíbila se císaři Josefu II. jednak proto, že byla přežitkem staré doby, jednak že ukládala hodnostářům mimořádné práce i odváděla je od ressortních povinností. Sotva tedy nejvyšším purkrabím jmenován byl František Antonín hrabě Nostic, císař reskriptem ze dne 15. prosince 1782 poručil, aby statky nejvyššího purkrabství se prodaly, a úrok z peněz za ně stržených a do stavovské pokladny vložených byl služným držitele úřadu. Ježto prodej nemohl hned ve skutek býti uveden, císař dekretem ze dne 27. ledna 1783 přikázal řečené statky *do správy administrace státních statků*, však s dependencí na zemských stavech čili se zachováním práva, jaké měli k nim stavové zemští, a ustanovením, aby výtěžek z nich, podle desítiletého průměru počtený, to jest 14.251 zl. 35 kr., byl ročním příjmem nejvyššího purkrabí. Když potom od císaře Leopolda II. dáno bylo svolení k obnově stavovské ústavy, a nejvyšší purkrabí Jindřich hrabě Rottenhan na dotaz, přeje-li si říditi dotační statky svého úřadu, odpověděl záporně, byly ony dvorním dekretem ze dne 28. října 1791 odevzdány *do správy zemských stavů*.[31]) Ovšem z té příčiny, že důchod z nich náležel nejvyššímu purkrabí, nazývány jsou napořád statky purkrabskými aneb šířeji královskými stavovskými statky nejvyššího purkrabství. Na nich podle právní jakosti rozeznávaly se držebnosti dominikální, emfyteutní a poddanské. K poddanským držebnostem počítány byly dvorce, chalupy a domky, jejichž majitelé konali robotu. Jakkoli z pravidla držitelé poddanských usedlostí byli poddaní k nejvyššímu purkrabství, přece známe i příklad takový, že poddanský dvorec náležel člověku svobodnému, jenž dával konati z něho robotu. Říditi poddané a poddanské statky příslušelo *královskému stavovskému hospodářskému úřadu purkrabskému*. Mezi osobami úřad ten vedoucími neshledáváme již, na rozdíl

[30]) Listiny býv. úřadu nejvyššího purkrabství v AZ.

[31]) *Pažout*, K dějinám statků dříve purkrabských, nyní zemských str. 20 n.; *Rieger*, O král. hradě Pražském str. 155 n.

od starší doby, ani inspektora ani purkrabího, nýbrž toliko ředitele a aktuára. Od statků poddanských lišily se statky emfyteutní čili dvorce a menší usedlosti, jejichž majitelé nebyli povinni robotou, platice z ní výkupné, anebo vinice vzdělané na půdě purkrabské. Pro ně nejvyšší purkrabí Filip hrabě Kolovrat Krakovský r. 1765 založil zvláštní knihy, trhové a dlužní; a úřad, kterým po roce 1782 se řídily, slul *purkrabskou jurisdikcí*. Zástupcem nejvyššího purkrabí v jurisdikci býval vynikající právník nebo advokát, jenž nazýval se mandatářem, a měl za assessora ředitele z hospodářského úřadu. Ježto totiž úřad hospodářský přijímal nebo vymáhal platy i od emfyteutů, ředitel poddanských statků znal osoby podávající spisy k jurisdikci, i mohl o nich býti nejlepším zpravodajem. Af dopovíme ještě o statcích dominikálních (kterýmžto jménem označovány jsou vrchnostenské dvory, vinice, lesy), právní věci k nim se odnášející, vyřizovány byly purkrabskou jurisdikcí.

Stavy království Českého měly jen vrchní správu purkrabských statků a vykonávaly ji zemským výborem. Tak v roce 1798 zemský výbor dověděv se, že nejsou do knih zapsány domky vystavěné na půdě purkrabské ve druhé polovici toho století, nařídil hospodářskému úřadu, aby zápisy o nich »vykonány byly jménem stavů jako pozemkové vrchnosti«, a držitelům týchž domků by vydány byly listy zápisné. Mimořádně i nejvyšší purkrabí zasahoval do správy statků, když totiž poplatníci nejsouce spokojeni rozhodnutím výkonných úřadů, uznali za dobré dovolávati se jeho intercese.

Když v roce 1843 Karel hrabě Chotek odstoupil z nejvyššího purkrabství, a po něm chefem zemským stal se arcivévoda Štěpán, stavové vznesli žádost k císaři Ferdinandovi, aby důchod z purkrabských statků plynul do domestikálního fondu (spravovaného zemským výborem) a odtud by placeno bylo nejvyššímu purkrabí 14.500 zl. konv. měny ročně, dokud úřad purkrabský osazován bude podle dosavadní ústavy. Na to císař rozhodnutím ze dne 29. února 1844 přivolil k prvému kusu žádosti, avšak strany platu stanovil, aby i to, oč statky více vynesou než 14.500 zl., odvádělo se nejvyššímu purkrabí. Teprv k opětné prosbě pánů stavů řečený přebytek sleven byl nejvyšším rozhodnutím ze dne 18. července 1845. Když pak po resignaci Rudolfa hraběte Stadiona v dubnu r. 1848 nejvyšší purkrabství zaniklo, pominul také závazek placení, a bývalé statky purkrabské staly se *jměním zemským*.[32])

Podle popisu z r. 1843 náležela ke statkům purkrabským, jež pospolu zvaly se panstvím, entia v Praze (na Brusce, na Hradčanech, na Perštýně, na Újezdě), Bohnicích, Bubnech, Čičovicích, Háji, Holešovicích, Hostivaři, Hrdlivě, Jinočanech, Kbelích, Košířích, Kovarech, Liboci, Lysolejích, Milčově, Ovenci předním, Ovenci zadním, Podbabě, Podhoří, Radějovicích, Řepích, Ruzíni, Sedlci (Selc), Stodůlkách, Šárce, Újezdě pod Kladnem, Ve-

[32]) *Kalousek*, České státní právo (1. vyd.) str. 573; *Rieger*, l. c. str. 156 n.

leslavíne, Volešce, Zakolanech.[33]) Na panství byly farní kostely v Bohnicích, na Budči, v Hostivaři, Liboci a Předním Ovenci, k nimž nejvyšší purkrabové vykonávali podací právo i v té době, kdy správa statku a s ní povinnosti patronátní spočívaly v rukou jiných.

Zrušením poddanské závislosti a prodejem některých dominikálních držebností ztenčila se agenda úřadu, který jménem zemského výboru spravoval zbytek bývalých purkrabských statku, což i na venek projevilo se změnou názvu, tak že správčí úřad neslul již úřadem hospodářským, nýbrž ředitelstvím zemských statků. O práci v něm dělil se ředitel s kontrolorem. Onen kromě konceptu zastával povinnosti patronátního komisaře, tomuto poručeno bylo účetnictví. R. 1869 sněm království Českého usnesl se, aby místo ředitele zemských statků ustanoven byl toliko správce a místo kontrolora assistent. Než o 11 let později obnovil staré názvy. Konečně zemský výbor usnesením ze dne 8. února 1889 zrušil ředitelství, přikázav účetní agendu bývalého úřadu prvnímu oddělení zemské účtárny a ustanoviv zvláštního patronátního komisaře.[34])

140. *Poplužní dvůr čili deskový statek Přední Ovenec.*

Hraběnka Marie Anna Gallasová zemřela dne 6. dubna 1759, poručivši majetek svůj v Bubenči třem neteřím svým, dcerám Karla Josefa hraběte Desfoursa na Hrubém Rohozci a manželky jeho Karoliny, rozené Kolonové z Felzu. Dědičky měly již právní léta. Nejstarší z nich, *Johanka*, byla provdána za hraběte Fiegera; mladší, *Karolina Josefa*, v témž létě, kdy teta její zemřela, pojala za manžela Bohumíra svobodného pána z Clamu; nejmladší, *Marie Anna*, o něco později stala se chotí Josefa Vojtěcha hraběte Desfoursa. Na uvedení jich do svobodnického dvora v Bubenči vydán byl komorník od desk zemských dne 28. května 1759.[35]) Zároveň připadly sestrám dvě bývalé usedlosti ke dvoru přikoupené, totiž hořejší krčma ve vsi a chalupa poblíž krčmy, se vším pozemkovým příslušenstvím.[36])

Hraběnky Desfoursové držely majetek po tetě zděděný v nedíle, dávajíce jej říditi svým otcem Karlem Josefem, jenž v roce 1763 zvětšil svobodný statek Přední Ovenec o *poddanský domek* v místech nynějšího domu čís. pop. 16. Propůjčil totiž kus pozemku Václavu Šindelářovi na závazek, že Šindelář vystavě na něm domek, povinen bude ročním platem a ženní robotou ke dvoru.[37]) Hospodářským správcem hraběnek Desfoursových byl Jan Kryštof Kyncl, jenž již za hraběnky Gallasové v Bubenči

---

[33]) *Palacký*, Popis království česk. str. 14 n.

[34]) Pažout v uvedeném spise str. 22.

[35]) DZ větší 126, fol. J. 18.

[36]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 337.

[37]) Pozemk. kniha statku Předního a Středního Ovence, u okr. soudu na Smíchově.

správcoval. Práce ve dvoře vedli šafáři Tomáš Brožek (r. 1762) a Josef Svambera (r. 1763, 1766); o brav pečoval pastýř František Procházka (r. 1759, 1765).

V roce 1766 nahodil se hraběnkám dobrý kupec, císařský rada, měšťan a peněžník Pražský *Jan Křtitel del Curto:* i prodaly mu dvůr za 23.000 zl. a dvě usedlosti prv řečené za 2000 zl. R.[38]) Týž Delcurto byl od roku 1759 majitelem největšího dvorce v purkrabské části vsi (v místech nynější villy Lannovy čís. pop. 1), koupiv jej od Vojtěcha Doubka, a polí někdy obornických v míře 40 strychů čili *prvého dílu Středního Ovence*, jejž ujal trhem též od Vojtěcha Doubka.[39]) Jeho rukou byla tudíž spojena dvě desková tělesa »Přední Ovenec a prvý díl Středního Ovence,« kteréžto spojení trvá dosud. Součástky Delcurtovského deskového statku popisují se v Josefském katastru takto: *dvůr* čís. pop. 6 (čís. pop. 521), zahrada při dvoře o 386$^{1}/_{6}$□ sáhu (čís. top. 522), *chalupa* čís. pop. 7 (čís. top. 523), pole u kamenného mostku v 5 jitrech 423□ sáhách (čís. top. 578), pole u Pražské cesty o 2 jitrech 423$^{4}/_{6}$□ sáhu (čís. top. 588), pole za ovčínem vedle hořejšího dvora o 25 jitrech 1316$^{5}/_{6}$□ sáhu (čís. top. 601), cesta stromořadím mezi poli (čís. top. 602), pole za stodolami pod stromořadím nad roklemi o 14 jitrech 440$^{3}/_{6}$□ sáhu (čís. top. 603), pastviště mezi poli za sýpkou o 764$^{1}/_{6}$□ sáhu (čís. top. 604), pole pod sýpkou u cesty do Císařského mlýna o 13 jitrech 1533$^{1}/_{6}$□ sáhu (čís. top. 605), pastviště v roklích od Císařského mlýna k Pražské (Podbabské) silnici o 5 jitrech 521□ sáhu (čís. top. 606), pole mezi roklemi o 17 jitrech 767□ sáhách (čís. top. 607), pastviště v druhé rokli o 2 jitrech 1072$^{3}/_{6}$□ sáhu (čís. top. 608), pole vedle druhé rokle u císařské zdi o 36 jitrech 1135□ sáhách (čís. top. 609), pole u vody (ramene Vltavského) o 949$^{2}/_{6}$□ sáhu (čís. top. 610), pole nebo pastviště u vody o 515$^{3}/_{6}$□ sáhu (čís. top. 611). Podle popisu úhrnná míra pozemků, nepočítaje zahradu při dvoře, činila 125 jiter 261$^{1}/_{6}$□ sáhu. Však počet ten není správný, protože pole označené číslem topografickým 578 skládalo se ze dvou kusů, z nichž jeden nebyl pozemek deskový, ale příslušel ke dvorci čís. pop. 1.

Ostatních polí, jež náležela dílem ke dvorci čís. pop. 1 dílem k bývalým chalupám čís. pop. 14 a 15, bylo 38 jiter 875$^{1}/_{6}$□ sáhu. Vše to Jan del Curto vzdělával hospodářsky na svůj peníz, maje za správce Jana Kryštofa Kyncla. V té době, aby ze dvou statků jednoho a téhož majitele ve vsi ten či onen rychleji byl označen, počalo se poplužnímu dvoru říkati *dvůr dolejší*, kdežto dvorec čís. pop. 1 nazván byl dvorem hořejším.

Po smrti Jana Křt. del Curto r. 1773 vládla statkem vdova jeho *Marie Anna*, rozená Šmidová. Však i ona v roce 1776 dokonala život, zůstavujíc po sobě nedospělé syny *Jana* a *Josefa*, s nimiž právo k dědictví měly dvě dcery po sestře Kateřině, jež byla provdána za Jana Jakuba Reismana

[38]) DZ větší 600, fol. F. 27; kniha pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 5.
[39]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 293 n.; DZ větší 595, fol. N. 26.

z Rosenberka, měšťana Starého města.[40]) Když potom řečení synové došli let právních, přijali od poručenstva dědický díl, jehož částkou byl statek Bubenečský a dva dvorce ve Stodůlkách, r. 1781. Mladší z nich Josef jsa dustojníkem ve vojště, meškal na mnoze mimo vlast; i smluvil se (r. 1783) s bratrem svým *Janem Křtitelem del Curto* tak, že postoupil jemu podíl svůj za 28.504 zl. 7 kr.[41]) Dokud peníze nebyly splaceny, knihovní zápis statku svědčil oběma bratřím jako společným držitelům. Proto na listě trhové smlouvy, kterou Jan del Curto roku 1785 *odprodal hostinec čís. pop. 14*, podepsáni jsou oba bratři.[42]) Než brzy potom bylo dosti učiněno pohledávku Josefovu.

Když vešlo ve známost, že Jan del Curto nehodlá podržeti pozemkový majetek, za kupce statku nabídl se *dr. Josef Ignác Buček* a v roce 1786 stržil jej za 32.400 zl. V knihovním zápise praví se, že koupil od Delcurta ve vsi Předním a Středním Ovenci vulgo Bubeneči dílem deskové dílem pod jurisdikcí nejvyššího purkrabství stojící dvory a grunty s hospodou, kovárnou a chalupou,«[43]) což není s pravdou zcela ve shodě, ježto mělo býti řečeno, že koupil deskové statky Přední Ovenec a prvý díl Středního Ovence a k tomu dva dvorce ve Stodůlkách na panství nejvyššího purkrabství a dvorec a chalupu v Bubenči na témž panství i s poli, která příslušela k hořejší hospodě v Bubenči.

Dr. Buček, proslulý právník a osvětář, byl od roku 1768 professorem politických věd v Praze. Jeho přednášky na universitě těšily se veliké oblibě, a publikace, v nichž vykládal o věcech justičních, policejních, obchodních a národním hospodářství, razily cestu institucím nové doby. Ve společenském obcování Buček jevil některé slabosti: byl povahy samolibé, někdy svéhlavý a ke sporům náchylný a jako majetník nemíval dobré vůle se sousedy. Ze soukromí jeho života víme, že přimnožil jmění svého sňatkem s Marií Annou Kofflerovou z Kofflernu. Zatouživ po majitelství zemského zboží, odvážil se koupě, která o nemalý díl přesahovala peněžnou hotovost jeho, což bylo příčinou mnohých nesnází.

U purkrabské jurisdikce nechtěli zapsati trhovou smlouvu z roku 1786, dokud Buček neodvede poplatků převodních (laudemia a taxy) 895 zl. 58 kr.; i odmítli žádost jeho za prominutí řečených poplatků. Zatím Buček odprodal dva dvorce Stodůlecké Janu Grünerovi r. 1788,[44]) vzav na sebe povinnost zaplatiti 3000 zl. kněži Václavu Pistoriovi, od předešlého držitele Delcurta na dvorcích ujištěných. Kromě pohledávky Pistoriovy vázl na statku Bučkově dluh 10.000 zl. povinný Janu Václavu Sachrovi a Magdaléně manželce jeho. Ježto Buček neplatil ani dluhu ani úroků z něho,

---

[40]) DZ větší 237, fol. B. 19; 665, fol. F. 26. Kniha pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 216.

[41]) DZ větší 328, fol. J. 27; 605, fol. B. 9.

[42]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 24, fol. 69.

[43]) DZ větší 606, fol. L. 13; kniha pozemk. AZ Smíchov 24, fol. 91, 96.

[44]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 24, fol. 93.

manželé Sachrovi domáhali se soudního odhadu a dražebního prodeje statku v Bubenči; načež dne 10. října 1793 došlo k porovnání mezi stranami, tak že Buček zavázal se postoupiti manželům Sachrovým celou úrodu polní, v tom létě sklizenou, na splacení zadržených úroků, soudních útrat a částky kapitálu. Aby se tak jistě stalo, byl do dvorů jeho uveden sekvestr, jenž měl obilí prodati a peníze vydati Sachrovi.[45]) Sotva nepříjemnost ta minula, naléhl na Bučka Václav Pistorius r. 1794, dožaduje se svého pohledavku. Také dluh, jímž Buček Sachrovi byl povinen, vzrůstal s lety a když ani v roce 1799 nebyl vypraven, schylovalo se opět k soudní dražbě. V té době Buček vypomohl si výpůjčkami.

Hospodářství ve dvorech vedeno bylo po starém způsobu. Nejvíce těžilo se z obilní úrody, méně z chovu dobytka, skotu a bravu, nejméně z ovocných sadů. K průmyslu ve vsi Buček přispěl aspoň tím, že v roce 1803 prodal dvornímu staviteli Josefu Zoblovi pole u Podbabské silnice čís. top. 599 na zaražení cihelny.[46]) Zobel nedlouho předtím uvedl ve své držení usedlost Jarošovskou v Bubenči. Že však z pozemků, které získal, sotva jeden hodil se k jeho podniku, učinil o některé z nich směnu s Buškem, tak že postoupil jemu pole u brány Brusecké v místech nynějšího domu Na špejchaře (čís. top. 577), pole u silnice Podbabské (čís. top. 598) a pole Na dlouhém (čís. top. 593) i přijal za to od Bučka pole u černého křížku za silnicí, Velký klín zvané (čís. top. 612), cíp pole čís. top. 600 v míře jednoho výsevkového strychu a pole pod kamenným mostkem (čís. top. 582).[47]) Pozemky, kterých směnou se mu dostalo, i pole, jež od Bučka ztržil, náležely prve k hořejšímu dvoru čili ke dvorci čís. pop. 1. K témuž dvorci připadly pak polnosti Bučkovi směnou vydané. Přirovnáme-li počty výměr, shledáme, že dvorci ubylo tím půdy asi o $1251^{1}/_{6}$ □ sáhu.

V týž čas zřizována byla pobočná silnice od Strahovské brány podle Mariánských hradeb na Letnou a s Letné do Buben. Její běh poli Bubenečskými ubral hořejšímu dvoru Bučkovu $1177^{5}/_{6}$ □ sáhu půdy. Kromě toho vysokým náspem v místech, kde silnice od západu dobíhá k Zátorám (vysokému břehu mezi poli), byla přerušena vozní cesta, vedoucí po patě Zátor na Letnou. Aby tam voda neškodila polím, silniční ředitelství dalo vyhloubiti příkop v kraji pozemku Bučkova. Dobře-li soudíme, Buček rozmrzel se nad nevýhodami, které mu vzešly ze stavby silnice, a maje za to, že držitel sousedních pozemků dr. Josef Rottenberger přičinil nějak k řečeným nevýhodám, počal mu na jevo dávati svou nelibost (r. 1805) a zašel s ním v rozepři, jejíhož konce ani se nedočkal. O průběhu prodloužilého sporu, tuto dotčeného, chceme podati zprávu v dějinách usedlosti Zátorky.

Nová silnice prořala též starou cestu, jež vycházejíc z Bubenče vedle domu čís. pop. 44, směřovala ke kamennému mostku v Lipovém stromořadí

---

[45]) DZ větší 771, fol. B. 6; 447, fol. O. 24; 688, fol. D. 13.
[46]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 25, fol. 178.
[47]) Tamže fol. 179.

i dále k jihovýchodu až na kraj Letné. Ježto cesta procházela hlavištěm, které bylo za domem čís. pop. 44, majitel hliniště a domu Josef Zobel počal si jí osobiti a vstup na ni ze vsi opatřil závorou. Proti tomu ozval se Buček, i volal na pomoc rychtáře, aby hájil svobodné cesty. Poněvadž nebylo lze přiměti Zobla k povolnosti, Buček poručil kováři rozebrati zábradlí a uvolniti cestu. Když pak bylo žalováno na něj pro rušení držby, hájil se u purkrabské jurisdikce listem ze dne 3. srpna 1807, uváděje, že dal závoru odstraniti s vědomím rychtáře a navrátí ji hned, jak svobodný průchod bude ujištěn. Zobel tázán byv, proč cestu uzavírá, vykládal, že netřeba lidem tamtudy choditi, když mají jiné cesty na blízku. Ježto jinak práva neukázal, bylo mu zapověděno vkládati se do obecního majetku.[48])

Professor Buček zjednal sobě trvalou památku štípením *sadů u Bubenče*, jimiž oživil a zkrášlil dvě údolí, Rokle nebo Struhy zvaná, mezi Císařským mlýnem a Podbabskou silnicí. Dav také upraviti rybníčky na tamních vodotečích a cesty po svazích, vystavěl na vhodném místě *zahradní dům* »ve slohu dobrém sice, ale těžkém«. Je to nynější stavení čís. pop. 45. Co dílu jeho dodalo ceny, byl volný přístup do sadů. V letní době zahradník nebo hlídač posloužil tam příchozím smetanou a chlebem, ano, komu bylo líbo, i douškem piva. Vědomost o tom vážíme z listu, kterým František Hamous, sládek v purkrabském pivovaře, roku 1793 dožadoval se u jurisdikce, aby zastaven byl šenk piva »v Bučkovské zahradě«. Později, když Buček koupil hostinec Na senníku (r. 1810),[49]) v němž čepovalo se purkrabské pivo, nebylo snad již příčiny ke stížnostem na konkurenci. Ti, kdož znali Bučkovy sady v prvé polovici 19. století, chválí tamní útulné zátiší, zejména »stinné cesty a loubí k sladké melancholii vábící«, i nazývají místo malým rájem. Při tom vzpomínají ochoty zahradníka, bydlícího v domě čís. pop. 45, s jakou vycházel on vstříc návštěvníkům sadů, upravuje jim i kávu, když si potřebného zrní k tomu přinesli.[50])

Zakladatel sadů dočkal se věku 74 let. Po prodloužilé činnosti na universitě vstoupiv do výslužby, byl v roce 1810 *povýšen za rytíře s přídomkem z Heraltic*. Kromě dvorů Bubenečských náležel mu dům ve Vídni čís. pop. 585 (na Bauernmarktě) oceněný ve 14.720 zl. Také v Praze dům čís. pop. 592-I. (v Celetné ulici) býval jeho majetkem, než Buček prodal jej Terezii Wohrabové, rozené Köpplové. Přebýval pak v domě čís. pop. 457-I. na Malém náměstí. Dne 26. března 1812 udeřila poslední hodina jeho; načež tělo starého pána pochovali na hřbitově v Bubnech u kostela sv. Klimenta.[51])

Dědictvím po Bučkovi majetek jeho připadl z polovice vdově *Marii*

---

[48]) Spisy bývalé purkrabské jurisdikce v AZ.

[49]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 27, fol. 70, 102.

[50]) *Schottky*, Prag wie es war II. str. 350, 391. Prag in seiner jetzigen Gestalt str. 113.

[51]) Stati oceňující vědecké práce Bučkovy přivádí *Zibrt* v Bibliografii I. str. 309.

Anně, z polovice synu Mořici rytíři Bučkovi z Heraltic.[52]) Tento drže dvory Bubenečské pospolu s matkou, odprodal v roce 1812 hostinec Na sennику Františku Nepomuckému[53]) a postaral se o to, aby dluhy na statku zapsané, ale již splacené, byly smazány. Po smrti matčině r. 1828 zdědil druhou polovici dvorů Bubenečských a rovněž tak velký díl domu ve Vídni.[54]) Dávaje hned od počátku říditi venkovský statek svůj správcem, býval v Bubenči takořka jen hostem. Pokud víme správcovali u něho Kašpar Josef Mrázek (r. 1813, 1815), František Böhm (r. 1815, 1821), Josef Müller (r. 1823), Jan Mikš (r. 1823) a Josef Stengel (r. 1830, 1838). Příjmy, jakých správce požíval, byly 400 zl. vídeňské měny služného, 200 zl. téže měny drahotního přídavku, 4 strychy pšenice, 12 strychů žita, 3 strychy ječmene, 2 strychy hrachu, 60 žejdlíků soli, 20 strychů kamenného uhlí, 6 sáhu měkkého dříví; k dožinkám pak dáváno mu vědro piva a dva věrtele pšenice. Ve smlouvě, kterou Mořic Buček učinil s Janem Mikšem dne 13. července 1823, uvádí se nové revenu správcovo, to jest 10 procent čistého zisku z *cihelny*.[55]) Z toho soudíme, že teprv nedlouho předtím cihelna na statku byla zaražena.

Jako vrchnost Buček měl ve vsi *jednoho poddaného*, držitele domku čís. pop. 16. Aby majetkové právo téhož poddaného bylo ujištěno, a závazek jeho k vrchnosti náležitě se vyznačil, správce František Böhm, tuším na rozkaz zeměpanského úřadu, založil pozemkovou knihu statku Předního a Středního Ovence r. 1821. Však již jen nemnoho bylo do knihy vepsáno.

Mořici Bučkovi lichotila chvála, jakou Pražané vyslovovali o jeho sadech u Bubenče; i neváhal vésti náklad na práce v nich potřebné. Zahradníku, jejž přijímal do služby, ukládal ve »špancetli«, aby byl pilným opatrovníkem stromů ovocných, divokého stromoví, ozdobných křovisk a květinových záhonů, by pěstoval rostliny jak pro užitek, tak i pro potěšení, měl dobře spořádané školky obojího stromoví, opatřoval s dostatek kuchyňské zeleniny pro vrchnost a řepového semene pro dvůr a dbal o úpravu cest. Zahradník měl aspoň dvakráte za den projíti sady a zahradami, říditi dělníky v nich pracující a dozírati na hlídače, zda koná svou povinnost, aby nikde nedály se škody, nešvary nebo krádeže. Za to dostávalo se mu ročního platu 144 zl. vídeňské měny a deputátu, jenž záležel ve 2 stryších pšenice, 6½ strychu žita, 2 stryších ječmene, strychu hrachu, 2 sáhů loketního měkkého dříví a 14 strychů kamenného uhlí. Kromě toho pán propůjčoval mu kus pole na sadbu zemčat, dával mu desátý díl peněz, jež strhly se za ovoce, zeleninu, semena a mladé stromoví, odměňoval jej 2 krejcary vídeňské měny za každý zdařilý roub ve štěpnici a zanechával mu suché

---

[52]) DZ větší 1016, fol. C. 26; 1044, fol. B. 15; kniha pozemk. AZ Smíchov 24, fol. 96.

[53]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 27, fol. 242.

[54]) DZ větší 1152, fol. D. 22; kniha pozemk. AZ Smíchov 31, fol. 166.

[55]) Archivní spis městského úřadu v Bubenči.

větve a neužitečné výhonky se stromů. Na výminky tuto vypsané přijat byl za zahradníka tušim Jakub Dolejší (r. 1817, 1835), jenž pak po řadu let o sadech pracoval. Jeho nástupcem stal se Antonín Martin (r. 1836, 1838).

Lidumilného ducha Mořic Buček projevil tím, že založil studentskou nadaci r. 1833. Dědičkou jmění, jež zůstavil († dne 24. října 1837), byla *Barbora Schlöchtová*, dcera strýce jeho Jana Bučka, již zemřelého. Však hned zase postupem právo k pozůstalosti Bučkově přešlo na syna Barbořina *Jana Schlöchta*. Z té příčiny, že díl dědictví byl statek deskový, zemský soud dne 22. února 1840 vyzval Schlöchta, aby do času zákonem stanoveného podal důkaz způsobilosti držeti statek takový; načež, když tomu bylo vyhověno, dne 16. dubna 1842 připustil jej za držitele dvora v Bubenči.[56] Zatím roku 1838 Schlöcht jako zástupce matčin ustanovil nového správce statku Prokopa Hurtiga. Než po dvou letech propustiv jej, počal sám říditi všecko hospodářství.

Měřením, jež bylo předsevzato roku 1840 jako základ k novému katastru, zjištěna byla poprvé pravdě blízká *míra veškeré půdy velkostatku:* 145 jiter 1150 □ sáhů. Díl její o 1575 □ sáhách zabírala stavení. Pozemky při domech počítané činily 895 □ sáhů. Ostatek 144 jiter 280 □ sáhů byla půda orná, luční, pastevní, lesní, lada a cesty. Pozemky posléze řečené uvedeny budtež po jednotlivých kusech i s čísly stabilního katastru: pole u kamenného mostku o 255 □ sáhách (čís. 290), pastvina o 80 □ sáhách (čís. 291), pole u kamenného mostku o 5 jitrech 1075 □ sáhách (čís. 292), pole o 50 □ sáhách (čís. 293),[57] pole u Podbabské silnice o 44 jitrech 725 □ sáhách (čís. 331), pole za humny o 14 jitrech 655 □ sáhách (čís. 332), pastvina o 220 □ sáhách (čís. 333), pastvina o 330 □ sáhách (čís. 334), pastvina o 320 □ sáhách (čís. 335), pastvina o 775 □ sáhách (čís. 336), pastvina o 755 □ sáhách (čís. 337), les Ve struhách o 1055 □ sáhách (čís. 338), pole u nádraží o 12 jitrech 715 □ sáhách (čís. 339), remíz o 200 □ sáhů (čís. 340), pastvina o 205 □ sáhách (čís. 341), zahrada o 110 □ sáhách (čís. 342), zahrada o 100 □ sáhů (čís. 343), zahrada o 105 □ sáhách (čís. 344), pole o 235 □ sáhách (čís. 345), zahrada o 105 □ sáhách (čís. 346), zahrada o 50 □ sáhách (čís. 347), pastvina o 20 □ sáhách (čís. 348), zahrada o 505 □ sáhách (čís. 349), pastvina o 425 □ sáhách (čís. 350), pole o 1 jitru 335 □ sáhách (čís. 351), pastvina o 665 □ sáhách (čís. 352), les o 1 jitru 335 □ sáhách (čís. 353), pastvina o 865 □ sáhách (čís. 354), pastvina o 55 □ sáhách (čís. 355), rybník o 235 □ sáhách (čís. 356), pole o 1340 □ sáhách (čís. 357), louka o 330 □ sáhách (čís. 358), louka o 145 □ sáhách (čís. 359), les o 1 jitru 810 □ sáhách (čís. 360), louka o 850 □sáhách (čís. 361), pole o 355 □ sáhách (čís. 362), pastvina o 865 □ sáhách (čís. 363), pastvina o 910 □ sáhách (čís. 364), pole o 1 jitru

---

[56]) DZ větší 1256, fol. K. 1; 1275, fol. K. 4; kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 248.

[57]) Ve starší době náleželo k deskovému dvoru pole u Pražské cesty čís. top. 588 (podle stabilního katastru čís. 301); avšak v roce 1840 připsali je ke dvorci čís. pop. 1.

1250 □ sáhách (čís. 365), louka o 50 □ sáhách (čís. 366), pastvina o 675 □ sáhách (čís. 367), pastvina o 15 □ sáhách (čís. 368), pastvina o 145 □ sáhách (čís. 369), pole o 795 □ sáhách (čís. 370), pastvina o 220 □ sáhách (čís. 371), pole mezi Podbabskou silnicí, ramenem řeky Vltavy a zahradou u mlýna o 47 jitrech 200 □ sáhů (čís. 372), pastvina o 140 □ sáhách (čís. 373), pastvina o 255 □ sáhách (čís. 374), pastvina o 355 □ sáhách (čís. 375), pole o 580 □ sáhách (čís. 376), louka o 1455 □ sáhách (čís. 377), louka o 1110 □ sáhách (čís. 378), pastvina o 385 □ sáhách (čís. 379), cesta o 355 □ sáhách (čís. 637), cesta o 135 □ sáhách (čís. 642), lado o 910 □ sáhách (čís. 643), lado o 290 □ sáhách (čís. 644), cesta o 355 □ sáhách (čís. 648), cesta o 140 □ sáhách (čís. 649), cesta o 240 □ sáhách (čís. 650), lado o 790 □ sáhách (čís. 651), cesta o 820 □ sáhách (čís. 652), potok o 250 □ sáhách (čís. 705).

Přiřadíme-li k sobě pozemky o stejné kultuře, dojdeme počtů: 129 jiter 565 □ sáhů pole, 2 jitra 740 □ sáhů luk, 5 jiter 680 □ sáhů pastvin, 975 □ sáhů půdy zahradní, 200 □ sáhů remízu, 3 jitra 600 □ sáhů půdy lesní, 235 □ sáhů rybníka, 250 □ sáhů potoka, 1 jitro 390 □ sáhů lada, 1 jitro 445 □ sáhů cest. Zahrady, remíz, les, rybník, potok, i některé louky a pastviny připadají v místo bývalých *sadů Bučkorých*, jimž po roce 1837 nedostávalo se již pečlivé ruky. Samy sobě zůstaveny, kromě zahrad u domu čís. pop. 45, zpustly a zdivočely.

Za Schlöchta *zmenšilo se* pozemkové příslušenství dvora o 7 jiter 825 □ sáhů. První příčinu k tomu zavdalo zřizování státní dráhy z Prahy do Drážďan v letech 1846—1850, jejíž větší díl nádraží Bubenečského a celá trať od nádraží až ke hranicím katastrální obce Dejvické založeny jsou na pozemcích dvora. Podle počtu v deskách zemských zapsaného státní dráha zabrala na velkostatku 3 jitra 1041 □ sáh půdy. Když pak přistoupilo se k pracím o prodloužení Buštěhradské železnice z nádraží na Brusce do nádraží v Bubnech, bylo k novému dílu dráhy postoupiti 538 □ sáhů pole. Další příčinu k umenšení pozemkového příslušenství dvora dávaly žádosti osob, které chtěly v Bubenči podniknouti nové stavby. Schlöcht vyhovuje jim, odprodal kus pole a pastviny mezi nádražím Bubenečským, cestou do mlýna a starou Oborní zdí v míře 1177½ □ sáhu na zbudování továrny čís. pop. 60 (r. 1851), díl pole za humny o 1 jitru na stavbu villy čís. pop. 75 (r. 1869) a díl téhož pole a pastviny k němu přiléhající o 1 jitru 1268½ □ sáhu (r. 1875).[58])

Když na úsvitě samosprávy veská obec Bubeneč ustavila se v obec politickou a volbou, konanou v září r. 1850, opatřovala si představenstvo, Jan Schlöcht stal se jejím starostou. Setrvávaje v tom úřadě, byl po zemských volbách, při nichž strana ústavověrná jednak nátlakem, jednak ochabrusem dosáhla volebního vítězství ve sboru velkostatkářském, a německý živel ve sněmu nabyl převahy (r. 1872), vyznamenán šlechtickým predikátem z Heraltic.*)

[58]) DZ hlavní kniha U. L., fol. 241.

*) *Meraviglia*, Der böhmische Adel v Siebmachrově Wappenbuchu IV. B. 9, str. 27, tab. 22

Od zavedení stabilního katastru v roce 1860 uplynulo sotva 15 let, a již zase před zakládáním nových pozemkových knih (podle zákona ze dne 5. prosince 1874) parcelly Bubenečské byly přeměřovány a nově číslovány. Přitom pozemkum dvora dostalo se těchto *parcellních čísel:* 196 (pole u kamenného mostku), 198 (pole u kamenného mostku, dosahující k silnici na Letné), 240 (pole mezi Podbabskou silnicí, Struhami a humny), 241 (pastvina), 242 (pastvina), 243 (pastvina), 244 (pastvina), 245 (pole u nádraží), 246 (zahrada Ve struhách), 247 (zahrada), 248 (zahrada), 249 (zahrada), 250 (pole Ve struhách), 251 (pastvina), 252 (les), 253 (zahrada), 254 (nádrž vodní), 255 (zahrada), 256 (les), 257 (louka), 258 (zahrada), 259 (louka), 260 (les), 261 (pastvina), 262 (louka), 263 (louka), 264 (pastvina), 265 (pole mezi Podbabskou silnicí a státní drahou), 266 (pastvina), 267 (pole mezi státní drahou a cestou do Podbaby), 268 (pole u ramene řeky Vltavy), 269 (louka), 454 (cesta), 462 (cesta), 463 (cesta), 464 (cesta), 465 (cesta), 466 (cesta), 472 (cesta), 488 (potok), 489 (potok). Pozemky ležící u stavení dvora mají parcellní čísla 1 (pastvina), 2 (pastvina), 3 (zahrada), 4 (zahrada), 42 (zahrada). Dodati jest, že prodej dílu pole a pastviny, svrchu dotčený, udál se již po přečíslování r. 1875, pročež z pozemků čís. parc. 240 a 241 odepsány byly díly čís. parc. 240/2 a 241/2.

Jan Schlöcht zemřel v roce 1887. Po něm statek zdědili syn *Mořic Schlöcht z Heraltic*, hospodářský správce na statcích JMCské, dcera *Barbora Podlejší* a vnuk *Lev Welzel*. Po smrti Barbory Podlejší (r. 1888) dědické podíly dětí jejich, Otomara a Malvíny, přešly trhem v držení Mořice Schlöchta r. 1890. V té době moceněji než předtím uhodil stavební ruch na okraj Prahy, i rozhojnily se nabídky o koupi předměstských pozemků. Majitelé velkostatku neshledávajíce v tom svůj neprospěch, prodali pole čís. parc. 196, pole čís. parc. 198, díl pole čís. parc. 240, díl pastviny čís. parc. 242, díl pole čís. parc. 245, díl pole čís. parc. 250, díl pastviny čís. parc. 251, zahradu čís. parc. 253, nádrž vodní čís. parc. 254, díl lesa čís. parc. 256, louku čís. parc. 257, zahradu čís. parc. 258, díl pastviny čís. parc. 264, díl pole čís. parc. 265, pastvinu čís. parc. 266, pole čís. parc. 267, pole čís. parc. 268, louku čís. parc. 269, díl cesty čís. parc. 462, díl cesty čís. parc. 463, cestu čís. parc. 472, potok čís. parc. 489. Které stavby byly tam vyzdviženy, pověděno bude později, až dojde řeč na dílo nových domů, na založení obecního hřbitova Ve struhách a zřízení vodárny.

Pozemky při dvoře zůstávající vzdělávány jsou ze dvora. Od roku 1888 pracují o nich nájemci.

Kromě dvorských budov čís. pop. 6 příslušejí ke statku *domy čís. pop. 15 a 45*. Domek čís. pop. 7, někdy k němu náležitý a posud v deskách zemských při něm uváděný, byl nedávno zbořen. Stál na rohu ulice Bučkovy a Nádražní třídy, tuze dojímaje svou chatrností. Z té příčiny, že propůjčován byl od majitele statku za přibytek dělníka ze dvora, říkali mu deputátní chalupa.

Po smrti Mořice šlechtice Schlöchta († r. 1904) díl jeho připadl pozůstalým dětem, *Mořici Schlöchtovi z Heraltic, Adéle Rieglové* a *Janu Schlöchtovi z Heraltic*. Ježto Mořic r. 1907 koupil díl Janův, náleží mu čtyři devítiny statku. Společníkem jmenovaných majetníků je Lev Welzel, doktor práv.[59])

Zbývá učiniti zmínku o součástce velkostatku, která není zbožím deskovým. Jan Schlöcht r. 1859 prodal sic emfyteutní dvorec čís. pop. 1, ale podržel *emfyteutní pozemky*, jež měly míry 38 jiter 732 □ sáhy. Byly to polnosti a pastviny na Čertoušku (čísla stabilního katastru 221, 224, 225, 227, 228). Na štole (čís. 236, 237), proti zahradě hraběnky Buquoiové (čís. 246—249), Na výšině proti Bubnum (čís. 256—260), u Pražských hradeb (čís. 296—299), vedle hořejšího dvora (čís. 63, 64, 69, 70), Na příčce (čís. 304), Na klínech (čís. 305), Na dlouhém položení (čís. 306), u černého křížku a u Podbabské silnice (čís. 330 a), lado (čís. 632), cesta (čís. 633), cesta (čís. 638), lado (čís. 639). V pozdějších letech Schlöcht odprodal pole na Čertoušku (čís. 225), pastvinu a pole u cesty z Letné do Obory (čís. 227, 228), pastviny a pole vedle hořejšího dvora (čís. 63, 64, 69, 70), pole Na příčce (čís. 304), tak že v roce 1875, kdy zakládány byly nové knihy pozemkové, zbývaly mu polnosti na Čertoušku, kdež nyní slove Na studánce (čís. parc. 149 a 151), Na štole (čís. parc. 165), proti zahradě kněžny Öttingen-Wallersteinové (čís. parc. 172 a 173), Na výšinách u Letné (čís. parc. 181 a 182), u Pražských hradeb (čís. parc. 199), Na klínech u cihelny Hergetovy (čís. parc. 238) a u Podbabské silnice (čís. parc. 237).[60]) Pozemky ty, snad již ne celé, spadly na dědice Schlöchtovy (r. 1887). Jsou pak některé z nich posud hospodářsky vzdělávány; avšak velký díl přešed prodejem do rukou stavebníků, zarůstá mohutnými budovami.

141. *Bývalý dvorec obornický čili deskový statek Střední Ořenec, nyní dům čís. pop. 5.*

Majitel dvorce *František Antonín Mahner* utrpěv válkou škody na staveních i svrškách a nemoha dosáhnouti svolení, aby směl ve dvorci prodávati líhoviny, dílem postoupil dílem prodal majetek svůj v Bubenči *Šebestiánu Erhartovi*, měšťanu a radnímu Menšího města, r. 1743.[61]) Erhart neměškal opraviti jak obytné stavení, o jehož místnosti ucházeli se nájemníci, tak hospodářské budovy, jichž potřeboval, vzdělávaje 10 strychů pole náležitých k dolejší krčmě. Po jeho smrti r. 1749 dvorec i krčma připadly dceři jeho *Anně Josefě*, vdově po Františku Arnoštu Adelgeisovi, měšťanu Menšího města.[62]) Snad proto, aby sama nemusila vésti starost o osm nedospělých dětí, řečená dědička provdala se podruhé

[59]) DZ vložka 1042.
[60]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 6.
[61]) DZ větší 584, fol. G. 11; kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 328 n.
[62]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 329 n.

za souseda Malostranského Jana Adama Preislera, jemuž však o několik let později bylo rozloučiti se se životem. Smrtí jeho, jak se podobá, zjednavši sobě rozmnožení jmění, Anna Josefa přikoupila v Bubenči dvě bývalé usedlosti a již jen poustky, to jest chalupu Tylišovskou a chalupu u kostela, s jejich pozemkovým příslušenstvím v míře 21 strychu (r. 1760).[63]) Když potom zemřela, poručník pozůstalých sirotků Jan Jindřich Neuber, měšťan Menšího města, r. 1765 prodal všechen majetek Adelgeisovský *dru. Karlu Josefu Dontovi* za 3500 zl. R. Z okolností je patrno, že nový majetník nebyl milovníkem pořádku, neb ani o to se nepostaral, aby trh byl mu zapsán jednak do desk zemských jednak do knih úřadu purkrabského, a když v letech 1765—1766 odprodával krčmu (bez polností) a poustku u kostela (bez polností), nevyžádal si k prodeji vrchnostenského souhlasu. Ze dvorce, k němuž o své újmě převedl pozemky od krčmy a poustek, upravoval sobě letní sídlo, dav strhnouti obytné stavení a budovati nový dům. Ale tíha dluhů ulehla na něj, tak že upustil od panské choutky a prodal dvorec s poustkou Tylišovskou a všemi polnostmi *Janu Pavlu z Hoyeru*, příseženému zemskému účetnímu, za 8000 zl. (r. 1767). Při tom bylo ujednáno, že Dont svým nákladem dovede stavbu domu do podkroví a postoupí Hoyerovi materialie, jež byl schystal k úpravě domu. Poněvadž Hoyer nehodlal zabývati se polním hospodářstvím, odprodal dne 1. září 1768 poustku Tylišovskou a všecky polnosti Václavu Holečkovi, nájemci Královského mlýna v Bubenči. Tu teprve, když Holeček hlásil se o zápis trhu do knih purkrabských, vyšlo na den, že Dont a Hoyer nedbali právního řádu, prodávajíce a rozdělujíce statky bez vrchnostenského svolení. O nápravu věci počal pracovati Hoyer, protože Dont zatím zemřel. I žádal on nejvyššího purkrabí Filipa hraběte Kolovrata Krakovského, aby uloženo bylo Neuberovi, poručníku sirotků Adelgeisových, postarati se o to, by trhová smlouva ze dne 24. července 1765, po níž Dont stal se majitelem sirotčího statku, vložena byla do knih purkrabských. Ježto pak Neuber nemohl se vykázati vrchnostenským konsensem k prodeji krčmy, poustek a polností, požádal o něj ex post listem ze dne 21. listopadu 1768, a dosáhnuv ho, dal zapsati trh do řečených knih. Potom také opatrovník pozůstalosti Donovské dr. Jan Václav Dvořák z Boru s komisary od soudu zřízenými učinili vklad Hoyerovi, a Hoyer Holečkovi r. 1769.[64]) Do desk zemských zapsán byl Dont za vlastníka dvorce obornického teprv v roce 1770.[65]) V té době nenáležely ke dvorci žádné pozemky kromě dvou zahrádek, jedné za domem, druhé před domem, a jméno dvorce nebo dvora dávalo se domu jen po starém zvyku.

Jan Pavel z Hoyeru byl muž bodré povahy, dobrosrdečný a snad až z míry kavalírský. V letním sídle svém shromažďoval společnost, jejíž přední členové jsou nám ze zvláštní příčiny ve známost uvedeni. Když totiž

[63]) Tamže fol. 311 n.
[64]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 26, 36, 48, 77.
[65]) DZ větší 598, fol. M. 5.

v domě Hoyerově v Bubenči dne 18. srpna 1776 křtěna byla židovská dívka, které choť Hoyerova se ujala a kmotrovstvím posloužila, posvátnému ukonu obcovali *Karel Ignác hrabě Clary-Aldringen*, Vilém Ferdinand rytíř Hillmajer, assessor zemského gubernia, dr. Jakub ze Šterneka, syndik Menšího města a mandatář purkrabské jurisdikce, Marie Viktorie z Riese.[66]) Hoyer tehdáž a již asi od r. 1771 byl radou zemského gubernia a členem dvorské urbární komise; později stal se dvorním radou. Přátelský svazek mezi ním a prve řečeným hrabětem Clarym také z toho je patrný, že Hoyer r. 1781 postoupil Clarymu dům svůj v Bubenči a po léta nic o to nedbal, aby postup, jenž udál se trhem, byl utvrzen písemnou smlouvou. Teprv v roce 1786 strany dosti učinily požadavkům zákona.[67])

Jakkoli dům čís. pop. 5 byl statek svobodný, a orgány purkrabské jurisdikce neměly, co by na něm pohledávaly, činily tak přece (nemyslíme že ze zlé vůle, ale z omylu, v nějž uvedeny byly dlouho trvajícím spojením svobodného statku s usedlostí poplatnou) a při nedbalosti dvou vlastníků jeho, posléze řečených, dočkaly se pěkných výsledků. Hoyer odprodal poplatné pozemky Holečkovi; i přešla tudíž na Holečka povinnost, aby dával z nich vrchnosti pozemkový plat 2 zl. 18 kr. a výkupné z roboty 8 zl. 45 kr. Nicméně úřad purkrabský upomínal z těch platů Hoyera, pokud víme, za léta 1783—1785, a když Hoyer prohlásil, že není již on majitelem domu, ale hrabě Karel Ignác Clary, úřad vyzval hraběte, aby nedoplatky odvedl. Však ani hrabě Clary nehlásil se k domu a vyzvání zamítal. Z té příčiny, aby se zjistilo, komu dům náleží, a kdo tedy má platiti, úřad zřídil purkrabského komorníka Michala Holého za sekvestra domu, poručiv mu, aby vyvěsil tam list ohlašující pronájem domu a klíče domovní (bylo to před vánoci r. 1785, kdy v domě nikdo nebydlil) vzal k sobě. Zatím Hoyer maje platiti dluh vojenskému eráru, odkazoval k penězům, které mu Clary nedoplatil za dům v Bubenči. I dotazovalo se české guberniun u purkrabské jurisdikce, v čem záleží majetek hraběte Claryho v Bubenči. Na to dne 21. února 1786 dána odpověď, že hrabě Clary není sice ještě knihovním držitelem nějaké usedlosti v Bubenči, že však, jak se praví, koupil dům, jenž skládá se ze dvou kusů, a to z dílu stavení a zahrady, řídících se purkrabskou jurisdikcí, a z druhého dílu stavení, jenž řídí se zemskými deskami.[68]) To ovšem, pokud se tkne zahrady a dílu stavení při ní jmenovaného, s pravdou nebylo. Kdyby byli Hoyer nebo Clary dali hledati v deskách zemských, mohli opatřiti důkaz, že celý dům se zahradou je statek svobodný a deskový. Ale Hoyer nepostaral se ani o to, aby trhová smlouva jeho se zástupci Dontovými strany domu vložena byla do desk zemských. Clarymu pak nepřipadlo pochybovati o pravdivosti toho, co tvrdil úřad purkrabský; ba když podepsal

[66]) Matrika AF v Bohnicích.
[67]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 24, fol. 70.
[68]) Spisy bývalé purkrabské jurisdikce v AZ.

trhovou smlouvu s Hoyerem, rozhodl se vložiti ji toliko do knih purkrabských.[69])

Spor o placení pozemkového úroku a výkupného z roboty vlekl se až do roku 1789. V tom létě hraběti Clarymu na pomoc přišel císařský patent o úpravě poddanských platů a služebností, v němž na konec zůstavovalo se poplatníkům buď setrvati při jakosti dosavadních povinností aneb voliti si míru právě stanovenou. Podle patentu Clary měl platiti z domu, při němž nebylo pozemků kromě dvou zahrádek, jedna (čís. top. 519) o $504^1/_6$ □ sáhu, druhá (čís. top. 520) o $101^1/_6$ □ sáhu, $55^1/_4$ kr. I zvolil sobě plat nově normovaný, dav mu přednost před platem od úřadu purkrabského (však neprávem) mu ukládaným. Potom na doléhání téhož úřadu doplatil, co mu počítali za dluh, a podržel dům až do své smrti.

V popise Bubenečských stavení, jenž hotoven byl roku 1788 na vyšetření toho, kolik podruhů ve vsi přebývá a jaké nájemné platí, praví se o domě čís. pop. 5 (čís. top. 518), že má v přízemí tři světnice, v nichž bydlí starý úředník s podnájemníkem, v poschodí pak místnosti pro majitele domu. Za domem popis uvádí stavení menší o světnici a komoře, kdež bydlil chlební pekař, a stáje.

Hrabě Karel Ignác Clary-Aldringen, nejvyšší mincmistr království, zemřev v roce 1791, zůstavil dceru *Karolinu*, provdanou za Josefa hraběte O'Donnela.[70]) K její žádosti vyhlášen byl konkurs na jmění nebožtíkovo; načež když došlo k dražebnímu prodeji domu v Bubenči, dne 8. června 1792 stržila jej hraběnka *Marie Gabriela Rottenhanová*, manželka bývalého nejvyššího purkrabí Pražského a tehdá již dvorského kancléře Jindřicha Františka Rottenhana.[71]) Po osmi letech řečená paní prodala dům nejvyššímu purkrabí *Františku Václavu Kagerovi hraběti ze Stampachu*,[72]) jenž pak letního času v něm přebýval. O úpravě bytu jeho poučuje inventurní spis z roku 1804. Hrabě Stampach měl v pokoji svém klekátko s obrazem sv. Trojice, čtyři jiné obrazy a pozlacený krucifix se dvěma svícny. V jídelně byly hodiny, skříně a zrcadla; v klenuté místnosti nádobí porcelánové, majolikové, kameninové, cínové a skleněné. Obrazu v domě shledalo se 124, ne-li více; mezi nimi pozornost poutaly »lékař a dvě stařeny«, »rybář a myslivec«, »stařec a žena«. V přízemí byla kuchyně, špižírna a tři větší světnice; v poschodí předsíň, pokoj, jídelna a ložnice.[73]) Po smrti hraběte Františka Václava Štampacha r. 1804 zdědil dům starší syn jeho *Václav*; i prodal jej *Josefu svobodnému pánu Alsterlovi z Astfelda u Vydří* za 2500 zl. (r. 1806).[74])

Další držitelé Štampašského domu v Bubenči byli *Barbora Koscová*,

---

[69]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 24, fol. 70.
[70]) DZ větší 487, fol. F. 10.
[71]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 24, fol. 159.
[72]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 25, fol. 45.
[73]) Spisy bývalé jurisdikce purkrabské v AZ.
[74]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 27, fol. 30.

rozená Gärbrová, obchodnice v Praze (r. 1809–1811) a *Vojtěch Zarda*, výsadní velkoobchodník a bankéř Pražský,[75]) jemuž náležela také zahrada u Obory s domem čís. pop. 19. Když on v roce 1815 zemřel, vdova *Alžběta Zardová*, rozená Gärbrová, chtějíc získati prostředky k upokojení věřitelů, rozhodla se prodati dům čís. pop. 5 dražbou; avšak odhadní cena 21.100 zl. vídeňské měny čili 8440 zl. R. byla příčinou, že ke dražbě kupci nepřišli. A věru, prohlédneme-li k odhadacímu spisu, rádi uznáme, že původce jeho byl spíše básník než znalec. Nazývát on stavení Štampašské přerozkošným venkovským domem, i popisuje zvlášť zevrubně divadelní místnost v něm, tuším od Zardy zřízenou a všemi potřebami opatřenou. Vzpomíná též čínského altánu a ozdobné studně v zahradě. K tomu dodává, že dům je v Bubenči, kdež v krásných venkovských domech a libosadech letního času přebývají partikuliéři z Prahy, kdež na blízku jsou Královská obora, Bučkovy sady, Královský mlýn, Troje a Holešovice, místa obecenstvu velmi milá, kdež pro blízkost Prahy obilí i ovoce snadno se zpeněží.[76]) Když ohlášená dražba nevedla k cíli, Alžběta Zardová r. 1816 prodala dům *Oktaviu Tegazinimu*, bydlícímu v Praze čís. pop. 2—I., za 15.000 zl. vídeňské měny.[77])

Roku 1817 došlo již zase ke změně osob v držení Štampašského domu. Od Tegaziniho koupila jej *Josefa Tunklerová z Treuinfeldu*.[78]) Po její smrti († r. 1822) fiskální úřad dotazoval se u purkrabské jurisdikce, kam přísluší bývalý Adelgeisovský dvůr v Bubenči, o němž je zápis v deskách zemských. Když bylo odpověděno, že k pravomoci purkrabské, fiskální úřad shledal doklady, že dvůr je statek ne purkrabský, ale deskový. V pravdě však byl to *statek z desk již vypadlý* a řídící se knihami purkrabské jurisdikce. Dědictvím po Josefě Tunklerové připadl v roce 1823 *Prokopu Tunklerovi z Treuinfeldu*, jenž prodal jej dvornímu radovi *Janu Václavu rytíři Böhmovi r. 1828*.[79]) Po brzké smrti Böhmově přátelstvo souhlasilo, aby dům vydán byl v dražbu; načež koupil jej František Gustav Becher k rukám manželky své *Marie Amalie Bechrové*, dcery rytíře Böhma, za 6960 zl. konvenční měny (r. 1830).[80])

Ve druhé polovici 19. století majiteli domu byli: *Antonín Ludvig*, obchodník v Praze čís. pop. 602-I. (r. 1847—1859), *Františka Savojová*, manželka Leopolda Savoje (r. 1859—1871),[81]) *Jana Urbanová*, *Anežka Leglerová*, *Matylda Fonoritsová* a *Klotilda Ronzová*, dědičky Savojové (r. 1871), *František šlechtic Becher* (r. 1871—1884), *Růžena z Mörkensteinu*, manželka Jana Alfreda Mörka z Mörkensteinu, c. k. soudního

[75]) Tamže fol. 52, 137.
[76]) Spisy bývalé jurisdikce purkrabské v AZ.
[77]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 28, fol. 92.
[78]) Tamže fol. 163.
[79]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 31, fol. 40, 42.
[80]) Tamže fol. 158.
[81]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 238, 395.

rady (r. 1884—1890), *Marie Mörková z Mörkensteinu* a bratr její *Viktor* (od roku 1891).[82])

142. *Bývalý dvorec Kocínovský, nyní dům čís. pop. 4.*

Když po smrti *Adolfa Bernarda hraběte z Martinic* († r. 1735) spisovány byly svršky a nábytky dvorce, shledalo se tam v chlévech dvé tažných volů, 11 dojných krav, býk, 5 telat, 4 svině, kanec; ve stodole 176 snopu žita, 163 snopy ječmene. O nářadí hospodářském poznamenáno stručně, že zustává za šafářem.[83]) Komu by zdály se zásoby obilní, právě dotčené, tuze nepatrny, nechť vzpomene, že nebožtík hrabě měl velkou ekonomii v Bubnech, kamž úroda z polí jeho u Bubenče byla dovážena. Dědičkou dvorce a jiných allodních statků Adolfa Bernarda stala se dcera jeho *Marie Dominika z Martinic* (r. 1735—1770). Za ni vládli zprvu poručníci, potom, když hraběnka přijala řeholi, zástupci. Ve dvorci byli tehdáž šafáři Josef Vosmík (r. 1748), Martin Zedínek (r. 1749, 1752), Martin Raček (r. 1755, 1763). V roce 1770 smluvila se hraběnka Marie Dominika s *Františkem Adamem hrabětem ze Šternberka*, že prodá mu statek Bubenský za 30.000 zl. a dvorec v Bubenči za 3000 zl. Když pak dne 27. června t. r. oznámila úmysl svůj aneb již hotový čin nejvyššímu purkrabí Filipu hraběti Krakovskému z Kolovrat, žádajíc za souhlas k prodeji dvorce Bubenečského, bylo jí dáno za odpověď, že cena dvorce za předešlých trhů byla o 3000 zl. větší, aby tudíž při ní se zustalo. Běželo o percentní poplatky z koupě, taxu za konsens a 5% laudemium. Nicméně ze zápisu trhové smlouvy v knihách purkrabských je patrno, že dvorec prodán byl přec jen za 3000 zl.[84])

Roku 1771 hrabě Šternberk *přikoupil dva kusy pole* u Oborní zdi po pravé straně vrat, která jsou před loveckým zámkem, od majitele vedlejší vinice Františka Michala hraběte z Martinic. Z těch kusů jeden v míře 4 strychů $3^1/_2$ věrtele byl pozemek dominikální, i platilo se z něho militaria extraordinaria 40 kr. 3 den. ročně; druhý kus v míře jednoho strychu byl pozemek rustikální, a držitel jeho povinen byl platiti 11 kr. 4 den. pozemkového úroku k nejvyššímu purkrabství a 32 kr. $1^1/_2$ den. kontribuce. Vedle pole na západní straně otvírala se jáma, z níž hrabě František Michal z Martinic směl vybírati zemi na zkypření vinice, ale jen ze dna, aby pole do jámy se nesulo.[85])

V Josefském katastru dvorec Šternberský a jeho příslušenství popisují se takto: *dvůr* čís. pop. 4 (čís. top. 516), zahrádka při dvoře o $66^3/_4$ □ sáhu (čís. top. 517), *chalupa* čís. pop. 26 (čís. top. 527), zahrada při chalupě o $519^1/_2$ □ sáhu (čís. top. 528), pole u Oborní zdi o 1 jitru 374 □ sáhách

[82]) Kniha pozemk. OS (okresního soudu) Smíchovského, vložka 5.
[83]) Spisy býv. úřadu nejvyššího purkrabství v AZ.
[84]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 80.
[85]) Tamže fol. 127.

(čís. top. 550), pole proti vinici pana arcibiskupa o 532□ sáhách (čís. top. 559), pole proti téže vinici o 1451□ sáhů (čís. top. 561), pole u císařského městiště o 33 jitrech 1102□ sáhách (čís. top. 579), pole Na malém položení u cesty k Dejvicům o 1445□ sáhách (čís. top. 587), pole nad dvorcem Delcurtovým o 4 jitrech 478□ sáhách (čís. top. 590), pole Na prostředním o 8 jitrech 708□ sáhách (čís. top. 592), pole Na zadním o 1 jitru 102□ sáhách (čís. top. 597). Součet měr všech pozemků orných činil by tudíž 50 jiter 1392□ sáhy. Avšak míra ta není správna, protože díl pole (asi 20 strychů) označeného topografickým číslem 579 byl pozemek deskový a nepříslušel ke dvorci. Jak se stalo, že v tom místě pozemky o různé příslušnosti splynuly v jeden kus, pověděli jsme již svrchu.[86])

Dobře-li soudíme, hospodářská správa hraběte Šternberka vědouc, že některý díl pole čís. top. 579 je pozemek deskový, částka tak zvaného druhého dílu Středního Ovence, hleděla knihovní úbytek jeho tím vyvážiti, že některé pozemky na Letné, a to pole na Malém Čertoušku o 735□ sáhách (čís. top. 455), pole na Čertoušku o 841□ sáhu (čís. top. 457), pole Široký Čertoušek zvané o 1 jitru 738□ sáhách (čís. top. 460), pole vedle arcibiskupské vinice o 1 jitru 16□ sáhách (čís. top. 467), jež kromě pochybnosti náležely ke dvorci Bubenečskému čís. pop. 4, dala připsati k deskovému statku v Bubnech. Kromě toho nepokládala pole čís. top. 550, jež hrabě Šternberk r. 1771 koupil od Františka Michala hraběte z Martinic, za příslušenství dvorce v Bubenči, nýbrž za případek dvora Bubenského. Z té příčiny počítala ona ke dvorci celkem 49 jiter 1018□ sáhů pole.

Podle odhadu z roku 1786 hrabě Šternberk měl z polí ročního užitku 1101 zl. 13½ kr., ze zahrádek 3 zl. 29 kr. Platy, kterými byl povinen do duchodu nejvyššího purkrabství, dělaly ročně 21 zl. 40 kr.[87]) nepočítaje v to plat z pole u Oborních vrat a plat z bývalé vinice Popelářky. Při obmýšlené konversi laudemia v plat roční vypočetli mu, že by měl dávati toho platu 6 zl. 6 kr. Mimo to desátkem poskytoval faráři Bohnickému $1^{3}/_{4}$ míry žita a $1^{3}/_{4}$ míry ovsa. Ježto berní kalkulus dvorce byl $^{3}/_{4}$ usedlého, majitel platil militaria ordinaria čili kontribuce tři čtvrtiny ohlášené jednotky roční.

František Adam hrabě ze Šternberka, nejvyšší maršálek zemský, zemřel dne 19. září 1789. O dvorci jeho poznamenáno je ve spise inventurním, že skládá se z obydlí šafářova, stáje a senníka nad ním, stodoly a dvou domků, které mají po dvou světnicích, z nichž vychází nájemný plat 34 kr. Ve dvorci bylo 21 kráva, býk, 4 voli, 4 husy, houser, 9 slepic, kohout; dvé pluhů, dvoje brány, 2 vozy. Podle toho, jak dědici smluvili se v r.

[86]) Viz odst. 113.

[87]) Suma ročního platu, jakou tu klademe podle rozpočtu z roku 1789, není ve shodě s purkrabským urbářem, kdež z dvorce Kocínovského počítá se pozemkového platu 5 zl. a výkupného z roboty 16 zl. 20 kr., celkem tudíž 21 zl. 20 kr.

1791 a tak potom dne 25. května 1794 učinili dědické porovnání, deskový statek v Bubnech a rustikální dvorec v Bubenči připadl *Marii Anně, vdově po hraběti Sternberkovi,* rozené hraběnce Vlčkové.[88]) Ježto dotčená paní nemohla zboží podržeti, hospodářský úřad její v Bubnech překročil hned r. 1793 k rozprodeji pozemků Bubenečských a uzavíral trhové smlouvy o ně s lidmi cizopanskými. Když proti tomu ozvala se purkrabská jurisdikce, bylo jí dáno za odpověď, že není možno žádati dříve za konsens k prodeji, pokud dědici o statky se neporovnají. Také proti znění spisu o porovnání, předloženého v roce 1795, činěny byly námitky, jedna, že statek paní hraběnky oceňuje se toliko ve 3000 zl., kdežto předešlý držitel koupil dvorec za 3000 zl. a přikoupil pole za 300 zl.; druhá, že spis mlčením pomíjí dluhy váznoucí na statku. Konečně roku 1796 porovnání bylo přijato, a počalo se jednati o trhových smlouvách, kterými hospodářská správa v Bubnech zcizila pozemky dvorce, vydavši je, ač neměla k tomu práva, v emfyteusi. Tak zejména byly prodány od ní dvorec čís. pop. 4, chalupa čís. pop. 26 a pole čís. top. 579 *Josefu Langrovi,* pole čís. top. 467 hraběnce Marii Filipě Šlikové, rozené Nosticové, pole čís. top. 550 hraběnce Eleonoře Hartigové, rozené Colloredové, pole čís. top. 587 Janu Černému, domkaři v Bubenči, díl pole čís. top. 590 v míře 4 strychů Jakubu Dejmlovi, chalupníku v Bubenči, díl téhož pole v míře 4 strychů a díl pole čís. top. 592 v míře 6 strychů Jiřímu Kosovi, chalupníku v Bubenči, díl pole čís. top. 592 v míře 2 strychů Pavlu Matouškovi, domkaři v Bubenči, díl téhož pole v míře 4 strychů Janu Petrákovi, domkaři v Bubenči, díl téhož pole pole v míře 4 strychů Janu Petrákovi, domkáři v Bubenči, díl téhož pole v míře 2 strychů a pole čís. top. 597 v míře 2 strychů $1^3/_4$ čtvrce Jakubu Dejmlovi. Když dědici Josefa Langra, svrchu řečeného, od trhu upustili, hospodářská správa v Bubnech prodala dvorec čís. pop. *4 Jiřímu Kosovi,* chalupu čís. pop. 26 Janu Petrákovi a díl pole čís. top. 579 v míře 8½ strychu Janu Karlu Kühlweinovi r. 1796. Po výměně názorů hraběnka Šternberková projevila ochotu uznati neplatnost smluv o prodejích tuto řečených (i některých jiných, o nichž povíme hned níže), dáti přeškrtnouti jejich zápisy v knihách Bubenských a sjednati s purkrabskou jurisdikcí nové, právoplatné znění trhových smluv. Takový způsob nápravy došel schválení i zemského výboru i nejvyššího purkrabí Františka Václava hraběte ze Štampachu, jenž v roce 1801 dal svolení k prodeji dvorce a rozprodeji pozemků.

Zbývá podotknouti, že předmět sporu mezi purkrabskou jurisdikcí a dědici allodního statku hraběte Františka Adama ze Šternberka byl mnohem větší, než jsme posud naznačili. Správa pozůstalosti odprodala totiž nejen dvorec čís. pop. 4 v Bubenči, ale i pozemky bývalého dvorce Tenderovského v Bubnech, kterýž s tamním deskovým dvorem spojen byl roku 1659. Při tom stal se omyl, že pole ležící u Bubenské cesty nad

[88]) DZ větší 689, fol. D. 17.

arcibiskupskou vinicí v míře 2 jiter 246 □ sáhů (čís. top. 466), jež náleželo ke druhému dílu Středního Ovence, bylo pokládáno za pozemek dvorecký a prodáno Josefu Holubovi, držiteli hostince v Bubenči čís. pop. 14. Poněvadž dvorec Tenderovský aneb již jen pozemkové příslušenství jeho řídilo se knihami purkrabskými, svrchu řečené ohražení a náprava měly vztah i k němu.

Af vrátíme se ke dvorci čís. pop. 4, držiteli jeho Jiřímu Kosovi náležely dva kusy orných pozemků, a to díl pole čís. top. 590 o 2 jitrech 478 □ sáhách a díl pole čís. top. 592 o 3 jitrech, celkem tudíž 5 jiter 478 □ sáhů.[89]) Podle míry toho hospodářství Kos byl chalupníkem aneb, jak se někdy říkalo, čtvrtsedlákem. Po několik let vzdělával také polnosti, jež mu v nájem dali dědici souseda Bubenečského Josefa Jaroše. Než když v roce 1807 provdal nejmladší dceru svou Barboru za *Jana Hájka*, postoupil novým manželům dvorec s poli a celým hospodářstvím (2 koně, 2 krávy, 2 vozy, pluh, brány) v ceně 1500 zl., vymíniv sobě a manželce své roční důchod 200 zl.[90]) Platu toho požíval do roku 1808, kdy zemřel. Spis poslední vůle jeho obsahuje poručení, aby úrok z peněz 100 zl., které byl půjčil Josefu Holubovi, vycházel na světlo do kostela v Bubenči.[91])

Nástupce Kosův Jan Hájek zachoval si dvorec s poli až do roku 1845. Pokud byl mlád, najímal pole k rozšíření své ekonomie. Později těžil ze stavebního ruchu ve vsi, odprodávaje dílce pole čís. top. 590 u cesty Pražské čili nynější ulici Svatojirské. Tak zejména prodal Janu Grafovi 103½ □ sáhu (r. 1827), Václavu Malánovi 90 □ sáhů (r. 1827), Augustu Karlu Rosenbergovi 80 □ sáhů (r. 1834), témuž Rosenbergovi 168 □ sáhů 6½ □ stopy »v místě, kde se dříve hlína kopala« (r. 1840) a Václavu Malánovi 80 □ sáhů (r. 1840). Na pozemcích těch zbudovány jsou domy čís. pop. 50, 51 a 57, jejichž majitelé vzali na sebe povinnost pomáhati příplatkem držiteli dvorce čís. pop. 4 v jeho kontribuci a pozemkovém platě.[92]) Při úpravě stabilního katastru v roce 1840 označena byla pole Hájkova čísly 303 (3 jitra 115 □ sáhu) a 307 (2 jitra 50 □ sáhů); lado při nich číslem 634 (20 □ sáhů).

Od Jana Hájka dvorec s poli koupil *Josef Muck z Muckenthalu*, za 7800 zl. konv. měny (r. 1845). Do trhu pojaty byly věci hospodářské, 2 koně, 3 krávy, 4 kuřata, kohout, 2 vozy, pluh, brány, radlo, sáně, síta.[93]) Muck jsa milovníkem zemědělství, dával vzdělávati pole svým nákladem a přijal v nájem některé pozemky ležící za Oborou u Vltavského ramene. Jak se podobá, přestavěl dvorec v obytný dům, jejž pak i s poli prodal

---

[89]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 25, fol. 204 n.
[90]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 26, fol. 17.
[91]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 31, fol. 282, 408.
[92]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 31, fol. 22, 23, 350; 30, fol. 48, 71.
[93]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 190.

Rudolfu Hergetovi, majiteli domu v Praze čís. pop. 102-III, za 18.500 zl. konv. měny (r. 1857).[94])

Po Hergetovi, jenž zemřel v roce 1862, zdědili dům sourozenci jeho *Maximilián, Marie a Růžena*. Od nich koupil jej *Gustav Fischel* do spolku s *Alexandrem Fischlem* r. 1863. Polnosti k domu příslušné uvedl ve své držení Maximilián Herget a připojil je k cihelně čís. pop. 36. Další vlastníci domu čís. pop. 4 byli *Samuel Gehengmacher* (r. 1870—1882), *Marie Gehengmachrová* a *Tekla Aufseessrová* (r. 1882—1886), *Fridrich Vilém Hlawatsch* (r. 1886—1909), *Anna Hlawatschová* (od roku 1909).[95])

143. *Bývalé dvorce Elsnicorský a Zajicorský, nyní villa Lannova čís. pop. 1.*

Dvorec *Filipa Julia Khasa* skládal se z obytného stavení, stodoly, sýpky, stáje, chléva, zahrady a pozemkové oblasti o 84 stryších 3½ věrtele pole. Za válečného léta 1742 budovy i zahrada utrpěly velké pohromy, tak že z oněch zbyly jen zdi a klenby, tato pak připravena byla o všecko stromoví. Khas dal sice opraviti dvorec, ale poněvadž hospodářství jeho neprospívalo, roku 1746 prodal jej Vojtěchu Doubkovi, měšťanu Nového města, za 3700 zl. a závazek splatiti metropolitní kapitole Pražské 1000 zl., již od roku 1723 na dvorci pojištěných.[96]) Závazku tomu Doubek dosti učinil v létě 1748. O rok později přikoupil 40 strychů pole (čili tak zvaný prvý díl Středního Ovence) od dědiců někdy Bernarda Jarého.[97]) Ve dvorci jeho na službě připomínají se šafáři Jakub Figer (r. 1749), Pavel Bosák (r. 1752) a Tomáš Brožek (r. 1755, 1759).

Roku 1759 Doubek prodal všecek majetek svůj v Bubenči *Janu Křtiteli del Curto*, císařskému radovi a měšťanu v Praze, za 7400 zl. R.[98]) Delcurto býval již před rokem 1720 držitelem statku na panství purkrabském, dvora Miličova u Hostivaře, jejž pak trhem postoupil císařskému radovi Karlu Leopoldu Davidovi. Později ujal od příbuzného svého Jana Josefa Delcurta z Mohrenbachu statek Zdiby (r. 1763) a ještě později (r. 1766) koupil poplužní dvůr v Bubenči s dvěma k němu připojenými chalupami.[99]) Kromě toho, nevíme od kterého času, náležely mu dva dvorce ve Stodůlkách a dva domy v Praze, Pivínský ve Starém městě a U tří pír v Menším městě. Ve dvorci čís. pop. 1, který tehdáž počal se nazývati *hořejším dvorem* na rozdíl od poplužního dvora čili dolejšího Delcurto dal upraviti ovčín, aby chov bravu mohl ve větší míře býti veden. Ze služebnictva ve dvorci zaměstnaného jsou nám známi Martin Soukup šafář (r. 1760, 1763) a Tomáš Luka pastýř (r. 1768, 1780).

---

[94]) Tamže fol. 377.
[95]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 4.
[96]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 292 n.
[97]) DZ větší 586, fol. F. 6. Viz svrchu odst. 113.
[98]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 293 n.; DZ větší 595, fol. N. 26.
[99]) DZ větší 600, fol. F. 27; kniha pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 5.

Po smrti Jana Křtitele del Curto řídila majetek po něm zůstalý vdova *Marie Anna* (r. 1773—1776); když pak i ona zemřela, zřízeni byli sirotkům poručníci, Jan Jakub Reisman z Riesenberka, svak jejich, a Josef Zehender. Roku 1780 z příčiny nám nepovědomé rada Starého města Pražského ustanovila za hospodáře statku Delcurtovského na purkrabství Františka Prokopa Kohouta. O rok později dostalo se již synům Delcurtovým *Janovi* a *Josefovi* dědických podílů, tak že mimo jiné zboží připadly jim dvory v Bubenči. Však Josef r. 1783 postoupil za peněžnou náhradu díl svůj Janovi.[100]) V té době hotoven byl Josefský katastr, v němž příslušenství dvorce čís. pop. 1 naznačuje se takto: *dům* čís. pop. 1 (čís. top. 512), zahrada při domě o 770 □ sáhách (čís. top. 513 a), druhá zahrada o 494$^{4}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 513b), pole na Čertoušku vedle pozemku Jarošova o 1 jitru 253 □ sáhách (čís. top. 451), pole na Čertoušku vedle pozemku Bukolského o 553 □ sáhách (čís. top. 454), pole na Čertoušku vedle pozemku Bubenské vrchnosti o 1 jitru 1555 □ sáhách (čís. top. 456), pole na štole o 4 jitrech 887 □ sáhách (čís. top. 462), pole proti vinici pana arcibiskupa o 822 □ sáhách (čís. top. 560), pole proti téže vinici o 614$^{2}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 562), pole proti vinici p. arcibiskupa o 915$^{3}/_{6}$ □ sáhů (čís. top. 564), pole Na výšce proti Bubnům nad Zátory o 5 jitrech 704$^{4}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 567), pole na Letné vedle pozemku Bubenské vrchnosti o 3 jitrech 825$^{1}/_{6}$ □ sáhu (čís top. 569), pole u hradeb vedle pozemku hraběte Šternberka o 6 jitrech 359 □ sáhách (čís. top. 574), pole u hradeb vedle pozemku Jarošova o 1 jitru 741$^{3}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 576), pole pod císařským mostkem o 728$^{1}/_{6}$ □ sáhu (č. t. 582), pole vedle hořejšího dvora o 1 jitru 206$^{3}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 585), pole u černého křížku o 1 jitru 915$^{2}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 596) pole u černého křížku o 1445 □ sáhách (čís. top. 599), pole u Pražské (Podbabské) silnice o 4 jitrech 190 □ sáhách (čís. top. 600), pole u černého křížku za silnicí o 4 jitrech 360 □ sáhách (čís. top. 612). Podle katastru tedy celková míra polí, ke dvorci náležitých, činila 38 jiter 875$^{1}/_{6}$ □ sáhu. V tom počtu však jsou zahrnuty pozemky nejen dvorce, ale i dvou bývalých chalup čís. pop. 14 a 15. A naopak není v něm díl pole čís. top. 578, jenž by tam býti měl, jak jsme již svrchu při řeči o polnostech deskového dvora na to upozornili.

Jan del Curto nehodlal zabývati se ekonomií; i prodal dvory v Bubenči a všecek svůj majetek tamní *Josefu Ignáci Bučkovi*, universitnímu professoru v Praze, r. 1786.[1]) Když brzy potom odhadován byl hospodářský výnosek pozemků, spočetlo se, že Buček vytěží ročně z polí náležitých ke dvorci čís. pop. 1 (a k bývalým dvěma chalupám čís. pop. 14 a 15) 687 zl. 18 kr. a ze zahrad u dvorce ležících 2 zl. 30 kr. Plat, kterým byl on povinen purkrabské vrchnosti,činil 19 zl. 20 kr. 3 den.[2]) Desátku odváděti měl faráři

[100]) DZ větší 328, fol. J. 27.

[1]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 24, fol. 96; DZ větší 606, fol. L. 13.

[2]) Tak uvedeno jest v rozpočtu z roku 1789, kdežto podle purkrabského urbáře bylo platiti pozemkového úroku 4 zl. 28 kr. 4 den. a výkupného z roboty 14 zl., celkem tudíž 18 zl. 28 kr. 4 den.

Bohnickému $3^1/_2$ míry žita a 3^1 míry ovsa, ale v prvních letech nedával nic. Víme to ze stížnosti faráře Jana Kubše, na niž Buček odpověděl výmluvou, že desátek náleží faráři Bubenečskému, a ne Bohnickému (r. 1788). Kontribuční plat jeho řídil se číslem $1^3/_{16}$ usedlého.

Podle popisu z roku 1788 ve větším obytném stavení při dvorci bylo pět světnic a tři komory. Z podruhů, kteří tam přebývali, jeden pekl chléb, druhý obchodoval s chlebem. Podruhyně jedna byla nádenicí, druhá prodávala mléko, třetí roznášela chléb. V menším stavení, jež bylo o jedné světnici, přebýval polní dělník. Jak je patrno ze starých map, dvorec měl prostranné nádvoří a dvě zahrady, z nichž větší byla na severní straně, mezi dvorem a nynější ulicí Na vinici, menší na jižní straně. Buček zrušil ve dvoře ovčín a dal převésti ovce do dolejšího dvora.

Až do roku 1803 pozemkové příslušenství dvorce zůstávalo v tom způsobu a míře, jaké naznačeny jsou v Josefském katastru. Potom Buček vyhovuje přání dvorního stavitele Josefa Zobla, aby měl pozemek na cihelnu, prodal mu pole čís. top. 599 a směnou postoupil mu pole čís. 612, cíp pole čís. top. 600 v míře jednoho výsevkového strychu a pole čís. top. 582, přijav za to od Zobla pole čís. top. 577, které ze dvou stran, severní a jižní, mezovalo s poli Bučkovými, pole čís. top. 598 u silnice Podbabské a pole čís. top. 593.[3]) Těmi činy umenšila se plocha polností dvorce čís. pop. 1 asi o $1251^1/_6$ □ sáhu (pravíme »asi«, protože míra výsevkového strychu není s dostatek známa, my pak klademe za ni půl rakouského jitra). Zřízením silnice od Strahovské brány do Buben a odbočky její z Bubenče na Letnou ubylo pak třem pozemkům téhož dvorce (čís. top. 577, 567 a 560) celkem $1302^2/_3$ □ sáhu.

Po smrti Josefa Ignáce rytíře Bučka z Heraltic († r. 1812) vládl dvorcem syn jeho *Mořic* jako dědic polovice statku otcova a zástupce matčin. Majetníkem celku stal se teprve roku 1828, kdy zemřela matka, zůstavivši mu svůj díl.[4]) Za Mořice rytíře Bučka hořejší dvůr byl již jen činžovním domem, v němž přebývalo sedm nájemníků. Roku 1832 přistěhoval se tam ranlékař Josef Stein se svým pomocníkem Tadeášem Kovaříkem a učedníkem Vilémem Franklem. S ním potom bydlili pod jednou střechou židovští učitelé Náthan Tanzer (r. 1835) a Šalomoun Taus (r. 1837).

Dědictvím po Mořici Bučkovi († r. 1837) statek jeho v Bubenči připadl *Barboře Schlöchtové*, jež postoupila jej svému synu *Janovi*.[5]) Když ve druhém roce držitelství Schlöchtova byly ustanovovány hranice katastrální obce Bubenečské, do území obce té nevešlo pole na Letné čís. top. 569, náležité ke dvorci čís. pop. 1 v Bubenči, ale zůstalo při katastrální obci Holešovické.[6]) Po změření pozemku nové katastrální obce Bubenečské

[3]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 25, fol. 178 n.
[4]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 31, fol. 166.
[5]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 248.
[6]) Roku 1857 Schlöchť odprodal pole to Janu Rožánkovi. Kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 367.

shledalo se, že půda dvorce je o 39 jitrech 490 □ sáhách. Díl toho v míře 405 □ sáhů zastavěn byl budovami. Zahrady a pastviny při domě zabíraly 1 jitro 450 □ sáhu. Ostatek 37 jiter 1235 sáhů byla půda orná, pastevní, lada a cesty. Klademe tu seznam pozemků, jež označili jsme jménem ostatku, v tom pořádku, v jakém svrchu uvedli jsme polnosti dvorce podle Josefského katastru, připojujíce nyní čísla stabilního katastru z roku 1840: pole na Čertoušku o 1165 □ sáhách (čís. 221), pole na Čertoušku u cesty do Holešovic o 640 □ sáhách (čís. 224), pole na Čertoušku o 775 □ sáhách (čís. 225), pastvina o 55 □ sáhách (čís. 227), pole na Čertoušku u cesty z Letné do Obory o 2 jitrech 225 □ sáhách (čís. 228), pole na štole o 4 jitrech 875 □ sáhách (čís. 236), pole proti zahradě hraběte Buquoie o 865 □ sáhách (čís. 245), pole proti téže zahradě o 775 □ sáhách (čís. 248), pastvina o 50 □ sáhách (čís. 249), pole proti zahradě hraběte Buquoie o 945 □ sáhách (čís. 252), pole Na výšině proti Bubnům o 5 jitrech 410 □ sáhách (čís. 256), pole tamže o 40 □ sáhách (čís. 257), pastvina o 75 □ sáhách (čís. 258), pole Na výšině proti Bubnům o 600 □ sáhách (čís. 259), pastvina o 30 □ sáhách (čís. 260), pole u Pražských hradeb o 6 jitrech 415 □ sáhách (čís. 296), pole tamže o 120 □ sáhách (čís. 298), pole u hradeb o 2 jitrech 170 □ sáhách (čís. 299),[7]) pastvina o 65 □ sáhách (čís. 63), pole vedle hořejšího dvora, dosahující k silnici, jež vede do Obory, o 940 □ sáhách (čís. 64), pole tamže o 1 jitru 425 □ sáhách (čís. 69), pastvina o 40 □ sáhách (čís. 70), pole u Pražské cesty o 2 jitrech 855 □ sáhách (čís. 301),[8]) pole Na dlouhém položení o 955 □ sáhách (čís. 306),[9]) pole u černého křížku a u Podbabské silnice o 8 jitrech 665 □ sáhách (čís. 330),[10]) lado o 130 □ sáhách (čís. 632), cesta o 40 □ sáhách (čís. 633), cesta o 65 □ sáhách (čís. 638), lado o 25 □ sáhách (čís. 639).

Kromě toho majitel dvorce čís. pop. 1 dal si připsati pozemky na Zátorách: pastvinu o 410 □ sáhách (čís. 253), pole o 565 □ sáhách (čís. 261), pole o 1 jitru 930 □ sáhách (čís. 262), pole o 245 □ sáhách (čís. 263). Avšak o nich bylo pak rozhodnuto, že náležejí ke dvorci čís. pop. 43.

Prodlením času Schlöcht některé pozemky přikoupil a směnou získal, některé pak odprodal nebo směnou postoupil. Pokud víme, koupil od Josefa Pekárka pole Na klínech o 1 jitru 510 □ sáhách (čís. 305) r. 1846 a od Anny Šindelářové pole Na kalhotech (čís. 255a) s pastvinou (čís. 254a) v úhrnné míře 806 □ sáhů r. 1868; prodal Antonii Altvatrové pole čís. 252 r. 1859,[11]) Františku Volfovi pole čís. 64 s pastvinou čís. 63 v míře 1139¼ □

[7]) Dvě pole poslèze jmenovaná jsou bývalé pozemky čís. top. 576 a 577, však již jinak rozdělené.

[8]) Pozemek ten čís. top. 588 náležel k deskovému dvoru čís. pop. 6, ale v roce 1840 byl připsán ke dvorci čís. pop. 1.

[9]) To je pozemek býv. čís. top. 593.

[10]) To jsou dva bývalé pozemky čís. top. 596 a 598 a díl pozemku čís. top. 600.

[11]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 226 n., 391.

sáhu r. 1865 obci města Prahy díl pole čís. 228 v míře 802¹ ₂ □ sáhu r. 1867, Alfredu Kirpelovi a společníku jeho Karlu Brustovi díl pole čís. 69 v míře 800 □ sáhů r. 1868, Vojtěchu Arnoštu Ledererovi díl téhož pole čís. 69 v míře 736¹ ₂ □ sáhu r. 1868, Aronu M. Pickovi pole čís. 224 a 225 r. 1872. O transakcích, jimiž ve své držení uvedl pole Hergetovské na Stoje u Obory o 2 jitrech 810 □ sáhách (čís. 237), pole Tomáše Soukupa proti zahradě hraběnky Buquoiové o 1355 □ sáhách (čís. 246), pole téhož Soukupa tamže o 40 □ sáhách (čís. 247), pole Hergetovské u Pražských hradeb o 1 jitru 660 □ sáhách (čís. 297), pole Hergetovské Na příčce o 1 jitru 1050 □ sáhách (čís. 304) a jiniž postoupil Anně Braulové pole proti zahradě hraběnky Buquoiové čís. 245, majiteli cihelny čís. pop. 36 pole u Pražské cesty čís. 301 i díl pole u Podbabské silnice čís. 330 v míře 1 jitra 970 □ sáhů a Vojtěchu Štěpánovi díl pole čís. 69 s pastvinou čís. 70 (r. 1866), nejsme zpraveni. Však jisto je, že transakce kromě postupu posléz řečeného staly se před rokem 1859.

Dům čís. pop. 1 čili tak zvaný *hořejší dvůr* náležel Schlöchtovi až do roku 1859. U domu stranou k hostinci Na senníku připomíná se *masný krám* (r. 1840), zřízený tušim za Josefa Ignáce Bučka, ale potom zbořený od Schlöchta. Když v roce 1841 Jan Zelinger přikročil ku přestavbě domu čís. pop. 3 čili domu, jehož severní polovice má nyní čís. pop. 77, a přál si získati širší staveniště, Schlöcht prodal mu kus zahrady, náležité k hořejšímu dvoru, v míře 213 □ sáhů 3¹ ₂ □ stopy.[12]) Roku 1851 erár najal od Schlöchta díl domu čís. pop. 1 pro c. k. policejní komisařství, které tehdáž zahajovalo svou činnost v Bubenči. I setrval pak dotčený úřad v hořejším dvoře po devět let. Konečně v roce 1859 Schlöcht prodal stavení dvora se zahradami a pastvinami u něho ležícími *Václavu Štorchovi* za 19.950 zl.[13]) Ostatní pozemky, jež ke dvoru příslušely, zůstaly majetkem Schlöchtovým. My již o nich další zprávy zde neklademe, protože, co by třeba bylo dopověděti, uvedli jsme svrchu v dějinách dvora čís. pop. 6.

Nový majetník Václav Štorch bydlel občas v Praze v domě čís. pop. 609-I., občas v Bubenči, kdež měl zahradníka a několik nájemníků. Na podzim r. 1859 odprodal kus zahrady o 654¹ ₂ □ sáhu Karlu Josefu Barthovi, vlastníku domu čís. pop. 3. Když pak došlo na zboření hospodářských budov ve dvoře, Štorch r. 1860 prodal díl bývalého nádvoří o 396 □ sáhách Františku Tumovi, jenž vystavěl na něm dům čís. pop. 66.[14]) Jinak zase Štorch rozšířil svou zahrádku při domě, koupiv od obce Bubenečské pozemek v míře 16 □ sáhů, r. 1868.

V počtu osob, které letního času trávily dni v zátiší Bubenečském, byl proslulý průmyslník Vojtěch Lanna († r. 1866). Syn jeho *Vojtěch rytíř Lanna* oblíbil si Bubeneč tou měrou, že v roce 1868 koupil od Štorcha dům čís. pop. 1 a na jeho místě dal zbudovati *villu*. Plán villy zhotovili

[12]) Tamže fol. 252.
[13]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 393.
[14]) Tamže fol. 393, 410.

architektiAntonín Barvitius a Ignác Ullmann, pod jejichž dozorem také stavba se dála. Budova nesoucí na sobě sloh první renaissance zdobena jest zvenčí freskami, jež podle kartonů Josefa Manesa zpracoval Viktor Barvitius, uvnitř pak obrazy Hanuše Makarta, Adolfa Fridricha Menzla a Leopolda Rottmanna. Majitel její pomyslil hned na zvětšení zahrady při domě. Za tou příčinou koupil pozemek o 308 □ sáhách od Marie Skalické, majitelky domu čís. pop. 3 (r. 1868), později i dům čís. pop. 3 od téže majitelky (r. 1870). Co však, když počal užívati zahrady při ville, nevhod mu přicházelo, byl ruch ze sousedstva, z domů čís. pop. 2, 66 a 67, do zahrady zaléhající. Aby nepříjemnosti takové zbyl, Lanna koupil dům čís. pop. 66 (r. 1870) a rozšířil přes něj svou zahradu. Potom, jak příležitost se naskytla (r. 1871), dal severní polovici domu čís. pop. 3 směnou za dům čís. pop. 2, jejž hned se zemí srovnal. V roce 1886 koupil i dům čís. pop. 67 a učinil s ním podobně.[15]) V týž čas vešly v majetek jeho pole a pastvina (čís. parc. 240/2 a 241/2) na blízku villy ležící.[16])

Vojtěch Lanna povýšen byl do stavu svobodných pánů (r. 1908), zemřel na konci r. 1909. Dědicem jeho stal se syn *dr. Vojtěch baron Lanna*,[17]) jenž v roce 1913 prodal villu se vším příslušenstvím staviteli *Aloisi Potůčkovi*.

144. *Bývalé domy čís. pop. 2, 66 a 67.*

V severovýchodních částech pozemku, který je přihrazen k ville Lannově, byly před lety tři domy. Nejstarší z nich, *domek čís. pop. 2* (u cesty po jižní straně nynějšího domu čís. pop. 77) měl zakladatelem *Jana Černého*, jenž asi roku 1752 vyžádal si od vrchnosti kus *obecního pozemku* a zbudoval na něm stavení o dvou světnicích. Co zbylo místa vůkol stavení, osázel stromovím. Přitom dvě povinnosti byly mu uloženy, jedna, aby z domku a zahrádky dával roční plat k obci, druhá, aby »dva dni pěší robotu v čas žní bez úplatku a v zemských potřebách posílky zdarma, též jiné domkařské povinnosti vykonával.« Jan Černý držel domek bez zápisu až do své smrti roku 1772. Ani vdova Alžběta, jež provdala se za Václava Červenku řezníka (r. 1777) nedala majetek ujistiti knihami. Teprv když děti její z prvního lože dospěly a ucházely se o podíly, domek se zahrádkou byl na rozkaz vrchnosti oceněn a s novým držitelem *Tomášem Černým*, synem Janovým, zapsán do purkrabského urbáře v roce 1798. Tomáš porazil si svůj podíl 20 zl., ostatek pak zaplatil spoludědicům, bratru Josefovi, sestrám Marii a Barboře a matce Alžbětě, kteréž kromě toho poskytl byt na čas života.[18]) Jeho živností byl obilní obchod. Když roku 1807 bezdětek zemřel, domek ujala *Barbora Možíšová*.

---

[15]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 67.
[16]) Tamže vložka 88.
[17]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 1.
[18]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 304.

sestra nebožtíka Tomáše, však na výminku, kdyby po sobě dětí nezůstavila, že stavení se zahrádkou zachová *Janu Hartmanovi*, synu sestry své Marie. Jan právě řečený byl potom vzat na vojnu a vřaděn mezi myslivce. Roku 1820 vrátiv se domu, přijal domek po tetě a hned prodal jej *Josefu Tandlerovi*, bývalému správci dvora v Královské oboře.[19])

Při měření parcell Bubenečských v roce 1840 shledalo se, že stavení Tandlerovo se zahrádkou zabírá 55 □ sáhů půdy. Bylo tudíž nehrubě veliké a přec skýtalo příbytek pěti rodinám. Po smrti Tandlerově držela je vdova *Veronika* s dětmi *Josefem*, *Janem*, *Kateřinou* a *Annou*. Z nich Kateřina, provdaná za Josefa Kaisra, tiskaře kartounů, stala se konečně sama majitelkou domku (r. 1857). Z jejího darování v roce 1868 domek přešel v držení *Karla Vašíčka*, jenž měl za manželku Josefu, dceru Josefa Kaisra. Když vlastník blízké villy, *Vojtěch rytíř Lanna*, kupoval stavení překážející jeho libosadu, ujednal s Karlem Vašíčkem, že dá mu směnou za domek čís. pop. 2 severní polovici domu čís. pop. 3 (r. 1871). Jakmile směna byla utvrzena listinou, Lanna zbořil domek Kaisrovský. Městiště bývalého domku se strany ulice je ohrazeno železným plotem.

Druhý dům, o němž tuto píšeme, stál opodál cesty, na západ od domku čís. pop. 2, a měl *čís. pop. 66*. Zakladatel jeho byl *František Tůma*. Koupiv en od Václava Štorcha, majitele domu čís. pop. 1, pozemek o 396 □ sáhách,[20]) vystavěl na díle jeho dům (r. 1861), jejž držel do roku 1870, načež prodal jej *dru. Matouši Talířovi*. V roce 1871 dům čís. pop. 66 přešel trhem v majetek *Vojtěcha rytíře Lanny* a byl od něho zbořen.

František Tůma prve než přikročil ke stavbě domu, odprodal dva kusy pozemků, jeden o 25% □ sáhu Josefu Jůšovi, druhý o 26 □ sáhách Mikuláši Schötterlovi, setníku ve výslužbě.[21]) Jak se podobá, oba řečení kupci hodlali podniknouti stavbu domu, a zvláště chystal se k tomu Mikuláš Schötterle, jenž na zvětšení svého staveniště koupil pozemek od Jůši r. 1861.[22]) Avšak ani Schötterle ke stavbě nedospěl. Za to *František Tůma* r. 1863 vystavěl dům *čís. pop. 67*, jejž o dvě léta později prodal *Janu Fišerovi*. Dům ten náležel pak *Františku Fišerovi* (r. 1874—1877), *Jindřichu Taussigovi* (r. 1877—1886) a *Vojtěchu rytíři Lannovi*, jenž připravil mu týž osud, jaký stihl dvě vedlejší stavení.[23])

145. *Bývalý domek Perklerovský čís. pop. 3, nyní dům čís. pop. 77.*

Z knih purkrabských nedovídáme se, zda dědic domku *Václav Fiedler* (r. 1739) došel let právních, aneb kdo po něm majetek držel. Teprv k roku

[19]) Kniha pozemk. OS Karlínského, Holešovice IV. fol. 194 n.
[20]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 410.
[21]) Tamže fol. 428.
[22]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 428.
[23]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 67.

1782 zapsáno jest, že *Anna Mikovcova*, rozená Sádlová, uvedla domek na sebe a na své bratry Jana a Josefa. Kdyby nebyla řeč o bratrech, soudili bychom, že Anna koupila domek od Jana Černého, jemuž v roce 1783 měla zaplatiti najednou 189 zl.; ale tak na vahách zůstává, běželo-li o trh či právo nápadní. Táž Anna, dcera nebožtíka Václava Sádla, vdala se nejprv za Matěje Nováka, šenkýře v Bubenči (r. 1775), potom, když on zemřel, pojala za muže Jana Mikovce krejčího (r. 1782). Pro nedostatek peněz nemohla domek udržeti; i prodala jej za 340 zl. *Anně Černé* r. 1786.[24]) Nová majitelka nedlouho předtím podruhé se vdávala; ovdověvši totiž po Josefu Novákovi, vstoupila ve sňatek s Janem Černým, synem Jana Černého, rychtáře a rybáře v Troji. V domku jejím, který byl o čtyřech světnicích, bydlili v roce 1788 tři nájemníci. Kromě toho, co Anna přijímala od nich nájemného, vycházel jí nějaký užitek ze zahrádky nebo viničky u domu. Platila pak 37 kr. pozemkového úroku a 12 kr. kontribuce.

Roku 1800 Jan Černý, manžel Annin, stal se rychtářem. Aby úřadu nezastával bezzemek, koupil on od dědiců hraběte Františka Adama ze Šternberka pole Na malém položení v míře 1 strychu 3 věrtel $2^1/_2$ čtvrce čili 1445 □ sáhů (čís. top. 587). Přitom pominuv svou ženu, dal jen sebe zapsati za držitele pozemku. Ale Anna zle činila rychtáři a dožadovala se nápravy věci u purkrabské jurisdikce, tvrdíc, že pole je koupeno za její peníze; ač rychtář to popíral, a rychtářka nemohla dokázati. Ostatně Jan Černý splatil jen velmi málo za pole, a bylo téměř daremnou prací upomínati ho o další peníze. Teprv když roku 1809 prodal pole Terezii Baurové, manželce hostinského Na slamníku,[25]) doplatil za ně předešlým majitelům.

Za prvé polovice 19. století v držení domku čís. pop. 3 vystřídala se řada osob: *Josef Zelenka*, zeť Anny Černé (r. 1810), *Josef Sacher* tesař, měšťan z Mašťova (r. 1810, 1811), *Martin Hodek* (r. 1811), *Petr Ženíšek* (r. 1811—1819), *Barbora*, manželka Petra Ženíška (od roku 1819), sirotci Ženíškovi (do r. 1831) *Jan Hanovský* (r. 1831—1840), *Jan Zelinger* sedlář (r. 1840—1847).[26]) Majetník posléze řečený zbořiv staré stavení r. 1841, zbudoval na jeho místě dům o jednom poschodí, který posud trvá. Aby zjednal si prostrannější staveniště a mohl při domě založiti zahradu, koupil od Jana Schlöchta, držitele dvorce čís. pop. 1, kus pozemku o 213 □ sáhách $3^1/_2$ □ stopy.[27]) V roce 1847 prodal dům se zahradou a vozní remisou *Karlu Josefu Barthovi* za 11.000 zl. konv. měny. Barth r. 1859 rozšířil zahradu, přikoupiv od Václava Storcha pozemek v míře $654^1/_2$ □ sáhu.[28])

---

[24]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 347 n.

[25]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 25, fol. 202; 27, fol. 181.

[26]) Knihy pozemk. OS Karlínského, Holešovice IV. fol. 196 nn.; VI. fol. 219.

[27]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 252.

[28]) Knihy pozemk. OS Karlínského, Holešovice VI. fol. 220; AZ Smíchov 30, fol. 253, 393.

V domě čp. 1, který tehdá byl z největších ve vsi, měl sídlo policejní komisariát (r. 1860—1872). Po smrti Karla Josefa Bartha († r. 1862) držela dům vdova *Marie Barthová*, jež pak provdavši se znova, slula *Skalická*. Od ní koupil jej *Vojtěch rytíř Lanna* r. 1870.

Až do roku 1871 dům, o němž jednáme, měl čís. pop. 3. Když pak Lanna, chtěje získati domek čís. pop. 2, dal za něj tehdejšímu majiteli jeho *Karlu Vašíčkovi* polovici domu čís. pop. 3, polovice ta byla označena číslem popisným 77. Po smrti Karla Vašíčka, bývalého zahradníka u rytíře Lanny, dům čís. pop. 77 připadl vdově jeho *Josefě*, rozené Kaisrové (roku 1900—1902). Nyní vlastníkem jeho je *Josef Paclt* (od roku 1902).[29])

146. *Villa čís. pop. 69.*

Byla vystavěna na pozemku, jejž Václav Štorch, majitel domu čís. pop. 1, prodal Karlu Josefu Barthovi (r. 1859), Barth pak v roce 1862 zustavil manželce své Marii, jež podle druhého manžela byla zvána Skalická. Polovici pozemku toho v míře 308 □ sáhu koupil od Marie Skalické Vojtěch rytíř Lanna, druhou polovici v míře 307 □ sáhů ztržila *Karolina Meissnerová*, měštka Pražská, jejímž nákladem v roce 1868 zbudován byl letní dům čís. pop. 69. Od Meissnerové koupil dům se zahradou *Sigmund Kann* r. 1892.[30])

147. *Bývalá krčma Uhgarovská, nyní hostinec Na senníku čís. pop. 14.*

Hořejší krčmu, která za války roku 1742 byla zpustošena, tak že jen holé zdi zbývaly, majitelka její hraběnka *Marie Anna Gallasová* dala nově upraviti. Přitom ve stavení zřídili dílnu pekařskou, aby šenkýř prodejem chleba i jiného pečiva polepšil sobě živnosti. Nájemci obnoveného hostince byli Pavel Hajšl (r. 1744, 1746) a Pavel Krečmer (r. 1749, 1755). Když po smrti paní hraběnky († r. 1759) tři neteře její *Johanka, Karolina Josefa* a *Marie Anna*, dcery Karla Josefa hraběte Desfoursa, zdědily statek Bubenečský,[31]) za hostinského přijat byl Vavřinec Zeisig. Z nástupců Zeisigových pak známe Kašpara Linharta (r. 1762, 1764) a Antonína Čisteckého (r. 1765, 1767). V roce 1766 dědičky prv jmenované prodaly majetek svůj *Janu Křtiteli del Curto*, bankéři a měšťanu Pražskému,[32]) za něhož nájemcem hostince připomíná se Matěj Novák (r. 1772, 1778). V té době, nevíme z jaké příčiny, hostinec počal slouti »hospodou na hajbodlu«, což pak mnohem později ztlumočeno bylo českým slovem Na senníku.

Synové Delcurtovi *Jan* a *Josef* stavše se majiteli otcovského statku v Bubenči, roku 1785 odprodali hostinec čís. pop. 14 (čís. top. 545) se stájem a městištěm u stáje v míře 804 □ loktů (čís. top. 544) tehdejšímu nájemci

[29]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 77.
[30]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 69.
[31]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 337.
[32]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 5.

svému *Josefu Vitmanovi*, měšťanu Pražskému, za 400 zl. R. Ve smlouvě k trhu se odnášející uvedeno jest, že majiteli hostince dovoluje se všechen obchod, živnost a právo, co k té hospodě přináleží, že bude on povinen, ježto hospoda je výsadní, čepovati pivo z purkrabského pivovaru a že nesmí na městišti u stáje žádné stavby podnikati. Prodávající vymínili sobě a budoucím vlastníkům poplužního dvora v Bubenči roční plat 36 zl., a zavázali se dodávati ze svého hospodářství potřebný led do hostince a dáti v hostinci vymétati dva komíny. Plat pozemkové vrchnosti povinný činil 4 zl. 11 kr. ročně.[33])

Josef Vitman dal přestavěti dům řízením stavitele Jana Palliardiho. Byla pak budova hostince o jednom poschodí, mající v přízemí, jež zadem přiléhalo k vrchu, světnici a komoru, v patru světnici a chlév. Brzy potom, když stavba se skončila, Vitman zemřel, poručiv, aby majetek jeho dochován byl synu *Josefovi*. Vdova Helena nezůstala opuštěna, ale již v roce 1787 vdala se za Josefa Holuba, s nímž pak byla spoluporučnicí děti Vitmanových.[34]) Manželé právě řečení koupili si domek ve vsi čís. pop. 35.

Závazek strany ledu mival své obtíže. Roku 1798 Holub žaloval na Bučka, majitele poplužního dvora v Bubenči, že mu za minulé zimy nedodal ledu. Správce Bučkův Antonín Pišl byv prý o led upomenut, zpříma odepřel, Holubovi pak nezbylo než vyplniti lednici sněhem; i utrpěl škody 30 zl. Spor o to, má-li Buček škodu nahraditi čili nic, protáhl se do roku 1806, kdy bylo rozhodnuto, že není on Holubovi ničím povinen, poněvadž v tu zimu Holub vzkazoval o led, když na řece již tál a nebylo možno jej sekati.[35])

Zatím Holub vznesl novou stížnost proti Bučkovi. Listem ze dne 11. srpna 1803 oznámil purkrabské jurisdikci, že v Bubenči chce se usaditi pekař Josef Liška, jemuž zprvu ve dvorci Jarošovském dovolili vystavěti pec, nyní pak, když odtamtud musil se vystěhovati, Buček dopřál bytu v kovárně čís. pop. 15, kdež Liška upravil dílnu a peče chléb i žemle. Podle trhové smlouvy Josefa Vitmana s bratry Delcurtovými, dovozoval Holub, péci chléb a prodávati ho smí hostinský Na senníku; a nikde jinde ve vsi po paměti lidské nebylo dílny pecnářské krom jmenovaného hostince. I žádal na konec, aby pec v Bučkově kovárně byla zapovězena. Když u jurisdikce zahájili šetření o věci, svědčil rychtář Jan Černý a jiní stáří pamětníci, že od 60 let pecnářství je »na hajpudlu« a nikde jinde, a že pec v kovárně, kde nedávno předtím hořelo, jest okolí nebezpečna.[36]) O rozhodnutí, jaké bylo učiněno, zpráva nedochází.

V roce 1805 přišel k letům syn Vitmanův Josef. K jeho žádosti úřad svolil, aby hostinec v dražbě byl prodán. O koupi stál professor Josef Ignác Buček, ale větší podání než on učinil *Josef Holub*, jemuž tedy dům

[33]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 24, fol. 69.
[34]) Tamže fol. 76.
[35]) Spisy bývalé jurisdikce purkrabské v AZ.
[36]) Tamže.

v majetek připadl, r. 1806.[37]) Přitom ve smlouvě popisují se tři pozemky k hostinci náležité, totiž zahrádka za domem v míře 43 □ sáhu, místní plac od okna nad sklepem neb od besídky až k cestě (vedoucí) k Doušově chalupě čís. pop. 29 a nad touž chalupou ležící stráň, kde nekdy keglplán stal, 50 □ sáhu, a zahrádka ohrazená, kde někdy maštal' stály, stromy vysazená.

Koupí hostince za 2268 zl. Holub vzal na sebe povinnosti, jimž nemohl býti práv, a proto v roce 1808 prodal dům svému pastorku *Josefu Vitmanovi*, vyjednav sobě a manželce své Heleně svobodný byt v něm na čas života.[38]) Však ani Vitman neměl s dostatek prostředků, aby spokojil věřitele; i prodal hostinec *Josefu Ignáci Bučkovi* za 2410 zl. (r. 1810).[39]) Potom Holub maje soud s Vitmanem, vystěhoval se z Bubeneče a přebýval na Pohořelci. Šla o něm řeč, že jako sluha v kapucínském klášteře u Lorety obral P. Odona o 30 nebo 40 zl. v bankocetlích. Roku 1812 byl dělníkem v Rosenthalerově továrně na Smíchově.

Živnost šenkýřskou Na senníku vedli nájemci, Augustin Pán v letech 1800–1809 a Václav Šaloun do roku 1812. Když po smrti emeritního professora Bučka († r. 1812) syn a dědic jeho *Mořic rytíř Bučck z Heraltic* prodal hostinec *Františku Nepomuckému* r. 1812,[40]) nový majetník právě řečený oznámil Šalounovi, že je nutno vykonati na domě stavební opravy, což nájemce z míry popudilo, ano až k násilnému skutku strhlo. Po žalobě proti němu vznesené, k níž Nepomucký přidal žádost, aby zlý nájemce hned stěhoval se z hostince, dotazováni byli rychtář a někteří sousedé, co je jim známo o povaze Šalounově. I svědčili o něm, že je člověk tuze nepokojný a nesnášelivý a pro svou hrubost daleko široko známý. Nepomucký, aby tím rychleji Šalouna zbyl, prominul nebo vrátil mu čtvrtletní nájemné.[41])

Roku 1816 hostinec přešel trhem do rukou *Jana Nováka*,[42]) jenž dal jej v nájem Martinu Vondruškovi. Po smrti Jana Nováka (r. 1823) vdova jeho Anna provdala se znova a podle druhého manžela slula Fingerhutová. Hostinec Na senníku, u něhož Novák vystavěl »malé staveni vedlejší, kde bývaly chlévy«, podržela do roku 1825, načež prodala jej *Anně, choti Jana Kubova*, písaře při c. k. ředitelství vodních staveb, do spolku s *Petrem Heinzem*, nájemcem téhož hostince.[43]) Však Heinz po čase vzdal polovici prv koupenou své společnici.

S nájemci hostince pronajímatelé mívali spory. Anna Kubovová utkavši se s pachtýřem svým Václavem Pravdou, ohlásila mu své rozhod-

[37]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 26, fol. 11.
[38]) Tamže fol. 137.
[39]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 27, fol. 70, 102.
[40]) Tamže fol. 242.
[41]) Spisy bývalé jurisdikce purkrabské v AZ.
[42]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 28, fol. 93.
[43]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 29, fol. 182; 31, fol. 111.

nutí, že propouští jej z nájmu. Ale Pravda výpověď nepřijal. Když proto byla stížnost vedena u purkrabské jurisdikce, úřad vypravil do Bubenče komorníka Jakuba Balaska, aby u přítomnosti rychtáře Jiřího Heindla přibil písemnou výpověď na dvéře hostince; což on dne 22. listopadu 1830 řádně vykonal. Po Pravdovi pachtýřem byl Jan Alexandr (r. 1831—1840).

Kubovová prodala Senník *Michalu Jašinskému*, pekaři a majiteli domu v Bubenči čís. pop. 17. Při tom trhu, jenž stal se v roce 1840, cena domu byla 5100 zl. konv. měny.[44]) Jašinský opravil stavení a postaral se o to, aby městiště před domem čís. pop. 15 bylo urovnáno, a kopec vedle domu čís. pop. 53, kterým vystupuje se k Senníku, opatřen byl schodovou dlažbou. V roce 1852 prodal polovici hostince *Karle, manželce Leopolda Brandejsa*, řezníka v Bubenči. Druhá polovice náležela dědictvím po Antonii Jašinské, manželce Michalově, synu Josefovi, dceři Marii a snaše Terezii, od nichž koupila ji táž Karla Brandejsová r. 1857.[45]) Od roku 1840 počínaje, a pokud víme, až do léta 1869 nájemcem hostince byl František Tůma.

Po smrti Karly Brandejsové zdědili majetek její Terezie Fleischerová, Kateřina Paschová, Emma Brandejsová, Jindřiška Katzová, Žofie Picková, Karel Filip Brandejs (r. 1896). Nyní hostinec Na senníku je společným majetkem *Růženy Herrnheisrové* a *Otilie Chitzové*.[46])

148. *Bývalá chalupa Kholovská, nyní dům čís. pop. 15.*

Od roku 1701, kdy Hertvík Mikuláš hrabě Breda koupil hořejší krčmu a chalupu Kholovskou s jejich příslušenstvím, to jest 22 strychy pole, dům čís. pop. 15 náležel *vlastníkům poplužního dvora v Bubenči* a náleží jim posud. Nevidí se nám tudíž uváděti zejména jeho majitele, ježto známi jsou z historie dvora. Také v příčině polností stačí říci, že byly vzdělávány z poplužního dvora, a když v roce 1766 dvůr ten přešel v držení Jana Křtitele del Curto, majitele dvorce čís. pop. 1, že pozemky hořejší krčmy a bývalé chalupy Kholovské splynuly v jedno s pozemky dvorce čís. pop. 1. Správce Delcurtovský Jan Kryštof Kyncl napsal do berních výkazů z roku 1781, že řečené polnosti skládají se z pěti kusů, z nichž jeden o 1 strychu leží za hospodou, druhý o 1 strychu u zahrady, třetí o 4 stryších u Pražských hradeb, čtvrtý a pátý pospolu o 15 stryších u císařského mostku. Ježto popis ten různí se od starších popisů i strany měr i strany poloh, soudíme, že správce Kyncl neuměl již dobře rozeznati, které pozemky náležely původně k hořejší krčmě a k bývalé chalupě Kholovské.

V domě čís. pop. 15 vlastníci poplužního dvora zřídili *kovárnu*, jež trvá tam podnes. Před válkou o dědictví Rakouské pracoval v ní kovář a spolu nájemce hořejší krčmy Václav Kozlík (r. 1737, 1742). Z pozdějších kovářů připomínají se Martin Hartman (r. 1748, 1756), Josef Haselman

[44]) Kniha pozemk. AZ Smichov 30, fol. 303.
[45]) Tamže fol. 342, 360, 373.
[46]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 14.

r. 1759, 1766), Tomáš Říha (r. 1768, 1777), Martin Haselman († r. 1782), Josef Tichovský (od roku 1783). Když roku 1788 zapisovali o domech Bubenečských, kolik který má místností, v domě čís. pop. 15 kromě kovárny byla světnice a komora. O tom, jak majitel dvora Josef Ignác Buček r. 1803 přijal do kovárny pekaře Josefa Lišku a dovolil mu vystavěti tam pec i provozovati živnost pekařskou, pověděli jsme svrchu. Podobá se, že po stížnosti, kterou proti tomu učinil držitel hostince Na senníku Josef Holub, háje výsadu své pekárny a dovozuje, že nemají se trpěti dva pekaři v místě, Liška musil ustoupiti od řemesla. Tehdáž ještě kovařil v domě Josef Tichovský, po něm pak syn Jan (r. 1830). Z nástupců jejich jmenujeme Václava Hybše (r. 1835, 1836), Josefa Kotka (r. 1837, 1839), Františka Vrbu (r. 1840—1867), Matěje Šlapáka (od roku 1868).

149. *Dům čís. pop. 16.*

Roku 1763 Karel Josef hrabě Desfours jako zástupce svých dcer Johanky, Karoliny Josefy a Marie Anny, společných majetnic poplužního dvora v Bubenči a dvou emfyteutních chalup k němu připojených, dovolil podruhu *Václavu Šindeláři*, aby na pozemku o 66 □ sáhách vystavěl si domek. Za to Šindelář zaplatil hraběti 24 zl. a vzal na sebe povinnost odváděti ročně 1 zl. 10 kr. pozemkového platu a vypomáhati se ženou o žních při dvoře za obvyklý plat.[47]) Ježto pozemek náležel buď k hořejšímu hostinci, buď k bývalé chalupě Kholovské, kterážto usedlosti byly na panství purkrabském, je s podivením, že úřad purkrabský dopustil, aby na statkovém pozemku jeho usazen byl cizí poddaný. Přehmat vyšel tuším na jevo až po mnohých letech, kdy nebylo již možná proti němu nastoupiti. Václav Šindelář živil se občas plavectvím, občas prací nádenickou. Při domku čís. pop. 16 (čís. top. 541) měl zahrádku o $32^{5}/_{10}$ □ sáhu (čís. top. 542). Z ní vycházel mu roční užitek 11 kr. Domek skládal se ze světnice a komory. Na rozdíl od počtu z minulé doby uvedeno je v listině z roku 1789, že roční plat Šindelářův činí 17½ kr.

Roku 1804 purkrabská jurisdikce vyzvala *Františka Šindeláře*, aby ukázal zápis na domek, jenž připadl mu po otci Václavovi. Na to dostalo se úřadu odpovědi, že Václav Šindelář zápisu neobdržel, a František podobně zápisu nemá.[48]) Bylo-li co dále ve věci činěno, nevíme. Potom asi roku 1820 zemřel *Jan Šindelář*, nástupce Františkův v držení domku čís. pop. 16. Aby podíly dědiců jeho mohly býti ustanoveny, bylo třeba oceniti domek. V ten čas teprve majitel poplužního dvora v Bubenči Mořic rytíř Buček z Heraltic dal založiti pozemkovou knihu pro zápis poddanského domku a v ní poznamenati, že majetek nebožtíka Jana Šindeláře oceňuje se v 828 zl. 45 kr. Však ani to není v knize řečeno, kdo v dědictví po Ja-

[47]) Pozemk. kniha statku Předního a Středního Ovence u OS Smíchovského (čís. 14).

[48]) Spisy býv. jurisdikce purkrabské v AZ.

novi nastupovali. Odjinud se dovídáme, že v letech 1830—1867 držitelem domku byl *Jan Kuneš*, zedník, jejž bývalá vrchnost jeho Jan Schlöcht propustil ze závazku pracovati ve žních při dvoře (r. 1848). Po smrti Jana Kuneše vládla domkem vdova *Marie Kunešová*. Její dědičkou a nástupkyní v tom majetku stala se Barbora Fišerová r. 1875. V témž roce dům přešel trhem v držení *Anny Jordánové*,[49]) jež pak provdala se za Gotharda Strnada, obchodníka v Bubenči.

150. *Bývalý dvorec Bláhovský čís. pop. 13, nyní dům čís. pop. 59.*

Držitel jeho *Pavel Jaroš*, jemuž náležela také chalupa čís. pop. 9 a zahrada v místech nynějších domů čís. pop. 37 a 54, zastával v obci úřad rychtářský. Za válečného léta 1742 bylo mu snésti mnohé příkoří od vojska, ať nic nedíme o škodách, jaké utrpěl na stavení a hospodářství. Brzy potom vstoupil zase do panské služby za sládka v purkrabském pivovaře. O jeho ekonomii při dvorci zpráva nedochází; jen to se praví, že sládek Jaroš držel dvě záduší krávy a platil z nich ročně 28 kr. V roce 1759 strojil svatbu dceři své Barboře, jež vdala se za Jana Ludvíka Auerhana, lesníka v Královské oboře. Syn jeho Josef vyučil se sladovnictví a ustanoven byl za sládka v purkrabském pivovaře, když otec pro stáří nemohl službu zastati. Pavel Jaroš zemřel roku 1775. Spisem poslední vůle poručil majetek svůj Josefovi, však se závazkem, aby Josef splatil po 500 zl. sestrám svým Barboře a Anně, a kromě toho by sestře Anně, jež zůstala neprovdána, postoupil chalupu čís. pop. 9 se zahrádkou do jejího života.[50])

Nový majetník *Josef Jaroš* zvětšil v roce 1780 pozemkové příslušenství dvorce. Koupil totiž od Václava Holečka tři kusy pole, jeden u Pražských hradeb v míře 4 strychů, druhý u kamenného mostku v míře 2 strychů, třetí u černého křížku v míře 2 strychů, za 880 zl.[51]) Pole u kamenného mostku držel však jen rok; načež prodal je professoru Františku Antonínu Hergetovi na hliniště.[52]) V Josefském katastru majetek Jarošův klade se takto: *dům* čís. pop. 13 (čís. top. 539), zahrádka při domě o $83^{3}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 540), zahrada vedle Obory o $294^{3}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 536), *domek* čís. pop. 9 (čís. top. 533), zahrádka při domku o 98 □ sáhách (čís. top. 534), pole Na křemeli o 2 jitrech 1574 □ sáhách (čís. top. 450), pole Na dlouhém (Čertoušku) o 1294 □ sáhách (čís. top. 459), pole Na kose o 2 jitrech 1056 □ sáhách (čís. top. 461), pole na štole u Obory o 2 jitrech 738 □ sáhách (čís. top. 463), pole u Pražských hradeb o 1 jitru $1188^{4}/_{6}$ □ sáhu (čís. top 575), pole u Brusecké brány o 1 jitru 1569 □ sáhách (čís. top. 577), pole Na dlouhém (položení) o $982^{3}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 593), pole u cesty do Dejvic o 2 jitrech 1406 □ sáhách (čís. top. 595), pole u Podbabské silnice o 2 jitrech $1130^{3}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 598).

[49]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 16.
[50]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 319 n.
[51]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 242.
[52]) Tamže fol. 276.

Míra všech polností Jarošových činila tudíž 18 jiter 1338⁴ „□ sáhu. Z nich vypočten byl držiteli roční užitek 306 zl. 48 kr., kdežto výnosek tří zahrádek položen v sumě 2 zl. 56 kr. Jaroš dával purkrabské vrchnosti pozemkového platu čili úroku ze dvorce a chalupy 1 zl. 53½ kr., úroku z přikoupených polí 24½ kr., platu z kovárny 2 zl. 20 kr., výkupného z chalupnické roboty 1 zl. 26 kr. Místo roboty ze dvorce byl povinen dovážeti pivo z purkrabského pivovaru v Praze do krčmy v Podbabě »tolik, co se vyšenkuje, což ročně 52 sudy vynášeti může.« Desátku měl odváděti faráři Bohnickému 1³/₄ míry žita a tolikéž ovsa; místo desátku z přikoupených polí měl platiti témuž faráři 30 kr. ročně. Měřítkem kontribuční dávky jeho byly [illegible] usedlého.

Josef Jaroš zemřev v roce 1790, zůstavil po sobě vdovu Dorotu a nedospělé děti, jimž poručníkem ustanovil souseda Jana Helcla. Za správy vdoviny upuštěno bylo od hospodářství při dvorci, ana Dorota vydala pole v nájem a rozprodala nejen dobytek, ale i rolnické náčiní. Polnosti na jali od ní Jan Helcl, Jiří Kos a Jan Noutvík. Hledíc pak těžiti z místnosti domu Dorota dala v něm upraviti pekařskou dílnu a zjednala k ní pekaře Josefa Lišku. Když zemřel poručník Helcl, starší syn Jarošův Ignác, mající již léta, zřízen byl za poručníka mladších sourozenců. On také počal vzdělávati některý díl polí. Ale příležitost získati hotový a velký peníz za usedlost navedla jej k tomu, že roku 1802 požádal za svolení, aby směl majetek po otci zůstalý prodati v dražbě. Podle znaleckého odhadu dvorec čís. pop. 13 s chalupou čís. pop. 9 a vším příslušenstvím byl za 5850 zl. 7½ kr.; při dražbě pak, konané na konci roku 1802, strhl jej dvorní stavitel *Josef Zobel* za 11.421 zl.[53])

Koupí dvorce přešly na majetníka platební povinnosti, o nichž svrchu jsme pověděli, mimo jiné, dováženi piva z purkrabského pivovaru na Perštýně v Praze do krčmy Podbabské. Zobel zprvu nestaral se o dovoz; když pak o něj byl upomínán, roku 1803 nabídl správě purkrabských statků 15 zl. ročního výkupného. Avšak dostalo se mu za odpověď, že nelze reluici připustiti, poněvadž bývalý držitel dvorce Josef Jaroš, když mu bylo na vůli zůstaveno buď setrvati při staré povinnosti dovozu, buď zvoliti místo ní plat podle císařského patentu ze dne 13. srpna 1775, rozhodl se konati dovoz i nadále. Nejinakou odpověď na nabídku dal krajský úřad v Rakovníce dne 23. února 1804. Zobel tedy poddal se nemilému závazku a obstarával dopravu purkrabského piva do Podbaby, jak svědčí tamní šenkýř Jan Havlíček listem ze dne 28. dubna 1814: »Dokazuju, že jistotně pivo s pulkrabskiho ouřadu, které dopodbabski hospodi bráti se musí, odt pana Czobla richtig (se) dováží.«[54])

Na bývalém pozemku Jarošovském čís. top. 595 Zobel založil cihelnu. Chtěje pak získati pozemky vedle ležící, roku 1803 smluvil se s majitelem

[53]) Kniha pozemk. AZ. Smichov 25, fol. 109.
[54]) Spisy bývalé purkrabské jurisdikce v AZ.

jejich Josefem Ignácem Bučkem a jednak koupí, jednak směnou ujal od něho pole čís. top. 582, 599, díl pole čís. top. 600 v míře jednoho výsevkového strychu a pole čís. top. 612. Za to řečenou směnou postoupil Bučkovi pole čís. top. 577, 593 a 598.[55]) O rok později pojal úmysl zbudovati v Bubenči letní dům a založiti při něm rozsáhlou zahradu. K tomu konci uvedl ve své držení domek Jana Dominika v místech nynějšího domu čís. pop. 44, a to tak, že vystavěl za něj Dominikovi domek čís. pop. 37 ve své zahradě u Obory. Potom, aby zahrada při domě čís. pop. 44 měla pěkný tvar, Zobel zjednal si na rozšíření její díl vedlejšího pole, jež náleželo Tomáši Soukupovi, dav mu směnou za něj své pole čís. top. 459.[56]) Polnosti, které mu zůstaly, vzdělával svým nákladem. Podle popisu z roku 1814 dvorec čís. pop. 13 skládal se ze stavení o světnici a komoře, jež byly přibytkem šafářovým, ze stáje pro 6 koní, chléva pro 6 krav a stodoly. Polovice zahrady u Obory užíval šafář Zoblův Václav Novotný, maje ji sobě propůjčenu do života za službu svou při cihelně.

Po smrti Josefa Zobla († v březnu r. 1814) majetek jeho v Bubenči připadl dvěma dcerám: Vilémině, provdané potom za dra. Antonína Hergeta, a Karolině Zoblové. Dědičky právě řečené r. 1816 podělily se tak, že *Vilémina Hergetová* obdržela cihelnu s domem čís. pop. 36, dvorec čís. pop. 13 a chalupu čili domek čís. pop. 9 se vším příslušenstvím jejich, kdežto sestra její ujala dům čís. pop. 44. Jak maličko výše naznačeno, z pozemků Jarošovských zbyla při dvorci pole čís. top. 450, 461, 463, 575 a 595. Paní Hergetová prohlédajíc především k potřebám své cihelny, přikoupila řadu pozemků. Tak zejména ztržila od Františka Dejmla, držitele domku čís. pop. 17, pole u Pražské cesty (čís. top. 589), díl pole čís. top. 590 v míře 2 jiter, pole Na příčce (čís. top. 591), díl pole čís. top. 592 v míře 1 jitra, pole Na zadním položení (čís. top. 597); od Josefa Baura, majitele domku čís. pop. 29, díl pole čís. top. 592 v míře 2 jiter; od Matěje Drázdy, držitele domu čís. pop. 47, díl pole čís. top. 592 v míře 1 jitra (v ll. 1825—1837).[58]) Z toho nemnoho odprodala, totiž kus pole u Pražské cesty v míře 400 □ sáhů, jejž vyžádal si stavovský ředitel kanceláře Vincenc Falk, hodlaje v Bubenči stavěti letní dům čís. pop. 55 (r. 1835).[59]) Rychlý vzrůst cihelny dal k tomu příčinu, že majitelka upustila časem od polního hospodářství a pozemky, jichž nebylo lze k cihelně užiti, vydala v nájem. Stavení dvorce sloužilo pak za přibytek nájemníkům.

Když zahrádka u Obory vyšla z držení šafáře Václava Novotného, Vilémina Hergetová prodala ji Josefu Doušovi na staveniště (r. 1827). O rok

---

[55]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 25, fol. 179.
[56]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 28, fol. 46.
[57]) Tamže fol. 106.
[58]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 29, fol. 190, 273; 31, fol. 410.
[59]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 31, fol. 354.

později táž paní odprodala domek čís. pop. 9. Majitelem jeho stal se Martin Bauer, soused Bubeneěský, jenž do té doby držel dům čís. pop. 33.[60])

Dvorec čís. pop. 13, vlastně již jen výměnkářský domek se starou stodolou, chátral s lety a nebyl téměř k žádnému užitku. Vystavěti na místě jeho dům nový přál si *František Roubíček*, c. k. polír v Praze. I pohnul on paní Hergetovou, že prodala mu dvorec se zahrádkou, však bez polí, za 2000 zl. konv. měny, r. 1840.[61]) Než smlouva o tom vložena byla do knih, stavovské ředitelství statků upozornilo strany, že takové roztržení gruntu nemůže míti platnost bez vrchnostenského souhlasu, a poněvadž na usedlosti je robota, že dlužno prve ustanoviti, jakým dílem ta i ona strana bude jí povinna. Potom, aby snad staré zápisy o dvorci čís. pop. 13 a jeho pozemkovém příslušenství nevedly ke křivým domněnkám a sporům, bylo novému domu, jejž Roubíček v roce 1841 vystavěl, dáno číslo popisné 59. Roubíček držel jej společně se svou manželkou Annou, rozenou Patočkovou; načež když ona zemřela, poručivši díl svůj přátelům, matce Anně a bratru Václavovi (r. 1849), prodal dům *Jiřímu Fridrichu Hanfovi*, měšťanu Pražskému, za 10.000 zl. (r. 1853). Nástupci Hanfovi v majetku tom byli: *Jan Lehner* (r. 1861—1870),[62]) *Augusta Lehnerová* (r. 1870—1872), *Klementina Pickova* (r. 1872—1877), *Josef Patzelt* (r. 1877—1882), *Eleonora Klára Friedrichová* (r. 1882—1896), za níž dům pojmenován byl »villa Klára«, *Hugo z Friedrichu* (r. 1896—1902), *Karel Mayer* (r. 1902—1906). Od léta 1906 majitelem domu je *Čeněk Musil*.[63])

151. *Domy čís. pop. 37 a 54 v bývalé zahradě Jarošovské.*

Za války 30leté pobořena byla chalupa Prokopovská, jež stála v místech nynějšího domu čís. pop. 37. Držitelé její, kterým krom chalupy náležel dvorec čís. pop. 13, zůstavili poustku na rozpadnutí a přes městiště její rozšířili zahradu. Polnosti bývalé chalupy příslušely pak ke dvorci. Jak známo z předchozího vypravování, v letech 1659—1802 majiteli dvorce čís. pop. 13 byli Jarošové, podle nichž zahrada v místech zaniklé chalupy nazývána byla Jarošovskou. Jinak také, že ležela vedle cesty vedoucí do Obory, říkali jí zahrada u Obory. V Josefském katastru uvedena je míra její 294⅝ □ sáhu (čís. top. 536).

Po dražbě, v niž dědici Josefa Jaroše vydali nehybné jmění své r. 1802, dvorec čís. pop. 13 a s ním i zahrada u Obory přešly v držení dvorního stavitele Josefa Zobla.[64]) Nový majetník umíniv si zbudovati dům na Cihelném vrchu (poblíže hostince Na senníku), v místě kde byl domek *Jana Dominika* lopatáře, nabídl Dominikovi, že vystaví mu domek v zahradě

[60]) Tamže fol. 131, 206.
[61]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 78 n.
[62]) Tamže fol. 344, 345, 422.
[63]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 59.
[64]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 25, fol. 109.

u Obory, rovněž tak velký, jako je domek jeho na Cihelném vrchu, a že k novému domku postoupí mu zahrádku o 70 □ sáhách, ovšem směnou za starý domek. Když nabídka byla přijata a smlouvou ze dne 9. dubna 1804 utvrzena,[65]) Zobel přikročil ke stavbě domku. Aby pak nevznikla domněnka, že směnou přestává robotní povinnost Dominikova, bylo novému stavení dáno též číslo, jaké měl starý domek, to jest 37. V roce 1810 Dominik prodal domek *Ferdinandu Haasovi*, měšťanu Pražskému, za 1600 zl.; načež další majetníci byli: *Terezie, manželka Josefa Červenky* (r. 1817—1832), *Jan Prokop* řezník, zeť Terezie Červenkové (r. 1832—1840), *Tomáš Vlach* krejčí (r. 1840—1847), *Josef Riedl* pekař (r. 1847—1848),[66]) *Tomáš Vlach*, krejčí a potom pekař (r. 1848—1889), od něhož dům byl přestavěn a rozšířen, tak že v něm přibytek mělo až 17 rodin, *Josef Beneš* (r. 1889), Malostranská záložna v Praze (r. 1889—1890), *František Vokůrka* (r. 1890—1896) *Theodor Zářecký* pekař (od roku 1896).[67])

Domek čís. pop. 37 nezabral celé zahrady, nýbrž jen menší díl její. Ostatní částka zůstala Zoblovi; i byla od něho propůjčena šafáři Václavu Novotnému na čas života. Když výsluha ta došla, dcera a dědička Zoblova, Vilémina Hergetová, r. 1827 prodala zahrádku *Josefu Doušovi*, jenž se svolením zemského výboru vystavěl tam *dům čís. pop. 54*. Povinnost poddanská, na Doušu vložená, byla konati ruční robotu 13 dní v roce a přispívati 13 krejcary držiteli usedlosti čís. pop. 13 na pomoc v jeho kontribuci a pozemkovém úroku.[68]) Douša jsa v pozdějších letech nájemcem statku Karla Rylky ve Chvalách, zabředl do dluhů a prodal dům svůj v Bubenči *Františku Fišerovi* r. 1842.[69]) Další majitelé domu, k němuž uveden jest živnostenský výčep, byli: *Barbora, vdova po Františku Fišerovi* (r. 1872—1874), *Hubert Gulich* (r. 1874—1883), *Tomáš Vlach* pekař (r. 1883—1885), *Jan Šehnal* (r. 1885—1886), *Josef Divíšek* (r. 1886—1889), *Václav Fuks* (od roku 1889).[70])

152. *Bývalá chalupa Spalboudovská, nyní dům čís. pop. 9.*

Chalupa Spalboudovská náležela držitelům dvorce čís. pop. 13 a bývala údělem člena jejich rodiny, který nedošel lepšího opatření. V roce 1775 *Pavel Jaroš*, majitel řečeného dvorce, čině poslední pořízení, ustanovil, aby dědic statku, syn jeho *Josef*, splatil sestře své Anně 500 zl. a kromě toho by zůstavil jí tu stranou kostela ležící chaloupku, však jen do její smrti.[71]) Anna Jarošová nebydlila v chalupě, ale těžila z ní pronájmem

[65]) Kniha listin v AZ Smíchov 4, fol. 109 n.
[66]) Knihy pozemk. OS Karlínského, Holešovice IV. fol. 222 n.; VI. fol. 252 nn.
[67]) Kniha pozemk. OS. Smíchovského, vložka 37.
[68]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 31, fol. 206.
[69]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 87, 102.
[70]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 54.
[71]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 319 n.

Jezto bratr její Josef († r. 1790) nedoplatil jí otcovského podílu, rozhodla se učiniti pobožné nadání. Kšaftem ze dne 30. září 1792 poručila farnímu chrámu v Bubenči právo své ke 200 zl., na dvorci čís. pop. 13 ujištěným, aby za to konáno bylo do roka 12 mší svatých, a v každou sobotu by hořelo světlo u pobočního oltáře v témž chrámě.[72])

Označuje-li se poloha domku čili bývalé chalupy Spalboudovské slovy »stranou kostela« nebo »za kostelem«, dlužno podotknouti, že předtím, než vystavěn byl farní dům, vedla cesta z chalupy přímo ke kostelu. Zahrádka k chalupě náležitá sáhala pak téměř až k nové faře. Aby možno bylo zříditi u fary dvorek, zemský výbor učinil směnu s Josefem Jarošem, postoupiv mu za zahrádku, jež stala se dvorkem farním, kus kostelního pozemku po jihovýchodní straně chalupy.

Po smrti Anny Jarošové domek čís. pop. 9 připadl zase ke dvorci a byl s ním prodán *Josefu Zoblovi* r. 1802. Od dědičky Zoblovy, *Viléminy Hergetové*, koupil jej *Martin Bauer*, tesař a majitel domu čís. pop. 33, za 400 zl. konv. měny (r. 1828). Nástupce Martina Baura, syn jeho *Josef Bauer* zedník (r. 1832—1834), prodal domek *Martinu Buškovi* obuvníku.[73]) Potom vystřídali se v držení domku *Josefa, vdova po Martinu Buškovi* (r. 1862—1866), jež odprodala díl zahrady o 98 □ sáhách Alžbětě Nekvapilové, majitelce domu čís. pop. 52, *Anna Štěpánová* (r. 1866—1869), *Tomáš Vlach* (r. 1869—1870), *Karel Petzelt* (r. 1870—1909), od něhož dům byl přestavěn a náleží nyní *dědicům Petzeltovým:* Marii Eckertové, Františku Petzeltovi, Hermině Schönhöfrové, Janě Petzeltové a j.[74])

153. *Bývalá chalupa Bečvářovská, potom dům čís. pop. 26.*

Chalupa Bečvářovská náležela ke dvorci čís. pop. 4. Byla tudíž po smrti *Adolfa Bernarda hraběte z Martinic* († r. 1735) majetkem dcery jeho *Marie Dominiky*, jež pak v roce 1770 prodala ji se dvorcem čís. pop. 4 *Františku Adamu hraběti ze Šternberka.*[75]) Když roku posléze řečeného číslovány byly domy v Bubenči, nevíme z jaké příčiny chalupě Šternberské nedostalo se žádného čísla. Nejspíše byla tehdáž ohněm nebo válkou zničená, podle toho soudě, že v matrikách kostelních po mnoho let (1760 až 1782) nikdo z toho domu není jmenován, kdežto v roce 1783 přivádí se již Václav Brožek »z nové chalupy« a o rok později týž Václav Brožek z chalupy čís. pop. 26. V Josefském katastru uvedena jest chalupa hraběte Šternberka čís. pop. 26 (čís. top. 527) a zahrada při ní o 519$^{4}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 528). Obyvateli chalupy, jež měla čtyři světnice a komoru, v roce 1788 byli Václav Brožek řezník a Václav Čapek plavec.

---

[72]) Spisy bývalé jurisdikce purkrabské v AZ.

[73]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 25, fol. 109; 31, fol. 119, 131, 254, 308; 30, fol. 432.

[74]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 9.

[75]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 80.

Po smrti hraběte Františka Adama ze Šternberka († r. 1789) dědici jeho prodali dvorec čís. pop. 4, chalupu čís. pop. 26 a 66 strychů pole *Josefu Langrovi*. Však s toho trhu za krátko sešlo.[76]) Potom hospodářská správa hraběnky Marie Anny Šternberkové v Bubnech vyhledala jiného kupce, *Jana Petráka*, zedníka, jenž ujal chalupu se zahrádkou za 607 zl. 45 kr. a díl pole Na prostředním položení (čís. top. 592) v míře 4 strychů za 466 zl. 20 kr.[77]) Tak vzala počátek nová usedlost v Bubenči, jež potrvala sto a několik let.

Jan Petrák nebyl by mohl kupovati chalupu a pole, nebo řekněme raději platiti za ně, kdyby mu peněz neposkytla manželka jeho Marie Anna, bývalá vdova po Martinu Kratochvílovi, štěpaři v Královské štěpnici († r. 1791). Však ani jí peníze vlastně nenáležely, nýbrž dětem Kratochvílovým, tehdáž ještě nezletilým. Když nejstarší z nich Jan dospěl věku, manželé Petrákovi spokojili jej hotovými penězi. Ale mladšímu bratru jeho Antonínu nemohli již splatiti podíl. I vydali mu revers ze dne 16. ledna 1805 toho znění, že po jejich smrti polovice chalupy, zahrady a pole bude náležeti jemu, *Antonínu Kratochvílovi* (druhá polovice měla asi připadnouti Marii Anně, sestře Antonínově), a že od té doby, kdy Antonín stav svůj promění, rodiče poskytnou mu byt v chalupě zdarma. Kratochvíl revers přijal a před sv. Jiřím t. r. se oženil. Než dobrá vůle mezi ním a rodiči neměla dlouhého trvání. Konečně Kratochvíl přemluvil svou sestru Marii Annu, aby spolu s ním domáhala se otcovského podílu i úroku z peněz ode dne smrti otcovy. Proti tomu bránil se Petrák, namítaje, že dětem poskytoval životní opatření. Došlo pak mezi nimi ke shodě, podle níž Petrák r. 1810 postoupil Kratochvílovi chalupu a pole, ale vymínil přitom, že Kratochvíl doplatí za pole, co Petrák ještě byl dlužen, že sestře své Marii Anně, kdyby se vdávala, vydá 500 zl., že splatí otčímu svému 100 zl. a propůjčí mu v domě příbytek i dovolí, aby užíval čtvrtého dílu zahrady a tolikéž pole.[78]) Výminky byly dosti těžké; než Kratochvíl pracoval s tákovým úsilím, že vše mohl splniti, k čemu se byl zavázal, ba v roce 1816 přikoupil hostinec Na slamníku za 2000 zl.[79]) Podle stabilního katastru z roku 1840 dům jeho čís. pop. 26 zabíral 95 □ sáhů půdy, zahrada při domě byla o 530 □ sáhách (čís. 98), pole u cihelny Hergetovy o 2 jitrech 415 □ sáhách (čís. 311). Zmínky zasluhuje, že všecka snaha majitelů řečené cihelny pohnouti Kratochvíla, aby prodal jim pole, byla marna. Po smrti jeho majetek připadl synu *Františku Kratochvílovi* (r. 1867), jenž v roce 1876 odprodal hostinec Na slamníku. Když i on zemřel (r. 1889), dům s polem čís. kat. 202 zdědila vdova *Josefa*. Od ní stržila dům se zahradou obec mě-

[76]) Spisy bývalé purkrabské jurisdikce k r. 1799 v AZ.
[77]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 25, fol. 206, 212.
[78]) Spisy bývalé jurisdikce purkrabské v AZ.
[79]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 28, fol. 155.

sta Bubenče r. 1903[80]) a dala v těch místech zbudovati školu. Na poli, jež paní Josefa Kratochvílová prodala, zdvíhá se již řada domů.

151. *Bývalá chalupa u kostela v místech nynější radnice čís. pop. 8.*

Statek, jejž v Bubenči měl *Václav Jiří rytíř Kriegelstein ze Sternfeldu*, královský rada a přísedící komorního soudu, skládal se ze dvou poustek (z nichž jedna byla v místech nynější radnice, druhá v místech východní části domu čís. pop. 17 a domu čís. pop. 23) a 21 strychu polí, k řečeným poustkám jako bývalým chalupám příslušejících. R. 1749 po smrti rytíře Kriegelsteina do statku nebožtíkova uvedena byla vdova *Marie Antonie Kriegelsteinová*.[81]) Polí jejích nájmem užíval Vojtěch Doubek, majitel největšího dvorce ve vsi; i měl v tom nástupce Jana del Curto. Však v roce 1760 paní Kriegelsteinová povolila žádosti vdovy *Anny Josefy Preislerové*, držitelky dvou usedlostí v Bubenči, a prodala ji pole s oběma poustkami za 1500 zl. Jakkoli vždy předtím počítalo se osm kusů polí Kriegelsteinských, v trhové smlouvě z roku 1760 jest jich počteno deset a vedle nich ještě jakési pastviny.[82]) Vdova Preislerová zemřela před rokem 1765, zustaviv pět nedospělých dětí, jejichž poručník Jan Jindřich Neuber prodal všechen statek Preislerovský v Bubenči *dru. Karlu Josefu Dontovi*.[83]) Ježto nevyžádal si k tomu souhlasu od nejvyššího purkrabí, vzešly dalšímu držiteli těžkosti, o nichž my níže vyprávíme.

Dr. Dont odprodal hned v roce 1765 městiště u kostela, to jest zbořeniště a zahrádku, *Václavu Langrovi* jinak *Dlouhému* za 300 zl. Když pak Langer maje úmysl zbudovati domek v těch místech, ucházel se o povolení ke stavbě, hospodářský úřad purkrabský nechtěl jej uznati za majitele městiště, dokud nepředloží trhové smlouvy. I naléhal Langer na Donta o spis smlouvy, ale bylo mu řečeno, že Dont sám není ještě se svým majetkem v Bubenči zapsán do knih; pročež dlužno sečkati, až zápis Dontův se vykoná. Langer počav stavěti bez dovolení, smlouvy se nedočkal, neboť Dont zatím zemřel (r. 1768). Z té příčiny místnosti nového domku byly úřadem zavřeny. Teprv když kurátor Dontovské pozůstalosti a komisaři od soudu zřízení napravili předešlé nedostatky,[84]) Langer směl užívati svého stavení.

Zoveme-li majitele domku čís. pop. 8 Václavem Langrem, činíme to podle listin a zápisů v knihách purkrabských: naproti tomu v Bubenči Langra nikdo neznal. Koho znali, byl Václav Dlouhý, manžel Kateřiny, jež obchodovala s mlékem. Jak se podobá, Dlouhý přišel k německému jménu tím, že advokát Dont přijav od něho peníze za městiště u kostela,

[80]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 26.
[81]) DZ větší 371, fol. N. 22.
[82]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 311 n.
[83]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 36.
[84]) Spisy býv. úřadu nejvyššího purkrabství v AZ; kniha pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 45.

vydal mu německou potvrzenku, ve které Dlouhého nazval Langrem. Ježto listina byla podkladem dalšího řízení o majetku jeho v Bubenči, kancelářští duchové té doby drželi se raději německého jména než pravého příjmení. Však syn Václavův Josef nepsal se již jinak než Langrem.

Z prvých obyvatelů v novém domku u kostela byl učitel Josef Luver (r. 1772, 1774). Totě ovšem pozoru hodno, vzpomeneme-li, že domek čís. pop. 8 po roce 1796 stal se školou. Když Václav Dlouhý r. 1775 zemřel, posledního pořízení neučiniv, vdova Kateřina oznámila úřadu, že jmění manželovo připadá jí a dvěma dětem, dceři Anně, provdané za Josefa Hähnla, a synu Josefovi, jenž tehdá byl kyrysníkem v Carmelském pluku. I projevila ochotu postoupiti díl svůj Josefovi, poskytne-li jí opatření na čas života.[85]) Však syn nepřijal nabídky, ale zůstavil matku mocnou hospodyní domku až do její smrti. V Josefském katastru při domku Kateřiny Dlouhé (čís. top. 529) zapsána je zahrádka o 138 □ sáhách (čís. top. 530). Z ní počítalo se ročního užitku 47 kr. Ve stavení, jež bylo o dvou světnicích a komoře, roku 1788 přebývali dva nájemníci nebo nájemnice obchodující s mlékem. Podle rozpočtu z roku 1789 Kateřina Dlouhá měla platiti pozemkové vrchnosti 2 zl. 20 kr. ročně.

Josef Langer propuštěn byv z vojny, usadil se v Praze, i vedl tam řemeslo tesařské a zjednal si měšťanství. Domek svůj v Bubenči poněkud přestavěl. V zahrádce, kterou pilně vzdělával, měl, jak vrstevníci svědčí, výborné keře révové. Asi roku 1793 uživ naholilé příležitosti, koupil od dědiců hraběte Františka Adama ze Šternberka dvorec čís. pop. 4 s chalupou čís. pop. 26 a 66 strychy pole. Ale prve než mohl první větší peníz za statek složiti, zemřel na jaře r. 1794. Proto trh, který on byl učinil, neměl další platnosti.[86]) Kurátor jeho pozůstalosti dr. Tadeáš Hubálek vyžádal si svolení vydati domek čís. pop. 8 na dražbu. Ze spisu, jejž odhadci složili, dovídáme se, že ve stavení byla dvoje kamna a chlební pec, za stavením na dvorečku »jedna světnice« a v zahradě altánek. Při dražbě dne 14. července 1796 stržil domek se zahrádkou rychtář Jan Helcl za největší podání 600 zl., však ne pro sebe, nýbrž pro *pány stavy*,[87]) kteří vyhlédli dům za školu. O tom my jednáme v jiné kapitole, podotýkajíce zatím, že páni stavové propůjčili zahrádku, od školy oddělenou, farářům Bubenečským.

155. *Díl bývalé chalupy Tylišovské, nyní dům čís. pop. 17.*

Poustka při Oborní zdi po severní straně nynějšího náměstí měla v letech 1732—1767 tyto držitele: *Václava Jiřího rytíře Kriegelsteina ze Sternfeldu* (do r. 1749), vdovu *Marii Antonii Kriegelsteinovou* (r. 1749 až 1760), vdovu *Annu Josefu Preisleroyou* a děti její (r. 1760—1765), advo-

[85]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 210.
[86]) Spisy bývalé jurisdikce purkrabské k r. 1799 v AZ.
[87]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 29, fol. 47.

káta *dra. Karla Josefa Donta* (r. 1765—1767).[88]) Jim náležela také poustka bývalé chalupy u kostela a pozemkové příslušenství obou řečených poustek, 21 strychů polí. Nad to pak vdova Anna Josefa Preislerová a po ní dr. Karel Josef Dont byli majiteli bývalého dvorce obornického čís. pop. 5 a dolejší krčmy ve vsi, k níž náleželo asi 10 strychů pozemků. Dr. Dont odprodal nejprve poustku bývalé chalupy u kostela, však bez polí (r. 1765), potom dolejší krčmu, též bez polí (r. 1766). I zbyly mu dvorec čís. pop. 5, poustka chalupy Tylišovské a svrchu dotčené polnosti. Jak se podobá, poustka chalupy Tylišovké byla již od vdovy Preislerové opravena, tak že v těch místech zdvíhala se stodola. R. 1767 Dont zabředl do dluhů; i nemoha jinak spokojiti své věřitele, prodal dvorec, stodolu v místech bývalé chalupy Tylišovské a všecky polnosti *Janu Pavlu z Hoyeru*, příseženému zemskému účetnímu.[89]) Nový majetník odhodlal se ke koupi z touhy po domě, v němž letního času chtěl přebývati, nikoli však ze záliby v polní ekonomii. Proto když roku 1768 nahodil se mu kupec, *Václav Holeček*, měšťan Nového města a nájemce Královského mlýna v Bubenči, Hoyer zůstaviv sobě dvorec někdy obornický, od Donta pěkně přestavěný, prodal Holečkovi »polní hospodářství 44 strychy 3 věrtele staré české míry a stodolu s kuchyňskou zahradou, s jedním malým stavením, ve kterém na ten čas pecnář pod činží zůstává, dva vozy, dva pluhy, vláčení brány, dva koně, 4 krávy a obilí letošní za 4500 zl. R.«[90]) Podle soupisu maličko později zhotoveného k hospodářství Holečkovu náleželo 12 kusů polí, jichž plošná míra činila 34 strychy 3 věrtele ¼ čtvrce. Co pak se tkne malého stavení čili příbytku pecnářova, soudíme, že je míněn domek v bývalé zahradě Klaudovské.

Koupí pozemků a stavení Holeček přijal na sebe závazky, kterým nemohl dobře stačiti. Již placení laudemijní taxy bylo mu kamenem úrazu. V listě ze dne 4. prosince 1770, řízeném k nejvyššímu purkrabí, vyznává nejprve, že nemá, čím by platil, protože polní hospodářství jeho u Císařského mlýna po léta zisku nedává, a mlynářství pro nedostatek meliva sotva co nese; nad to prý v témž roce utrpěl škodu povodní; i prosí, aby mu bylo poslověno. Jakým způsobem naléhali na něj o zaplacení taxy, poznáváme z jiného listu, kterým Karel Libický, řezník na Hradčanech, dne 14. prosince 1770 přednesl svou nesnáz úřadu purkrabskému. Psal totiž: Najal jsem stodolu od mlynáře Holečka v Bubenči a svezl jsem do ní seno z hradeb. Nyní však, ač sena pro dobytek potřebuji, nemohu se k němu dostati, protože stodola pro nezaplacení taxy za zápis je z úřadu zapečetěna.[91]) Netřeba dodávati, že Libický prosil, aby stodolu mu otevřeli.

[88]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 311 n.; 8, fol. 36.
[89]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 48.
[90]) Tamže fol. 77.
[91]) Spisy býv. úřadu nejvyššího purkrabství v AZ.

Holeček splativ Hoyerovi za hospodářství toliko 1000 zl., měl příčinou nedoplatku obtíže s jeho věřiteli. Aby zabránil soudní dražbě, dlužil peníze a vyjednával odklady splátek. Konečně nevida jiného zbytí, počal odprodávati své pozemky. V roce 1779 prodal Antonínu Měchurovi bývalou zahradu Klaudovskou s domkem čís. pop. 18 a Tomáši Pavlíkovi z Holešovic 2 strychy pole na Čertoušku. O rok později prodal Josefu Jarošovi z Bubenče tři kusy pole (4 strychy u Pražských hradeb, 2 strychy u kamenného mostku, 2 strychy u černého křížku) a Matěji Kubíkovi z Holešovic 4 strychy pole Na kalhotech.[92]) Když potom listem ze dne 11. dubna 1781 žádal nejvyššího purkrabího za konsens k rozprodeji všech ostatních pozemků, bylo mu dáno za odpověď, že smí zeziti majetek jen se souhlasem svých věřitelů. Holeček tedy zjednal si řečený souhlas a prodal pak Tomáši Pavlíkovi 5 strychů pole u Oborní zdi za vinicí Martinickou (r. 1781), Antonínu Měchurovi 7 strychů pole za hostincem Na senníku (r. 1781) Jakubu Dejmlovi 4 strychy pole Na příčce (r. 1783), témuž *Jakubu Dejmlovi* půl stodoly, v chalupu upravené, s polovicí zahrádky u ní a 2 strychy pole u Pražské cesty (r. 1783), Jiřímu Kosovi druhou polovici stodoly aneb již chalupy s polovicí zahrádky a 3 strychy pole Na klínech (r. 1783).[93])

Stodola Holečkova přestavěna byla v obytný dům krátce před rokem 1780. Jakkoli pak dům rozdělen byl na dvé, a každá polovice náležela jinému majiteli, přec na označení té i oné polovice domu užívalo se zprvu jednoho a téhož čísla popisného 23. Teprv z počátku 19. století dáno bylo západní polovici číslo jiné, totiž 17. K této polovici domu a jejím dědicům chceme nyní přihlédnouti.

Jakub Dejml zaplatil Holečkovi za chalupu, v níž byla světnice a dvě komory, 550 zl., za zahrádku při ní 70 zl., za pole 696 zl. Podle Josefského katastru zahrádka měla míry $145^2/_6$ □ sáhu (čís. top. 526), pole u Pražské cesty zabíralo $1398^3/_6$ □ sáhu (čís. top. 589), pole Na příčce bylo o 1 jitru $967^2/_6$ □ sáhu čís. top. 591). Užitku ze zahrádky počítalo se 47 kr., výnosku z polí 52 zl. 37 kr. Platy Dejmlovi uložené byly: $25^3/_4$ kr. pozemkového úroku, 1 zl. 29 kr. výkupného z roboty, 40 kr. desátku faráři Bohnickému. Kvota laudemijního platu při rozvrhu jeho na 20 let činila 2 zl. $52^3/_4$ kr. Však o tom nevíme, že by konverse laudemia v roční plat se byla ujala a platnost měla.

Když po roce 1789 dědici hraběte Františka Adama ze Šternberka rozprodávali orné pozemky v Bubenči, Jakub Dejml koupil od nich tři kusy: díl pole Nad hořejším dvorem (čís. top. 590) o 2 jitrech, díl pole Na prostředním položení (čís. 592) o 1 jitru a pole Na zadním položení o 1 jitru 102 □ sáhách (čís. top. 597).[94]) Ježto za pole hned zaplatil a potom, sotva

---

[92]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 236, 238, 242, 261.
[93]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 280, 303, 308; 24, fol. 24, 26.
[94]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 25, fol. 203.

několik let minulo, 900 zl. půjčoval, je patrno, že hospodářství při chalupě neslo pěkný užitek. V roce 1812 ženil se syn Jakubuv *František Dejml*. Za peníze, jež nevěsta věnem přinesla, Jakub Dejml postoupil novým manželům chalupu s poli, vyměniv si byt v domě a společnou stravu se synem a snachou.[95]) Však po osmi letech znechutil si stolici výměnkářskou, pojal ženu a přestěhoval se do svého domku čís. pop. 39.

Ani mladý Dejml, jenž v obci zastával povinnost rychtářskou, nebyl spokojen svou živností. Proto, když smrtí otcovou pominul výměnek, vznesl žádost k vrchnosti, aby směl prodati chalupu *Michalu Jašinskému*, pekaři v Bubenči, a pole dru. Antonínu Hergetovi z Prahy. Na to odpověděli mu z purkrabské jurisdikce, že Jašinský je osoba úřadu neznámá; chce-li se státi emfyteutou, že jest potřeba, aby on kupec Jašinský přes jeho samého a familije jeho života chování, jednání a skutky spravedlivé vyznání neb svědectví od svého slavného ouřadu, kterýmu on ze svou familijí osobně patří, k takové žádosti o povolení k koupi přiložil ; co pak se tkne Hergeta, že dlužno zjistiti, zda on ty grunty pro svou osobu nebo pro jeho paní manželku Viléminu (která je majitelkou hospodářství v Bubenči) kupuje.[96]) Když tomu bylo dosti učiněno, František Dejml prodal chalupu Jašinskému za 600 zl. (r. 1824) a pole svrchu jmenovaná v míře 6 jiter 867/9 □ sáhu Vilémině Hergetové za 2000 zl. (r. 1825).[97])

Michal Jašinský upraviv si v domku čís. pop. 17 dílnu a krám, zásoboval Bubeneč pekařskými výrobky. Jak tuze bránil, aby cizí zboží toho druhu nebylo v místě dáváno na trh, svědčí stížnost jeho proti vdově Kateřině Hájkové, která r. 1831 počala v sadech Bubenečských čili v stromořadí před Oborou prodávati zemle. Ačkoli sám ředitel hospodářského úřadu domlouval mu, aby nenastupoval proti chudé ženě, Jašinský prohlásil, že jako poplatník daně od stížnosti upustiti nemůže. Asi o měsíc později Hájková podala prosbu purkrabské jurisdikci, aby jí dáno bylo svolení k té nepatrné živnosti.[98])

Vzrostla-li zámožnost aneb spíše podnikavost Michala Jašinského, jenž v letech 1834—1850 byl místním rychtářem, tak, že mohl přikoupiti hostinec Na senníku (r. 1840): majetkový stav jeho po roce 1850 velice se zhoršil. Jak se zdá, Jašinský naložil mnoho na stavby a opravy domů. Když děti jeho a jiní přátelé počali usilovati o ujištění svých podílů nebo půjček, postoupil jim, totiž synu Josefovi, dceři Marii a snaše Terezii, polovici všeho jmění. Potom r. 1852, aby spokojil věřitele, prodal svou polovici hostince Na senníku Karle Brandejsové. V té době a již od roku 1842 dům čís. pop. 17 nebyl obydlen. Teprv r. 1853 přistěhoval se tam *František Wernhardt*, jehož manželce *Josefě* Jašinský se svými přáteli dům za 6450 zl. prodal. Další majitelé nynějšího dvojdomu, kdež umístěn

[95]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 28, fol. 248.
[96]) Spisy bývalé jurisdikce purkrabské k r. 1824 v AZ.
[97]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 29, fol. 190, 197.
[98]) Spisy býv. jurisdikce purkrabské v AZ.

je policejní úřad, byli *Vilém Hanel*, kupec v Starém městě Pražském (r. 1857—1862) a *Jiří Hugo Hezner* z téhož města (r. 1862—1873).[99]) Od Heznera koupil dům se zahrádkami *c. k. erár* pro policejní komisařství.[100])

156. *Díl bývalé chalupy Tylišovské, potom dům čís. pop. 23.*

Jak již svrchu jsme uvedli, *Václav Holeček* upraviv stodolu, jež byla v místech bývalé chalupy Tylišovské, v obytné stavení, rozdělil stavení na dvé a prodal západní polovici Jakubu Dejmlovi, východní pak polovici Jiřímu Kosovi r. 1783. Tíž dva noví domkaři nebo chalupníci koupili od Holečka díl jeho polí. Ježto stateček byl emfyteutní, nadešla hned při vkladu do knih povinnost zaplatiti z něho laudemium (4% trhové ceny) a zápisné. Když Dejml a Kos zvěděli, že hospodářský úřad vyměřil jim poplatek 136 zl. 50 kr., podali dne 20. března 1784 žádost k purkrabské jurisdikci, aby jim platiti bylo ne to, co hospodářský úřad napočetl, nýbrž co ustanovuje císařský patent ze dne 15. května 1779. Na to dána jim odpověď, že řečený patent netýká se tax, jimiž povinni jsou držitelé emfyteutních dominikálních gruntu; kdežto právo přijímati z takových statků poplatek laudemijní potvrzeno je cirkulářem ze dne 6. září 1780. Nicméně Dejml a Kos nespokojili se tou odpovědí; i učinili nové podání, žádajíce, ježto grunty jejich jsou v pravdě kontribuční, aby za jejich vklad do knih směli platiti podle patentu z roku 1779 tudíž o 121 zl. 50 kr. méně, než se jim ukládalo.[1]) Je pak k pravdě podobno, že nějaké slevy přece dosáhli.

Ať již omezíme řeč na majetek jednoho z nich, totiž *Jiřího Kosa*, chalupa, kterou on koupil od Holečka za 650 zl., byla o dvou světnicích a komoře. Při ní zahrádka, sahající od stavení až k Oborní zdi, měla míry 48 □ sáhů (čís. top. 525). Pole Na klínech, za něž Kos zaplatil Holečkovi 348 zl.,[2]) drželo 1 jitro 441$^{1}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 594). Užitku ze zahrádky počítalo se 16 kr., z pole 27 zl. 4 kr. Platy činily: 13 kr. pozemkového úroku, 46 kr. výkupného z roboty, 20 kr. kostelního desátku, 2 zl. 44 kr. raty laudemijní.

Usedlost, o níž rozprávíme, nevynikala jistě velikostí. Však i malé hospodářství na blízku Prahy, přičinil-li držitel náležitou píli, bylo výnosnější než statek na venkově. Kos sotva že 10 let pracoval o poli, nastřádal slušnou hotovost, tak že mohl pomysliti na rozšíření nehybného majetku. Nejprv tuším přikoupil 10 strychů polí od dědiců hraběte Františka Adama ze Šternberka. Potom, když bylo na prodej stavení dvorce čís. pop. 4, po smrti Josefa Langra († r. 1794), strží jej od týchž dědiců. Ani svatby tří starších dcer jeho, ač každé dceři poskytl věna několik set zlatých, neumenšily jeho zámožnosti. Dcera Kateřina provdala se za

[99]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 303, 342, 344, 360 n.
[100]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 17.
[1]) Spisy býv. jurisdikce purkrabské v AZ.
[2]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 24, fol. 26.

Matěje Pekárka, syna chalupníkova z Holešovic. Manželum těm Kos postoupil chalupu čís. pop. 23 s polem Na klínech za 733 zl. Smlouva o postup nebo prodej sepsána byla později a do knih dostala se teprve v roce 1803.[1] Zatím r. 1801 Matěj Pekárek zemřel. Vdova *Kateřina*, matka dvou nedospělých synů, *Josefa* a *Jana*, činíc přípravy k novému sňatku, předložila úřadu svatební smlouvu, podle níž ženich její Jan Havelka zavázal se složiti pro sirotky Pekárkovy 300 zl. do duchodu sirotčího »na slavný úřad nejvyššího purkrabství« a za to byl připouštěn za spolumajitele chalupy čís. pop. 23. Smlouvu tu v kanceláři hned přijali a vtělili,[2] ač ke sňatku potom nedošlo. Místo Havelky vdova Pekárková pojala za muže Karla Strnada.

Když dospěl pastorek Strnaduv *Josef Pekárek* zedník a hlásil se o svůj díl po otci, našlo se, že žádného podílu nemá, protože podle knih polovice chalupy náleží matce a druhá polovice Janu Havelkovi, jenž měl sice složiti do důchodu sirotčího 300 zl., ale neučinil tak. Aby dědic práva svého přece došel, bylo třeba vyhledati Havelku a přiměti jej k renunciaci (r. 1824); načež teprve synům Pekárkovým podíly byly přiznány. Po smrti matčině r. 1829 chalupu ujal starší syn Josef, již řečený, ujistiv bratru Janovi díl jeho.[3] Pole Na klínech, jehož, míra podle stabilního katastru byla 1 jitro 510 □ sáhů (čís. 305), náleželo k chalupě do roku 1846, kdy Pekárek prodal jej Janu Schlöchtovi, vlastníku poplužního dvora.[4]

Po Josefu Pekárkovi majiteli domu čís. pop. 23 byli: *František Tůma* (r. 1859—1860),[5] *Josef Tůma*, mistr zednický (r. 1860—1893), *Kateřina, vdova po Josefu Tůmovi* (r. 1893—1903), *Ladislav Tůma*, městský tajemník (r. 1903—1908), od něhož dům koupila obec města Bubenče[6] a dala jej zbořiti.

157. *Bývalá dolejší krčma, nyní hostinec Na slamníku čís. pop. 12.*

František Antonín Mahner koupiv dne 5. května 1741 krčmu a její příslušenství (to jest pustou kovárnu u krčmy, 7 strychů pole a Klaudovskou zahradu), nedbal toho, co bylo přední jeho povinností, aby majetek dal zapsati do knih úřadu purkrabského. Proto dne 14. března 1742 dostalo se mu písemné výstrahy, jestliže do téhodne trhové smlouvy nepředloží a laudemia nezaplatí, že krčma v dražbě bude prodána. Uleknuv se hrozby, Mahner uposlechl; čehož snad později litoval, neboť již v létě toho roku válka připravila jej o stavení krčmy. Škoda, jakou v krčmě způsobili vojáci Francouzští, Bavorští, Polští a Saští, pobravše něco piva, kořalky, dříví a svítiva (podle specifikace z roku 1743 bylo toho za 29 zl. 54 kr.),

[1]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 25, fol. 118.
[2]) Tamže fol. 174, 176.
[3]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 31, fol. 12, 92.
[4]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 226 n.
[5]) Tamže fol. 389.
[6]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 23.

došla časem nápravy; ale ztráta stavení, až do podvalů strženého a rozneseného, padla na majitele samého.

Mahner hledaje cestu z neštěstí, radil se s mandatářem purkrabským drem. Václavem Xaverem Neumanem z Puchholce, bylo-li by lze čepovati zatím v jiném domě, než krčma bude vystavěna. Při tom myslil na deskový dvorec svůj v Bubenči. Avšak musil sám uznati, že by držitelka druhé krčmy zdvihla odpor proti tomu a žalovala u komorního práva. Dr. Neuman mínil, aby Mahner vyžádal si svolení k výčepu lihovin ve dvorci Gänsmüllerově, jenž je purkrabský a má dobrý sklep; srozumí-li se s majitelem dvorce, pravil, že není, proč by se mu toho odpíralo. Mahner tudíž sepsal dne 1. dubna 1743 ponížen ou suppliku k nejvyššímu purkrabí Janu Arnoštu hraběti Šafgoči, jejíž tenor překladem tlumočíme: Vaši vysokou říšskohraběcí Excellenci na kolenou prosím, abyste ráčil mně nehodnému prokázati vzácnou milost, poněvadž jsem původem těch nešťastných a bezbožných Francouzů a zemských škůdců přišel o svůj majetek, zejména o hostinec v Předním Ovenci, kterýž ex integro et totaliter je stržen a zničen, a nemohu nyní stavěti, spíše prodati musím, prosím V. Hrab. Excell. o konsens, dokud krčma nebude vystavěna, abych směl ve dvoře prodávati lihoviny na důchodní dobré purkrabského pivovaru.[9])

Nejvyšší purkrabí neuznal za dobré vyhověti prosbě Mahnerově, snad proto, že majitel dvorce Filip Khas zdráhal se propůjčiti sklep a místnost k zatímní krčmě. I nezbylo Mahnerovi než vyhledati kupce, a když jej nalezl, žádati za svolení, aby poustku dolejší krčmy s jejím příslušenstvím směl prodati. V listě svolovacím ze dne 30. dubna 1743 bylo mu oznámeno, že smí prodati, však jen osobě, která by byla milá nejvyššímu panu purkrabí, a že pod trestem konfiskace má prve ukázán býti návrh trhové smlouvy, aby se vyšetřilo, zda neobsahuje věci směřující proti dominikálním právům Jeho Excellence. Kupcem poustky byl *Sebestián Erhart*, měšťan Menšího města, r. 1743.[10]) Jeho nákladem vznikla pak budova nové krčmy, podle popisu soudě, ne tuze výstavná. K obnově kovárny přitom již nedošlo. Kromě krčmy, kterou my od té doby chceme nazývati hostincem, náležel Erhartovi bývalý obornický dvorec; což obě v roce 1749 zdědila po něm dcera *Anna Josefa*, tehdá již vdova po Františku Arnoštu Adelgeisovi, měšťanu Menšího města.[11]) Za nájemce hostince přijat byl Matěj Novák (r. 1749, 1750); později v témž nájmu shledáváme Kašpara Helcla (r. 1758, 1765).

Po smrti vdovy Anny Josefy poručník nedospělých dětí jejích, Jan Jindřich Neuber, prodal všechen statek Adelgeisovský v Bubenči advokátu *dru. Karlu Josefu Dontovi* r. 1765.[12]) O trhu tom možno říci, že byl

[9]) Spisy býv. úřadu nejvyššího purkrabství v AZ.
[10]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 328 n.
[11]) Tamže fol. 329 n.
[12]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 36.

ukvapený a sirotkům škodlivý, neboť statek jejich stál za více, než byl prodán. Nový majetník nemeškal těžiti z koupě. Nepožádav ani za vrchnostenský souhlas, přikročil k dismembraci statku. Stavení hostince (ovšem s městištěm u něho, ale bez polí) prodal v roce 1766 *Tomáši Baurovi*, podruhu v Bubeneči, proboštskému poddanému na statku Dejvickém, za 470 zl. Bauer maje slib od Donta, že mu opatří konsens ke koupi, jal se opravovati dům a naložil na stavbu 200 zl. Když potom Dont zemřel, slibu nesplniv, a věřitelé jeho vložili zápověď na hostinec, purkrabská jurisdikce neuznala Baura za majitele. I bylo třeba mnohých pochůzek, žádostí a úředního jednání, než opatrovník Dontovské pozůstalosti dr. Jan Václav Dvořák z Boru a komisaři od soudu zřízení r. 1769 dali hostinec zapsati Baurovi do knih purkrabských.[13])

Při hostinci Baurově čili domě čís. pop. 12, jenž měl toliko dvě místnosti, světnici a komoru, byla zahrádka o 85 □ sáhách (čís. top. 538). Užitku z ní počítalo se 36 kr. O ročním platě majetníkově dochází zpráva, sama o sobě nedosti srozumitelná: Vyměřená urbariální povinnost vynáší 3½ zl. Tuto povinnost jest dle kontraktu díl od emphyteutického gruntu Nro 5 každoročně vybejvati, totiž úroku 3 zl. 30 kr.«[14]) Písatel měl za to, že »hospoda na štrozoku«, jak tehdá již se říkalo, je příslušenstvím obornického dvorce čís. pop. 5. Chtěl tudíž říci, že plat z hostince je dílem platu ze dvorce a celého jeho příslušenství. V pravdě však takové spojitosti mezi hostincem a dvorcem nebylo a býti nemohlo, protože hostinec byl purkrabský a dvorec svobodnický. Na původ dotčeného omylu ukázali jsme svrchu v dějinách dvorce.

Šenkýř Tomáš Bauer měl syny Martina a Tomáše. Onoho dal vyučiti tesařství, a když dospěl, postoupil mu kus pozemku u hostince a učinil mu pomoc, aby mohl vystavěti domek čís. pop. 33; tohoto obrátil k řemeslu ševcovskému. V poslední nemoci své r. 1790 hledě asi k tomu, že Tomáši je teprv 19 let, ustanovil, aby manželka jeho *Dorota*, matka Tomášova, byla mocnou hospodyní v domě až do své smrti; potom teprv aby Tomáš ujal hostinec a splatil podíly dvěma mladším sestrám. Jak nedobře osvědčilo se to ustanovení, jde ze žaloby, kterou mladý *Tomáš Bauer* vznesl k úřadu dne 15. ledna 1796. Matka moje Dorota, psal on, slíbila mně o svatbě a také svým podpisem před několika svědky to potvrdila, že o budoucích hromnicích postoupí mně šenk. K tomu přislíbil muj tchán, jakmile počnu šenkovati, že vydá mi 130 zl. věna a dvě dojné krávy. Ale nyní matka vyhání mne z domu, zavírá přede mnou topivo a chce nazpět, co stálo mé učení řemeslu ševcovskému. I prosím za opatření, abych s pokojem mohl doma pracovati; a matka ať splní, co mně slíbila.

Když mír v domě jakž takž byl obnoven, bratr Tomášův Martin počal jeviti nespokojenost, tvrdě, že pořízením otcovým, podle něhož má splatiti

[13]) Tamže fol. 44.
[14]) Spisy býv. jurisdikce purkrabské v AZ.

sestrám 30 zl., které mu otec na stavbu domku půjčil, a nad to dávati držitelům hostince Na slamníku 35 kr. ročního platu z domku, je proti ostatním dětem zkrácen. Aby si újmu nahradil, zabral kus zahrady u hostince a učinil z ní dvorek ke svému stavení. Proti tomu Tomáš dne 22. března 1802 vedl stížnost u purkrabské jurisdikce, i vinil matku, že nadržuje Martinovi. Konečně o tři léta později všickni se porovnali. Matka Dorota, věkem sešlá, postoupila Tomášovi hostinec, vymíniviši si jak byt a peněžnou pomoc tak právo v zahrádce se vyraziti. Martinovi, protože z hospody málo obdržel, Tomáš dal z lásky 100 zl. i odpustil mu činži z domku a postoupil kus zahrádky. Také sestry Tomášovy pokročily vstříc naději, že dočkají se svých podílů.[15])

Vedle řemesla a obchodu Tomáš Bauer hleděl polního hospodářství, však jen v malé míře, jak bylo třeba pro domácnost. V roce 1808 půjčiv něco peněz druhému šenkýři ve vsi, Josefu Holubovi, ujal od něho 4 líchy pole u Oborní meze Nad arcibiskupskou vinicí. Když pak chtěl déle užívati pozemku, než bylo smluveno, Holub žaloval na něj pro rušení držby. R. 1809 manželka Tomášova Terezie koupila za peníz, po rodičích zděděný, 2 strychy pole Na malém položení (čís. top. 587) od bývalého rychtáře Jana Černého. Ježto nebyla spolumajitelkou hostince, nedala pole připsati svému manželu. Brzy potom Tomáš Bauer počal se zadlužovati; i přiměl Terezii, aby pole prodala. Od ní strhl je Tomáš Soukup r. 1812.[16]) Vzrůstající dluhy a naléhání věřitelů byly příčinou, že Tomáš Bauer v roce 1816 prodal hostinec *Antonínu Kratochvílovi*, držiteli chalupy čís. pop. 26, za 2000 zl. vídeňské měny.[17])

Nový majetník nehodlaje sám býti šenkýřem, zjednal za nájemce Františka Albitze, reálního invalidu, jenž s novým rokem 1817 přistěhoval se do Bubeneče. Hned v první neděli po jeho příchodu bylo patrno, že rád dopřeje hostům i prodloužilé zábavy. Odpoledne totiž rozzvučela se hudba v hostinci a potrvala až do rána příštího dne. Také v další neděli, ač již rychtář bránil, hudba a tanec Na slamníku dodržely k ranní hodině. Po stížnosti rychtářově ředitel hospodářského úřadu František Guttenberger vzkázal Albitzovi, že hudba v hostinci nesmí trvati déle než do půl noci, v Bubeneči pak že hudební zábava dovoluje se jen ob neděli. Když potom ve svátek hromnic rychtář jménem ředitelovým zastavoval muziku, Albitz tuze odpíral a křičel, že ředitel nic s ním nepořídí, že on se ředitele nebojí, lidem pak mluvil: Jste blázni, že posloucháte ředitele. Druhý den na to přišel úřední mušketýr a dodal Albitzovi přípis od ředitele. V něm Guttenberger nařizoval Albitzovi, aby ukázal své konduitní listy, ježto jinak není možno připustiti jej za nájemce hostince. Albitz vyrozuměv přípisu, pohaněl znova ředitele a učinil mu surové vzkazy. Dokladů, jichž

[15]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 25, fol. 232.
[16]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 27, fol. 181; 28, fol. 42.
[17]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 28, fol. 155.

nevydal, hospodářský úřad opatřil si jiným způsobem. I bylo z nich vidno, že Albitz zle se choval již na vojně a nelépe potom, když usadil se v Praze, kdež neměl ani oprávněné živnosti. Poněvadž pobyt jeho v Bubenči byl by se škodou dobrých mravů, hospodářský úřad požádal velitelství, by odtamtud jej vyhostilo.[18])

Antonín Kratochvíl dopustil se chyby, že uzavíral smlouvu o pronájem hostince, nevyžádav si k tomu svolení od vrchnosti. Aby pocítil moc úřadu, kterého svým činem pominul, ředitel Guttenberger dne 3. března 1817 oznámil mu, že nelze trpěti, aby cizí poddaný byl emfyteutou na panství purkrabském; ježto tedy Kratochvíl je poddán k Bubnum, že se mu ukládá, aby ihned vyžádal si odtamtud propuštění a přešel na panství nejvyššího purkrabství. Když Kratochvíl nevyhověl tomu rozkazu, bylo mu ohlášeno další rozhodnutí ze dne 30. března t. r., že má na vůli buď vyjednati si propuštění z Buben nebo prodati hostinec Na slamníku. Potom v květnu hospodářský úřad navrhoval již purkrabské jurisdikci, aby proti neposlušnému emfyteutovi, jenž nemá úcty k vrchnosti, zakročilo se podle politických zákonů. Kratochvíl hledal zatím kupce ke Slamníku, a že nebylo, komu by hostinec za slušný peníz mohl prodati, vyprošoval si další odklady. Konečně dne 12. ledna 1818 přednesl stížně nejvyššímu purkrabí Františku Antonínu hraběti Libštejnskému z Kolovrat, že hospodářský úřad, bera sobě nepodstatnou záminku, vypuzuje jej z Bubenče, kdež náležejí mu dvě usedlosti; i prosil za ochranu. Nejvyšší purkrabí vyžádal si o věci dobré zdání, jež vyznělo v ten rozum, že usedlý poddaný, koupí-li statek na jiném panství, nemůže podle zákona býti nucen, aby onde vybavil se z pravomocnosti a tuto pod pravomocnost vstoupil, čili že každému na vůli jest, aby byl osedlý na více místech a přitom svou osobou zůstal pod pravomocností místa, kde přebývá. Kdyby od zásady té se upustilo, že by nikdo nekupoval emfyteutních statků, a na platech laudemijních jevila by se újma. Byla pak Kratochvílovi dána odpověď uspokojivá, kdežto hospodářskému úřadu dostalo se výtky, že nejednal podle zákona. A přece úřad ten byl v právu; neboť Kratochvíl nebyl usedlý v Bubnech a nepřebýval tam, nýbrž od roku 1802 bydlil v Bubenči. Aby nemilý spor s ním vzal konec, hospodářský úřad r. 1819 vyjednal sám jeho propuštění z Buben.[19])

Od té doby Antonín Kratochvíl byl opatrnější ve volbě nájemců a neuzavíral smluv s nimi bez vědomí úřadu. R. 1830 dal hostinec v nájem za roční plat 100 zl. svému synovci Josefu Kratochvílovi, mladíku teprv 18letému. Jakkoli smlouva jejich byla na pět let, pachtýř hned po roce vyhledal si jiné zaměstnání. Řadu nájemců ukončil František Tůma v roce 1837; načež Kratochvíl usadil Na slamníku svého syna *Františka*, jenž pak šenkýřovav 30 let, hostinec zdědil. Za naší paměti vlastníky

[18]) Spisy býv. jurisdikce purkrabské v AZ.
[19]) Tamže.

hostince nově zbudovaného byli *Václav Bambásek* (r. 1876—1888) a syn jeho *Jan* (r. 1888—1894). Nyní majitelkou jest *Karolina Bambásková*, vdova po Janovi.[20])

158. *Dům čís. pop. 33.*

Tomáš Bauer, majitel hostince Na slamníku, propůjčil staršímu synu svému Martinovi, jenž byl řemesla tesařského, pozemek vedle hostince, aby si na něm vystavěl domek. Asi roku 1793 došlo ke stavbě, a domku dáno bylo číslo 33. *Martin Bauer* zavázal se, že z místa, za staveniště mu poskytnutého, dávati bude majitelům hostince 35 kr. ročně na pomoc v jejich pozemkovém platě a v kontribuci. Když roku 1798 zemský výbor poručil, aby poddanské chalupy, v Bubenči nově vystavěné, vloženy byly do knih, Bauer, ač rozkaz se ho netýkal, protože domek čís. pop. 33, zbudovaný na pozemku emfyteutním, nebyl poddanský, přišed s rychtářem Janem Helclem na úřad hospodářský, hlásil se o vklad. I bylo zapsáno proti pravdě, že Martin Bauer »s povolením úředním vystavěl na obecním místě chalupu«, jež zabírá 25 □ sáhů půdy a se zahrádkou oceňuje se ve 120 zl. Držiteli chalupy uloženo pak, aby dával úroku do obce z chalupy 35 kr., ze zahrádky 15 kr., a konal 6 dní pěší robotu a vrchnostenské posílky zdarma.[21])

V roce 1805 ulehčilo se Martinu Bauerovi tím, že mladší bratr jeho Tomáš ujav po matce hostinec Na slamníku, prominul mu navždy roční poplatek z místa. A jinak ještě zvětšila se cena domku čís. pop. 33 ochotou Tomáše Bauera, jenž propustil Martinovi kus své zahrady v míře 25 □ sáhů, aby jej připojil k domku.[22])

Z příčiny nám nepovědomé Martin Bauer r. 1816 ohlásil u purkrabské jurisdikce, že stal se omyl strany jeho chalupy, která byla zapsána do knih hospodářského úřadu, ač zápisem tam nenáleží; neboť chalupa není vystavěna na obecním pozemku, ale na emfyteutním. Prosil tudíž, aby mu ji přepsali z knih hospodářského úřadu do knih emfyteutní jurisdikce. Ježto pravdivost jeho tvrzení šla ze spisu poslední vůle Tomáše Bauera (z r. 1790), úřad dal mu naučení, jak by chyba, kterou sám byl zavinil, chtěje uhnouti laudemijnímu platu, mohla býti napravena, aby totiž požádal pány stavy buď o dodatečné svolení ke stavbě nebo o schválení stavby na pozemku emfyteutním. Když podle toho se zachoval, pánům stavům věc zdála se býti s povážením, i přáli si zvěděti nejprve, zda přepisem chalupy do knih emfyteutní jurisdikce nebude poškozen stavovský důchod. Na to dostalo se jim ujištění, že pro stavy jednostejné jest, zda chalupa přísluší k hospodářskému úřadu či k purkrabské jurisdikci, poněvadž tak i onak zůstává v moci stavů; ovšem statky, které řídí jurisdikce, protože častěji přicházejí na prodej, skýtají větší důchod JExcellenci jako

[20]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 12.
[21]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 306.
[22]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 25, fol. 232.

majiteli jurisdikce.[22]) Bylo tedy dáno svolení, aby domek čís. pop. 33 zapsán byl do knih emfyteutní jurisdikce. Tím za své vzaly staré povinnosti jejího držitele, totiž roční plat 50 kr., 6denní pěší robota a posílky, a na místo nich uložena mu byla 13denní robota ženní.[24])

Martin Bauer, mistr tesařský, podržel domek do roku 1828; načež prodal jej *Václavu Pokornému* za 680 zl.[25]) Podle stabilního katastru stavení domku zabíralo 60 □ sáhů půdy. Po smrti Václava Pokorného († r. 1856) vládla domkem vdova *Kateřina Pokorná*, až v roce 1861 postoupila jej synu svému *Antonínu Pokornému*.[26]) Další majitelé byli: *Marie, vdova po Antonínu Pokorném* (r. 1875—1888), od níž dům byl přestavěn, *František Frolík* stavitel (r. 1888—1899), *Karel Frolík* (r. 1899 až 1912).[27])

159. *Bývalý dvůr Kuncovský a zahrada Klaudovská, nyní deskové chalupa čís. 18.*

Základní částkou statku, nazývaného chalupou čís. 18, bylo stavení dvora Kuncovského čís. pop. 17, jež *Karel Antonín svobodný pán Hubryk z Hennersdorfu* r. 1764 prodal *Antonínu Měchurovi*, solnímu plavci v Bubenči. Měchura dal za stavení 220 zl. a držel je zcela bezplatně jako zboží svobodnické a deskové.[28]) Později uvedl ve své držení grunty poplatné. Když totiž Václav Holeček rozprodával bývalé pozemkové příslušenství dolejší krčmy v Bubenči a dvou poustek Kriegelsteinských, Měchura koupil od něho bývalou zahradu Klaudovskou čili pole a louku v míře 4 strychů s chalupou čís. pop. 18 (r. 1779) a pole za hostincem Na senníku o 7 výsevkových stryších (r. 1781) za úhrnnou sumu 1300 zl.[29])

V Josefském katastru majetek Antonína Měchury popisuje se takto: *chalupa* čís. pop. 17 (čís. top. 546), *chalupa* čís. pop. 18 (čís. top. 547), pole vedle obecních pastvišť o 1 jitru 1355° □ sáhu (čís. top. 555), zahrada nad chalupou čís. pop. 17 o 271$^{2}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 556), pole nad hospodou o 2 jitrech 898° □ sáhu (čís. top. 580), trávník okolo pole o 513° □ sáhu (čís. top. 581). Na výklad dodáváme, že chalupa čís. pop. 17 byla v místech nynějšího domu čís. pop. 18 (stavební parcella 32), kdežto chalupa čís. pop. 18 stála v místech nynějších hospodářských budov (stavební parcella 33) při domě čís. pop. 18. Co v Josefském katastru zove se polem vedle obecních pastvišť, je bývalá zahrada Klaudovská čili nynější zahrada čís. parc. 31. a 32. Kostelní pozemky vedle ní (čís. parc. 75—78) byly tehdáž omylem nazvány obecními pastvišti.

---

[22]) Spisy býv. jurisdikce purkrabské v AZ.
[24]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 28, fol. 242.
[25]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 31, fol. 132.
[26]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 412.
[27]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 33.
[28]) DZ větší 679, fol. B. 23.
[29]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 236, 303.

Měchura přebýval v chalupě čís. pop. 17, kdež měl také několik nájemníků. Z polí jeho počítalo se ročního užitku 75 zl., ze zahrádky 21 kr. Platy činily: $36^{3}/_{4}$ kr. pozemkového úroku, 2 zl. 7 kr. výkupného z roboty, 59 kr. kostelního desátku. Kromě toho Měchura dával 20 kr. za ochranu, kteryžto plat nebo úrok v urbárním protokole z roku 1789 nazývá se »starou povinností dle kontraktu«. K celkové míře pozemků platy jeho byly přiměřeny; než podle práva Měchura měl platiti méně. Jemu na škodu vrchnost počítala zahradu Klaudovskou za pozemek rustikální, i uvedla na ni trojí plat, pozemkový, robotní a desátkový, ač v pravdě byl to pozemek kostelní, a nemělo z něho více býti placeno než do záduší 17 kr. 3 den.

V roce 1796 Antonín Měchura rozhodl se, že postoupí chalupu čís. pop. 17 své manželce Anně, aby jí užívala do života; načež chalupa měla připadnouti vnučce jeho Kateřině, dceři Josefa Měchury. V podání svém k zemskému soudu jmenoval však chalupu čís. pop. 18, čímž se stalo, že deskový majetek jeho označen byl (ovšem nesprávně) názvem »chalupa čís. 18«. Zemský soud vyšetřoval nejprve právo Měchurovo k chalupě a uznal je;[30]) potom dovolil, aby listina na postup byla vložena do desk zemských.[31])

Před rokem 1798 Měchura rozmnožil pozemkový majetek svůj, přikoupiv $4^{1}/_{2}$ strychu pole od dědiců hraběte Františka Adama ze Šternberka. Poněvadž řečení dědici neměli práva vydávati do emfyteuse pozemky, jež sami drželi jen v emfyteusi, purkrabská jurisdikce neuznala smlouvy o prodej pole. Nicméně Měchura pole podržel, platě z něho ročně 24 zl. 18 kr. do Šternberského důchodu v Bubnech.

Postup deskové chalupy, ujednaný v roce 1796, zrušen byl roku 1798, kdy manželé Měchurovi ustanovili prodati všechen statek svůj *Janu Srbovi*. Přitom bylo jim učiniti vnučce Kateřině přiměřenou náhradu. V trhové smlouvě ze dne 27. srpna 1798 jmenují se tyto součástky jejich usedlosti v Bubenči: chalupa svobodná čís. pop. 18, stodola, pole s loukou a již polem o 4 stryších, pole za Senníkem o 7 stryších, zahrádka, chlívek vystavěný u chalupy na obecním pozemku, dvoreček, $4^{1}/_{2}$ strychu emfyteutního purkrabského pole, jež koupili od dědiců hraběte Františka Adama ze Šternberka; což vše manželé Měchurovi prodali Janu Srbovi za 2500 zl. R.[32]) K zápisu smlouvy do knih purkrabských dáváno bylo svolení jen s výminkou, požádá-li správa Šternberských statků za souhlas, aby směla prodati pole Antonínu Měchurovi; avšak když Srba prosil o to, aby se na výmince netrvalo, bylo mu vyhověno. Ostatně v knihách purkrabských není již další zmínky o $4^{1}/_{2}$ strychu pole někdy Šternberského.

[30]) DZ větší 709, fol. E. 27.
[31]) DZ větší 754, fol. G 27.
[32]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 25, fol. 18; DZ větší 773, fol. J. 17; 1044, fol. E. 12.

Jan Srba zůstal v držení hospodářství s poli čís. top. 555, 580, 581 a zahrady čís. top. 556 do roku 1805; načež prodal je *Tomáši Soukupovi*, synu Tomáše Soukupa, majitele dvorce v Holešovicích.[33]) Nový držitel nedal chalupu zapsati do desk a podobně otálel hlásiti se o vklad usedlosti do knih purkrabské jurisdikce. Teprv roku 1809 povolil naléhání se strany řečené jurisdikce. I bylo mu platiti za převod celkem 173 zl. 58 kr. Ať uvedeme jednotlivé položky toho platu, počítali mu 166 zl. 40 kr. taxy laudemijní a zápisného, 1 zl. 10 kr. za ingrossaci, 35 kr. vstupného, 6 kr. za dodání, 12 kr. kolkového platu a 5 zl. 15 kr. pro komorníka.[34])

U zemského soudu připadli na to až po založení hlavních knih deskových r. 1829, že o chalupě čís. 18 v Bubenči není mladšího zápisu než z r. 1798, kdy byla prodána Janu Srbovi. Dotazováno se tudíž u purkrabské jurisdikce, zda Srba je posud jejím majitelem. Po zavedeném šetření o věci vyšlo na den, že dům čís. pop. 18 nemůže býti pokládán za deskový, protože je vystavěn na půdě bývalé zahrady Klaudovské, jež příslušela ke kostelu v Bubenči. O tom, který jiný dům řídil se zemskými deskami, podal zprávu rychtář Jiří Heindl r. 1829. Podle jeho paměti staré přízemní stavení při domě čís. pop. 18 mělo číslo popisné 17. Bývalý hospodářský ředitel František Guttenberger pokládal stavení za poddanské, ač nebylo; i naléhal na držitele, aby konal z něho domkařské povinnosti. Když nemohl toho dosáhnouti, dal se stavení strhnouti komín a přenesl číslo 17 na jiný domek ve vsi, kterýž byl Dejmlův.[35]) Soukupovi uloženo bylo již roku 1821, aby postaral se o vklad chalupy do desk zemských. Nicméně že byl spor o dominikální příslušnost domu čís. pop. 18, došlo na zápis teprve v roce 1844.[36]) Deskové pojmenování statku »chalupa čís. 18« však zůstalo.

Zatím Tomáš Soukup pozměnil rozsah svého majetku. R. 1812 koupil od Terezie Baurové, manželky hostinského Na slamníku, pole Na Malém položení o 1445 □ sáhách (čís. top. 587).[37]) O pět let později učinil směnu o pozemky s Jakubem baronem Wimmrem, majitelem statku Bubenského, postoupiv mu některé polnosti na Letné a za to od něho přijav pole vedle Obory o 1 jitru 278 □ sáhách (čís. top. 464), pole proti zahradě Alžběty Zardové o 532 □ sáhách (čís. top. 559), pole proti téže zahradě o 1346$^{1}/_{2}$ □ sáhu (čís. top. 561) a díl pole na Letné čís. top. 568 v míře 18 měřic.[38]) Josefu Zoblovi, jenž chtěl rozšířiti zahradu při domě čís. pop. 44, Soukup r. 1809 vydal kus svého pole čís. top. 580 v míře 1200 □ sáhů a za něj směnou přijal pole Na dlouhém Čertoušku o 1294 □ sáhách (čís. top. 459).[39])

[33]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 26, fol. 127.
[34]) Spisy býv. jurisdikce purkrabské v AZ.
[35]) Tamže k letům 1821—1829.
[36]) DZ větší 1323, fol. C. 16.
[37]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 28, fol. 42.
[38]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 31, fol. 468. Míry polí klademe podle Josefského katastru; jen při poli čís. top. 561 počítáme o 104$^{1}/_{2}$ □ sáhu méně, protože tolik bylo od něho vzato na úpravu silnice.
[39]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 28, fol. 46.

Zbývající díl pole čís. top. 580 a trávník čís. top. 581 rozprodal pak na staveniště a nové zahrady. Tak koupili od něho Václav Pravda 140 □ sáhů pole, Václav Novák asi 140 □ sáhů, Matěj Drázda 178 □ sáhů (r. 1824), Josef Krug 866 □ sáhů (r. 1828) a týž Krug dokoupil asi 1 jitro 579 □ sáhů (r. 1832).[40])

Podle stabilního katastru pozemkový majetek Soukupův skládal se z pastviny o 20 □ sáhách (čís. 49), zahrady o 1 jitru 1250 □ sáhách (čís. 50), pastviny o 593½ □ sáhu (čís. 51), pastviny o 25 □ sáhách (čís. 231), pole na Dlouhém Čertoušku o 1540 □ sáhách (čís. 232), pole vedle Obory o 1 jitru 590 □ sáhách (čís. 238), pastviny o 240 □ sáhách (čís. 239), pole proti zahradě hraběte Buquoie o 460 □ sáhách (čís. 244), pole proti téže zahradě o 1355 □ sáhách (čís. 246), pole proti zahradě hraběte Buquoie o 40 □ sáhách (čís. 247), pole Na malém položení o 1540 □ sáhách (čís. 300), cesty o 130 □ sáhách (čís. 617) a cesty o 35 □ sáhách (čís. 618). Pozemků, které měl na území Holešovickém, nepočítáme. Všech pospolu bylo do 10 jiter.

R. 1849 Tomáš Soukup, maje věku již 78 let, prodal usedlost svou *Anně, manželce Jiřího Braula*, zahradníka v Královské oboře, za 10.700 zl.[41]) Po tom trhu díl usedlosti, to jest dům čís. pop. 18 a zahrady k němu přiléhající, byl na základě nejvyšší resoluce ze dne 16. ledna 1847 zapsán do desk zemských;[42]) kdežto ostatní pozemky zůstaveny jsou ke vkladu do knih mimodeskových. Braulová umenšila příslušenství statku, prodavši pole u Dejvické cesty (čís. 300) Rudolfu Hergetovi r. 1849, díl zahrady o 253½ □ sáhu Terezii Heznerové, majitelce domu čís. pop. 30, r. 1851[43]) a pole s pastvinou u Oborních vrat na Letné (čís. 232, 231) Josefu Zemanovi r. 1869. Jak se podobá, směnou s Janem Schlöchtem učiněnou, získala pole ležící proti zahradě hraběnky Buquoiové v míře 865 □ sáhů (čís. 245), za něž Schlöchtovi dostalo se polí čís. 246 a 247.

Po Anně Braulové usedlost čís. pop. 18 připadla dceři její *Františce*, která byla provdána za Františka Dicka zahradníka, r. 1882. Dicková roku 1892 odprodala polnosti.[44]) Dědicem domu čís. pop. 18 stal se pak vnuk její *Jiří Ernée* (r. 1901).[45])

V roce 1914 *obec města Bubenče* hodlajíc zjednati sobě možnost disponovati pozemkem ve Školské ulici ještě nezastavěným, koupila od Jiřího Ernéea dům a velkou zahradu k němu příslušnou.

---

[40]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 29, fol. 247; 31, fol. 24, 209, 277, 281, 282.
[41]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 272, 295.
[42]) DZ větší 1353, fol. G. 29; DZ hlavní kniha G. XXX., fol. 41.
[43]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 296, 342.
[44]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 18.
[45]) DZ vložka 346.

160. *Bývalá vinice Miseronka, nyní villa čís. pop. 19 se zahradou.*

Při revisi katastru v roce 1755 bylo shledáno, že Miseronka skládá se ze $2^{7}/_{8}$ strychu skutečné vinice, $1^{1}/_{4}$ strychu kuchyňské zahrady, 1 čtvrce květinového sadu a 3 strychů 2½ věrtele pole. Z toho 5 strychů $2^{3}/_{4}$ věrtele uznáno bylo za půdu dominikální a 2 strychy za půdu rustikální. Ježto Miseronku po řadu let držel farář kostela sv. Václava v Menším městě *Antonín Mesler*, ujalo se nové pojmenování pro ni, totiž vinice Svatováclavské. Roku 1766 koupil ji od Meslera *František Michal hrabě z Martinic* na Smečně za 4125 zl. Ve smlouvě k trhu se odnášející řečeno jest, že vinice a zahrada s obytnými staveními a lisem jsou nově zdí ohrazeny, kdežto mimo zeď zůstává 6 výsevkových strychů pole, kus na levo od vchodu a kus na pravo.[46]) Novému majetníku běželo o příjemné letní bydlo a zahradu, v níž za hospodáře nebo vinaře ustanovil Václava Hartika, a ne o pole. Proto, když byl požádán od majitele dvorce Kocínovského Františka Adama hraběte ze Šternberka, aby mu pole odprodal, učinil tak v roce 1771, vymíniv si, že smí z jámy, která byla vedle pole, bráti zem na kypření vinice.[47]) Jak pěkný přibytek upravil si hrabě Martinic ve vinici, můžeme z toho souditi, že budovy tamní r. 1774 oceněny byly v 6500 zl., nábytek v 761 zl. 40 kr. a obrazy v 700 zl. Obrazů počítalo se 445, i byly to rytiny augšpurské, vlašské, anglické a francouzské v dubových rámcích, zaskleněné.[48])

František Michal hrabě z Martinic dovětkem ze dne 4. ledna 1772 poručil vinici svou u Bubenče paní *Marii Anně de Scotti*, rozené Nagyové.[49]) Avšak po jeho smrti r. 1773 přihlásili se někteří věřitelé a z obavy, že allodní statek nebožtíkův nedostačí k jejich pohledavkům, učinili zápověď na vinici. Marie Anna de Scotti nechtěla se s nimi souditi, i postoupila vinici universální dědičce vdově *Marii Anně Martinicové*, rozené hraběnce Šternberkové, přijavši od ní náhradou 3000 zl.[50]) Zatím, než dojednalo se o pozůstalosti, hospodářem ve vinici byl Jan Toužil. Podle účtu z roku 1781 přijímal on denního platu 7 kr. a manželka jeho tolikéž. Na střelný prach bylo mu dáváno zvláště. Dělníkům, kteří z jara tam pracovali, dostávalo se po 7 kr. denně. Jiná vydání byla na slámu a tyče; tesaři za správu pumpy 4 zl. 30 kr., kominíkovi za jeho práci 1 zl. 30 kr., duchovnímu a kantorovi koledy 2 zl.[51])

R. 1781 při veřejné dražbě ztržila vinici *Josefa ze Šterneku*, rozená Ruppová, za 2500 zl. a hned prodala ji arcibiskupu Pražskému *Antonínu Petru hraběti Příchovskému z Příchovic* za 3000 zl. a 100 dukátů Křem-

[46]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 3.
[47]) Tamže fol. 127.
[48]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 187.
[49]) Tamže fol. 126.
[50]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 234.
[51]) Spisy býv. jurisdikce purkrabské v AZ.

nických.[52]) Hodnostář právě řečený koupil tuším i nábytek i obrazy po hraběti Martinicovi, tak že dům jeho na vinici oplýval zase rytinami. V prvém pokoji bylo jich 125, ve druhém pokoji 132, ve třetím pokoji, jenž slul zelený, 61, ve čtvrtém 138, na chodbě 28. Kromě pokojů byla v domě kuchyně a místnost k výrobě cukrovinek. Aby ke strojení lehkých krmí dům skýtal potřebné hmoty, hrabě Příchovský jako dobrý hospodář choval dvé dojných krav. Podle Josefského katastru letní sídliště jeho skládalo se z *domu* čís. pop. 19 (čís. top. 551), zahrady při domě o 1259$^{3}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 552) a vinice o 1 jitru 1369$^{4}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 553). K pracím na vinici sloužila zásoba náčiní: 7 kratcí, 3 nože, 2 lopaty, 3 špičáky, 2 řebříky. Užitku ze zahrady počítalo se 7 zl. 28 kr.

Arcibiskup Antonín Petr († r. 1793) poručil vinici synu svého synovce, *Františku de Paula hraběti Příchovskému*, c. k. komoří a nejvyššímu leutenantu, jenž pak v roce 1794 prodal ji hraběnce *Eleonoře Hartigové*, rozené Colloredové.[53]) V té době pozemek vinice měl tvar kosodélníka. V tupých úhlech jeho, z nichž jeden byl proti severu, druhý proti jihu, hraběnka Hartigová dala zbudovati zděné altány. Chtějíc pak rozšířiti zahradu, koupila od dědiců hraběte Františka Adama ze Šternberka dva kusy polí, jeden Na plácku o 4 měřicích 3$^{1}/_{2}$ čtvrce, druhý u bývalé zahrady arcibiskupovy o 4 měřicích 3$^{1}/_{8}$ čtvrce. Trh smluven byl tak, že hraběnka splatí 140 zl. 6$^{1}/_{2}$ kr. zákupného a bude povinna ročním platem 30 zl. 23$^{1}/_{2}$ kr. Z počtů těch je patrno, o jakých podmínkách dědici hraběte Šternberka pozemky emfyteusovaly a proč tak veliké roční platy na ně uváděli.

R. 1799 hraběnka Hartigová prodala vinici s poli *Filipině, manželce hraběte Josefa Jindřicha Šlika*, tajného rady a nejvyššího komorníka zemského. U purkrabské jurisdikce přijali smlouvu o kup vinice a dali ji zapsati do knih;[54]) ale smlouvy o kup polí neuznali, poněvadž dědici hraběte Šternberka proti právu vydali pozemky v emfyteusi. Teprv když ve věci stala se náprava, dáno bylo svolení k zápisu.[55]) Trhovou cenu polí úřad stanovil tak, že počítal roční plat 30 zl. 23$^{1}/_{2}$ kr. za 5% úrok kupní sumy. V roce 1801 hraběnka Šliková přikoupila od dědiců hraběte Šternberka pole ležící vedle vinice o 1 jitru 16 □ sáhách (čís. top. 467).[56]) Přihradivši pak všecky tři kusy polí ke své vinici nebo zahradě, uvedla zahradu na míru, v jaké ji posud spatřujeme.

Dalším držitelem zahrady byl *Vilém I.*, kurfiřt Hesenský, jenž v roce 1806 vypuzen byv Napoleonem ze své země, usadil se v Praze. Zahradu s domem i nábytkem v domě koupil od hraběnky Šlikové za 10.000 zl. (r. 1810).[57]) O dvě léta později stal se také majitelem usedlosti Zátorky

---

[52]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 287, 288.
[53]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 24, fol. 206.
[54]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 25, fol. 23.
[55]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 27, fol. 90.
[56]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 25, fol. 213.
[57]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 27, fol. 94.

čís. pop. 13. Když pak r. 1813 znovu ujal lantkrabství Hesenské, dal advokátu dru. Josefu Kaňkovi plnou moc, aby obě reality v Bubenči prodal. Zahrada byla tehdáž anglickým sadem, krásně upraveným, jak patrno je ze sumy 20.450 zl. vídeňské měny, za niž ztržil ji Vojtěch Zarda, výsadní velkoobchodník a bankéř Pražský, r. 1814.[58]) Po jeho smrti († r. 1815) vdova *Alžběta* nemohouc nalézti vhodného kupce, podržela zahradu a pronajímala ji letním hostům, z nichž připomínají se místopresident gubernia Petr rytíř z Mertensu a obchodní jednatel Pražský Fridrich Fritsch.

Starostí řečené paní, která stěží uplácela dluhy po svém manželu, přimnožil hospodářský úřad barona Jakuba Wimmra v Bubnech, žádaje na ní platy z pozemků připojených k zahradě a dovozuje, že pole o 4 měřicích 3½ čtvrce, které koupila hraběnka Hartigová, nebylo purkrabského původu, nýbrž že příslušelo k deskovému statku v Bubnech. Jakkoli věc strany pole nebyla ani pravdě podobná, zavdala přec podnět k prodloužilému jednání. Z purkrabské jurisdikce uložili purkrabskému hospodářskému úřadu, aby vyšetřil, která pole byla k zahradě přikoupena. Na to hospodářský ředitel František Guttenberger nahlédnuv do Josefského katastru, dal za odpověď, že k zahradě přidruženy jsou dva pozemky, pole čís. top. 550 o 1 jitru 374 □ sáhách a pole čís. top. 467 o 1 jitru 16 □ sáhách, jež obě příslušela ke dvorci čís. pop. 4 v Bubenči. Když pak bylo namítnuto, že bývalí držitelé dvorce, dědici hraběte Františka Adama ze Šternberka, prodali majitelům zahrady tři kusy polí, ředitel Guttenberger v příčině třetího pole nevěděl si rady; i pronesl domněnku, že snad řečení dědici nebo jejich hospodářská správa v Bubnech prodali pole čís. top. 467 dvakráte, jednou hraběnce Hartigové před rokem 1799, podruhé hraběnce Šlikové r. 1801. Na vyšetření záhady byli slyšeni staří pamětníci, kteří pověděli, že vedle pole čís. top. 550 bývalo hliniště, dosti prostranné, jež náleželo ke dvorci čís. pop. 4 a je nyní přihrazeno k zahradě. Tak přece objevila se stopa třetího pozemku. Že však hliniště nebylo uvedeno v katastru, a o jeho rozsahu se nevědělo, purkrabská jurisdikce povolala zemského měřiče Viléma Dollhopfa, aby zahradu změřil. Podle Josefského katastru zahrada krom budov obsahovala 2 jitra 1029$^{1}/_{6}$ □ sáhu půdy, s poli čís. top. 550 a 467 dohromady 4 jitra 1419$^{1}/_{6}$ □ sáhu. Dollhopf pak shledal, že kromě budov, jež zabírají 250 □ sáhů země, zahrada má míry 5 jiter 1182 □ sáhy čili o 1262$^{5}/_{6}$ □ sáhu více, než by měla, kdyby jen dvě pole čís. top. 550 a 467 byla k ní přibyla. Přijato tudíž, že staré hliniště drželo míry asi 1262 □ sáhy, což však nerovnalo se 4 načřicím 3½ čtvrce domnělého pole Na plácku, ale bylo o značný kus méně. Protože i hliniště náleželo ke dvorci čís. pop. 4 (byl to nejspíše pozemek bývalé vinice Popelářky), požadavek hospodářského úřadu v Bubnech, aby majitelé zahrady dávali z něho platy do Buben, byl zamítnut.[59])

[58]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 28, fol. 25.
[59]) Spisy býv. jurisdikce purkrabské k r. 1819 v AZ.

Zatím jmění Alžběty Zardové ocitlo se v konkursu. Zahradu paninu odhadci popsali velmi zevrubně, uvádějíce, že skládá se ze štěpnice, kuchyňské zahrádky a anglického sadu, že v ní kromě domu a koňského stáje shledávají se tři zděné altány, květinový sklenník a broskevna, že v zahradě jsou dvě studně, jedna u domu, druhá mezi severním a východním altánem, nádrž s vodoteči u severního altánu, kuželník, sedátka a lavičky podle cest. Také toho vzpomněli, že zahrada přiléhá ke Královské oboře, kdež v loveckém zámku letního času přebývá nejvyšší pan purkrabí, a je poblíž utěšené vsi Bubenče i nedaleko od Bučkových sadů, které Pražanům poskytují místo příjemného pobytu a osvěžení.[60]) Při dražbě konané v dubnu r. 1820 ztržil zahradu *Šimon Lehman* za 20.001 zl. Od něho ujal ji Leopold Mikuláš šlechtic Herz, výsadní velkoobchodník ve Vídni (r. 1821), jenž však záhy od trhu ustoupil.

R. 1825 Šimon Lehman prodal zahradu proslulému učenci *Jiřímu Františku hraběti Buquoiovi*.[61]) Nový majetník hodlal tuším rozšířiti libosad, neboť v roce 1837 koupil od Tomáše Soukupa a Matěje, syna jeho, dva kusy polí na Letné, k zahradě přiléhající, jeden v míře 2 jiter 500 □ sáhů (čís. top. 465), druhý o 2 jitrech 246 □ sáhách (čís. top. 466).[62]) Než k rozšíření sadů nedošlo. Když upravován byl stabilní katastr, shledalo se, že zahrada, počítaje k ní plochu budovami zastavenou, má míry 5 jiter 1305 □ sáhů, pole na Letné 5 jiter 1045 □ sáhů (čís. 241), pastvina u pole 245 □ sáhu (čís. 240), lado 130 □ sáhu (čís. 698). Hrabě Buquoi r. 1843 prodal zahradu s polem choti své *Marii Gabriele*, rozené hraběnce Rottenhanové, za 10.800 zl. konv. měny.[63])

Ve druhé polovici 19. století majiteli zahrady Buquoiské byli: *Marie Anna, vdova po Fridrichu Jindřichu knížeti z Öttingen-Wallersteinu*, rozená hraběnka Trauttmannsdorfová (r. 1864—1886), *Karel Fridrich kníže z Öttingen Wallersteinu*, syn Marie Anny (roku 1886), *David Bloch* (r. 1886—1892), *Adolf Bloch* a *Marie Blochová* od roku 1892.[64]) Pole na Letné (čís. parc. 169), jež stavbou Buštěhradské dráhy z Buben do nádraží za Bruseckou branou bylo odtrženo od zahrady, kníže Karel Fridrich z Öttingen-Wallersteinu r. 1886 prodal Josefu Riedlovi.[65])

161. *Královský mlýn čís. pop.* 22.

Průběhem věcí válečných v letech 1741—1742 nezůstal ušetřen ani mlýn; ale že v něm byl přibytek důstojnictva, a že mlýn svou polohou ušel hrubé střelbě, kterou Rakouské vojsko vypuzovalo Francouze z jejich ležení u Bubenče, škody na stavením jeho nebyly příliš veliké. Stručná

---

[60]) Tamže.
[61]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 29, fol. 214.
[62]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 31, fol. 416.
[63]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 164.
[64]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 19.
[65]) Tamže vložka 87.

zpráva o tehdejší pohromě stavení Bubenečských, zvláště dvou hostinců ve vsi, naznačuje zachovalost mlýna praktickým poukazem: Chce-li kdo píti pivo, musí jíti do Císařského mlýna.[66]) Jako před válkou tak po válce nájemcem mlýna byl *Antonín Vačeš*. Poslední zmínku o něm jako o »císařském mlynáři« shledali jsme k roku 1758. Jinak z prostředka 18. století není zpráv o mlýně, než jen připomíná se ještě tamní šenkýř Vojtěch Dvořák (r. 1750) a chasa mlynářská, stárkové a tovaryši, z nichž František Urban r. 1763 stal se mlynářem v Troji.

Za hospodáře mlýna po Vačešovi přijat byl *Václav Holeček*, měšťan a mlynář v Novém městě Pražském. Pobyv on několik let na místě, nabídl se za kupce pozemku, k mlýnu příslušného, jehož prve jen nájmem užíval. Na či popud tak učinil, nevíme; avšak jisto je, že nabídku jeho doporučil tehdejší správce zámeckého stavebního úřadu Eliáš Richter. Když došlo císařské rozhodnutí ze dne 16. července 1764, svolující k prodeji, Holeček uzavřel smlouvu se zemským guberniem, po níž stal se *emfyteutním držitelem pozemku* ležícího mezi Dejvickým potokem, bývalým ramenem řeky Vltavy a cestou z Bubenče do Podbaby čili tak zvané *mlýnské louky*, koupiv ji za 500 zl. a zavázav se platiti z ní ročně 25 zl. Při trhu bylo ujednáno, že Holeček bude povinen zachovávati v dobrém způsobu ohradní zeď u Podbabské cesty, udržovati příkop, z mlýnské strouhy pod koly loukou vedený »k odvrácení splachu«, a opraviti zeď jak v mlýnské strouze pod koly tak u Rudolfovy galerie, kterážto zeď kusem zdělí 42 loket, u Rudolfovy lázně počínaje, o tři čtvrti lokte vybočila z pravé polohy. Také bylo vymíněno, že JMCská může nazpět ujmouti louku za reluici, kdežto Holeček smí ji prodati jen se svolením c. k. erára. Kdyby došlo na reluici, Holečkovi mělo se dostati 360 zl. náhradou za opravu zdi u Rudolfovy galerie.[67]) Míra louky byla 10 jiter a něco nad to.

R. 1768 Holeček chtěje rozšířiti své polní hospodářství, koupil od Jana Pavla z Hoyeru pozemky tří bývalých chalup v Bubenči se stodolou, která byla v místech nynějšího domu čís. pop. 17, a jiným příslušenstvím za 4500 zl. R.[68]) Hledíme-li k okolnostem, byl to čin ukvapený, neboť kupující nemohl více složiti za pozemky než 1000 zl., a prodávající měl věřitele, kteří naléhali o splacení dluhů. Ký div tedy, že oba dva záhy ocitli se v těžkém postavení. Roku 1770 Holeček upomínán byv o převodní taxy, prosil za poshovění, a listem k nejvyššímu purkrabí Filipu hraběti Krakovskému z Kolovrat omlouval se, uváděje, že ani ekonomie jeho u Královského mlýna ani řemeslo mlynářské hrubě nic nenese, a kromě toho, že potkaly jej právě živelní pohromy. Ježto prosby jeho nebylo dbáno, vydlužil od Jiřího Gustava barona Skrouského 750 zl. a zaplatil. Zatím věřitelé Hoyerovi dali pohledávky své ujistiti na majetku Holečkově. Když

[66]) Spisy býv. purkrabského úřadu k r. 1742 v AZ.
[67]) Listina AMíst. fasc. O. 1. 25.
[68]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 8. fol. 77.

nesnáze peněžní dostupovaly vrchu, Holeček jal se rozprodávati pozemky, které koupil od Hoyera, a doprodal je v roce 1783.[69]) Podle výpočtů purkrabského hospodářského úřadu zbylo mu z peněz za ně utržených 20 zl.

Od roku 1770 počínaje Holeček na listinách sluje *majitelem mlýna* v Bubenči. Podobně Josefský katastr z r. 1784 uvádí císařský »emfyteutický« mlýn pana Václava Holečka čís. 22 (čís. top. 613). Ačkoli neshledáváme zprávy o tom, kdy a jak mlýn Holečkovi byl prodán, ba některé okolnosti téměř proti tomu svědčí, že mu byl prodán, nelze přec domnívati se, jako by Holečkovi jméno majitele dáváno bylo bez příčiny. Také ve spisech purkrabské jurisdikce praví se výslovně: Holeček zůstal do smrti majetníkem mlýna, kterýž je královským regálem.[70]) Pozemky k mlýnu příslušné popisují se v Josefském katastru takto: dvě zahrady u mlýna v úhrnné míře 198 □ sáhů (čís. top. 614), pole vedle zdi nad loukou o 1 jitru 809 □ sáhách (čís. top. 615), štěpnice vedle pole o 1 jitru 862 □ sáhách (čís. top. 616), pole pod zahradou o 6 jitrech 1165 □ sáhách (čís. top. 617), louka pod polem vedle vody o 1 jitru 949 □ sáhách (čís. top. 618), pole u louky o 264 □ sáhách (čís. top. 619), pastvina u vody o 128 □ sáhách (čís. top. 620), pastvina u brány v průjezdě o 1134 □ sáhách (čís. top. 621), pole z bývalé vinice o 569 □ sáhách (čís. top. 622), pole na vrchu (Pecce) nad skalou o 2 jitrech 215 □ sáhách (čís. top. 623). Pozemky ty zabíraly celkem 14 jiter 1493 □ sáhy. Z nich, jak usuzujeme, pole čís. top. 615, pole čís. top. 617, louka čís. top. 618, pole čís. top. 619 a pastvina čís. top. 620, jichž úhrnná míra činila 10 jiter 115 □ sáhů, náležely k »mlýnské louce« Holečkově. Předtím, než hotoven byl Josefský katastr, Holeček dal si změřiti a narýsovati louku od geometra Františka Bretschneidra r. 1775. Podle rysu toho louka držela 30 měřice čili 10 jiter 200 □ sáhu, z nichž 6 jiter 1467 □ sáhů bylo pole, 3 jitra 200 □ sáhů louky a 133 □ sáhy pastviny.[71]) Přirovnáme-li počty Bretschneidrovy k položkám Josefského katastru, shledáme, že v letech 1775—1784 díl louky v míře asi 1 jitra 850 □ sáhů byl proměněn v pole.

Kromě pozemků, jež přiléhaly k mlýnu, Holeček měl pravo užívati dvou luk na ostrově. Jedna z nich byla u přívozu a měla míry 573 □ sáhy (čís. top. 355b), druhá ležela proti mlýnské louce a držela 8 jiter 84 □ sáhy (čís. top. 380). K tomu podotýkáme, že pozemky ostrovní nejsou zapsány v seznamu, sdělaném pro berní obec Holešovice a k ní přivtělené vsi Bubny a Přední Ovenec, nýbrž v pozemkovém seznamu berní obce Zadního Ovence.

Po Holečkovi, jenž zemřel r. 1786, nepozůstaviv dědiců ani posledního pořízení neučiniv, *mlýnská louka připadla eráru*. Že však k jeho pozůstalosti hlásili se věřitelé, zemské gubernium listem ze dne 22. května 1787

---

[69]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 236, 238, 242, 261, 280, 303, 308; 24, fol. 24, 26.

[70]) Spisy býv. jurisdikce purkrabské k r. 1803 v AZ.

[71]) Listina AMíst. fasc. O. 1. 25.

dotazovalo se u purkrabské jurisdikce, zda v knihách purkrabských zapsány jsou jaké dluhy, ujištěné loukou Holečkovou. Na to byla dána odpověď záporná.[72]) Jakkoli pak purkrabská jurisdikce při jiné příležitosti, kdy totiž fiskální úřad doptával se, byl-li po smrti Václava Holečka vypsán konkurs na jeho jmění, prohlásila, že Holeček prodav pozemky v Bubenči, uspokojil své věřitele, ano že po něm ještě jmění zbylo: v roce 1811 odsouzeni byli ti, kdož od Holečka pozemky koupili, zaplatiti in solidum 750 zl., dlužných někdy Jiřímu Gustavu baronu Skrenskému.[73])

Nedlouho po smrti Holečkově Královský mlýn vydán byl v dražbu, při níž ztržil jej *Josef Horáček*, mlynář z Brandýsa a měšťan Pražský. Když pak došlo císařské schválení dvorním dekretem ze dne 28. října 1786, uzavřena byla trhová smlouva, kterou jménem zemského gubernia podepsali Karel Ignác hrabě Clary-Aldringen, c. k. tajný rada, a Matěj Josef ze Smitmeru, rada při guberniu. Podle ní Horáček *koupil mlýn a pilu* o 5 složeních se vším příslušenstvím, s obydlím, chlévy, vinným a pivním šenkem, nářadím, přívozem u mlýna, svobodným rybolovem v řece od Oborní zdi u Holešovic počínaje až ke konci mlýnské louky, polem na ostrově, ležícím proti mlýnské louce mezi velkým ostrovem a ostrovem Ráčkem, dvěma loučkami, horou (Peckou) nad kamenným lomem, kteréž bylo lze užiti za pastvinu nebo pole, v těch hranicích a mezích, v nichž JMCská vše držela, vyjímaje však mlýnskou louku čili pole a louky, jež emfyteuticky byly prodány Václavu Holečkovi, za 3000 zl. a za povinnost platiti ročně 650 zl. ke královskému stavebnímu úřadu v Praze. Přitom kupující zavázal se opravovati mlýn, jez a břehy svým nákladem, platiti kontribuci a příspěvek k vojenskému ubytování, vyžádati si svolení k prodeji mlýna a zůstaviti předkup eráru.[74])

V popise domů z roku 1788, kdy bylo zjišťováno, kolik který majetník přijímá platu od svých nájemníku, praví se, že Horáčkův mlýn čís. pop. 22 je o 7 složeních, a dům u mlýna že má kromě dvorany 4 světnice. V počtu složení je buď omyl, hledě k tomu, že všecky trhové smlouvy o mlýn až do roku 1801 uvádějí toliko 5 složení, aneb auktor popisu počítal kola, k pile náležitá, za složení mlýnská. Také je zmínka o traktéru v mlýně, jenže jeho příbytek se nepopisuje.

Horáček podržel mlýn do konce roku 1788, načež prodal jej *Janu Noutvíkovi*, měšťanu Jaroměřskému a mlynáři v Jaroměři a Trutnově, za 9900 zl.[75]) Když pak byla v dražbu dána *mlýnská louka*, která »po smrti Václava Holečka r. 1788 připadla eráru«, Noutvík přikoupil ji za 2820 zl. Trhovou smlouvu o louku uzavřel s c. k. českou administrací státních statků dne 3. února 1790. Přitom podvolil se platiti ke stavebnímu

[72]) Spisy býv. jurisdikce purkrabské v AZ.
[73]) Tamže k letům 1800, 1811.
[74]) Listina AMíst. fasc. O. 1. 25.
[75]) Kniha pozemk. c. k. fiskální jurisdikce in cameralibus u zemského soudu v Praze I. fol. 9.

úřadu 25 zl. kánonu, opravovati ohradní zeď u louky od vody ke stodole a od stodoly k mlýnské strouze a udržovati příkop k odvrácení povodně. Pro případ, že by on aneb některý zástupce jeho odprodal jihovýchodní díl louky, zaručovalo se jim právo svobodné cesty přes odprodaný pozemek až k poli na severozápadě; i měl jim náležeti kraj při poli, osázený ovocným stromovím a sahající až k ohradní zdi.[76]) Však k tomu, co tuto řečeno, již nedošlo.

Příkupem louky pozemkové příslušenství mlýna uvedeno bylo na míru, v jaké shledáváme je potom až do roku 1882. Podle berního výkazu z r. 1798 náleželo Noutvíkovi 10 jiter 1422 □ sáhy poli, 10 jiter 6 □ sáhů luk, 1 jitro 1060 □ sáhů zahrad a 1262 □ sáhy pastvin, celkem tudíž 23 jitra 550 □ sáhů půdy. Ježto díl toho v míře 14 jiter 1493 □ sáhů byl »na pevnině«, je patrno, že pozemku mlýnských na ostrově počítalo se 8 jiter 657 □ sáhů. V neshodě s tím jiná zpráva udává, že »area pozemků na ostrově, emfyteuticky prodaných k Císařskému mlýnu, činí 14.663 □ sáhy čili 9 jiter 263 □ sáhy. A tento větší počet je pravdě bližší než onen menší. Daň z pozemků mlýnských, extraordinarium zvanou, v sumě 53 zl. 38 kr. platil zámecký čili dvorní stavební úřad. Na žádost Noutvíkovu, aby směl vtěliti listiny týkající se jeho držebnosti, byla za knihovní úřad mlýna a pozemků k němu příslušných ustanovena c. k. fiskální jurisdikce r. 1796.

Vedle svého řemesla a polního hospodářství Noutvík ujal se průmyslu pálenického. Do nové *vinopalny* jeho u mlýna dodal Pražský kotlář František Ringhofer kotel na výrobu kořalky za 140 zl. 40 kr. a roury za 70 zl. r. 1793. Nevěděli bychom o tom, kdyby majitel vinopalny nebyl otálel platiti za náčiní, a dodavatel z opatrnosti nebyl vložil účtu do knih.

Po smrti Jana Noutvíka († dne 22. června 1799) pospíšil správce dvorního stavebního úřadu František Josef Röll vložiti pečeti na mlýn, aby se jmění nerozptýlilo; ale z purkrabské jurisdikce bylo mu vzkázáno, že vyjednávání pozůstalosti nenáleží stavebnímu úřadu. Na to Röll listem ze dne 3. července t. r. omlouval se, že nevěděl které jurisdikci pečetění by příslušelo, i žádal, aby mu oznámen byl den, kdy purkrabská jurisdikce bude mlýn pečetiti.[77]) Jmění Jana Noutvíka připadlo pak z polovice vdově *Anně*, rozené Jelínkové, z polovice *dětem*, z nichž jediné Kateřina, manželka Ignáce Jaroše, byla zletilá. Dědici ti r. 1801 prodali mlýn s pilou, vinopalnou a vším příslušenstvím *Františku Lukaveckému* za 29.969 zl. 30 kr.[78]) Však Lukavecký měl záhy potíže s věřiteli. Aby mohl práv býti svým závazkům, v roce 1802 prodal mlýn *Františku Šefelínovi* mlynáři za 35.450 zl. R.[79]) Vzrůst trhové ceny vysvětluje se tím, že první držitelé ztrhli vzácný objekt za nepoměrně malý peníz. Mimo to klesala hodnota

[76]) Tamže fol. 13 nn.
[77]) Spisy býv. jurisdikce purkrabské v AZ.
[78]) Kniha pozemk. ZS fiskál. I. fol. 56, 63 nn.
[79]) Tamže fol. 85 nn.

tehdejších bankocetlí, tak že v srpnu r. 1802, kdy trh byl uzavřen, 122 zl. rovnalo se jednomu stu zlatých z r. 1798.

Od Šefelma v roce 1804 koupil mlýn *Karel Marx*, měšťan Pražský,[80]) a hned dal jej v nájem Kašparu Englmajerovi. Když potom zažádal o vtělení trhové smlouvy, bylo mu oznámeno, že podle dekretu zemského gubernia ze dne 14. května 1806 má smlouvě odepřeno býti schválení, jestliže majitel mlýna vzhledem k tomu, že od JMCské krajina tamní otevřena je obecenstvu, nezaváže se udržovati v dobrém stavu jak budovy Královského mlýna tak cestu k nim, dopouštěti po šest měsíců letních volný přístup do Rudolfovy grotty čili salaterriny i jiných míst tamních a dovoliti, aby na břehu řeky mezi Štěpnicí a mlýnem vsazeny byly stromy a křoviny. Proti závazkům tak uloženým bylo těžko zdvíhati odpor. Marx namítal toliko, že cena mlýna se tím umenšuje, a žádal, by předešlý držitel byl povinen sleviti mu z kupní ceny 800 zl.[81])

Po Marxovi majitelem mlýna stal se *Josef Rouč*, měšťan Pražský, koupiv jej v roce 1809 za 65.000 zl. Poněvadž nájemcem zůstával ještě Kašpar Englmajer, v trhové smlouvě shledáváme větu, že Rouč má dodržeti podmínky, za jakými mlýn r. 1804 byl pronajat.[82]) Englmajer setrval v Bubenči do roku 1814, kdy Rouč prodal »tak řečený Císařský mlejn i s pilou, s loukou, s lovem ryb, s tou k tomu mlejnu patřící vinopalnou, obchodem šenku piva a vína, přívozem« a jiným příslušenstvím *Josefu Stárkovi*, držiteli mlýna Rozkoše u Zalešan v Kouřimsku. Kupní cena byla 70.000 zl. vídeňské měny a 20 křižových tolarů klíčného. Kromě toho Stárka přejal od Rouče dobytek, nářadí a »foroty« za 30.000 zl.[83])

Roku 1816 zase již nadešla změna v osobě majetníkově. Od Stárky koupil mlýn *Antonín Weiss*, obchodník v Praze, jenž o rok později prodal jej *Antonínu Brodinovi*, měšťanu a mlynáři Pražskému, do spolku s *Terezií Fuchsovou*. Když pak řečená Terezie provdala se za Tomáše Vlasáka, ztržila druhou polovici mlýna od společníka svého Brodiny, r. 1820.[84]) Potom z jara r. 1825 manželé Vlasákovi pronajali mlýn o 6 složeních s vinopalnou a boudou na louce do šesti let Janu Perettimu za roční plat 1280 zl. konvenční měny. I bylo ujednáno, že Peretti smí bez dalšího dovolení dáti v podnájem boudu, ale ne mlýn; že je povinen prodati pecnáři, v mlýně usazenému, mouky, kolik pecnář bude potřebovati, začež má právo užiti pece ku své potřebě, dá-li v čas o tom pecnáři věděti.[85])

Na konci r. 1825 Terezie Vlasáková prodala mlýn *Antonínu Šalovcovi* a bratru jeho *Václavu* za 73.600 zl.[86]) Noví majetníci byli synové

[80]) Kniha pozemk. ZS fiskál. I. fol. 132.
[81]) Tamže fol. 135.
[82]) Kniha pozemk. ZS fiskál. I. fol. 152 nn.
[83]) Tamže fol. 176 nn.
[84]) Kniha pozemk. ZS fiskál. I. str. 223 nn., 250 nn., 286 n.
[85]) Tamže fol. 338 nn.
[86]) Kniha pozemk. ZS fiskál. II. str. 1 nn.

Antonína Šalovce, souseda ze Staňkovic v Žatecku, a zabývali se jednak bělením tkanin, jednak barvením a potiskováním kartounů. Zřídili tudíž u mlýna *bělidlo* a *barvírnu*, později také *továrnu k výrobě papíru*. Po smrti Václava Šalovce celý díl jeho spadl na bratra Antonína. K továrnímu podniku, jenž dobře prospíval, přiložil jmění své *Karel August Milde*, manžel Emilie, dcery Antonína Šalovce. Z té příčiny Šalovec dne 11. listopadu 1835 přijal zetě svého za společníka ve fabrikaci papíru a bělení, za spolumajitele mlýna a podílníka továrních užitků. Do společenstva pojata byla též manželka Šalovcova Gabriela. Zapsaná firma jejich zněla Schallowetz, Milde et Co.[87]) Ze vkladu Mildova, jenž činil 40.000 zl., Šalovec pořídil nové anglické stroje k výrobě papíru, jakými v Čechách nikdo před ním nepracoval.

Popis mlýna z roku 1830 Schottky shledal v Bohemii (1830, čís. 99) a reprodukoval jej ve svém díle.[88]) Ale nevíme, zda dobře posloužil tím čtenářstvu. Autor popisu mluvě o Rudolfově galerii, tvrdí, že je to budova, kterou nynější majitelé mlýna před několikem let vystavěli. Také prý zřídili lázně a upravili příbytky pro letní hosty a nemocné, jenže nemnoho se toho používá. Nyní, praví dále, z dílu stavení má býti kartounka, jejíž prostranná budova dosahuje již značné výše, a jiné průmyslové stavby k ní se přidružují. Z popisu zvídáme, že hostinec v mlýně byl na terase, tudíž v místě, kde je až posavad. Za domem spisovatel povšiml si květinové zahrádky s jeskyní v pozadí a cestami po stranách vzestupujícími nad jeskyni; na mlýnském vrchu upoutaly pozornost jeho dva altány, jeden mající podobu antického chrámu, druhý z latí zrobený, a kulatá věž s cimbuřím, však bez vchodu. I pochvaluje vyhlídku s vrchu na ostrov Trojský.

Po smrti Antonína Šalovce r. 1836 společníci jeho splatiti podíly dětem nebožtíkovým a podrželi mlýn s továrnou do roku 1845. V té době dílo v papírně vedl Julius Eichmann, o němž později ještě zmínku učiníme, nájemcem mlýna byl Benedikt Slavík, kovářem při mlýně Jan Hájek a hostinským Josef Brunner. Podle stabilního katastru, jehož úprava počala se roku 1840, stavení k mlýnu příslušná zabírala plochy 1 jitro 1225 □ sáhů, pozemky pak zahrnovaly 28 jiter 925 □ sáhů. Ať po kusech je vyčteme, v místech bývalé mlýnské louky byly: pastvina o 110 □ sáhách (čís. 380), lesík na břehu o 1 jitru 320 □ sáhách (čís. 381), pole o 3 jitrech 810 □ sáhách (čís. 382), pole o 400 □ sáhách (čís. 383), pastvina o 55 □ sáhách (čís. 384), pastvina o 270 □ sáhách (čís. 385), pole o 1 jitru 340 □ sáhách (čís. 386), staveniště o 50 □ sáhách (čís. 387), zahrada o 150 □ sáhách (čís. 388), zahrada o 525 □ sáhách (čís. 389), zahrada o 60 □ sáhách (čís. 390), staveniště o 100 □ sáhů (čís. 391), louka o 3 jitrech 1490 □ sáhách (čís. 392), pastvina o 30 □ sáhách (čís. 393); v bezprostřední blízkosti

[87]) Tamže fol. 254 nn., 274 nn.
[88]) *Schottky*, Prag wie es war II. str. 390.

mlýna a nad mlýnem prostíraly se: zahrada o 225 □ sáhách (čís. 394), staveniště o 50 □ sáhách (čís. 395), pastvina o 320 □ sáhách (čís. 396), pastvina o 70 □ sáhách (čís. 397), pastvina o 70 □ sáhách (čís. 398), zahrada o 110 □ sáhách (čís. 399), zahrada o 45 □ sáhách (čís. 400), zahrada o 220 □ sáhách (čís. 401), zahrada o 95 □ sáhách (čís. 402), pastvina o 65 □ sáhách (čís. 403), zahrada o 1 jitru 110 □ sáhách (čís. 404), pastvina o 325 □ sáhách (čís. 405), pole o 1 jitru 159 □ sáhách (čís. 406), pastvina o 51 □ sáhu (čís. 407), pole o 165 □ sáhách (čís. 408), pastvina o 213 □ sáhách (čís. 409), pastvina o 35 □ sáhách (čís. 410), pastvina o 1088 □ sáhách (čís. 411), lado o 1180 □ sáhách (čís. 412), pastvina o 345 □ sáhách (čís. 413), pastvina o 85 □ sáhách (čís. 414), staveniště o 40 □ sáhách (čís. 415), zahrada o 25 □ sáhách (čís. 416), pastvina o 165 □ sáhách (čís. 417); na ostrůvku ve Vltavském rameni byl lesík o 150 □ sáhách (čís. 418), na druhém ostrůvku lesík o 85 □ sáhách (čís. 419), na velkém ostrově pole o 110 □ sáhách (čís. 420), pastvina o 30 □ sáhách (čís. 421), lesík o 40 □ sáhách (čís. 422), pole o 730 □ sáhách (čís. 423), pastvina o 25 □ sáhách (čís. 424), lesík o 1235 □ sáhách (čís. 425), louka o 510 □ sáhách (čís. 426), pole o 7 jitrech 345 □ sáhách (čís. 427), pole o 860 □ sáhách (čís. 428), pole o 625 □ sáhách (čís. 429), pastvina o 35 □ sáhách (čís. 430), pastvina o 45 □ sáhách (čís. 431), pole o 45 □ sáhách (čís. 600), pole o 365 □ sáhách (čís. 601), louka o 280 □ sáhách (čís. 602). Jiné pozemky k mlýnu příslušné, byly: cesta o 205 □ sáhách (čís. 653), cesta o 130 □ sáhách (čís. 654), cesta o 20 □ sáhách (čís. 655), cesta o 170 □ sáhách (čís. 656), lado o 245 □ sáhách (čís. 657), lado o 145 □ sáhách (čís. 658), cesta o 265 □ sáhách (čís. 659), cesta o 35 □ sáhách (čís. 660), cesta o 45 □ sáhách (čís. 661), lado o 65 □ sáhách (čís. 662), cesta o 265 □ sáhách (čís. 663), lado o 425 □ sáhách (čís. 664), řečiště potoka o 224 □ sáhách (čís. 706), řečiště potoka o 805 □ sáhách (čís. 707). Kdo by přidružil pozemky o stejné kultuře a sečetl míry jejich, shledal by, že pole držela 15 jiter 154 □ sáhy, louky 4 jitra 680 □ sáhů, pastviny 2 jitra 232 □ sáhy, lesíky 1 jitro 1830 □ sáhů, zahrady 1 jitro 1565 □ sáhu, staveniště 240 □ sáhu, cesty 1135 □ sáhů, lada 1 jitro 460 □ sáhů, řečiště 1029 □ sáhů, všecky pozemky pospolu 28 jiter 925 □ sáhů. Kromě toho počítalo se k mlýnu řečiště Vltavského ramene v míře 15 jiter 1040 □ sáhů (čís. 708).

R. 1845 Karel August Milde a Gabriela Šalovcová prodali mlýn s továrnou a vším příslušenstvím *Karlu Bellmannovi,* dvornímu zvonaři v Praze čís. pop. 742-II., za 108.000 zl. konv. měny.[89]) Kromě strojní papírny, kterou Bellmann ustanovil vésti svým nákladem, všecky ostatní živnosti v mlýně byly zůstaveny nebo znovu vydány nájemcům. V květnu r. 1846 smluvil se s Bellmannem Pražský továrník Israel Jáchym Wien a ujal od něho na 6 let velkou dílnu na potiskování kartounů, jež byla na druhém nádvoří v pravo od vchodu, barvírnu a bělidlo na témž nádvoří,

[89]) Kniha pozemk. ZS fiskál. III. fol. 87 n.

domek nad strouhou, louku po levé straně bělidla, dřevěnou boudu na louce, skladiště a chlév za roční plat 2000 zl. konv. měny. Přitom bylo ujednáno, že Wien smí užiti vodní síly týmž způsobem, jakým předešlí nájemci ji užívali, a že bude platiti za mlýnské kolo, jehož užije k pohonu stroje, 600 zl.[90]) Pachtýřem mlýnské živnosti a tuším i polního hospodářství v mlýně byl Ignác Böhm, majitel domu v Bubenči.

Při zřizování státní dráhy díl Bubenečského nádraží připadl na pozemky mlýnské. O tom, kolik půdy Bellmann musil postoupiti ke dráze, zápisy nevykazují stejných počtů. V jednom z nich čteme, že stavbou dráhy ubylo z pozemku čís. top. 616 753 □ sáhy; ve druhém praví se, že dráha zabrala pozemky čís. 407, 408, 409, 410 a díly pozemků čís. 406, 411, 659, 660 v míře 478 □ sáhů, tudíž celkem 942 □ sáhy. Podle přípisu finančního ministerstva ze dne 12. května 1848 Bellmann postoupil ke dráze 911 □ sáhů a 14 □ stop pozemku a přijal za ně 166 zl. 13½ kr.[91]) Však tu zase mezi pozemky ke dráze přibranými uvádí se i cesta čís. 661.

Po smrti Karla Bellmanna († r. 1855) syn jeho *Karel Bellmann*, zvonař a majitel knihtiskárny v Praze, splativ podíly svým spoludědicům, stal se vlastníkem Královského mlýna r. 1857. Za něho strojní papírna byla rozšířena, a když vzala zkázu ohněm na podzim r. 1862, znovu zřízena. Práce v ní řídil Prosper Piette, nástupce zdatných odborníků Julia Eichmanna a Gustava Rödra, kteří zatím zjednali si jméno založením papíren v Hostinném (r. 1842) a Maršově (r. 1864). Jejich příkladem řídil se Piette, jak svědčí o tom továrny ve Freiheitě a Podbabě, od něho založené.[92]) Rozšíření továrních podniků v Královském mlýně bylo příčinou, že nejstarší řemeslná dílna tamní, totiž mlýn, vzala za své.

V roce 1865 ujal reality Bellmannovské v Bubenči *Gustav Lumbe*, obchodník v Praze, s manželkou svou Karolínou, jež byla dcera Karla Bellmanna. Noví majetníci pronajali papírnu bývalému řediteli Prosperu Piettovi. Když pak Piette uživ nahodilé příležitosti, koupil strojní papírnu v Plzni, nájemcem papírny v Bubenči stal se ředitel Plzeňské papírny Rajmund Kubík. Jemu v roce 1882 vlastníci Mlýna papírnu prodali.

Po smrti Gustava Lumba († r. 1890) a Karoliny Lumbové († r. 1897) Mlýn stal se společným majetkem dětí jejich *Gustava Lumba*, *Karoliny Oertlové*, *Anny Zieglerové* a *Augusty Kreutzbergové*.[93]) Dědici ti odprodali díl bývalé mlýnské louky na staveniště a dílce ostrovních pozemků, jichž bylo třeba k úpravě Vltavského průplavu. Jinak ve způsobě Mlýna nemnoho se změnilo od čtyřicátých let minulého století. Starobylá stavení tamní jsou činžovními domy. Budovy po levém břehu potoka Dejvického slouží továrním podnikům. Z práv smlouvami ujištěných trvá posud propi-

[90]) Tamže fol. 98.

[91]) Kniha pozemk. ZS fiskál. III. fol. 127 n.

[92]) Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild: Čechy II. str. 658.

[93]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 22.

nace (živnostenský výčep vína a piva), kdežto rybolov a přívoz pominuly zasutím Vltavského ramene.

162. *C. k. zem. výsadní strojní papírna čís. pop. 3.*

Roku 1882 *Rajmund Kubík* koupil od Gustava Lumba díl bývalého Královského mlýna, totiž budovy tovární čís. parc. 117, 119, 120, 121, 122/2, pozemek ostrovní (čís. parc. 284), pozemky pobřežní (čís. parc. 283, 285, 286, 287/2, 288/2), díl vodního toku (čís. parc. 491, 492) a díl potoka (čís. parc. 490/2) za 100.000 zl.[94]) Tak majitelství papírny vešlo do rukou zkušeného odberníka, jenž vedle fabrikace papíru z drti hadrové a buničiny založil v Mlýně továrnu k výrobě a úpravě cellulosy. Při velkém závodě jeho zaneprázdněno je sedm úředníků a do 250 jiných pracovníků. Budovy tovární měly do nedávna číslo popisné s Mlýnem společné; nyní označeny jsou číslem 3.

163. *Domy založené v letech 1752—1910.*

Až potud popis náš týkal se usedlostí Bubenečských a domů, které na zahrádkách starých usedlostí byly nově vystavěny. Jak v témž popise je naznačeno, vzrůst Bubenče novými stavbami počal se ve druhé polovici 18. století, kdy prodlením 50 let přibylo 26 domků (čís. pop. 2, 16, 23—46). V minulém století, zvláště na sklonku jeho, stavební ruch přitužil tou měrou, že úhrnný počet domů r. 1900 činil již asi 240. Abychom posloužili k přehledu budov nového založení, zařadíme je podle popisných čísel jejich a provodíme stručnou historii. Přitom není nám milo, že prvá dvě čísla (10, 13), pocházející ze starších, zbořených domů, ruší chronologický postup.

Dům čís. pop. 10.[95])

Roku 1817 Václav Novák, majitel domku čís. pop. 34, postoupil svému zeti, Josefu Hraběti plavci, díl městiště vedle domku u cesty, i pomohl mu tam vystavěti domek čís. pop. 10. Nové stavení se zahrádkou oceněno bylo v 100 zl. konv. měny. Držitel jeho vzal na sebe platiti k záduší 2 zl. ročně a konati pěší robotu po 13 dní v roce.[96]) Po Josefu Hraběti (r. 1817 až 1851) majitelem domku byl syn jeho Josef Hrabě, professor při Pražské konservatoři a hudební skladatel (r. 1851—1862), jenž koupil domek od svých rodičů, ujistiv jim v něm příbytek až do smrti. V držení téhož

[94]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 84.

[95]) O *domě čís. pop. 1* zprávy jsou svrchu v odst. 115 a 143, o *býv. domku čís. pop. 2* v odst. 144 (nyní *číslem pop. 2* označena je remisa elektrické dráhy v Královské oboře), o *býv. domě čís. pop. 3* v odst. 116 a 145, o *domě čís. pop. 3* v odst. 162, o *domě čís. pop. 4* v odst. 114 a 142, o *domě čís. pop. 5* v odst. 112 a 141, o *domě čís. pop. 6* v odst. 111 a 140, o *býv. domku čís. pop. 7* v odst. 111 a 140, o *domě čís. pop. 8* v odst. 121 a 154, o *domě čís. pop. 9* v odst. 119 a 152, o *býv. domku čís. pop. 10* v odst. 164.

[96]) Kniha pozemk. OS Karlínského, Holešovice IV, fol. 201.

domu vystřídali se pak Jan svobodný pán Mottencloit, c. k. rytmistr (r. 1862—1869), Abraham Mojžíš Kuhe (r. 1869—1873), Rozalie Kaudersová (r. 1873—1875), Šalomoun Kohn (r. 1875—1883), Jindřich Lipsch, majitel domu v Bubnech (r. 1883—1901), dědici Jindřicha Lipsche (r. 1901—1902), Kateřina Klejzarová (od roku 1902).[97])

Dům (villa) *čís. pop. 13.*[98])

Roku 1865 František Wolf, stavitel v Praze, koupil od Jana Schlöchta pole (čís. 64) s pastvinou (čís. 63) na růžku mezi nynější ulicí Svatojirskou a Královskou třídou v míře 1139¹/₄ □ sáhu a vystavěl na něm villu, jež označena byla číslem popisným 13, které prv příslušelo Bláhovskému dvoru ve vsi. Vůkol villy zakladatel její dal vzdělati sad. Villa náležela rodině Wolfově do roku 1891, kdy koupil ji Seligman Elbogen. Od roku 1901 majitelé její jsou Richard Elbogen, dr. práv Fridrich Elbogen a Emma Kaufmannová, rozená Elbognová.[99])

Dům čís. pop. 24.[100])

V roce 1782 Matěj Brožek plavec vystavěl na *kostelním pozemku* domek o dvou světnicích a komoře, jenž po brzké smrti jeho připadl vdově a sirotkům. Vdova Kateřina Brožková provdala se pak za Tomáše Novotného tesaře a vládla domkem do roku 1818, kdy ujal jej pastorek její Václav Brožek zedník (r. 1818—1834). Další majitelé domku aneb již domu o jednom poschodí byli Josef Brožek zedník, syn Václavův (r. 1834—1845), Vojtěch Kasal (r. 1845—1847), Jan Kullman (r. 1847—1848), Aloisie Dokupilová (r. 1848—1852), Heřman Wohl (r. 1852—1874), Karolina Wohlová a Žofie Strassová (r. 1874—1904), dr. August Thalberg a Žofie Strassová (r. 1904—1906), Julie Thalbergová a Žofie Strassová (r. 1906—1910), František Fišer (od roku 1910).[1])

Dům čís. pop. 25.

R. 1783 František Červenka ujal se svolením purkrabského hospodářského úřadu kus *kostelního pozemku* v míře 200 □ sáhů a vystavěl na

---

[97]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 10.

[98]) Zprávy o *domě čís. pop. 11* viz v odst. 164, o *domě čís. pop. 12* v odst. 122 a 157, o *býv. domě čís. pop. 13* v odst. 118 a 150.

[99]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 13.

[100]) Zprávy o *domě čís. pop. 14* viz v odst. 117 a 147, o *domě čís. pop. 15* v odstavci 117 a 148, o *domě čís. pop. 16* v odst. 149, o *domě čís. pop. 17* v odst. 121 a 155, o *býv. domě čís. pop. 17* v odst. 123, o *domě čís. pop. 18* v odst. 159, o *domě čís. pop. 19* v odst. 130 a 160, o *domě čís. pop. 20* v odst. 127 a 167, o *domě čís. pop. 21* v odst. 127 a 167, o *domě čís. pop. 22* v odst. 124 a 161, o *býv. domě čís. pop. 23* v odst. 121 a 156.

[1]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 24.

nému domek čís. pop. 25. Přitom bylo mu uloženo, aby z pozemku platil k záduši 1 zl. 30 kr. ročně a do důchodu vrchnostenského dával tolikéž na místo 6denní pěší roboty. Domek byl o jedné světnici a komoře; zahrádka při něm vzdělaná (čís. top. 532) měla míry 132 □ sáhy. V r. 1786 Červenka prodal jej Janu Růžičkovi za 250 zl.[2]) Roční užitek ze zahrádky, v té době vypočtený, činil 47 kr. Další majitelé domku, k němuž krom zahrádky náleželo městiště ležící proti domku čís. pop. 31, byli Anna Růžičková, vdova po Janovi (do r. 1794), Josef Zelenka (r. 1794—1802), Karel Mrdačka (r. 1802 až 1807), Josef Strnad (r. 1807—1819), Jiří Heindl (r. 1819—1846), jenž odprodal kus zahrádky u domu Františku Zahradníkovi, držiteli domu čís. pop. 27, Josef Novák tesař (od r. 1846),[3]) Jiří Fridrich Hanf (do roku 1861), Jan Lehner (r. 1861), Karel Höfer (r. 1861—1867), Kristina Höfrová, vdova po Karlovi (r. 1867—1873), Vilém Höfer (r. 1873—1881), František Frolík stavitel (r. 1881—1902), Josef Frolík (od roku 1902).[4])

Když Josef Novák r. 1847 chtěl na místě přízemního stavení zbudovati dům o poschodí, žádal kostelní správy za svolení, aby směl za domem v kostelním pozemku, jehož užívatelem byl místní farář, zříditi sobě stáj. I bylo mu to povoleno na výminku, že vrch stáje zasuje zemí, aby kostelní pozemek se nezmenšil, a že bude z pozemku platiti ročně faráři 3 zl. Avšak Novák počav stavěti, podkopal celý pruh svahu podél svého domu a přibral si díl kostelního pozemku v míře 80 □ sáhů. To stalo se s vědomím tehdejšího faráře Karla Ulíka, jenž ke zcizení pozemku soukromí svolil a za svolení přijal od Nováka dluhopis na 100 zl. Další farář Antonín Hora r. 1854 napravil věc tak, že přiměl Ulíka, aby daroval 800 zl. na zvětšení farního beneficia v Bubeneči. Pozemek zůstal držitelům domu čís. pop. 25.

Dům čís. pop. 27.[5])

Roku 1785 Pavel Matoušek z Lysolej vystavěl na *kostelním pozemku* domek a štípil u něho zahrádku v míře 3 věrtel. Platebním závazkem jeho bylo dávati k záduši 2 zl. 45 kr. ročně a do důchodu vrchnostenského 1 zl. 30 kr. Prve než došlo k zápisu domku do pozemkové knihy (r. 1798), Pavel Matoušek zemřel, a majetek jeho připadl vdově Veronice a dvěma dcerám, Anně a Kateřině.[6]) Řečená vdova hledajíc dobrý základ živnosti, přikoupila k domku 2 strychy pole Na prostředním položení (čís. top. 592) od dědiců hraběte Františka Adama ze Šternberka r. 1802.[7]) O dvě léta později chalupa s polem vešla v držení Jana Volka, manžela svrchu do-

[2]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18. fol. 295.

[3]) Knihy pozemk. OS Karlínského, Holešovice IV. fol. 204 n.; Holešovice VI. fol. 229.

[4]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 25.

[5]) O *býv. domě čís. pop. 26* viz svrchu odst. 120 a 153.

[6]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18. fol. 305.

[7]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 25. fol. 211.

tčené Anny Matouškové,[8]) jemuž knihy hospodářského úřadu dávají nedobré svědectví, že velmi často vypomáhal si dlužením peněz. V roce 1805 Volek učinil smlouvu s Antonínem Kratochvílem, podle níž prodal mu svou usedlost za 1470 zl. Ale potom strany se neshodly, soudily a od smlouvy upustily.[9]) Manželé Volkovi prodavše pole Josefu Strnadovi (r. 1809),[10]) podrželi domek do roku 1817, kdy dražbou ztržil jej Tomáš Bauer. Další majitelé stavení a zahrádky byli Ferdinand Haase, měšťan Pražský (r. 1817), František Zahradník (r. 1817—1821), jenž přikoupil kus zahrádky, ležící u domku čís. pop. 25, od Jiřího Heindla, Jan Gothard pekař (r. 1821—1851),[11]) Ignác Böhm, nájemce mlýna v Bubenči (r. 1851), Jan Riedl (r. 1851—1862), Josef Riedl (r. 1862), Jindřich Legler (r. 1862 až 1902), Josef Jelínek (r. 1902—1906), Josef Jelínek a Jan Jelínek (r. 1906, 1910),[12]) Josefa Jelínková a Libuše Nálevková (r. 1914). Z nich Jan Riedl dům U božího oka zvaný přestavěl a zvětšil.

Dům (villa) *čís. pop.* 28.

Roku 1786 Václav Ponáhlík dosáhl svolení, aby směl na *pozemku kostelním*, jenž ležel ladem, vystavěti si domek a při něm vzdělati zahrádku. Místo vykazovali mu dva rychtáři, Jan Helcl Bubenečský a Matěj Dorn Lysolejský. Povinností držitele domku bylo platiti k záduší ročně 1 zl. 36 kr. a tolikéž odváděti do důchodu vrchnostenského na místě 6denní pěší roboty. Když Ponáhlík přidělal sobě zahrádku ve skále o 188 □ sáhách, uložen mu byl další plat k záduší 30 kr. ročně. V roce 1789 prodal on domek se zahrádkami Václavu Stejskalovi.[13]) V držení téhož majetku vystřídali se pak Matěj Stejskal, syn Václavův (r. 1817—1829), vdova Marie Stejskalová (r. 1829—1831), Barbora, manželka Josefa Kohouta obuvníka, dcera Matěje Stejskala (r. 1831—1843), Vincenc Wetzstein, měšťan Pražský a dvorní sklenář (r. 1843—1844), od něhož dům byl přestavěn, Františka Trollová, potom provdaná Wetzsteinová (r. 1844—1856),[14]) Eduard Eiselt, doktor práv (r. 1856—1860), Jakub Wien (r. 1860—1896), dědici Jakuba Wiena (r. 1896—1898), Ignác Wiener (r. 1898—1909), Oskar Wiener a Pavel Wiener od roku 1909).[15]) Dům má název villa U města Vídně.

---

[8]) Knihy pozemk. OS Karlínského, Holešovice IV. fol. 206; AZ Smíchov 26, fol. 1.

[9]) Kniha listin AZ Smíchov 4, fol. 122 n.; spisy býv. jurisdikce purkrabské k r. 1806 v AZ.

[10]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 27, fol. 43.

[11]) Kniha pozemk. OS Karlínského, Holešovice IV. fol. 206 n., 308.

[12]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 27.

[13]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 302 n.

[14]) Knihy pozemk. OS Karlínského, Holešovice IV. fol. 208; Holešovice VI. fol. 235 n.

[15]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 28.

Dům čís. pop. 29.

V roce 1786 Josef Douša vystavěl se svolením purkrabského hospodářského úřadu domek na *obecním pozemku* u rybníčka a přibral k němu místo na zahrádku v míře 73 □ sáhů. Za to bylo jemu a nástupcům jeho v držení domku uloženo platiti ročně k obci 2 zl. 15 kr. a do důchodu vrchnostenského 1 zl. 30 kr. Před zápisem do knih domek se zahrádkou oceněn byl ve 200 zl. [16]) R. 1801 Douša stal se chalupníkem, koupiv od dědiců hraběte Františka Adama ze Šternberka 4 strychy pole Na prostředním položení (čís. top. 592). Z pozemku toho platil vrchnosti 5 zl. 41 kr. ročně.[17]) Po jeho smrti r. 1806 hospodařila v domě vdova Veronika Doušová; když pak i ona zemřela, ujal chalupu zef její Josef Bauer zedník, ježto přednější dědic, syn Doušův Josef, byl vojínem. Majitelem chalupy Bauer stal se teprve v roce 1822.[18]) Od něho pole koupila Vilémina Hergetová, držitelka cihelny čís. pop. 36 (r. 1826), kdežto chalupu v dražbě ztržil František Biehl (r. 1838).[19]) Další majitelé chalupy byli Josef Pravda krupař (r. 1839 až 1867), jenž odprodal díl zahrádky v míře asi 35 □ sáhů Terezii Heznerové, držitelce domu čís. pop. 30, a Vojtěch Stehlík (od roku 1867).[20])

Dům (villa) *čís. pop. 30.*

Roku 1782 dostalo se svolení Janu Helclovi, aby na *obecním pozemku* vystavěl si domek. Městiště k tomu vykazovali mu dva rychtáři, Matěj Dorn Lysolejský a Václav Chrdle Holešovický. Podle jejich seznání Helcl ujal díl občiny u rybníčka v míře 541 □ sáhu a zbudoval domek, jejž po roce 1792 značně rozšířil, tak že mu z úřadu ocenili jej v 541 zl., kdežto prvotní stavení ceněno bylo ve 200 zl. Držitel měl povinnost platiti z pozemku k obci 1 zl. 30 kr. ročně a tolikéž dávati do vrchnostenského důchodu na místo 6denní pěší roboty.[21]) Roční užitek jeho ze zahrádky za domem vzdělané, jež podle Josefského katastru držela míry 266$^{1}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 557), činil 24 kr.

Jan Helcl zastával v obci úřad rychtářský. Přední jeho živností bylo povoznictví. Občas také najímal on pozemky a těžil z nich způsobem hospodářským. R. 1786 žádal u purkrabského úřadu, aby mu byl pronajat kus kostelní pastviny Na plácku v míře asi jednoho strychu, uváděje, že z toho pozemku kostelu nic neplyne, ano zádušní správa bude již povinna platiti z něho daň, poněvadž při nové úpravě katastru pastvina byla zapsána za pole. I byl pozemek Helclovi vydán, aby ho vzdělal v pole a dával

[16]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 351.
[17]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 25, fol. 212.
[18]) Kniha pozemk. OS Karlínského, Holešovice IV, fol. 210.
[19]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 29, fol. 273; OS. Karlínského, Holešovice VI, fol. 237.
[20]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 29.
[21]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 299 n.

z něho ročně 1 zl. 30 kr.[22]) Podobně Helcl přijal v nájem některé polnosti od Doroty, vdovy po Josefu Jarošovi. K rychtářství přibyla mu v roce 1795 hodnost přísežného odhadce emfyteutních pozemků purkrabských.

Když v roce 1799 zemřel, vdova po něm zůstalá, nemohou »při té chalupě v pronájmu vynacházející se pole obstarati«, postoupila stavení se zahrádkou a hospodářstvím, k němuž náleželi 3 koně, 6 krav a 2 voli, svému zeti Jiřímu Heindlovi z Turska, aby živnost, oceněnou v 1891 zl. 49 kr., ujal a posily z ní splatil (r. 1800). Nový držitel bral se cestou svého předchůdce: povozničil, vzdělával pozemky záduší a polnosti dvorce Jarošova a po čase přijal na sebe povinnost rychtářskou. V roce 1811 prodal za 1400 zl. vídeňské měny dům se zahradou Marii Aloisii, vdově po Františku de Paula hraběti Příchovském, rozené Waszmuthové, od níž pak stavení i zahrada byly nově upraveny. Nástupci paní hraběnky v držení domu byli František Saicher (r. 1816—1817), Antonín Herget, doktor práv (r. 1817—1819), Josef Pikart (od r. 1819), dědici Josefa Pikarta (do r. 1831), Anna Umlauftová (r. 1831—1840),[23]) Terezie, manželka Fridricha Heznera (r. 1840—1878), jež přikoupila dva pozemky, a to díl zahrady o 253½ □ sáhu od Anny Braulové, majitelky usedlosti čís. pop. 18, r. 1853 a díl zahrádky v míře asi 35 □ sáhů od Josefa Pravdy, držitele domku čís. pop. 29, r. 1855, F. A. Mauermann, doktor práv (r. 1878—1882), Jiří Braul, zahradník v Královské oboře (r. 1882), Františka Dicková, dcera Jiřího Braula (r. 1882—1893), Marie Glaserová (od roku 1893).[24])

Dům čís. pop. 31.

Roku 1786 Jan Růžička vyžádal si svolení, aby směl na *pozemku kostelním* pod hřbitovem vystavěti domek. Držitelům domku bylo pak uloženo platiti k záduší 1 zl. 30 kr. ročně a tolikéž odváděti do vrchnostenského důchodu na místě 6denní pěší roboty. Domek oceněný ve 200 zl.[25]) byl o dvou světnicích, v nichž přebývali nájemníci, Jan Svoboda pecnář a Jan Viktora malíř (r. 1788). Po smrti Jana Růžičky roku 1792 připadl jeho dědicům, vdově Anně Růžičkové, Františku Růžičkovi a Floriánu Panznerovi; načež další majitelé byli Josef Zelenka (r. 1794—1797), Martin Hrazák (r. 1797—1800), Martin Doubek (r. 1800—1813), Jan Novák plavec (r. 1813—1836), vdova Marie Nováková (r. 1836—1844), Josef Chalupa (r. 1844—1874),[26]) vdova Marie Chalupová (r. 1874—1878), Stanislav Hájek (od roku 1878).[27])

[22]) Spisy býv. jurisdikce purkrabské v AZ.

[23]) Knihy pozemk. OS Karlínského, Holešovice IV. fol. 212 n., 232 n.; Holešovice VI. fol. 242.

[24]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 30.

[25]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 295 nn.

[26]) Kniha pozemk. OS Karlínského, Holešovice IV. fol. 214 n.

[27]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 31.

Dům čís. pop. 34.[28])

V roce 1788 Václav Hájek vystavěl na *kostelním pozemku* Pod skalkou domek, jenž před zápisem do knih oceněn byl ve 339 zl. 30 kr. O druhém držiteli domku, Václavu Novákovi plavci (r. 1798—1825) pověděli jsme již svrchu, že daroval díl městiště u stavení svému zeti Josefu Hraběti, aby si na něm zbudoval domek čís. pop. 10. Také díl zahrádky své mu postoupil. Po Novákovi majiteli domku aneb již domu čís. pop. 34 byli Jakub Procházka (r. 1825—1833), Jindřiška, manželka Josefa Netolického, doktora práv (r. 1833—1841), Jan Richter (r. 1842—1853),[29]) Jindřich Bittner (r. 1853—1880), Jindřich Fantl (r. 1880—1908), Regina Fantlová (od roku 1908).[30])

Dům (villa) *čís. pop. 35.*

Roku 1787 Jiří Láska zjednal si k tomu svolení, aby směl na *pozemku kostelním* Na skalce, kdež býval kamenný lom, vystavěti domek. Městiště od dvou rychtářů mu vykázané mělo míry 200 □ sáhů. K tomu Láska přibral ještě kus pozemku o 210 □ sáhách. I bylo mu uloženo platiti k záduší 3 zl. a do důchodu vrchnostenského 1 zl. 30 kr. Pro knihovní zápis domek jeho oceněn v 600 zl. Po Láskovi majiteli stavení a zahrady byli Josef Holub (r. 1791—1806),[31]) Jan Kubata (r. 1806—1810), Jan Černý (r. 1810—1811), Barbora Pelikánová, rozená Hablová (r. 1811—1820), Josef Fuchs, kontrolor povozné pošty v Praze (r. 1820—1855),[32]) jehož nákladem vystavěn byl na místě starého domku dům o jednom poschodí r. 1840, Eleonora Fuchsová (r. 1855—1859), Lazar Gabriel Bondy (r. 1859—1860), Šalomoun Bondy a j. (r. 1860—1895), Heléna Bondyová (r. 1895—1905), Richard Bondy a j. (r. 1905—1907), Mořic Klein a j. (od roku 1907).[33]) Domu říká se villa Na skalce.

Bývalá cihelna Hergetova s domem čís. pop. 36.

Roku 1780 *František Antonín Linhart Herget*, professor praktické mathematiky na inženýrské škole v Praze, koupil od zámeckého stavebního úřadu královskou výsadní cihelnu v Menším městě na břehu ležící a k tomu vyjednal si právo užívati louky Bažantnice zvané, jež prostírala se na břehu Vltavského ramene za Oborou a příslušela ke Královské štěpnici. Ač se to nepraví, je přec dosti patrno, že bylo mu dáno svolení, aby na louce kopal hlínu do cihelny. Poněvadž tamní vrstva nestačila,

[28]) O *farním domě čís. pop. 32* jednáme níže v odst. 179; o *domě čís. pop. 33* viz odst. 158.

[29]) Knihy pozemk. OS Karlínského, Holešovice IV. fol. 218 n.; Holešovice VI. fol. 246.

[30]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 34.

[31]) Kniha pozemk. AZ Smichov 18, fol. 332 n.

[32]) Kniha pozemk. OS Karlínského, Holešovice IV. fol. 220 n.

[33]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 35.

Herget r. 1781 opatřil sobě druhé zásobiště, strživ od Josefa Jaroše pole u kamenného mostku po severní straně Lipového stromořadí v míře 2' 4 strychu.[34]) V tom místě otevřen byl *hlinník* již z počátku 18. století, kdy česká komora najala pozemek k Malostranské cihelně od rytíře Františka Ludvíka z Lauterburku. V Josefském katastru týž pozemek popisuje se na dvé, dílem jako hliniště u císařského mostku o 303$^{1}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 583), dílem jako pole u hliniště vedle císařského mostku o 1429$^{3}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 584). Platy z něho byly: 8 kr. pozemkového úroku, 25 kr. výkupného z roboty a 11 kr. faráři Bohnickému místo obilního desátku. Podle odhadu z roku 1786 roční užitek z pozemku činil 15 zl. 40 kr.

V roce 1787 professor Herget upustil od průmyslné činnosti. Výsadní cihelnu v Menším městě s »dědičným užíváním erární louky za Bubenečskou oborou«, polem u kamenného mostku a dvěma domy v Menším městě, jimž říkalo se Svobodná dílna, prodal *Josefu Zoblovi*, c. k. podnikateli v Terezíně, do spolku s *Františkem Schmidtem*, universitním professorem v Praze.[35]) Společníci právě řečení založili na poli u kamenného mostku příbytek pro cihláře a dávali v tamním hlinníku robiti cihly. Ježto však nebyli řádnými držiteli pozemku, nemajíce zápisu o něm v knihách purkrabských, a bez opovědi u pozemkové vrchnosti zarazili dílnu, purkrabská jurisdikce doléhala na Hergeta, chce-li míti cihelnu na pozemcích čís. top. 583 a 584, aby žádal za svolení k tomu, i vytýkala mu, že prodal pole, nezjednav si k prodeji vrchnostenského konsensu. Na to Herget odpověděl listem ze dne 9. června 1793: Byla sice na poli, které jsem koupil, vystavěna kůlna k uschování syrových cihel, aby déšť jim neškodil, a zbudováno tam přístřeší pro hlídače nebo cihláře, ale ne ode mne, nýbrž od nynějších držitelů Zobla a Schmidta. Kůlna ta zřízena je na čas, pokud v místě bude hlína. Jak mne zpráva dochází, cihlář tam bydlící zhotovuje nevelký počet cihel a to jen po dešti, když něco vody nachytá; cihly pak dovážejí se do výsadní cihelny v Menším městě, kdež teprv je vypalují. Nemůže tudíž kůlna zvána býti cihelnou. Je pravda, že jsem před několikem let postoupil cihelnu v Menším městě Zoblovi a Schmidtovi; než pohříchu zemské gubernium dává smlouvě zvláštní výklad a nepropouští práva majitelům, kterého se mně od nejvyšších úřadů dostalo. Příznivé rozhodnutí v té věci závisí na JExcell. nejvyšším panu purkrabí. Jakmile bude učiněno, požádám o konsens k prodeji řečeného pole. Nyní pak prosím o ukončení toho, co zavdává podnět ke stížnostem.

U purkrabské jurisdikce buď rozuměli dopisu Hergetovu tak, že žádá za svolení k *cihelně*, aneb o málo později obdrželi spis skutečné žádosti; i nemeškali prohlásiti svolení své dekretem ze dne 17. června 1793. Poplatky při tom byly 2 zl. 20 kr. taxy, 35 kr. vstupného, 15 kr. na kolek, 35 kr. purkrabskému komorníku, 6 kr. za dodání.[36])

[34]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 276.
[35]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 28, fol. 47.
[36]) Spisy býv. jurisdikce purkrabské v AZ.

Se svolovacím dekretem došlo Hergeta opětné vyzvání, aby požádal za vrchnostenský souhlas k prodeji pole Zoblovi a Schmidtovi. Zda tomu vyhověl či nevyhověl, nevíme; ale to je jisto, že řečeným společníkům pole nebylo zapsáno do knih purkrabských. Když pak Schmidt zemřel, marné bylo usilování úřadu, aby Zobel ukázal trhové smlouvy o pole a dal je vložiti do knih. Teprv dědici Zoblovi r. 1815 učinili dosti právu. V té době nebylo již cihelny u kamenného mostku, ani hliniště; však památkou po nich je hluboká úroveň tamní zahrady. V Bubenči z počátku 19. století říkali tomu místu Na cihelném vrchu.

Mnohem delší trvání měla *cihelna*, kterou v roce 1803 u Podbabské silnice proti Dejvicum založil Josef Zobel, tehdá již dvorní stavitel v Praze. Koupiv on usedlost Jarošovskou v Bubenči, otevřel na poli, jež k ní náleželo, cihelný hlinník. Když pak se přesvědčil, že bude příležitějším pozemek čís. top. 599, jen příslušel ke dvorci čís. pop. 1, jednal o něj s držitelem dvorce Josefem Ignácem Bučkem a trhovou smlouvou ze dne 18. června 1803 uvedl jej ve svůj majetek. Zároveň směnnou smlouvou s Bučkem získal protější pole, za silnicí ležící, čís. top. 612, cíp pole čís. top. 600 v míře jednoho výsevkového strychu a pole pod kamenným mostkem čís. top. 582.[37])

Prvními budovami v místech potomní cihelny byly dva domky u silnice, ustanovené za příbytek šafáři a cihláři. Když Zobel ohlásil purkrabské jurisdikci, proč domky staví, byla mu dána odpověď, že úřad ke stavbě svoluje a ukládá majiteli zatím na dobu 10 let, než jinak bude rozhodnuto, aby z domků platil ročně 6 zl. 30 kr. robotného. Zobel pak opatřil ostatní potřeby cihelenské, studeň, pece a několik dřevěných kůlen. O výrobě v proud uvedené nelze říci, že byla veliká: za rok zhotovili tam asi 56.000 cihel a mnohem méně tašek. Vzhledem k tomu zdálo se Zoblovi, že plat, jaký pozemková vrchnost mu vyměřila, je přílišný. Žádal tudíž za novou úpravu hned po roce, a když nebylo mu vyhověno, přestal robotné odváděti. Teprv po jeho smrti úřad slevil z platu 1 zl. $31^1/_4$ kr. Prvním mistrem v cihelně byl Jan Täufner.

Zobel zemřel z jara r. 1814. Při dělení majetku po něm zbylého cihelnu a Jarošovský dvorec v Bubenči čís. pop. 13 ujala mladší dcera Zoblova *Vilémina*, jež pak v roce 1816 provdala se za dra. Antonína Hergeta.[38]) Tehdáž počítalo se, že cihelna má cenu 1023 zl. 5 kr., kdežto roční užitek z ní odhadnut byl v 51 zl. $9^1/_4$ kr. Kromě pozemků prv jmenovaných, které Zobel zjednal pro cihelnu, avšak namnoze ještě vzdělával hospodářsky, náleželo ke dvorci čís. pop. 13 pole Na křemeli (čís. top. 450), pole Na kose (čís. top. 461), pole u Obory (čís. top. 463), pole u Pražských hradeb (čís. top. 575) a pole u cesty vedoucí z Bubenče do Dejvic (čís. top. 595).[39]) Stavení dvorce a pozemky oceněny byly v 9792 zl. 39 kr.

[37]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 25, fol. 178, 179.
[38]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 28, fol. 76, 106.
[39]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 31, fol. 119.

Podle popisu z roku 1819 cihelna Viléminy Hergetové skládala se ze dvou domků, dvou pecí a sedmi dřevěných kulen. Hlinníku v ní bylo šest. K výpravě náleželo dřevěné potrubí na rozvádění vody od studny, tři kádě, dvě kolečka, dva kopáče, dvě lopaty a 4000 destiček nebo prkének taškových.[40]) Celkem tudíž inventář dosti skrovný.

Když potom ve třetím desítiletí 19. století Praha počala se omlazovati novými stavbami, i narůstala dvě předměstí, Karlín a Smíchov, čilý odbyt staviva pobídl paní Hergetovou, aby opatřila další zásobiště hlíny pro cihelnu. V roce 1825 koupila patero pozemků od Františka Dejmla, totiž pole u Pražské cesty (čís. top. 589), díl pole tamže čís. top. 590, pole Na příčce (čís. top. 591), díl pole Na prostředním položení čís. top. 592 a pole Na zadním položení (čís. top. 597) v úhrnné míře 14 strychů. O rok později ztržila ještě díl pole Na prostředním položení čís. top. 592 o 4 stryších od Josefa Bauera.[41]) Na všech pozemcích těch otevřeny byly hlinníky. Roku 1837 majitelka cihelny přikoupila pole Matěje Drázdy Na prostředním položení čís. top. 592, držící míry 2 strychy.[42]) Konečně zrušila hospodářský dvorec čís. pop. 13 a stavení jeho se zahrádkou odprodala (r. 1840).[43]) Tak se stalo, že pozemky ke dvorci prv náležité připadly k cihelně. Pokud nemohlo jich užito býti za hlinníky, byly dány v nájem.

K řízení cihelny paní Hergetová měla správce čili »hospodářského« Jana Rösslera (r. 1830, 1849). V roce 1841 přikročila ke stavbě velkého domu, v němž potom všecek personál cihelenský byl ubytován. Podle stabilního katastru starší stavení v cihelně zabírala celkem 804 □ sáhy půdy. Pozemky nezastavěné byly: břeh pole o 165 □ sáhách (čís. 219) pole o 2 jitrech 60 □ sáhách (čís. 220), pole o 120 □ sáhách (čís. 234), pole o 2 jitrech 875 □ sáhách (čís. 235), pole o 2 jitrech 810 □ sáhách (čís. 237), pole o 1 jitru 660 □ sáhách (čís. 297), pole o 2 jitrech 1225 □ sáhách (čís. 302), pole o 1 jitru 1050 □ sáhách (čís. 304), pole o 4 jitrech 1038 □ sáhách (čís. 308), křoviště o 562 □ sáhách (čís. 312), cihelna o 2 jitrech 1335 □ sáhách (čís. 313), pastvina o 23 □ sáhách (čís. 314), pastvina o 115 □ sáhách (čís. 315), zahrada o 230 □ sáhách (čís. 316), pastvina o 60 □ sáhách (čís. 317), zahrada o 55 □ sáhách (čís. 318), pastvina o 325 □ sáhách (čís. 319), staveniště o 715 □ sáhách (čís. 320), zahrada o 75 □ sáhách (čís. 321), zahrada o 100 □ sáhů (čís. 322), zahrada o 60 □ sáhách (čís. 323), pastvina o 55 □ sáhách (čís. 324), zahrada o 270 □ sáhách (čís. 325), zahrada o 686 □ sáhách (čís. 326), zahrada o 163 □ sáhách (čís. 327), louže o 65 □ sáhách (čís. 328), pole o 4 jitrech 1005 □ sáhách (čís. 329), cesta o 1183 □ sáhách (čís. 645), cesta o 155 □ sáhách (čís. 647), cesta o 275 □ sáhách (čís. 713). Úhrnná míra pozemků nezastavěných činila tudíž 28 jiter 715 □ sáhů.

---

[40]) Spisy býv. jurisdikce purkrabské v AZ.
[41]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 2⁰, fol. 190, 273.
[42]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 31, fol. 410.
[43]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 78 n.

Po smrti Viléminy Hergetové r. 1849 majetek její připadl na rozdíl mezi manžela Antonína Hergeta a děti, Rudolfa, Maximiliána, Marii a Růženu, provdanou Korbovou. Když pak i Antonín Herget zemřel,[44]) dědily po něm děti právě jmenované. Ve správě cihelny Bubenečské uvázal se starší syn *Rudolf Herget*, jenž již v roce 1849 staral se o rozšíření hliniště a k tomu konci koupil od Anny Braulové pole u Dejvické cesty v míře 1540 □ sáhů (čís. 300).[45]) O něco později učinil tuším směnu o pozemky s Janem Schlöchtem, takže postoupil Schlöchtovi pole čís. 237, 297 a 304 a přijal od něho pole u cihelny o 2 jitrech 855 □ sáhách (čís. 301) a díl pole čís. 330 v míře 1 jitra 970 □ sáhů. Když ani to nestačilo, r. 1857 koupil dům v Bubenči čís. pop. 4 s pozemky k němu příslušnými, čímž získal pole u Pražské cesty (čís. 303) a pole u cihelny (čís. 307) s ladem (čís. 634) v úhrnné míře 5 jiter 185 □ sáhů.[46]) Správcem cihelny v té době a potom ještě za drahný čas byl Antonín Schuh.

Rudolf Herget zemřev v roce 1862, zůstavil majetek svým sourozencům, bratru Maximiliánovi a sestrám Marii a Růženě. Říditi jmění právě řečené kromě domu čís. pop. 4 vzal na sebe *Maximilián Herget*, jenž pak r. 1873 vykoupil podíly svých sester a sám jediný stal se vlastníkem cihelny. Protokolovaná firma jeho byla »Max Herget«. Po nové úpravě pecí výrobky firmy těšily se hojnému odbytu nejen v Praze a okolí, nýbrž i za hranicemi. Na míře pozemků k cihelně příslušných prodlením let něco ubylo, ježto Max Herget odprodal dílce polí v pozadí domů čís. pop. 50, 51, 57 a bývalý hlinník u Pražské cesty, kdež vystavěny jsou domy čís. pop. 83, 107, 108. Však také již matka jeho prodala půl strychu pole na staveniště domu čís. pop. 55 (r. 1835).

Cihelnu po smrti Maxe Hergeta († r. 1893) zdědily dcery jeho *Vilémina*, *Heléna* a *Marie*. V roce 1903 čtvrtina téže reality připadla smlouvou *Antonínu Hergetovi*. Dobře-li soudíme, přerostla konečně trhová cena pozemků cihelenských cenu průmyslového podniku, i byla příčinou, že vlastníci prodali cihelnu Aloisi Potůčkovi staviteli do spolku s Josefem Tvrským na rozšíření města novými stavbami (r. 1910).[47]) Číslem popisným 36, které měl dům v cihelně, je nyní označen nový dům v těch místech (v ulici Na hutích zvané) vystavěný.

Dům čís. pop. 38.[48])

V roce 1790 vydán byl Janu Houdkovi kus *obecního pozemku* v míře 81 □ sáhu, aby si na něm vystavěl domek. Přitom Houdek zavázal se dávati k obci 1 zl. 54 kr. ročního platu a konati vrchnosti posílky zdarma

[44]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 348.
[45]) Tamže fol. 296.
[46]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 377.
[47]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 36.
[48]) Zprávy o *domě čís. pop. 37* viz svrchu v odst. 151.

6 dní v roce.[49]) Po jeho smrti držela domek vdova Kateřina Houdková (r. 1808—1843), po níž ujal jej zeť její František Horký obuvník, přijav na sebe splatiti podíl své švakrové Kateřině Halíkové, rozené Houdkové, částkou 180 zl. (r. 1846). Od dalšího majitele Jiřího Fridricha Hanfa (r. 1849—1853)[50]) domek byl zbořen a nynější dům vystavěn. V držení domu vystřídali se pak Lev A. Bunzel, kupec v Praze (r. 1853—1881), Růžena Bunzlová (r. 1881—1882), Fridrich Karel z Aue (r. 1882—1888), jenž zřídil v něm velkou dílnu k hotovení rukavic, Karla Marie, vdova po Fridrichu Karlu z Aue, později manželka Alfréda Drastíka (r. 1888 až 1901), Josef Kraus (r. 1901—1907), Josef Štěpka (r. 1907—1909), Antonín Hlava (od roku 1909).[51])

Dům čís. pop. 39.

Roku 1784 Jan Perman vystavěl na *obecním pozemku* domek a štípil při něm zahrádku. Městiště jim zabrané mělo míry 90 □ sáhů. Vedle pozemkového platu k obci 2 zl. ročně držitel domku povinen byl odváděti vrchnosti 1 zl. 30 kr. místo 6denní pěší roboty.[52]) Po smrti Jana Permana r. 1817 domek připadl na syna jeho Matěje, od něhož ztržil jej Jakub Dejml (r. 1820). Dědičkou Jakuba Dejmla byla vdova jeho Anna, jež pak provdala se z Josefa Doušu (r. 1823—1827). Další majitelé domku byli Vojtěch Kasal (r. 1827—1835), Antonín Pachl, měšťan Pražský (r. 1835 až 1842), Václav Holovský, obchodník suknářský v Praze (r. 1842—1848), Jana Holovská, manželka Václavova (r. 1848—1861),[53]) jež v roce 1861 přikoupila k domu kus obecního pozemku o 12 □ sáhách, Matylda Holovská, dcera Václavova (r. 1861—1882), Fridrich Karel z Aue (r. 1882 až 1888), Karla Marie, vdova Auová, potom manželka Alfréda Drastíka (r. 1888—1901), Valentin Berg (od roku 1901).[54])

Dům čís. pop. 40.

V roce 1796 Jakub Syslín vystavěl na *kostelním pozemku* o 136 □ sáhách domek a založil při něm zahrádku. Při zápise nového stavení do knih bylo mu uloženo platiti k záduší 2 zl. 30 kr. a za robotu dávati vrchnosti 1 zl. 30 kr.[55]) Po jeho smrti vládla domkem vdova Alžběta Syslínová (od r. 1825), až v roce 1837 postoupila jej svému zeti Janu Richtrovi obuv-

[49]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 307.
[50]) Kniha pozemk. OS Karlínského, Holešovice IV. fol. 224 n.
[51]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 38.
[52]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 308.
[53]) Knihy pozemk. OS Karlínského, Holešovice IV. fol. 226 n.; Holešovice VI. fol. 257.
[54]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 39.
[55]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 308.

níku.[56]) Další majitelé byli Kateřina Richtrová, potom provdaná Kotrousová (r. 1877—1886) a Adolf Guhry (r. 1886—1888), od něhož obec Bubenečská koupila domek,[57]) i dala na místě jeho vystavěti *školní budovu*.

Dům čís. pop. 41.

Roku 1796 dostalo se svolení Matěji Sudíkovi, aby na *kostelním pozemku* o 158 □ sáhách vystavěl si domek a štípil u něho zahrádku. Za to měl platiti k záduší 2 zl. 40 kr. ročně a konati domkařskou robotu 6 dní v roce.[58]) Po jeho smrti syn Matěj Sudík prodal domek Janu Pánkovi, vojenskému vysloužilci, jenž hned, jak v držení domku vešel, postoupil jej, však s výměnkem, svému synu Janu Pánkovi r. 1820. Další majetnice Františka Gradlová (r. 1838—1871)[59]) dala strhnouti domek a vystavěti dům, jejž po ní zdědil syn dr. Gustav Gradl, c. k. notář v Praze, r. 1871. Nyní dům náleží Olze Bacharové (od r. 1904).[60])

Dům čís. pop. 42.

Rozhodnutím pánů stavů ze dne 5. března 1798 svoleno bylo Josefu Havlovi, aby na *kostelním pozemku* o 134 □ sáhách zbudoval si obytné stavení a založil při něm zahrádku. Roční plat k záduší, jemu vyměřený, činil 2 zl. 45 kr., robotné 3 zl. 15 kr. Po Havlovi zdědila domek vdova jeho Barbora, jež pak provdavši se za Matěje Drázdu, prodala domek Aloisi Pazeltovi, komisaři nápojové daně v Praze, za 1300 zl. Vídeňské měny (r. 1821). Další majitelé domu a zahrady byli Jan Kreisl, doktor práv (r. 1833—1841), Terezie, manželka Josefa Demartiniho, kominíka v Praze (r. 1841—1858),[61]) Vilém Demartini (r. 1858—1863), Marie Demartinová, později chot Václava Vaníčka, vrchního účetního rady při zemském výboru v Praze (r. 1863—1910).[62]) Podle stabilního katastru dům čís. pop. 42 zabíral 95 □ sáhů půdy, zahrada pak měla míry 405 □ sáhů.

Dům (villa) *čís. pop. 43.*

Když po smrti Františka Adama hraběte ze Šternberka († r. 1789) rozprodáván byl po dílech dvorec jeho čís. pop. 4, *Josef Langer* koupil od dědiců Šternberkových pole u Zátor v míře 33 jiter 1102 □ sáhů (čís. top. 579). Však trh ten minul pro smrt Langrovu v roce 1794. O dvě léta později dědici hraběte Šternberka dali řečený pozemek v nájem *Janu Karlu Kühl-*

[56]) Kniha pozemk. OS Karlínského, Holešovice IV. fol. 228 n.
[57]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 40.
[58]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 309.
[59]) Kniha pozemk. OS Karlínského, Holešovice IV. fol. 230 n.
[60]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 41.
[61]) Knihy pozemk. OS Karlínského, Holešovice IV. fol. 305 n.; Holešovice VI. fol. 265.
[62]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 42.

weinovi na dobu 10 let. Potom dne 31. prosince 1796 uzavřeli smlouvu s Kühlweinem, podle níž prodali mu díl pozemku v míře $8^1/_2$ strychu a dovolili, aby na něm vystavěl si dům. Kühlwein počav stavěti, narazil na odpor purkrabské jurisdikce, jež vedla důkaz, že správa statků někdy hraběte Šternberka neměla právo vydávati v emfyteusi rustikální pozemky, příslušné k purkrabské jurisdikci. Konečně došlo k tomu, že smlouva s Kühlweinem byla prohlášena za neplatnou, a dědici hraběte Šternberka r. 1803, vyžádavše si svolení od nejvyššího purkrabí, prodali celé pole i se Zátorami čili svahem mezi polem a horní rovinou, na kolik hospodářská správa Šternberská měla právo užívati pozemku toho pastvou, *Josefu Rottenbergrovi*, doktoru v lékařství a universitnímu professoru v Praze, za 8204 zl. Přitom bylo ujednáno, že nový majetník má užiti pole teprv od r. 1806, až vyjde nájemná smlouva s Kühlweinem, s nímž také bylo se mu dohodnouti o dům již z některého dílu vystavěný. Dohoda ta nečinila obtíží, protože Kühlwein byl zeť Rottenbergrův. Ve smlouvě uvádějí se platy Rottenbergrovi uložené, 80 zl. $7^3/_4$ kr. vojenského ordinaria a na výdeje mimořádné, $52^3/_4$ kr. za vojenské ubytování, 2 zl. 25 kr. pozemkové daně, 11 zl. $5^1/_2$ kr. robotného.[63])

Z nařízení purkrabské jurisdikce Rottenberger požádal za svolení, aby směl na poli vystavěti obytné a hospodářské budovy. Zároveň domáhal se jiné úpravy ročního platu, než jaký byl ustanoven při smlouvě z roku 1803. Na to úřad ulevil mu v robotném, položiv dům čís. pop. 43 na roveň se dvěma domky, a žádaje od držitele jeho 6 zl. 30 kr. ročně na místo 26denní pěší roboty. Než ani tím Rottenberger nebyl spokojen, a když rekurs jeho neměl příznivého výsledku, platu vůbec nedával.[64])

V roce 1805 zřízením nové silnice na Letné, vedoucí od Strahovské brány do Buben, ubyl Rottenbergrovi kus pole v míře 1378⁴/₆ □ sáhu. Sotva že práce na úpravu silnice byly dokončeny, dva universitní professoři jako pozemkoví sousedé zašli ve spor nejprv o polní cestu, která silničním náspem pozbyla svého východu na Letnou, potom o pastvinu na Zátorách. Podle zprávy jednoho z nich professor Josef Ignác Buček dal v roce 1805 rozorati díl staré cesty po jižní straně silnice a přibral pozemek ke svému poli. Když potom neušetřil ani nové stezky, kterou soused jeho tam zřídil, chtěje poli zachovati bývalou mez, Rottenberger přikročil k odvetě a zbraňoval mu druhý díl cesty od Plácku až k silnici, kudy ovčák Bučkův vodíval stádo na Zátorskou pastvinu. Proti tomu Buček dovolával se pomoci rychtáře Jiřího Heindla, hospodářského ředitele Františka Guttenbergra a konečně i krajského úřadu. V žalobním spise ze dne 4. srpna 1806 uváděl, že Rottenberger zúžil veřejnou cestu pod Zátorami, s jedné strany vyhloubiv příkop, s druhé strany rozšířiv sobě pole; že na cestě zajímá mu ovce, dává dovážeti kamení na Zátory, které příslušejí k polím Bučkovým, a po-

[63]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 25, fol. 206.
[64]) Spisy býv. jurisdikce purkrabské k r. 1804 v AZ.

rušuje hranice. I žádal, aby Rottenberger byl povinen uvésti cestu na míru, jakou mívala, totiž 3 sáhy zšíří, a zdržeti se všech příkoří svým sousedům.

Krajský úřad ve Slaném hledě k tomu, že obě strany jsou držitelé emfyteutních pozemků na purkrabství, postoupil spis purkrabské jurisdikci. Tu na žalobu odpověděl Rottenberger, že cesta, o niž Buček zdvíhá spor, není veřejná, ale přísluší k vedlejšímu poli, ježto na všecky ostatní pozemky v těch stranách lze vyjeti jinými cestami. Ani Zátory, kdež Rottenberger složil něco kamení ze svého pole, nenáležejí Bučkovi, nýbrž je to pozemek obecní, jehož Rottenberger smí užívati podle trhové smlouvy s hospodářskou správou Šternberskou. Příkop u cesty dalo vyhloubiti silniční ředitelství, aby voda, stékající s Letné silničním kanálem, neškodila polím.

U purkrabské jurisdikce snažili se pohnouti strany k přátelské shodě. Když se to nepovedlo, přikročili k vyšetřování. Dne 14. října 1807 vypraveni byli geometři František Bretschneider a Martin Neureuter změřit příkopu u Zátor; než sotva došli a postavili stolec na silnici, přichvátal professor Rottenberger a pohružkami obrátil je téměř na útěk. Aby aspoň podruhé mohli vykonati svůj úkol, úřad přidal jim na ochranu purkrabského komorníka Václava Balaska. Zároveň doručen byl nevlídnému emfyteutovi dopis, kterým jurisdikce kárala jeho chování ke geometrům.

V ten čas občané Bubenečtí podepsali listinu proti Bučkovi, že si přivlastňuje Zátory, jako by to byl pozemek náležitý k jeho polím, kdežto přec pastvina tamní o 2 jitrech 320 □ sáhách je v knize katastrální připsána obci (čís. top. 566), a obec má povinnost platiti z ní daň. Když na úřadě ukázali Bučkovi ohrazení z obce došlé, upíral on projevu všeliké váhy, tvrdě, že Rottenberger popudil na něj některé sousedy v Bubenči, darovav jim 20 zl. propitného.[65])

Purkrabská jurisdikce dala vyslýchati staré pamětníky i v příčině cesty, kdo po ní jezdil, i v příčině Zátor, kdo jich užíval pastvou. Ježto však na místo rozepře o cestu a rušení hranic vstoupil spor o držitelské právo k Zátorám, a bylo uznáno, že jurisdikci nepřísluší rozhodovati ve sporu o majitelství pozemku, který při berní úpravě připsán byl obci, došlo nařízení vyšších úřadů, aby sporné strany shodly se o jiného soudce první instance. Rottenberger navrhoval Pražský magistrát; Buček s návrhem jeho nesouhlasil. Nicméně appellační soud rozhodl, aby věc přikázána byla Pražskému magistrátu (dne 26. dubna 1808). Od té doby nemáme již podrobných zpráv o procesu. S podivením jest, že v roce 1809, kdy spor byl v proudu, purkrabská jurisdikce dala svolení k tomu, aby obec Bubenečská prodala Zátory Josefu Rottenbergrovi za 125 zl.[66]) Když potom Rottenberger r. 1810 prodal dvorec čís. pop. 43 s poli a Zátorami *Josefu Srbovi*,

[65]) Tamže k r. 1807.
[66]) Kniha listin AZ Smíchov 4. fol. 226.

bylo do trhové smlouvy pojato ustanovení, že Srba má na svůj zisk nebo ztrátu a také svým nákladem vésti dále soudní rozepři s Bučkem.[67])

Nový majetník těžil ze dvorce pronájmem pozemků. Díl pole v míře 9 strychů prodal Josefu Bukovskému, držiteli usedlosti v Holešovicích; avšak s trhu pak sešlo pro nedoplacení peněz za pozemek. Roku 1812 nahodil se mu dobrý kupec, *Vilém I., kurfiřt Hessenský*, jenž vypuzen byv ze své země, přebýval v Praze, a jsa od roku 1810 majitelem villy v Bubenči čís. pop. 19, přikoupil od Srba dvorec Zátorku za 30.000 zl. v bankocetlích.[68]) Než již v roce 1813 JKurf. Jasnost směla se vrátiti do lantkrabství, a dvorec u Zátor dán byl v prodej. Od plnomocníka kurfiřtova dra. Josefa Kaňky koupil jej *Ferdinand Polavský* (r. 1815) s pomocí tehána svého *Josefa Riedla*, jemuž pak v roce 1817 dvorec postoupil. O čtyři léta později Riedl prodal Zátorku *dru. Josefu Zahořanskému z Vorlíka*, advokátu v Praze.[69])

Zatím ve sporu o Zátory Pražský magistrát dne 17. července 1818 vydal rozsudek, kterým přiříkalo se Josefu Ignáci rytíři Bučkovi († r. 1812), respektive jeho dědicům, vdově Marii Anně a synu Mořicovi, právo užívati pastviny na Zátorách. Když rozsudek došel až i nejvyššího potvrzení, Mořic rytíř Buček žádal u purkrabské jurisdikce, aby řečené pastviště zapsáno bylo otci jeho do pozemkových knih. Avšak úřad zamítl žádost jeho důvodem, že z předešlých knihovních vkladů není vidomo, ke kterému statku Bučkovu Zátory přísluší, zda k emfyteutnímu dvorci čís. pop. 1 či k deskovému dvoru čís. pop. 6.[70]) Naproti tomu bylo dovoleno dru. Zahořanskému, aby vložil do knih smlouvu o koupi Zátor z roku 1809.[71]) Spor o pastvinu znova zahájený potrval pak do roku 1857. Při sdělávání stabilního katastru pozemky na Zátorách o 2 jitrech 550 □ sáhách (čís. 253, 261—263) byly připsány nástupci Bučkovu Janu Schlöchtovi jako držiteli emfyteutního dvorce čís. pop. 1 a teprv v roce 1857 přepsány jsou za majetek vlastníka dvorce čís. pop. 43.

Podle šlechtického přídomku dra. Zahořanského dostalo se dvorci Zátorce názvu U Vorlíků. R. 1840 příslušely k usedlosti tyto pozemky: pole o 165 □ sáhách (čís. 264), pastva o 155 □ sáhách (čís. 265), stromořadí o 85 □ sáhách (čís. 266), pole o 7 jitrech 1320 □ sáhách (čís. 267), zahrada o 145 □ sáhách (čís. 268), zahrada o 225 □ sáhách (čís. 269), pole o 1 jitru 935 □ sáhách (čís. 270), pole o 1 jitru 1020 □ sáhách (čís. 271), zahrada o 290 □ sáhách (čís. 272), zahrada o 65 □ sáhách (čís. 273), pastvina o 45 □ sáhách (čís. 274), pastvina o 20 □ sáhách (čís. 275), zahrada o 365 □ sáhách (čís. 276), pole o 215 □ sáhách (čís. 277), pole o 225 □ sáhách (čís. 278), pastvina o 35 □ sáhách (čís. 279), pole o 5 jitrech 1355 □ sáhách (čís. 280), stromořadí o 125 □ sáhách (čís. 281), stromořadí o 80 □ sáhách (čís. 282), pole o 40 □ sáhách

[67]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 27. fol. 77.
[68]) Tamže fol. 193.
[69]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 28. fol. 79. 171; 29. fol. 30.
[70]) Spisy býv. jurisdikce purkrabské k r. 1821 v AZ.
[71]) Kniha pozemk. OS Karlínského, Holešovice IV. fol. 199.

čís. 283), pole o 7 jitrech 425 □ sáhách (čís. 284), stromořadí o 60 □ sáhách (čís. 285), stromořadí o 130 □ sáhách (čís. 286), pole o 1 jitru 410 □ sáhách (čís. 287), pastvina o 65 □ sáhách (čís. 288), pole o 320 □ sáhách (čís. 289), pole o 70 □ sáhách (čís. 294), pole o 4 jitrech 400 □ sáhů (čís. 295), cesta o 185 □ sáhách (čís. 626), lado o 120 □ sáhách (čís. 627), cesta o 110 □ sáhách (čís. 628), lado o 315 □ sáhách (čís. 629), lado o 85 □ sáhách (čís. 631). Celkem tudíž počítalo se 32 jitra 5 □ sáhů půdy.

Odkazem dra. Josefa Zahořanského († dne 26. listopadu 1834) dvorec připadl dcerám jeho *Marii Anně* a *Antonii*. Od nich v roce 1844 ztržila jej *Aloisie Kunertová* za 25.250 zl. konv. měny.[70]) Další majitelé usedlosti byli *Cyril Krčka*, železářský obchodník v Praze (r. 1848—1852), *Antonie, manželka Josefa z Altvatru*, rozená Kolbová (r. 1852—1890), jež přikoupila od Jana Schlöchta pole u Zátor o 945 □ sáhách (čís. 252),[73]) *Arnoštka Redlhammerová* (r. 1890—1907), *Helena Baumgartenová-Crusiová* a *Arnoštka z Ellenbergu* (r. 1907—1909). V roce 1909 usedlost přešla trhem v držení *obce Pražské*,[74]) od níž stavení dvorce koupil Ota Bondy. Pozemky bývalé Zátorky rozprodávají se po kusech a již z velkého dílu zastavěny jsou novými domy.

Dům (villa) *čís. pop. 44.*

Roku 1793 dovoleno bylo Martinu Lašťovkovi, aby na *obecním pozemku* u Cihelního vrchu vystavěl si domek. Ježto Lašťovka stavěl na svahu, přidali mu městiště 3 lokte zšíří ke zdělání tarasu. Pozemkový plat jeho k obci činil 1 zl. 30 kr., a tolikéž bylo mu odváděti do vrchnostenského dů chodu na místě 6denní pěší roboty. V roce 1797 Lašťovka prodal domek Janu Dominikovi lopatáři za 305 zl.[75]) Když potom majitel Cihelního vrchu Josef Zobel rozhodl se stavěti v Bubenči letní dům, ujednal s Dominikem, že Dominik postoupí mu domek a přijme za něj nové stavení, které Zobel vystaví na svém pozemku u Obory (r. 1804).[76]) Až po tu dobu domek u Cihelního vrchu měl číslo popisné 37; teprv novému domu, jejž Zobel tam zbudoval, dostalo se čísla 44.

Dům Zoblův byl *první občanskou villou v Bubenči*. Vrstevníci tehdejší doby téměř s obdivem o něm poznamenali, že obsahuje pět prostranných pokojů, předsíň a kuchyni a že je kryt taškami. Zobel vystavěl při něm i domek pro zahradníka o dvou světnicích, kuchyni a předsíni. Za domem dal urovnati Cihelní vrch (čili bývalá pole čís. top. 582—584) a proměnil jej v zahradu. Aby pak zahrada došla větších rozměrů a přímočárných hranic, učinil on směnu o pozemky s Tomášem Soukupem, majitelem usedlosti čís. pop. 18, tak že Soukup postoupil mu k zahradě díl svého pole

[72]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 30. fol. 85. 172.
[73]) Tamže fol. 267. 339. 391.
[74]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 43.
[75]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18. fol. 350 n.
[76]) Kniha listin AZ Smíchov 4. fol. 109 n.

čís. top. 580 v míře 1200 □ sáhů a přijal za to pole Zoblovo na Letné čís. top. 459 (r. 1809).[77])

Ročním platem z domu purkrabská jurisdikce ustanovila 3 zl. 15 kr. jako reluici 13denní pěší roboty. Proti tomu Zobel namítal, že nelze ukládati mu robotné, protože vystavěl-li Dominikovi domek na emfyteutním pozemku a dovolil-li, aby domek ten byl pokládán za poddanskou chalupu, vrchnosti na důchodech nic neubylo; i činil podání ke stavovskému výboru, žádaje, aby nebyl zavazován k domkařskému platu. Když nešlo mu po vůli, platu nedával. Úřad vyčkal tedy jeho smrti, načež při jednání o pozůstalost vymohl si zadržělé robotné. Podle toho, jak v roce 1816 dědici smluvili se o podíly, dům se zahradou připadl dceři Zoblově Karolině, potom provdané Leinerové.[78]) Přísežní znalci ocenili jej ve 2800 zl. Pozemek zahradní, jenž měl míry asi 3 jitra, nebyl oceňován, protože skládal se z bývalých polí, o jichž trhové ceně svědčily starší knihovní zápisy.

Přičiněním dvou dalších majitelů domů, Vincence Falka, stavovského ředitele kanceláře (r. 1830—1835) a Fridricha Dusensiho (r. 1835—1847),[79]) zahrada upravena byla po anglicku. Ježto sadům nestačila studna založená od Zobla, Falk vyjednal si svolení, aby směl bráti vodu ze zámeckého reservoiru v Obořе, cvšem potrubím, které vypadalo do zděného bassinu v zahradě. Podle zprávy z roku 1841 v zahradě bylo čtvero útulných přístřeší: švýcarské stavení poblíž obytného domu, zděný altán polygonní, kiosk pod čínskou střechou a domek nad studní. Zábavě sloužil dobře upravený kuželník. Tropické rostliny byly opatrovány ve dvou sklennících. Ať uvedeme druhy a počet rostlin, o nichž dovídáme se ze zprávy prv dotčené, Dusensi pěstoval 398 kamelií, 8 stromů pomerančových, 42 rhododendrony, 2 americké agavy, palmu datlovou, yneku gloriosu, 4 fíkové stromy, 115 ericei, 208 rostlin australských a kapských, 44 pelargonie, 4 kolokasie, 107 sukkulent, 3 schollie erosifolie, 3 passiflory.[80])

Nástupci Dusensiho v držení villy a libosadu byli: Josef Baerenreiter, obchodník v Praze čís. pop. 984-I. (r. 1847—1862), Josefa Baerenreitrová vdova (r. 1862 - 1875),[81]) Karel ze Zdekauru, obchodník v Praze (r. 1875 až 1900), Gabriela, vdova po Karlovi ze Zdekauru (od roku 1900).[82])

Bývalý domek čís. pop. 46.[83])

Když professor dr. Josef Rottenberger ujal dvorec čís. pop. 43, dal na kraji svého pole u Plácku, poblíž zahradního domu čís. pop. 19, zbudovati čeledínský domek. Stavení to, označené číslem 46, bylo pak majetkem

[77]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 28, fol. 46.
[78]) Tamže fol. 76, 106.
[79]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 31, fol. 336, 367.
[80]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 72.
[81]) Tamže fol. 228, 230.
[82]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 44.
[83]) O *zahradním domě čís. pop. 45* viz svrchu odst. 140.

i dalších držitelů dvorce. Sloužíc za příbytek rodině, jejíž členové pracovali ve dvorci, potrvalo až do počátku tohoto století. Potom je zbořili, a domovní číslo 46 přeneseno jest na *Valašskou chalupu* v Oboře na výstavišti.

Dům (villa) *čís. pop. 47.*

Roku 1824 Matěj Drázda tesař koupil od Tomáše Soukupa, majitele usedlosti čís. pop. 18, kus pole u cesty za Senníkem o 178 □ sáhách a vystavěl na něm dům. Od pozemkové vrchnosti bylo mu uloženo, aby konal robotu 13 dní v roce (8 dní ve žních a 5 dní v senoseči) a dával 1 zl. 10 kr. na pomoc majiteli usedlosti čís. pop. 18. Nástupci jeho v držení domku měli platiti laudemium.[84]) Drázda koupiv v roce 1822 dva strychy pole Na prostředním položení (to jest díl pozemku čís. top. 592) od Josefa Strnada, vedl malé hospodářství; než po čase prodal řečený pozemek majitelce cihelny Vilémině Hergetové (r. 1837) a za peníz tak získaný rozšířil své stavení. Po jeho smrti vládla domem vdova Dorota Drázdová (r. 1844—1849); načež další majetníci byli Jan Kracher (r. 1849—1868),[85]) Karel Wiesner (r. 1868 až 1889), vdova Barbora Wiesnerová (r. 1889—1904), Jan Wiesner, Jindřich Wiesner a Marie Wiesnerová (r. 1904—1911), Marie Wiesnerová (od r. 1911).[86])

Dům (villa) *čís. pop. 48.*

Roku 1824 Václav Pravda koupil od Tomáše Soukupa, majitele usedlosti čís. pop. 18, kus pole u cesty za Senníkem o 140 □ sáhách a vystavěl na něm chalupu. Domkařské povinnosti jeho byly téhož způsobu jako povinnosti Matěje Drázdy výše vypsané; jen to ještě vrchnost přidala, že držitel domku nesmí chovati drůbež. Pravda prodal domek Antonínu Žákovi (r. 1826), od něhož v témž roce stržil jej Jan Scharnagl, bývalý zahradník u Jakuba barona Wimmra. Nákladem dalšího majitele Jakuba Císaře krejčího (r. 1831—1866)[87]) stavení bylo zvýšeno o poschodí. Po smrti Jakubově držela je vdova Josefa Císařová († r. 1890); nyní pak dům se zahrádkou náleží Františku Císařovi.[88])

Dům (villa) *čís. pop. 49.*

Roku 1824 Václav Novák koupil od Tomáše Soukupa, majitele usedlosti čís. pop. 18, kus pole u cesty za Senníkem asi 140 □ sáhů a vystavěl na něm domek. Stavovský výbor dávaje povolení ke stavbě, uložil držiteli domku 13denní robotu a roční plat 1 zl. 10 kr. na pomoc majiteli usedlosti čís. pop. 18 v jeho kontribuční povinnosti. Od Nováka ztržil stavení Josef

[84]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 31. fol. 209. 277.
[85]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 29. fol. 75; 31. fol. 410; 30. fol. 277. 403.
[86]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 47.
[87]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 29. fol. 247 nn.; 31. fol. 277. 212.
[88]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 48.

Krug, obchodník v Praze (r. 1827), jenž na vzdělání zahrady přikoupil od Tomáše Soukupa vedlejší pole v míře asi 1 jitra 1445 □ sáhů. Libosad, nákladem jeho zřízený, slynul pramenem sirnato-železité vody, v níž nemocní dnou hledali uzdravení. Poněvadž pramen nestačil k potřebě sadu, Krug zjednal si přítok vody ze zámecké nádrže v Oboře. Po něm majiteli villy a zahrady byli vdova Thekla Krugová († r. 1843), syn Josef Eduard Krug (r. 1843—1852), Eduard Seuter z Lötzenu (r. 1852—1879),[89]) Karolina Seutrová z Lötzenu (r. 1879—1890), Bohumil Bondy (r. 1890—1909), Ota Bondy (r. 1909—1913).[90]) Dům sluje villa Bianca.

Dům (villa) *čís. pop. 50.*

Roku 1827 Jan Graf truhlář koupil od Jana Hájka, majitele domu čís. pop. 4, kus pole u Pražské cesty o 103½ □ sáhu a s povolením zemského výboru vystavěl na něm dům. Povinností jeho i dalších držitelů domu bylo konati 13denní ruční robotu a platiti 2 zl. příspěvkem ke kontribuci majitele usedlosti čís. pop. 4. Graf r. 1834 prodal dům Augustu Karlu Rosenbergovi, obchodníku v Praze, jenž přikoupiv od Hájka 80 □ sáhů pole na rozšíření zahrady, platil celkem 4 zl. řečeného příspěvku. V držení domu vystřídali se pak Anna Lippmannová (r. 1850—1869),[91]) Alexandr Lippmann (r. 1869), Abraham Leipen, obchodník v Praze (r. 1869—1884), Anna Leipenová (r. 1884—1887), Josef Paelt (r. 1887—1892), Marek Joss a Šimon Löwenstein (od roku 1892).[92]) Z nich Abraham Leipen zvětšil zahradu za domem, zjednav si trhem 400 □ sáhů pole od Maximiliána Hergeta r 1875.

Dům (villa) *čís. pop. 51.*

Roku 1827 Václav Malán tesař koupiv od Jana Hájka, majitele domu čís. pop. 4, díl pole u Pražské cesty v míře 90 □ sáhů, vystavěl na něm dům. Nástupce Malánův v držení domu, August Karel Rosenberg, obchodník v Praze (r. 1840—1850) ztržil od Hájka díl pole o 168 □ sázích a upravil pozemek v zahradu. Dům nákladem jeho rozšířený a na poschodí zvýšený připadl dědictvím Jakubu Rosenbergovi;[93]) načež další držitelé jeho byli August Rosenberg a Antonín Rosenberg (r. 1878—1882), Ignác Reibstein (r. 1882—1898), vdova Jana Adéla Reibsteinová (r. 1898—1899), Filip hrabě ze Stadionu (r. 1899), hraběnka Marie Stadionová (od roku 1899).[94])

Dům čís. pop. 52.

Roku 1827 dáno bylo svolení Janu Nekvapilovi, aby na *kostelním pozemku* u Oborních vrat vystavěl si domek. Držitelé domku měli pak

---

[89]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 31, fol. 24 n., 281 n.; 30, fol. 141, 174, 339 n.
[90]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 49.
[91]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 31, fol. 22, 333, 350; 30, fol. 338.
[92]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 50.
[93]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 31, fol. 23; 30, fol. 31, 48, 338.
[94]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 51.

konati 13denní robotu a platiti 2 zl. ročně do zádušní pokladny. Po smrti Jana Nekvapila vládla domkem vdova Alžběta (r. 1831—1868),[95]) jež v roce 1862 prikoupila kus zahrady o 98 □ sáhách od majitelky domu čís. pop. 9. Po Nekvapilové domek náležel Josefu Horáčkovi (r. 1868—1872), Terezii Horáčkové vdově (r. 1872—1873), Františku Guschalovi, manželu řečené Terezie (r. 1873—1894), jehož nákladem vystavěn byl nynější velký dům. Od roku 1894 majitelem domu je Karel Marek, doktor práv.[96])

Dům čís. pop. 53.

Josef Bauer, držitel domku čís. pop. 29, vyžádal si v roce 1827 svolení pánů stavů, aby směl na své zahrádce zbudovati obytné stavení. Nový domek označen byl číslem 53. Majitel měl povinnost konati 13denní robotu a přispívati 1 zl. 10 kr. ročně držiteli chalupy čís. pop. 29 na pomoc v jeho pozemkovém platě. Domek čís. pop. 53 v dražbě prodaný stal se majetkem Jana Riedla pekaře (r. 1839),[97]) po němž zdědil jej syn Josef Riedl, pekař (r. 1872). Od dalšího majitele Jaroslava Riedla, správce obecního dvora v Praze (r. 1895—1906) stržil dům Václav Vostárek. V roce 1907 ujala stavení Anežka Vostárková[98]) a hned přikročila ke zbudování nového domu. Vlastníky toho domu jsou nyní Václav Tomášek a Anežka Tomášková (r. 1914).

Dům (villa) *čís. pop. 55.*[99])

Roku 1835 Vincenc Falk, stavovský ředitel kanceláře, hodlaje zbudovati letní dům, koupil od Viléminy Hergetové, majitelky cihelny, kus pole u Pražské cesty v míře 400 □ sáhů. Ve spise, kterým pozemková vrchnost svolila ke stavbě, poznamenána jest povinnost budoucího držitele domu přispívati kvotou kontribučního platu majiteli pole čís. top. 589, ale o závazku robotním zmínka se nečiní. Falk vystavěv dům a zřídiv při něm pěknou zahradu, prodal obé Josefu Bassovi ze Scherersberga r. 1837. Další majitelé domu byli: Vilémina Bruckherová z Donau, později provdaná za hraběte Šlika (r. 1839—1853), Marie hraběnka Pachtová (r. 1853 až 1857), Erasmus Krach (r. 1857—1865),[100]) dr. František Arnošt Mudroch, advokát v Praze (r. 1865—1872), Julie Raudnitzová (r. 1872—1879), Alfréd Raudnitz a spoludědici jeho (r. 1879—1890), Regina Wintersteinová (r. 1890 až 1893), Karel Winterstein, doktor práv (r. 1893—1911), Boh. Bořkovec, Růžena Bořkovcova a Fortunáta Bořkovcová (od roku 1911).[1]) V roce 1913 dům byl přestavěn.

---

[95]) Kniha pozemk. OS Karlínského, Holešovice IV. fol. 307.

[96]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 52.

[97]) Knihy pozemk. OS Karlínského, Holešovice IV. fol. 309; Holešovice VI. fol. 276 nn.

[98]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 53.

[99]) O *domě čís. pop. 54* viz svrchu odst. 151.

[100]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 31. fol. 354, 370 n.; 30. fol. 346, 365.

[1]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 55.

Dům (vilka) *čís. pop. 57.*[2])

Roku 1840 Václav Malán tesař koupil od Jana Hájka, majitele domu čís. pop. 4, kus pole u Pražské cesty o 80 □ sáhách a vystavěl na něm dům, v jehož držení vystřídali se pak Matěj Plesnivý truhlář (r. 1842—1882),[3]) vdova Barbora Plesnivá (r. 1882—1884), Marie Jelínková (r. 1884—1896), Františka Jelínková (r. 1896—1906), Marie, vdova po Filipu hraběti ze Stadionu (r. 1906—1914).[4]) V roce 1914 obec města Bubeneče zakládajíc novou ulici, koupila od hraběnky Stadionové dům, do dráhy nové ulice vsahající, a dala jej srovnati se zemí. Jeho bývalým číslem popisným 57 je nyní označen nový dům v Královské třídě vystavěný.

Dům (tkalcovna) *čís. pop. 60.*[5])

Roku 1851 Israel Jáchym Wien koupil od Jana Schlöchta, vlastníka deskového dvora v Bubenči, pozemek za nádražím stranou k mlýnu o 1177½ □ sáhu, hodlaje v těch místech zříditi velkou dílnu na potiskování kartounů. Od původního ustanovení, že majetník nesmí zakládati jiná stavení než továrnu, bylo záhy upuštěno.[6]) V roce 1872 Wien prodal továrnu firmě Mauthner a Hellmann, jež proměnila závod v tkalcovnu bavlny. Nyní majitelem tkalcovny je Arnošt Mauthner (od roku 1878).[7])

Dům (villa) *čís. pop. 68.*[8])

V roce 1866 Vojtěch Štěpán koupil od Jana Schlöchta díl pole čís. 69 s pastvinou čís. 76 a vystavěl v těch místech dům. Od dědiců Štěpánových ztržila dům Bedřiška Scharnaglová r. 1867. Po dalším majetníku Antonínu Matouchovi (r. 1891—1907) dům se zahrádkou náleží Josefě Matouchové, Antonínu Matouchovi a Václavu Matouchovi.[9])

Dům (villa) *čís. pop. 70.*[10])

Roku 1870 Tobiáš Popper koupil od Alfréda Kirpela a společníka jeho Karla Brusta pozemek u Pražské cesty o 400 □ sáhách a vystavěl na

---

[2]) *Číslem 56* označen je loveckÝ zámek v Oboře. K označení tomu došlo teprv v roce 1840, kdy zakládán byl stabilní katastr. Ve starší době zámek měl číslo 20.

[3]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 71.

[4]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 57.

[5]) *Číslem 58* označen je zahradnický dům u loveckého zámku v Oboře. Zprávy o *domě čís. pop. 59* viz svrchu v odst. 150.

[6]) DZ hlavní kniha U, I. fol. 241; kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 369.

[7]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 60.

[8]) *Číslem 61* označena je stanice státní dráhy v Bubenči. Strážní domky na dráze mají *čís. pop. 62—65.* Zprávy o *hýř. domech čís. pop. 66 a 67* viz svrchu v odst. 144. Nyní *číslem 66* označena jest administrační budova na výstavišti v Oboře, *číslem 67* poštovní budova tamže.

[9]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 68.

[10]) O *domě čís. pop. 69* viz svrchu odst. 146.

něm villu, jejíž majitelkou po smrti Popprově byla vdova Františka Popprová (r. 1890—1893). V letech 1893—1897 dům se zahradou náležel Hedvice Braunové, rozené Příbramové. Nynější držitelkou jeho je Žofie Příbramová (od roku 1897).[11])

Dům (villa) *čís. pop. 74.*

Roku 1869 Eleonora Kaisrová koupila dva pozemky u Pražské cesty, jeden v míře 400 □ sáhu od Alfréda Kirpela a společníka jeho Karla Brusta, druhý v míře 254 □ sáhů od Vojtěcha Arnošta Lederera, a spojivši je v jedno, dala zbudovati villu a při ní vzdělati zahradu. Po její smrti r. 1883 dům připadl Leopoldu Kaisrovi a jeho spoludědicům. V letech 1888—1902 byl majetkem dra. Náthana Robitschka, načež po dílech přešel v držení Berty Petschkové. Nyní náleží k němu i městiště bývalého domu čís. pop. 81.[12])

Dům (villa) *čís. pop. 73.*[13])

V roce 1866 Josef Zeman koupil od Václava Houdka dvě polí s pastvinou na Letné u Obory (čís. 226, 229, 230) v úhrnné míře 1 jitra 1480 □ sáhů. O tři léta později přikoupil tamže od Anny Braulové pole s pastvinou (čís. 232, 231) o 1565 □ sáhách a vystavěl villu, jež podle něho nazývá se Zemankou. Tak učiněn byl počátek staveb na Letné v území Bubenečském. Zemanka se zahradou zabírá asi 600 □ sáhů půdy. R. 1883 přešla v majetek Augusty Nobackové, rozené Becklové, jež prodala ji Brunovi Zillmannovi (r. 1904).[14])

Dům (villa) *čís. pop. 75.*[15])

Roku 1869 Alexandr Lippman, bankéř v Praze, koupil od Jana Schlöchta díl pole za ovčínem v míře 1 jitra za 16.000 zl. a dal na něm zbudovati villu. Plán ke stavbě zhotovili architekti Antonín Barvitius a Ignác Ullmann. Ježto pozemek byl deskový, villa zapsána je do desk zemských.[16]) Po Lippmanovi dům se zahradou náležel Tobiáši Popprovi (r. 1871 až 1890), jenž přikoupil pozemek o 89½ □ sáhu od Abrahama Leipena, držitele vedlejšího domu čís. pop. 50 (r. 1876). Dalším majitelem villy byla vdova Františka Popprová (r. 1890—1893), po níž dům připadl Žofii Příbramové a jejím dětem.[17])

---

[11]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 70.

[12]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložky 71 a 81.

[13]) *Číslem 72* označen je strážní domek na Buštěhradské dráze v Pražské ulici.

[14]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 73.

[15]) *Číslem 74* označen je hlídačský domek v Oboře. Srvn. odst. 169.

[16]) DZ hlavní kniha G. XXIX., fol. 327.

[17]) DZ vložka 1041.

Dům čís. pop. 76.

Roku 1870 Ondřej Vaníček koupil od Josefa Zemana pozemek u Královské obory na Letné o 221 □ sáhu a vystavěl na něm dům (r. 1874), v jehož držení vystřídali se pak Jan Skobis (r. 1874—1875), Česká národní banka v Praze (r. 1875—1877), dr. Jan Palacký (r. 1877—1881), Hypoteční banka království Českého (r. 1881—1885), Josef Tvrský (r. 1885—1899), Václav Romováček (r. 1899—1900), Alžběta Gaubová (r. 1900—1901), Jiří Čížek (r. 1901), Václav Romováček (r. 1901—1906), Emilie Jeníčková (od roku 1906).[18])

Dům čís. pop. 78.[19])

V roce 1873 Tomáš Heinzl koupil od Josefa Zemana pozemek u Královské obory na Letné o 329 □ sáhách a vystavěl na něm dům, jehož další majitelé byli vdova Kateřina Heinzlová (r. 1888—1900) a Josef Strnad (od roku 1901).[20])

Dům (villa) *čís. pop. 79.*

Roku 1875 Ota Ehlen koupil od Josefa Zemana pozemek u Královské obory na Letné v míře 359 □ sáhů a vystavěl na něm dům, jenž podle zevní úpravy nazývá se Modrou villou. Řada majitelů jeho po Ehlenovi byla: Jan Pecka (r. 1880—1885), Marie Tečžová (r. 1885—1886), Žofie Hlaváčková (r. 1886—1887), Jan Pecka (r. 1887), Marie Opatrná (r. 1887—1893), Božena Ulrychová (r. 1893), Jan Misterka (r. 1893—1894), Václav Pokorný (r. 1894 až 1897), Jan Počta (od roku 1897).[21])

Dům (villa) *čís. pop. 80.*

Roku 1875 Jan Kindl stavitel koupil od Josefa Zemana pozemek u Královské obory na Letné v míře 324 □ sáhů a zbudoval na něm dům, jehož další držitelé byli vdova Anna Kindlová (r. 1902—1910) a Jan syn.[22])

Bývalý dům čís. pop. 81.

V roce 1870 Jan Tůma koupil od Vojtěcha Arnošta Lederera pozemek u Pražské cesty a vystavěl dům, v němž potom vedl živnost hostinskou. Nástupcem jeho v držení domu a hostinském obchodu byl Jan Tellinger (r. 1890—1904). Od Tellingra ztržil dům se zahradou dr. Julius Petschek, jenž dav strhnouti stavení, postoupil celé městiště Bertě Petschkové, majitelce vedlejší villy čís. pop. 71.[23])

---

[18]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 76.
[19]) O *domě čís. pop. 77* viz svrchu odst. 145.
[20]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 78.
[21]) Tamže vložka 79.
[22]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 80.
[23]) Tamže vložka 81.

Dům (villa) *čís. pop. 81.*

Roku 1907 stavitel Alois Potůček zbudoval villový dům v Dejvické ulici a založil při něm zahradu. Domu dostalo se čísla popisného 81, které tehdáž bylo uprázdněno. Po Potučkovi majitelem domu stal se Isidor Petschek, doktor práv, r. 1911.[24])

Dům (villa) *čís. pop. 82.*

Byl vystavěn v roce 1912 na pozemku, který náležel k bývalému dvorci Zátorce, u Královské třídy. Majitelem jeho je Bedřich Sobotka.

Dům (školní ústav) *čís. pop. 83.*

Stavitelem a prvním držitelem domu čís. pop. 83 ve Svatojirské ulici byl Alois Potůček (r. 1887—1891). Po smrti dalšího majetníka Jindřicha Čapka († r. 1895) vdova Louisa Čapková r. 1897 prodala dum Františkovi kardinálu Schönbornovi, arcibiskupu Pražskému, jenž postoupil jej kongregaci Školských bratří blahosl. Jana Křtitele de la Salle k tomu konci, aby členové kongregace, do Čech povolaní, usadili se v Bubenči a zřídili tam výchovnu mládeže a školu.[25]) Bratří ujavše dům r. 1898, nazvali výchovnu *Svatováclavským pensionátem* a založili *5třídní obecnou školu chlapeckou.* V jejich domě, jenž byl rozšířen přístavbou, dostává se chovancům, chlapcům školou povinným, nejen hmotného opatření, ale i náležitého vedení. K pensionátu Školští bratří přidružili *juvenát* čili ústav, v němž připravují jinochy, kteří chtějí býti učiteli a členy kongregace, na studium paedagogické. Však když roku 1912 získali dům v Koutech u Domažlic, převedli juvenát z Bubenče do Kout. O učitelském ústavě týchž Školských bratří jednáme níže (dům čís. pop. 299).

Domy čís. pop. 84 a 85.

Roku 1888 založen byl Ve struhách obecní hřbitov, při němž obec dala zbudovati dvě stavení.[26]) V jednom z nich (čís. pop. 84) přebývá hrobník, druhé (čís. pop. 85) je *městským chudobincem a isolační nemocnicí.*

Dům (továrna) *čís. pop. 86.*

V roce 1888 Gerhard Hoyermann založil Ve struhách *továrnu k výrobě umělého hnojiva* (fosfátu a moučky thomasové), jež pak s firmou Phosphatfabrik Hoyermann et Comp. r. 1896 byla zapsána do pozemkových knih. Další majitelé továrny byli Karel Fridrich Wolfrum (r. 1905)

[24]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 369.
[25]) Tamže vložka 92.
[26]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 110.

a Pražská železářská společnost (od r. 1905).[27]) V továrně pracuje nyní (r. 1914) sedm úředníků a 85 dělníků.

Dům (villa) *čís. pop. 87.*

Je na rohu, kde sbíhají se ulice Tomkova a Pražská. První majitelkou villy byla Karolina Kubíková (r. 1889—1910).[28]) Po její smrti nastoupili dědici.

Dům (villa) *čís. pop. 88.*

Byl vystavěn roku 1889 v Tomkově ulici a od počátku náleží Emilii Blaschkové.[29]) Jako všecky domy, u nichž poznamenáváme, že jsou villami, mají při sobě sad uměle zdělaný, tak i dům čís. pop. 88 obklopen je zdobnou zahradou.

Dům (villa) *čís. pop. 89.*

Majitelé domu toho v Tomkově ulici byli: Václav Vaníček (r. 1889—1892), Jan Preis (r. 1892—1902), Josef Preis, Marie Webrová, Terezie Pekárková, Amalie Mannoschková, Antonín Jankovitz, Edvard Theimer (r 1902), Josef Matěj Steidl (od roku 1902).[30])

Dům (villa) *čís. pop. 90.*

Villa čís. pop. 90 na nároží Královské třídy a Tomkovy ulice byla zprvu majetkem Mojžíše Porgesa (r. 1888—1895). Po něm zdědila ji dcera Markéta, provdaná potom Ellbognová.[31]) V roce 1910 vlastníkem villy stal se Sigmund Roth, prokurista firmy C. T. Pezold.

Dům (villa) *čís. pop. 91.*

Je na rohu, kde sbíhají se ulice Pražská a Manesova. První majitelkou domu byla Marie Knoblochová (r. 1889—1900). Od ní koupila jej nynější držitelka Louisa Vondráčková.[32])

Dům (villa) *čís. pop. 92.*

Villa čís. pop. 92 v Manesově ulici byla zprvu majetkem Viktora Posselta (r. 1889—1895), potom Oty Busse (r. 1895—1914).[33]) Nyní náleží Hanuši Reiserovi.

---

[27]) Tamže, vložky 108, 348.
[28]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 100.
[29]) Tamže, vložka 102.
[30]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 103.
[31]) Tamže, vložka 97.
[32]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 99.
[33]) Tamže, vložka 105.

Dům (villa) *čís. pop. 93.*

R. 1889 Karel Langer, expeditor a taxator v knížecí arcibiskupské konsistoři, vystavěl dům v Manesově ulici, jejž pak v roce 1903 postoupil manželce své Anně. Od roku 1905 vlastníkem téhož domu je Ladislav Krýsl.[34])

Dům čís. pop. 94.

Činžovní dům čís. pop. 94 v Ovenecké ulici na Letné je od svého založení v roce 1890 majetkem Alfréda Kirschbauma.[35])

Dům (villa) *čís. pop. 95.*

Roku 1889 Gerhard Hoyermann zbudoval při své továrně Ve struhách (čís. pop. 86) villu, jež pak o 16 let později přešla v držení Karla Fridricha Wolfruma. Od roku 1905 villa náleží Pražské železářské společnosti.[36])

Dům (villa) *čís. pop. 96.*

Dům čís. pop. 96 v Belcrediho třídě, vystavěný v roce 1890, byl zprvu majetkem Barbory Jindrové. Od ní r. 1903 ztržil jej Antonín Šrámek[37])

Dům čís. pop. 97.

Činžovní dům čís. pop. 97 v Ovenecké ulici na Letné náleží od roku 1890, kdy byl zbudován, Jindřišce Rostové.[38])

Dům čís. pop. 98.

Činžovní dům čís. pop. 98 v Ovenecké ulici na Letné byl zprvu majetkem Alexandra Simichna a manželky jeho Johanky (r. 1890—1902). Od roku 1902 vlastníky jeho jsou Alexandr Simichen a Vladimír Simichen.[39])

Dům čís. pop. 99.

Majiteli pozemku a potom čižovního domu na něm vystavěného čís. pop. 99 v Ovenecké ulici na Letné uvádějí se Eustach Neubert (r. 1890), František Kubelka (r. 1890—1895), Josef Jirát (r. 1895—1903), Marie Jirátová (r. 1903, 1910),[40]) dědici Marie Jirátové (r. 1912).

---

[34]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 104.
[35]) Tamže, vložka 114.
[36]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 108, 348.
[37]) Tamže, vložka 112.
[38]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 118.
[39]) Tamže, vložka 119.
[40]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 120.

Dům čís. pop. 101.[41])

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 101 Nad Královskou oborou na Letné uvádějí se Eustach Neubert (r. 1890), Vilém Tierhier (r. 1890—1891), Josef Nedvěd (r. 1891—1893), Karel Nedvěd a manželka jeho Marie (r. 1893—1903), Karel Nedvěd a dcera jeho Vlastimila (r. 1903—1904), Karel Nedvěd (r. 1904, 1912),[42]) Rudolf Zikmundovský (r. 1914).

Dům čís. pop. 102.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 102 Nad Královskou oborou na Letné uvádějí se Eustach Neubert (r. 1890), Jan Brzák (r. 1890—1896), Antonín Amort (od roku 1896).[43])

Dům čís. pop. 103.

Roku 1890 dr. František Houdek vystavěl v Korunovační třídě na Letné obytný dům[44]) a zřídil v něm *továrnu fysikálních strojů*, kterou předtím měl v Praze-I. v Kaprově ulici. Zakladatel továrny byl dr. Miroslav Neumann, docent experimentální fysiky při Pražské universitě, r. 1870. Po jeho smrti r. 1873 majetníky závodu stali se svrchu řečený dr. Houdek, tehda professor při obecním reálném gymnasii v Praze III., a Josef Hervert, assistent fysiky při české technice (firma »Dr. Houdek a Hervert«). Od roku 1878, kdy Hervert zemřel, majitelem továrny je dr. František Houdek.

Dům (villa) *čís. pop. 104.*

Majiteli pozemku a potom domu na něm vystavěného čís. pop. 104 v Ovenecké ulici na Letné uvádějí se Anna Novotná (r. 1887—1890), František Borovský (od roku 1890).[45]) Dům ten sluje villa Libín.

Dům čís. pop. 105.

Vlastníky pozemku a potom domu na něm zbudovaného čís. pop. 105 na rohu Nádražní třídy a ulice Ve struhách, v němž je hostinec *U pramene* zvaný, uvádějí se František Törner (r. 1890—1892), Adolf Wassmundt (r. 1892—1893), August Hoyermann (r. 1893—1897), firma Phosphatfabrik Hoyermann et Comp. (r. 1897—1905), Karel Fridrich Wolfrum (od roku 1905).[46])

---

[41]) *Číslem 100* označena jest Česká chalupa na výstavišti v Královské oboře.

[42]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 121.

[43]) Tamže, vložka 122.

[44]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 124.

[45]) Tamže, vložka 89.

[46]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 128.

Dům (villa) *čís. pop. 106.*

Dům čís. pop. 106 v Belcrediho třídě byl vystavěn od Františka Hemmra (r. 1889—1897). Po smrti Hemmrově (r. 1897) připadl vdově Růženě Hemmrové, od níž v roce 1899 ztržili jej Václav Dittrich a Julie Hinkeová.[47])

Dům (villa) *čís. pop. 107.*

Je na rohu, kde sbíhají se ulice Svatojirská a Dejvická. Stavitelem a prvním majitelem jeho byl Alois Potůček (r. 1891—1907). Od roku 1907 dům náleží Vilému Tobischovi.[48])

Dům (villa) *čís. pop. 108.*

Majiteli pozemku a potom domu na něm zbudovaného čís. pop. 108 ve Svatojirské ulici uváději se Alois Potuček (r. 1891—1893), Eliška Schiffnerová (r. 1893), Ladislav Rott (r. 1893—1894), Josef Inwald (r. 1894 až 1899), JUDr. Isidor Petschek (od roku 1899). Vlastník posléze řečený dal v roce 1907 vystavěti sklenník v Dejvické ulici, který je příslušenstvím domu čís. pop. 108.[49])

Dům (villa) *čís. pop. 109.*

V držení domu čís. pop. 109 v Belcrediho třídě vystřídali se majetníci Jan Čermák (r. 1890—1900), Anna Čermáková (r. 1900—1902), Emil Čermák (r. 1902—1903), František Nápravník (r. 1903—1905), Alois Fišer (od roku 1905).[50])

Dům (villa) *čís. pop. 110.*

Dům čís. pop. 110 v Manesově ulici vystavěn byl r. 1892. Od té doby vlastníkem jeho jest Antonín Raifanda.[51])

Dům (villa) *čís. pop. 111.*

Majiteli pozemku a potom domu na něm vystavěného čís. pop. 111 v Arbesově ulici uváději se Otakar Šťastný (r. 1890—1898), Karolina Feigeová (od roku 1898).[52])

Dům (villa) *čís. pop. 112.*

Dům čís. pop. 112 v Manesově ulici náležel zprvu Klementině Koukolové (r. 1892, 1912).[53]) Nyní majitelkou jeho je Klementina Kostrbová (r. 1914).

[47]) Tamže, vložka 111.
[48]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 132.
[49]) Tamže, vložky 140 a 379.
[50]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 113.
[51]) Tamže, vložka 149.
[52]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 117 a 270.
[53]) Tamže, vložka 153.

Dům (továrna) *čís. pop. 113*
a domy čís. pop. 114—118, 180, 186, 187, 223, 226, 237.

Roku 1889 Arnošt Mauthner založil *bavlnovou přádelnu* v Piettově ulici (čís. pop. 113) a dal při ní vystavěti domek pro vrátného (čís. pop. 114), dům pro ředitele továrny (čís. pop. 115) a domy dělnické (čís. pop. 116–118).[54]) O něco později zřídil *tkalcovnu* (čís. pop. 180) a rozmnožil počet dělnických domů (čís. pop. 186, 187, 223, 226). Pro děti rodičů, kteří jsou zaměstnáni v přádelně a tkalcovně, zjednal *opatrovnu* v novém domě čís. pop. 237.[55]) Z počátku roku 1914 pracovalo v továrnách prv řečených, jichž firma je »Baumwollspinnerei und Weberei Ernst Mauthner, Bubentsch-Prag«, 15 úředníků a 540 dělníků.

Dům (villa) *čís. pop. 119.*

Majiteli domu čís. pop. 119 v Pražské ulici byli Rudolf Koukol (r. 1892—1896), František Kmoch (r. 1896—1908), Ladislav Tůma (r. 1908 až 1910). Od roku 1910 dům náleží Melanii Tůmové.[56])

Dům (továrna) *čís. pop. 120.*

Roku 1893 dr. Mořic Hoenig založil *bělidlo* v Piettově ulici, jež pak o rok později opatřeno bylo firmou Prag-Bubenčer Bleiche und Appretur Dr. Hoenig, Kraus et Comp. V roce 1896 majitelem bělidla stal se Bernard Jerusalem.[57])

Dům čís. pop. 121.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 121 v Čechově třídě na Letné uvádějí se Ondřej Růžička a Václav Outeřický (r. 1894—1898), Ondřej Růžička (od roku 1898).[58])

Dům čís. pop. 122.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 122 v Čechově třídě na Letné uvádějí se Ondřej Růžička a Václav Outeřický (r. 1894—1898), Václav Outeřický a manželka jeho Anna (r. 1898 až 1904), Anna Outeřická (od roku 1904).[59])

Dům čís. pop. 123.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 123 na rohu ulice Na studánce zvané a ulice Kamenické (na Letné)

---

[54]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 109.
[55]) Táž vložka.
[56]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 152.
[57]) Tamže, vložka 165.
[58]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 233.
[59]) Tamže, vložka 234.

uvadějí se Karel Hübschmann a František Schlaffer (r. 1891—1899), Karel Hübschmann (r. 1899—1909), Karel Hübschmann a Antonie Hübschmannová (r. 1909, 1910),[60]) Antonie Hübschmannová (r. 1912).

Dům čís. pop. 124.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 124 v Korunovační třídě na Letné uvádějí se František Bareš (r. 1894—1895) a Václav Holejšovský ze Slavětína (od roku 1895).[61])

Dům čís. pop. 125.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 125 na rohu Korunovační třídy a třídy Nad Královskou oborou zvané uváději se František Bareš (r. 1894—1898) a Bedřich Hofmann (od roku 1898).[62])

Dům čís. pop. 126.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 126 Nad Královskou oborou na Letné uvádějí se František Bareš (r. 1894—1896), dr. Jindřich Rosenbaum a Hynek Ascher (r. 1896), dr. Jindřich Rosenbaum (r. 1896—1903), Bernard Sochůrek (r. 1903—1904), dr. Jindřich Rosenbaum (od roku 1904).[63])

Dům čís. pop. 127.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 127 v Korunovační třídě na Letné uvádějí se František Bareš (r. 1894—1896), dr. Jindřich Rosenbaum a Hynek Ascher (r. 1896), Hynek Ascher (r. 1896—1904), Konstantin Bohatý (od roku 1904).[64])

Dům čís. pop. 128.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 128 ve Schnellově ulici na Letné uvádějí se Eustach Neubert a Josef Tvrský (r. 1894—1895), Emil Goldschmied (r. 1895—1901), Johanka Pollaková (r. 1901—1905), Edita Franková a Markéta Pollaková (r. 1905 až 1910), Leopold Wurm (od roku 1910).[65])

[60]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 176.
[61]) Tamže, vložka 169.
[62]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 170.
[63]) Tamže, vložka 171.
[64]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 168.
[65]) Tamže, vložka 231.

Dům čís. pop. 129.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 129 v Kamenické ulici na Letné uvádějí se Karel Hübschmann a František Schlaffer (r. 1891—1899), Karel Hübschmann (r. 1899—1908). V roce 1908 dům přešel trhem ve jmění »Císaře Františka Josefa jubilejní nadace k poskytování bezplatných bytů«, kterou založili manželé Mořic Hahn a Arnoštka Hahnová.[66])

Dům čís. pop. 130.

Vlastníky pozemku a potom domu na něm vystavěného čís. pop. 130 ve Schnellově ulici na Letné, v němž je hostinec *U vlastimila* zvaný, uvádějí se Eustach Neubert a Josef Tvrský (r. 1894—1895), František Bejšovec (r. 1895), Josef Frček (od roku 1895).[67])

Dům čís. pop. 131.

Majitelé pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 131 na rohu ulic Třebízského a Škroupové (na Letné) uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893—1894), Josef Srbek (r. 1894—1896), Čeněk Váňa (r. 1896—1898), Antonín Dyrhon (r. 1898—1899), Antonín Burda (r. 1899), Blažena Kateřina Součková (od roku 1899).[68])

Dům čís. pop. 132.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 132 ve Škroupově ulici na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893 až 1894), Josef Srbek (r. 1894—1896), František Chrást (r. 1896—1905), Pavel Vlnas (od roku 1905).[69])

Dům (továrna) *čís. pop. 133.*

Roku 1893 dr. Gotfrid Grün založil v Piettově ulici *továrnu na laky*, jež posud je jeho majetkem.[70]) V továrně pracují nyní (r. 1914) dva úředníci a čtyři dělníci.

Dům čís. pop. 134.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 134 ve Schnellově ulici na Letné uvádějí se Eustach Neubert

[66]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 177.
[67]) Tamže, vložka 230.
[68]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 185.
[69]) Tamže, vložka 186.
[70]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 214 b.

a Josef Tvrský (r. 1894—1895), Josef Štěpánek (r. 1895—1901), Jan Štěpán (od roku 1901).[71])

Dům čís. pop. 135.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 135 v ulici Na studánce zvané (na Letné) uvádějí se Karel Hübschmann a František Schlaffer (r. 1891—1899), František Schlaffer (od roku 1899).[72])

Dům čís. pop. 136.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 136 v Třebízského ulici na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893—1895), Čeněk Hněvkovský (r. 1895—1896), Václav Seller (r. 1896 až 1897), Hynek Štětka (r. 1897—1898), Růžena Steinová (r. 1898—1909).[73]) Ve sporu, jejž potom roku 1912 zdvihla Pavlína Vantochová, dcera nebožky Růženy Steinové, proti advokátu dru. Jakubu Slánskému, bývalému právnímu příteli dotčené Růženy, viníc jej, že sobě zůstavil cizí statek, dům přisouzen byl Jakubu Slánskému r. 1913.

Dům čís. pop. 137.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 137 ve Schnellově ulici na Letné uvádějí se Eustach Neubert a Josef Tvrský (r. 1894—1895), Václav Dufek (od roku 1895).[74])

Dům čís. pop. 138.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 138 na rohu ulice Na studánce zvané a ulice Malířské (na Letné) uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893—1895), Viktor Bílek (r. 1895—1896), František Vnouček (r. 1896—1897), Mořic Zachariáš Kodíček (r. 1897, 1912),[75]) Karel Kosina (r. 1914).

Dům čís. pop. 139.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 139 v ulici Na studánce zvané (na Letné) uvádějí se Karel Hübschmann a František Schlaffer (r. 1891—1899), František Schlaffer (od roku 1899).[76])

[71]) Tamže, vložka 224.
[72]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 143.
[73]) Tamže, vložka 181.
[74]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 229.
[75]) Tamže, vložka 210.
[76]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 175.

Dům čís. pop. 140.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 140 ve Škroupově ulici na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893—1895), Josef Srbek (r. 1895—1898), Občanská záložna v Karlíně (r. 1898, 1910),[77]) František Barták (r. 1912).

Dům čís. pop. 141.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 141 na Letenském náměstí, při kraji třídy Čechovy, uvádějí se Josef Müller (r. 1891—1894) a JUDr. Jindřich Fiala (od roku 1894).[78])

Dům čís. pop. 142.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 142 v Třebízského ulici na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893 až 1894), dr. Filip Bullatý (r. 1894—1895), Josef Šmíd (r. 1895), Josef Kliment (r. 1895—1896), Ladislav Veselý (r. 1896—1898), Občanská záložna v Karlíně (r. 1898—1911),[79]) Terezie Hřebíková (od roku 1911).

Dům čís. pop. 143.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 143 ve Schnellově ulici na Letné uvádějí se Eustach Neubert a Josef Tvrský (r. 1894—1895), Jan Pospíšil (r. 1895—1903), Rudolf Tůma (r. 1903 až 1905), Anna Tůmová (r. 1905—1906), Rudolf Kotík (r. 1906—1907), Rudolf Kotík, Františka Kotíková a Marie Kotíková (r. 1907—1909), Rudolf Kotík (od roku 1909).[80])

Dům čís. pop. 144.

Roku 1895 dr. Leopold Kramer dal vystavěti budovu čís. pop. 144 ve struhách a zřídil v ní ozdravovnu pro osoby choromyslné a slabomyslné. Z počátku ústav ten zván byl Tuskulum nebo Sanitas; nyní sluje obecně sanatorium.[81]) Majitelem jeho je posud dr. Leopold Kramer.

Dům (villa) *čís. pop. 145.*

V držení domu čís. pop. 145 v Manesově ulici vystřídali se Klementina Koukolová (r. 1895—1901), Marie Knoblochová (r. 1901—1908), Karel Knobloch, Rajmund Knobloch, Klementina Koukolová a Marie Wiesenbergrová (od roku 1908).[82])

---

[77]) Tamže, vložka 190.
[78]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 142.
[79]) Tamže, vložka 187.
[80]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 223.
[81]) Tamže, vložka 259-II.
[82]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 257.

Dům čís. pop. 146.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 146 ve Schnellově ulici na Letné uvádějí se Eustach Neubert a Josef Tvrský (r. 1894—1895), Jan Strnad (r. 1895—1897), Anna Wernerová (r. 1897 až 1898), Barbora Čekanová (r. 1898—1900), František Kašpárek (r. 1900 až 1909), František Kašpárek, Maximilián Göhr a Kamilla Göhrová (r. 1909, 1912),[83]) Jan Daniel (r. 1914).

Dům čís. pop. 147.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 147 Nad Královskou oborou (na Letné) uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893—1894), Marie Žáková (r. 1894—1895), Antonín Brandays (r. 1895), Josef Kotrba (r. 1895—1898), Jindřich P. Porges (r. 1898—1905), Josef Trohař (r. 1905—1907), František Xav. Novotný (od roku 1907).[84])

Dům čís. pop. 148.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 148 Nad Královskou oborou na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893—1895), Antonín Ouda (r. 1895), Viktor Bílek (r. 1895—1896), František Vnouček (r. 1896—1897), Mořic Zachariáš Kodíček (r. 1897, 1912),[85]) Karel Kosina (r. 1914).

Dům čís. pop. 149.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 149 na rohu Třebízského ulice a třídy Nad Královskou oborou zvané uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893—1895), Čeněk Hněvkovský (r. 1895 až 1897), Čeněk Váňa (r. 1897—1899), Marie Stelšovská (r. 1899), JUDr. Vilém Schleissner (od roku 1899).[86])

Dům čís. pop. 150.

V držení domu čís. pop. 150 u Podbabské silnice, v němž je hostinec *U modré růže* zvaný, vystřídali se Karel Hajný (r. 1895—1906), Václav Potůček (r. 1906, 1910),[87]) Antonín Kotva (od roku 1910).

Dům (villa) *čís. pop. 151.*

Majiteli pozemku a potom domu na něm vystavěného čís. pop. 151 v Manesově ulici uvádějí se Rudolf Konkol (r. 1895), Stanislav Sucharda

[83]) Tamže, vložka 225.
[84]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 205.
[85]) Tamže, vložka 209.
[86]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 195.
[87]) Tamže, vložka 256.

(r. 1895—1908), Alois Bouda, Anna Boudová a Anna Suchardová (r. 1908, 1910),[88]) Vojtěch Sucharda (r. 1912).

Dům čís. pop. 152.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 152 na Letenském náměstí uvádějí se Eustach Neubert a Josef Tvrský (r. 1894—1896), Antonín Hrdina (r. 1896—1908), Hermína Císařová (od roku 1908).[89])

Dům (villa) *čís. pop. 153.*

Vlastníky pozemku a potom domu na něm vystavěného čís. pop. 153 v Manesově ulici uvádějí se Rudolf Koukol (r. 1895) a Jan Koula (od roku 1895).[90])

Dům (villa) *čís. pop. 154.*

Majiteli pozemku a potom domu na něm zbudovaného čís. pop. 154 v Belcrediho třídě uváději se František Henner (r. 1889—1896), Adolf Wassmundt (r. 1896), Alois Potůček (r. 1896—1899), Karla Krostová, Emilie Krostová, Růžena Krostová, Leopoldina Krostová a Marie Krostová (r. 1899, 1910),[91]) Karel Krost a Božena Březovská (r. 1912).

Dům čís. pop. 155.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 155 na roku ulice Třebízského a ulice Škroupovy (na Letné) uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893—1894), Marie Žáková (r. 1894—1895), Marie Řízková (r. 1895—1896), Viktor Bílek a Václav Hervert (r. 1896—1897), Karel Winter (r. 1897—1899), Jan Rektorys (od roku 1899).[92])

Dům čís. pop. 156.

V držení domu čís. pop. 156 na Letenském náměstí, při kraji ulice Schnellovy, v němž je hostinec *U Slavie* zvaný, vystřídali se Antonín Hrdina (r. 1896—1910), Františka Hrdinová a Pavlína Heléna Hrdinová (r. 1910),[93]) Františka Hrdinová (r. 1912).

Dům čís. pop. 157.

Majiteli pozemku a činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 157 na Letenském náměstí, při kraji ulice Ovenecké, uvádějí se Josef

[88]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 258.
[89]) Tamže, vložka 227.
[90]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 259-I.
[91]) Tamže, vložka 136.
[92]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 199.
[93]) Tamže, vložka 262.

Tvrský (r. 1897—1906), Josef Kudlicz (r. 1906—1908), Josefa Kudliczová (r. 1908—1909), Miloslava Křidlová (od roku 1909).[94])

Domy čís. pop. 158 a 199.

Roku 1895 obec král. hlavního města Prahy počala zřizovati v Bubenči *čisticí stanici kanalisační*, to jest místnosti, v nichž zachycují se splašky, exkrementy a dešťová voda, plynoucí ze středního a jihozápadního okrsku kanalisačního území Pražského, hmoty přitékající se třídí a pročišťují. Budovy čisticí stanice v Piettově ulici označeny jsou čísly 158 a 199.[95]) Dům čís. pop. 158 je kanalisačním skladištěm; dům čís. pop. 199 zavírá v sobě kalojemy, lapače písku a přístroje k vyčerpání vody ze stokové sítě, kdyby za povodně bylo třeba uvolňovati odtok.

Dům čís. pop. 159.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 159 Na Královskou oborou na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1894—1898), Václav Klinger (r. 1898), Jaroslav Salaba (r. 1898—1905), Jaroslav Kose (od roku 1905).[96])

Dům čís. pop. 160.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 160 ve Škroupově ulici na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893—1895), Josef Srbek (r. 1895—1898), Václav Pospíšil (r. 1898—1901), Svatováclavská záložna v Praze (r. 1901—1903), Jan Beránek (r. 1903—1904), František Vačlena (r. 1904—1905), Kateřina, vdova po Františku Vačlenovi a syn její František (r. 1905—1908), Gustav Nitsche (r. 1908, 1910),[97]) Josef Bechyně (r. 1912).

Dům čís. pop. 161.

Držiteli pozemku a potom domu na něm vystavěného čís. pop. 161 Nad Královskou oborou, při kraji ulice Schnellovy, v němž je hostinec *U Karla IV.* zvaný, uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1894—1898), Václav Klinger (r. 1898—1902), Josef Jirousek (od roku 1902).[98])

Dům čís. pop. 162.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 162 na rohu ulice Škroupovy a ulice Třebízského (na Letné) uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893—1895), Josef Štěpánek (r. 1895), František

[94]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 268.
[95]) Tamže, vložka 260.
[96]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 250.
[97]) Tamže, vložka 191.
[98]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 249.

Veselý (r. 1895), Josef Štěpánek (r. 1895–1898), Josef Sulc a Karel Vorel (r. 1898—1899), Josef Sulc a Emilie Sulcová (r. 1899—1906), Emilie Sulcová (od roku 1906).[99])

Dům čís. pop. 163.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 163 ve Schnellově ulici na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1894—1898), Václav Klinger (r. 1898—1902), Eduard Fanta (r. 1902—1908), Eduard Fanta, Heřman Fanta, Josef Fanta, Leopold Fanta, Hermína Lustigová, Heléna Hullerová a Berta Polatschková (od roku 1908).[100])

Dům čís. pop. 164.

Roku 1899 obec Bubenečská dala vystavěti *školní dům*[1]) v Korunovační třídě na Letné, jenž potom v roce 1902 rozšířen byl tak, aby mohl pojmouti 11 tříd obecné školy. Roku 1906 přistavěn byl k budově další trakt pro měšťanskou školu dívčí.

Dům (villa) *čís. pop. 165.*

Dům čís. pop. 165 v Arbesově ulici je od doby, kdy byl vystavěn, majetkem Otakara Šťastného.[2])

Dům (villa) *čís. pop. 166.*

Roku 1899 rytíř Ludvík Urban, doktor práv, zbudoval dům v Bučkově ulici, jehož vlastníkem je posavad.[3])

Dům čís. pop. 167.

Majiteli pozemku a činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 167 ve Škroupově ulici na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893), Václav Romováček (r. 1893—1898), Hedvika Meyerová (r. 1898—1899), Josef Pružek (r. 1899), Marie Pružková (r. 1899—1902), JUDr. Jan Dobruský (r. 1902–1909), Bohuslav Dobruský, Františka Vokušová a Zdeňka Scheilová (r. 1909, 1910),[4]) Bohuslav Dobruský (r. 1912).

Dům čís. pop. 168.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 168 ve Škroupově ulici na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893—1895), Václav Romováček (r. 1895—1896), Štěpán Řízek (r. 1896–

[99]) Tamže, vložka 180.
[100]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 248.
[1]) Tamže, vložka 275.
[2]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 134.
[3]) Tamže, vložka 279.
[4]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 192.

1897), Václav Romováček (r. 1897—1898), Hedvika Meyerová (r. 1898—1899), František Zdeněk (od roku 1899).[5])

Dům (villa) *čís. pop. 169.*

V držení domu čís. pop. 169 v Bučkově ulici vystřídali se Jan Pulkrábek (r. 1899—1902), Johanka Přádová (r. 1902), Čeněk Amerling (r. 1902—1907), Artur Stein (od roku 1907).[6])

Dům čís. pop. 170.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 170 na nároží Schnellovy ulice a třídy Nad Královskou oborou zvané uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1894—1896), Bedřich Bacík (r. 1896—1898), Vilém Kohn (r. 1898—1902), Václav Hatlák (r. 1902), Vilém Kohn (r. 1902—1904), Karel Podhorský (r. 1904—1908), Anna Podhorská a Marie Sluková (r. 1908, 1910),[7]) Anna Vokálková (r. 1912).

Dům čís. pop. 171.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 171 Nad Královskou oborou na Letné uvádějí se František Bareš (r. 1894—1898), Jindřich E. Fantl (r. 1898—1899), Marie Barcalová (r. 1899—1900), Malostranská záložna v Praze (r. 1900—1911),[8]) Maximilián Hering (od roku 1911).

Dům čís. pop. 172.

V letech 1897—1898 vystavěna byla budova *c. k. umělecké akademie* na Letné při vchodu do Královské obory, mezi ulicemi Oveneckou a Kamenickou.[9]) V ní umístěny jsou školy malířské a škola sochařská.

Dům (villa) *čís. pop. 173.*

Dům čís. pop. 173 v Manesově ulici náleží od roku 1898, kdy byl zbudován, Rudolfu Říhovskému.[10])

Dům čís. pop. 176.[11])

V držení činžovního domu čís. pop. 176 na Letenském náměstí vystřídali se Václav Klinger (r. 1899—1900), František Alexandr Siegl a Milada

[5]) Tamže, vložka 193.
[6]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 283.
[7]) Tamže, vložka 242.
[8]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 172.
[9]) Tamže, vložka 269.
[10]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 277.
[11]) *Číslem 174* označen je dům jezného u Vltavského průplavu proti Trojskému zdymadlu, *číslem 175* dům plavidelníka v Plettově ulici.

Trnková (r. 1900—1908), Božena Jablonská (r. 1908—1909), Eufrosina Kadlecová a Josefa Kadlecová (od r. 1909).[12])

Dům (villa) *čís. pop. 177.*

Vlastníky pozemku a potom domu na něm zbudovaného čís. pop. 177 v Arbesově ulici uvádějí se Otakar Šťastný (r. 1890—1900) a Bohumil Mladějovský (od roku 1900).[13]) Dům má název villa Maměnka.

Dům čís. pop. 178.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 178 na rohu Schnellovy ulice a Letenského náměstí uvádějí se Eustach Neubert a Josef Tvrský (r. 1894—1895), JUDr. Jindřich Fiala (r. 1895—1899), Václav Klinger (r. 1899—1900), Karel Bělský (r. 1900—1901), Josef Tichý (od roku 1901).[14])

Dům (villa) *čís. pop. 179.*

Dům čís. pop. 179 v Belcrediho třídě náleží do doby, kdy byl zbudován, Ladislavě Živné (od roku 1899).[15])

Dům (villa) *čís. pop. 181.*[16])

Prvým vlastníkem domu čís. pop. 181 v Dejvické ulici byl stavitel Alois Potůček (r. 1891—1909). Od něho koupil jej JUDr. Isidor Petschek v roce 1909.[17])

Domy čís. pop. 182 a 183.

Majiteli pozemku a potom činžovních domů na něm vystavěných čís. pop. 182 a 183 v Třebízského ulici na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893—1894), JUDr. Filip Bullatý (r. 1894—1895), František Bartoloměj Hummel (r. 1895—1899), JUDr. Filip Bullatý (r. 1899), Karel Winter (r. 1899—1910), Václav Bartl (od roku 1910).[18])

Dům čís. pop. 184.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 184 v Škroupově ulici na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893—1900), Josef Šulc (r. 1900—1906), Emil Fantl (r. 1906—1909), Josef Stádník (od roku 1909).[19])

---

[12]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 291.
[13]) Tamže, vložka 135.
[14]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 228.
[15]) Tamže, vložka 284.
[16]) O tkalcovně čís. pop. 180 viz dům čís. pop. 113.
[17]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 294.
[18]) Tamže, vložky 182 a 183.
[19]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 179.

Dům čís. pop. 185.

Činžovní dům čís. pop. 185 v Belcrediho třídě náležel zprvu Janu Čermákovi, Václavu Kratochvílovi a Marii Kratochvílové (r. 1899—1900). Od roku 1900 vlastníky jeho jsou Václav Kratochvíl a Marie Kratochvílová.[20])

Dům čís. pop. 189.[21])

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 189 Nad Královskou oborou na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1894—1896), Jan Brzák (r. 1896—1901), Marie Brzáková (r. 1901 až 1903), Vincenc Vančura (r. 1903—1908), Josef Fuchs (od roku 1908).[22])

Dům čís. pop. 190.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 190 ve Schnellově ulici na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1894—1901), Antonín Zámek (r. 1901—1903), Antonín Brzák (r. 1903, 1910),[23]) Václav Hofmann (r. 1912).

Dům čís. pop. 191.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 191 na rohu Škroupovy ulice a třídy Nad Královskou oborou zvané uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893—1895), Václav Romováček (r. 1895—1896), Štěpán Řízek (r. 1896—1897), Hedvika Meyerová (r. 1897 až 1899), Jan Mikulášek (r. 1899—1905), Matěj Bartásek (od roku 1905).[24])

Dům čís. pop. 192.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 192 ve Škroupově ulici na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893—1894), Marie Žáková (r. 1894—1895), Marie Řízková (r. 1895—1897), JUDr. Filip Bullatý (r. 1897—1899), Karel Winter (r. 1899, 1912),[25]) Anna Sejkorová (r. 1914).

Dům čís. pop. 193.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 193 v Třebízského ulici na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893—1894), JUDr. Filip Bullatý (r. 1894—1895), Josef Smid (r. 1895

---

[20]) Tamže, vložka 288.

[21]) O dělnických domech čís. pop. 186 a 187 viz dům čís. pop. 113. *Číslem 188* označena jest Moderní galerie umění na výstavišti v Královské oboře.

[22]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 251.

[23]) Tamže, vložka 243.

[24]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 194.

[25]) Tamže, vložka 200.

1896), JUDr. Filip Bullatý (r. 1896—1899), Karel Winter (r. 1899—1909), František Ulrich (od roku 1909).[26])

Dům čís. pop. 194.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 194 v Třebízského ulici na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893—1894), JUDr. Filip Bullatý (r. 1894—1895), František Bartoloměj Hummel (r. 1895—1899), JUDr. Filip Bullatý (r. 1899), Karel Winter (r. 1899—1910),[27]) Augustin Mašek (r. 1910—1911), Josef Knoll (od roku 1911).

Dům čís. pop. 195.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 195 ve Schnellově ulici na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1894—1901), Anna Ryndová (r. 1901—1905), dr. Josef Matys (r. 1905, 1910),[28]) Růžena Dvořáková (r. 1912), Josef Hořák (r. 1914).

Dům čís. pop. 196.

Rodinný dům čís. pop. 196 v Manesově ulici jest od roku 1901, kdy byl vystavěn, majetkem Karla Maška.[29])

Dům čís. pop. 197.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 197 ve Schnellově ulici na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1894—1901), Antonín Zámek (r. 1901—1909), Bohumil Rosůlek (od roku 1909).[30])

Dům čís. pop. 198.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 198 ve Schnellově ulici na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1894—1901), Antonín Zámek (r. 1901—1903), Antonín Chlumecký (r. 1903, 1910),[31]) Antonín Chlumecký a Jan Chlumecký (r. 1912), Václav Vlček (r. 1914).

Dům (vodárna) *čís. pop. 200.*[32])

Roku 1900 obec Bubenečská dala zříditi vodárnu (v Bučkově ulici), z níž přivádí se do města pitná voda.

---

[26]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 198.
[27]) Tamže, vložka 196.
[28]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 245.
[29]) Tamže, vložka 295.
[30]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 246.
[31]) Tamže, vložka 244.
[32]) O čisticí stanici kanalisační čís. pop. 199 viz dům čís. pop. 158.

Dům čís. pop. 201.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 201 v ulici Na štole zvané (na Letné) uvádějí se Eustach Neubert a Josef Tvrský (r. 1894—1898), Václav Romováček (r. 1898—1899), Josef Štěpánek (r. 1899—1909), Václav Zavázal (od roku 1909).[33])

Dům čís. pop. 202.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 202 v Třebízského ulici na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893—1894), JUDr. Filip Bullatý (r. 1894—1895), Josef Šmíd (r. 1895—1896), JUDr. Filip Bullatý (r. 1896—1897), František Záběhlický (r. 1897—1898), JUDr. Filip Bullatý (r. 1898—1899), Karel Winter (r. 1899—1902), Vojtěch Bouček (od roku 1902).[34])

Dům čís. pop. 203.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 203 na rohu třídy Nad Královskou oborou zvané a Škroupovy ulice (na Letné) uváději se Jindřich E. Fantl (r. 1893—1894), Marie Žáková (r. 1894—1895), Jindřich E. Fantl (r. 1895—1900), Josef Klikar (r. 1900—1901), Jindřich E. Fantl (r. 1901), Václav Vítězslav Chytrý (r. 1901—1902), Antonín Malík (od roku 1902.)[35])

Dům čís. pop. 204.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 204 ve Schnellově ulici na Letné uvádějí se Josef Hofmann (r. 1900—1901), Karel Uhlíř (r. 1901—1903), Čeněk Kožený (r. 1903—1905), Jan Daubek (r. 1905—1907), Josef Trohař (od roku 1907).[36])

Dům čís. pop. 205.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 205 v Čechově třídě na Letné uvádějí se Karel Bendl, Josef Šebek a František Schlaffer (r. 1891—1894), Ondřej Růžička a Václav Outěřický (r. 1894—1902), Václav Outěřický a Anna Outěřická (r. 1902—1904), Anna Outěřická (od roku 1904).[37])

---

[33]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 254.
[34]) Tamže, vložka 188.
[35]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 204.
[36]) Tamže, vložka 290.
[37]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 144.

Dům (villa) *čís. pop. 206.*

Vlastníky pozemku a potom domu na něm zbudovaného čís. pop. 206 u Badeniho ulice uvádějí se Karel Mašek (r. 1902), Josef Neuhauser (od roku 1902).[38])

Dům čís. pop. 207.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 207 ve Schnellově ulici na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1894—1901), Antonín Zámek (r. 1901—1903), Václav Šulc (od roku 1903).[39])

Dům čís. pop. 208.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 208 ve Schnellově ulici na Letné uvádějí se Růžena Hostovská (r. 1893—1895), Robert Kirchner a František Tschörner (r. 1895—1896), Karel Kavall (r. 1896), Matěj Bacík (r. 1896—1900), Josef Hofmann (r. 1900—1901), dr. Ota Lichtenstern (r. 1901—1902), Karel Uhlíř, Jaromír Uhlíř a Stanislav Uhlíř (r. 1902—1903), Josef Illmann (od roku 1903).[40])

Dům čís. pop. 209.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 209 ve Škroupově ulici na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893—1894), Marie Žáková (r. 1894—1895), Jindřich E. Fantl (r. 1895—1901), Václav Vítězslav Chytrý (r. 1901—1903), Josef Bičiště (r. 1903—1904), Rudolf Skalský (r. 1904—1907), Jan Švec (od roku 1907).[41])

Dům čís. pop. 210.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 210 v nároží ulic, z nichž jedna sluje Na studánce a druhá Kamenická, uvádějí se Leopold Emanuel Popper (r. 1891—1903), Vilém Kohn (r. 1903—1904), Františka Schellerová (od roku 1904).[42])

Dům čís. pop. 211.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 211 na rohu ulice Schnellovy a ulice Na štole zvané uvádějí se Eustach Neubert a Josef Tvrský (r. 1894—1895), Alois Novotný (od roku 1895).[43])

---

[38]) Tamže, vložka 298.
[39]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 247.
[40]) Tamže, vložka 162.
[41]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 203.
[42]) Tamže, vložka 311.
[43]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 232.

Dům čís. pop. 212.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 212 Na studánce (na Letné) uvádějí se Leopold Emanuel Popper (r. 1891—1907), Marta Popprová, Josef Popper a Arnošt Popper (od roku 1907).[44])

Dům (villa) *čís. pop. 213.*

Dům čís. pop. 213 v Manesově ulici náleží od roku 1902, kdy byl vystavěn, Adolfu Oppenheimrovi.[45])

Dům čís. pop. 214.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 214 ve Schnellově ulici na Letné uvádějí se Josef Hofmann (r. 1900—1901), Karel Uhlíř (r. 1901—1904), Jan Slabý (r. 1904—1907), Františka Slabá a Leopoldina Slabá (r. 1907, 1910),[46]) František Slabý (r. 1912).

Dům čís. pop. 215.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 215 ve Škroupově ulici na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893—1894), Marie Žáková (r. 1894—1895), Jindřich E. Fantl (r. 1895—1901), Václav Vítězslav Chytrý (r. 1901—1908), Václav Romováček (r. 1908—1910), Václav Vítězslav Chytrý (od roku 1910).[47])

Dům čís. pop. 216.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 216 ve Škroupově ulici na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893—1894), Marie Žáková (r. 1894—1895), Jindřich E. Fantl (r. 1895—1901), Václav Vítězslav Chytrý (r. 1901—1905), Norbert Huml (r. 1905—1907), Anna Schwarzová (r. 1907—1909), Antonín Vojta (od roku 1909).[48])

Dům čís. pop. 217.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 217 v Čechově třídě na Letné uvádějí se Eustach Neubert, Alois Potůček a Josef Tvrský (r. 1902), dr. techn. Karel Hromas (od roku 1902).[49])

---

[44]) Tamže, vložka 312.
[45]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 308.
[46]) Tamže, vložka 289.
[47]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 201.
[48]) Tamže, vložka 202.
[49]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 302.

Dům čís. pop. 218.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 218 na rohu ulice Na štole zvané a Čechovy třídy uvádějí se Eustach Neubert a Josef Tvrský (r. 1894—1895), Václav Dufek (r. 1895—1903), Emilie Záběhlická (r. 1903—1904), Václav Moravec (r. 1904), Marie Lorencová (r. 1904—1909), Josef Bahenský (r. 1909, 1910),[50]) Josef Vojáček (r. 1912).

Dům čís. pop. 220.[51])

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 220 Nad Královskou oborou na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893—1895), Josef Zlámaný (r. 1895—1896), Jindřich E. Fantl (r. 1896—1901), Václav Vítězslav Chytrý (od roku 1901).[52])

Dům čís. pop. 221.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 221 v nároží Čechovy třídy a třídy Nad Královskou oborou zvané uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1894—1895), Václav Romováček (r. 1895—1897), Hedvika Meyerová (r. 1897—1899), Jan Mikulášek (r. 1899—1907), Václav Mikulášek, Josef Mikulášek, Anna Mikulášková, František Král, Václav Král, Alois Král, Anna Králová, Václav Podobský, MUDr. Josef Podobský a Marie Najmanová (r. 1907—1909), Cyril Ursiny (od roku 1909).[53])

Dům čís. pop. 222.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 222 v Ovenecké ulici na Letné uvádějí se Augusta Nobacková (r. 1883—1892), Marie Romováčková (r. 1892—1893), Růžena Hostovská (r. 1893—1895), Robert Kirchner a František Tschörner (r. 1895—1896), Karel Kavall (r. 1896), Matěj Bacík (r. 1896—1900), Josef Hofmann (r. 1900—1901), dr. Ota Lichtenstern (r. 1901—1902), Karel Uhlíř, Jaromír Uhlíř a Stanislav Uhlíř (r. 1902—1905), Augustin Novák (od roku 1905).[54])

Dům čís. pop. 224.[55])

Činžovní dům čís. pop. 224 v Čechově třídě na Letné náležel zprvu Václavu Outeřickému (r. 1902—1904). Od roku 1904 majitelkou jeho je Anna Outeřická.[56])

[50]) Tamže, vložka 253.
[51]) *Číslem 219* označeno jest zákopnické skladiště na Císařském ostrově.
[52]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 208.
[53]) Tamže, vložka 235.
[54]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 116.
[55]) O dělnickém domě čís. pop. 223 viz dům čís. pop. 113.
[56]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 303.

Dům čís. pop. 225.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 225 v Čechově třídě na Letné uvádějí se Eustach Neubert, Alois Potůček a Josef Tvrský (r. 1902—1903), Antonín Zámek (r. 1903—1904), Anna Sýkorová (r. 1904, 1910),[57] Václav Ruth (r. 1912).

Dům čís. pop. 227.[58]

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 227 v Malířské ulici na Letné uvádějí se František Schlaffer (r. 1899, 1910),[59] Otilie Schlaffrová (r. 1912).

Dům čís. pop. 228.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 228 ve Schnellově ulici na Letné uvádějí se Eustach Neubert a Josef Tvrský (r. 1894—1895), JUDr. Jindřich Fiala (r. 1895—1896), Václav Novotný (r. 1896—1903), František Jiskra (r. 1903—1907), Arnoštka Scheichlová (od roku 1907).[60]

Dům (villa) *čís. pop. 229.*

Majiteli pozemku a potom domu na něm zbudovaného čís. pop. 229 v Belcrediho třídě uvádějí se Karel Hübschmann (r. 1898—1909), Karel Hübschmann mladší a Antonie Hübschmannová (od roku 1909).[61]

Dům čís. pop. 230.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 230 na rohu Malířské ulice a ulice Na studánce zvané uvádějí se Leopold Emanuel Popper (r. 1891—1904), Ota Goldschmidt (r. 1904—1907), Marie Zardová a Milada Beránková (od roku 1907).[62]

Dům čís. pop. 231.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 231 v Malířské ulici na Letné uvádějí se Leopold Emanuel Popper (r. 1891—1904), MUDr. Ota Bondi (od roku 1904).[63]

[57]) Tamže, vložka 300.
[58]) O dělnickém domě čís. pop. 226 viz dům čís. pop. 113.
[59]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 278.
[60]) Tamže, vložka 226.
[61]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 273.
[62]) Tamže, vložka 315.
[63]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 342.

Dům čís. pop. 232.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 232 Nad Královskou oborou na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1893—1895), Viktor Bílek a Antonín Ouda (r. 1895), Viktor Bílek (r. 1895 až 1897), Jindřich E. Fantl (r. 1897—1901), Václav Vítězslav Chytrý (r. 1901 až 1905), Josef Unger (od roku 1905).[64])

Dům čís. pop. 233.

Dům čís. pop. 233 na rohu Belcrediho třídy a Badeniho ulice »Na špejchaře« zvaný je od roku 1904, kdy byl vystavěn, majetkem Jana Tellingra.[65])

Dům čís. pop. 234.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 234 na rohu ulice Malířské a ulice Na studánce zvané (na Letné) uvádějí se Leopold Emanuel Popper (r. 1891—1903), JUDr. Alfréd Hamburger, Ota Goldschmidt a Leopold E. Popper (r. 1903—1904), JUDr. Alfréd Hamburger a Anna Hamburgrová (r. 1904, 1912),[66]) Karel Flusser (r. 1914).

Dům čís. pop. 235.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 235 na rohu ulice Malířské a ulice Na studánce zvané (na Letné) uvádějí se Leopold Emanuel Popper (r. 1891—1904), Růžena Schwarzkopfová (r. 1904, 1912),[67]) Rudolf Schwarzkopf, Ida Bondyová a Štěpánka Hitschmannová (r. 1914).

Dům čís. pop. 236.

V držení činžovního domu čís. pop. 236 v nároží Čechovy třídy a Sládkovy ulice na Letné vystřídali se Jan Mikulášek, Václav Hortlík a Julie Hortlíková (r. 1904—1907), Václav Hortlík, Julie Hortlíková a dědici Jana Mikuláška (viz svrchu dům čís. pop. 221) (r. 1907—1908), Josef Krček (od roku 1908).[68])

Dům (villa) *čís. pop. 238.*[69])

Dům čís. pop. 238 v Arbesově ulici byl zprvu majetkem Otakara Šťastného (r. 1904, 1912),[70]) nyní náleží Emmě Böhmové (r. 1914).

---

[64]) Tamže, vložka 207.
[65]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 341.
[66]) Tamže, vložka 318.
[67]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 319.
[68]) Tamže, vložka 346.
[69]) O domě čís. pop. 237 viz dům čís. pop. 113.
[70]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 117.

Dům čís. pop. 239.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. 239 v Čechově třídě na Letné uvádějí se Eustach Neubert, Alois Potůček a Josef Tvrský (r. 1902—1908), Julie Neubertová a její děti (r. 1908, 1910),[71]) František Šimek (r. 1912).

Dům čís. pop. 240.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 240 v Čechově třídě na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1894 až 1901), Antonín Zámek (r. 1901—1905), Antonín Brudna (r. 1905—1909), Anastazie Brudnová a Františka Sálová (r. 1909, 1910),[72]) Karel Herein (r. 1912).

Dům čís. pop. 241.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 241 na rohu ulice Na studánce zvané a ulice Sochařské uvádějí se Leopold Emanuel Popper (r. 1891—1904), JUDr. Alfréd Hamburger (od roku 1904).[73])

Dům čís. pop. 242.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 242 Nad Královskou oborou na Letné uváději se Václav Vítězslav Chytrý (r. 1901—1909), Jindřich Brejcha (od roku 1909).[74])

Dům čís. pop. 243.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 243 v nároží Čechovy třídy a ulice Na štole zvané uvádějí se Eustach Neubert, Alois Potůček a Josef Tvrský (r. 1902—1905), Václav Romováček (r. 1905—1907), Viktor Briktius (r. 1907—1909), MUDr. Dominik Wallenfels (od roku 1909).[75])

Dům čís. pop. 244.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 244 v Dejvické ulici uvádějí se Miloš Cukr a Josef Chuman (r. 1903—1906), Josef Chuman (r. 1906—1907), Ladislav Brdlík (r. 1907, 1910),[76]) Karolína Patzáková a Marie Patzáková (r. 1912).

[71]) Tamže, vložka 299.
[72]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 236.
[73]) Tamže, vložka 314.
[74]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 344.
[75]) Tamže, vložka 301.
[76]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 332.

Dům čís. pop. 245.

Roku 1905 společníci Miloš Cukr a Josef Chuman vystavěli činžovní dům čís. pop. 245 v Dejvické ulici, jehož dalšími vlastníky byli Josef Chuman (r. 1906—1907), Ladislav Brdlík (r. 1907, 1910).[77]) Nyní dům ten náleží Antonínu Náprstkovi (r. 1912).

Dům čís. pop. 246.

V držení činžovního domu čís. pop. 246 v Dejvické ulici vystřídali se Miloš Cukr a Josef Chuman (r. 1903—1906), Josef Chuman (r. 1906—1907), Ladislav Brdlík (r. 1907, 1910),[78]) Antonín Brzák (r. 1914).

Dům (villa) *čís. pop. 247.*

Majiteli pozemku a potom domu na něm zbudovaného čís. pop. 247 v Arbesově ulici uvádějí se Otakar Šťastný (r. 1890—1904), JUDr. Jaroslav Fiala a Ludvík Fiala (od roku 1904).[79])

Dům (villa) *čís. pop. 248.*

Dům čís. pop. 248 na rohu ulic Manesovy a Vrchlického náleží od doby, kdy byl vystavěn, professoru Stanislavu Suchardovi (od roku 1904.)[80])

Dům čís. pop. 249.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 249 v Sládkově ulici na Letné uvádějí se Jan Mikulášek, Václav Hortlík a Julie Hortlíková (r. 1904—1906), Antonín Hataš (od roku 1906).[81])

Dům (villa) *čís. pop. 250.*

Dům čís. pop. 250 u Mariánských hradeb náleží od počátku Karlu Wilfertovi (od roku 1903).[82])

Dům (villa) *čís. pop. 251.*

V držení domu čís. pop. 251 v Bučkově ulici vystřídali se Karel Uhlíř (r. 1905—1906), Bedřiška Hollová (r. 1906—1909), Josef Forst (od roku 1909).[83])

---

[77]) Tamže, vložka 330.
[78]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 331.
[79]) Tamže, vložka 133.
[80]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 350.
[81]) Tamže, vložka 347.
[82]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 320.
[83]) Tamže, vložka 357.

Dům (villa) *čís. pop. 252.*

Dům čís. pop. 252 v ulici Za dvorem zvané náleží od doby, kdy byl vystavěn, Karle Marsállové (od roku 1906).[84])

Dům čís. pop. 253.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 253 v ulici Na studánce zvané (Na Letné) uvádějí se Leopold Emanuel Popper (r. 1891—1905), dr. Alfréd Hamburger (r. 1905—1906), František Hedrlín (r. 1906—1908), Jindřich Havlíček (od roku 1908).[85])

Dům čís. pop. 254.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 254 v Škroupově ulici na Letné uvádějí se Josef Kliment (r. 1894—1899), Karel Schübl (r. 1899—1903), Ferdinand Pinz (od roku 1903).[86])

Dům čís. pop. 255.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 255 na rohu ulic Škroupovy a Třebízského (na Letné) uvádějí se Josef Kliment (r. 1894—1902), Mořic Zachariáš Kodíček (r. 1902—1903), Ferdinand Pinz (r. 1903, 1910),[87]) JUDr. Jaroslav Sokol (r. 1912).

Dům (villa) *čís. pop. 256.*

Dům čís. pop. 256 v Bučkově ulici jest od doby, kdy byl vystavěn, majetkem Antonína Kalaba (od roku 1904).[88])

Dům (villa) *čís. pop. 257.*

Dům čís. pop. 257 v ulici Za dvorem zvané náleží od roku 1905, kdy byl zbudován, Kateřině Vondrákové.[89])

Dům (villa) *čís. pop. 258.*

Dům čís. pop. 258 na rohu ulic Vrchlického a Tomkovy jest od roku 1905, kdy byl vystavěn, majetkem Gustava Zlobitzkého.[90])

[84]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 358.
[85]) Tamže, vložka 316.
[86]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 213.
[87]) Tamže, vložka 212.
[88]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 343.
[89]) Tamže, vložka 353.
[90]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 355.

Dům čís. pop. 259.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 259 v Sládkově ulici na Letné uvádějí se Václav Hortlík, Julie Hortlíková a Kateřina Bužková (r. 1906), Václav Hortlík, Julie Hortlíková a František Čvančara (r. 1906—1908), Josef Popper (r. 1908—1911),[91] František Sekanina (r. 1911), Josef Baudyš (r. 1912).

Dům (villa) *čís. pop. 260.*

Vlastníky pozemku a potom domu na něm zbudovaného čís. pop. 260 v Belcrediho třídě uvádějí se Vilém Koderle (r. 1901—1906), František Kočí a manželka jeho Marie (r. 1906—1911),[92] dr. Jan Jelínek a Marie Kočová (od roku 1911).

Dům čís. pop. 261.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 261 v Sládkově ulici na Letné uvádějí se Antonín Vodvárka (r. 1906), Vojtěch Kleiner (od roku 1906).[93]

Dům čís. pop. 262.

Činžovní dům čís. pop. 262 na rohu ulic Sládkovy a Třebízského byl zprvu majetkem Václava Mottla (r. 1910, 1912); nyní náleží Oskaru Nebuškovi (r. 1914).

Domy čís. pop. 263—266.

Vlastníky pozemků a potom činžovních domů na nich vystavěných čís. pop. 263, 264, 265 a 266 v Dejvické ulici uvádějí se Miloš Cukr a Josef Chuman (r. 1906—1907), Ladislav Brdlík (od roku 1907).[94]

Dům čís. pop. 267.

Domek čís. pop. 267 u Podbabské silnice, vystavěný nákladem obce Bubenečské r. 1907, je propůjčen za příbytek dozorci na tamní smetiště.

Dům čís. pop. 268.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 268 na rohu třídy Nad Královskou oborou zvané a ulice Třebízského (na Letné) uvádějí se František Bareš (r. 1894—1898), Jindřich E. Fantl (r. 1898—1899), Marie Barcalová (r. 1899—1906), Emil Fantl (r. 1906—1907), Josef Melichar (r. 1907—1908), Emil Fantl (r. 1908), Petr Ha-

[91]) Tamže, vložka 359.
[92]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 296.
[93]) Tamže, vložka 361.
[94]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložky 333—336.

roušek (r. 1908—1909), Karel David (r. 1909, 1910),[95]) Václav Souček (r. 1912), Česko-Budějovická záložna (r. 1914).

Dům čís. pop. 269.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 269 na rohu třídy Nad Královskou oborou zvané a třídy Čechovy na Letné uváději se Jindřich E. Fantl (r. 1894—1898), Václav Klinger (r. 1898—1906), Emil Fantl (r. 1906—1907), Alois Rittich (r. 1907—1910), Marie Rozkovcová (r. 1910),[96]) J. Smutný (r. 1912).

Dům čís. pop. 270.

Činžovní dům čís. pop. 270 na rohu Korunovační třídy a Sládkovy ulice na Letné byl zprvu majetkem Jana Štěpána (r. 1906—1911);[97]) od roku 1911 náleží Josefu Maškovi.

Dům čís. pop. 271.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 271 ve Schnellově ulici na Letné uvádějí se Karel Uhlíř (r. 1904—1907), Václav Šimek (r. 1907—1908), František Houžvička (od roku 1908).[98])

Dům čís. pop. 272.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 272 ve Schnellově ulici na Letné uvádějí se Václav Šimek (r. 1907—1908), František Houžvička (od roku 1908).[99])

Domy (villy) *čís. pop. 273 a 274.*

Držiteli pozemku a potom domů na něm zbudovaných čís. pop. 273 a 274, z nichž onen je na rohu Bučkovy ulice a Kubíkova náměstí, tento na rohu ulice Za dvorem zvané a Kubíkova náměstí, uvádějí se Karel Zadák (r. 1893—1906), Josef Paelt (od roku 1906).[100])

Dům (villa) *čís. pop. 275.*

Dům čís. pop. 275 na rohu Dejvické ulice a Bubenečské třídy náležel Aloisi Potůčkovi (r. 1907—1914).[1])

[95]) Tamže, vložka 173.
[96]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 240.
[97]) Tamže, vložka 370.
[98]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 351.
[99]) Tamže, vložka 374.
[100]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložky 159 a 393.
[1]) Tamže, vložka 378.

Dům (villa) *čís. pop. 276.*

Dům čís. pop. 276 na rohu Bráfovy ulice a Bubenečské třídy jest od roku 1909, kdy byl vystavěn, majetkem Elišky Tvrské.[2])

Dům čís. pop. 277.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 277 v Čechově třídě na Letné uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1894—1901), Antonín Zámek (r. 1901—1908), Josef Pokorný (od roku 1908).[3])

Dům čís. pop. 278.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 278 Nad Královskou oborou (na Letné) uvádějí se Jindřich E. Fantl (r. 1894—1898), Václav Klinger (r. 1898—1906), Emil Fantl (r. 1906—1907), Alois Rittich (r. 1907), Josefa Webrová (r. 1907—1908), Josef Frantzl (r. 1908—1910), Antonín Chlumecký (od roku 1910).[4])

Dům (villa) *čís. pop. 279.*

Dům čís. pop. 279 v Královské třídě náleží od doby, kdy byl vystaven, Bohumilu Královi (od roku 1907).[5])

Dům (villa) *čís. pop. 280.*

Dům čís. pop. 280 na Kubíkově náměstí při kraji ulice Za dvorem zvané jest od svého založení majetkem Jakuba Krause (od roku 1907).[6])

Dům čís. pop. 281.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 281 v Čechově třídě na Letné uvádějí se Karel Uhlíř (r. 1907), Ferdinand Šamonil (r. 1907—1908), Emanuel Šamonil (r. 1908—1910), Karel Švarc (od roku 1910).[7])

Dům čís. pop. 282.

Činžovní dům čís. pop. 282 v Čechově třídě na Letné byl zprvu majetkem Ferdinanda Šamonila (r. 1907—1910); od roku 1910 náleží Anně Fischerové.[8])

---

[2]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 415.
[3]) Tamže, vložka 239.
[4]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 241.
[5]) Tamže, vložka 382.
[6]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 388.
[7]) Tamže, vložka 377.
[8]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 385.

Dům čís. pop. 283.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného na rohu ulice U akademie zvané a ulice Kamenické (na Letné) uvádějí se Karel Hübschmann a Antonie Hübschmannová (r. 1902—1908), Václav Rábl (od roku 1908).[9])

Dům (villa) *čís. pop. 284.*

Roku 1908 JUDr. Jan Náhlovský vystavěl dům ve Vrchlického ulici, jenž posud je jeho majetkem.[10])

Dům čís. pop. 285.

Činžovní dům čís. pop. 285 v Čechově třídě na Letné náleží od roku 1908, kdy byl vystavěn, Josefu Hanauskovi.[11])

Dům (villa) *čís. pop. 286.*

Dům čís. pop. 286 na nároží Královské třídy a ulice U Vorlíků zvané jest od svého založení majetkem Hugona Sieburgra (od roku 1908).

Dům čís. pop. 287.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 287 v ulici Na štole zvané (na Letné) uvádějí se Václav Romováček (r. 1905), Alois Novotný (r. 1905, 1910),[12]) dědici Aloise Novotného (r. 1912).

Dům (villa) *čís. pop. 288.*

Dům čís. pop. 288 v ulici U Vorlíků zvané náleží od roku 1910, kdy byl zbudován, Josefu Köhlerovi.

Dům (villa) *čís. pop. 289.*

Roku 1909 Julius Kraus vystavěl dům čís. pop. 289 v Tomkově ulici, jenž posud jest jeho majetkem.[13])

Dům čís. pop. 290.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 290 na nároží Rudolfovy třídy a Malířské ulice (na Letné) uvádějí se Josef Popper, Arnošt Popper a Marta Popprová (r. 1907—1908), Václav Semecký (od roku 1908).[14])

[9]) Tamže, vložka 304.
[10]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 383.
[11]) Tamže, vložka 396.
[12]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 356
[13]) Tamže, vložka 395.
[14]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 401.

Dům čís. pop. 291.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 291 v Malířské ulici na Letné uvádějí se Josef Popper, Arnošt Popper a Marta Popprová (r. 1907—1908), Václav Semecký (r. 1908—1911),[15]) Bohumil Košťál (od roku 1911).

Dům čís. pop. 292.

Držiteli pozemku a potom činžovního domu na něm zbudovaného čís. pop. 292 ve Schnellově ulici na Letné uvádějí se Eustach Neubert a Josef Tvrský (r. 1894—1895), Alois Potůček (r. 1895), Antonín Fořt (r. 1895—1903), Leopold Hudeček a Stanislav Hudeček (r. 1903—1909), Leopold Hudeček (r. 1909, 1912),[16]) Karel Podroužek (r. 1914).

Dům čís. pop. 293.

Činžovní dům čís. pop. 293 v Čechově třídě na Letné náleží od roku 1909, kdy byl založen, Josefu Novákovi.

Dům čís. pop. 294.

Majiteli pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 294 v Čechově třídě na Letné uvádějí se Antonín Zámek (r. 1909, 1910),[17]) Fr. Půlpán (r. 1912).

Dům čís. pop. 295.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 295 v Čechově třídě na Letné uvádějí se Antonín Zámek (r. 1909, 1910),[18]) Fr. Vait (r. 1912).

Dům čís. pop. 296.

V držení činžovního domu čís. pop. 296 v Čechově třídě na Letné vystřídali se Julie Hortlíková (r. 1909—1910), Vratislav Šesták (od roku 1910),[19]) A. Houžvička (r. 1914).

Dům čís. pop. 297.

Činžovní dům čís. pop. 297 ve Schnellově ulici na Letné náležel zprvu Josefu Štěpánkovi (od roku 1910); nyní majitelem jeho je Ludvík Stránský (r. 1914).

---

[15]) Tamže, vložka 398.
[16]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 222.
[17]) Tamže, vložka 412.
[18]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 413.
[19]) Tamže, vložka 414.

Dům čís. pop. 298.

Vlastníky pozemku a potom činžovního domu na něm vystavěného čís. pop. 298 v Čechově třídě na Letné uvádějí se Antonín Hladík (r. 1905—1909), Žofie Hladíková (od roku 1909).[20])

Dům čís. pop. 299.

Přičiněním Františka Žáka, farního kooperátora na Král. Vinohradech, založen byl v Praze r. 1894 spolek Přátel katolických českých škol bratrských, jehož představení, když jmění spolkové vzrostlo, poskytli potřebný peníz ke koupi domu čís. pop. 83 v Bubenči a pomohli Školským bratřím zříditi tam chlapecký pensionát a pětitřídní školu r. 1898. O deset let později týž spolek, však již Svatováclavská Matice školská zvaný, uzavřel založiti v Bubenči soukromý ústav ke vzdělání učitelů. Když prací Školských bratří všecky přípravy byly vykonány, z počátku školního roku 1908—1909 počalo se v prvé třídě vyučovati. Brzy potom (r. 1909) došlo ke stavbě ústavní budovy na rohu Bubenečské třídy a Wintrovy ulice. Tam zdvíhá se nyní mohutný dům *katolického paedagogia* čís. pop. 299. Podle výroční zprávy z r. 1914 působilo na ústavě, jemuž vynesením ministerstva kultu a vyučování ze dne 15. března 1913 přiznáno bylo právo veřejnosti, ve školním roce 1913—1914 15 učitelů, zejména ředitel školský bratr F. Josef Felix, hlavní učitel šk. br. F. Jan Dom. Kukla, učitelé Josef Novák, Jan Simon, Pantaleon Engel, Fr. Podlešák, pomocní učitelé P. Emanuel Kubíček, dr. Jiří Kaván, dr. K. Křemen, dr. Josef Strnad, Vrat. Charfreitag, Jan Bušek, šk. br. Štěpán Polívka, šk. br. Jaroslav Gardavský, Ferdinand Romportl. Žáků bylo 153. K paedagogiu přidružena jest cvičná škola o pěti třídách. Její učitelský sbor ve školním roce prv řečeném skládal se z 8 osob, a to správce školy šk. bra. Viléma Horáka, učitelů šk. bra. Antonína Zelnitiusa, šk. bra. Vlad. Gardavského, šk. bra. Jaroslava Gardavského a Josefa Kryšpína, pomocných učitelů šk. bra. Josefa Bísa, šk. bra. Ludvíka Rady a Jana Sartorie. K výchovnému personálu v učitelském ústavě náleželi šk. br. F. Adolf a šk. br. Dominik M.

Dům čís. pop. 300.

Činžovní dům čís. pop. 300 v Čechově třídě na Letné náleží od roku 1909, kdy byl založen, Josefu Kubrovi.

Dům čís. pop. 301.

Činžovní dům čís. pop. 301 v Čechově třídě na Letné, vystavěný v roce 1910, jest majetkem Gisely Křížové.

[20]) Kniha pozemk. OS. Smíchovského, vložka 352.

Domy čís. pop. 302—303.

Majiteli pozemku a potom činžovních domů na něm zbudovaných čís. pop. 302 a 303, z nichž onen je v Rudolfově třídě, tento na nároží Kamenické ulice a Rudolfovy třídy (na Letné) uváději se Josef Popper, Arnošt Popper a Marta Popprová (r. 1907—1908), Václav Semecký (od roku 1908).[21])

Domy čís. pop. 304—306.

Činžovní domy čís. pop. 304, 305 a 306 v Kamenické ulici na Letné náležejí od roku 1910, kdy byly vystavěny, Václavu Semeckému.

Dům čís. pop. 307.

V držení činžovního domu čís. pop. 307 v Čechově třídě na Letné vystřídali se Antonín Knittl (r. 1909, 1910),[22]) Marie Bicanová a Lidmila Dušková (r. 1912), František Tvrdý (r. 1914).

Domy čís. pop. 308—398, 401—411, 7, 36, 57.

O domech, které byly zapsány do pozemkových knih po 1. červenci 1910, máme vědomost jen ze spisku Přehled domovních čísel v Bubenči, vydaného v roce 1912 a doplněného v městském úřadě novějšími daty. Podle něho nejmladší budovy v městě jsou:

Dům čís. pop. 308, U růžového kavalíra zvaný, na rohu Bubenečské třídy a Dejvické ulice, majetek prv Jana Petráska, architekta (r. 1910—1911), potom Augustina Dürra (od roku 1911), nyní Rudolfa Kabrny r. 1914).

Dům čís. pop. 309 v Bubenečské třídě, majetek Jana Petráska (od roku 1910).

Dům čís. pop. 310 na rohu tříd Korunovační a Čechovy (na Letné), majetek prv Václava Hortíka a Antonína Čvančary, podnikatelů staveb (do roku 1911), nyní Občanské záložny v Bubenči (od roku 1911).

Dům čís. pop. 311 v Korunovační třídě na Letné, majetek prv dra. techn. Karla Hromasa (od roku 1910), nyní Vladimíra Beránka (r. 1914).

Dům čís. pop. 312 na rohu Sochařské ulice a ulice Na studánce zvané (na Letné), majetek Františka Bejšovce (od roku 1910).

Dům čís. pop. 313 v Sochařské ulici na Letné, majetek Marie Straubové (od roku 1910).

Dům čís. pop. 314 v Ovenecké ulici na Letné, majetek prv Oldřicha Jandy (do roku 1911), potom Marie Vaňkové (od r. 1911), nyní Marie Jirátové (r. 1914).

---

[21]) Tamže, vložky 399 a 400.

[22]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 420.

Dům čís. pop. 315 v Ovenecké ulici na Letné, majetek Jana Fotta (od roku 1910).

Dům čís. pop. 316 v Ovenecké ulici na Letné, majetek Boženy Troníčkové (od roku 1910).

Domy čís. pop. 317, 318 a 319 v Sochařské ulici na Letné, majetek Otomara Rosenbauma (od roku 1911).

Dům (villa) čís. pop. 320 na nároží ulice U Vorlíků zvané a ulice Tomkovy, majetek Leopolda Mareše (od r. 1911).

Dům čís. pop. 321 na rohu Bubenečské třídy a Wintrovy ulice, majetek Ladislava Čapka (od roku 1911).

Dům čís. pop. 322 v Bubenečské třídě, majetek prv Ladislava Čapka (od r. 1911), nyní Františka Hampla (r. 1914).

Dům čís. pop. 323 v Ovenecké ulici na Letné, majetek Josefa Červenky (od r. 1911).

Dům čís. pop. 324 na rohu ulic Jiráskovy a Dejvické, majetek Josefa Šmejkala (od roku 1911).

Dům čís. pop. 325 v Jiráskově ulici, majetek Marie Skokanové (od r. 1911).

Dům čís. pop. 326 v ulici Na studánce zvané (na Letné), majetek Josefa Fatky (od r. 1911).

Dům čís. pop. 327 na rohu Malířské ulice a ulice Na studánce zvané (na Letné), majetek JUDra. Antonína Ferkla (od roku 1911).

Dům čís. pop. 328 na rohu ulice Malířské a ulice U akademie zvané, majetek Václava Zdrůbeckého (od roku 1911).

Dům čís. pop. 329 U akademie na Letné, majetek prv Františka Bejšovce (od roku 1911), nyní Josefa Fulína (r. 1914).

Dům čís. pop. 330 v Ovenecké ulici na Letné, majetek Julie Semecké (od roku 1911).

Dům čís. pop. 331 ve Schnellově ulici na Letné, majetek Adolfa Jiráska (od roku 1911).

Dům čís. pop. 332 na rohu ulice Ovenecké a ulice Na studánce zvané (na Letné), majetek prv Františka Fotta (od roku 1911), nyní Karla Lukáše (r. 1914).

Dům čís. pop. 333 na rohu Sochařské ulice a Rudolfovy třídy (na Letné), majetek Ady Katzové (od roku 1911).

Dům čís. pop. 334 v Sochařské ulici na Letné, majetek Františka Fotta (od roku 1912).

Dům čís. pop. 335 v Sochařské ulici na Letné, majetek Jana Fotta (od roku 1912).

Domy čís. pop. 336, 337 a 338 v Čechově třídě na Letné, majetek Antonína Zámka (od roku 1912).

Dům (villa) čís. pop. 339 na rohu ulice Tomkovy a ulice U Vorlíků zvané, majetek JUDra. Viléma Wostrého (od roku 1911).

Dům čís. pop. 340 ve Škroupově ulici na Letné, majetek prv Jana Frídy a Antonína Frídy (do roku 1911), nyní Václava Žižky (od roku 1911).

Dům čís. pop. 341 na rohu ulice Ovenecké a ulice U akademie zvané (na Letné), majetek F. Kociána a J. Vosáhlové (od roku 1911).

Dům (villa) čís. pop. 342 v ulici Za dvorem zvané, majetek Rajmunda Knoblocha (od roku 1911).

Dům čís. pop. 343 v Sochařské ulici na Letné, majetek Vladimíra Freudenberga (od roku 1911).

Dům čís. pop. 344 na rohu ulice Schnellovy a ulice Na štole zvané, majetek prv Václava Mottla (r. 1911—1914), nyní Bedřicha Kohouta (od roku 1914).

Dům čís. pop. 345 v Bráfově ulici, majetek prv Jaroslava Vondráka (od roku 1911), nyní Jana Cholta (r. 1914).

Dům čís. pop. 346 na rohu Bubenečské třídy a Bráfovy ulice, majetek Marie Vondrákové (od roku 1911).

Dům čís. pop. 347 v Bubenečské třídě, majetek Jaroslava Vondráka (od roku 1911).

Dům čís. pop. 348 na rohu ulice Na studánce zvané a ulice Ovenecké (na Letné), majetek Anny Königové a Marie Königové (od roku 1911).

Dům čís. pop. 349 na rohu ulice Na studánce zvané a ulice Sochařské, majetek Matěje Šípka (od roku 1911).

Dům (villa) čís. pop. 350 v Tomkově ulici, majetek Emanuele Sedláka (od roku 1911).

Dům čís. pop. 351 v Bubenečské třídě, majetek prv Jana Petráka (od roku 1911), nyní Miroslava Plesingra (r. 1914).

Dům čís. pop. 352 v Bubenečské třídě, majetek Jana Vondráka (od roku 1911).

Dům (villa) čís. pop. 353 v ulici U Vorlíků zvané, majetek mag. pharm. Gustava Heritesa (od roku 1911).

Dům čís. pop. 354 v Bubenečské třídě, majetek Josefa Dneboského (od roku 1911).

Dům čís. pop. 355 v Bubenečské třídě, majetek Aloise Zimy (od roku 1911).

Domy čís. pop. 356 a 357 v Sochařské ulici na Letné, majetek Aloise Stárka (od roku 1911).

Dům čís. pop. 358 ve Schnellově ulici na Letné, majetek Josefa Köhlera (od roku 1911).

Dům čís. pop. 359 ve Schnellově ulici na Letné, majetek Františka Novotného (od r. 1911).

Dům čís. pop. 360 ve Schnellově ulici na Letné, majetek prv Václava Vacka (od roku 1911), nyní Viléma Riegra (r. 1914).

Dům (villa) čís. pop. 361 na rohu Manesovy ulice a ulice U Vorlíků zvané, majetek Eduarda Hypského (od roku 1911).

Dům čís. pop. 362 ve Wintrově ulici, majetek Ladislava Čapka (od roku 1911).

Dům č. pop. 363 v Ovenecké ulici na Letné, majetek Jana Fotta (od roku 1912).

Dům čís. pop. 364 v Ovenecké ulici na Letné, majetek Františka Fotta (od roku 1912).

Dům čís. pop. 365 v Bubenečské třídě, majetek Aloise Zimy (od roku 1912).

Dům čís. pop. 366 na rohu ulice U akademie zvané a ulice Sochařské, majetek Antonie Novákové (od roku 1912).

Dům (villa) čís. pop. 367 v ulici U Vorlíků zvané, majetek Františka Hanuše (od roku 1912).

Dům čís. pop. 368 na rohu Bráfovy ulice a Bubenečské třídy, majetek Jana Petráka (od roku 1912).

Dům čís. pop. 369 v Bráfově ulici, majetek prv Jana Petráka (r. 1912), nyní Antonína Jančárka (r. 1914).

Dům čís. pop. 370 v Bráfově ulici, majetek prv Jana Petráka (r. 1912), nyní Emila Kováříka (r. 1914).

Dům čís. pop. 371 v Bráfově ulici, majetek Celestina Fišera a Františka Malého (od roku 1912).

Dům (villa) čís. pop. 372 na rohu ulice Manesovy a ulice U Vorlíků zvané, majetek Jany Strnadové (od roku 1912).

Dům čís. pop. 373 na rohu ulice U akademie zvané a ulice Malířské (na Letné), majetek Matěje Šípka (od roku 1912).

Dům čís. pop. 374 v Jiráskově ulici, majetek prv Karla Brože a Jana Heřmana (r. 1912), nyní Žofie Hladíkové (r. 1914).

Dům čís. pop. 375 v Bubenečské třídě, majetek Anny Vondrákové (od roku 1912).

Dům čís. pop. 376 na rohu Wintrovy ulice a Bubenečské třídy, majetek Jana Vondráka (od roku 1912).

Dům čís. pop. 377 v Malířské ulici na Letné, majetek prv Františka Veselíka (r. 1912), nyní Matěje Dvořáka (r. 1914).

Dům čís. pop. 378 ve Schnellově ulici na Letné, majetek Josefy Vackové (od roku 1912).

Dům čís. pop. 379 v Rudolfově třídě na Letné, majetek Valtera Rosenbauma (od roku 1912).

Dům čís. pop. 380 na rohu ulice Ovenecké a třídy nad Královskou oborou zvané, majetek Václava Semeckého (od roku 1912).

Dům čís. pop. 381 v Bučkově ulici, majetek prv Gustava Zinnerta (r. 1912), nyní Mořice Schlöchta z Heraltic a Adély Rieglové (r. 1914).

Dům čís. pop. 382 v Bubenečské třídě, majetek Aloise Zimy (od roku 1912).

Dům čís. pop. 383 ve Wintrově ulici, majetek prv Aloise Potůčka (od roku 1912), nyní Zdeňka Potůčka (r. 1914).

Dům čís. pop. 384 ve Wintrově ulici, majetek Václava Potůčka (od roku 1913).

Dům čís. pop. 385 ve Wintrově ulici, majetek Ladislava Potůčka (od roku 1913).

Dům čís. pop. 386 na rohu Malířské ulice a Rudolfovy třídy (na Letné), majetek Michala Rosenbauma (od roku 1913).

Dům čís. pop. 387 v ulici posud nepojmenované, majetek Josefa Smetany (od roku 1913).

Dům čís. pop. 388 v Bubenečské třídě, majetek prv Jaroslava Vondráka (r. 1913), nyní Jana Vondráka (r. 1914).

Dům čís. pop. 389 v ulici U akademie zvané, majetek Antonína Mašity a Františka Novotného (od roku 1913).

Dům čís. pop. 390 ve Schnellově ulici na Letné, majetek Václava Hortlíka (od roku 1913).

Číslem 391 označen jest pavillon plzeňského pivovaru na výstavišti v Královské oboře.

Dům (villa) čís. pop. 392 v ulici posud nepojmenované, majetek Marie Bondyové (od roku 1913).

Domy čís. pop. 393 a 394 v Jiráskově ulici, majetek Jana Petráka (od roku 1913).

Dům čís. pop. 395 ve Wintrově ulici, majetek prv Jaroslava Vondráka (r. 1913), nyní Vincence Šebery (r. 1914).

Domy čís. pop. 396 a 397, z nichž onen je na nároží ulice Dejvické a ulice posud nepojmenované, tento v Havlíčkově třídě, majetek Václava Syrového (od roku 1913).

Dům čís. pop. 398 v Malířské ulici na Letné, majetek Otomara Rosenbauma (od roku 1913).

Dům čís. pop. 401 v Havlíčkově třídě, majetek Václava Vacka (od roku 1913).

Dům (villa) čís. pop. 402 na Zátorce, majetek Oskara Sterna (od roku 1913).

Dům čís. pop. 403 v Malířské ulici na Letné, majetek Aloise Vojenova (od roku 1913).

Dům čís. pop. 404 v Bráfově ulici, majetek Antonína Císaře, Marie Císařové a Růženy Kuncové (od roku 1913).

Dům čís. pop. 405 v Bráfově ulici, majetek Aloise Zimy (od roku 1913).

Domy čís. pop. 406 a 407 v Bráfově ulici, majetek Bohumila Krušiny (od roku 1913).

Dům (villa) čís. pop. 408 na rohu ulice U Vorlíků zvané a ulice Tomášky, majetek Oty Federera (r. 1914).

Domy čís. pop. 409 a 410, z nichž onen je v ulici posud nepojmenované, tento na rohu ulice nepojmenované a ulice Jiráskovy, majetek Jana Petráka (r. 1914).

Dům čís. pop. 412 v Sládkově ulici na Letné, majetek Marie Homoláčové (r. 1914).

Dům (villa) čís. pop. 7 v ulici Za dvorem zvané, majetek Jindřicha Cívky (od roku 1913).

Dům čís. pop. 36 v ulici Na hutích zvané, majetek Václava Vacka (od roku 1913).

Dům (villa) čís. pop. 57 v Královské třídě, majetek Marty Havelkové (r. 1914).

164. *Královská štěpnice v letech 1742—1845.*

Podle zprávy, kterou čteme u Schottkyho, bylo v roce 1742, kdy Francouzské vojsko mělo ležení své vůkol Bubenče, 5000 ovocných stromů ve Štěpnici zkaženo, a všecky školky tamní niveč uvedeny.[23]) Počet stromů právě řečený, hledíme-li ke starším relacím, zdá se nám upřílišený; než buď jak buď, škoda na zahradě byla veliká, i uplynula řada let, než nový sad byl vypěstěn. Aby Štěpnice zotavila se z pohromy, o to péči vedli tehdejší správce její, zámecký stavební písař Jan Jindřich Dünebir, a štěpař *Jan Kryštof Hanke*. Onen nedočkal se již výsledků svého přičinění; tento viděl Štěpnici v novém rozkvětu a byl jejím hospodářem do r. 1772. Poněvadž jedny ruce nestačily k veškeré práci, Hanke měl pomocníka ve štěpařství Jana Buchtu (r. 1764, 1770). Vdova Hankova Eva přebývala v Bubenči, kdež pak v roce 1784 dokončila život. Nevzpomínali bychom toho, kdybychom nechtěli zmínku učiniti o věcech po ní zůstalých, jež připadly sourozencům nebožčiným, Janu Nohýnkovi a sestrám jeho Regině a Anně. Jmění Evino skládalo se ze 40 zl. hotových peněz, dvou státních dluhopisů po 200 zl., domácího náčiní cínového, měděného a porcelánového, obrazů, nábytku a šactva, což vše oceněno bylo ve 216 zl., a několika klenotů, jako byl růženec s drahocenným křížkem, stříbrný závěsek a šňůra povlečená granáty.[24])

Nástupcem Hankovým stal se *Martin Kratochvíl*. Za něho Štěpnice r. 1784 byla změřena a v Josefském katastru vyznačena takto: *obydlí štěpařovo* čís. pop. 11 (čís. top. 624), štěpnice o 17 jitrech 62 □ sáhách (čís. top. 625), neužitečná skála o 1 jitru 314 □ sáhách (čís. top. 626), pastvina u zdi od mlýna až k Obořo o 2 jitrech 1288 □ sáhách (čís. top. 627), rybníček vedle velké školky o 598 □ sáhách (čís. top. 628). Celková míra Štěpnice činila tudíž 21 jitro 662 □ sáhy. Však pro berní výpočty přijímalo se

[23]) *Schottky*, Prag wie es war II., str. 388.

[24]) Spisy býv. jurisdikce purkrabské k r. 1785 v AZ.

foliko 20 jiter 348 □ sáhů, protože ze skály čís. top. 626 plat nešel. Ke Štěpnici nebo Oboře náležel *domek čís. pop. 10*, stojící u vchodu do Štěpnice poblíž nynějšího domu čís. pop. 52. V Josefském katastru domek ten nazývá se chalupou stavebního úřadu (čís. top. 535). Další jiné zmínky o něm jsme neshledali. Jest pak k pravdě podobno, že před rokem 1817 buď přestal býti obytným stavením, buď docela byl stržen; neboť v tom roce nově vystavěný domek Josefa Hraběte ve Školské ulici označili z úřadu číslem popisným 10.

Až do roku 1791 Štěpnice byla režijním statkem korunním. Potom nastala změna, kterou sice vlastnictví zůstalo nedotčeno, ale užívání zahrady uvedeno jest do jiných rukou. Císař Leopold II. zpraven byv o žádosti Jindřicha Františka hraběte Rottenhana, aby mu *Štěpnice byla dána v nájem*, přivolil k tomu nejvyšším rozhodnutím ze dne 26. ledna 1791. O den později Rottenhan jmenován byl nejvyšším purkrabím Pražským. Zprvu užíval on Štěpnice ke své zábavě při vyjížďkách do Bubeneče nebo za pobytu ve vsi. Jak jsme pověděli na jiném místě, choť jeho Marie Gabriela, rozená hraběnka Černínová, r. 1792 koupila dům v Bubenči čís. 5, kdež pak letního času s manželem svým přebývala. Později, kdy cesty v zahradě byly upraveny, hrabě Rottenhan dovoloval obecenstvu vstupovati do sadů a v nich se procházeti.

Pronájmem prv řečeným Štěpnice nebyla vytržena ze správy zámeckého stavebního úřadu; jen správčí úkony doznaly změny. Stavební úřad přestal ovšem rozhodovati o pracích zahradních, ale přijímal nájemný plat, jenž činil 540 zl., a platil pozemkovou daň ze Štěpnice. O tom, kdo ustanovoval štěpaře a vedl náklad na něj, nevíme; zdá se však, že věc příslušela nájemci. Po Martinu Kratochvílovi, jenž zemřel na konci r. 1791, zahradníkem ve Štěpnici byl Jan František Grafl (r. 1792, 1804). Když pak došlo rozhodnutí, aby hrabě Rottenhan držel zahradu beze všeho platu, rozumělo se, trvám, samo sebou, že připadá mu starati se o hmotné opatření zahradníka. Ostatně užívatel nakládal nejen na práce zahradní, ale i uměleckou výzdobu sadů. Co z okrasných staveb bývalé zahrady Rottenhanské dochovalo se po naši dobu, je *chrámec antického slohu*, zbudovaný nad studánkou a opatřený veršem klassického básníka: Bene est, cui deus obtulit parca, quod satis est manu. Vedle slov je letopočet 1802.

Bývalý nejvyšší purkrabí a potom dvorský kancléř hrabě Jindřich František Rottenhan užíval Štěpnice do roku 1808, kdy postoupil ji svému zeti a třetímu nástupci v nejvyšším purkrabství Janu Rudolfu hraběti Chotkovi. Však tehdá a již od roku 1805 Chotek nebyl nejvyšším purkrabím, nýbrž pracoval v konferenčním ministeriu. Ježto zatím, jak vypovíme v kapitole o Oboře, dáno bylo nejvyšší svolení, aby oba Královské sady v Bubenči sloužily k zotavení obecenstva, a hned jak svolení ve známost vešlo, ohradní zeď mezi Oborou a Štěpnicí byla stržena, Štěpnice splývala s Oborou v jeden celek. Právě z roku 1808 máme zmínku o tom,

ze linie bývalé zdi mezi zahradami, od Vltavského ramene až k zahradnickému čís. pop. 58, je posud znatelný. Podle žádosti Rottenhanovy císař František dvorním dekretem ze dne 1. března 1808 propůjčil Štěpnici hraběti Chotkovi na čas života jeho, a to s výminkou, že má pro pohodlí obecenstva zachovávati cesty tamní v dobrém stavu. Zahradníkem po Graflovi byl Václav Štěrba (r. 1819, 1821), ne-li již otec Václavův, Tomáš Štěrba.

Hrabě Jan Rudolf Chotek zemřel dne 26. srpna 1824. Po jeho smrti Štěpnice dána byla v užitkové držení Františku Antonínu hraběti Libštejnskému z Kolovrat na čas, pokud by on zastával úřad nejvyššího purkrabí, a když čas ten došel (hrabě Kolovrat r. 1826 stal se státním ministrem), rovněž tak propůjčena byla nejvyššímu purkrabí Karlu hraběti Chotkovi r. 1827. Uživatel posléze řečený vzdal se nejvyššího purkrabství v roce 1844; načež císař Ferdinand svolil, aby Štěpnice připojila se k Oboře a byla spravována českými stavy. Řadu zahradníků v ní ukončil Josef Cerha (r. 1827, 1869). V Bubenči před rokem 1845 říkalo se Štěpnici purkrabská zahrada.

165. *Palouky a ostrovy za Oborou.*

V Josefském katastru uvedeny jsou při Štěpnici *čtyři pozemky*, jež ležely za Oborou u Vltavského ramene a ode dávna příslušely k Oboře: louka Bažantnice zvaná o 5 jitrech 687 □ sáhách (čís. top. 629), louka o 1186 □ sáhách (čís. top. 630), pole o 1307 □ sáhách (čís. top. 631) a louka o 6 jitrech 828 □ sáhách (čís. 632). Celková míra jejich činila 13 jiter 808 □ sáhů. Pozemků, těch, vyjímaje louku čís. top. 630, užívali soukromníci. V roce 1780 louka Bažantnice propůjčena byla Františku Antonínu Hergetovi, aby bral z ní hlínu k výsadní Malostranské cihelně, kterou byl koupil od zámeckého stavebního úřadu. Proto pozemku říkalo se pak cihelní louka. Když Herget r. 1787 prodal cihelnu Josefu Zoblovi a společníku jeho Františku Schmidtovi,[55] zemské gubernium nechtělo dopustiti, aby řečení nástupci Hergetovi pokládali louku za příslušenství cihelny. Kterak věc, ještě roku 1793 na sporu jsoucí, byla vyřízena, není nám známo.

O poli čís. top. 631 podotknuto je v Josefském katastru, že ho nájmem užívá František Adam hrabě ze Šternberka, majitel statku Bubenského a dvorce čís. pop. 4 v Bubenči (r. 1770—1789). Podle svědectví téhož katastru nájemcem louky čís. top. 632 byl svobodný pán Jan Václav Alsterle z Astfeldu, vlastník statku Trojského (r. 1776—1799).

Dalším příslušenstvím Obory byly *dva kusy polí*, jeden za Oborou stranou k Holešovicům ležící a U palisád zvaný (protože břeh řeky v těch místech zpevněn byl koly) o 1493 □ sáhách (čís. top. 224), druhý, jenž bý-

[55] Kniha pozemk. AZ. Smíchov 28, fol. 47.

val Královským hájem k lovení zajíců, mezi poli Holešovickými u průhonu, o 6 jitrech 863 □ sáhách (čís. top. 343). K tomuto kusu odnáší se nejspíše zpráva komorního rentmistra Eliáše Magaura ze dne 28. ledna 1658. Podle ní česká komora »před mnohými lety koupila pole od sedláka v Holešovicích a splácela za ně ročně po 6 zl. 36 kr. 2 den. Roku 1657 hlásil se o další peníze za pole Matěj Částka, držitel usedlosti v Holešovicích. Však Magauer vyhledal ze starých účtů, že požadavek Částkův není s právem, poněvadž za pole Holešovické, přivtělené k »Obenči«, bylo již v roce 1647 nerku doplaceno, ale o 15 zl. 47 kr. přeplaceno.[24])

K Oboře příslušely též *dvě louky na ostrově*, z nichž jedna, někdy Velký ostrov jmenovaná, měla míry 51 jitro 1260 □ sáhů (čís. top. 355a), druhá, ostrov Ráček zvaná, držela 15 jiter 1381 □ sáh (čís. top. 379). Na výklad toho, proč louky sluly ostrovy, uvedeno buď, že byly ony někdy skutečnými ostrovy, neboť mezi Bubenčem, Podbabou a Trojí prostírala se skupina ostrovů, které povodněmi všelijak se měnily. Na mapě okolí Pražského z roku 1743 je v těch místech zobrazeno neméně než 11 ostrovů. Však již tehdá Velký ostrov, proti Štěpnici a Oboře ležící, a ostrov Ráček, k Podbabě obrácený, činily jedno území. Převlakou jejich byl mlýnský pozemek o 8 jitrech 84 □ sáhách. Ve starší době ostrov Ráček měl jinou podobu, jak z toho je vidno, že náležel k němu pozemek, vodou od něho odtržený a vzdálený. Prodlením času většina ostrovů mezi Bubenčem, Podbabou a Trojí splynula v celek a jako jedno území popisuje se v Josefském katastru r. 1784. Dobře-li soudíme, postarala se o to navigační komise, zřízená v roce 1763, aby zpevněním břehu ostrova při hlavním řečišti zbráněno bylo vodě vnikati do starých průtoků, jež potom staly se cestami. Památkou po ostrovech zbyly názvy svrchu uvedené, i některé jiné, o nichž my ještě zmínku učiníme.

Spravovati pozemky, jež příslušely k Oboře, náleželo zámeckému stavebnímu úřadu. Když pominulo režijní hospodářství, věcí téhož úřadu bylo vydávati pozemky v nájem, přijímati z nich nájemné a platiti pozemkové extraordinarium. V berních fassích shrnuty jsou v jedné položce pozemky Štěpniční (20 jiter 348 □ sáhů) a pozemky příslušné k Oboře (88 jiter 1005 □ sáhů). Z toho komplexu dvorní stavební úřad platil 283 zl. 43 kr. pozemkové daně.

Do roku 1804 užívatelem obou luk na ostrově byl nejvyšší lovčí zemský Vojtěch Prokop hrabě Černín, od něhož nájmem držel je pachtýř dvora v Královské oboře. Ve zprávě o tom docházející písatel ukazuje na neshodu, jaká je ve výměrách řečených luk; neboť kdežto berní přiznání kladou 67 jiter 1041 □ sáh, inženýr František Bretschneider, jenž přeměřoval territorium Bubenečské (t. j. Oborní), shledal tam toliko 62 jitra 1517 □ sáhů pozemků. I vyslovuje domněnku, že v počtu 67 jiter 1041 □ sáhu zahrnuty jsou pozemky mlynářovy. Neznal tudíž katastru, s nímž

[24]) Listina AMíst. fasc. O. 1. 19.

počty černého přiznání jsou v dokonalé shodě. Ostatně ani míra stanovená Bretschneidrem nebyla zcela spolehliva. Jiní geometři, kteří později měřili, nalezli, že ostrovní pozemky drží 190$^{3}/_{4}$ měřice (čili 63 jitra 933 □ sáhy) nebo 193 měřice 1 čtvrci 1$^{1}/_{2}$ mírky (čili 64 jitra 716$^{1}/_{2}$ □ sáhu).

Podle patentu ze dne 22. dubna 1794, jenž ukládal novou úpravu zemských desk, bylo do hlavní deskové knihy zapsati všecky zdaněné statky dominikální, tudíž i ty, které po tu dobu deskového vkladu neměly. Splnění příkazu, pokud se tkne zboží korunního, stalo se teprv v roce 1823, kdy k zápisu Královské obory Hvězdy, Štěpnice Bubenečské a Královského mlýna (vrchnostního práva nad mlýnem) založena byla zvláštní rubrika a v ní na listě držebnosti poznamenán vlastník: c. k. komora.[27]) Seskupení tří jmenovaných realit mělo příčinu v tom, že z nich pospolu dvorní stavební úřad platil pozemkovou daň. Do roku 1808 čtvrtým členem skupiny byla Královská obora v Bubenči; až v tom létě povinnost platiti daň z Obory uvedena jest na zemské stavy. Jak svědčí dějiny, správčím úřadem Obory Bubenečské a všech ostatních svrchu řečených realit (i pozemků ke Královské oboře v Bubenči příslušných, však mimo ni ležících) ještě vprvé polovici 18. století byla česká komora. Dle toho korunní statky, komoře podřízené, mohly tehdáž zvány býti komornímí. Než jmenuje-li se v roce 1823 vlastníkem jejich komora, je to rčení nepřiměřené, protože komora nikdy majitelkou korunních statků nebyla a v 19. století již ani neexistovala. I chce se nepochybně slovem komora označiti věc jiná. Po rozumu těch, kdož zápis řídili, komorou byl zeměpanský fiskus čili erár.

Když pro soupis stabilního katastru v roce 1840 měřeny byly parcelly Bubenečské, shledalo se, že Štěpnice drží 19 jiter 38 □ sáhů půdy, pozemky za Oborou 15 jiter 150 □ sáhů, pole U palisád 1165 □ sáhů, Velký čili Císařský ostrov 48 jiter 125 □ sáhů, bývalý ostrov Ráček 13 jiter 1410 □ sáhů, cesty na ostrově 2 jitra 455 □ sáhů. Pole z bývalého Královského háje u průhonu v Holešovicích, jež podle staré výměry mělo 6 jiter 863 □ sáhy, zmenšeno bylo tím, že dvorní stavební úřad postoupil díl jeho v míře 1394 □ sáhů vojenskému eráru k rozšíření dělostřeleckého cvičiště (před rokem 1847).

Páni stavové dosáhše toho, že byly jim ke správě dány oba královské sady v Bubenči, žádali si ještě říditi pozemky k Oboře příslušné. O krocích, které činili, aby žádosti své došli, nejsme s dostatek zpraveni. Jen to víme, že zprvu byla jim propůjčena polovice pozemku ležícího za Oborou, to jest louka čís. top. 632, a pole U palisád, kdežto druhá polovice pozemku při Vltavském rameně za Oborou a louky na ostrově zůstávaly ve správě dvorního stavebního úřadu ještě v roce 1852. Však o něco později i menší louka na ostrově čili tak zvaný Ráček vydána byla pánům stavům.

[27]) DZ hlavní kniha S. XL., fol. 65.

Po nové úpravě zámecké správy v Praze r. 1860 dvorní stavební úřad splynul v jedno se *zámeckým hejtmanstvím*, jemuž od té doby bylo spravovati díl pozemků k Oboře příslušných. Řečené pozemky jsouce nízko položeny, doznávaly časté škody od povodní a nenesly velkého užitku. Proto na žádost zemského stavovského výboru jako užívatele býv. ostrova Ráčku (čís. kat. 298, 347) a zámeckého hejtmanství jako správčího úřadu bývalého Velkého čili Císařského ostrova (čís. kat. 404, 405, 408, 409, 478, 479) dáno bylo svolení, aby pozemky na ostrově v míře 61 jitra 1223 □ sáhů byly prodány. Trh dál se v roce 1889, po němž z trhové sumy 51.000 zl. polovice připadla dvornímu erár u, polovice zemskému výboru pro fond Bubenečský. Ježto i pole U palisád (čís. kat. 132) bylo zcizeno, zbýval již jen pozemek ležící za Oborou u Vltavského ramene (čís. kat. 414). K němu přiblížil se stavební ruch v roce 1899, kdy zahájeny byly práce o kanalisování řeky Vltavy pod Prahou, zejména pak zřizování *Vltavského průplavu* z řečiště nad Trojským zdymadlem ke komorovému plavidlu u Podbaby. Kanalisační komise koupila díl Obory (severní cíp její) a pozemku ležícího za Oborou, přes něž nyní řečený průplav směřuje. Klín pozemku na straně jihozápadní, jenž přebyl, je připojen k Oboře.

Kromě pozemků mlynáře Bubenečského a dvou luk, které příslušely ke Královské Oboře, byly na ostrově pozemky nejvyššího purkrabství, Trojského velkostatku a některých usedlíků v Podbabě, Podhoří a Troji. Nejvyšší purkrabství mělo tam tři louky, z nichž jednu, ostrov Ráček zvanou, v míře asi 2 strychů nejvyšší purkrabí Filip hrabě Krakovský Kolovrat r. 1765 prodal Janu Portovi, šenkýři v Podbabě. Při tom bylo ujednáno, že držitel louky nesmí proti ledu, z řeky na ostrůvek dotírajícímu, zarážeti koly nebo stavěti kamennou hráz.[28]) Druhá louka purkrabská, ostrov Řádky zvaná, zabírala 8 jiter 837 □ sáhů půdy (čís. top. 358), třetí, k ostrovu Ráčku přiléhající, držela míry 2 jitra 400 □ sáhů (č. t. 378). Jak se podobá, louka u ostrova Ráčku náležela někdy ke dvoru v Zadním Ovenci, jenž řídil se knihami purkrabskými. Aspoň je zpráva, že majitel toho dvora Karel Josef hrabě Fürstenbusch r. 1769 prodal Janu Kašparu Salabovi pozemek o 4 stryších, ležící na ostrově mezi Bubenčem a Troji, kteryžto pozemek připadl pak ke statkům nejvyššího purkrabství (před rokem 1776). Však z počátku 19. století louka u ostrova Ráčku ležící vyšla prodejem z purkrabského držení.

O původu ostrova Řádků podali jsme zprávu již svrchu.[29]) Z dějin mladší doby dodáváme, že v roce 1752 hospodářský úřad purkrabský pronajal »Řádka neb ostrůvky panské proti zámku Trojánskému« celkem 5 kusů »rytin a křenovek« v míře 5 strychů $^1/_4$ čtvrce Jakubu Podhorskému ze Zadního Ovence.[30]) Týmž způsobem těžilo se ze jmenovaného pozemku, jenž podle stabilního katastru z roku 1840 měl míry 5.0 jiter 105 □ sáhů

[28]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 8. fol. 59.
[29]) Viz odst. 126.
[30]) Spisy býv. úřadu nejvyššího purkrabství v AZ.

a náležel již pánům stavům, až do druhé polovice 19. století. R. 1867 svolil zemský výbor, aby díl louky byl odprodán; načež prodlením několika let i zbývající částka pozemku dostala se trhem do rukou soukromých držitelů.

K deskovému statku Trojskému příslušel ostrov Nesetý nebo Nesejtko zvaný. Majitelka statku Marie Terezie hraběnka Pöttingová, rozená Michnová z Vacinova, vydala z něho devět kusů »Trojánským poddaným«, aby je vzdělávali ke svému užitku (r. 1752). K témuž velkostatku posud náleží bývalý ostruvek přilehlý k Řádkum, jenž podle stabilního katastru držel míry 1 jitro 130 □ sáhů.

166. *Královská obora v letech 1742—1804.*

Za války o dědictví Rakouské r. 1742 Obora Bubenečská hrozně byla zpustošena. Zvláště dolní končiny její skýtaly žalostný pohled. V místech bývalého lesa a houštin prostíraly se pusté paseky, z lipového stromořadí vůkol rybníka nezbývaly než pahýly, ohradní zeď byla leckde prolomena a pobořena. Francouzští vojíni vnikli i do Letenské štoly a vynesli z ní dřevěné pažení a fošny, kterými koryto náhonu bylo pokryto.[31]) Když pak v září r. 1744 Prusové usadili se v Oboře, nepřispěli pobytem svým k jejímu zotavení, ba na rozkaz stavebního úřadu jejich města Pražská musila vypraviti dělníky, aby pobořili ohradní zeď vůkol Obory i Štěpnice.[32])

Po obnovení pokoje nadcházela radům české komory povinnost opatřiti náklad na obnovu a větším dílem novou úpravu královských sadů. Tu však, nevíme od koho, vyšla myšlenka, aby Obora se neopravovala, nýbrž aby pozemky její, k polnímu hospodářství příhodné, byly vydány v nájem. Tehdejší finanční tíseň nabádala ovšem k šetrnosti; než jediné chabost komorní rady způsobila, že myšlenka dotýkající se cti koruny české nebyla zamítnuta, ba stala se podkladem dalšího jednání a ve formě návrhu přednesena byla královně Marii Terezii. Při tom dlužno vzpomenouti, že rokování o věci připadlo k době, kdy po smrti presidenta české komory Františka Leopolda hraběte ze Šternberka r. 1745 úřad presidentský byl zrušen, a komora spojena s místodržitelstvím. Ze šlechticů Českých, pokud víme, Štěpán Vilém hrabě Kinský ozval se proti obmýšlenému pronájmu pozemků a v memorandu ze dne 28. května 1746 přimlouval se za to, aby Obora zachována byla svému účelu, »poněvadž to místo velmi rozkošné, na blízku města (sídelního) ležící, jež od slavných předků Jejího Veličenstva bylo založeno a prodlením drahných let dokonalé úpravy došlo, i až do těchto válečných nepokojů těšilo se ustavičné pozornosti a péči, i sloužilo za přítomnosti nejvyšších panstev k zábavě a kratochvílím a celé zemi bylo potěšením a ozdobou«.[33])

---

[31]) *Schottky*, Prag wie es war II. str. 386.
[32]) Listiny AMP I. 304. 15. 17.
[33]) *Schottky* l. c. str. 389.

Přímluva hraběte Kinského vydala aspoň to, že byl povolen náklad na nejnutnější opravy budov a jiných objektů stavebních. Nicméně rozhodující činitelé neupustili od úmyslu užiti pozemků Oborních k polnímu hospodářství. Z té příčiny sady ve válce zpustošené nebyly obnovovány, a po smrti oborníka *Antonína Auerhana*, jenž zemřel v březnu 1746, nikdo nebyl za nástupce jeho ustanoven. Radové komory schválili žádost vdovy Terezie Auerhanové, aby směla přebývati v domě obornickém; i bylo jí uloženo dohlížeti na háje, které v hořejších částech Obory a na stráních tamních zbyly. Ježto měla syna Jana Ludvíka vyučeného v myslivectví, dostačovala s jeho pomocí ke službě hajničné. Starší syn František byl tehdáž již knězem, kdežto mladší Josef docházel do škol.

Roku 1748 způsobena byla změna ve správě Obory. Až do toho léta dozírati na královské budovy, zahrady a obory a starati se o zjednání věcí k nim potřebných náleželo zámeckému stavebnímu písaři. Avšak když zemřel zámecký písař Jan Jindřich Dünebir (dne 3. června 1748), došlo dvorní rozhodnutí, aby *zámecký stavební úřad*, podřízený královské representaci a komoře, měl za správce ne písaře, nýbrž »přechozného« (übergeher), jenž dříve býval druhým úředníkem. Af dopovíme o Dünebirovi, byl on nejen pečlivým hospodářem Obory, ale i milovníkem historického zkoumání. Zápisků jeho o Bubenečské oboře vzpomíná Schottky a některé z nich uvádí do slova. Poslední týká se vyzdívání prostředního průduchu *štoly Letenské* v roce 1747.[34]) Písemnosti Dünebirovy uloženy jsou tuším v archivu zámeckého hejtmanství na Hradčanech.

Na rozdíl od jiných stavebních úřadů královský stavební úřad dostal v roce 1791 název *dvorního stavebního úřadu*. Přitom ani složení jeho ani agenda nedoznaly změny. Personál skládal se z přechozného, písaře, adjunkta, dřevního písaře, praktikanta, obstaravatele, zednického políra, tesařského políra, rourníka, hlídače vodovodu, podůlního a sluhy. V době, kdy Obora Bubenečská náležela ke správě toho úřadu, povinnost přechozných zastávali Jan Jiří Nonmacher (r. 1748—1757), Eliáš Richter (r. 1757—1780), Josef Morbacher (r. 1780—1787), František Josef Röll (r. 1788—1805). Podůlním Letenského průkopu byl Florián Kraus (r. 1793, 1804).

O rozhodnutí dvora strany Oborních pozemků, jež zůstávaly ladem, nemáme zpráv; avšak z nahodilých zmínek souditi jest, že byly propůjčeny nejvyššímu lovčí zemskému Leopoldu Ferdinandu hraběti Kinskému, aby je vzdělával ke svému užitku. V letech 1756—1759 připomíná se totiž nájemce jejich Václav Peterka, štalmistr dotčeného hraběte.[35]) Pramen náš přivádí vlastně jen Martina Soukupa, šafáře pana Peterky z Královské obory, a na jiném místě jmenuje Václava Peterku, štalmistra hraběte Kinského, jako svědka při sňatku Jana Ludvíka Auerhana s Barborou, dcerou Pavla Jaroše z Bubenče. Než měl-li Peterka šafáře v Oboře,

[34]) *Schottky*, Prag wie es war II., str. 386.
[35]) Matriky FA v Bohnicích.

byl zajisté vzdělavatelem tamních pozemků. Ježto pak z dalšího příkladu se patrno, že nejvyšší lovčí zemský byl užívatelem Oborních pozemků, nemýlíme se asi, kladouce počátek nebo zavedení takového způsobu věci k době prv řečeného hraběte Kinského. Ostatně dlužno vzpomenouti, že nejvyšší lovčí byl z úřadu svého dozorcem na Oboru; i bylo-li jemu od panovníka propůjčeno, aby z ní těžil zemědělstvím a roční výtěžek měl za díl svého služného, když nevidělo se za dobré nakládati na Oboru, aby zůstala výhradním lovištěm královským, uznati jest, že opatření to bylo okolnostem přiměřené. Věc sama o sobě měla ráz provisoria a neodnímala naděje, že Obora časem bude obnovena.

K vedení polního hospodářství v Oboře bylo potřebí dvorce. Z té příčiny dostalo se nájemci svolení, aby při královské dvoraně u rybníka vystavěl stáj, kůlnu a stodolu. Jinak Peterka vypomohl si tím, že přijal v nájem dvůr v Zadním Ovenci, jehož majitelem byl Karel Josef hrabě Fürstenbusch. K r. 1773 zvídáme, že hrabě Fürstenbusch požádal nejvyššího pana purkrabí za souhlas, aby směl dvůr svůj dáti v nájem vdově Anně Peterkové. Tudíž snad řečená vdova vzdělávala z nájmu také pozemky Oborní. Domněnce takové nasvědčuje okolnost, že v letech 1768—1782 nepřetržitě hospodářství v Oboře řízeno bylo šafářem Matějem Mikovcem, jenž předtím v roce 1767 sluje šenkýřem oborním. Za něho nejprve připomíná se v Oboře *Císařský dvůr* (r. 1781). Tím slovem však není míněn komplex výstavných budov, nýbrž vedlejší stavení při dvoraně, s chlévem, kůlnou a stodolou, které byly v místech nynějšího restauračního městiště na západ od dvorany. Ve stavení tamním přebýval šafář Mikovec a čeleď.

Podle Josefského katastru v Královské oboře byla dvě obytná stavení čís. pop. 20: *dům obornický* (u loveckého zámku) a *čelední dům* u dvorany (čís. top. 633), zahrádka v koutku u dvorany o 99 □ sáhách (čís. top. 634), pole za dvoranou o 218 □ sáhách (čís. top. 635), pole Provázek zvané vedle zdi o 3 jitrech 1$^{3}/_{4}$ □ sáhu (čís. top. 636), pole nad pastvinou o 1485 □ sáhách (čís. top. 637), pole pod pastvinou o 2 jitrech 355 □ sáhách (čís. top. 638), pole u cesty o 726 □ sáhách (čís. top. 639), pole pod vrchem Čertouškem o 22 jitrech 605 □ sáhách (čís. top. 640), pole za rybníkem o 2 jitrech 743 □ sáhách (čís. top. 641), pole u hájku o 34 jitrech 850 □ sáhách (čís. top. 642), pole ve stromořadí o 1196 □ sáhách (čís. top. 643), pole u dolní zdi o 42 jitrech 1299 □ sáhách (čís. top. 644), pole v dolíku o 1 jistru 334 □ sáhách (čís. top. 645), pole nad *sennou kůlnou* o 10 jitrech 1073 □ sáhách (čís. top. 646), pole pod vraty o 10 jitrech 900 □ sáhů (čís. top. 647), pole u vrat o 1 jitru 792 □ sáhách (čís. top. 648), pole proti rybníku o 1 jitru 871 □ sáhu (čís. top. 649), pole u rybníka o 1 jitru 743 □ sáhách (čís. top. 650), pole pod vrchem o 165 □ sáhách (čís. top. 651), louka pod vrchem o 1 jitru 1201 □ sáhu (čís. top. 652), pastvina o 29 jitrech 592 □ sáhách (čís. top. 653), křovina u zdi o 1039 □ sáhách (čís. top. 654), křovina proti Holešovicům o 3 jitrech 500 □ sáhů (čís. top. 655), křovina dole v rovině o

1102 □ sáhách (čís. top. 656), křovina pod stromořadím o 1518 □ sáhách (čís. top. 657), pastvina Zelený rybníček zvaná o 57 □ sáhách (čís. top. 658), pole v rybníce o 24 jitrech 1596 □ sáhách (čís. top. 659), louka v rybníce o 3 jitrech 1156 □ sáhách (čís. top. 660), ostrůvek v rybníce s *altánem* o 573 □ sáhách (čís. top. 661), louka v močále o 5 jitrech 1178 □ sáhách (čís. top. 662). Pozemky Oborní zabíraly tudíž 208 jiter $567^{3}/_{6}$ □ sáhu.[36]) Z nich 161 jitro $1152^{3}/_{6}$ □ sáhu bylo polem, 11 jiter 355 □ sáhů loukou, 29 jiter 1222 □ sáhy pastvinou, 99 □ sáhů zahradou, 5 jiter 959 □ sáhů zemí zarostlou křovím.

Uvedený popis je chybný v tom, že shrnuje dvě budovy pod jedno číslo popisné. V jiných písemnostech rozeznává se obornický dům u loveckého zámku čís. pop. 20 a čelední dům u dvorany čís. pop. 21. Později, když na to zapomněli, že konskribce z roku 1770 netýkala se domů neobydlených, označován byl i lovecký zámek číslem 20 a dvorana číslem 21. Nyní ovšem dvorana čili budova první restaurace v Oboře má číslo pop. 20 (kdežto lovecký zámek označen je číslem pop. 56), ale zprvu tomu tak nebylo. O »císařském dvoře« není v soupise zmínky, protože nejevil se budovou samostatnou.

Je-li s pravdou náš úsudek, pokud se tkne královské disposice Oborou v letech 1756—1790, užívateli tamních pozemků byli nejvyšší lovčí zemští František Václav hrabě Clary-Aldringen (r. 1760—1767), Josef Jan Maximilián hrabě Kinský (r. 1767—1780), Jan Karel hrabě Špork (r. 1781—1790). O dalším nejvyšším lovčí Vojtěchu Prokopu hraběti Černínovi (r. 1790—1816) víme, že užíval Oborních Oborních pozemků a získával z nich pronájmem 2500 zl. ročně, což bylo mu počítáno in partem salarii. Asi od roku 1783 nájemcem dvora byl Bernard Novák, jenž ekonomii sám neřídil, ale měl správce. Tak zejména správcovali u něho v Oboře Václav Josef Novák (r. 1784, 1785), Matěj Majer (r. 1792), Jan Kryštof Kyncl (r. 1796, 1798), Vojtěch Vestfál († r. 1802). Při značném rozsahu orné země, luk a pastvin nelze se tomu diviti, že nájemce potřeboval hojné čeledi vedle šafáře a mistra ovčáckého. Nemalou starost způsobily mu přípravy na oslavu korunování císaře Františka za krále Českého r. 1792, když pořadatelé slavnosti na tom stanuli, aby hospodářské budovy u dvorany byly strženy, protože v ta místa hodila se nejlépe tribuna pro vznešené účastníky slavnosti. Nájemce Novák rozhodl se koupiti dvorec v Bubenči čís. pop. 5, který tehdáž byl vydán v dražbu, i nabídl za něj 1600 zl. (dne 29. května 1792); avšak jiní kupci podáním jej předstihli. Aby zniklo nesnází, páni stavové usnesli se zbudovati v Oboře *nový dvůr* nákladem zemským, to jest ze sumy berně, povolené na slavnosti korunovační. Za staveniště vyhlédnuto bylo místo při severní ohradní zdi poblíž nynějšího východu

[36]) Pro úpravu starého katastru Obora Bubenečská změřena byla v roce 1732. Tehdáž shledalo se, že pastviny v ní zabírají půdy 325 strychů, louky 8¼ strychu, rybník 74 strychy; celá Obora tudíž 407¼ strychu. Délka obvodu jejího byla 2335 sáhů.

na most přes Vltavský průplav, kdež hned na podzim t. r. počalo se stavěti. V umístění dvora zcela stranou, v nejdolejší části sadu, spatřujeme jednak úmysl zemských stavů, aby komplexem hospodářských budov nebyl rušen vzhled Obory, jednak vhodné opatření, podle něhož dvůr neměl býti vzdálen od ostrovních pozemků, které byly též propůjčeny nejvyššímu lovčí zemskému a od něho postoupeny nájemci.

Jak již svrchu bylo řečeno, na háje v Oboře dohlížela Terezie Auerhanová, vdova po oborníku, se synem svým Janem Ludvíkem. Po její smrti r. 1761 Jan Ludvík Auerhan stal se královským lesníkem a dle toho, že přebýval v Oboře, v domě nyní zahradnickém čís. pop. 58, byl od sousedstva nazýván oborníkem nebo *oborným*. K roku 1874 připomíná se také Anna Auerhanová, »šenkýřka Oborská«, nejspíše dcera Janova. V revír Auerhanův připadalo nejen území Oborní, ale celé territorium Holešovicko-Bubenské jako díl honebního okresu Pražského. Buď pak že Auerhan po roce 1786 na jiné místo v okrese přešel anebo služby se vzdal, roku 1786 přestávají o něm v Bubenči zmínky.

Za nájemce uprázdněného domu obornického přijat byl Matěj Keller, měšťan Pražský, jenž vedl v něm živnost šenkýřskou. Podle popisu z roku 1788 přízemí domu skládalo se ze světnice, kuchyně, sklepa a chléva, kdežto v poschodí byly tři světnice. Po Kellerovi bydlil tam Martin Košek, vysloužilý dělostřelec a »traktér Oborský« (r. 1789, 1794). Jeho nástupcem aneb snad již druhem byl patentální invalida Václav Deutscher (r. 1803). V domě u královské dvorany, kdež nyní přebývá nájemce první restaurace, posluhoval příchozím traktér Josef Weis (r. 1793). Ze zmínek tuto uvedených je patrno, že Obora i v době, kdy půdou svou sloužila polnímu hospodářství, těšila se pozornosti Pražanů a byla s to poskytnouti jim tělesného občerstvení, když pokochali se krásou přírody.

Návštěvou vznešených hostí poctěna byla v létě r. 1791. Tehdáž císař Leopold II. dav se korunovati za krále Českého, pomeškal v Praze na slavnostech, které mu ke cti byly pořádány. Dne 11. září, jak píše Rulík v Historickém kalendáři, Jeho Královská Milost »plynul« s arciknížaty na Střelecký ostrov i účastnil se tam střelby do terče. Z ostrova »královský dvůr odebral se do Ovence neb Bubenče, kdež jistý Blanchard v své kouli do povětří letěl.«[37]) O tom, co se dále dí, že tehdejší vzlet v balonu poskytl Pražanům divadlo, jakého posud nespatřili, vzniká nám pochybnost, ježto podle jiné zprávy Jean Pierre Blanchard roku 1790 ukázal své umění v Praze, an s hrabětem Jáchymem ze Šternberka dne 31. října plavil se vzduchem. Než tu snad je chyba v letopočtu; jako omýlil se jiný zpravodaj, když napsal po vzletu vzduchoplavce Roberta Robertsona, vykonaném u Prahy r. 1807, že »od 18 let neviděla Praha takového velkého aerostatického zkoušení«. Podle toho byl by Blanchard produkoval se v Praze

---

[37]) Historický kalendář I. str. 162 n.

již roku 1789 a nebyl by tam vzlétal v roce 1791, což ovšem s pravdou se nesnáší.

Velký svátek uchystán byl v Oboře po korunovaci císaře Františka II. dne 12. srpna 1792. Stavové zemští pojali úmysl znázorniti novému panovníku nejradostnější chvíle ze života Českého lidu. Za jeviště obrali dolní část Obory, zejména dno bývalého rybníka, kdež upraveno bylo 24 místa pro společenský tanec pod širým nebem. Slavnost počala se o 6. hodině odpolední, kdy císař s císařovnou a dvorem přibyli do Obory a vstoupili na tribunu u nynější první restaurace. Tu hned vykročil průvod, spořádaný ve východní končině Obory, a bral se cestou po jižním břehu bývalého rybníka. Napřed šly ozbrojené měšťanské sbory Pražské. Za nimi na voze vkusně ozdobeném vezla se Ceres, dárkyně polní úrody, s Triptolemem, učitelem zemědělců. Je provázeli četní ženci, někteří pěšky, jiní na voze skupení, obstupujíce ověnčený pluh a snopy požatého obilí. Následoval sbor pěvců, jenž zpíval chválu zemědělství. V čele dalšího oddílu kráčela růžová královna, dcera Jana Kučery, rolníka z kraje Rakovnického. Když přistoupila ke tribuně, nejvyšší komoří představil ji Veličenstvům; načež císařovna Marie Terezie vložila dívce růžový vínek na hlavu. Průvodem brali se pak snoubenci: šestero jich bylo z Prahy, šestnáctero z venkova vedle počtu tehdejších krajů. Každá dvojice vedena byla hudebníky, řečníkem a starosvaty, a provázena přátelstvem. Netřeba tuším dodávati, že pestré národní kroje jejich poutaly pozornost císařského dvora. Za snoubenci braly se pěvecké sbory, přednášející slavnostní kantáty. Jimi průvod se končil.

Posud ještě nepověděli jsme, jak Obora ke slavnosti byla vyzdobena. Před loveckým zámkem, jemuž tehdáž na rychlo dostalo se zevní opravy, pořadatelé dali vystavěti vstupní bránu. Jiné tři slavobrány zřízeny byly v dolních částech Obory. Úpravou zvlášť nádhernou skvěla se císařská tribuna u nynější první restaurace. Prostranství před ní, to jest rybničné dno, dobře spěchované a na některých místech i podlahou opatřené, osazeno bylo májemi, nad něž vynikaly stožáry s vlajícími prapory. Po rybniční hrázi improvisované zábradlí pestřilo se zelení chvoje a různobarevnými fábory. Ve stromořadí za rybníkem zřízeno bylo 24 buffetů, v nichž pro účastníky slavnosti skupeny zásoby pokrmů a nápojů. Ježto radovánky měly trvati do noci, bylo v Oboře umístěno 11.000 lamp, 6000 transparentních svítilen a 2500 zvonovitých kahanců. O to pak, aby při slavnosti všecko s pořádkem šlo, pečovali vojíni: švadrona kyrysníků, dva prapory granátníků a 250 dělostřelců. K rozžehnutí světel byla pohotově setnina granátníků.

Když průvod sestoupil do městišť mezi májemi, veselý ruch rozprostřel se v národě. Hudebníci usedli do připravených lavic a spustili skočnou; načež do 10.000 mladých tanečníků a tanečnic chlubilo se křepkostí svých údů. Nemilá příhoda vkročila sice do zábavy, ana při rozžehování světel jedna ze slavobran se vzňala a ohořela. Nicméně poplach minul,

a obnovené veselí dostoupilo vrchu, když Jejich Veličenstva s arciknížaty Leopoldem a Josefem a s arcikněžnou Marií Annou, opustivše svá místa na tribuně, prošli plesajícími davy. Zábava prodloužila se téměř do půlnoci, a jí skončeny byly korunovační slavnosti.[38])

Obora potom stichla a sesmutněla. V roce 1794 poznamenal o ní kterýsi spisovatel: Starý lovecký zámek s věží zeje nyní pustotou. Vedle něho bělá se zánovní myslivna. Rybník v dolních částech, dávno již vypuštěný, je zorán. I jiné pozemky v Oboře od mnohých let jsou polem.

167. *Královská obora dána ve správu zemským stavům.*

Nejvyšší purkrabí Jan Rudolf hrabě Chotek, muž pro obecné dobré a zušlechťující krásno zanícený, jal se a to pracovati, aby Obora Bubenečská stala se veřejným sadem. Precedens činilo zveřejnění dvou císařských zahrad u Vídně, Augartenu a Prateru, do nichž od času Marie Terezie obecenstvo mělo a má volný přístup. V Praze dobrý příklad dal tchán Chotkův hrabě Jindřich František Rottenhan, jenž jako užívatel Královské štěpnice dopouštěl obecenstvu, aby konalo procházky ve Štěpnici. S ním Chotek radil se o věci; i vyžádal si slib, že Rottenhan svolí, aby zeď oddělující Štěpnici od Obory byla stržena, potká-li se akce strany Obory s dobrým výsledkem. Však hraběti Chotkovi nešlo jen o zjednání volného přístupu do lesíků a porostů Oborních, nýbrž úmysl jeho byl opatřiti vhodné podmínky k tomu, aby Obora stala se libosadem. I shledával, že těžko se nadíti proměny takové, pokud správa Obory bude při dvorním stavebním úřadě, kdež úzkostlivě zachovávali pravidlo šetrnosti. Jinak bylo též na překážku, že polností, luk a pastvisek v Oboře užíval nejvyšší zemský lovčí Vojtěch Prokop hrabě Černín na místě platu za svůj úřad.

Roku 1803 hrabě Chotek uváděje úmysl ve skutek, pohnul nejprve hraběte Černína k tomu, že smlouvou ze dne 30. července t. r. odřekl se užívati Obory, bude-li mu náhradou dáváno ročně 2500 zl., a dojde-li smlouva právě řečená nejvyššího schválení; potom Chotek přednesl císaři Františkovi prosbu, aby Jeho Veličenstvo věnoval Oboru Bubenečskou veřejnému užívání na zotavenou obecenstva a poručil ji do správy zemských stavů, i také k tomu přivolil, aby užitek z ní vycházející, to jest nájemný plat z tamního poplužního dvora, plynul do zemského domestikálního fondu, odkudž by dávala se náhrada hraběti Černínovi do jeho života, ostatek pak by vydáván byl na opravu budov Oborních a k zakládání sadů na místech k procházkám ustanovených. Při tom oznámeno bylo panovníkovi, jak váží si Pražané laskavého svolení hraběte Rottenhana strany Štěpnice a jak radostně by uvítali, kdyby směli tráviti chvíle oddechu v Královské oboře. Císař pochválil péči nejvyššího purkrabí o dobré Pražského obecenstva a slíbil vyhověti žádosti ve všech kusech je-

[38]) *Schaller*, Beschreibung der k. Hauptstadt Prag I. str. 531 n.

jích. Potom dvorním dekretem ze dne 25. června 1804 ohlášeno bylo nejvyšší rozhodnutí, že Obora dává se ve správu zemských stavů na dobré obecenstva, aby smělo do sadů tamních vstupovati a v nich se procházeti; také že s Oborou smí spojena býti Štěpnice, jak k tomu přivolil užívatel její hrabě Rottenhan, jenž před několikem let Štěpnici šlechetně obecenstvu otevřel i o pěknou úpravu její se postaral. Na paměť královského činu náčelník zemských stavů dal vsaditi desku na bránu, kdež vstupuje se z Bubenče do bývalé Štěpnice, nápisem opatřenou: Františkovi II., přelaskavému zeměpánu, jenž tyto královské zahrady svým věrným Čechům na užívanou věnoval, dedikováno od nejvyššího purkrabí a správce zemského J. R. hraběte Chotka 1804.[39])

168. *Královská obora v letech 1804—1845.*

Podle úmluvy s hrabětem Rottenhanem učiněné nová správa dala nejprve *strhnouti zeď, jež byla mezi Štěpnicí a Oborou.* Poloha zdi posud je naznačena na katastrální mapě čarou, která jde od západního konce domu zahradníkova (stavební parcella čís. 73) k mostku nad potůčkem, odvádějícím vodu z rybníka, i dále až k Vltavskému ramenu, kterým hnala se voda na Císařský mlýn. Zbořením zdi pominul zevní rozdíl mezi Štěpnicí a Oborou, tak že Pražané, docházející do Štěpnice již po řadu let, počali i Oboru nazývati štěpnicí, aneb, ať správněji dime, říkali oběma zahradám po německu Baumgarten. Potom asi uprostřed minulého století přeložil kdosi německé Baumgarten slovem *Stromovka*, ovšem nedobře, ježto baumgarten je zahrada nebo sad; nicméně slovo se ujalo a posud je slýcháme. Mimochodem uvedeno buď, že již ve starší době, od 17. století počínaje, královské sady v Bubenči měly společné jméno. Úředníci v české komoře zvali je prostě *Bubenčem.* Jak se zdá, původce toho názvu nevěda, odkud jsou dvě synonyma, Ovenec a Bubeneč, přisoudil ono vsi, toto komornímu statku ve vsi. Čteme tudíž zhusta o Bubenečském zámku, Bubenečském vodovodě, Bubenečském rybníce, ale nikdy nečteme o Oveneckém letohrádku, Ovenecké štole nebo Oveneckém rybníku.

Jakkoli hrabě Chotek povolán byv do konferenčního ministeria, již v roce 1805 vzdal úřad nejvyššího purkrabství, nepřestal proto pečovati o Oboru, ano staral se o zvelebení tamních sadů i blízkého okolí, pokud byl živ. Na jeho popud zemské gubernium dne 14. května 1806 vydalo dekret, že nemá schvalována býti trhová smlouva o Císařský mlýn, pokud smluvné strany nepřijmou těchto výminek: Ježto krajina k mlýnu přiléhající je věnována obecenstvu, aby jí užívalo ke své kratochvíli, majitel mlýna bude povinen po šest letních měsíců dovolovati přístup k jeskyni císaře Rudolfa II. a ke všem stavením mlýna, i udržovati jak řečené budovy tak cestu k nim v dobrém stavu. Na břehu Vltavského ramene před mlýnem, kdež cesta je k přívozu, a za přívozem na břehu ostrova nesmí on

[39]) *Kalousek.* O král. hradě Pražském str. 58.

zamanovati, by vysazováno bylo stromoví nebo křoviny na zušlechtění těch míst. (Výminky ty zustaly tuším platny do roku 1850; v nových knihách pozemkových zapsány nejsou.

Bylo by s omylem za to míti, že Obora hned, jak vešla do správy zemských stavu, přijala na sebe novou podobu, čili, jak někteří spisovatelé praví, proměněna byla v park. Šíření sadů a zakládání nových cest v ní dálo se jen pomalu, kdežto velmi veliký díl pozemků zůstával nájemci Bernardu Novákovi. Když smlouva s ním vyšla, páni stavové r. 1808 pronajali dvůr a pozemky Janu Antonínu Weinertovi na dobu 12 let. Krátce předtím, nevíme z jaké příčiny, zemské gubernium přálo si věděti komu náleží hospodářský dvůr v Oboře, jenž vystavěn byl v letech 1792—1793. Na to zemský výbor přípisem ze dne 19. července r. 1808 odpověděl, že řečený dvůr jako nerozdílná součástka doménního statku Bubenečského náleží české koruně; a v důvodech, kterými svou odpověď opřel, položil větu, jejíž pravdivost proti všem jiným míněním je nepochybná: »Bubenečská obora rovněž tak jako Císařská zahrada (na Brusce), Císařský mlýn, Císařská štěpnice a Císařský ostrov je dotačním příslušenstvím Pražského královského hradu, a proto pospolu s nimi je ji počítati ke královským korunním čili doménním statkům a proto její vlastnictví pozemkové i užitkové je bezprostředně vyhrazeno koruně.«[41])

Když císař František dne 14. června 1812 zavítal opět do Obory (meškalť tehdáž v Praze s chotí svou Marií Ludvikou a dcerou Marií Louisou, manželkou císaře Napoleona I.), neměl ještě příčiny vyslovovati se s pochvalou o přírůstku tamních sadů nebo zvláštní úpravě jejich. Podle popisu z oné doby nejznamenitějším kusem Obory bylo stromořadí vůkol bývalého rybníka a podél cesty vedoucí od královské dvorany k Holešovicům. Na svahu pod loveckým zámkem a dále k východu zelenaly se sice křoviny, ale nebylo tam pohodlných pěšin kromě cesty od zámku do Štěpnice. Stranou k Holešovicům zdvíhaly se tři dubové lesíky, jeden po severní straně cesty Holešovické, dva po jižní straně její. Jinak vše bylo polem anebo loukou. Zejména uvádějí se tyto kusy orných pozemků: pole mezi královskou dvoranou a vodojemem (na blízku nynějšího hospodářského dvora) o 91 měřici 7^{2} mírky, pole mezi vodojemem a Holešovickou branou o 109 měřicích $9^{3}/_{8}$ mírky, pole po severní straně Holešovické cesty od lesíka až k hospodářskému dvoru o 176 měřicích 13^{1} mírky, pole mezi dvorem a Štěpnicí a 31 měřicích 12^{2} mírky, pole mezi Štěpnicí a rybniční hrází o 17 měřicích 15^{2} mírky, pole v rybníce o 105 měřicích 8 mírkách, pole Provázek zvané podél ohradní zdi o 6 měřicích 14 mírkách. Celkem tudíž 539 měřic 15^{2} mírky (čili 180 jiter) pole. Louky zabíraly 13 měřic 14 mírek, lesíky 13 měřic $10^{7}/_{8}$ mírky; ostatek pak byl pastvinou.[42])

[40]) Kniha pozemk. ZS fiskál. I. str. 135. Listina AMíst. fasc. O. 1. 25.
[41]) *Rieger*, O král. hradě Pražském str. 199.
[42]) Listina Josefského katastru v AZ.

Teprv po návštěvě císařově znamenati je čilejší ruch v upravování Obory. Páni stavové obrátili zření své především na sešlý lovecký zámek; i vznesli na tehdejšího professora architektury Jiřího Fischera, aby vypracoval návrh k opravě budovy. Fischer rozhodl se řešiti úkol tvary slohu gotického, jenže jda za vkusem své doby, konstruoval jakýsi gotický barok. Návrh jeho byl schválen, a podle něho Pražský stavitel Filip Jöndl r. 1814 *restauroval zámek*. Oprava týkala se nejvíce vnějšku, kdežto zedmi nebylo hnuto. V týž čas vystavěna byla i nynější *brána do nádvoří* před zámkem. Aby pak letohrádku dostalo se přiměřené zdoby v jeho okolí, páni stavové dali na nádvoří založiti květinový sad a způsobili, že zahrada při zámku rozšířena byla kostelním pozemkem, sahajícím od tehdejšího Bubenečského hřbitova a zahrádky u domu čís. pop. 42 až k bývalému nádvoří zahradnického domu čís. pop. 58. Ježto pozemek svahoval k jihu, bylo třeba k urovnání jeho zříditi taras na té straně a navézti úrodné země. Na městišti tak získaném zbudován byl prostranný *sklennik*, a upravena pařeniště.

Kterýsi literát, vrstevník doby, o níž jednáme, napsal: V novém, moderním rouše ukázal se mi starý lovecký zámek, když jsem opět, po čase, zavítal do Obory. I byl jsem opravdu vzrušen, zíraje na to zvláštní spojení staré architektury s novými ornamenty. Bývalé pusté nádvoří je proměněno v květinový sad; k malé nízké myslivně přibylo solidně zbudované křídlo a úhledný sklenník.[43])

Založením sadů u letohrádku vzrostla potřeba užitkové vody v horních částech Obory. Zjednati ji bez velikého nákladu bylo možno tím, že výtok z Letenské štoly po zrušení rybníka měl dostatečný spád, aby poháněl stroj na zdvíž vody. Páni stavové dali tudíž u východu ze štoly zbudovati *vodárnu* a v ní zdělati tlakostroj přivádějící vodu do reservoiru v loveckém zámku. Dobře-li rozumíme zprávě, která nás dochází, osnovatelem tlakostroje zvlášť praktického byl známý mechanik Josef Božek. Však i jiná díla téhož mistra mají vztah k Oboře. Božek zhotoviv parovůz, produkoval se jím před četným obecenstvem v Bubenečské oboře dne 17. září 1815. Byla to, nehledíme-li k podobnému pokusu francouzského inženýra Mikuláše Josefa Cugnota z r. 1770, první jízda o parním pohonu nejen v Čechách, ale i na pevnině evropské. Nedlouho potom Božek zpracoval paroloď a učinil s ní vyjížďku na Vltavském rameni za Oborou dne 1. června 1817.

V době, kdy Obora vešla do správy zemských stavů, *Letenská štola* ležela prý ladem, až nejvyšší purkrabí Jan Rudolf hrabě Chotek (r. 1802 - 1805) dal prý ji vyčistiti a prohloubiti.[44]) Naproti tomu dlužno konstatovati, že štola zůstala ve správě korunní a byla opatrována královským podůlním Floriánem Krausem a po jeho odchodu Antonínem Galátem (od

[43]) *Schottky*, Prag wie es war II. str. 350.
[44]) *Schottky*, Prag wie es war I. str. 136.

roku 1805). Dvorní stavební úřad v Praze, jenž řídil potřeby štoly, dal v roce 1823 vykonati velké opravy v ní, tak že tunel na sedmi místech byl přezděn. O tom shledává se pamětní nápis ve štole. K podobné reparatuře došlo pak v roce 1870, kdy podúlním byl Václav Korb, bývalý báňský úředník v Příbrami.[45]) Podle nových předpisu o intabulaci tok vody štolou Letenskou zapsán byl do pozemkové knihy Holešovické jako servitut utkvělý na pozemcích, jimiž štola prochází (r. 1880). Příbytek podúlního pod Letnou čili tak zvaná *Havírna* trvá posud o staré podobě, jenže nyní již není stavení zrakům tak přístupno, jak bývalo, neboť silnice po břehu Vltavy vedená odřízla Havírnu od Letenských sadů a ohradní zdí ji téměř zakryla.

Roku 1823 zapsána byla Obora do desk zemských, však ne zcela tak, jak přál si správce její, stavovský zemský výbor, podle něhož mělo v rubrice hlavní knihy býti vyjádřeno, že Obora Bubenečská byla od Jeho Veličenstva propůjčena zemským stavům Českým za sad obecenstvu přístupný, s výhradou, že vrchní vlastnictví zůstává královské komoře. U desk zapsali: Vlastníkem Obory jest král. komora; toho času spravují ji Čeští páni stavové.[46]) V rubrice o Štěpnici zapsáno bylo: Vlastníkem je c. k. komora; toho času spravuje ji c. k. dvorní stavební úřad.[47]) Při zápisech tuto uvedených zůstalo až do r. 1880, kdy na základě zemského zákona ze dne 5. prosince 1874 došlo k nové úpravě desk zemských. Tu na místě komory vlastníkem Obory a Štěpnice zapsán byl c. k. dvorní erár, a přes to, že rozhodnutím císaře Ferdinanda z r. 1845 Štěpnice s Oborou splynuly v jedno, nebyl vklad vykonán na jednom místě, a nebylo v něm vyznačeno, že Štěpnice je ve správě zemského výboru, i že oba sady propůjčeny jsou na zotavenou obecenstva.[48]) Usilování zemského výboru, aby stala se v tom náprava, nepotkalo se s výsledkem.

Když v roce 1821 byly znova pronajímány pozemky v Oboře a na ostrově za Oborou, páni stavové přáli jich opět Janu Antonínu Weinertovi, jenž dobře se byl osvědčil. Při tom dostalo se nájemci slibu, že bude v Oboře vystavěn nový dvůr, poněvadž dvorec zbudovaný r. 1792 nestačil velké ekonomii a nad to vzal zkázu od povodní. Za staveniště vyhlédnuto bylo pole po jižní straně cesty, jež směřuje od Královské dvorany přímo k Holešovicům; neboť rozhodující činitelé trvali na tom, aby dvůr byl mimo území inundační. V roce 1825 přikročilo se ke stavbě, jež pak velkým nákladem dovedena jest ke konci. Podle šafáře Jana Volkána, prvého obyvatele tamního, dostalo se dvoru názvu „u Volkánů“. Později označil jej úřad číslem popisným 21. Kdo prohlédne k rozměrům *nového po-*

[45]) *Reiter*, Štola Belvederská ve Zprávách Spolku architektů a inženýrů 1883, str. 19.

[46]) DZ hlavní kniha S. XL. fol. 49.

[47]) DZ hlavní kniha S. XL. fol. 65.

[48]) DZ vložky 347. 1336.

plužního dvora v Oboře, v němž nyní je druhá restaurace, uzná s námi, že tehdejší stavovský výbor nepomýšlel na to, aby prodlením času všecky pozemky Oborní proměnily se v půdu zahradní, ano že spíše tomu chtěl, aby větší díl jejich byl zůstaven a zůstavován k polnímu hospodářství.

Nástupcem Weinertovým v nájemném držení dvora Oborního a pozemků v úhrnné míře 196 jiter 1463 □ sáhů stal se Jan Josef Havránek, měšťan a obchodník Pražský, r. 1828. K jeho žádosti byl zřízen *hospodářský sklep* u cesty pod dvorem na straně severozápadní, kdež trvá posud. Po smrti Havránkově uvázal se v nájem Josef Leder, majitel statku Klášterské Skalice u Kouřimě; i hospodařil v Oboře v letech 1848—1854. Potom s vůlí zemského výboru Leder postoupil nájem Jakubu Růžičkovi, jenž za společníka přijal Alberta Kernera r. 1855. O dvě léta později Růžička odstoupil, a Kerner sám ujal se ekonomie.[49]) Za dalšího nájemce Josefa Mayera (r. 1868—1890) bylo již mnoho pozemků vyňato z pronájmu. Částka posud zbývající a v sady neproměněná dána jest v nájem Josefu Bukovskému r. 1890.

V prvé polovici 19. století dodržoval zvyk pronajímati některé louky v Oboře a Štěpnici aneb i za Oborou samy o sobě a neuzavírati o ně smlouvu s nájemcem dvora. Mohl sice i on účastniti se dražby, kterou úroda z nich byla pronajímána, nicméně právo k senoseči a kosení otavy na pozemcích prv řečených zjednávali si začasté lidé jiní. Takovými dílčími pachtýři připomínají se Václav Novotný, měšťan Pražský (r. 1822—1828), Josef Muck z Muckenthalu, majitel dvorce v Bubenči čís. pop 4 (r. 1846, 1847), Jan Russ (r. 1846, 1847), Matěj Miňovský (r. 1847).

Brzy potom, když Obora přešla do správy zemské, páni stavové ustanovili v ní zahradníka *Josefa Fuchsa*, vykázavše mu roční plat a příbytek v domě čís. pop. 58. Jeho povinností bylo udržovati sady v dobrém stavu, pečovati školkami o nový dorost a pěstovati květiny na ozdobu záhonů. Fuchs založil ozdobný sad u loveckého zámku, kdež potom zraky obecenstva upoutávány byly květinovým parterrem, od něho zpracovaným, jenž měl tvar koše vystupujícího ze země. V těch místech také páni stavové dali vzdělati vodotrysky a pro zábavu malých i velkých návštěvníků Obory chovali dvé krotkých jelenů v lafové ohradě proti zámku. Na pomoc Fuchs měl dva tovaryše a ve své umění zasvěcoval učedníka. Nástupcem jeho od roku 1831 byl *Jiří Braul.*

Těšila-li se Obora veliké přízni hraběte Jana Rudolfa Chotka, ani další nejvyšší purkrabové Josef hrabě Vallis (r. 1805—1810), František Antonín hrabě Libštejnský z Kolovrat (r. 1811—1826) a Karel hrabě Chotek (r. 1826—1843) nebyli jí otčími. Majíce zálibu ve veřejných sadech, snažili se přispívati k jejich zvelebení a velikou měrou působili v rozhodnutí stavovského výboru strany Obory. Ať neopakujeme věcí již svrchu jmenovaných a jen nového kusu dotkneme, přičiněním Karla hraběte

[49]) Archiv zemského výboru fasc. 28, 483.

(r. 1834) zjednán byl obecenstvu pohodlný přístup do svrchních částí Obory u jižní ohradní zdi, odkudž otvírá se pohled nejen do míst hlouběji ležících, ale i na stráně a vrchy zdvíhající se po pravém břehu Vltavy. Došlo totiž ke zřízení *nové cesty*, jež vedla od loveckého zámku k Zelenému rybníčku. Řečený rybníček byl pod Čertouškem, v místech, kde nyní dráha Bustehradská od Holešovic vchází do Obory, a kde posud spatřuje se zděná studánka. Cesta tudy pokračující dobíhá až k velkým vratům proti výstavišti.

O to, by příchozím do Obory dostalo se tělesného posilnění, pečovali tamní traktéři, jimž k disposici byla Královská dvorana u bývalého rybníka a vedlejší stavení. V písemných pamětech potkali jsme se s traktéry Ignácem Jarošem (r. 1804—1806), Annou Vanderbitovou, tušim vdovou po Petrovi (r. 1820), Josefem Vanderbitem, synem Petrovým (r. 1821, 1830), Josefem Kasalickým (r. 1832, 1839), Václavem Fantou (r. 1854, 1863), Václavem Pecoltem (r. 1864, 1869). V živé paměti zůstává restauratér Antonín Šlechta (r. 1882—1910), jehož nástupcem je syn, pan Antonín Šlechta. Pro milovníky ušlechtilé hry bývaly v postranních síních dvorany dva billardy. Aby i pohodlnější Pražané mohli užiti přírodních krás u Bubenče, vyjížděl z Malé Strany z Uhelného plácku (nynější Dražické náměstí) společenský vůz, ovšem jen letního času o nedělích a svátcích odpoledne, a jednak dopravoval hosty do Obory jednak zpět je přivážel. Za místo ve voze bylo platiti 10 kr. konv. měny.[50])

Převzácná návštěva udála se dne 3. září 1836. Císař Ferdinand ujav se vlády říšské a přibyv do Prahy ke korunovaci, v ten den vyslechl hold a přísahu věrnosti zemských stavů; načež odpoledne o 5. hodině vyjel se svou choti, císařovnou Marií Annou, do Bubenečské obory. Jásotem davů vlnil se tehdáž vzduch nad cestou vedoucí z Brusecké brány do loveckého zámku. Jejich Veličenstva projeli v Oboře krásnými místy; potom i pěšky pochodili, naslouchajíce hudbě, kterou přednášela kapela pěšího pluku barona Trappa.[51])

O čtyři léta později konaly se na blízku Obory, u Buben, Holešovic, Libně, Kobylis, Troje, Podhoře a Podbaby vojenské manevry, k nimž přihlížel zástupce císařův arcikníže František Karel. Jemu ke cti zemští stavové s nejvyšším purkrabím Karlem hrabětem Chotkem uspořádali slavnost v Oboře na večer dne 29. září 1840. Místem slavnostním byl libosad u loveckého zámku, kdež páni dali přistavěti ke sklenníku sloupové síně a nádherně je ozdobiti. Dva salony v pozadí měly stěny z kamelií, pestře planoucích jiřinek a aster. Ve sklenníku uprostřed zřízen byl královský stan, okrouhlého tvaru, povinutý rouškami o zemských barvách. Na vhodných místech umístěné kandelabry a s plafondu sloupových síní, jenž skvěl se úbělí povlaku, visící lustry rozlévaly magické světlo. Od množ-

[50]) *Reinold*, Prag und seine Umgebungen (vyd. r. 1831) str. 141 n.
[51]) Kniha pamětní v AF. Bubenečském (III.) str. 25.

ství svítilen planul téměř libosad a hýřil barvami jinak neobvyklými. Aby pak nejen zraku, ale i sluchu dostalo se přiměřeného požitku, v sadech koncertovaly dva vojenské orchestry. Arcikníže pobyl při slavnosti až do 9. hodiny večerní, načež při odjezdu jeho zazářily ohně na výšinách. S velikou zálibou bylo pro účastníky slavnosti pozorovati oheň zapálený svrchu na zámecké věži, na níž vlál mohutný prapor.[52])

Prve než překročíme ze starší doby do nové, vyslechněme hlasy vnímavých pozorovatelů, kteří znali Královskou oboru, jaká byla v prvé polovici 19. století, a nelenili vysloviti se o jejích půvabech i společenském ruchu, jenž v ní kypěl.

Nejmenovaný skladatel příručky Průvodce po Praze z roku 1817 napsal: Bubenečská obora podává zdařilý výběr i snůšku venkovských krás; kouzlem romantických jevů opřádá toho, kdo se v ní prochází, a ve sladkou ekstasi strhuje mysl, tak že zdá se člověku, jakoby v ráj byl přenesen.[53])

Karel Vladislav Zap hovoří o Oboře: »Tiše tu v chrámu přírody lze se procházeti ve dni všední; každá neděle a svátek však sem přivábí hlučnou společnost měšťanů; jezdcové a kočáry po silnici se stíhají, osamělé procházky oživnou, a šumný hluk u hostince (královské dvorany) se rozléhá.«[54]) »Tu je střed největší schůzky krásného světa, který pestrým davem jako v nějaké redutě nahoru dolů obchází a všecky své vděky a bohaté šperky na odiv staví. Výtečná hudba četného orchestru rozléhá se odtud daleko po celých sadech; v dalekých stromořadích okolo dávného rybníku jako na nějakém korsu jezdcové a kočáry se prohánějí, strakatina tichých neb hovorných procházečův naplňuje všecka vnadná i vábivá místečka v stínu přerozmanitého a bujného stromoví vůkol, a na výšině stojící zámek jako nějaký rytířský hrad velmi malebně oku se představuje.«[55])

Dr. Legis-Glückselig přivádí výrok kteréhosi spisovatele: Obora u Bubenče je tak líbezná a dokonale celistvá jako sonet.[56])

O loveckém zámku tamním poznamenal nejmenovaný švédský spisovatel, jenž roku 1688 meškal v Praze: Císařský letohrádek v Bubenči má polohu, jakou sotva který jiný zámek může se honositi; je v nevelké vzdálenosti od města; shlíží v mohutné jezero, do něhož voda kvapem přitéká; lemem jezera jsou obrovské stromy; opodál na třech stranách zdvíhají se stráně, i je viděti tok řeky a utěšené okolí.[57])

---

[52]) Tamže str. 43 nn.
[53]) Prager Wegweiser, str. 241.
[54]) Popsání král. hl. města Prahy, str. 217.
[55]) Pomněnky na Prahu.
[56]) Miniaturgemälde von Prag, str. 221.
[57]) *Schottky*, Prag, wie es war II. str. 388.

169. *Obora a Štěpnice trvale spojeny r. 1845. Dějiny jejich od toho léta.*

Dne 3. července 1844 usnesli se stavové zemští prositi císaře Ferdinanda jako krále Českého za přikázání Bubenečské štěpnice do jejich správy i za definitivní sjednocení její s Oborou. Na to Jeho Veličenstvo rozhodnutím ze dne 3. května 1845 vyhověl prosbě a dal k tomu své svolení, aby Štěpnice Bubenečská s Oborou tamní trvale se spojila a vešla ve správu a užívání českých stavu rovněž tak, jako před časem řečená Obora k jejich správě a užívání byla přikázána. Výminky přitom stanovené anebo stavům na paměť uvedené byly, že spojené sady zůstanou přístupny Pražskému obecenstvu na jeho zotavenou, že udržování jich v dobrém stavu má se díti z Oborního fondu, aneb kdyby důchod ten nestačil, z fondu domestikálního, a že vlastnictví sadů i svobodná disposice o nich zůstanou vyhrazeny Jeho Veličenstvu jako králi Českému. Dekret dvorské kanceláře o tom má datum 6. května 1845.[58])

Když předtím v roce 1840 změřeny byly pozemky pro stabilní katastr, shledalo se, že Obora zabírá celkem 204 jitra 226 □ sáhů půdy. Díl toho v míře 1 jitra 1020 □ sáhů kryly budovy; díl o 153 jitrech 160 □ sáhách byl polem; na 16 jitrech 1115 □ sáhách prostíraly se louky; 8 jiter 265 □ sáhů zůstávalo pastvinou, ostatek pak v míře 24 jiter 866 □ připadal na sady, cesty a potok. Ježto s Oborou splývala Štěpnice, dodejme, že celková míra Štěpnice byla 19 jiter 38 □ sáhů, tak že oba sady pospolu držely 223 jitra 264 □ sáhy. Zřízením *státní dráhy* po roce 1846 ubylo Oboře 10 jiter 1508 □ sáhů, Štěpnici 2 jitra 329 □ sáhů a palouku za Oborou 142 □ sáhy. O peníz za pozemky, jež dráha zabrala, hlásil se zemský výbor, uváděje, že úbytkem půdy ztenčil se užitkový důchod ze sadů. Avšak žádost jeho, řízená k Jeho Veličenstvu r. 1851, nebyla panovníkovi předložena, poněvadž ministerstvo vnitra s ministerstvem financí usoudila, že peníz za pozemky náleží eráru. Proti tomu zemský výbor hájil věty, že výkupný peníz náleží Jeho Veličenstvu jako králi Českému; nemohl však v pravé místo uhoditi, když o to šlo, aby pověděl, do které pokladny měl by splynouti. Řečená ministerstva nepřiznala váhy předneseným důvodům; nýbrž prohlásila, že pokládají Oboru a Štěpnici za součástku státního majetku. Když potom ani finanční prokuratuře ani nejvyššímu hofmistrovství nevidělo se hájiti královského vlastnického práva k řečeným sadům, názor c. k. ministerstev, že peníz za pozemky, ke dráze postoupené, náleží eráru, zůstal o své míře a váze.[59])

Při přerodech zemské ústavy v Čechách bylo v roce 1852 nejvyššímu zemskému sudí Leopoldu hraběti Thunovi zříci se předsednictví stavovského výboru a odevzdati je místodržiteli Karlu svobodnému pánu Mecséryuu de Tsoor. Nový předseda, ač mnohá léta ztrávil za úředníckým stolem, měl přece smysl pro umění a sám upozornil na to, že královská

[58]) *Machač*, Koruna Česká vlastníkem král. hradu Pražského, str. 172.
[59]) *Machač* l. c. str. 172 n. *Rieger*, O král. hradě Pražském, str. 160 n.

dvorana v Oboře střízlivými tvary svého vnějšku neskýtá dobrého dojmu. Bylo pak z usnesení zemského výboru jednáno s professorem architektury Bernardem Gruebrem, aby podal návrh k úpravě její façady třebas i přístavbou. Ježto původní budova měla býti zachována, Grueber zpestřil podobu její tím, že navrhl přistavěti se tři strany vysoký světlý ochoz a nad ochozem nekrytou galerii. Sloh volil gotický, k jehož rázu přizpůsobil poněkud svrchní díl starého stavení, pokud nad ochoz vyniká. Podle plánu toho, zaručujícího dvoraně nový pěkný vzhled, stavba vykonána byla r. 1855. Náklad na ni vedl zemský výbor.

Od loveckého zámku ke královské dvoraně sestupovalo se jen pěšinou, neboť mezi těmi budovami je příkrý svah vrchu. Když po přestavbě dvorany ozývaly se hlasy a přímluvy, aby byla zřízena jízdní cesta od zámku k dvoraně, zemský výbor dal vyměřiti silnici vedoucí oklikou k nynější remise elektrické dráhy, tudíž k místu nedalekému od dvorany, a vybrati ji nákladnou vykopávkou r. 1861. Komu přičítána byla zásluha o novou cestu, seznati lze z toho, že nazvali ji *silnicí Mecséryho*. Nad jejím východiskem zdvihá se památní kámen s nápisem »Mecsérova silnice 1861«.

V čas, kdy Obora dostala se do správy pánů stavů, nebylo nic vymíněno nebo zvlášť ustanoveno o tamním loveckém zámku. Stavové zemští užívajíce tudíž zámku s Oborou, propůjčovali ho za letohrádek nejvyšším purkrabím Pražským. Také prvnímu místodržiteli Karlu svobodnému pánu Mecsérymu, jenž po zániku nejvyššího purkrabství byl správcem země, stavové nabídli zámek za letní bydliště; i sídlel v něm v letech 1849—1860 Když pak uvedením v život nového zřízení zemského postavení místodržitelovo se změnilo, přísedící zemského výboru dr. Adolf Pinkas dne 11. května 1861 učinil návrh, aby výbor se usnesl nabídnouti loveckÝ zámek v Oboře za obydlí nejvyššímu zemskému maršálkovi. Proti tomu zdvihl odpor místodržitel Antonín hrabě Forgács (r. 1860—1861), prohlásiv, že nelze propůjčovati zámku bez nejvyššího schválení. Zemský výbor neuznával názor místodržitelův za správný; než nejvyšším rozhodnutím ze dne 17. února 1863 panovník vyhradil si pro dobu, pokud Bubenečská obora a s ní spojená Štěpnice zůstanou ve správě zemského zastupitelstva, jednak užívati lovčího zámku pro svůj dvůr, jednak povolovati k tomu po návrhu státního ministerstva, aby zámku na čas jiné osoby směly užívati. Podání, které potom zemský výbor učinil, žádaje, aby zámek přešel do správy dvorního erára, bylo zamítnuto.[60]) Z císařského dovolení směli užívati letohrádku místodržitelé Arnošt baron Kellersperk (r. 1861 až 1863), Richard hrabě Belcredi (r. 1863 1865), Antonín hrabě Lažanský (r. 1865—1866), Karel hrabě Rothkirch-Panthen (r. 1866 1867), Arnošt hrabě Kellersperk (r. 1867—1868), Alexandr baron Koller (r. 1868 1870),

[60]) *Machač*, Koruna Česká vlastníkem král. hradu Pražského, str 173. *Rieger*, O král. hradě Pražském, str. 162 nn.

Alexandr Konstantin hrabě Mensdorff-Pouilly (r. 1870—1871), Václav rytíř Rieger z Riegenshofen (r. 1871), Bohuslav hrabě Chotek (r. 1871), Alexandr baron Koller (r. 1871—1874), Filip baron Weber (r. 1874—1881), Alfréd baron Kraus (r. 1881—1889), dr. František hrabě Thun z Hohensteina (r. 1889—1896), Karel hrabě Coudenhove (r. 1896—1911), dr. Franti šek kníže Thun (r. 1911—1915), Max hrabě Coudenhove (od r. 1915).

Když zveřejněním sadů Bubenečských přední cesty tamní staly se veřejnými, zemský výbor uvedl je na míru silnic a dožádal se toho, že c. k. silniční ředitelství přijalo je v konservaci. Obyvatelstvu okolních vsí byla pak ohlášena zápověď, že nikdo nesmí při silnicích pásti dobytek ani po silnicích jej honiti (r. 1831). V pozdější době, nevíme z jaké příčiny, dostala se zase na přetřes otázka, komu náleží pečovati o dobrý stav silnic ve Štěpnici a Oboře. Zemský výbor odmítal požadavek úřadů, aby jeho nákladem silnice byly uchovávány, i ukazoval na dvorní erár jako vlastníka sadů. Jak svědčí přípis c. k. místodržitelství ze dne 18. ledna 1862 zůstalo konečně na tom, že silnice v Oboře mají udržovány býti erárem silničním, ježto by přikázáním jich nejvyššímu dvornímu erár u žádné úspory ve vydáních státních se nedosáhlo.[61])

Po válečných dnech roku 1866 oddíl Pruského vojska ubytoval se v Bubenči a krom jiných stavení vyhledal si přístřeší v komnatách Oborního loveckého zámku. Když pak obci Bubenečské nebylo zcela nahrazeno, co vydala na ubytování vojáků, představenstvo její rozvrhlo nedoplatek na místní majetníky a žádalo zejména na zemském výboru, aby podle učiněné repartice splatil k obci 149 zl. 4 kr. Na to dopisem téhož výboru ze dne 22. července 1869 dána byla odpověď, že obec může sic vyhledávati i domáhati se náhrady za uchránění cizího majetku před škodou, sama-li přitom škody doznala, avšak za to, že loveckého zámku v Oboře, jehož zemský výbor není užívatelem, před ubytováním nepřátelského vojska ať svou vinou ať bez viny neuchránila, že zemský výbor není ani povinen ani nemá mravního závazku dávati jaké náhrady.[62])

Z jara roku 1867 přikročilo se ke stavbě trati *Buštěhradské dráhy* z nádraží na Brusce do nádraží v Bubnech. Řečená dráha profala a rozryla jižní část Obory, i ubrala sadům asi 2 jitra půdy. Pro hlídače trati vystavěn byl nad tunelem velmi úhledný domek švýcarského slohu o jednom poschodí (čís. pop. 74). Když po čase správa dráhy zrušila místo hlídačské a propůjčila pozemek za příbytek svému úředníku, množily se stesky návštěvníků Obory, že jsou obtěžováni včelami, jež úředník chová v zahrádce. Zemský výbor, aby zhostil se cizí enklávy, koupil domek od ředitelstva dráhy a ustanovil jej za obydlí Oborním hlídačům.

Již v letech 50tých minulého století c. k. vlasteneckohospodářská společnost pořádala v Oboře výstavy dobytka a hospodářských strojů. Tak

[61]) *Rieger* l. c. str. 163.
[62]) Listina městského archivu v Bubenči.

víme zejména, že velká výstava z r. 1856 konána byla v místech bývalého rybníka před dvoranou.[63]) Nástupkyně řečené společnosti zemědělská rada pro království České získala nájmem od zemského výboru *výstaviště* po východní straně poplužního dvora v Oboře r. 1874 a s podporou c. k. ministerstva orby zřídila na něm stálé výstavní budovy. Bylo to pět velikých kůlen, obstupujících prostranné nádvoří se strany severní, západní a jižní, a malé stavení při vchodu na straně jihovýchodní. Tam konaly se výstavní trhy v letech 1875 a 1876, hospodářskoprůmyslová výstava r. 1877, mezinárodní hospodářský trh s výstavou dobytka a drůbeže r. 1878, zemská výstava hospodářskoprůmyslová r. 1883. V přípravách na všeobecnou zemskou jubilejní výstavu r. 1891 byla stará stavení stržena a nejen v tom místě, ale i na další veliké prostoře zbudována řada výstavních palácŭ, pavillonů, kiosků, dílen, restaurantů, zábavných lokálů a jiných stavení. Po výstavě jubilejní, jež trvala od 15. května do 18. října a měla do 3 millionů návštěvníků, byly tam namnoze v průmyslovém paláci pořádány výstavy odborné, jako národopisná roku 1895, lékárnická r. 1896, inženýrská a architektonická r. 1898, výstava z obchodní a živnostenské komory Pražské r 1908, ať nic nedíme o hospodářských výstavách, jež zpravidla každého roku se dějí. Na výstavišti v Oboře jsou nyní majetkem zemského výboru tato stavení: Valašská chalupa čís. pop. 46, bývalá administrační budova čís. pop. 66, bývalá poštovní budova čís. pop. 67, Česká chalupa čís. pop. 100, Moderní galerie umění čís. pop. 188.

Mile uvítali Pražané i Bubenečtí, když Belgická společnost, majitelka tramwayové dopravy v Praze, odhodlala se prodloužiti síť *koňské dráhy* do Obory a uvedla ve skutek svůj úmysl r. 1885. Naproti tomu nepodporovali podnik inženýra Františka Křižíka, jenž v roce 1892 zřídil *elektrickou železnici* od stanice lanové dráhy na Letné k loveckému zámku v Oboře. Pro nedostatek pasažérů železnice záhy byla zrušena. V červenci r. 1898 obec města Prahy vykoupila právo Belgické společnosti tramwayové a jala se, počínajíc tratí z Josefského náměstí do Obory, proměňovati koňskou dráhu v *dráhu elektrickou*. Byla pak třeba rozšířiti konečnou stanici poblíž královské dvorany v rozsáhlou remisu.

Z nákladných děl, jimiž obec Pražská dosti činí potřebám veleměsta, nová kanalisace dvěma tepnami svými zavadila o Oboru. Na výklad věci uvedeno buď nejprve, že území v kanalisaci pojaté rozvrženo jest ve dva okrsky: 1. střední a jihozápadní, 2. severovýchodní. K onomu náleží sedm částí Pražských (I—VII) a 19 okolních obcí, k tomuto VIII. část Prahy a Vysočany. Stoková síť prvého okrsku soustředí se v několiku kmenových stok čili sběračů. Kmenová stoka *A* počíná se na Staroměstském náměstí, směřuje na severozápad Mikulášskou třídou, podchází Vltavu, proniká Letnou a spěje Oborou do čisticí stanice v Bubenči. Na silnici pod Letnou u severního konce Čechova mostu vchází do ní sběrač Malostran-

[63]) Archiv zemského výboru, fasc. 28, 483.

ský. Kmenová stoka *B* počíná se na dolním konci města Karlína, podchází Vltavu, probíhá bývalým územím Bubenským a Holešovickým, vniká u elektrárny do Obory a spěje též do čistící stanice v Bubenči. Další pak kmenové stoky *C* a *D* poslouží k odvodu splašků, exkrementů i dešťové vody z území Třešovického, Břevnovského, Dejvického, Bubenečského a na díle i Letné. O stokách pracovalo se počínaje od léta 1893 tak, že koncem roku 1907 délková míra jejich v Praze byla 76.381 *m*, na Smíchově 6.419 *m*, v Bubenči 3.462 *m*. Sběrač *A* docházející tunelem do Obory, odkudž je přístup k němu za domem čís. pop. 11, hotoven byl v letech 1897—1899.

Ubrala-li stavba stok klidu veřejným sadům, větší rozruch nad to způsobily v nich práce zahájené r. 1899 na úpravu Vltavského řečiště z Prahy do Mělníka. Účelem prací bylo opatřiti vodě takovou výši, aby i největší lodi Labské, nákladem obtížené, bez překážky projely. Podle návrhu, jejž podalo stavební podnikatelství Vojtěcha Lanny v Praze, státní správa se zemským výborem r. 1896 rozhodly se kanalisovati vodní cestu z Prahy do Ústí nad Labem čili, ať jinak díme, vzdělati na ní umělé vodní stupně, jež lodím překonávati jest v tak zvaných komorových plavidlech. Kanalisováním řeky zaručovala se po celé délce minimální hloubka vody 2·1 *m*. I byla k vykonání díla zřízena kanalisační komise, a povolen potřebný náklad, k němuž dvě třetiny sumy poskytl stát, třetinu pak dala země. V roce 1899 kanalisační komise skoupivši pozemky za Oborou, přikročila k hloubení průplavu od Holešovic ke komornímu plavidlu u Podbaby. Ježto průplav veden jest přes severní cíp Obory, bylo Oboře rozloučiti se s kusem půdy v míře asi 475 arů. Pro dozorce jezu i jiných navigačních pomůcek, jež umístěny jsou ve zdymadle Trojském, kanalisační komise dala vystavěti dům čís. pop. 174 též na pozemku prv Oborním. V létě roku 1902 brázdily již parní lodi novým průplavem, vyjíždějíce z Karlína a dojíždějíce do Libšic. Ostatní práce kanalisační, kterých třeba bylo na úpravu vodní cesty z Prahy do Mělníka, dokončeny jsou s rokem 1907.

Území Oborní, hledíme-li k výsledkům měření z r. 1840, mělo míry 128 *ha* 42 *a* 34 m^2. Od té doby Oboře půdy ubývalo. Nepočítaje ani, co zabrala dráha elektrická, protože její traf je chodcům přístupna jako jiné silnice: dvě železné dráhy, státní a Buštěhradská, upoutaly asi 756 *a* pozemků Oborních. Další újmu znamenati je v roce 1896, kdy ke stavbě budovy c. k. umělecké akademie na Letné bylo postoupiti kus půdy asi o 34 *a*. O úbytku z roku 1899 zmínili jsme se maličko výše. Než ani na něm nebylo dosti. Když po ukončení prací navigačních došlo ke stavbě mřížového plotu na místo staré ohradní zdi po severovýchodní straně sadů mezi domem jezného a Pražskou elektrárnou, vypuštěn byl z Obory pruh země asi o 69 *a*. Zato náhradou připadne k ní pozemek mezi bývalým Vltavským ramenem a severozápadní částkou ohradní zdi.

Na základě obecního zákona, vydaného cís. patentem ze dne 24. dubna 1859, a říšského zákona ze dne 5. března 1862, jehož ustanovení, vyjádřené článkem I., přešlo do obecního zřízení pro království České ze dne 16. dubna 1864, Královská obora v Bubenči jako pozemek náležitý k loveckému zámku, kterýž k tomu je určen, aby v něm bydlili neb na čas se zdržovali Jeho Veličenstvo císař anebo členové nejvyššího dvora, *jest vyňata ze svazku obce Bubenečské.* K úředním výkonům v ní, jichž potřeba se nahodí, šetřiti je místodržitelského vynesení ze dne 28. prosince 1892, čís. 155.501, kterým po svolení nejvyššího hofmistrovského úřadu a po dohodě se zemským výborem království Českého je ustanoveno, že úkoly v samostatný obor působnosti obce náležející obstarává v Oboře zemský výbor, kdežto úkoly přeneseného oboru působnosti obce vykonávati tam náleží c. k. okresnímu hejtmanství Smíchovskému s výhradou kusů připadajících do působnosti zeměpanských úřadů policejních.[64])

Pokud péče o úpravu Oborních sadů spočívala na bedrách stavovského zemského zahradníka Jiřího Braula (r. 1831—1880), nemnoho dálo se na jejich zdokonalení, ač Braul hned zprvu měl ku pomoci 6 tovaryšů a později i více. Za něho libosady přestávaly na dvou místech: na nádvoří loveckého zámku a na území mezi Bubenčem a západní hrází bývalého velkého rybníka. Onen sad byl horní, tento dolní. O původu dolního sadu netřeba mnoho vykládati. Když Štěpnice r. 1845 trvale spojila se s Oborou, páni stavové dali rozkaz, aby anglický park, založený ve Štěpnici hrabětem Jindřichem Františkem Rottenhanem, rozšířen byl do Obory na poli, které sáhalo od Štěpnice až k řečené hrázi. Tomu stalo se dosti prodloužením cest, úpravou pažitů a štípením stromoví. Z roku 1850 dochází zpráva, že v nové části parku založen byl březový hájek při silnici, která směřuje ze Štěpnice do stromořadí za velkým rybníkem. O něco později zřízena tam přízemní fontána s vodotryskem. Jinak zase zrušen byl rybníček ve Štěpnici, svlažující přes míru jihovýchodní kout její.

Doba utěšeného rozvoje sadů počala se teprve roku 1880, kdy po odchodu Braulově ustanoven byl zahradníkem *Karel Rozínek*, a kdy zemskému výboru dostalo se svolení ze sněmu, že smí na zdokonalování a rozšiřování sadů v Oboře vydávati ročně 3000 zl. Hned v tom roce přikročilo se ke hloubení rybníka ve středních místech bývalého velkého rybníka. Okolí nového rybníka od jeho břehu až k okružní silnici bylo vyhlédnuto za další díl parku. Tam prodlením času bystrý um a dovedná ruka řídícího zahradníka vykouzlily sady, jež svou rozmanitostí, lepostí tvarů, ladem barev unášejí mysl. Skupiny ušlechtilého stromoví, háje, křoviny, palouky, protkané cestami a poskytující průzory, jež jsou hodny malířského štětce, snoubí se s koberci vzácného bylinstva a loubím květinových keřů; kdežto nad úroveň nových sadů povznáší se bývalý ostrůvek se stromnými titány. Na oživení jižní části parku pod restaurační esplana-

[64]) *Pražák*, Rakouské právo ústavní I. str. 55.

dou založen byl druhý rybník, objímající ostrov a propouštějící vodu do bývalé Štěpnice.

Sady na starém rybničním dně teprv se ujímaly, a již zahájena byla práce o další rozšíření parku na velkém prostranství mezi nynější remisou elektrické dráhy a výstavištěm, kdež nájemce poplužního dvora mival nejúrodnější polnosti. V těch místech tedy byly upraveny pohodlné cesty a pěšiny, založeny pažity, vsazeny křoviny i lesní stromoví. Kde podle cest hodilo se zpestřiti krajinu vnadnými barvami, položeny jsou koberce květin a lemy trávníků.

Zahradník Karel Rozínek (r. 1880—1913) věnoval útlou péči starému stromořadí podél silnic, aby mohutné kmeny a majestátní koruny jejich byly zachovány, kdežto divoké stromoví, jemuž předchudce jeho z míry byl přízniv, nahradil vesměs ušlechtilými druhy. Jeho přičiněním školka, založená r. 1855 u bývalého dvora při severní Oborní zdi, vzrostla do velkých rozměrů; podobně také byla rozšířena pařeniště u cesty od loveckého zámku k Holešovicům, a skleník tamní přestavbou zdokonalen.

Za nynější jistě obdivuhodný rozkvět svůj Královská obora v Bubenči děkuje stálé přízni dvou nejvyšších zemských maršálku Jiřího Kristiána knížete z Lobkovic (r. 1881—1908) a Ferdinanda Jiřího Augusta prince z Lobkovic (r. 1908—1913). Nemalou měrou přispěli k němu i ti přísedící zemského výboru, kteří zastávali úřad inspektorů Obory. Jejich příručím byl rada zemského výboru, mající příbytek v Oboře v domě čís. pop. 11 a vykonávající dozor na sady.

Za příprav na jubilejní zemskou výstavu r. 1890 ujala se myšlenka zříditi v Oboře *druhou restauraci*. Ježto všech místností tamního poplužního dvora čís. pop. 21 nebylo již třeba k ekonomii, zemský výbor uváděje myšlenku ve skutek, dal některé z nich upraviti v hostinec a postaral se o to, aby pro besedování hostí pod širým nebem štípen byl kaštanový sad po severní straně dvora. Říditi novou restauraci přijal pak na sebe nájemce řečeného dvora pan Josef Bukovský, jenž úkolu tomu posud dosti činí.

170. *Obyvatelstvo Bubenečské.*

V roce 1783 Bubeneč s Královským mlýnem, Štěpnicí a Oborou měl asi 350 obyvatelů.[65]) Podle zaměstnání je třídě byli mezi nimi polní hospodáři, kováři, krejčí, lesník, mlékaři, mlynář, nádeníci, ovčáci, pekaři, plavci, povozníci, řezníci, správci hospodářství, šafáři, šenkýři, ševci, traktéři, vinaři, zahradníci, zedníci, hospodářská čeleď a mlynářská chasa. O cha-

[65]) Co uvedl *Tůma* ve Stručných dějinách obce Bubenče (str. 3), že r. 1780 bylo tam napočteno v 59 stavením 475 obyvatelů, není správné. Počty ty jsou přepsány ze *Sommerovy* topografie Das Königreich Böhmen, XIII. Rakonitzer Kreis (vyd. r. 1845) str. 209 a z *Palackého* Popisu království Českého (vyd. r. 1848) str. 14, i přísluší jen k r. 1843, kdy v purkrabském díle vsi Bubenče bylo 475 obyvatelů.

rakteru podruhů Bubenečských docházejí zprávy nepříznivé. Farář František Horáček (r. 1801—1806) ve svém dobrozdání o nich napsal, že jsou rozpustilí, nemravní a neposlouchají duchovního pastýře. K tomu přirovnati dlužno, co poznamenal nástupce Horáčkův Josef Kubík: O Bubenečských jde špatná pověst, neboť někteří z nich jsou pokaženi neřestmi velkého města. Ale většina je dobrá. Nedostatky zaviněné nedbalým vychováním lze napraviti jednak přísností jednak laskavostí. Největší rozpustilce zkrotil již zbožný ředitel purkrabských statků František Guttenberger. Rodiče docházející za živností do Prahy obmeškávají služby boží, a děti čekajíce na návrat rodičů, nejdou do školy.[66])

V roce 1830 bylo v Bubenči 651 obyvatel (mezi nimi 7 židů). Ježto zatím došlo k založení *cihelny* u Podbabské silnice a *bělidla* v Císařském mlýně, přibylo řemeslníků, dělníků a úřednictva. Ve vsi nově shledáváme tesaře, truhláře, zámečníka, cihláře, běliče, správce cihelny, účetního při bělidle a také ranhojiče; o něco později, kdy v Císařském mlýně byla již *kartounka* a *papírna*, hrnčíře, papírníka, rytce, sedláře, sekerníka, tiskaře kartounů a tovární účetní, z obchodníků pak krupaře a kupce. Zmínky zasluhuje, že v roce 1844 pekař Jan Gothard žádal za svolení, aby směl při svém obchodě míti kavárnu.[67])

Počet obyvatelstva rostl pak tak, že r. 1850 žilo v Bubenči 877 lidí (mezi nimi 17 židů). Z polních hospodářů jeden byl povozníkem. V řemeslech pracovali: kominík, 3 kováři, 5 krejčí, mlynář, 4 pekaři, 2 řezníci, 3 sedláři, sekerník, sklenář, 9 ševců, 6 tesařů, 2 truhláři, zámečník, 10 zedníků. Řemeslníci měli 21 tovaryše a 9 učeníků. V sadech a zahradách zaměstnáno bylo 9 zahradníků. Z nich stavovský zemský zahradník měl 6 tovaryšů a 2 učedníky. Obchodem zabývali se 2 jednatelé (jeden z nich byl obilní handlíř), 2 krupaři, kupec, 4 hostinští. Obchodní pomocníci byli kupecký mládenec a sklepník. V různých oborech živnost sobě hledalo 16 dělníků, 6 nádeníků, 2 plavci. Ve dvorech sloužilo 5 kočí, 6 oráčů, 2 poklasní, 3 ponocní, 2 skotáci, 3 šafáři. V cihelně byl hlídač, cihlář a dělník, při bělidle běličí. V kartounce pracovali kolorista, 2 rytci a 4 tiskaři. K opatrování Císařského mlýna zvláště za noční doby ustanoven byl hlídač. Při *železné dráze* místo měli faktor, 6 hlídačů a dělník. Z úřednictva přebývali v Bubenči 2 hospodářští správcové a 3 účetní. Také bydlil tam cestář. K osobám o veřejném postavení náleželi farář, kaplan, učitel, podučitel, ranhojič. Pro úplnost výčtu buďte jmenováni ještě kostelník a hrobař.[68])

Za válečného léta 1866 klesl poněkud počet obyvatelstva; ale potom rychle se zotavil a překročil 1000. I nebylo by od místa sledovati další vývoj živnostenské podnikavosti a společného svrstvení místního obyvatelstva, jak k tomu dobrou pomoc skýtají výkazy statistické ústředny ve

[66]) Kniha paměť. AF v Bubenči (II.).
[67]) Archiv zemského výboru fasc. 28, 629.
[68]) Consignatio animarum v AF Bubenečském.

Vádni a adresáře Pražské; avšak to my zůstavujeme topografu nové doby, uvadajíce toliko, že při sčítání lidu r. 1880 bylo v Bubenči 1.394 obyvatelů, r. 1890 1.698 (z nich 188 německého jazyka obcovacího), r. 1900 5.428, r. 1910 10.657 (z nich 741 něm. jazyka obcovacího).

171. *Správa obce na sklonku doby poddanské.*

Při Josefské berní regulaci r. 1784 Bubeneč jako obec veská spolu s Bubny, též obcí veskou, přivtělen byl ke katastrální čili berní obci Holešovické. Než tím činem nezměnilo se jeho obecní zřízení; neboť i pravomoc vrchnosti i pusobnost rychtáře a konšelů zůstala, jaká bývala. Od té doby počínaje rychtářovali v Bubenči: *Václav Červenka* (r. 1784), *Jan Helcl* (r. 1786—1799), jenž v posledních čtyřech letech života byl také přísežným odhadcem emfyteutních realit, *Jan Černý* (r. 1800—1805), *Jiří Heindl* (r. 1805, 1810), *Tomáš Bauer* (r. 1814), *František Dejml* (r. 1817, 1824), *Jiří Heindl* (r. 1827, 1832), *Michal Jašinský* (r. 1834—1850). O konšelích místních neshledali jsme než jen stručnou zmínku z r. 1797. Byloť tehdáž z krajského úřadu v Rakovníce uloženo hospodářskému úřadu purkrabskému, aby pořídil subrepartiční výkaz příplatku, který ulehl na poddané Bubenečské a Podbabské, protože při zjednávání budovy pro školu nekonali prací nádenických a povozních, jakými by jinak byli povinni, i aby k výkazu přiložil vyjádření kontribuentů, rychtářů a konšelů, zda chtějí zaplatiti najednou nebo po lhůtách.[69]) V témž roce připomíná se konšel Bubenečský Jan Černý.

Rychtář sloužil namnoze jen za čest, neboť roční odměna jeho 1 zl. 33 kr. byla spíše zpropitným než platem. Když rozvojem vsi jako letního sídliště některých Pražanů a závodem průmyslových dílen v místě přibylo výkonu, jichž rychtář aneb, jak již se říkalo, představený obce z rozkazu vyšších úřadů měl se účastniti, Michal Jašinský dodal si srdce a vypravil k zemskému výboru spis (ze dne 21. listopadu 1838), v němž žádal, aby mu vykázána byla slušná odměna za to, že zastává úřad představenský. Důvody přednesl stručně, ale nezapomněl na nic, co by mělo váhu. Pověděv především, že slouží již na pátý rok k úplné spokojenosti slavné vrchnosti, naznačil, že v Bubenči nemůže představeným býti kdokoli, protože letního času přebývají tam osoby hledící na ušlechtilé chování, jako nejvyšší pan purkrabí a mnozí Pražané. Potom uvedl obtíže agendy: v Císařském mlýně jsou dvě továrny, v Oboře odlehlý dvůr a hostinec o velkém stoku lidstva; ve vsi bývá ubytováno vojsko; řeka přináší utopence; noční dobou vznikají požáry; zhusta konají se komise; je třeba všade dohlédati, pokoj zjednávati, pořádek udržovati, pečovati o bezpečnost, konati pochůzky sem a tam a neustále býti pohotově. Z toho je ztráta času, spotřeba oděvu, peněžný výdej, ano někdy i nebezpečenství

[69]) Kniha paměť. v AF. Bubenečském (I.) str. 289 n.

života. Žadatel živí sebe a rodinu řemeslem pekařským; nemůže-li řemeslu věnovati všechen čas, doznává újmy jeho živnost. Odměna, jaké se mu dostává, totiž 1 zl. 33 kr. ročně, není náhrada k pracím a obtížím služby přiměřena. Ježto v jiných obcích představení mají slušné roční platy, prosí, aby i jemu takový plat byl vykázán.[70]) Pohříchu nevíme, jaké odpovědi žadatel se dočkal. Zamítavá asi nebyla, neboť Jačinský zastával pak ještě po 11 let úřad představenský.

Správa *obecního jmění* nedávala rychtáři mnoho práce. Jednak jmění bylo malé a i bez účtů přehledné, jednak disponoval jím především vrchnostenský úřad. Podle spisu Josefského katastru náleželo obci Bubenči pastviště u rybníčka o 599¾ □ sáhu (čís. top. 511) a pastviště na Zátorách o 2 jitrech 320 □ sáhách (čís. top. 566). Kromě toho bylo jí připsáno zádušní pastviště Na plácku o 1 jitru 287 □ sáhách (č. t. 554), ale jen na omylnou zprávu tehdejšího rychtáře. Zápis neměl tudíž platnosti. V roce 1786 počítalo se, že roční výnos z obecních pozemků činí 10 zl. 41 kr. Cesty a lada na návsi, ač obci náležely, nebyly pojaty do katastru, protože daň z nich nešla.

Jak již na jiném místě jsme pověděli, obec Bubenečská r. 1809 prodala pastviště na Zátorách Josefu Rottenbergrovi, majiteli dvorce čís. pop. 43. I stržila za ně 125 zl. Pozemek u rybníčka zmenšil se tím, že v letech 1782—1790 byly z něho vydány díly soukromníkům, aby na nich vystavěli si domy (čís. pop. 28, 29, 38, 39, 53). Obec získala tím roční příjem 7 zl. 39 kr. Asi od roku 1752, kdy na obecním pozemku V sadech zbudován byl domek čís. pop. 2, plynul do jejího důchodu plat, jehož míra není nám známa.

Když pro nový katastr měřeny byly pozemky v Bubenči r. 1840, shledalo se, že obci náleží celkem 1 jitro 1550 □ sáhů půdy. V tom počtu zahrnuta jest náves, cesty a břehy k cestám přiléhající. Parcelní protokol uvádí zejména pastvinu o 160 □ sáhách (čís. 52), pastvinu o 325 □ sáhách (čís. 82), pastvinu o 95 □ sáhách (čís. 87), pastvinu o 25 □ sáhách (čís. 96), pastvinu o 50 □ sáhách (čís. 103), pastvinu o 200 □ sáhách (čís. 242), lado o 525 □ sáhách (čís. 613), lado o 690 □ sáhách (čís. 614), lado o 55 □ sáhách (čís. 615), lado o 190 □ sáhách (čís. 616), lado o 385 □ sáhách (čís. 636), lado o 15 □ sáhách (čís. 701), lado o 435 □ sáhách (čís. 702).

O potřeby obecní, pokud na ně bylo třeba nákladu, starala se vrchnost. Majetníci Bubenečtí r. 1850 projevili svou uznalost veleslavným pánům stavům království Českého jako bývalé milostivé vrchnosti, která vždy otcovsky a neunavně byla pečliva o blaho obce Bubenečské, zvolivše je za prvního člena obecního výboru. Někdy ovšem vrchnost přispěla více přímluvou k jiným činitelům než penězi ze svých fondů. Tak na její přímluvu r. 1829 silniční erár ujal se *cesty vedoucí vsí* a dal ji upraviti v pevnou silnici. Cestou a potomní silnicí míněny jsou nynější ulice Svatojir-

[70]) Listina býv. archivu stavovského v AZ.

[illegible]nici a Školská. K její úpravě přispěla obec jen nepatrným dílem, davši tušim vysaditi lipové stromořadí ve Svatojirské ulici. O dvě léta později pořízeno bylo zábradlí k cestám v nynější Zahradní ulici a V sadech i při nové silnici proti kostelu. Zemskému domestikálnímu fondu vzešlo tím vydání 114 zl. 34 kr. Protože obecní *rybníček* aneb již jen močál na nynějším dolním náměstí nepřidával krásy tamní končině, páni stavové povolili náklad 268 zl. 19½ kr., aby rybníček byl vyčistěn, vydlážděn a pevným břehem opatřen. Zbývalo pak prodloužiti stoku, z rybníčka vedenou, zasypati strouhu u Slamníka, rozšířiti v těch místech silnici a zříditi na ní rigoly. Jakkoli práce ty připadaly v terrain zemské silnice, silniční ředitelství nechtělo již bráti je na sebe a jestliže přece k tomu se odhodlalo, učinilo tak teprve po přímluvě nejvyššího purkrabí Karla hraběte Chotka.[71])

O pomůcku k hájení majetku proti ohni vrchnost postarala se tím, že koupila stříkačku, jež měla sloužiti nejen Bubenči a Královské oboře, ale i vsi Holešovicům. V týž čas, to jest roku 1831, zjednány byly další hasicí nástroje, žebříky, háky a vodní koše.[72])

172. *Zrušení poddanství a vyvazení pozemkového majetku.*

Říšským zákonem ze dne 7. září 1848 prohlášen byl konec poddanství i konec závazků, jež z bývalého poměru pána k poddanému vzrostly a s ním trvaly. V Bubenči tím zákonem za své vzaly dvě pozemkové vrchnosti, páni stavové zeměští a vlastník deskového dvora čís. pop. 6. Hledíme-li k prvé z nich, úvazky k ní záležely v ročních pozemkových platech, v ročních platech, jimiž někteří majetníci vykoupili povinnost k robotě, v platě laudemijním, v povozníckě robotě a pěší robotě. O podrobnostech dávek a břemen, zejména čím kdo byl povinen, netřeba se šířiti, protože je pověděno výše na vhodných místech. Jen to dodáno buď, co čteme v konceptu urbárního kontraktu vsi Bubenče z roku 1786: »Při této obci domkáři a podruzi posílky v zemských důležitostech na míli cesty povinni jsou darmo konati.[73]) Zápis ten sám o sobě nemůže pokládán býti za správný. Pokud se týče domkářů, přičiňujeme k němu výklad: Ježto vrchnost Bubenečská neměla na blízku režijního dvora, u něhož by domkáři konali robotu, ukládala jim roční plat místo roboty; při tom však nemohla nikoho nutiti, aby platil, chtěl-li konati robotu. Takovým domkářům bylo tudíž obstarávati »posílky v zemských důležitostech na míli cesty«, což počítalo se jim za pěší robotu. Jinak sotva lze uvěřiti, že by mimo plat nebo robotu byli ještě povinni vykonávati posílky. Podruzi pak vůbec neměli urbárních povinností.

Způsob, jakým v letech 1849—1853 sesouvala se vrchnostní platební břemena s pozemků a domů, je obecně znám. Roboty uvedeny byly na

[71]) Listiny býv. archivu stavovského v AZ.
[72]) [illegible]že.
[73]) Listiny Josefského katastru v AZ.

peněžný plat, načež roční platy ať pozemkové ať výkupné čili reluiční se kapitalisovaly, a díl kapitálu, to jest dvě třetiny jeho položily se za náhradu bývalé vrchnosti, která zákonem prv řečeným pozbyla práva k platu nebo k robotě. Potom bývalý urbárník splácel jednu třetinu dotčeného kapitálu k vyvazovacímu fondu, kdežto druhou třetinu platil zemský fond. Podobným způsobem byly vyvazovány i kostelní desátky. Šlo-li však o pozemkový plat, jenž zakládal se na emfyteutní smlouvě, anebo o práce a dávky, založené na emfyteutní smlouvě, povinník vybavoval se z nich dvěma třetinami kapitálu, a ne jednou. Plat laudemijní celý nesměl ovšem býti kapitalisován než jen poměrný roční díl jeho.

Panství druhé vrchnosti v Bubenči přestávalo na mále, ba na nejmenším kuse, jaký byl možný. Vztahovalo se toliko k jednomu poddanému, držiteli domku čís. pop. 16, jenž měl povinnost dávati vlastníkovi deskového statku Předního a Středního Ovence roční pozemkový plat 1 zl. 10 kr. a vypomáhati o žních při jeho dvoře. Tu pak na výzvu od úřadu došlou vlastník statku Jan Schlöcht dne 1. prosince 1848 prohlásil, že propouští majitele domku čís. pop. 16 ze závazku pracovati ve žních při dotčeném dvoře.

173. *Počátek obecní samosprávy.*

Podle úpravy nového katastru veská obec Bubeneč oddělena byla od katastrální obce Holešovické a stala se o sobě obcí katastrální r. 1840. Její území, jak tehdejší geometři měřením stanovili a na mapě naznačili, zabíralo 728 jiter 615 □ sáhů čili 419 *ha* 15 *a* 90 m^2. Výměra ta nebyla správna; neboť revisemi se shledalo, že území Bubenečské je asi o 2 ha větší. Jinak dlužno uznati, že ani na nových mapách parcelly pozemkové a stavební nejsou přesně zobrazeny. Nedostatku tomu bude spomoženo teprve měřením úhlů a délek methodou polygonometrickou.

Když vyhlášeno bylo tak zvané provisorní zřízení obecní ze dne 17. března 1849, katastrální obec Bubeneč (vlastně Přední Ovenec) ustavila se v *obec politickou*. Po přípravách, jichž bylo třeba, přikročilo se k volbě obecního výboru a obecního představenstva dne 17. září 1850. V ten den farář Karel Ulík konal slavné bohoslužby za zdar vážného úkolu. Voličove shromáždili se v Královské dvoraně v Oboře, kdež c. k. okresní komisař ze Smíchova uvítal je »ráznou« promluvou a výkladem zákonných ustanovení o volbě. Ať již jen výsledek volebního aktu a výběru představenstva povíme, za starostu obce obrán byl *Jan Schlöcht*, za radní osoby Michal Jašinský, bývalý rychtář a představený, a Ignác Böhm, majitel domu, za obecní starší zeměstí stavové království Českého, Václav Holovský, Karel Bellmann, majitelé realit, Jiří Braul, král. stavovský zahradník, Josef Ludvík a Cyril Krčka, majitelé realit. Nové představenstvo pozdraveno bývši intradami hudebního sboru, jenž vyčkával před dvoranou, odebralo se do kostela vykonat přísahu zákonem uloženou. Tam je uvítal duchovní správce a proslovil řeč, to jim na srdce vkládající, aby

vždy a všude prohlédali k blahu svobodné obce, kterou říditi jsou nyní povoláni, aby byli hotovi statek i hrdlo pro ni nastaviti, aby při všech činech pamatovali na to, že pravá svoboda záleží v úctě k zákonům, v plnění povinností, v ochraňování pokoje a občanské svornosti. Po té přísahali starosta a oba radní.[5])

174. *Bubeneč v letech 1850—1886.*

Pamětní kniha, z níž vypsali jsme zprávu o volbě obecního zástupitelstva r. 1850, přičiňuje výklad, proč voliči dali jednomyslně hlasy své Janu Schlöchtovi: jeť to muž, praví, který pro svoji humannost a úslužnost hoden jest obecné důvěry a lásky i požívá největší vážnosti. Podle toho byla dobrá naděje, že řízením prvního starosty ves, která tehdáž pokládána byla za nejvýstavnější a nejpřívětivější v celém království, pokročí ve svém rozkvětu. Doba 36 let, po jakou Schlöcht setrval v úřadě, poskytla mu dosti příležitosti, aby se osvědčil. Když od úvah přejdeme k posudku, vyznati jest, že za prodloužilého starostování Schlöchtova Bubeneč byl udržován v dobrém stavu, a že rovnováha mezi obecním příjmem a vydáním nebyla porušena, ale také dlužno pověděti, že v té době nic nebylo podniknuto, aby Bubeneč, jenž zatím vstoupil v řadu Pražských předměstí, mohl se vykázati aspoň některou předností městskou, jako je dlažba ulic, úprava chodníků, sadů, stok, vodovodu. Jakkoli ozývaly se hlasy, povzbuzující k takovým dílům, starosta Schlöcht lpěl na zásadě šetrnosti. Činil tak ovšem jako největší majitel i přední poplatník v obci. A poněvadž výhoda takové ekonomie nebyla proti mysli jiným velkým majetníkům, těšil se velké oblibě u nich, kdežto on zase přál jim místa na radních lavicích. Z obecních voleb vycházeli pak mužové vždy tíž, nehledě k výminkám, jež vyšší moc způsobila. Řízení obce mělo tudíž bez mála ráz vlády, kterou dosti lehce snášeli ti, kdož byli pamětníci režimu dědičné vrchnosti. A vyskytl-li se přece nespokojenec zastávající názory radě nemilé, nescházelo prostředků na jeho ukrocení. Starosta Schlöcht úřadoval německy a i na české přípisy, jež došly od zeměpanských úřadů, dával německé odpovědi. Od let 60tých měl za písaře Václava Novopackého, potomního poštmistra v Bubenči, jenž na mnoze sám koncipoval, protože starosta nerad zabýval se slovesnou skladbou. Ostatně z tehdejší obecní registratury nemnoho se zachovalo, tak že v příčině věcí paměti hodných odkázáni jsme k jiným pramenům. Že v popise nezůstáváme v mezích let svrchu označených, děje se proto, abychom pospolu vypověděli, co by nebylo radno od sebe děliti.

Vedle jiných úkolů vloženo jest na obecní správu, aby zastávala zdravotní policii, čemuž by sotva mohla stačiti bez *lékaře*. V Bubenči již od roku 1828 přisluhoval svým uměním ranhojič Josef Štein, jejž páni stavové přijali za vrchnostenského lékaře. V odměnu služeb, které konal,

[5]) Kniha paměť. AF v Bubenči (III.) str. 124 nn.

dostávalo se mu ročního platu 100 zl. z fondu domestikálního a 100 zl. z fondu berního. Kromě toho měl deputátem 15 měřic žita a 20 měřic ječmene. Když vrchnosti pominuly, obec Bubenečská vzala na sebe přispívati k remuneraci Josefa Steina, jenž lékařil v Bubenči ještě v roce 1862, 30 zlatými ročně. Později honorovala lékaře větším penízem i podržela jej na svých službách do r. 1895, kdy ustanoven byl společný obvodní lékař pro Bubeneč, Dejvice a okolní obce. Však v roce 1900 Bubeneč vybavil se z toho spolku a zarazil vlastní obvod zdravotní.[75]) Nyní působí v městě 6 lékařů: dr. Karel Mysliveček, městský a školní lékař, dr. František Zeman, školní lékař, dr. Ferdinand Hausmann, dr. Petr Ledvinka, dr. Rudolf Libínský, dr. Josef Polatschek. C. k. policejním lékařem je dr. Josef Strnad, přebývající v Dejvicích.

Rok 1851 přinesl dvě nové věci Bubenči: průvoz státní drahou a c. k. policejní komisařství. O úpravu železniční trati z Prahy do Podmoklí pracovalo se od roku 1846, při čemž některé nálezy starožitnin, památek po předhistorickém obyvatelstvu, zavdaly podnět k bájím. Tak bylo vypravováno i věřeno v Bubenči, že v místech nynějšího nádraží vykopali dělníci truhlici železem pobitou, kterou pro tíhu nemohli ani vyzdvihnouti. Když se povedlo ji otevříti, byla plna zlatých peněz; ale komu poklad připadl, nikdo se nedověděl. Podle všeho pověst o železné truhlici souvisí s nálezem hliněné nádoby o velkých rozměrech (50 cm zvýší), o které tehdejší archaeologové uznali, že je největší z popelnic« v Čechách odkrytých. Na svrchu řečeném dílu dráhy, jež zprvu slula c. k. severní železnicí, pravidelná vozba zahájena byla slavnostní jízdou dne 6. dubna 1851.

Ježto působnost c. k. policejního ředitelství v Praze nepřestává na Praze, ale vztahuje se i k obcím předměstským, byl pro území Bubenečské, Dejvické a Holešovické zřízen *c. k. policejní komisariát* v Bubenči. Zprvu v tom okrese vykonávalo dozorčí službu 6 policejních vojínů a desátník; později dle potřeby rozmnožován byl počet policistů a náčelník jejich opatřen názvem inspektora. V roce 1873 komisařství usídlilo v domě čís. pop. 17, jejž erár získal trhem od předešlého držitele Jiřího Hugona Heznera. V řízením úřadu vystřídali se c. k. policejní komisaři Josef Mládek (r. 1851—1860), Jan Müller (r. 1860—1867), František Pobuda (od r. 1868), Gustav Baumgärtner, Václav Ploch, Jan Sacher (do r. 1882), Václav Dvořák (r. 1882—1891), František Buršík (r. 1891—1895), Norvín šlechtic Nostic (r. 1895—1900), Josef Knahl (od roku 1900). Zatím policejní okres Bubenečský zmenšil se založením komisařství v sedmé části král. hl. města Prahy r. 1895.

Jako v jiných místech a městech širé vlasti tak i v Bubenči oslavován byl den 24. dubna r. 1854, kdy Rakouský cís ř a český král František Josef I. přijímal požehnání ke svému sňatku s Alžbětou, princeznou Bavorskou. Do věnce slavnosti, v řečený den konané, vložil především hudební

[75]) *Tůma* Stručné dějiny obce Bubenče, str. 3.

sbor Bubenečský nejlepší květy svého umění. Po službách božích účastníci [illegible] se na nynějším horním náměstí, kdež vyslechše promluvu faráře Antonína Hory, přihlíželi k tomu, jak školní mládež zasazuje před školou dvé lip na pamět radostné události. Někteří majetní občané pamatovali již zpředu, aby dětem a chudým dána byla příležitost ke zvláštnímu potěšení. Složiliť se tak, že z jejich darování obdrželi školní děti, [illegible] bylo 120, po stříbrném desítníku, třech koláčích a obrázku, a 26 místních chudých po zlatníku a pecnu chleba.

Při zakládání nových poštovních úřadů po roce 1850 bylo záhy pamatováno i na Bubeneč. Pošta zdejší, zřízená v roce 1857, měla zprvu široký dodávací okres, to jest území katastrálních obcí Bohnic, Bubenče, Dejvic, Horoměřic, Lysolej, Nebušic a Troje. Doručování listů nebo jiných zásilek dálo se skrze posly, a to tak, že v místě dodávala poštovní poslice, kdežto z okolních vsí přicházeli obecní poslové a přijímali zásilky pro adresáty. Teprv v roce 1885 ustanoven byl přespolní listonoš, jenž vycházel denně dvakráte dodávat došlých zásilek a vybírat dopisů ze schránek, které byly vyvěšeny v Dejvicích, Horoměřicích, na Jenerálce, v Podbabě, Sedlci, na Šárce. Od roku 1891 konali službu dva přespolní listonoši. Ježto vzrůst populace vyhledával změn v dopravnictví, byly zřízeny nové poštovní úřady v Troji, Vokovicích, Podbabě, v jejichž okresy přešly katastrální obce Troje a Bohnice, Nebušice, Lysoleje, a Horoměřice. Okresem poštovního úřadu v Bubenči zbylo tudíž území katastrálních obcí Bubenče a Dejvic. Než i tu bylo třeba nových opatření, aby vyhovělo se potřebám v rozsáhlé části Bubenečské na Letné a části Dejvické za Bruseckou branou. Zřízeny jsou dva poštovní úřady pro přijímání zásilek, jeden v Bubenči na Letné (r. 1900) a druhý v Dejvicích. Poštu Bubenečskou řídil zprvu c. k. poštmistr František Fišer, kupec v domě čís. pop. 16 (r. 1857—1871). Po jeho smrti administrátorkou byla Magdaléna Fišerová, dcera téhož Františka (r. 1871—1872). Ve druhé polovici r. 1872 c. k. poštmistrem stal se Václav Novopacký, jenž setrval v úřadě až do své smrti r. 1906. Za něho poštovní kancelář byla nejprve v domě čís. pop. 6, potom od roku 1886 v domě čís. pop. 14, kdež dne 10. května 1891 otevřen byl také telegrafní úřad. Nynější správce pošty Bubenečské c. k. poštmistr Dalibor Hladík převedl oba úřady do místností náležitě upravených v domě čís. pop. 39.

V popisech Prahy a jejího okolí, jež byly tiskem vydány v prvé polovici minulého století, dostalo se Bubenči pro jeho výstavnost a milý vzhled tolik chvály, že potomní obecní správa neměla chuti podnikati změny a novoty, aby snad z krásy, lichotně hlásané, kusu neubrala. Než přec aspoň k jednomu kroku se odhodlala. Na dolní návsi vystavěna byla před rokem 1835 kamenn kašna, nad níž zdvihala se socha sv. Jana Nepomuckého,[76]) nevíme čí nákladem pořízená. V roce 1865 obecní správa

[76]) Zap. Popsání král. hl. m. Prahy, str. 215

dala opraviti kašnu a svolila, aby socha světce přenesena byla z dolního náměstí na hořejší a umístěna poblíž kostela. O potřebný náklad na postavení sochy před kostelem postaral se Jindřich Legler, majitel domu čís. pop. 27 v Bubenči. Však potom mimo nadání ozvaly se hlasy, že místo pro sochu není vhodné. I odhodlal se farář Antonín Malec vzdělati kapli pro sochu v bývalé hřbitovní zdi po levé straně kostelního čela, kdež postava světce zbožně zadumaného po 30 let měla své přístřeší. Teprve když v roce 1906 okolí farního chrámu bylo uváděno na lepší míru, městský úřad vyhlédl místo pro sochu na jižním svahu kostelního vršku a věnoval náklad jak na opravu její tak i na stavbu kaple o vkusném slohu.[77])

Zmiňujíce se svrchu o rybníčku ve vsi, uvedli jsme, že v roce 1831 zemští stavové jako místní vrchnost dali jej vyčistiti a upraviti. Poněvadž rybníček i potom v čas moru a epidemických nemocí uznáván byl za podporu nákazy, obecní správa odsoudila jej k zániku. O jeho dno je rozšířeno dolní náměstí za domy čís. pop. 38 a 39.

Po řadě klidných let zabouřila v červnu a červenci r. 1866 válka rakousko-pruská. Představenstvu obce bylo tehdáž napnouti síly, aby vyhovělo všem rozkazům zeměpanských a samosprávných úřadů, ukládajících mimořádné služby a výkony, jichž potřeba se ukázala. Dne 8. července vkročili Prusové do Bubenče a ubytovali se po domech. V nesnadný úkol jednati s jejich velitelstvem o věcech, které obci byly ukládány, zejména o skytání spíže, obroku, přípřeži, uvázal se radní Jindřich Legler a plnil jej až do odchodu vojska dne 15. září tak horlivě, že jeho prací spoluobčanům velice se ulehčilo, ano mnohé břímě bylo dokonce s beder sňato. Ubytováním nepřátelského vojska vzešla obci výloha 4206 zl. $3^1/_2$ kr. Díl peněz byl jí nahrazen ze státní pokladny, ostatek pak ulehl na majetníky příslušné k obci.[78]) O tehdejším pobytu vojska praví Tůma ve stručných dějinách obce Bubenče, že pamětníci rádi na něj vzpomínají, „protože Prusové chovali se velice přátelsky, a lid měl se od nich dobře". Však zlý host, jejž do vsi uvedli, t. j. morní nemoc, skosil potom drahně obyvatelů.

Po uvedení v život školního zákona ze dne 14. května 1869 starosta Jan Schlöcht připadl na myšlenku zvětšiti pozemkový majetek obce způsobem, který by neukládal hmotné oběti. Ovšem nešlo o veliké plochy, nýbrž jen o zahrádku, příslušnou k faře, kterou starosta chtěl míti přisouzenu ke školní obci. Pomůckou byl mu zápis Josefského katastru, podle něhož k domu čís. pop. 8 čili k potomní škole náležela zahrádka o 138 □ sáhách (čís. pop. 530.) Zemští stavové koupivše v roce 1796 řečený dům, ustanovili stavení za školu a zahrádku propůjčili k faře; ale písemného vyjádření o tom nevydali. Jakkoli pak bylo obecně známo, že místní

[77]) Kniha pamětní A. F. v Bubenči (III) str. 189, 257.
[78]) Archivní listiny města Bubenče.

faráři užívají zahrádky již po 70 let, starosta Jan Schlöcht rozmrzev se na tehdejšího faráře Antonína Malce, že nechce spolupůsobiti při nové ústavě školské, umínil si potrestati jej a jeho nástupce odnětím zahrádky. I bylo potom prodlením tří let popsáno mnoho papíru, až okresní školní rada na Smíchově přípisem ze dne 14. ledna 1874 oznámila místní školní radě v Bubenči, že jí zůstavuje, aby si soudem dobývala domnělého práva svého k pozemku, jenž někdy byl příslušenstvím domu čís. pop. 8 v Bubenči; ježto okresní školní rada hledíc k tomu, že řečeného pozemku učitel nikdy neužíval, nemůže na změnu té věci nic podnikati.[79])

Až do roku 1880 ves Bubeneč měla svůj starý, ať tak díme, nejen historický, ale i knihovní a úřední název Přední Ovenec. Toho názvu však užívalo se jen pořídku, kdežto druhé jméno, totiž Bubeneč, vyslovované po německu Bubenč, ovládlo u obecenstva v místě i okolí. Poněvadž z dvojího názvu vznikala různá nedorozumění, zastupitelstvo obce vzneslo žádost k zeměpanským úřadům, aby s jejich svolením ves slula příště jen „Bubenčí". Že tvar slova „Bubenč" je nečeský a nesprávný, že ve starší době Bubeneč zván byl Bubenčem, a ne Bubenčí, nikomu tuším nepřipadlo na mysl. Ministerstvo vnitra vyhovělo žádosti, přivolivši, aby staré jméno „Přední Ovenec" zaniklo, a práva jeho by přešla na „Bubenč". Rozhodnutí vyhlášeno jest v zemském zákoníku z roku 1880 (čís. 18).

V době, kdy úřadování prvního starosty chýlilo se ke konci, v Bubenči bylo domů, označených popisnými čísly, 82 a obyvatelů téměř 1.00. Počet obyvatelstva po jaře rozmnožoval se ještě o letní hosty. Jim k vůli bylo pečovati o úpravu ulic a cest, aspoň tak, aby na nich nehromadilo se bláto nebo prach, i aby za večerů nebyly pohříženy ve tmu. Úkol čističe ulic a rozžíhače světla ve svítilnách spočíval na bedrách starého muže, obecního služebníka, jehož mzda a náklad vedený na svítivo byly takořka jediným penízem vydávaným za čest, že Bubeneč je předměstím hlavního města. Poněvadž nebylo obecního domu, starosta úřadoval ve svém obydlí. V jeho domě zasedal také obecní výbor k obvyklému rokování. Od roku 1872 obecní úřadovna a poštovní kancelář byla místnost jedna a táž. Starosta Jan Schlöcht propůjčil totiž přízemní světnici ve svém domě čís. pop. 6 tehdejšímu poštmistru Václavu Novopackému, jenž vedle poštovní správy zastával úřad obecního tajemníka. Donášku úředních aktů obstarával obecní posel.

175. *Doba pokroku a novot.*

Po obecních volbách, jež dály se z jara r. 1886, nadešla pronikavá změna v osobách obecního zastupitelstva. Většina těch, kdož stali se členy výboru, byli mužové noví, nesehvalující činnost nebo nečinnost bývalého představenstva a hotovící se dáti podnět k vykonání velkých věcí na prospěch obce. Při volbě starosty hlasy padly na *Gustava Lumbe,* majitele

[79]) Listina AF v Bubenči.

Císařského mlýna, jenž k povolání svému v čelo obce neváhal přidati souhlas. Než o dva měsíce později Lumbe, poznav mínění výboru o úkolech nového představenstva, poukázal na chatrnost svého zdraví a zřekl se občanského primátu. Bylo tudíž přikročiti k volbě nového starosty, jímž stal se ***Rajmund Kubík,*** majitel papírny, dne 15. června 1886. Za jeho vedení Bubeneč, ať tak díme, doháněl, v čem se byl opozdil za ostatními předměstími Pražskými. Poněvadž základní jmění obce bylo nepatrné, a peníz příjmů nestačil k nákladným dílům, bylo nezbytno uchylovati se ke smlouvám o zápůjčku a tou cestou zjednávati potřebný náklad. Sumy peněz, jež obec ve dluh přijala, a vydání, jaká učinila, nejsou nám přesně známy. Proto o nich nečiníme další zmínky.

Obecní zastupitelstvo projevujíc především péči o zdravotnictví, uznalo za věc neodkladnou, aby v místě zřízena byla ***kanalisace,*** to jest síť stok k odvádění splašků a exkrementů, a hned potom by zjednán byl přítok užitkové vody. Strany vody učiněna byla smlouva s obcí Pražskou, podle níž Bubeneč stal se odběratelem užitkové vody z nádrže Pražské. Právě tehda dály se přípravy k založení Pražského vodojemu na Letné; i bylo příležito, aby odtamtud voda propouštěla se do Bubenče. Práce o zřízení stok, jejichž ostění hotovilo se z betonu, a o ***položení trub k vodovodu*** vyplnily větší díl roku 1887. Ježto v ten čas stavěly se také kluzy čili poboční kanály, a kladeny byly roury k dotoku vody do domů a zahrad, Bubeneč na všech stranách rozrytý skýtal nemilý pohled. O několik let později obec Pražská stanula na tom, že vzdělá kanalisaci nového způsobu nejen v pudě hlavního města, nýbrž i v další okolní krajině, kdež obce projevily žádost po spojení s veleobcí. Jak již prve bylo řečeno, projektovány jsou dvě kmenové stoky k odvodu splašků, fekalií a dešťové vody z území, které přísluší k obcím Třešovicům, Břevnovu, Dejvicům, Bubenči a z některého dílu VII. části města Prahy na Letné. Že při různosti systemu i konstrukce nové stoky se starými se nesnesou, je na bíle dni.

Když práce kanalisační a vodovodné chýlilly se ke konci, obec dala pořídíti chodník po kraji Svatojirské ulice. Pokračujíc pak v ***úpravě ulic,*** pečovala o jich urovnání, rozšíření a na díle i vydláždění. Hlavní kus díla, kterým mělo dodáno býti vzhledu jak hornímu náměstí tak nejbližšímu okolí kostela, byl z dobrých příčin odkládán k době mladší. I došlo k němu v roce 1906, když na místě bývalé školní budovy vystavěn byl nynější obecní dům čís. pop. 8.

Závadu místního zdravotnictví shledávala obec v kostelním hřbitově Na skalce, jenž byv založen na blízku obytných domů a sevřen do úzkých hranic, nestačil již svému účelu, i tuze se přeplňoval. Uzavřela tudíž zříditi ***hřbitov nový,*** obecní, prostranný, položený opodál lidských příbytků. K němu za městiště hodilo se pole Ve struhách, náležité vlastníku dvora čís. pop. 6. Obec koupivši díl pole, dala pozemek upraviti na hřbitov r. 1888. Přitom byl jejím nákladem vystavěn na hřbitově dům pro

[illegible] tré příslušníky Bubenečské. V úředním soupisu stavení z roku 1912 týž dům (čís. pop. 85) nazývá se *městským chudobincem* a *isolační [illegible]*. Jelikož po vzrůstě města a jeho obyvatelstva plocha hřbitova ukázala se nedostatečnou, byl v roce 1909 přikoupen pozemek na rozšířenou.

Po zdravotnictví přišlo na řadu školství. V Bubenči, předměstí Pražském, nebylo v roce 1888 školy, než jen obecná o dvou třídách. Jakkoli dětem školou povinným nezavírala se cesta do škol Pražských, ba naopak ochotně je tam přijímali, přece docházka do vzdálených učelišť měla své vady po straně mravní. Aby učiněn byl krok k nápravě, obec koupila dům čís. pop. 40 a dala na jeho místě vystavěti útulnou *školní budovu*, roku 1889. Tam počalo se vyučovati ve třech třídách, ježto zatím obecná škola Bubenečská rozšířena byla o třetí třídu. Když pak v roce 1896 škola stala se pětitřídní, bylo třeba pro náležité umístění její zvýšiti budovu o jedno patro.

Stavbou činžovních domů na Letné vznikla druhá část nynějšího města. Pro žactvo, jehož počet rok od roku vzrůstal, obec dala vystavěti *budovu druhé pětitřídní školy* v Korunovační třídě (čís. pop. 164) r. 1899. Přitom bylo pamatováno, aby zbylo místo, na němž by řečená budova mohla se rozšířiti přístavbou. Potřeba toho nadešla v letech 1902 a 1907, kdy stavěny byly druhý a třetí trakt školních budov na Letné čís. pop. 164.

Poněvadž dlením času nedostávalo se v měšťanských školách Pražských místa žactvu přespolnímu, obec Bubenečská zjednala svolení k otevření škol té kategorie v městě. Bylo pak nezbytno pomysliti na zbudování třetího školního domu. Za staveniště k němu vyhlédnuta byla zahrada při domě čís. pop. 26, přiléhající s jedné strany k obecnímu domu čís. pop. 8 a k zahrádce farní, s druhé strany pak ke Královské oboře. Obec koupila dům se zahradou a vystavěla v těch místech rozsáhlou *budovu školní* r. 1909.

K osvětlování ulic a cest užívalo se v Bubenči lamp petrolejových. Teprve v roce 1897 po smlouvě, učiněné s obcí hlavního města Prahy, položeno bylo *potrubí k přivádění světelného plynu* z plynárny v Holešovicích. Tak na sklonku století, jež honosilo se rozpoutáním elektrického vulkánu, dostalo se Bubenči světla plynového. Však je naději, že nad městem dávajícím přednost věcem lepším před dobrými, zazáří časem výhně světla elektrického.

Zbývalo ještě odkrýti pramen pitné vody a uvésti jej na místa obecenstvu přístupná. Za staré doby slynula »svěcená studánka« pod skalou za nynějším domem čís. pop. 26. O ni však obec přišla již v roce 1585, když vystavěna byla ohradní zeď vůkol pozemků, ke Královské oboře tehda přibraných. Jiná studánka připomíná se v polích za nynějším obecním hřbitovem (r. 1651), lidem ve vsi příliš vzdálená. Za nové doby při hledání vody k obecní potřebě uhodilo se na znamenitý pramen Ve struhách, kdež tedy obec dala vzdělati *vodárnu* (čís. pop. 200), a postarala se o rozvedení vody po oblasti Bubenečské r. 1900. O pět let později při-

koupila pozemek vukol vodárny k tomu konci, aby v něm zřízena byla zdouvací jímka na posílnění čerpací studny.

176. *Město Bubeneč.*

Vstupuje na práh 20. století, Bubeneč vykazoval již na 200 domů a 5428 obyvatelů. Jako v jiných místech lidnatých a dobře spořádaných, tak i v něm ujala se touha, aby to, co posud historicky a starým způsobem slulo vsí čili venkovskou obcí, smělo po skutečném stavu věcí zváno býti městem. Výrazu touze propůjčilo obecní zastupitelstvo, pořádavši za to v císařské kabinetní kanceláři, aby Bubeneč vřaděn byl do počtu Českých měst; načež rozhodnutím císaře a krále Františka Josefa I. ze dne 26. října 1904 bylo té žádosti vyhověno. Za heraldický znak zvolila si obec obraz berana, na paměť, že původní název Bubenče, to jest Ovenec, byl utvořen ze slova ovenъ (= beran).

Městská rada oslavila významnou událost slavnostní schůzí a účastenstvím na službách božích dne 8. prosince t. r. V provolání, jež vydala, bylo čísti vřelá slova: »Jsme přesvědčeni, že povýšení Bubenče za město vzbudí v občanstvu radostný ohlas, a že krok, kterým rozmnožujeme počet českých měst, bude jim mocnou vzpruhou na další dráze pokroku a rozkvětu naší obce. Povýšením vyplnilo se zajisté dávné přání vaše; a proto zveme vás vlídně, abyste spolu s námi oslavili počátek nové doby v životě našem a v životě města, mezi českými městy sic nejmladšího, které však má již dávnou pověst nejkrásnější, nejzdravější a nejmodernější villové čtvrti Pražské.«

Při oslavě nebylo zapomenuto na chudé příslušníky, jimž obec darovala 500 K, starosta Rajmund Kubík, zvolený tehdá za prvního čestného měšťana, 100 K a rodák Bubenečský Antonín Hora, katecheta měšťanské školy v Praze, 100 K. Milým darem byly obecenstvu Stručné dějiny obce Bubenče, jež k oslavě povýšení za město sestavil JUC. Ladislav Tůma, městský tajemník.

Od roku 1889, kdy byla vystavěna školní budova čís. pop. 40, za obecní dům užívalo se starého školního stavení čís. pop. 8. Nedostatek místa v něm a potřeba důstojnější representace ponukly městskou radu, že usnesla se, aby na místě řečeného stavení zbudován byl *obecní dům* ušlechtilého tvaru. Vypracovati nárys budovy připadlo městskému staviteli Václavu Orlovi. I řešil on úkol svůj imposantní osnovou vnějška, zladěnou formami renaisančního slohu a praktickým sečleněním nitra. Podle jeho plánu stavbu vykonal Jindřich Frolík r. 1905. Koncepci stavitele Orta vděčí město za rovněž zdařilé elaboráty plánů ke školní budově na Letné a ke školnímu paláci, jenž přiléhá k obecnímu domu ze strany severní.

Roku 1905 dodána byla městské radě petice venkovských obcí Horoměřické, Lysolejské, Roztocké, Sedlecké, Trojské a některých majetníků,

aby [illegible] komunikace způsobeno bylo přímé spojení Piettovy ulice [illegible] s Nádražní ulicí tamže, i aby hned přikročilo se k předběžným pracím. Na to s přivolením městského zastupitelstva zhotoven byl nárys navržené změny cest a pojat do polohopisného plánu. Přímé spojení ulic míněno jest tak, že by Piettova ulice uvedla se v rovnou čáru, díl její [illegible] a mosty se zvýšil, načež po mlýnském vrchu cesta bočila by k nádraží a přes nádraží mostem směřovala by k Nádražní ulici. I lze si pomysliti, jakým nákladem bylo by obci vykupovati překážku, kterou posavadní cestě klade těsný průjezd pod drahou.

Pro ukládání popele a smetí nebylo v městě příhodného místa, až teprv v roce 1906, kdy městské zastupitelstvo svolilo ke koupi a úpravě pozemku při Podbabské silnici. Dozorci na smetišti opatřil se příbytek stavbou *domku* čís. pop. 267, jenž je majetkem obecním.

Z podniků v městě a jeho okolí zamýšlených sluší jmenovati traf železné dráhy z Bubenče do Tuchoměřic. Roku 1906 městská rada jménem svým i za zúčastněné obce Nebušice, Přední Kopaninu a Tuchoměřice uzavřela smlouvu s technickou kanceláří Köhlera a Raynala o zhotovení generálního projektu ke stavbě řečené dráhy. Té smlouvě dostalo se schválení od zastupitelstva; i byla zvolena železniční komise, v níž zasedli náměstek starostův Alois Potůček a městští radní Josef Tvrský a Václav V. Chytrý. Jak se podobá, obtíže financování byly aneb jsou posud příčinou, že dílo nevykročilo ze stadia příprav.

Mocně vzrušujících dní užil Bubeneč od roku 1886 mnoho. Zvlášť slavnostní ráz měly chvíle, kdy na jeho půdě meškal císař a král František Josef I. Po prvé bylo to na konci měsíce září 1891, kdy za přítomnosti téhož panovníka vrcholily utěšené dni Zemské jubilejní výstavy v Oboře. O deset let později František Josef I. chystaje se shlédnouti nové velkolepé stavby v Praze, zejména elektrickou centrálu v Holešovicích, kanalisační průkop pod Letnou a budovu Strakovské akademie, přibyl dne 13. června ke slavnostní bráně, vzdvižené v Královské třídě, kdež přijal hold Bubenečské obce z úst jejího starosty Rajmunda Kubíka a dal si představiti místní duchovenstvo a obecní zastupitelstvo. V roce 1907 týž panovník položiv základní kámen k Čechovu mostu, navštívil akademii umění na Letné (dne 17. dubna), při čemž opět byl pozdraven od dotčeného starosty u přítomnosti obecního zastupitelstva, místního duchovenstva, učitelstva a žactva.

Císařský rada Rajmund Kubík, vyznamenaný rytířským křížem řádu Františka Josefa I. (r. 1907), zastával přední úřad v obci do roku 1912. Za jeho nástupce *Aloise Potůčka* (r. 1912—1914) potrval vývoj města stavbami domů a zřizováním nových ulic, zvláště v místech bývalé cihelny Hergetovy. Obec chtějíc uvésti stavební ruch do úžlabí pod Oborou, koupila v roce 1914 deskový dům čís. pop. 18 se zahradou k němu příslušnou a podobně ve svůj majetek uvedla čtyři kusy kostelních pozemků Na plácku.

Po smrti Potůčkově zvolen byl za starostu komerční rada *Otakar Šťastný*, v září roku 1914.

Ve službách obce vystřídali se tajemníci: Adolf Zahel (r. 1886—1892), Rudolf Anders (r. 1912), Julius Bauer (r. 1893—1896), Ladislav Tuma (r. 1896—1909), Emil Šípek (r. 1909—1914). Od roku 1892 přidáván byl tajemníkovi na pomoc praktikant. Později se vzrůstem agendy počet úřednictva se zmnožil. Nyní městská úřadovna rozvržena jest ve čtyři oddělení. V oddělení konceptním úředníky jsou ředitel Emil Šípek, komisař Felix Čtrnáctý, koncipista JUDr. František Formánek. V technické kanceláři pracují stavitel Václav Ort, stavební officiál Antonín Toufar, stavební officiál Vilém Šípek, stavební akcesista Ferdinand Půlpytel. V důchodě správcem je Václav Mattouch, pokladníkem Augustin Mašek, účetním officiálem František Bräuer, účetním akcesistou Josef Strnad. V oddělení pro práce manipulační úředníky jsou officiál František Švarc, akcesista Václav Bambásek, akcesista Václav Barth.

Již od roku 1886 pomýšlelo se na *spojení Bubenče s Prahou* v jednu obec. Prvý krok od úmyslu k činu stal se však teprve dne 23. září 1896, kdy zástupci Bubenečské obce přisvědčili k otázce předložené jim od městské rady Pražské, zda tomu chtějí, aby Bubeneč byl spojen s Prahou, vyslovivše osm výminek: 1. aby pro vyměřování činžovní daně v Bubenči zjednán byl zákon stanovící 20letou přechodní dobu, 2. aby v Bubenči byla zřízena magistrátní expositura a při ní i úřadovna podacího protokolu, 3. aby v hořejší části Bubenče byla vystavěna školní budova, 4. aby bylo postaráno o dodávání říční i pitné vody, o kanalisaci a osvětlování, 5. aby při postupném zřizování elektrických drah byla zřízena elektrická dráha od mostu císaře Františka Josefa přes Letnou k Brusecké bráně a od Brusecké brány do středu Bubenče, 6. aby bylo postaráno o příležitější a kratší spojení Bubenče s Prahou proražením Mariánských hradeb u kavárny Panorama zvané, 7. aby část Bubenče, přiléhající k Letné, byla určena za villovou čtvrť, 8. aby v brzku upraveny byly ulice.

Sbor Pražských obecních starších přijal na vědomí prohlášení zástupců Bubenečské obce (jakož i prohlášení zástupců jiných předměst ských obcí, s nimiž též bylo jednáno o spojení) a zmocnil městskou radu, činiti další přípravy, aby především a záhy došlo ke sloučení Bubenče a Libně s Prahou.[81]) Když pak rychlému postupu toho díla, aspoň strany Bubenče, vstoupily do cesty překážky, leccos z toho, co vymiňovali zástupci Bubenečské obce v roce 1896, stalo se zatím skutkem. R. 1907 předloženo bylo definitivní znění smlouvy o spojení Bubenče s Prahou obecnímu zastupitelstvu v Bubenči, a bylo od něho schváleno; načež i sbor obecních starších města Prahy schválil řečenou smlouvu dne 21.

---

[81]) *Hrnčíř*, Jednání o sloučení obcí předměstských s Prahou, v Almanachu král. hl. m. Prahy I. str. 195 nn.

[illegible] r. K témuž stadiu dlením šesti dalších let dospělo jednání s ji[illegible]městskými obcemi, zejména Dejvicí, Třešovicí, Nuslemi-Pan[illegible]. Podolím, Braníkem, Košíři, Radlicí, Smíchovem, Žižkovem, Michli, Starými Strašnicí, Kobylisy, Troji-Podhořím, Prosekem, Střížkovem a Břevnovem. Smlouvy s nimi učiněné byly pak odevzdány zemskému výboru, jemuž také dodána jsou dobrá zdání okresních zastupitelstev, Smíchovského, Vinohradského a Žižkovského, o vynětí řečených míst z jejich okresů.

177. *Zřízení místního kaplanství čili lokalie.*

Bubeneč podle duchovenství náležel až do roku 1786 k farnosti Bohnické. Však předtím již po 15 let duchovní správu v Bubenči vykonával místní kaplan čili lokalista. Ke vzniku lokalie přičinilo několik okolností, jichž my tuto chceme vzpomenouti. Roku 1761 péčí metropolitní kapitoly Pražské byla dostavěna kaple Pomocné Panny Marie u Brusecké brány v místech nynějšího domku čís. pop. 202-IV. Zbožní věřící učinili nadání na služby boží v ní, ale ne tak hojné, aby stačilo na výživu kněze. Z té příčiny byli ke kapli zjednáváni kněží jen provisorně a na krátkou dobu, pokud totiž od prací svého úřadu mohli se uprázdniti. Když roku 1768 po svěcení kněžstva v Praze některým neomystům nedostalo se místa v duchovní správě, světicí biskup Jan Ondřej Kaiser vyjednal v kapitole, by jednomu z nich, Janu Koutskému, propůjčeno bylo mešní nadání při kapli Pomocné Panny Marie na Brusce. Koutský tudíž na podzim r. 1768 stal se zatímním kaplanem nebo oltářníkem ve jmenované svatyni. Konaje tam služby boží, seznámil se sousedy Bubenečskými, zejména s Václavem Holečkem, nájemcem Císařského mlýna, jenž laskavě měl se k mladému knězi a nabídl mu bezplatný příbytek ve mlýně. Koutskému nabídka přišla vhod; než že nechtěl on zdarma užívati bytu, přijal na sebe cvičiti děti Holečkovy v literním umění.

V letech 1769-1770 pro časté živelní nepohody nemohli leckdy Bubenečtí obcovati službám božím ve farním kostele Bohnickém. I žádali kněze Jana Koutského, aby se svolením církevního úřadu posluhoval jim v chrámě sv. Gotharda v Bubenči. O tom zvídáme z přípisu, kterým arcibiskupská konsistoř dne 6. září 1770 oznámila faráři Bohnickému Františku Kratochvílovi, že dovolila Koutskému konati veřejné služby boží v Bubenči.[82]) Ježto za službu náleží mzda, Koutský představil se místní statkové vrchnosti, nejvyššímu panu purkrabí Filipovi hraběti Krakovskému z Kolovrat, a prosil Jeho Excell., aby mu popřál ročního platu. Uplynul pak celý rok, než nejvyšší purkrabí vydal list (ze dne 30. října 1771), kterým uznal Jana Koutského za *lokálního kaplana* v Bubenči, závislého na faráři Bohnickém, a propůjčil mu tyto příjmy: 1. čistý výtěžek ze 6 výsevkových strychů kostelních polí, 2. dva sudy piva z pur-

[82]) Kniha paměť. v AF Bubenečském (I.) str. 281.

krabského pivovaru v Praze, 3. čtyři další sudy piva z téhož pivovaru, poskytne-li k nim lokalista po 3 měřicích ječmene a po 3 zlatých tácu. Přitom bylo věcí Koutského platiti za bolletu v bráně, když pivo z města mu přiváželi.[83])

Jest na bíle dni, že roční důchod právě jmenovaný nestačil k živobytí. Proto církevní úřad v Praze nabídl lokalistovi Koutskému místo arcibiskupského misionáře ve vinicích vůkol Prahy, z počátku roku 1772. Koutský přijav, rozmnožil příjmy své o 100 zl. ročně, jež plynuly z pokladny zvané farářské. Jakkoli pak přibylo mu práce, nepřestal konati nedělní křesťanské cvičení v kostele Bubenečském, ba pomáhal v duchovní správě faráři Bohnickému Františku Kratochvílovi a po jeho smrti roku 1772 administroval faru v Bohnicích. Od téhož roku počínaje vykonával též se svolením arcibiskupské konsistoře[84]) obřady sv. téhodne v Bubenči a ve svátek Božího Těla pořádal průvod k oltářům. Aby neměl dalekou cestu z příbytku do kostela, Jan Pavel z Hoyeru poskytl mu za malou činži byt ve svém domě čís. pop. 5.

Z osob, které pozorovaly činnost Koutského, přivádíme Františka Rafia, vikáře severního dílu kraje Kouřímského a děkana v Kostelci nad Labem. V relacích, jež od něho došly k arcibiskupské konsistoři, uloženy jsou pochvalné zmínky o pracovitosti a svědomitosti lokálního kaplana v Bubenči. Rafius přimlouval se za to již v roce 1782, aby Koutský stal se samostatným duchovním správcem a měl právo k farním důchodům z Bubenče; i navrhoval náhradu, jakou by možno bylo dáti faráři Bohnickému za úbytek Bubenče, totiž aby ves Brnky, náležitá k farnosti Prosecké, přivtělila se k Bohnicům.[85]) Nicméně tomu okolnosti nebyly tehdáž příznivy.

Nejvyšší páni purkrabí jako patroni kostela polepšovali znenáhla příjmy lokálního kaplana. Karel Egon kníže Fürstenberk dověděv se, že Koutský zasluhuje podpory, zvětšil mu deputát o dva sudy piva ročně (dne 5. září 1779). Od nástupce Fürstenberkova Františka Antonína hraběte Nostice dostalo se Koutskému pochvaly za to, že dílem za svůj peníz, dílem z příspěvků jiných dobrodinců dal opraviti kostel Bubenečský, a s pochvalou i daru dvou věder vína (r. 1784). Týž nejvyšší purkrabí nesplnil sice žádost Koutského, aby presentoval jej za faráře do Liboce, avšak chtěje mu jinak projeviti svou přízeň, dne 25. srpna 1785 přidal mu k ročnímu deputátu dva sudy piva.[86])

Oč prve přimlouval se vikář Rafius, hodlaje dopomoci Koutskému k lepšímu postavení, to stalo se skutkem v roce 1786. Při tehdejší regulaci far císař Josef II. rozhodl, aby kněz Jan Koutský setrval jako lokalista na svém místě a byl nezávislý na faráři Bohnickém. Rozhodnutí

[83]) Listina AF v Bubenči.
[84]) Listina téhož archivu.
[85]) Listina AF v Bubenči.
[86]) Listiny býv. úřadu nejvyššího purkrabí v AZ.

[redacted] bylo konsistoří dvorním dekretem ze dne 4. října 1786.[87] Ať vypovíme účinek jeho, náleželo potom Koutskému založiti farní matriky a vésti samostatně duchovní správu v Bubenči, Lysolejích a Podbabě. Také směl on od té doby přijímati štolové poplatky. Avšak právo brátí obilní desátek od usedlíků Bubenečských, kteří jím byli povinni, zůstalo faráři Bohnickému.

178. *Proměna místního kaplanství ve faru.*

Území lokalie Bubenečské sousedilo se dvěma venkovskými farnostmi, Šáreckou a Bubenskou. Na Šárce u sv. Matěje fara obnovena byla roku 1772 přičiněním probošta Františka Kazimíra Strachovského. V Bubnech duchovní správa trvala již od konce 17. století. Zastávali ji administrátoři, kněží cyriackého řádu z kláštera sv. Kříže Většího v Praze, podle smlouvy, kterou v roce 1684 učinil tehdejší vlastník poplužního dvora v Bubnech Jiří Adam hrabě z Martinic s proboštem řečeného kláštera Janem Kopidlenským. Když za císaře Josefa II. klášter sv. Kříže Většího byl zrušen (r. 1783), administrátor fary Bubenské Antonín Pompejus, nemaje kde bydliti, žádal patrona chrámu Bubenského Františka Adama hraběte ze Šternberka, aby mu opatřil farní příbytek. Avšak pan hrabě žádosti odepřel a svolil raději k tomu, aby duchovní správa v Bubnech se zrušila. Bylo pak území zrušené farnosti, to jest ves Holešovice, ves Bubny, částka vsi Libně a ostrov Štvanice, přidáno k lokalii Bubenečské r. 1787. V týž čas rozhodly úřady, aby k Bubenči připadlo také území korunního statku, to jest Obora, Štěpnice a Císařský mlýn; kdežto ves Lysoleje odloučena byla od Bubenče a přidána k Šárce.

Poněvadž zánikem fary v Bubnech oblast Bubenečská velice vzrostla, byla lokalie zdejší dvorním dekretem ze dne 26. července 1787 povýšena na faru. Zpráva o tom došla v srpnu, načež arcibiskup Pražský Antonín Petr hrabě Příchovský, *prohlásil kostel sv. Gotharda za farní* a propůjčil Janu Koutskému i jeho nástupcům právo farářské (listem ze dne 23. srpna t. r.). Tak po 366 letech Bubeneč vstoupil zase v řadu farních osad českých.[88])

Zbývalo vykázati služné faráři. Jako lokalista požíval on platu od vrchnosti mu propůjčeného; jako farář měl opatřen býti kongruou buď 315 zl., buď 420 zl., podle toho, zda beneficium bude uznáno za staré či nové. Po tehdejším zákoně činěn byl totiž rozdíl mezi beneficiemi založenými před rokem 1782 a beneficiemi založenými po roce 1782. O oněch mělo se za to, že jsou nadány pozemky, tak že při kongrue 315 zl. vyrovnají se beneficiím nového založení, které pozemků nemají. Ježto lokalie Bubenečská byla založena v roce 1771, zeměpanské úřady početly faru z ní učiněnou mezi beneficia starého založení, přiznaly faráři kongruu

[87]) Kniha paměť. v AF Bubenečském (I.) str. 283.
[88]) Tamže str. 286.

315 zl., a poněvadž starý příjem jeho byl 158 zl. 55 kr., vykázaly mu doplněk 156 zl. 45 kr. z matice náboženské (r. 1789). Proti tomu hájil se Koutský, dokazuje, že nebyl on před rokem 1782 samostatným duchovním správcem, nýbrž jen kaplanem závislým na faráři Bohnickém, a že teprv v roce 1786 stal se lokalistou samostatným. Když i hospodářský úřad purkrabský i konsistoř rekursu se ujaly, byla konečně dvorním dekretem ze dne 27. července 1799 fara Bubenečská uznána za beneficium nového založení[89]). Farář Koutský přijímal pak doplňku z matice náboženské 261 zl. 45 kr. ročně.

Farnost Bubenečská příslušela zprvu k tak zvanému venkovskému vikariátu Pražskému. Potom v roce 1819 pro usnadnění úředního jednání ve věcech církevních a politických byla přivtělena ke generálnímu vikariátu v Praze. Avšak změna ta dlouho nepotrvala. Pokud víme, již roku 1837 visitátorem farnosti byl arcibiskupský vikář a školní dozorce venkovského traktu Pražského František Lampa, farář Libocký. Když pak v roce 1852 rozdělili týž trakt ve tři vikariáty, Libocký, Prosecký a Zbraslavský, přikázali farnost Bubenečskou k vikariátu Libockému. Při něm zůstala ona do roku 1901, od kteréhož léta připojena je zase ke generálnímu vikariátu[90]).

179. *Farní dům čís. pop 32.*

Když bylo již jisto, že lokalie Bubenečská nabude práv samostatné fary, stavové čeští jako místní statková vrchnost usnesli se, aby v Bubenči vystavěna byla farní budova. Za staveniště hospodářský purkrabský úřad vyhlédl kostelní pozemek po východní straně chrámu. Podle plánu, jenž o tom svědčí, že nakladatelé neměli úmysl činiti velký výdej ani neprohlédali do budoucna, počalo se stavěti dne 1. června 1787. Než minul rok, dům byl již obydlen. Faráře Jana Koutského po slavné instalaci uvedl do něho světicí biskup Erasmus Diviš Krieger o pouti Svatogothardské dne 4. května 1788.

Příslušenstvím fary byl z počátku úzký pruh lada, sahající od hřbitova až k domu čís. pop. 9. Pro svahovitý spád pozemku nehodilo se na něm založiti dvorek. Z té příčiny farář Koutský ujednal s Josefem Jarošem, držitelem domu čís. pop. 9, že Jaroš postoupí díl své zahrádky k faře, aby z něho byl dvorek, a přijme za to díl kostelního pozemku po jihovýchodní straně svého domu. Směna o pozemky došla pak schválení od pánů stavů.

Když v roce 1796 koupen byl domek čís. pop. 8 a ustanoven za školní stavení, stavovský zemský výbor uznav, že farář Bubenečský nemá místečka pro osvěžení těla, oddělil od domku zahrádku a propůjčil ji k faře. Byl to dar velmi cenný, protože zahrádka honosila se vzácným révovím,

[89]) Kniha pamětní AF v Bubenči (I) str. 286 nn.
[90]) Knihy pamětní téhož archivu (I) str. 294; (III) str. 30, 219.

měla výbornou půdu a svou polohou v ústraní skýtala užívateli milý útulek. Však že stavovský výbor neutvrdil věnování listinou, bylo pak nejednou odpovídati úřadům na otázky, komu zahrádka náleží, a kdo je povinen platiti z ní daň pozemkovou. Podle stabilního katastru z roku 1840 majitelem jejím byli páni stavové; podle vkladu učiněného do nových pozemkových knih vlastníkem jejím je král. český zemský domestikální fond[91]).

Faráři Josefu Kubíkovi (r. 1806—1808) zželelo se pustého svahu po jižní straně fary, i dal jej ohraditi, zrýti a osázeti stromovím. Tím zabráněno bylo lidem vystupovati ke kostelu a k faře se strany jižní, kudy prve cestu si udělali. Nástupce Kubíkův František Koutský (roku 1808—1823) jsa milovníkem ušlechtilých rostlin, nasázel množství keřů vinné révy jak na zrušeném hřbitově u kostela tak v zahrádce po jižní straně fary. Na díle dvorka založil zahrádku, tak že pak farní dům se všech stran obklopen byl bujnou zelení. Za jeho doby projevily se následky chatrné stavby domu. Jižní a západní zeď na několika místech trhly, a vchod do domu se pobořil. Aby dalším škodám byla přítrž učiněna, páni stavové dali podezdíti základy jižní zdi a opatřiti vchod kamenným ostěním r. 1823.

O tom, jak v roce 1847 ubyl z příslušenství fary kus pozemku v míře asi 80□ sáhů, pověděli jsme v popise domu čís. pop. 25. Také zahrádka čís. parc. 46 zmenšila se jednak přemístěním jižní ohradní zdi, jednak postupem západního okraje ke staveništi nynějšího obecního domu čís pop. 8. Při stavbě toho domu r. 1905 za své vzala neúhledná prádelna čili bývalý chlév farní, do něhož se vstupovalo z uličky, jež vede z náměstí k faře.

180. *Stavba nového kostela; jeho oprava a úprava.*

Starý chrám Bubenečský nestačil potřebám vzrostlé farní osady. Byl těsný, tmavý a jen dřevěným stropem opatřený. Z té příčiny farář. Jan Koutský pomyslil na stavbu nového kostela a k příznivému rozhodnutí naklonil nejvyššího purkrabí Františka hraběte Kagera ze Štampachu. Zemští stavové r. 1800 vyhověvše žádosti Kagerově, dali zpracovati plán nového chrámu a předložili jej ke schválení státním úřadům. Jak svědčí list nejvyššího kancléře Prokopa hraběte Lažanského k zemskému guberniu ze dne 3. dubna t. r., úřady ve Vídni nesouhlasily s navrženými rozměry stavby, i radily, aby loď nového chrámu prodloužila se o 2 sáhy 4 stopy, ježto by jinak nestačila pro 537 věřících, to jest pro polovici počtu tehdejších osadníků, nehledě ani k tomu, že obyvatelstva časem přibude. Také náklad v rozpočtu uvedený 5063 zl. zdál se c. k. hlavní stavební účtárně nedostatečným; zvětšila je tudíž o 878 zl. 45 kr., a kdyby stavové odhodlali se prodloužiti loď kostelní, jak jim

[91]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 8.

bylo raděno, vypočetla celkový náklad do 6735 zl. $13^1/_2$ kr. Díl té sumy 4417 zl. $16^1/_2$kr. měli zaplatiti stavové; ostatkem pak byli povinni majetníci ve farní osadě.[92])

Jaké rozhodnutí se stalo o rozměrech chrámové lodi, není nám známo. Za to zvídáme, že majetníci Holešovští protestovali proti stavbě nového chrámu v Bubenči, žádajíce, je-li starý kostel nedostatečný, aby aby farním chrámem byla kaple sv. Klimenta v Bubnech, anebo by nový kostel zbudován byl buď u sochy sv. Trojice před Holešovicemi, buď na Čertoušku na Letné.[93]) Na to ovšem nedočkali se jiné odpovědi než zamítavé.

Starý kostel sv. Gotharda byl stržen v dubnu r. 1801, načež dne 4. května konala se slavnost žehnání základního kamene k nové budově. Říditi stavbu vzal na sebe zednický mistr Matěj Šmaha, usedlý v Podbabě, jehož úsilím dílo rychle rostlo, tak že již v říjnu t. r. dospělo ke konci. Do té doby také vnitřní úprava chrámu byla hotova. Při hlavním oltáři a kazatelně řezbářské kusy pořídil Ignác Platzer, měšťan Pražský; obraz oltářní, biskupa-lidumila sv. Gotharda, malovala Barbora Kraftová, dosti proslulá malířka v Praze. Pobočními oltáři, z nichž jeden dedikován byl Karlu Velikému, druhý sv. Františku Xaverskému, měla, jak zapsali vrstevníci, naznačena býti úcta zemského zastupitelstva k arciknížeti Karlovi, potomnímu vítězi Aspernskému a zachována pamět zásluh Františka hraběte Kagera ze Stampachu. V neděli dne dne 18. října 1801, kdy slavilo se posvěcení chrámů, sufragán Pražský Václav Leopold rytíř Chlumčanský z Přestavlk konsekroval nový kostel v Bubenči.

Uplynulo pak osm let, a již hospodářský úřad purkrabský měl povinnost upozorniti pány stavy na to, že nový kostel potřebuje nákladné opravy. Nejen že ve zdech a na stropě ukázaly se trhliny, ale i střecha poněkud se zkřivila. Pánům stavům věc připadala téměř k víře nepodobna; i požádali professora architektury Jiřího Fischera, aby budovu ohledal a podal zprávu o jejích nedostatcích. Fischer dobře tuše, odkud porucha vznikla, prozkoumal vazbu a poznal, že bylo k ní užito syrového dřeva, které, pokud spočívalo na stropě v kamenné drti, nevyschlo, nýbrž shnilo. Radil tudíž, aby přikročilo se k opravě vazby, a pro lepší základ její by vítězný oblouk mezi lodí a presbytářem byl sklenut. K dohledu na opravy, předsevzaté v roce 1810, páni stavové přizvali architekta Josefa Zobla. Podle jeho pokynů zdi kostela byly spjaty železnými svírkami, vazba opravena a strop znovu orákosován. Práce však neprošla bez nehody, ano lešení nedbale podepřené se sřítilo, a tři dělníci byli zraněni.

O to, aby kostel vypraven byl všemi potřebami, pečoval patron jeho; k tomu, by měl věci ozdobné a krásné, pomáhala štědrost dobrodinců. Hraběnka Filipina Šliková, choť vyslance a tajného rady Jos. Jindřicha Šlika darovala plyšovou kasuli a vkusně zpracované krajky na antipendium

[92]) Kniha pamět. AF v Bubenči (I) str. 291 n.
[93]) Archiv zemského výboru fasc. 28, 134.

(r. 1801); slečna Juliána Knýřová, bydlící v Praze, darovala hedvábné šaty na mešní roucho; Alžběta, vdova po Vojtěchu Zardovi, velkoobchodníku a bankéři v Praze, darovala dva obrazy, ozdobené perlami, jeden zpodobňující Pannu Marii, druhý sv. Josefa (r. 1815); Josef Vazika, malíř v Praze, daroval obraz Ukřižovaného Spasitele; paní Josefa Tunklerová z Treuinfeldu darovala čtyři sošky představující sv. Jindřicha, sv. Josefa, sv. Ondřeje, sv. Prokopa (r. 1822).

Jako jiným chrámům tak i kostelu Bubenečskému vzešla škoda z peněžních nesnází, do nichž upadl stát za válek Napoleonských. Roku 1809 vydán byl rozkaz, aby správcové záduší dali puncovati zlaté a stříbrné nádoby kostelní a složili poplatek za to podle váhy drahého kovu. Když rozkazu bylo vyhověno, státní správa požádala za řečené nádoby, ukládajíc, aby do 1. května 1810 byly dodány k tak zvaným výsadním směnným úřadům. Podle dalšího nařízení kostely směly podržeti melchisedechy, patény a horní díly kalichů i ciborií; ale vše ostatní mělo býti postoupeno k potřebě státní mincovny. Jinak ještě se připouštělo vykoupiti spodní díly kalichů a ciborií hotovými penězi. Z kostela Bubenečského putovaly stříbrné nádoby dne 16. dubna 1810 k c. k. směnnému úřadu čís. 3, odkuž jen částky svrchu dotčené byly navráceny.

Na štěstí farařoval tehdá v Bubenči opravdový milovník okrasy domu božího, kněz František Koutský (r. 1808—1823), jenž nejen postaral se o náhradu ztrát, ale rozhojnil kostelní inventář o řadu různých utensilií. Pokud víme, zjednal on ke chrámu monstranci, dva kalichy, stříbrnou paténu k zaopatřování nemocných, stříbrnou nádobku na olej nemocných, stříbrný pacifikál, 4 mešní roucha, 3 alby, 3 rochety, 4 bursy, 5 mešních knih, obřadní knihu Rituale Romanum zvanou. Zvlášť pěkné bylo mešní roucho, jež mu darem došlo od hraběnky Marie Rozy Kolovratové, choti nejvyššího purkrabí Františka Antonína Libštejnského z Kolovrat. Farář Koutský nastoupiv také o to, aby vydán byl kostelu obraz Panny Marie, poručený od sousedky Bubenečské Anny Jarošové († r. 1792), dal zhotoviti k obrazu skvostný rámec a visutou lampu cínovou, v níž pak před obrazem se svítilo. I když byl již farářem jinde, pamatoval na potřeby chrámu Bubenečského. Ve spise poslední vůle své ustanovil, aby k témuž chrámu připadl jeho majetek, pokud záležel v liturgických nádobách a rouších[94]).

Ať oznámíme řadu dalších dobrodinců, Barbora, choť Josefa Pravdy, krupaře v Bubenči, darovala baldachýn k obrazu Panny Marie Karlovské (r. 1836), Marie, choť gubernijního sekretáře Františka Müllera, skvostný oltářní polštář (r. 1837); Jan Hájek, majitel usedlosti v Bubenči čp. 4, dal ozlatiti dva relikviáře (r. 1840); Thekla Krugová, majitelka domu čp. 49, darovala atlasové velum (r. 1842), kněžna Marie Eleonora, choť velicího generála v Čechách Alfréda Windischgrätze, dva oltářní polštáře

[94]) Kniha pamětní AF v Bubenči (III) str. 15.

(r. 1843), Emilie, choť Karla Augusta Milde, obchodníka ve Vratislavi, rovněž tak dva oltářní polštáře (r. 1845)[95].

Na zvelebení kostela sv. Gotharda mnoho bylo učiněno ve druhé polovici předešlého století. Nejprv roku 1861 odstraněny jsou stavební nedostatky jeho důkladnou opravou. Ježto při tom ozvalo se přání obecenstva po věžních hodinách a neutuchalo, obec Bubenečská r. 1865 vyžádala si svolení od patronátu, aby směla hodiny opatřiti. Potom však, nevíme, z jaké příčiny, svolení neužila. Místo ní vykonal záslužný čin Vojtěch rytíř Lanna, darovav ke chrámu věžní hodiny r. 1870. O rok později přibylo kostelu dvé zvonů, jeden o váze $55^1/_4$ libry, druhý $29^1/_4$ libry. Jejich původ naznačen jest nápisy: »Zvon tento Panně Marii věnovali Gustav a Karolina Lumbe, majitelé Císařského mlýna, r. 1870.« Zvon sv. Kříže »darován jest od Karla a Anny Bellmannových r. 1870«. Za peníze, jež sešly se od dobrodinců, zvony byly usazeny ve věži, a oltář, kazatelna a visutý krucifix v presbytéři došly náležité opravy. K tomu kněžna Marie Anna, vdova po Fridrichu Jindřichu z Öttingen-Wallersteinu, darovala kostelu 10 svícnů a čtvero mešních rouch. Na její přímluvu Paramentní spolek v Praze přispěl darem dvou pluviálů a soupravy kostelního prádla. O novou mešní knihu obohatil chrám místní kooperátor Antonín Herrmann[96].

Dála-li se většina věcí právě pověděných z podnětu faráře Antonína Malce, jeho obětavosti pak bylo děkovati za mnohou další výzdobu farního chrámu. Pokud mohli jsme vyzvěděti, dal on dvakráte ozlatiti oltáře a kazatelnu (r. 1889, 1907) a pořídil tři malebná okna do presbytéře (r. 1901). Na to naložil 2900 K. Do spolku s kooperátorem Josefem Sobotkou r. 1901 koupil a kostelu věnoval stříbrnou monstranci za 800 K. Za něho chrám opatřen byl obrazy Křížové cesty (r. 1877) a novými varhany (r. 1908). Z počtu jiných dobrodinců buďtež uvedeni: paní Louisa Liegertová, jež svým nákladem dala zhotoviti sedm malebných oken do lodi chrámové (r. 1901), František Převrátil, bývalý farář Tachlovický, jenž daroval stříbrný kalich (r. 1902) a Paramentní spolek Pražský, od něhož kostelu dostává se nových liturgických rouch. R. 1904 městská obec opatřila nové věžní hodiny.

181. *Zádušní majetek.*

V 18. století pozemkové jmění kostela sv. Gotharda nebylo veliké. Podle Josefského katastru náleželo kostelu pole Na skalce o $1413^3/_5$ □ sáhu (čís. top. 549), pastviště Na plácku o 1 jitru 287 □ sáhách (čís. top. 554) a pole na Letné u hradeb o 1300 □ sáhů (čís. top. 570). Kus pozemku, sahající od hřbitovní zdi u kostela až téměř k dolním vratům Obořním, nebyl pojat do katastru, protože nenesl užitku.

---

[95]) Tamže str. 29, 30, 42, 61, 66, 80.

[96]) Kniha pamětní AF v Bubenči (III) str. 188 n.

O hmotném stavu chrámu, jeho obvyklých příjmech a výdáních, dovídáme se *z účtu za rok 1761.* Tehdáž peněžní jmění kostela bylo na dlužnu. Zejmena dlužovali sv. Gothardu: kostel v Popovičkách 200 zl. (výpůjčkou na stavbu), Tomáš Čadský, rolník v Lysolejích 20 zl. (výpůjčkou), Jan Frisch, bývalý farář v Bohnicích, 1 zl. 1 kr. (starého nedoplatku), František Lander, dlaždič a měšťan Starého města Pražského, 27 zl. 50 kr. (za užívání lomu Na skalce). Ze čtyř železných krav platili dva držitelé Pavel Jaroš, sládek v Bubenči, a Tomáš Čadský výše řečený celkem 56 kr. Z pole, jehož emfyteutní držitelkou byla Marie Dominika hraběnka z Martinic, mělo vycházeti ke kostelu 15 kr. $4^1/_2$ den., ale správcové hraběnčiny neplatili nic již od roku 1740, vymlouvajíce se, že pole zeje vlčími jamami a není k žádnému užitku. Ze zahrady, jejíž emfyteutní držitelkou byla vdova Anna Josefa Adelgeisová, vycházel plat 17 kr. $4^1/_2$ den. Z dílu pastviště Na plácku, jejž v pole rozdělal a osíval Vít Čadský, kostelník v Bubenči, mělo vycházeti 21 kr., ale plat ten byl držiteli vzhledem k jeho službě prominut. Z pole na Letné nešel žádný užitek, protože ono při obležení Prahy v roce 1757 bylo docela zpustošeno. Za hrobní místa přijala zádušní pokladna 1 zl. 6 kr. Výtěžek z prodaných svíček činil 1 zl. 36 kr. Dobrovolnými dary čili almužnou sešlo se kostelu 9 kr. Z dlužného kapitálu Tomáš Čadský zaplatil úroku 1 zl. Proti tomu vydáno bylo za olej, víno, hostie a kadidlo 52 kr., za zpěv při bohoslužbě konaný 5 zl. (učiteli), za velkonoční oběd 15 kr. (učiteli), na zaplacení činže z polí 1 zl. 10 kr. (do důchodu nejvyššího pana purkrabí), za sepsání účtu 1 zl. 10 kr., za oběd při účtování 1 zl. 30 kr.[97])

Když kněz Jan Koutský r. 1771 stal se místním kaplanem v Bubenči, byl mu propůjčen užitek z kostelních pozemků, jak se tehdáž počítalo, ze 6 výsevkových strychů polí. Potom i farářům užitek ten zůstal, jenže postupem času pozemků ubylo. V letech 1782—1827 bylo od vrchnosti jako patrona kostela sv. Gotharda vydáno 11 kusů země soukromníkům, aby si na nich vystavěli příbytky a štípili zahrádky. Tak vznikly domy čís. pop. 10, 24, 25, 27, 28, 31, 34, 35, 40, 41, 42, 52, jejichž držitelé byli povinni dávati k záduší roční plat. Také farní dům čís. pop. 32 ubral kus země. Roku 1802 založen byl na kostelním pozemku asi o 300□ sáhách nový hřbitov. O sedm let později za válečné doby, pole na Letné bylo zkopáno do nových hradeb; načež teprve po mnohých žádostech a komisích erár r. 1820 koupil je od záduší. V roce 1814 páni stavové pojali úmysl rozšířiti zahradní sad před loveckým zámkem v Oboře o kostelní pole, jež prostíralo se po východní straně hřbitova Na skalce. Protože nabízeli nedostatečnou náhradu, farář František Koutský nechtěl svoliti ke zcizení. Jeho odpor byl příčinou, že páni stavové zjednali ke kostelu jiný pozemek a směnou za něj ujali řečené pole. Postoupil jim totiž Jakub svobodný pán Wimmer r. 1819 díl svého pole na Letné v míře 1013

[97]) Účetní kniha kostela Bubenečského v AZ.

$^3/_6$ sáhu, jež oni dali připsati k záduši. Proti postupu činili pak námitky nástupci Wimmrovi v držení statku Bubenského; nicméně věc zůstala nezměněna.

Podle stabilního katastru z roku 1840 náležely kostelu tyto pozemky: pole Na plácku o 735□ sáhách (čís. 9), pastvina o 85□ sáhách (čís. 10), pastvina o 250□ sáhách (čís. 11), pole o 845□ sáhách (čís. 12), pastvina o 95□ sáhách (čís. 13), pole o 555□ sáhách (čís. 14), pastvina o 55□ sáhách (čís. 15), pastvina o 320□ sáhách (čís. 16), pastvina o 40□ sáhách (čís. 18), pastvina o 40□ sáhách (čís. 19); hřbitov Na skalce o 300□ sáhách (čís. 22), pole o 320□ sáhách (čís. 23); pastvina u kostela o 83□ sáhách (čís. 93), pastvina o 135□ sáhách (č. 94), pastvina o 45□ sáhách (čís. 95); lado o 70□ sáhách (čís. 621), lado o 45□ sáhách (čís. 622), lado o 70□ sáhách (čís. 623); celkem tudíž 2 jitra 888□ sáhů půdy. Pole na Letné, zapsané v katastru Holešovickém, není do počtu zahrnuto.

Po založení nových pozemkových knih r. 1878 vlastnictvím katolického kostela v Bubenči bylo pastviště v místech bývalého hřbitova (čís. parc. 48), louka Na skalce (čís. parc. 71), hřbitov (čís. parc. 72) pastviště (čís. parc. 73 a 74), louka Na plácku (čís. parc. 75), louka (čís. parc. 76), pole (čís. parc. 77), louka (čís. parc. 78), cesta ke starému hřbitovu (čís. parc. 438), márnice (čís. stav. parc. 70). V roce 1906 ubyla prodejem k obci louka Na skalce (čís. parc. 71) a díl louky Na plácku (čís. parc. 76/2). Rovněž tak r. 1914 ubyly tři louky (čís. parc. 75, 76/1, 78) a pole (čís. parc. 77). Zbývá tudíž kostelu pastviště čís. parc. 48, hřbitov čís. parc. 72, pastviště čís. parc. 73 a 74, cesta ke starému hřbitovu čís. parc. 438, márnice čís. stav. parc. 70 a pole na Letné u Pražského vodojemu.

Ke jmění zádušnímu náležejí též *fundační jistiny*. O nich podáváme zprávu založenou na výzvědcích ze starých písemností a ne na knize mešních nadání, jež chová se u farního úřadu a obsahuje soupis všech mešních fundací. Z toho jde, že fundační jistiny novějšího původu nejsou v našem seznamu uvedeny.

Nejstarší fundace Bubenečská pochází z roku 1776. Učinila ji Marie Anna, vdova po Janu Křt. del Curto, majiteli dvora v Bubenči, poručivši 300 zl. Vídeňské měny na udržování světla v lampě kostelní. Řečený peníz ujištěn byl na poplužním dvoře čís. pop. 6, s něhož splatil jej potomní vlastník dvora Mořic Buček z Heraltic r. 1835.[98])

K podobné fundaci dopomohl kostelu Bubenečskému zeměpanský úřad. Když totiž roku 1786 zrušen byl konvent Barnabitů, osedlý při kostele sv. Benedikta na Hradčanech, zemské gubernium navrhlo, aby tamní lampová fundace s jistinou 500 zl. přeneseny byly ke chrámu Bubenečskému. Návrhu tomu dostalo se nejvyššího schválení; načež listem vydaným z arcibiskupské konsistoře dne 15. března 1787 oznámeno bylo loka-

[98]) DZ větší 605, fol. B. 9; kniha pozemk. AZ Smichov, 31, fol. 336.

listový Janu Koutskému, že byl dán rozkaz c. k. komorní pokladně, aby vydávala úrok z dotčené jistiny na udržování světla v kostele Bubenečském.[99])

V roce 1792 zemřela sousedka Bubenečská Anna Jarošová. Ze svědectví o jejím pořízení šlo, že zůstavila 200 zl., jež jí náležely podílem z domu čís. pop. 13, kostela sv. Gotharda, aby z úroku nakládáno bylo na světlo a na služby boží za její duši.[100]) Poněvadž držitelé domu otáleli peníze splatiti, fundace ještě ani v roce 1814 nebyla realisována.

Prvý farář Bubenečský Jan Koutský chtěje zjednati sobě zádušní pamět, poručil kostelu sv. Gotharda na konání bohoslužeb dvě stavovské obligace, jednu svědčící na 600 zl., druhou na 120 zl. (r. 1801). Jak se podobá, kolísání valutního kursu peněz bylo příčinou, že nástupci jeho v úřadě farářském nežádali zatím za schválení nadace. Teprve František Koutský, synovec Janův, nastoupil o to a uvedl fundaci svého strýce ve skutek r. 1813.

Z posledního pořízení Jiřího Kosa, chalupníka v Bubenči, připadlo kostelu 100 zl., jež Kosovi dluhoval hostinský Josef Holub (r. 1808). Podle vůle testátorovy měly za úroční peníz kupovány býti svíce na oltář. Dlužní suma byla pak splacena v roce 1822.[1])

Ve jmění zádušní přešly *odkazy peněz*, při nichž závětníci nestanovili žádných podmínek aneb výslovně tomu chtěli, aby správa zádušní podle svého zdání užila odkazu. Takovým způsobem poručili ke kostelu sv. Gotharda Václav Habart, chalupník v Podbabě, 20 kop gr. míš. ze svého statečku (před rokem 1664), Tomáš Vaňha jinak Jaroš 8 kop. 34 gr. 2 den. ze svého dílu, který měl na dvorci v Bohnicích (r. 1671), Šimon Prosický, držitel vinice v údolí Šáreckém, 7 zl. (r. 1677).[2]) V roce 1885 Jan Dallago, doktor filosofie v Meráně, odkázal ke chrámu Bubenečskému 2000 zl., které mají splaceny býti po smrti jeho manželky Anny, rozené Moserové, s níž oddán byl v témž chrámě.[3])

182. *Hřbitovy.*

Původní farní hřbitov v Bubenči byl vůkol kostela na nevelkém městišti, jež nyní je zahrádkou. Jeho jižní ohradní zeď a díl východní zdi posud se zachovaly. Když v době Josefských reforem počalo se nemile hleděti na hřbitovy vzdělané na blízku lidských příbytků, nejvyšší purkrabí František Antonín hrabě Nostic uložil hospodářskému řediteli Arnoštu Janu Kovářovi, aby vyhledal u Bubenče místo k novému hřbi-

[99]) *Bílek*, Statky a jmění klášterů od císaře Josefa II. zrušených, str. 166; kniha pamět. AF v Bubenči (I) str. 284.

[100]) Spisy bývalé jurisdikce purkrabské v AZ.

[1]) Kniha pozemk. AZ Smichov 31, fol. 282.

[2]) Kniha vinič. AZ Smichov 19, fol. 451; kniha pozemk. AZ purkrab. 10, fol. 221; kniha viniční prv dotčená fol. 462.

[3]) Kniha pamět. AF v Bubenči (III) str. 201 n.

tovu. Ježto nevidělo se zjednávati pozemek koupí, bylo se rozhodnouti buď pro Plácek nebo pro Skalku, kdež zbývaly kusy kostelních polí. O přípravách na nový hřbitov zvěděli obyvatelé Bubenečtí a hned přednější osoby ve vsi, zejména správce panského dvora Jan Kryštof Kyncl, nájemce mlýna Václav Holeček, sousedé Josef Jaroš, rychtář Václav Červenka, správce v Oboře Václav Novák, královský lesník Jan Auerhan, soused Antonín Měchura a povozník Jan Helcl dne 10. října 1784 podepsali listinu, kterou za to žádali, aby hřbitov u kostela obci byl zachován, ježto nedávno předtím byl nově obezděn; i přednášeli námitky proti obmýšlenému hřbitovu Na plácku nebo Na skalce, uvádějíce, že tam denně prochází mnoho lidí, že půda nehodí se ke hloubení hrobů a j.[4]) Jak se zdá, petice nevyzněla na prázdno: víme aspoň, že k založení nového hřbitova tehdáž nedošlo.

O tři léta později hospodářský úřad purkrabský oznámiv krajskému úřadu v Rakovníce, že na hřbitově Bubenečském není místa k pohřbům, žádal, aby na výpomoc smělo se užívati hřbitova jiného. Na to zemské gubernium přípisem ze dne 12. července 1787 dalo svolení pochovávati z Bubenče do Buben, dokud nebude postaráno o prostranný hřbitov místní.[5])

Když potom stavbou nového kostela v Bubenči r. 1801 zúžil se starý hřbitov, nebylo již možná otáleti se zřízením hřbitova na jiném místě. Hospodářský purkrabský úřad doporučil k tomu díl kostelního pole Na skalce u Oborní zdi za domem čís. pop. 42. Tam tedy z jara r. 1802 vystavěna byla márnice, a pozemek hřbitovní ohrazen zdí. Cesta ze vsi na hřbitov vedla oklikou. Byloť nejprve dojíti ke hlavním vratům Oborním před loveckým zámkem a odtamtud brátí se nazpět podle ohradní zdi až ke dveřím hřbitovním. Teprv farář František Koutský (r. 1808-1823) postaral se o to, aby byla cesta ke hřbitovu z nynější Školské ulice podle zahrady při domě čís. pop. 42, a s pomocí tehdejšího stavovského zahradníka Josefa Fuchse vysadil po stranách cesty řady stromů. Poněvadž založením hřbitova ubylo farářům užitku z bývalého tamního pole, páni stavové přikázali jim náhradu ze zemské pokladny, 6 zl. ročně.[6])

Nový hřbitov sloužil k pohřbům až do roku 1888. Potom obec Bubenečská založila nynější městský hřbitov Ve struhách.

183. *Území farnosti Bubenečské.*

Když v roce 1786 lokalista Jan Koutský stal se duchovním správcem, nezávislým na faráři Bohnickém, příslušely ke správě jeho ves Bubeneč, ves Lysoleje a díl vsi Sedlce čili tak zvaná Podbaba Bubenečská; ale nenáleželo k jeho kuracii korunní území v Bubenči, to jest Obora, Štěpnice a Královský mlýn. Po nové úpravě r. 1787 ves Lysoleje byla od-

[4]) Listina téhož archivu.
[5]) Listina AF v Bubenči.
[6]) Kniha paměť. v témž archivu (III) str. 293.

[illegible] Bubenče a přifařena k Šárce: korunní území v Bubenči přestalo býti částkou farnosti Svatovítské v Praze a přivtěleno je k Bubenči; fara Bubenská byla zrušena a její území, to jest ves Holešovice, ves Bubny, částka vsi Libně čili tak zvané Holešovičky, a ostrov Štvanice, přešlo k Bubenči. V té době počítalo se, že v territorii duchovní správy Bubenečské žije 1310 katolíků.[7])

O tom, jak domy čís. pop. 205-IV, 206-IV a 207-IV, vystavěné na fortifikačních pozemcích za Bruseckou branou (nyní již stržené), byly přikázány k farnosti Bubenečské, neshledali jsme zápisku. Obyvatelé jejich příslušeli zprvu ke kuracii Svatovítské; ale snad proto, že nočního času brána Brusecká se zavírala, a sakristovi Svatovítskému bylo nemožno opatřovati v té době nemocných, směli ve svých potřebách duchovních uchylovati se do Bubenče. Anebo tím, že postupovalo se k Bubenči korunní území za Bruseckou branou, byl mlčky propuštěn tam také díl fortifikačních pozemků za branou.

Při ustavování obcí v roce 1850 ostrov Štvanice, prv k Bubnům náležitý, přivtělen byl ke Karlínu. Týmž časem došlo také ke zřízení farní expositury v Karlíně, jež o rok později povýšena byla na faru. Duchovní správcové tamní žádali z dobrých důvodů, aby ostrov Štvanice přifařen byl ke Karlínu. Jejich žádosti vyhověly úřady v roce 1864. Tak farnost Bubenečská pozbyla Ostrova.

V letech 1875—1876 vystavěny byly na pozemcích Dejvických za Bruseckou branou domy čís. pop. 136, 137, 141, 145. Ježto obyvatelé jejich přáli si, aby duchovenstvím náleželi k Bubenči, a ne k Šárce, farář Antonín Malec přednesl žádost jejich církevnímu úřadu, i projevil ochotu postoupiti k farnosti Šárecké Podbabu Bubenečskou, budou-li domy svrchu řečené přifařeny k Bubenči. Na to arcibiskupská konsistoř listem ze dne 12. září 1877 ohlásila své svolení, aby domy Dejvické čís. pop. 136, 137, 141, 145 příslušely k farnosti Bubenečské; ale neschválila náhrady za to nabídnuté. Rozhodnutí duchovního úřadu potvrzeno bylo ministerstvem kultu a vyučování dne 20. února 1884, tak že i dům čís. op. 151, zbudovaný v roce 1880, přifařen jest k Bubenči. Zatím obecní úřad Dejvický r. 1883 zdvihl odpor proti ztenčení farnosti Šárecké a chtěl aspoň toho dosáhnouti, aby majitelé přifařených domů nebyli povinni konkurenčním příspěvkem k Bubenči; avšak nešlo mu po vůli. Vynesením ministerstva kultu a vyučování ze dne 10. října 1885 (čís. 15.135) oznámeno jest zamítnutí odporu i přefaření dalších domů Dejvických čís. pop. 172, 177, 178, 180, 181, 182, 183. Když pak na pozemcích Dejvických za Bruseckou branou přibývalo domů, přičiněním církevního úřadu došlo k zásadnímu rozhodnutí, podle něhož celý kus dejvického území na východ od Svatovítské ulice i s nádražím na Brusce přifařen jest k Bubenči, kdežto tak zvaná Podbaba Bubenečská přikázána je k far-

[7]) Kniha paměť. AF v Bubenči (I) str. 284, 287 n.

nosti Šárecké. Ministerské vynesení o tom má datum 27. června 1895 (čís. 7167).[8])

Od té doby, kdy vsi Holešovice a Bubny staly se VII. částí hlavního města Prahy (r. 1884), nebylo věcí pochybnou, že kostelní svazek jejich s Bubenčem záhy pomine. Nicméně uplynulo přes 14 let, než vlastní duchovní správou byly opatřeny. Arcibiskupský ordinariát oznámil vznik nové kuracie těmito slovy: Rozhodnutím našim ze dne 7. října 1898, jemuž dostalo se schválení od c. k. ministerstva kultu a vyučování dne 12. ledna 1899 (čís. 34.284 ex 1898), dospělo jednání o vyfaření Holešovic a Buben z farního příslušenství k Bubenči a zřízení expositury v VII. části král. hl. města Prahy svého cíle. Dnem 15. února 1899 bude řečená duchovní správa uvedena ve skutek. K jejímu řízení ustanoven jest dp. Antonín Nepil, bývalý kaplan při kostele sv. Jindřicha v Praze.

Farní expositura v VII. části Pražské není než obnova fary Bubenské z doby před rokem 1787. Od bývalé farnosti Bubenské liší se je tím, že k ní nepřísluší díl někdejší vsi Libně Holešovičky zvaný. Zůstalyť ony při Bubenči až do počátku r. 1914, kdy po rozhodnutí arcibiskupského ordinariátu a schválení k tomu daného od c. k. místodržitelství v Čechách připadly k duchovní správě Libeňské. Od té doby farnost Bubenečská závírá v sobě jen území katastrální obce Bubenče a díl katastrální obce Dejvic.

Z toho, co bylo řečeno o změnách území, lze pochopiti, proč chovají se v Bubenči kostelní matriky nebo matriční zápisy z Bubenče od roku 1786, z dílu Dejvic od r. 1877, z Buben a Holešovic z let 1694—1899, z Holešoviček z let 1694—1913, z ostrova Štvanice z let 1694—1863, z Lysolej z let 1784—1785, z dílu Podbaby z let 1784—1895.

184. *Duchovní správcové.*

O prvém faráři *Janu Koutském* měli jsme příležitost pověděti řadu věcí chvály hodných; co chceme dodati, není mu na porok, ukazuje však přece tvrdou hranu v jeho povaze. Když byla zrušena fara Bubenská, sousedé z Holešovic přednesli mu žádost, aby konal služby boží ob neděli v chrámě Bubenském a v témž chrámě by přisluhoval jim svátostmi a církevními výkony. Žádosti té Koutský vyhověti nemohl, protože bylo by s křivdou druhé polovici farní osady, kdyby duchovní správce kladl na roveň filiální kostel s kostelem farním. Ostatně Holešovičtí netajili se tím, že žádost jejich nesena jest odporem proti jejich přifaření k Bubenči. V tom pak farář nesměl jim skýtati podporu. Ježto tedy žadatelé nedosáhli čeho chtěli, přestali docházeti ke službám božím v Bubenči, rotili se ve vsi proti faráři a vypravili ze sebe poselství k císařskému dvoru do Vídně. Čin ten zavdal podnět k úřednímu vyšetřování. I bylo při Koutském, aby osvědčil velikomyslnost a podal zprávu úřadům, jež

[8]) Kniha paměť. AF v Bubenči (III) str. 192, 200, 209 n.

by prudkým osadníkům jeho nepřitěžovala. Je k pravdě podobno, že by je byl sobě získal, kdyby nabídl aspoň nějaký díl toho, oč prve usilovali. Toho však Koutský neučinil, nýbrž navrhl, aby kostel Bubenský byl uzavřen, a Holešovickým by ohlášena byla nezměnitelná povinnost obcovati službám božím v Bubenči. Nástupce jeho, farář Josef Kubík, dokládá: Z horlivosti, aby všickni farníci docházeli do chrámu v Ovenci, přičinil se o zavření kostela v Bubnech, což odcizilo mu část osadníků a způsobilo mnoho nepříjemností.[9])

Sousedům Holešovickým přicházelo za těžko zapomenouti na porážku. Kde jakou záminku mohli shledati k projevu nelibosti proti Janu Koutskému, nižádnou nepohrdli. Dne 15. září 1798 byli vyslýcháni na úřadě, proč zase nedocházejí ke službám božím a křesťanským cvičením. I uváděli na omluvu, že osmá hodina je jim tuze raní. Arcibiskupská konsistoř přiměla potom faráře, aby počínal služby boží až o deváté hodině, a nemeškala o změně pořádku referovati zemskému guberniu. Gubernium pak nařídilo, krajskému úřadu napomenout Holešovických, aby příště obcovali, jak náleží, službám božím, když strany času bylo jim vyhověno.[10])

Druhý farář *František Horáček* (r. 1801—1806), rodilý z Prahy, zastával zprvu úřad kaplanský v Příbrami, potom byl administrátorem fary ve Velkých Popovicích, odkudž v září r. 1801 přistěhoval se do Bubenče. Vrstevníci chválí jeho učenost; my pak známe dva spisky, jež vydal tiskem v Praze: »Povinnosti křesťanských vlastenců v čas nastávajícího nebezpečenství« (r. 1800) a »V den dosazení J. Dittricha na učitelskou stolici« (r. 1803). Ve druhém z nich slaví svého přítele dra. Josefa Petra Dittricha, jenž v roce 1803 stal se professorem církevní historie na universitě Pražské. Horáček pobyv v Bubenči pět let, odešel potom na faru do Hostivaře. Nástupcem jeho v Bubenči byl *Josef Kubík* (r. 1806—1808).

Od roku 1783 Bubenečtí znali studenta Františka Koutského, rodilého z Dašic (r. 1769), jemuž lokalista Jan Koutský, strýc jeho, poskytoval hmotné opatření i příležitost ke studiím. Později zvěděli o bývalém studentu, že došed posvěcení na kněžství, byl ustanoven za kaplana při Týnském kostele v Praze r. 1802. A o šest let později vítali jej jako svého faráře. *František Koutský* byl muž ušlechtilé povahy, vlídný, úslužný a obětavý. Jeho péče o zbohacení Bubenečského kostela potřebami liturgickými, jako jsou nádoby, roucha, knihy, vzpomněli jsme již svrchu. Ježto z počátku 19. století počet osadníků značně vzrostl, a nebylo bez újmy duchovní správy, že farář měl povinnost vyučovati ve třech školách, úřady splnily žádost Koutského a přidali mu kooperátora (r. 1814). Dotčené školy byly v Bubenči, v Holešovicích a v Holešovičkách.

[9]) Kniha pamět. AF Bubenčského (II).
[10]) Kniha pamět. téhož archivu (I) str. 291.

Farář František Koutský vynikal v umění kazatelském. Sbírky některých svých kázání vydal tiskem. Je zajímavo, že publikoval nejprve (r. 1828) dvě řeči, které proslovil při primičních slavnostech Bubenečských kooperátorů Vincence Sluky (r. 1814) a Karla Ulíka (r. 1820). Později vydal »Kázání postní« (r. 1829), »Dvojnásobní kázání postní« (r. 1831), »Kázání postní« (r. 1831), »Příležitostná kázání« (r. 1831), »Krátká kázání« (r. 1833). K životopisu dodati jest, že Koutský r. 1823 stal se farářem v Liboci, r. 1824 farářem v Hostivaři, kdež zemřel r. 1835.

Po jeho odchodu z Bubenče fara zdejší téměř dvě léta zůstávala osiřelá. To bylo znamením, že chystá se cosi neobvyklého. A v pravdě, nejvyšší purkrabí František Antonín hrabě Libštejnský z Kolovrat presentoval pak kněze z Hradecké diecése *Ludvíka Sedleckého*, vyžádav mu zvláštní výsadu, že smí (kromě o velkých svátcích církevních) bydliti jinde než v Bubenči. Sedlecký byl totiž vychovatelem mladého hraběte Rudolfa Lützowa z Dreilützova a Seedorfu, i přebýval tehdá v Slaném, kdež otec Rudolfův Jeronym hrabě Lützow, svak hraběte Františka Antonína z Kolovrat, byl krajským hejtmanem. V Bubenči duchovní správu za něj vykonával administrátor Karel Ulík. Ze zápisků Ulíkových víme, že kněz Ludvík Sedlecký, rodilý z Poličky, byl muž jemných mravů, polyhistor, hovořící plynně řečí francouzskou a vlaskou, a výborný pianista. Na faru svou zavítával v zimě ze Slaného, v létě z Lochovic, statku Lützovského. Z počátku roku 1835 podán byl za faráře do Hostivaře, kdež v moru r. 1836 zemřel.

Nástupcem jeho v Bubenči stal se *Karel Ulík* (r. 1835—1852), veliký šetřil a strádal, jenž téměř celý dům farní pronajímal letním hostům, nehledě ani na jejich náboženské vyznání a rozdíl race. Přes to pro svou družnou povahu a sousedskou mysl těšil se oblibě u svých farníků. Zač děkujeme jemu, je vzorně psaná Pamětní kniha farní, založená v roce 1336 po rozumu gubernijního vynesení ze dne 31. srpna 1835. Ulík, pilný čtenář tehdejší Bohemie, vzdělal se v hotového kronikáře, ač není-li to, co napsal, pořízeno pouhým opisem z novin.

Další farář *Antonín Hora* (r. 1852—1857) byl vzor pečlivého hospodáře. Shledav po svém předchůdci mnohé nedostatky jak na kostele tak na faře, snažil se je odstraniti; i želel toho velice, že patronát na jeho žádosti po opravách dával nevhodné odpovědi. Tehdá totiž čekalo se na úpravu patronátního práva a novou výměru konkurenčních stavebních povinností, a proto patronát bděl u své pokladny, aby neskytl předem více, než bude kázati nový zákon. V něčem přec bylo Horovi vyhověno, ježto naléhal úsilovně. Co on sám naložil na opravu farního domu a zahrádek při něm, hrubě zpustlých, neopomenul do haléře poznamenati v Pamětní knize, jakoby šlo o události historického významu. Za to jeho nástupci *Alexandr Urban* (r. 1857—1862) a *Josef Mencl* (r. 1863—1868) nezapsali do řečené knihy zhola nic.

Počtem let duchovenské činnosti v Bubenči nad všecky faráře předčil *Antonín Malec* (r. 1869—1911), kněz předobrého srdce, mírný, trpělivý a každému ke službám ochotný. S jeho ruky splynulo množství darů i ke kostelu i k chudým i k dobrým účelům. Kromě toho, co jsme již početli v popise kostela sv. Gotharda, věnoval on 1000 K na zřízení dětské opatrovny v Bubenči a 3000 K ke studentské nadaci pro jinochy rodilé z Nového Strašecí a z Bubenče. Tři obce, Pražská, Bubenečská a Novostrašecká, poctily jej hodností čestného měšťana. Nad to byl mu propůjčen rytířský kříž řádu Františka Josefa I. a názvy děkana, konsistorního rady a assessora kníž. arcib. konsistoře. Za jeho nástupce zvolen byl nynější farář dp. *Josef Sobotka* r. 1911.

O prvních kooperátorech čili kaplanech Bubenečských, Vincenci Slukovi (r. 1814—1819) a Karlu Ulíkovi (r. 1820—1835), učinili jsme zmínku již prve. V letech 1835—1854 kaplanoval zde František Antonín Tingl, rodilý z Nupak, kněz velmi horlivý a osadníkům milý. Když v roce 1850 dála se volba obecního zastupitelstva v Holešovicích, kooperátor Tingl byl povolán za člena tamního výboru. Obec Holešovická vzpomínala potom vděčně jeho služeb a zvolila jej za čestného občana. Zatím Tingl pro churavost vstoupil do výslužby a zastupoval místo duchovního správce v ústavu choromyslných u sv. Kateřiny v Praze. Historickým badatelům je znám proto, že svým nákladem vydal spisy »Acta iudiciaria archiepiscopatus Pragensis« (r. 1865) a »Libri confirmationum I. 1., II., V. (r. 1865—1868). Po něm spolupracovníky farářů Bubenečských byli: František Liebich (r. 1854—1858), Antonín Malec (r. 1858—1869), Antonín Poláček (1869—1871), Antonín Herrmann (r. 1871—1885), František Vacek (r. 1885—1892), Josef Sobotka (r. 1892—1903), Jan Vystrčil (r. 1903—1912), František Krupka (od roku 1912).

185. *Místní školství.*

V Bubenči byli dříve učitelé než školní stavení. Jak jde z matričních zápisů, bydlil tu v letech 1772—1774 učitel Josef Luver, jenž pracoval sic v nově založené farní škole na Šárce, nicméně cvičil v soukromí i některé děti v Bubenči, když rodičům jejich nezdálo se posílati je do farní školy v Bohnicích. Také nástupce Luverův, Šárecký učitel Matěj Zvoníček, přebývaje po nějaký čas v Bubenči (r. 1778), činil podobně. Než buď vrchnost Šárecká odepřela svolení k tomu, aby učitel školy Šárecké propůjčoval se svým uměním v Bubenči, anebo zisk z toho jdoucí přivábil konkurenta: k roku 1784 naskýtá se zmínka o »kantoru Bubeneckém«, jenž nebyl učitelem na Šárce. Čteme totiž na účtě peněz vydaných za pohřeb Evy Hankové († r. 1784), vdovy po štěpaři, že za zpěv vzal honorář Václav Kopřiva, kantor Bubenecký. Jinak o soukromém učiteli tom nedovídáme se, jak dlouho v Bubenči pobyl anebo kam jinam se odstěhoval.

Po založení fary Bubenečské uplynulo devět let, ne-li více, než škola v Bubenči byla zřízena a stavením opatřena. Vkročily prý do cesty mnohé překážky, ale nedí se jaké. V roce 1795, když byl na prodej domek u kostela čís. pop. 8, náležitý dědicům měšťana Pražského Josefa Langra a od nich do dražby daný, páni stavové povolivše prosbám faráře Jana Koutského, dali vyšetřiti, zda by domek hodil se za školu. Podle zprávy stavovského výboru ze dne 10. srpna t. r. školní krajský komisař z Rakovníka podal příznivé dobrozdání;[11]) načež od pánů stavů bylo uloženo rychtáři Bubenečskému Janu Helclovi, aby za ně domek stržil. Helcl tak učinil dne 14. července 1796, nabídnuv při dražbě peníz 600 zl. Byl pak domek čís. pop. 8 o dvou světnicích a přístěnku s chlebnou pecí. K němu náležel dvorek s malým stavením o jedné světničce a zahrádkou dobíhající až k faře.[12])

Nemůžeme říci v jistotě, byl-li již na podzim roku 1796 zjednán učitel ke škole Bubenečské. Spíše však se zdá, že k tomu ještě nedošlo; neboť tuším příkaz opatrnosti nabádal vrchnost, aby dříve ujistila si peníz, kterým poddaní ke zřízení školy byli povinni. Podle dvorského dekretu ze dne 6. října 1787 měli poddaní při stavbě školní budovy opatřiti práce nádenické a přívoz hmot: na místě toho páni stavové žádali na Bubenečských a Podbabských třetinu trhové sumy, splacené za domek čís. pop. 8. Však když poplatníci tuze se bránili, stavovský zemský výbor slevil jim polovici, tak že měli dáti toliko 100 zl. Dne 11. dubna 1797 dopisoval krajský úřad v Rakovníce hospodářskému úřadu purkrabskému, že nebude od místa vyložiti poddaným Bubenečským a Podbabským, jakého dobrodiní stanou se účastni, když po mnohých překážkách dojdou školy a učitele, i domluviti jim, aby nečinili námitek proti příspěvku 100 zl., ježto jiné obce rády by za školu zaplatily mnohem více. Nemohou-li najednou peníze složiti, ať se jim poskytne čas, aby platili po částkách. Měřítkem rozvrhu bude jejich berní poplatnost. Také se doporučí vyzvati tamní emfyteutní majetníky, aby příspěvkem na školu ulehčili poddaným, ježto děti rodičů, v jejich službách stojící, budou spolu užívati dobrodiní, jaké škola skýtá.[13])

Roku 1799 rozepsán byl konkurs k obsazení místa učitelského (snad teprv zřízeného, ač v aktech čteme »uprázdněného«) při škole v Bubenči. I přihlásili se *Josef Antonín Freyer* učitel v Košířích, Matěj Zvoníček, učitel na Šárce, a Václav Suchý, učitel v Dušicích. Z nich Freyer byl již na patronátě; neboť statek Košířský náležel k purkrabskému panství. Okolnost ta padla na váhu, tak že Freyer stal se učitelem v Bubenči. Pobyl pak na místě 20 let, uče a němče. Z jeho péra zachovalo se několik spisů poslední vůle sousedů Bubenečských a žádosti, aby mu k platu bylo přidáno. Kromě sobotálesu přijímal on ročně 12 zl. od kostelníka

[11]) Kniha pamětní AF v Bubenči (I) str. 289.
[12]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 23, fol. 47.
[13]) Kniha pamětní v AF Bubenečském (I) str. 284 n.

Václava Zacha za to, že Zach bydlil v chaloupce na dvoreček školy. Později byla kostelníku činže prominuta, a učiteli náhrada za to učiněna.

Za nástupce Freyerova *Václava Sládka* (r. 1821—1853) připomínají se v Bubenči školní pomocníci. Postupnou řadu jich známe od roku 1830. Byli to Josef Kuneš (r. 1830, 1836), Václav Havránek (r. 1837), František Kerbl (r. 1838, 1839), Karel Procházka (r. 1840), František Vocel (r. 1841, 1843), Josef Čapek (r. 1844), Ferdinand Ransdorf (r. 1845, 1853). Kterak oni pomáhali ve vyučování, když škola byla jednotřídní, zda učili pod dozorem učitelovým nebo sami v pobočce nebo zda střídali se s učitelem, na ty otázky náležité odpovědi se nám nedostává.

Domek obraný za školní budovu vyhovoval jen nedokonale svému účelu. Světnice v něm byly malé a nízké a proto, když rozmnožil se počet žactva, nestačily anebo dělaly škodu na zdraví. Z té příčiny rozhodli konečně páni stavové, aby domek se zboural a na jeho místě by vystavěla se budova prostrannější a přesně tak zřízená, jak ukládal politický řád školní. Stavba počala se v červnu r. 1837 a trvala půl léta; načež dne 17. prosince nový školní dům byl posvěcen a otevřen. Svěcení, jež konal velmistr křižovnického řádu Josef Antonín Köhler, účastnili se dva přísedící zemského výboru Jan svobodný pán Henniger z Eberka a Václav rytíř Bohuše z Otěšic, Rakovnický krajský hejtman Fortwängler, Rakovnický krajský komisař svobodný pán Procházka, ředitel stavovské kanceláře Vincenc Falk, ředitel purkrabských statků Matěj Doležal, školní dozorce a vikář František Lampa[14]). Zmínky zasluhuje, že nová školní budova byla od vrstevníků prohlašována za malý div a velkou ozdobu Bubenče. Jak víme z autopsie, bylo to stavení přízemní, nevysoké, zevně nevzhledné a uvnitř nevlídné, jemuž by nyní nikdo podobné chvály nevzdal.

Po smrti Václava Sládka r. 1853 učitelem stal se *Jan Vrba*, postoupiv z filiální školy v Holešovicích, kdež působil po 32 léta, na farní školu v Bubenči. Vedle něho pracovali pak podučitelé Václav Hlávka (do r. 1855) a Jan Boreš (od r. 1855). V té době již škola nazývá se dvoutřídní. Roku 1855 bylo o tom uvažováno, jak opatřiti druhou učebnu. Zároveň dospělo ke konci jednání o úpravu služného, podle níž vykázán byl podučiteli roční plat 109 zl. $52^{3}/_{8}$ kr. a příplatek roční 16 zl. $47^{5}/_{8}$ kr., kdežto učiteli přiznána byla kongrua 315 zl. Suma kongruy skládala se z výnosku školného, z náhrady za školné, rodičům promíjené, z doplňku kongruy a z příplatku ke služnému. Školné vybíral obecní úřad a vydával je učiteli v měsíčních lhůtách. Obec měla právo prominouti školné lidem chudým, byla však povinna učiniti za to náhradu učiteli z jiného svého důchodu. Od vrchnosti jako patrona školního učitel přijímal doplněk kongruy, příplatek ke služnému a náhradu za školné. O platě, jenž měl mnoho slibných jmen, ale malý peněžný rozsah, spisován byl protokol

[14]) Kniha pamětní AF v Bubenči (III) str. 30 nn.

dne 26. srpna 1855; avšak teprv dne 24. září 1858 fasse k němu se vztahující byla adjustována.

Učitel Jan Vrba zemřel v prosinci roku 1860. Nástupcem jeho stal se *Josef Kytka*, učitel v Roztokách. První léta jeho působení v Bubenči minula snad klidně. Ale když v roce 1864 Kytka ozval se stížně proti obecnímu úřadu, že mu nevydává plat v pravý čas a nedává náhradu za školné, chudým rodičům promíjené, strhla se nad hlavou stěžovatele zlá bouře. V dopise k okresnímu úřadu na Smíchově ze dne 4. července t. r. představenstvo v Bubenči nazvalo Kytku člověkem k učitelství neschopným a v jiném dalším dopise ze dne 12. září t. r. vyslovilo se takto: Kytka není způsobilý zastávati úřad učitelský. Nejlepší důkaz o tom podal by on sám, kdyby se dal přezkoušeti. Nedovedeť vyučovati ve druhé třídě, ale nechává tam učiti podučiteli. Tím pozbyl vážnosti u dětí. Kromě toho Kytka je člověk zlý, neboť ztýral dítě krejčího Zídka. Jeho posunčina a hrubost působí nemile na žactvo. I je v pravdě žalostno, že v místě nedalekém od hlavního města vychovávání dětí svěřeno jest takovému individuu. Představený vznáší tudíž k okresnímu úřadu nejponíženější prosbu, aby ráčil milost učiniti a to způsobiti, aby s obcí Oveneckou tak macešsky se nenakládalo, a místo Kytky by jiný učitel způsobilý a vhodný byl sem ustanoven[15]).

Vyšetřování potom zavedené mělo průběh Kytkovi nepříznivý. Bylo uznáno, že v Bubenči učitelovati dále nemůže. Arcibiskupská konsistoř dala mu tedy svolení a lhůtu, aby vyhledal učitele, který by s ním chtěl místo směniti. Když kommutace narážela na překážky, konsistoř přes odpor obecního úřadu povolila Kytkovi ještě další lhůtu až do dubna roku 1866. Po té z počátku r. 1867 musil on postoupiti úřad provisoru Janu Borešovi a s úřadem i dvě třetiny svého ročního platu. Provisorium trvalo až do února r. 1870, kdy rekurs proti místodržitelskému rozhodnutí, kterým Kytka propouštěl se z učitelství, byl zamítnut. Uprázdněného místa došel pak svrchu jmenovaný Jan Boreš. O počtu žactva výkazy se rozcházejí, neboť kdežto Kytka tvrdil, že ve školním roce 1864—1865 149 dětí docházelo do školy, obecní úřad trval na tom, že bylo jich jen 129, a to 108 z Bubenče a 21 z Podbaby. Obecní úřad nepočítal totiž 6 dětí, které docházely do škol Pražských, 6 dětí, které s rodiči svými mezi rokem se odstěhovaly, a 8 dětí, které připuštěny byly ke školnímu vyučování, ač v podzimu roku 1864 nedospěly ještě věku 6 let[16]).

Zatím, než *Jan Boreš* stal se řídicím učitelem, nadešly změny v ústavě školském. Zněním zemského zákona ze dne 13. září 1864 vrchnostenský patronát při škole byl zrušen a po říšských zákonech, vydaných v letech 1868—1869, stát sám ujal vrchní vedení škol, kdežto ostatní správu jejich poručil školním radám, složeným ze zástupců vlády, obcí,

[15]) Archivní listiny města Bubenče.
[16]) Tamže

[illegible] učitelstva. Jakkoli pak byla příležitost zvelebiti školu Bubenečskou, stavbou a zvětšiti v ní počet žákovských tříd, místní školní rada dala minouti řadě let, než odhodlala se k činu. Pokud škola zůstávala o dvou třídách, působili při ní učitelé Antonín Kratochvíl (r. 1867, 1868), Josef Stěhule (r. 1868—1869), František Koníček (r. 1869—1775), Václav Stefan (r. 1875—1879), Karel Šimek (r. 1879—1881), Vincenc Bohdanecký (r. 1881—1884), Václav Zvěřina (r. 1884—1889).

Pojednání o tom, jak rozvinulo se školství Bubenečské v letech 1889—1914, připravuje k tisku nynější řídicí učitel p. Josef Teppe. My jsme svrchu v odstavci 175 věc aspoň naznačili; i můžeme dobře přestati na výčtu škol a učitelstva z roku 1914. Výčtu předesíláme poznámku, že školy seřaděny jsou tak, aby byl patrný postup jejich vzniku.

1. *Prvá obecná škola* (v domě čís. pop. 26). Jest o 5 třídách, v nichž chlapci a děvčata pospolu se vyučují. Řídicí učitel *Josef Teppe* (od roku 1893); v učitelském sboru katecheta Václav Kutina, učitelé Josef Vacek, František Děd, František Kohlík, Rudolf Urban.

2. *Druhá obecná škola* (v domě čís. pop. 164). Jest o 5 třídách postupných, v nichž chlapci a děvčata pospolu se vyučují, a 10 pobočných. Z pobočných tříd pět jest chlapeckých, pět dívčích. Ředitel *Vincenc Šofferle* (od r. 1901); v učitelském sboru katecheta Rudolf Kodl, učitelé Antonín Jakubše, Antonín Ševčík, Antonín Šmíd, Ladislav Grüner, Jaroslav Havlík; Mathilda Michálková, Vojtěška Bláhová, Marie Fišerová, Jaroslava Mikendová, Julie Pasovská, Milada Kvíčalová, Marie Haasová, Miloslava Honzíková, Marie Žabková, Hermína Jägrová.

3. *Měšťanská škola dívčí* (v domě čís. pop. 164). Jest o 3 třídách postupných a 2 pobočných. Ředitel Vincenc Šofferle (od r. 1906), v učitelském sboru katecheta Rudolf Kodl, odborné učitelky Antonie Korešová, Anna Beránková, Marie Martinů, Anna Landová, Anna Máčková; učitelky ženských ručních prací Pavlína Šmídová, Marie Fišerová.

3. *Měšťanská škola chlapecká* (v domě čís. pop. 26). Jest o 3 třídách postupných a 3 pobočných. Ředitel *Oskar Fiala* (od roku 1909); v učitelském sboru katecheta Václav Kutina, odborní učitelé František Jíhlavec, František Čech, Václav Schrötter, Václav Valtr, Bohumil Kádner, Jindřich Juna.

4. *Živnostenská pokračovací škola* (v domě čís. pop. 40). Jest o 6 třídách. Ředitel *František Jíhlavec*, odborný učitel při měšťanské škole chlapecké (od r. 1911); ve sboru učitelském Bartoloměj Benda, František Čech, odborný učitel při měšťanské škole chlapecké, Oskar Fiala, ředitel měšťanské školy chlapecké, Ladislav Grüner, učitel při druhé obecné škole, František Kohlík, učitel při prvé obecné škole, Vilém Šípek, městský stavební official, Václav Schrötter, odborný učitel při měšťanské škole chlapecké, JUDr. Čeněk Šofferle, kandidát advokacie, Václav Valtr odborný učitel při měšťanské škole chlapecké.

5. Ke školám druží se *městská opatrovna* (v domě čís. pop. 40). Při ní paedagogickým správcem jest Oskar Fiala, ředitel měšťanské školy chlapecké (od roku 1910), pěstounkami jsou Otilie Teppcová a Marie Krčmářová.

V dějinách Bubenečských naskýtají se zmínky o *soukromých školách*, které buď jen krátce trvaly anebo byly sice obmýšleny, ale k místu nepřišly. Tak v letech 1835—1836 připomíná se mezi místními obyvateli Nathan Tanzer, učitel. Že on v Bubenči mládež vyučoval, je nepochybno; neboť měl i nástupce Šalomouna Tause, učitele (r. 1837).[17])

Když majitel Císařského mlýna Karel August Milde pronajal tamní kartounku bratřím Taussigům, přijato bylo do továrny tolik nedospělých dělníků, že krajský úřad uznal za dobré přimluviti se u obce, aby opatřila peněžný přídavek učiteli Václavu Sládkovi, začež by od dvakráte do téhodne vyučoval tovární mládež. Pokud víme, zavázal se tehdejší majitel poplužního dvora Jan Schlöcht, že na odměnu mimořádné práce přispěje učiteli 3 zlatými Vídeňské měny ročně (r. 1841). Jakkoli pak s řečeného vyučování sešlo, Schlöcht platil přece jak Sládkovi tak i nástupci jeho Vrbovi. Teprv dalšímu učiteli Kytkovi, když v roce 1863 s ním se nepohodl, příplatek odepřel. Že však předtím roku 1858 příplatek Schlöchtův pojat byl mezi řádné příjmy Bubenečského učitele, odpor proti placení nedošel souhlasu okresní školní rady.[18])

Nadání »pro německou školu v Předním Ovenci«, jehož výminky nejsou nám známy, učinil Eduard Seuter z Lötzenu, majitel domu čís. pop. 49. V roce 1863 dožadoval se toho, aby nadace byla přijata v opatrování zemského výboru jako patrona školy Bubenečské[19]).

186. *Ústavy, spolky a společenstva.*

V přítomném odstavci budtež na přehled uvedeny jednak ústavy, které v městě jsou, jednak spolky a společenstva, v nichž associační činnost občanů Bubenečských dochází výrazu. Protože o některých ústavech byla zmínka učiněna již svrchu, nemíníme opakovati, co tam řečeno, nýbrž jen poukázati k tomu Při spolcích jmenovaný počet členstva jest podle stavu z roku 1914. Jinak spíše na svou omluvu než někomu na výtku připomínáme, že správy některých spolků neuznaly za dobré odpověděti na dotaz po roce založení a počtu členstva.

I. 1. Akademie umění. Viz odst. 163, dům čís. pop. 172.

2. Arcibiskupské gymnasium. R. 1913 arcibiskup Pražský Lev svobodný pán Skrbenský ze Hříště založil ústav pro katolické jinochy, kteří by jevili náklonnost k duchovnímu stavu a touhu ho dojíti. Škola sdružená s konviktem byla po dvě léta v Dejvicích v soukromém domě; když

[17]) Kniha Soupis duší v AF Bubenečském.
[18]) Archivní listina města Bubenče z r. 1864.
[19]) Archiv zemského výboru fasc. 28, 530.

[illegible] se příležitost získati koupí dům čís. pop. 299, umístěna jest [illegible] na podzim r. 1915).

3. Ústav Školských bratří Svatováclavský pensionát zvaný. Viz odst. 163, dům čís. pop. 83.

4. Městská dětská opatrovna v bývalé školní budově čís. pop. 40.

5. Dětská opatrovna při Mauthnerově továrně. Viz odst. 163, dům čís. pop. 113.

6. Městský chudobinec v domě čís. pop. 85.

7. Sanatorium dra. Leopolda Kramra. Viz odst. 163, dům čís. pop. 141.

Soukromé paedagogium, jež řídili Školští bratři (viz odst. 163, dům čís. pop. 299), r. 1915 převedeno bylo do vsi Sv. Jana pod skalou u Berouna.

II. 1. Spolek Václav, založený v roce 1869, pěstuje zpěv vůbec, mužský, ženský i smíšený, církevní i světský, zvláště pak slovanský, jakož i hudbu orkestrální a umu divadelní. Členů činných při něm jest 92, přispívajících 65.

2. Spolek vzájemně se podporujících dělníků čalounických a záclonářských, založený v roce 1872, poskytuje těm, kdož jsou členy spolku aspoň 10 let, podporu v nemoci a invaliditě. Počet členů 102.

3. Tělocvičná jednota Sokol, založená v r. 1889, skládá se ze 317 členů.

4. Vzájemně se podporující jednota Svatopluk Čech, založená v r. 1895, poskytuje podporu členům v nemoci i dává podpory vdovám a dětem po členech zůstalým. Počet členů 72.

5. Místní odbor Ústřední matice školské, založený v r. 1899, podporuje české školy v území národnostně smíšeném. Počet členů 376.

6. Družstvo pro postavení pomníku hudebnímu skladateli Karlu Bendlovi v Bubenči, založený v roce 1900, má 60 členů.

7. Dámský odbor Národní jednoty Severočeské pro Bubeneč a Prahu VII., založený v r. 1907, pracuje k povzbuzení národního vědomí i přispívá k duševnímu a hmotnému zvelebení krajin severočeských. Skládá se ze 60 členů.

8. Spolek majitelů domů v Bubenči, založený r. 1911, obhajuje společné zájmy majitelů domů v Bubenči. Náleží k němu 125 členů.

9. Baráčníci »Petr Guth«.

10. Baráčnická obec.

11. Beseda v Bubenči.

12. Řemeslnicko-živnostenská beseda.

13. Sbor dobrovolných hasičů.

14. Národní obec živnostenská.

15. Stavební družstvo.

16. Vzdělávací a podpůrná jednota Osvěta.

III. 1. Občanská záložna v Bubenči, zapsané společenstvo s ručením obmezeným. Byla založena v roce 1907 a je nyní ve vlastním domě na

nároží Korunovační třídy a Čechovy třídy čís. pop. 310. Společenstvo skládá se z 899 členů (o 3188 podílech).

2. Řemeslnicko-živnostenská záložna.

187. *Továrny.*

1. Zemská výsadní strojní papírna Rajmunda Kubíka. Viz odst. 161 a 162.

2. Bavlnová přádelna a tkalcovna Arnošta Mauthnera. Viz odst. 163, domy čís. pop. 60 a 113.

3. Továrna umělého hnojiva Pražské železářské společnosti. Viz odst. 163, dům čís. pop. 86.

4. Továrna fysikálních strojů dra. Františka Houdka. Viz odst. 163, dům čís. pop. 103.

5. Továrna laků dra. Gotfrida Grüna. Známkou továrů jest jméno Garantol. Viz odst. 163, dům čís. pop. 133.

6. Bělidlo Bernarda Jerusalema. Viz odst. 163, dům čís. pop. 120.

7. Pražská čisticí stanice kanalisační. Viz odst. 163, dům čp. 158.

8. Továrna o firmě »Jindřich Röhrs, výsadní továrna nábytku v Bubenči u Prahy« byla do konce roku 1913 majetkem Hugona Sieburgra. Potom majitelství její připadlo akcionářské společnosti, jejímž předsedou stal se hrabě Coreth. V továrně zhotovují umělecký nábytek, věci potřebné k zařízení divadel i jiných velkých zábavních podniků, složové práce nábytkové a dekorační. Akcionářská společnost zaměstnávala v roce 1914 20 úředníků, 2 architekty, 15 kreslířů, 11 mistrů a do 300 dělníků. Generálním ředitelem závodu byl císařský rada Hugo Sieburger.

9. Továrna isolačních prostředků bratří Wurmů[20]).

188. *Silnice a cesty.*

Jakkoli ve starší době nebylo hrubě pečováno o úpravu veřejných cest, a lidé raději bředli bahnem nebo těžce vláčeli se s vozy po výmolech a hrubém kamení: cesta vedoucí od Brusecké brány k loveckému zámku v Oboře činila čestnou výjimku. Protože po ní jezdilo vysoké panstvo, občas i panovník se svým dvorem, těšila se vždy pozornosti královské komory a byla jejím nákladem uchovávána v dobrém stavu. Za války o dědictví Rakouské nepřítel táborící u Bubenče neušetřil královské cesty, ano připravil ji o starodávnou ozdobu, totiž *lipové stromořadí*, kterým byla lemována. Když po válce nedošlo hned k opravě, někteří obyvatelé Bubenečtí jali se cestu podkopávati, dobývajíce ze svahu hlínu a pryč ji odnášejíce. Ježto ani výstrahy ani tělesné tresty neodstrašily pachatelů, bylo o věci rokováno v komoře a z její rady dne 7.

[20]) Za statistická data o spolcích, společnostech a továrnách děkujeme řediteli městského úřadu p. Emilu Šípkovi.

[illegible] 1715 vyšlo nařízení, aby ti, kdož budou přistiženi, že kopají [illegible] kaštanovým mostem u Bubeneče a tím podmílají cestu vedoucí do Obory, byli přísně potrestáni; zároveň pak dán rozkaz stavebnímu úřadu, aby postaral se o vysazení nového stromořadí u cesty.[21]) I byly vysazeny lípy a kaštany. Prodlením času, když lípy hynuly, dávána byla přednost stromům kaštanovým, tak že je sázeli místo lip, až konečně ve třetím desítiletí 19. století stromořadí pozbylo svého historického názvu a počalo se zváti *stromořadím kaštanovým*.

Stará silnice, po níž jezdilo se z hradu Pražského do severních Čech, měla, jak jsme již na jiném místě pověděli, přímý směr od Prašného mostu k *Podbabě*. Nad nynějším nádražím na Brusce dobíhala k ní cesta přicházející od konce Nového světa. K tomu místu vztahuje se zpráva z roku 1621. Když tehda účastník českého povstání Martin Fruwein z Podolí nechtěje vyčkati konec soudního řízení, skokem s hradební věže do Jeleního příkopa zbavil se života, byla na mrtvole jeho dne 9. června vykonána poprava, tak že kat ufal tělu hlavu a rozsekl trup ve čtyři díly; načež čtvrti těla byly rozvěšeny na silnicích před městem, jedna z nich zejména »na silnici za zámkem, k Velvarům vedoucí.«[22])

Zavedením pravidelné pěší pošty mezi Prahou a Drážďany r. 1625 *silnice Podbabská* stala se cestou poštovní. Když pak v roce 1641 na místo pěší pošty vstoupila pošta jízdní, vidívali Bubenečtí čtyřikráte do téhodne poštovní vůz, an buď nastupuje svou pout do Drážďan anebo se z ní již vrací. Po navršení pravidelných hradeb a vystavění brány Brusecké r. 1721 bylo obrati novou dráhu pro díl poštovní silnice od brány U Levenvertra zvané (nad Prašným mostem) až k Dejvickému růžku. I zvoliti k tomu cestu podél Královské zahrady na Brusce a od letohrádku královny Anny branou Bruseckou, dřevěným mostem přes bradební příkop a dílem staré cesty, která vycházejíc někdy z Bruseckého úvozu směřovala na Šárku k sv. Matěji a u Dejvického růžku křižovala se silnicí Podbabskou. Však i posléz řečený díl cesty přerušen byl rozšířením nádraží na Brusce r. 1867. Z té příčiny došlo ke zřízení silniční okliky po východní a severní straně nádraží, kdež nyní je ulice K Brusce zvaná a třída Havlíčkova.

Od roku 1832 trvá *silnice Chotkova*, vystavěná k přímému spojení hlavního města s českým severem; neboť předtím (nehledě k Prašnému mostu) nebylo výjezdu na Brusku leč příkrým úvozem Bruseckým, kdež vozy s nákladem nemohly projeti. Po Chotkově silnici, kterou starý Brusecký úvoz byl zúžen a stal se pouhou pěšinou, jezdila pošta až do roku 1851, kdy k dopravě dopisů a poštovních zásilek počalo se užívati státní dráhy z Prahy do Podmokl.

Nedlouho předtím, než přikročilo se ke stavbě Chotkovy silnice, nejvyšší purkrabí Pražský Karel hrabě Chotek způsobil, že byla zřízena

[21]) Listina AMíst. fasc. B. 110, 1.

[22]) *Bílek*, Dějiny konfiskací str. XLVIII.

silnice v Bubenči v místech nynější ulice Svatojirské, ulice Na vinici zvané, jižního kraje Horního náměstí, severovýchodního kraje Dolního náměstí a ulice Školské (r. 1829). Protože vedla od silnice k silnici, říkali jí silnice spojovací. V týž čas pracovalo se také o úpravu cesty od Bruské brány k Bubenči, která předtím byla jen pěšinou. Nejvyšší purkrabí Chotek vyžádal si totiž svolení vojenské správy, aby směl založiti cestu po okraji hradebního příkopu od mostu před Bruseckou branou až k rozhraní pozemků Bubenečských, Dejvických a fortifikačních. Další běh cesty byl starým úvozem mezi polnostmi Dejvickými a Bubenečskými čili nynější Pražskou ulicí. Na úpravu cesty poskytli peněžnou pomoc páni stavové, kdežto povozní práce vykonali zdarma purkrabští poddaní z Liboce, Lysolej, Ruzině, Stodůlek a Veleslavína, dopravivše na místo několik set vozů písku a štěrku (r. 1829). Nová cesta měla sloužiti jen chodcům, a ne jezdcům nebo povozům. Ježto nebyla pevně založena, potřebovala častých oprav. Tak již v roce 1834 hospodářský úřad purkrabský vznášel žádost k zemskému výboru, aby povolil náklad na její zpevnění, uváděje, že písečník na Zátorách, odkudž předešle kde kdo směl vyvážeti štěrk, je zrušen, a že za písek z Bučkových sadů majitel statku požaduje tuze mnoho.[23])

Když v roce 1903 obec Pražská uvedla ve své držení díl hradebních pozemků na Brusce a dala je urovnati, byla znovu otevřena přímá cesta z Bruseckého úvozu a Chotkovy silnice do Bubenče. Díme-li, že cesta byla znovu otevřena, vzpomínáme na dobu před rokem 1721, kdy na jižním konci nynější *Badeniho ulice* zdvíhala se hradební brána, a k bráně dobíhaly dvě cesty, jedna od severozápadu ze Šárky a Dejvic, druhá od severu z Bubenče. Ježto obnovením přímé cesty mezi Prahou a Bubenčem čili nynější Badeniho ulicí pominula potřeba staré cesty po kraji hradebního příkopu, vidělo se cestu posléze řečenou zrušiti, tím spíše, že podél ní jsou nové ulice.

V letech 1805—1806 ražena byla *silnice po Letné* odbočující z říšské silnice před Strahovskou branou a směřující k Bubnům. Myšlenku k ní dal Jakub baron Wimmer, jemuž o to šlo, aby zjednán byl krajině výjezd na západ a spojení se silnicemi Karlovarskou a Berounskou. Spojovací silnice Letenská, pokud prochází VII. částí Pražskou, má jméno Belcrediho třídy. Hned, jak ji zřizovali, byla také do díla vzata stará vozní cesta z Bubenče na Letnou a upravena v silnici. Jest to nynější *Korunovační třída.*

Cestu vedoucí od hostince Belvederu do Královské obory založila obec města Prahy r. 1867. Vyžádavši na zemském výboru, aby byl prolomen vchod z Letné do Obory, koupila pozemky, jichž bylo třeba ke zřízení cesty, od majitele statku Bubenského a od vlastníka poplužního dvora v Bubenči.[24]) Na místě cesty je nyní *Ovenecká ulice.*

[23]) Listina býv. archivu stavovského v AZ.
[24]) Listiny AMP I. 2583, 2863.

[illegible] cestami a silnicemi s dostatek postaráno o pohodlí chodců a [illegible] drahu povozům, slouží k dopravě osob směřujících do Bubenče [illegible] Bubenče na venek jednak parní železnice jednak elektrické že[illegible] jednak parolodi. Na dopravu zboží a jiných věcí po parní železnici [illegible]ne, nýbrž hned o ní dodáváme. Svým *nádražím* Bubeneč je spojen se světem; kdežto z *přístavu* v Pruplavu lze po lodi Pražské společnosti pro paroplavbu dojeti z Bubenče do Mělníka. K jízdě do Prahy a okolí Pražského příhodny jsou *stanice Pražských elektrických drah*: 1) v Královské oboře (na trati 3 Král. Obora Nusle), 2) v Belcrediho třídě na Letenském náměstí (na tratích 10 Střešovice Židovské hřbitovy [u Olšan] a 11 Nádraží v Brusce Strašnice), 3) v Belcrediho třídě u vodárny (na týchž tratích 10 a 11), 4) v Belcrediho třídě proti Zátorce (na týchž tratích), 5) v Belcrediho třídě proti Pražské ulici (na týchž tratích), 6) v Belcrediho třídě proti Pražské ulici (na trati 2 Bubeneč Flora [u Olšan]).

Ch. Dějiny Dejvické v letech 1620—1910.

189. *Rozvrh a přehled dějin.*

Během dějinným, jak jsme vyložili v prvém díle tohoto spisu, sousedská ves Dejvice proměnila se v osadu o třech poplužních dvorech. Dva dvory, přední a střední, hledě od Hračan, byly na panství probošta Svatovítského a v roce 1620 náležely Michalu Vitmanovi, měšťanu a radnímu Nového města Pražského. K přednímu (čili hořejšímu) dvoru příslušela krčma a kovárna, které tudíž byly také majetkem Vitmanovým. Třetí čili zadní dvůr náležel panstvím i držením k nejvyššímu komornictví jako nadační statek toho úřadu.

Než minulo 30 let od bitvy Bělohorské, přední a střední dvůr splynuly v jedno, tak že pak v letech 1651—1790 nebylo v Dejvicích než jen *dvé poplužních dvorů*, jeden proboštský *s krčmou* a *kovárnou*, druhý komornický. Kromě toho na území Dejvickém shledávalo, se *několik viničných stavení* (8—16), jež svou polohou byly samotami. Počet jejich přesně pověděti nelze, protože se měnil válkami. Při takové rozptýlenosti lidských příbytků lze si domysliti, že společenský život v místě tekl jen praménkem. Z té příčiny není možná soustřediti nějak dějiny Dejvické, nýbrž je nutno, aby vypravovatel podal tolik drobných monografií, kolik bylo usedlostí a obytných stavení.

Na Šárce u kostelíka sv. Matěje zašly tři bývalé dvory a na jejich místě vznikla *krčma* s polním hospodářstvím, které prodlením času vzrostlo *v ekonomii dvoreckou*. Tak jako na Dejvicku bylo i na Šárecku *několik viničných stavení* (13—22) po krajině roztroušených. Na

sklonku 17. století zdvihl se ze sutin *mlýn*. Na posledním penízi jinak Záporecký zvaný, a o něco později zřízen byl ze základu *nový mlýn* Sárecký, jemuž říkali Malý.

Vlnu společenského ruchu obrátil k Šárce probošt František Kazimír Strachovský ze Strachovic, založiv tam faru (r. 1771). Když nedlouho předtím sečítán byl lid v Čechách (však jen osoby mužského pohlaví), a to po domech, jimž tehda dostalo se pevného označení popisnými čísly, konskriptoři napočetli na Dejvicku 17 domů, na Šárce 21 dům, v Podbabě 10 domů, v údolí Šáreckém na Lysolejské straně 16 domů, tudíž na území nynější katastrální obce Dejvic celkem 64 domy. Ovšem k nové farnosti Sárecké příslušelo též několik viničných domů na Nebušicku, Lysolejsku a Sedlecku.

O Podbabě, ač byla částkou Šárky, jednáme zprvu zvláště, protože měla ráz sousedské vísky. Tam jediné »seděli« proboštští poddaní, *dva chalupníci*, tam byla *zájezdní krčma* a *mlýn*. K Podbabě v širším smyslu slova náležela *vinična stavení* na Makource a Ryvolce.

Co bylo pověděno v prvém díle tohoto spisu, že odpořilí stavové čeští r. 1619 odňali proboštu panství nad Šárkou a Podbabou a prodali je Kryštofu Kobrovi, měšťanu Menšího města, nemělo dlouhého trvání. Po bitvě Bělohorské trh prohlášen byl za neplatný a zápis jeho v deskách zemských zrušen; načež Anežka, vdova Kobrova, musila Šárku s Podbabou vydati nazpět k probošství (r. 1621).

Vinice založené po levém břehu potoka Šáreckého na půdě vsi Lysolej popisujeme týmž způsobem jako vinice Dejvické a Šárecké. V nich roku 1620 a potom za delší čas byly *2 chalupy, 9 viničných stavení a mlýn* Nový zvaný nebo Mlýnek. S katastrální obcí Dejvicí tamní končina srostla r. 1784.

Od prostředka 18. století znamenati jest nové zalidňování okolí Pražského. Jeví se to stavbou *domků*, k nimž staveniště skytali buď staří usedlíci nebo veské obce nebo vrchnosti. Na území Dejvickošáreckém počinu účastnili se chalupníci v Podbabě, mající po kusech země při královské silnici proti Vltavě a vůkol svých chalup. Obec Dejvickošárecká neposloužila stavenistěm nikomu, protože byla bezzemkyně. Za to pozemková vrchnost měla možnost vyhověti mnohým žadatelům, jenže jí, aspoň z počátku, množení domkářů nevidělo se věcí žádoucí. Teprve když místní usedlí poddaní vykoupili se z roboty, a když po úbytku jejich pracovních služeb bylo třeba opatřovati ke dvoru Dejvickému jiné pracovníky, proboští jevili ochotu poskytovati svým poddaným, kteří měli tolik nahospodařeno, co by stačilo ke zbudování přístřeší, po kusu země, aby vystavěli si domky a za to by vzali na sebe povinnost jednak ročního platu jednak pěší roboty. Jakou měrou bylo užito příležitosti k domkářskému usídlení, lze z toho poznati, že do roku 1848 vzrostl počet domků do 46. Všech stavení na území Dejvickošáreckém bylo tehdáž 115.

S postavováním domku vnikol proboštského dvora a v místech bývalého [illegible] dvora byla vzkříšena sousedská ves Dejvice, ovšem v jiné [illegible], než jakou mívala. Také osada Podbabská zhoustla a rozšířila se. Třetím takovým místem, jež nové domky oživily, bylo údolí Šárecké proti Mlýnku. I jakkoli vrchnost vydávajíc pozemky na staveniště, stanovila výminku, že zakladatel domku nebo jeho dědic a nástupce nesmí prodati domek řemeslníkovi, protože řemeslník nehodil by se ke konání nádenické práce při dvoře, přece již od konce 18. století řemeslníci se svolením proboštů vcházeli v držení poddanských domků. Tak uváděny jsou do vsi a podružných osad jejích městské živnosti, kterými stav domkářů znamenitě se polepšil.

Ruch velkého průmyslu počal vnikati do území Dejvickošáreckého roku 1845, kdy založena byla cihelna na Strakovce. Přitužil však teprve po roce 1866. Za ním šly proměny společenského rázu, vzrůst populace a stavební podnikatelství. K prvnímu domu u Brusecké brány, zbudovanému v roce 1875, přibyla záhy řada dalších domů, jež stala se předvojem výstavné čtvrti městské, Novými Dejvici zvané.

Dějiny Dejvické zavíráme popisem toho, co bylo vykonáno za obecní samosprávy na prospěch občanstva a povznesení města.

190. *Proboštský poplužní dvůr.*

Michal Vitman, majitel dvou dvorů v Dejvicích, účastnil se stavovské vzpoury české tou měrou, že nemohl sobě tušiti než zle, když bitvou Bělohorskou nadešel obrat věcí. Zastávaje totiž úřad konšelský v Novém městě Pražském, slíbil direktorům státi proti císaři až do vylití poslední krůpěje své krve, pomáhal uvozovati městský lid pod vojenské praporce, podepsal konfederaci odbojných stavů, s jinými zeměmi učiněnou, i jiné spisy, jež od direktorů byly vypraveny, pracoval k odzbrojení osob katolických a přimlouval se, aby zvolen byl za krále falckrabí Fridrich. Dne 25. února 1621 uvrhli jej do vazby na radnici Novoměstské, právě když měl dopláceti 600 kop gr. míš. za hořejší dvůr Dejvický podle trhové smlouvy z roku 1617. Předešlý držitel dvora Daniel Gehl z Podhorštejna neuznav za dobré čekati na doplatek, vyžádal si zvod a zmocnění do řečeného dvora. Podle zprávy probošta Šimona Brosia bylo pak pod zvodem hospodařeno na statku tak nešetrně, »že by v krátkosti vše v mizinu a dvůr v dokonalé spuštění přišel.«[25])

Zatím Vitman odsouzen jsa majetku, cti a hrdla ukončil život dne 21. června 1621. Protože nesvobodné statky osob, které soudním nálezem propadly majetek, zůstavovaly se pozemkovým pánům, probošt Šimon Brosius ujal oba dvory Dejvické po Vitmanovi. Strany hořejšího dvora zvídáme to z upsání, kterým dne 5. července t. r. probošt vyznává, že je dlužen Janu Menclovi z Kolsdorfu, appellačnímu radovi na zámku

[25]) Kniha zápisní AK (VII) fol. 93.

Pražském, 600 kop gr. míš. a má mu je zaplatiti o sv. Havlu nejblíže příštím; což kdyby nesplnil, že věřitel jeho bude oprávněn uvázati se v hořejší dvůr v Dejvicích.[26]) Potom Brosius doplatil Danieli Gehlovi 600 kop gr. gruntovních peněz za dvůr (dne 3. srpna t. r.) a měl za to, že učinil vše, co právo žádá, aby směl pokládati se za držitele Vitmanovských dvorů.

Ježto hospodářský statek na blízku Prahy byl zbožím hledaným, netrvalo než krátký čas, a již hlásil se kupec ke dvorům Dejvickým, Vít Augur z Ústí, soused Malostranský. Proboštu nabídka se zalibovala; i bylo ujednáno, kolik Augur dá zavdavkem a kolik dodá. Ale když potom platební lhůty míjely bez placení, probošt vzkázal Augurovi, že jest pokládati trhovou smlouvu za zrušenou. Nicméně Augur byl jiného mínění: chtěl buď zůstati držitelem dvorů anebo vzíti náhradu za ustoupenou. K tomu konci podal stížný spis královskému místodržiteli Karlovi knížeti z Lichtenštejna, obviňující probošta, že proti právu odňal mu dva dvory v Dejvicích. Proboštovi bylo se hájiti proti nařčení, což učinil listem ze dne 31. října 1622.[27]) Augur pak obnovil stížnost pro domnělé porušení trhové smlouvy, hrozil proboštovi pomstou a poškozoval polnosti Dejvické.[28]) Z toho, co se praví o poškozování pozemků, dlužno souditi, že měl on nějaké hospodářství na blízku Dejvic.

Tuhý zápas o držení hořejšího dvora podstoupiti bylo proboštu Šimonu Brosiovi, když dospěla věkem Anna Marie Emková a pojala za manžela Jana Šrepla ze Šreplsberku. Jak jsme již prve pověděli, řečený dvůr býval majetkem jejího otce a potom i jejím, jenže za ni, protože neměla let, spravovali jej poručníci. Roku 1617 jeden z poručníků, Michal Vitman, vyžádav si svolení od rady Nového města Pražského, dvůr ten koupil, avšak připustil výminku, dojde-li Anna Marie Emková právních let (a manželského sňatku), že bude moci do roka a dne složiti trhové peníze, a Vitman že bude povinen dvůr jí postoupiti. Také fundus instructus měl pak jí býti vrácen nebo zaplacen. Stilisace výminky byla poněkud chybná, ježto se pravilo, že Michal Vitman s Kateřinou manželkou, s dědici a *budoucími svými* dobrovolně se uvoluje téhož dvora Anně Marii Emkové zase odstoupiti, vkročí-li ona v trh, jejž Vitman uzavíral, do času svrchu naznačeného; kdežto přec nebylo možná, aby Vitman dorozuměl se nějak se svými budoucími, to jest příštími držiteli dvora, protože ani on ani jeho dědici nesměli dvůr prodati, dokud neminula doba, v níž Anna Marie Emková mohla v poslední trh vkročiti.

Z jara roku 1623 probošt Brosius překvapen byl návštěvou Jana Šrepla, jenž přišel oznámit vůli své manželky, že chce splatiti za hořejší dvůr v Dejvicích sumu peněz, za jakou koupil jej Michal Vitman.

---

[26]) Tamže fol. 122.

[27]) Kniha zápisní AK (V) fol. 61.

[28]) Tamže fol. 72 nn.

Odpověděno na to řekl probošt, že dvůr není na prodej a kdyby byl na [illegible], že nynější držitel jeho není vázán výminkou, jakou připustil Michal Vitman v roce 1617. Anně Marii Šreplové nezdála se odpověď vhodnou; i dala uvésti ve spis svou žádost za postup dvora a podala spis místodržiteli Karlovi knížeti z Lichtenštejna. Z úřadu místodržitelského vyzvali pak probošta, zaslavše mu řečený spis, aby k vývodům stranným přičinil své vyjádření. Probošt vyhověl listem ze dne 26. července 1623. Tvrdil, že Anna Marie Šreplová ani na dvoře Dejvickém ani za probošťem nic nemá, protože její bývalí poručníci všecko jí splatili, co jí ze dvora náleželo, a protože výminka smluvená v roce 1617 na probošta, jenž je pozemkovým pánem toho statku, se nevztahuje. I projevil naději, že úřad takové zbytečné paní Šreplové předsevzetí milostivě zastaviti ráčí.«[29])

Místodržitel kníže z Lichtenštejna vypravil spisy ke královské dvorské kanceláři, odkudž pak odpověď proboštova byla žadatelce k další potřebě její propůjčena. Na to řečená paní předložila místodržiteli druhou suppliku (ze dne 10. srpna 1623), »jsouce lítostí velikou k tomu přinucena.« Psala do slova: »Nenadála jsem se do pana probošta, člověka duchovního, aby on ke dvoru . . . práva a spravedlnosti mně vlastně, zřejmě a povrchně náležejících zbavovati a to, co jemu na tento čas nenáleží, z rukou mých nechvalitebně proti vší spravedlnosti bráti chtíti ráčil . . . Vešel on v držení dvora, ježto k němu práva žádného, aby se jeho pro příčinu proti JMCské jeho Michala Vitmana provinění ujímati mohl, neměl a nemá; nebo upadl-li jest on Vitman v pokutu, neupadl panu proboštu, než upadl s tím, co jest na témž dvoře vyplatil a měl, JMCské, a tak týž pan probošt JMCské práva vlastně náležejícího jakožto věci cizí se ujal . . . Což že jest pan probošt (s Danielem Gehlem) učinil, z toho VMKníž. ráčíte znáti, že jsou se společně o mne, jakž říkají, dva o třetího spikli.« Žádost svou vyjádřila konečně takto: »VMKníž. za to prosím, že dotčený dvůr se vším jeho příslušenstvím z rukou panu proboštu vyníti a jej vedle sněmovního snešení v létě 1575 učiněného jistým osobám, vidí-li se VKnížMti, na přiležícím registříku poznamenaným, do sekvestru dáti a za pány sekvestratory naříditi a jim o tom poručiti ráčíte, aby oni v týž dvůr se zvedli, rejstra ku příjmu a vydání sobě spravili a týž dvůr až do vyslyšení té věci opatrovati hleděli.«[30])

Spis, jehož znění aspoň z dílu jsme přednesli, má větší význam, než by se zdálo tomu, kdo zběžně jej přečte. Jeť on dokumentem mínění některých tehdejších právníků, co se má státi s kmetcím statkem osoby, jež propadla v konfiskaci, čili jejich odpovědí na otázku, komu statek takový má připadnouti. Vycházejíce odtud, že osoby pokutované provinily se proti králi, a ne proti pozemkovým pánům, pronášeli úsudek, že kmetcí statek má ujmouti komora, a to tím spíše, ježto pohledávky manželek

[29]) Kniha zápisní AK (VII) fol. 93 n.
[30]) Tamže fol. 95 nn.

a dětí vinníku v pokutu upadlých i věřitelu jejich, od likvidační komise vyšetřené a uznané, oznamovaly se komoře, od níž pak čekati bylo zaplacení. Jakkoli názor takový byl by vděk přišel komorní správě, nemohl přec ovládnouti. Jednak totiž byla na překážku výsada duchovenských ústavů, podle níž osoby, mající v držení statek na duchovenství, propadly-li hlavu králi, propadaly statek církevnímu ústavu; jednak do cesty vstupovalo právo pozemkové vrchnosti připustiti nebo nepřipustiti koho za nového držitele kmetcího statku. Nelze sic pochybovati, že by vrchnosti byly připustily královskou komoru za držitele statků, i toho, komu by komora statek prodala; nicméně byly by asi těžce nesly, že za věrnost svou, zeměpánu zachovanou, doznávají zkrácení nebo omezení svého práva. Okolnosti právě pověděné byly příčinou, že král Ferdinand II. »passiroval« gruntovním pánům pokutní právo ke kmetcím statkům.

Pozemkoví páni ujavše statek člověka pokutovaného byli povinni spokojiti osoby, které na statku měly právo nějaké sobě ujištěné. Závazku tomu, snadno pochopitelnému, pokud týkal se hořejšího dvora v Dejvicích, probošt Brosius srozuměti nechtěl. Jeho námitka byla, že úmluva, kterou učinil předešlý držitel dvora, neváže probošta, pána toho gruntu. Přitom zapomínal, že probošt nyní je nejen pánem gruntu, nýbrž i jeho držitelem. Jako pán gruntu přivolil k výminc, jako nový držitel měl povinnost výmince dosti učiniti; neboť ujímaje dvůr, po Vitmanovi zůstalý, nebyl oprávněn ujímati více, než co Vitmanovi náleželo. Právo Vitmanovo bylo držeti dvůr až do dne, kdy by Anna Marie Emková došla plných let; potom do roka a dne směl jej držeti jen na výminku, že řečená Anna Marie nepožádá za postup a nesloží peníze. Avšak probošt ujal nejen právo Vitmanovo, ale i právo Anny Marie Emkové, zakládaje se tím, že ve smlouvě z roku 1617 nic se nepraví o proboštovi, aby byl povinnen splniti závazek Vitmanův. Že závazek ten je věcný, a ne osobní, nebylo lze jej přesvědčiti.

Místodržitel Karel kníže z Lichtenštejna nevyhověl žádosti, aby dvůr byl dán do správy sekvestrátorům, nýbrž listem ze dne 17. srpna 1623 zřídil komisaře, kteří by strany vyslechli a buď přátelsky je porovnali nebo podali návrh směřující k rozhodnutí sporu. Byli to dva bratři páni Kolovratové Libštejnští, Hendrych a Heralt, a dva apelační radové, jejichž jména nejsou nám známa. Komise nespěchala splniti svůj úkol. Uplynulť celý rok, než tři členové její se sešli a se spornými stranami porokovali. Přitom zdálo se proboštovi, že komise nadržuje Anně Marii Šreplové; neboť prý »nic jiného jednáno nebylo, nežli pro parte illius mluveno bylo, že probošt jest povinen toho dvora jí odstoupiti.« Podle domnění Brosiova s nevýhodou bylo, že komisaři neznali původního českého textu výminky, smluvené v roce 1617, ale jen německý chybný překlad. Obávaje se, aby věc neměla škodlivého účinku, probošt listem ze dne 21. srpna 1624 přednesl místodržiteli některé nové důvody pro parte sua, zejména, že by byl nemohl Michal Vitman, kdyby byl na živu

[illegible] vydati nebo směniti dvůr, protože probošt vyhradil si předkup; [illegible] Anna Marie Emková mající již léta za života Vitmanova neodpírala [illegible] toho dvora; že táž Anna Marie po smrti Vitmanové nepřihlásila se o postup dvora v čas, ale později, než bylo vymíněno; že měla domnělé právo své ohlašovati proti dědicům Vitmanovým, a ne proti proboštovi; že táž Anna Marie chce řečený dvůr více pro jiného než pro sebe, což ve smluvené výmince výslovně se zapovídá; že Michal Vitman koupiv za povstání bez vědomí proboštova druhý dvůr v Dejvicích, stavení obou dvoru všelijak spojil, meze v polích dal rozorati a pozemky v jedno svedl, tak že nyní ani tomu rozuměti se nemůže, které dědiny k tomu dvoru vlastně přináležející jsou[31]).

Když o výsledku komise místodržitel dal zprávu dvorské kanceláři, došla odpověď, aby věc poručena byla apelační radě na přezkum a dobré zdání o ní. Odtud dověděla se paní Šreplová, co probošt v listě svrchu dotčeném napsal a za důvod svého odporu nově uvedl. I dala, nevíme kým, sepsati odpovědi na artikuly proboštovy a podala spis presidentu a radům nad apelacemi (dne 3. února 1625). Auktor odpovědí zle posoudil skutek proboštův, pokud se tkne ujetí a držení dvora po Vitmanovi. Napsalť, že »pan probošt více lakomství než co jiného hledí a toho, co jemu nenáleží, se ujímá«; že paní Anně Marii Šreplové »dvůr neprávně odňal, tak že ona skrze to násilí snášeti musí«; že pan probošt není si jist svým držením a proto vydává dvůr na prodej, ale »kupci poznavše, kterak on ten dvůr drží, pro nebezpečnost svou jsou trhu zavříti nechtěli«; že nyní i pan děkan kostela Pražského stal se účastníkem jednání proboštova, neboť prý se prohlašuje za držitele dvora. O tom, zdali paní Anna Marie Šreplová ve smluvený čas hlásila se o postup dvora, v odpovědech nic se nepraví; jenom to řečeno jest, že ona při smrti Vitmanově neměla ještě let právních[32]).

Když zase proboštu Brosiovi bylo oznámeno, co paní Šreplová dala o něm napsati ve svém podání k presidentu a radě nad apelacemi, poslal jí dne 10. února t. r. řezavou ceduli na uvědoměnou, že svým časem požene ji před právo, poněvadž ona ve spise svém jej těžce a vysoce na újmu a na urážku důstojenství jeho a poctivosti jeho naříkla a při radě apelační v ošklivost jej uvozuje. Potom dne 21. února vyžádal si na presidentu apelační rady panu Fridrichovi z Talmberka spisy týkající se právní rozepře, aby mohl ještě pevněji opříti důkaz o svém právu, když členové komise, od místodržitele zřízení, neuznali za dobré ve všem jej vyslechnouti. Spis, jejž probošt o dva dny později zhotovil a radě apelační podal, obsahuje 12 článků; avšak jen jeden neb dva z nich mají svou váhu. Původce spisu tvrdí, že paní Šreplová přihlásila se o postup dvora o půl léta později, než bylo vymíněno, čili teprv za $1^1/_2$ roku ode

[31]) Knihy zápisní AK (VII) fol. 99 n.; (V) fol. 102 nn.
[32]) Kniha zápisní AK (VII) fol. 106 nn.

dne, kdy došla právních let. Namítne-li ona, že měla právo hlásiti se do roka a dne po svém sňatku, nesmí se tomu dáti místo, neboť což, kdyby se vdala teprv ve 30 nebo 40 letech, kdo by byl zatím dvůr spravoval? V jiném odstavci uznal, »kdyby paní Šreplové tu na dvoře co více náleželo, nebyl bych proti tomu, aby jí nemělo od úřadu mého propuštěno býti«[33]).

Na konci měsíce dubna r. 1625 probošt odvolal svou řezanou ceduli ze dne 10. února, prohlásiv, že jí proti paní Šreplové více a dále v ničemž užiti nežádá. Z počátku června prosil presidenta a rady nad apelacemi, aby propůjčili mu akta rozepře o postup dvora, protože chce proti paní Šreplové vésti žalobu pro urážku na cti. V týž čas paní Šreplová naléhala na apelační radu opětovnou žádostí, aby pan president s pány rady na její rozepři zasedli a paní ochrániti ráčili[34]). Než páni, nevíme proč, otáleli tak, že ani Anna Marie Šreplová, ani probošt Brosius († r. 1642) jejich dobrého zdání se nedočkali. Teprve dne 26. května 1651 pan president apelační rady vypravil list ke královské české kanceláři toho znění: »Spisy stran rozepře majíce v svém pilném a bedlivém povážení, na ně JJMti toto své zdání činí: Poněvadž tu gruntu pro rebellii na JMCskou připadlého se dotýče, a dle patentů prošlých jedenkaždý, který sobě co po týchž rebellantech za pretensi míti pokládá, při komisi liquidationis revisionis to vyhledávati povinen jest, pročež že by táž věc na dotčenou komisi revisionis podána, a on Jan Šrepl s pretensí svou též tam remitirován býti mohl«[35]).

Podle toho návrhu byly pak spisy rozepře o hořejší dvůr Dejvický postoupeny revisní likvidační komisi, u níž zase řadu let poležely. Není tedy s pravdou, co čteme ve spise Bílkově, že v roce 1651 »vedle rozsudku král. appellace dvory někdy Vitmanovy v Dejvicích král. fisku přisouzeny a proboštství odňaty jsou.«[36]) Jednak totiž nebyl veden spor o dvory, nýbrž o dvůr, jednak nebylo sporu mezi proboštstvím a královským fiskem, nýbrž mezi dědici Anny Marie Šreplové a proboštstvím. Ve sporu posléze řečeném ani o deset let později nestalo se ještě rozhodnutí, zda řečená paní vkročila v trh dvora v čas či lhůtu zmeškala, aneb zda probošt Brosius správně odepřel dvůr jí vydati. Dne 11. května 1661 byly od revisní likvidační komise propůjčeny spisy proboštovi, aby jich mohl užiti k nové replice.[37]) A to je již poslední akt nám známý z dějin prodloužení sporu. Byla-li na konec, ježto probošt dvůr podržel, nějaká peněžní náhrada přisouzena paní Šreplové nebo její dědicům za hospodářský inventář, při dvoře v roce 1617 zůstavený, nemohli jsme již zvěděti.

---

[33]) Tamže fol. 104 nn.
[34]) Kniha zápisní AK (VII) fol. 111 nn.
[35]) Tamže fol. 116.
[36]) Dějiny konfiskací str. 880.
[37]) Kniha zápisní AK (VII) fol. 93 n.

[illegible] Simon Brosius nemoha ke dvorum někdy Vitmanovým [illegible] držitele, jenž by mu zcela vyhovoval, chtěj nechtěj vedl při nich [illegible] to jest svým nákladem, hospodářství. V prvních letech měl tam za správce Jana Chvalovského, obyvatele v Menším městě. Když Chvalovský r. 1627 zatoužil po jiném místě, probošt vysvědčil mi passportem, »že ve dvoře Dehnickém na gruntech proboštských za prodloužený čas v službě za správce téhož dvora i jiných gruntu Šáreckých a Podbabských k proboštství náležejících, zůstával a v jiných službách proboštových tolikéž potřebovati se dal,« že sloužil poctivě a dobře, že choval se etně, věrně a poslušně, a tudíž zasluhuje, aby ti, k nimž se nyní o službu obrátí, »jej dobrotivě přijíti, živnosti mezi sebou přiti a ve všem dobrém fedrovati a nápomocni býti ráčili.«[38])

Nebylo-li dvorské hospodářství v letech války tuze výnosné, dávalo přec proboštům mnohem více, než kolik by dal roční pozemkový plat soukromého držitele. Proto ani nástupce Brosiův dr. Eliáš Albert Kolbius z Kolmberka (r. 1642—1646) ani další probošti nemyslili již na to, aby dvory prodali. Po válce, když hospodářská stavení byla opravena, a vzdělávání polí i chov dobytka mohly pokojně předsejíti, roční zisk z ekonomie utěšeně vzrostl. Aby ani průmysl nebyl zanedbáván, probošt dr. Jan František Rasch (r. 1646—1666) založil při dvoře *pivovar*. Víme o tom ze spisu poslední vůle jeho, v němž poručil, aby materialie pivovaru v Dejvicích vydány byly jeho příbuzným.[39]) Materialiemi rozumějí se nejspíše zásoby ječmene, sladu a chmele.

Brzy potom dvůr Dejvický stal se sídlem správy všech proboštských statků vukol Prahy. K popisu jeho v novém období hodí se tudíž nový odstavec.

191. *Pozemky proboštského dvora.*

Jest rozeznávati pozemky proboštského dvora, jež k němu ode dávna a vlastně náležely, a pozemky, které teprv po roce 1621 byly k němu přibrány. Ony prostíraly se na Dejvicku, tyto byly dílem na Šárecku, dílem na Dejvicku. Pro lepší porozumění připomenuto buď, že probošti vyplativše Šárku ze zástavy (r. 1523), některé pozemky tamní hned získali, v některé pak časem, jak pořad práva dával jim možnost, se zvedli. Pozemky ty buď opět vysadili aneb je dávali v nájem. Od roku 1621, kdy dva kmetcí dvory v Dejvicích byly uvedeny v přímé držení proboštu a staly se velkým režijním dvorem jejich, také pozemky na Šárecku, které byly v přímém držení proboštů, počítaly se ke dvoru Dejvickému, ač potom ještě za dlouhý čas nebyly z něho vzdělávány.

Na soupis pozemků, které ode dávna náležely ke dvoru Dejvickému, nikde jsme nepřipadli; ale můžeme jej sami zhotoviti, protože známe

[38]) Kniha zápisní AK (VII) fol. 19 n.

[39]) *Sedlák* Wenceslai Francisci Coelestini a Blumenberg Acta capitularia, str. 70. Srv. listinu AMP I, č. 152.

všecky pozemky Dejvické a víme, které z nich před rokem 1621 k proboštskému dvoru nenáležely. Však ať zároveň povíme o všech pozemcích proboštských v teritorii Dejvicko-Šáreckém, v 18. století, prve než došlo k úřednímu změření užitkových parcell, (jehož výsledky jsou zapsány v Josefském katastru), počítalo se na základě povrchního odhadu, že v Dejvicích a Šárce náleží proboštům 551 strych polí, 20 strychů orné země ladem ležící, 6 strychů pastvin, $9^1/_2$ strychu zahrad, 15 strychů země porostlé křovím a kusy půdy luční vydávající s 20 dvojspřežných vozů sena a 8 dvojspřežných vozů otavy; celkem tudíž $601^1|_2$ strychu země a asi 60 strychů luk. Po změření svrchu dotčeném bylo uznáváno, že náleží tam proboštům 262 jitra 544□ sáhy polí, 61 jitro $1221^2/_6$□ sáhu pastvin, 3 jitra $110^2/_6$□ sáhu zahrad, 1 jitro 234□ sáhy chmelnic, 7 jiter 1093□ sáhy luk, 676□ sáhů rybníků; úhrnem tudíž 336 jiter $678^4/_6$□ sáhu půdy.[40])

Uvádějíce po řadě jednotlivé pozemky, naznačujeme kursivou, které z nich původně byly příslušenstvím proboštského dvora: *zahrada* při panském domě o 1 jitru $801^1/_6$□ sáhu (čís. top. 2), *zahrada* při stavení sládkově o 77□ sáhách (čís. top. 4), *zahrada* při hostinci o $231^2|_6$□ sáhu (čís. top. 6), *zahrada* při stavení ovčákově o $243^1|_6$□ sáhu (čís. top. 8) *chmelnice* o 1274□ sáhách (čís. top. 11), *pole* (ovčákovo) o 1143□ sáhách (čís. top. 12), *louka* u studánky o $923^4/_6$□ sáhu (čís. top. 13), *pole* (ovčákovo) o 1437□ sáhách (čís. top. 14), *pole* vedle louky o 1 jitru 231□ sáhu (čís. top. 16), *pole* u cesty Veleslavínské o 1 jitru 78□ sáhách (čís. top. 18), *rybníček* o 516□ sáhách (čís. top. 19), *pole* u silnice Tuchoměřické o 1 jitru 862□ sáhách (čís. top. 34), *pole* (ovčákovo) o 1426□ sáhách (čís. top. 40), *pastvina* pod Dubovým mlýnem o 1110□ sáhách (čís. top. 56), *louka* u Šáreckého potoka o 1 jitru 485□ sáhách (čís. top. 57), *louka* u téhož potoka o 1 jitru 1504□ sáhách (čís. top. 58), pastvina o 2 jitrech 145□ sáhách (čís. top. 63), skála nezměřená (čís. top. 64), *pole* vedle Pahoubky o 3 jitrech 835□ sáhách (čís. top. 74), pastvina (háj) o 13 jitrech 160□ sáhách (čís. top. 124), louka Suchá zvaná o 1130□ sáhách (čís. top. 127), louka Na rybníčku o 754□ sáhách (čís. top. 128), *pole* za Hanspaulkou o 1 jitru 965□ sáhách (čís. top. 136), *pole* u Hanspaulky o 5 jitrech $873^4/_6$□ sáhu (čís. top. 138), pole u Strakovky o 8 jitrech 1040□ sáhách (čís. top. 145), pastvina o $493^2/_6$□ sáhu (čís. top. 146), *pole* u Strakovky o 24 jitrech $628^4/_6$□ sáhu (čís. top. 147), pole (hostinského) proti Hanspaulským vratům o 972□ sáhách (čís. top. 148), pastvina o 1 jitru 610□ sáhách (čís. top. 149), pole nad Kotlářkou o 4 jitrech $168^4/_6$□ sáhu (čís. top. 150), pole V trninách o 4 jitrech 5□ sáhách (čís. top. (166), pole u sochy sv. Jana Nepomuckého o 3 jitrech $1396^5/_6$□ sáhu (čís. top. 172), *pole* U černého křížku o 4 jitrech 78□ sáhách (čís. top. 176), *pole* Na homolce o 7 jitrech $121^2/_6$□ sáhu (čís.

[40]) Tento počet uznán byl za pravý po revisi katastru r. 1787. Z katastrálního prvopisu vychází jiný počet, totiž 336 jiter $677^{11}/_6$□ sáhu.

top. 177), pole vedle Santinky o 22 jitrech 1366□ sáhách (čís. top. 178), pastvina o 1160□ sáhách (čís. top. 179), pole nad Juliskou o 26 jitrech [illegible] sáhů (čís. top. 184), pole pod Juliskou o 6 jitrech 308 sáhách (čís. top. 185), pole nad Šťáhlavkou o 7 jitrech $891^{3}/_{6}$□ sáhu (čís. top. 198), pastviště u fary o 1 jitru 1400□ sáhů (čís. top. 199), zahrada u Patanky o 764 sáhách (čís. top. 205), pole u Patanky o 5 jitrech $314^{4}/_{6}$□ sáhu (čís. top. 206), zahrada v poli o 950□ sáhách (čís. top. 207), pastvina o 828□ sáhách (čís. top. 208), pastvina o 972□ sáhách (čís. top. 209), pole proti hostinci na Šárce o 12 jitrech $347^{4}/_{6}$□ sáhu (čís. top. 210), pole Vratislavka zvané o 7 jitrech 251□ sáhu (čís. top. 215), pastvina (háj) o 27 jitrech 1425□ sáhách (čís. top. 254), louka o 1284□ sáhách (čís. top. 264), *pole* nad Lipovým stromořadím o 6 jitrech 214□ sáhách (čís. top. 270), *pole* pod Lipovým stromořadím o 11 jitrech $1490^{3}/_{6}$□ sáhu (čís. top. 271), *pole* pod hradbami o 16 jitrech $1167^{3}/_{6}$□ sáhu (čís. top. 273), *pole* Pod skalkou o 35 jitrech $247^{4}/_{6}$□ sáhu (čís. top. 275), *pole* Velký klín zvané o 13 jitrech $1123^{4}/_{6}$□ sáhu (čís. top. 276), *pole* Malý klín zvané o 4 jitrech $458^{3}/_{6}$□ sáhu (čís. top. 277), *pole* pod Žambulkou o 5 jitrech 1560□ sáhách (čís. top. 278), *pastvina* o $196^{3}/_{6}$□ sáhu (čís. top. 279), *pole* Za vrbami o 1 jitru 787□ sáhách (čís. top. 280), *chmelnice* o 560□ sáhách (čís. top. 285), *pole* Klínek zvané o 1279□ sáhách (čís. top. 286), *pastvina* Na skalce o 800□ sáhů (čís. top. 288), *pastvina* o 11 jitrech $1521^{2}/_{6}$□ sáhu (čís. top. 290), *rybníček* pod hostincem o 160 sáhách (čís. top. 291), *pole* o 4 jitrech $764^{3}/_{6}$□ sáhu (čís. top. 292), *louka* o $1396^{3}/_{6}$ sáhu (čís. 323), *zahrada* o $243^{4}/_{6}$ sáhu (čís. top. 336), *louka* u Dubového mlýna o 1 jitru $15^{5}/_{6}$□ sáhu (čís. top. 356).

Podle těch počtů náleželo k proboštskému dvoru v Dejvicích původně asi 175 jiter 1030 □ sáhů pozemků. Opakujeme, že všecko to zemní příslušenství dvora bylo na Dejvicku.

Proboštské pozemky na Šárecku skládaly se z luk, hájů a polí. *Luk* bylo osm: 1. louka na blízku Záporeckého mlýna, 2. Rybnická louka poblíž nynějšího domu čís. pop. 60, 3. Suchá louka na blízku Mlýnka čís. pop. 85, 4. komornická louka u Heřmanova dvora čís. pop. 84 a pod Zuzankou čís. pop. 83, 5. Vokovická louka vedle Rakařky čís. pop. 82 a Šatovky čís. pop. 81, 6. louka pod hájem na blízku Malého mlýna čís. pop. 44, 7. louka nad bývalým mlýnským rybníkem v Podbabě, 8. louka pod týmž rybníkem.

Louky ležící u Záporeckého mlýna a louky podhajské probošt Šimon Brosius přál pronájmem držitelům dvorce Šáreckého Balcaru Tylišovi (r. 1617—1624), Marianě, vdově po Balcarovi (r. 1624, 1627) a Martinu Frauenštejnovi (r. 1641—1653).[41]) Byla to blahovůle, kteréž oni nemálo si vážili, ač krom ročního platu z luk měli ještě povinnost hlídati panské háje. Neboť pro velikou těžkost, ano i nemožnost, opatřiti jinak

[41]) Kniha vinič. AK (II) fol. 217, 199; kniha zápisní AK (VI) fol. 39.

píceí zásobu na zimu bylo by jim bývalo chovati mnohem méně dobytka, než chovali.

Louky, jež je u Heřmanova dvora a pod Zuzankou, užívali majitelé zadního dvora v Dejvicích, nejspíše již od počátku 16. století. Praví se totiž v zápise z roku 1596, že ji držívali hejtmani kapitoly Pražské.[42]) Takovými hejtmany byli Otík Zádubský ze Šontálu, jenž v roce 1512 stal se majitelem zadního dvora v Dejvicích, a Viktorin Votík ze Šontálu, syn Otíkův, jemuž po otci dvůr ten náležel. Když potom v držení dvora vešli jiní majetníci, nevzdali se užívání louky. Na konci 16. století a v prvé polovici 17. století byli to nejvyšší zemští komorníci, podle nichž louka slula komornickou. O vybavení její z cizích rukou pracovali někteří probošti; ale práce jejich minula bez prospěchu. Teprv Jan František Rasch provedl rozepři, počatou s nejvyšším komorníkem Sezimou hrabětem z Vrtby, a obdržel za právo. Jak svědčí starý přípisek, »ta louka jest zase od probošta Jana Františka Ašenfelda ke dvoru Dehnickému (proboštskému) velmi těžce obrácena circa annos 1647—1652.«[43])

Louka Vokovická měla název odtud, že příslušela ke kapitolnímu dvoru ve Vokovicích, byvši k němu, nevíme v jakých okolnostech, přikázána. Se zápisným držitelem dvora panem Petrem Vokem z Rožmberka (r. 1597—1611) kapitola uzavřela smlouvu, podle níž on přivolil, aby po jeho smrti ves Vokovice a poplužní dvůr ve vsi byly odevzdány kapitole. V popise toho, co ke dvoru přísluší, uvedena jest »item druhá louka i s potokem v Šárkách pod sv. Matějem, pod tou cestou, kteráž jde od kostela až k potoku, mezi cestou a potokem ležící.«[44]) Tak tedy po smrti pana Petra Voka r. 1611 louka vydána jest kapitole; načež kapitola postoupila ji k proboštství.

Co za Českého povstání r. 1620 schválily stavy, totiž, aby nejvyšší páni úředníci a soudci zemští směli prodati proboštské louky v Šárce, a Balcar Tyliš, měšťan Menšího města, jenž koupil si od řečených úředníků a soudců čtyři proboštské louky, by směl si majetek ten vložiti do desk zemských, bylo po válce r. 1621 prohlášeno za věc neplatnou. Tyliš musil vrátiti louky proboštovi.[45])

Háje proboštské byly dva, jeden na stráni svahující k lukám, Rybnické a Suché, v míře asi 26 strychů, druhý na stráni, která spadá k Šáreckému potoku mezi Malým mlýnem čís. pop. 44 a bývalým mlýnským rybníkem v Podbabě, v míře asi 54 strychů.

Které kusy *polí* získali probošti hned, jak vyplatili Šárku ze zástavy, nelze dokonale vyšetřiti, Zvídáme jen o polnostech u Santinky, Julisky a Majorky, jež potom byly odprodány. Některé dílce polí, hned po výplatě proboštům připadlé, zbývaly jim ještě v roce 1621; ale z té

[42]) Kniha zápisní AK (V) fol. 28 nn.
[43]) Kniha vinič. AK (II) fol. 32.
[44]) DZ větší 179, fol. L. 23.
[45]) *Bílek*, Dějiny konfiskací str. 724.

[illegible], že splynuly již v jedno s jinými dědinami, které probošti získali zatím právem vrchnostním, je nemožno je popsati.

Roku 1612 probošt Jiří Berthold Pontán ujal devět kusů polí Geisslamrových v úhrnné míře 919 záhonů. Z nich sedm bylo na Šárecku a dva na Dejvicku. Za vlády Fridricha Falckého páni stavové rozhodli o těch pozemcích, že mají býti vzaty od proboštství a prodány; načež když osm kusů koupil Jan Fridrich Dyrink z Rotnperka, měšťan Menšího města, přivolili k tomu, aby Dyrink dal si majetek zapsati do desk zemských. Však potom v roce 1621 deskový zápis byl zrušen, a pozemky nazpět vydány proboštům.[46]) O nich jednáme my níže pod názvy *Bývalá vinice Mylnerovka, Bývalá vinice Mičanka, Bývalé vinice Kunčorské.* Že páni roku 1620 neprodali i devátý kus pole (bývalou vinici Mičanku), mělo ovšem svou příčinu. Nájemcem pozemku byl tehdáž Adam Brejcha, hejtman úřadu nejvyššího purkrabství. I čekalo se, že on pole koupí. Avšak pan hejtman ani se nenabídl za kupce ani neprojevil ochotu vzdáti se nájmu.

Po bitvě bělohorské vyšlo na dobré proboštům, že někteří majitelé vinic, na Šárce ležících, účastnili se povstání a musili za to pykati ztrátou majetku. Ať uvedeme jména, byli to Jan Fridrich Dyrink, Benjamin Fruwein, Martin Fruwein, Jan Knot, Jiří Neher a Jiří Rozín. V jejich viničné pozemky uvázal se probošt Šimon Brosius, maje povinnost tak učiniti jako strážce věcných práv své prebendy. Přitom uznati jest, že čin jeho spíše prospěl osobám pokutovaným, než uškodil; neboť byla jim poskytnuta možnost, aby si vinice zachovali, smluvíce se s proboštem o výkupný peníz. Konečný výsledek všeho jednání o vinice v konfiskaci propadlé byl, že probošt podržel pozemky bývalých vinic *Fidlerky* a *Patanky*[47]).

Pozemkový zisk vyplynul proboštům i odtud, že někteří držitelé vinic nešetříce právního řádu, sami dali příčinu nebo poskytli příležitost, aby byli zbaveni majetku. Někdy věc měla se tak, že řečení držitelé nedávali po léta roční plat a nechávali ladem ležeti pozemky; když pak dlužná suma tuze vzrostla, zůstavili pozemek beze všeho odporu v rukou proboštových. Jindy vzdělávali sice pozemek i platili z něho, ale neměli zápisu v knihách proboštských; což vyšlo na jevo teprve po jejich smrti, kdy nebylo již možná činiti nápravu. Z vinic, které takovým během dostaly se v moc proboštů a zůstaly při proboštství, jmenovati je *Kocínku.*

Dalším prostředkem k šíření panské půdy (myslíme jen na proměnu úročních pozemků v pozemky čiře dominikální) bylo řízení odúmrtné. V příčině odúmrtí probošti hájili pravidlo: je-li kdo zapsán sám v kni-

[46]) Tamže str. 1001.

[47]) *Bílek,* Dějiny konfiskací str. 107, 111, 270, 475, 1001, 1005. Praví-li týž spisovatel, že probošt ujal se vinice Fidlerky, *předstíraje,* že na jeho gruntech leží (str. 107) a že probošt jakožto majitel gruntu *bezprávně* ujal se vinice Neherovské (str. 1005), směšuje pravdu s nepravdou.

hách proboštských za držitele pozemku a vykročí ze světa, vinice jeho připadá k proboštství, ať ji komu odkázal čili nic, protože bez svolení proboštova neměl on práva vinici odkazovati. Podle toho pravidla leckterá vinice spadla na probošta a přinesla jemu zisk, buďsi že vinici prodal aneb o ni, neprodav ji, zvětšil komplex svých prebendních pozemků, buďsi že povolil žádosti testamentárního nebo intestátního dědice a propustil mu vinici za výkupné (poplatek odúmrtní). Ježto nám jde jen o to, aby byl vypsán původ pozemků, které přibyly k proboštské prebendě a zůstaly její součástkou, nejmenujeme z počtu vinic někdy odúmrtních než jen vinici *Šlejnickou a Švábovskou.*

Aby probošti zvětšovali svou pozemkovou državu koupí vinic nebo polností, toho za starší doby nebylo z příčin snadno pochopitelných. Nicméně shledáváme přece, že probošt Daniel Josef Majer koupil od Hertvíka Mikuláše hraběte Bredy pozemek bývalé vinice Krocínovské r. 1719. Však to stalo se za jiným úmyslem než na rozšíření panství. Aspoň okolnosti svědčí, že probošt kupoval jako soukromník, a ne jako držitel prebendy, neboť hned, jak koupil, postoupil pozemek majitelům dvorce Šáreckého Janu Josefu a Františku Karlu hrabatům Vratislavům z Mitrovic, přijav od nich směnou pozemek, který přiléhal k jeho soukromé usedlosti na Šárce[48]).

Kromě pozemků svrchu jmenovaných, o nichž je jisto, jak přešly v přímé držení proboštů a staly se přírůstkem jejich statku, známe ještě sedm vinic, které byvše po léta jměním soukromých osob, potom způsobem nám nepovědomým připadly k proboštství. Jsou to zejména vinice *Rožmberská, Červenkovská, Janinovská, Nathanaelka, Špalkovská* a *Gehlovská* (na Dejvicku). Některé z nich uprázdnily se asi odúmrtím držitelů, jiné propadly snad tím, že jejich majitelé nedbali o ně, jak měli dbáti podle právních předpisů, jiné byly tuším získány smlouvami.

S poplužním dvorem Dejvickým, jejž probošti ujali v roce 1621, připadlo jim právo přijímati roční platy od osob, které držely vinice založené na bývalých pozemcích toho dvora, i právo zmocňovati se tamních viničných pozemků, jimž majitelé buď odumřeli nebo hospodářskou péči odepřeli. Po takových případech trvám rozšířilo se příslušenství proboštského dvora v Dejvicích o pozemky dvou bývalých vinic *Duchoslavky* a *Srbovské.*

Proti starší době, kdy kvetlo vysazování pozemků, a kdy i méně zámožným lidem z města a předměstí bylo přáno, aby ujímali dílce pozemku v nejbližším okolí Prahy a těžili z nich buď vinařstvím nebo ovocnářstvím nebo polařením, ve století 17. a 18. probošti nejevili již chuti vydávati své pozemky pod roční plat. Příkladů nového vysazení je poskrovnu, a ráz jejich je zcela jiný, než býval. Roku 1628 probošt Šimon Brosius vysadil svým poddaným v Podbabě bývalou vinici Kun-

[48]) Kniha viniční AZ Smichov 37, fol. 105, 107.

covskou III. čili role o 90 záhonech ležící nad krčmou Podbabskou; roku 1636 týž probošt vydal pod plat Bohuslavu Zahořanskému z Vorlíka, [illegible] sáhoru větších desk zemských, kus porostliny u Zaporeckého mlýna. R. 1681 probošt Jan Ignác Dlouhoveský přijal od Václava Raucha, důhončího při deskách zemských, hájek nad vinicí Důhonskou a vysadil za to Rauchovi dva kousky paloučka trním porostlé proti řečené vinici. Týž probošt vydal pod plat svému poddanému Jiřímu Janderkovi jinak Gregorovi $1^1/_2$ strychu pole u studánky nad rybníčkem Podbabským a Eliáši Václavu Schrettrovi, kapelníku při kostele sv. Víta, asi strych pole u Dubového mlýna v Šáreckém údolí (r. 1699). Roku 1706 probošt Daniel Josef Majer vysadil Janu Jiřímu Landschritzovi, potomnímu svaku svému, kus pustého pastviště poblíž Dubového mlýna a v roce 1715 prodal pruh země po pravém břehu potoka proti Heřmanovu dvoru Maximiliánu Františku Wendtovi, majiteli vinice Důhonské[49]). Totě vše, co ze svých pozemků probošti nově vydali pod roční plat.

Z počtů již svrchu uvedených je patrno, že mimodvorské pozemky proboštské v Šárce a Dejvicích činily úhrnem 160 jiter 1248¼ □ sáhu.

192. *Dějiny proboštského dvora v letech 1667—1796.*

Panství proboštské skládalo se ze statků »kol Prahy« a ze statku od Prahy vzdálených. Na počátku 17. století vsi proboštské kol Prahy byly Dejvice se Šárkou a Podbabou, Hostouň, Kleneč, Vepřek s Dušníky a Všestudy a Kšely. K řízení statků, jež byly vůkol Prahy, probošt užíval úředníka, z pravidla měšťana Pražského, jenž rozuměl věcem hospodářským a nebyl neznalý zemského práva. Sídlem úřadu byl dům proboštův, kdež chovala se registra urbární, registra úroků a platů, knihy hanfestní, knihy akt a výpovědí, kdež dály se roky s poddanými i lidmi úročními a kdež hotovily se potřebné listiny.

Když po 30leté válce vsi proboštské zotavily se z předešlé pohromy, a hospodářství při dvoře Dejvickém vystoupilo na lepší míru, probošt Václav František Nebeský z Blumenberka (r. 1666—1674) povýšil úředníka Jana Žežuláře za hejtmana a, jak se podobá, usadil jej bytem ve dvoře Dejvickém. Žežulář počav pak v nové hodnosti své říditi statky, založil knihu pro »popsání lidí poddaných v létě 1667« čili »Registra lidí poddacích, dětí živých rodičův, ano také sirotkův, kde kdo zůstává k statkům proboštství sv. Víta z vesnic v krajích Kouřimském a Slanském přináležejících«. Ježto v týchž registrech za prvých deset let nic se nepsalo, soudíme, že pan hejtman projevoval největší horlivost a pořádku milovnost z počátku svého úřadování, ale potom již ochabl.

K proboštským statkům svrchu jmenovaným přibyl ještě dvůr ve Veltěžích a díly vsi Zločic a Zlonína, kterézto zboží probošt Václav

[49]) Knihy viniční AK (II) fol. 181, 277; (IX) fol. 66, 240; kniha zápisní AK (VIII) nepaginovaná; kniha viniční AZ Smíchov 37, fol. 12, 83, 248.

František Nebeský vybavil ze zástavy. Sám o tom dí ve spise poslední vůle své: Dvůr ve Veltěžích vykoupil jsem za 1000 zl., pak jsem jej prodal, ale již zase přijal jsem jej nazpět.[50])

Za dalšího probošta Jana Ignáce rytíře Dlouhoveského (r. 1674—1701) hejtmanil ještě několik let Jan Žežulář. Jeho nástupcem byl Martin Vraný, rodilý z Vlašimě. O něm víme jistě, že sídlil ve dvoře Dejvickém, kdež byla také vrchnostenská kancelář. Hejtmanovi k ruce byl obroční písař Ondřej František Žahourek (r. 1700).

O hospodářství při dvoře pracovali šafář, ovčák čili polní mistr, zahradník, kovář, mlatci a dělníci. Z nich my některé uvedeme vlastními jmény, pokud možná, i s dodatkem zpráv o jejich postavení. Přitom hledíme jen k době, kdy řídili proboštské panství hejtmani prv dotčení Žežulář a Vraný. V těch letech šafářem dvora byl Vavřinec Jelínek. Ze tří dětí jeho nejstarší Jiřík učil se u sládka v Dejvickém pivovaře (r. 1681). Polního mistra Mikuláše Kšesra skosila morní nemoc v roce 1680. Jeho nástupcem stal se Vít Baloun, pojav za manželku Dorotu, vdovu po Kšesrovi. Panskou zahradu vzdělával Václav Barbora, začež vrchnost měla jej v Dejvicích krčmářem. Spojení krčmářství se zahradnictvím vzalo pak asi za své, neboť po svědectví úmrtní knihy Hradčanské r. 1692 zemřel v Dejvicích zahradník Ditrich. Kováři byli Tomáš Svoboda (r. 1679, 1680) a Václav Chot (r. 1699). K nestálým obyvatelům dvora náleželi mlatci Matěj Hadraba, Jíra Hadraba, Pavel Lenoch jinak Bělofousek zvaný a Vávra Hastrman, proboštští poddaní chudobného rázu, kteří měli zaměstnání při dvoře jen občas, i musili tudíž ke své živnosti hledati chleba, kde a jak se dalo. Tak dovídáme se, že Matěj Hadraba r. 1679 podělkoval v Praze, že Pavel Lenoch pracoval na šancích (r. 1679) a pak toulal se po světě (r. 1681), že Jíra Hadraba r. 1678 byl vinařem u dra Planka, r. 1679 dělal řezníka v Třešovicích na Tejnici, r. 1681 pracoval na vinici blíž Holešovic, že Vávra Hastrman sloužil za pastýře v Minicích (r. 1678, 1679). Lepší postavení než oni měli snad řezáč Adam Lašťovička (r. 1681), čeledín Matouš (r. 1700), dělníci Řehoř Hýla a Martin Holoušek jinak Popelka zvaný (r. 1700).

V pivovaře řídil práce sládek Jakub Úřada, proboštský poddaný, do roku 1679, kdy byl propuštěn. Jeho Excelenci panu říšskému hraběti Gundakaru z Dietrichštejna do města Budyně, kdežto děti zůstaly poddány pánům proboštům. Po Úřadovi sládkem v Dejvicích stal se Jiří Štefan, muž teprv 24letý. Sloužil však jen krátký čas, načež byl vystřídán Samuelem Veselým. Když Veselý r. 1690 zemřel, probošt Jan Ignác Dlouhoveský přijal za sládka Jakuba Koukola. V té době bečvářem v pivovaře byl Vavřinec Nešpor (r. 1700).

Z dalších hejtmanů proboštských jsou nám známi A. N. Kocián r. 1704), František Josef Girt (r. 1725) a František Lauert († r. 1754).

[50]) *Sedlák*, Venceslai Francisci Coelestini de Blumenberg Acta capitularia, str. 121.

V letech 1730—1735 hejtmana asi nebylo, neboť v Dejvicích řídil vše správce Jan Jiří Schreiber, jenž za uprázdnění stolice proboštské vedl méně hospodářsky, než měl, a zavdal tím podnět ke stížnostem. Dne 9. října 1734 dopisovala mu kapitola: »Termín se mu ustanovuje, aby do něho na ty od pánu komisaru dávno kommunicirované hospodářské nedostatky jakož i na tu od bývalého sládka Dejvického proti němu podanou stížnost náležitou odpověď dal a se z obojího vyvésti povinen býti má. Jinak že dle formánkovské pragmatiky bude se dále pokračovati«.[51]) Co je míněno slovem »formánkovská pragmatika«, zda návod, jak přiměti úředníka, aby byl práv svému pánu, či jen nějaké heslo o tom, nemohli jsme vyšetřiti.

Za války o dědictví Rakouské r. 1742 hospodářství při dvoře uvázlo. Od prostředka měsíce června tábořili v Dejvicích a na Šárce Francouzi, i poškozovali polní úrodu a ničili všecky vinice tím, že zaháněli do nich na pastvu své muly, mezky a voly. V srpnu počali na Francouze dotírati panduři, při čemž dvůr proboštský byl zapálen (na večer dne 11. srpna). Batterie, kterou královští umístili na Hanspaulce, přispěla k tomu, že Francouzi musili konečně opustiti postavení své před Prahou a uchýliti se do města. Po jejich odchodu položily se na Šárce oddíly vojska Uherského, zejména švadrony husarské. Když potom dne 7. října vyjel z Prahy hlouček Bavorů na »furáž« do Dejvic a Veleslavína, ač tam nebylo co popadnouti, leda nalámati dřeva z pustých stavení, byli furažíři přepadeni od husarů, zbiti a připraveni o 13 koní. Na jejich ochranu vystřelili Bavorští z děla na hradbách dvakrát k Dejvicům.

V letech 1744 a 1757 tábořili v Dejvicích Prusové. Po bitce na zahradě Bořekovské (nynější Vořechovce) dne 10. června 1757 Charváti zmocnili se proboštského dvora, zajali v něm několik Prusů a ukořistili asi 40 sudů piva, 300 korců pšenice, dobytek a jiné věci.[52]) Kdežto pak jedna armáda Pruská ustoupila od Dejvic k Podbabě, i přešla na pravý břeh řeky Vltavy, druhá armáda, jejímž velitelem byl maršál Jakub Keith setrvala v krajině vůkol Liboce, Břevnova, Veleslavína a Vokovic. Na ni udeřilo konečně rakouské vojsko, vedené zbrojmistrem Kheilem, a vítěznou bitvou u obory Hvězdy dne 20. června vytlačilo nepřítele z okolí Pražského. Potom ještě v listopadu toho roku Prusové, přitrhli ke Praze, při čemž některé čety jejich kořistily v Dejvicích.

Zatím nadešly změny v úpravě vrchnostenského úřadu. Císařským nařízením z roku 1750 bylo ustanoveno, že vrchní správcové panství nesmějí se nazývati hejtmany, nýbrž že mají slouti buď vrchními nebo direktory (řediteli). Na výklad dodejme, že název hejtmanů měl zůstati jen náčelníkům krajských úřadů, které v roce 1751 byly postátněny. V té době také ujal se zvyk označovati vrchnostenskou kancelář jménem hos-

[51]) Listina AK CLXXIII. 24.

[52]) Paměti Jiřího Václava Paroubka v *Reskově* Sborníku historickém III. str. 79.

podářského úřadu. Vzhledem k mnohým úkolům povahy ekonomické bylo to pojmenování dosti příléhavé, ač jinak všecku působnost vrchního a úředníků jemu podřízených nevystihovalo. Jak jde ze zachovalých písemností, poslední Dejvický hejtman a první vrchní František Lauert nazýván byl hejtmanem až do své smrti r. 1754, a teprv jeho nástupce Jan Ignác Sacher († r. 1766) měl titul direktora.

Ježto na panství byly dvoje pozemky, poddanské a emfyteutní, a rovněž dvojí držitelé pozemků, totiž lidé poddaní a lidé svobodní, bylo nezbytno vésti dvoje právo, jedno nad poddanými a druhé v příčině emfyteutů. Řediteli hospodářského úřadu příslušelo vykonávati jménem proboštovým soudní pravomoc nad poddanými a říditi všecky úřední výkony, mající vztah k jejich majetku. Reální jurisdikce nad emfyteutním majetkem mu nenáležela, nýbrž byla vyhrazena proboštovi. K jejímu vykonávání probošt užíval pomoci tří právních konsulentů, z pravidla doktorů práv, kteří byli jeho přísedícími na soudech konaných občas v domě proboštském. Rozhodnutí nebo snesení tam učiněná oznamovala se hospodářskému úřadu, aby o nich dával vědomost stranám a staral se o zapsání výsledních akt do pozemkových knih.

Po vydání jurisdikční normy ze dne 11. února 1784 a patentu ze dne 11. května 1786 probošti upustili od soudů právě zmíněných, protože byli povinni míti při hospodářském úřadě justiciára, zkušeného právníka z věd politických, jenž sám řídil agendu těžších případů právních. Za justiciára obírali si některého Pražského advokáta nebo měli justiciára do spolku s jinou vrchností. Od té doby ředitel a úředníci ředitelí podřízení, aktuár a kancelářský, řídili věci knihovní a soudili ve věcech nesporných vůbec, ve věcech pak sporných, pokud šlo o dluhy a urážky na cti. Instance jejich nazývala se buď Dejvickým právem nebo místním soudem nebo veským soudem anebo vrchnostenským úřadem.

Z ředitelů Dejvických, kteří zastávali úřad na sklonku 18. století, známe Tomáše Bajera (r. 1781), Antonína Jůnu (r. 1790-1793) a Jana Matznera (r. 1793, 1796). Za ředitele posléze řečeného poplužní dvůr došel značného rozšíření. Byla totiž uzavřena smlouva o příkup komornického dvora v Dejvicích, jejž metropolitní kapitola ztržila ve dražbě pro prebendu proboštskou. Tím činem získali proboštové druhou polovici svého statku tamního z doby předhusitské, ztenčenou ovšem o pozemky, které byly vzdělány ve vinice a slušely pod pravomoc fiskálního úřadu.

193. *Komornický dvůr v letech 1620—1780.*

Jako v době předešlé tak i po roce 1620 nejvyšší komorníci zemští dávali vésti hospodářství při dvoře Dejvickém svým nákladem. Mělo to výhodu pro ně, že mohli občas žádati za subsidium na opravu stavení a zvelebení ekonomie ze sumy zemské berně; načež peníz sněmem zvolený prospěl nejen dvoru, ale i jim. Poněvadž pozemkové příslušenství dvora nebylo tuze veliké, vykazujíc všeho všudy 194 strychy, stačil k řízení

hospodářství *šafář*. O dozor na šafáře starali se nejvyšší komorníci tím způsobem, že ustanovovali *inspektora*, pokud víme, z počtu svých hospodářských úředníku nebo domácích služebníků, jenž měl povinnost docházeti do Dejvic, pozorovati běh tamní ekonomie, nastupovati proti nešvarum, říditi počty a o podstatných věcech dávati zprávu pánovi. Za nejvyššího komorníka Ferdinanda Arnošta hraběte z Valdštejna (r. 1652 až 1656) inspektorem byl jeho štalmistr jména a příjmení nám nepovědomého. Jak nemírnou horlivost projevil on v hájení gruntů komornických, o tom máme zprávu z listu probošta Jana Františka Rasche. Pan inspektor přihodiv se k tomu, jak ovčák proboštský pase stádo na pozemku komornickém, vytasil kord a zbil jím ovčáka, až sotva mohl z místa. Když zvěděl o tom probošt, dopsal inspektorovi, aby v zapovídání gruntu komornických dbal zemského práva a varoval se násilnosti.[53])

Míra pozemků ke dvoru náležitých a ze dvora vdělávaných se měnila. O příčinách poučují tato fakta: Roku 1629 dovolil nejvyšší komorník pan Fridrich z Talmberka, aby kus pole v míře asi 20 strychů vydán byl v nájem Jiřímu Šilhavému, držiteli usedlosti Beránky. Nájemce měl užívati pozemku 12 let a platiti z něho 4 kopy gr. míš. ročně.[54]) V roce 1636 pronajat byl Jiřímu Slavatovi, majiteli vinice Pahoubky, *kus pole* (v míře asi 3 strychů), jak se praví v zápise, do libosti JMti nejvyššího pana komorníka, za roční plat 36 gr. míš. Ježto potom Slavatu nikdo z nájmu nevypovídal, podržel on pole a prodal je s vinicí Sigmundu Pauhofovi r. 1664. Teprv v roce 1687 připadlo se na to, že pole není vysazeno; nicméně nejvyšší komorník Jan Fridrich hrabě Trautmansdorf nežádal ho nazpět, ale *zůstavil* majitelům vinice.[55]) R. 1643 příslušenství dvora *zvětšilo se* o $13^1/_2$ strychu *vinice Mírovské*, jež byla vysazena na pozemcích toho dvora a nad níž tedy nejvyšší komorníci měli vrchní právo. Snad že vinice odumřela nebo v nějakou závadu přišla, nejvyšší komorník pan Jindřich Libštejnský z Kolovrat zvedl se do pozemku a přivtělil jej ke dvoru.[56]) Dalším přírůstkem dvora jmenovati jest pozemek bývalé *vinice Gensovské* v míře $3^1/_2$ strychu, z něhož Anna Gensová, vdova po Valentinu, přestala v roce 1641 dávati roční plat.[57]) Protože potom pozemek zustával ladem, bylo jej pokládati za statek odbehlý a na vrchnost spadající.

Zprávu o tom, kolik půdy náleželo ke komornickému dvoru, máme teprv z počátku 18. století. Podle úředního přiznání z roku 1713 bylo při dvoře 155 strychů polí, 12 strychů zahrad, 12 strychů vinice a luk tolik, že vydávaly s 16 vozů sena a 6 vozů otavy. Po míře ženního výnosku 35 strychů polí kladlo se do prvé třídy, 33 do druhé třídy, 87 do třetí třídy.

[53]) Kniha zápisní AK (V) fol. 183.
[54]) Kniha vinič. AZ Smíchov 41, fol. X 1.
[55]) Tamže fol. Y. 1 L. 4—7.
[56]) Kniha vinič. AZ Smíchov 41, fol. O. 1.
[57]) Tamže fol. T. 1.

Zatím již nejvyšší komorník Jan Fridrich hrabě Trautmansdorf upustil od režijního hospodářství a pronajal dvůr se vším příslušenstvím proboštu Janu Ignáci Dlouhoveskému. Je těžko domysliti se příčiny takového rozhodnutí anebo vyslovovati jinou domněnku, než že nájemná smlouva hověla prospěchu obou stran. Jakkoli byla uzavírána na čas, potrvala, jsouc obnovována, téměř do konce 18. století. Když umřel probošt rytíř Dlouhoveský, a kapitola ujala zatím vrchní řízení proboštských statků, delegát její arcijáhen Kristián Augustin Pfalz dopsal nejvyššímu komorníku Václavu Norbertu hraběti Kinskému (dne 19. února 1701): Máme zprávu, že Vaše hraběcí Excelence je ochotna zůstaviti i nadále dvůr Dejvický v nájmu k probošství, avšak ne bez vinice. I prosíme, abyste ráčil nám pronajmouti dvůr s vinicí buď za roční plat 500 zl. R. anebo za 450 zl. a sud vína.[58])

Jak již svrchu je řečeno, potrval nájem dvora i za dalších proboštů Daniele Josefa Majera (r. 1701—1733), Karla Dominika Řečického (r. 1733—1734), Zdeňka Jiřího Chřepického z Modliškovic (r. 1734—1755), Antonína Petra hraběte Příchovského (r. 1756—1766), Jana Michala Hertsche (r. 1766—1768), Františka Kazimíra Strachovského (r. 1769—1786), Jana Johna (r. 1786), Josefa Jana Horáka (r. 1787—1789), Josefa Jana Kvise (r. 1789—1790), Erasma Diviše Kriegra (r. 1790—1792). Ve druhé polovici 18. století nájemná smlouva byla činěna na dobu tří let a spisována při deskách zemských, kdež také chovala se mapa znázorňující polohu a velikost pozemků komornického dvora. Roční nájemný plat zůstával, jaký byl v roce 1701.[59])

Vinici komornickou probošti dávali vzdělávati až do válečného léta 1742; načež když nepřátelským vojskem byla zničena, rozhodli, aby se pozemku jejího uživalo polem.

V témž válečném létě také stavení dvora vzala velkou pohromu. Ježto ani nejvyšší komorníci ani probošti neměli se k dílu potřebných oprav, byla zubu času dávána plná zvůle, aby dokonal zkázu hospodářských budov. Při konskribci r. 1770 opatřili obytné stavení ve dvoře číslem 5, tuším proto, že sloužilo ještě za přístřeší čeledínům ze dvora proboštského; kdežto potom v prvopise Josefského katastru z roku 1784 uvádí se již jen »*rozbořený komorní dvůr čís. 5.*« Pozemky k němu příslušné byly tyto: pole u cesty Tuchoměřické o 1 jitru 777□ sáhách (čís. top. 15), louka o 3 jitrech $90^{2}/_{6}$□ sáhu (čís. top. 17), pole Na sekyrce zvané o 1 jitru $747^{3}/_{6}$□ sáhu (čís. top. 20), pastvina pod bývalou komornickou vinicí o 1020□ sáhách (čís. top. 21), pole pod bývalou komornickou vinicí o 10 jitrech 1527□ sáhách (čís. top. 22), pole vedle Pernikářky (to jest bývalá vinice komornická) o 5 jitrech 730□ sáhách (čís. top. 23), pole vedle skály o $1518^{4}/_{6}$□ sáhu (čís. top. 32), pole za Beránkou o 2 jitrech $1160^{3}/_{6}$□ sáhu (čís. top. 33), pastvina za Pernikářkou o 1

[58]) Listina AK Cl. 26.
[59]) Listina téhož archivu CCXII. 11.

jitru 810 □ sáhách (čís. top. 39), pole za Pernikářkou o 2 jitrech 1565 □ sáhu (čís. top. 41), pole za Pahoubkou o 1 jitru $502^{4}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 75), pastvina vedle Pahoubky o 2 jitrech 43 □ sáhách (čís. top. 76), pole vedle Bekrovky o 14 jitrech 387 □ sáhách (čís. top. 77), pole vedle cesty Horoměřické o 1 jitru $377^{5}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 79), pole u Hanspaulky o 2 jitrech $256^{4}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 137), pole tamže o 4 jitrech 234 □ sáhách (čís. top. 140), pastvina tamže o 260 □ sáhách (čís. top. 141), pole pod Vořechovkou o 22 jitrech $209^{4}/_{6}$ □ sáhu (čís. pop. 274), pole Klínek zvané o 870 □ sáhách (čís. top. 287), pole Větší klín zvané (vedle Vořechovky) o 1 jitru $1187^{3}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 289), pole pod ohradou o 1 jitru $825^{3}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 293), louka vedle strouhy o 2 jitrech 149 □ sáhách (čís. top. 294), louka za strouhou o 992 □ sáhách (čís. top. 295), pole pod Hadovkou o 3 jitrech $949^{4}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 296), pole v ohradě o 5 jitrech $999^{4}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 297), louka v ohradě o 1 jitru 1066 □ sáhách (čís. top. 298), pastvina o 96 □ sáhách (čís. top. 299), pole za strouhou o 1 jitru $205^{5}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 300). Podle toho soupisu bylo 85 jiter $633^{2}/_{6}$ □ sáhu polností[60]) 7 jiter $697^{2}/_{6}$ □ sáhu luk a 4 jiter 629 □ sáhů pastvin. Připočteme-li ještě 80 □ sáhů zahrady, shledáme, že pozemky komornického dvora činily pospolu 97 jiter $439^{4}/_{6}$ □ sáhu.

Po uvedení v život nového zřízení soudního z roku 1783 nejvyšší komornictví zemské přestalo býti úřadem, a nejvyššímu komorníku tehdejšímu Josefu Vilému hraběti Nosticovi zbyl jednak starý název, jednak požitek komornických statků. O řečených statcích došlo pak císařské rozhodnutí, že mají býti po smrti hraběte Nostice prodány. Nicméně, když hrabě Nostic dne 10. ledna 1787 zemřel, komornický dvůr v Dejvicích přišel do správy zemských stavů a byl znovu pronajat metropolitnímu proboštství (r. 1789). Po roce 1790 naléhaly dvorské úřady, aby dvůr byl prodán; načež při dražbě metropolitní kapitola nabídla za něj 11.861 zl. Peníz ten neuspokojil úřadů, a proto svolení k trhu bylo oddalováno. Roku 1795 probošt Václav Vojtěch z Heritesu přidával 95 zl. 5 kr. Když ani to nestačilo, přidal ještě 900 zl., tak že celkové podání činilo 12.856 zl. 5 kr. I byla pak dne 13. června 1796 uzavřena trhová smlouva mezi stavy království Českého a kapitolou, podle níž »dvůr skládající se toliko z rozptýlených pozemků a nemající tudíž ani obytných stavení ani hospodářských, ani dobytka ani obilních zásob« *prodán jest k proboštské prebendě* za 12.856 zl. 5 kr. Do trhu nebylo pojato vrchnostní právo nad pozemky osmi vinic, vzdělanými na půdě toho dvora. Ježto z obou dvorů Dejvických platilo se ročně 15 zl. za užívání královské reservátní honitby na tamních pozemcích, zavázal se probošt dávati plat

---

[60]) Kdo sečte míry polí uváděné v prvopise Josefského katastru podle naší transkribce, dojde sumy 85 jiter $632^{1}/_{6}$ □ sáhu. Jmenujeme-li potom sumu o 1 □ sáhu větší, zakládáme se tím, že při revisi katastru r. 1787 byl za pravý uznán počet 85 jiter $633^{2}/_{6}$ □ sáhu. Tehdáž také připočetli k pozemkům komornického dvora 80 □ sáhu zahrady.

ten celý, to jest i kvotu 3 zl. 21¾ kr. připadající na bývalý dvur komornický[61]).

194. *Dějiny proboštského dvora v letech 1796—1850.*

Příkupem komornických pozemků poplužní dvůr v Dejvicích stal se velkostatkem o 433 jitrech 1118²/₆ □ sáhu dominikální půdy. Výměra ta je sice úřední, ale není přesná: proboštských dominikálních pozemků v Dejvicích a Šárce bylo tehdáž mnohem více (asi o 70 jiter). Jinak zase dlužno pamatovati, že za probošta Františka Kazimíra Strachovského (r. 1769—1786) počalo se vydávati po kuse země poddaným, kteří chtěli si vystavěti domky. Do roku 1796 bylo zbudováno 9 domků, z nichž každý (počítáme-li pospolu staveniště a zahrádku) zabral průměrem 200 □ sáhů panské půdy. Dle toho rozsah pozemků proboštských měnil se neustále, ač při velikosti tělesa ani řada úbytků nepadala tuze na váhu.

Vrchnost svolujíc k zakládání domků a množení *domkářů*, hleděla především svého dobrého. Je to patrno z výminek, jaké z počátku 19. stol. ukládala tomu, kdo se odhodlal ke stavbě: 1. »Zapovídá se jemu pod (pokutou) 6 zlatejch rejnsk. žádnou drůbež neb jinej dobytek, nechť on jakékoliv jméno má, držeti. 2. Bude on a budoucí držitelové té chalupy povinován všechnu onou nádenickou práci vykonávat, která se jim od vrchnostenského ouřadu vykáže, proti obyčejnému platu. 3. Bude on a jeden každý držitel té chalupy povinen, poněvadž blízko vrchnostenskejch stodol a polí jest, vždy bedlivej pozor na ně dáti. 4. Kdyby se státi mělo, že by ta chalupa na prodej přijíti měla, tak držitel té chalupy zavázán bude takovou žádnému řemeslníkovi, nýbrž takovému prodati, kterej v nádenickejch prácích zběhlý jest, a před prodají se vždy o ouřadní povolení ohlásit. 5. Všechen při jeho chalupě udělanej hnůj bude povinen na vrchnostenský pole nechati (kdež se jemu za párovou fůru z důchodu 15 kr. vyplatí). 6. Povinost z té chalupy bude, každoročně do důchodu jménem činže 1 zl. 10 kr. odváděti a v čas žní 6 dní roboty ochotně a skrze statečnou osobu vykonávati. Konečně kdyby se proti všemu nadání státi mělo, že by držitel té chalupy nějaké podezřelé neb jinší cizí, se žádnou písebností se vykázati nemohoucí lide u sebe přechovávat aneb sám nějaké krádeže se dopustiti měl, tak v tom pádu milostivá vrchnost sobě to právo obzvláštně zanechává takovou chalupu hned obšacovati a ve veřejnej licitaci na nejvíc podávajícímu prodati moci«[62]).

Podle toho, jak vrchnostenská potřeba kázala, služebnost některých domkářů byla ještě zvlášť upravena. Tak Martin Kolátor domkář, »jsouce za *hajného* od vrchnosti na čas ustanovený, by on na háj i louku pan-

[61]) DZ větší 758, fol. C. 28. *Rieger* O král. hradě Pražském (str. 155) tvrdí omylem, že dvůr, jejž zeměstí stavové r. 1796 prodali k proboštství, byl do té doby statkem nejvyššího purkrabství Pražského.

[62]) Knihy pozemkové AZ Smichov 39, fol. 473 nn.; OS Smichovského 21, fol. 37 n.

[illegible] jak denního tak nočního času bedlivě pozoroval, byl osvobozen [illegible]ti roboty (r. 1770)[63]). Tomáši Kovaříkovi domkáři prominula vrchnost nejen robotu, ale i roční plat, davši mu za to »povinnost jménem úroku a roboty všechny vrchnostenské *posilky* do vzdálených vesnic, to jest do Hostouně, Veltěž, Zlonína a Zlončic beze všeho platu vykonávati« (před r. 1784)[64]). Václavu Čermákovi domkáři nedostalo se osvobození ani od roboty ani od ročního platu, a přece »zavázal on sebe a budoucí své na vrchnostenské louky v Šárkách bedlivý pozor dáti, aby vždy bez škody zachovány byly«, protože se mu »vystavení chaloupky pro stráž povolilo« (r. 1810)[65]).

Než nadešel rok 1848 počet domkářů zavázaných službou ke dvoru Dejvickému vzrostl do 50. Podle úředního soupisu z roku 1850 všech robot jejich bylo 306 dní. S tím nejsou ve shodě staré zápisy, uvádějící nejméně 331 robotní den. Buď tedy úřad nepočítal správně anebo měl doklady k tomu, že některým domkářům byla učiněna sleva. Jakou cenu měla robota jednoho dne v roce 1785 aneb, ať jinak díme, kolik tehdáž platilo se dělníku denní mzdy ve žních, poznáváme z koncesse učiněné domkáři Josefu Kolátorovi, aby místo 6denní roboty platil vrchnosti 36 kr.[66])

Domkáři Dejvičtí, Šárečtí a Podbabští byli zprvu čirými baráčníky, neplatícími ani laudemia ani kontribuce. Teprv probošt Václav Vojtěch z Heritesu (r. 1790—1822) je »emfyteusoval«, to jest uvedl na ně řečené platy. Ježto věc stala se bez vědomí zeměpanských úřadů, nástupce Heritesův František Caroli (r. 1822—1833) uznal za dobré dožádati se k ní dodatečného svolení; načež bylo mu oznámeno rozhodnutí dvorské kanceláře ze dne 24. dubna 1825 schvalující opatření probošta Heritesa a upozorňující na to, že při převodu majetku mezi sestupnými a vzestupnými přáteli laudemijní plat má činiti $2^1/_2$ procenta trhové sumy, při převodu pak mezi pobočnými přáteli nebo mezi osobami nepříbuznými 5 procent. Zároveň bylo vysloveno, že držitelé domků jsou povinni platiti c. k. daně, konati zákonem stanovené práce a odvozovati zemské poplatky podle velikosti svého pozemkového a domovního majetku.[67])

O *chalupnících* Podbabských nenáleží nám tuto mluviti, protože robotní závazek jejich ke dvoru Dejvickému pominul. Když totiž dosedl na proboštskou stolici lidumilný František Kazimír rytíř Strachovský (r. 1769), navrhl řečeným chalupníkům, aby za robotu dávali roční plat po 7 zlatých; a oni v to svolili. Byl tedy na statku velký rozdíl mezi domkáři a chalupníky, jenž i v tom se zračil, že z chalupníku bývat

[illegible]) Kniha viniční AZ Smíchov 37, fol. 328.
[illegible]) Kniha viniční AZ Smíchov 38, fol. 232.
[illegible]) Kniha pozemková AZ Smíchov 39, fol. 497.
[illegible]) Kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 378.
[illegible]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 330.

rychtář a konšelé, kdežto domkáři k hodnosti rychtářské a konšelské nedospívali.

K popisu toho, jak ve dvoře hospodářství bylo vedeno, a jaké postavení měly služebné osoby, nedostává se nám zpráv. Víme jen, že *zahradník* býval zjednáván smlouvou, po níž ředitel vydával mu řezanou ceduli o jeho služném a deputátě. Podle takové cedule ze dne 1. května 1793 zahradník Jan Defrain přijímal ročně 24 zlaté, sud piva, 2 strychy pšenice, 8 strychů žita, 2 strychy ječmene, $1^3/_4$ strychu hrachu, 52 libry másla, 52 žejdlíky soli, sáh dříví, 20 strychů kamenného uhlí a vánočku. Nad to pak dostávalo se mu z peněz strţených za ovoce 5% a za každý stromek nově vysazený, dobře-li rostl, 3 kr. Defrain sloužil až do počátku r. 1795, kdy byla mu dána výpověď. Jeho nástupce Václav Svoboda měl místo 52 liber másla 26 liber sýra a 26 liber másla a jen 26 žejdlíků soli.[68])

Ze soupisu domů a pozemků je patrno, že panský *ovčák* přebýval v domku (bývalé čís. pop. 2) vystavěném mimo dvůr a užíval jak zahrádky v $243^1/_6$□ sáhu, která byla při domku, tak tří kusů polí, jednoho o 1143□ sáhách, druhého o 1437□ sáhách, třetího o 1426□ sáhách. Podle všeho náležely k jeho příjmu také roční plat, deputát v přírodninách a procento bravného zisku.

Panský *pivovar* v Dejvicích nebyl sice z největších, ale dával slušný výnosek. Výrobky jeho zpeněžovaly se v *panské hospodě* v Dejvicích (bývalé čís. pop. 3) a ve výsadních hostincích na Šárce a v Podbabě. Majitelé hostinců byli povinni starati se o včasný dovoz piva, tak aby prodej jeho šel bez přetržení. Držitelům hostince Šáreckého doprava nečinila obtíží, protože měli svůj potah; avšak krčmář Podbabský nemohl se někdy doprositi sousedů, aby mu propůjčili koní. Dne 20. dubna 1714 dopisovala vrchnostenskému úřadu krčmářka Anna Horáková, že bývá bez piva dva i tři dny pro nedostatek potahu. I prosila, aby jí bylo spomoženo proboštskou spřeží.[69]) Krčmáře Dejvického zjednávala správa statku jen jako nájemce nebo posudníka a k snadnější obživě propůjčovala mu kus pole »proti Hanspaulským vratům« o 972□ sáhách.

V pivovaře střídali se sládci tuze často; což klademe na vrub blízkosti městských pivovarů, kdež služba bývala výnosnější a příjemnější. Proboštský *sládek* měl svůj domek (bývalé čís. pop. 4) vedle dvora a při něm zahrádku o 77□ sáhách. Kromě ročního platu a deputátu plynul mu důchod ze zaučování mladíků v řemesle sladovnickém. Jak svědčí příklad z 18. století, platili rodiče za učedníka v Dejvickém pivovaře po 11 zlatých a jednom strychu pšenice.

Přídvorští řemeslníci byli *kovář* a *bednář*. Jejich roční plat a náchlebné (deputát) nedávaly příčinu k rozmařilosti; nicméně šetrným

[68]) Kniha smluvní AZ Smíchov 36, fol. 1 n.
[69]) Listiny AK CXXX. 1.

dlicením zahospodařil panský bednář František Havlík tolik, že mohl půjčiti do 500 zl. Víd. měny Josefu Fialovi, chalupníku v Hostouni. Onomu půjčoval v čase, kdy papírový zlatý neplatil o mnoho více než stříbrný dvacetník.

Co jsme mohli vyzvěděti o užitku, jaký dával statek Dejvický svému pánu, jest, že ročním důchodem nejen z poplužního dvora a jeho příslušenství, ale i ze všech ostatních částek proboštského panství, které řídil hospodářský úřad Dejvický, přiznávána byla suma 6345 zl. Na ten důchod dotazoval se zemský soud r. 1779, když měl povinnost zapsati proboštské statky do obnovených desk zemských. Kapitola byvši vyzvána, aby předložila listiny svědčící o tom, jak nabyla statků Dejvic a Veltěž, a jakou cenu mají řečené statky podle ročního výnosku jejich, odpověděla listem ze dne 15. listopadu t. r., že listiny, na jejichž základě je ona vlastníkem statků Dejvic a Veltěž, jsou ztraceny,[70]) že však samo dávné držení jmenovaných statků podává důkaz o jejím vlastnickém právu. V příčině ceny poukázala na stavovské rektifikatorium, podle něhož statek Dejvice (ves Dejvice se Šárkou a Podbabou, ves Hostouň) a statek Kšely (s Veltěži, Zlonínem a Zlončici) vydávají ročního užitku 6345 zl. I žádala, aby dotčené statky byly zapsány kapitole, respektive proboštské prebendě v kapitole, ke jmění a užívání proboštovu.[71])

Při změřování pozemků pro stabilní katastr r. 1840 rozvržena byla půda, ke dvoru tehdáž náležitá, v 275 parcell. Počet ten buď nám na omluvu, že nepodáváme soupis parcell, ale jen úhrnné míry pozemků. Shledalo se po měření, že zahrady zabírají 3 jitra 1450 □ sáhů (6 parcell), polnosti 365 jiter 1047 □ sáhů (63 parcelly), pastviny 86 jiter 1386⅓ □ sáhu (113 parcell), louky 18 jiter 1035 □ sáhů (22 parcell), rybníčky 1260 □ sáhů (4 parcelly), lada 2 jitra 900 □ sáhů (10 parcell), dna tekutých vod 6 jiter 1255 □ sáhů (10 parcell), cesty 18 jiter 985 □ sáhů (47 parcell). Pozemkové parcely všecky pospolu činily tudíž 503 jitra 1318⅓ □ sáhu. Do lad vpočetli jsme také pískovnu (čís. parc. 83), hliniště (čís. parc. 776) a kamenný lom (čís. parc. 793).

Řediteli hospodářského úřadu v Dejvicích byli Jan rytíř z Heritesu (r. 1802, 1806), Vojtěch Duchka (r. 1817—1819), Karel Marschall (roku 1819—1822), Jan Procházka (r. 1822—1828), Antonín Scheller (r. 1828—1836), Gustav Jeřička (r. 1838, 1840), František Kříž (r. 1844, 1849), J. Kubeš (r. 1849). Správcové připomínají se Josef Rossmann (r. 1805, 1806), Vojtěch Duchka (r. 1806—1817), František Kříž (r. 1841—1843). V právní agendě pracovali justiciáři dr. Möser (r. 1795, 1812), František Průcha (roku 1812—1813), dr. Josef Zahořanský z Vorlíka (r. 1814—1820), Matěj Vincenc Pečený (r. 1821—1849), Jan Opolecký (r. 1850).

---

[70]) Nejsou ztraceny, nýbrž podnes zachovány. Avšak nebylo, kdo by je dovedl vyhledati.

[71]) DZ větší 782, fol. G. 17—19.

Z menších úředníků uvádíme jen ty, kteří časem postoupili. Tak Josef Rossmann, kancelářský písař (r. 1803), byl povýšen za hospodářského správce (r. 1805); Emanuel Jůna, kancelářský písař (r. 1807, 1814), stal se soudním aktuárem (r. 1814); František Průcha, zkoušený soudní aktuár (r. 1803, 1806), byl přijat za justiciára (r. 1812); Karel Marschall, soudní aktuár (r. 1818, 1819), došel hodnosti ředitele panství (r. 1819).

Činnosti patrimoniálního úřadu v Dejvicích uložen byl konec ohlášením patentu ze dne 7. září 1848. Když pak zřizoval se c. k. okresní úřad na Smíchově (r. 1850), byly do tamní listovny přeneseny z Dejvické kanceláře spisy týkající se majetkových práv i dlužních závazků bývalých proboštských poddaných a proboštských úročníků z Dejvic, Šárky a Podbaby.[72])

195. *Vinice a usedlosti na vinicích.*

Na území nynější katastrální obce Dejvic bylo v roce 1620 asi *128 vinic*. Potom za války, zvláště v letech 1631—1648, nemalý počet vinic zašel, a kultura viniční značně poklesla. Méně zámožným majitelům vinic nebylo možná vésti náklad na opravu pobořených lisů a zkažených sadů; i zbavili se viničných pozemků buď tím, že je prodali sousedům, to jest držitelům vedlejších vinic, kteří válkou neschudli, anebo zanechali je pozemkovému pánu náhradou za zadrželé roční platy. Slučováním viničných pozemků vznikaly »velké vinice«, jenže v nich nehrubě velký kus půdy byl skutečnou vinicí, kdežto ostatek země sloužil za pole. Bylo by tudíž správno nazývati »velké vinice« hospodářskými usedlostmi a při řeči o nich podotknouti, že ten neb onen dílec pozemků k nim náležitých osázen byl vinnou révou; avšak z té příčiny, že staré zápisy jmenují je napořád vinicemi, nevidělo se nám voliti pro ně jméno jiné, až teprv v době, kdy i malé vinice ve »velkých vinicích« vzaly za své.

V soupise z roku 1673 počteno jest na území svrchu řečeném 49 vinic. Přirovnáme-li zápisy pozemkových knih, shledáme, že auktor soupisu chybil o osm, tak že v pravdě bylo tam *57 vinic*. Které on přivádí, jsou: 1. Beránka, 2. Pahoubka (Pahovka), 3. Kanclířka, 4. Pernikářka, 5. Bečvářka (Malá Čápka), 6. Vostrovská (Truhlářová), 7. Volfrámka

[72]) Z registratury a archivu bývalého úřadu Dejvického pocházejí písemnosti, kterých jsme my užili: 1. kniha viničná z r. 1696 (v Archivu zemském, mezi knihami přijatými z listovny okresního soudu na Smíchově, č. 37), 2. kniha viničná z r. 1723 (v AZ Smíchov 38), 3. kniha pozemková z r. 1773 (v AZ Smíchov 39), 4. kniha pozemk. z r. 1814 (v listovně okres. soudu na Smíchově, č. 21), 5. kniha pozemk. z r. 1836 (OS Smíchovského 25), 6. kniha dlužních zápisů z r. 1795 (OS Smíchovského 24), 7. kniha listin z r. 1821 (OS Smíchovského 26), 8. kniha listin z r. 1826 (OS Smíchovského 22), 9. kniha listin z r. 1833 (OS Smíchovského 19), 10. kniha listin z r. 1840 (OS Smíchovského 20), 11. kniha listin z r. 1848 (OS Smíchovského 23), 12. kniha dodatků a smluv z r. 1797 (AZ Smíchov 36). »Registra velká urbární z r. 1604 na všecky vsi proboštské« čili »Velká kniha purkrechtní červená«, do níž zapisovalo se ještě ve druhé polovici 18. století, přišla potom nějak na zmar.

(Jedličková), 8. Vilémovská (Koníčková), 9. Komornická, 10. Serpontka (Čapka), 11. Pušrajbka (Verdemonka), 12. Mydlářka (Turková), 13. Hercovka (Liechtenberková), 14. Strakovka (Kozlovka), 15. Cyruska, 16. Kožešnice (Slavatová), 17. Hruzovská (Rajterová), 18. Malá Preiska (Sklenářka), 19. Hanspaulka (Sedlářka), 20. Toulka, 21. Dolejší Pekařka (Malá Pekařka), 22. Nehorovská (Trubačka), 23. Ditrichova (Faltynová), 24. Nožířovská (Koníčková), 25. Horejší Pekařka (pana Wirta), 26. Čechorodka (Malá Žežulka), 27. Kuncovská na krechtech, 28. Šafránka (Malá Biskupka), 29. Špitálka (Velká Biskupka), 30. Kotlářka (Velká Pekařka), 31. Fišerka (pana Termanusa), 32. Šťáhlavka, 33. Juliska (Divučková), 34. Santinka, 35. Patanka, 36. Makourka, 37. Votická (Turková), 38. Brusecká (Bradová), 39. Dúhonská (Truhlářka), 40. Podhájská (pana Lhotáka), 41. Žitná (Kupcová), 42. Pešovská (Kupcová druhá), 43. Rakařka (Maxmiliánová), 44. Šatovka (Kalousová), 45. Sanytrovka, 46. Žežulka (Velká Žežulka), 47. Velingrová (Smolíková), 48. Pulkrábka (Kotlářka), 49. Okolka (pana Odkolka).[73]) Dodávajíce vinice opomenuté, Zvonickou, Uherku, Vokorinku, Vyšínku, Edlmanku, Erbovku, Skaleckou a Keclovku, podotýkáme, že jména v soupise přicházející a lišící se od jmen jinak obvyklých položena jsou do závorek.

Těžká pohroma stihla vinice za války o dědictví Rakouské r. 1742. Francouzské vojsko tábořící před Prahou zničilo je tak, že na jejich obnovu nezbývalo než zakládati je znova. K tomu přemnozí majetníci nejevili již chuti, dobře tušíce, že válečná vichřice neulehne po prvém rozbouření. Kdo přece odhodlal se k obnově, dočkal se druhé pohromy v roce 1744 a třetí v roce 1757. Tím během vinice zašly kromě výjimek, jež nepadají na váhu. Co jiného přičinilo k úpadku vinařství, anebo proč po sedmileté válce nebylo již záliby v pěstování révy poblíž hlavního města, o tom nenáleží nám vykládati.

Podle správní kompetence vinice na území nynější katastrální obce Dejvic byly trojí. Jedny řídily se *knihami nejvyššího komornictví*, druhé knihami proboštskými, třetí knihami nejvyššího purkrabství. K zápisum vinic uvedených na prvém místě knihu založil nejvyšší komorník pan Fridrich z Talmberka r. 1630. Šlo mu o evidenci, kdo kterou vinici drží a jakým platem držitel je povinen. Jinak řízení právních věcí v příčině řečených vinic zůstávalo ještě při úřadě perkmistrovském. Teprve pozdější nejvyšší komorníci aneb spíše zástupci jejich, místokomorníci, počali ujímati viničnému úřadu pravomoc nad vinicemi a sami ji vykonávati. V roce 1680 byl již každý držitel vinice povinen dáti zapsati svou vinici do knih komornických, které »chovaly se u zemských desk pod dozorem pana starosty při registrech starostových.« A potřeboval-li kdo výpisu z knih, byl mu vydán na listě pod pečetí pana starosty.[84])

---

[73]) Recepta archivu arcib. 1673 (13. března).

[74]) Kniha viničů. AZ Smíchov 41, fol. A. 1.

Vésti reální jurisdikci nad vinicemi náleželo místokomorníku, jemuž v tom na pomoc byli starosta desk zemských a dva komorníci. V seděních, jež oni konali, ujednávalo se, jaká odpověď má býti dána na žádosti stran, na jejich stížnosti a odvolání, co jest zapsati do pozemkových knih a co nikoli, jaký návrh má býti učiněn nejvyššímu komorníku ve věci, o níž mu bude rozhodovati. Starosta a komorníci »vycházeli na vinice«, bylo-li třeba místního ohledání, řídili dražbu vinic, dluhy zavaděných, a prodávali vinice dražbou zcizené.[75]) Do pozemkových knih zapisoval nejspíše starosta; neboť je poznamenáno k roku 1680, že nejvyšší komorník Jan Fridrich hrabě Trautmansdorf dal renovovati knihy viničné (to jest založiti novou, další knihu) Janem Arnoštem Rotmberkem z Ketře a Drslavě, JMCské radou a zřízeným starostou desk zemských.

Když za císaře Josefa II. úřad nejvyššího komornictví byl zrušen a dotační statky jeho přišly na prodej, orgánové státní moci přikázal, jurisdikci nad vinicemi *král. fiskálnímu úřadu v Praze* (před r. 1796).[76]) Tehdáž bylo vinic aneb, ať lépe díme, hospodářských usedlostí Na vinicích osm: 1. Beránka, 2. Pernikářka, 3. Hadovka, 4. Pušrajbka, 5. Mydlářka, 6. Hercovka, 7. Strakovka, 8. Hanspaulka (však jen po menším díle svých pozemků). Držitelé jejich odváděli roční plat král. komorní platebně až po rok 1850, kdy zahájeno bylo jednání o vyvazení pozemků z řečeného platu.

Vinice řídící se *knihami proboštskými* převyšovaly počtem i rozsahem vinice oblasti komornické. Vrchnostní právo nad nimi vykonávali probošti rukou tak pevnou, že je až na podiv. Když r. 1621 místodržitel Karel kníže z Lichtenštejna poručil perkmistru Kašparu Loseliovi z Velechova, aby uvedl opatrovníka do vinice Patanky, protože majitel vinice Jiří Rozín z Javorníka dal se na útěk ze země: probošt Šimon Brosius zapověděl perkmistrovi, aby nikoho do vinice neuváděl, protože vinice Šárecké jsou privilegované, a nikdo kromě probošta nemá práva nad nimi vládnouti. Zároveň Šimon Brosius podal stížnost císaři, na níž dostalo se mu odpovědi (listem ze dne 9. října 1621), jaké si přál.[77]) Druhého vítězství nad mocným místodržitelem dobyl probošt v roce 1624. Na podzim toho roku kníže z Lichtenštejna vydal totiž rozkaz perkmistru Samueli Pruškovi z Pruškova, »aby jisté osoby v branách, u přívozův i jinde všudy, kudy se vína do měst Pražských uvozují, nařídil a na to pozor měl, kdož by koliv vína svá sobě do měst Pražských v těch třech mílech okolo Prahy

[75]) Kniha vinič. AZ Smíchov 40.

[76]) Knihy komornické a pak fiskální, jež mají vztah k vinicím Dejvickým, jsou tyto: 1. Kniha viničná z r. 1680 (AZ Smíchov 41), 2. kniha vinič. z r. 1758 (AZ Smíchov 42), 3. kniha vinič. z r. 1811 (AZ Smíchov 43), 4. protokol o komisích, seděních a rozhodnutích z r. 1758 (AZ Smíchov 40), 5. repertorium z r. 1758 (OS Smíchovský 18). O »červeném viničném registru« z r. 1630 nevíme zda se zachoval.

[77]) Kniha pamětní AK (III) fol. 301; kniha zápisní AK (V) fol. 109.

vzrostlá uvozovati dáti chtěl, ten každý aby jim certifikací nebo jistotu toho,má-li vinici svou v knihách ouřadu JMCské perkmistrského zapsanou, přinesl a ukázal,« jinak aby vína bez certifikace dovezená a u kohokoli složená »jako v pokutě JMCské propadená do sklepu JMCské na hrad Pražský dodával.«[78]) Poněvadž mnozí držitelé vinic na Šárce vzdělaných nedávali již své vinice zapisovati do knih perkmistrových, Samuel Prušek počal jim v branách stavovati vinnou úrodu anebo chtěl, aby z toho, co domů přiváželi, dávali clo. Kromě toho pokládaje si právo k řízení vinic na proboštství, jal se zavaděné vinice tamní přiřikati věřitelům a věřitele do nich uváděti. Proboštu Šimonu Brosiovi počínání perkmistrovo přišlo skoro vhod; neboť skýtalo mu příležitost, aby připomněl úřadům své privileje. Dne 7. října 1624 dopsal presidentu a radum české komory asi takto: Oznamuji VVMtem, že perkmistr hor viničných v grunty proboštské v Šárkách všeteče, z pouhé toliko závisti a zlých lidí nabádání a zlé zprávy se vkládá, do nich zvody činí, vína lidem stavuje a do měst Pražských pro svou toliko kořist a některý ničemný oplakaný peníz propouštěti zbraňuje; což děje se proti řádu, proti výsadám a svobodám, jimiž císař Rudolf II. slavné paměti probošty nadal, tudíž na potupu a zlehčení majestátu císařského, obzvláště pak nás duchovních, kteří dosti málo máme, a co máme, o to zlí a závistiví lidé nás připraviti usilují, mocí v grunty naše se vtírajíce a svou vůli na nich provozujíce. Také předešlý perkmistr Kašpar Loselius něco toho předsebráti počal, ale však to při něm ihned zastaveno jest, jak dekret JMKské de dato 9. Octobris též 17. Octobris 1621 to v sobě zavírá. Pročež VVMtí žádám, že to při témž panu perkmistru Samuelovi Pruškovi, aby se proti mně spokojil, v grunty proboštské v Šárkách se nevkládal a chudým lidem při vození vín do měst Pražských překážky nečinil, milostivě nařídíti ráčíte.[79])

Obyčej některých majetníků zapisovati vinice nejen do knih proboštských, ale i do knih perkmistrovského úřadu, trval do roku 1636. O kom probošt věděl, že dává zapisovati i do knih perkmistrovského úřadu, toho buď sám nebo úředníkem svým napomenul, že se o vinici »nikdež říditi a konati nemá krom při knihách těchto perkrechtních (proboštských) pod propadnutím toho všeho«.[80]) Konečně uznali viničtí nákladníci, že je lépe míti jednu knihovní vrchnost než dvě, zvláště když vrchnosti ty nejsou spolu za dobré; i upustili od staré náklonnosti své k úřadu viničnému.

Na sklonku 18. století byly vinice (hospodářské usedlosti) o proboštském řízení tyto: 1. Hanspaulka (po větším díle svých pozemků), 2. Zlatnice, 3. Horní Šárka (při dvoreci Šáreckém), 4. Šafránka, 5. Špitálka.

[78]) Kniha dekretů AMP 744 a), fol. 123.
[79]) Kniha zápisní AK (V) fol. 109.
[80]) Kniha vinič. AMP 2021, fol. 334 n.

6. Kotlářka, 7. Fišerka, 8. Šťáhlavka, 9. Juliska, 10. Santinka, 11. Makourka, 12. Duchoňka, 13. Vokorinka, 14. Konvářka.

Vinice vzdělané na půdě Lysolejské po levém břehu Šáreckého potoka řídily se *knihami nejvyššího purkrabství*. O původu těch knih a způsobu purkrabské jurisdikce nad vinicemi pověděli jsme již svrchu.[81]) K tomu dodáno buď, že úřadování purkrabské, soudě podle zachovaných písemností, bylo dokonalejší než úřadování proboštské anebo komornické. Když v roce 1784 zakládán byl Josefský katastr, trvaly na purkrabství tyto vinice: 1. Podhájská (Heřmanův dvůr), 2. Žitná, 3. Rakařka, 4. Šatovka, 5. Sanytrovka, 6. Žežulka, 7. Velingrová, 8. Pulkrábka, 9. Okolka. Vedle nich byly Na vinicích malé usedlosti, jež označiti lze domovními čísly 89 (88), 87, 86, 75, 74 (73, 72), 71.

Vinice jako ústraní velkému městu blízká, ale dozoru úřednímu daleká, netěšily se dobré pověsti. Byloť známo, že na nich provozuje se pytláctví, podloudnictví, pokoutní sektářství, opilství a rváčství. Účastenství v allotriích měli nejen vinaři, nýbrž i lidé do vinic příchozí a v nich se hostící. V popisu toho, co nedobrého se tam dálo, vycházíme od pychu.

Právo loviti zvěř v okolí Pražském, tudíž i na vinicích, náleželo panovníku a bylo hájeno královskými lesníky, podřízenými fořtmistru Pražskému. Že lesníci nestačili svému úkolu, je mimo jiné patrno z dekretu, jejž dne 6. července vydal místodržitel Karel kníže z Lichtenštejna. Píseť řečený náměstek králův: »Pánům Pražanům tří měst i jiným všem duchovního i světského stavu týchž měst obyvatelům, kteříž buď vinohrady, zahrady, štěpnice a jiné jaké koli grunty v fořtu JMCské Pražském mají a drží, jako i všem jiným neusedlým a svobodným lidem věděti dáváme, že nás toho jisté zprávy docházejí, kterak mnozí svobodně a bíledně s dlouhými ručnicemi v dotčeném fořtu JMCské chodí a na zvěři, zajících, koroptvách a bažantích líčením na ně vok i střílením velikou škodu činí a v lisích anebo boudách viničných při některých vinařích ano i v samých nákladnicích hor viničných též i v některých vesnicích okolo týchž měst Pražských, majíce k prodávání toho všeho svá jistá místa obrána, se zdržují a přechovávají«. Takový pych a pod-

[81]) V prvém díle na str. 424 *n*. Knihy purkrabské, jichž jsme užili, jsou: 1. kniha viničná z r. 1659 (AZ Smichov 19), 2. kniha vinič. z r. 1736 (AZ Smichov 35), 3. kniha pozemková z r. 1765 (AZ Smichov 8), 4. kniha pozemk. z r. 1783 (AZ Smichov 24), 5. kniha pozemk. z r. 1797 (AZ Smichov 25), 6. kniha pozemk. z r. 1806 (AZ Smichov 26), 7. kniha pozemk. z r. 1809 (AZ Smichov 27), 8. kniha pozemk. z r. 1814 (AZ Smichov 28), 9. kniha pozemk. z r. 1818 (AZ Smichov 29), 10. kniha pozemk. z r. 1826 (AZ Smichov 31), 11. kniha pozemk. z r. 1839 (AZ Smichov 30), 12. kniha listin z r. 1798 (AZ Smichov 4), 13. kniha listin z r. 1819 (AZ Smichov 5), 14. kniha listin z r. 1832 (AZ Smichov 6), 15. kniha listin z r. 1837 (AZ Smichov 7), 16. kniha listin z r. 1841 (AZ Smichov 9), 17. kniha listin z r. 1836 (AZ Smichov 10). »Stará kniha viničná« asi z r. 1622 přišla na zmar již ve druhé polovici 17. století.

loudný obchod místodržitel zapovídá pod přísným a skutečným trestáním i také k tomu ještě 50 kop míš. propadením«.[82])

Honebního práva v revírech Pražských na oblasti 55 vsí, užívali panovníci až po císaře Josefa II. Potom došel rozkaz, aby honitba byla pronajata vrchnostem. Suma ročního platu za užívání práva k ní na půdě statku Dejvického činila 15 zl.

Na vinicích poukrývaly se osoby nekatolické, když v roce 1624 vydán byl císařský patent o tom, že ani v městech ani na stateích panských a svobodnických jakýchkoli nesmí býti provozováno jiné náboženství než katolické. Přičiněním predikantů byli pak i lidé přebývající v lisech i viniční dělníci strhováni k odporu proti katolictví, až v letech 1631—1648 jinověrství mezi vinaři téměř zobecnělo. Zprvu, jak se zdá, věc ta nedocházela povšimnutí, protože viničnou chasou, jež skládala se z lidí cizokrajných, chuďasů neznámé minulosti, kde kdo pohrdal. Teprv po roce 1660 počali jesuité pracovati o obrácení vinařů kolem Prahy. Než ani prodloužilá námaha ani horlivé úsilí nepotkaly se s náležitým prospěchem. Vinaři po většině hlav zůstávali nekatolíky, berouce posilu od potulných kazatelů, kteří jim ochotně žehnali ke sňatkům, ať snoubenci byli lidé poddaní nebo svobodní, ať měli výhostné listy od svých vrchností čili nic. Když potom ani přísné zákony státní z let 1721—1724, směřující proti přechovavačům kacířských učitelů, kazatelů neb emisářů a proti šiřitelům kacířských knih, nezpůsobily obrat, císař Karel VI. nařídil, aby všecka stavení na vinicích byla zrušena. Tou příčinou došlo k soupisu vinic a domu Šáreckých r. 1726[83]). Zda a kterak stavení se rušila, není nám známo.

Na některých vinicích lis byl spolu vinárnou, a poněvadž sklepní zásoba jeho nestačila, aby příchozím hostům mohlo se vždy posloužiti vínem, bývalo o to pečováno, by nescházelo pivo. Roku 1730 dopisovalo místodržitelství proboštu Danieli Josefu Majerovi, že je nutno učiniti přítrž šenkům na vinicích, protože tam pod záminkou »trunku« konají se postranní podezřelé schůzky a dochází ke rvačkám. I nařizuje úřad, aby probošt zakázal nákladníkům hor viničných čepovati pivo nebo víno ve stavení viničných, ježto k takové propinaci nemají práva[84]).

Po zkáze vinic za války o dědictví Rakouské minuly na mnoze podněty k místním nešvarům po samotách vůkol Prahy. Vinařská chasa zmizela, a ve zdech bývalých vinohradů rozhostilo se ticho. Na území nynější katastrální obce Dejvic bylo sic potom obnoveno několik vinic, zejména na Zlatnici, Špitálce, Šatovce, Žežulce a Pulkrábce, avšak vinice ty neměly dlouhého trvání.

Ať na konec uvedeme počty, půda bývalých vinic podle výměry z roku 1784 držela 116 jiter 1246 $^{2}/_{6}$ □ sáhu. Z té sumy bylo 36 jiter 232 $^{5}/_{6}$ □

[82]) Kniha dekretu ÁMP 744 a); fol. 71 n.
[83]) Listina AK CLIII. 7.
[84]) Kniha viniční AZ Smichov 38, fol. 292.

sáhu zahrad, 19 jiter $246^{3}/_{6}$ □ sáhu *vinic*, 334 jitra $1175^{3}/_{6}$ □ sáhu polí, 2 jitra $509^{3}/_{6}$ □ sáhu luk, 24 jitra $682^{2}/_{6}$ □ sáhu pastvin. V roce 1840, kdy změřovaly se pozemky pro stabilní katastr, byly vinice nebo viničky na Hadovce (o 1510 □ sáhách), na Strakovce (o 110 □ sáhách), na Hanspaulce (o 860 □ sáhách), na Horní Šárce čili při tamním dvorci (o 2 jitrech 970 □ sáhách), na Spitálce (o 100 □ sáhu), na Makource (o 7 jitrech 325 □ sáhách), při domě čís. pop. 31 (o 230 □ sáhách), na Duchoňské (o 180 □ sáhách), při domě čís. pop. 88 (o 100 □ sáhů), při domě čís. pop. 86 (o 260 □ sáhách), na Žitné (o 465 □ sáhách), na Sanytrovce (o 1130 □ sáhách), na Žežulce (o 1 jitru 55 □ sáhách), na Pulkrábce (o 1 jitru 1120 □ sáhách), na Okolce (o 350 □ sáhách), při domě čís. pop. 75 (o 190 □ sáhách), při domě čp. 73 (o 10 □ sáhách), při domě čís. pop. 72 (o 205 □ sáhách), při domě čp. 71 (o 210 sáhách). Úhrnná míra jejich činila 16 jiter 380 □ sáhů.

Výkazu o tom, jakou plochu zabírají vinice v době přítomné, se nám nedostává. Možno-li spolehnouti na odhad pouhým zrakem, jest jich sotva s jeden hektar.

196. *Usedlost Beránka čís. pop. 57.*

Beránka, někdy vinice s domem, je nyní velkou hospodářskou usedlostí. Z bývalých vinic Dejvických náleží k ní *Pahoubka*, *Tylišovská*, *Kanclířka*, *Pernikářka*, *Bečvářka*, *Zvonická*, *Vostrovská*, *Volfrámka*, *Bartoňka* a *Jegrovská*. Poněvadž spojení Beránky s Pernikářkou (a vinicemi za Pernikářkou jmenovanými) trvá teprve od roku 1867, kdežto předtím Pernikářka (s bývalými vinicemi Bečvářkou, Zvonickou, Vostrovskou, Volfrámkou, Bartoňkou a Jegrovskou) byla usedlost sama o sobě, vidí se nám jednati v jiném odstavci o Beránce a v jiném o Pernikářce čili neslučovati jejich popisu, ač by vzhledem k tomu, že obě usedlosti činí nyní jedno tělo, měly popisovány býti pod jedním záhlavím.

Když roku 1600 Anna Vandereisová prodávala *vinici*, potom *Beránku* zvanou[85]), Matěji Velvarskému, měšťanu Menšího města, oznámila na úřadě perkmistrovském, že v předešlém zápise z roku 1585 míra vinice není dobře položena, ježto tam píše se o 12 stryších, kdežto pozemek viničný zdí ohrazený je menší. I žádala, aby z úřadu pravá míra jeho byla vyšetřena. Při měření shledalo se, že vinice drží toliko 9 strychů, a to 3 strychy osázené révou a 6 strychů pole. Tak tedy budoucně vždy mělo se počítati[86]). Matěj Velvarský v letech 1602—1612 přikoupil k vinici čtyři kusy pole na Dejvicku v úhrnné míře $7^{1}/_{2}$ strychu. Později za válečných let díl polností těch zpustl, tak že od nástupců Velvarského dáván byl roční plat toliko ze 3 strychů přikoupených polí. Podle toho počítalo se, že k usedlosti Beránce náleží celkem *12 strychů* pozemků, z nichž roční plat, k úřadu nejvyššího komornictví povinný, činil 2 kopy 24 gr. míš.[87])

[85]) Viz v prvém díle na str. 200 nn.

[86]) Kniha viniční AMP 2019, fol. 214.

[87]) Kniha viniční AZ Smíchov 41, fol. F. 1.

Po smrti Matěje Velvarského Beránka připadla vdově jeho Anně. Ta Anna opustivši vdovskou stolici, provdala se za Jiřího Šilhavého, jenž v roce 1629 najal kus polností komornického dvora v Dejvicích na 12 let za roční plat 4 kop gr.[88]) Z toho vidno, že manželé Šilhaví hleděli pilně polního hospodářství. Však roku 1641, tuším po smrti Jiříkově, Anna odprodala dva kusy pole, ležící mimo vinici, Jindřichu Müllerovi z Broum.[89]) Byly to pozemky, jež první manžel její Matěj Velvarský koupil od Kateřiny Novotné, jeden vedle cesty vedoucí k Dubovému mlýnu, druhý vedle vinice Bečvářky. Potom v roce 1645 vdova Anna Šilhavá prodala vinici s jejím příslušenstvím *Pavlu Beránkovi*, měšťanu Menšího města, za 590 kop gr.[90]) Nový majetník smluviv se s Jindřichem Müllerem, koupil od něho svrchu řečené polnosti a přidružil je zase k vinici r. 1646.[91]) V místech, kde nyní jsou hospodářské budovy dal vedle lisu vystavěti *dům* o dvou světnicích a *opčin*. Podle jeho příjmení ujal se na pojmenování vinice aneb již hospodářské usedlosti název »Beránka«, i trvá posavad.

Když po smrti Pavla Beránka a jeho manželky Kateřiny pozůstalý statek dělen byl mezi děti jejich Pavla, Václava a Alžbětu, vinice připadla Alžbětě, provdané za Jana Taufra, měšťana Menšího města, r. 1664.[92]) Táž Alžběta majíc pak v druhém manželství za muže Jakuba Josefa Javornického, registrátora arcibiskupské konsistoře, poručila mu vinici (r. 1707).[93]) O rok později Javornický prodal vinici svému svaku dru. Linhartu Ferdinandu Meisnerovi, zemskému fysiku a universitnímu profesoru.[94])

Trhem právě řečeným Beránka vešla do rukou zámožného muže, jenž shledával v tom zálibu vésti náklad na její zvelebení. Protože polnosti k vinici náležité nestačily k chovu dobytka, Meisner přikoupil nejprv vinici *Pahoubku s polem ležícím u louže nad Zlatnicí* a pozemek bývalé vinice *Tylišovské* od Františka Reinharta a jeho sourozenců v roce 1717, potom vinici Bečvářku s vinicí Zvonickou a $1^1/_4$ strychu pole na Nebušicku od Václava Františka Procházky, měšťana Nového města, v roce 1736.[95]) Spisem poslední vůle své z r. 1737 ustanovil, aby Beránka s Pahoubkou, polem u louže nad Zlatnicí a bývalou vinicí Tylišovskou připadla jeho dceři Johance Františce, kdežto Bečvářka s vinicí Zvonickou a polem na Nebušicku by přešla v majetek jeho manželky Terezie Rozalie.[96])

---

[88]) Tamže fol. X. 1.
[89]) Kniha vinič. AMP 2022, fol. 90.
[90]) Tamže fol. 156.
[91]) Kniha vinič. AMP 2022, fol. 155.
[92]) Kniha vinič. AMP 2023, fol. 269 n.
[93]) Kniha vinič. AMP 2025, fol. 640.
[94]) Kniha vinič. AZ Smíchov 41, fol. F. 3.
[95]) Tamže fol. M. 9; J. 12.
[96]) Kniha vinič. AZ Smíchov 41, fol. F. 6 n.; J. 13; N. 13; AA. 2—5.

Dcera Meisnerova Johanka Františka, choť advokáta dra. Karla Josefa Donta, zadlužila usedlost po otci zděděnou tak, že po její smrti bylo třeba prodejem spokojiti věřitele. Při dražbě, konané v roce 1754, koupil Beránku s jejím příslušenstvím Eliáš Melichar Kašpar, měšťan a kupec v Menším městě, za 2625 zl.[97]) Majetník právě řečený podržel usedlost do roku 1763; načež prodal ji Marii Magdaléně, manželce Ferdinanda Josefa Zintla, vojenského spížního správce. V trhové smlouvě jmenována byla úhrnná míra polí k Beránce náležitých 56 strychů, rozuměj výsevkových. Paní Zintlová zvětšila pak pozemkový majetek svůj na Dejvicku, přikoupivši od Kateřiny Markové vinici *Kanclířku* roku 1765. Nevedla však polní hospodářství sama, nýbrž přála ho nájemci. V roce 1767 činíc poslední pořízení, poručila celou usedlost své dceři Alžbětě provdané Zopfové. Dědička právě řečená dožádala se za správce statku strýce svého Kašpara Salavy, jenž obnovil smlouvu s nájemcem ekonomie Schöllem, a když Schölle r. 1771 zemřel, propůjčil Beránku v nájem jeho tchyni Anně Alžbětě Erbové.[98])

Další změna v držení Beránky, jejíž obytné stavení bylo při konskripci (r. 1770) označeno číslem 65, nadešla v roce 1772, kdy od Alžběty Zopfové usedlost koupil Matěj Salaba, dvorní lékárník U černého orla v Menším městě. Jeho nákladem r. 1773 byla přestavována ohradní zeď vůkol pozemku, jenž přiléhá k dvorci. Při tom díle Salaba vykročil ze starých hranic a zabral lado příslušné ke komornickému dvoru. Když přehmat byl zpozorován, nejvyšší komorník Josef Vilím hrabě Nostic zřídil komisi na vyšetřenou, o jaký kus půdy komornictví ubylo a Beránce přibylo; načež strany smluvily se tak, že majitelé Beránky podrží lado za povinnost ročního platu 20 kr. O dvě léta později Salaba žádal za svolení, aby směl rozebrati pobořenou zeď u bývalé komornické vinice a kamenem odtud získaným dohraditi svou vinici. Ježto věc dotýkala se také probošta Františka Kazimíra Strachovského ze Strachovic, jako nájemce komornického dvora v Dejvicích, nejvyšší komorník svrchu jmenovaný dotazoval se nejprve po jeho mínění o zdi; potom dav vyšetřiti, nebude-li nikomu na škodu, aby hradba byla odstraněna, k žádosti přivolil.[99])

Lékárník Matěj Salaba zemřel v mužném věku r. 1782, poručiv Beránku svému otci Václavu Josefu Salabovi, jenž vkrátce potom daroval ji druhému synu Janu Kašparu ze Salaby, c. k. radovi a stavovskému úvěrnímu účetnímu, roku 1783.[100]) Podle katastru tehdáž hotoveného náležela k Beránce zahrada o 870 □ sáhách (čís. top. 29), pole v ohradní zdi o 5 jitrech 648 $^{2}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 30), vinice nově založená v místě prv pustém o 788 $^{3}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 31 a), pole u vrat

[97]) Knihy vinič. AZ Smíchov 41, fol. F. 8, 11; B. 5; AA. 19; X. 2; 42, fol. J. 2.
[98]) Knihy vinič. AZ Smíchov 42, fol. J. 6—13; 40, fol. 11.
[99]) Knihy vinič. AZ Smíchov 42, fol. J. 17; 40, fol. 14 n.
[100]) Kniha vinič. AZ Smíchov 42 fol. J. 24; J. 26.

[illegible] sáhu (čís. top. 31 b), pole vedle Bečvářky o 2 jitrech 1268 sáhách (čís. top. 38), pole z vinice Pahoubky o 828 $^{3}/_{6}$ sáhu (čís. top. 42), pole malá Pahoubka zvané o 1 jitru 1502 sáhách (čís. top. 43), pastvina o 3 jitrech 1260 sáhách (čís top. 44), lado o 1 jitru 823 $^{3}/_{6}$ sáhu (čís. top. 45), pole z vinice Kanclířky o 5 jitrech 969 $^{2}/_{6}$ sáhu čís. pop. 80), pole z vinice Tylišovské o 3 jitrech 1548 $^{4}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 139). Úhrnná míra pozemků činila 26 jiter 1098 $^{2}/_{6}$ □ sáhu.

Po Janu Kašparu ze Salaby držiteli Beránky byli: Matěj Václavka, měšťan Starého města (r. 1799—1802), Ignác Stöger, praktikant při c. k. guberniu (r. 1802—1803), Anna z Hippmannu, rozená Müllerová, bydlící v Menším městě (r. 1803—1807), Anna Žofie Tschernayová, rozená Reinitzrová, bydlící na Hradčanech (r. 1807—1810), Ondřej Wolf, měšťan Pražský (r. 1810—1815).[1])

V roce 1802, kdy usedlost přecházela do rukou Ignáce Stögra, hospodářský výstroj její skládal se z těchto věcí: 2 koní, 9 dojných krav, žebřinového vozu, hnojního vozu, sání, 2 pluhů, bran, 2 chomoutů, českého strychu pobitého plechem, dřevěného věrtelu, 5 sít, 2 kopáčů, motyky, 2 železných lopat, železné rohatiny, 4 dřevěných rohatin, řezačky, 2 kádí. Na sýpce leželo 24 strychy ječmene, strych hrachu, 3 strychy čočky; ve stodole byla kopa slámy.

Ondřej Wolf r. 1813 prodal Beránku Anně Müllerové, měštce Pražské, za 33.301 zl. 20 kr. Víd. měny; avšak s trhu potom sešlo.[2]) Nepohnutě trvalá byla potom smlouva, kterou s Wolfem roku 1815 uzavřel Tomáš Chýle, majitel domu na Pohořelci, ujímaje od něho Beránku koupí za 27.150 zl. Víd. měny. V rukou majetníka posléz řečeného usedlost zůstala i po roce 1837, kdy on, aby spokojil své děti, vzdal Beránku dvěma synům, Benediktovi a Aloisiovi, a ujistil na ní podíly jejich sestrám, Alžbětě a Anně; načež jmenované děti povolily otci, aby užíval statku do smrti.[3]) Podle nového katastru z roku 1840 počítalo se k Beránce 31 pozemková parcella, a to pastvina o 440 □ sáhách čís. 63), pole o 1 jitru 1255 □ sáhách (čís. 64), louka o 195 □ sáhách (čís. 65), pole o 215 □ sáhách (čís. 66), louka o 100 □ sáhů (čís. 67), louka o 730 □ sáhách (čís. 68), pastvina o 575 □ sáhách (čís. 69), pole o 3 jitrech 440 □ sáhách (čís. 71), pole o 490 □ sáhách (čís. 73), pole o 315 □ sáhách (čís. 74), pastvina o 30 □ sáhách (čís. 75), zahrada o 75 □ sáhách (čís. 76), zahrada o 340 □ sáhách (čís. 77), pastvina o 340 □ sáhách (čís. 78), pole o 1 jitru 855 □ sáhách (čís. 79), pastvina o 75 □ sáhách (čís. 81), louka o 620 □ sáhách (čís. 82), pole o 4 jitrech 610 □ sáhách (čís. 95), pastvina o 30 □ sáhách (čís. 100), pastvina o 505 □ sáhách (čís. 115), pole o 1 jitru 820 □ sáhách (čís. 116), pastvina o 240 □ sáhách (čís. 117), pastvina o 50 □ sáhách (čís. 118), pole o 3 jitrech 650 □ sáhách

[1]) Tamže fol. 0, 5—28.

[2]) Kniha vinič. AZ Smíchov 43, fol. 56 nn., 64.

[3]) Tamže fol. 75 nn., 133, 135, 144, 303, 305.

(čís. 119), pastvina o 780 □ sáhách (čís. 120), háj o 4 jitrech 665 □ sáhách (čís. 121), pole o 4 jitrech 1390 □ sáhách (čís. 702), pastvina o 60 □ sáhách (čís. 703), pastvina o 120 □ sáhách (čís. 733), pole o 6 jitrech 520 □ sáhách (čís. 735), cesta o 25 □ sáhách (čís. 874). Seřadíme-li pozemky podle toho, co rodily nebo k čemu sloužily, shledáme, že bylo 415 □ sáhů zahrady, 27 jiter 1160 □ sáhů polí, 1 jitro 45 □ sáhů luk, 2 jitra 45 □ sáhů pastvin, 4 jitra 655 □ sáhů háje a 25 □ sáhů cesty; celkem pak 35 jiter 755 □ sáhů půdy.

Po smrti Tomáše Chýleho Beránka byla společným statkem jeho synů Benedikta a Aloise. V roce 1867 koupil ji Fridrich Fritsch, majitel sousední usedlosti Pernikářky, jenž ke cti své choti Žofie dal Beránce název Sofienhof, ale nemohl ovšem způsobiti, aby pojmenování to se ujalo. Držel pak obě usedlosti až do smrti. V dědictví po něm nastoupili děti Hugo Fritsch a Ida Fritschová r. 1882. Když Hugo Fritsch r. 1885 zemřel, Beránka s Pernikářskou připadly sestře jeho Idě, paní z Grimmu.[4])

K dějinám dvorce Beránky druží se historie bývalých vinic, o jejichž pozemky Beránka byla rozšířena:

a) *Bývalá vinice Pahoubka.*

Držitel vinice, potom Pahoubka zvané, Jiří Slavata, obyvatel Menšího města,[5]) přijal v nájem dědinu komornického dvora v Dejvicích, jejíž velikost naznačena je rčením, »že na ni padnouti může jeden věrtel žita« (r. 1636). Však podle mladších zmínek táž *dědina u louže nad Zlatnicí* byla bez mála o *třech stryších*. Slavata měl povinnost dávati z ní ročně 36 gr. míš.[6]) Tolikéž platil z vinice, jež zabírala 3 *strychy* půdy. V roce 1664 prodal vinici s *lisem*, křoviskem a polem ležícím u louže nad Zlatnicí (ač prodávati pole to mu neslušelo, protože byl toliko jeho nájemcem) *Sigmundu Pauhofori*, appellačnímu radovi, za 300 zl.[7]) Podle nového majitele vinice nazvána byla Pauhovkou, kteréžto jméno pak pro lepší zvuk vyslovovalo se *Pahoubka*. Když Sigmund Pauhof zemřel, vinice s polem připadla jeho synu Václavu Maxmiliánu Jindřichu z Pauhofu, od něhož koupil ji Mikuláš Löw z Löwenberka, litec děl na zámku Pražském, r. 1673.[8]) Týž Mikuláš Löw uvedl ve své držení bývalou vinici *Tylišovskou*. Další majitelé pozemků prv jmenovaných byli Mikuláš Löw, syn Mikulášův, litec děl a měšťan Starého města (r. 1679—1684), Jan Eghofer, měšťan téhož města a hofmistr hraběte Bredy (r. 1684—1687), Tomáš Vorel, měšťan Starého města (r. 1687—1691), jemuž teprve dostalo se svolení od nejvyššího komorníka Jana Fridricha hraběte Trautmansdorfa.

[4]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 57.
[5]) Viz v prvém díle na str. 207.
[6]) Kniha vinič. AZ Smichov 41, fol. Y. 1; L. 4.
[7]) Knihy vinič. AMP 2023, fol. 271; AZ Smichov 41, fol. L. 7.
[8]) Kniha vinič. AMP 2024, fol. 154.

aby se dal do knih vložiti pole u louže nad Zlatnicí, jež předešlí držitelé vlastnili si bez práva, Mikuláš Löw mladší, prv řečený (r. 1691—1711), Nicolas Reinhart, parukář a měšťan Menšího města (r. 1711—1714), František Reinhart a jeho sourozenci jako dědici po otci Mikuláši (r. 1714-1717), dr. Linhart Ferdinand Meisner, universitní profesor v Praze (od roku 1717),[9]) jenž Pahoubku s polem u louže a polem bývalé vinice Tylisovsko připojil ke své usedlosti Beránce.

b) *Bývalá vinice Tylišovská.*

Vinice ta zabírající 10 ***strychů*** půdy, z nichž držitelé dávali roční plat 2 kop grošů k úřadu nejvyššího komornictví, byla po roce 1623 již jen polem. Vdova Mariana Tylišová[10]) postoupila pozemek dceři své Kateřině, manželce Martina Frauenštejna, měšťana a řezníka v Menším městě. Po smrti Kateřininé Frauenštejn zdědil pole a prodal je Petru Hermanovi, měšťanu a řezníku v Menším městě, za 100 zl. (1650). Avšak o 7 let později smluviv se s Hermanem, přijal od něho pole nazpět. Když potom Martin Frauenštejn zemřel, vdova jeho Zuzana r. 1664 prodala pole Matouši Ondřeji Podhorskému z Klarštejna, komorníku při deskách zemských.[11]) Dalším majitelem téhož pole byl Mikuláš Löw z Löwenberka, litec děl na zámku Pražském, jenž přidružil je ke své vinici Pahoubce. V držení jmenovaných pozemků vystřídali se pak Mikuláš Löw, syn Mikulášův (r. 1679—1684), Jan Eghofer, měšťan Starého města a hofmistr v domě hraběte Bredy (r. 1684—1687), Tomáš Vorel, měšťan téhož města (r. 1687—1691). Mikuláš Löw mladší, prve řečený (r. 1691—1711), Mikuláš Reinhart, parukář a měšťan Menšího města (r. 1711—1714), František Reinhart s bratry a sestrami jako dědici po otci Mikuláši (r. 1714—1717), dr. Linhart Ferdinand Meisner, universitní profesor v Praze (od roku 1717).[12]) Meisner přidal pozemky ke své usedlosti Beránce.

c) *Bývalá vinice Kanclířka čili Linkovka.*

Po smrti nejvyššího kancléře Zdeňka Vojtěcha knížete z Lobkovic r. 1628[13]) vinice připadla jeho synu Václavu Františku Eusebiu, tehdáž ještě nezletilému, i byla do roku 1633 spravována od matky sirotkovy, kněžny Polyxeny z Pernštejna. Ve viničné knize poznamenán jest roční plat 2 kop 18 gr. míš., jejž kněžna odváděla k úřadu nejvyššího komornictví podle velikosti pozemku, totiž $11\frac{1}{2}$ ***strychu***. Václav František Eusebius kníže z Lobkovic, nejvyšší dvorní hofmistr a polní maršálek, držel Kanclířku, pokud byl živ, až poslední vůlí z roku 1677 poručil ji

[9]) Kniha vinic. AZ Smichov 41, fol. L. 4—13; M. 9.
[10]) Viz v prvém díle na str. 245 n.
[11]) Kniha vinič. AZ Smichov 41, fol. K. 1 n.
[12]) Tamže fol. L. 3—13; M. 9.
[13]) Viz v prvém díle na str. 212 nn.

svému synu Ferdinandu Augustu Leopoldu.[14]) Nový majitel přivolil v roce 1698 k žádosti metropolitní kapitoly Pražské a prodal dům svůj vedle zbrojnice na Hradčanech s vinicí Kanclířkou kapitole za 3800 zl. Dobře-li soudíme, běželo kapitulárům především o získání domu, neboť vinici odprodali Zuzaně Karolině Richtersonové (prv Procházkové), měštce Menšího města, za 1000 zl. r. 1705. Táž paní dala ve vinici vystavěti *kapli* Nanebevzetí Panny Marie a nadala ji jistinou 50 zl., aby bylo lze udržovati stavení v dobrém způsobu (r. 1714). Když v roce 1723 zemřela, zdědili vinici její děti Antonín Václav Procházka, Jan Vojtěch Procházka, Marie Josefa Procházková a Marie Charlotta Richtersonová. Na jejich žádost přikročilo se k prodeji vinice dražbou, při níž nejlepší nadání učinil *Matěj Vojtěch Linek*, kanovník metropolitního kostela (roku 1747). Ve smlouvě, po dražbě sepsané, děje se zmínka o *pustém domě* na vinici a o kapli, jejímž příslušenstvím byly obrazy, mešní nádoby a roucha.[15])

Kanovník Linek jal se opravovati stavení na vinici, jež podle něho byla zvána *Linkovkou;* avšak než práce dospěla ke konci, zemřel. Podle toho, co ustanovil spisem poslední vůle z roku 1747, vinice připadala jeho synovcům Michalu Linkovi a Antonínu Linkovi, kdežto zatímní požívatelkou její zřizována byla Josefa Ferschová, sestra kanovníka Linka.[16]) Nicméně pro neutěšený stav pozůstalosti Linkovy viděl se nejvyššímu komorníku Františku Leopoldu hraběti Buquoiovi věc jinak opatřiti a přivoliti k tomu, aby vinice byla prodána dražbou. Při dražbě ztržila ji paní Kateřina Lénová za 1400 zl. R. (r. 1754). Táž paní provdavši se pak podruhé, měla příjmení Marková. Vinici Linkovku podržela svým majetkem do roku 1763, načež prodala ji Marii Magdaléně, manželce Ferdinanda Josefa Zintla, vojenského spížního správce.[17]) Paní Zintlová jsouc majitelkou dvorce Beránky připojila Linkovku k Beránce. Od té doby pustla kaple Nanebevzetí Panny Marie na bývalé vinici Kanclířce a měnila se v sutiny zdiva, jež konečně bylo rozebráno. Zbytky podvalů buď kaple nebo domu, na blízku kaple stojícího, spatřovaly se do nedávna u cesty Horoměřické.

197. *Usedlost Pernikářka čís. pop. 59.*

Jest od roku 1867 spojena s usedlostí Beránkou čís. pop. 57 jako majetek jednoho a téhož držitele. Pozemková oblast její skládá se z bývalých vinic *Pernikářky, Bečvářky, Zvonické, Vostrovské, Volfrámky, Bartoňky* a *Jegrovské.* Proti Beránce, jež svými budovami má vzhled venkovského dvorce, Pernikářka jeví se pěkným *domem* jako letní sídliště

[14]) DZ větší 265. fol. P. 22 nn.
[15]) Kniha vinič. AZ Smichov 41. fol. M. 3—8; O. 9 n.; P. 3—8.
[16]) Tamže fol. P. 10—13; Q. 3—14.
[17]) Kniha vinič. AZ Smichov 42. fol. L. 3; J. 7.

zámeckého majetnika. Nicméně i při ní jsou hospodářské budovy, zvenčí poukryté.

Z původní vinice Pernikářky, jejíž míra kladena byla na roveň $1^1/_2$ *strychu*, držitelé dávali pozemní plat 18 gr. míš. ročně úřadu nejvyššího komornictví. Roku 1627 Jiří Seifrt, měšťan Menšího města,[18]) prodal vinici Václavu Doležalovi a manželce jeho Dorotě za 184 kopy gr. míš. Po smrti Václavově vdova Dorota postoupila ji svému synu Václavu Doležalovi, měšťanu a *pernikáři* ve Starém městě, r. 1656. V té době vinice přijala název *Pernikářky*. Ježto byly na ní ujištěny dluhy, jež Václav Doležal nemohl splatiti, jeden z věřitelů Ferdinand František Kohábek, měšťan a chirurg v Menším městě, r. 1666 vyjednal si majitelské právo k vinici. Však i on roku 1687 musil vinici postoupiti svému věřiteli Augustinu Pichlerovi, účetnímu při úřadě zemského stavovského výboru. Po Pichlerovi zdědila Pernikářku dcera jeho Barbora Rosalie, provdaná Ditzlerová, od níž v roce 1696 ztržil ji Šebestián Rudolf, měšťan a obuvník v Starém městě, za 820 zl. R.[19]) Když potom řečený Šebestián Rudolf zemřel, pořízení o statku svém neučiniv, dědici jeho, synové Jan Rudolf, chirurg, a Josef Václav Rudolf, a zeť Jan Černý, krejčí, měšťané Starého města, prodali vinici s lisem, kravami, telaty a hospodářským náčiním dru Tobiáši Damiánu Veitovi, advokátu v Praze, r. 1716. Veit držel vinici až do smrti; načež od syna jeho Ignáce Kajetána Veita, licenciáta v právech, a dcery Marie Terezie, vdovy Gelhausenové, koupila ji vdova Terezie Rozalie Meisnerová r. 1763.[20]) Nové majitelce Pernikářky náležely také vinice *Bečvářka* a *Zvonická* a $1^1/_4$ *strychu pole na Nebušicku* jako statek poručený jí od manžela dra Linharta Ferdinanda Meisnera.[21]) I připojila ona pozemky právě jmenované k Pernikářce a prodala v roce 1763 všecek ten majetek Eliáši Melicharu Kašparovi, měšťanu a kupci v Menším městě. Další majitelé Pernikářky i pozemku k ní přivtělených byli: Kateřina, vdova po Eliáši Melicharu Kašparovi (r. 1770—1782), Jiří Vojáček, bývalý polní mistr čili ovčák (r. 1782—1783), Jan Švarc (r. 1783—1786).[22]) Zatím při konskripci domů v roce 1770 dostalo se Pernikářce čísla 66, jež sloužilo na označení její až do prvních let 19. století, kdy v Dejvicích zavedeno jest nové číslování. Podle Josefského katastru z roku 1784 náležela k usedlosti zahrada o $286^2/_8$ □ sáhu (čís. top. 25), pole v ohradní zdi o 2 jitrech $132^5/_6$ □ sáhu (čís. top. 26), zahrada v poli o 206 □ sáhách (čís. top. 27), kopanina nad roklí, pod bývalou Bečvářkou, o 1 jitru 445 □ sáhách (čís. top. 36), pole z vinice Bečvářky o 2 jitrech 861 □ sáhu (čís. top. 37);

[18]) Viz v prvém díle na str. 206.

[19]) Knihy vinič. AMP 2021, fol. 96; 2025, fol. 79, 281, 345; 2025, fol. 125; AZ Smíchov 41, fol. G. 1—5.

[20]) Knihy vinič. AZ Smíchov 41, fol. G. 7; V. 2; V. 5; 42, fol. H. 2.

[21]) Kniha vinič. AZ Smíchov 41, fol. AA. 2.

[22]) Kniha vinič. AZ Smíchov 42, fol. K. 3—15.

celkem tudíž 6 jiter 331 1/6 sáhu pozemku. Pole na Nebušicku není tuto do počtu pojato.

Trhem učiněným v roce 1786 Pernikářka přešla v držení paní Alžběty Bradáčové, jež o rok později prodala ji paní Barboře z Ehemantu. Majitelka posléze řečená provdavši se potom znova, slula Barbora z Ottilienfeldu. Od ní koupil Pernikářku Antonín svobodný pán ze Schirndingu, c. k. setník v pluku granátnickém, r. 1791.[23]) Týž šlechtic přikoupil v roce 1799 tré vinic, Zlatnici, Hampišku a Vilémovskou. Dvě z nich, totiž Hampiška a Vilémovská, jež skládaly se ze starých vinic *Vostrovské*, *Volfrámky*, *Bartoňky* a *Jegrovské*, zůstaly pak trvale spojeny s Pernikářkou. Pozemkový přírůstek z toho činil 12 jiter 328 4/6 □ sáhu podle počtu Josefského katastru (čís. top. 78). Pernikářka tudíž od té doby měla 492 2/6 □ sáhu zahrady, 16 jiter 1322 3/6 □ sáhu polí a 1 jitro 445 □ sáhů pastviny, aneb úhrnem 18 jiter 659 5/6 □ sáhu užitečné půdy. V té míře není zahrnuto pole ležící na Nebušicku.

Po Antonínu baronu Schirndingovi majiteli usedlosti, o níž jednáme, byli: František Alois Müller, měšťan Budyňský (r. 1799—1804), jenž koupil ji za 4200 zl., Eusebius hrabě z Pöttinku, c. k. gubernijní rada (r. 1804—1808), Josef František Černý (r. 1808—1810), jenž koupil ji za 20.000 zl., Ferdinand Matthias (r. 1810), Ignác Ditrich, obchodník a měšťan Pražský (r. 1810—1811), Josef František Dreischok, c. k. poštmistr v Slaném (r. 1811—1812), Karel Kreibig, měšťan Pražský (r. 1812 až 1814), Anna Kollerová z Kollegu a Etschfeldenu (r. 1814—1816), Michal Lenhard (r. 1816), Felix Perwolf, městský úředník v Praze (r. 1816—1817), Ignác Hauschild, měšťan Pražský (r. 1817—1818), Václav, syn Jana Friese, měšťana Pražského (r. 1818—1820), František Janoušek, měšťan Pražský (r. 1820—1831), Václav Fiedler (r. 1831—1842).[24])

Když v roce 1840 změřovány byly pozemky pro stabilní katastr, shledalo se, že k Pernikářce náleží na Dejvicku pastvina o 630 □ sáhách (čís. 85), louka o 200 □ sáhů (čís. 86), pole o 1 jitru 750 □ sáhách (čís. 87), pole o 645 □ sáhách (čís. 88), zahrada o 230 □ sáhách (čís. 89), zahrada o 50 □ sáhách (čís. 90), pole o 60 □ sáhách (čís. 91), pole o 1 jitru 1345 □ sáhách (čís. 99), pastvina o 25 □ sáhách (čís. 101), pastvina o 1 jitru 30 □ sáhách (čís. 102), pole o 1000 □ sáhů (čís. 103), pastvina o 170 □ sáhách (čís. 104), pastvina o 60 □ sáhách (čís. 742), pastvina o 105 □ sáhách (čís. 744), pastvina o 5 □ sáhách (čís. 748), pole o 12 jitrech 335 □ sáhách (čís. 749), pastvina o 35 □ sáhách (čís. 751), pastvina o 140 □ sáhách (čís. 752), cesta o 25 □ sáhách (čís. 875). Podle druhů pozemkových bylo 280 □ sáhů zahrady, 16 jiter 935 □ sáhů polí, 200 □ sáhů louky, 1 jitro 1220 □ sáhu pastvin, 25 □ sáhu cesty; celkem pak

---

[23]) Tamže fol. K. 17—21.

[24]) Knihy vinič. AZ Smíchov 42, fol. K. 26—30; L. 9—30; M. 6—15; 43, fol. 12—32, 49 nm., 67 nm., 106—123, 129 nm., 190 nm., 202 n., 208 nm., 226 nm., 333 nm., 342 nm.: kniha pozemk. OS Smíchovského 21, fol. 10—15, 19 n., 22 n., 42 n., 96 n.

18[illegible]ter 1060 sálu půdy. Kromě toho náleželo k usedlosti Pernikářce [illegible]ole na Nebusicku, jehož míra není nám známa. Víme jen, že roční plat z pole, ke klášteru Strahovskému povinný, činil 27 grošů míš. čili 31 kr. 3 den.

Od Václava Fiedlera Pernikářku s jejím příslušenstvím koupil Josef z Jünglingu, c. k. setník, za 9000 zl. konvenční měny (r. 1842). Po jeho smrti vdova Františka r. 1861 postoupila ji trhem Ferdinandu Eckertovi.[25]) O šest let později uvedl Pernikářku ve své držení Fridrich Fritsch, jenž stav se také majitelem Beránky, obě řečené usedlosti v jedno spojil. Po něm zdědili je děti Hugo a Ida r. 1882. Když pak Hugo Fritsch v roce 1885 zemřel, Pernikářka s Beránkou připadla sestře jeho Idě, paní z Grimmu.[26])

Zbývá přednésti starší dějiny vinic, jejichž pozemky jsou součástkou Pernikářky.

a) *Býralá vinice Bečvářka.*

Zabírala 3 *strychy* půdy, z nichž majitelé platili k nejvyššímu komornictví 36 gr. míš. ročně. R. 1622 Matěj Sojka[27]) prodal vinici Martinu Rymovi, měšťanu Menšího města, za 114 kop gr. míš. Po smrti Rymově r. 1635 poručníci nad statkem jeho zřízení učinili trh s Janem Žumpou, kterým postoupili mu vinici za 150 zl. Od Žumpy koupila ji (r. 1637) Lidmila Čápová, měštka Menšího města, provdaná potom za Jiřího Tančíka, radního písaře tamže. Za spolumajitelku vinice zapsána byla dcera Lidmilina Lidmila Kateřina, manželka prv Ondřeje Erla z Erdštejna, císařského rychtáře v Menším městě, potom Jana Jiřího Karvínského z Karvína, licenciáta práv a předního písaře radního v témž městě. Karvínský přijal vinici postupem od své manželky r. 1664 a o pět let později prodal ji Pavlu Gromanovi, dvornímu *bečváři* a měšťanu Menšího města, za 300 kop gr. míš. Nový držitel dal si zapsati vinici do knih nejvyššího komornictví teprv v roce 1675.[28]) Podle řemesla jeho byla ona zvána *Bečvářkou.*

Po smrti Pavla Gromana vdova jeho Rebeka vyžádavši si svolení od svých dětí Petra Arnošta Gromana, zemského chirurga Slanského kraje, a Anny ovdovělé Quellové, prodala vinici Jakubu Zeidlerovi, obchodníku v Menším městě, r. 1695. Po Zeidlerovi dalšími majiteli Bečvářky byli Gotfrid Müller, bednář a měšťan Menšího města, svak Jakuba Zeidlera (od roku 1702), vdova Anna Müllerová (do roku 1716), Tomáš Edlinger,

[25]) Knihy vinic. AZ Smíchov 43, fol. 342 nn; 40, fol. 28; kniha pozemk. OS Smíchovského 25, fol. 35.

[26]) Kniha pozemk. OS. Smíchovského, vložka 59.

[27]) Viz v prvém díle na str. 206.

[28]) Knihy vinic. AMP 2020, fol. 449; 2021, fol. 287, 393; 2023, fol. 415; 2024, fol. 37; AZ Smíchov 41, fol. J. 1.

loutnař a měšťan Menšího města (r. 1716 – 1728).[29]) Majetniku posléze řečenému náležela již od roku 1710 vinice *Zvonická*, mezující s Bečvářkou. Kromě toho získal on $1^1/_4$ strychu *pole na Nebušicku*, z něhož dáván byl roční plat klášteru Strahovskému. V držení tří pozemků těch vystřídali se po Edlingrovi Anna Kateřina Jungniklová, měštka Nového města (r. 1728—1734), Václav František Procházka, měšťan téhož města (r. 1734—1736), dr. Linhart Ferdinand Meisner, professor lékařství v Praze (od roku 1736).[30]) Když majetník posléze jmenovaný pořizoval o svém statku r. 1737, poručil tři řečené pozemky manželce své Terezii Rosalii,[31]) od níž pak v roce 1763 byly připojeny k usedlosti Pernikářce.

b) *Bývalá vinice Zvonická.*

Martin Černý z Falkenberka, zvoník při kostele sv. Víta v Praze,[32]) zdědil po Anně Kardechové vinici na Krkavčí hoře, zabírající toliko 1 *strych* půdy, z níž dáván byl roční plat 12 grošů k úřadu nejvyššího komornictví. Po Martinu Černém držitelem vinice byl Jan Karel Nátera čili Natter, dvorní tesař v Praze, jenž v roce 1689 prodal ji Eliáši Václavu Schrettrovi, měšťanu na Hradčanech, za 30 zl. Ve smlouvě o ten trh vinice nazývá se pustou. Další majitel její Tomáš Edlinger, loutnař a měšťan Menšího města (r. 1710—1728),[33]) přikoupil vinici *Bečvářku* a *kus pole na Nebušicku* v míře $1^1/_4$ strychu, z něhož plat vycházel klášteru Strahovskému. Tři pozemky právě řečené náležely potom Anně Kateřině Jungniklové, měštce Nového města (r. 1728—1734), Václavu Františku Procházkovi, měšťanu téhož města (r. 1734—1736), dru. Linhartu Ferdinandu Meisnerovi, professoru lékařství při Pražské universitě (od roku 1736).[34]) Majetník posléze uvedený poručil tři dotčené pozemky manželce své Terezii Rozalii (r. 1737),[35]) od níž pak v roce 1763 byly přidruženy k usedlosti Pernikářce.

c) *Bývalá vinice Bekrovka čili Hampiška.*

Starší jméno vinice bylo *Bekrovka* podle *Tobiáše Jana Beckra*, metropolitního kanovníka v Praze, jenž založil v ní dům a kapli krátce před rokem 1700. Táž vinice v letech 1739—1758 náležela *Janu Antonínu Hampišovi*, malíři a měšťanu Menšího města, a přijala po něm nové jméno. V místech, kde se prostírala, byly do roku 1681 dvě vinice, *Vostrovská* a *Volfrámka*, jejichž dějiny uvedeme na přehled.

---

[29]) Kniha vinič. AZ Smíchov 41, fol. J. 2—6.
[30]) Tamže fol. J. 7—12.
[31]) Knihy vinič. AZ Smíchov 41, fol. J. 13; AA. 2; 42, fol. J. 2.
[32]) Viz v prvém díle na str. 206.
[33]) Kniha vinič. AZ Smíchov 41, fol. N. 4—6; W. 1.
[34]) Kniha vinič. AZ Smíchov 41, fol. J. 7—12.
[35]) Knihy vinič. AZ Smíchov 41, fol. 13; AA. 2; 42, fol. J. 2.

1. *Bývalá vinice Vostrovská.*

Skládala se ze dvou kusů, a to z vlastní vinice, jež byla o 1 *stryších*, a z pole o $2^3/_4$ *strychu*. Z pozemků těch držitelé byli povinni platiti ročně k nejvyššímu komornictví 1 kopu 21 groš. míš. Po smrti Václava Vostrovského[36]) vdova jeho Kateřina r. 1621 prodala vinici Martinu Vostrovskému, měšťanu Menšího města, a Voršile, manželce jeho, za 350 kop gr. míš. Další trh stal se v roce 1647, kdy od Voršily Vostrovské koupil vinici Filip Merc, měšťan Starého města. Nový majitel podržel vinici dvě léta, načež prodal ji Vítu Geblovi, dvornímu truhláři a měšťanu Starého města. Když po smrti Geblově děti jeho chtěly se podělit o majetek otcovský, prodaly vinici s lisem *Janu Karlu Náterovi* čili *Nattrovi*, dvornímu tesaři a měšťanu Starého města, za 500 zl. (r. 1672).[37])

2. *Bývalá vinice Volfrámka.*

Anna, manželka Jiřího Volfráma[38]), dávala z vinice, jež byla o *4 stryších* půdy, 48 gr. ročního platu k nejvyššímu komornictví. V roce 1641 koupil od ní vinici Jan Jedlička z Merklína, hospodářský hejtman hraběte z Vacinova, za 500 kop. gr. Po smrti řečeného Jana zdědila vinici vdova jeho Johanka, jež pak poručila ji Šimonu Petru Jaroňovi z Rozenštejna, měšťanu Starého města, r. 1680. Když o rok později Volfrámka opět odkazem přešla ve společné držení kněze Jakuba Michala Jaroně, křižovníka s červenou hvězdou a sester jeho Anny Čermákové a Anežky Zámečníkové, kteří byli sourozenci Šimona Petra Jaroně z Rozenštejna, dotčení dědici prodali ji *Janu Karlu Náterovi*, dvornímu tesaři, za 300 kop. gr. (1681).[39])

Spojené vinice Vostrovská a Volfrámka zůstaly o své míře až do roku 1691, kdy majitel jejich Jan Karel Nátera odprodal Johance Polyxeně, dceři Ondřeje Beckra, soukeníka a měšťana Starého města, díl pole a kus vinice Vostrovské v úhrnné míře asi dvou strychů. Je k pravdě podobno, že řečená panna koupila pozemek k vůli svému strýci kanovníku *Tobiáši Janu Beckrovi*, jenž potom dal na něm štípiti stromoví i zbudovati *obytné stavení* a *kapli*. Když nová zahrada byla již pěkným sadem, Johanka Polyxena postoupila ji svému strýci kanovníku r. 1700; načež on přikoupil od Jana Karla Nátery díl spojených vinic Vostrovské a Volfrámky asi o třech stryších (r. 1700). Zahrada s vinicí byly Beckrovi statkem tak milým, že nevzdal se jich ani po svém dosazení na biskupskou stolici v Hradci Hrálové; ano v roce 1702 dokoupil od dě-

[36]) Viz v prvém díle na str. 207 n.

[37]) Knihy vinič. AMP 2020, fol. 412; 2022, fol. 176, 206; 2024, fol. 129; AZ Smíchov 41, fol. E. 1 n; L. 1.

[38]) Viz v prvém díle na str. 208 n.

[39]) Knihy vinič. AMP 2022, fol. 81; 2024, fol. 402; 2025, fol. 31 n.; AZ Smíchov 41, fol. H. 1.

dicu Náterových poslední díly bývalých vinic Vostrovské a Volfránky.[40]) Kapli v zahradě, posvěcenou ve jméno sv. Michala archanděla, opatřil všemi liturgickými potřebami.

Po smrti Beckrově bylo vinici vydati v dražbu, protože nebožtík ujistiv na ní metropolitní kapitole svůj dluh 2734 zl. 57 kr. 4 den., nikomu jí neporučil. Při dražbě, konané v roce 1715, koupil Beckrovku Václav Josef Vondra, pokladník hraběte Černína, k rukám svého synovce Martina Tschuha za 2400 zl. R. Poněvadž Tschuh dospěv věkem, stal se vojínem a meškal mimo Čechy, strýc jeho zůstal v držení vinice až do roku 1731, kdy spisem poslední vůle poručil ji své manželce Anně Marii, však jen tak, aby vinici prodala a z peněz za ni ztržených by splatila 1000 zl. Martinu Tschuhovi. Při tom testátor Vondra odkázal ke kapli sv. Michala 150 zl., chtěje tomu, aby úrokem z toho kapitálu byla udržována v dobrém způsobu.[41]) Než došlo k prodeji vinice, vdova Anna Marie provdala se za Františka Josefa Payerle. Bekrovku, jinak také zahradu Vondrovskou zvanou, koupil od ní dr. Václav Michal Ebert, metropolitní kanovník, r. 1733.[42])

Touž vinicí vládli později *Jan Antonín Hampiš*, malíř a měšťan Menšího města (r. 1739—1758), od něhož měla ji najatu Magdaléna Poláková za 70 zl. ročně, Jan Čermák, mlynář a měšťan Starého města (r. 1758—1772), poručníci sirotků Čermákových (r. 1772—1799), Antonín svobodný pán ze Schirndingu, c. k. major ve vojště (r. 1799), jenž přidružil pozemky její k usedlosti Pernikářce.[43]) Kdežto pak obytné stavení v zahradě bylo pobořeno ve válce o Rakouské dědictví r. 1742 a zmizelo konečně bez stopy, kaple sv. Michala zachovala se podnes.

d) *Bývalá vinice Vilémovská.*

Vznikla v roce 1639 spojením dvou vinic, *Bartoňky* a *Jegrovské*. Její jméno pochází z doby, kdy byla majetkem *Adama Františka Vilémovského*, registrátora a expeditora komorní účtárny (r. 1735—1746). Dějiny součástek jejích lze vypověděti několikem slov.

1. *Bývalá vinice Bartoňka.*

Z pozemku vinice, jenž byl o 3 *stryších*, držitelé platili ročně 36 gr. míš. k úřadu nejvyššího komornictví. Jan Huber, zámečník a měšťan na Hradčanech († r. 1621)[44]), zůstavil vinici manželce své Volpře, jež pak hned prodala ji Havlu Klasnému, měšťanu Menšího města, za 215

[40]) Kniha vinič. AZ Smíchov 41, fol. E. 2—6; L. 2.

[41]) Tamže fol. W. 2—8.

[42]) Kniha vinič. AZ Smíchov 41, fol. Z. 2—12.

[43]) Knihy vinič. AZ Smíchov 41, fol. Z. 12—18; 42, fol. G. 4—14; G. 24; 40, fol. 1, 4.

[44]) Viz v prvém díle na str. 209 n.

kop gr. míš. Klasný vzdělával vinici do roku 1639, kdy trhem postoupil ji *Janu Günzlovi*, měšťanu Menšího města.[45])

2. *Bývalá vinice Jegrovská.*

Z vinice, jež měla míry $7^1/_2$ *strychu*, dáván byl roční plat 1 kopy 30 gr. míš. k úřadu nejvyššího komornictví. Držitelkou její ještě v roce 1621 uvádí se Anna, vdova po Ondřeji Jegrovi, sítaři čili řešetáři;[46]) avšak potom (před rokem 1639) nevíme, jakým způsobem vinice přešla v majetek *Jana Günzla*, měšťana Menšího města.[47])

Vinice Bartoňku a Jegrovskou, v jedno spojené, zdědila po Günzlovi vdova jeho Anna Marie, jež potom vdala se podruhé za Jana Rustlera, kancelistu při místodržitelství, a potřetí za Samuele Hurta, měšťana Menšího města. Když ona, jsouc již po třetí vdovou, zemřela, poručníci dětí jejích, Františka Rustlera a Anny Marie Rustlerové, prodali vinici dru. Františku Ferdinandu Camelovi, appellačnímu radovi, za 350 zl. (r. 1659).[48]) Nákladem majetníka právě řečeného dostalo se vinici nové úpravy. Jest to patrno ze zmínky o *domě* vedle lisu vystavěném i ze vzrůstu trhové ceny té vinice proti předešlé době. Nástupcem Františka Ferdinanda Camela († r. 1681) byl syn jeho Jan Křtitel Camel, jenž v roce 1699 prodal vinici Evě Kateřině Stadlerové z Wolfersgrünu, rozené Grossové z Waldu, za 1000 zl. R. Když řečená paní zemřela, bylo třeba vinici zadluženou dáti v dražbu, po níž za 1300 zl. R. koupil ji Václav rytíř Chanovský z Dlouhé vsi, starosta při deskách zemských, r. 1727. Od téhož majitele získal pak vinici trhem *Adam František Vilémovský*, registrátor a expeditor komorní účtárny a hospodářský rada císařovny Marie Terezie na jejím panství Karlštejnském (r. 1735)[49]). Mezi svršky, jež on ujal od rytíře Chanovského, uvádějí se dvě krávy. Z toho je patrný způsob tehdejší ekonomie na vinici. Majitel zřizoval k ní šafáře, jenž byl zpola vinařem, zpola polním hospodářem.

Za válečných let 1742—1744 vinice tuze utrpěla. Révoví v ní bylo zničeno, a budovy obráceny v trosky. Adamu Františku Vilémovskému nedostávalo se peněz, aby naložil na novou úpravu; ano platební závazky jeho způsobily konečně, že bylo vinici aneb již jen pozemek pluhem vzdělávaný vydati na prodej. V roce 1746 koupil jej Jan Antonín Ježek, měšťan Starého města. Však i on míval nesnáze s věřiteli pro jejich neochotu v čekání peněz. Roku 1763 zeť jeho Jan Čermák, mlynář, vypomohl mu tisícem zlatých a v náhradu toho přijal vinici Vilémovskou.[50])

[45]) Knihy vinič. AMP 2020, fol. 413; 2022, fol. 29; AZ Smichov 41, fol. B. 1.
[46]) Viz v prvém díle na str. 210 nn.
[47]) Knihy vinič. AMP 2020, fol. 413; 2022, fol. 29.
[48]) Knihy vinič. AZ Smichov 41, fol. Q. 1; B. 1; AMP 2023, fol. 153.
[49]) Kniha vinič. AZ Smichov 41, fol. B. 2; Z. 19 nn; C. 2; C. 4; C 11.
[50]) Knihy vinič. AZ Smichov 41, fol. C. 11; D. 2 n.; E. 9; AA. 19; 42, fol. B. 1 n.; G. 15—17.

Po smrti Jana Čermáka vinice připadla jeho dětem, za něž řídili ji poručníci (r. 1772—1799). Od řečených poručníků koupil ji v roce 1799 Antonín svobodný pán ze Schirndingu, c. k. major ve vojště, a připojil ke své usedlosti Pernikářce.[51])

198. *Bývalá vinice komornická.*

Skládala se ze dvou kusů různě vzdělávaných, to jest z vinice o 10 *stryších* a z pole o $3^1/_2$ *strychu*. Majitel její Pavel Prokop z Rovin, měšťan Starého města,[52]) dával ročního platu ke komornictví 2 kopy 42 groše. V roce 1628 prodal on pozemek viničný s *lisem* svému zeti Adamu Mírovskému, měšťanu Nového města, za 800 kop gr.[53]) Pole, jež podržel, zdědila dcera jeho Lidmila, manželka právě řečeného Adama; i dala ona za spolumajitele zapsati svého manžela r. 1633.[54]) Táž paní ovdověvši potom a znovu se provdavši, pozbyla snad vinice pro neplnění platební povinnosti anebo zůstavila ji nezřízenou tak, že pozemkový pán směl vinici ujmouti. V knize viničné, kdež držitelkou vinice zapsána je »Lidmila Mírovská, posléz Dobšická,« shledává se poznámka: Této vinice nejvyšší komorník pan Hendrich Libštejnský se ujal a do ní zvedl k ruce úřadu komornického, a tak jemu náleží« (r. 1643).[55])

Od toho času počínaje nejvyšší zemští komorníci dávali vzdělávati vinici svým nákladem. Podle jejich držení dostalo se jí jména *vinice komornické*. I když po roce 1674 nejvyšší komorník Jan Fridrich hrabě Trautmansdorf (r. 1658—1696) pronajal dvůr Dejvický proboštu Svatovítskému Janu Ignáci Dlouhoveskému, vymínil vinici a zůstavil ji sobě. Teprve jeho nástupci Václavu Norbertu Oktaviánu hraběti Kinskému (r. 1696—1704) vidělo se dáti vinici v nájem metropolitnímu proboštství za roční plat 50 zl.[56])

Pokud nenadešla léta 1742—1744, vinice dobře prospívala a skýtala proboštům slušný výnosek. Však za let jmenovaných byla od vojska nejen zpustošena, ale docela zničena, tak že nájemci nemajíce chuti vésti náklad na její znovuzřízení, vydali pozemek pod ostří pluhu. Hranice bývalé vinice zůstávaly pak znatelny náspem kamení z pobořené ohradní zdi. O to, aby i násep zmizel, postaral se majitel usedlosti Beránky, lékárník Matěj Salaba (r. 1772—1782). Dávaje přestavovati zeď vůkol své vinice u Beránky, požádal nejvyššího komorníka Josefa Viléma hraběte Nostice za svolení, aby směl odvézti ladem ležící kamení a užíti ho za stavební hmotu. Nejvyšší pan komorník oznámil žádost jeho proboštu Františku Kazimíru Strachovskému jako nájemci dvora i pozemku bývalé vinice komor-

[51]) Kniha viničná. AZ Smichov 42, fol. G. 21—24.
[52]) Viz v prvém díle na str. 202 nn.
[53]) Kniha viničná. AMP 2021, fol. 116.
[54]) Tamže fol. 269.
[55]) Kniha viničná. AZ Smichov 41, fol. O. 1.
[56]) Listina AK CI, 26.

nické a ujistiv se o tom komisí, konanou dne 7. července 1775, že odvoz smíru bude spíše na prospěch pozemku než s jeho škodou, přivolil k žádosti Salabově.[57])

Podle Josefského katastru pole z vinice komornické mělo míry 5 jiter 730 □ sáhů (čís. top. 23).

199. *Letohrádek čís. pop. 10 a bývalá vinice Hadovka.*

Proboštský letohrádek čís. pop. 10 je na území bývalé vinice Hadovky; pročež i sám o sobě zove se Hadovkou. Vystavěn byv před r. 1850, má číslo popisné, jakým označen byl starý dům v těch místech.

Jméno *Hadovka* souvisí sice s dějinami vinice, avšak přesně historické není. Vznikloť umělým tvořením, a to překladem slova, jež přeložiti nelze. Hadovka totiž skládala se ze dvou starších vinic, Serpontky a Pušrajbky, jež byly v jedno spojeny r. 1743. Na označení komplexu jejich užívalo se někdy jména Serpontky, odvozeného z přídomku bývalého majetníka Františka Ferdinanda de *Serponte* (r. 1662—1705). Tu pak před rokem 1784 vytasil se kdosi s překladem cizozvukého názvu Serpontky, usoudiv, ovšem omylem, že Serponte je rovno vlašskému serpente *(had)*. Tak vzniklo nové pojmenování »Hadovka«.

Pozemky bývalých vinic *Serpontky* a *Pušrajbky* čili potomní Hadovky náležejí nyní k proboštství kostela sv. Víta. Téhož proboštství jsou také pozemky bývalé vinice Hanspaulky, mezující s Hadovkou. Prohlédajíce tudíž ke společnému vlastníku, hned za popisem Hadovky položíme popis Hanspaulky.

a) *Bývalá vinice Serpontka.*

Zabírala 13½ *strychu* půdy, z nichž roční plat 2 kopy 42 grošů vycházel k úřadu nejvyššího komornictví. Držitel její Petr Brozan, kreječ a měšťan Starého města,[58]) odváděl k záduší sv. Jindřicha v Novém městě povinnou míru vína (podle nadace někdy Matěje sladovníka z roku 1555) až do roku 1607, kdy smluvil se s kostelníky chrámu sv. Jindřicha, že místo vína bude platiti penězi, a to třemi kopami grošů v každý rok. Potom před svou smrtí poručil vinici svým synům Melicharovi a Jeronymovi, r. 1625.[59]) Od Melichara Brozana, jemuž bratr jeho Jeronym díl svůj postoupil, koupil vinici Mikuláš Bambach, měšťan Menšího města, za 1900 kop. gr. (r. 1631).[60]) Jak se podobá, nový držitel přebýval v *domě U tří čápů;* pročež i vinice jeho byla zvána *Třičápskou* nebo Čápskou. Jinak také říkali jí vinice U tří dvorů, poněvadž dobíhala ke skupině tří dvorů ve Starých Dejvicích.

---

[57]) Kniha vinič. AZ Smíchov 40, fol. 15.

[58]) Viz v prvém díle na str. 220 nn.

[59]) Kniha trhová AMP 2114, fol. 340; kniha vinič. AMP 2021, fol. 60.

[60]) Kniha vinič. AMP 2021, fol. 223 n.

V letech 1634—1648 vinice Třičápská byla od vojáku zpustošena a *lis* v ní pobořen. Když zemřel Mikuláš Bambach (před rokem 1656), poručiv vinici svým dětem, Mikulášovi a Marii Alžbětě, ještě nedospělým, spravovala sirotčí statek vdova jeho Rozína, potom provdaná za Otu Rulle. Poručnická vláda její skončila se v roce 1661, kdy syn Mikuláš dospěl právních let, a dcera Marie Alžběta provdala se za Mikuláše Hösinga, měšťana Starého města. Z dědiců právě jmenovaných Mikuláš Bambach dříve přikročil ke zcizení své polovice. Prodal ji *Františku Ferdinandu de Serponte et Bregaziis*, translátoru při komorním soudě a měšťanu Menšího města, za 450 zl. (r. 1661). Když jeho příkladu následovala sestra Marie Alžběta a smlouvala se o trh své poloviny vinice se Serpontem, nedosáhla většího kupního peníze než 320 zl. (r. 1662). V zápise o tom praví se na vysvětlenou, že vinice je docela zpustlá a lis v ní tolikéž.[61])

František Ferdinand de Serponte zvelebil vinici jak na rostlinstvu tak na staveních. Když po léta nedával nadačního platu k záduší sv. Jindřicha, kostelníci tamní žalovali na něj u perkmistrovského úřadu r. 1670. Při líčení pře Serponte zapíral platební povinnost, uváděje, že v trhové smlouvě, kterou učinil s předešlými držiteli vinice, zmínka o platě se nestala, a byl-li přece plat dáván do roku 1661, že se to dálo neprávem. Proti rozsudku, jenž mu byl nepříznivý, odvolal se k vyššímu právu; ale propadl opět. I bylo mu v roce 1678 jak přiznati se k platu, tak doplatiti za minulá léta.[62]) Po příležitosti budiž tu pověděno o jeho sporu s Isabelou, vdovou po Janu Norbertu hraběti ze Šternberka. Serponte koupil od hospodářské správy téhož hraběte 15 soudků plechu a nezaplativ za zboží, ujistil dluh 386 zl. 7 kr. na své vinici U tří dvorů. Roku 1682 byl hraběnce vdově Isabele povolen zvod do té vinice, protože Serponte ve smluvený čas dluhu nezpravil. V dalším řízení souduím liknavý dlužník omlouval se tím, že sepsal knihu ke cti starožitného rodu Šternberského a chtěl ji dedikovati hraběti Janu Norbertu ze Šternberka; avšak než k tomu došlo, že hrabě zemřel. Kdyby prý exemplář knihy prodával se po třech zlatých, a prodalo se 300 výtisků, Serponte byl by již dávno z dluhu vyšel.[63]) Ovšem předním kupcem spisu měl být pan hrabě.

Vinice Serpontka zůstala zavaděna dluhy až do smrti Serpontovy r. 1705 a i nadále. Vedle pohledávky Šternberkovské vázl na ní nedoplatek trhové sumy, nevíme jak velký, a dluh 300 zl., zapsaný nejprve Mikuláši Löwovi z Löwenberka, potom jiným osobám (zejména Regině Polyxeně Dirixové, dceři Mikuláše Löwa, Rudolfu Jindřichu Scharfovi,

---

[61]) Knihy vinič. AMP 2024, fol. 18, 19, 82; 2025, fol. 575 n.; AZ Smichov 41, fol. S. 1; S. 6.

[62]) Kniha vinič. AMP 1976, fol. 73 nn.

[63]) Tamže fol. 124 nn.

syndiku Pražské university, Alžbětě, dceři Rudolfa Jindřicha Scharfa, a bratru jejímu Františku Scharfovi) a na konec Františku Doudlebskému ze Šterneku, měšťanu Starého města. Protože dědicům Serpontovým nebylo možno dluhy splatiti, vinice přišla v dražbu, po níž ztržil ji věřitel posléze jmenovaný František Doudlebský ze Šterneku, r. 1719.[64]) Týž majetník poručil pak Serpontku svým neteřím Barboře Bormanové a Kláře Bormanové (r. 1743), od nichž koupil ji *Antonín Messler*, farář při kostele sv. Václava v Menším městě, za 1600 zl. (r. 1743).[65]) Když o tři měsíce později Messler uvedl ve své držení vinici Pušrajbku, dvě velké vinice, Serpontka a Pušrajbka, přidružily se k sobě.

b) *Bývalá vinice Pušrajbka.*

Vinice Pušrajbka při cestě Horoměřické nad Hadovkou přijala jméno své v letech 1699—1719, kdy byla majetkem Jana Baltazara Seilera, JMCské písaře nad stavením zámku Pražského čili, jak tehdáž se říkalo, zámeckého *paušrajbra*. Vznikla předtím v letech 1625—1645 spojením tří vinic, *Finkovské*, *Karasovské* a *Burkovské*. Poloha její je dosud znatelna jednak zbytkem stavení, jež bývalo *lisem* ve vinici Finkovské (a mělo číslo popisné 11), jednak ohradními zedmi na straně západní, severní a východní. Historické paměti o jejích součástkách tuto předesíláme.

1. *Bývalá vinice Finkovská.*

Zabírala o něco více než 16 *strychů* půdy. Od Jindřicha Finka a manželky jeho Sabiny, rozené z Pantenova,[66]) koupil ji Jan Scholiastr Táborský, měšťan Nového města, r. 1619. Dalším držitelem vinice byl Daniel Jelínek z Lovoše, jenž v roce 1625 přikoupil vinici Karasovskou. Po jeho smrti obě vinice připadly vdově Anně Marii, rozené z Pernšildu, od níž ztržil je Matěj Wisnitzer, měšťan Menšího města, za 1000 kop gr. (r. 1625).[67]) Za vpádu Saského do Čech vojáci zpustošili vinici, pobořili *lis* a strhli *boudu*. Matěj Wisnitzer ujistil na vinici dluh 600 zl. Cyru Štipinkovi z Lichtenfelzu, měšťanu Menšího města; načež v roce 1639, když nemohl zaplatiti, musil vinici oceněnou v 800 zlatých, postoupiti dceři Štipinkově Kateřině Trojanové. Po Kateřině zdědila vinici se sbořeným lisem sestra Marta Strachovská (r. 1644) a prodala ji *Janu Jakubu Paravicinovi*, kupci a měšťanu Menšího města, za 1000 zl. (r. 1644).[68])

---

[64]) Knihy vinič. AZ Smíchov 41, fol. S. 3; Y. 3—8; AMP 2026, fol. 389 n.
[65]) Kniha vinič. AZ Smíchov 41. fol. Y. 10—13.
[66]) Viz v prvém díle na str. 214 nn.
[67]) Knihy vinič. AMP 2020, fol. 361; 2021, fol. 68.
[68]) Knihy vinič. AMP 2022, fol. 34, 54, 135, 137; AZ Smíchov 41, fol. V. 1.

2. *Bývalá vinice Karasovská.*

Po Janu Karasovi[69]) držela vinici, jež měla míry $3^1/_4$ *strychu*, vdova jeho Zuzana. Táž paní provdala se podruhé za Mikuláše Jiskru, měšťana Nového města, a v poslední nemoci své poručila vinici svému manželu a dvěma dcerám, Anně a Martě. Od nich v roce 1625 koupil vinici Daniel Jelínek z Lovoše,[70]) majitel vedlejší vinice Finkovské. V držení obou vinic vystřídali se pak Anna Marie Jelínková, vdova po Danieli (r. 1625), Matěj Wisnitzer, měšťan Menšího města (r. 1625—1639), Kateřina Trojanová, rozená Štipinková z Lichtenfelzu (r. 1639—1644), Marta Strachovská, sestra Kateřiny Trojanové (r. 1644), *Jan Jakub Paravicini* (od roku 1644).[71])

3. *Bývalá vinice Burkovská.*

Po smrti Martina Burka[72]) vinice nebo zahrada Burkovská o 2 *stryších* půdy náležela dceři jeho věkem nedospělé. Za sirotka spravoval ji Vendelin z Wildenu, sekretář při české dvorské kanceláři, jenž měl za manželku Rebeku, tuším sestru nebožtíka Martina Burka. V roce 1645 táž paní Rebeka na místě neteře své prodala zahradu *Janu Jakubu Paravicinovi* za 72 zl. R.[73])

Prvým majitelem vinice, jež potom slula Pušrajbka, byl tudíž Jan Jakub Paravicini, kupec a měšťan Menšího města (r. 1645—1659). Pozemkový plat jeho, k úřadu nejvyššího komornictví povinný, činil 4 kopy 12 grošů. Vystavěv nový lis a podržev vinici do roku 1659 Paravicini prodal ji Janu Tertzovi za 2000 zl. Po Tertzovi dalšími majiteli vinice byli Marek Alexander svobodný pán z Brisiglu a jeho bratři (r. 1659 až 1665), Hanuš Jiří Weizenecker, kupec a měšťan Starého města (od roku 1665), jenž k rozšíření své ekonomie přikoupil bývalou vinici Baptistku v Šáreckém údolí r. 1679, Kateřina, vdova po Hanuši Jiřím Weizeneckrovi (do r. 1688), Jan Arnošt z Wolfberka, měšťan Starého města (od r. 1688), Alžběta, vdova po Janu Arnoštu z Wolfberka, a její pastorci Jan František a Jan Václav z Wolfberka (do r. 1699), Jan Baltazar Seiler, zámecký stavební písař (r. 1699—1719), Sigmund Augustin Hübner, arcijáhen a prelát Krumlovský (r. 1719—1736), Jiří Badouček, nákladník a měšťan Starého města (r. 1736—1743), jenž prodav Pušrajbku, zůstavil si Baptistku, Antonín Messler, farář při kostele sv. Václava v Menším městě a kanovník kapitoly Staroboleslavské (od roku 1743).[74])

---

[69]) Viz v prvém díle na str. 220.

[70]) Kniha vinič. AMP 2021, fol. 42.

[71]) Knihy vinič. AMP 2021, fol. 68; 2022, fol. 34, 54, 135, 137; AZ Smíchov, 41, fol. V. 1.

[72]) Viz v prvém díle na str. 220.

[73]) Kniha vinič. A. Z. Smíchov 41, fol. T. 4.

[74]) Knihy vinič. AMP 2023, fol. 149, 150, 294; AZ Smíchov 41, fol. T. 4—12; T. 17; Z. 5—10; Z. 29.

V sousedství majetníci vedli na vinici i polní hospodářství a chovali dojný dobytek. O Seilerovi víme ze spisu trhové smlouvy, že krom jiných věcí postoupil Hübnerovi 10 krav.

Farář *Antonín Messler* přidruživ k Pušrajbce bývalou vinici Serpontku, stal se zakladatelem usedlosti Hadovky, zahrnující pozemky obou řečených vinic. Jakkoli pak po smlouvě, kterou uzavřel s Tomášem Wilhelmem, držitelem usedlosti Mydlářky, r. 1761, ubylo Hadovce asi $1^1/_2$ věrtele pole, nebyla proto platební povinnost majitelů Hadovky o nic zmenšena.[75])

Po Messlerovi zdědil všecko jmění, a tudíž i usedlost Hadovku synovec jeho Daniel Beckert, agent c. k. polního dělostřelectva, r. 1766.[76]) Za něho dálo se první číslování obytných stavení, při čemž dům v Serpontce označen byl číslem 6, dům v Pušrajbce číslem 79. Když pak změřovány byly pozemky pro Josefský katastr, shledalo se, že k Hadovce náleží zahrada při stavení čís. pop. 6 o 1 jitru $621^5/_6$□ sáhu (čís. top. 82), vinice o 87□ sáhách (čís. top. 83), pastviště o $378^3/_6$□ sáhu (čís. top. 84), pole o 7 jitrech 1188□ sáhách (čís. top. 85), pole z vinice Pušrajbky o 10 jitrech $842^1/_6$□ sáhu (čís. top. 87), pastviště o 116□ sáhách (čís. top. 88); celkem tudíž 20 jiter $33^3/_6$□ sáhu pozemků.

Po smrti Daniele Beckerta r. 1784 Hadovka připadla vdově jeho Josefě, od níž v roce 1798 ztržil ji dr. Vojtěch Vincenc Zarda, professor lékařství v Praze, za 6400 zl. V kupní sumu zahrnut byl také peníz za svršky, zejména 2 tažné voly, 5 krav, hospodářské náčiní, zásoby sena a slámy.[77]) Hojnější inventář připomíná se za dalších držitelů Hadovky Kateřiny Molitorové, rozené Schallové, měštky Starého města (1804—1808), Jana Brzoráda, doktora práv (r. 1808—1813), Terezie Hofbaurové, vdovy (od r. 1813), Anny Vilemíny, manželky Antonína Makasyho, podnikatele staveb v Praze (r. 1824—1834), Františka Feigla, měšťana Pražského (od roku 1834).[78]) Z toho, co se praví ve smlouvě z roku 1834, že paní Anna Vilemína Makasyová postupuje Františku Feiglovi usedlost se vším příslušenstvím i také s mešními rouchy a obrazy, které náležejí ke kapli, dlužno zavírati, že již tehdá byla na Hadovce kaple sv. Trojice, posud tam trvající, o jejímž založení zpráva nás nedošla.

Podle stabilního katastru z roku 1840 pozemky usedlosti Hadovky rozvrženy byly v 19 parcell, a to pole o 3 jitrech 1445□ sáhách (čís. 712), pole o 2 jitrech 240□ sáhách (čís. 713), pole o 2 jitrech 375□ sáhách (čís. 731), pole o 2 jitrech 600□ sáhů (čís. 732), lado o 15□ sáhách (čís. 734), pole o 3 jitrech 500□ sáhů (čís. 759), pole o 2 jitrech 1515□ sáhách (čís. 760), pastvinu o 1 jitru 300□ sáhů (čís. 761), vinici o 1450□ sáhách (čís. 762), zahradu o 185□ sáhách (čís. 763). za-

[75]) Kniha vinič. AZ Smichov 42, fol. D. 11 n.
[76]) Tamže fol. F. 2.
[77]) Kniha vinič. AZ. Smichov 42, fol. F. 6—14.
[78]) Knihy vinic. AZ Smichov 42, fol. H. 23—29; 43, fol. 38 n., 193 nn., 242 n.

hradu o 180 sáhách (čís. 766), pole o 300 sáhu (čís. 767), zahradu o 40 sáhách (čís. 768), zahradu o 40 sáhách (čís. 769), zahradu o 1440 □ sáhách (čís. 770), pole o 380 □ sáhách (čís. 771), vinici o 60 □ sáhách (čís. 772), cestu o 385 □ sáhách (čís. 896), cestu o 15 □ sáhách (čís. 898). Seřadíme-li pozemky v druhy, shledáme, že bylo 1 jitro 285 □ sáhů zahrad, 1510 □ sáhů vinic, 17 jiter 555 □ sáhů polí, 1 jitro 300 □ sáhů pastviny, 15 □ sáhů lada, 390 □ sáhů cest.

S Františkem Feiglem spolumajitelkou Hadovky byla manželka jeho Marie. Když pak jí choť její daroval svou polovici (r. 1848), prodala ona usedlost Gabrieli Františku Janouškovi, továrníku zámečnického zboží v Praze, r. 1850. Janoušek dal opraviti letohrádek v zahradě a naložil velký peníz na úpravu sadů. V roce 1859 postoupil Hadovku trhem Rudolfu rytíři Václavíčkovi, doktoru práv, za 48.300 zl. O rok později rytíř Václavíček prodal usedlost Václavu Karlu Ehrlovi,[79]) od jehož dědiců koupila ji metropolitní kapitola k prebendě proboštské r. 1872. V nových pozemkových knihách je poznámka o povinnosti ročního nadačního platu 3 zl. 30 kr. ke kostelu sv. Jindřicha v Praze a jiná poznámka o domě čís. pop. 11 v bývalé Pušrajbce, že byl zbořen, a že stavební parcella jeho čís. 38 splynula s pozemkovou parcellou 712.[80])

200. *Dům čís. pop. 15. a bývalá vinice Hanspaulka.*

Starožitný dům čís. pop. 15 sluje obecně Hanspaulkou podle vinice, v níž byl zbudován. Vinice *Hanspaulka* měla jméno po někdejším držiteli svém Janu Pavlu Hippmannovi, vrchním kontroloru při úřadě zemského výboru (r. 1718—1757), jemuž po domácku říkali *Hanspaul*. Za něho a již od roku 1696 byla spíše venkovským statkem než vinicí, neboť náležela k ní asi 75 strychů pozemků, z nichž jen malý díl osázen byl révou. Hranice její z té doby jsou posud patrny zdí kolem vystavěnou. Na pozemcích, které zeď objímá, bylo do roku 1628 patero vinic, *Diskaciátka*, *Toulka*, *Chodovská*, *Dyrinka* a *Slavíkovská*.

Podle pozemkové příslušnosti Hanspaulka prostírala se dílem na Dejvicku dílem na Sárecku. I bylo by tudíž správno klásti historický popis její teprve za popisem vinic, vzdělaných cele na půdě Dejvické; nicméně z té příčiny, že Hanspaulka, dům i pozemky bývalé vinice, náleží od roku 1886 majetníku, jehož jménem je také sousední Hadovka, ustanovili jsme popsati ji hned po řečené Hadovce. Vycházíme od součástky největší, totiž Diskaciátky.

a) *Bývalá vinice Diskaciátka.*

Kryštof Diskaciát[81]) měl za manželku Evu Oderovou, vdovu po Filibertu de Bois, měšťanu a obchodníku v Menším městě († r. 1586).

[79]) Knihy vinič. AZ Smíchov 43, fol. 424, 431; 40, fol. 29, 24.
[80]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 10.
[81]) Viz v prvém díle na str. 236 nn.

Jr. kromě mého statku svého zustavil velkou vinici na Šárce. Eva vládla vinicí až do konce života, načež poručila ji svému synu Filibertu Emanuelu de Bois, císařskému rychtáři v Menším městě.[82]) Když nový držitel požádal o vklad do knih proboštských, bylo mu oznámeno, že roční plat z dílu vinice, který je na proboštství, činí 2 kopy 18 gr. míš. Však počet ten nebyl správný. Vzniklť omylem úředníka proboštova, jenž nedobře vykládal si zápis z roku 1602. Ať ze základu věc vypovíme. Kryštof Diskaciát neměl se k tomu, aby dal zapsati viničné pozemky své do knih probostských. Teprve když přikoupil vinici Petrovskou r. 1597, ohlásil tch proboštovi a požádal za vklad. K zápisu druhých dvou vinic odhodlal se až v roce 1602, kdy vyznal, že drží vinici Kuthenku v míře $6^1/_2$ str. a vinici Šteflovskou v míře 5 strychů;[83]) ale nevěděl kolik půdy řečené vinice zabírají na komornictví a kolik na proboštství. Když pak jeho pastorek Filebert Emanuel de Bois, chtěje vinici prodati, potřeboval, aby mu byla připsána dědictvím po matce, úředník proboštský nezkoumal, z kolika a jakých dílu skládá se vinice Diskaciátka, nýbrž vyhledav jen poslední zápis z roku 1602, usoudil o něm, že týká se dílu poplatného k proboštství a vypočetl, že majetník je povinen dávati z $11^1/_2$ *strychu* roční plat 2 kopy 18 grošů (to jest po 12 groších ze strychu).[84]) A přitom zůstalo, ač nebylo to správné; neboť k proboštství nenáleželo dávati více než 1 kopu 36 grošů. Plat ke komornictví povinný činil 1 kopu 56 grošů; ale zase nějakým omylem početlo se v 17. století, že sluší platiti jen 1 kopu 54 groše (což byl plat z $9^1/_2$ *strychu* viničního pozemku). Omyl na prvém místě uvedený neuhodil na odpor, poněvadž velký díl vinice Diskaciátky byl nepoplatný, a o něm nevědělo se již, proč je nepoplatný.

Od Filiberta Emanuele de Bois r. 1637 vinici *s lisem* koupil Bernard Meckl, *sedlář* a měšťan Menšího města, za 1800 kop gr. míš.[85]) Týž majetník rozšířil pozemkovou državu svou na Šárce o vinici čili zahradu Dyrinkovskou, ztrživ ji v roce 1645.[86]) Ze spisu poslední vůle jeho je patrno, že vedl tam i polní hospodářství. Poručilť manželce Zuzaně a synu Jindřichu Františku vinici s polem a k tomu 8 sudů vína, 20 strychů žita, 40 strychů ovsa a dva koně (r. 1657).[87]) Řečení dědici smluvili se tak, že Zuzana Mecklová ujala vinici Dyrinkovskou a zůstavila Diskaciátku čili, jak tehdáž se říkalo, *Sedlářku* svému synu Jindřichu Františku. Jakmile zápis o tom byl pořízen, mladý Meckl poručil Sedlářku Liboru Lamersovi z Liepsprunku, JMCské radovi a rentmistrovi v království Českém, za služby, které Lamers mu prokázal, a »dluhy, které za něj má platiti« (r. 1661).[88])

[82]) Kniha vinič. AMP 2021, foł. 395.
[83]) Kniha vinič. AK (II) fol. 102.
[84]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 71.
[85]) Knihy vinič. AMP 2021, fol. 396; AK (IX) fol. 71; AZ Smíchov 41. fol. D. 4.
[86]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 93.
[87]) Kniha kšaftní AMP 2177, fol. B. 5.
[88]) Knihy vinič. AK (IX) fol. 143 n.; AMP 2023, fol. 328.

O Lamersovi víme, že v roce 1666 byl nejen královským rentmistrem, ale i hejtmanem komorních panství Poděbradského a Kolínského. Vinici Sedlářku »se třemi kusy pole vedle ní mezi zedmi vinice té ležícími, se štěpnicí, dvěma zarostlými rybníčky, studánkou a hájem »Na čihadle« řečeným« podržel do roku 1682, kdy prodal ji Petru Rudolfu Finkovi z Finkntálu, komorníku při deskách zemských a měšťanu Menšího města, za 1100 zl. R.[89]) Ježto při sjednávání trhové smlouvy Fink chtěl míti jistotu, že háj »Na čihadle«, o němž v předešlých zápisech nebylo řeči, je nespornou součástkou vinice, nelenil on hledati v knihách perkmistrovského úřadu, až našel aspoň to, že úlehle »Na čihadle« zvané bylo přikoupeno k vinici. Po jeho smrti vinice připadla vdově Rozalii Finkové a dětem jejím, Václavu Michalu, Antonínu a Marie Anně, od nichž v roce 1696 koupil ji *Daniel Josef Majer*, metropolitní kanovník v Praze, za 1630 zl.[90])

Nedlouho předtím týž pan kanovník uvedl ve své držení komplex tří vinic, Toulky, Chodovské a Dyrinky, přiléhající k Sedlářce. Spojiv pozemky v jeden kus, stal se zakladatelem usedlosti Hanspaulky.

b) *Bývalá vinice Toulka.*

Po Jetřichu Mikuláši Toulovi[91]) držela vinici, jež měla míry $5^1/_2$ *strychu* a z níž platilo se k proboštství 69 grošů ročně, Lidmila tuším vdova jeho. Provdavši se pak za M. Jiřího Matyadesa z Častolovic (před rokem 1617), postoupila ji svému manželu. Řečený Matyades od toulu, měšťan Starého města, měl s Lidmilou dvě dcery, Annu a Magdalénu. Když matka jejich zemřela, pojal k manželství Annu Marii, z níž narodilo se mu čtvero dcer, Alžběta, Kateřina, Lidmila a Dorota. Po smrti Matyadesově vinice připadla na rozdíl sirotkům a vdově, avšak pro nedospělost dětí zůstavena byla vdově r. 1625. Anna Marie Matyadesová provdala se podruhé za Tomáše Olivíra ze Šejneku, písaře v říšské expedici, potřetí za Mikuláše Sartella z Hohenrotu, měšťana Starého města. Druhý manžel její koupil *vinici Chodovskou* (r. 1628),[92]) jež potom, jak se podobá, byla přiražena k Toulce. V roce 1637 dospěla již i nejmladší dcera Matyadesova Dorota; pročež matka pojistila jí a sestrám jejím vinici zápisem v knihách proboštských. Dorota Matyadesová, právě zmíněná, vstoupivši v manželství s Janem Humlem, měšťanem Starého města, přežila své sestry a zdědila po nich díly vinice. Po její smrti Jan Huml vykoupil mateřské podíly svých dcer (r. 1682), i zapsal na vinici 80 zl. druhé manželce své Dorotě,[93]) jež pak z poslední vůle svého manžela stala se majitelkou celé vinice.

---

[89]) Knihy vinič. AK (IX) fol. 254 n.; AZ Smíchov 41, fol. D. 4.
[90]) Knihy vinič. AZ Smíchov 37, fol. 5; 41, fol. D. 5.
[91]) Viz v prvém díle na str. 324 n.
[92]) Kniha vinič. AK (II) fol. 264.
[93]) Knihy vinič. AK (II) fol. 263; (IX) fol. 69, 264, 266, 270.

Od vdovy Doroty Humlové ztržil vinici Jan Jiří Ungeraten z Geratenberka, expeditor české komory a měšťan Menšího města, r. 1686.[94]) O sedm let později týž majetník přikoupil vinici *Dyrinku*. Potom v roce 1696 vdova jeho, Anna Marie Ungeratenová, prodala všecky řečené vinice *Danieli Josefu Majerovi*, kanovníku při kostele sv. Víta v Praze, za 1999 zl.[95])

c) *Bývalá vinice Chodovská.*

Nezabírala více než jen *tři čtrti strychu* půdy. Podle toho roční plat z ní, dávaný k proboštství, činil 9 grošů. Držitel viničky Jiří Chodovský[96]) r. 1625 zapsal na ní 150 kop grošů věna své manželce Kateřině. Po jeho smrti vdova zmocněna byvši vinice, prodala ji Tomáši Olivírovi ze Šejneku, JMCské písaři v říšské expedici a měšťanu Starého města, r. 1628.[97]) Ke koupi vinice Chodovské Olivír odhodlal se proto, že mezovala ona s vinicí Toulkou, jež byla majetkem jeho choti Anny Marie a dcer jejích z předešlého manželství s Jiřím Matyadesem. Když Olivír zemřel, vinice Chodovská zůstala na rozdíl třem dědicům, a to Anně Marii, právě řečené, a dětem Olivírovým, Polyxeně Florentině a Janu Ignáci, tehdáž ještě maličkým. Vdova Anna Marie Olivírová provdala se za Mikuláše Sartella z Hohenrotu, měšťana Starého města (před rokem 1636) a k dělení statku, po Tomáši Olivírovi zůstalého, přikročila teprv krátce před svou smrtí r. 1649.[98]) Jak se přitom smluvila se svými spoludědici, není nám známo; soudíme však, že vykoupila jejich díly a vinici připojila k Toulce. Tomu-li tak, byli dalšími držiteli vinice Chodovské dcery Matyadesovy, Lidmila a Dorota (od roku 1650), Dorota, právě jmenovaná, manželka Jana Humla (před rokem 1680), dcery Doroty Humlové (před r. 1682), Jan Huml, otec jejich (r. 1682), Dorota, druhá manželka Jana Humla (do r. 1686), Jan Jiří Ungeraten z Geratenberka, expeditor při české komoře (od r. 1686), Anna Marie, vdova po Janu Jiřím Ungeratenovi (do r. 1696), *Daniel Josef Majer*, metropolitní kanovník v Praze (od roku 1696.)[99])

d) *Bývalá vinice Dyrinka.*

Pozemek její v míře $12^1/_2$ *strychu*, z něhož roční plat 1 kopa 30 grošů vycházel k proboštství, byl dílem vinicí dílem stěpnicí a polem. Držitel Jan Fridrich Dyrink z Rotnperka, měšťan Menšího města,[100]) účastnil se vzpoury stavovské r. 1620, i musil za to pykati ztrátou jmění. Sotva

[94]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 318.
[95]) Knihy vinič. AK (IX) fol. 178; AZ Smíchov 37, fol. 1 n.
[96]) Viz v prvém díle na str. 323 n.
[97]) Kniha vinič. AK (II) fol. 258, 264.
[98]) Kniha dlužní AMP 2235, fol. 358 n.
[99]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 264—276.
[100]) Viz v prvém díle na str. 318 nn.

žaloba na něj byla podána, probošt Šimon Brosius z Horštejna zmocnil se vinice; ale potom roku 1624 strany smluvily se tak, že probošt dovolil, aby Dyrink dal si vinici aneb, jak říkalo se případněji, zahradu znovu zapsati do knih proboštských a za spolumajitelku by směl jmenovati manželku svou Annu.[1]) Zeměpanský příkaz strany náboženského vyznání poddaných pohnul pak Dyrinka, že se vystěhoval z vlasti. Po jeho smrti r. 1634 vdova Anna prodala zahradu Martinu Malému, hrnčíři a měšťanu Menšího města, za 800 kop gr. míš. Když ve splácení trhové sumy nastaly průtahy, r. 1645 přibyl do Prahy syn Dyrinkův Jan Vilém Dyringer, měšťan a lodník v Schöninkách v zemi Brunšvické, a žádal probošta Eliáše Alberta Kolbia, aby mu pomoženo bylo k penězům za zahradu. Na to úředník proboštův Pavel Oldřich Volfius z Rosenfeldu obeslav Martina Malého a manželku jeho Zuzanu, dal jim na vybranou buď doplatiti za zahradu aneb ji vydati, aby mohla jinému člověku býti prodána. Manželé zdráhali se poslechnouti, uvádějíce na omluvu, že »táž zahrada ne původem jich manželů na stavení, stěpích, roli k ruině a zkáze, ale těchto těžkých, vojenských časů tak jako jinší okolo Prahy ležící gruntové lidem J. M. České i nepřátelským vojenským způsobem jest přišla«, a kdyby nyní bylo ji prodati, že nikdo za ni 800 kop gr. míš. nedá. Však přece naskytl se kupec, Bernard Meckl, sedlář a měšťan Menšího města, nabízející slušný peníz za zahradu. Když pak i to bylo ujednáno, že Dyringer na místo všeho požadavku spokojí se 100 kop gr. míš., budou-li mu peníze splaceny do roka, manželé Malí postoupili zahradu Bernardu Mecklovi r. 1645.[2])

Nový majitel vzdělával zahradu Dyrinkovskou až do své smrti. Vedle zahrady državou jeho byla vinice Diskaciátka. Při dělení pozůstalosti r. 1660 dědici Mecklovi sjednali se tak, že vdova Zuzana přijala za částku svého dílu zahradu Dyrinkovskou,[3]) kdežto syn její Jindřich František Meckl došel Diskaciátky. Potom trhem učiněným v roce 1669 Dyrinka přešla v držení Františka Ferdinanda de Serponte et Bregaziis, veřejného notáře a měšťana Menšího města. Z jeho péra se dovídáme, že skládala se ze štěpnice, viničky a pěti kusů polí mezi cestami. Po Serpontovi majiteli jejími byli Mikuláš Löw z Löwenberka, litec děl na zámku Pražském (r. 1676—1679), Mikuláš Löw, syn Mikulášův, též litec děl a měšťan Starého města (r. 1679—1683), Adam František Utz, císařský zahradník při zámku Pražském (od roku 1683), Jan Ignác Dlouhoveský, probošt Pražský (do r. 1693), Jan Jiří Ungeraten z Geratenberka, německý komorní expeditor a měšťan Menšího města (od r. 1693), Anna Marie Ungeratenová, vdova po Janu Jiřím (do roku 1696), *Daniel Josef Majer*, metropolitní kanovník v Praze (od roku 1696).[4])

---

[1]) *Bílek*, Dějiny konfiskací str. 1001; kniha vinič. AK (II) fol. 197.
[2]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 51, 93 n.
[3]) Kniha kšaftní AMP 2177, fol. B. 5; kniha vinič. AK (IX) fol. 144.
[4]) Knihy vinič. AK (IX) fol. 167, 178, 184, 188; AZ Smichov 37, fol. 1 n.

c) *Bývalá vinice Slavíkovská.*

Byla již od počátku 17. století polem a měla míry $1^1/_2$ *strychu*. V roce 1605 Ondřej Koutek, měšťan Menšího města, přikoupil ji ke dvorci Šáreckému,[5]) při němž pak zůstala po sto a několik let. Majiteli jejími byli tudíž držitelé dvorce: Kristina Koutková, vdova po Ondřeji (r. 1612, 1623), Linhart Švarcbart (r. 1623), Baltazar Tyliš (r. 1623—1624), Mariana, vdova po Baltazaru Tylišovi, potom manželka Kryštofa Frajera (r. 1624, 1636), Martin Frauenštejn (r. 1641, 1650), Valentin Ditrich (r. 1663, 1675), Jan Jiří Ditrich, syn Valentinův (r. 1675—1699), František Ignác hrabě Vratislav z Mitrovic (r. 1699—1715), Jan Josef a František Karel hrabata Vratislavové z Mitrovic (od roku 1715).[6])

Jak se podobá, svolil k tomu hrabě František Ignác Vratislav, aby pozemek bývalé vinice Slavíkovské ujat byl od probošta Daniele Josefa Majera a přivtělen k nové jeho vinici. O náhradu dojednalo se však teprve v roce 1719, kdy *Majer* koupiv od hraběte Hertvíka Mikuláše Bredy pozemek bývalé vinice Krocínky, postoupil jej směnou za pozemek bývalé vinice Slavíkovské bratřím Janu Josefu a Františku Karlu hrabatům Vratislavům, synům nebožtíka Františka Ignáce.[7])

Spojením pěti vinic vznikla hospodářská oblast usedlosti, o níž jednáme. Majitele jejího, kanovníka Majera, zavazoval si k vděčnosti Jan Pavel Hippmann, prokazuje mu napořád již od mládí svého věrné služby. Za to měl slib hmotné odměny, k jehož splnění Majer přikročil v roce 1718. Vyžádav si jak od nejvyššího komorníka Maximiliána Norberta hraběte Krakovského z Kolovrat tak od kapitoly Pražské souhlas k tomu, aby směl volně disponovati svými pozemky na Dejvicku a Šárecku, sepsal dne 16. března t. r. listinu, podle níž daroval Janu Pavlu Hippmannovi prve řečenou usedlost se vším příslušenstvím jejím, a to tak, aby v její užívání Hippmann vešel teprve po smrti Majerově.[8]) Na srozuměnou, proč bylo třeba souhlasu kapitolního, když pozemkovým pánem byl probošt, uvádíme, že Majer jsa proboštem, neměl práva svolovati sám sobě.

Jan Pavel Hippmann stal se tedy majitelem usedlosti v roce 1718; avšak ke skutečnému držení dospěl teprve roku 1733, kdy Majer zemřel. Přes to užil on ještě drahná léta cenného daru. Nešetře nákladu dal zbudovati velké obytné stavení v bývalé vinici Diskaciátce a při něm rozšířiti zdobný sad. K potřebě svého hospodářství přikoupil kus proboštského pozemku před dolní branou, aby bylo kde skládati hnůj. Po klidném průběhu prvého desítiletí hořkou bolest způsobil mu válečný rok 1742. Na Šárce střetla se četa Uherského vojska s Francouzi, vypudila je z vinice Hanspaulky a připravila tam místo pro dělostřeleckou batterii,

[5]) Viz v prvém díle na str. 325 n.

[6]) Knihy vinič. AK (II) fol. 272, 199; (IX) fol. 87; listiny AK CXXX. 1; kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 205 n.

[7]) Kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 105, 107.

[8]) Knihy vinič. AZ Smíchov 41, fol. D. 7; H. 7—10; 38, fol. 102 n.

odkudž pak ve dnech 8—15. srpna bylo stříleno po Franzouzích. V roce 1744 zase Pruské vojsko položilo se na Hanspaulce i široko daleko vůkol. Pokud víme, vojáci zničili vinici a pobořili domek, v němž bydlil zahradník.

Podle přiznávacího listu z roku 1755 k usedlosti Hanspaulce náleželo 68 strychů polí, 2 strychy vinice a strych zahrady; kdežto louky bylo tolik, že vydávala dva dvojspřežné vozy sena a vůz otavy. Jinak počítalo se u Hanspaulky 75 výsevkových strychů půdy. Pozemkový plat, jak jsme již svrchu naznačili, činil 6 kop 51 groš čili 7 zl. 59 kr. Z té sumy dáváno bylo ke komornictví 2 zl. 13 kr., k proboštství 5 zl. 46 kr.

Jan Pavel z Hippmannu byl vrchním kontrolorem při úřadě zemského výboru a za dlouholeté služby své císařským radou. Jeho smrtí v roce 1757 usedlost připadla třem synům Františku Karlu, Janu Josefu a Karlu, z nichž nejstarší František Karel z Hippmannu, úředník solní pokladny, koupil pak díly svých bratří. Když on v roce 1764 zemřel, poručení o statku neučiniv, Hanspaulku zdědili jeho bratři Jan Josef a Karel a matka jejich Barbora, od nichž ztržil ji Josef Jan Horák, metropolitní kanovník v Praze, za 7700 zl. R. (r. 1766).[9])

V katastrálním protokole z roku 1784 Hanspaulka popisuje se takto: *dům* čís. pop. 76 (čís. top. 98), zahrada o 3 jitrech 1196 □ sáhách (čís. top. 99), pobořené *stavení* (zahradnické) čís. pop. 77 (čís. top. 100), pastvina o 2 jitrech $1101^{2}{}_{6}$ □ sáhu (čís. top. 101), pole za zahradou o 5 jitrech 1494 □ sáhách (čís. top. 102), pole pod studnou o 2 jitrech 769 □ sáhách (čís. top. 103), pole za domem o 5 jitrech 917 □ sáhách (čís. top. 104), rybníček o 200 □ sáhů (čís. top. 105), pole u rybníčka o 1 jitru 818 □ sáhách (čís. top. 106), pole za stodolou o 2 jitrech $709^{3}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 107), pole stranou k Šafránce o 10 jitrech 514 □ sáhách (čís. top. 108). Pozemků bylo tudíž úhrnem 34 jitra $1318^{5}/_{6}$ □ sáhu.

Po Josefu Janu Horákovi, jenž stav se proboštem, Hanspaulku prodal, v držení jejím vystřídali se František Christ z Goldberka, krajský komisař Kouřimského kraje (od roku 1788), Terezie, vdova po Františku Christovi, a její děti (do roku 1802), Antonín Vítek ze Salcberka, c. k. kontrolor kamerální platebny v Praze (r. 1802—1805), Jan hrabě Nostic-Rieneck, c. k. generál-polní strážmistr (r. 1805), Josef Karel Klotz do spolku s Janem Horným (r. 1805—1807), dr. Jiří Pavel Klinger, advokát (r. 1807—1808), Jan Kryštof Ernst (r. 1808—1810), Jan Jiří Sigmund (r. 1810—1811), Filip Reger, bydlící v Praze I. na Malém náměstí (r. 1811-1814), Josef Stelzl (od roku 1814), Žofie, vdova po Josefu Stelzlovi (do roku 1818), Šebestián Vilibald Schiessler, c. k. vojenský komisař (r. 1818-1823), Jakub Želnický, měšťan Pražský (r. 1823—1834), Anna Alžběta,

[9]) Knihy vinič. AZ Smichov 41 fol. O. 3—6; 42, fol. C. 2; 38, fol. 106 nn. 111 nn.

manželka Jakuba Želnického (r. 1831—1837), Ignác Falge, bydlící v Praze II. čís. pop. 138 (od roku 1837).[10])

Když byly změřovány pozemky pro stabilní katastr (r. 1840), shledalo se, že k Hanspaulce náleží pastvina o 615 □ sáhách (čís. 684), pole o 2 jitrech 325 □ sáhách (čís. 685), pole o 13 jitrech 730 □ sáhách (čís. 687), pastvina o 325 □ sáhách (čís. 688), zahrada o 550 □ sáhách (čís. 689), pole o 2 jitrech 255 □ sáhách (čís. 690), pastvina o 100 □ sáhů (čís. 691), pastvina o 1475 □ sáhách (čís. 692), pole o 5 jitrech 1120 □ sáhách (čís. 704), pastvina o 495 □ sáhách (čís. 705), pastvina o 185 □ sáhách (čís. 706), zahrada o 260 □ sáhách (čís. 707), vinice o 860 □ sáhách (čís. 708), pole o 1 jitru 1180 □ sáhách (čís. 709), rybníček o 185 □ sáhách (čís. 710), pastvina o 340 □ sáhách (čís. 711), pole o 5 jitrech 355 □ sáhách (čís. 714), chmelnice o 1120 □ sáhách (čís. 715), cesta o 215 □ sáhách (čís. 886), cesta o 125 □ sáhách (čís. 887), cesta o 115 □ sáhách (čís. 888). Podle uvedených počtů bylo 810 □ sáhů zahrad, 860 □ sáhů vinice, 1120 □ sáhů chmelnice, 30 jiter 765 □ sáhů pole, 2 jitra 335 □ sáhů pastvin, 185 □ sáhů rybníčka, 455 □ sáhů cest; celkem pak 34 jitra 1330 □ sáhů půdy.

Dědičkami jmění, jež zůstavil Ignác Falge, byly dcery jeho Anna paní ze Simbschenu, Klára Sperlingová-Dauschová, Johanka paní z Albecku a Kateřina šlechtična z Kneisleru, od nichž Hanspaulku koupil Karel Freiesleben s manželkou svou Kateřinou za 27.400 zl. konvenční měny r. 1856. Týž majetník *přikoupil* v roce 1857 *pozemek* v míře 1 jitra, 675 □ sáhů od Jana Wiltsche, vlastníka usedlosti Vilčovky čís. pop. 120, a rozšířil o něj oblast usedlosti.[11]) Po jeho smrti vdova Kateřina uvedši ve své držení polovici, kterou manžel její poručil Amalii z Václavíčku, prodala Hanspaulku Janu Rožánkovi r. 1874. Dalším majitelem téže usedlosti byl Rudolf Müller, materialista v Praze (r. 1877—1886), po němž v konkursu ztržila ji metropolitní kapitola Pražská k prebendě proboštské za 45.000 zl.[12]) Tehdejší probošt Adolf Würfel vydal pak hned Hanspaulku v nájem.

Kromě velkého domu čís. pop. 15 a pobočných stavení shledává se tam na zahradě *domek čís. pop. 166.*

201. *Usedlost Mydlářka čís pop. 12.*

Usedlost *Mydlářka*, jež sousedí s Hadovkou, přijala jméno své v letech 1740—1759, kdy držitelem jejím byl Jan Pompejus, mydlář a měšťan na Hradčanech. Pozemky k ní příslušné skládají se ze dvou bývalých vinic, *Turkovské* a *Sušické*, jež v jedno spojil Mikuláš František

[10]) Knihy vinič. AZ Smichov 42, fol. C. 3—30; Q. 6—9; M. 16; M. 22—24; 43, fol. 82; 137 nn., 159 nn., 173—180, 254 nn., 296 nn.; 38. fol. 199 nn; knihy pozemk. AZ Smichov 39, fol. 192—209; OS Smichovského 21, fol. 3 n., 24 nn., 56, 124; 25, fol. 7 nn.

[11]) Kniha pozemk. OS Smichovského 25, fol. 175 n.

[12]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 15.

Turek ze Šturmfeldu a Rozntálu, měšťan a primátor Starého města, r. 1669. K dějinám těch vinic dlužno tedy přihlédnouti nejprve.

a) *Bývalá vinice Turkovská.*

Když r. 1625 bylo děleno jmění, jež po sobě zůstavili Jan Kostelníček z Labětína a manželka jeho Kateřina z Radkova,[13]) dostalo se dceři jejich Esteře, provdané Štangové, vinice s *lisem*, ležící na gruntech nejvyššího pana komorníka a držící míry 18 *strychů*. Z příčiny nám nepovědomé Estera r. 1628 postoupila vinici Václavu Petráčkovi z Vokounštejna, měšťanu Starého města, a manželce jeho Rozině, kteří pak v roce 1630 odevzdali ji Janu Pavlu Dvorskému z Gryfí Hory, měšťanu Starého města, aby místo nich zaplatil Zuzaně Kaplánkové, rozené Kostelníčkové z Labětína, 1250 kop grošů českých. Jan Pavel Dvorský podržev vinici do roku 1644, prodal ji potom *Mikuláši Františku Turkovi*, primátoru Starého města, za 2200 kop gr. míš.[14])

Turek zjednav si trhem příležitost k vedení polního hospodářství, nemínil přestati na roli, jež k vinici příslušela. Hned na podzim r. 1644 učinil smlouvu s proboštem Eliášem Albrechtem Kolbiem, podle níž přijal v nájem dva kusy proboštského pole, jeden pod vinicí Strakovkou o 50 stryších, druhý pod vinicí Santinkou též o 50 stryších, a to do pěti let na závazek, že bude dávati platu čtvrtý mandel obilí tam vzrostlého. Při tom slíbil proboštovi, »kdyby pro nedostatek potahů v dvoře Dehnickém toho bezelstná potřeba se ukázala, že on Turek takové obilí v mandelích do stodoly probošta pomoci svézti chce.«[15])

O tom, že v roce 1667 vznikl spor o pozemkovou hranici vinice Turkovské a o břidličnou jámu při ní mezi primátorem Turkem a sousedem jeho Liborem Lamersem, majitelem vinice Diskaciátky,[16]) sice víme; ale na čem konečně strany přestaly nebo jakou výpovědí byly od úřadu poděleny, nepovedlo se vyhledati.

b) *Bývalá vinice Sušická.*

Zabírala 4 *strychy* půdy, z nichž bylo dávati 48 grošů ročního platu k úřadu nejvyššího komornictví. Po Ondřeji Jegrovi, sítaři čili řešetáři a měšťanu Starého města,[17]) zdědila vinici dcera jeho Anna Marie, manželka Jana Vojtěcha Sušického, měšťana téhož města. Přeživši ona manžela, prodala ji Saloméně Polyxeně, manželce Jana Vagnera z Wagenau, hejtmana Gallaských statků a měšťana Starého města, za

[13]) Viz v prvém díle na str. 223 nn.
[14]) Knihy vinič. AMP 2021, fol. 69, 138, 175; 2022, fol. 160; AZ Smíchov 41, fol. O. 2.
[15]) Kniha zápisní AK (VI) fol. 46.
[16]) Kniha vinič. AMP 1976, fol. 64.
[17]) Viz v prvém díle na str. 223.

120 zl. (r. 1669). Brzy potom koupil vinici od řečené paní Vagnerové *Mikuláš František Turek* (r. 1669)[18] a rozšířil o ni svou vedlejší usedlost.

Spojené vinice Turkovská a Sušická zůstaly majetkem primátora Turka až do jeho smrti r. 1672. O dalších, však nejmenovaných, držitelích těch vinic čteme v komornické viničné knize, že »se neohlásili, jakým způsobem vinice zdědili« a že po léta platu z nich neodvádějí. Pokud víme, dědici Mikuláše Františka Turka byli vdova jeho Zuzana, syn Vojtěch Bořivoj a několik dcer. Vojtěchu Bořivoji Turkovi náležely potom vinice zcela jistě; neboť spisem poslední vůle z roku 1692 poručil je manželce své Theodoře Paciencii. Táž paní ovdověvši, pojala za manžela Kazimíra Ferdinanda hraběte z Kupperwaldu, hejtmana Podbrdského kraje. Když řečení manželé v roce 1705 koupili statek Suchomasty od Václava Arnošta rytíře Markvarta z Hrádku, postoupili prodavateli usedlost Mydlářku s jedním poddaným (t. j. čeledínem, jeho manželkou a dvěma dětmi), začež bylo jim z trhové sumy za Suchomasty odečteno něco peněz. Václav Arnošt rytíř Markvart, královský místodržící a podkomoří, podržel Mydlářku do r. 1715, kdy prodal ji Jáchymu Ludvíku Dumpfovi, měšťanu na Hradčanech, za 28 0 zl. R.[19])

Nový majetník jal se opravovati stavení a jižní ohradní zeď při vinici. Ježto mezi tou zdí a veřejnou cestou byl kus panského pozemku, který ležel ladem, Dumpf požádal nejvyššího komorníka Maximiliána Norberta hraběte Krakovského z Kolovrat za dovolení, aby směl posunouti zeď až k řečené cestě. Po ohledání místa, když bylo zjištěno, že pozemek je neužitečný palouk, rozrytý jamami, žádost došla vyslyšení r. 1716.[20]) Tak *přibylo* Mydlářce *kus půdy*, dobře-li soudíme, nehrubě veliký.

Roku 1721 Jáchym Ludvík Dumpf postoupil usedlost svému synu Janu Adamu Dumpfovi, měšťanu Nového města, odděluje jej statkem od své ženy a dětí z druhého manželství. Mladému Dumpfovi náležela pak usedlost až do roku 1740, kdy od něho koupil ji Jan Pompejus, mydlář a měšťan na Hradčanech, za 3000 zl. V trhovou smlouvu zahrnut byl peníz za svršky, zejména dvě tažných volů, tolikéž krav, vůz, dva pluhy, dvoje žebřiny, nářadí v lise a nábytek ve světnici vinařově.[21]) Když za války o dědictví Rakouské došlo k potyčkám u Dejvic, Pompejus utrpěl na majetku velikou škodu. Vojáci zkazili mu vinici i ovocný sad a zapálili stavení dne 11. srpna 1742. Od té doby držitelé Mydlářky nepěstovali vinné révy.

Po smrti Jana Pompeja r. 1759 zdědili usedlost vdova jeho Marie Anna a děti Václav, František, Anna a Terezie. Ježto někteří ze jmeno-

[18]) Knihy viničné. AMP 2024, fol. 9, 16; AZ Smíchov 41, fol. P. 1.
[19]) Kniha viniční. AZ Smíchov 41, fol. O. 2; M. 1; D. 8.
[20]) Tamže fol. D. 11.
[21]) Kniha viniční. AZ Smíchov 41, fol. D. 13—15.

vaných dědiců chtěli hned dospěti ke svým podílům, bylo třeba vydati Mydlářku v dražbu, po níž koupil ji Tomáš Wilhelm, sítař a měšťan Menšího města, r. 1760. Jemu nelíbilo se, že *klín pole*, náležitý k usedlosti Hadovce, zabíhá do Mydlářky. I jednal s držitelem Hadovky Antonínem Messlerem, aby mu klín ten prodal. Se svolením nejvyššího komorníka Josefa Viléma hraběte Nostice byla v roce 1761 trhová smlouva uzavřena; načež Wilhelm zaplativ za pole, jež mělo míry $1^1/_2$ věrtele, 34 zlaté, *přihradil je ke své usedlosti*. Zmínky zasluhuje, že nástupce Messlerův Daniel Beckert r. 1772 vinil Wilhelma z porušení hranic, a teprve když byl poučen o smlouvě z roku 1661, ustal od sporu.[22])

Podle Josefského katastru náleželo k Mydlářce, jejíž obytné stavení mělo tehdáž čís. pop. 7, 13 jiter $47^5/_6$ □ sáhu pozemků. Z toho počtu 250 □ sáhů bylo půdy zahradní, 12 jiter $982^2/_6$ □ sáhu půdy orné a $415^3/_6$ □ sáhu půdy pastevní. Když dálo se měření pozemků pro katastr, Tomáš Wilhelm nebyl již na živu. Zemřelť asi v roce 1782. Po něm usedlost zdědili vdova Anna a její děti; avšak že dědici ti nemohli splatiti dluhy na pozůstalosti váznoucí, bylo jim rozloučiti se s Mydlářkou a postoupiti ji věřitelům. Dalšími pak držiteli téže usedlosti byli: panna Kateřina Svobodová (r. 1787—1791), Františka, manželka Františka ze Schönfelder, krajského hejtmana (r. 1791—1796), Jan Austen, kupec a měšťan Pražský (r. 1796—1801), František Schuh, soukromník (od roku 1801).[23])

Mezi polem příslušným k Mydlářce a polem vedlejší Hercovky vedla *cesta*, o níž majitelé řečených usedlostí nemívali dobré vůle. Teprv František Schuh r. 1815 smluvil se s Václavem Bajerem v ten rozum, že oni do spolka cestu rozšíří, upraví a budou ji svorně užívati. Uvedše ji tedy na míru jednoho sáhu zšíří, dali po straně usaditi mezníky. Cesta počínala se u veřejné cesty, vedoucí od Hadovky ke Strakovce, mezi domy čís. pop. 12 a čís. pop. 13 a dobíhala až k jižní ohradní zdi u Hanspaulky.[24])

Roku 1818 František Schuh provdávaje svou dceru Terezii za Karla rytíře Pechia z Weitenfeldu, setníka ve vojště, postoupil novým manželům usedlost Mydlářku, aby mohli vykázati hypotheku zákonem stanovené svatební kauce. Při tom Schuh vymínil sobě a své manželce Kateřině jednak bezplatný byt na Mydlářce o pokoji a kuchyni, jednak roční příjem těchto věcí: 130 zl. konvenční měny, 13 strychů pšenice, 6 strychů ječmene, 7 strychů zemčat, 100 liber másla, 50 žejdlíků soli, 4 sáhy dříví, 8 strychů kamenného uhlí, 365 žejdlíků smetany, 730 žejdlíků mléka a třetinu všeho ovoce ze zahrady.[25])

---

[22]) Kniha vinič. AZ Smíchov 42, fol D. 2—12; 40, fol. 7, 13.
[23]) Kniha vinič. AZ Smíchov 42, fol. D. 14—22; N. 5—24; P. 1—6.
[24]) Kniha vinič. AZ Smíchov 43, fol. 85, 96 nn.
[25]) Tamže fol 124 n., 128.

Poznamenávše svrchu míry pozemku, jaké shledány byly měřením v roce 1784, chceme na přirovnanou uvésti položky parcelního soupisu z roku 1840. Příslušenstvím Mydlářky počítalo se tehdáž lado (pusté městiště) o 6 □ sáhách (čís. 723), zahrada o 215□ sáhách (čís. 724), zahrada o 115□ sáhách (čís. 725), pole o 70□ sáhách (čís. 726), zahrada o 275□ sáhách (čís. 727), pole o 12 jitrech 405□ sáhách (čís. 728), pastvina o 245□ sáhách (čís. 729), pastvina o 30□ sáhách (čís. 730), cesta (vlastně polovice cesty) o $112^{3}/_{6}$□ sáhu (čís. 895a); celkem tudíž 12 jiter $1532^{3}/_{6}$□ sáhu půdy.

Karel rytíř Pechio z Weitenfeldu, c. k. major ve výslužbě, a choť jeho Terezie, rozená Schuhová, zůstali majiteli Mydlářky do roku 1862, kdy prodali ji svému příbuznému Karlu rytíři Pechiovi z Weitenfeldu za 16.000 zl.[26]) Po Karlu posléze řečeném usedlost náležela Karolině Pechiové z Weitenfeldu (r. 1890—1905); načež v roce 1905 vlastníky Mydlářky stali se Karel Schramek, doktor práv, a Emilie Schramková.[27]) Nyní majitelkou jest Emilie Schramková (r. 1916).

202. *Bývalá usedlost Hercovka čís. pop. 13.*

Byla až do roku 1855 o $12^{1}/_{2}$ ***strychu*** země, z nichž držitelé dávali roční plat 2 kopy 30 grošů míš. k úřadu nejvyššího komornictví. Jiří Majer z Purkridu, měšťan Menšího města,[28]) poslední vůlí z roku 1628 poručil vinici manželce své Kateřině, rozené Lilienblatové z Lilienberka, a synům Janu Jiřímu a Janu Oldřichu. Řečená Kateřina provdala se po druhé za *Matěje Lichtenbergra z Lichtenberka* a ovdověvši opět, uvedla vinici ve své držení nejspíše asi smlouvou se spoludědici učiněnou (r. 1649); načež v roce 1664 zůstavila ji dětem z druhého manželství, Ferdinandu Jakubu, Fridrichu Arnoštu a Saloméně Polyxeně. Z nich Ferdinand Jakub Lichtenberger, měšťan Starého města, r. 1670 ujal vinici s nově vystavěným *lisem*, oceněnou ve 2100 zl., a splatil podíly svým sourozencům.[29]) Po jeho smrti vládla vinicí (již od mnohých let *Lichtenberku* zvanou) vdova Anna Barbora, rozená Tichovská. Když pak zemřela (r. 1740), neučinivši pořízení o majetku, dědici její, dcera Anna Josefa, provdaná Kalderová, a děti zemřelého syna Václava Josefa Lichtenbergra, vydali vinici na prodej. Po dražbě konané v roce 1741 koupil ji Jiří Badouček, nákladník a měšťan Starého města, za 1500 zl. Ve spisu trhové smlouvy vypočítávají se svršky viničného domu: dole v lisovně velká káď beroucí v sebe 28 věder, 2 vany pod lis, 5 kalovců, vrubna, konev, 4 putny, 7 sudů mohoucích pojmouti 50 věder, 2 vaničky, velká motyka, palice, šroub; nahoře ve světnici 3 stoly, 6 stolic, postel, roha-

[26]) Kniha vinic. AZ Smichov 40, fol. 36.
[27]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 12.
[28]) Viz v prvém dile na str. 227 nn.
[29]) Kniha ksaftu AMP 2176, fol. D. 33; knihy vinic AMP 2022, fol. 213; 2024, fol. 90; AZ Smichov 41, fol. A. 3—4.

tina na nádobí; v chlévě dvě březí krávy. V poslední nemoci své Jiří Badouček poručil vinici manželce Apoléně (r. 1745), od níž pak v roce 1750 koupil ji Řehoř Augustin Hofman, kamenický mistr.[30])

Za nového držitele dostalo se vinici nového jména. Počaliť jí říkati *Herčovka*. Na výklad názvu můžeme uvésti, že Řehoř Augustin Hofman byl správcem u kanovníka Jana Michala Hertsche. Jak se zdá, spravoval vinici Strakovku, jejímž opatrovníkem, od kapitoly ustanoveným, byl řečený kanovník v letech 1749—17 0. Když Hofman zemřel, vládla Herčovkou vdova jeho Marie Zuzana; načež po její smrti majitelem vinice stal se syn Řehoř August Hofman r. 1768.[31]) V jeho době obytný dům poznamenán byl číslem 8, a pozemky byly změřeny na nové zdanění. Při tom se shledalo, že zahrada má míry 994□ sáhy (čís. top. 94), pastviště 347□ sáhů (čís. top. 95), pole 6 jiter 1429□ sáhů (čís. top. 97), a tudíž všecka půda k usedlosti náležitá 7 jiter 1170□ sáhů. Pěstování vinné révy na Herčovce vzalo za své v letech 1742—1744.

Po Hofmanovi majiteli usedlosti byli: František ze Schönfelder, krajský hejtman (od roku 1788), Františka, vdova po Františku ze Schönfelder (do r. 1804), Vojtěch svobodný pán Mladota ze Solopisk (r. 1804 až 1808), Jan Adolf hrabě z Pöttingu a Persingu (r. 1808—1809), jenž koupiv Hercovku za 7000 zl., pronajal v ní dolní obydlí, sklep, klenutý přístěnek, stáj, stodolu, kůlnu a pozemky Janu Wittmanovi za 500 zl. ročního platu, ale poschodí v domě a zahradní sad si vymínil, dědici hraběte Jana Adolfa z Pöttingu, zejména Eusebius hrabě Pötting. c. k. gubernijní rada a rytíř Svatojanského řádu, Karel hrabě Pötting a Aloisie hraběnka Swerts-Sporková, rozená Pöttingová (r. 1809—1811), Josefa Čechtická, rozená Riedlová (r. 1811—1813), Jan Lokota, měšťan Pražský (r. 1813—1814), Václav Bajer, též měšťan Pražský (r. 1814—1837).[32])

S majitelem posléz řečeným smluvil se soused jeho František Schuh, držitel usedlosti Mydlářky, o úpravu a užívání *vozní cesty*, vedoucí po rozhraní jejich pozemků, tak že měla počátek mezi domy čís. pop. 12 a čís. pop. 13 a směřovala přímo na sever až k jižní ohradní zdi u Hanspaulky. Podle dotčené smlouvy ze dne 17. března 1815 strany zavázaly se zachovati cestu zšíří jednoho sáhu, a to v poloze mezníky naznačené, nesázeti při severním konci jejím jiného stromoví než třešně, višně a slívy, opravovati cestu společným nákladem a ovšem do spolka jí užívati.[33])

Vedle Hercovky náležely Václavu Bajerovi dvě bývalé vinice Šárecké, Fišerka a Pekařka. Všechen ten majetek poručil on v roce 1837 Janu Lokotovi, měšťanu Pražskému, avšak na závazek, že Lokota zachová

---

[30]) Kniha vinič. AZ Smíchov 41, fol. A. 4—14.

[31]) Kniha vinič. AZ Smíchov 42, fol. A. 3—4.

[32]) Knihy vinič. AZ Smíchov 42, fol. A. 8—26; 43, fol. 5 n., 42 n., 83 n., 307 nn

[33]) Kniha vinič. AZ Smíchov 43, fol. 85, 96 nn.

ho a zůstával svým dětem.[34]) Za Lokoty když byly přeměřovány pozemky pro josefský katastr, shledalo se, že k Hercovce přísluší lesík o 1 jitru 140 sáhách (čís. 716), louka o 145 □ sáhách (čís. 717), pastvina o 255 □ sáhách (čís. 718), zahrada o 855 □ sáhách (čís. 719), zahrada o 95 □ sáhách (čís. 720), zahrada o 25 □ sáhách (čís. 721), zahrada o 200 □ sáhů (čís. 722), pole o 5 jitrech 1565 □ sáhách (čís. 817a), pastvina o 125 □ sáhách (čís. 817b), cesta (vlastně polovice cesty) o $112^{3}/_{6}$ □ sáhu (čís. 895b); celkem tudíž 10 parcell o úhrnné míře 8 jiter $317^{1}/_{6}$ □ sáhu.

Roku 1846 Jan Lokota smluvil se se svými dětmi Jiřím, Fridrichem a Josefou, že jim postoupí Hercovku s Fiserkou a Pekařkou, aby směli je prodati, zaváží-li se, že uloží sumu 12.000 zl. na 5% úrok, jenž by byl jeho příjmem do života. Potom o rok později reality právě řečené staly se majetkem Františka Brauna, vrchnostenského hospodářského rady, za trhový peníz 21.000 zl. Braun odprodav v roce 1849 Fišerku s Pekařkou, podržel Hercovku do roku 1851, kdy prodal ji Janu Wiltschovi za 13.000 zl.[35])

Za nového majitele Hercovka nezůstala již celkem, jakým byla po 200 let, ale propadla parcellaci. Jan Wiltsch *zcizil* především dům čís. pop. 13 a zahradu k němu přiléhající o 994 □ sáhách (čís. top. 94), prodav je Karlu Grafovi z Ortenberka (r. 1855), potom *díl pole* čís. top. 97 v míře 1 jitra 675 □ sáhů, jejž od něho koupil vlastník sousední usedlosti Hanspaulky Karel Freiesleben r. 1857, na konec pak *díl pole* čís. top. 87 v míře 1 jitra 200 □ sáhů, jejž od něho ztržil svrchu řečený Karel Graf z Ortenberka r. 1861.[36]) Co Wiltsch podržel, bylo pastviště o 347 □ sáhách (čís. top. 95) a díl pole čís. top. 97 v míře 4 jiter 554 □ sáhů. Na pozemku tom založil dům čís. pop. 120, jenž je středem nové usedlosti Vilčovky.

Dům čís. pop. 13, nesoucí posud jméno Hercovky, se zahradou k němu přiléhající byl majetkem Karla Grafa z Ortenberka do roku 1858. Potom v držení jeho vystřídali se Františka Zimmermanová, rozená Pistlová (od roku 1858), dědici Františky Zimmermanové (do r. 1871), Gabriela Haaseová z Wranau (r. 1871—1878), Josefa Benešová (od roku 1878).[37])

203. *Usedlost Vilčovka čís. pop. 120.*

Je díl bývalé usedlosti Hercovky. Jak pověděli jsme maličko výše, majitel Hercovky Jan Wiltsch r. 1855 odprodav dům čís. pop. 13 a zahradu při něm, vystavěl si na blízku nový dům, jemuž dostalo se popisného čísla 120. K tomu domu příslušely pozemky, podle Josefského katastru počítaje, o 7 jitrech 176 □ sáhách. Z nich Wiltsch dva kusy *odprodal*, nejprve díl pole v míře 1 jitra 675 □ sáhu Karlu Freieslebe-

[34]) Kniha vinič. AZ Smíchov 43, fol. 307 nn.

[35]) Kniha vinič. AZ Smíchov 43, fol. 404, 416, 433; kniha pozemk. OS Smíchovského 25, fol. 130.

[36]) Kniha vinič. AZ Smíchov 40, fol. 20, 31; kniha pozemk. OS Smíchovského 25, fol. 175.

[37]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 13.

novi, vlastníku sousední usedlosti Hanspaulky, r. 1857, potom díl pole v míře 1 jitra 200 □ sáhů Karlu Grafovi z Ortenberka r. 1861.[38]) Zbyla tudíž při usedlosti Vilčovce celkem 4 jitra 901 □ sáh pozemků. Ovšem kdo by přijal za základ výpočtu míry uvedené ve stabilním katastru, došel by výsledků jiných.

Po smrti Jana Wiltsche r. 1897 zdědili usedlost jeho příbuzní: Hermina Gürtlerová, Donát Hübner, Eugenie Semdnerová, Artur Hübner, Lev Hübner, Arnošt Hübner, Alfons Hübner, Hermina Richtrová, Anna Hübnerová, Žofie Graasová, Marie Wiltschová, Jan Beneš, Berta Benešová. Později Berta Benešová uvedla ve své držení díl Žofie Graasové (r. 1900) a Hermina Gürtlerová díl Jana Beneše (r. 1901). Tak zůstalo 11 dílčích majitelů Hermina Gürtlerová, Donát Hübner, Eugenie Semdnerová, Artur Hübner, Lev Hübner, Arnošt Hübner, Alfons Hübner, Hermina Richtrová, Anna Hübnerová, Marie Tillerová, rozená Wiltschová, a Berta Pettrová, roz. Benešová (r. 1910).[39])

204. *Villa Karlovka čís. pop. 146.*

Roku 1861 Karel Graf z Ortenberka koupil od Jana Wiltsche díl pole bývalé usedlosti Hercovky v míře 1 jitra 200 □ sáhů[40]) a jak se podobá, zbudoval na něm obytné stavení. Podle zápisu nové pozemkové knihy byli vlastníky domu čís. pop 146 a zahrady k němu příslušné Ferdinand Budil, doktor práv (r. 1878—1890), Ladislav Rott, velkoobchodník v Praze čís. pop. 142-I, a choť jeho Karla (r. 189 —1904), Ladislav Rott (r. 1904—1906), Julie Veselá, Ladislav Rott a Vladimír Rott (od roku 1906),[41]) Hana Fantová, choť inženýra (do r. 1915), Božena Kasalovská (od roku 1915).

205. *Bývalá usedlost Strakovka čís. pop. 14.*

Měla by slouti Strachovkou, protože její název je ze jména bývalého držitele *Františka Kazimíra Strachovského ze Strachovic* (r. 1750—1772). Pozemky, ze kterých se skládala, byly někdejší vinice Kozlovka, Topolka, Koutská, Malá Topolka a Dolejší Pekařka. Dvě z řečených vinic, *Kozlovka* a *Topolka*, měly již od počátku 17. století společného majitele, Jakuba Kozla z Peclinovce, měšťana Starého města. V roce 1622 týž Jakub přikoupil vinici *Koutskou*.[42]) Podle toho, co víme o poloze a úpravě jeho vinic, Kozlovka s *lisem* a Koutská s boudou byly v jedné ohradě, kdežto Topolka, vzdělaná ve chmelnici a štěpnici, prostírala se pod Kozlovkou, dělena jsouc od ní veřejnou cestou.

---

[38]) Kniha pozemk. OS Smíchovského 25, fol. 175; kniha vinič. AZ Smíchov 40, fol. 31.

[39]) Kniha pozemk. OS Smíchovského. vložka 1190.

[40]) Kniha vinič. AZ Smíchov 40, fol. 31.

[41]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 146.

[42]) Knihy vinič. AMP 2019, fol. 499 n.; 2020, fol. 424; 2021, fol. 14, 238.

Jakub Kozel z Poelinovce r. 1636 jednal o prodej svých viničných pozemků se dvěma osobami koupěchtivými, Jakubem Welkrem, měšťanem Starého města a potom mincmistrem Pražské mince, a Janem Červenkou. Když rozhodl se pro Červenku, Welker žaloval na něj, že ruší dané slovo, ano již hotovou úmluvu; i bylo uznáno, že Kozel je povinen postoupiti vinici Welkrovi za 1000 kop grošů.[43]) Druhý kupec, Jan Červenka, byl by Kozlovi býval milejší, neboť klonil se dáti za vinici 1100 kop grošů.

Jakub Welker podržel vinici 10 let, načež prodal ji hraběti Hendrychu Volfu Berkovi z Dubé. O tom, jak tehdejší nejvyšší komorník Sezima hrabě z Vrtby dal věděti perkmistrovi, že trh se stal a smí zapsán býti do knih viničného úřadu, zachovalo se znění listu: »Můj pane pergkmistře hor viničných! Oznamuji vám, že jest JMCské rada, komorník, místodržící, praesident komory České, vysoce urozený hrabě pán pan Volf Berka Hovora z Dubé a z Lipého ráčil koupiti vinici od pana Welkera pod devět strychů a zahradu pode tři strychy, tak obojího pod dvanácte strychů míry (v) sobě držící, kderážto vinice i (s) zahradou náleží a leží na gruntech ouřadu nejvyššího komornictví, z nichž každoročně nejvyššímu komorníku se platiti povinno jest po dvou kopách dvaciti a čtyřech groších, kderémužto trhu já jako nejvyšší komorník jsem povolil, povoluji i také do kněh komornických zapsati dal. Psáno v Menším městě Pražském 17. dne měsíce April 1646.«[44])

Hrabě Hendrych Volf Berka zvětšil viničný pozemek svůj na Dejvicku, přikoupiv štěpnici *Malou Topolku* zvanou od Kateřiny, vdovy po Matěji Lichtenbergrovi z Lichtenberka r. 1646.[45]) Štěpnice ta měla míry $1^1/_4$ strychu. Po jeho smrti zdědil vinici (s oběma štěpnicemi) syn František hrabě Berka z Dubé a prodal ji Anně Hadové, rozené z Pichlberka, za 850 zl. (r. 1655). Táž paní pořizujíc pak v roce 1670 o svém majetku, ustanovila, že vinice má připadnouti dědictvím dceři její Kateřině, manželce Jana Dětřicha z Rumerskirchenu, sekretáře při české komoře. Tak se i stalo.[46])

Kateřina Rumerskirchenová poručila vinici svému manželu, jenž roku 1681, jsa tehdáž sekretářem při dvorské komoře a císařským radou, prodal ji dru. Janu Krištofu Šambognovi, assessoru arcibiskupské konsistoře a děkanu právnické fakulty, za 950 zl. Šambogen užíval vinice, pokud byl živ; až spisem poslední vůle z roku 1696 zřídil za dědičku a tudíž další držitelku vinice svou sestru Rozínu, manželku Tomáše Geismüllera, měšťana Starého města. Rozína ovdověvši pak, pojala za muže *Jiřího Františka Lieba z Libenfelsu*, vrchního berního účetního, s nímž

[43]) Kniha viničná. AMP 2021, fol. 349, 352, 354.

[44]) Knihy viničné. AMP 2022, fol. 166; AZ Smíchov 41, fol. R. 1.

[45]) Knihy viničné. AZ Smíchov 41, fol. X. 4; AMP 2022, fol. 176.

[46]) Knihy viničné. AZ Smíchov 41, fol. R. 2; AMP 2023, fol. 71, 72; 2024, fol. 50, 426.

dožila roku 1719. Řečení manželé učinili dosti značný náklad na zvelebení vinice, dali v ní vystavěti *nový dům*, opravili ohradní zdi a zlepšili vinohrad i zahrady.[47]) Podle jejich příjmení vinice byla nazvána *Liborkou*.

Rozína Liebová chtějíc býti práva své rodině, poručila vinici Jiřímu Františku Liebovi, ale na závazek, že splatí dceři její Maximiliáně Stichové, rozené Geismüllerové, 950 zl. Na to Lieb r. 1720 prodal vinici Janu Václavu Hotovcovi z Husenic a Löwenhausu, děkanu Pražské kapitoly, za 2500 zl. R. Když o tři léta později řečený prelát zemřel, zdědili Líbovku jeho synovci Emanuel František Hotovec a Karel Kajetán Hotovec, za něž spravoval ji otec jejich Ignác Pavel. Došedše potom právních let, bratři Hotovcové prodali vinici Norbertu Hohenbergrovi, měšťanu Starého města, r. 1737.[48])

Dalším trhem z roku 1739 vinice Liebovská přešla v držení Daniele Josefa Pannagla, vikaristy při kostele sv. Víta v Praze. Týž kněz pamatuje na svou duši, učinil ji, jak napsal ve svém kšaftu, dědičkou vinice, to jest poručil Líbovku kapitole Svatovítské, aby ji prodala a z dílu peněz za ni ztržených vedla náklad na konání zádušních služeb božích. Podle toho ustanovení kapitola r. 1749 ujala vinici a zřídila k ní opatrovníka, kanovníka Jana Michala Hertsche, jenž v roce 1750 prodal ji kanovníku Františku Kazimíru Strachovskému ze Strachovic za 2300 zl. R.[49]) V rukou nového držitele, jenž postupoval v hodnostech, až roku 1769 stal se proboštem metropolitního kostela sv. Víta, zustala vinice do léta 1772. Za něho obytné stavení označeno bylo číslem popisným 9.

Probošt František Kazimír Strachovský prodal vinici, tehdáž již podle něho Strachovku nebo Strakovku zvanou, paně Kateřině Šmídové (r. 1772).[50]) Když potom změřovány byly pozemky pro Josefský katastr, shledalo se, že zahrada při Strakovce má míry $867^2/_6$ □ sáhu (čís. top. 143), pole vedle zahrady 6 jiter $67^2/_6$ □ sáhu (čís. top. 144), štěpnice v bývalé Topolce 617 □ sáhů (čís. top. 281), pole u štěpnice 1566 □ sáhů (čís. top. 282), zahrada v bývalé Malé Topolce $505^2/_6$ □ sáhu (čís. top. 283), pole u zahrady 880 □ sáhů (čís. top. 284). Všecky pozemky pospolu činily 8 jiter $1303^3/_6$ □ sáhu.

Po Kateřině Šmídové v držení Strakovky vystřídali se Vojtěch Náhlovský (r. 1785—1786), Karel Demartini, kominický mistr a měšťan Pražský (r. 1786—1788), Antonín Zarabara (r. 1788—1796), Antonie Strojetická ze Strojetic, rozená Nesslingerová ze Schelchengrabenu (r. 1796—1804), Vilém hrabě Caracciolo (r. 1804—1808), Donát Zimerman (r. 1808—1811), Josef Masner (r. 1811—1816), Václav svobodný pán Hennet, c. k. appellační rada (r. 1816—1820), Josef Hendl, majitel domu

---

[47]) Knihy vinič. AZ Smíchov 41, fol. R. 2 n; L. 14; N. 7—9; AMP 2024 fol. 426; 2025, fol. 19, 463.

[48]) Kniha vinič. AZ Smíchov 41, fol. N. 9; H. 3—7; H. 10; AA. 10.

[49]) Tamže fol. H. 11; AA. 11—16.

[50]) Kniha vinič. AZ Smíchov 42, fol. E. 2.

na Novém městě čís. pop. 291 (r. 1820), Kateřina Šiffrová, vdova po vrchním úředníku (r. 1820—1822), Karel Richter, hospodářský účetní v domě velkovévody Toskanského (od roku 1822), sirotci pozůstalí po Karlu Richterovi (do r. 1826), Ondřej Stadler (r. 1826), Antonín Purman (r. 1826—1830), Jan Kánský, bývalý majitel usedlosti v Hostomicích (r. 1830—1833), Václav Přeslička (r. 1833—1836), Magdaléna Kánská (r. 1836—1837), Jan Kliment Zobel, c. k. dvorní stavitel (od roku 1837).[51])

Majetník posléze řečený hodlal trvám založiti cihelnu na Strakovce, avšak brzká smrt († dne 6. února 1840) nedala mu dospěti k činu. Za jeho nástupců v držení vinice, Jana Zobla, doktora lékařství, Albiny Zoblové a Marie Zoblové, pozemky ke Strakovce náležité byly rozvrženy ve 13 parcel a popsány takto: pole o 1455 □ sáhách (čís. 802), pole o 30 □ sáhách (čís. 805), pole o 130 □ sáhách (čís. 806), pole o 1 jitru 135 □ sáhách (čís. 807), vinice o 110 □ sáhách (čís. 808), pastvina o 120 □ sáhách (čís. 809), pole o 110 □ sáhách (čís. 810), pastvina o 340 □ sáhách (čís. 811), pastvina o 35 □ sáhách (čís. 812), zahrada o 15 □ sáhách (čís. 813), zahrada o 195 □ sáhách (čís. 814), pastvina o 205 □ sáhách (čís. 815), pole o 6 jitrech 295 □ sáhách (čís. 816). Úhrn činil 8 jiter 1575 □ sáhů.

Od sourozenců Zoblových roku 1845 koupil usedlost Gustav Hoffman, majitel statku Těchobuze, jenž hned, jak ve Strakovku se uvázal, oznámil úřadům, že chce na poli u vozní cesty Šárecké založiti *cihelnu*. Ježto Dejvice byly v pevnostním okrají, c. k. ženijní úřad uložil Hoffmanovi, aby prve, než přikročí ke stavbě cihelenských budov, zavázal se reversem, že cihelnu zruší a svým nákladem všecky stavby odstraní, bude-li mu k tomu z vojenských důvodů dán rozkaz. Z knihovního vtělení reversu pak zvídáme, že Hoffman zbudoval na výrobu tašek a cihel tři pece, dvě zděné sušárny, příční stavení s přístěnkem vzadu a kůlnu na sušení cihel. Budovy ty zabíraly 445% □ sáhu půdy. Než buď že tovární podnik nevedl se hned tak, jak původce jeho očekával, buď že Hoffman potřeboval peněz na splacení svých dluhů, roku 1847 prodal on Strakovku s cihelnou Františku Braunovi, vrchnostenskému hospodářskému radovi, za 16.000 zl. Přitom za cihelnu bylo počítáno 6000 zl.[52])

František Braun byl majitelem nejen Strakovky, ale i jiných usedlostí a pozemků na blízku Dejvic. Tuto stačí jmenovati polnost jeho *Pekařku* zvanou, ležící na Šárce vedle Špitálky a Santinky.[53]) Zůstaviv si konečně jen Strakovku a Pekařku Braun způsobil, že řečená polnost stala se příslušenstvím Strakovky. Po něm vlastníky Strakovky i Pekařky byli: Vincenc Kostelecký, doktor lékařství (r. 1871—1890), Eleonora Küffrová z Asmannsvilly (r. 1890—1894), Albert rytíř Küffer z Asmanns-

[51]) Knihy vinic. AZ Smíchov 42, fol. E. 4—17; 43, fol. 34 nn., 146, 150, 153, 157, 181 n., 185, 204, 245, 288, 364, 375.

[52]) Tamže fol. 85, 288, 390, 410, 421.

[53]) Kniha pozemk. OS Smíchovského 25, fol. 127 nn., 130, 150, 154.

villy a Fridrich rytíř Küffer z Asmannsvilly (r. 1894—1902), Albert rytíř Küffer z Asmannsvilly, Rudolf rytíř Küffer z Asmannsvilly a Alice Negruszová, rozená Küffrová (od roku 1902).[54]) Od majitelu posléze řečených v roce 1907 Richard rytíř Klenka z Vlastimilu koupil dům čís. pop. 14 a některé pozemky.[55]) Tím ubyl usedlosti starý základ; i je třeba postaviti její další dějiny pod nové záhlaví.

Aby vývoj usedlosti Strakovky byl patrný, a historie součástek jejích mohla býti dopovědena, uvádíme řadu viničných pozemků, jejichž spojením Strakovka vznikla a vzrostla.

a) *Bývalá vinice Kozlovka.*

Z vinice, jež měla míry 7 *strychů*, platila se ročně 1 kopa 24 groše k nejvyššímu komornictví. Držitel její Jakub Kozel z Peclinovce, měšťan Starého města (r. 1605—1636), byl také majitelem vinic níže jmenovaných, Topolky a Koutské.[56]) Po něm vinice náležely Jakubu Welkrovi, měšťanu Starého města (r. 1636—1646), *Hendrychu Volfu hraběti Berkovi Hovorovi* (od roku 1646).[57])

b) *Bývalá vinice Topolka.*

Byla o 3 stryších půdy, z nichž majitelé dávali 36 grošů ročního platu k nejvyššímu komornictví. Po Jakubu Kozlovi z Peclinovce (r. 1605 až 1636) vystřídali se v držení Topolky Jakub Welker (r. 1636—1646) a *Hendrych Volf hrabě Berka Hovora* (od r. 1646).

c) *Bývalá vinice Koutská.*

Měla míry 2 *strychy*, z nichž roční plat 24 grošů vycházel k úřadu nejvyššího komornictví. Od Matěje Koutského z Jenštejna, bývalého komorníka při deskách zemských, r. 1622 koupil ji Jakub Kozel z Peclinovce s manželkou svou Annou.[58]) Dalšími majiteli jejími byli Jakub Welker (r. 1636—1646) a *Hendrych Volf hrabě Berka Hovora* (od roku 1646).[59])

d) *Bývalá vinice Malá Topolka.*

Zabírala $1^1/_4$ *strychu* půdy, z něhož bylo ročního platu 15 grošů k úřadu nejvyššího komornictví. Držitel vinice Daniel Pfendner (od roku 1609) nebyl trvám osoba rozdílná od Daniele Věřínského,[60]) od něhož

[54]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 14.
[55]) Tamže vložka 268.
[56]) Viz v prvém díle na str. 230 n.
[57]) Knihy vinič. AMP 2021, fol. 349 nn.; 2022, fol. 166.
[58]) Knihy vinič. AMP 2020, fol. 424; 2021, fol. 238.
[59]) Knihy vinič. AMP 2021, fol. 349 nn.; 2022, fol. 166.
[60]) Viz v prvém díle na str. 229.

potom po roce 1630 touž vinici koupil Matěj Lichtenberger z Lichtenberka. Po smrti téhož Matěje vdova jeho Kateřina, rozená Lilienblatová z Lilienberka, r. 1646 prodala Malou Topolku, tehdá již v štěpnici obrácenou, *Hendrychu Volfu hraběti Berkovi Hovorovi*, za 80 zl.[61])

e) *Pole Pekařka.*

Skládalo se z pozemku dvou bývalých vinic, Dolejší Pekařky a Nelerovské, které v jedno spojil *Jáchym Ludvík Dumpf*, měšťan Hradčanský, roku 1718.

1. *Bývalá vinice Markvartka čili Dolejší Pekařka.*

Byla o 10 *stryších* půdy, z nichž platilo se k proboštství dvé kop grošů ročně. Název Markvartka upadal v zapomenutí, když po roce 1609 za dlouhou dobu majitelem vinice byl Jakub Manner, *pekař* a měšťan Starého města.[62]) Podle jeho řemesla počali vinici říkati *Pekařka* a na rozdíl od jiné vinice Mannerovy, která byla výše na Šárce, jmenovali ji Dolejší Pekařkou.

Manner v pozdních letech svého života stal se městským porybným a užíval šlechtického přídomku z Frankenberka. Když zemřel, vznikl spor o majetek po něm zůstalý mezi syny z prvního manželství, Jakubem a Martinem, a mezi macechou jejich Annou, rozenou Florinovou z Lamštejna, a jejím synem Rudolfem. Ve sporu tom vinice Dolejší Pekařka byla přisouzena synu Rudolfu r. 1646. O sedm let později poručníci Rudolfa Mannera prodali ji Matouši Ondřeji Podhorskému z Klarštejna, komorníku při deskách zemských a písaři starostenského úřadu tamže, za 400 zl. R.[63]) Tehdáž po válce díl pozemku byl ladem, a viničný *lis* ležel v sutinách.

Po smrti Matouše Ondřeje Podhorského vinici zdědili jeho děti, načež syn Antonín s ostatními dědici r. 1665 prodal ji Václavu Jiřímu Kolínskému, mydláři a měšťanu Nového města. Nový majitel Pekařky byl velký dlužitel peněz; i musil o úrodu vinnou děliti se se svými věřiteli. Ježto nedával roční pozemkový plat, jak náleželo, probošt Jan Ignác Dlouhoveský chtěl jej vyzouti z vinice (r. 1676). Konečně Kolínský vyhledal k vinici kupce Jana Jiřího Halánka, měšťana Starého města, jenž splatil za ni hotovými penězi dluhy Kolínského (r. 1680).[64])

Jan Jiří Halánek zůstal majitelem vinice, jež byla dílem skutečnou vinicí, dílem štěpnicí a zelinářskou zahradou, až do smrti. Při dělení jeho pozůstalosti Dolejší Pekařka připadla dcerám, Terezii, provdané Hanišové, a Alžbětě; že však sestry chtěly se děliti o peníze, prodaly

[61]) Knihy vinič. AMP 2022, fol. 176; AZ Smichov 41, fol. X. 4.
[62]) Viz v prvém díle na str. 343 n.
[63]) Kniha dlužní AMP 2235, fol. 298 nn.; kniha vinič. AK (IX) fol. 126.
[64]) Tamže fol. 155, 162 n., 204, 215, 219, 224, 242.

vinici matce své Dorotě, provdané již Zatočilové, r. 1700. V témž roce pak od Doroty koupil ji Jan František Windisch z Aschenfeldu, měšťan Menšího města, za 1300 zl. Z příčiny nám neznámé Windisch r. 1701 uprchl z města, nespokojiv své věřitele, Dorotu Zatočilovou a Jana Antonína Vogta, účetního radu při české komoře a souseda na předměstí Panny Marie pod řetězem. I byla vinice jeho dána v dražbu, po níž koupil ji řečený Vogt za 930 zl. (r. 1705). Potomním odkazem téhož Vogta vinice spadla na dceru Alžbětu, choť Melichara Josefa Hlavy, hudebníka při kostele sv. Víta (r. 1711). Manželé posléze řečení prodali ji v roce 1717 *Jáchymu Ludvíku Dumpfovi*, měšťanu Hradčanskému.[65])

2. *Bývalá vinice Neherovská čili Jelínka.*

Měla míry 10 *strychů*, z nichž roční plat 2 kop grošů vycházel k proboštství. Držitel její Jiří Neher z Nehrlinku, měšťan Menšího města,[66]) byl pro účastenství ve vzpouře proti králi Ferdinandovi II. odsouzen všeho jmění (r. 1624). Z té příčiny probošt Šimon Brosius ujal jeho vinici. Brzy potom založili Nehera jeho přátelé, tak že mohl nabídnouti proboštovi výkupné a smluviti se s ním o přijetí vinice nazpět.[67]) Když pak v roce 1627 Neher činil přípravy na odchod z vlasti pro náboženství, prodal vinici Melicharu Kobrovi, měšťanu Menšího města, za 1500 kop gr. Kober splatil mu jen částku trhové sumy; poznav pak nemožnost toho, aby vinici udržel, postoupil ji trhem Janu Drbalovi, měšťanu Starého města, v 900 kop gr. (r. 1632). Po smrti Jiřího Nehera vdova jeho Eva provdala se za Ondřeje Müllera, měšťana Dražďanského. Ježto ani v roce 1636 nebylo jí za vinici doplaceno, vypravila manžela svého do Čech, aby zakročil proti dlužníkům. Müller přednesl žádost strany nedoplacených peněz proboštu Brosiovi, a když bylo mu řečeno, že jednání o to se prodlouží, »oznámil, že nemůže do skončení býti přítomen jako člověk po světě pracující,« i prosil, aby za plnomocníka jak Evy někdy Neherové a již Müllerové tak jeho k zisku a ztrátě na místě nich zapsán byl Martin Tyc, měšťan Menšího města.[68])

Po Janu Drbalovi majiteli vinice Neherovské byli Kašpar Malý, měšťan Menšího města (od roku 1636), Kašpar Malý, řezník, a Anna Kateřina Malá, děti Kašparovi (do roku 1652), Adam Jiří Kohábek, měšťan Menšího města (od r. 16 2), Ferdinand František Kohábek, chirurg a měšťan Menšího města, syn Adama Jiřího, jenž zprvu měl vinici do spolku s macechou, potom sám jediný (r. 1664—1687), Augustin Pichler, účetní při úřadě zemského stavovského výboru a měšťan Menšího města (od roku

---

[65]) Kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 44, 87, 91, 222; kodex AK LXVII., 2. fol. 1, 18 nn., 75 n.

[66]) Viz v prvém díle na str. 341 n.

[67]) *Bílek*, Dějiny konfiskací str. 1005.

[68]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 5, 37; kniha zápisní AK (VII) fol. 45.

1687).[69]) Po majetníku posléze řečeném zdědila vinici dcera Františka Josefa, manželka Jiřího Michala Lemayera z Malého Grünberka (r. 1707). Z jejího odkazu pak Neherka čili, jak tehdáž nejspíše podle domu někdy Pichlerova se říkalo, Jelínka připadla synu Janu Michalu Lemayerovi, za nějž, protože neměl let, řídil ji otec jeho Jiří Michal (r. 1715—1718). V roce 1718 koupil ji po dražbě *Jáchym Ludvík Dumpf*, měšťan Hradčanský,[70]) a přidružil ke své vinici Dolejší Pekařce.

Spojené vinice, Dolejší Pekařku a Neherovskou, Jáchym Ludvík Dumpf roku 1721 postoupil svému synu Janu Adamu Dumpfovi, měšťanu Nového města.[71]) Potom trhem, jenž sjednán byl v roce 1740, od mladého Dumpfa ujala je Marie Františka, manželka Martina Antonína Baumana, měšťana a přísedícího desítipanského úřadu ve Starém městě. Když o dvě léta později řečená paní zdědila po svém manželu usedlost Kotlářku rozšířila pozemkovou oblast její o spojené vinice Dolejší Pekařku a Neherku. V témž roce 1742 vinice utrpěly hrozně od vojska, a pěstování vinné révy v nich vzalo za své. Jak jsme již svrchu pověděli, byly obráceny v pole, jemuž stručně říkáno *Pekařka*. Zůstala pak Pekařka po 68 let příslušenstvím usedlosti Kotlářky. V té době majiteli jejími byli Marie Františka Baumanová, vdova po Martinu Antonínu (r. 1742—1752), Marie Terezie Grünerová, dcera Marie Františky Baumanové (r. 1752—1754), Jan František Grüner, měšťan Hradčanský, syn Marie Terezie právě jmenované (r. 1754—1769), Antonín Andres, měšťan Menšího města (r. 1769—1791), Rozína, manželka Antonína Andresa (r. 1791—1795), Jan Andres, syn Antonínův (r. 1795—1808), Josef Sacher (r. 1808—1810), Florián Sacher, syn Josefův (r. 1810).[72]) Z nich Florián Sacher sotva ujal dědictví po otci, odhodlal se ke zcizení polnosti Pekařky. Prodal ji Františku Paulovi, držiteli usedlosti Fišerky, za 13.750 zl. V trh zahrnuty byly také věci hospodářské, zejména polní úroda, dvě volů, vůz, brány, 30 kop otepí slámy.[73])

Odtud počínaje pole Pekařka po 44 léta příslušelo k usedlosti Fišerce. Jeho majiteli tudíž byli: František Paul (r. 1810—1812), Václav Bajer, měšťan Pražský (r. 1812—1837), Jan Lokola, měšťan Pražský (r. 1837—1846), děti Jana Lokoty Jiří, Fridrich a Josefa (r. 1846—1847), František Braun, vrchní hospodářský rada (r. 1847—1849), František Hrubý, továrník hedvábného zboží v Praze (r. 1849—1852) a František Braun, prve jmenovaný, jenž koupiv Pekařku po dražbě, v roce 1854 připojil ji k usedlosti Strakovce.[74])

[69]) Knihy vinič. AK (IX) fol. 64, 78, 334; AMP 2021, fol. 334 n.

[70]) Kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 116, 118; listina AK CXXX, 1.

[71]) Kniha vinič. AZ Smíchov 38, fol. 146; listina AK CXXX, 1.

[72]) Kniha vinič. AZ Smíchov 38, fol. 149, 124, 126, 129, 252, 257; kniha pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 90, 155, 158.

[73]) Kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 354.

[74]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 39 fol. 336; kniha vinič. AZ Smíchov 43, fol. 305 nn.; kniha pozemk. OS Smíchovského 25, fol. 90 n., 127 nn., 130, 152.

206. *Usedlost Strakovka s domy čís. pop. 164 a 165.*

Dějiny usedlosti Strakovky dovedli jsme v předešlém odstavci až k roku 1907, kdy její dílčí držitelé Albert rytíř Küffer z Asmannsvilly, Rudolf rytíř Küffer z Asmannsvilly a Alice Negruszová, rozená Küffrová, odprodali dům čís. pop. 14 a s domem některé pozemky. Při usedlosti zbyl ještě větší díl pozemků a domy čís. pop. 164 a 165. Majiteli tohoto dílu a obou řečených domů zůstali svrchu řečení dílčí držitelé do roku 1908, načež trhem vlastnictví přešlo na společníky Emila Reisra a Roberta Reisra.[75])

207. *Bývalá vinice Gehlovská* (na Dejvicku).

Měla míry 2 *strychy* a byla již »na pole rozdělána«, když ji v roce 1617 Baltazar Tyliš, řezník a měšťan Menšího města, koupil od Jana Jakuba Königa z Königsfeldu, císařského komorníka.[76]) Po smrti řečeného Baltazara r. 1624 držela pozemek vdova jeho Mariana, majitelka krčmy Sárecké. Zmínka o tom ve vinič né knize komornické je poslední písemnou pamětí o bývalé vinici Gehlovské.[77]) Mezi lety 1649—1713 pozemek připadl k *proboštství*. Roční plat z něho, náležitý k úřadu nejvyššího komornictví, nebyl úřadu tomu dáván tuším již od roku 1620.

208. *Bývalá vinice Mylnerovka.*

Zabírala 7 *strychů* půdy, z nichž roční plat vycházel k úřadu nejvyššího komornictví.[78]) Roku 1612 zmocnil se pozemku probošt Jiří Berthold Pontán, maje omylem za to, že bývalá vinice vznikla na půdě Pražského proboštství a že tudíž spolu s jiným statkem Melichara Geislamra, kterýžto statek byl na půdě Pražského proboštství na Šárce, propadá jemu. Poněvadž přehmatu nikdo neodporoval, pozemek bývalé vinice zůstal při *proboštství*. Tak se stalo, že úřad komornický připraven byl jednak o důchod ročního platu 1 kopy 24 grošů jednak o vrchní právo nad pozemkem. Probošt Pontán nemeškal obrati k pozemku, jenž zorán byv na pole, vykazoval 132 záhony, nájemce Jana Fridricha Dyrinka, měšťana Menšího města, na dobu 10 let (1612—1622).

Za vzpoury r. 1619 páni stavové odňali pole od proboštství a dali svolení nejvyšším úředníkům a soudcům zemským, aby je prodali. Za kupce přihlásil se nájemce Jan Fridrich Dyrink; i uzavřel trh o pole v roce 1620. Ale když potom české povstání bylo přemoženo, musil on pole vrátiti proboštu Šimonu Brosiovi z Horštejna,[79]) jenž v roce 1622 pronajal je Janu Reinhardu Hildprandtovi, účetnímu radovi při české komoře, do

[75]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 14.
[76]) Viz v prvém díle na str. 231 n.
[77]) Kniha vinič. AZ Smichov 41, fol. M. 1.
[78]) Viz v prvém díle na str. 232.
[79]) DZ větší 140, fol. F 30; 193, fol. E 3. *Bílek*, Dějiny konfiskací str. 1001.

12 let. Dalším nájemcem téhož pozemku byl Jan Gantin z Brandenburka, vrchní vojenský strážmistr, do spolku se synem Šimonem Tadeášem (r. 1637—1649). V nájemném platě, jejž probošti ukládali, znamenati jest náhlý vzestup a potom pokles; neboť kdežto Dyrink měl povinnost dávati ze zákonu ročně 1 kr. 2 den., Hildprant platil 6 kr. a Gantinové po něm 4 kr.[80]) V roce 1649 ohlásil probošt Jan František Rasch, že nesvoluje k dalšímu nájmu, ale přidává pole ke svému dvoru.

Na omylech spočívá, co napsáno jest o bývalé vinici Mylnerovce ve viničné knize komornické z roku 1680: »Jan Fridrich Dyrink držel kus pole 4 strychy vedle pole Marianny Tylišové se strany jedné a vedle pole Voldřicha Rabštejnského z druhé strany, dávaje) plat 48 gr. Však po minulé rebelii pan probošt kostela hradu Pražského pravíce, že to pole jemu náleží, jest se ho prý ujal, a posavad o to jemu žádný nic neříkal.«[81]) Pole, jež Dyrink koupil od nejvyšších úředníků a soudců zemských, nebylo o 4 stryších, nýbrž mnohem větší; Dyrink nedával z něho plat k nejvyššímu komornictví, protože mu bylo prodáno za dědinu svobodnou; probošt Šimon Brosius ujal se pozemku po soudním rozhodnutí, a ne pod záminkou, že pozemek mu náleží.

209. *Bývalá vinice Mičanka.*

Vše, co jsme pověděli o bývalé vinici Mylnerovce k letům 1612 a 1649, platí též o bývalé vinici Mičance, jež měla míry $7^1/_2$ *strychu.*[82]) Z vůle proboštů jejími nájemci byli Adam Brejcha Blatenský, hejtman úřadu nejvyššího purkrabství (r. 1612—1622), Tobiáš Kalicher, bývalý dvorní nákupčí (r. 1622—1632), Jan Gantin z Brandenburka, vrchní strážmistr při pluku Wildberském, do spolku se synem Šimonem Tadeášem (r. 1637—1649).[83]) Nájemná dědina držela 130 záhonů.

210. *Bývalá vinice Gensovská.*

Měla míry $3^1/_2$ *strychu*, z nichž dávati bylo 42 groše ročního platu k úřadu nejvyššího komornictví. V roce 1626 Jan Synek, syn Tomášův, prodal ji *Valentinu Gensovi*, měšťanu Menšího města, za 900 kop gr.[84]) Za nového držitele pozemek viničný byl dílem zahradou, dílem polem. Po smrti Valentina Gense připadl vdově jeho Anně a dcerám Kateřině a Voršile. Vdova Anna odváděla z něho roční plat do roku 1641; potom buď ona nebo dcery její zůstavily zahradu a pole poustkami. Ještě roku 1680, kdy byla založena nová viničná kniha komornická, písař knihy poznamenal o bývalé vinici, že je od dědiců Gensových opuštěna, a žád-

[80]) Kniha zápisní AK (VI) fol. 15, 22, 36.
[81]) Kniha vinič. AZ Smichov 41, fol. M. 1.
[82]) Viz v prvém díle na str. 234, 314.
[83]) Kniha zápisní AK (VI) fol. 17, 26, 36.
[84]) Kniha vinič. AMP 2021, fol. 77.

ný plat z ní nedochází.[85]) Podle práva bylo již tehdá pokládati ji za propadlou. I máme za to, že pozemek bývalé vinice přiražen byl konečně k pozemkům *komornického dvora* v Dejvicích.

211. *Bývalá vinice Duchoslavka.*

Od Jana Berana jinak Duchoslava,[86]) střelce při branách hradu Pražského, r. 1625 vinici s hájem koupil Adam Fridrich Fric z Nového Dubu za 800 kop. gr. Zápis toho trhu[87]) je poslední zvěstí o Duchoslavce. Ježto v pozdější době pozemek bývalé vinice i háj k ní někdy příslušný náležely *proboštství*, jest za to míti, že Fric buď smluvil se s proboštem o postup vinice anebo zůstavil ji nezřízenou, tak že probošt jako pozemkový pán směl se v ni uvázati. Aby soukromý držitel vinice se odřekl, k tomu pohnutka mohla vzejíti jednak ze zpustošení vinice za války, jednak z nemožnosti nebo veliké obtíže dávati z ní roční plat, jenž činil více než 9 kop gr. Jinak ani nepřekvapuje, že vinohrad na stráni obrácené k severu dlouho nepotrval.

212. *Bývalá vinice Srbovská.*

Po smrti Štěpána Špéra, měšťana Nového města,[88]) držela vinici vdova jeho Saloména. Ježto nebožtík Špér složil jen díl trhových peněz za vinici, bylo vdově hospodařiti s každým grošem, aby mohla dopláceti podle úmluvy. Roku 1631 žalovala na ni předešlá majitelka Alžběta Žemličková, že zadržuje roční gruntovní peníze a přitom vinici neslušně pustoší. »Háje posekati dala a domů vozila, grunt na nejvyšší (míru) spustila, tyčky popálila a nemálo škod zdělala. K porovnání stran byli od probošta Šimona Brosia zřízeni dva sousedé Staroměstští, Petr Mělnický ze Sonenštejna a Linhart Vilík, kteří svou přímluvou u Alžběty Žemličkové toho dovedli, že slevila Saloméně 10 kop gr. gruntovních peněz r. 1632.[89]) Jak se podobá, další zpustošení vinice za války a z míry velký pozemkový plat 4 kop grošu ročně byly příčinou, že Saloména Špérová postoupila vinici k *proboštství*.

213. *Usedlost Zlatnice čís. pop. 56.*

Má jméno po *zlatníku* Gabrieli Geltenhaurovi, který byl jejím držitelem v letech 1660—1690. Však tehdáž pozemkové příslušenství Zlatnice nebylo tak veliké, jako je nyní. Přestávaloť na půdě tří bývalých vinic, *Cyrusku*, *Kohoutky* a *Branické*; kdežto potom v roce 1704 tehdejší držitel Zlatnice Jan Jiří Landschritz přikoupil vinici *Kožešnici*, a ještě

[85]) Kniha vinič. AZ Smíchov 41, fol. T. 1.
[86]) Viz v prvém díle na str. 247 n.
[87]) Kniha vinič. AK (II) fol. 207, 209.
[88]) Viz v prvém díle na str. 248.
[89]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 33.

později, totiž v roce 1738, Jan Antonín Ježek, majitel Zlatnice o Kožešnici rozšířené, připojil vinici svou Zákovku, jež skládala se ze tří bývalých vinic, *Hrůzovské, Strnadky* a *Fechnerky*. Kromě toho přibylo koupěmi několik kusů země. V novější době vedena jest na Zlatnici také živnost hostinská.

Ježto základem usedlosti byla vinice Cyruska, vycházíme v popise od řečené vinice.

a) *Bývalá vinice Cyruska.*

Cyruska skládala se z vinice o 6 *stryších* a tří jiných pozemků, jejichž míra není oznámena. Držitel Cyrus Štipink z Lichtenfelsu, měšťan Menšího města,[90]) platil z vinice a z břehu, kdež kopal břidlici na zkypření viničné půdy, 1 kopu 19 grošů, z obracedla čili pozemku u lisu 16 grošů a z poloviny háje 1 kopu 30 grošů; celkem tudíž 3 kopy 5 grošů. Plat ten vycházel proboštovi. V roce 1621 Cyrus Štipink koupil druhou polovici háje od Václava Branického, mlynáře Na posledním penízi,[91]) čímž platební povinnost jeho k proboštství vzrostla do 5 kop 35 gr.

Po trhu učiněném v roce 1625 nástupcem Štipinkovým v držení Cyrusky stal se Valentin Gense, měšťan Menšího města.[92]) Jemu vešlo ve známost, že majitel vinice Kohoutky, Havel Branický, nemá zápisu na stráň mezující s vinicí Cyruskou; i počal mu právo k ní upírati a sobě ji vlastniti. Když věc vznesena byla na pozemkového pána, probošt Šimon Brosius zjednal tři hodnověrné osoby, Jakuba Kozla z Peclinovce, měšťana Starého města, Matiáše Zablatského, měšťana Menšího města, a Prokopa Tendlera z Dalkovic, obyvatele ve Starém městě, aby sporné strany vyslechli a právo jejich ke stráni ohledali. Podle toho, co řečení komisaři vyšetřili, bylo pak rozhodnuto, »že takový spor pan Valentin Gense bezpotřebně před sebe vzal a touž věcí JMt pána zbytečně zanášel«. Rozsudek, zapsaný do viničné knihy proboštské r. 1630, má toto znění: »Poněvadž z průvodův, světkův i očistého spatření gruntu pana Havla Branického to jest se vyhledalo a našlo, že týž grunt viničný s tou strání a stromovím na ní vzrostlým až k stezce vedle vinice pana Valentina Gense tím právem, jak jsou toho předkové jeho pokojně drželi a užívali, on také pan Havel Branický týmž způsobem užívati moc měl: probošt Šimon Brosius Havla Branického, jeho dědice a budoucí při též stráni se vším stromovím na ní vzrostlým (však aby touž stráni nepodkopávali ani jinšímu podkopávati nedopouštěli) dle pouhé, starobylé a zvyklé spravedlnosti jejich, tak jakž předešlí držitelové pokojným let vydržením toho bez překážky užívali, zůstavovati ráčí . . .; té pak stezky, která obě ty vinice dělí, jedna i druhá strana jak předešle od starodávna tak i ještě nyní společně a sousedsky užívati mají.«[93])

[90]) Viz v prvém díle na str. 248 nn.
[91]) Kniha vinič. AK (II) fol. 229, 234.
[92]) Knihy vinič. AK (II) fol. 174; AMP 2021, fol. 76.
[93]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 26 n.

Po smrti Valentina Gense vinice připadla vdově jeho Anně a dcerám Kateřině a Voršile. Když pak vdova Anna Gensová zemřela, řečené dcery její r. 1649 prodaly Cyrusku Zachariáši Plauerovi, měšťanu Menšího města, za 1000 zl. R. O deset let později koupil ji od Plauera Matouš Ferdinand Sobek z Bílenberka, opat kláštera sv. Mikuláše ve Starém městě Pražském, jak se praví v zápise, pro dotčený klášter; avšak majetkem klášterním vinice zůstala jen na krátce, pokud Sobek byl ještě opatem. V roce 1660, kdy stal se biskupem diecése Královéhradecké, postoupil on Cyrusku Františku Albrechtu a Kašparu Felixi, bratřím šlechticům Manerbiům z Mantovy, kteří hned toho roku prodali ji *Gabrieli Geltenhauerovi*, zlatníku. [94])

b) *Bývalá vinice Kohoutka.*

Z vinice Kohoutky, jež měla míry $2^1/_2$ *strychu*, držitel její Mikuláš Kuchař Krumlovský, měšťan Starého města,[95]) dával ročního platu k proboštství 33 groše. Když on před rokem 1629 zemřel, pořízení o majetku svém neučiniv, probošt Šimon Brosius ujal vinici a prodal ji Havlu Branickému, obyvateli v Menším městě, za 290 kop gr. (r. 1629).[96]) Ze sporu, jejž proti novému majiteli vinice zdvihl soused jeho Valentin Gense, dovídáme se, že ke Kohoutce příslušela stráň, stromovím zarostlá, kterou i Branický i předchůdci jeho drželi bez zápisu. Gense dělal si právo ke stráni; než po vyšetření věci r. 1630 rozhodl probošt Brosius, že stráň má zůstati Branickému a jeho nástupcům, poněvadž kdo by jiný k ní právo měl, léta již promlčel. [97])

Po smrti Havla Branického vládla vinicí Kohoutkou a vinicí Branickou, o níž jednáme níže, vdova Lidmila Kateřina Branická. Z její vůle pak vinice připadly vnukům, sirotkům Linzerovým. Od poručníků sirotků právě jmenovaných koupil je *Gabriel Geltenhauer*, zlatník r. 1659.[98])

c) *Bývalá vinice Branická.*

Zabírala 3 *strychy* půdy, z nichž roční plat, k proboštství povinný, činil 36 grošů. Držitelka vinice Lidmila Plzenská, vdova po Tomáši Strejčkovi, měšťanu Menšího města, provdala se roku 1617 za Zachariáše Albrechta, měšťana téhož města, i dala mu připsati vinici. Potom však v roce 1626 jsouc již zase vdovou, prodala vinici Havlu Branickému, obyvateli v Menším městě, za 292 kopy gr.[99]) Branický r. 1629 přikoupil vinici Kohoutku a pokud bylo možno, obě vinice sjednotil. Jak se podobá, konal on dobré služby proboštu Eliáši Albrechtu Kolbiovi; neboť z vůle

[94]) Tamže fol. 108, 139, 142.
[95]) Viz v prvém díle na str. 250.
[96]) Knihy vinič. AK (IX) fol. 19; AMP 2021, fol. 156.
[97]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 26 n.
[98]) Tamže fol. 137.
[99]) Knihy vinič. AK (II) fol. 230; AMP 2021, fol. 155.

téhož probošta v roce 1645 osvobozen byl na dobu šesti let od dávání platu z vinic.[100]) Vdova jeho Lidmila Kateřina poručila vinice svým vnukům, sirotkům Linzerovým, od nichž koupil je *Gabriel Geltenhauer*, zlatník, za 420 zl. R. (r. 1659).[1])

Tři vinice v jedno spojené, Cyruska, Kohoutka a Branická, byly pak podle řemesla jejich majitele zvány *Zlatnici*.

Po smrti Gabriele Geltenhaura dědici statku jeho r. 1691 smluvili se tak, že dcera Anna Kateřina přijala za svůj díl vinici Zlatnici. Táž Anna Kateřina byla provdána za Kornelia Haňasa, zlatníka a měšťana Menšího města; i připustila jej za spolumajitele řečeného podílu. V roce 1694 manželé Haňasovi prodali Zlatnici Jiřímu Václavu Sebaldu Voitländrovi, zlatníku a měšťanu Starého města, za 700 zl.[2]) Ve spise trhové smlouvy jmenovány jsou příslušenstvím vinice háj, břidličný lom, louže, *lis* a pec.

Dalšími držiteli Zlatnice byli Hendrich Fridrich hrabě z Guttenštejna, JMCské komoří a hejtman Starého města, jenž zjednal si ji koupí od Jiřího Václava Sebalda Voitländra r. 1699, Jan Václav hrabě z Guttenštejna, generál polní strážmistr a velitel pěšího pluku, syn a dědic Hendricha Fridricha prv jmenovaného (do roku 1704), *Jan Jiří Landschritz*, měšťan Menšího města (od r. 1704).[3]) Majitel posléze řečený přikoupil v témž roce vinici *Kožešnici*.

d) *Bývalá vinice Kožešnice.*

Prostírala se na pozemku, jehož míra kladena byla na roveň 6 *strychům*, avšak soudě z ročního platu 1 kopy 24 grošů činila o strych více. Plat z pozemku odvozován byl k proboštství. Asi v roce 1627 Martin Lepšil jinak Vaterunser, pekař a měšťan Menšího města,[4]) prodal vinici nevyžádav si k tomu svolení od probošta Šimona Brosia z Horštejna. Pro takovou nevážnost k pozemkovému pánu vzešly jemu i jeho nástupci nemilé následky. Probošt vyčkal dobu dvou let, načež zvedl se do vinice, »protože ji Lepšil bez vědomí jeho prodal, a kdo ji koupil, po dvě léta ji pustošil, štěpy mezníky posekati dal a (vinici) téměř na hlavu spustil.« Od Brosia pak ztržil ji Petr Pens, soused Menšího města u Panny Marie pod řetězem, za 400 zl. R. (r. 1629).[5]) Spolumajitelkou vinice byla manželka Pensova Johanka, jež potom ovdověvši pojala za muže Kašpara Vernera. Po Johance Vernerové, podruhé ovdovělé, vinice odumřela, protože ji nikomu neporučila. I ujal ji probošt Jan František Rasch a prodal Jiřímu Slavatovi, obyvateli v Menším městě za 100 kop gr. (r.

[100]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 20.

[1]) Tamže fol. 137.

[2]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 369, 378.

[3]) Listina AK C. 19; kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 66.

[4]) Viz v prvém díle na str. 2 1 n.

[5]) Knihy vinič. AK (II) fol. 232; (IX) fol. 23; AMP 2021, fol. 204.

1653). Pokles trhové sumy přičísti jest pohromě, jakou vinice vzala za války. Po Slavatovi držiteli jejími byli Martin Vojtěch Koppenmaller, měšťan Hradčanský (r. 1672—1673), Kryštof Payer, *kožešník* a měšťan Menšího města (od r. 1673), Kateřina vdova po Kryštofu Payerovi (do roku 1680), Jiří František Richthammer, *kožešník* a měšťan Menšího města, tušímzef Payerův (od r. 1680), Albrecht Václav Hlošek ze Žampachu, hejtman hradu Pražského (do roku 1693), sirotci po Albrechtu Václavu Hložkovi právě řečeném (r. 1693), Vilém Josef Zpěváček, měšťan Menšího města (r. 1693—1695), Eliáš Václav Schretter, kapelník při kostele sv. Víta a měšťan Hradčanský (r. 1695—1704).[6])

V té době Kožešnice skládala se z viničky, při níž bylo staré pusté *stavení*, štěpnice a pole. Schretter chtěje viničku a štěpnici lépe ohraditi, žádal probošta Jana Ignáce Dlouhoveského, aby mu prodal *strych pole* »od dávných let ladem ležícího«, kteréžto pole zasahovalo do vinice. Na to probošt buď sám ohledal pozemek anebo dal si o něm podati zprávu od svého hejtmana v Dejvicích a když se ujistil, že je to »pole plaché, kamenité, i na škodách skrze vypasení od zlých lidí (a) od jiných polí panských vzdálené«, postoupil je Schrettrovi za roční plat 15 grošů, r. 1699.[7]) O ten peníz tudíž zvětšil se pozemkový úrok z vinice. Schretter pak opravil viničné stavení. V roce 1704 prodal on Kožešnici se vším příslušenstvím *Janu Jiřímu Landschritzovi* za 550 zl. R.[8])

Zlatnice o Kožešnici rozšířená měla míry 20 strychů a více, Landschritzovi, když roku 1706 chtěl ji pěkně ohraditi, tak aby plot pokračoval v rovných čarách a byl u cesty, překáželo proboštské pastviště pod Kožešnicí. I přednesl věc proboštu Danieli Josefu Majerovi, prose za to, aby směl *pastviště*, sáhající od vozní cesty k dubovému hájku, beztoho pusté, přivtěliti ke své vinici. K tomu probošt svolil za roční plat 2 kop 20 grošů (čili 2 zl. 43 kr. 3 den.), o němž poručil, aby dáván byl do důchodu Dejvického.[9])

R. 1707 Jan Jiří Landschritz oznámil arcibiskupské konsistoři, že má úmysl vystavěti na Zlatnici *kapli sv. Trojice*, obecenstvu přístupnou. Ježto sliboval starati se o to, aby svatyně v dobrém stavu byla zachovávána, a zavázati své nástupce v držení vinice, aby rovněž tak pečovali o kapli, duchovní úřad dal mu ke stavbě svolení. Za staveniště bylo vyhlédnuto místo u cesty, kdež schází se ke dvorci bývalé Cyrusky. Stavitel kaple učinil základnou její lichoběžník, sestrojený z rovnostranného trojúhelníka, jehož východní úhel je seříznut, tak že kaple jeví se hranolem o čtyřech stranách. Když v roce 1708 byla zbudována, Landschritz vydal revers na ujištěnou, že jak on tak budoucí majitelé Zlatnice budou sva-

[6]) Knihy vinič. AK (IX) fol. 58, 125, 174, 175, 243, 359; AZ Smíchov 37, fol. 10.
[7]) Kniha vinič AZ Smíchov 37, fol. 12.
[8]) Tamže fol. 80
[9]) Kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 83

tyní udržovati v dobrém způsobu.[10]) Opatřil také věci liturgické a dával v kapli konati služby boží.

Do kterého léta pak zakladatel kaple byl na živu, nemohli jsme vyzvěděti. V roce 1730 vdova jeho Anna Alžběta, sestra tehdejšího světicího biskupa Pražského Daniele Josefa Majera, darovala Zlatnici nevlastní své dceři, Anně Žofii, rozené Landschritzové, a manželu jejímu Josefu Adolfu Grünerovi, sekretáři arcibiskupské konsistoře. Řečení manželé podrželi vinici 8 let, načež prodali jí *Janu Antonínu Ježkovi*, pivovarnímu nákladníku a měšťanu Starého města, za 3000 zl. (r. 1738).[11]) Tím, že Ježek přivtělil ke Zlatnici vinici svou Žákovku, vzrostla usedlost Zlatnice téměř dvojnásob.

c) *Bývalá vinice Žákovka.*

Zakladatelem vinice Žákovky byl Ferdinand Jan Jarsch, měšťan Menšího města, jenž v roce 1696 koupiv dvě vinice, *Hrůzovskou* a Malou Preisku, uvedl pozemky jejich v jednotu. Také Malá Preiska vznikla spojením dvou vinic, *Strnadky* a *Fechnerky*, ovšem v době starší. Podle toho jednáme my pod záhlavím Žákovky o třech bývalých vinicích, Hrůzovské, Strnadce a Fechnerce.

1. *Bývalá vinice Hrůzovská.*

Po smrti Matěje Hrůzy, kuchaře[12]), vdova jeho Anna prodala vinici, jež měla míry 10 *strychů* a z níž roční plat 2 kop gr. vycházel k proboštství, Danieli Želivskému, mlynáři a měšťanu Starého města, za 400 kop gr. (r. 1625). Když pak Želivský zemřel, vinici zůstaviv manželce své Lidmile, od řečené Lidmily koupil ji Henych, kuchař na hradě Pražském, do spolku se svou sestrou Marií Telovou v roce 1625. Později vinice náležela Marii Telové samé, od níž roku 1638 ztržil ji Kryštof Heralt, kožešník v Menším městě. Byla-li již v té době během válečným pokažena, utrpěla za dalších let ještě více. Po Kryštofu Heraltovi, kterýž opomenul o ni kšaftovati, připadla k proboštství jako statek odumřelý.[13])

Roku 1645 probošt Eliáš Albert Kolbius z Kolmberka prodal vinici Hrůzovskou Jakubu Jiskrovi, zedníku a měšťanu na Hradčanech, za 65 zl. Dalšími držiteli téže vinice byli Anna Kateřina, vdova po Jakubu Jiskrovi (do r. 1662), Melichar Reiter z Marbachu, registrátor a expeditor v král. české kanceláři (r. 1662—1676), od jehož doby připomíná se *obytné stavení* na vinici a stodola při něm, Mikuláš Löw z Löwenberka, zvonař Pražský (r. 1676—1679), Anna Kunhuta, dcera Mikuláše Löwa, manželka Jana Fridricha Fišera, registrátora zemských desk a měšťana Hradčanského (r. 1679—1683), Jan Fridrich Fišer, vdovec po Anně Kun-

[10]) Tamže fol. 71.
[11]) Kniha vinič. AZ Smíchov 38, fol. 133, 139.
[12]) Viz v prvém díle na str. 252.
[13]) Knihy vinič. AK (II) fol. 224, 227; (IX) fol. 75.

hutě (r. 1683—1689), Albrecht Václav rytíř Hložek ze Žampachu, hejtman hradu Pražského (r. 1689—1693), sirotci po Albrechtu Václavu rytíři Hložkovi (r. 1693), Vilém Josef Zpěváček, měšťan Menšího města (r. 1693-1696), *Ferdinand Jan Jarsch*, měšťan téhož města (od roku 1696).[14])

2. *Bývalá vinice Strnadka.*

Zabírala asi $14^1/_2$ *strychu* půdy, z nichž držitelé dávali ročního platu k proboštství 2 kopy 54 groše. Od Matěje Strnada, měšťana Hradčanského,[15]) koupil ji Daniel Želivský, mlynář a měšťan Starého města, r. 1623 za 550 kop gr. Po jeho smrti zdědila vinici dcera Lidmila, potom provdaná Šechtická, od níž v r. 1641 koupil ji Jindřich Müller z Broum.[16]) Týž Müller byl majitelem vinice Fechnerky a původcem toho, že pozemky obou vinic, Strnadky a Fechnerky, splynuly v jedno.

3. *Bývalá vinice Fechnerka.*

Fechnerka skládala se ze dvou dílů, a to z vinice o $18^3/_4$ strychu, jež byla v území Nebušickém na půdě Strahovského kláštera, a z kusu země na Dejvicku, na němž byl zbudován *lis* a štípena zahrada. Nám připadá hleděti jen na díl její Dejvický, z něhož držitelé platili k proboštství 16 gr. ročně. Po smrti Jana Fechnera, souseda Menšího města v Oboře sv. Jana, vdova jeho Anna provdala se za Davida Altmana, souseda na Hradčanech; i dala jej zapsati za spolumajitele vinice roku 1626. Když potom zemřela, Altman r. 1641 postoupil vinici Jindřichu Müllerovi z Broum. Žádaje za svolení k tomu postupu, uvedl, že »lis od lidu vojenského dokonce jest zbořen a velkého nákladu potřebuje«, jehož on vésti nehodlá.[17])

Po Jindřichu Müllerovi zdědila spojené vinice, Strnadku a Fechnerku, vdova jeho Kateřina Juliána a prodala je *Johance Terezii Preisové*, rozené Maršalínové, měštce Starého města, r. 1649. Podle nové držitelky dostalo se vinici názvu Preisky, jenž zprvu příslušel oběma dílům, i Nebušickému i Dejvickému. Později, když z odkazu Johanky Terezie Preisové díl Nebušický připadl jinému majiteli, a díl Dejvický tolikéž, onen nazván byl Velkou Preiskou, tento *Malou Preiskou*. V držení Malé Preisky r. 1663 uvázal se Antonín Cassini, zemský chirurg a měšťan Menšího města, vykoupiv díly těch osob, kterým do spolku s ním vinice byla poručena. Hned na to prodal ji Janu Františku Fridrichovi, dvornímu sklenáři a měšťanu Menšího města, za 250 zl. (r. 1663). Po Fridrichovi vinici zdědili vdova jeho Lidmila Alžběta, dcera Františka Rozína

[14]) Knihy vinič. AK (IX) fol. 98, 146, 209, 304, 308, 312, 357; AZ Smíchov 37 fol. 38.

[15]) Viz v prvém díle na str. 253.

[16]) Knihy vinič. AK (II) fol. 273, 275; AMP 2021, fol. 16; AK (IX) fol. 85 n.

[17]) Knihy vinič. AK (II) fol. 274; (IX) fol. 85.

a manžel Marie Rozina Mikuláš de Budt, knihkupec a měšťan na Hradčanech (r. 1675). Od nich koupil ji Petr Rudolf Václav Fink, agent knížete Lobkovice a potom komorník (r. 1676—1680). Dalšími držiteli vinice byli Jan Jiří Templman, lékárník a měšťan Menšího města (r. 1680 až 1688), Jan Leopold Schnautz, zlatník a měšťan Starého města (r. 1688 až 1696), *Ferdinand Jan Jarsch*, měšťan Menšího města (od roku 1696).[18])

Vinice Žákovka, složená z vinice Hrůzovské a Malé Preisky, zůstala majetkem Jarschovým do roku 1701; načež od Jarsche koupila ji Anna Antonie slečna Kordulová ze Sloupna za 1500 zl. R. Z tehdejšího popisu se dovídáme, že díl pozemku byl vinicí, díl zahradou, díl polem, díl loukou, díl hájkem, a že krom *viničného domku* čili lisu příslušela k usedlosti vodoteč. Od slečny Kordulové r. 1704 vinici ujala trhem *Dominika Dorota Terezie Žáková z Radobylu*, rozená Rossová, o jejíž tamní ekonomii svědčí soupis svršků z roku 1725. Podle něho paní Žáková chovala při domku na vinici tré krav, volka, kohouta, šest slepic, housera, dvé hus, kačera, dvé kachen; v pokojíku měla 3 stoly, 4 lenošky, lavici, almaru a polici. Nástupci jejími v držení vinice byli Maxmilián Martinkovský, měšťan Nového města (r. 1725—1730), jenž vinici tuze zadlužil, Jiří Arnolt z Dobroslavína, král. účetní rada a měšťan Menšího města (r. 1730—1736), *Jan Antonín Ježek*, pivovarský nákladník a měšťan Starého města (od roku 1736).[19]) Majitel posléze řečený přidav Žákovku ke Zlatnici, uvedl usedlost na míru, jakou má posavad.

Za války o dědictví Rakouské a při počátku sedmileté války Zlatnice neznikla pohrom a škod na staveních i stromoví. Ježto Ježkovi nebylo možno pro nedostatek peněz nakládati na opravy, prodal on usedlost svému zeti Janu Čermákovi, mlynáři a měšťanu Starého města, za 4500 zl. R. (r. 1762). Čermák zemřel velmi záhy, poručiv majetek svým dětem, jejichž předním poručníkem byl Jan Toskani, majitel Dubového mlýna v Nebušicích. Vedle Zlatnice náležely sirotkum Čermákovým pozemky dvou bývalých vinic Hampišky a Vilémovské,[20]) které však nebyly připojeny ke Zlatnici, ale od roku 1799 příslušejí k usedlosti Pernikářce.

V protokole Josefského katastru z roku 1784 pozemky usedlosti Zlatnice popisují se takto: pole Žákovka zvané o 10 jitrech 841 □ sáhu (čís. top. 46), pastviště o 490 □ sáhách (čís. top. 47), skála nad polem Žákovkou, neměřená (čís. top. 48), pole u kaple sv. Trojice o 3 jitrech 261 □ sáhu (čís. top. 65), *dům Zlatnice* čís. pop. 69 (čís. top. 66), pole Škarpa zvané o 6 jitrech $598^{3}/_{8}$ □ sáhu (čís. top. 67), altán v poli Škarpě čís. pop. 70 (čís. top. 68), zahrada o $848^{4}/_{8}$ □ sáhu (čís. top. 69), pastviště o 980 □ sáhách (čís. top. 70), pole Klín zvané o 3 jitrech $240^{2}/_{8}$ □

[18]) Knihy vinič. AK (IX) fol. 115, 147, 148, 217, 222, 278, 363, 365; AZ Smíchov 37, fol. 41.

[19]) Knihy vinič. AZ Smíchov 37, fol. 73, 75; 38, fol. 25, 27, 29, 105.

[20]) Knihy vinič. AZ Smíchov 38, fol. 220, 242; 42, fol. G. 4, G. 15—20.

sáhu (čís. top. 71), vinice o 1 jitru 998 □ sáhách (čís. top. 72), stráň porostlá křovím o 3 jitrech 942 □ sáhách (čís. top. 73). Podle kultury pozemky třídě bylo tudíž při Zlatnici $848^{4}/_{6}$ □ sáhu zahrady, 1 jitro 998 □ sáhů vinice, 23 jitra $340^{6}/_{8}$ □ sáhu polí, 4 jitra 812 □ sáhů pastvin; celkem pak 29 jiter $1399^{3}/_{8}$ □ sáhu užitečné půdy.

Od poručníka sirotků Čermákových Jana Toskaniho usedlost koupil Antonín svobodný pán Schirndinger ze Schirndingu, c. k. major ve vojště, roku 1799. Po něm držiteli jejími byli František Alois Müller, měšťan Budyňský (r. 1799—1804), Eusebius hrabě z Pöttingu, c. k. gubernijní rada a rytíř Svatojanského řádu (r. 1804—1808), Josef František Černý (r. 1808—1809), Jan Brzorád, doktor práv (r. 1809—1811), Matěj Týbl (r. 1811—1812), Jan Burián (r. 1812—1841).[21])

Když za Buriána změřovány byly pozemky pro stabilní katastr, shledalo se při Zlatnici 25 parcell, a to pastvina o 3 jitrech 165 □ sahách (čís. 105), louka o 720 □ sáhách (čís. 106), pastvina o 110 □ sáhách (čís. 107), louka o 400 □ sáhů (čís. 108), pastvina o 105 □ sáhách (čís. 109), pole o 10 jitrech 860 □ sáhách (čís. 110), pastvina o 865 □ sáhách (čís. 111), pastvina o 230 □ sáhách (čís. 112), pastvina o 405 □ sáhách (čís. 113), pastvina o 490 □ sáhách (čís. 114), rybníček o 40 □ sáhách (čís. 125), pastvina o 470 □ sáhách (čís. 126), pole o 3 jitrech 715 □ sáhách (čís. 127), pastvina o 155 □ sáhách (čís. 128), pole o 595 □ sáhách (čís. 129), zahrada o 865 □ sáhách (čís. 130), pastvina o 4 jitrech 460 □ sáhách (čís. 131), pastvina o 285 □ sáhách (čís. 132), pole o 5 jitrech 220 □ sáhách (čís. 133), pastvina o 400 □ sáhů (čís. 134), pastvina o 175 □ sáhách (čís. 135), pole o 1120 □ sáhách (čís. 136), pastvina o 1265 □ sáhách (čís. 137), pastvina o 145 □ sáhách (čís. 138), pole o 3 jitrech 555 □ sáhách (čís. 139). Podle toho příslušela ke Zlatnici zahrada o 865 □ sáhách, polnosti o 23 jitrech 865 □ sáhách, louky o 1120 □ sáhách, pastviny o 10 jitrech 925 □ sáhách, rybníček o 40 □ sáhách; úhrnem pak 35 jiter 615 □ sáhů půdy.

Po Janu Buriánovi v držení usedlosti Zlatnice vystřídali se Josef Horešovský (r. 1841—1843), Jan Zůna (r. 1843—1846), Jakub Heřman Basch (r. 1846—1847), Bernard Parthe (r. 1847—1849), Marie Buxbaumová (r. 1849—1851), Jakub Vyskočil (r. 1851—1852), Anna Nessnerová (r. 1852), Jan Janeček (r. 1852—1861), Karel Milde, soused v Menším městě, jenž koupil Zlatnici po dražbě r. 1861 za 9557 zl.,[22]) Mořic Milde (r. 1879—1910).[23]) Majitel posléze řečený veda živnost hostinskou, byl od

[21]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 20, 120, 128, 130, 291, 322, 325.

[22]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 326, 373, 377, 384, 387, 388; OS Smíchovského 25, fol. 151.

[23]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 56. Knihovní zápis ve svém záhlaví uvádí názvy »Zlatnice, Martinovka, Žákovka«. Správný název by byl Zlatnice a Žákovka. Martinovkou vinice nikdy neslula; nýbrž Žákovka byla někdy nazývána Martinkovskou podle bývalého držitele Maxmiliána Martinkovského (r. 1725—1730).

německých studentů, předních návštěvníků tamní restaurace, nazýván žertovně Osmanem pašou. Od roku 1910 Zlatnice náleží jeho vdově Anně Mládkové.

214. *Dvorec Šárecký čís. pop. 23 a 24 s hostincem čís. pop. 152.*

Vdova Kristina Koutková, měštka Menšího města, spravovala majetek po manželu zůstalý[24]) až do právních let sirotků. Roku 1620 osvědčuje dcera její Anna, provdaná za Linharta Švarcbarta, že přijala všecek díl svůj po otci a matku z něho kvituje. Kristině zbýval ještě dům ve Vlaské ulici a krčma s hospodářstvím na Šárce. Obé koupil od ní zeť Linhart Švarcbart, měšťan Menšího města, a to nejprve dům za 5500 kop gr. míš. (r. 1621), potom krčmu s poli, lukami a vinicemi za 2500 kop gr. (r. 1623).[25]) Zápisy o trhu krčmy a jejího příslušenství jsou dva, jeden ve viničné knize proboštské, druhý v knihách viničného úřadu. Druh od druha liší se tak, že by snad leckomu vzešla pochybnost o totožnosti trhu. V onom zápise mluví se o krčmě a pozemcích k ní příslušných, polích, lukách, vinicích; v tomto nic se nepraví o krčmě, nýbrž jen o pozemcích, které Švarcbart koupil od své tchýně. Zejména pak vyčteny jsou ve druhém zápise: 1. chmelnice zdí obehnaná a pole z bývalé *vinice Weisorské* (o 4 stryších), 2. díl *vinice Koutecké* (o $4^1/_2$ strychu), 3. díl vinice Koutecké o 5 stryších, 4. díl vinice Koutecké (o 2 stryších). Podle toho výčtu zdálo by se, že Kristina Koutková neprodala všech pozemků, jež příslušely ke krčmě; neboť nejsou ve výčtu jmenovány vinice *Slavíkovská*, *Klimentka*, *Hnátorská*, *Agrikolka*, *Bakalářorská* a loučka ležící u Špitálky, což vše náleželo Ondřeji Koutkovi a po něm jeho vdově. Nicméně z potomní historie dvorce je nepochybno, že Koutková prodala Švarcbartovi i to, co je ve druhém zápise jmenováno, i to, o čem tam není zmínky. Krátce předtím, než došlo k prodeji krčmy, zcizila jen kus pole na blízku kostela sv. Matěje. Smluvila se totiž s Jakubem Mannerem, držitelem vinice Smídovské o souvrať mezující s řečenou vinicí a postoupila ji Mannerovi za 30 kop grošů.[26])

Linhart Švarcbart, nástupce Koutkové, přikoupil *vinici Fišlovku* (o 2 stryších), jež tehdáž po větším díle byla polem, po menším chmelnicí.[27]) Však usedlosti své o Fišlovku zvětšené dlouho nepodržel, nýbrž hned v roce 1623 prodal ji Baltazaru čili Balcaru Tylišovi, řezníku a měšťanu Menšího města. Protože novému majiteli náležely již od několika let *vinice Tylišovská* na Dejvicku (o 10 stryších), *vinice Gehlovská* tamže (o 2 stryších), *vinice Gehlovská* na Šárce (o $5^1/_2$ strychu) a *vinice Königovská* (asi o 7 stryších), kdežto trhem učiněným s Janem

[24]) Viz v prvém díle tohoto spisu na str. 304.

[25]) Manuál purkmistr. AMP 1485, fol. 92; kniha radní AMP 2216, fol. D. 5; knihy vinič. AK (II) fol. 272; AMP 2020, fol. 466.

[26]) Kniha vinič. AK (II) fol. 243.

[27]) Kniha vinič. AMP 2020, fol. 468.

Fridrichem Dyrinkem r. 1624 přibylo mu dvé vinic, *Šlejnicovská* (o 3 stryších) a *Dyrinkovská* II. (o 3 stryších),[28]) hospodářství při krčmě došlo větších rozměrů. Pohříchu Tyliš mohl je vésti jen na krátce, neboť roztonav se z jara r. 1624 zemřel. Poslední vůlí jeho zřízena byla manželka Mariana za mocnou hospodyni všeho statku; i uloženo jí, aby z pozůstalosti vydala sestrám Balcarovým, Laurině a Juliáně, po 50 kopách gr. míš. a dcerám nebožtíkovým, Voršile, Dorotě, Martě, Alžbětě, Kateřině a Dorotě, by v čas sňatku jejich pořídila výbavu, jedné každé za 150 kop gr., a hotově jim splatila po 500 kopách gr.[29]) Vdova Mariana Tylišová řídíc pak hospodářství při krčmě, rozšířila pozemkovou oblast usedlosti o $12^1/_4$ strychu pole čili o bývalou *vinici Trnovskou*, kterou ujala od Václava Šány a manželky jeho Lidmily směnou za jiný statek, tuším krčmu v Bubenči. Její energii nestačilo vzdělávati pozemky zakoupené; pročež roku 1624 najala čtyři kusy proboštských polí na Šárce, zejména 19 záhonů vedle vinice Fidlerovské a proti vinici Neherovské, 105 záhonů proti lisu Markvartovskému, 230 záhonů proti vinici Rožmberské a 96 záhonů proti lisu vinice Špitálky. Z nich bylo jí platiti ročně 24 kopy 36 grošů míš.[30]) Kromě toho užívala nájmem dvou luk při potoku Šáreckém (jedné na blízku mlýna »Na posledním penízi«, druhé pod proboštským hájem), kusu kopaniny pod kostelem sv. Matěje v míře asi jednoho provazce a 60 záhonů pole při Patance, vše proboštských, za roční plat 8 kop 38 grošů 4 denárů. Z krčmy a pozemků k ní příslušných platila ročně 10 kop 40 gr., ze šesti kusů polí zákupných 2 kopy 24 groše, ze dvou kusů polí někdy Dyrinkových 2 kopy grošů, ze dvou kusů polí, jež držela směnou od Václava Šány, 2 kopy 27 grošů. Podle toho roční platební povinnost její činila 50 kop 45 gr. 4 den. V účtech, z nichž platy jsme vypsali, probošt Šimon Brosius dává usedlosti Tylišovské název *dvora*.[31])

Roku 1636 Mariana *odprodala* pozemek bývalé vinice Šlejnicovské, čili, jak se dí v zápise, *pole o 33 záhonech*, ležící proti lisu vinice Markvartky, Václavu Šánovi, majiteli dvora v Bubenči.[32]) Tehdá byla již podruhé provdána, majíc za manžela Kryštofa Frajera, měšťana Menšího města.

O několik let později držitelem dvorce Šáreckého s krčmou a ostatním příslušenstvím byl Martin Frauenštejn, řezník a měšťan Menšího města, zeť Mariany Frajerové.[33]) Povědětí přesně, kdy a jak on statek ujal, není možná, protože zápis o tom učiněný v purkrechtní knize proboštské, červené zvané, přišel s knihou na zmar. Rovněž tak vzaly za

[28]) Kniha vinič. AK (II) fol. 198.
[29]) Kniha radní AMP 2216, fol. F. 27 nn.
[30]) Kniha zápisní AK (VI) fol. 21, 22.
[31]) Kniha vinič. AK (II) fol. 198 n.; listina AK LXXVIII, 25.
[32]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 67.
[33]) Tamže fol. 87.

své předchozí zápis z roku 1623 a dva další z let 1663– 1675. Dosti možná, že Frauenštejn stal se držitelem krčmy právě roku 1641, neboť v tom létě smluviv se s proboštem Šimonem Brosiem, najal od něho 96 záhonu pole proti lisu vinice Špitálky, dvě louky v údolí Šáreckém a kopaninu pod kostelem sv. Matěje za roční plat 7 kop 31 grošu 5 denárů. Přitom bylo ujednáno, že bude držeti řečené pozemky do 12 let.[34]) V roce 1642 Frauenštejn prodal dvě bývalé vinice Weisovskou a Fišlovku čili, jak se praví v zápise, pole ležící vedle cesty k sv. Matěji vedle vinice Jakuba Mannera až k mezi pole Voršily Vostrovské zdmi ohrazené v míře 7 strychu svému svaku Valentinu Ditrichovi, řezníku a měšťanu Menšího města. Podobně r. 1650 *prodal 10 strychů pole* z bývalé vinice Tylišovské na Dejvicku Petru Hermanovi, řezníku a měšťanu Menšího města.[35])

Nástupcem Frauenštejnovým v držení dvorce a krčmy byl Valentin Ditrich svrchu jmenovaný. Jemu probošt Jan František Rasch r. 1663 pronajal dva kusy polí, a to 230 záhonů proti vinici Rožmberské a 98 záhonů proti lisu vinice Špitálky, za roční plat 13 kop 58 gr. 2 den.[36]) Jak se podobá Valentin Ditrich zemřel v roce 1675, a dvorec připadl jeho synu Janu Jiřímu Ditrichovi, řezníku a měšťanu Menšího města. I Jan Jiří užíval nájmem dvou kusu polí posléze řečených podle smlouvy své s proboštem Janem Ignácem Dlouhoveským.[37]) Hospodařiv pak na dvorci 24 léta, prodal jej panu Františku Ignáci Vratislavovi z Mitrovic za 2500 zl. R.

Když trh oznámen byl proboštu, aby on jako pozemkový pán dal svolení k prodeji a k zápisu smlouvy do knih, probošt nejevil zprvu chuti tomu vyhověti. Namítal, že věc je na váženou, poněvadž »nikdá dvůr ten neměl člověk z vyššího stavu, aby nějaká zlá consequence se nestala.« Povolnějším jevil se teprve, když kupující pán jej ujistil, že nebude míti ve dvoře více dobytka, než koliku postačí píce sklízená z polí toho dvora (to jest, že k chovu dobytka neužije proboštských pastvin), že nepřijme do krčmy jiného piva než proboštského, jež přivážeti dá svým povozem, že v krčmě bude pivo za pivem bez přetržení, a souhlasil, aby všecky sjednané výminky byly zapsány do purkrechtní knihy. Podle toho tedy upravena jest trhová smlouva ze dne 24. listopadu 1699, v níž se praví, že Jan Jiří Ditrich prodává panu Františku Ignáci Vratislavovi z Mitrovic »dvůr neb grunt s krčmou výsadní, vinicí a polma v 10 kusech a pustou stráň, před léty bývalou vinici, proti kostelu ležící, kteráž se nyní pro pastviště užívá, se vším příslušenstvím, v Šárkách vedle kostela sv. Matěje ležící a knihami purkrechtními proboštství kostela hradu Pražského se řídící, z něhož dávati jest do proboštství ročního platu o sv. Martinu 16 kop 1 groš anebo 18 zl. 41 kr. 1 den. O dvoře pak vykládá

[34]) Kniha zápisní AK (VI) fol. 39.
[35]) Knihy vinič. AK (IX) fol. 89; AZ Smíchov 41, fol. K. 1 n.
[36]) Kniha zápis. AK (VI) fol. 41.
[37]) Kniha zápisní AK (VI) fol. 42.

se, že to není »žádný dvůr od starodávna dle urbářů« (to jest stavení s poplužím, jehož držitelé by měli právo k občinám), nýbrž jen hospodářské stavení krčmy, zbudované na jejím pozemku. Do krčmy je bráti pivo z pivovaru Dejvického atd.[38])

Jako předešlým majitelům dvora tak i panu Františku Ignáci Vratislavovi z Mitrovic propůjčeny byly v nájem dva kusy proboštských dědin, jeden o 230 záhonech proti vinici Rožmberské, druhý o 96 záhonech proti lisu vinice Špitálky. Ježto v čas, kdy o ně požádal, proboštské statky byly spravovány děkanem a kapitolou, svolili oni k pronájmu polí dne 23. června 1700.[39]) Kromě řečených polí zůstavován byl majitelům dvora již asi od starší doby panský příkop na blízku vinice Fišerky. Když tedy noví držitelé vinice, opat Břevnovský s tamním konventem, počali si osobiti příkop, pan Vratislav r. 1701 vznesl žádost k proboštu Danieli Josefu Majerovi, aby příkopu dopřál jemu a nedopustil ho zciziti. Probošt vyhověv žádosti, dovolil panu Vratislavovi, aby užíval příkopu jako precaria.[40])

Z roku 1713 dochází soupis pozemků, které příslušely ke dvorci Šáreckému. V něm jmenováno jest 11 kusů polí: 1. kus u vinice na Krechtech zvané o $22^1/_4$ strychu, 2. kus stranou k Patance o $8^3/_4$ strychu, 3. kus stranou k vinici Hořejší Pekařce o $10^3/_4$ strychu, 4. kus u panské zahrady o $2^2/_4$ strychu, 5. kus u vinice Šafránky o $5^3/_4$ strychu, 6. kus u vinice Špitálky o $4^1/_4$ strychu, 7. kus u proboštského háje o $2^2/_4$ strychu, 8. kus nad vinicí Kotlářkou o $7^2/_4$ strychu, 9. kus pod vinicí Špitálkou o 7 stryších, 10. kus u vinice Santinky o 9 stryších, 11. kus u proboštské vinice o $6^3/_4$ strychu. Dalším příslušenstvím uvádějí se zahrada o $2^2/_4$ strychu a vinice o 2 stryších. Úhrn polností činil tudíž 87 strychů, úhrn všech pozemků $91^1/_2$ strychu. Avšak podle jiné zprávy z téhož léta pole náležitá ke dvorci Františka Ignáce hraběte Vratislava z Mitrovic měla míry jen 75 strychů, z nichž 20 dle výnosku počítalo se do prvé třídy a 55 do druhé třídy. Rozdíl počtu jest vyložiti tím, že v soupise jsou míněny strychy výsevkové, kdežto ve zprávě kladou se strychy měrné. Zahradě a vinici v obou písemnostech dávají se míry stejné. Bylo tudíž všech pozemků pospolu $79^1/_2$ strychu.

František Ignác hrabě Vratislav, tajný rada, soudce zemský a královský místodržící, zemřel z počátku roku 1715. Po jeho smrti krajský úřad v Rakovníce dal vložiti pečeti na dvorec Šárecký, protože zesnulý pán nezřídil k němu dědice platným právem. Probošt Daniel Josef Majer pokládaje čin úřadu za přehmat, protestoval proti němu a vypravil na Šárku svého plnomocníka dra. Jana Františka Blovského, advokáta a adjunkta fiskálního úřadu, přiložit na dvorec pečeti proboštské. Když

[38]) Listiny AK CXXX, 1.
[39]) Kniha zápisní AK (VI) fol. 44.
[40]) Kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 54.

o tom zvědělo místodržitelství, rozkázalo vynesením ze dne 26. března r. 15, aby proboštska pečeť s domu byla strženа a krajská obnovena.[41])

Po rozhodnutí zemského soudu dvorec Šárecký připadl synům nebožtíkovým Janu Josefu a Františku Karlu, za něž, pokud neměli let, spravovala jej matka jejich, hraběnka vdova Marie Viktorie, rozená ze Šenfeldu.[42]) Roku 1719 vyhověla ona žádosti probošta Majera a postoupila jemu díl pole, ležícího u jeho vinice, v míře 3 strychů, přijavši od něho směnou pole ležící u vinice Kotlářky o $3^1/_2$ strychu, jež probošt nedlouho předtím koupil od Hertvíka Mikuláše hraběte Bredy.[43]) Dobře-li soudíme, polem u vinice proboštské míněna je bývalá vinice Slavíkovská, kdežto polem u Kotlářky rozumí se bývalá *vinice Krocínka menší.*

V roce 1728 bratři Jan Josef a František Karel hrabata Vratislavové ustanovili prodati statek svůj na Šárce. Za kupce dvorce a krčmy nabídl se Kašpar Zachariáš Vusín, měšťan Starého města a majitel dvou vinic Šáreckých, Nožířovské a Hořejší Pekařky. Zároveň byla učiněna přímluva za Martina Antonína Baumana, držitele vinice Kotlářky, aby mu bratři Vratislavové prodali polnosti, které přiléhaly k jeho usedlosti. Ježto dělení pozemkového příslušenství dvorce nenaráželo na obtíže, hrabata Vratislavové *prodali* nejprve *čtyři kusy polí* čili bývalé vinice *Hnátorskou, Gehlovskou* (na Šárce), *Menší Krocínku, Agrikolku, Weisovskou a Fišlorku* Martinu Antonínu Baumanovi za 1680 zl. R., potom dvorec s krčmou, vinicí a ostatkem polností Kašparu Zachariáši Vusínovi za 2300 zl. R. (r. 1728).[44]) V zápise Baumanovském polnosti jmenovány jsou takto: 1. kus poblíž Kotlářky vedle vinice proboštské, 2. kus u Santinky, 3. kus nad Kotlářkou, 4. kus s kamenným lomem pod Špitálkou, a jejich úhrnou mírou udáno jest 28 strychů. Na Baumana skládalo se, aby dával ročního pozemkového platu 9 zl., kdežto Vusín měl platiti 9 zl. 41 kr. 1 denár; což ovšem nebylo podle proporce jejich pozemků, ale bylo s úlevou držitelům dvorce.

Při dvorci zůstala zahrada, vinice, šest kusů polí a pustá vinice; nově pak přibyly k němu *vinice Nožířorská* (o $6^1/_4$ strychu) a *Hořejší Pekařka* (o $8^1/_4$ strychu), které byly majetkem Vusínovým od starší doby. Vusín podržel statek ten až do smrti. Dědička jeho, dcera Františka, provdaná Wernecková, r. 1748 prodala dvorec se vším příslušenstvím Anně Terezii Löhnerové, rozené Frankové z Frankenbusche, za 2750 zl. R.[45]) V zápise trhu praví se, že všech polí ke dvorci náležitých je asi 70 strychů. Také se zvlášť připomínají *lisy*, z nichž jeden byl na vinici Nožířovské, druhý na vinici Hořejší Pekařce.

[41]) Listina AK CXXXI. 1.
[42]) Kniha vinič. AZ Smichov 37, fol. 205 n.
[43]) Tamže fol. 105, 107.
[44]) Kniha vinič. AZ Smichov 38, fol. 115 n., 130.
[45]) Tamže fol. 155.

Anna Terezie Löhnerová r. 1747 koupila od svého bratra Leandra Franka tři vinice Šárecké, *Děkanku* (o 9 stryších), *Kuncovskou III.* jinak Na krechtech zvanou (asi o 10 stryších) a *Měchurku* (o 4 stryších). Stavši se pak majitelkou dvorce, přivtělila pozemky řečených vinic k němu. Jak se zdá, vůle její byla, aby hospodářství dvorecké přestávalo na velkých kusech polnosti a zbavilo se dílcu malých. Takové dílce náležely ke dvorci dva, jeden o 3 stryších po východní straně usedlosti Šafránky při vozní cestě z Dejvic na Šárku, druhý o 4 stryších po severní straně usedlosti Hanspaulky v místech, kdež slulo Na skalce. Byly to někdejší vinice *Klimentka* a *Dyrinkovská II.* Paní Löhnerová prodala je v roce 1753 Ferdinandu Herzlovi, držiteli usedlosti Šafránky, za 500 zl. Při trhu bylo ujednáno, že Herzl bude dávati ročně pozemkového platu 1 zl. $34^1/_2$ kr. Kromě toho odprodala ona díl vinice Děkanky na Bábě Josefu Ryvolovi, měšťanu Starého města, jenž zamyslil vystavěti tam obytné stavení (r. 1754). Pozemkový plat, uložený Ryvolovi, činil $54^1/_2$ kr. ročně.[46])

Po smrti Anny Terezie Löhnerové dědici statku jejího Jan Maxmilián Löhner, Karel Josef Biener z Bienenberka a Marie Abundancie Bienerová z Bienenberka prodali dvorec Janu Křt. Brunovi, obchodníku a měšťanu Starého města, roku 1759. Když potom Bruno r. 1770 zemřel, dvorec připadl vdově jeho Magdaléně. O rok později zdědili jej po Magdaléně Brunové dcera Magdaléna, ovdovělá Sedmíková, a děti dvou jiných dcer již zemřelých, Anny a Alžběty, od nichž po dražbě r. 1772 koupil jej Ignác Habl, obchodník ve Starém městě, vdovec po Alžbětě, rozené Brunové.[47]) Za něho hotovený soupis pozemků (Josefský katastr) vykazuje o dvorci tyto položky: dvůr čís. pop. 71 (čís. top. 113), hostinec čís. pop. 72 (čís. top. 114), zahrada u dvora o $333^3/_6$ □ sáhu (čís. top. 115), pole u kostelní cesty o 4 jitrech 895 □ sáhách (čís. top. 116), pastviště o $196^3/_6$ □ sáhu (čís. top. 117), stráň porostlá křovím o 4 jitrech 142 □ sáhách (čís. top. 118), vinice u hostince o 456 □ sáhách (čís. top. 119), zahrada o 1 jitru 295 □ sáhách (čís. top. 120), pastviště o 705 □ sáhách (čís. top. 121), pole pod kostelem o 4 jitrech 350 □ sáhách (čís. top. 122), pastviště o 1260 □ sáhách (čís. top. 123), pole nad Majorkou o 9 jitrech $767^3/_6$ □ sáhu (čís. top. 211), pole Na krechtech o 9 jitrech $784^2/_6$ □ sáhu (čís. top. 212), pastviště o 400 □ sáhů (čís. top. 213), pole nad hájem o 7 jitrech $1078^2/_6$ □ sáhu (čís. top. 214), pole u Vratislavky o 3 jitrech 1029 □ sáhách (čís. top. 216). Podle druhu vzdělání půdy bylo 1 jitro $628^3/_6$ □ sáhu zahrad, 456 □ sáhů vinice, 39 jiter $104^1/_6$ □ sáhů polí, 1 jitro $961^3/_6$ □ sáhu pastvin, 4 jitra 142 □ sáhy háje; úhrnem pak 46 jiter $692^1/_6$ □ sáhu půdy.

Ignác Habl zachoval dvorec ve svém držení do roku 1793, kdy prodal jej Vilemíně Fleissnerové, rozené z Perglasu, tuším manželce

[46]) Kniha vinič. AZ Smichov 38, fol. 196, 186, 197.
[47]) Tamže fol. 158, 160, 162, 267.

Prokopa Fleissnera z Vostrovic, za 7800 zl. Jakkoli pak finanční stav nové majitelky nebyl na dobré míře, uzdálo se jí přece zvětšiti pozemkové příslušenství dvorce *příkupem usedlosti Duchoňky*, jež byla o 21 strychu půdy (r. 1794). Čin ten přimnožil jí peněžných nesnází, i způsobil konečně, že bylo hledati kupce k oběma usedlostem. Roku 1797 ztržil je od paní Fleissnerové Antonín František Černovský. Však ani on nemohl stačiti platebním výminkám a proto v roce 1802 prodal »dvůr Horní Šárku a vinici Důhonskou« se vším příslušenstvím i se všemi svršky Karlu Jiránkovi za 22.250 zl. R.[48])

Kdežto předešlí držitelé zjednávajíce si dvorec, měli úmysl vésti při něm hospodářství, Karel Jiránek ujal statek jako překupník a pomýšlel na výhodné zpeněžení. Roku 1803 smluvil se s Janem Müllerem, bývalým vojínem v lehkém dragounském pluku arciknížete Jana, v ten rozum, že Müller koupí od něho hostinec na Šárce se čtyřmi kusy pozemků v míře 9 jiter 144 □ sáhu za 4000 zl. R. K tomu trhu probošt Václav Vojtěch z Heritesu sice přivolil, ale jen na výminku, naskytne-li se kupec ke dvorci, jenž by si přál míti také hostinec a pozemky k hostinci oddané za kupní peníz 4000 zl., že Müller bude povinen jemu ustoupiti. To stalo se skutkem o měsíc později, kdy Antonie svobodná paní Skronská z Budžova, rozená Helversenová z Helversheimu, koupila dvorec i hospodu za 23.200 zl. R. Ježto do trhu *nebyla pojata usedlost Duchoňka*, je vidno, že Jiránek došel pěkného zisku. V témž roce 1803 prodal on usedlost Duchoňku Antonínu Františku Černovskému za 6600 zl. R.[49])

Baronka Skronská zvelebila dvorec Šárecký nemalou měrou. Ať nic nedíme o přestavbě některých tamních budov, jejím nákladem založen byl háj na stráni, kde prve rostlo divoké křoví. Také byl přiskán kus pozemku Na krechtech, jak se praví v listině, porovnáním ze dne 5. července 1811. Když potom řečená paní prodala dvorec Josefu Kochovi, měšťanu Pražskému, ztržila za něj 45.000 zl. a za svršky při dvorci zůstavené 20.000 zl. (r. 1815). Po Kochovi majiteli téhož statku byli: Josef Brunner, měšťan Pražský (r. 1816—1817), Jan Tichý, měšťan téhož města (r. 1817—1820), Eleonora, manželka Jana Volfa (r. 1820), Michal Adler (r. 1820—1821), František Dědeček (r. 1821—1829), dr. Filip Jakub Procházka, advokát v Praze (r. 1829—1839), Jan Žák (Schak), vrchní v Chlumci (od roku 1839).[50])

Podle stabilního katastru z roku 1840 příslušely ke dvorci tyto parcelly: pastvina o 75 □ sáhách (čís. 502), pastvina o 170 □ sáhách (čís. 503), pole o 50 □ sáhách (čís. 523), pastvina o 210 □ sáhách (čís. 524), pastvina o 280 □ sáhách (čís. 525), pole o 7 jitrech 790 □ sáhách (čís.

[48]) Kniha pozemk. AZ Smichov 39, fol. 45, 93, 95, 133.

[49]) Tamže fol. 136, 137, 221, 232.

[50]) Knihy pozemk. OS Smichovského 21, fol. 6 nn., 15 nn., 34, 35 n., 39 n., 45 n., 79 nn.; 25, fol. 20 nn.

526), pastvina o 65 □ sáhách (čís. 527), pastvina o 45 □ sáhách (čís. 528), pole o 20 □ sáhách (čís. 529), lado o 50 □ sáhách (čís. 530), pole o 895 □ sáhách (čís. 558), pole o 425 □ sáhách (čís. 559), pastvina o 895 □ sáhách (čís. 560), pole o 9 jitrech 435 □ sáhách (čís. 561), pole o 7 jitrech 700 □ sáhů (čís. 562), pole o 4 jitrech 275 □ sáhách (čís. 564), pastvina o 25 □ sáhách (čís. 565), pastvina o 25 □ sáhách (čís. 566), pastvina o 90 □ sáhách (čís. 605), zahrada o 475 □ sáhách (čís. 606), rybníček o 55 □ sáhách (čís. 607), pastvina o 195 □ sáhách (čís 608), pastvina o 360 □ sáhách (čís. 609), pole o 2 jitrech 1155 □ sáhách (čís. 610), pastvina o 1 jitru 90 □ sáhách (čís. 611), pastvina o 690 □ sáhách (čís. 612), pastvina o 3 jitrech 890 □ sáhách (čís. 613), pole o 60 □ sáhách (čís. 614), pastvina o 330 □ sáhách (čís. 615), vinice o 390 □ sáhách (čís. 616), louka o 2 jitrech 1255 □ sáhách (čís. 617), vinice o 2 jitrech 580 □ sáhách (čís. 618), pastvina o 60 □ sáhách (čís. 619), pastvina o 75 □ sáhách (čís. 621), pastvina o 180 □ sáhách (čís. 622), pole o 780 □ sáhách (čís. 623), pastvina o 185 □ sáhách (čís. 624), pole o 1 jitru 460 □ sáhách (čís. 625), pole o 1 jitru 1395 □ sáhách (čís. 626), pastvina o 290 □ sáhách (čís. 627), pastvina o 90 □ sáhách (čís. 628), cesta o 50 □ sáhách (čís. 932). Seřadíme-li pozemky podle kultury jejich, bylo 475 □ sáhu zahrady, 2 jitra 970 □ sáhů vinic, 35 jiter 1040 □ sáhů pole, 2 jitra 1255 □ sáhů louky, 7 jiter 515 □ sáhů pastvin, 55 □ sáhů rybníčka, 100 □ sáhů lada; celkem pak 48 jiter 1210 □ sáhů půdy.

Po smrti Jana Žáka statek zdědila vdova jeho Barbora do spolku s dětmi. Od nich koupil jej Jan Trmal, měšťan Pražský, r. 1844. Další trh, o nějž s Trmalem r. 1845 smluvil se Jiří Houška, měšťan Pražský, neměl trvání. Trmal přijal dvorec nazpět a v roce 1846 prodal jej Ignáci Nešporovi. Když pak o dvě léta později Nešpor zemřel, vdova jeho Barbora prodala dvorec Antonínu Schweizarovi za 20.000 zl. (r. 1848).[51]) Schweizar učinil dar místnímu záduší, postoupiv k němu 400 □ sáhů země na rozšíření hřbitova r. 1852. Dědictvím po něm statek skládající se ze *dvora čís. pop. 23*, hostince čís. pop 24, *chalupy* Na koníčku *čís. pop. 47* a pozemků svrchu jmenovaných připadl v roce 1873 nynějšímu vlastníku panu Antonínu Hendlovi,[52]) jenž nově vystavěl *dům čís. pop. 152* a upravil jej v hostinec (r. 1880).

Zbývá přehlédnouti pozemkové součástky nynějšího dvorce a vypraviti jejich dějiny, pokud již svrchu se tak nestalo.

a) *Bývalá vinice Koutecká.*

Měla míry $20^1/_2$ *strychu*, z nichž roční plat vycházel k proboštství. Díl vinice náležel ke dvorci od roku 1598, kdy Ondřej Koutek, měšťan Menšího města, stal se majitelem Šárecké krčmy, ostatek pak byl ke

[51]) Kniha pozemk. OS Smíchovského 25, fol. 54 nn., 67, 92 n., 113, 114 n.
[52]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 23.

dvorci přiznáván v letech 1599—1613.[53]) Rozšířením hřbitova při kostele sv. Matěje nejprv za moru r. 1680, potom v roce 1852, bývalá vinice se zmenšila. Také dům čís. pop. 195 a nový obecní hřbitov, založený v roce 1904, jsou vzdělány na pozemku bývalé vinice Koutecké.

b) *Bývalá vinice Bakalářovská.*

Zabírala 5 *strychů* půdy, z nichž dávati bylo 54 groše ročního platu k proboštství.[54]) Vinice v pole proměněná náleží ke dvorci od roku 1598.

c) *Bývalá vinice Königovská.*

Prostírala se na pozemku v míře asi 7 *strychů*, z něhož roční plat k proboštství činil 1 kopu 18 grošů.[55]) Vinice v pole obrácená je příslušenstvím dvorce od roku 1623.

d) *Bývalá vinice Trnovská.*

Její plošná míra není nikde náležitě pověděna. Podle trhových zápisů z druhé polovice 16. století vinice byla o $9^1/_4$ strychu, podle ročního platu 2 kop 27 grošů, který z ní dáván byl k proboštství v 17. století, obsahovala nejméně $12^1{}_4$ *strychu* půdy. Držitelé její Václav Šána s Lidmilou, manželkou svou, dcerou Jana Trnovského,[56]) učinili smlouvu s majitelkou dvorce Marianou Tylišovou, podle níž postoupili Marianě vinici Trnovskou a přijali od Mariany směnou statek jiný r. 1624.[57])

e) *Bývalá vinice Nožířovská.*

Zabírala $6^1/_4$ *strychu* půdy, z níž držitelé platili k proboštství 1 kopu 15 grošů ročně. Od Havla Vopálky, *nožíře* a měšťana Starého města,[58]) koupil vinici Jan Beran střelec, majitel manského Karlštejnského statku v Dobříči, r. 1623. Ujistiv on na ní dluh 500 kop gr. Kateřině Trojanové, rozené Štipinkové z Lichtenfelzu, měštce Menšího města, musil pro neplacení peněz r. 1631 postoupiti ji své věřitelce. Když potom Kateřina Trojanová zemřela, vinici nikomu neporučivši, probošt Eliáš Albert Kolbius ujal vinici jako statek odumřelý a prodal ji Janu Rustlerovi, JMCské služebníku při kanceláři na hradě Pražském, za 1000 zl. (r. 1644). Po smrti Rustlerově zdědili ji děti František a Anna Marie, za něž, protože neměli let, správu vedla matka Anna Marie. Později vinice Nožířovská připadla dceři Rustlerově Anně Marii, manželce Jana Jelena, souseda na

[53]) Viz v prvém díle na str. 404 nn.
[54]) Viz v prvém díle na str. 395.
[55]) Viz tamže na str. 391 nn.
[56]) Viz v prvém díle na str. 393 nn.
[57]) Kniha vinic. AK (II) fol. 199; listina AK LXXVIII. 25.
[58]) Viz v prvém díle na str. 401 n.

předměstí Panny Marie pod řetězem. Od ní v roce 1667 koupil ji Kašpar Václav Fritsch z Fritschen, měšťan Menšího města. Při tom trhu poprvé připomíná se *lis* na vinici. Jest to nynější dům čís. pop. 47 Na koníčku zvaný. Na výklad jeho názvu uvádíme, že v listině z roku 1673 Nožířovská vinice sluje *Koníčkovou* nejspíše asi podle domu v Praze, v němž přebýval někdy Jan Rustler. Dalšími majiteli vinice byli Šimon Ant. Renner z Rennetfourtu, měšťan Menšího města (r. 1681—1700), Jan Jiří Slavík, správce Lichtenštejnského statku v Roztokách a potom měšťan Nového města (r. 1700—1705) a *Kašpar Zachariáš Vusín*, měšťan Starého města (od roku 1705),[59]) jenž připojil ji ke svému dvorci na Šárce r. 1728.

f) *Bývalá vinice Šmídovská čili Hořejší Pekařka.*

Po smrti Petra Šmída[60]) vinice, jež měla míry $6^3/_4$ *strychu* a z níž dáván byl k proboštství roční plat 1 kopy 15 grošů, připadla dětem Šmídovým, Václavu a Anně (r. 1618).[61]) Později náležela jen Anně Štěpánkové, dceři nebožtíka Petra Šmída. Od ní získal vinici trhem Jakub Manner, *pekař* a měšťan Starého města.[62]) Zápis toho trhu učiněn byl v roce 1634; avšak podle největší pravdě podobnosti prodej a koupě staly se mnohem dříve. Již totiž roku 1623 Jakub Manner koupil od Kristiny Koutkové souvrať mezující s vinicí Šmídovskou[63]) a otevřel v tom místě jámu k získávání břidlice na vinici. I nelze za to míti, že bral on z jámy kámen na jinou vinici svou, Markvartku zvanou, poněvadž Markvartka byla od jámy vzdálena, a o jámě (čili »poustce skrovné pro vybírání břidlice, u samého kostela ležící«) dvakráte se praví, že je přikoupena k vinici Šmídovské.[64]) Podle řemesla Mannerova obě vinice, Markvartka a Šmídovská, byly přezvány *Pekařkami*; jenže na rozeznání jedné od druhé jmenovali onu Dolejší Pekařkou, tuto Hořejší Pekařkou.

V posledních letech života Jakub Manner zastával úřad porybenský ve Starém městě. Když zemřel, synové jeho z první manželky, Jakub a Martin, přeli se o vinice s macechou Annou, rozenou Florínovou z Lamštejna, a jejím synem Rudolfem. V té rozepři Hořejší Pekařka přisouzena byla Rudolfu Mannerovi r. 1646. Od něho za přiměřený peníz ujal ji jeho otčím Jiří Vojtěch Bruina z Marbachu, měšťan Starého města. Brzy potom Bruina prodal vinici Lukáši Frajnerovi, měšťanu Nového města (r. 1652). V zápise tehdejšího trhu jejich míra vinice klade se na roveň $8^1/_4$ *strychu*[65]) a rovněž tak i v zápisech pozdějších. Z toho jde, že *souvrať*

[59]) Knihy vinič. AK (II) fol. 276; (IX) fol. 35, 92, 159, 245; AMP 2021, fol. 9; AZ Smichov 37, fol. 36, 159.

[60]) Viz v prvém dile na str. 403 n.

[61]) Kniha inventurní AMP 1175, fol. 165.

[62]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 48.

[63]) Kniha vinič. AK (II) fol. 243.

[64]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 77; kniha dlužní AMP 2235, fol. 301.

[65]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 117, 120, 121.

prikoupena k vinici v roce 1623 byla slušně dlouhá nebo široká, zabírajíc 1½ *strychu* půdy. Z ní majitelé Hořejší Pekařky ročního platu nedávali.

Lukáš Frajner zůstavil vinici manželce své Rozině, od níž v roce 1661 ztržil ji Matěj Vilém Wirt z Wehrenfelzu, měšťan Starého města. Nový majitel ujistil na vinici dluh 300 zl. Janu Kryštofu Šubrtovi, měšťanu Hradčanskému (r. 1680). Věřitelství Šubrtovo přešlo pak na Marii Magdalénu, manželku Františka Preise, řezbáře na Hradčanech, jež nedočkavši se splacení dluhu, postoupila právo své na vinici Adamu Ignáci Mladotovi ze Solopisk, kanovníku Svatovítské kapitoly, r. 1693. Mladota ujal vinici a podržel ji do své smrti, načež dědici jeho r. 1710 prodali Hořejší Pekařku Petru Josefu Redlichovi, účetnímu arcivévody Toskánského a měšťanu Menšího města, za 550 zl. R. Po smrti Petra Josefa Redlicha vinice se *stavením* a *lisem* připadla jeho dětem, za něž vdova Veronika Redlichová prodala ji Janu Hartmanu Selzrovi, chirurgu a měšťanu Menšího města, roku 1715. Další držitel *Kašpar Zachariáš Vusín* (od roku 1719)[66]) přivtělil vinici ke svému dvorci na Šárce r. 1728.

g) *Bývalá vinice Čechorodka čili Děkanka.*

Zakladatelem vinice Čechorodky byl Jindřich Žežule, měšťan Nového města, jenž v roce 1622 koupil vinici o 5 *stryších* od Jana Červenky za 237 kop. gr. a o dvě léta později zvětšil ji příkupem vedlejší vinice v míře 4 *strychů* od Václava Smolíka za 175 kop gr.[67]) Odtud pak dával pozemkového platu k proboštství 1 kopu 42 groše ročně. Roku 1627 prodal vinici Viktorinu Ferdinandu Domažlickému z Pferdfeldu, JMCské služebníku a překupníku při berni na hradě Pražském. Nový majetník byl velmi bdělým strážcem práv, jichž nabyl koupí pozemku. Shledav, že držitelka dvorce Sárecského Mariana Frajerová užívá kusu lada, náležitého k jeho vinici, zbránil jí toho a dal si lado ještě zvlášť o sobě zapsati do knih proboštských. Když probošt Šimon Brosius r. 1631 rozprodal pozemek bývalé vinice Kuncovské, Na krechtech zvané, jenž po jedné straně mezoval s Čechorodkou, Viktorin Ferdinand Domažlický žaloval na dílčí držitele pozemku, Jana Běronického, Jiřího Fridricha Hažlinského, Urbana Gregora a Annu Pakostovou, »že by oni všichni k samé *boudě* jeho nahoru krechtovati, hraditi (a) vrchu celého, z kterého on od mnoha let vodu bral aneb víšky k vázání vinice namáčeti dal, sobě osobovati chtěli«.[68]) I dosáhl toho žalobou, že přístup k louži Na krechtech nesměl mu býti zavírán.

Po smrti Domažlického vinice připadla vdově jeho Anně Kateřině, jež neměla dětí než jen dceru po prvém manželu Kateřinu Lidmilu Ritingrovou. Protože Anna Kateřina Domažlická nedala připsati vinici své

[66]) Knihy vinič. AK (IX) fol. 145, 238, 351; AZ Smichov 37, fol. 200, 203; 38, fol. 5.

[67]) Knihy vinič. AK (II) fol. 265, 273; AMP 2020, fol. 453.

[68]) Knihy vinič. AK (IX) fol. 8, 9, 82, 99; AMP 2021, fol. 93.

dceři, probošt Jan František Rasch po smrti vdovině zmocnil se odumřelé vinice a teprv po prodloužilém sporném jednání postoupil ji řečené Kateřině a jejímu manželu Serváci Englovi z Englflussu, měšťanu Pražskému, roku 1650. Engl, bohatý koželuh a obchodník s kožemi, pojal hned úmysl zbudovati na vinici *kamenný letohrádek* a brzy potom uvedl úmysl ve skutek.[69]) Jakého tvaru byl jeho »lusthauz na Bábě« poznati lze ze zbytku stavby a základních zdí. Okno ve zdi po způsobu gotickém klenuté nezdá se některým znatelům stavby věcí původní. Proto vzpomínáme slov, jež napsal Josef A. Jíra: »Jest dokázáno, že inženýři při stavbě státní dráhy, pod kopcem běžící, prolomivše okno do holé stěny a vsadivše štíhlý oblouk, uměle zvýšili celkový dojem těch zbylých zdí.«[70]) Kdo a jak důkaz vedl, se nedodává.

Od Serváce Engla svobodného pána z Englflussu vinici s letohrádkem koupil Tomáš Jan Pešina z *Čechorodu*, děkan kapitoly Svatovítské a český dějepisec, za 1200 zl. (r. 1673). Jemu nebylo milo, že »do vinice (a) zvláště do placu, kde stavení jest, cesta velmi těsná a úzká jest«. Aby ji mohl rozšířiti, jednal o příkup vedlejšího pole, jež bylo majetkem Kryštofa Ferdinanda Turka ze Šturmfeldu, hofrychtáře věnných měst královniných. I jakkoli trhová smlouva o pole byla již sepsána (dne 2. listopadu 1673), nevíme z jaké příčiny strany od ní upustily. Potom pan děkan požádal téhož Turka, »aby mu k rozšíření cesty a přístupu i příjezdu do vinice kusu nějakého od cesty nejbližšího z téhož pole dopřál«. Turek vyhověv ochotně, postoupil Pešinovi asi *půl strychu pole*, o nějž vinice byla zvětšena.[71])

Spisem poslední své vůle děkan Pešina († r. 1680) poručil vinici Čechorodku kostelu sv. Víta. Za kupce k ní přihlásil se pak jeho nástupce v úřadě, děkan Václav Bílek z Bílenberka, s nímž ostatní preláti v kapitole, protože podával slušný peníz, roku 1681 snadno trh ujednali. Bílek užívav vinice po 25 let, odkázal ji metropolní kapitole. Tak bylo zase jednati o prodej. Ježto vinice byla mírně oceněna, koupil ji kanovník Jan Václav Hotovec z Löwenhausu, děkan u sv. Apolináře, roku 1707. Nový majitel neoblíbil si Čechorodky tou měrou jako jeho předchůdci; ale již v roce 1709 postoupil ji trhem Jiřímu Josefu Frankovi z Frankenbusche, účetnímu komornímu radovi. Po Frankovi r. 1739 zdědil vinici jeho bratr Leandr, za něhož »v bězích vojenských« letohrádek na Bábě byl pobořen a ušlechtilé stromoví vůkol zničeno. Od Leandra Franka koupila pustou vinici sestra jeho *Anna Terezie Löhnerová*, rozená Franková z Frankenbusche, r. 1747.[72]) Když pak o rok

[69]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 110 n.; listina AK LXXXVII. 59.

[70]) Časopis Společnosti přátel starožitností českých, VII. str. 45.

[71]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 180, 181; listiny AK LXXXVII. 70, 72.

[72]) Knihy vinič. AK (IX) fol. 248, 250; AZ Smíchov 37, fol. 124, 182; 38, fol. 196.

později řečená paní stala se majitelkou dvorce Šáreckého, přidružila viniční pozemek ke dvorci.

h) *Bývalá vinice Kuncovská III. jinak Na krechtech zvaná.*

Roku 1612 probošt Jiří Berthod Pontán ujal vinici Melichara Geisslamra[73]) snad proto, že nebyl mu z ní po léta roční plat odvozován, a hned vydal pozemek v nájem Janu Fridrichu Dyrinkovi z Rotnperka, měšťanu Menšího města, na dobu 10 let. Měrou pozemku oznámena jest 1 kopa 30 záhonů; z čehož je patrno, že půdy bývalé vinice užívalo se k polnímu hospodářství. Když vyšla doba s Dyrinkem smluvená, probošt Šimon Brosius pronajal pole Kryštofu staršímu Ranftovi z Wiesenthalu, JMCské dvorskému služebníku, do 15 let (r. 1622—1637). Přitom bylo smluveno, že nájemným penízem budou 3 kr. ze záhonu čili 3 kopy 51 grošů 3 den. z celého pole.[74])

Kryštof Ranft vzdělával pozemek jen několik let, načež od nájmu upustil (před rokem 1628). Potom žádali probošta poddaní jeho z Podbaby, aby přál jim polností Na krechtech, a to k dědičnému držení. I ujednav on s nimi, jaký díl chce kdo ujmouti a kolik z něho bude platiti, »pro zlepšení důchodů proboštských kus dědiny 90 záhonů rolí nad krčmou Podbabskou proti vinici Jindřicha Žežuly poddaným Podbabským rozměřiti a vysaditi kázal.« Zmínka o zlepšení důchodu nebyla pouhou frasí; neboť vycházel-li z předešlého nájmu plat 3 kop 51 gr. 3 den., noví držitelé pole zavázali se dávati úhrnem 6 kop 13 grošů ročně.[75])

Největší kus pole ujal mlynář Podbabský Matěj Pakosta. Suma ročního platu jeho činila 2 kopy 27 grošů. Ježto o mlýně a jeho příslušenství jednáme my zvlášť na jiném místě, tuto již dílu Pakostova dále nevzpomínáme.

Nejmenší kus pole zjednal si krčmář Podbabský, jménem neuvedený, jenž měl povinnost platiti z něho 6 grošů ročně. Protože přivtělil pozemek ke krčmě, o níž řeč bude později, ani k tomu dílu zde dále nepřihlížíme.

1. Po změření pole proboštského Na krechtech r. 1631 Václav Habart, chalupník v Podbabě, ujal díl asi 11 *záhonů*, soudě podle ročního platu, jaký mu byl uložen (48 gr.). Však již o rok později, aby dosti učinil svému věřiteli, Václavu Vodičkovi vinaři, postoupil mu svou dědinu v 35 kopách gr. Od Vodičky koupil pole Jiří Fridrich Hažlinský, měšťan na Hradčanech, r. 1635 a štípil na něm vinici. Když pak provdal dceru svou Kateřinu Lucii za Severina Landšadla, měšťana Menšího města, věnoval jí vinici Na krechtech (r. 1647). V roce 1665 Severin Landšadl

[73]) Viz v prvém díle na str. 389 n.
[74]) Kniha vinič. AK (II) fol. 152; kniha zápisní AK (VI) fol. 15, 21.
[75]) Kniha vinič. AK (II) fol. 181, 277.

prodal vinici *Matěji Vilému Wirtovi z Wehrenfelzu*, měšťanu Starého města.[76])

2. Přídělem svrchu dotčeným dostalo se Urbanu Gregorovi, chalupníku v Podbabě, kusu pole asi 31 *záhon*, z něhož roční plat činil 1 kopu 17 grošů. Po smrti Gregorově vdova Magdaléna r. 1643 prodala pole Jiřímu Fridrichu Hažlinskému za 75 kop gr. Hažlinský vzdělal na něm vinici, kterou pak v roce 1649 postoupil svému zeti Severinu Landšadlovi. Dalším držitelem vinice stal se *Matěj Vilém Wirt z Wehrenfelzu*, r. 1665.[77])

3. Díl pole asi 8 *záhonů* vyměřen byl Janu Běronickému, proboštskému úročníku v Podbabě a později měšťanu Nového města. Roční plat jeho činil 35 grošů. Běronický založil na pozemku vinici a byl držitelem jejím do roku 1660, kdy prodal ji *Matěji Vilému Wirtovi z Wehrenfelzu* za 40 zl. R. V zápisu trhu praví se, že vinice má míry $2^1/_2$ strychu;[78]) což jistě je počet proti pravdě aspoň o třetinu převýšený.

Matěj Vilém Wirt spojiv tři vinice v jednu, nakládal na ni do roku 1668. Potom prodal ji Michalu Rafaeli Phéovi, komorníku při deskách zemských a měšťanu Starého města. Jak se podobá, nový majetník bydlil v domě U Kuchynků, neboť vinici jeho Na Krechtech říkalo se pak *Kuchynkovská*. Když zemřel, zdědili ji děti a prodali dru Václavu Ondřeji Makariovi z Merfelic, kanovníku při kostele sv. Víta, r. 1680. Týž prelát spisem poslední vůle z roku 1692 poručil vinici svým synovcům Jakubu Josefu Makariovi a Josefu Václavu Makariovi; načež onen postoupil díl svůj tomuto (r. 1695). Josef Václav Makarius, doktor práv a zemský advokát v Praze, měl spor o kus pozemku při kraji vinice, kdež bujelo šípkové trní, s chalupníkem Podbabským Gregorem. Byl by totiž rád dal vysekati trní, ježto tam sedala hejna vrabců a škodila vinici. Ale proti tomu držitel chalupy Gregorovské dělal si právo ke křovisku i k pozemku, na němž trní rostlo. Aby nebylo třeba dovolávati se vrchnosti a soudu, Makarius spokojil Gregora soukromí, zaplativ mu 4 zlaté. Roku 1705 přikoupil pozemek bývalé vinice Měchurky.[79])

Spojení vinice Na krechtech s polem Měchurkou nebylo trvalé. Když dr. Makarius r. 1725 ocitl se v nouzi peněžní, prodal Měchurku Janu Jiřímu Opicovi, měšťanu Starého města. V týž čas vydluživ si z nadání arcibiskupského semináře 500 zl., dal v základ vinici Na krechtech. Po jeho smrti r. 1726 bylo vinici vydáti v dražbu, při níž největší peníz (t. j. 530 zl. R.) nabídl Jan Jiří Opic prve jmenovaný. Týž měšťan stav se pak majitelem vinice, podržel ji do smrti. Dědičkou jmění, jež

[76]) Knihy vinič. AK (II) fol. 181, 277; (IX) fol. 57, 100, 154; kniha kšaftů AMP 2140, fol, 1 n.

[77]) Knihy vinič. AK (II) fol. 277; (IX) fol. 90, 113, 154.

[78]) Knihy vinič. AK (II) fol. 277; (IX) fol. 68.

[79]) Knihy vinič. AK (IX) fol. 226, 230, 232 n.; AZ Smíchov 37, fol. 16, 93; listina AK CXXX. 1.

zastavil, byla sestra jeho Markéta Opicová, měštka Starého města (od r. 1730). Od ní vinici koupil Leandr Frank z Frankenbusche r. 1733. V zápise trhu právě řečeného jmenovány jsou na vinici *lis* a *obytné stavení.*[80])

Docházelo-li v předešlých letech k neshodám mezi držiteli vinice a sousedy Podbabskými, kteří měli zahrádky Na krechtech, za Leandra Franka bylo již voláno právo k rozeznání sporů. Roku 1733 žalovala proboštovi mlynářka Podbabská Anna Stehlíková, že soused její pan Frank osvojuje si kus jejího pozemku zšíří tří loket, stavě na něm zeď, a že zavírá jí stezku na vinici, kudy posud i ona i jiní sousedé chodili. Na doklad dobrého práva svého uvedla, že z předešlých držitelů vinice dr. Josef Václav Makarius z Merfelic kupoval ten kus pozemku od nebožtíka manžela jejího Urbana Moce a dával za něj 50 tolarů říšských, že však Moc nechtěl ho prodati. Po té žalobě probošt Karel Dominik Řečický zřídil dvě osoby Antonína Jana Konopu a Jana Jiřího Schreibra, hospodářského správce v Dejvicích, aby předsevzali výslech stran a svědků. Mezi svědky byl také Jakub Josef Makarius, jenž na dotaz, co ví o porovnání, které učinil nebožtík bratr jeho dr. Josef Václav s chalupníkem Podbabským Gregorem, odpověděl, že Gregor předstíral právo ke křovisku a pozemku, a když přijal 4 zlaté za odstoupenou, šel do krčmy a chlubil se tam, jak obloudil Pražského advokáta a k tomu jej přiměl, aby si svůj vlastní grunt koupil.[81]) O dalším průběhu nebo o konci sporu svrchu dotčeného nejsme zpraveni.

Roku 1747 Leandr Frank prodal vinici »v běžích vojenských docela ruinirovanou« své sestře *Anně Terezii Löhnerové,*[82]) jež stavši se pak majitelkou dvorce Šáreckého, přivtělila k němu viničný pozemek Na krechtech.

Městiště bývalého stavení ve vinici je posud znatelné při polní cestě, vedoucí s Horní Šárky k Podbabě.

ch) *Bývalá vinice Měchurka.*

Diviš Niederländer jinak Rotenberger z Děvína, měšťan Starého města,[83]) přidružil vinici jež měla míry 4 *stychy* a z níž bylo dávati 48 grošů ročního platu proboštům, ke své usedlosti Dionysce. Řečená usedlost a s ní i bývalá vinice Měchurka náležely pak postupně dcerám Niederländrovým Anně Evě a Zuzaně (r. 1623—1628), Zuzaně právě jmenované a manželu jejímu Kryštofu Turkovi ze Sturmfeldu a Rozntálu (r. 1628, 1655), Kryštofu Ferdinandu Turkovi, synu Kryštofovu (r. 1673, 1676), jenž postoupil kus pole z bývalé Měchurky v míře asi půl strychu

[80]) Knihy vinič. AZ Smichov 37. fol. 95; 38. fol. 39, 41, 43, 45, 47.
[81]) Listiny AK CXXX. 1.
[82]) Kniha vinič. AZ Smichov 38, fol. 196.
[83]) Viz v prvém díle na str. 390 n.

kapitolnímu děkanu Pražskému Tomáši Janu Pešinovi, majiteli vinice Čechorodky (r. 1673), Vojtěchu Bořivoji Turkovi ze Šturmfeldu a Rozntálu (r. 1676—1689), Benediktě Terezie hraběnce Bredové (r. 1689—1700), Hertvíku Mikuláši hraběti Bredovi, Karlu Jáchymu hraběti Bredovi, Janě Býnové z Býnu a Barboře hraběnce Bredové (r. 1701), Hertvíku Mikuláši hraběti Bredovi (od roku 1701).[84]) Teprv majitel posléze uvedený odprodal pozemek bývalé vinice Měchurky čili, jak se dí v zápise toho trhu, pole mezující s grunty pana barona Vratislava z Mitrovic v míře asi 6 strychů Veronice Dorotě, manželce Jana Františka Windische z Aschenfeldu, rozené Tyralové z Treuburku r. 1702. Bylo totiž přání panino, aby její usedlost Šťáhlavka o nějaký orný pozemek se rozšířila. Než za nedlouho pilná potřeba peněz kázala zase pole se odříci. Veronika Dorota prodala je dru Josefu Václavu Makariovi z Merfelic, konsistornímu a zemskému advokátu, za 200 zl. R. (r. 1705). Jak naznačili jsme svrchu, v popise vinice zvané Na krechtech, dalšími držiteli pole byli Jan Jiří Opic, měšťan Starého města (r. 1725—1730), panna Markéta Opicová, měštka téhož města, sestra Jana Jiřího (r. 1730—1733), Leandr Frank z Frankenbusche (r. 1733—1747), *Anna Terezie Löhnerová*, sestra Leandra Franka;[85]) kterážto paní brzy potom koupivši dvorec Šárecký, přidala k němu pozemky bývalé vinice Měchurky (r. 1748).

215. *Usedlost Šafránka čís. pop. 18.*

Základem usedlosti byla vinice Šafránka o $7^1/_2$ ***strychu*** půdy, z níž roční plat 1 kopy 30 grošů vycházel proboštu. Teprv v roce 1753 tehdejší držitel vinice Ferdinand Herzl přikoupil dva kusy pole v úhrnné míře asi 6 ***strychů***. Ve druhé polovici 17. století a v prvé polovici 18. století nazývali Šafránku *Malou Biskupkou*. K tomu snad přičinila okolnost, že vinice byla po řadu let majetkem arcibiskupských služebníků. Pojmenování Malou Biskupkou nenaskýtá se však za jejich doby, nýbrž o něco později.

V letech 1603—1628 vinice Šafránka náležela Jiřímu Majerovi z Purkridu, měšťanu Menšího města.[86]) Spisem jeho poslední vůle byla poručena na rozdíl mezi vdovu Kateřinu a její syny, Jana Jiřího Majera a Jana Oldřicha Majera. Se svolením poručenstva táž vdova roku 1629 prodala ji vladykovi Římskému Františku Olivierovi, komorníku arcibiskupa Pražského Arnošta kardinála Harracha, za 332 zl. O čtyři léta později arcibiskup Harrach koupil vinici od Oliviera a v roce 1640 postoupil ji svému štalmistru Jeronymu Giugnimu. Po majiteli posléze řečeném zdědil Šafránku syn jeho Jan Marek Antonín Giugni, kanovník

[84]) Kniha inventurní AMP 1175, fol. 247; knihy vinič. AK (IX) fol. 54 n., 181 n., 207 n., 341; AZ Smíchov 37, fol. 8.

[85]) Knihy vinič. AZ Smíchov 37; fol. 55, 93; 38, fol. 43, 45, 47, 196.

[86]) Viz v prvém díle na str. 326 n.

Boleslavský a Litoměřický, od něhož v roce 1651 ztržil ji advokát Pražský dr. Jan Jiří Wendlinger. Tehdáž na vinici nebylo zděného lisu, nýbrž jen stará a pustá bouda.[87])

Dr. Wendlinger přikročil ke zbudování *lisu* a *letního domu* (lusthauzu). Dobře-li soudíme, jsou stavby ty posud zachovány. Po jeho smrti vdova Kateřina Alžběta prodala sirotčí vinici Adamu Františku Utzovi, JMCské zahradníku na Bruscе, r. 1676. Utz přistavěl hospodářské budovy a choval dojný dobytek. Když zemřel (r. 1701), vinici zdědila vdova jeho Anna Františka, od níž v roce 1706 koupil ji Kryštof Hegler, dvorní komorní rada knížete Saalburského, agent hraběte Thuna a měšťan Starého města, za 1430 zl. R. Pak opět trhovou smlouvou z roku 1709 vinice přešla v držení Ondřeje Tadeáše Opice, účetního komorního rady a měšťana Menšího města, z jehož odkazu v roce 1721 připadla vdově Anně Terezii a jejím dětem, Janu Augustinu Opicovi a Josefě Kajetáně Opicové. Řečená vdova r. 1735 postoupila díl svůj dětem, načež Jan Augustin Opic, kancelista při apellačním soudě, a Josefa Kajetána, sestra jeho, prodali vinici Václavu Kazatelovi, řezníku a měšťanu Menšího města, r. 1738.)[88])

Nový majitel vinice zemřel již v roce 1740. Za dědičku jmění, které zůstavoval, zřídil manželku svou Annu, ustanoviv, aby ona splatila jeho synu Martinu Kazatelovi 200 zl. a polovici vinice by odkázala vnučce Alžbětě, rozené Horové. Když potom za války r. 1742 vinice vzala zkázu na stavení i rostlinách, a vdova Anna Kazatelová nebyla s to, aby škody napravila, smluvila se s vnučkou Alžbětou, manželkou *Františka Šafránka*, řezníka a měšťana Menšího města, v ten rozum, že manželé Šafránkovi poskytnou peníz na splacení podílu Martinu Kazatelovi, a Anna Kazatelová že postoupí jim svou polovici vinice. Tak se i stalo v roce 1743. Podle majetníka Šafránka vinice přijala název Šafránky, posud trvající a jí náležitý. V roce 1752 Šafránek prodal vinici Ferdinandu Herzlovi, řezníku a měšťanu Menšího města, jenž o rok později, uživ nahodilé příležitosti, koupil od Anny Terezie Löhnerové, majitelky dvorce Šáreckého, *dva kusy polí* v úhrnné míře asi 6 strychů a připojil je k Šafránce (r. 1753).[89]) Jak jde z polohy řečených polností, byly to někdejší vinice *Klimentka* a *Dyrinkovská II.* Příkupem polí zvětšil se roční pozemkový plat, kterým majitelé usedlosti byli povinni proboštům. Jeho přírůstek činil 1 kopu 21 groš čili 1 zl. 34½ kr.

Ferdinand Herzl podržel Šafránku do roku 1764, načež prodal ji Jakubu Badoučkovi, měšťanu Starého města, za 1400 zl. R. Ježto o koupi jednala s Herzlem matka Jakubova Apolonie, vdova po Jiřím Badoučkovi, pivovarním nákladníku a měšťanu Starého města,[90]) je patrno, že

[87]) Kniha kšaftů AMP 2176, fol. D. 33; kniha vinič. AK (IX) fol. 25, 80, 81, 115.

[88]) Knihy vinič. AK (IX) fol. 201 n.; AZ Smíchov 37, fol. 53, 102, 163; 38, fol. 163, 168, 170.

[89]) Kniha vinič. AZ Smíchov 38, fol. 174, 176, 184, 186.

[90]) Tamže fol. 188.

Jakub, když ujímal usedlost, byl mladým mužem. Za jeho doby dům označen byl číslem popisným 75, a pozemky usedlosti poprvé změřené uvedeny jsou v katastr takto: pole o 356 □ sáhách (čís. top. 110), pole o 3 jitrech $1162^{5}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 111), pole vedle vinice Hablovy o 1 jitru $980^{3}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 112), pole vedle Špitálky o 1 jitru 290 □ sáhách (čís. top. 167). Podle těch počtů orná půda Šafránky zabírala 6 jiter $1189^{2}/_{6}$ □ sáhu.

Po smrti Jakuba Badoučka († r. 1788) vládla usedlostí vdova jeho Markéta jako poručnice nedospělých dětí a spoludědička statku. Když i ona zemřela, uvázal se v Šafránku syn Martin, přijav na sebe, že splatí podíly svým sestrám Anně, Josefě a Kateřině (r. 1800). Rostoucí záliba Pražského obecenstva vycházet do Šárky na zotavenou ponukla Martina Badoučka k tomu, že zbudoval u Šafránky domek čís. pop. 112 a vyjednal si právo prodávati v něm líhové nápoje. Hosté nazvali novou hospodu Zavadilkou. V roce 1829 Martin Badouček postoupil Šafránku se Zavadilkou svému synu Josefovi,[91]) za něhož po změření pozemků pro stabilní katastr shledalo se, že k usedlosti náleží pole o 1 jitru 1130 □ sáhách (čís. 629), pole o 1 jitru 355 □ sáhách (čís. 656), pastvina o 40 □ sáhách (čís. 657), rybníček o 40 □ sáhách (čís. 658), pastvina o 40 □ sáhách (čís. 659), zahrádka o 25 □ sáhách (čís. 660), pastvina o 545 □ sáhách (čís. 661), pole o 4 jitrech 330 □ sáhách (čís. 662); celkem tudíž 7 jiter 905 □ sáhů pozemků.

Po Josefu Badoučkovi r. 1889 majitelem Šafránky stal se syn jeho František Badouček.[92]) V roce 1891 prodal on hostinec na Zavadilce s kusem pole Janu Kaplanovi.

Zbývá dodati historická data odnášející se ke dvěma bývalým vinicím, o něž usedlost Šafránka byla zvětšena.

a) *Bývalá vinice Klimentka.*

Ondřej Koutek, měšťan Menšího města, a po něm vdova Kristina[93]) drželi díl pozemku bývalé vinice ke svému dvoru na Šárce, jenž byl příslušenstvím tamní krčmy jejich. Při témž dvoru zůstával pozemek i za dalších majitelů krčmy Linharta Švarcbarta (r. 1623), Baltazara Tyliše (r. 1623—1624), Mariany Tylišové, vdovy po Baltazarovi, potom manželky Kryštofa Frajera (r. 1624, 1636), Martina Frauenštejna (r. 1641, 1650), Valentina Ditricha (r. 1663, 1675), Jana Jiřího Ditricha (r. 1675—1699), vesměs měšťanů Menšího města, Františka Ignáce hraběte Vratislava z Mitrovic (r. 1699—1715), bratří Jana Josefa a Františka Karla hrabat Vratislavu z Mitrovic (r. 1715—1728), Kašpara Zachariáše Vusína, měšťana Starého města (r. 1728—1747), Františky Werneckové,

[91]) Kniha vinič. AZ Smíchov 38, fol. 189; knihy pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 519; OS Smichovského 21, fol. 21; 21, fol. 87 n.

[92]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 18.

[93]) Viz v prvém díle na str. 331 n.

dcery Kašpara Zachariáše Vusina (r. 1748), Anny Terezie Löhnerové (od roku 1748).[94]) Majitelka posléze řečená prodala pozemek bývalé vinice čili, jak se dí ve spise trhové smlouvy, pole o $3^1/_2$ strychu výsevku, ležící za vinicí Špitáleckou nedaleko sochy sv. Jana Nepomuckého vedle vozní cesty, *Ferdinandu Herzlovi*, jenž přivtělil je ke své usedlosti Šafránce (r. 1753).[95])

b) *Bývalá vinice Dyrinkovská II.*

Měla míry 3 *strychy*, z nichž roční plat 30 grošů vycházel proboštum. Od Jana Fridricha Dyrinka, měšťana Menšího města,[96]) roku 1624 koupil ji Baltazar Tyliš, měšťan téhož města; avšak teprv vdova Mariana Tylišová dala si vinici zapsati do knih.[97]) Dalšími majiteli pozemku byly osoby jmenované svrchu při vinici Klimentce, počínaje ovšem od Martina Frauenštejna. V zápise trhu, po němž *Ferdinand Herzl* r. 1753 vešel v držení bývalé vinice Dyrinkovské II., praví se, že koupil od Anny Terezie Löhnerové pole ležící pod zdí pana Jana Pavla Hippmanna (to jest pod ohradní zdí Hanspaulskou) při cestě, kdež se říká Na skalce.[98])

216. *Usedlost Špitálka čís. pop. 17.*

Podle snesení zemských stavů z roku 1619 vinice Špitálka v míře, jak se přijímalo, 24 *strychů*[99]) byla odňata velmistru a konventu křižovnického kláštera v Praze a prodána Václavu Litoměřickému z Jizbice, měšťanu Nového města (r. 1620). Po tom trhu dostalo se novému držiteli svolení, aby směl vinici zapsati si do desk zemských jako zboží svobodné. Bylo tedy zrušeno i vrchnostní právo proboštské nad vinicí, podle něhož náleželo proboštům přijímati z pozemku roční plat 4 kop grošů. Avšak když na sklonku roku 1620 stavovský odpor proti králi Ferdinandovi II. ztroskotal, prodej vinice prohlášen byl za neplatný, a Václav Litoměřický musil vrátiti Špitálku křižovníkům.[100]) Odtud vinice byla zase poplatná k proboštství.

Za války o dědictví Rakouské r. 1742 došlo k ostré potyčce u Špitálky. Vypravuje o tom pilný pozorovatel tehdejších válečných běhů, konsistorní kursor Ondřej Jakub Vogt: Dne 7. srpna z rána strhla se velká šarvátka mezi pandury a Francouzi. Francouzové zapálili v Šárce *vinični staveni* křižovnické (Špitálku), Vusínské a Fišerku, byli však útokem pandurů z vinice Hippmannské zahnáni, při čemž jich několik

[94]) Knihy vinič. AK (II) fol. 272, 199; (IX) fol. 87; listiny AK CXXX. 1; knihy vinič. AZ Smíchov 37, fol. 205 n.; 38, fol. 130, 155.

[95]) Kniha vinič. AZ Smíchov 38, fol. 186.

[96]) Viz v prvém díle na str. 409 n.

[97]) Kniha vinič. AK (II) fol. 198.

[98]) Kniha vinič. AZ Smíchov 38, fol. 186.

[99]) Viz v prvém díle na str. 327 nn.

[100]) DZ větší 140, fol. F. 7; 193, fol. C. 2. *Bílek*, Dějiny konfiskací str. 329.

padlo.[1]) I jakkoli tehdáž na Špitálce nejen stavení pohořelo, ale i vinice byla zničena, správa klášterní neupustila přec od pěstování vinné révy. Přiznávací list její z roku 1755 svědčí, že obnovený vinohrad tamní zabíral $9\frac{1}{2}$ strychu půdy.

V protokole Josefského katastru Špitálka popisuje se takto: křižovnický dům čís. pop. 74 (čís. top. 168), vinice křižovnická o 5 jitrech 540 □ sáhách (čís. top. 169), zahrada o 1525 □ sáhách (čís. top. 170), pastviště o 1 jitru 257 □ sáhách (čís. top. 171). K tomu přirovnejme počty stabilního katastru z roku 1840: vinice o 100 □ sáhů (čís. 647), zahrada o 135 □ sáhách (čís. 648), zahrádka o 20 □ sáhách (čís. 649), pole o 7 jitrech 760 □ sáhách (čís. 650), pastvina o 145 □ sáhách (čís. 651), pole o 185 □ sáhách (čís. 653), pastvina o 20 □ sáhách (čís. 654), pastvina o 45 □ sáhách (čís. 655).

Z úhrnné míry pozemků 7 jiter 1410 □ sáhů je patrno, že rytířský řád křížovníků s červenou hvězdou jako majitel Špitálky utisknut byl proboštem Jiřím Bertholdem Pontánem, jenž tvrdě, že vinice má míry 24 strychy, uložil mu platiti z ní ročně 4 kopy grošů (r. 1606). Probošt odhadoval pozemek podle míry výsevkové, a i tak upřílišil; ač měl pamatovati, že půda viničná neměří se měrou výsevkovou, ale viničnou, jejížto strych byl téměř na rovni s polovicí jitra.

Od počátku 19. století, kdy správa klášterní přestala nakládati na vinici, hospodaří na Špitálce[2]) nájemci.

217. *Usedlost Kotlářka čís. pop. 16.*

Jádrem usedlosti byla vinice Kotlářka zabírající 14 *strychů* půdy. Z jejích držitelů teprve Martin Antonín Bauman, měšťan Starého města a pokladník hraběte Filipa Josefa Gallasa, r. 1728 přikoupil pozemky bývalých vinic *Hnátorské, Gehlorské, Menší Krocínky, Agrikolky, Weisorské, Fišlovky, Větší Krocínky, Šenvaldky a Hořejší Niederländrovské*, čímž oblast Kotlářky zvětšila se asi o 43 strychy. Manželka Baumanova Marie Františka zdědivši v roce 1742 usedlost po svém muži, přidala k ní dvě vinice *Dolejší Pekařku* a *Neherovskou*, v jedno spojené, jež koupila sobě roku 1740. Tak Kotlářka došla rozšíření na pozemcích do míry asi 77 strychů. Však pozdější majitelé neuchovali jí v té velikosti, ale odprodejem zmenšili téměř o třetinu. Vnuk Marie Františky Baumanové Jan František Grüner r. 1758 prodal Františku Kazimíru Strachovskému, kanovníku metropolitního kostela sv. Víta, pozemek bývalé vinice Hořejší Niederländrovské. A podobně mladý držitel Kotlářky Florián Sacher, aby mohl spokojiti své věřitele, prodal pozemek bývalých vinic Dolejší Pekařky a Neherovské Františku Paulovi, majiteli usedlosti Fišerky, r. 1810.

[1]) Beschreibung der böhm. Unruhe nach dem Todt Kaisers Caroli VI. Rukopis zemského musea VIII. F. 8.

[2]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 17.

Vinice Kotlářka, vzdělaná na proboštství a k němu poutaná ročním platem 3 kop 30 grošu, byla majetkem Mariany Dyrinkové,[3]) jež v roce 1622 hned dvojím způsobem ji zavadila. Vykázalať na ni věno svému manželu Janu Jiřímu Dyrinkovi mladšímu z Rotmperka, měšťanu Menšího města, a vydluživši 1000 kop gr. míš. u Jiříka Neupaura, měšťana téhož města, ujistila dluh svou vinicí.[4]) Když došla lhůta vyměřená sousedům nekatolického vyznání v městech Pražských, Mariana a syn její Jan Erazim Ories nechtějíce přijmouti náboženství katolické, odstěhovali se do ciziny (r. 1628). Probošt Šimon Brosius z Horštejna jako pozemkový pán vyčkával, zda přihlásí se opatrovník statku Mariany Dyrinkové, a když se tak nestalo, vyzval druhého syna jejího Daniele Štěpána Oriesa, měšťana Menšího Města, aby o vinici pracoval. Však malý zisk z díla byl příčinou, že Daniel za krátko vinici opustil. Od probošta byli pak vyzváni poručníci sirotků Neupaurových, aby jednali o zvod a zmocnění ve vinici. Než poručníkům nevidělo se podstupovati břímě nákladu, bez něhož by vzdělávání pozemku nebylo možné. R. 1631 za vpádu Saského Mariana Dyrinková vrátila se do Prahy a ujala vinici. Potom však uhýbajíc trestu za nedovolený návrat do vlasti, odešla po druhé; načež majetek její na Šárce od probošta byl zabaven. R. 1636 stala se úmluva mezi proboštem a jeho úředníkem Pavlem Oldřichem Volfiem z Krušce a Rozenfeldu, měšťanem Starého města, i také Annou, vdovou po Jiřím Neupaurovi, podle níž řečený Volfius přijal na sebe závazek Mariany Dyrinkové zaplatiti dluh 1000 kop gr. s úroky zatím vzešlými dědicům někdy Jiřího Neupaura a byl za to od probošta prohlášen za majitele vinice Kotlářky.[5])

O nějaký čas později vrátila se do Čech Mariana Dyrinková a žádala probošta, aby jí vinice byla vrácena. Když toho nedosáhla, podala spis císaři, v němž pověděvši o svém právu k vinici a o zadlužení vinice, ale nic nepověděvši o svých cestách do ciziny, žalovala na probošta Šimona Brosia, že vinici její mocně ujal, nemálo sudů vína z ní pobral, nedbalým hospodářstvím ji ke zpuštění přivedl a posud ji zadržuje přes »plačtivé prosby« Marianiny. I žádala, aby mu bylo uloženo cizí majetek vydati.[6]) Ze dvorské kanceláře zaslali spis její proboštovi. Na to Šimon Brosius vyložil ve své odpovědi, proč vinici ujal a proč o ni řídil. Ježto Mariana Dyrinková ve spise pojmenovala se měštkou Menšího města Pražského, ač jí nebyla, probošt uznal za dobré věc opraviti a leccos důtklivého o Marianě pověděti. Napsalť: Je emigrantkou, a ne sousedou Menšího města. Nyní zdržuje se v Praze pokoutně. Katolička není; matrony jinší dobré po sobě potahuje a podvozuje.

---

[3]) Viz v prvém díle na st. 336 n.

[4]) Kniha vinič. AK II) fol. 268, 278.

[5]) Kniha zápisní AK (V) fol. 148; kniha vinič. AK (IX) fol. 65.

[6]) Kniha zápisní AK (V) fol. 147.

V dalším dopise, jímž probošt odpovídaje pánum místodržícím, háji svých opatření strany vinice Kotlářky, propuká téměř nevrlost nad tím, že úřady popřávají sluchu neduvodným stížnostem. Mariana Dyrinková, vece, měla se zachovati podle císařského nařízení a prodati vinici, když pro náboženství odcházela do ciziny. Že toho neučinila a že za nepřátelského vpádu do země pod ochranou nepřátel zemských vrátila se do Prahy, za to odměny nezasluhuje. Probošt postaral se o zaplacení jejího dluhu a to, oč vinice byla cennější, daroval svému úředníku výsluhou.[7])

Žádost Mariany Dyrinkové vyzněla na prázdno. Vinici podržel Pavel Oldřich Volfius a po něm zdědila ji vdova Anna Kateřina; ale když se ukázalo, že za nebožtíkem manželem jejím zůstala suma peněz proboštu Janu Františku Raschovi, Anna Kateřina zřekla se vinice a postoupila ji proboštovi (r. 1654). Potom v roce 1658 vinici od probošta koupil Matouš Ondřej Podhorský z Klarštejna, komorník při deskách zemských, za 430 zl. R. Trhový peníz ukazuje, že Kotlářka nebyla tehdáž vinicí náležitě vzdělanou. Po smrti Matouše Ondřeje Podhorského vinice připadla dceři jeho Anně Františce, jež byla provdána za Jana Bernarda Brauna, zlatníka a měšťana Menšího města; načež řečení manželé roku 1665 prodali ji Václavu Bernardu Vimberskému.[8])

Dalším držitelem vinice byl Vít Gebl, dvorní truhlář a měšťan Starého města (od roku 1666). Když on zemřel, zůstaviv vinici nedospělým dětem, poručníci sirotků prodali ji Marku Schraffrovi, *kotláři* a měšťanu Starého města, r. 1672. I tehdáž ještě vinice byla na špatné míře, jak z toho je vidno, že nebylo v ní zděného lisu, nýbrž jen *bouda*, a že Schraffer koupil ji za 260 zl. R. Vinice přestávala na nevelkém díle pozemku, jiný díl byl štěpnicí a ostatek polem. Teprv pracemi nového majitele nadešla změna. Schraffer rozšířil vinohrad, zušlechtil štěpnici a vystavěl *dům* i *hospodářská přístřeší*. Podle jeho řemesla byla pak usedlost nazvána *Kotlářkou*. V roce 1699 při dělení statku, po Schraffrovi zůstalém, počítalo se, že Kotlářka má cenu 1300 zl. Ji za svůj díl přijala nejstarší dcera Schraffrova Kateřina Františka,[9]) manželka Hanuše Michala Baura, sedláře a měšťana Starého města.

Nějakému nedopatření je přičísti, že ve viničné knize, z níž vědomosti své vážíme, není zápisu o tom, kdo stal se nástupcem manželů Baurových v držení Kotlářky. Známe sic jméno nového držitele (byl to Martin Antonín Bauman, měšťan Starého města, přísedící 10 panského úřadu a pokladník u hraběte Filipa Josefa Gallasa); ale pro nedostatek zápisu nevíme, kdy, to jest v kterém roce, a jakým způsobem on usedlost ujal. V příčině času jisto jest, že to bylo ve třetím desítiletí 18. století; neboť ještě roku 1719 vládla Kotlářkou paní Kateřina Baurová. Potom

[7]) Tamže fol. 152 n.
[8]) Kniha viničů. AK (IX) fol. 136, 152, 153.
[9]) Tamže fol. 157, 177, 171 n.

v roce 1728 Bauman přikoupil ke Kotlářce šest kusů polí, a to čtyři kusy čili bývalé vinice *Hnátovskou, Gehlovskou, Menší Krocínku, Agrikolku, Weisovskou* a *Fišlovku* od bratří Jana Josefa a Františka Karla hrabat Vratislavů z Mitrovic a dva kusy čili bývalé vinice *Větší Krocínku, Šenvaldku* a *Hořejší Niederländrovskou* od hraběnky Marie Anny Gallasové. Když v roce 1742 se životem se rozžehnal, usedlost i přikoupená pole připadly vdově jeho Marii Františce. Majetkem téže Marie Františky byly dvě vinice v jedno spojené, *Dolejší Pekařka* a *Neherovská*, jež ona koupila od Jana Adama Dumfa, měšťana Nového města r. 1740.[10]) Počátek jejího hospodaření na Kotlářce byl za neblahých okolností. Francouzské vojsko tábořící vůkol Prahy zničilo vinice a ovocné sady (v červnu a červenci r. 1742) a zapálilo stavení panino (dne 7. srpna t. r.). Jen s velkou obtíží povedlo se vdově opraviti pohořelé budovy; kdežto k obnově vinic již nedošlo. Jejich půda byla vydána pod ostří pluhu.

Po smrti Marie Františky Baumanové r. 1752 usedlost připadla dceři její Marii Terezii, provdané Grünerové. O dvě léta později, když Marie Terezie zemřela, zdědil Kotlářku syn její Jan František Grüner, měšťan Hradčanský (r. 1754). Jemu pozůstalost matčina dala podnět k útratnému hospodářství. Ať nic nedíme o tom, že roku 1758 odprodal pozemek bývalé vinice *Niederländrovské hořejší*, v letech 1763—1767 hromadil dluh na dluh, až nebylo jiné pomoci než prodati Kotlářku. R. 1769 koupil ji od něho Antonín Andres, podnikatel staveb a měšťan Menšího města.[11]) Když za Andresa byly změřeny pozemky, shledalo se, že k usedlosti náleží 33 jitra 141 □ sáh půdy. Přitom vyčteny jsou kusy: dolejší zahrada o 1 jitru $315^5/_6$ □ sáhu (čís. top. 152), pole nad zahradou o $1394^1/_6$ □ sáhu (čís. top. 154), hořejší zahrada o $670^2/_6$ □ sáhu (čís. top. 155), pole stranou k Santince o 3 jitrech $595^3/_4$ □ sáhu (čís. top. 156), pole o 6 jitrech 136 □ sáhách (čís. top. 157), pastvina o $509^2/_6$ □ sáhu (čís. top. 158), pole Pekařka zvané o 9 jitrech $466^2/_6$ □ sáhu (čís. top. 159), pastvina o 127 □ sáhách (čís. top. 160), pole pod Špitálkou o 2 jitrech $369^2/_6$ □ sáhu (čís. top. 161), pastvina o 160 □ sáhách (čís. top. 162), pole »za dubem« o 3 jitrech 106 □ sáhách (čís. top. 163), pole Klínek zvané o 400 □ sáhů (čís. top. 164), pole stranou k Hanspaulce o 5 jitrech $1291^1/_6$ □ sáhu (čís. top. 165). Obytné stavení mělo tehdáž číslo popisné 10.

Po smrti Antonína Andresa vládla usedlostí vdova jeho Rozína do roku 1795, načež postoupila ji synu Janu Andresovi v 8000 zl. Mladý Andres hospodářství zvelebil; neboť když v roce 1808 prodal Kotlářku Josefu Sachrovi, ztržil za ni 34.500 zl. v bankocetlích, což rovnalo se 16.274 zl. R. Po brzké smrti Josefa Sachra († r. 1810) ujal usedlost syn jeho Florián Sacher, jenž na úpravu svých financí *odprodal* hned

[10]) Kniha viničů. AZ Smíchov 38, fol. 116, 119, 121, 127, 149.

[11]) Tamže fol. 126, 129, 153, 213, 252.

pole Pekařku Františku Paulovi, majiteli usedlosti Fišerky.[12]) Zbylo tudíž při Kolářce celkem 23 strychy 1274⁴/₆ sáhu pozemků podle Josefské výměry.

Florián Sacher podržev statek do roku 1840, prodal jej potom paní Františce Kressové za 13.900 zl.[13]) Tehdáž právě dálo se nové úřední měření pozemků, jehož výsledky, pokud se tknou Kotlářky, tuto klademe. K usedlosti náleželo 17 parcel, a to: pole pod Špitálkou o 2 jitrech 965 □ sáhách (čís. 652), pastvina o 265 sáhách (čís. 665), pole stranou k Santince o 9 jitrech 1110 □ sáhách (čís. 666), pastvina o 55 □ sáhách (čís. 667), zahrada o 165 □ sáhách (čís. 668), lado o 70 □ sáhách (čís. 669), pole o 1465 □ sáhách (čís. 670), pole stranou k Hauspaulce o 5 jitrech 1450 □ sáhách (čís. 671), pastvina o 110 □ sáhách (čís. 672), pole o 3 jitrech 920 □ sáhách (čís. 673), pole o 1450 □ sáhách (čís. 674), pastvina o 485 □ sáhách (čís. 675), pole o 140 □ sáhách (čís. 676), rybníček o 70 □ sáhách (čís. 677), pastvina o 35 □ sáhách (čís. 678), pastvina o 85 □ sáhách (čís. 679), cesta o 210 □ sáhách (čís. 892). Úhrnná míra parcell činila tudíž 24 jitra 1050 □ sáhů.

Paní Kressová hledíc ke stavebnímu ruchu v Pražských předměstích a čilé poptávce po stavebních hmotách, založila na Kotlářce *cihelnu*. V roce 1868 prodala pak usedlost s cihelnou Ludvíku Smolíkovi za 27.000 zl.[14]) Nový majitel uvedl dílnu cihlářskou na velkou míru; i připravil se tím ve dluhy, z nichž nebylo lze jinak vyjíti, než prodejem statku. Po dražbě konané r. 1886 ztržila Kotlářku Malostranská záložna v Praze III. Dalšími vlastníky Kotlářky byli Jaroslav Kuchta (r. 1887 až 1894), dílčí majitelé Josef Tyl, František Bedřich Čecháč, Leopold Kohn a Sigfried Kohn (r. 1894—1897), Josef Tyl, František Bedřich Čecháč, Leopold Kohn a Maximilián Kirsch (r. 1897—1899), Josef Tyl, František Bedřich Čecháč, Josefa Kohnová, Lidmila Kohnová a Maximilián Kirsch (r. 1899 až 1906), Josef Tyl, Louisa Čecháčová, Josefa Kohnová, Lidmila Kohnová a Maximilián Kirsch (od roku 1906.[15])

Rozvoj cihlářského díla na Kotlářce vedl k založení *domů čís. pop. 207 a 210*, jež vystavěl Jaroslav Kuchta.[16])

Sluší ještě přihlédnouti k pozemkům, o něž oblast Kotlářky r. 1728 byla zvětšena, a vypověděti historická data k nim se vztahující z doby před rokem 1728.

a) *Bývalá vinice Hnátovská.*

R. 1602 Ondřej Koutek, měšťan Menšího města a majitel krčmy Šárecké, koupil od probošta Pontána bývalou vinici Hnátovskou[17]) čili,

[12]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 90, 155, 158; kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 354.

[13]) Kniha pozemk. OS Smíchovského 25, fol. 29.

[14]) Tamže fol. 212.

[15]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 16.

[16]) Tamže vložky 217, 218.

jak se praví v zápise toho trhu, pole se štěpím v míře 5 *strychů*, z něhož roční plat k proboštství činil 1 kopu gr. Řečené pole náleželo pak vdově Kristině Koutkové (r. 1612, 1623) a po ní dalším držitelům krčmy Šárecké Linhartu Švarcbartovi (r. 1623), Baltazaru Tylišovi (r. 1623—1624), Marianě Tylišové, vdově po Baltazarovi, potom manželce Kryštofa Frajera (r. 1624, 1636), Martinu Frauenštejnovi (r. 1641, 1650), Valentinu Ditrichovi (r. 1663, 1675), Janu Jiřímu Ditrichovi (r. 1675—1699), vesměs měšťanům Menšího města, Františku Ignáci hraběti Vratislavovi z Mitrovic (r. 1699—1715), bratřím Janu Josefu a Františku Karlu hrabatům Vratislavům z Mitrovic (r. 1715—1728). Od bratří právě jmenovaných koupil je *Martin Antonín Bauman* a připojil ke své usedlosti Kotlářce r. 1728.[18])

b) *Bývalá vinice Gehlovská.*

Zabírala $5^1/_2$ *strychu* půdy, z nichž roční plat 1 kopy 6 grošu vycházel k proboštství. R. 1617 koupil ji Baltazar Tyliš, měšťan Menšího města.[19]) Jeho nástupci v držení pozemku uvedeni jsou při vinici Hnátovské (sub *a*) počínaje ovšem Marianou Tylišovou. Co tam řečeno jest o přizískání bývalé vinice Hnátovské ke Kotlářce, platí rovněž o bývalé vinici Gehlovské.

c) *Bývalá vinice Krocínka menší.*

Vinice Krocínka menší o 2 *stryších* a vinice Krocínka větší o $4^1/_2$ strychu byly od roku 1603 majetkem Melichara Oriesa, měšťana Menšího města.[20]) Po jeho smrti spravovala je vdova Mariana, potom (od roku 1616) provdaná Dyrinková. Když dospěli její synové Jan Erazim Ories a Daniel Štěpán Ories, dostalo se onomu domu v Menším městě a vinic Krocínovských na Šárce r. 1623. Že však Jan Erazim nechtěl pak splniti zeměpanský rozkaz strany náboženského vyznání, musil odejíti ze země. I postoupil on dům a pozemky viničné svému bratru. Roku 1628 Daniel Štěpán Ories prodal vinice Krocínovské, jež tehda již byly poli a z nichž platila se k proboštství 1 kopa 36 gr. ročně, Martinu Vostrovskému, měšťanu Menšího města, za 270 kop gr. Dalšími držiteli týchž polností byli Voršila, prv vdova po Martinu Vostrovském, potom manželka Matěje Vaňka (do r. 1655), Lidmila Romštaková, dcera Martina Vostrovského, měštka Nového města (r. 1655), Kryštof Turek ze Šturmfeldu u Rozntálu, hofrychtéř věnných měst královniných (od r. 1655), Kryštof Ferdinand Turek, syn Kryštofův (r. 1673, 1676), Vojtěch Bořivoj Turek ze Šturmfeldu a Rozntálu (r. 1676—1689), Benedikta Terezie hraběnka Bredová

[1]) Viz v prvém díle na str. 332 n.

[18]) Knihy viničné AK (II) fol. 93, 272, 199; (IX) fol. 87; listiny AK CXXX, 1; knihy viničné AZ Smichov 37, fol. 206; 38, fol. 116.

[19]) Viz v prvém díle na str. 333 nn.

[20]) Viz tamže na str. 339 n., 344 nn.

(r. 1689—1700), Hertvík Mikuláš hrabě Breda, Karel Jáchym hrabě Breda, Jana Býnová z Býnu a Barbora hraběnka Bredová (r. 1701), Hertvík Mikuláš hrabě Breda (od roku 1701).[21])

V roce 1719 probošt Daniel Josef Majer koupil od hraběte Hertvíka Mikuláše Bredy bývalou vinici Krocínku menší, k tomu konci, aby mohl učiniti směnu o pozemky s držiteli dvorce Šáreckého, bratry Janem Josefem a Františkem Karlem hrabaty z Mitrovic. Postoupili mu oni kus pole u Hanspaulky a přijali za to od něho pozemek bývalé vinice Krocínky menší (r. 1719). Však o devět let později tíž bratři prodali pozemek *Martinu Antonínu Baumanovi*, jenž přidružil jej ke své usedlosti Kotlářce.[22])

d) *Bývalá vinice Agrikolka.*

Pozemek bývalé vinice, skládající se z pole a loučky, v úhrnné míře 4 ***strychů***, z něhož dávati bylo 48 grošů ročního platu k proboštství, náležel od roku 1600 Ondřeji Koutkovi, měšťanu Menšího města a majiteli krčmy Šárecké.[23]) Řadu dalších držitelu přiváděti nehodláme, protože bylo by nám opakovati to, co jsme pověděli o vinici Hnátovské (sub *a*).

e) *Bývalá vinice Weisovská.*

Byla v letech 1612—1623 majetkem vdovy Kristiny Koutkové.[24]) Když pak řečená paní prodala krčmu Šáreckou se vším příslušenstvím svému zeti Linhartu Švarcbartovi, i bývalá vinice Weisovská přešla v držení Švarcbartovo. Zápis trhu učiněn byl také do knih perkmistrovského úřadu, kdež poznamenali, že vinice Weisovská skládá se ze dvou dílů, z chmelnice zdí obehnané a z pole, a že z chmelnice roční plat 15 grošů vychází do dřevěného záduší u Betléma ve Starém městě čili k tamní faře, kdežto z pole že platiti jest 39 grošů ročně ke kostelu sv. Petra na Poříčí.[25]) Podle toho zdálo by se, že pozemky nebyly poplatny k proboštství, aneb že starý spor mezi probošty a správami Pražských záduší o pozemkový plat z některých vinic Šáreckých[26]) nebyl ještě rozhodnut; avšak po skutcích věc měla se jinak. Události roku 1620 způsobily, že správy řečených záduší přestaly se hlásiti o platy a upustily od dalších rozepří s probošty. Zápis perkmistrovské knihy z roku 1623 jsa ustrojen podle starších zápisu z doby před rokem 1620, nepřiléhá dobře ke skutečnosti.

---

[21]) Knihy vinič. AK (IX) fol. 14, 16, 130, 207 n., 341; AZ Smichov 37, fol. 8.
[22]) Knihy vinič. AZ Smíchov 37, fol. 105, 107; 38, fol. 116.
[23]) Viz v prvém díle na str. 342 n.
[24]) Viz tamže na str. 347 nn.
[25]) Kniha vinič. AMP 2020, fol. 466.
[26]) Sr. průběh sporu se záduními správou kostela sv. Petra na Poříčí v prvém díle tohoto spisu na str. 293 nn., 309 nn.

Po Linhartu Švarcbartovi majiteli vinice (v míře $4^1/_2$ *strychu*) byli: Baltazar Tyliš (r. 1623—1624), Mariana Tylišová vdova (r. 1624, 1636), Martin Frauenštejn (r. 1641, 1642), Valentin Ditrich (r. 1642—1675), Jan Jiří Ditrich (r. 1675—1699), František Ignác hrabě Vratislav z Mitrovic (r. 1699—1715), bratři Jan Josef a František Karel hrabata Vratislavové (r. 1715—1728). Od bratří posléze jmenovaných zjednal sobě pozemek bývalé vinice Weisovské trhem *Martin Antonín Bauman*, držitel usedlosti Kotlářky.[27])

f) *Bývalá vinice Fišlovka.*

Po smrti Jana Augustina Fišla z Paumberka[28]) držela vinici vdova jeho Lidmila, potom provdaná Boříkovská. V roce 1623 koupil ji od ní Linhart Švarcbart, majitel krčmy Šárecké, za 80 kop gr. míš. V zápise trhu, učiněném do knihy perkmistrovského úřadu, praví se, že vinice Fišlovka v míře 4 strychů je z polovice polem, z polovice chmelnicí, a že z ní platí se ročně 12 grošů k záduší kostela sv. Petra na Poříčí.[29]) Jest tudíž v zápise opakován starý knihovní omyl, pokud se tkne míry pozemku; neboť v pravdě vinice byla o 2 *stryších*, a ne čtyřech. Jakou váhu má udatek, že dává se z ní pozemkový plat ke kostelu sv. Petra na Poříčí, možno z toho posouditi, co jsme pověděli maličko výše (sub *e*).

Nástupci Švarcbartovými v držení bývalé vinice Fišlovky byly osoby jmenované svrchu při vinici Weisovské (sub *e*).

g) *Bývalá vinice Krocínovská větší.*

Měla míry $4^1/_2$ *strychu*, z niehž roční plat 1 kopy 11 grošů vycházel k proboštství. Historické zprávy o vinici z let 1616—1701 uvedeny jsou svrchu (sub *c*). Tam posléz jmenovaný držitel její Hertvík Mikuláš hrabě Breda zemřel v roce 1723. Dědicem pozemků jeho na Šárce stal se syn Karel Josef hrabě z Bredy, nejvyšší strážmistr ve vojště. Ježto jemu se nevidělo podržeti drobné statky, prodal pozemek bývalé vinice hraběnce Marii Anně Gallasové, majitelce poplužního dvora v Bubenči, r. 1727. Od paní hraběnky pak týž pozemek koupil *Martin Antonín Bauman* a přirazil jej ke své usedlosti Kotlářce.[30])

h) *Bývalá vinice Šenvaldka.*

Po smrti Diviše Niederländra, měšťana Starého města,[31]) zdědila bývalou vinici, jež měla míry 4 *strychy* a z níž bylo platiti k proboštství 48 grošů ročně, dcera jeho Zuzana do spolku se svou sestrou Annou

[27]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 89; listiny AK CXXX. 1; knihy vinič. AZ Smichov 37, fol. 206; 38, fol. 116.

[28]) Viz v prvém díle na str. 349.

[29]) Kniha vinič. AMP 2020, fol. 465 n.

[30]) DZ větší 499, fol. K. 1; kniha vinič. AZ Smichov 38, fol. 52, 119.

[31]) Viz v prvém díle na str. 346 n.

Evou (r. 1623). Později Zuzana sama ujala pozemek a vedle jiného statku přinesla jej věnem manželu svému Kryštofu Turkovi z Rozntálu, měšťanu Starého města (r. 1635). Dalšími majetníky jeho byli Kryštof Ferdinand Turek, syn Kryštofův (r. 1673, 1676), Vojtěch Bořivoj Turek ze Sturmfeldu a Rozntálu (r. 1676—1689), Benedikta Terezie hraběnka Bredová (r. 1689—1700), Hertvík Mikuláš hrabě Breda a jeho sourozenci (r. 1701), Hertvík Mikuláš hrabě Breda sám (r. 1701—1723), Karel Josef hrabě Breda (r. 1723—1727), hraběnka Marie Anna Gallasová (od roku 1727). V roce 1728 *Martin Antonín Bauman* koupil pozemek bývalé vinice od hraběnky Gallasové a přidružil jej ke Kotlářce.[32])

218. *Bývalá vinice Kocínka.*

Měla míry 7 *strychů*, z nichž dávána byla 1 kopa 24 groše ročního platu k proboštství. Držitelka Anna Kechlová, rozená Kocínová z Kocinetu,[33]) činíc přípravy na odchod z vlasti do ciziny, prodala viniční pozemek Janu Gantinovi z Brandenburka, vrchnímu strážmistru ve vojště, za 200 kop gr. míš. (r. 1628).[34]) Nový majitel opomenul dosti učiniti své povinnosti, aby dal si pozemek zapsati do knih proboštských. Zdali byl o to upomenut, nevíme; ale jisto jest, že dobrá shoda mezi ním a proboštem trvala ještě v roce 1637, kdy Jan Gantin do spolku se svým synem Šimonem Tadeášem najal od probošta čtyři kusy polí, z nichž jeden mezoval s pozemkem bývalé vinice Kocínky.[35]) Potom však, když Jan Gantin zemřel, a syn jeho Šimon Tadeáš chtěl pozemek prodati, vyšlo na den, že není zápisu v knihách proboštských, který by svědčil, že Šimon Tadeáš Gantin je majitelem bývalé vinice. Z té příčiny pozemek propadl a byl vzat *k proboštství* (asi r. 1660).

219. *Usedlost Fišerka čili Kodymka čís. pop. 19.*

Vinice Fišerka zabírala $6^1/_4$ *strychu* půdy, z níž majitelé platili ročně k proboštství 1 kopu 15 grošů. Od Hanuše Šmída, měšťana Menšího města,[36]) koupil vinici zdí obehnanou Zachariáš Albrecht, měšťan téhož města, r. 1623 za 850 kop gr. Když v krátce potom Albrecht zemřel, vdova jeho Lidmila prodala vinici Janu Koudelkovi, měšťanu Nového města, r. 1625. Po smrti Jana Koudelky r. 1648 ztržil ji od vdovy jeho Anny *Pavel Daniel Termanus*, primátor Nového města. Majitel ten dal vystavěti *příbytek pro vinaře* vedle staré skřínky. Dědictvím po něm vinice připadla Jiřímu Termanovi z Ostrova, měšťanu Nového

[32]) Knihy vinič. AK (IX) fol. 54 n., 207 n.; 341; AZ Smichov 37, fol. 8; DZ větší 499, fol. K. 1; kniha vinič. AZ Smichov 38, fol. 52, 119.

[33]) Viz v prvém díle na str. 337 nn.

[34]) Kniha vinič. AMP 2021, fol. 120.

[35]) Kniha zápisní AK (VI) fol. 36.

[36]) Viz v prvém díle na str. 340 n.

města, jenž pak v roce 1684 prodal ji Benjaminu Fibriciovi, komorníku při deskách zemských a měšťanu Nového města.[37])

Podle příjmení primátora svrchu dotčeného Fišerka byla po nějaký čas zvána *Termankou.* Roku 1694 koupil ji od Fibricia opat kláštera Břevnovského Tomáš Sartorius. Za jeho nástupce, opata Otmara Zinka (od r. 1700) vznikl spor o příkop, ležící mimo vinici, jehož lidé opatovi se ujímali, ač byla to půda paňská. Tehdejší majitel dvorce Sáreckého pan František Ignác Vratislav z Mitrovic vyzvěděv, že jeho předchůdci v držení dvorce příkopu užívali, podal stížnou zprávu proboštu Danieli Josefu Majerovi a vyžádal si od něho svolení k dalšímu užívání toho pozemku. V roce 1712 opat Otmar Zink prodal vinici (se starým lisem, obytným stavením a dojnými kravami) Václavu Josefu Vlachovi, faráři u sv. Václava v Menším městě, za 600 zl. R. O málo později farář Vlach čině pořízení o svém majetku, poručil Termanku svému bratru Karlu Josefu Vlachovi, měšťanu ve Vysokém Mýtě. Když pak zemřel, nezdálo se jeho dědici Karlu Josefu, aby držel majetek u Prahy; i postoupil vinici svému bratru Anselmu Vlachovi, opatu kláštera sv. Mikuláše ve Starém městě, r. 1715. Ježto smlouva o postup stala se bez svolení pozemkového pána, probošt Mayer činil stranám obtíže, ano chtěl Termanku prodati v dražbě a teprve, když opat Anselm se zavázal, že nebude držeti vinici »ad manus mortuas« ani »sub alia qualitate quam sola laicali vel temporali semperque reluibili«, dodal svůj souhlas k řečenému postupu.[38])

Klášteru sv. Mikuláše náležela vinice do roku 1720, kdy opat Anselm Vlach prodal ji *Janu Ondřeji Fišerovi*, písaři při vojenské zbrojnici a měšťanu Starého města, do spolku se synem jeho Janem Jindřichem Fišerem, král. puškařem a přísedícím na Pohořelci. Jak se podobá, noví držitelé vystavěli na vinici nynější tamní dům a častěji v něm přebývali; pročež usedlost jejich přezvána jest *Fišerkou.* Potom od Jana Jindřicha Fišera ztržila stateček Marie Čížová (Tschischová) do spolku se svým synem Josefem Janem (r. 1750). Za Josefa Jana Číže dostalo se Fišerce čísla popisného 73, a pozemky změřeny jsou ve dva díly, totiž zahradu o $231^2/_6$ □ sáhu (čís. top. 174) a pole o 3 jitrech $1484^2/_6$ □ sáhu (čís. top. 175). Po jeho smrti ujal usedlost syn Václav Číž, zavázav se, že splatí podíly ostatním dědicům (r. 1801); načež hned prodal Fišerku své sestře Terezii, tehdáž ovdovělé Tůmové a potom manželce Jana Krause.[39])

Dalšími majiteli Fišerky byli Josef Sacher, držitel usedlosti Kotlářky (r. 1808—1810), František Paul (r. 1810—1812), jenž *přikoupil pole Pekařku* v míře 9 jiter $466^2/_6$ □ sáhu (čís. top. 159), Václav Bajer,

[37]) Knihy vinič. AK (II) fol. 270, 210; (IX) fol. 105, 331.

[38]) Knihy vinič. AK (IX) fol. 356; AZ Smíchov 37, fol. 54, 209, 211 n., 214; listiny AK CXXX. 1.

[39]) Kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 216, 221, 274, 283 nn., 290.

měšťan Pražský (r. 1812—1837), Jan Lokota, měšťan téhož města (r. 1838 až 1846).[40]) Po novém změření pozemků v roce 1840 počítalo se, že k Fišerce náleží 8 parcell, a to zahrada o 265 □ sáhách (čís. 633), rybníček o 65 □ sáhách (čís. 634), pastvina o 175 □ sáhách (čís. 635), pastvina o 665 □ sáhách (čís. 641), pole o 3 jitrech 450 □ sáhách (čís. 642), pastvina o 335 □ sáhách (čís. 644), pole (Pekařka) o 10 jitrech 930 □ sáhách (čís. 645), pastvina o 115 □ sáhách (čís. 646); celkem tudíž 14 jiter 1400 □ sáhů země.

V roce 1846 Jan Lokota postoupil Fišerku svým dětem Jiřímu, Fridrichovi a Josefě, provdané Königové, od nichž koupil ji František Braun, vrchní hospod. rada (r. 1847). Potomní držitel František Hrubý, továrník hedvábného zboží v Praze (r. 1849—1852) nedoplatil za usedlost; i bylo Braunovi ujmouti ji nazpět. Když pak on v roce 1854 znovu se odhodlal zeziti Fišerku, prodal ji samu, to jest *bez pole Pekařky*, Josefu Hendlovi (r. 1854). Po majiteli posléze řečeném v držení Fišerky vystřídali se František Kalina (od r. 1854),[41]) Aloisie Tůmová, dcera Františka Kaliny, a její sourozenci (do r. 1857), *Filip Stanislav Kodym*, doktor lékařství a spisovatel (r. 1857—1884), Marie Anna, vdova po Filipu Stanislavu Kodymovi, a děti jejich (r. 1884—1887), též děti samy (r. 1887—1903), Odolén Kodym, doktor lékařství (od roku 1903).[42])

220. *Bývalá vinice Fidlerka.*

Skládala se z vinice asi o 23 *stryších*, z pole o 19 *záhonech přes hony* a hájku. Držitelé byli povinni dávati z pozemků roční plat k proboštství úhrnem 6 kop 23 gr. 5 den. Znich Benjamin Fruwein,[43]) rada a sekretář v české direkci, za krále Fridricha Falckého do stavu rytířského přijatý, ujel po bitvě Bělohorské ze země; načež in contumaciam odsouzen byl hrdla, cti a jmění (r. 1621). Vinici jeho jako statek opuštěný ujal probošt Šimon Brosius; ale když po ohlášení rozsudku chtěl ji opanovati, uhodil na překážku. Došel totiž místodržitele Karla knížete z Lichtenštejna spis, kterým Jakub Zástup z Křížkovic, »fendrych nad jedním kornetem rejtharů pod regimentem urozeného Jana Arnošta hraběte Monte Kukuli«, vedl stížnost na Benjamina Fruweina, že mu zůstal dlužníkem za věci zejména uvedené, a žádal, aby v náhradu škody byla mu přiřčena vinice Fruweinova na Šárce. Místodržitel vyhověv žadosti, vydal rozkaz aby Zástup uveden byl do vinice. Proboštu Brosiovi zdálo se, že rozhodnutí není dosti zdůvodněné; nicméně postoupil vinici s *lisem*, polem a hájem Jakubu Zástupovi, a to v summě dlužní od Fruweina jemu

[40]) Kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 351, 353, 354; knihy pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 336; OS Smíchovského 25, fol. 90 n.

[41]) Kniha pozemk. OS Smíchovského 25, fol. 90 n., 127 nn., 130, 152, 154, 185.

[42]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 19.

[43]) Viz v prvém díle na str. 349—355.

Zástupovi náležející ve 2100 kop gr. . . . do další resolucе a ratifikace JMCské.«[44]) Zástup drže vinici jen zástavou, zapsal ji nejprve Janu Jungmajerovi, měšťanu Starého města, Anně manželce jeho a Matoušі, synu jejich, r. 1631, potom Ferdinandu Arnoštu, synu Bernarda Hyzrle z Chodu, rady při komoře české (r. 1633).[45]) Z jaké příčiny zapisoval, přitom se nepraví. K roku 1647 shledáváme poznámku, že Jakub Zástup, držitel vinice Fidlerky, je dlužníkem pozemkového platu z vinice od r. 1612 v sumě 186 zl. 40 kr.[46]) Byl tudíž platcem velmi nepořádným a nejspíše pro dluhy postoupil konečně viničný pozemek *proboštovi.*

221. *Usedlost Šťáhlavka čís. pop.* 27.

Šťáhlavka vinice o 4 *stryších* půdy, z níž platilo se k proboštství 36 grošů ročně, byla až do roku 1742 velmi pilně vzdělávána. Je to patrno z peněz, za něž majitelé ji prodávali. Po Janu Čápovi, měšťanu Menšího města,[47]) drželi vinici *Jan Šťáhlavský*, měšťan téhož města (od r. 1627), Barbora Šťáhlavská (do roku 1648), M. Řehoř Alois Bureš, měšťan Nového města (r. 1648—1675), Jan z Beeru, účetní rada při německé expedici komorní (od r. 1675), Marie Isabella Beerová, vdova, se synem Františkem Janem z Beeru (do r. 1688), Jiří Antonín Kolbe, zbrojíř a měšťan Starého města (r. 1688—1696), Veronika Dorota, manželka Jana Františka Windische z Aschenfeldu, měšťana Menšího města (r. 1696—1704), Martin Celestin Ryba, lékarník a měšťan téhož města (r. 1704—1723), Marie Augusta, jeptiška v klášteře sv. Anny ve Starém městě, dcera Martina Celestina Ryby (r. 1723—1726), Regina Magdaléna, vdova po témž Rybovi, potom provdaná Biebrová (r. 1726—1728), Václav Borecký, pekař a měšťan Starého města (r. 1728—1740), Jan Kašpar Arzt, přísežný konsistorní a zemský prokurátor (od roku 1740).[48]) O tom, jakou škodu na Šťáhlavce způsobilo Francouzské vojsko napsal prokurátor Arzt: Vinice jest zničena; *stavení, lis* a *kaple* jsou totaliter zničeny.[49]) Bylo pak od řečeného majitele obnoveno asi půl strychu vinice.

Za dědice usedlosti Šťáhlavky Arzt r. 1765 ustanovil svého synovce Františka Antonína Wernharta,[50]) potomního syndika Nového města a ještě později přísežného prokurátora. Když Wernhart stateček ujal, obytný dům na vinici nově vystavěný opatřen byl číslem popisným 13. Potom v roce 1784 změřeny jsou pozemky k němu příslušné: zahrada o 870 □ sáhách (čís. top. 195), hořejší pole o 1 jitru 923 □ sáhách čís. top. 196),

[44]) *Bílek*, Dějiny konfiskací str. 107; kniha viničů. AK (II) fol. 254.
[45]) Kniha viničů. AK (IX) fol. 31, 45.
[46]) Kniha viničů AMP 2020, fol. 116 iuxta.
[47]) Viz v prvém díle na str. 355.
[48]) Knihy viničů. AK. (IX) fol. 1, 106, 187, 349; AZ Smíchov 37, fol. 14, 109; 38, fol. 14, 17, 18, 20.
[49]) Spisy k Josefskému katastru v AZ 5467.
[50]) Kniha viničů. AZ Smíchov 38, fol. 22.

dolejší pole o 1197 □ sáhách (čís. top. 197). Úhrnem tudíž počítala se 2 jitra 1390 □ sáhů. K tomu přirovnejme výsledky novějšího měření z roku 1840. Podle něho náleželo ke Šťáhlavce pět pozemkových parcell: ovocná zahrada o 885 □ sáhách (čís. 581), pole o 1115 □ sáhách (čís. 582), zelinářská zahrádka o 20 □ sáhách (čís. 583), pole o 1 jitru 1565 □ sáhách (čís. 584), pastvina o 55 □ sáhách (čís. 585); celkem 3 jitra 440 □ sáhů půdy.

Po smrti Františka Antonína Wernharta r. 1788 vládla usedlostí vdova jeho Eva Viktorie, rozená Zahořanská z Vorlíka, od níž v roce 1791 koupil ji Jan Král za 1125 zl. Dalšími držiteli Šťáhlavky byli Jan Král, syn Janův (r. 1819—1862), Jakub Král, syn Janův (r. 1862—1880), Václav Červenka (r. 1880),[51]) Jan Dobr (r. 1880—1884), Lidmila Tlapáková (r. 1884—1886). Od majitelky posléz řečené ztržil usedlost Maximilián Herget r. 1886 a založil v ní *cihelnu*. Dědici Maximiliána Hergeta († r. 1893), zejména dcery jeho Vilémina, Heléna, provdaná Miesslová z Zeileisen, a Marie, rozšířivše dílny cihlářské, daly vystavěti při nich *dům čís. pop. 149*. Spoludědicem řečených sester byl Antonín Herget.[52])

222. *Usedlost Juliska čís. pop. 26.*

Základem usedlosti Julisky byly dvě vinice *Kvintuska* a *Knotovská*, jež brzy po roce 1620 splynuly v jedno. Na označení velké vinice ujalo se z počátku 18. století jméno Juliska po majetníku *Janu Juliu Hermanovi*, měšťanu Starého města (r. 1697—1708). Roku 1728 druhý nástupce Hermanův Ignác Maximilián Jungwirt *přikoupil dva kusy polí*, z nichž jeden přiléhal k Julisce se strany východní, druhý pak byl opodál u Vltavského ramene. Tím činem pozemkové příslušenství usedlosti vzrostlo do míry asi 50 strychů.

a) *Bývalá vinice Kvintuska.*

V roce 1620 držitelem vinice Kvintusky, jež měla míry 7 *strychů*, byl Benjamin Fruwein rytíř z Podolí, rada a sekretář v české direkci. Jak se zdá, ztržil on vinici od Václava Litoměřického z Jizbice, od něhož měl také dům v Starém městě za klášterem sv. Jakuba; avšak trh vinice nedal si zapsati ani do knih perkmistrovského úřadu ani do knih proboštských. Když po bitvě na Bílé Hoře svedené bylo se mu obávati trestu za účastenství ve vzpouře, uprchl ze země; načež císařský tribunál odsoudil jej hrdla, cti a statku (r. 1621). Vinici Kvintusku jako zboží »odběhlé« ujal probošt *Šimon Brosius*.[53])

---

[51]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 25 nn., 395; OS Smíchovského 21, fol. 30, 128; 25, fol. 197.

[52]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 27.

[53]) *Bílek*, Dějiny konfiskací str. 106 n.

b) *Bývalá vinice Knotovská.*

Zabírala 4 ½ *strychu* země. Majitel její Jan Knot z Neukirchen,[54]) vojenský sekretář Matyáše hraběte z Turnu, ujel po bitvě Bělohorské ze země a byl in contumaciam odsouzen hrdla, cti a statku (r. 1621). V jeho vinici zvedl se probošt *Šimon Brosius* jako pán pozemku od držitele opuštěného.[55])

Když nikdo nepřihlásil se věřitelem Fruweinovým nebo Knotovým, probošt vyčkav roku a dne, prodal vinice již spojené Matyáši Goldschmiedovi, měšťanu Starého města, za 800 kop gr. míš. (r. 1622). Goldschmied podržel vinici do své smrti; načež dalšími majiteli jejími byli Voršila, vdova Goldschmiedová, potom manželka Michala Branického, se sirotky po Goldschmiedovi zůstalými (do r. 1638), Tomáš Divůček z Lilienfeldu, měšťan Starého města (r. 1638—1646), Kateřina Divůčková, vdova (r. 1646—1647), Melichar Meer, syndik a měšťan Menšího města (od roku 1647), Dorota Meerová, vdova, se svými dcerami (do roku 1655), Anastazie, Alžběta a Marie, dcery někdy Melichara Meera (r. 1655—1664), Jan František Pfanner z Cinberka, účetní komorní rada (r. 1664—1683), Linhart Pfalz z Ostrye (od r. 1683), Dorota, vdova Pfalzova, a její spoludědici (do r. 1697), Jan Julius Herman, měšťan Starého města (r. 1697-1708), Jan Josef Ungar, kancelista v komorní expedici a měšťan Menšího města (r. 1708—1723), Ignác Maximilián Jungwirt, obchodník a měšťan Menšího města (od roku 1723).[56])

Ze jmenovaných držitelů zvláště Linhart Pfalz a Ignác Maximilián Jungwirt přičinili ke zvelebení Julisky. Onen zbudoval při lise *obytné stavení*, tento dal opraviti ohradní zeď u vinice, *přikoupil dva kusy polí* od hraběnky Marie Anny Gallasové[57]) a rozšířil hospodářská přístřeší u lisu. Když při stavbě ohradní zdi dělníci poškodili vedlejší vinici Šťáhlavku, majitel její Martin Coelestin Ryba vznesl žalobu proti Jungwirtovi, že vpeřuje se do jeho majetku a klade zeď jinak, než má. Podobně žaloval pak Jungwirt na Rybu (dne 6. května 1725), dávaje mu za vinu, že upravil kraj své vinice na újmu sousedstva; i žádal, aby pozemky vinice Julisky byly přeměřeny.[58])

Spisem poslední vůle své z roku 1740 Jungwirt poručil Julisku, »vinici a hospodářství,« z polovice křížovnickému klášteru v Praze, kdež syn jeho Ignác byl členem řádu, z polovice druhému synu Václavu Ferdinandu, kterýž neměl ještě právních let, a o němž rodiče činili si naději, že vstoupí též do řádu křižovnického. Když však potom probošt Zde-

---

[54]) Viz v prvém díle na str. 358 n.

[55]) *Bílek*, l. c. str. 270.

[56]) Knihy vinič. AK (II) fol. 265; AMP 2021. fol. 312; AK (IX) fol. 74. 101 n., 131, 150, 281; AZ Smíchov 37, fol. 26, 153; 38, fol. 2.

[57]) Kniha vinič. AZ Smíchov 38, fol. 5.

[58]) Listiny AK CXXX 1.

něk Jiří Chřepický nechtěl připustiti, aby díl vinice zustával v mrtvých rukách,« odhodlala se vdova Eleonora Jungwirtová uvésti statek ve své držení a splatila podíly jak klášteru tak mladšímu synu svému. V roce 1761 prodala pak »dvůr Julisku s poli, vinicí a zahradami« Karlu Chmelíři, řezníku a měšťanu Menšího města. Nový majitel podržel usedlost do roku 1773. Od něho ujal ji trhem František Kazimír Strachovský, probošt u sv. Víta, a prodal hned Antonínu Weitenwebrovi, kapitolnímu účetnímu a měšťanu Menšího města (r. 1773).[59])

Když za Weitenwebra r. 1784 byly změřeny pozemky pro Josefský katastr, shledalo se, že k Julisce náleží 24 jitra 1064$^4/_6$ □ sáhu užitkové půdy. Podle kusů bylo to pole »pod dvorem« o 4 jitrech 1466 □ sáhách (čís. top. 186), pole »u kaple« o 7 jitrech 1595 □ sáhách (čís. top. 187), pole u vody o 5 jitrech 1013$^5/_6$ □ sáhu (čís. top. 188), louka u vody o 1336$^4/_6$ □ sáhu (čís. top. 189), vinice o 80 □ sáhách (čís. top. 190), zahrada o 1 jitru 98$^3/_6$ □ sáhu (čís. top. 191), zahrádka o 13 □ sáhách (čís. top. 192), pole »nad dvorem« vedle Šťáhlavky o 4 jitrech 261$^4/_6$ □ sáhu (čís. top. 193). Obytné stavení mělo tehdáž číslo popisné 12.

Weitenwebrovi zalíbilo se polní hospodářství tou měrou, že prodal svůj dům U bílé labutě v Praze-III. a *přikoupil* k Julisce *usedlost Makourku* r. 1791. Po jeho smrti r. 1799 vdova Marie Anna nechtějíc říditi venkovskou ekonomii, prodala obě usedlosti Janu Josefu Hackrovi za 13.350 zl. Dalšími majiteli téhož statku byli František Sigmud (do r. 1814), Jan Veselý, měšťan Pražský (r. 1814—1824), Josef Novotný, mydlář a měšťan Pražský (r. 1824—1836), jenž vystavěl na Julisce *zahradní domek čís. pop. 113*, Ferdinand, Jakub, Jan, Josef, Karel, Anna, Františka, Josefa a Marie, děti Josefa Novotného (r. 1836—1857).[60])

Zatím v roce 1840 došlo k novému úřednímu změření půdy, po němž u Julisky počítalo se 20 pozemkových parcell, a to louka o 1 jitru 255 □ sáhách (čís. 537), pole o 1 jitru 625 □ sáhách (čís. 538), pastvina o 155 □ sáhách (čís. 539), pole o 200 □ sáhů (čís. 540), pastvina o 140 □ sáhách (čís. 541), pastvina o 155 □ sáhách (čís. 542), pole o 5 jitrech 440 □ sáhách (čís. 543), pole o 12 jitrech (čís. 545), pastvina o 45 □ sáhách (čís. 546), pastvina o 150 □ sáhách (čís. 547), louka o 640 □ sáhách (čís. 548), pastvina o 110 □ sáhách (čís. 586), zahrada o 1 jitru 205 □ sáhách (čís. 587), zahrádka o 95 □ sáhách (čís. 588), zelinářská zahrádka o 30 □ sáhách (čís. 589), zelinářská zahrádka o 35 □ sáhách (čís. 590), pastvina o 80 □ sáhách (čís. 591), pole o 4 jitrech 460 □ sáhách (čís. 592), pastvina o 185 □ sáhách (čís. 593), cesta o 230 □ sáhách (čís. 963). Suma parcell činila 26 jiter 1035 □ sáhů. V tom počtu nejsou ovšem parcelly Makourské.

[59]) Kniha vinič. AZ Smichov 38, fol. 7, 10—13.

[60]) Knihy pozemk. AZ Smichov 39, fol. 39, 80; OS Smichovského 21, fol. 1 nn., 59 nn.; 25, fol. 73 nn.

Při zřizování železniční trati v roce 1846 ubráno bylo Julisce sotva □ sáhu země. Násep dráhy odřízl pozemky její u Vltavského ramene od ostatní oblasti, tak že pak bylo dojížděti na ně oklikou.

Pozemkový plat 9 zl. 37 kr. $3^1/_2$ den., jímž držitelé Julisky byli povinni, vznikl spojením platu z bývalých vinic Kvintusky a Knotovské (2 kopy 18 gr. čili 2 zl. 41 kr.) a platu z přikoupených pozemků v roce 1728 (6 zl. 56 kr. $3^1/_2$ den.). Kromě toho držitel platil militare extraordinarium, militare ubytovací, militare podle berních zlatých a revírní činži. O změně, jakou způsobilo zavedení řádné daně pozemkové a vyvazení pozemků, nehodláme vykládati.

Roku 1857 vykoupila Marie, manželka Matěje Martinů, rozená Novotná, podíly svých spoludědiců a sama ujala Julisku i Makourku. Za její doby projevil se již účinek Bubenečského nádraží jako východiska a skladu dopravy zakládáním velkých průmyslových dílen mezi Bubenčem a Podbabou. Podnikatelum vstříc vyšla Marie Martinu, jsouc ochotna zeziti pozemky svého statku i po částkách. Tak *odprodala* společníkům Floriánu Rödlovi, Isidoru Schmiedlovi a Václavu Fridrichu Webrovi *usedlost Makourku* (r. 1864), Prosperu Piettovi *pozemek* u Vltavského ramene v míře 5 jiter 210 □ sáhů (r. 1869) a akcionářské společnosti jako nákladniku Prvního akcionářského parostrojního pivovaru a sladovny v Praze *pozemky* v úhrnné míře 14 jiter 464 □ sáhů (r. 1872). Při usedlosti Julisce zbylo pak asi 7 jiter země.

V roce 1878 majiteli Julisky stali se společníci Abraham Brandeis a Fridrich Hofman. Od nich má počátek nynější tamní *cihelna*, o jejíž rozvoj přičinil se pak Fridrich Hofman, vykoupiv vlastnický díl Brandeisův r. 1884. V cihelně vystavěny jsou *budovy čís. pop. 200, 201, 206, 212, 239.*[61])

Pozemky, jež Ignác Maxmilián Jungwirt r. 1728 k Julisce přikoupil, byly zbytkem usedlosti Dionysky. Jest tudíž vypsati nyní jak usedlost ta vznikla, kdo byli po řadě jejími držiteli, a které dílce její k Julisce připadly.

c) *Bývalá usedlost Dionyska.*

Před rokem 1582 Dionys čili Diviš Niederländer, měšťan Pražský, pojav za manželku Kateřinu, vdovu po Václavu Černém z Dejvic, získal z jejího věna 13 *strychů pole* na proboštství pod Juliskou.[62]) Ježto neměl venkovského dvorce, a pozemky byly od města vzdáleny, dal na kraji pole vystavěti *hospodářská přístřeší* a *domek pro šafáře*. K usedlosti přikoupil pak řadu pozemků, zejména vinici *Niederländrovskou hořejší* o 8 stryších (r. 1584, 1587), vinici *Ševcaldku* o 4 stryších (r. 1587), vinici *Měchurku* o 4 stryších (r. 1597), dva kusy *polí* po východní

[61]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 26.
[62]) Viz v prvém díle na str. 371 n.

straně vinice Makourky asi o 17 stryších (r. 1597), vinici *Niederländrovskou dolejší* o 7 stryších (r. 1599), vinici *Bakalářku* o 9 strychu (r. 1616),[63] tak že pozemková oblast jeho vzrostla do míry asi 63 strychů. Z ní roční plat k proboštství činil 9 kop 28 grošů $3^1/_2$ den.

Diviš Niederländer zemřev před rokem 1623, zůstavil dvě nedospělé dcery Annu Evu a Zuzanu, jimž na rozdíl připadl statek jeho: »dům u Volovatých a nyní u Dennice řečený v osadě kaply Betlémské a vinice s lisem na gruntech pana probošta kostela hradu Pražského za zámkem ležící (t. j. Bakalářka), k tomu osm kusů polí rozdílných a dva kusy chmelnice.«[64] Dcera Zuzana došedši let, ujala za svůj díl pozemky na Šárce (r. 1628) a přinesla je věnem svému choti Kryštofu Turkovi z Rozntálu, měšťanu Starého města (r. 1635). Manželum zalíbilo se venkovské hospodářství i zvětšili je o tři pozemky, koupivše vinici *Votickou* o 4 stryších od Michala Schrettra r. 1639, vinici *Krocínku větší* o $4^1{}_2$ strychu od Lidmily Romštakové r. 1655 a vinici *Krocínku menší* o 2 stryších od též Lidmily Romštakové r. 1655.[65] Těmi příkupy vzrostl roční pozemkový plat do sumy 11 kop 41 groše $4^1/_2$ den.

Kromě svých pozemků zákupných Kryštof Turek vzdělával i polnosti najaté. Roku 1640 učinil totiž smlouvu s proboštem Šimonem Brosiem z Horštejna, podle níž ujal od probošta dva kusy orných dědin na dobu 12 let za roční nájemné 13 zl. 20 kr., jeden o 105 záhonech proti lisu Mannerovu (ve vinici Dolejší Pekařce), druhý o 58 záhonech proti bývalé vinici Rožmberské.[66]

Po smrti Kryštofa Turka ze Šturmfeldu a Rozntálu, jenž ve starších letech svých byl hofrychtářem věnných měst královniných, zdědil usedlost Dionysku syn jeho Kryštof Ferdinand Turek, potom též hofrychtář věnných měst královniných a rada purkrabského soudu. K němu v roce 1673 kapitolní děkan Tomáš Jan Pešina z Čechorodu vznesl žádost, aby mu postoupil kus pole na Bábě (z bývalé vinice Měchurky), protože úmysl Pešinův byl zříditi vozní cestu k novému letohrádku na vinici Děkance. Turek vyhověl žádosti a *daroval* děkanovi *kraj pole* »pod půl korce žita vejsevku, jak meze vytknuté od cesty obecné pořáde až k břehu a vinici pana Magaura ukazují. Vděk pana děkana záležel v tom, že půjčil Turkovi 500 zl. R.[67]

O tři léta později usedlost Dionyska přešla v držení jiného majetníka. Od Kryštofa Ferdinanda Turka koupil ji bratranec jeho Vojtěch Bořivoj Turek, vlastník poplužního dvora v Bubenči, za 2400 zl. (r. 1676). Podle tehdejší výsevkové míry počítalo se, že k Dionysce náleží 90 strychů

---

[63]) Viz tamže str. 360, 346, 390, 385, 363, 367.
[64]) Kniha inventurní AMP 1175, fol. 247.
[65]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 54 n., 76, 130.
[66]) Kniha zápisní AK (VI) fol. 38.
[67]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 181 n.; listina AK LXXXVII. 72.

pozemku. V trh pojaty byly také svršky, zejména oseni, vuz, pluh, brány a nádobí ve vinicném lise.[67])

Když potom Vojtěch Bořivoj Turek r. 1689 prodával usedlost hraběnce Benediktě Terezii Bredové, probošt Jan Ignác Dlouhoveský po žádán byv za souhlas k trhu, povolil stranám, aby smlouvu uzavřely, ale vyslovil přitom zápověď, že ani paní hraběnka ani její nástupci nesmějí na tamních pozemcích žádné další budovy stavěti, žádného lomu nebo pískovny nově otvírati, ani jaké nové dráhy pro dobytek zakládati.[68])

Hraběnka Benedikta podržela Dionysku až do své smrti r. 1700. Podle toho, co ustanovila spisem poslední vůle, majetek její připadal na rozdíl čtyřem dětem, Hertvíku Mikuláši, Karlu Jáchymu, Janě a Barboře; avšak řečení spoludědici smluvili se tak, že ujme jej jen jeden z nich, totiž Hertvík Mikuláš hrabě Breda, ovšem za peněžnou náhradu třem ostatním (r. 1701). Potom dlením času hrabě Breda odprodal čtyři kusy pozemků, a to bývalou vinici *Měchurku* paní Veronice Dorotě Windischové z Aschenfeldu r. 1702, bývalou vinici *Votickou* a díl *pole* ležícího u Makourky kapitolnímu děkanu Tobiáši Vojtěchu Opicovi, majiteli vinice Makourky, r. 1716 a bývalou vinici *Krocínku menši* proboštu Danieli Josefu Majerovi r. 1719.[70]) Když v roce 1713 bylo jeho hospodářské správě přiznati, kolik země přísluší k Dionysce, a kolik kusů dobytka je tam chováno, počítala ona $93^1/_2$ strychu polí, $2^3/_4$ strychu vinice, 3 krávy dojné a 3 jalovice.[71]) Převýšila tudíž svými počty skutečnou čili měrnou míru polností aspoň o třetinu.

Po smrti hraběte Hertvíka Mikuláše Bredy r. 1723 zdědil usedlost syn jeho Karel Josef, nejvyšší strážmistr ve vojště, a hned, jak jednání o pozůstalost otcovu bylo skončeno, prodal ji hraběnce Marii Anně Gallasové za 1350 zl. R. (r. 1727). Při tom trhu Dionyska nazývá se jen polem, a nic se nedí o hospodářských staveních, nejspíše proto, že jich již nebylo. Pani hraběnka s koupí dobře pochodila; neboť v roce 1728 naskytla se jí příležitost rozprodati pole někdejší usedlosti za sumu 4392 zl. R. Bývalé vinice *Krocínku větší, Senvaldku a Niederländrovskou hořejší* koupil od ní Martin Antonín Bauman, držitel usedlosti Kotlářky, ostatní pak pozemky ztržil *Ignác Maximilián Jungwirt*, majitel usedlosti Julisky (za 3112 zl. R.)[72]) Ať uvedeme na přehled kusy, které dokoupil Jungwirt a o něž on Julisku rozšířil, byly to:

1. *bývalá vinice Niederländrovská dolejší,*
2. *bývalá vinice Bakalářka,*
3. *pole přiléhající k Julisce,*
4. *pole ležící u Vltavského ramene.*

---

[67]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 207 n.
[68]) Tamže fol. 341.
[69]) DZ větší 272, fol. F. 24; kniha vinič. AZ Smichov 37, fol. 8, 55, 145, 105.
[70]) Spisy k Terezijskému katastru v AZ Rakovnický kraj 47.
[71]) DZ větší 499, fol. K. 1; kniha vinič. AZ Smichov 38, fol. 52, 119.

223. *Usedlost Santinka čís. pop. 25.*

Santinka byla zprvu vinicí o 3 *stryších* země, z nichž dávati bylo 36 grošů ročního platu k proboštství. Od Václava Blovského[73]) a jiných spoludědiců statku někdy Alžběty, vdovy po Matouši Blovském, koupil ji Jiří Čáslavský z Eknfeldu, měšťan Nového města, za 200 kop gr. míš. (r. 1622). Jeho nástupci v držení vinice byli Mikuláš František Turek z Rozntálu, měšťan Starého města (r. 1632 1634) a Jakub Manner, pekař a měšťan Starého města (od r. 1634). Po smrti Mannerově r. 1646 vinice přisouzena byla nejmladšímu synu Rudolfu Mannerovi, od jehož poručníkův koupil ji Jiří Vojtěch Pruina z Marbachu, měšťan Starého města, roku 1652. O dvě léta později Pruina prodal vinici Matouši Ondřeji Podhorskému z Klarštejna, komorníku při deskách zemských.[74])

Další majitel *Santini de Bossi*, měšťan Menšího města a císařský stavitel (r. 1664—1673) vtiskl vinici své jméno, nejspíše tím, že zbudoval v ní obytný dům. Také nějak rozšířil pozemkové příslušenství její: nebof platil-li z počátku proboštovi 36 grošů ročně, dával mu později 42 gr. 6 den. Čině pak poslední pořízení ustanovil, aby nejstarší dcera jeho Anna Markéta přijala za částku svého podílu vinici, ceněnou v 800 zl. Táž Anna Markéta byla již od let manželkou Václava Ryby z Rybenau, německého registrátora v komorní účtárně. I zapsala hned, jak v dědictví se uvázala, vinici nejen sobě, ale i svému manželu.[75])

Roku 1687 Václav Ryba, tehda již JMCské účetní komorní rada, »žádostiv jsouce při vinici Santince od starodávna V rokli řečené staveníčko a lis o něco více rozšířiti, ucházel se před vysoce důstojného Jana Ignáce Dlouhoveského, suffragána, za to poslušně žádaje, aby jemu z toho prázdného a neužitečného místa před lisem jeho k rozšíření téhož jeho stavení nějaký malý kus země a placu dopřáti milostivě oblíbiti ráčil. I vidouce pan probošt, že jest (to) místo, které k proboštství k žádnému užitku není a bez toho k přístupu a příjezdu do vinice a lisu větším dílem připuštěno jest a býti musí, též trpíce tu škodu pole proboštské při rozvodnění, z přívalů pocházejícího, an se na takové voda, nemohouce obyčejným tokem vypadati postačiti, vedle lisu vylévá a v nich škodné výmoly působí, když ale stavení výš k poli se potáhne, tak jak se míní, voda tak vysoko vystoupiti a per consequens na pole se vylévati a škody dělati moci nebude: jest jeho žádost plaudirovati a kus od toho neužitečného ... placu před lisem na šířku 6 loket, dole pak od meze 4 lokty a na dýlku k poli 25 loket šikmo jdouce dýlky k připojení do jeho stavení a zahrady propustiti ráčil.«[76]) Ze zápisu jde, že Ryba chystal se přistavěti *domek na rohu*, a nejspíše také svůj úmysl

[73]) Viz v prvém díle na str. 359 n.
[74]) Knihy vinič. AK (II) fol. 263; (IX) fol. 40, 47, 77, 117, 120, 129.
[75]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 151, 186; kniha kšaftů AMP 2177, fol. F. 30.
[76]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 326.

uvedl ve skutek. Pozemek byl mu postoupen zdarma, ale na závazek stálého ročního platu 12 grošů.

Od dědiců Rybových, Františky vdovy a Marie Alžběty dcery, koupil Santinku Maximilián František Wendt, registrátor při stavovském úřadě a měšťan Menšího města, r. 1699. Trhový peníz 1220 zl. R. ukazuje, že vinice byla pěknou usedlostí. Wendt zadluživ se, postoupil ji v roce 1728 svému zeti Antonínu Karlu Majerovi, pokladníku vrchního berního úřadu. Dalšími držiteli vinice byli Alžběta, vdova po Antonínu Karlu Majerovi (do roku 1752), Achác Jan Majer, syn Alžbětin (r. 1752, 1755), Veronika, dcera Maximiliána Františka Wendta, svrchu jmenovaného (r. 1773), Jan Jakub Vogl, obchodník a měšťan Menšího města (r. 1773), Jan Bláha, protokolista při bankodůchodkové administraci (r. 1773—1788).[77])

Ve spise trhové smlouvy z roku 1773 uvádí se při Santince zahrada zdí obehnaná, vinička, dům čís. pop. 11, zahrádka, jáma a bahnisko. Podle výměry z r. 1784 pole v ohradní zdi bylo o 1 jitru 529 □ sáhách (čís. top. 182), zahrada u domu o 654⅜ □ sáhu (čís. top. 181). Po novém změření v roce 1840 počítaly se tři pozemkové parcelly: pole o 1 jitru 870 □ sáhách (čís. 838), zahrada o 175 □ sáhách (čís. 839) a pastvina o 135 □ sáhách (čís. 840).

Od Jana Bláhy r. 1788 koupil Santinku Jan Linhart Henner praotec dalších vlastníků té usedlosti. Když on v roce 1820 pro stáří a churavost vzdal dům se zahradou a polem svému synu Danieli, nenadál se, že nadejde nutnost, aby znova ujímal se hospodářství. Však po smrti Danielově r. 1823 nebylo jiné rady, neměl-li sirotčí statek pod jinou správou hynouti. Jan Linhart Henner dožil roku 1831; načež Santinka byla vydána jeho vnuku Františku Hennrovi, jenž přijal na sebe, že splatí podíly svým sourozencům, Josefu a Anně.[78]) Po něm měla ji majetkem vdova jeho Kateřina, rozená Felcmanová (do roku 1906). Potom zdědili usedlost děti Čeněk Henner, Kateřina Raková, Marie Cílová, Jan Henner a Božena Miňovská.[79]) Nyní Santinka náleží Louise Čecháčové, dru. Kamilu Kroftovi, universitnímu professoru, a Oldřichu Tylovi (r. 1916).

224. *Bývalá vinice Niederländrovská hořejší, nyní farní pole.*

Pozemek bývalé vinice o 8 *stryších*, z něhož dávati bylo 1 kopu 36 grošů ročního platu k proboštství, náležel v letech 1587—1728 k usedlosti Dionysce. V té době držiteli jeho byli Diviš Niederländer jinak Rotenberger z Děvína, měšťan Starého města (od r. 1587),[80]) Zuzana, dcera Divišova, potom manželka Kryštofa Turka ze Šturmfeldu a Rozn-

---

[77]) Knihy vinič. AZ Smíchov 37, fol. 32; 38, fol. 78 nn., 237, 241; kniha pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 4.

[78]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 30; OS Smíchovského 21, fol. 37, 55, 92.

[79]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 25.

[80]) Viz v prvém díle na str. 360 nn.

tálu (r. 1623, 1655), Kryštof Ferdinand Turek, syn Kryštofův (r. 1673, 1676), Vojtěch Bořivoj Turek, bratranec Kryštofa Ferdinanda (r. 1676 až 1689), hraběnka Benedikta Terezie Bredová (r. 1689—1700), Hertvík Mikuláš hrabě Breda a jeho sourozenci (r. 1700), Hertvik Mikuláš hrabě Breda sám (r. 1701—1723), Karel Josef hrabě Breda, syn Hertvíka Mikuláše (r. 1723—1727), hraběnka Marie Anna Gallasová (od r. 1727).[81]) Majitelka posléze řečená prodala pozemek bývalé vinice Martinu Antonínu Baumanovi, jenž přidružil jej ke své usedlosti Kotlářce r. 1728. Při usedlosti té zůstalo pole do roku 1758; načež od tehdejšího držitele Kotlářky Jana Františka Grünera koupil je František Kazimír Strachovský, kanovník kapitoly Svatovítské, za 1000 zl. R. Když potom Strachovský stal se proboštem a založil *faru* na Šárce, *věnoval pole* prvofaráři Františku Hegnerovi a jeho nástupcům na polepšení jejich živnosti r. 1771.[82])

Podle výměry z roku 1784 farní pole u Santinky drželo 3 jitra $1360^{3}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 183). Pozdější měřiči rozvrhli pozemek ve tři parcelly, a to v pole o 2 jitrech 190 □ sáhách (čís. 841), v pastvinu o 100 □ sáhů (čís. 843) a v pole o 1 jitru 1390 □ sáhách (čís. 844). Parcelly činily pospolu 4 jitra 80 □ sáhů.

225. *Bývalá vinice Šlejnická*

Od Jana Fridricha Dyrinka, měšťana Menšího města,[83]) koupil vinici, jež měla míry 3 *strychy* a z níž roční plat 1 kopy 30 grošů vycházel k proboštství, Baltazar Tyliš, měšťan Menšího města, roku 1624. Pro brzkou smrt nového majitele vinice zapsána byla teprv vdově jeho Marianě. Mariana provdavši se potom podruhé za Kryštofa Frajera, měšťana Menšího města, r. 1636 prodala pozemek bývalé vinice čili, jak se praví ve spise trhové smlouvy, kus pole o 33 záhonech Václavu Šánovi, držiteli obornického dvorce v Bubenči, za 150 kop gr.[84]) Týž Šána byl majitelem pozemku vedle ležícího, to jest bývalé vinice Švábovské; i spojil oba kusy v jedno. Po jeho smrti r. 1645 zdědili pole vdova Alžběta Lidmila a synové Jan Václav a Mikuláš Bernard. Když pak i Alžběta Lidmila Šánová i Jan Václav Šána se světa sešli, jediným dědicem stal se sirotek Mikuláš Bernard Šána, za nějž řídili statek poručníci Daniel Dvorský a Jan Huml, měšťané Starého města (r. 1650 až 1666). Jejich nedbalostí se stalo, že z pole nebyl odvozován roční plat. Z té příčiny zmocnil se pozemku probošt Jan František Rasch, a i nástupce jeho Václav František Nebeský pole držel. V roce 1668 Mikuláš

[81]) Kniha inventurní AMP 1175, fol. 247; knihy vinič. AK (IX) fol 54 n., 207 n., 341; AZ Smíchov 37, fol. 8; DZ větší 499, fol. K. 1; kniha vinič. AZ Smíchov 38, fol. 52.

[82]) Kniha vinič. AZ Smíchov 38, fol. 119, 213, 214.

[83]) Viz v prvém díle na str. 362.

[84]) Knihy vinič. AK (II) fol. 198; (IX) fol. 67.

Bernard Šána prodal statek svůj v Bubenči arcibiskupu Matouši Sobkovi z Bílenberka. V ten trh zahrnuto bylo i pole na Šárce. Jak se zdá, nevěděl Šána, že pole skládá se ze dvou kusů; ale měl za to, že prodává jen bývalou vinici Šlejnickou.[85]) Když pak arcibiskup Sobek nevyžádav si svolení, aby směl o poli pořizovati, poručil je Janu Petru Hubrykovi z Hennersdorfu, hejtmanu hradu Pražského (r. 1675),[86]) probošt Jan Ignác Dlouhoveský nedal místa odkazu, ale přibral pole k *proboštství*.

226. *Bývalá vinice Kuncovská I. a II.*

Dne 25. května 1612 Melichar Geisslamer koupil vedle jiného statku pozemek bývalé vinice Kuncovské I. o 2 *stryších*, pozemek bývalé vinice Kuncovské II. o $10^1/_4$ *strychu* a pole o 6 *stryších*, jež nedlouho předtím k vinicím Kuncovským přizískala paní Lukrecie Elsnicová.[87]) Však již ve druhé polovici r. 1612, nevíme jakým během, pozemky právě jmenované přešly do rukou probošta Jiřího Bertholda Pontána. Nemeškaje anebo tuze jaksi pospíchaje týž probošt rozvrhl pozemky na čtyři kusy a vydal je v nájem. Jakubu Grosovi, měšťanu Menšího města, pronajal 1. kus mezi poli Dehnickými (u Santinky) o 26 záhonech, 2. kus u zahrady Diviše Niederländra (u Julisky) o 30 záhonech a 3. kus pod zahradou Diviše Niederländra (u silnice Podbabské) o 80 záhonech, Janu Fridrichu Dyrinkovi, měšťanu Menšího města, 4. kus proti lisu Markvartovu o 70 záhonech přes půl druhé hony čili o 105 záhonech. Když Gros r. 1618 zemřel, dědici jeho postoupili nájemný list Tobiáši Františku Kalichrovi, bývalému dvornímu nákupčí a měšťanu Menšího města.[88])

Za povstání r. 1619 zemští stavové odstrčivše probošta zmocnili se panství nad Šárkou a prodali čtyři kusy polí svrchu popsaných Janu Fridrichu Dyrinkovi. Trh ten měl však platnost jen do bitvy Bělohorské: načež byl zrušen. Potom v roce 1622 probošt Šimon Brosius čině rozhodnutí o pozemcích, jež vycházely z nájmu, pronajal tři kusy polí u Santinky a Julisky Tobiáši Františku Kalichrovi a kus pole proti lisu Markvartovu ležící Jakubu Mejzlovi, sousedu na Pohořelci, vše do 10 let. O dvě léta později Jakub Mejzl upustil od nájmu a se svolením proboštovým postoupil jej Marianě Tylišové, majitelce krčmy Šárecké. Kdežto pak po řečené paní nájemcem pole ležícího proti lisu Markvartovu stal se Kryštof Turek z Roztálu, držitel usedlosti Dionysky (r. 1640), tři kusy pole u Santinky a Julisky ujal po Kalichrovi Jan Gantin z Brandenburka, nejvyšší strážmistr ve vojště, do spolku se svým synem Šimonem Tadeášem (r. 1637).[89])

[85]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 170; DZ větší 317, fol. L. 17.
[86]) DZ větší 265, fol. E. 26 nn.
[87]) Viz v prvé díle na str. 362, 363, 369 nn.
[88]) Kniha zápisní AK (VI) fol. 15, 16, 20.
[89]) DZ větší 140, fol. F. 30, kniha zápisní AK (VI) fol. 21, 26, 36, 38.

Po roce 1652 proboštové již nedávali v nájem pozemky bývalých vinic Kuncovských, ale přikázali je ke svému dvoru.

227. *Bývalá vinice Švábovská.*

Měla míry 6 *strychů*, z nichž dávati bylo k proboštství plat 1 kopy gr. ročně. Po Janu Trnovském, oborníku Královské obory, zdědila ji dcera jeho Lidmila, manželka Václava Šány, držitele obornického dvorce v Bubenči (r. 1624).[90]) Šána byl sice zapsán za spolumajitele vinice čili již jen pole z bývalé vinice;[91]) opomenul však časem svým postarati se o to, aby za nápadníky pozemku byli zapsáni jeho synové Jan Václav a Mikuláš Bernard. Když tedy zemřeli manželé Šánovi i syn jejich Jan Václav, způsobilo poručníkům druhého syna dosti práce, než pohnuli probošta Jana Františka Rasche, aby uznal, že pozemek náleží Mikuláši Bernardu Šánovi (r. 1654). Potom zase chybovali řečení poručníci, neodvozujíce roční plat z pozemku; což dalo příčinu proboštovi, aby pole se zmocnil. Roku 1668 Mikuláš Bernard Šána prodal statek svůj v Bubenči i s polem na Šárce, které pro zadržený plat zůstalo v moci proboštů, arcibiskupu Matouši Ferdinandu Sobkovi z Bílenberka.[92]) Jak se podobá, nebylo novému majiteli překáženo nebo bráněno, aby pole užíval, ani naléháno, aby z něho platil; ale když on v roce 1675 bez svolení pozemkového pána o poli kšaftoval,[93]) probošt Jan Ignác Dlouhoveský nedopustil, aby pozemek, z něhož již po dlouhá léta roční plat nebyl odvozován a jejž pro nedostatek zápisu v knihách proboštských pokládati bylo za statek odumřelý, přešel do jiných rukou, ale sám se ho zmocnil a přidal jej k *proboštství*.

228. *Bývalá vinice Rožmberská.*

Vinice Rožmberská zabírala 28 *strychů* země. Držitel její Martin Fruwein rytíř z Podolí[94]) jeden z defensorů a direktorů českých, potom za Fridricha Falckého hofrychtář královských měst a věnných měst královninných byv pro účastenství ve vzpouře jat a uvězněn, zbavil se života skokem s Bílé věže do Jeleního příkopu dne 7. června 1621. Ježto byl již odsouzen hrdla, cti i statku, probošt Šimon Brosius z Horštejna zvedl se do jeho vinice a o rok později postoupil ji Severinu Táhlovi Horštejnskému z Horštejna, radě a sekretáři při české komoře. Přitom bylo vymíněno, že »*boudy červené* v též vinici ležící« užívati bude probošt společně s Táhlem, a že majitel vinice bude povinen vížku, kteráž na boudě jest«, sejmouti a postoupiti kostelu sv. Matěje.[95])

---

[90]) Viz v prvém díle na str. 365 n.
[91]) Kniha vinič. AK (II) fol. 203.
[92]) DZ větší 317, fol. L. 17.
[93]) DZ větší 265, fol. E. 26 nn.
[94]) Viz v prvém díle na str. 372 nn.
[95]) Kniha vinič. AK (II) fol. 271.

Severin Táhlo držel vinici jen do roku 1624; načež prodal ji Marku Ciocovi, měšťanu Menšího města, za 1800 zl. R. Nový majitel Rožmberky zabředl časem do dluhu i míval potíže se svými věřiteli. Roku 1641 nemoha splatiti svůj dluh záduší kostela sv. Linharta ve Starém městě Pražském, zapsal jej pod zvodem na vinici Rožmberské.[96]) Jak se podobá, zastoupil jej v placení probošt Eliáš Albrecht Kolbius a ujal za to vinici. Ve druhé polovici 17. století Rožmberka byla již *proboštským polem*.

229. *Bývalá vinice Patanka s domem čís. pop. 28.*

Držitel její Jiří Rozín z Javorníka, měšťan Nového města,[97]) ušel po bitvě Bělohorské ze země; pročež všecko jmění jeho v pokutě propadlo. Vinice Patanky, jež byla o 24 *stryších* půdy, zmocnil se probošt Šimon Brosius z Horštejna jako pán gruntu. Tu však mimo nadání nové državě proboštské zahrozilo nebezpečenství. U místodržitele Karla knížete z Lichtenštejna přihlásil se Jan Čáp, měšťan Menšího města, a žádal, aby byl přijat za opatrovníka vinice Patanky. Přitom sliboval vydávati z ní třetinu čistého zisku ke královské komoře. Když žádosti bylo vyhověno, místodržitel listem ze dne 3. září 1621 nařídil perkmistru Kašparu Loseliovi z Velechova, aby Čápa do vinice uvedl. Proti tomu ozval se probošt Brosius a ve stížném listě k císaři ze dne 20. září t. r. dovozoval, že perkmistr hor viničných nemá práva uváděti opatrovníka do vinice, vzdělané na pozemcích proboštství Pražského, ježto císařskou resolucí ze dne 13. ledna 1580 a majestátem Rudolfa II. ze dne 21. prosince téhož roku řízení vinic na proboštství poručeno bylo proboštům. Kromě toho činil námitky proti osobě přijatého opatrovníka, uváděje, že Jan Čáp před vzpourou stal se katolíkem, ve vzpouře pak odpadl a přidal se k utrakvistům, načež v kostele sv. Mikuláše v Menším městě dal o sobě kázati, že byl od katolíků podveden; a sotva vítězství schýlilo se k císaři, změnil opět své náboženství. I žádal probošt, aby Čáp opatrovnictví byl zbaven, a vinice v pokutě propadlá by zůstavena byla proboštství.[98]) Nevíme, jaká odpověď na žádost došla; ale z pozdějších dějin je zjevno, že probošt vinici opanoval.

Jiří Rozín vrátil se do Prahy za vpádu Saského v roce 1631. O tom, jak tehdá vykonal návštěvu u probošta Brosia, dává zprávu nástupce Brosiův dr. Eliáš Albert Kolbius z Kolmberka; »Když Jiří Rozín s tím lidem nepřátelským do měst Pražských se dostal, do domu předka mého s velikou furií mocně přišel a vida téhož předka mého věkem sešlého a toho času v těžké nemoci postaveného, velmi nepříjemnými slovy nemalé insolentiae činil, vína ze sklepa bráti, té vinice Pat-

[96]) Kihy vinič. AK (II) fol. 271; (IX) fol. 87.
[97]) Viz v prvém díle tohoto spisu na str. 380.
[98]) Kniha paměť. AK (III) fol. 301, 305.

hanky se zase mocně ujímati pokoušel, šest pěkných klisen tehdáž hraběti z Durnu a druhému hraběti ze Sulmu že týž pan předek můj v domě svém má, vyzradil, které ihned od téhož hraběte z Sulmu témuž předku mému mocně vzaty, a rozličné velké obtížnosti póvodem jeho Rozína činěny byly.«

Tehdejší pobyt Rozínův v Praze a jeho opětné držení vinice Patanky byly ovšem jen do času, pokud Sasové měli panství nad městem. Potom Rozín odešel zase do ciziny a o vinici se nestaral. Teprv po letech jinak se rozmysliv, přijal náboženství katolické a když toho dosáhl, že mu byl dán pardon, hlásil se u probošta Brosia a žádal za postoupení vinice. Než žádost jeho nepotkala se s dobrým výsledkem. Brosius prohlásil, že v perkrechtních knihách proboštských za držitele Patanky zapsán jest Daniel Rozín, jenž koupil ji v roce 1599 od Kryštofa Slovského ze Slovic; o tom, kdo po Danielovi vinici zdědili a druh druhu dílů svých postupovali, že v řečených knihách zápisů není, ačkoli probošt napomínal dědice Danielovy, aby starali se o vklad do knih, ježto by jinak podle císařského listu ze dne 21. prosince 1580 mohli z vinice býti vyzuti. Jak se zdá, probošt napověděl Jiřímu Rozínovi, že by se s ním o Patanku smluvil; avšak Jiří nechtěje placením pokuty získávati nazpět svůj majetek, ustanovil dovolati se nejvyššího práva. Zajel do Vídně a chystal se prositi panovníka za ochranu. V tom zachvátila jej smrt.

Po Jiřím zůstala vdova Dorota, rozená z Hohenberka. Jí bylo hned v roce 1622 od likvidační komise císařské přiznáno, že na věno 3688 kop gr. míš., které po svých rodičích do statku manžela svého vnesla, konfiskace se nevztahuje. Za díl těch peněz, jak ona tvrdila, Jiří Rozín vykoupil právo svých spoludědiců k vinici Patance. Ježto vinice zmocnil se probošt a nechtěl ji nazpět vydati, vdova Dorota v dubnu roku 1638 podala spis císaři, obsahující stížnost na probošta. Na to listem dne 7. května t. r. císař nařídil místodržícím v Praze, aby poskytli stranám příležitost vysloviti důvody své neshody o vinici. Nevíme z jaké příčiny páni místodržící s věcí tuze nespěchali. Uplynulo celých pět let, než z jejich uložení ředitel a radové královské komory dotázali se listem probošta Eliáše Kolbia, »jakým způsobem on vinici Pathanku držeti ráčí.« Probošt odpověděl, že vinice připadla k proboštství právem plynoucím z listu císaře Rudolfa II., jenž propůjčen byl proboštství Pražskému dne 21. prosince 1580. Podle toho práva »žádný vinnic na gruntech proboštství kostela hradu Pražského ležících bez vůle a vědomí pána gruntu roztrhovati, postupovati a jinde zapisovati dáti nemůže.« Proti tomu dědici Daniele Rozína, to jest synové jeho Samuel a Jiří a dcera Dorota, postranně a pokoutně, bez povolení proboštova a mimo knihy proboštské, o vinici Patanku se řídili, dělili, smlouvali, ji zapisovali a postupovali. Z té příčiny tedy, že potupili majestát JMCské, že zlehčili knihy proboštské též pána a vrchnost gruntu, předešlý probošt vinici jim odňal a ji mnohými lety, městskými i zemskými pokojně, beze

všeho odporu, vydržel. Výklad svůj Eliáš Kolbius uzavřel návrhem, aby v příčině vinice uloženo bylo vdově Dorotě Rozínové perpetuum silentium.[99])

Komorní rada půjčila spis proboštův stěžovatelce, jež nemeškajíc dala proti němu sepsati svou zprávu dne 6. října 1643. Skladatel »contrazprávy« ukázal dobře na to, že ve výsadním listě císaře Rudolfa ze dne 21. prosince 1580 se nepraví, že vinice, na proboštství ležící, nebyla-li zapsána do knih proboštských, propadá, čili že probošt smí ji odníti jejímu držiteli, nýbrž praví se tam, že zápis takové vinice jinde dříve učiněný (než v knihách proboštských) žádné moci nemá, a že probošt smí v takovou vinici se zvésti, ji držeti a užívati dotud, dokud by držitel vinice s proboštem se nesmluvil a vinici do knih jeho zapsati nedal. Podle znění téhož listu císařského probošt smí pro zadržené roční platy vinici prodati a z peněz za ni utržených sumu zadržených platů sobě sraziti, ostatek pak je povinen vydati předešlému držiteli: avšak probošt Šimon Brosius přijímal od Jiřího Rozína, »držitele nezapsané vinice,« roční plat až do léta 1620, a teprv potom, když týž Jiří pro účastenství ve vzpouře odsouzen byl všeho statku, ujal jeho vinici. Nezmocnil se jí tudíž pro nezápis nebo na ochranu cti císařského listu, nýbrž pro občanský úpadek jejího držitele. Ježto pak Jiří Rozín dosáhl na zeměpánu odpuštění své viny, probošt Brosius měl mu vinici vrátiti. Ostatně ani to není s pravdou, že Jiří Rozín neměl zápisu na vinici v knihách proboštských: vždyť po trhu vinice, učiněném v roce 1599, bylo do týchž knih zapsáno, že Daniel Rozín koupil Patanku sobě a svým dědicům, a Jiří Rozín, syn Danielův, byl přec jedním ze jmenovaných dědiců. Třetina vinice připadla mu po otci a další dvě třetiny koupil on za peníze své manželky. Poněvadž Samuel Rozín a Dorota Rozínová, kteří postoupili díly své Jiřímu, ale nedali věc zapsati do knih proboštských, nejsou již na živu a nemohou se smluviti s proboštem o to, aby postup dílů jejich byl zapsán: budiž tedy, že dvě třetiny vinice zůstávají a zůstanou za probošty, avšak ostatek náleží vdově Dorotě Rozínové. Žádost Eliáše Kolbia, aby řečené vdově uloženo bylo silentium, není spravedliva, »protože právy božskými i světskými jest to přikázáno, aby křivdu trpícímu spravedlnost administrována a udělena byla, a žádný takový od ní a od tribunálu soudce aby odstrkován a odháněn nebyl.«[100])

Proti vývodům paniným ozval se ještě probošt Kolbius, ale k řeči o tom, zda výsadní list císařský dává proboštům právo, aby odňali držitelům vinice na proboštství ležící, ale v knihách proboštských nezapsané, když vinice ty zapsány jsou v knihách královského perkrechtního úřadu, již nedospěl. Povšimnutí zasluhuje, kterak on vyložil nesrovnalost, jež v tom záležela, že probošt Brosius neuznával Jiřího Rozína a jeho souro-

[99]) Kniha zápisní AK (VII) fol. 54 nn.

[100]) Tamže fol. 58 nn.

zence za držitele vinice Patanky, a přece přijímal od nich roční plat z té vinice. Napsal: »Zůstávalo na vůli pána a vrchnosti jim ještě tudy na rozum dáti, aby hleděli to své poblouzení (t. j. opomenutí zápisu) napraviti, a vidouce ho k sobě více láskou nežli přísností tehdáž nakloněného býti, aby to své poblouzení napravili, obzvláště pak byvše od něho napomínáni, aby sobě to v knihy jeho proboštské vložiti a vepsati dali, to vše sobě za hřbet kladli a tudy čím dále tím více pána gruntu a knihy jeho zlehčovali, tak že nemoha jim déle toho snášeti, vedle zápisu kráčeti a dotčené vinice nezřízené a nezapsané se ujíti musel.« Účelem konfiskace z nenadání vykonané bylo, »aby držitelé gruntů k pánům gruntů náležitý respekt činili.«[1])

Ředitel a radové komorní poslali spisy místodržícím, místodržící pak vyžádavše si ještě dobrých zdání královského prokurátora a jeho předchůdce v tom úřadě, podali zprávu císaři dne 13. února 1644. Na to panovník listem ze dne 11. června t. r. uložil místodržícím, aby učinili pokus o smírné vyřízení sporu, ustanovíce komisaře, kteří by sporné strany před sebe povolali, je na nejistý výsledek rozepře upozornili a pokud možná, přátelsky je sjednali. Podle toho za komisaře zřízeni byli pan Vilém Albrecht Krakovský z Kolovrat, hejtman Nového města Pražského, a Albrecht Beneda z Nečtin, hejtman hradu Pražského (dne 25. června 1644).[2]) Hned, jak jmenování jejich vešlo ve známost, dopisovali jim i paní Rozínová i pan probošt, donášejíce výklad některých okolností sporu.

Potom již dne 6. července komisaři zasedli ve svůj úkol a uznali, že vdova Dorota Rozínová nemá žádného práva k vinici Patance, protože ta vinice pro nezřízení a nezapsání připadla zúplna a navždy *k proboštství*. Ježto pak to uznala i paní Dorota Rozínová, jednali za ní u probošta, »aby z milosrdenství jí nějaký milosrdný skutek prokázal a jí něco pro vyživení její učinil a daroval.« Pan probošt to odepřel, ale neprodleně z lásky, k milostivému zalíbení JMCské a JJMtem pánům místodržícím a na přímluvu řečených pánů komisařů 200 zl. R. hotových peněz, jeden sud 10 věderní vína a dva korce žita jí dáti a odvésti zakázal.[3]) Smlouvu o to sepsanou potvrdili místodržící přípisem ze dne 28. listopadu 1644.[4])

Za proboštů nebylo již vinici Patance věnováno tolik péče, kolik na ni vynakládali předešlí držitelé. Když pak z počátku 18. století uhodila léta vinařství nepříznivá, probošti zpečujíce se dalšího nákladu, dali rozkaz, aby hynoucí vinice byla zorána. Jak svědčí soupis pozemků z roku 1784, trvaly na Potance dvě zahrady, jedna za bývalým viničním domem, jemuž v roce 1770 dostalo se popisného čísla 14, druhá v poli »na Pa-

[1]) Kniha zápisní AK (VII) fol. 65 nn.
[2]) Tamže fol. 79 n.
[3]) Kniha zápisní AK (VII) fol. 81 nn.
[4]) Tamže fol. 58.

tanském vrchu, kdež předtím býval vinohrad. Dům sloužící někdy za obydlí proboštskému vinaři, jest již od počátku 18. století činžovním stavením.

230. *Usedlost Makourka (Majorka) čís. pop. 30.*

Zuzana, vdova po Jobstu Šmelerovi, měšťanu Starého města,[5]) r. 1628 prodala vinici, jež měla míry 8 *strychů* a k níž náleželo pole o 5 *stryších*, *Eliáši Jeronymu Magaurovi*, bernímu úředníku na hradě Pražském a měšťanu Starého města, za 2000 kop gr.[6]) Podle nového majitele vinice nazvána jest Magourkou čili Makourkou, kteryžto název v podobě poněkud změněné (Majorka) posud trvá. Eliáš Jeronym Magauer z Greifenau, posléz účetní komorní rada, podržel vinici, pokud byl živ. Ve spise poslední vůle z roku 1659 ustanovil, aby po jeho smrti, bude-li dobře možno, vinice se prodala, a z peněz za ni utržených by třetina připadla jeho vdově Kateřině Barboře, rozené Cortesiové z Peregrinu, dvě třetiny pak by dány byly jeho synu Janu Karlu Magaurovi. Řečeným dědicům nevidělo se však zcizovati vinici; i porovnali se tak, že Jan Karel Magauer vykoupil třetinu matce náležitou a vinici *s lisem* sám ujal r. 1660. Když on potom zemřel, zdědili Makourku jeho děti Lidmila Terezie a František. V roce 1697 Lidmila Terezie vykoupila díl svého bratra Františka a prodala vinici Václavu Bílkovi z Bílenberka, děkanu Pražské kapitoly, za 1750 zl.[7])

Děkan Václav Bílek poručil Makourku kapitole Svatovítské, od níž v roce 1707 ztržil ji Tobiáš Vojtěch Opic, prelát-scholastik v téže kapitole.[8]) Přičiněním nového držitele, jenž později stal se kapitolním děkanem, Makourka došla širších hranic, než jaké do té doby měla. Pohříchu nedostává se zápisu o tom, jak získal on vinici *Bruseckou*, o níž víme, že přidružil ji k Markource. Vinice ta náležela v roce 1709 jeho švekruši, vdově Anně Barboře Opicové.[9]) Jak se podobá, pohnul pan prelát řečenou paní, aby postoupila mu vinici na víru, že zůstaví on celou usedlost Makourku jejím synům; což také učinil.

Co ještě Tobiáš Vojtěch Opic přizískal k Makource, byla vinice *Votická* a *pole* po západní straně silnice Podbabské, kdež silnice dobíhá k Vltavskému prúplavu. Obé koupil od Hertvíka Mikuláše hraběte Bredy za 1500 zl. R., r. 1716.[10]) Počítáme-li, že vinice Brusecká měla míry 7 strychů, vinice Votická 4 strychy a pole u silnice $5^1/_2$ strychu, přibylo k Makource celkem $16^1/_2$ strychu země.

[5]) Viz v prvém díle na str. 383 nn.

[6]) Knihy vinič. AK (IX) fol. 12; AMP 2021, fol. 135.

[7]) Kniha kšaftu AMP 2265, fol. 52 nn.; knihy vinič. AMP 2023, fol. 251 nn.; AK (IX) fol. 367; AZ Smíchov 37, fol. 22.

[8]) Kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 142.

[9]) Tamže fol. 174.

[10]) Kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 145.

Rozšířiv tak svůj venkovský statek prelát Opic pojal úmysl, že na vinici zbuduje kapli Neposkvrněného početí Panny Marie. K té stavbě vyžádal si svolení církevního úřadu a hned splnil výminky, jež mu byly uloženy. Ujistil totiž na vinici sumu 50 zl. R. a zavázal knihovním zápisem své nástupce v držení vinice, že z úroku těch peněz budou pořizovati potřebné opravy kaple (r. 1716).[11]) Za staveniště vyhlédnuto bylo místo na vinici Brusecké při cestě vedoucí z Podbabské silnice k Patance, po pravé straně její, tam kde odbočovala vozní cesta k viničnímu domu na Makource. *Kaple* zbudovaná na podzim r. 1716 bylo stavení barokní, okrouhlé a spíše těžké než ladné.

Děkan Opic poručil Makourku svému synovci Tobiáši Vojtěchu Opicovi, ustanoviv, aby ji dále zdědil Jan Jiří Opic, mladší bratr Tobiáše Vojtěcha, i aby dědici jeho byli povinni vydávati svým sestrám po sudě vína ročně (r. 1716). Podle toho usedlost náležela zprvu Tobiáši Vojtěchu Opicovi (od r. 1719) a po něm jeho bratru Janu Jiřímu (do r. 1730), jenž ji odkázal své sestře Markétě Opicové, měštce Starého města. Markéta pak prodala nejprve vinici Makourku s polem Bernardu Šebestiánu Jarému, komornímu kancelistovi a měšťanu Menšího města (r. 1733), potom i vinice, Votickou a Bruseckou, témuž Jarému (r. 1734) za úhrnnou sumu 3250 zl. V trh pojaty byly také svršky, zejména 6 krav a 3 úly včel. Markéta Opicová připomenuvši novému držiteli povinnost strany kaple, odevzdala mu v opatrování mešní roucha tamní a dva kalichy.[12])

Po smrti Bernarda Šebestiána Jarého a manželky jeho Evy Polyxeny zdědili usedlost děti Josef Felix Jarý, účetní při král. guberniu, Rozalie Jará a Marie, manželka Jana Jiřího Knoblocha, rozená Jará (r. 1756). Z nich Josef Felix vykoupiv konečně podíly svých sester, prodal Makourku r. 1766 svému synovci Janu Nep. Stubenrauchovi, král. berním výběrčí. Dalšími držitelkami téhož statku byly Anna Leopoldina, ovdovělá hraběnka z Klenového, rozená hraběnka Schaumburková (r. 1768-1773) a Jana, ovdovělá baronka Kapounová ze Svojkova, rozená Glatzová z Althausen (r. 1773—1791).[13])

Když za majitelky posléze řečené byly změřovány pozemky pro Josefský berní katastr, nalezlo se, že ke dvoru Makource, jenž měl tehdáž číslo popisné 16, náleží šest kusů pozemků, zejména zahrada o $990^{3}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 218), pole pod vrchem o 2 jitrech 478 □ sáhách (čís. top. 219), pole ve vrchu o 1 jitru 496 □ sáhách (čís. top. 220), pole nad kaplí o 4 jitrech 458 □ sáhách (čís. top. 221), pole pod kaplí o 4 jitrech 308 □ sáhách (čís. top. 222), pole vedle Patanky o 1 jitru $860^{3}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 223) a skála »neužitečná« (čís. top. 224); celkem tudíž 14 jiter 391

[11]) Kniha vinič. AZ Smichov 38, fol. 50.

[12]) Knihy vinič. AZ Smichov 37, fol. 148; 38, fol. 15, 49, 61.

[13]) Kniha vinič. AZ Smichov 38, fol. 63, 66, 67, 69; kniha pozemk. AZ Smichov 39, fol. 1 nn.

sáh země. K tomu přirovnejme výsledek pozdějšího měření z r. 1840. Podle něho příslušelo k Makource 15 pozemkových parcell, a to skalní stráň o 1325 □ sáhách (čís. 531), kamenný lom o 1220 □ sáhách (čís. 532), pole o 5 jitrech 1050 □ sáhách (čís. 533), pastvina o 720 □ sáhách (čís. 534), písečník o 55 □ sáhách (čís. 535), pastvina o 105 □ sáhách (čís. 536), pastvina o 175 □ sáhách (čís. 549), pole o 3 jitrech 170 □ sáhách (čís. 550), zahrada o 320 □ sáhách (čís. 551), pastvina o 70 □ sáhách (čís. 552), pastvina o 565 □ sáhách (čís. 553), vinice o 7 jitrech 325 □ sáhách (čís. 554), skalní stráň o 795 □ sáhách (čís. 555), skalní stráň o 50 □ sáhách (čís. 556), skalní stráň o 505 □ sáhách (čís. 557), tak že úhrnná míra jejich činila 19 jiter 1050 □ sáhů. Ročním pozemkovým platem uvádí se suma 4 kop 17 grošů čili 4 zl. 59 kr. 5 den. Rozvedeme-li peníz ten v díly (to jest 2 kopy 5 grošů ze staré Makourky, 48 grošů z vinice Votické, 1 kopa 24 groše z vinice Brusecké) shledáme, že plat 1 kopy 5 grošů 4 denárů z pole v roce 1716 přikoupeného nějak zašel. Naproti tomu činžovné z honitby, jež bylo uloženo majitelům Makourky a Julisky ve 4 zl. 45 kr., uvízlo celé na vlastnících Makourky.

V roce 1791 ztržil Makourku Antonín Weitenweber, kapitolní účetní a měšťan Menšího města, a přidružil ji ke své usedlosti Julisce. Po jeho smrti vdova Marie Anna Weitenwebrová prodala obě usedlosti Janu Josefu Hackrovi r. 1799; načež dalšími majiteli jejich byli František Sigmund, trvám zef Hackrův (do r. 1814), Jan Veselý, měšťan Pražský (r. 1814—1824), Josef Novotný, mydlář a měšťan Pražský (r. 1824—1836), Ferdinand, Jakub, Jan, Josef, Karel, Anna, Františka, Josefa a Marie, děti Josefa Novotného (r. 1836—1857).[14]) Roku 1841 Jan Veselý prodal sice Makourku svému synu Josefovi;[15]) ale trh ten neměl stálosti.

Prodlením času Marie, dcera Josefa Novotného, manželka Matěje Martinů, uvedla na sebe podíly svých spoludědiců a sama stala se majitelkou Makourky a Julisky r. 1857. Zatím však Makource ubylo země v míře 1 jitra 1202·3 □ sáhu, jež byla vzata dílem do trati nově založené státní dráhy, dílem do silnice, kterou bylo třeba převésti dále na západ. Nad to pak v roce 1861 Marie Martinů odprodala dva kusy pozemků poblíž domu čís. pop. 29 v úhrnné míře 448 □ sáhů Františku Luňáčkovi, majiteli domu čís. pop. 114 v Podbabě.[16]) O tři léta později koupili od ní usedlost Makourku společníci Florian Rödel, Isidor Schmiedl a Václav Fridrich Weber a zřídili na dolních pozemcích *cihelnu*.

R. 1869 Isidor Schmiedl vykoupiv díly svých společníků, prodal Makourku Antonínu Klecandovi. Po něm v roce 1901 zdědili usedlost

---

[14]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 39, 80; OS Smíchovského 21, fol. 1 nn., 59 nn.; 25, fol. 73 nn.

[15]) Kniha pozemk. OS Smíchovského 21, fol. 41.

[16]) Kniha listin OS Smíchovského 23, fol. 9 n.; kniha pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 392.

Helena Klecandová, Klára Klecandová a JUDr. Eduard Klecanda.[17]) Nyní majiteli jejími jsou Jan Rein, Františka Reinová, Jiří Svager a Anna Svagrová (r. 1916). Stavení Makourky je upraveno v *továrnu na obuv*.

Závazku uchovávati kapli Makourskou v dobrém způsobu odporovali majitelé pozemku, kteří byli po roce 1799, námitkou, že znění trhové smlouvy nic toho jim neukládá. R. 1814 František Sigmund prodav Makourku a Julisku Janu Veselému, ohlásil, že mu postupuje i kapli, ale nebéře na sebe povinnost evikce. Podle toho asi nadační peníz Opicův zůstal za paní Marií Annou Weitenwebrovou, a další majitelé pozemků čekali, že hospodářský úřad proboštský jej na ni vysoudí a buď jim postoupí anebo že sám bude nakládati na opravy kaple.

Při prodeji Makourky r. 1864 kaple nebyla zahrnuta do trhu. Zpustlé svatyně ujal se kanovník Svatovítský František Dittrich a dal ji opraviti nákladem 1200 zl. Než když chystal se ji vysvětiti, Marie Martinů, majitelka Julisky, žádala na něm, aby koupil prve pozemek, na němž kaple je vystavěna (r. 1869).[18]) Na konci 19. století vlastníci pozemku kapli strhli a srovnali se zemí.

Zbývá dopověděti o pozemcích, které prelát Tobiáš Vojtěch Opic r. 1716 přivtělil k Makource.

a) *Bývalá vinice Votická.*

Ambrož Řenčovský, měšťan Starého města,[19]) r. 1621 prodal vinici, jež byla o 4 *stryších*, Janu Odhájovi, měšťanu téhož města, za 700 kop grošů; když však ani první splátka nebyla mu v čas složena, požádal probošta Šimona Brosia, aby Odháje pro neplnění smlouvy z vinice vyzul. Probošt vyhověv žádosti, dal svým písařem Václavem Korunou uvésti Ambrože nazpět do vinice r. 1622. Proti tomu Jan Odháj zdvihl odpor,[20]) ale nic nepořídil.

Po smrti Ambrože Řenčovského vinice náležela jeho dceři Alžbětě, jež měla za muže Michala Schrettra (r. 1637). Řečení manželé prodali ji v roce 1639 Kryštofu Turkovi z Rozntálu, měšťanu Starého města.[21]) Od té doby vinice Votická byla součástkou usedlosti Dionysky. Jejími majiteli byli Kryštof Turek, již řečený (r. 1655), Kryštof Ferdinand Turek, syn Kryštofův (do r. 1676), Vojtěch Bořivoj Turek (r. 1676 až 1689), hraběnka Benedikta Terezie Bredová, (r. 1689—1700), Hertvík Mikuláš hrabě Breda a jeho sourozenci (r. 1701), Hertvík Mikuláš hrabě Breda sám (od r. 1701). Od držitele posléze jmenovaného koupil

[17]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 30.
[18]) Pamětní kniha AF na Šárce, str. 55.
[19]) Viz v prvém dile na str. 380 n.
[20]) Kniha zápisní AK (VII) fol. 39 n.
[21]) Kniha vinič. AK (IX) fol, 67, 76.

vinici Votickou *Tobiáš Vojtěch Opic*, arcijáhen metropolitního kostela sv. Víta, a přidružil ji ke své usedlosti Makource r. 1716.[22])

b) *Býralá vinice Bruseckú.*

Po Jakubu Melcrovi z Breitenberka[23]) držel vinici, jež měla míry 7 *strychů*, syn jeho Martin Melcer, měšťan Starého města. Od něho v roce 1625 ztržil ji Jan Krejčí, přebývající v Brusce u Menšího města, za 480 kop gr. Po jeho smrti vdova Kateřina r. 1660 dala zapsati vinici svým potomkům, to jest své dceři Lidmile, vdově po Janu Novákovi, a jejím dětem a sirotkům zůstalým po Danieli Houžkovi. Porovnáním, jež dílčí majitelé později učinili, vinice stala se majetkem Matěje Brady, měšťana Starého města a řezníka u Brusecké brány před Menším městem (r. 1685).[24]) Za něho nebyl již celý pozemek vinicí, ale díl vzděláván byl pluhem. Roku 1709 Matěj Brada prodal vinici s *lisem*, polem a zásobami vína vdově Anně Barboře Opicové za 1050 zl. R. Jakkoli pak řečená paní koupila vinici Bruseckou sobě a svým dědicům, neshledáváme, že by po ní v držení byli její synové Tobiáš Vojtěch Opic a Jan Jiří Opic, nýbrž vinici obdržel svak její *Tobiáš Vojtěch Opic*, kanovník kapitoly Svatovítské. Týž prelát sloučil vinici Bruseckou s Makourkou, jež byla jeho majetkem od roku 1707.[25])

c) *Pole ležící u Makourky.*

Skládalo se ze dvou kusů, z nichž jeden byl po západní straně silnice Podbabské, druhý po východní. Od roku 1597 pole náleželo Diviši Niederländrovi, měšťanu Starého města[26]) zakladateli usedlosti Dionysky. Po smrti Divišově zdědily je dcery Anna Eva a Zuzana (r. 1623). Později dědičky smluvily se tak, aby pole u Makourky ujala jedna z nich, totiž Zuzana, jež provdala se za Kryštofa Turka z Roztálu, měšťana Starého města (r. 1635).[27])

Další majitelé pole uvedeni jsou výše v popise vinice Votické (sub *a*), počínaje od Kryštofa Turka. V roce 1716 hrabě Hertvík Mikuláš Breda prodal díl pole ležící po západní straně silnice Podbabské arcijáhnu *Tobiáši Vojtěchu Opicovi*. Podle ročního platu tehdáž oznámeného (1 kopa 5 gr. 4 den. čili 1 zl. 16 kr. 3 den.)[28]) soudíme, že díl ten držel asi $5^1/_2$ strychu.

---

[22]) Knihy vinič. AK (IX) fol. 207 n., 341; AZ Smíchov 37, fol. 8; DZ větší 499, fol. K. 1; kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 145.

[23]) Viz v prvém díle na str. 381 nn.

[24]) Knihy vinič. AK (II) fol. 260, 278; (IX) 141, 293, 297, 303; AMP 2021, fol. 202.

[25]) Kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 142, 171, 174.

[26]) Viz v prvém díle na str. 385 n.

[27]) Kniha inventurní AMP 1175, fol. 247; kniha vinič. AK (IX) fol. 54 n.

[28]) Kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 145.

231. *Dům na Ryvolce čís. pop. 31.*

Roku 1754 Josef Ryvola, švec a měšťan Starého města, koupil od Anny Terezie Löhnerové díl vinice Čechorodky, sahající od pobořeného letohrádku na Bábě až k silnici Podbabské, a vystavěl tam domek, jenž potom označen byl číslem popisným 17. Podle soupisu pozemků z roku 1784 náležela k domku vinice v míře 62 □ sáhů (čís. top. 226) a skalní stráň o 300 □ sáhů (čís. top. 227). Z nich byla povinnost ročního platu k proboštství $54^1/_2$ kr. V roce posléze jmenovaném usedlost náležela již Václavu Ryvolovi, nejspíše synu Josefovu. Po něm v držení domku a dvou viniček vystřídali se Kateřina Holubová (r. 1797—1823), Josef Červenka do spolku se svou dcerou Marií (r. 1823—1834) a Václav Miňovský (r. 1834—1855), za něhož v roce 1840 pozemková oblast bývalé Ryvolky skládala se z viničky o 45 □ sáhách (čís. 517), zahrádky o 30 □ sáhách (čís. 518), viničky o 25 □ sáhách (čís. 519), viničky o 160 □ sáhách (čís. 520), pastviště o 440 □ sáhách (čís. 521), skály o 485 □ sáhách (čís. 522) a cesty o 120 □ sáhách (čís. 962). Václav Miňovský postoupil kus pozemku v míře 210 □ sáhů ke státní dráze r. 1846 a odprodal kus země o 54 □ sáhách na staveniště Františku Josefu Denkrovi r. 1850. Domek se strání koupila od Miňovského Marie Picková r. 1855; načež dalšími vlastníky toho majetku byli: Lidmila Tiringrová (r. 1855), Marie Picková (r. 1855—1857), Vavřinec Pick (od r. 1857), Jan Eberl (do r. 1860), Václav Lusum (r. 1850—1884),[29]) Josefa Lusumová, vdova po Václavu, a její synové Václav Lusum a Rudolf Lusum (r. 1884—1892), Josefa Petrová (od roku 1892),[30]) Čeněk Šťastný (r. 1916).

Na pozemku, jejž Josefa Petrová r. 1903 odprodala, vystavěn jest dům čís. pop. 228.

232. *Bývalá vinice Posthumka.*

Skládala se z vinice o $1^1/_2$ ***strychu***, kusu pole, jehož míra není označena, a z pastviska na stráni v míře 2 ***strychů***. Držitelé její byli povinni platiti proboštovi 42 groše ročně. Po smrti M. Václava Posthuma, bývalého professora při universitě Pražské a měšťana Starého města,[31]) majitelkou vinice byla vdova jeho Lidmila, od níž v roce 1626 koupil ji Pavel Šipulka, měšťan Nového města. Další držitel vinice Vavřinec Bílek (r. 1629—1634) učinil směnu s Janem Noskem, barvířem koží a měšťanem Starého města, podle niž postoupil Noskovi vinici Posthumku a přijal od něho vinici Červenkovskou r. 1634. Když Nosek zemřel, vdova jeho Lidmila r. 1649 prodala Posthumku Kateřině, vdově po Jiřím Šimkovi, krejčím a měšťanu Starého města, za 32 kopy gr.[32]) Od

[29]) Kniha vinič. AZ Smíchov 38, fol. 197, 198; knihy pozemk. OS Smíchovského 21, fol. 54, 104; 25, fol. 94, 140, 160, 220.

[30]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 31.

[31]) Viz v prvém díle na str. 390.

[32]) Knihy vinič. AMP 2021, fol. 70, 205; AK (IX) fol. 21, 22, 107.

té doby není již ve viničných knihách proboštských zápisu o Posthumce. Jak se zdá, uvedl ji ve své držení mlynář Podbabský, s jehož pozemky mezovala. Tomu-li tak, byla mu vinice zapsána do knihy purkrechtní.

233. *Bývalé vinice Kuncovská IV. a V. a Hoškovská.*

Pozemky jmenovaných vinic v úhrnné míře $21^1/_2$ ***strychu*** náležely Melicharu Geisslamrovi,[33]) z jehož rukou ve druhé polovici r. 1612 ujal je probošt Jiří Berthold Pontán a dal je v nájem Janu Fridrichu Dyrinkovi do 10 let. V zápise nájemné smlouvy pozemky ty slují polem o 1 kopě 55 záhonech přes velké dvoje hony čili ornou rolí o 3 kopách 50 záhonech, a poloha jejich naznačuje se rčením »proti vinici Martina Fruweina jinak Rožmberské«. Nájemce Jan Fridrich Dyrink uživ nenadálé příležitosti, ani odpořilí stavové čeští v roce 1619 odňali proboštu panství nad Šárkou, koupil od nich proboštský pozemek bývalých vinic Kuncovské IV., V. a Hoškovské, i splatil hned větší díl trhových peněz. Čin ten nevyšel mu na dobré; neboť již o rok později musil pole vrátiti k proboštství a oželeti peněz za ně složených. R. 1622 najal on podruhé řečené pozemky od probošta Šimona Brosia do 10 let. Avšak když byl prohlášen císařský rozkaz strany náboženství, Dyrink rozhodnuv se pro odchod ze země, postoupil nájemný list Marianě Tylišové, majitelce krčmy Šárecké (r. 1624). Pokud víme, dalšími nájemci *proboštského pole* ležícího proti bývalé vinici Rožmberské byli: Valentin Ditrich (od r. 1663), Jan Jiří Ditrich (od r. 1678) a pan František Ignác Vratislav z Mitrovic (od r. 1700), vesměs držitelé dvorce Šáreckého.[34]) Po nájemci posléze řečeném zůstalo poli jméno Vratislavka aspoň do počátku 19. století.

234. *Usedlost Duchoňka čís. pop. 45.*

Základem usedlosti byla *vinice Důhonská*. Podle plošné míry její $6^1/_4$ ***strychu*** držitel Martin Edlman jinak Chramosta zvaný, měšťan Menšího města,[35]) platil k proboštství 1 kopu 27 gr. ročně. Jak se podobá, ujal on ještě *kus proboštského háje* a přidružil jej k vinici; neboť v pozdějších zápisech uvádí se příplatek 12 grošů z háje. Po Edlmanovi zdědila vinici vdova jeho Zuzana, jež pak pojala za muže Martina Malého, hrnčíře a měšťana Menšího města. Když došla let deera její Zuzana Malá a provdala se za Jakuba Pěnkavu, truhláře a měšťana Menšího města, postoupena byla vinice mladým manželům (r. 1645).[36])

---

[33]) Viz v prvém díle na str. 395 nn., 397 n., 398.

[34]) Kniha zápisní AK (VI) fol. 15; DZ větší 140, fol. F. 30; kniha zápisní AK (VI) fol. 22, 41, 42, 44.

[35]) Viz v prvém díle na str. 398 n.

[36]) Kniha viničn. AK (IX) fol. 96.

Roku 1680 vdova Zuzana Pěnkavová prodala vinici, tehda Truhlářku zvanou, Václavu Rauchovi, *důhončímu* při deskách zemských a měšťanu Starého města. Ježto novému majiteli šlo o to, aby přiskal pozemek v rovině, kdež by možno bylo založiti štěpnici, požádal on probošta Jana Ignáce Dlouhoveského o kus louky, nabízeje, že *postoupí* za to k proboštství svůj *háj*, mezující s panským hájem na vrchu. Probošt svolil a dal Rauchovi za hájek »dva kousky paloučku trním zarostlé proti jeho *boudě* pod vinicí Uherkou« r. 1681.[37])

Jeden z paloučků právě zmíněných dosahoval až proti jihozápadnímu rohu vinice Šatovky, kde Šatovka mezuje s Rakařkou. Když Rauch jej rozdělal a osadil stromovím, ohlášen byl se strany majitele vinice Šatovky, Jana Křtitele de Chateau, odpor proti ujetí toho pozemku. Chateau tvrdil, že pozemek je na purkrabství, a že právo ho užívati náleží jemu. Z toho vzešel prodloužilý spor mezi správou proboštských statků a úřadem nejvyšší purkrabství. Konečně r. 1701 bylo uznáno, že palouček nebo již štěpnice je částkou bývalé louky Vokovické a tudíž půdou proboštskou. I jakkoli potom Václav Rauch mohl podržeti svůj sad, smluvil se přece s majitelem Šatovky tak, že postoupil mu štěpnici a přijal od něho *loučku*, na potoce výše ležící, s doplatkem 200 zlatých. Nad těmi pozemky směnili si probošt a nejvyšší purkrabí vrchní právo. Plat z loučky dávaný k proboštství činil 30 gr. čili 35 kr.[38])

Před Rauchem nebylo na Truhlářce zděného stavení než jen bouda; teprv jeho nákladem vznikl tam *obytný dům, chlév, stodola a kůlna*. Protože pozemky na stráni nehodily se k polnímu vzdělávání, Rauch užíval jich za pastviště. Choval na vinici pět dojných krav a býka. Aby ho travní úroda někdy nesklamala, najal od probošta loučku pod Uherkou a platil z ní ročně kopu grošů.[39]) Že chov dobytka a mléčný obchod nesly mu pěkný zisk, možno si domysliti.

Roku 1702 Václav Rauch, tehda již registrátor král. zemských desk, prodal vinici Truhlářku čili již Důhonskou zvanou Maximiliánu Františku Wendtovi, registrátoru stavovského úřadu a měšťanu Menšího města, za 1000 zl. R. Wendta shledáváme velkým milovníkem krajiny Šárecké; neboť skoupil tam patero vinic, Důhonskou právě dotčenou, Santinku, *Uherku* (r. 1711), Podhájskou a Špendlikářku (u Dubového mlýna na Nebušicku). Uherku spojil hned v jedno s vinicí Důhonskou. Tak vznikla usedlost Duchoňka mající do 21 strychů půdy. Wendt přikoupil k ní ještě pruh země po pravém břehu potoka, táhnoucí se až k mostku, který byl proti Heřmanovu dvoru. Dal za něj proboštu Danielí Josefu Majerovi 100 zl. a nad to zavázal se platiti z něho ročně 2 kopy grošů.[40]).

[37]) Tamže fol. 235, 240.
[38]) Kniha vinič. AZ Smíchov 19, fol. 515 nn.
[39]) Kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 60.
[40]) Tamže fol. 58, 60, 248.

Nástupcem Maximiliána Františka Wendta v držení Duchoňky stal se zeť jeho Antonín Karel Majer, pokladník vrchního berního úřadu, r. 1728. Po něm touž usedlost zdědil syn Achác Jan Majer a prodal ji Františku Vinklerovi r. 1769. Když Vinkler brzy potom zemřel, poručník dcer jeho Jan Michal Euchert, od soudu zřízený, postoupil Duchoňku trhem Nikodému Pachnerovi, krejčímu a měšťanu Starého města, r. 1773.[41]) Za Pachnera zhotovený soupis pozemků přivádí tamní dům čís. pop. 39 (čís. top. 265), zahradu při domě o 1 jitru 1371⅝ □ sáhu (čís. top 266), pastviště o 243 □ sáhách (čís. top. 267), pole o 8 jitrech 898⅝ □ sáhu (čís. top. 268) a zahradu o 2 jitrech 1398 □ sáhách (čís. top. 334). K zevrubnějšímu popisu posloužilo změření pozemků vykonané v roce 1840. Podle něho příslušela k Duchoňce zahrada o 2 jitrech 765 □ sáhách (čís. 290), pastvina o 40 □ sáhách (čís. 293), zahrada o 1 jitru 215 □ sáhách (čís. 294), pole o 305 □ sáhách (čís. 295), zahrada o 455 □ sáhách (čís. 296), vinice o 110 □ sáhách (čís. 297), pole o 3 jitrech 205 □ sáhách (čís. 298), pastvina o 145 □ sáhách (čís. 299), pastvina o 245 □ sáhách (čís. 300), pole o 4 jitrech 1280 □ sáhách (čís. 301), pole o 455 □ sáhách (čís. 302), pastvina o 715 □ sáhách (čís. 303), vinice o 70 □ sáhách (čís. 304), pole o 255 □ sáhách (čís. 305), zahrada o 165 □ sáhách (čís. 306), cesta o 265 □ sáhách (čís. 947), cesta o 15 □ sáhách (čís. 948), cesta o 10 □ sáhách (čís. 949). Úhrnná míra pozemků byla tudíž 13 jiter 915 □ sáhů.

Nikodém Pachner podržel Duchoňku do r. 1791, načež prodal ji Janu Peutnerovi. Nový majitel zadlužil usedlost tak, že bylo nutno vydati ji v dražbu. Po dražbě ztržila ji Vilémina z Ostrovic, majitelka dvorce Šáreckého, r. 1794. Dalšími držiteli Duchoňky byli Antonín František Černovský (r. 1797—1802), Karel Jiránek (r. 1802—1803), Antonín František Černovský (r. 1803—1809), Josef Kolátor (r. 1809—1813), Václav Kolátor, starší syn Josefův (r. 1813—1816), Jan Kolátor, mladší syn Josefův (r. 1816—1865), Čeněk Kolátor, syn Janův (r. 1865—1868), Antonín Bernkopf (r. 1868—1870), Marie Srbová (r. 1870—1879), František Mráz (r. 1879—1882), jenž koupiv od proboštství louku o 960 □ sáhách, připojil ji k Duchoňce.[42]) Alexandr Sigmund (od roku 1882),[43]) Alexandr Sigmund a dr. Vilém Sigmund (r. 1916). Tamnímu domu čís. pop. 45 říkají od nějaké doby Emilka.

Vinice Uherka, o niž Maximilián František Wendt r. 1711 Duchoňku rozšířil, vznikla sdružením dvou menších vinic, *Černohorské* a *Čížkovské*. Jest tudíž vypověděti historická data k vinicím těm se odnášející.

---

[41]) Kniha vinič. AZ Smíchov 38, fol. 78 nn., 89, 90, 93.

[42]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 18, 93, 95, 133, 221, 228, 230; OS Smíchovského 21, fol. 17 n; 25, fol. 205 n., 207.

[43]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 45.

a) *Bývalá vinice Černohorská.*

Měla míry $2^1/_4$ *strychu*, z nichž dávati bylo 36 grošů ročního platu k proboštství. Držitel její Jan Černohorský, střelec při branách hradu Pražského a měšťan Menšího města,[44]) r. 1621 učinil smlouvu s Janem Beranem, střelcem při branách téhož hradu, podle níž prodal mu vinici za 170 kop. gr. Však Beran neměl úmysl vinici vzdělávati, nýbrž ještě před koncem roku 1621 postoupil ji ve 200 kop. grošů Kryštofu Tumpichovi, měšťanu Menšího města. Když potom Tumpich zemřel, vdova jeho Lidmila provdavši se znova za Jeronyma Weise zlatníka, prodala vinici Baltazaru Straublovi, měšťanu Menšího města, r. 1630. Další majitel téhož pozemku *Kašpar Malý*, měšťan Menšího města, (od roku 1653)[45]) zjednal si sňatkem vedlejší vinici Čížkovskou.

b) *Bývalá vinice Čížkovská.*

Zabírala 12 *strychů* půdy, z níž platiti bylo do proboštství 2 kopy 24 gr. ročně. Po Bartoloměji Čížkovi, měšťanu Menšího města,[46]) zdědila ji vdova jeho Marta řečená Uhrová. Táž Marta provdavši se pak za *Kašpara Malého*, přinesla mu věnem vinici (před rokem 1636).

Vinice Černohorská a Čížkovská, v jedno spojené, byly zvány *Uherkou*. Po smrti manželů Malých uvázali se v ně děti Kašpar Malý, řezník, a Anna Kateřina Malá, od nichž ztržil je Samuel Hurt, měšťan Menšího města, r. 1652. Dalšími držiteli vinice Uherky byli Jakub Pěnkava, měšťan téhož města (od r. 1657), Zuzana, vdova po Jakubu Pěnkavovi (do r. 1677), Matěj Vilém Wirt z Wehrenfelzu, rychtář Starého města (r. 1677 — 1680), František Alois Mitschka, rada soudu nejvyššího purkrabství, zeť Matěje Viléma Wirta (r. 1680 — 1690), Jiří Flek, měšťan Nového města (od r. 1690), Anna, vdova Jiřího Fleka a potom manželka Lukáše Krause, měšťana téhož města (do r. 1710). Po majitelce posléze jmenované zdědil Uherku syn její Karel Flek, jenž jsa členem řádu Jesuitského, postoupil ji svým představeným. Protože tehdáž budován byl chrám sv. Mikuláše v Menším městě nákladem řádu, provinciál P. Ferdinand Breyer ustanovil, aby užilo se vinice na prospěch stavby. I prodal on vinici se zahradou, *domkem* a *sklepem Maximiliánu Františku Wendtovi* za 600 zl. r. 1711.[47]) Od Wendta byla Uherka přivtělena k vinici Důhonské.

235. *Bývalá vinice Červenkovská.*

Zabírala $1^1/_2$ *strychu* země, z níž držitelé platili k proboštství 18 grošů ročně. Od Mikuláše Červenky[48]) koupil vinici Jakub Soukup, přebývající

[44]) Viz v prvém díle na str. 400 n.

[45]) Knihy vinič. AK (II) fol. 252, 253; (IX) fol. 28, 43; AMP 2020, fol. 399; 2021, fol. 204.

[46]) Viz v prvém dílu na str. 399 n.

[47]) Knihy vinič. AK (IX) fol. 123, 134, 218, 262, 347; AK Smíchov 37, fol. 190, 62.

[48]) Viz v prvém díle na str. 402.

na Slovanech v Novém městě, r. 1623. Po Soukupovi pak majiteli téže vinice byli Václav Kocourek, obyvatel ve Starém městě (r. 1626 — 1627), Jan Nosek, barvíř kožíš a měšťan Starého města (r. 1627 — 1631), Vavřinec Bílek, obyvatel v témž městě (od roku 1634).[49]) Ježto není další zmínky o vinici Červenkovské, soudíme, že pozemek její připadl k *proboštství*.

236. *Bývalá vinice Janinovská.*

Antonín Janini, měšťan Starého města,[50]) držel vinici, jež měla míry 3 *strychy* a z níž roční plat náležel proboštům, ještě v roce 1618.[51]) Potom zprávy o vinici umlkají. I jest pravdě podobno, že vyšla z rukou soukromých držitelů a byla ujata k *proboštství*.

237. *Bývalá vinice Kuncovská VI.*

Pozemek bývalé vinice v míře asi 7 *strychů* přešel již v roce 1612 z ruky Melichara Geisslamra[52]) do rukou probošta Jiřího Bertholda Pontána, jenž dal jej v nájem Janu Fridrichu Dyrinkovi na dobu 10 let. Ve spise smlouvy, o to učiněné, ze dne 17. září 1612 pozemek sluje polem o 96 záhonech, a poloha jeho naznačuje se slovy »proti lisu arcibiskupovu,« to jest proti Špitálce. Prve než nájemná lhůta vyšla, Dyrink stal se vlastníkem téhož pole, koupiv je od odpořilých stavů Českých r. 1620. Z toho však vzešla mu škoda, protože o rok později musil se ztrátou trhového peníze vrátiti pole k proboštství. V roce 1622 najal je znova od probošta Šimona Brosia do dalších 10 let. Když pak r. 1624 strojil se na odchod ze země pro náboženství, postoupil pole k nájemnému držení vdově Marianě Tylišové, majitelce krčmy Šárecké. Dalšími nájemci téhož pozemku proboštského byli Martin Frauenštejn (od r. 1641), Valentin Ditrich (od r. 1663), Jan Jiří Ditrich (od r. 1678) a pan František Ignác Vratislav z Mitrovic (od r. 1700) vesměs držitelé dvorce Šáreckého.[53])

238. *Bývalá vinice Natanaelka.*

Byla o $1^1/_4$ *strychu* půdy, z níž držitelé dávali 15 grošů ročního platu proboštovi. Po smrti Jana Natanaele[54]) vdova jeho Kateřina prodala vinici Václavu Ursinovi, měšťanu Nového města, r. 1623. O tři léta později ujal ji od Ursina Valentin Gense, měšťan Menšího města.[55]) Potom není již písemné zprávy o Natanaelce. O Valentinu Gensovi víme, že

[49]) Knihy vinič. AK (II) fol. 163, 164; (IX) fol. 22.
[50]) Viz v prvém díle na str. 402 n.
[51]) Kniha vinič. AK (II) fol. 250.
[52]) Viz v prvém díle na str. 408.
[53]) Kniha zápisní AK (VI) fol. 15; DZ větší 140, fol. F. 30; kniha zápisní AK (VI) fol. 22, 39, 41, 42, 44.
[54]) Viz v prvém díle na str. 409.
[55]) Kniha vinič. AK (II) fol. 275.

zemřel před rokem 1641, zůstaviv vdovu Annu a dcery Kateřinu a Voršilu, jež byly dědičkami jeho jmění. Připadla-li jim také vinice Natanaelka, zdá se, že se k ní ani nepřihlásily. Jak je pověděno svrchu v odst. 210, učinily podobně v příčině vinice Gensovské. Než buď jak buď, pozemek vinice Natanaelky vrátil se k *proboštství*.

239. *Bývalá vinice Špalkovská.*

Prostírala se na pozemku, jenž měl míry $2^1/_4$ *strychu* a z něhož držitelé dávali roční plat k proboštství 27 grošů. Po smrti Jiřího Špalka, řezníka a měšťana Menšího města,[56]) vinice čili štěpnice náležela vdově Markétě Špalkové, od níž v roce 1629 koupil ji Pavel Balkoun, střelec při branách hradu Pražského, za 20 kop gr. Dědictvím po Pavlu Balkounovi připadla pak synu jeho Matěji, JMCské služebníku a stavebnímu písaři při fortifikaci, jenž v roce 1643 prodal ji Martinu Deníkovi, kupci a měšťanu Menšího města.[57]) Od doby toho trhu není již o vinici ni nejmenší zmínky. Jak se zdá, zašla během válečným a byla zůstavena *proboštům*.

240. *Usedlost čís. pop. 53 (Vokorinka).*

Dějiny usedlosti čís. pop. 53 souvisejí s historií vinice, kterou staří nazývali Vokorinkou nebo Zahrádkou. Vinice ta vzala počátek spojením tří vinic menších, *Baptistky*, *Prajerky* a *Vokorinky*, r. 1676. Ve vinici Prajerce, jež sahala až k pravému břehu Šáreckého potoka, bylo obytné stavení, zbudované před rokem 1617. Jest to po přestavbách nynější dům čís. pop. 53.

a) *Bývalá vinice Baptistka.*

Zabírala $2^1/_2$ *strychu* půdy, z nichž platilo se k proboštství 28 grošů ročně. Od Jana Baptisty z Rýna Kolina, domovníka v královské tesárně,[58]) r. 1630 koupil ji *Jan Jiří Lampek*, dvorní sklenář, za 130 kop grošů.[59])

b) *Bývalá vinice Prajerka.*

Měla míry 3 *strychu*, z nichž roční plat, vycházející k proboštství, činil 30 grošů. Kromě toho majitelé vinice byli povinni dávati z *chalupy* 6 grošů ročně. Po smrti Fridricha Prajera, měšťana Starého města,[60]) držela vinici vdova jeho Kunhuta, jež potom provdala se za Petra Majera, krejčího v Menším městě. V roce 1632 manželé Majerovi prodali vinici Jakubu Rittrovi. O dvě léta později Ritter postoupil ji trhem *Janu Jiřímu Lampekovi*, dvornímu sklenáři, za 200 zl.[61])

---

[56]) Viz v prvém dile na str. 410.
[57]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 10, 91.
[58]) Viz v prvém dile na str. 410 n.
[59]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 29.
[60]) Viz v prvém dile na str. 411 n.
[61]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 42, 45, 29.

Vinice Baptistka a Prajerka, v jedno spojené, zůstaly majetkem Lampekovým až do roku 1655, kdy Lampek prodal je Lukáši Machkovi. Po smrti Lukáše Machka náležely vdově jeho Martě, jež opomenula učiniti opatření, aby nezustaly bez dědice. Když tedy zemřela, probošt Václav František Nebeský zmocnil se vinic a prodal je Mikuláši Koukolovi, choralistovi při kostele sv. Víta, r. 1667. Jak svědčí nepatrný trhový peníz 20 kop gr., nebyly tehdáž pozemky řečených vinic náležitě vzdělány. V roce 1675 koupil je od Koukola *Matouš Jeremiáš Hellfeger*, místodržitelský koncipista a měšťan Menšího města.[62])

c) *Bývalá vinice Vokorinka.*

Původní vinice Vokorinka byla na Lysolejsku, zabírajíc tam 6 *strychů* půdy, z nichž držitelé platili 1 kopu 12 grošů k úřadu nejvyššího purkrabství. Po M. Janu Vokorincovi, měšťanu Starého města a radním písaři tamním, vládla jí vdova jeho Kateřina,[63]) jež pak proměnivši svuj stav, provdala se za Bohuslava Zahořanského z Vorlíka, měšťana téhož města (před rokem 1608). Dědičkou vinice byla dcera Vokorincova Anna, potom provdaná Krupská. S ní roku 1635 smluvil se Bohuslav Zahořanský o statek po otci jí náležitý; načež vinice připadla jemu. Roku 1636 Zahořanský zvětšil vinici, přikoupiv k ní *kus porostliny* u potoka od probošta Simona Brosia z Horštejna. Tak ke staré Vokorince, jež byla na Lysolejsku, přibyl nový díl, ležící na Šárecku. Roční plat z toho kusu činil 30 grošů.[64])

Po Bohuslavu Zahořanském, ingrossátoru větších desk zemských, jenž zemřel nezřídiv ke svému statku dědice, Vokorinka propadla pozemkovým pánům. Díl její na Šárecku probošt Jan Ignác Dlouhoveský prodal *Matouši Jeremiási Hellfegrovi* r. 1676.[65]) Hellfeger jsa držitelem dvou vedlejších vinic nebo zahrad, přidružil k nim pozemek nově získaný.

V letech 1676—1779 v držení Vokorinky vystřídali se tito majitelé: Matouš Jeremiáš Hellfeger, vdova Barbora Hellfegrová, rozená Campionová (do r. 1679), Hanuš Jiří Weizenecker, kupec a měšťan Starého města (od r. 1679), Kateřina, vdova po Hanuši Jiřím Weizeneckrovi (do r. 1788), Jan Arnošt z Wolfberka, měšťan Starého města (od r. 1688), vdova Alžběta Wolfberková, rozená Mährová z Wertenau a její pastorci Jan František a Jan Václav z Wolfberka (r. 1696—1699), Jan Baltazar Seiler, zámecký stavební písař (r. 1699—1720), Sigmund Augustin Hübner, arciděkan a prelát v Krumlově (r. 1720—1736), Jiří Badouček, pivovarečný nákladník a měšťan Starého města (r. 1736 až

[62]) Tamže fol. 133, 160, 161.

[63]) Viz v prvém díle na str. 429 n.

[64]) Knihy vinič. AZ Smíchov 19, fol. 564; AK (IX) fol. 66; kniha dlužní AMP 2235, fol. 311 nn.

[65]) Kniha vinič. AK (IX) fol. 225.

1745), Martin Čipera (od r. 1745), Jakub Čipera (do r. 1766), Anna, vdova po Jakubu Čiperovi, a syn její Matěj Čipera (r. 1766—1772), Josef Častora, švec (od roku 1772).[66]) Když majitel posléze řečený r. 1779 vyslovoval svou poslední vůli, chtěl tomu, aby na Vokorince po jeho smrti mocnou hospodyní byla manželka jeho Kateřina; po její smrti pak aby o usedlost rozdělili se synové Adam a Josef. Však Kateřina podělila syny své dříve, než nařídil otec. Adamovi postoupila dům čís. pop. 45 (nyní 53) a dovolila mu užívati některých pozemků k domu příslušných (byla to zahrada o $580^4/_6$ □ sáhu (čís. top. 132), pole o 1 jitru 803 □ sáhách (čís. top. 133), pastvina o 1560 □ sáhách (čís. top. 134), pole o 1 jitru $534^3/_6$ □ sáhu (čís. top. 135), kdežto Josefovi postoupila domek čís. pop. 44 (nyní 54) se zahradou o 762 □ sáhách (čís. top. 130). Jinak teprv po její smrti měl ten i onen syn ujmouti polovici pozemků.[67])

Adam Častora podržel usedlost do roku 1803, načež prodal ji Janu Felcmanovi za 4000 zl. O devět let později Felcman nemoha pro stáří stačiti hospodářským pracím, »odevzdal chalupu se zahrádkou a kouskem pole« svému synu Janovi (r. 1812).[68]) Jaký rozsah měly pozemky právě řečené, ukázalo měření z roku 1840. Podle něho náleželo Janu Felcmanovi pusté městiště o 25 □ sáhách (čís. 167), pole o 1 jitru 1240 □ sáhách (čís. 168), pastvina o 100 □ sáhů (čís. 169), pole o 160 □ sáhách (čís. 170), pastvina o $303^1/_3$ □ sáhu (čís. 172a), pastvina o 55 □ sáhách (čís. 178), zahrada 1020 □ sáhách (čís. 179), cesta o 10 □ sáhách (čís. 941), cesta o 10 □ sáhách (čís. 942); celkem tudíž 2 jitra $1323^1/_3$ □ sáhu.

Dalšími držiteli usedlosti čís. pop. 53 byli Jan Josef Felcman, syn Janův (r. 1845—1875), jenž přikoupil od Františka Srba, usedlíka v Lysolejích, šestero pozemků (pole o 140 □ sáhách čís kat. 202, loučku o 40 □ sáhách čís. kat. 203, louku o 295 □ sáhách čís. kat. 224, pole o 1295 □ sáhách čís. kat. 225, pastviště o 1 jitru 1555 □ sáhách čís. kat. 262, pastviště o 55 □ sáhách čís. kat. 263) a v roce 1872 odprodal Janu Demartinimu pole o 1 jitru 1555 □ sáhách čís. kat. 262, Čeněk Král (r. 1875—1908), Václav Bečka (od roku 1908).[69])

241. *Usedlost čís. pop. 54.*

Zpráva o tom, jak vznikla usedlost čís. pop. 54, je podána v předešlém odstavci. Podle Josefského katastru z roku 1784 prvý držitel usedlosti Josef Častora měl při domě jen zahradu o 762 □ sáhách (čís. top. 130). Později přibyly mu dva kusy pole v úhrnné míře 4 strychů. V roce 1793 přišed on na vrchnostenský úřad v Dejvicích, žádal, aby mu zapsali do knih chalupu se zahradou a poli, kteryžto majetek poručila

[66]) Knihy vinič. AK (IX) fol 228; AZ Smíchov 37, fol. 19, 29, 253; 38, fol. 180, 183, 287, 288.

[67]) Knihy vinič. AZ Smíchov 38, fol. 291; 37, fol. 386.

[68]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 512, 513.

[69]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 53.

mu nebožka matka jeho Kateřina. I bylo mu vyhověno, ale také zapsáno, že je povinen dávati vedle pozemkového platu ještě 2 zl. 20 kr. ročního výkupného z roboty. Chalupa jeho měla tehdáž číslo popisné 44.[70])

Roku 1800 Josef Častora prodal svou usedlost Josefu Kolátorovi za 750 zl. Novému majetníku zachtělo se zvětšiti pozemkové příslušenství domu. Koupil tedy od Josefa Jesenského, držitele Heřmanova dvora, 4 strychy pole a louku nad Mlýnkem (r. 1805); nicméně neposlouživ si tím, prodal nejprve chalupu se staršími pozemky Janu Dudkovi (r. 1809), potom i přikoupené pozemky Václavu Kuchynkovi (r. 1810).[71]) Když za Dudka v roce 1840 hotoven byl stabilní katastr, našlo se, že k domu čís. pop. 54 přísluší pět pozemkových parcell: pole o 685 ⁻ sáhách (čís. 166), pole o 1 jitru 1010 □ sáhách (čís. 171), pastviště o $303^1/_3$ □ sáhu (čís. 172b), zahrada o 795 □ sáhách (čís. 180), a zahrádka o 270 ⁻ sáhách (čís. 181), celkem tudíž 2 jitra $1463^1/_3$ □ sáhu užitečné země.

Od Jana Dudka, jenž pro stáří vzdal se hospodářství, usedlost ujal syn jeho Jan r. 1843.[72]) Potom o rok později zmocněna byla chalupy Marie, vdova po Janu Dudkovi mladším; i řídila ji po 57 let. Jejím nástupcem jest Jan Dudek (od roku 1901).[73])

242. *Usedlost Konvářka jinak Zelená zahrada zvaná čís. pop. 42.*

Jiří Janderka jinak Gregor, chalupník v Podbabě, vyžádal si od probošta Jana Ignáce Dlouhoveského (r. 1674—1701) kus panského pole nad Podbabským rybníčkem v míře $1^1/_2$ strychu a zavázal se platiti z něho ročně 30 grošů. Syn a nástupce jeho Jan chtěl míti z pole štěpnici; i vysázel tam 72 stromů. Potom v roce 1708 smluvil se s Ondřejem Janem Dieblem, *konvářem* a měšťanem Menšího města, že prodá mu pozemek se stromy za 100 zl. Když strany oznámily věc proboštu Danieli Josefu Majerovi, dostalo se jim za odpověď, že pole nebylo vydáno Jiřímu Janderkovi v právo emfyteutní, pročež že syn jeho nesmí je prodávati; nicméně že probošt chce propustiti pozemek v dědictví Ondřeji Janu Dieblovi, je-li ochoten platiti z něho ročně 1 zl. 30 kr.[74]) Diebl svolil a ujav pozemek vystavěl na něm *dům*, jemuž později dali popisné číslo 32. Podle řemesla Dieblova usedlost byla nazvána *Konvářkou*.

Roku 1739 konvář Ondřej Jan Diebl postoupil dům se zahradou svému synu Františku Václavu Dieblovi, měšťanu Menšího města. Po Dieblovi mladším v držení Konvářky vystřídáli se Tomáš Bauer (r. 1762 — 1763), Josef Šourek, měšťan Menšího města (od r. 1763), vdova

[70]) Kniha vinič. AZ Smíchov 38, fol. 386.

[71]) Kniha vinič. AZ Smíchov 38; fol. 386; knihy pozemk. AZ Smíchov 25, fol. 304; 27, fol. 82; 39, fol. 260.

[72]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 261 n.

[73]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 54.

[74]) Kniha zápisní AK (VIII) nepaginovaná; kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 134.

Veronika Šourková a syn její Josef Šourek (do r. 1769), František Karel Štamperský, městský prokurátor v Praze (od r. 1769), vdova po Františku Karlu Štamperském (r. 1784), Jan Pitschmann (r. 1802), Václav Borovička, tesař (r. 1802), Anna, vdova po Václavu Borovičkovi (r. 1803), Eleonora, dcera Václava Borovičky, manželka Jana Blažka (r. 1803—1830), táž Eleonora, vdova (r. 1830—1837), Josef Blažek, syn Janův (r. 1837—1862), Josef Blažek, syn Josefův (r. 1862—1864),[75] Josef Trojan (r. 1864—1892), František Trojan (od roku 1892).[76]

Již ve druhé polovici 18. století Konvářka slula jinak *Zelenou zahradou*, kteryžto název posud dodržuje. Stará výměra zahradního pozemku byla $822^{3}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 258), novější z roku 1840 1230 □ sáhů (čís. 379).

243. *Mlýn Záporecký čís. pop. 55.*

O Mlýně Záporeckém čili Na posledním penízi zvaném a jeho držitelích byly zápisy v červené purkrechtní knize proboštské, jež pohříchu přišla nějak na zmar. Jak svědčí výpisek z řečené knihy, mlýn za války 30leté utrpěl tou měrou, že byl od držitele opuštěn a zůstaven proboštům jako pozemkovým pánům. Potom teprve roku 1691 »Jakub Zelenka mlynář, člověk svobodný, žádal probošta Jana Ignáce Dlouhoveského, by jemu ten od dávných časů v spuštění stojící, na Posledním penízi v Šárkách na gruntech proboštských ležící mlýn nebo řkouce samé toliko místo to s nějakou hromadou kamene prodati ráčil, že jej na svůj vlastní peníz vystavěti a povinný úrok z něho platiti chce.« Pan probošt »ráčil se k tomu nakloniti a jemu Jakubovi Zelenkovi, Heleně manželce jeho dědicům a budoucím jejich týž mlýn s horní a dolními struhy a břehy, tak dalece však, co by k vyhazování a vyčištění těch struh zapotřebí bylo, ... za 30 zl. Rýnských prodal.« Strany platu Zelenka vzal na sebe dávati proboštovi úroku Svatojirského 1 kopu 30 grošů, úroku Svatohavelského 1 kopu 10 grošů.[77]

Dalším majitelem mlýna, nevíme však, zda přímým nástupcem Zelenkovým, byl Matěj Wolman, on němž v našich pramenech jen to se připomíná, že v roce 1709 prodal mlýn Václavu Králíčkovi, svobodnému člověku, za 785 zl. R. Po smrti mlynáře posléze řečeného, pokud nedošel let stejnojmenný syn jeho, spravovala mlýn vdova (r. 1721). Václav Králíček mladší přečkal pak zlou dobu války o dědictví Rakouské a počátek sedmileté války, jenže ne bez velké pohromy svého majetku. Zemřev před rokem 1761, zůstavil mlýn »skrze vojenské běhy od nepřítele věčím dílem zcela zpustlý a zruinirovaný, s dvojím složením, stoupou a

[75]) Kniha vinič. AZ Smíchov 38, fol. 207, 209, 210, 211, 215, 217; kniha dodatků a smluv AZ Smíchov 36, fol. 26; knihy pozemk. OS Smíchovského 21, fol. 91; 25, fol. 9, 227.

[76]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 42.

[77]) Kniha zápisní AK (VIII) nepaginovaná.

ostatním stavením. Ježto o pozůstalost pět dětí mělo se podělit, probošt Antonín Petr hrabě Příchovský nařídil, aby mlýn a jeho příslušenství byly spravedlivě oceněny. K tomu konci sešli se Martin Malý rychtář, Jan Richter, konšel Šárecký, a Jiří Sýkora, mlynář Dubového mlýna, kteří ohledavše stavení, dílny, hospodářství a pozemky, uznali, že statek je za 250 zl. R. V té sumě pak ujal jej Martin Králíček, syn Václavův, na závazek, že splatí podíly svým čtyřem sestrám (r. 1761). Do spisu smlouvy pojaty byly také tyto články: 1. »Possessor a jeho budoucí spolu (se) svými svěřenými v tomto mlýně mají předně bohabojný a příkladný křesťanský život vésti (a) žádný podezřelý lidi při sobě nepřechovávati. 2. Possessor je povinen »jak mlýn tak stavení i všeliká mlýnská nádobí každého času a to časně zaopatřiti, spraviti a před škodou všemožně chrániti, aby tak všecko v dobrém stavu zachováno a věrně a bez falše z lidmi, kteří by tam mleli, zacházeno bylo.« 3. Držitel mlýna má dávati proboštovi 4 zl. 40 kr. roční činže, polovici při sv. Jiří, polovici při sv. Havle, jakož i 2 zlaté královského platu z kol; nezaplatí-li, bude mlýn uveden v sekvestraci. 4. Držitel mlýna »má vždy pode mlýnem vynacházející se strouhu svým vlastním nákladem prázdniti (a) 5. na panské louky a jiné rybní potoky, by se žádná škoda nestala, bedlivý pozor dáti. [5])

Za Martina Králíčka stavení mlýnské opatřeno bylo popisným číslem 47, a pozemky k němu příslušné popsány jsou v katastru takto: zahrada mezi panskou loukou a mlýnem o 216 □ sáhách (čís. top. 59), zahrada pod mlýnem o 100 □ sáhů (čís. top. 61), pole vedle proboštského pastviště o $1465^{2}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 62). Že popis je nedokonalý, lze poznati jednak ze soukromé zprávy, podle níž náležely ke mlýnu 2 strychy pole a $2^{1}/_{2}$ strychu zahrad a pastvin, jednak z položek stabilního katastru. Jakkoli totiž ani Martin Králíček ani pozdější mlynáři pozemku nepřikoupili, stabilní katastr z roku 1840 uvádí tyto parcelly mlýnské: louku o 85 □ sáhách (čís. 153), pole o 105 □ sáhách (čís. 154), zahradu o 395 □ sáhách (čís. 161), pole o 65 □ sáhách (čís. 162), vinici o 95 □ sáhách (čís. 163), pastvinu o 1405 □ sáhách (čís. 164), pole o 1385 □ sáhách (čís. 165), zahradu o 160 □ sáhách (čís. 182), pusté městiště o 110 □ sáhách (čís. 183), zahradu o 320 □ sáhách (čís. 184), cestu o 65 □ sáhách (čís. 882). Celková míra pozemků ke mlýnu příslušných byla tudíž 2 jitra 590 □ sáhů (a ne 1 jitro $181^{3}/_{6}$ □ sáhu).

Roku 1800 Martin Králíček postoupil mlýn nejmladšímu synu svému Martinovi, uloživ mu, aby splatil podíly starším bratřím Jiřímu a Janovi, kteří sloužili ve vojště, a sestrám Kateřině a Rozalii, celkem 1300 zl. Smlouva o postup zapsána byla do pozemkové knihy teprve v roce 1802. Brzy potom Martin Králíček mladší prodal mlýn se vším příslušenstvím Janu Tumovi za 3200 zl. (r. 1803). Nový mlynář hospodařil Na

[5]) Kniha vinič. AZ Smichov 37, fol. 295 nn.

posledním penízi šest let, načež smlouvou odevzdal mlýn svému nejstaršímu synu Ignácovi (r. 1809). Když pak Ignác Tůma r. 1844 strojil svadbu dceři Kateřině, jež zvolila si za chotě Jana, syna Jana Kaliny z mlýna Tachlovického, postoupil mladým manželům mlýn Záporecký. Od té doby tři členové rodu Kalinovského vystřídali se v držení mlýna: Jan děd (r. 1844—1872),[79]) František syn (r. 1872—1906) a Antonín vnuk (od roku 1906).[80])

244. *Malý Mlýn čís. pop. 44.*

O založení mlýna v místech nynějšího domu čís. pop. 44 zpráva nás nedošla. Byla asi zapsána v červené purkrechtní knize proboštské, jež nyní je ztracena. Kromě pochybnosti mlýn založen byl teprve po 30leté válce, ano spíše až z počátku 18. století než na konci 17. K roku 1721 doslýcháme o držiteli jeho Pavlu Malém, že měl nesnáze se svým sousedem Jiřím Josefem Frankem, jehož manželka byla majitelkou vinice Šatovky. Frank řídě hospodářství na vinici, poroučel vinaři, aby jímal vodu z potoka a zaváděl ji do štěpnice a na loučku, kdež dobře sloužila vývoji rostlin. Proti tomu ozvali se dolejší mlynáři, Pavel Malý a Urban Moc. Ale pan Frank, královský účetní rada, odpověděl jim nevlídnými činy: Moce zbil španělkou a Malému byl by učinil podobně, kdyby mlynář nebyl zvolil k rozmluvě s ním místo těžce přístupné.[81])

Nástupcem Pavla Malého v držení mlýna byl Vojtěch Malý, nejspíše syn Pavlův. Když i on zemřel, zůstaviv nedospělého syna Vojtěcha, domu nedostávalo se hospodáře, jakkoli ho velmi potřeboval. Z té příčiny vdova Kateřina Malá provdala se znova, pojavši za muže Jakuba Koníčka, jenž hned naložil na opravu stavení a strojů 142 zl. 30 kr. Roku 1770 Koníček na místě pastorka svého Vojtěcha Malého zavázal se platiti vrchnosti 7 zl. ročně za prominutí robotní povinnosti. Přitom učiněn byl o mlýně, označeném tehda číslem 36, zápis do knih, z něhož se dovídáme, že k mlýnu náležela jen ovocná zahrada, že roční plat z mlýna činil 6 zl. 10 kr., že cenné nádobí ve mlýně byl sochor, voškrt, špic, kleště, truhly, násypky, pamelice, mlýnský kámen a železná palice, a že vrchnost zvláště to ukládala mlynáři, aby v čas čistil strouhu a vodu přes míru nenadržoval, protože by unikajíc z náhonu, panskou louku topila a zbahňovala. Účel zápisu byl ujistitti Koníčkovi právo mocného hospodaření ve mlýně až do vzrostu dědice Vojtěcha Malého.[82])

Když potom mimo nadání zemřeli Jakub Koníček i Vojtěch Malý, mlynářka Kateřina provdala se za Josefa Šmahu a dala mu připsati mlýn, r. 1784. V ten čas počítalo se, že k mlýnu přísluší zahrada o 540 □

---

[79]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 165, 167, 168, 171.
[80]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 55.
[81]) Listina AK CXXX. 1.
[82]) Kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 316.

sáhách (čís. top. 262) a pole o 195 □ sáhách (čís. top. 263). Josef Šmaha byl držitelem mlýna do roku 1791, načež prodal jej Matěji Borovičkovi měšťanu Unhoštskému, za 1010 zl. Nový majetník neměl asi, čím by platil; neboť již v roce 1792 mlýn vydán byl v dražbu a po dražbě přiřčen byl Josefu Šubrtovi. Že však ani Šubrt nemohl dostáti platebním výminkám, Mariana, manželka Matěje Borovičky, prodala mlýn Janu Miňovskému r. 1796.[83] Od té doby počínaje mlýn v zápisech nazývá se Malým.

Řada majetníků, kteří po Janu Miňovském drželi mlýn, je tato: Gustav z Bialajek, dustojník zásobovacího sboru ve vojště (r. 1802—1803), Matěj Šmaha (r. 1803—1814), Tomáš Jandečka, zeť Matěje Šmahy (r. 1814—1824), Karel Čermák, mlynář z Podmoráni (r. 1824), Václav Němeček (r. 1824—1826), Florián Sacher (r. 1826—1828), Vojtěch Dvořák (r. 1828—1854).[84] Za majitele posléze řečeného byla založena cesta ke mlýnu ze severní strany, »poněvadž ta ke mlýnu vedoucí stará vozová cesta podle Dejvické stráně povodněmi ke strhání přišla«. Dvořák totiž smluviv se s Matějem Šmahou, majitelem vinice Šatovky, koupil od něho dva kusy pozemků a na jednom z nich zarazil cestu spojující mlýn s vozní cestou, jež prochází údolím Sáreckým, roku 1834. Jakkoli pak za pozemky zaplatil, podvolil se dávati Matěji Šmahovi ročně po 6 měrách žitných otrub na pomoc v jeho platební povinnosti z vinice Šatovky.[85]

Jak svědčí položky stabilního katastru v roku 1840, příslušelo k Malému mlýnu osm pozemkových parcell, a to pole o 260 □ sáhách (čís. 307), pastvina o 225 □ sáhách (čís. 308), zahrada o 245 □ sáhách (čís. 310), zahrádka o 30 □ sáhách (čís. 311), pastvina o 115 □ sáhách (čís. 312), zahrada o 405 □ sáhách (čís. 313), cesta o 20 □ sáhách (čís. 950), cesta o 40 □ sáhách (čís. 951), celkem tudíž 1340 □ sáhů země.

Po Vojtěchu Dvořákovi v držení Malého mlýna vystřídali se Beno Dvořák (r. 1854—1856), Josef Skřivánek (r. 1856—1857),[86] Beno Dvořák (r. 1857—1886), Jakub Hron (r. 1886—1887), Antonie Podholová (r. 1887 až 1890), Jiří Wolráb a Jan Wolráb (r. 1890—1910), obec Dejvická jako kurator fondu na stavbu domu chudých (od r. 1910),[87] Čeněk Miňovský a Josefa Miňovská (r. 1916). Nedostatečný přítok vody, jemuž již Vojtěch Dvořák hleděl odpomoci přeložením jak náhonu, tak jalové strouhy, byl konečně příčinou, že Malý mlýn ve druhé polovici 19. století přestal býti mlýnem.

---

[83]) Kniha vinic. AZ Smíchov 37, fol. 318, 319; kniha pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 78.

[84]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 180, 182, 184, 400; OS Smíchovského 21, fol. 58, 63, 119.

[85]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 31, fol. 329.

[86]) Kniha pozemk. OS Smíchovského 25, fol. 153, 181.

[87]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 44.

245. *Bývalá krčma Podbabská čís. pop. 34.*

Prve než přikročíme k popisu usedlostí Podbabských, chceme si postesknouti na to, že nezachovala se purkrechtní kniha, v níž zapisoval se majetek proboštských poddaných v Podbabě. Ježto zápisy šly od roku 1604 až do druhé polovice 18. století a týkaly se nejen usedlostí a domků Podbabských, nýbrž i Šáreckého dvorce, Záporeckého mlýna, Malého mlýna a domku čís. pop. 41, ztráta knihy připravila nás o řadu žádoucích poznatků. Jest pravda, že jsme se snažili učiniti ji méně citelnou vyhledáním zpráv z jiných pramenů; avšak drobty tak sebrané jsou přec jen nedostatečnou náhradou toho, co by poskytla kniha. Nemilými mezerami její zvláště dějiny Podbabské krčmy, o jejímž vysazení pod roční plat bylo pověděno již v prvém díle tohoto spisu na stránce 306.

K roku 1624 připomíná se krčmář Jan Řezáč. Oženiv se tuším podruhé, dal on své manželce Marianě připsati kousek *viničky* při krčmě cožkoli míry držící. Přitom žádal, aby bylo poznamenáno, že není zvláštního ročního platu z viničky, ale že plat z ní je zahrnut do platu z krčmy.[88])

Když v roce 1628 usedlíci Podbabští ujímali od vrchnosti své, probošta Šimona Brosia, pozemky bývalé vinice Kuncovské Na krechtech, krčmář, jehož jméno se neuvádí, požádal za kus země, kolik by bylo potřebí, aby zaokrouhlil svou vinici nad krčmou. Spokojil se málem, protože neměl úmysl zaváděti větší hospodářství. Roční plat z toho přímnožku činil 6 grošů.[89])

V letech 1678—1679 krčmařil v Podbabě Jan Deguis Francouz, člověk svobodný. Jeho nástupcem byl Jan Tvrdý r. 1681.[90]) V roce 1713 vládla krčmou Anna Horáková. U ní hostil se Václav Matoušek, člověk svobodný, jenž jsa popaden morní nemocí, poručil před svědky právo své k 600 zl., které půjčil Janu Horovi, měšťanu Menšího města, řečené krčmářce za věrné služby. Po jeho smrti žádala Anna Horáková probošta Daniele Josefa Majera, aby dal publikovati kšaft Matouškův.[91])

Krčma Podbabská byla v dobrém místě, při královské silnici, kudy denně bralo se drahně pěších pocestných i povozníků. Také dělníci z okolních vinic, pokud měšec jim stačil, dávali přednost cestě do krčmy před pěšinami ke studánkám. Z jara r. 1714 stěžovala krčmářka Anna Horáková, že nemůže posloužiti všem hostům, jak by slušelo, protože nemajíc vlastního potahu, někdy až tři dni zustává bez piva. I žádala u hospodářské správy v Dejvicích, aby jí půjčili panský potah k bezodkladné dopravě piva.[92])

Po roce 1719 koupil krčmu Jan Jiří Opic, měšťan Starého města Pražského a majitel Podbabské vinice Makourky. Nemínil ovšem pro-

[88]) Kniha vinič. AMP 2021, fol. 20.
[89]) Kniha vinič. AK (II) fol. 181, 277.
[90]) Kniha zápisní AK (X) nepaginovaná.
[91]) Listiny AK CXXX. 1.
[92]) Tamže.

vozovati ve vsi živnost hostinskou, nýbrž chtěl těžiti z ní pronájmem. Když po něm všechen majetek připadl sestře jeho Markétě, přihlašovali se kupci ke krčmě, z nichž nejlepší podání činil Jan Ekhart. Markéta Opicová vyžádavši si tudíž svolení od probošta, prodala krčmu *s kořárnou, domkem* a zpustlou vinicí Janu Ekhartovi za 600 zl. (r. 1731). Nový majitel byl člověk svobodný a, jak se podobá, vyučený v řemesle řeznickém. Usednuv v Podbabě, založil při krčmě *masný krám*. Po jeho smrti r. 1780 ujal krčmu syn Václav Ekhart, jemuž za to připadla povinnost splatiti podíly pěti sestrám. Když on konečně sestry spokojil, prodal krčmu se vším příslušenstvím Václavu Slavíkovi, mlynáři v Podbabě, r. 1774.[93]) Však sotva trh byl uzavřen, Václav Slavík zemřel. Vdova jeho Alžběta provdala se za Josefa Heltricha a vládla krčmou, pokud nedospěl let nejstarší syn její Jan Slavík.

Při soupise obyvatelstva v roce 1770 označili krčmu číslem 20 a domek k ní příslušný číslem 21. U krčmy bylo čtvero pozemků: zahrádka o $7^3/_6$ □ sáhu (čís. top. 240), pole nad krčmou o 1120 □ sáhách (čís. top. 241), pastviště nad polem o 300 □ sáhů (čís. top. 242) a pastviště při domku o 40 □ sáhách (čís. top. 244), celkem tudíž $1467^3/_6$ □ sáhu půdy. Na přirovnanou uveďme výsledky nového měření z roku 1840, podle nichž náleželo k hostinci Podbabskému čtvero pozemkových parcell, a to pastvina o 25 □ sáhách (čís. 486), pole o 150 □ sáhách (čís. 487), pastvina o 975 □ sáhách (čís. 488) a pole o 890 □ sáhách (čís. 489), čili úhrnem 1 jitro 440 □ sáhů země.

V roce 1790 Jan Slavík, syn Václavův, postoupil krčmu se vším příslušenstvím svému otčímu Josefu Hetrichovi, jenž podržel ji do r. 1796. Dalšími pak majiteli krčmy byli Václav Dorn (r. 1796—1824), Matěj Dorn, syn Václavův (r. 1824—1844), Anna, vdova po Matěji Dornovi, a její děti (r. 1844—1846).[94]) Z majitelů těch Václav Dorn *odprodal domek* s kusem pozemku Václavu Borovičkovi, tesaři (před rokem 1803), kdežto Matěj Dorn, syn Václavův, *získal* nějak *dva kusy pozemků* v úhrnné míře 285 □ sáhů, jež ve stabilním katastru z roku 1840 označeny jsou majetkem Josefa Holuba (čís. 497, 498). Když potom v roce 1846 zakládáno bylo nádraží Podbabské, stavební komise koupila hostinec čís. pop. 34 s pozemky k němu náležitými a dala stavení zbořiti. Že však všech pozemků trhem zjednaných nebylo potřebí ke dráze, vyvazovací komise postoupila zbytek jejich (1 jitro 260 □ sáhů) Janu Šerclovi, majiteli domu čís. pop. 35, jednak prodejem (r. 1849) jednak směnou (r. 1855) za díl pozemků (1 jitro 637 □ sáhů), které on koupil od Jana Zalužana, vlastníka domu čís. pop. 109.[95])

---

[93]) Kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 260—269.

[94]) Kniha vinič. AZ Smíchov 38, fol. 279, 286; knihy pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 101; OS Smíchovského 21, fol. 61 n.; 25, fol. 56, 94.

[95]) Kniha pozemk. OS Smíchovského 25, fol. 125, 141, 154, 155; kniha listin téhož soudu 23, fol. 9 n.

Nynější dům čís. pop. 34 byl zbudován v roce 1863 na jiných pozemcích, než které příslušely k hostinci čís. pop 34.

246. *Dům čís. pop. 35.*

Od počátku 18. století připomíná se u krčmy Podbabské domek jako její příslušenství. Staré popisné číslo jeho bylo 21, nové 35. Po roce 1796 majitel krčmy Václav Dorn odprodal řečený domek s kusem městiště Václavu Borovičkovi, tesaři. Přitom ustanovili novému držiteli roční plat z domku 2 zl. 20 kr. Po smrti Václava Borovičky vdova jeho Anna prodala domek Janu Dudkovi za 340 zl. (r. 1803); načež dalšími majiteli jeho byli Jan Král (r. 1809—1816), Josef Přenosil (r. 1816 až 1829), Jan Přenosil, syn Josefův (r. 1829—1840), Barbora, vdova po Janu Přenosilovi, a syn jejich Antonín (od roku 1840).[96]) Když v roce 1846 zřizovala se státní dráha, Barbora Přenosilová se synem Antonínem prodali k ní domek, jenž jsa překážkou Podbabskému nádraží, byl zbořen.

Díl městiště bývalého domku, ke dráze nepotřebný, koupil Jan Šercl, zedník, a *vystavěl* na něm *nový dům* čís. pop. 35 (r. 1850). K tomu domu byly pak od Šercla přivtěleny zbytky pozemkových parcell čís. 486—489 v míře 1 jitra 260 □ sáhů. V majitelství po Šerclovi vystřídali se František Kovařovič (r. 1855—1856), Tomáš Zelenka (r. 1856—1867),[97]) Josef Gibián (r. 1867—1870), Václav Vraný (r. 1870—1888), Matěj Červenka a Alžběta Červenková (od roku 1888).[98])

247. *Bývalá chalupa Havlovská, nyní dům čís. pop. 36.*

Majitel chalupy Václav Habart[99]) ujal od vrchnosti své, probošta Šimona Brosia, díl bývalé vinice Kuncovské Na krechtech; ale pozemku toho nepodržel déle než čtyři léta, to jest do roku 1632, kdy na splacení dluhu postoupil ho Václavu Vodičkovi, vinaři.[100]) Vedle chalupy majetkem jeho byly dvě vinice na purkrabství, z nichž jednu o 2 stryších, kterou koupil od Kateřiny Knížetové r. 1628 a kterou zvětšil, rozdělav k ní strych lada,[1]) zachoval svému potomstvu. Dědičkou chalupy a vinice byla dcera jeho Anna, manželka *Havla Malého*. Ježto Malého nazývali ve vsi jen křestním jménem, chalupa prv Habartova počala slouti *Havlovskou*. Roční pozemkový plat z ní činil 12 grošů čili 14 kr.

Havel Malý zemřel v roce 1679, zůstaviv vdovu Annu a čtyři syny, z nichž nejstarší Jakub počal hospodařiti při chalupě. Když však

[96]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 215, 216; OS Smíchovského 21, fol. 90 n.; 25, fol. 131.
[97]) Kniha pozemk. OS Smíchovského 25, fol. 125, 144, 150, 154, 155.
[98]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 35.
[99]) Viz v prvém díle na str. 306 n.
[100]) Kniha viničů. AK (II) fol. 181, 277.
[1]) Kniha viničů. AZ Smíchov 19, fol. 669.

o rok později podlehl on morní nemoci, nastoupil druhý syn Havluv jménem Martin. Také další držitel chalupy, syn Martinuv, slul Martin. Za něho došlo k ujednání strany náhradního platu za robotu, tak že Martin Malý podvolil se dávati vrchnosti 3 zl. 30 kr. ročně (r. 1770).[2]) V týž čas chalupa Havlovská byla označena číslem popisným 22.

Roku 1781 Martin Malý prodal chalupu se zahradou Tomáši Dvořákovi, člověku svobodnému, za 580 zl. R. Novému majiteli, aby dosáhl svolení ke koupi, bylo ovšem oželeti svobody a uznati probošta za svou vrchnost. Podržev pak chalupu osm let Dvořák postoupil ji trhem Josefu Korandovi, ale tak, že si vymínil zůstati dědičným majitelem třetiny zahrady (r. 1789). Podle toho, jak zahrada při chalupě v roce 1784 byla změřena, díl Korandův činil 374$^{2}/_{3}$ □ sáhu, díl Dvořákův 187$^{1}/_{3}$ □ sáhu. Dalšími držiteli chalupy aneb domu čís. pop. 36 byli Filipina Hablová (r. 1803—1809) Josef Červenka (r. 1809—1836), Marie vdova po Josefu Červenkovi (1836—1841), jež odprodala díl zahrady v míře asi 119 □ sáhů Janu Šerclovi, Matěj Červenka, syn Josefův (r. 1841—1884)[3]), jenž odprodal kus zahrady o 68 □ sáhách Anně Frischové, Václav Červenka (r. 1884—1908), Františka Červenková (od roku 1908).[4])

Na pozemku bývalé zahrady Havlovské zbudovány jsou dlením času domy čís. pop. 37, 38, 115, 123, 160, 161. V roce 1840 pozemkové příslušenství chalupy čís. pop. 36 skládalo se z pastviny o 210 □ sáhách (čís. 490), zahrádky o 305 □ sáhách (čís. 491) a zahrádky o 100 □ sáhů (čís. 492).

248. *Bývalá chalupa Gregorovská, nyní dům čís. pop. 39.*

Nástupcem Mikuláše Gregora v držení chalupy[5]) byl syn jeho Urban Gregor, jenž v roce 1628 ujal od probošta Šimona Brosia díl bývalé vinice Kuncovské Na krechtech. Po smrti Urbana Gregora vdova jeho Mandaléna odprodala týž pozemek Jiřímu Fridrichu Hažlinskému, měšťanu na Hradčanech, za 75 kop gr. (r. 1643).[6]) Protože k řízení hospodářství bylo třeba mužské ruky, Mandaléna Gregorová opustivši vdovskou stolici, provdala se za Tomáše Šlapa, potomního rychtáře Podbabského, a připustila jej ke svému podílu na chalupě r. 1650. Náležela jí totiž jen polovice usedlosti; kdežto za druhou polovici Tomáš musil spláceti proboštovi po 8 kopách ročně až do sumy 100 kop gr.

Další držitel chalupy Jiří Janderka, zeť Tomáše Šlapa, hospodařil nejprve společně s tchyní Mandalénou (od r. 1665); načež když ji do-

[2]) Knihy zápisní AK (VIII) a (X) nepaginované; kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 305.

[3]) Kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 306, 311; knihy pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 240, 241; OS Smíchovského 25, fol. 9, 24, 105.

[4]) Kniha pozemk. OS Smíchovského vložka 36.

[5]) Viz v prvém díle na str. 307.

[6]) Knihy vinič. AK (II) fol. 181, 277; (IX) fol. 90.

choval a náležitě pohřbiti dal, stal se dědicem jejího dílu majetku.[7] Podle chalupy říkali mu obecně Gregor. Ať vypovíme pozemkový majetek jeho, k chalupě příslušela zahrada u domu, pole na svahu za chalupou v míře asi $1^1/_2$ strychu, pastviště nad polem, rovněž tak prostranné, a vinice na Bábě po severní straně Ryvolky v míře asi 4 strychů. Nad to Jiří Janderka dožádal se u probošta Jana Ignáce Dlouhoveského, že mu propůjčil kus panského pole o $1^1/_2$ strychu u studánky nad Podbabským rybníčkem za roční plat 30 grošů.[8])

Pastviště Janderkovo prv zmíněné mezovalo s vinicí Na krechtech zvanou, jež v letech 1695—1727 byla majetkem dra. Josefa Václava Makaria z Merfelic, advokáta v Praze. Na hranicích těch pozemků bujelo křoví, nejen neužitečné, ale škodlivé, protože skýtalo úkryt hejnům vrabců, nemilých hostů na vinici. Dr. Makarius chtěl křoví vysekati; ale uhodil na odpor Jiřího Janderky, jenž tvrdil, že křoví roste na jeho půdě, a ne na vinici Makariově. Aby nebylo třeba volati vrchnost na rozhodnutí, dr. Makarius koupil soukromí křoviště od Janderky, zaplativ mu 4 zlaté.[9])

Nástupcem Jiřího Janderky byl syn jeho Jan. O něm víme, že štípil ovocný sad na poli u studánky. Později chtěje vyváznouti z peněžní tísně, prodal pole se sadem Ondřeji Janu Dieblovi, konváři a měšťanu Menšího města, za 100 zl. K tomu trhu probošt Daniel Josef Majer odpíral dáti své svolení, protože pole nebylo vysazeno právem emfyteutním, ale jen na čas propůjčeno Jiřímu, otci Janovu. Svolil však přece, když Jan Janderka projevil ochotu postoupiti mu polovici trhové sumy za pole, r. 1708.[10])

Jak se zdá, pro nedostatek mužského potomstva Janderkové pozbyli chalupy a učinili v ní místo rodu Suchoradských. Prvý nám známý člen toho rodu Matěj Suchoradský vystavěl při dolním kraji vinice na Bábě domek (v místech nynějších domů čís. pop. 33 a 163) a vydal jej věnem svým dcerám Kateřině a Dorotě. Když on zemřel, chalupa Gregorovská, označená tehda číslem popisným 23, a pozemky k ní příslušné připadly synu Matějovi (r. 1770). Týž Matěj zavázal se platiti vrchnosti ročně 7 zl. na místě robotní povinnosti. Pozemkový plat jeho činil 1 zl. 6 kr.[11])

Po smrti Matěje Suchoradského mladšího zdědili chalupu jeho děti Matěj, Václav, Jan a Anna, od nichž v roce 1784 Matěj Šmaha, zedník koupil díl vinice na Bábě, aby mohl pohodlněji přestavěti svůj domek čís. pop. 32.[12]) V témž roce hospodářem chalupy připomíná se Jan Suchoradský. Když za něho byly měřeny pozemky pro Josefský katastr,

[7]) Kniha zápisní AK (VIII) bez označení listů.
[8]) Tamže.
[9]) Listiny AK CXXX. 1.
[10]) Kniha vinič. AZ Smichov 37, fol. 134.
[11]) Tamže fol. 348.
[12]) Kniha vinič. AZ Smichov 37, fol. 358.

sl.hodalo se, že vinice na Bábě drží 1 jitro 1520 □ sáhů (čís. top. 233), zahrada u domu 634 □ sáhy (čís. top. 248), pole na svahu za domem 1197 □ sáhů (čís. top. 249) a pastviště nad polem 1239 □ sáhů (čís. top. 250), kdežto míru skalní stráně na Bábě, k chalupě příslušné, ale užitku nedávající (čís. top. 234), inženýři nestanovili. Z toho příslušenství Jan Suchoradsky r. 1803 *vydal kus zahrady* Janu Dvořákovi na rozšíření městiště, kdež Dvořák hotovil se stavěti domek čís. pop. 38.[13])

Nástupcem Jana Suchoradského v držení chalupy stal se syn jeho Jan r. 1819. Maje on splatiti sestře Františce, manželce Jakuba Klempíře, 400 zl. podílu po otci, *dal* jí místo peněz *kus vinice* na Bábě (r. 1819), kdež hned Jakub Klempíř zbudoval dům čís. pop. 107. *Zbytek vinice a skalní stráň* Jan Suchoradský podržel do roku 1827; načež *prodal* je prv jmenovanému svaku svému Jakubu Klempířovi, jenž vystavěl tam dům čís. pop. 109.[14]) Těmi činy ubyl chalupě celý pozemek na Bábě. Co při ní zůstalo, byla zahrada o 845 □ sáhách (čís. 483 stabilního katastru), pole o 1 jitru 30 □ sáhách (čís. 484) a pastvina o 1215 □ sáhách (čís. 485).

V roce 1850 Jan Suchoradský postoupil dům čís. pop. 39 se zahradou a polem svému synu Václavovi,[15]) jenž potom *odprodal kus pozemku* na staveniště domu čís. pop. 175 (r. 1883). Nynějšímu majetníku Josefu Suchoradskému, synu Václavovu, připadla polovice usedlosti roku 1899, potom druhá polovice roku 1908.[16])

249. *Mlýn Podbabský čís. pop. 40.*

V letech 1621—1629 mlýn Podbabský byl statkem sirotčím, jejž řídila vdova Anna Pakostová. Když na sklonku té doby nahodila se usedlíkum Podbabským příležitost, aby si zvětšili pozemkový majetek, mlynářka Anna ujala od vrchnosti díl bývalé vinice Kuncovské na závazek ročního platu 2 kop 27 grošů. Jak za to máme, k témuž pozemku odnáší se zápis viniční knihy proboštské z roku 1635, utvrzující paměť toho, že vyměřeno jest kus pole nad krčmou Podbabskou vedle Urbana Gregora, které se před tím pod plat osívalo. Matěji Pakostovi, mlynáři, a Anně, manželce jeho, z kteréhožto kusu budou platiti ročně po 2 kopách 15 gr.[17]) Matěj Pakosta právě zmíněny byl syn Anny mlynářky.

Další mlynář Daniel Pakosta (r. 1652—1700) zastával po řadu let službu kostelnickou u sv. Matěje na Šárce a poručil k tamnímu záduší 100 zl. Po něm, aspoň od roku 1708, mlýn náležel Urbanu Mocovi, jenž maje za spojence hořejšího mlynáře Pavla Malého, hájil mlynářské právo k vodě proti přehmatům tehdejšího držitele vinice Šatovky Jiřího

[13]) Kniha pozemk. AZ Smichov 39, fol. 529.
[14]) Kniha pozemk. OS Smichovského 21, fol. 28, 29, 74.
[15]) Kniha pozemk. OS Smichovského 25, fol. 207.
[16]) Kniha pozemk. OS Smichovského vložka 39.
[17]) Knihy vinič. AK (II) fol. 181, 277; (IX) fol. 83.

Josefa Franka. Dne 27. května 1721 Moc a Malý předložili stížný spis proboštu Danieli Josefu Majerovi asi toho znění: Podle úmluvy, kterou před lety učinily vrchnosti, smějí purkrabští úročníci užívati kusu řeky Vltavy, kdežto potok Sárecký je vyhrazen úročním lidem proboštským. I jakkoli nám, dvěma úročním mlynářům, jen nemnoho vody potokem plyne, pan Frank ještě ji ujímá a do své štěpnice a na svou louku rozvádí. Toho bezpráví nejen se dopouští, ale i násilím ho hájí; neboť mne Urbana Moce, když jsem chtěl postranní tok vody zamezit, zbil a Pavlu Malému hrozil holí a nepěkně mu nadal. Vinaři, který u něho pracuje, nechce-li pouštěti vodu z potoka do štěpnice, zadržuje denní mzdu jeho dvou grošů. Bylo by tudíž radno zpevniti v tom místě břeh potoka stromem a nedopouštěti panu Frankovi, aby strom porazil, jako učinil prve, a nedovolovati mu, aby sázel vrboví na půdě proboštské, protože by časem mohlo vrchnosti v těch místech půdy ubýti.[18]) Zdali probošt rady mlynářů uposlechl, není nám známo.

Po smrti Urbana Moce vládla mlýnem vdova jeho Anna, jež pak znova se provdavši, měla příjmení Stehlíková. Jí bylo hájiti jednak kusu mlýnského pozemku Na krechtech, k němuž právo si dělal Leonard Frank z Frankenbusche, majitel vedlejší vinice, jednak cesty, kterou týž Frank chtěl sobě vyhraditi, ač ode dávna byla společná všem sousedům. Dopisuje o tom proboštu mlynářka Anna Stehlíková (v listě ze dne 6. června 1733) uvedla, že předešlí držitelé vinice Na krechtech nic podobného si neosobili, ano že dr. Josef Václav Makarius nabízel prvnímu manželi jejímu Mocovi 50 říšských tolarů za řečený kus pozemku; ale že ani za ten peníz Moc nechtěl ho zciziti.[19])

Roku 1745 v držení mlýna vešel zeť Mocův Václav Jedlička. Tehdáž mlýn byl z války zpustlý a potřeboval oprav jak na stavení tak na rybníce. Vzhledem k tomu tiskly majitele roční platební povinnosti: plat z mlýna 9 zl. 20 kr., dávka čtyř kuřat (po 6 kr.), pocta 30 vejci k vánocům a tučným vepřem (v ceně 10 zl.) k ostatkům, plat z rybolovu v rybníce 4 zl. 40 kr., plat z pole 2 zl. 55 kr. a nad to závazek smílati panské obilí pro vrchnost a pro dvorskou čeleď.[20]) Jedlička maje za to, že by pracoval se škodou, v roce 1748 prodal mlýn *Jiřímu Kalousovi* za 1650 zl. R.

Po novém držiteli, jenž zůstal usedlíkem v Podbabě až do smrti, mlýn nazván byl *Kalousovským* a posud tím jménem je označován.

Nástupcem Jiřího Kalouse stal se zeť jeho Václav Slavík r. 1770. Co jemu vrchnost k mlynářství přidala, byla hodnost rychtářská, jak o tom zmínka je v knihovním zápise, kdež vyčítají se práva a povinnosti mlynářovy, a kdež se dí: Kontribuce dle repartice a proportione jiných poddaných, též také za pěší robotu jakožto na ten čas ustanovený podbabský rychtář též vedle v rukou majícího milostivého dekretu sedm

[18]) Listiny AK CXXX 1.
[19]) Tamže.
[20]) Kniha vinič. AZ Smichov 38, fol. 299.

ziatých Renských on nynější possessor každoročně pořádně vybejvati povinen bude.« Jiná dvě ustanovení, v témž zápise vyslovená, přivádíme jen na ukázku kancelářské češtiny z oné doby: Kdyby pak, jak obyčejně se stává, že pivo do mlejna se bére, žádný cizopanské mimo vrchnostenského pod trestem jemu bráti a v mlejně prodávati se nedovoluje; čehož on všemožným způsobem vystříhati se má . . . Cokoli se jemu z důchodu panského obilí jak pro milostivou vrchnost tak také čeleď dvorskou k zemletí vydá, takové přede všemi jinými mlíti a jak mouku tak vaření dle předepsaného obyčeje, dobře suchý, beze vší falše a respective vrchovatý míry odváděti povinen bude.«[21])

Mlynář Václav Slavík zvětšil pozemkové příslušenství mlýna tím, že *koupil* od Václava Ekharta *pole* u vinice Okolky o 4 stryších a kus vinice za cestu k němu, r. 1774.[22]) Zároveň ztržil on od Ekharta krčmu Podbabskou, jak jsme pověděli výše v odst. 244. Když pak v témž roce zemřel, vdova jeho Alžběta, matka pěti nedospělých dětí, provdala se znova, pojavši za manžela Josefa Heltricha, jenž hospodařil ve mlýně do vzrostu pastorka svého Jana Slavíka r. 1790; načež za svůj díl obdržel svrchu řečenou krčmu.[23]) Podle spisu Josefského katastru z r. 1784 náleželo ke mlýnu, označenému číslem popisným 24, sedmero pozemků, a to pole na svahu za mlýnem o 2 jitrech 964⅙ □ sáhu (čís. top. 251), skála neužitečná a neměřená (čís. top. 252), pole u potoka o 135 □ sáhách (čís. top. 253), zahrada o 1 jitru 757⅔ □ sáhu (čís. top. 303), rybníček o 520 □ sáhách (čís. top. 304), louka o 647 □ sáhách (čís. top. 305), pole u Okolky o 2 jitrech 453 □ sáhách (čís. top. 359), čili celkem 7 jiter 277 □ sáhů půdy. Po novém změření v r. 1840 počítalo se 28 pozemkových parcell, zejména loučka o 55 □ sáhách (čís. 403), loučka o 235 □ sáhách (čís. 404), pastvina o 25 □ sáhách (čís. 405), louka o 750 □ sáhách (čís. 406), pastvina o 155 □ sáhách (čís. 430), pole o 2 jitrech 190 □ sáhách (čís. 431), pole o 125 □ sáhách (čís. 432), zahrada o 225 □ sáhách (čís. 453), rybníček o 440 □ sáhách (čís. 458), pastvina o 40 □ sáhách (čís. 459), zahrada o 600 □ sáhů (čís. 462), pole o 290 □ sáhách (čís. 463), zahrada o 1 jitru 95 □ sáhách (čís. 464), zahrada o 625 □ sáhách (čís. 465), pastvina o 1475 □ sáhách (čís. 466), pole o 1 jitru 755 □ sáhách (čís. 467), pastvina o 25 □ sáhách (čís. 468), pastvina o 50 □ sáhách (čís. 469), pastvina o 20 □ sáhách (čís. 470), pole o 445 □ sáhách (čís. 471), pastvina o 200 □ sáhů (čís. 472), pole o 1405 □ sáhách (čís. 473), hliniště o 135 □ sáhách (čís. 474), hliniště o 45 □ sáhách (čís. 475), zahrada o 200 □ sáhů (čís. 476), pastvina o 20 □ sáhách (čís. 477), lado o 110 □ sáhách (čís. 478), zahrada o 65 □ sáhách (čís. 479), čili úhrnem 9 jiter 800 □ sáhů země.

[21]) Tamže fol. 258 nn.

[22]) Kniha pozemk. AZ Smichov 8, fol. 209.

[23]) Kniha vinič. AZ Smichov 38, fol. 262 n., 279 nn; kniha pozemk. AZ Smichov 25, fol. 324.

Po Janu Slavíkovi v majitelství mlýna vystřídali se: Jan Kittler (r. 1796—1801), Václav Mutich (r. 1801—1802), Václav Král (r. 1802 až 1805), Matěj Král, syn Václavův (r. 1805—1814), Marie, vdova po Matěji Královi, potom provdaná Tůmová (r. 1814—1828), Václav Král, syn Matějův (r. 1828—1857), Barbora, vdova po Václavu Královi, do spolku se synem Františkem (r. 1857—1864), František Král, syn Václavův (r. 1864—1875),[24]) F. A. Wufka (1875—1886), Magdaléna Wufková a Emilie Wufková (r. 1886—1899), Magdaléna Niesnerová, rozená Wufková (od roku 1899).[25])

250. *Dům čís. pop. 89.*

Dějiny domu čís. pop. 89 souvisejí s historií vinice, kterou podle prvního majitele Adama Jeptišského nazýváme vinicí Jeptišskou. Řečená vinice vznikla spojením tří vinic menších, *Švamberské*, *Slavíkovské* a *Synkovské*, r. 1646. Při dolním okraji vinice Švamberské byl *lis* vystavěný již asi na konci 16. století. Z něho je nynější dům čís. pop. 89.

a) *Bývalá vinice Švamberská.*

Měla míry $7^1/_2$ *strychu*, z nichž držitelé dávali 1 kopu 30 grošů ročního platu k úřadu nejvyššího purkrabství. Od Jana Švamberského, lazebníka a souseda na Újezdě, r. 1614 koupil ji *Jan z Rybnice*, úředník české komory, za 500 kop gr. míš.[26])

b) *Bývalá vinice Slavíkovská.*

Prostírala se na pozemku o $3^1/_4$ *strychu* míry, z něhož majitelé platili 40 grošů do důchodu nejvyššího purkrabství. Od Matěje Strnada, měšťana Hradčanského,[27]) koupil ji v roce 1624 *Jan z Rybnice*, bývalý výběrčí sbírek zemských a měšťan Menšího města[28]).

Do kterého léta potom spojené vinice, Švamberská a Slavíkovská, byly majetkem Jana z Rybnice, nelze povědět, protože purkrabská kniha, v níž zapisovaly se trhy vinic z let 1621—1659, přišla na zmar. Víme jen, že po Janu z Rybnice vystřídali se v držení dotčených vinic Dorota Švamberská, tuším vdova po Jindřichu Švamberském, měšťanu Starého města, Jan Pravec a Anna, vdova po Janu Pravcovi. Paní posléze řečená provdala se pak za *Adama Jeptišského.*[29])

---

[24]) Knihy pozemk. AZ Smichov 39, fol. 60, 65, 138; 25, fol. 46; 28, fol. 250, 251, 254; 30, fol. 407; OS Smichovského 21, fol. 71, 77 n.; 25, fol. 214 n.

[25]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 40.

[26]) Viz v prvém díle na str. 428.

[27]) Viz v prvém díle na str. 427.

[28]) Kniha vinič. AMP 2020, fol. 477.

[29]) Kniha vinič. AZ Smichov 19, fol. 572.

c) *Bývalá vinice Synkovská.*

O ní zachoval se jen zápis toho znění, že v roce 1646 *Adam Jeptišský* koupil od Jana Synka za 115 kop gr. vinici o $2^1/_2$ *strychu*, z níž roční plat 30 grošů vychází k úřadu nejvyššího purkrabství.[30]

Spojené vinice: Švamberská, Slavíkovská a Synkovská, náležely po Adamu Jeptišském Anně Bízkové (jež snad prve byla manželkou Jana Jeptišského), Bartoloměji Würmlovi, hrnčíři a měšťanu Hradčanskému (do r. 1677), Janu Františku Eichlerovi, domovníku ve Vrtbovském domě (r. 1677—1694), Janu Kryštofu Tummrovi, měšťanu Menšího města (r. 1694—1724), Matěji Myslivečkovi, mlynáři Dubového mlýna v Nebušicích a měšťanu Starého města (od roku 1724).[31])

Roku 1727 Matěj Mysliveček odprodal kus vinice, přiléhající k pozemkům Nebušickým, v míře asi 2 *strychů* se *stavením* v bývalé vinici Švamberské Jiřímu Barešovi, zahradníku, za 80 zl. Přitom bylo ujednáno, že Bareš bude dávati 49 kr. 3 den. ročního platu k purkrabství. O ten peníz pak úřad purkrabský přijímal méně z polí, jež Mysliveček si zůstavil.[32])

Jiří Bareš byl majitelem domku a pozemku až do roku 1764, kdy spisem poslední vůle ustanovil, aby polovice usedlosti připadla manželce jeho Rozálii a dětem, které s ní zplodil, a polovice dceři jeho Anně z prvního manželství. Řečení dědici měli povinnost vydati 20 zl. Mařeně, dceři Barešově z prvního manželství, buď v čas sňatku jejího nebo v jiné potřebě. Podle rozvrhu a vyměření, již v roce 1766 předsevzali rychtář Lysolejský Matěj Čadský a konšel Tomáš Kulhavý, příslušenstvím prvého dílu byla světnice, komora, stodůlka, chlívek, štěpnice, růžová zahrádka, díl viničky a kus pole v míře jednoho věrtele: ke druhému dílu pak náležela světnice, komora, chlívek, štěpnice, dva kusy vinice s odry a věrtel kopaniny.[33]) Tento druhý díl stal se základem nynějšího domu čís. pop. 89.

Držitelka jeho Anna, dcera Barešova, byla provdána za Antonína Seidla. Manželé pamatujíce na opatření svých dětí, vystavěli domek v místech nynější villy čís. pop. 87. Jak uvedeno jest v soupise pozemků z roku 1784, náležela jim zahrada o $350^3/_6$ □ sáhu (čís. top. 352), vinička o 184 □ sáhách (čís. top. 353), druhá vinička o $269^3/_6$ □ sáhu (čís. top. 406) a pole vedle druhé viničky o 231 □ sáhu (čís. top. 405); celkem tudíž 1035 □ sáhů vzdělané země. Z toho pozemkový plat činil 25 kr. $1^1/_2$ den. Původní domek Seidluv (vlastně jen polodomek) měl tehda číslo popisné 49.

---

[30]) Tamže fol. 570.
[31]) Kniha vinic. AZ Smichov 19. fol. 570.
[32]) Tamže fol. 571.
[33]) Kniha vinic. AZ Smichov 35. fol. 161.

Po smrti Antonína Seidla vdova jeho Anna poručila domek (nyn. čís. pop. 89) s kusem štěpnice svému synu Františku Seidlovi, r. 1786. Když o šestnácte let později František Seidl zemřel, děti jeho Tomáš, František a Anna chtějíce podělíti se o dědictví, prodali řečený domek se zahrádkou v míře 65 □ sáhů Janu Stárovi (r. 1807).[34])

Dalšími držiteli domu čís. pop. 89 byli: Josef Gruber (r. 1840), Kristián Rohan (r. 1840—1858), Václav Mašek (r. 1858—1872),[35]) Kateřina, dcera Václava Maška, provdaná Kolářová (r. 1872—1877), Matěj Kaucký (r. 1877—1888), Edvard Brosche (r. 1888—1891), Karla Bambasová (r. 1891—1892), Jan Schönbeck (r. 1892—1906), Bohumil Dvořák (od roku 1906).[36])

251. *Dům (villa) čís. pop. 87.*

Jak jsme pověděli v předešlém odstavci, Antonín Seidl, majitel domu nyn. čís. pop. 89, založil na svém pozemku domek, jenž zprvu neměl čísla popisného. Když Seidl zemřel, vdova jeho Anna r. 1796 propustila domek, přidavši k němu zahrádku, viničku a kus pole, dceři Anně, manželce Jana Zimy. Po smrti Jana Zimy vdova jeho Anna provdala se za Martina Schona a uchovala domek, označený číslem popisným 87, do roku 1831, kdy postoupila jej svému synu Janu Schonovi, tesaři.[37]) Podle spisu stabilního katastru z roku 1840 příslušela k domku zahrada o 250 □ sáhách (čís. 186), pastvina o 600 □ sáhách (čís. 187), pole o 375 □ sáhách (čís. 193) a pastvina o 250 □ sáhách (čís. 194). Po Janu Schonovi majiteli jeho byli Anna Schonová, manželka téhož Jana (r. 1867—1884), Vilém Erben (r. 1884—1888), Vilém Erben a Anna Waldmannová (r. 1888—1889), Josef Holovský (r. 1889), Lukáš Fridrich (r. 1889—1897), František Štemberk (r. 1897—1899), Jan Perták (r. 1899—1908), Antonie Pertáková, vdova (r. 1908), Karel Procházka (r. 1908—1915),[38]) dr. Antonín Pohorecký (r. 1916).

Dům čís. pop. 87 nově vystavěný nazývá se villou Mařenkou.

252. *Dům čís. pop. 88.*

Dům čís. pop. 88 vznikl v roce 1766 rozdělením domku, jenž býval lisem na vinici Švamberské. Zprávu v tom podali jsme svrchu v popise domu čís. pop. 89 (odst. 350). Majitel domku Jiří Bareš, zahradník, poručil totiž, aby po jeho smrti udělali z domku dva díly, z nichž jeden by připadl manželce jeho Rozálii a dětem, které s ní zplodil, druhý pak by postoupen byl dceři jeho Anně z prvního manželství. Rovněž tak

---

[34]) Tamže fol. 164, 165.

[35]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 183, 381.

[36]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 89.

[37]) Kniha vinič. AZ Smíchov 35, fol. 164; kniha pozemk. AZ Smíchov 31, fol. 168.

[38]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 87.

nařídil rozděliti pozemky k domku příslušné.[39]) Díl domku na prvém místě uvedený byl potom označen číslem popisným 48. Po přestavbě jest to nyvější dům čís. pop. 88.

Vdova Rozálie Barešová provdala se podruhé za Jana Vršínského, jenž byl dobrým hospodářem a majetku přimnožil. Shledalo-li se v roce 1784, že k domku čís. pop. 48 náleží kromě zahrádky pole o 249⅜ □ sáhu (čís. top. 408), a »skála neměřená« (čís. top. 409), v roce 1840 příslušenstvím jeho byla pastvina o 280 □ sáhách (čís. 188), pole o 455 □ sáhách (čís. 189), pastvina o 65 □ sáhách (čís. 190), vinice o 100 □ sáhů (čís. 191) a zahrada o 795 □ sáhách (čís. 192), celkem tudíž 1 jitro 95 □ sáhů užitečné půdy. Jan Vršínský splativ podíly dětem Barešovým, stal se majitelem domku (r. 1798) a zachoval jej svým potomkům. Ježto není pak za dlouhou dobu zápisů o převodech, a držitelem domku s jeho příslušenstvím uvádí se nepřetržité Jan Vršínský až do roku 1881, máme za to, že domek náležel postupně třem Janům Vršínským, z nichž prvý Jan byl otcem druhého Jana a dědem třetího Jana.

V roce 1881 Jan Vršínský prodal usedlost čís. pop. 88 Václavu Fialovi, natěrači na Král. Vinohradech, za 1400 zl. Dalšími vlastníky toho majetku byli František Kamelský (r. 1882—1899), Barbora Kamelská (r. 1899), Jan Perták (r. 1899—1908), Antonie Pertáková (r. 1908), Karel Procházka a Marie Procházková (od roku 1908).[40])

Sluší dopověděti o zbytku bývalé vinice Jeptišské, jejž zůstavil si Matěj Mysliveček, odprodav v roce 1727 díl její Jiřímu Barešovi. Zbytek ten *v pole* obrácený počítá se v zápisech za 13 strychů, a ročním platem z něho uvádějí se 2 zl. 16 kr. 3 den. Mysliveček prodal jej Janu Volfgangu Angerlovi r. 1730. Od dědiců Angerlových pak koupil pole Václav Ekhart (r. 1774) a hned prodal je Matěji Dornovi, sedláku v Lysolejích.[41]) Vyhledávati další majitele nebo vlastníky pole nepokládali jsme za potřebné.

253. *Bývalá vinice Vokorinka.*

Po smrti M. Jana Vokorinea zdědila vinici, jež měla míry 6 *strychů* a z níž dávati bylo 1 kopu 12 grošů ročního platu k nejvyššímu purkrabství, dcera jeho Anna, potom provdaná Krupská. Za ní vzdělával vinici otčím její Bohuslav Zahořanský z Vorlíka, ingrossátor větších desk zemských a měšťan Starého města. V roce 1635 smluvili se spolu o vinici a dům v Praze; avšak smlouva ta neměla stálosti. Potom podle nové smlouvy z roku 1647 Bohuslav Zahořanský zaplatil Anně Krupské 650 kop gr. míš., začež stal se majitelem podílu jejího po rodičích.[42])

[39]) Kniha vinič. AZ Smichov 35, fol. 161.

[40]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 88.

[41]) Knihy vinič. AZ Smichov 19, fol. 573; 35, fol. 151; kniha pozemk. AZ Smichov 8, fol. 177, 183.

[42]) Kniha dlužní AMP 2235, fol. 311 nn.

Jak se zdá, zemřel Zahořanský bezdětek a o své vinici poručení neučiniv. Z té příčiny Vokorinka spadla na vrchnost, nejvyššího pana purkrabí Pražského. Ve druhé polovici 17. století nazývá se vinicí pustou.[43]) Teprv o sto let později byla na její půdě založena usedlost čís. pop. 86.

254. *Usedlost čís. pop. 86.*

Roku 1767 Josef Kornoutek dosáhl toho na svou žádost, předneseno u nejvyššímu purkrabí Filipovi hraběti Krakovskému z Kolovrat, že mu byl propůčen kus dominikálního pole v míře 3 strychů, a dáno svolení, aby směl na něm zbudovati si příbytek. Když tak učinil, oznámili mu z hospodářského úřadu purkrabského, že je povinen odváděti ročně 3 zl. činže a 30 kr. pozemkového platu, a že bude konati pěší robotu ve žních buď při dvoře Ruzíňském, nebo kde jinde bude mu naznačeno, po 6 dní do roka.[44]) Nové chalupě dostalo se pak popisného čísla 46.

Po smrti Jana Kornoutka, jenž zemřel bezdětek, vdova jeho Anna provdala se za Matěje Vršínského. V týž čas při měření pozemku pro Josefský katastr (r. 1784) shledalo se, že k chalupě manželů Vršínských náleží zahrada o 375 □ sáhách (čís. top. 349), pastvina o 1170 □ sáhách (čís. top. 350), pole o $1400^{3}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 400), skála neměřená (čís. top. 401), vinice o 169 □ sáhách (čís. top. 402), pole o 1092 □ sáhách (čís. top. 403), druhá skála neměřená (čís. top. 404), pole o $1152^{1}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 410), pole o $228^{3}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 411), celkem tudíž 3 jitra $787^{1}/_{6}$ □ sáhu užitečné půdy.

Když po roce 1793 Matěj Vršínský zemřel, vdova jeho Anna pojala za manžela Františka Doudu a podrževši chalupu do r. 1797 prodala ji pak Josefu Kolátorovi za 400 zl. Zajímavo jest, že ve spise trhové smlouvy bylo opomenuto jmenovati polnosti k domu příslušné; což později dalo příčinu k šetření, zda stavení čís. pop. 46 je domkem nebo hospodářskou usedlostí. Držiteli jeho po Kolátorovi byli Klára Božková (r. 1825—1829), Alžběta Čermáková (r. 1829—1834), děti Alžběty Čermákové Jiří, Antonín, Josefa, Alžběta a Anna (r. 1834—1840), Anna Vesecká (r. 1840—1844), Anna Schwarzbachová, potom provdaná Sandtnerová (r. 1844—1854), Karel Wanderer (r. 1854—1860), Marie, manželka Karla Wanderera (r. 1860—1865),[45]) Kateřina Procházková (r. 1865—1900), Ludvík Procházka a Kateřina Krásová (r. 1900—1909), Ludvík Procházka a Marie Procházková (r. 1909—1915),[46]) dr. Antonín Pohorecký (r. 1916).

V protokole stabilního katastru z roku 1840 držitelem usedlosti nového čísla popisného 86 uveden jest Jan Čermák, a pozemky jeho kladou se takto: pole o 1335 □ sáhách (čís. 195), vinice o 260 □ sáhách (čís. 196),

[43]) Kniha vinič. AZ Smíchov 19, fol. 564 (a rejstřík).
[44]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 183.
[45]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 183—186; 3, fol. 107—110.
[46]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 86.

zahrada o 395 sáhách (čís. 197), pastvina o 335 sáhách (čís. 198), pastvina o 2 jitrech 515 sáhách (čís. 199), pole o 1 jitru 675 sáhách (čís. 200), pole o 250 sáhách (čís. 201), pastvina o 65 sáhách (čís. 259). Úhrnná míra pozemků činila tudíž 5 jiter 630 □ sáhů. K tomu potomní majitelka Anna Sandtnerová přikoupila od Kateřiny Hladíkové pole v míře 1 jitra 245 □ sáhů i s přívorkem někdy obecního pozemku Lysolejského (r. 1849).[47])

255. *Usedlost Podhájská čís. pop. 84 jinak Heřmanův dvůr zvaná.*

Usedlost Podhájská skládala se ze štěpnice, vinice, chmelnice, polí, louky, lesíka, dvora a mlýna, tak že by při větších rozměrech pozemků činila zemanský statek. Jejímu majiteli Vojtěchu staršímu Koutskému z Jenštejna,[48]) jenž za povstání byl radní osobou v Novém městě Pražském a adjunktem královského prokurátora, prominuli trest za účastenství ve vzpouře, protože potřebovali jeho služeb k prozkoumání úředních spisů. Koutský odcházeje pak v roce 1627 pro náboženství ze země, prodal usedlost čili, jak tehdá se říkalo, vinici v Podhájí Pavlu Julišovi ze Šenpachu, registrátoru při appelacích, za 550 kop gr. míš.[49]) Nový majitel statku dlouho nepodržel; neboť již roku 1633 připomíná se nebožtíkem. Ostatně ani to nevíme, zda vinici si zachoval do smrti či zda ji prodal.

Za 30leté války vinice Podhájská zašla, a mlýn při ní zpustl. Tehdejší majitelce Alžbětě Lidmile, manželce Jindřicha Valvarského z Valvaretu, přišlo tudíž vhod, že hlásil se za kupce Václav Michal Lhoták ze Lhoty, zemský prokurátor a měšťan Nového města; i prodala mu „zpustlou vinici *s lisem*, štěpnicí, chmelnicí, *mlýnem* pustým" za 400 kop gr. (r. 1652). V zápise trhu je poznamenáno, že z Podhájí platí se ročně 6 kop 4 groše k nejvyššímu purkrabství a *z viničky někdy Doubkovy*, k Podhájí *přikoupené*, 12 grošů.[50]) Kdo viničku přikoupil, se nepraví. Nejspíše byla to paní Alžběta Lidmila Valvarská.

Ve Václavu Michalu Lhotákovi dostalo se usedlosti hospodáře, jenž nešetře nákladu zveleboval vinici a zvětšil ji příkupem několika pozemku. Tak zejména *ztržil* on *bývalou chmelnici*, vzdělanou na obecině Lysolejské a přiléhající k jeho vinici na severní straně (r. 1662), *dva kusy loučky* u potoka (r. 1662) a *vinici Wiesnerku* vklíněnou do jeho vinice (r. 1665). Soudě podle ročního platu, jejž z pozemků těch bylo odvozovati, rozšířil tím usedlost o $3^1/_2$ strychu země.[51]) Nad to v roce 1681 přijal v nájem od probošta Jana Ignáce Dlouhoveského „kousek malý louky proti svému

[47]) Kniha pozemk. AZ Smichov 30, fol. 309.
[48]) Viz v prvém díle na str. 430 nn.
[49]) *Bílek* Dějiny konfiskací, str. 299 n., 1031.
[50]) Kniha vinič. AZ Smichov 19, fol. 554.
[51]) Tamže fol. 177, 554.

dvoru pod tři kopky sena spolu s jedním úzkým okrajkem, v celosti trním zarostlým, z druhé strany potoka pod vinicí Wirtovskou ležícím, pod roční plat 1 kopy míš. na dobu tří let.[52])

Z odkazu Václava Michala Lhotáka zdědila usedlost vdova jeho Anna Magdaléna, rozená Kämpfová, jež pak vdala se podruhé za Václava Michala rytíře Znějovského z Korkyně. Když táž Anna Magdaléna, neučinivši pořízení o svém majetku, zemřela, statek její připadl do spolku matce Anně Lidmile Kämpfové a sestrám Marii Alžbětě Hollandové a Eleonoře z Braunu. Od nich v roce 1691 koupil jej prve řečený Václav Michal rytíř Znějovský za 2500 zl. Do trhu pojato bylo také obilí, vozy a koně ze dvora Bohnického, jenž náležel někdy Lhotákovi a po něm vdově Anně Magdaléně. Rytíř Znějovský nepodržel Podhájí déle než dvě léta; načež prodal je Jiřímu Antonínu Bořkovi, pivovarnímu nákladníku a měšťanu Menšího města (r. 1693).[53]) V té době, nevíme z jaké příčiny, vinici počalo se říkati *Hermanova* nebo *Hermanův dvůr*, kteryžto název o tvaru maličko změněném posud dodržuje.

Po smrti Jiřího Antonína Bořka, jenž v posledních letech života byl radou purkrabského soudu, usedlost v Podhájí připadla jeho dětem, tehdáž nedospělým. Za ně prodali ji poručníci Tobiáši Dvorskému, měšťanu Starého města, r. 1713. Potom v roce 1718 koupil usedlost po dražbě Maximilián František Wendt, registrátor stavovského úřadu, a *připojil k ní svou vinici Vyšinku*. O deset let později bylo Wendtovi splniti slib strany věna, učiněný Antonínu Karlu Majerovi, manželu dcery jeho Alžběty; i postoupil řečeným manželům usedlost v Podhájí, to jest dvůr se dvěma vinicemi, dvěma štěpnicemi, poli, lukami, kusem háje a mlýnem v ceně 3400 zl. Antonín Karel Majer, pokladník vrchního berního úřadu v Praze, zůstal držitelem statku až do smrti. Když pak zemřel, vdova jeho Alžběta se synem Achácem Janem prodali Hermanův dvůr Erasmu Josefu Frauendienstovi, r. 1751. Tehda již pozemkový plat ze dvora činil 7 kop 43 groše čili 9 zl. 1 den.[54])

Erasmus Josef Frauendienst jsa majitelem vinice *Rakařky, přidružil* ji *ke své usedlosti v Podhájí*. Od něho majetek ten trhem ujala hraběnka Anna Hartmanová z Klarštejna, rozená Glatzová z Althausu, r. 1752. Dalším držitelem Heřmanova dvora a Rakařky byl Innocenc Haslinger, pokladník státní zastavárny v Praze (r. 1784—1792).[55]) Podle soupisu pozemků, jenž pochází z jeho doby, k Heřmanovu dvoru čís. pop. 41 náležela zahrada o 835 □ sáhách (čís. top. 338), zahrada o 1 jitru $1422^{3}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 339), louka o 968 □ sáhách (čís. top. 347), pastvina o 1250 □ sáhách (čís. top. 388), pole Lažanka zvané o 6 jitrech $918^{3}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 389), pole Mlynářka zvané o 2 jitrech 695 □

[52]) Kniha zápisní AK (VI) fol. 43.
[53]) Kniha vinič. AZ Smíchov 19, fol. 555, 557, 558.
[54]) Knihy vinič. AZ Smíchov 19, fol. 603, 618, 627, 714, 76; 35, fol. 133, 134, 145.
[55]) Kniha vinič. AZ Smíchov 35, fol. 135, 136.

sáhách (čís. top. 390), pole o 3 jitrech 1174 sáhách (čís. 391), pole o 1 jitru $251^{5}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 392), pole František zvané o 1325 □ sáhách (čís. top. 393), pole U ořecha o 3 jitrech 568 sáhách (čís. top. 396), pastvina o 2 jitrech 340 sáhách (čís. top. 397), pole nad mlýnem o 1 jitru 677 □ sáhách (čís. top. 398), pole o 3 jitrech $971^{3}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 399). Ke mlýnu, jenž byl příslušenstvím dvora, počítala se zahrada o 210 sáhách (čís. top. 344) a pastvina o 170 sáhách (čís. top. 345). Přiřadíme-li k sobě pozemky kulturou nerozdílné, shledáme, že ke dvoru náležela 2 jitra $867^{3}/_{6}$ □ sáhu zahrad, 23 jitra $180^{3}/_{6}$ sáhu polí, 968 sáhu louky a 3 jitra 160 sáhů pastvin, celkem pak $\frac{1}{2}$29 jiter 576 sáhů užitečné země. V tom počtu nejsou zahrnuty pozemky bývalé vinice Rakařky, jejichž úhrn činil 10 jiter $514^{1}/_{6}$ □ sáhu.

V roce 1792 Innocenc Haslinger prodal Heřmanův dvůr se vším jeho příslušenstvím Prokopu Fleissnerovi z Ostrovic za 9191 zl. Nový majitel zadluživ se přes míru, postoupil dvůr Vilémině Fleissnerové, rozené z Perglasu, tuším manželce své, od níž pak v roce 1798 koupila jej svobodná paní Kateřina Kapounová ze Svojkova. Dalším držitelům Františku Šebestovi (r. 1803) a Janu Jiřímu Martinovici (r. 1803—1804) nebylo možno dostáti výminkám trhové smlouvy; i vydali dvůr nazpět baronce Kapounové. Teprve nástupce jejich Jakub Jesenovský (r. 1804 až 1805) za dvůr doplatil, zjednav si pomoc tím, že *odprodal bývalou vinici Rakařku* a *kus pole s loukou* ležící nad mlýnskou strouhou. Pole a louku ztržil od něho Josef Kolátor, majitel usedlosti čís. pop. 54.[56])

Po Jesenovském v držení Heřmanova dvora vystřídali se: Václ. Žák (r. 1805—1810), Václav Kuchynka, měšťan Novobydžovský (r. 1810—1816), jenž v roce 1819 *koupil* od Josefa Kolátora svrchu řečené pozemky, to jest *pole s loukou* ležící nad mlýnskou strouhou, a přivtělil je zase ke dvoru, tak že oblast jeho byla uvedena na starou míru, Vojtěch Fähnrich, mlynář Pilkovského mlýna v Slaném a tamní měšťan (r. 1816—1821) a Josef Hendl (r. 1821—1849).[57]) Když za majetníka posléze řečeného byly změřovány pozemky pro stabilní katastr, napočetlo se při dvoře 36 parcell, zejména louka o 200 □ sáhů (čís. 176), pole o 1075 □ sáhách (čís. 177), zahrada o 475 □ sáhách (čís. 223), pole o 345 □ sáhách (čís. 226), pastvina o 55 □ sáhách (čís. 227), pole o 1 jitru 670 □ sáhách (čís. 228), hliniště o 210 sáhách (čís. 229), pastvina o 505 □ sáhách (čís. 230), pastvina o 40 □ sáhách (čís. 231), pastvina o 50 □ sáhách (čís. 232), zahrada o 20 sáhách (čís. 233), zahrada o 480 sáhách (čís. 234), pole o 4 jitrech 125 □ sáhách (čís. 238), zahrada o 2 jitrech 35 □ sáhách (čís. 239), pastvina o 30 □ sáhách (čís. 240), pastvina o 75 □ sáhách (čís. 241), pastvina o 55 □ sáhách (čís. 242), pastvina o 235 □ sáhách (čís. 243), zahrada o 640 □ sáhách (čís. 244), pole o 1 jitru 640 □ sáhách (čís. 245), pastvina

[56]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 24, fol. 151; 25, fol. 67, 155, 157, 249, 300, 304.

[57]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 25, fol. 305: 27, fol. 64, 82, 246; 28, fol. 120; 29, fol. 21.

o 295 □ sáhách (čís. 246), pole o 1 jitru 505 □ sáhách (čís. 247), pastvina o 95 □ sáhách (čís. 248), pastvina o 135 □ sáhách (čís. 249), lado o 105 □ sáhách (čís. 250), pastvina o 665 □ sáhách (čís. 251), pastvina o 140 □ sáhách (čís 252), pastvina o 490 □ sáhách (čís. 253), pole o 4 jitrech 985 □ sáhách (čís. 254), pastvina o 60 □ sáhách (čís. 255), pastvina o 1 jitru 775 □ sáhách (čís. 256), pastvina o 1 jitru 135 □ sáhách (čís. 257), pastvina o 590 □ sáhách (čís. 258), pole o 3 jitrech 1160 □ sáhů (čís. 260), pastvina o 175 □ sáhách (čís. 261), cesta o 155 □ sáhách (čís. 945). Parcelly ty činily celkem 25 jiter 1225 □ sáhů aneb podle druhů 3 jitra 50 sáhů zahrad, 17 jiter 705 □ sáhů polí, 200 □ sáhů louky, 4 jitra 1400 □ sáhů pastvin, 210 □ sáhů hliniště, 105 □ sáhů lada, 155 □ sáhů cesty.

Josef Hendl zmenšil usedlost v Podhájí tím, že *oddělil od ní mlýn* a zůstaviv jej sobě, prodal Heřmanův dvůr s pozemky (kromě zahrady čís. top. 344 a pastviny top. 345) Janu Demartinimu r. 1849. V náhradu za to, co s mlýnem ubylo, byl *pozemek* o 1365 □ sáhách (čís. top. 335), jejž Demartini r. 1855 *přikoupil* od Jana Ševčíka, chalupníka v Lysolejích. Po smrti Jana Demartiniho r. 1859 zdědila usedlost vdova jeho Bedřiška Karla;[58]) načež dalšími dílčími majiteli byli děti řečených manželů, Jan Demartini, Fridrich Demartini, Marie Stýblová (r. 1878—1884), Jan Demartini, Marie Stýblová a dědici Fridricha Demartiniho (r. 1884 až 1886), Marie Stýblová, dědici Jana Demartiniho a dědici Fridricha Demartiniho (r. 1886—1907). Od roku 1907 Heřmanův dvůr náleží Leopoldu Ištvanovi.[59])

Jest ještě přihlédnouti k pozemkům o něž usedlost Podhájská po roce 1627 byla zvětšena. Historická data k nim se vztahující jsou zcela stručná.

a) *Bývalá vinice Doubkova.*

Jan Doubek měl vinici asi o 1 *strychu*, z níž platil k obci Lysolejské 12 grošů ročně. Před rokem 1652 kterýsi držitel usedlosti Podhájské koupil řečenou vinici od Doubka a připojil ji k Podhájí. Jest k pravdě podobno, že učinila to Alžběta Lidmila, manželka Jindřicha Valvarského z Valvaretu, rozená Redlfestrová z Wildersdorfu. Protože ves Lysoleje byla z války pustá, roční plat z vinice měl dáván býti k úřadu nejvyššího purkrabství.[60])

b) *Dva kusy bývalé občiny Lysolejské.*

Roku 1662 Václav Michal Lhoták ze Lhoty, majitel vinice v Podhájí, požádal nejvyššího purkabí Bernarda Ignáce hraběte z Martinic,

[58]) Kniha pozemk. AZ Smichov 30, fol. 274, 354.

[59]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 84. V záhlaví vložky usedlost Podhájská označena je slovem »Wořekisch«, to jest *Bořkovská*, podle dávného majitele Jiřího Antonína Bořka.

[60]) Kniha vinič. AZ Smichov 19, fol. 554.

aby mu pro spomožení a vyzdvižení vinice, kde by sobě náplav udělati a též zem pro zanášení do vinice dáti bráti mohl, dva kousky rozdílné (obci Lysolejské náležité), mezi jeho vinicí a grunty ležící, milostivě odprodati ráčil«, a to »první kus (kterýž někdy chmelnicí byl) vedle vinice jeho po pravé straně a vedle plotu zrovna až k potoku, kudy cesta jde, ležící; druhý kus jdouce k Lysolejům přes potok, kudy cesta jde za potokem, po levé straně malý palouček, vydávající malý kousek sena, s některými štípky pod týmž paloučkem, a po levé straně potoku též malý kousek trním zarostlý až k dubu, který po levé straně cesty u vršku stojí.« Žádosti bylo vyhověno na výminku, aby Václav Michal Lhoták položil za pozemky 40 kop gr. a užíval jich dědičně za roční plat 24 grošů. Plat ten měl zprvu dáván býti celý do důchodu nejvyššího purkrabství, a teprve, »když by ves Lysolaje k vystavení a k svému prvnímu esse přišla (a) zase v úplnosti obce vyzdvižena a zvelebena byla« i držitelé vinice Podhájské měli odvozovati díl platu 18 gr. do důchodu páně a díl 6 gr. k obci Lysolejské.[61])

c) *Bývalá vinice Wiesnerka.*

Do vinice Podhájské klínem zacházela vinice Alexandra Wiesnera o $1^1/_2$ *strychu*, z níž roční plat k purkrabství povinný činil 18 grošů. V roce 1648 koupil ji od Wiesnera Martin Peš, měšťan Starého města, za 88 kop gr. Když pak Peš zemřel, vdova jeho Alžběta se synem Martinem r. 1665 prodali Wiesnerku Václavu Michalu Lhotákovi, jenž ji přivtělil k usedlosti své v Podhájí.[62])

d) *Bývalá vinice Vyšinka.*

V letech 1659—1667 *Daniel Vyšín*, mlynář a měšťan Starého města, uvedl ve své držení tři viničky Na posledním penízi a spojil je v jedno. Podle předešlých majitelu viničky ty sluly *Stehlíkovská*, *Kohoutka* a *Vařilovská*.

1. *Bývalá vinice Stehlíkovská.*

Měla míry $1^1/_2$ *strychu*, z nichž majitelé platili 18 grošů ročně do duchodu nejvyššího purkrabství. Po Buriánu Stehlíkovi[63]) vinice v roce 1624 náležela Janu Stehlíkovi, snad synu Buriánovu. Dalším majitelem jejím byl Martin Ryma, měšťan Menšího města (asi do roku 1635). Když on zemřel, vinice připadla dědictvím Fridrichu Ryčlovi, truhláři a sousedu v Menším městě, od něhož v roce 1659 koupil ji *Daniel Vyšín* za 60 zl. R.[64])

[61]) Tamže fol. 177.
[62]) Kniha vinič. AZ Smichov 19, fol. 549, 554.
[63]) Viz prvém dile na str. 426.
[64]) Kniha vinič. AZ Smichov 19, fol. 583, 70.

2. *Bývalá vinice Kohoutka.*

Zabírala $1^{1}/_{4}$ *strychu* pudy, z níž dávati bylo 15 grošu ročního platu k úřadu nejvyššího purkrabství. Po smrti držitele Petra Kohouta vinice ležela ladem po mnohá léta, až roku 1659 se svolením prv jmenovaného úřadu ujal ji za dědičnou *Daniel Vyšín.*[65])

3. *Bývalá vinice Vařilovská.*

Zakladatel Václav Ryvola[66]) prodal novinu vinice, jež byla o 1 *strychu* a z níž platiti bylo 12 grošu ročně k úřadu nejvyššího purkrabství, Janu Vařilovi, obyvateli v městech Pražských, za 35 kop gr. míš. (r. 1624). Po témž Vařilovi v roce 1665 zdělili ji synové, Mikuláš Vojtěch a Jiří. Onen vykoupiv díl tohoto, prodal vinici *Danieli Vyšínovi* r. 1667.[67])

Spojené vinice, Stehlíkovská, Kohoutka a Vařilovská, náležely Vyšínovi do roku 1679, kdy ztržil je od něho Martin Jedlička, obyvatel ve Starém městě. V zápise trhu řečeno jest o vinicích, že jsou větším dílem pusté. Jedlička stav se pak majitelem mlýna ve Chvatěrubech, prodal je Janu Wirnzovi, měšťanu Menšího města, r. 1684. Nový držitel vzdělával vinici Vyšínku po 20 let; načež když přestěhoval se z Malé Strany na Nové město, kdež ujal hostinec, prodal ji Maximiliánu Františku Wendtovi, registrátoru stavovského úřadu a měšťanu Menšího města, za 300 zl. R. (r. 1704).[68]) Jakmile potom Wendt vešel v držení usedlosti Podhájské (r. 1718), přivtělil k ní Vyšínku.

Pozemek, o nějž zvětšena byla usedlost Podhájská v roce 1805, tím že Jan Demartini *přikoupil zahradu* od Jana Ševčíka, majitele chalupy v Lysolejích čís. pop. 7,[69]) neklademe my pod zvláštní záhlaví, protože nehodláme se o něm rozpisovati tak, abychom uváděli řadu předešlých držitelů jeho. Podle stabilního katastru z r. 1840 pozemek Ševčíkův skládal se ze dvou parcell: ze zahrady o 1400 □ sáhů (čís. 291) a zahrádky o 295 □ sáhách (čís. 292).

256. *Mlýnek čís. pop. 85.*

Mlýn označený zprvu číslem popisným 43, potom novým číslem 85, byl do roku 1849 součástkou usedlosti Podhájské. Za 30leté války zpustl a ještě v roce 1713 nazývá se mlýnem pustým. Teprv asi v dvacátých letech 18. století majitel řečené usedlosti dal přestavěti poustku a zjednav nájemce znalého řemesla, vystrojil mlýn a uvedl jej v pohyb. Podle zmínky z roku 1810 mlýn, v němž pracovali nájemci, byl o dvou kolech. Za Vojtěcha Fähnricha (r. 1816—1821) nájemné držení pominulo, ježto

---

[65]) Tamže fol. 70.
[66]) Viz v prvém dílu na str. 426.
[67]) Kniha vinič. AZ Smíchov 19, fol. 583, 71.
[68]) Tamže fol. 73, 74, 76.
[69]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 354.

Fábnrich sám dílnu řídil. Jeho úmysl byl mlýn zvelebiti; ale upustil od prací k tomu směřujících, když nahodila se mu příležitost získati velký mlýn v Želivé, kdež bratr jeho byl opatem. Další majitel usedlosti Podhájské Josef Hendl (r. 1821—1849) přestavěl mlýn ze základů, i propůjčil mu podobu, jakou má posud. Když v roce 1849 prodával svou usedlost, vyňal z trhu mlýn a čtvero pozemků k mlýnu přiléhajících, to jest zahradu o 475 □ sáhách (čís. 223), pole o 345 □ sáhách (čís. 226), zahrádku o 20 □ sáhách (čís. 233) a zahradu o 480 □ sáhách (čís. 234), a zůstal majitelem jejich až do smrti r. 1854.[70]) Syn a nástupce jeho Vincenc Hendl r. 1870 prodal mlýn, tehda již Mlýnek zvaný Lidmile Hájkové; načež dalšími vlastníky Mlýnka byli Josef Šulc (r. 1881—1883), Václav Pavelka (r. 1883—1884), Rozálie Krejčová (r. 1884—1888), Jiří Wolráb a Jan Wolráb (r. 1888—1897), Karel Urban a Aloisie Urbanová (od roku 1897).[71])

Po smlouvě učiněné mezi obcí Dejvickou a majitelem Mlýnka r. 1904 užívá se mlýnského kola ke zdvíhání užitkové vody do Horní Šárky.

257. *Usedlost (Žitná) čís. pop. 83.*

Vznikla spojením tří vinic, jež ve své držení uvedl Jiří Šmejdíř, měšťan Starého města, před rokem 1667. Jednu z nich v míře 11 *strychů* přinesla mu věnem první manželka jeho. Zápis o tom byl v purkrabské viničné knize z let 1621—1659, která pak shořela.[72]) Co se zachovalo k paměti o druhých dvou vinicích Šmejdířových, klademe tuto na přehled.

a) *Bývalá vinice Šteprovská.*

Skládala se z vinice o 4 *stryších* a štěpnice asi o $2^1/_2$ *strychu*. Roční plat z ní, vycházející k úřadu nejvyššího purkrabství, činil 1 kopu 8 grošů. V roce 1647 Lidmila Palacká a Kristina Šteprová prodaly touž vinici Martinu Pešovi, měšťanu Starého města, za 400 kop gr. Když potom Peš zemřel, zůstaviv vinici manželce své Alžbětě a synu Martinovi, od řečených dědiců koupil ji Jiří Šmejdíř r. 1666.[73])

b) *Bývalá vinice Plechovská.*

Měla míry 4 *strychy*, z nichž dávati bylo 48 grošů ročního platu do duchodu purkrabského. Držitel Jiří Plechovský r. 1648 prodal vinici Martinu Pešovi, měšťanu Starého města, od jehož dědicu, vdovy Alžběty a syna Martina, koupil ji Jiří Šmejdíř r. 1666.[74])

---

[70]) Kniha viníč. AZ Smíchov 19, fol. 603; knihy pozemk. AZ Smíchov 27, fol. 64; 30, fol. 355.

[71]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 85.

[72]) Kniha viníč. AZ Smíchov 19, fol. 549.

[73]) Tamže fol. 542, 549.

[74]) Kniha viníč. AZ Smíchov 19, fol. 542, 549.

Po smrti Jiřího Šmejdíře r. 1672 připadly vinice, v jedno spojené, jeho vdově Martě. Táž paní provdavši se podruhé za *Jiřího Žitníka*, měšťana Starého města, přijala jej za spolumajitele statku (r. 1684). Podle něho vinice Šmejdířovská byla nazvána *Žitníkem* nebo *Žitnou*, kteréžto pojmenování teprve v naší době zaniklo. Jiří Žitník přežil manželku Martu a oženiv se znova, zůstavil vinici druhé manželce své Anně. Také právě řečená Anna, vdova Žitníkova, rozhodla se ke druhému sňatku s Václavem Boreckým, pekařem a měšťanem Starého města. Z jejího odkazu pak, učiněného v roce 1721, zdědili Žitnou Barbora, dcera nebožtíka Jiřího Žitníka, Václav Borecký a Anna, dcera Václava Boreckého z prvního manželství. Václav Borecký vykoupiv díl Barbořin (r. 1723) zůstal dílčím držitelem vinice do roku 1727; načež s dcerou svou Annou prodal ji Augustinu Buchtovi, pekaři a měšťanu Starého města, za 950 zl.[75]) V té době Žitná skládala se z vinice, štěpnice, kuchyňské zahrady, pole a kopaniny. Vedle *lisu* bylo v ní *obytné stavení*. Majitelé vinice chovali několik kusů hovězího dobytka. O Buchtovi se připomíná, že měl v zahradě dva úly včel.

Roku 1734 Žitná přešla trhem ve jmění Václava Bělohradského, městského kancelisty v Starém městě, jenž zprvu sám nakládal na hospodářství, později však vydal pozemky v nájem. Jeho poslední pořízení o vinici bylo, aby jí užívala vdova Lidmila Malá, vybývajíc z ní pozemkový plat a kontribuci (r. 1772). Že poručení to neuspokojilo dědiců Václavových, jest na bíledni. I smluvili se s dotčenou užívatelkou a prodali ji vinici. Když Lidmila Malá r. 1783 zemřela, dědici její ujednali mezi sebou, aby vinici ujal Jan Vácha, zeť Lidmilin, ovšem za přiměřenou náhradu (r. 1784). Dalšími držiteli téže usedlosti byli Josef Pekař (r. 1800—1829), Josef Poláček, zeť Josefa Pekaře (r. 1829—1832), Matěj Miňovský (r. 1832—1869),[76]) František Miňovský (r. 1869—1872), Magdaléna Miňovská (r. 1872), Jan Pack (r. 1872—1877), František Mráz, vrchní inženýr v Praze (r. 1877—1885), jenž přikoupil od proboštství kus louky čís. parc. 309, Josef Podhorský (r. 1885—1908), Marie Podhorská (od roku 1908).[77])

Při úpravě Josefského katastru počítalo se, že k usedlosti Žitné, jež tehda měla čís. pop. 40, náleží zahrada o 1 jitru 900 □ sáhů (čís. top. 342) a pole o 6 jitrech 797 3/6 □ sáhu (čís. top. 387). Později však ohlásil na úřadě Josef Pekař, že kromě dvou pozemků, v katastru uvedených, užívá on pokojně po svém předchůdci Janu Váchovi pastviny v míře asi 5 strychů. Pozemek ten byl asi omylem připsán k usedlosti Podhájské čís. pop. 84. Podle stabilního katastru z roku 1840 příslušelo

[75]) Tamže fol. 550 nn.

[76]) Kniha vinič. AZ Smíchov 19, fol. 563; knihy pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 174; 24, fol. 32; 25, fol. 40; 31, fol. 109, 234.

[77]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 83, kdež usedlost sluje *Bělohradskou* podle dávného držitele Václava Bělohradského.

k Žitné celkem 9 jiter 1115 □ sáhů země, anebo po kusech: pole o 1315 □ sáhách (čís. 264), zahrada o 180 □ sáhách (čís. 265), zahrada o 365 □ sáhách (čís. 266), vinice o 465 □ sáhách (čís. 267), pole o 2 jitrech 210 □ sáhách (čís. 268), pastvina o 765 □ sáhách (čís. 269), pastvina o 710 □ sáhách (čís. 270), pastvina o 410 □ sáhách (čís. 271), pastvina o 675 □ sáhách (čís. 272), pole o 860 □ sáhách (čís. 273), pastvina o 255 □ sáhách (čís. 274), pastvina o 530 □ sáhách (čís. 275), pole o 1150 □ sáhách (čís. 276), pastvina o 50 □ sáhách (čís. 277), pole o 2 jitrech 820 □ sáhách (čís. 278) a cesta o 355 □ sáhách (čís. 946).

Pozemkové příslušenství usedlosti čís. pop. 83 došlo zvětšení tím, že Matěj Miňovský r. 1849 přikoupil k ní louku o 475 □ sáhách (čís. 348) a pole o 940 □ sáhách (čís. 279) od Františka Srba, majitele usedlosti v Lysolejích. Potom však Magdaléna Miňovská oddělila od Žitné louku čís. parc. 348 a dala v těch místech zbudovati dům čís. pop. 132.

V naší době dům čís. pop. 83 zove se Zuzankou, jak pojmenoval jej bývalý majitel František Mráz.

258. *Usedlost Rakařka čís. pop. 82.*

Rakařka, zprvu vinice potom hospodářská usedlost, vznikla spojením dvou vinic, *Maxmiliánky* a *Edlmanky*, jejichž první společnou majitelkou byla Kateřina Suchá, měšťka Starého města (od roku 1719). Odkud vzešlo pojmenování vinice Rakařkou, není možno zvěděti. Název ten naskýtá se v písemnostech nejprve k roku 1805.

a) *Bývalá vinice Maxmiliánka.*

Roku 1651 vykonán byl zvod na vinici Maxmiliánku nejspíše pro dluh, jejž majitel její v čas nesplatil. Z purkrabského úřadu zvedli na ni Fridricha rytíře Freislebena z Buschhofen. Zapisujíce mu pak vinici do knih, poznamenali, že míra její jest $17\frac{1}{4}$ *strychu*, a že držitel je povinen dávati z ní 3 kopy 27 grošů ročního platu do důchodu nejvyššího purkrabství. Rytíř Freisleben podržel Maxmiliánku asi 20 let; načež prodal ji Arnoltovi z Bajeru, měšťanu Starého města. Po brzké smrti Arnoltově zdělila vinici vdova Barbora Apoléna z Bajeru. Než i ona zemřela v moru r. 1680, neučinivši pořízení o svém majetku. Z té příčiny vinice spadla na pozemkovou vrchnost. Avšak na žádost Ferdinanda Antonína Lirsche, bratra nebožky Barbory Apolény, a dvou sester jeho nejvyšší purkrabí Bernard Ignác hrabě z Martinic upustil za 300 zl. od odúmrti a vydal vinici řečeným žadatelům. Potom Ferdinand Antonín Lirsch vykoupiv díly svých sester, prodal Maxmiliánku s *lisem* a vším příslušenstvím Janu Eliáši Braunschmiedovi, příseženému zemskému prokurátoru a měšťanu Nového města, za 1100 zl. R. (r. 1681). O 15 let později Braunschmied postoupil vinici Vilému Tichému, měšťanu Starého města, směnou za vinici Skaleckou a za doplatek 350 zl. (r. 1696). Dalším

majitelem Maxmiliánky byl Jakub Suchý, měšťan Starého města (od r. 1713) a po něm vdova *Kateřina Suchá*, jež přikoupila vedlejší vinici Edlmanku.[78])

b) *Bývalá vinice Edlmanka,*

Z velké vinice, kterou měl někdy Martin Edlman, měšťan Menšího města,[79]) zbyl vdově jeho Zuzaně jen kus o 3 *stryších*, z něchož platilo se do purkrabství 36 grošů ročně. Řečená Zuzana provdavši se podruhé za Martina Malého, hrnčíře a měšťana Menšího města, postoupila touž vinici o 3 stryších svému vnuku Augustinu Zelímu. Zelí nedopřál vinici náležité péče a konečně prodal ji Tomáši Širokému r. 1677 za 50 zl. Dalšími majiteli vinice Edlmanky byli: Jan Renner (r. 1681—1696), Markéta Dorota, sestra někdy Jana Rennera (r. 1696—1697), Mikuláš Karel Grün, měšťan Menšího města, manžel Markéty Doroty (r. 1697—1698), vdova Markéta Dorota Grünová (r. 1698), Kašpar Zachariáš Vusín, měšťan Starého města (r. 1698—1719), *Kateřina Suchá*, měštka téhož města (od roku 1719).[80])

Spojené vinice, Maxmiliánka a Edlmanka, utrpěly za války o Rakouské dědictví tou měrou, že cena jejich klesla téměř o polovici. Po smrti Kateřiny Suché připadly jejím synum, Vojtěchu Suchému a Václavu Urbanu Suchému, měšťanům Starého města, od nichž v roce 1745 ztržil je Jan Filip Knapp. Majetníků, kteří pak po Knappovi vinice drželi v letech 1751—1805, vzpomněli jsme již v popise usedlosti Podhájské, protože tehdáž Podhájí a Rakařka činily jedno tělo. Byli to zejména Erasmus Josef Frauendienst (r. 1751—1752), hraběnka Anna Hartmanová z Klarštejna (r. 1752—1784), Innocenc Haslinger, pokladník při státní zastavárně (r. 1784—1792), Prokop Fleissner z Ostrovic (od roku 1792), Vilémina Fleissnerová, rozená z Perglasu (do r. 1798), baronka Kateřina Kapounová ze Svojkova, vdova (r. 1798—1803), František Šebesta (r. 1803), Jan Jiří Martinovic (r. 1803—1804), baronka Kateřina Kapounová ze Svojkova (od r. 1804), Karel svobodný pán Kapoun ze Svojkova (do r. 1805), Jakub Jesenovský (r. 1805). Majitel posléze řečený podržev Podhájí, odprodal Rakařku Janu Miňovskému, jenž ji koupil k rukám svého syna Josefa ze 4000 zl. (r. 1805).[81])

Podle soupisu pozemků z roku 1784 usedlost Rakařka skládala se z domu čís. pop. 38, zahrady o 1 jitru 592 □ sáhách (čís. top. 340 b), pastviny o 6 jitrech 1200 □ sáhů (čís. top. 384), pole o 1 jitru 654 □ sáhách (čís. top. 385) a pole o $1268^1/_6$ □ sáhu (čís. top. 386). Pozemková

[78]) Knihy vinič. AZ Smíchov 19, fol. 529—534, 507, 509; 35, fol. 111.

[79]) Viz v prvém dílu na str. 445.

[80]) Knihy vinič. AZ Smíchov 19, fol. 536; 35, fol. 111.

[81]) Kniha vinič. AZ Smíchov 35, fol. 111, 113, 135, 136; knihy pozemk. AZ Smíchov 24, fol. 151; 25, fol. 67, 155, 157, 249, 300.

oblast její byla tudíž o 10 jitrech $514^1/_6$ sáhu. V roce 1840 novým měřením shledalo se, že k Rakařce přísluší 11 jiter 1060 sáhů země, a to pole o 1 jitru 1505 sáhách (čís. 280), křovisko o 280 sáhách (čís. 281), pole o 2 jitrech 605 sáhách (čís. 282), pastvina o 3 jitrech 1335 sáhách (čís. 283), pole o 80 sáhách (čís. 284), pole o 1085 sáhách (čís. 285), pole o 410 sáhách (čís. 286), pastvina o 290 sáhách (čís. 287), zahrada o 640 sáhách (čís. 288) a pole o 1 jitru 1230 sáhách (čís. 289).

Jan Miňovský spravoval Rakařku ještě v roce 1816, platě z ní ročně 3 zl. 30 kr. na pomoc majiteli usedlosti Podhájské v jeho platební povinnosti,[82]) což bylo s výhodou Miňovskému, protože starý plat Rakařky činil 4 zl. 43 kr. 3 den. Když potom dospěl let Josef Miňovský, sám ujal se majetku a zachoval si Rakařku do roku 1868. Po něm v majitelství vystřídali se Karel Miňovský (r. 1868—1871), Antonín Tatar (r. 1871—1877), Antonín Lill (r. 1877—1890), Antonín Lill, syn Antonínův (r. 1890—1897), Ferdinand Jánský a Anna Jánská (od roku 1897).[83])

259. *Usedlost Šatovka čís. pop. 81.*

Má jméno po bývalém majiteli *Janu Křtiteli de Chateau*, krejčím a měšťanu Menšího města († r. 1711), jemuž však všecek pozemek nynější usedlosti nenáležel, nýbrž jen díl poblíž obytného stavení čili tak zvaná vinice *Erbovka*; kdežto teprve dcera jeho Anna Kateřina, manželka Jiřího Franka, zdědivši po otci Erbovku a přikoupivši k ní *vinici Píseckou* r. 1712, stala se zakladatelkou usedlosti Šatovky.

a) *Bývalá vinice Erbovka.*

Vinice Erbovka vznikla spojením dvou vinic, z nichž jednu o $1^1/_2$ *strychu* držel Zikmund Ferdinand Cindl (Zintl) a po něm dcera jeho Anna Marie, manželka Fridricha Erba z Ehrenburka, druhou o 7 *stryších* $5^1/_2$ *čtvrce* s *lisem* a vším příslušenstvím do roku 1658 držel Jan Bartoloměj Cindl z Fürstenfeldu; načež od něho koupil ji Fridrich Erb z Ehrenburka za 1000 kop gr.[84]) Roční plat z těch vinic, vycházející k úřadu nejvyššího purkrabství, činil 1 kopu 46 grošů.

Po smrti Fridricha Erba vdova jeho *Anna Marie Erbová*, rozená Cindlová, r. 1673 postoupila vinice v jedno spojené Ferdinandu Sebestiánu svobodnému pánu z Vernieru, jenž hned prodal je *Janu Křt. de Chateau* za 400 zl. R. Malý trhový peníz svědčí o tom, že za manželů Erbových vinice nebyly pečlivě vzdělávány. Za to nový majitel nešetřil nákladu, aby Erbovku zvelebil. Jeho přičiněním vinohrad tamní byl obnoven, zahrada

[82]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 28, fol. 120.
[83]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 82.
[84]) Kniha vinič. AZ Smíchov 19, fol. 513.

doplněna mladým štěpím a u lisu zbudováno *obytné stavení*. Když v roce 1681 držitel vinice Důhonské Václav Rauch ujal od probošta Jana Ignáce Dlouhoveského dva paloučky v údolí a na jednom z nich, který dosahoval až k vinicím Rakařce a Erbovce, založil štěpnici, bylo, nevíme od koho, vnuknuto Chateauovi, že palouček aneb již štěpnice je jeho pozemek, a že ujetím paloučku od Václava Raucha děje se křivda nejen jemu, ale i purkrabskému úřadu jako pozemkové vrchnosti tamní. Vedení sporu vzal pak na sebe řečený úřad, ale roku 1701 dočkal se rozsudku, jenž mu nebyl příznivý. Nicméně svolila metropolitní kapitola, aby Václav Rauch *postoupil štěpnici* Chateauovi a přijal směnou za ni loučku, kterou Chateau koupil od Plichty, usedlíka v Lysolejích. Od té doby bylo majiteli vinice Erbovky a majiteli vinice Důhonské platiti kapitole po 35 kr. ročně.[85])

V roce 1710 Jan Křtitel de Chateau požádal nejvyššího purkrabí Heřmana Jakuba hraběte Černína za svolení, aby směl na Erbovce zbudovati kapli ve jméno sv. Trojice. Svolení takového nebylo mu vlastně potřebí; ale bez žádosti nebyl by se Jeho Excellence dověděl o záslužné stavbě. Sotva pak budoucí svatyně počala se zdvíhati ze základů, Chateau zemřel. Stavbu ke konci dovedla teprve jeho deera a dědička Anna Kateřina, manželka Jiřího Josefa Franka z Frankenbusche, král. účetního rady, r. 1711. Aby o trvání kaple a dobrý způsob její i v budoucnu bylo postaráno, paní Franková zapsala na vinici kapitál 50 zl., z něhož úrok měl nakládán býti na opravy časem potřebné.[86])

b) *Bývalá vinice Písecká.*

Zabírala asi $12^1/_2$ *strychu* půdy, z níž držitelé platili 2 kopy 29 grošů ročně do důchodu nejvyššího purkrabství. Od Floriána Píseckého z Kranichfeldu[87]) r. 1630 koupil ji Kryštof Šober za 500 kop gr. míš.[88]) Dalším majitelem vinice byl Jiří Foit z Winklheidu, měšťan Starého města, podle jehož domu U Kalousů zvaného, říkali pak vinici Kalouska. V roce 1652 Jiří Foit postoupil ji svému zeti Mikuláši Františku Turkovi ze Sturmfeldu. Po témž slovutném primátoru Starého města zdědil jmění syn jeho Vojtěch Bořivoj Turek (r. 1672), jenž podržev vinici Písecku čili Kalousku do roku 1685, potom prodal ji Vilému Tichému, měšťanu Starého města. Novému držiteli vidělo se *přikoupiti kus městiště* pod cestou stranou k potoku; i získal jej od Mikuláše Houdka, sedláka v Lysolejích, za 10 zl. (r. 1685).[89]) Z toho pozemku platiti bylo ročně 8 gr. 4 den. čili 10 kr. do důchodu nejvyššího purkrabství.

---

[85]) Tamže fol. 513. 515 n., 519.
[86]) Kniha vinič. AZ Smíchov 19, fol. 521, 522.
[87]) Viz v prvém díle na str. 450 nn.
[88]) *Bílek*, Dějiny konfiskací, str. 1032.
[89]) Kniha vinič. AZ Smíchov 19, fol. 505 n.

Když v roce 1712 Vilém Tichý projevil úmysl zhostiti se vinice Písecké, ztržila ji od něho Anna Kateřina Franková a přidala ke své vinici Erbovce. Jak svědčí zápis trhové smlouvy, bylo tehdáž na vinici Písecké *obytné stavení* a *lis.*[90])

O správu spojených vinic Erbovky a Písecké čili usedlosti Šatovky sdílel se s chotí svou Annou Kateřinou Jiří Josef Frank. Jemu také po její smrti r. 1728 usedlost připadla. Když i on zemřel, zdědili Šatovku děti, z nichž František Karel Frank splativ podíly svých sourozenců, sám jediný majetek obržel (r. 1739). O způsobu tehdejšího hospodářství na Šatovce možno souditi z inventáře, jenž na jaře r. 1747 vykazoval 2 tažné voly, 4 krávy, tele, 6 strychů ječmene, strych hrachu, věrtel čočky, 2 měřice prosa. V týž čas František Karel Frank, appellační rada a kancléř Svatojanského velkopřevorství v Praze, prodal Šatovku převoru a konventu u sv. Tomáše v Menším městě za 2500 zl. R.[91])

Ať již jen stručně vyčteme další držitele usedlosti, počínajíce od r. 1766, kdy převor kláštera sv. Tomáše Josef Barolár ji prodal, byl to Josef Ritschl, měšťan Hrobský a majitel dvora v Lysolejích (r. 1766 až 1774), Jan František Klosse, hospodářský účetní (r. 1774—1776), Josef Heisler, pekař a měšťan Nového města (od r. 1776), Terezie Heislerová, vdova (do r. 1783), Alžběta Tučková, rozená Donátová (r. 1783—1797), Jana Lintemerová, rozená Hubálková (r. 1797—1802), Matěj Šmaha (r. 1802—1825), Matěj Šmaha, syn Matějův (r. 1825—1840), Ferdinand Novák, zeť Matěje Šmahy (r. 1840—1841), Tomáš Florián (r. 1841—1869),[92]) František Holeček (r. 1869—1883), František Frabša a Marie Frabšová (od roku 1883).[93])

V Josefském katastru z r. 1784 usedlost Šatovka popisuje se takto: dům Josefa Tučka čís. 37 (čís. top. 332), zahrada o 2 jitrech 409$^3/_6$ □ sáhu (čís. top. 333), pole nad vinicí o 5 jitrech 1033 □ sáhách (čís. top. 378), pastviště o 84 □ sáhách (čís. top. 379), pole vedle Rakařky o 1270 □ sáhách (čís. top. 380), vinice o 3 jitrech 1195$^2/_6$ □ sáhu (čís. top. 381), skála neužitečná a neměřená (čís. top. 382), pole pod vinicí o 2 jitrech 432$^4/_6$ □ sáhu (čís. top. 383). Úhrn pozemku jejich činil tudíž 14 jiter 1224$^3/_6$ □ sáhu. Pozemek bývalé zahrady čís. top. 333 umenšil Matěj Šmaha r. 1834, odprodav dvě městiště v celkové míře 68 □ sáhů Vojtěchu Dvořákovi, majiteli Malého mlýna, jedno na úpravu nové cesty, druhé na přeložení jalové strouhy.[94])

Podle stabilního katastru příslušelo k Šatovce v roce 1840 dvacet pozemkových parcell, a to zahrada o 1 jitru 280 □ sáhách (čís. 314), za-

[90]) Tamže fol. 511.

[91]) Knihy vinič. AZ Smíchov 19, fol. 512, 652; 35, fol. 701 n.

[92]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 13, 184, 205; 24, fol. 1, 307; 25, fol. 86; 31, fol. 169; 30, fol. 28, 75.

[93]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 81.

[94]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 31, fol. 329; 30, fol. 75.

hrada o 1 jitru 365 □ sáhách (čís. 315), zahrada o 655 □ sáhách (čís. 316), pastvina o 115 □ sáhách (čís. 317), pole o 1130 □ sáhách (čís. 318), pole o 545 □ sáhách (čís. 319), pole o 160 □ sáhách (čís. 320), pole o 570 □ sáhách (čís. 321), pastvina o 140 □ sáhách (čís. 322), pole o 3 jitrech 275 □ sáhách (čís. 323), pastvina o 315 □ sáhách (čís. 324), pole o 1 jitru 1570 □ sáhách (čís. 325), zahrada o 235 □ sáhách (čís. 326), pole o 970 □ sáhách (čís. 327), pastvina o 4 jitrech 1005 □ sáhách (čís. 328), pole o 880 □ sáhách (čís. 329), pastvina o 1 jitru 605 □ sáhách (čís. 330), pastvina o 155 □ sáhách (čís. 331), pole o 1 jitru 85 □ sáhách (čís. 332), cesta o 60 □ sáhách (čís. 952), aneb celkem 18 jiter 515 □ sáhů země. Později některé dílce pozemků byly od majitelů usedlosti odprodány.

Na Šatovce již od mnohých let je zahradní hostinec.

260. *Usedlost Sanytrovka čís. pop. 80.*

Má jméno po Matyáši Erlovi, *sanytrníku* a měšťanu Starého města, jenž v roce 1642 koupil vinici nekdy Štěpána Rybáře[95]) od Michala Phea za 800 kop gr. Podle tehdejšího počtu vinice byla o $7^3/_4$ *strychu*, a platila se z ní 1 kopa 32 groše ročně k úřadu nejvyššího purkrabství. Erl chtěje rozšířiti svou pozemkovou državu stranou k potoku, *koupil* tamní *pustou loučku* od Jindry Černého, chalupníka v Podbabě, za 20 kop gr. (r. 1660). Tou příčinou roční plat jeho k purkrabství vzrostl o 12 grošů.[96])

Po smrti Matyáše Erla r. 1687 Sanytrovka připadla na rozdíl čtyřem dědicům, a to Evě, vdově Erlově, a třem dcerám jeho, Alžbětě, Anně a Magdaléně. Podíly tří dědiček skoupil Daniel Müller, rybář a měšťan Starého města (v letech 1691—1703), jemuž předtím čtvrtinu vinice poručila manželka jeho Magdaléna, dcera Matyáše Erla (r. 1689). V té době na Sanytrovce připomíná se *chalupa*. Když Daniel Müller zemřel, vinice byla zmocněna vdova jeho Magdaléna do spolku s dětmi, od nichž koupil ji Ignác Müller, rybář a měšťan Starého města, r. 1724. Potom pro dluhy téhož Ignáce a vdovy jeho Doroty byvši vydána v dražbu, stala se majetkem panny Lidmily Hosátové (r. 1733).[97])

Další držitel Matěj Svoboda (r. 1758—1759) zůstavil Sanytrovku manželce své Kateřině a dětem. Ježto starší děti jeho Václav, Alžběta a Františka jinde se osadili, ujala dům s vinicí mladší dcera Anna, provdavši se r. 1773 za Martina Pekaře. Táž Anna ovdověla v roce 1784 a hned zase šla za muže Václava Krále, jenž z její vůle stal se spolumajitelem usedlosti Sanytrovky. V roce 1802 Václav Král prodal touž usedlost Tomáši Královi, manželu Anny, dcery někdy Martina Pekaře, za

---

[95]) Viz v prvém dílu na str. 452 n.

[96]) Kniha vinič. AZ Smichov 19, fol. 496; kniha pozemk. AZ Smichov 21, fol. 337.

[97]) Knihy vinič. AZ Smichov 19, fol. 496—501, 543; 35, fol. 91.

2000 zl. R. Po smrti Tomášově († r. 1817) vládla Sanytrovkou právě řečená Anna, nejprve vdova, potom provdaná Havlíčková a pak zase vdova, až dospěl syn její Josef Král a nastoupil v otcovský statek r. 1839.[98]) Jemu náležela bývalá vinice do roku 1883, kdy vzdal ji svému synu Josefu Královi. Potom trhovými smlouvami v jejím držení vystřídali se Josef Štěpán (r. 1900), Vojtěch Wünsch (r. 1900), František Malota a František Kalousek (r. 1900—1902), František Malota (r. 1902—1916),[99]) Zikmund hrabě Ledóchowski (r. 1916).

K Sanytrovce, jež měla staré číslo popisné 35, příslušela v roce 1784 zahrada o 615 □ sáhách (čís. top. 331), zahrada o 840 □ sáhách (čís. top. 372), vinice o 192 □ sáhách (čís. top. 373), pustá vinice o 1575 □ sáhách (čís. top. 374), pole o 1 jitru 505 □ sáhách (čís. top. 375a), pole o 1 jitru 1130 □ sáhách (čís. top. 375b), zahrada o 754 □ sáhách (čís. top. 376), pole o 80 □ sáhách (čís. top. 377), to jest úhrnem 5 jiter 891 □ sáh užitečné země. V roce 1840 napočetlo se při ní 15 pozemkových parcel, a to vinice o 790 □ sáhách (čís. 333), vinice o 45 □ sáhách (čís. 334), pastvina o 30 □ sáhách (čís. 335), pole o 1 jitru 1355 □ sáhách (čís. 336), pastvina o 80 □ sáhách (čís. 337), pastvina o 210 □ sáhách (čís. 338), pastvina o 30 □ sáhách (čís. 339), pole o 385 □ sáhách (čís. 340), pole o 660 □ sáhách (čís. 341), pole o 325 □ sáhách (čís. 342), vinice o 75 □ sáhách (čís. 343), pastvina o 1 jitru 1055 □ sáhách (čís. 344), vinice o 220 □ sáhách (čís. 345), zahrada o 1 jitru 60 □ sáhách (čís. 346), zahrada o 755 □ sáhách (čís. 347), aneb celkem 6 jiter 1275 □ sáhů půdy. K tomu Josef Král r. 1846 přikoupil od Josefa Houdka, usedlíka v Lysolejích, pole náležité někdy k vinici Žežulce o 2 jitrech 206 1/6 □ sáhů.[100])

261. *Usedlost Žežulka čís. pop. 79.*

Roku 1627 Jindřich Žežule, měšťan Nového města,[1]) prodal vinici, jež měla míry 10 1/2 *strychu* a z níž dávati bylo 2 kopy 6 grošů ročního platu k úřadu nejvyššího purkrabství, Viktorinu Ferdinandu Domažlickému, JMCské služebníku a překupníku při berni na hradě Pražském, za 1500 zl. R.[2]) Po smrti Domažlického zdědila vinici vdova jeho Anna Kateřina a zůstavila ji své dceři z prvního manželství Kateřině Lidmile Ritingrové. Táž Kateřina Lidmila dala pak za spolumajitele vinice zapsati svého manžela Serváce Engla, obchodníka v kožích a měšťana Nového města (r. 1651). Po její smrti Engl, tehda již svobodný pán z Englflusu, poručil vinici s *domem*, *lisem* a *stájem*, ovšem ne samu, nýbrž vedle jiného

[98]) Kniha vinič. AZ Smíchov 35, fol. 92; knihy pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 133, 178; 24, fol. 16, 38, 40; 25, fol. 32, 78; 31, fol. 477.

[99]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 80.

[100]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 30, fol. 197.

[1]) Viz v prvém díle na str. 453 n.

[2]) *Bílek*, Dějiny konfiskací, str. 1035.

statku, na rozdíl třem synům, Janu Františku, Arnnoldu Aloisi a Bernardu Stanislavu (r. 1674). Aby dělení nečinilo obtíží, koupil vinici od dědiců právě jmenovaných starší bratr jejich Servác Ignác Engl svobodný pán z Englflusu, majitel statku Mníšeckého. Když i jemu nadcházela hodina smrti, pořizuje o statcích, poručil Žežulku své choti Františce Lidmile, rozené Vratislavové z Mitrovic, r. 1704.[3])

V roce 1708 baronka vdova Englová prodala vinici Mauru Roučkovi, opatu kláštera sv. Mikuláše ve Starém městě. K tomu trhu přivolil nejvyšší purkrabí Heřman Jakub hrabě Černín, však jen na výminku, že vinice nesmí se státi majetkem klášterním. Nicméně po opatu Roučkovi drželi ji jeho nástupci Anselm Vlach (r. 1714—1735) a Antonín Merkl. Jeden z nich dal na Žežulce zbudovati *kapli* zasvěcenou sv. Isidoru. Ježto nad kaplí připomíná se věžka a zvon, jest patrno, že služby boží tam konané byly i pro lid. R. 1737 opat Antonín Merkl prodal vinici se vším příslušenstvím Leopoldu Kveisrovi, měšťanu Nového města, za 1000 zl.[4])

V řadě dalších majitelů vinice shledáváme Annu, vdovu po Leopoldu Kveisrovi (do r. 1744), Markétu Nožičkovou, manželku obchodníka ve Starém městě (r. 1744—1757), jež *odprodala* 6¼ *strychu pole*, ležícího za zdí vinice, Václavu Houdkovi, sedláku v Lysolejích, r. 1753, Kateřinu Khunovou, dceru Markéty Nožičkové (r. 1757—1758), Matěje Beránka (r. 1758—1762), Jana Miňovského (r. 1762—1798), Jana Miňovského, syna Janova (r. 1798—1820), Václava Miňovského, jenž koupil Žežulku pro svého syna Josefa a spravoval ji v letech 1820—1829, Josefa Miňovského, syna Václavova (r. 1829—1868).[5]) Tomáše Miňovského, syna Josefova (r. 1868—1872), Alexandra Kottlera (r. 1872—1887), Jakuba Steina (r. 1887), Františka Pluhovského (r. 1887—1888), Annu Žílkovou (r. 1888), Žofii Hlaváčkovou (r. 1888—1889), Marii Peckovou (r. 1889—1891), Františka Kolaříka (od roku 1891),[6]) MUDra. Františka Wagnera (r. 1916).

Obytné stavení na Žežulce mělo zprvu číslo popisné 33. Pozemky v roce 1784 k němu náležité byly: zahrada o 1589 □ sáhách (čís. top. 327), vinice o 371 □ sáhu (čís. top. 368), vinice o 3 jitrech 1018 □ sáhách (čís. top. 369), pole o 4 jitrech 800 □ sáhů (čís. top. 370), pastviště o 148 □ sáhách (čís. top. 371), což součtem činí 9 jiter 726 □ sáhů. Roku 1840 měřiči rozeznali na Žežulce 25 pozemkových parcell, a to louku o 1 jitru 280 □ sáhách (čís. 352), pastvinu o 55 □ sáhách (čís. 353), pastvinu o 20 □ sáhách (čís. 354), zahradu o 405 □ sáhách (čís. 355), pastvinu o 45 □ sáhách (čís. 356), pole o 1450 □ sáhách (čís. 357), pastvinu o 160 □ sáhách (čís. 358), vinici o 1070 □ sáhách (čís. 359), pa-

[3]) Kniha vinič. AZ Smíchov 19, fol. 488, 490.

[4]) Tamže fol. 491—495, 527 n.

[5]) Kniha vinič. AZ Smíchov 35, fol. 76—83; kniha pozemk. AZ Smíchov 31, fol. 100, 231.

[6]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 79.

stvinu o 1230 sáhách (čís. 360), pole o 400 sáhů (čís. 361), pastvinu o 35 sáhách (čís. 362), pastvinu o 375 sáhách (čís. 363), pastvinu o 190 □ sáhách (čís. 364), pole o 1 jitru 1225 □ sáhách (čís. 365), pastvinu o 220 □ sáhách (čís. 366), pole o 1000 □ sáhů (čís. 367), vinici o 350 sáhách (čís. 368), vinici o 235 sáhách (čís. 369), pole o 155 sáhách (čís. 370), pastvinu o 1 jitru 615 □ sáhách (čís. 371), pastvinu o 60 □ sáhách (čís. 372), zahradu o 135 □ sáhách (čís. 377), louku o 40 □ sáhách (čís. 378), pastvinu o 30 □ sáhách (čís. 386), cestu o 230 □ sáhách (čís. 953). Sumou měr právě uvedených jeví se 9 jiter 410 □ sáhů. Později odprodejem některé dílce usedlosti ubyly, a do nových pozemkových knih zapsán jest servitut vozní cesty. Na Žežulce vedou již od mnohých let živnost hostinskou.

262. *Usedlost Velingrovka čís. pop. 78.*

Bývalá vinice Velingrová vznikla spojením dvou menších vinic, *Běronické* a *Šopovské*, jež ve své ruce sdružil Jan Benedikt Smolík, sekretář české kanceláře a královský hofrychtář (před rokem 1659). O původu jejího názvu soudíme ze zápisu kostelní knihy Šárecké, kdež asi k roku 1708 vinice někdy Smolíkova sluje *Wendlingrovskou*. Z toho tvaru názvu je patrno, že vinice byla pojmenována po *Janu Jiřím z Wendlingen* čili Wendlingrovi, jenž měl za manželku Marii Eleonoru, dceru Jana Benedikta Smolíka.

a) *Bývalá vinice Běronická.*

Prostírala se na pozemku o $1^1/_2$ *strychu*, z něhož držitelé platili 18 grošů ročně do důchodu nejvyššího purkrabství. Od Jana Běronického, měšťana Nového města, koupil ji v roce 1645 *Jan Benedikt Smolík* za 200 kop gr.[7])

b) *Bývalá vinice Šopovská.*

Měla míry asi $7^3/_4$ *strychu*, z nichž platila se k úřadu nejvyššího purkrabství 1 kopa 34 groše ročně. Držitelem vinice do roku 1645 byl Havel Daniel Medek; načež prodal ji Pavlu Šopovi za 500 kop gr. Po Pavlu Šopovi zdědila vinici dcera jeho Marie, manželka *Jana Benedikta Smolíka.*[8])

Spojené vinice, Běronickou a Šopovskou, vzdělával Smolík, pokud byl živ. Když zemřel, obdržely je dcery jeho Marie Eleonora, manželka Jana Jiřího z Wendlingen, a Theodora Paciencie, manželka Vojtěcha Bořivoje rytíře Turka ze Šturmfeldu. Díl náležitý Marii Eleonoře připadl potom dceři její Marii Benediktě, provdané Leveneurové z Grün-

[7]) Kniha vinic AZ Smichov 19, fol. 478.
[8]) Tamže fol. 477.

wallu, jež po čase darovala jej své dceři Theodoře Johance. Téže slečně Theodoře Johance dostalo se darem druhého dílu vinice od pratety její Theodory Paciencie, tehda již manželky Kazimíra Ferdinanda hraběte z Kuperwaldu. I podrževši ona vinici Velingrovou do roku 1715, postoupila ji pak svému bratru Františku Kazimíru Leveneurovi z Grünwallu. Dalším majitelem toho statečku v letech 1734—1763 byl Jan František Leveneur, bratr Františka Kazimíra.[9])

Po pohromách vzešlých z války o Rakouské dědictví a z války sedmileté rytíř Leveneur prodal Velingrovku *s domem* a vším příslušenstvím Jakubu Jarošovi, sedláku z Bohnic, za 400 zl. R. (r. 1763). Jakuba toho přežila manželka jeho Dorota a provdavši se znovu za Jana Novotného, řídila hospodářství až do své smrti r. 1795. Zatím dcera její Anna Jarošová pojala za muže Václava Seidla, jenž vzal na sebe spokojiti ostatní dědice a ujal grunt po tchyni. Jeho syn Václav Seidl (r. 1832—1865)[10]) prodal Velingrovku Janu Nackovi a manželce jeho Amálii r. 1865. Nynější majitelé JUDr. Jan Nack a Amalie Payerová zdědili usedlost po rodičích v letech 1894—1900.[11])

Podle staré konskripce dům na Velingrovce měl číslo 31. K němu v roce 1784 náležela zahrada o 499 □ sáhách (čís. top. 325), pole o 2 jitrech 1183 □ sáhách (čís. top. 365), skála neužitečná a neměřená (čís. top. 366) a pastviště o 147⅜ □ sáhu (čís. top. 367). Ve stabilním katastru z r. 1840 počítá se při Velingrovce 9 pozemkových parcell, a to pastvina o 140 □ sáhách (čís. 373), pole o 910 □ sáhách (čís. 374), zahrada o 395 □ sáhách (čís. 375), lado o 45 □ sáhách (čís. 382), pole o 1 jitru 25 □ sáhách (čís. 383), pastvina o 1545 □ sáhách (čís. 384), pole o 420 □ sáhách (čís. 385), pole o 1 jitru 275 □ sáhách (čís. 387), pastvina o 150 □ sáhách (čís. 388). Celková míra pozemků činila tudíž 4 jitra 705 □ sáhů.

V nových pozemkových knihách zapsán je na usedlosti servitut vozní cesty.

263. *Usedlost Pulkrábka čís. pop. 77.*

Z vinice Pulkrábky, jež byla majetkem Michala Vitmana, měšťana Nového města,[12]) dáván byl roční plat 1 kopy 33 grošů k úřadu nejvyššího purkrabství. Když Vitman pro účastenství v českém povstání odsouzen byl hrdla a statku (r. 1621), vinice jeho zmocnil se nejvyšší purkrabí pan Adam ze Šternberka. Naproti tomu uznala císařská likvidační komise, že díl jmění Michala Vitmana má připadnouti synům jeho Pavlovi a Janovi, i ukázala zejména na jistiny, které nebožtík měl za

[9]) Knihy vinič. AZ Smíchov 19, fol. 477; 35, fol. 66.

[10]) Knihy vinič. AZ Smíchov 35, fol. 66; knihy pozemk. AZ Smíchov 24, fol. 233; 30, fol. 224.

[11]) Kniha pozemk. SO Smíchovského, vložka 78.

[12]) Viz v prvém díle na str. 457 n.

obcí Rakovnickou a obcí Litoměřickou, a na vinici Šáreckou. Nejvyšší purkrabí smluvil se tedy s řečenými bratry, že jim vinici postoupí, ale za výkupné 700 kop gr.[13])

Z dalších majitelů vinice je nám znám Jan Kober z Kobersberka. Když on v roce 1650 zemřel, zdědila vinici vdova jeho Anna Alžběta, rozená Čejková z Olbramovic, do spolku s dětmi Kobrovými; i držela ji do r. 1659, kdy již byla znovu provdána a měla příjmení Neumanová. V tom létě přikročivši ke zcizení vinice, prodala ji Václavu Kristmanovi, kotláři a měšťanu Starého města, za 524 zl. Na doslech o tom, že trh byl vykonán, přihlásila se správa karmelitského kláštera u sv. Havla ve Starém městě, připomínajíc svůj pohledavek 500 zl., které Jan Kober u ní vydlužil. I bylo smluveno, že kapitál 500 zl. zůstane pojištěn na vinici Kristmanově, a úrokem z něho že bude 7 věder vína.[14]) Dobře-li rozumíme stručným zmínkám o věci, dotčený peníz 500 zl. pocházel z odkazu Jiřího Fišera (r. 1642) a byl hned zpředu ustanoven na zákup vinného důchodu pro klášter.

Na zápise o trhu, sjednaném v roce 1659, přestávají zprávy o vinici Kristmanově a místo nich přicházejí jen úsečné napovědi. V soupise vinic z roku 1673 dává se jí název Kotlářová; z čehož soudíme, že tehda ještě byla majetkem téhož Václava Kristmana kotláře. Avšak o tři léta později praví se o ní: »vinice někdy Kobrovská a již *JExc. nejvyššímu panu purkrabí připadlá*.[15]) Jak anebo proč soukromému držiteli propadla a pozemkové vrchnosti připadla, odnikud nezvídáme. Ježto v letech 1651—1685 nejvyšším purkrabím Pražským byl Bernard Ignác hrabě z Martinic, jeho rozhodnutím se stalo, že vinice nepřišla již na prodej, nýbrž byla obrána za vinohrad panský. Tou příčinou zjednala si jméno vinice purkrabské čili *Pulkrabky*. Závazek vydávati z ní ročně 7 věder vína karmelitánům u sv. Havla trval i potom.

V Josefském katastru součástky Pulkrábky popisují se takto: dům vinaře nejvyššího purkrabství číslo 30 (čís. top. 320), zahrada o 80 □ sáhách (čís. top. 321), louka o 1350 □ sáhách (čís. top. 322), panská vinice o 2 jitrech 639 □ sáhách (čís. top. 363), pole o 3 jitrech 1112 □ sáhách (čís. top. 364). Při novém změřování pozemků v roce 1840 bylo na bývalé vinici shledáno 15 parcell, a to pastvina o 195 □ sáhách (čís. 389), pole o 700 □ sáhů (čís. 390), pastvina o 120 □ sáhách (čís. 391), vinice o 1 jitru 1120 □ sáhách (čís. 392), pastvina o 75 □ sáhách (čís. 393), pastvina o 20 □ sáhách (čís. 394), pole o 505 □ sáhách (čís. 395), zahrada o 340 □ sáhách (čís. 396), pole o 290 □ sáhách (čís. 397), pole o 2 jitrech 140 □ sáhách (čís. 398), pastvina o 20 □ sáhách (čís. 399), zahrada o 400 □ sáhů (čís. 400), louka o 1500 □ sáhů (čís. 401), louka

[13]) *Bílek*, Dějiny konfiskací str. 881.
[14]) Knihy vinič. AZ Smíchov 19, fol. 46, 476; 35, fol. 63.
[15]) Kniha vinič. AZ Smíchov 19, fol. 472.

o 25 □ sáhách (čís. 402), cesta o 80 □ sáhách (čís. 954). Celková míra jejich činila 6 jiter 730 □ sáhů.

Po zrušení nejvyššího purkrabství Pulkrábka stala se *statkem zemským* a byla od zemského výboru prodána Vojtěchu Novotnému (r. 1870). Po něm v roce 1881 zdědil ji syn Antonín Novotný. Dalšími držiteli téže usedlosti byli Felix Hálek (r. 1884—1903), Jana Hálková (r. 1903 až 1904), Josef Pluskal (od roku 1904),[16]) Vladimír Pluskal (r. 1916).

264. *Usedlost Okolka čís. pop. 76.*

Vinice Okolka byla částkou vinice Koberky, o jejímž založení podána jest zpráva v prvém díle tohoto spisu. Když majitel Koberky Kryštof Kober z Kobersberka, měšťan Menšího města,[17]) pro účastenství ve vzpouře proti králi Ferdinandovi II. propadl hrdlo a statek (r. 1621), vdova jeho Anežka chtějíc zachovati si vinici Šáreckou a viničku položenou na Bábě, splatila královské komoře 382 kopy gr., to jest polovici trhových peněz, za něž se svým manželem vinice ty koupila. Potom v roce 1627 postoupila díl svého statku oceněný ve 3600 kop gr. míš. dětem, Adamu Kobrovi, Janu Kobrovi a Kateřině Kormošové, aby zatím, pokud ona je na živu, zbožím tím vládly a teprv po její smrti se rozdělili; při čemž užívatelem vinice Šárecké ustanoven byl Adam Kober. Řečení »tři páni consortes« r. 1630 mezi sebou takto se snesli: »Poněvadž se praví, že by vinice Šárecká dražeji, nežli sobě pan Adam Khober na ní pojištěno má, státi měla, tedy aby, dá-li Pán Bůh, když bude po vína sbírání tohoto léta, tu všickni společně túž vinici na společný náklad dali šacovati, a kdyby přes těch 1200 kop míš., jako s lepšením a s oprávkou jak vinice též *lisu* i jiného spravedlivě vynaloženého nákladu vejše šacována býti měla, tehdy přebíhající suma na tři díly rozděliti se má.«[18])

Dalším majitelem Koberky, nevíme však od kterého léta, byl Adam Jaroslav rytíř Loubský z Lub. Jeho činem z roku 1652 vinice byla rozdělena. Prodal totiž Loubský 2 strychy vinice po východní straně Šimonu Prosickému, ostatní pak díl v míře, jak se tehda počítalo $7^3/_4$ *strychu* postoupil trhem *Vilému Jindřichu rytíři Odkolkovi z Újezdce.* Tento druhý díl, čili potomní vinice *Okolka* (Odkolka), skládal se ze dvou kusů, jež jen úzkou šíjí souvisely, z vinohradu štípeného na stráni a s pole ležícího na rovině po severní straně. Roční plat z vinice Okolky, za niž nový majitel dal 1500 zl., činil 1 kopu 33 groše a byl důchodem úřadu nejvyššího purkrabství.[19])

Rytíř Vilém Jindřich Odkolek, JMCské rada a soudce komorní a dvorský, užíval vinice a *domu* na vinici zbudovaného a k letnímu po-

[16]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 77.
[17]) Viz v prvém díle na str. 459.
[18]) Kniha vinič. AMP 2021, fol. 199 n., 257 n.
[19]) Kniha vinič. AZ Smíchov 19, fol. 469.

bytu upraveného do roku 1665, kdy pronajal je hraběnce Dorotě Františce Ryvarové, rozené Belvicové z Nostic. Potom r. 1670 daroval vinici své vnučce Františce Saloméně Odkolkové. Však otec řečené Františky Saloměny Rudolf Jindřich Odkolek vzpečuje se nákladu, jakého vinice potřebovala, prodal ji Kryštofu Karlu hraběti Přehořovskému z Kvasejovic za 1000 zl. (r. 1673).[20])

V době potom příští majiteli Okolky byli: František Karel hrabě Přehořovský, syn a dědic Kryštofa Karla (r. 1699—1707), Martin Coelestin Ryba, lékárník a měšťan Menšího města (r. 1707—1723), Anna Magdaléna Baltrámová, dcera Martina Coelestina Ryby (r. 1723—1725), Arnošt hrabě ze Schrattenbachu, opat kláštera Emauzského (od r. 1725), Maximilián Bach, opat téhož kláštera (do r. 1739), Václav Krčínský, sakristán metropolitního chrámu sv. Víta a apoštolský protonotář (roku 1739—1745), František Šafránek, měšťan Hradčanský (r. 1745).[21]) Jak dlením času klesla cena reality, domu s pozemkem k němu přiléhajícím v míře 334 *a*, poznati lze z toho, že tři majetníci posléze řečení prodávali ji za 300—400 zl.

Od Františka Šafránka koupil Okolku Martin Malý, proboštský poddaný (r. 1745). Jemu povedlo se dobýti nazpět větší díl trhového peníze; neboť v roce 1758 *odprodal pole* o $6^1/_4$ výsevkového strychu Václavu Ekhartovi za 250 zl. Jaksi v náhradu *přikoupil zahrádku* od obce Lysolejské, ne sic za veliký peníz (30 zl.), ale na závazek nemalého ročního platu k téže obci (1 zl. 30 kr.). Protože nebylo dobré cesty k poli, které po Ekhartovi držel Podbabský mlynář Václav Slavík, leč po kraji vinice Okolky, Martin Malý r. 1774 prodal Slavíkovi pozemek k cestě příležitý za 50 zl. Když zemřel, přáli si děti jeho, aby usedlost byla vydána v dražbu, po níž ztržil ji Jan Miňovský r. 1782.[22]) Za nového hospodáře dálo se měření pozemků pro Josefský katastr. Přitom bylo shledáno, že k domu čís. pop. 29 náleží zahrada o $167^4/_6$ sáhů (čís. top. 319), pole o 2 jitrech 928 □ sáhách (čís. top. 360), vinička o 27 □ sáhách (čís. top. 361) a vinice o $618^3/_6$ □ sáhu (čís. top. 362).

Po Janu Miňovském v držení Okolky vystřídali se Matěj Beránek, pastorek téhož Jana (r. 1807—1828), Matěj Beránek, syn Matějův (roku 1828—1852). Josef Kraml (od r. 1852),[23]) Josef Koutecký (r. 1881—1884), Terezie Poddubecká (r. 1884—1887), Antonín Jelínek (roku 1887—1899), Antonín Skuček (r. 1899—1904), Josef Sakař (od r. 1904),[24]) Josef Suchánek (r. 1916).

---

[20]) Tamže fol. 471 nn.

[21]) Knihy vinič. AZ Smíchov 19, fol. 474, 485, 486; 35, fol. 53.

[22]) Kniha vinič. AZ Smíchov 35, fol. 53 nn., kniha pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 111, 209.

[23]) Kniha vinič. AZ Smíchov 35, fol. 58; knihy pozemk. AZ Smíchov 31, fol. 61, 213; 30, fol. 347.

[24]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 76.

Pozemková oblast usedlosti, o níž jednáme, skládala se v r. 1840 z pole o 85 □ sáhách (čís. 407), zahrady o 160 □ sáhách (čís. 408), zahrady o 205 □ sáhách (čís. 409), pole o 1465 □ sáhách (čís. 410), vinice o 25 □ sáhách (čís. 411), pole o 965 □ sáhách (čís. 412), pastviny o 85 □ sáhách (čís. 413), pastviny o 105 □ sáhách (čís. 414), pole o 185 □ sáhách (čís. 415), pastviny o 45 □ sáhách (čís. 416), pastviny o 25 □ sáhách (čís. 417), vinice o 170 □ sáhách (čís. 418), pole o 900 □ sáhů (čís. 419), pastviny o 15 □ sáhách (čís 420), zahrádky o 15 □ sáhách (čís. 421), pole o 65 □ sáhách (čís. 422), pastviny o 30 □ sáhách (čís. 423), vinice o 155 □ sáhách (čís. 424), pastviny o 365 □ sáhách (čís. 425), pole o 135 □ sáhách (čís. 426), pole o 75 □ sáhách (čís. 427), pole o 100 □ sáhů (čís. 428), pastviny o 70 □ sáhách (čís. 429) a cesty o 145 □ sáhách (čís. 955), tak že míra její byla 3 jitra 790 □ sáhů.

265. *Usedlost čís. pop. 75.*

Základem usedlosti byly 2 *strychy* pozemku, jež v roce 1652 Adam Jaroslav rytíř Loubský z Lub odprodal Šimonu Prosickému od své vinice Koberky. Jak se podobá, Prosický byl vinařem u Loubského a měl již prve *kus loučky* pod vinicí Keclovkou, osazený vrbovím, z něhož dával 12 grošů ročního platu k úřadu nejvyššího purkrabství. Na pozemku, jejž získal koupí od rytíře Loubského, vystavěl *domek* a zavedl hospodářství. Byl pak dvakráte ženat a dvakráte pořizoval o svém majetku pro případ smrti. V prvém kšaftu poručil svým synům z prvého manželství po 5 zl., ve druhém (z roku 1677) zrušil ty legáty pro neposlušnost jejich čekatelů a »obrátil peníze k záduší kostela sv. Gotharta ve vsi Bubenči, totiž 7 zl. k záduší a 3 zl. na světlo«. O vinici ustanovil, aby po jeho smrti řídila ji manželka jeho Alžběta, a po její smrti by dědicem byl syn její Jan Prosický.[25])

V roce 1689 od »dědiců Prosických« koupil vinici Vilém Tichý, měšťan Starého města, za 170 zl. S ním potom směnu učinil Jan Eliáš Braunschmied, přísežný zemský prokurátor a měšťan Nového města, postoupiv mu vinici Maxmiliánku a přijav od něho vinici někdy Prosickou, jež jinak slula Skalecká (r. 1696). Když nový držitel požádal o zápis směny do vinične knihy purkrabské, bylo s ním na úřadě smluveno, že ročním platem z vinice Skalecké bude 1 kopa gr.[26])

Po Braunschmiedovi zdědily vinici jeho děti, z nichž Marie Magdaléna i za ostatní podílníky prodala ji Lidmile, dceři Daniele Ovsa, měšťana Starého města, r. 1699. Táž Lidmila, provdaná potom Korbelová, poručila vinici svému synu Germanovi (před rokem 1717); načež dalšími majiteli jejími byli Jiří Tůma, sedlák v Lysolejích (r. 1717 až 1724), Jan Malý proboštský poddaný (od r. 1724), Kateřina, dcera Jana

[25]) Kniha vinič. AZ Smichov 19, fol. 462.
[26]) Tamže fol. 465, 507.

Malého, manželka Václava Hrdiny (r. 1766—1797), Jiří Hrdina, syn Václavův (r. 1797—1803), Josef Koranda (r. 1803—1839), Václav Kubr (r. 1839—1845), Václav Král (r. 1845—1871),[27]) Václav Král a dcera jeho Alžběta Čadská (r. 1871—1890), Alžběta Čadská (od roku 1890).[28])

Dům na bývalé vinici Skalecké měl zprvu číslo popisné 27. V roce 1784 příslušela k němu zahrada o $975^3/_6$ sáhu (čís. top. 316) a pole o $1088^2/_6$ sáhu (čís. top. 317), kteréžto pozemky v r. 1840 třídily se v pole o 885 sáhách (čís. 446), vinici o 190 sáhách (čís. 447), zahrada o 190 sáhách (čís. 448), pole o 445 sáhách (čís. 449), pole o 90 sáhách (čís. 450), zahrádku o 65 sáhách (čís. 451) a pole o 130 sáhách (čís. 452).

266. *Dům čís. pop. 73 (na Keclovce).*

Ve vrchu nad nynějšími domy čís. pop. 74, 73, 72 a 71 prostírala se vinice, kterou po dávném majiteli Matěji Keclovi, měšťanu Starého města, zoveme Keclovkou. Staří říkali jí vinice »pod hřebenem«. Ježto pozemek její kladl se na roveň 2 *strychům*, bylo platiti z něho do purkrabství 24 grošů ročně. Od Matěje Kecla r. 1647 koupil vinici Daniel Houška za 200 kop gr. míš. Byv pak po 40 let jejím držitelem, zůstavil ji svému synu Danieli Houškovi měšťanu Starého města. Roku 1709 Houška mladší prodal vinici s *lisem* Terezii, dceři někdy Marka Roháčka, mlynáře v Menším městě,[29]) jež o nějaký čas později pojala za muže Jana Rachlice, obchodníka a měšťana téhož města. S ní v roce 1726 smluvil se Václav Suchoradský, chalupník v Podbabě, o směnu pozemků toho způsobu, že postoupí on paní Rachlicové 5 strychu polností v Sedlci a přijme za to vinici Keclovku s lisem; což, jak došlo svolení od vrchnosti, skutkem naplnil.[30])

Směna právě řečená byla na prospěch obou stran; neboť paní Rachlicová jsouc držitelkou usedlosti v Sedlci, mohla pole, jež tam získala, vhodně vzdělávati; kdežto Suchoradskému připadl pozemek přiléhající téměř k jeho chalupě. Jaký úmysl měl on v příčině vinice Keclovky, je z toho patrno, že rozvrhl ji ve tři díly a po díle odevzdal svým dcerám. Z nich Veruna, manželka Jana Prosického, obdržela jižní díl s lisem čili domem, označeným později číslem 26 a ještě později číslem 73. Po její smrti r. 1755 dům a vinička zapsány byly do knih jako majetek Jana Prosického a jeho synů Matěje a Jana. Když pak Jan Prosický podruhé se oženil, vystavěl vedle domu čís. pop. 26 domek o třech světnicích (nyn. čís. pop. 74) a ustanovil, aby domek ten po jeho smrti byl majetkem jeho dětí z druhého manželství a matky jejich Anny. V držení domu čís. pop. 26

---

[27]) Knihy vinič. AZ Smíchov 19, fol. 465 n.; 35, fol. 45; knihy pozemk. AZ Smíchov 8, fol. 15; 24, fol. 286; 25, fol. 44, 198; 31, fol. 471; 30 fol. 196.

[28]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 75.

[29]) Kniha vinič. AZ Smíchov 19, fol. 456 n.

[30]) Knika pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 248.

a zahrady vešel pak syn Matěj z prvního manželství (před rokem 1784). Za něho předsevzaté měření ukázalo, že zahrada drží $479^1/_6$ □ sáhu země. Týž Matěj Prosický byl držitelem domu ještě v roce 1803.[31])

Zápisu o dalších majitelích jsme nenašli ani ve starých pozemkových knihách ani v knihovních extraktech. Podle stabilního katastru dům čís. pop. 73 v roce 1840 náležel Martinu Prosickému a měl příslušenstvím viničku o 10 □ sáhách (čís. 443), pole o 275 □ sáhách (čís. 444), pastvinu o 375 □ sáhách (čís. 445) a zahrádku 30 □ sáhách (čís. 460). V nových pozemkových knihách uvedeni jsou vlastníky jeho František Klempíř (r. 1866—1886), Jakub Klempíř a Marie Klempířová (od roku 1886).[32])

267. *Dům čís. pop. 74.*

O vzniku domu čís. pop. 74 pověděli jsme v předchozím odstavci. Zakladatel Jan Prosický poručil dvě třetiny domu svým synům z druhého manželství, Janovi a Václavovi, a třetinu matce jejich Anně, však s dopovědí, že po smrti Anniné třetina její připadne nazpět ke gruntu, to jest majiteli domu čís. pop. 73. Když potom Anna Prosická zemřela, Matěj Prosický, majitel domu čís. pop. 73, prodal bývalý díl její svému bratru Janovi r. 1803.[33]) V držení toho dílu vešel pak Jakub Klempíř.

Druhá třetina domu čís. pop. 74 náležela v roce 1808 Matěji Prosickému, od něhož v témž létě koupil ji Jakub Klempíř.

Třetí třetina domu čís. pop. 74 byla majetkem Josefa Prosického do roku 1811, kdy ujal ji od něho trhem Jakub Klempíř.[34])

Nástupci Jakuba Klempíře v držení domu byli František Klempíř (r. 1857—1886), Václav Klempíř (r. 1886), Václav Kraus (od roku 1886).[35])

268. *Dům čís. pop. 72.*

Václav Suchoradský, držitel vinice Keclovky (viz odst. 266), věnoval dceři své Marianě, provdané Kuželkové, díl vinice v míře $1^1/_2$ věrtele (před rokem 1737). Při zápisu do knih r. 1755 podíl ten oceněn byl ve 20 zl., a majitelce uloženo, aby platila ročně 6 kr. na pomoc držiteli chalupy čís. pop. 10 v jeho platební povinnosti. Řečená chalupa náležela totiž Janu Suchoradskému, synu a dědici Václava Suchoradského, a v roční plat z ní, vycházející k úřadu nejvyššího purkrabství, zahrnut byl i plat z bývalé vinice Keclovky.[36])

---

[31]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 245; kniha vinič. AZ Smíchov 35, fol. 237; kniha pozemk. AZ Smíchov 25, fol. 136.

[32]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 73.

[33]) Kniha vinič. AZ Smíchov 35, fol. 237; kniha pozemk. AZ Smíchov 25, fol. 136.

[34]) Tamže.

[35]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 74.

[36]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 18, fol. 242, 251.

Kdo po Marianě Kuželkové držel pozemek svrchu dotčený, o tom zápisu jsme nesledali. Podle Josefského katastru zdá se, že to byl Jakub Podhorský, jehož majetkem klade se zahrada o 405 sáhách (čís. top. 312 b), ač pozdější písemnosti přisuzují zahradu čís. top. 312 b, snad po nějaké směně, k domu čís. pop. 71. Na konci 18. století vystavěn byl buď na viničce někdy Mariany Kuželkové anebo na pozemku, za nějž viničku směnili, dům nyn. čís. pop. 72. Doba založení jeho je patrna ze starého čísla popisného 96; ale na jméno zakladatele nepovedlo se nám uhoditi. Teprve k roku 1835 přichází zápis, podle něhož Josef Blažek prodal dům čís. pop. 72 Matěji Netíkovi. Pozemek k domu příslušný skládal se z pole o 255 □ sáhách (čís. 441) a zahrady o 130 □ sáhách (čís. 442). Po Matěji Netíkovi připadl dům s jeho příslušenstvím Antonínu Netíkovi r. 1868.[37]) Nynějším majitelem toho domu je Václav Král (r. 1916).

269. *Dům čís. pop. 71.*

Václav Suchoradský, chalupník v Podbabě a majitel vinice Keclovky (viz odst. 266), dal podílem dceři své Anně, provdané Podhorské, díl vinice, na němž pak manželé Podhorští vystavěli »chaloupku«. V roce 1755 chaloupka s viničkou oceněna byla ve 40 zl., a držitelce Anně Podhorské uložena povinnost ročního pozemkového platu 6 kr.[38]) Podle soupisu pozemků z roku 1784 k domku Anny Podhorské, jenž tehda měl číslo popisné 25, náležela vinice o $197^5/_6$ □ sáhu (čís. top. 307), zahrádka »ve vrškách« o 66 □ sáhách (čís. top. 308) a pole o 100 □ sáhů (č. t. 309). Později však, nejspíše po nějaké směně o pozemky, příslušenstvím řečeného domku uváději se zahrádka o 66 sáhách (č. t. 308), zahrada o 405 sáhách (č. t. 312 b; srvn. vrchu odst. 268) a louka »Na nesetých« v katastru Lysolejském o 1 jitru 401 □ sáhu. I jakkoli domek byl založen na půdě viničné, a tudíž emfyteutní, přece po rozhodnutí stavovského výboru »nereguloval se knihami emfyteutickými«, ale na majitele jeho vložena byla povinnost konati pěší robotu 2 dni ve žních a 2 dni »v senách«.

Po Anně Podhorské v držení domu čís. pop. 71 vystřídali se Jiří Podhorský (po roce 1784), Josef Podhorský, syn Jiřího (do r. 1818), Jiří Podhorský, bratr Josefův (r. 1818—1824), jenž prodávaje dům (»chalupu chatrnou na spadnutí«) vymínil si louku »Na nesetých« za další svůj majetek, František Mašek (r. 1824—1856), Filip Lang, přebývající v Praze č. p. 543—I (r. 1856—1857), Jan Zelnický (r. 1857—1860), František Srp (r. 1860—1864),[39]) Martin Kozlík (od r. 1864), JUDr. Jindřich Šolc, advokát v Praze (r. 1880—1890), Anna Grundová (r. 1890—1904), Josefa Gettkeová (r. 1904—1909), Ladislav Pecold (od roku 1909).[40])

[37]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 72.
[38]) Kniha pozemk. AZ Smichov 18, fol. 242, 246.
[39]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 3, fol. 195—197.
[40]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 71.

V roce 1840 náleželo k domu pole o 200 □ sáhách (čís. 437), vinice o 210 □ sáhách (čís. 438), zahrádka o 70 □ sáhách (čís. 439) a cesta o 10 □ sáhách (čís. 956).

270. *Domy založené v létech 1750—1910.*

Ukončivše řeč o dvorcích a usedlostech na bývalých pozemcích emfyteutních a o usedlostech někdy poddanských, přistupujeme k popisu domků a domů založených po roce 1750. Aby popis sloužil rychlé orientaci, uvádíme domy po řadě popisných čísel, ač tím jsme připraveni o možnost znázorniti postup jejich vzniku. Ježto území Dejvicko-Šárecké je z míry rozlehlé a jen na některých místech hustěji zastavěné, ujal se zvyk rozvrhovati je pro přehled v šestero částí: I. Dejvice—Podbabu, II. Dejvice—Horní Šárku, III. Dejvice—Dolní Šárku, IV. Dejvice Staré čili Zadní, V. Dejvice u Brusky, VI. Samoty na bývalém vojenském cvičišti. Podle toho naznačujeme v nadpisech článků číslicemi I.—VI. do závorek vstavenými, ve které části je dům, k němuž pojednání se odnáší, zda v Podbabě (I) nebo v Horní Šárce (II) nebo v Dolní Šárce (III) nebo ve Starých Dejvicích (IV) neb u Brusky (V) aneb na bývalém vojenském cvičišti (VI). Také dlužno připomenouti, že domy vystavěné před rokem 1805 byly dlením času dvakráte číslovány. Prvé číslování zahájeno bylo v roce 1770 při tehdejším soupisu mužského obyvatelslva; načež pokračovalo se v označování nových domů postupnými čísly až do roku 1805. V roce posléze jmenovaném staré číslování domů bylo zavrženo, a zavedeno jest číslování nové. Poněvadž i to může vzbuditi interes, jaký způsob byl zachováván při označování domů popisnými čísly, aneb že naskytne se potřeba zvěděti, jaké číslo měl dům před rokem 1805, neváhali jsme všude, kde bylo možná, dodati i stará čili bývalá čísla domů.

Dům číslo pop. 2. (IV).[41])

V roce 1885 František Henner vystavěl dům, jemuž z úřadu dali číslo popisné 2, tehdáž uprázdněné. Nástupci Hennrovi v držení domu byli August Koucký (r. 1885—1891), Václav Maršálek (r. 1891—1903), Jakub Spurný (od roku 1903),[42]) Marie Spurná (r. 1916).

Dům čís. pop. 4. (IV).[43])

Při poplužním dvoře proboštském čís. pop. 1 probošt dr. Václav Frind dal vystavěti *dětskou opatrovnu* s kapli a příbytkem pro pěstounky (r. 1907). Budova má číslo pop. 4 a je majetkem metropolitního proboštství.

---

[41]) O *poplužním dvoře proboštském* čís. pop. 1 (IV) viz svrchu odst. 190, 192, 194. *Číslem popisným* 2 býval označen domek panského ovčáka.

[42]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 168.

[43]) *Dům čís. pop. 3* (IV) je kovárna náležitá metropolitnímu proboštství. *Číslem popisným 4* býval označen proboštský pivovar.

Zakladatel opatřiv vše, čeho potřebí, aby budova poskytla dětem, které nejsou ještě ve věku ke škole povinném, milý a užitečný útulek, otevřel jim ji v roce 1908.

Dům čís. pop. 6 (IV).[44])

Roku 1784 Tomáš Kovařík vyžádav si od své vrchnosti, probošta Františka Kazimíra Strachovského, kus pozemku, vystavěl na něm »chaloupku«, jež byla označena číslem 89. Stavení se zahrádkou ocenili ve 150 zl. Na místě ročního pozemkového platu a roboty Kovařík přijal na sebe vykonávati zdarma všecky vrchnostenské posílky do poboštských vsí Hostouně, Veltěž, Zlonína a Zlončic. Po jeho smrti vládla domkem vdova Magdaléna Kovaříková (r. 1801—1832). Další držitel Václav Kovařík, syn Tomášův, *rozdělil domek*, jenž od roku 1805 měl nové číslo popisné 6, *ve dva díly*, tak že z jednoho stavení vznikly dva domy. Prodal totiž v roce 1839 polovici domku s dílem zahrádky Františku Jiráskovi, zůstaviv sobě druhou polovici s kusem zahrádky. Kdežto pak oné polovici dostalo se popisného čísla 167, tato i nadále byla označována číslem 6.[45]) Majitelům polodomku vrchnost prominula konání posílek a uložila jim povinnost robotovati při panském dvoře po třech dnech do roka.

Václav Kovařík podržel domek čís. pop. 6 se zahrádkou o 165 □ sáhách do roku 1856. Po něm v majitelství vystřídali se Adolf Dittrich (r. 1856—1857), Vilibald Schreiber (r. 1857—1862), dr. Ervín Willigk (r. 1862—1872),[46]) Karel Bambas (r. 1872—1874), Amalie Komersová (r. 1874—1909), Václav Nápravník (od roku 1909),[47]) Rudolf Kaiser a Božena Kaisrová (r. 1916).

Dům čís. pop. 7 (IV).

Roku 1785 Josef Čermák ujav od vrchnosti své, probošta Františka Kazimíra Strachovského, kus země na staveniště, zbudoval na něm domek a štípil zahrádku. O vklad majetku toho do pozemkové knihy požádal teprve v roce 1800, kdy již jednal o prodej. I bylo mu řečené stavení čís. pop. 88 se zahrádkou úředně připsáno, a přitom poznamenáno, že držitelé domku jsou povinni platiti ročně do panského důchodu 1 zl. 10 kr. a konati robotu při dvoře Dejvickém 6 dní do roka. Po Josefu Čermákovi majiteli domku se zahrádkou v míře 275 sáhu byli Karel Mrdačka (r. 1800—1818), Magdaléna, manželka Václava Pěchoty a Barbora Černá (r. 1818—1836), František Šťastný, manžel Terezie, vnučky Václava Pěchoty, a Barbora Černá (r. 1836—1838), Barbora Černá (r. 1838), Josef

[44]) *Dům čís. pop. 5* (IV) náleží metropolitnímu proboštství.

[45]) Kniha vinič. AZ Smichov 38, fol. 232; knihy pozemk. OS Smichovského 21, fol. 98, 100; 25, fol. 28.

[46]) Kniha pozemk. OS Smichovského 25, fol. 177.

[47]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 6.

Černý, syn Barbořin (r. 18 8—1886)[48]) Rozalie Černá (r. 1886—1905), František Černý (od roku 1905),[49]) Jaroslava Černá (r. 1916).

Dům čís. pop. 8 (IV).

Roku 1788 Josef Zalužan vyžádal si od vrchnosti staveniště a založil na něm domek čís. pop. 100. Z úřadu ocenili mu stavení se zahrádkou ve 150 zl. Vedle ročního platu 1 zl. 10 kr. držitel domku měl uloženo všecky jak královské tak vrchnostenské posílky po řadě vykonávati. Později však místo poselství vzal na sebe robotovati 6 dní do roka. Po Zalužanovi majiteli domu a zahrady v míře 875 □ sáhů byli Antonie Dudková (r. 1813—1823), Václav Kunc (r. 1823), Jiří Tiebl, vrchnostenský sládek v Jenči (r. 1823—1843), Jan Marat (r. 1843—1844), Petr Ulrich (r. 1844—1845), Jana Figertová (r. 1845), Karel Thuma, přebývající v Praze čís. pop. 306—I (r. 1845), František Antonín Lechleitner, kupec v Praze čís. pop. 137—I (r. 1845—1852), Marie Krüznerová (r. 1852—1861), Aloisie Krunertová (r. 1861—1872), Šebestián Lochner (r. 1872—1881),[50]) Božena Hromádková (r. 1881—1885), Jindřich Bräuer (r. 1885—1887), Marie Richtrová (r. 1887—1904), Václav Palas, Kateřina Palasová, Josef Kolář a Josefa Kolářová (r. 1904—1910), Bohumil Heřbolt (od roku 1910).[51])

Dům čís. pop. 9 (IV).

Před rokem 1794 Jan Veit, panský ovčák, ujal od vrchnosti staveniště a zbudoval na něm domek, jemuž dali číslo popisné 85. Povinnost držitele domku byla, platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati při dvoře robotu po 6 dní. Když Jan Veit zemřel, zdědili majetek jeho synové, Josef a Matěj. Onen vykoupiv díl tohoto, prodal domek se zahrádkou v míře 195 □ sáhů Václavu Hladkému za 66 zl. R. (r. 1806). Dalšími majiteli domu byli Anna Humplová vdova, dcera Václava Hladkého (r. 1824—1836), Antonín Šícha, zeť Anny Humplové (r. 1836—1861), Anna Šichová, vdova (r. 1861—1868), Marie, manželka Josefa Krále, rozená Šichová (r. 1868—1881),[52]) Terezie Pěnkavová (r. 1881—1897), Viktorie Blechová, František Mathy, Olga Mathyová a Barbora Fialová (od roku 1897),[53]) Karolina Blechová, František Mathy, Olga Mathyová a Barbora Fialová (r. 1916).

[48]) Knihy vinič. AZ Smíchov 38, fol. 275; 37, fol. 384; knihy pozemk. OS Smíchovského 21, fol. 129; 25, fol. 15, 16, 59.

[49]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 7.

[50]) Kniha vinič. AZ Smíchov 38, fol. 234; knihy pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 494; OS Smíchovského 21, fol. 62, 66; 25, fol. 49, 58, 60 n; 63, 222 n.

[51]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 8.

[52]) Knihy pozemk. AZ Unhošť 57 před prvým očíslovaným listem; OS Smíchovského 21, fol. 74, 135; AZ Smíchov 39, fol. 409.

[53]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 9.

Dům čís. pop. 11 (III).[54])

Nový dům čís. pop. 11 náležel nejprve Františku Pospíšilovi (r. 1897—1906). Potom v majitelství vystřídali se Juliána Pospíšilová (r. 1906—1909), Anna Vedralová (od roku 1909)[55]) a Josef Kolátor (r. 1916).

Dům čís. pop. 20 (II).[56])

Dum čís. pop. 20 býval farní budovou. Vystavěl jej probošt František Kazimír Strachovský, zakladatel Šárecké fary, r. 1771. Dům nesl zprvu číslo popisné 83 a byl opatřen hospodářskými přístřešími. První farář Šárecký František Hegner založil při něm zahrádku v míře 12 sáhů (čís. top. 201). Když v roce 1892 vystavěna byla nová farní budova čís. pop. 198, patronátní úřad prodal starou faru se zahrádkou Janu Šťastnému (r. 1892).[57])

Dům čís. pop. 21 (II).

Roku 1827 probošt František Caroli založil na Šárce novou školní budovu čís. pop. 21. V ní vedle učebny byl příbytek učitelův o dvou světnicích a kuchyni. Budova sloužila svému účelu do roku 1887, kdy vystavěny jsou nynější školy Na růžku a v Dolní Šárce. Místní školní rada prodala pak starou školu se zahrádkou Václavu Suchoradskému (r. 1888). Nástupcem Václava Suchoradského v majitelství domu čís. pop. 21 jest Josef Suchoradský (od roku 1908).[58])

Dům čís. pop. 22 (II).

Po roce 1785 Matěj Vilánek získav staveniště od vrchnosti, zbudoval na něm domek, jenž byl označen číslem popisným 87. Jak víme ze spisů týkajících se výkupu z poddanských břemen, držitelé domku měli povinnost robotovati 4 dni do roka při panském dvoře. Po smrti Matěje Vilánka vdova jeho Magdaléna provdala se za Josefa Mráze a přijala jej za spolumajitele domku r. 1803. Manželé ti v roce 1810 postoupili majetek svůj dceři Marianě, manželce Jana Váchy; načež dalšími držiteli domku byli Josef Novák (r. 1838—1880),[59]) Josef Mašek (r. 1880—

[54]) O *usedlosti Hadovce čís. pop. 10* (IV) viz odst. 199. *Číslem popisným 11* bývalo označeno stavení na Pušrajbce. Srvn. odst. 199.

[55]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 216.

[56]) O *usedlosti Mydlářce čís. pop. 12* (IV) viz odst. 201, o *usedlosti Hercovce čís. pop. 13* (IV) odst. 202, o *domě čís. pop. 14* (IV) na Strakovce odst. 205, o *domě čís. pop. 15* (VI) na Hanspaulce odst. 200, o *usedlosti Kotlářce čís. pop. 16* (VI) odst. 217, o *usedlosti Špitálce čís. pop. 17* (II) odst. 216, o *usedlosti Šafránce čís. pop. 18* (II) odst. 215, o *usedlosti Fišerce čís. pop. 19* (II) odst. 219.

[57]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 199.

[58]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 21.

[59]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 527; OS Smíchovského 25, fol. 12, 18, 34, 227.

1891), František Borovička a Antonie Borovičková (od roku 1891).[60] Podle stabilního katastru náležela k domku čís. pop. 22 zahrádka v míře 20 [illegible] sáhů (čís. 638), kterou pak v roce 1882 od Josefa Maška koupila Marie Šrekrová, majitelka domu čís. pop. 103.

Dům čís. pop. 29 (I).[61]

Na blízku nynějšího domu čís. pop. 29 byla již v 18. století kovárna náležitá k usedlosti Makource. Při označování domů novými čísly v roce 1805 dostalo se jí čísla popisného 29. Potom stavbou státní dráhy kovárna, v níž pracoval nájemce-kovář, vzala za své. Tehdejší kovář František Josef Denker nechtěje pozbýti živnosti v místě, kde zdomácněl, koupil od Václava Miňovského, majitele domu čís. pop. 31 pozemek o 54[illegible] sáhách (r. 1850) a vystavěl na něm dům s kovárnou, jemuž dáno bylo číslo 29. Dalšími vlastníky toho domu byli Josefa, vdova po Františku Josefu Denkrovi, potom provdaná Řehořová (r. 1856—1858), Matěj Líkovec (r. 1858—1864), František Mikš (r. 1864—1908),[62] Emil Reiser a Robert Reiser (od roku 1908).[63]

Dům čís. pop. 32 (I).[64]

Zpráva o založení domu, jehož dějiny chceme tuto vypsati, nás nedošla. Lze však říci téměř v jistotě, že zakladatel zjednal si pozemek od majitele chalupy čís. pop. 39 a dokončil stavbu před rokem 1770, kdy již označili dům číslem popisným 15. V soupise pozemků z roku 1784 uveden jest držitel domu čís. pop. 15 a viničky při něm štípené (čís. top. 229), jež měla míry 114 [illegible] sáhů, Matěj Šmaha, zedník. V témž roce majetník právě jmenovaný utrpěl velikou škodu, neboť jeho dům dne 28. února »skrze kvalt a potopení vody z gruntu byl vyvrácen«. Aby mohl vystavěti dům na místě bezpečnějším, koupil on kus viničky od dědiců Matěje Suchoradského, jímž náležela chalupa čís. pop. 39, a zavázal se platiti z něho 12 kr. ročně na pomoc v jejich ročním platě 1 zlatého 6 krejcarů. Přizískav pak dvě viničky nebo zahrádky Urbanovské (srov. popis domu čís. pop. 33), postoupil dům s těmi pozemky dceři své Barboře, manželce Františka Holého, krejčího, r. 1820.[65] Podle

---

[60]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 22.

[61]) O *domech čís. pop. 23* (II) a *24* (II) viz odst. 214, o *usedlosti Santince čís. pop. 25* (VI) odst. 223, o *usedlosti Julisce čís. pop. 26* (I) odst. 222, o *usedlosti Šťáhlavce čís. pop. 27* (I) odst. 221, o *domě Patance čís. pop. 28* (I) odst. 229.

[62]) Kniha pozemk. OS Smíchovského 25, fol. 140, 179 n.

[63]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 29.

[64]) *O usedlosti Makource* (Majorce) *čís. pop. 30* (I) viz odst. 230, *o domě čís. pop. 31* (I) odst. 231.

[65]) Kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 358; kniha pozemk. OS Smíchovského 21, fol. 38.

stabilního katastru náležely k domu čís. pop. 32 tři viničky v úhrnné míře 310 sáhů (čís. 511—516) a cesta o 15 sáhách (čís. 961).

Po Barboře Holé prve řečené zdědily dům děti její Václav, Františka, manželka Josefa Hanzlíka, a Marie do spolku s otcem Františkem Holým (před rokem 1833). V letech 1834—1842 dílčími majiteli jeho byli Václav Holý, Josef Hanzlík, Marie Neduchová, rozená Holá a Vilém Tischer, správce v Chotči. Další držitel Václav Holý, syn Františkův, *odprodal pozemek* v míře asi 90 sahů Leopoldu Šťastnému (r. 1842) a musil v roce 1846 i domek i díl zahrádky v míře 49·9 □ sáhů postoupiti ke stavbě státní dráhy.[66]) Na pozemku, kterýž mu zbyl, *zbudoval* pak *nový dům* čís. pop. 32, upravený v *hostinec* (r. 1847), v jehož držení vystřídali se Václav Fuchs (r. 1857—1869), Václav Herout, zeť Václava Fuchse (r. 1869—1873), Jan Tůma (r. 1873—1877),[67]) Jan Tuma a Josef Zpěváček (r. 1877—1879), Josef Zpěváček (r. 1879—1883), František Zpěváček (r. 1883—1889), Karel Zpěváček (r. 1889—1904), Karel Zpěváček, Růžena Zpěváčková, Rozálie Zpěváčková, Gustav Libra a Marie Librová (r. 1904—1911),[68]) Josef Vyhnal (od roku 1911), Josef Fiedler (r. 1916).

Dům čís. pop. 33 (I).

Matěj Suchoradský, chalupník v Podbabě, vystavěl pod svou vinicí u vody domek a propůjčil ho za příbytek svým dcerám Kateřině a Dorotě, když šly za muže. Čině pak pořízení o svém majetku, poručil jižní polovici domku s viničkou nad ní ležící Kateřině a manželu jejímu Tomáši Urbanovi, severní polovici domku též s viničkou nad ní ležící Dorotě a manželu jejímu Matěji Mrvovi. Při konskripci v roce 1770 byla jižní polovice domku označena číslem 18, kdežto severní polovici dostalo se čísla 19. V ten čas Matěj Mrva dal si polovici domku zapsati do pozemkové knihy, i přijal na sebe místo platu konati panské posílky zdarma a robotovati 4 dni do roka.[69]) Zápisu druhé polovice domku, totiž Urbanovy, jsme v knihách neshledali.

Roku 1784 manželé Mrvovi »jsouce bez dědiců a tuze staří«, prodali svou polovici domku s viničkou Matěji Šmahovi, zedníku, za 170 zl. Nový majitel koupil pak i druhou polovici domku od Jana Urbana, syna Tomášova, za 120 zl. (r. 1792).[70]) Podle soupisu pozemku z roku 1784 náležely k domku tři zahrádky, jedna o 39 sáhách (čís. top. 235), druhá o 33 sáhách (čís. top. 238), třetí o 24 sáhách (čís. top. 237), a viníčka o 31 sáhu (čís. top. 231). *Zahrádku* čís. top. 238 a *viníčku* čís. top. 231 Šmaha *od domku oddělil* a přidal je ke své druhé chalupě, jež měla číslo popisné 15 (nyní čís. pop. 32). Jeho povinnost vzhledem

[66]) Knihy pozemk. OS Smíchovského 21, fol. 117; 25, fol. 33, 34, 40, 70, 94.
[67]) Knihy pozemk. OS Smíchovského 25, fol. 221 n.; AZ Smíchov 39, fol. 435.
[68]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 32.
[69]) Kniha viníc. AZ Smíchov 37, fol. 348, 356.
[70]) Tamže fol. 357, 365.

k domku byla »s každý půle 4 dni pěší, následovně každoročně osum dní roboty v čas žní při Dejvitzkém dvoře se statečnou osobou vybejvati.«

Když v roce 1805 dála se nová konskripce domů, domek čís. pop. 18 a 19 opatřen byl číslem 33. Šmaha podržel domek do r. 1819; načež prodal jej Václavu Červenkovi, kramáři. Z vule nového majitele došlo opět k *rozdělení domu na dvé*. Červenka totiž provdav dceru svou Magdalénu za Jana Černého, v roce 1832 postoupil mladým manželům polovici domu se zahrádkou čís. top. 237.[71]) Tato polovice byla zprvu značena číslem popisným 33 *b*) a teprv při zakládání nových knih pozemkových, když druhé polovici domu dali číslo popisné 163, zjednala si číslo 33.

Po Janu Černém a manželce jeho Magdaléně v držení domu čís. pop. 33 vystřídali se Josef Král, manžel Marie, dcery Jana Černého (r. 1844—1848), Jan Černý (od r. 1848), Marie Králová, rozená Černá, a její sourozenci (r. 1854—1856), Anna Hladíková (r. 1856), Anna Šturmová (r. 1856—1859), Lidmila Novotná, potom provdaná Rabochová (r. 1859—1895),[72]) Josef Havlín (r. 1895—1903), Anna Novoveská (od r. 1903),[73]) Marie Styszková (r. 1916).

Dům čís. pop. 34 (I).[74])

V roce 1863 Antonín Hlaváček koupil od Františka Luňáčka, majitele domu čís. pop. 114, kus pozemku, náležitého někdy k usedlosti Makource, v míře 160 □ sáhů a zbudoval na něm dům, jemuž dostalo se čísla popisného 34, tehdáž uprázdněného. Dalšími vlastníky toho domu byli Magdaléna Hlaváčková (r. 1879—1900), Antonín Hlaváček (r. 1900 až 1903), František Hlaváček a Františka Hlaváčková (od roku 1903),[75]) Bedřich Koutecký a Marie Koutecká (r. 1916).

Dům čís. pop. 37 (I).[76])

Roku 1789 Tomáš Dvořák prodávaje svou chalupu (nyní č. pop. 36) Josefu Korandovi, vymínil si, že zůstane majitelem třetího dílu zahrady, k chalupě příslušné, a že bude směti pozemek ten buď prodati nebo darovati nebo odkázati. Ježto zahrada měla míry 562 □ sáhy, díl Dvořákův činil $187^1/_3$ □ sáhu. K úmluvě stran, pokud se týkala zahrady, dala souhlas vrchnost, uloživši Dvořákovi, aby z dílu zahrady platil třetinu toho, co platil z chalupy, kdežto Korandovi třetina ročního platu

---

[71]) Kniha pozemk. OS Smíchovského 21, fol. 27 n., 95.

[72]) Kniha pozemk. OS Smíchovského 25, fol. 50, 120, 159, 165.

[73]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 33.

[74]) *Číslem popisným 34* býval označen Podbabský hostinec, jenž stavbou dráhy vzal za své. Srv. odst. 245.

[75]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 34.

[76]) O *domě čís. pop. 35* (I) viz odst. 246, o *domě čís. pop. 36* (I) odst. 247.

byla slevena. Brzy potom Tomáš Dvořák postoupil pozemek svému synu Janovi, jenž zbudoval na něm domek (před rokem 1793). Z úřadu oceníli nový domek, označený číslem popisným 97, i se zahrádkou ve 150 zl. Platební povinnost zůstala, jaká byla z pozemku, to jest 4 kr. pozemkového platu a 1 zl. 10 kr. výkupného a roboty.[77])

Jan Dvořák měl dva syny, Jana a Josefa. K jejich živnosti přispěl tím, že Janovi postoupil kus zahrádky, aby měl kde vystavěti bydliště (r. 1803), a Josefovi zůstavil domek (nyn. čís. pop. 37) s ostatkem zahrádky. Josef Dvořák právě řečený byl pak držitelem domku v letech 1818—1929. Po jeho smrti domek připadl z polovice vdově Kateřině, z polovice synu Janovi. Když i syn Jan zemřel, polovinu jeho polovice domku zdědila matka, vdova Kateřina, a druhou polovinu zdědili bratři a sestry nebožtíka Josefa Dvořáka. Z nich Rozálie, manželka Tomáše Chumana, vykoupivši podíly svých spoludědiců, ujala polovici domku r. 1832.[78]) Této polovici domku zůstaveno jest číslo popisné 37, kdežto druhé polovici dostalo se popisného čísla 160. Podle stabilního katastru z r. 1840 zahrádka při domku čís. pop. 37 zabírala 215 □ sáhů (č. 482).

Po Rozálii Chumanové v držení domu čís. pop. 37 vystřídali se: Tomáš Chuman, někdy manžel Rozáliin (r. 1860—1861), František Nový (r. 1861—1863), František Klempíř (r. 1863—1870), Josef Dejmalík (r. 1870—1873), Václav Červenka (r. 1873—1909),[79]) Bohumil Červenka (od roku 1909).[80])

Dům čís. pop. 38 (I).

Roku 1803 Jan Dvořák vystavěl domek na pozemku, jehož díl byl mu propůjčen od otce Jana Dvořáka, majitele domku čís pop. 37, díl pak postoupen od Jana Suchoradského, držitele chalupy čís. pop. 39. Novému domku dali z úřadu číslo popisné 98. Ježto domek byl obklopen cizími zahradami, pohnula vrchnost majitele jejich, aby propůjčili Janu Dvořákovi městiště na ochoz vůkol stavení a volný přístup k němu; kdežto Dvořákovi uložila, aby opatřil cestu šrankami[81]), a zakázala mu chovati drůbež neb dobytek i nejmenší. Roční plat držitele domku činil 1 zl. 10 kr. Po Janu Dvořákovi vládl domkem syn Jan Dvořák (roku 1837—1858); načež dalšími jeho vlastníky byli Josef Janoušek (r. 1858 až 1885),[81]) František Janoušek (r. 1885—1897), Aloisie Janoušková (r. 1897—1901), Matěj Černý a Marie Černá (od r. 1901).[82])

---

[77]) Kniha viníč. AZ Smichov 37, fol. 311, 314.

[78]) Knihy pozemk. AZ Smichov 39, fol. 517; OS Smichovského 21, fol. 91, 94.

[79]) Kniha pozemk. OS Smichovského 25, fol. 229.

[80]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 37.

[81]) Knihy pozemk. AZ Smichov 39, fol. 529; OS Smichovského 25, fol. 5, 199

[82]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 38.

Dům čís. pop. 41 (III.)[83])

O založení domu čís. pop. 41 aneb, ať řekneme správněji, domu, jehož rozdělením vznikly nynější domy čís pop. 41 a 159, zpráva nás nedošla. První nám známý majitel Matěj Malý zemřel před rokem 1770, zůstaviv dva syny, Matěje, vyučeného zedníka, a Jana. Matěj jsa věkem starší, ujal domek po otci, kdežto Jan sloužil ve vojště. K domku, jenž měl číslo popisné 28, náležela kopanina asi o jednom strychu. Držitel domku byl povinen ročním platem 2 zl. 20 kr. a nad to robotovati 6 dní do roka na panských polích.[84])

Matěj Malý mladší rozšířil obytné stavení, tak že bylo v něm 6 světnic a 6 komor. V poslední nemoci své r. 1793 postoupil chalupu nejstaršímu synu Václavovi, však na výminku, že bude v ní poskytovati příbytek jak maceše čili druhé manželce Matějově, tak strýci Janovi, jenž zatím vrátil se z vojny a hájil života ruční prací. V roce 1795 Václav Malý *rozdělil chalupu na dvé*, odprodav »dvě krajní světnice k Šárecké straně« Václavu Svobodovi za 55 zl. Na tomto menším díle chalupy utkvělo pak nové číslo popisné 41.

Václav Svoboda byl držitelem domku do roku 1804, kdy vzdal jej svému synu Václavovi. Po smrti Václava Svobody mladšího roku 1814 zdědila domek vdova jeho Kateřina, jež vdavši se znova, měla za muže Jana Strnada. Manželé ti postoupili domek dceři své Lidmile a manželu jejímu Janu Koryntovi r. 1841. Dalšími majiteli jeho byli Františka, vdova po Janu Koryntovi, rozená Divišová (r. 1855—1865),[85]) Jan Novák (r. 1865—1882), Josef Tůma (r. 1882—1890), Antonín Válek a Anna Válková (od roku 1890).[86])

Dům čís. pop. 43 (III.)[87])

Roku 1770 probošt František Kazimír Strachovský propůjčil Martinu Kolátorovi kus pozemku pod Šáreckým hájem, aby si na něm vystavěl obydlí a založil zahradu. Při tom bylo ujednáno, že Kolátor zastane službu hajného a za to bude prost robotní povinnosti. V poslední nemoci své Kolátor ustanovil, aby domkem vládla manželka jeho Kateřina až do vzrůstu nejmladšího syna Šimona Jana. Když minulo několik let, vdova Kateřina Kolátorová oznámila vrchnosti svou nemožnost splácení z domku podíly starším dětem; i požádala za svolení, aby směla jej postoupiti nejstaršímu synu Matějovi (r. 1787). Matěj Kolátor hospodařil pak v domku do roku 1819, kdy vzdal svůj majetek synu Franti-

[83]) O *domě čís. pop. 39* (I) viz odst. 248, o *domě* (mlýně Podbabském) *čís. pop. 40* (I.) odst. 249.

[84]) Kniha vinič. AZ Smíchov 37, fol. 338.

[85]) Tamže fol. 339, 340, 341, 344, 395.

[86]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 41.

[87]) O *domě čís. pop. 42* (III) viz odst. 242.

skovi, přijav od něho za domek 300 zl. a učiniv si velmi pěkný výměnek, to jest »v chaloupce pro sebe až do smrti svý svobodnej a spokojenej byt, s tím doložením, by jej nastávající noví manželové a všechny posesorové té chaloupky ctili, milovali a jemu všechnu věrnou a upřímnou službu prokázali a po smrti jeho na svůj vlastní náklad počestný průvod vypravili.« Ježto již od smrti Martina Kolátora držitelé domku čís. pop. 34 přestali konati službu hajniční, bylo jim robotovati 6 dní do roka a dávati 1 zl. 30 kr. pozemkového platu.[88]) Zahrada jejich měla míry 474⅘ □ sáhu podle starého změření (čís. top. 260), a 500 □ sáhů podle změření nového (čís. 351).

Po Františku Kolátorovi v držení domu vystřídali se Petr Urban (r. 1849—1872),[89]) Vojtěch Urban (r. 1872—1897), Antonín Heger (roku 1897—1901), jenž *prodav díl domu*, díl si zůstavil, Antonín Kutil (roku 1901—1907), Josef Kozel (r. 1907—1910), Emilie Kozlová (od r. 1910).[90])

Dům čís. pop. 46 (III).[91])

Z počátku 19. století Jan Diviš vystavěl na Suché louce v místě štěrkem zaneseném, jež bylo mu propůjčeno od vrchnosti, domek a štípil při něm zahradu. Pozemek jeho vůkol stavení zabíral celkem 1075 □ sáhů (čís. kat. 207 a 208). Před zápisem do knih domek se zahradou oceněn byl ve 300 zl. Držitel platil ročně 1 zl. 10 kr. a měl povinnost robotovati při panském dvoře po 6 dní do roka. Když potom Diviš dovolil Václavu Urbanovi, aby *k domku přistavěl si obydlí*, vzrostla jim robota na 13 dní. Dalšími majiteli obou stavení a zahrady byli Josef Diviš, syn Janův (r. 1834—1838), Václav Urban, svak Divišův (r. 1838—1867),[92]) Magdaléna, vdova po Václavu Urbanovi (r. 1867), Jan Urban (r. 1867—1872), Václav Jiras (r. 1872—1882), Jan Kink (r. 1882—1884), Marie Kinková (r. 1884—1886), Jan Kaplan (r. 1886 až 1910), Marie Fraňková, rozená Kaplanová (r. 1910), Jaroslav Kaplan (od roku 1910).[93])

V letech 80. minulého století v zahradě zbudovaný *hostinec čís. pop. 162* nazývá se Kaplankou.

Dům čís. pop. 48 (III).[94])

Před rokem 1807 Josef Kouba zbudoval na pozemku, jejž mu vrchnost poskytla, domek a založil při něm zahrádku v míře 225 □ sáhů

[88]) Kniha viníč. AZ Smichov 37, fol. 328 n., 331; kniha pozemk. OS Smichovského 21, fol. 26.

[89]) Kniha pozemk. OS Smichovského 25, fol. 122.

[90]) Kniha pozemk. téhož soudu, vložky 43, 238.

[91]) *O Malém mlýně čís. pop. 44* (III) viz odst. 244, o *usedlosti Duchoňce čís. pop. 45* (III) odst. 234.

[92]) Knihy pozemk. OS Smichovského 21, fol. 32, 113, 115; 25, fol. 11.

[93]) Kniha pozemk. téhož soudu, vložka 46.

[94]) O *domě* Na Koníčku někdy zvaném *čís. pop. 47* (III) viz odst. 244.

(čís. kat. 222). Povinnost jeho byla platiti ročně 1 zl. 12 kr. a konati ženní robotu po 6 dní. Po smrti Koubové držela domek vdova Anna Koubová († r. 1832). Dalšími majiteli byli Josef Kouba, syn Josefův (r. 1832—1837), Václav Kouba, syn předešlého držitele (r. 1837—1854), Barbora, vdova po Václavu Koubovi (r. 1854—1870),[95]) Antonín Lill (r. 1870—1880), Josef Kubal (r. 1880—1890), Matěj Kácl (r. 1890 až 1901), Josef Černý (r. 1901), Alois Šaman (r. 1901). Marie Truskovcová (r. 1901—1902), Hynek Fořt (r. 1902—1905), Jan Čech a Albína Čechová (od roku 1905).[96])

Dům čís. pop. 49 (III).

Před rokem 1807 Jan Šantora vystavěl na pozemku, jejž vrchnost mu propůjčila, domek a štípil při něm zahrádku v míře 325 sáhů (čís. kat. 220). Povinnost jeho byla platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati ženní robotu po 6 dní. R. 1808 Jan Šantora učinil směnu o majetek s Tomášem Chundelou, postoupiv mu domek a přijav od něho chalupu v Řeži čís. pop. 3. Po Chundelovi držiteli domku byli Jan Berounský, příchozí z Horoměřic (r. 1808—1819), Josef Berounský, syn Januv (r. 1819—1828), Václav Berounský, bratr Josefův (r. 1828—1858), Jan Berounský, syn Josefův, a Kateřina sestra jeho (r. 1858—1859), Martin Palat (r. 1859 až 1864), Matěj Los, zeť Palatův (r. 1864—1884),[97]) Josef Širl (r. 1884 až 1890), Čeněk Raboch a Marie Rabochová (od roku 1890).[98])

Dům čís. pop. 50 (III).

Před rokem 1796 Josef Šmíd zbudoval na pozemku, jejž mu vrchnost poskytla, domek, označený potom číslem popisným 95. Povinnost držitele domku byla platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati ženní robotu po 6 dní. Po Josefu Šmídovi v majitelství domu a zahrádky v míře 310 sáhů (čís. kat. 221) vystřídali se František Dudek (r. 1796—1799), Jan Nový (r. 1799—1823), Matěj Nový (r. 1823—1845), Václav Kuban, příchozí z Borku u Rokycan (r. 1845—1848), Jan Suchý (r. 1849—1865),[99]) August Mířička (r. 1865—1892), dr. August Mířička, dr. Emil Mířička, Hugo Mířička, Václav Mířička, Eugenie Pekárková (r. 1892—1906), Josef Bašta a Anna Baštová (od roku 1906).[100])

---

[95]) Knihy pozemk. AZ Smichov 39, fol. 531; OS Smichovského 21, fol. 101; 25, fol. 8, 153.

[96]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 48.

[97]) Kniha pozemk. AZ Smichov 39, fol. 540 n., 525; OS Smichovského 21, fol. 52 n., 75; 25, fol. 217.

[98]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 49.

[99]) Knihy pozemk. AZ Smichov 39, fol. 71; OS Smichovského 21, fol. 57 n.; 25, fol. 62, 109, 133.

[100]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 50.

Dům čís. pop. 51 (III).

Před rokem 1784 Josef Kolátor vystavěl na pozemku, jenž byl mu propůjčen od vrchnosti, domek a vzdělal při něm zahrádku v míře 195 □ sáhu (čís. top. 126). Domku dostalo se čísla popisného 86, a na jeho majitele vložena byla povinnost platiti ročně 1 zl. 30 kr. a konati ženní robotu po 6 dní. Když později Kolátor chtěl založiti ovocnou zahradu, vrchnost přidala mu kus louky Punčošky zvané za roční plat 2 zl. Dalšími majiteli domu a zahrádek v úhrnné míře 475 □ sáhu (čís. kat. 216 a 217) byli Josef Král (r. 1809—1822), Václav Havlíček (r. 1822—1826), Jan Hroník (r. 1826 až 1834), Jan Schleger (r. 1834—1843), Jan Král (r. 1843—1859), Tomáš Fischer (r. 1859—1869)[1] Helena Zvěřinová (r. 1869—1881), Marie Zvěřinová (r. 1881—1888), JUDr. Method Kudlaczek (od roku 1888).[2])

Dům čís. pop. 52 (III).

Před rokem 1788 Jan Fiala vystavěl na pozemku, jejž mu vrchnost poskytla, domek označený potom číslem popisným 93, a štípil při něm zahrádku. Z příčiny nám neznámé majitelé domku nebyli zavázáni k robotě, nýbrž jen k pozemkovému platu 1 zl. 30 kr. Po Janu Fialovi řada držitelu byla tato: Anna Baurová vdova (od r. 1791), jež později znova se provdavši slula Leitrová, Václav Peterka, zeť Anny Leitrové (od r. 1826), dědici Václava Peterky (do r. 1851), Karel Seifrid, obývající v Praze (r. 1851—1865), Anežka Dontová (r. 1865—1883),[3]) František Kříž (r. 1883—1898), Josef Franzl (r. 1898—1910), Václav Suldovský a Hedvika Suldovská (od roku 1910).[4]) Podle stabilního katastru z r. 1840 příslušely k domu čtyři pozemkové parcelly v úhrnné míře 365 □ sáhů (čís. 213—215, 938).

Dům čís. pop. 58 (IV).[5])

Roku 1852 Václav Weisshaupt získav od Jana Padevěta, majitele domku čís. pop. 62, kus zahrádky, vystavěl na něm domek, jenž zprvu byl označován popisným číslem 62b. Po smrti Václava Weisshaupta domek náležel vdově jeho Marii (r. 1892—1902), od níž ztržila jej Lucie Kapounová r. 1902.[6]) Nynější majitelé domu jsou Lucie Kapounová a František Kapoun (r. 1916).

[1]) Kniha vinič. AZ Smichov 37, fol. 378; knihy pozemk. AZ Smichov 39, fol. 285; OS Smichovského 21, fol; 50, 69, 104; 25, fol. 41, 211.

[2]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 51.

[3]) Kniha vinič. AZ Smichov 38, fol. 230; knihy pozemk. AZ Smichov 39, fol. 412; OS Smichovského 21, fol. 70; 25, fol. 149.

[4]) Kniha pozemk. OS Smichovského vložka. 52.

[5]) O *usedlosti čís. pop. 53* (III) viz odst. 240, o *usedlosti čís. pop. 54* (III) odst. 241, o *mlýně Záporeckém čís. pop. 55* (III) odst. 243, o *usedlosti Zlatnici čís. pop. 56* (IV) odst. 213, o *usedlosti Beránce čís. pop. 57* (IV) odst. 196. Číslo popisné 58 mívali prve domek v bývalé vinici komornické.

[6]) Kniha pozemk. OS Smichovského vložka 58.

Dům (villa) *čís. pop. 60* (III).[7])

Roku 1810 Václav Čermák ujal od vrchnosti pusté městiště, štěrkem zanesené, v míře asi 600 □ sáhů a zbudoval na něm domek. Přitom bylo mu uloženo čtvero povinností: 1. dávati roční plat 1 zl. 10 kr., 2. konati ženní robotu po 6 dní, 3. dohlížeti na panské louky, aby nikdo jich nepoškozoval, 4. »na každé nařízení hospodářského úřadu jak v čas klízení sena (tak) v čas žní (a) klízení otavy potřebnou hospodářskou práci proti obyčejnému platu při Dejvickém dvoře ochotně vykonávati.« Dalšími majiteli domu byli Martin Zwicker, zeť Václava Čermáka (od r. 1845), Kateřina, vdova po Martinu Zwickrovi, potom provdaná Bajerová a později opět vdova (do r. 1873), Karel Milde (r. 1873—1891),[8]) František Gruber (od roku 1891).[9]) Podle stabilního katastru z r. 1840 náležela k domu zahrada o 1385 □ sáhách (čís. 173).

Nynější majetník upravil dům čís. pop. 60 ve villu a dal ville jméno Slavia.

Dům čís. pop. 61 (IV).

Před rokem 1805 Josef Kotnauer, tesař, zbudoval na městišti bývalého komornického dvora, jež mu vrchnost propůjčila, domek a vzdělal při něm zahrádku. Jeho povinnost pak byla, platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati ženní robotu po 6 dní. Po něm v držení domu a zahrádky v míře 90 □ sáhů (čís. kat. 13) vystřídali se Antonín Oplt (r. 1809—1811), Petr Prchal (r. 1811—1812), František Havlík (r. 1812), Jan Tomáš (r. 1812), František Hrdlička (r. 1812—1843), Václav Hrdlička, syn Františkův (od r. 1843),[10]) Kateřina, vdova po Václavu Hrdličkovi (do r. 1875), Marie Hrudková, rozená Hrdličková (r. 1875—1901), Bohumil Hrdlička a Jana Hrdličková (od r. 1901).[11])

Dům čís. pop. 62 (IV).

Z počátku 19. století Vojtěch Padevět zbudoval na městišti bývalého komornického dvora, jež mu vrchnost propůjčila, domek a štípil při něm zahrádku v míře 40 □ sáhů (čís. kat. 12). Povinnost jeho byla, platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati ženní robotu po 6 dní. Dalšími majiteli domku byli Jan Padevět, syn Vojtěchův (r. 1833—1856), jenž postoupil kus zahrádky Václavu Weisshauptovi, Josef Padevět, syn Janův (roku 1856—1868), Anna, vdova po Josefu Padevětovi (r. 1868—1870), Vojtěch

---

[7]) O *usedlosti Pernikářce čís. pop. 59.* (IV) viz odst. 197.

[8]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 497 n., 123.

[9]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 60.

[10]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 532 n., 189 nn., 502; OS Smíchovského 21, fol. 93 n., 131.

[11]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 61.

Mauder (r. 1870—1875),[12]) Josef Benýr (r. 1875—1883), Jan Šimunek (r. 1883—1899), Antonie Šimunková (r. 1899—1903), Marie Holubová (od roku 1903).[13])

Dům čís. pop. 63 (IV).

Před rokem 1809 Jan Wender vystavěl na městišti bývalého komornického dvora, jež mu vrchnost poskytla, domek a vzdělal při něm zahrádku. Povinnost jeho byla platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati ženní robotu po 6 dní. Po jeho smrti r. 1809 vdova Magdaléna požádala teprv o zápis domku do pozemkové knihy. Dalšími majiteli domu a dvou zahrádek k němu příslušných v úhrnné míře 95 □ sáhu (čís. kat. 10 a 11) byli Jan Tuma, zeť Magdalény Wendrové (r. 1827—1840), Marie Břicháčková, přichozí z Hostouně (r. 1840—1843), Tomáš Havlíček (r. 1843—1868), František Havlíček, syn Tomášův (r. 1868—1890),[14]) Antonín Schmidt (r. 1890—1891), Anastasie Knottová (r. 1891), Anna Tammlová (r. 1891 až 1892), Václav Pavel Kleinert (r. 1892—1895), Antonín Kleinert, Josef Kleinert a Marie Huňková (r. 1895—1901), Josef Kleinert (r. 1901—1908), Otakar Lacina (od roku 1908).[15])

Dům čís. pop. 64 (IV).

Roku 1807 Antonín Šťastný ujav od vrchnosti městiště v bývalém komornickém dvoře, vystavěl na něm domek a založil zahrádku, jež měla míry 105 □ sáhu (čís. kat. 1). Jeho povinnost byla platiti ročně 1 zl. 30 kr. a konati ženní robotu po 6 dní. Podle toho, co on ustanovil, po jeho smrti r. 1828 polovice domku připadla synu Tomášovi, a polovice stala se majetkem syna Jana. Kdežto pak oné polovici dáno bylo číslo popisné 154, této zůstalo číslo 64. Po Janu Šťastném dům čís. pop. 64 náležel Josefu Zajícovi (r. 1840—1856), Františku Zajícovi, synu Josefovu (r. 1856—1893),[16]) Antonínu Zajícovi (r. 1893—1902), Františku Zajícovi (od roku 1902).[17])

Dům čís. pop. 65 (IV).

Z počátku 19. století Jan Havel zbudoval na městišti bývalého komornického dvora, jež vrchnost mu propůjčila, domek a štípil při něm zahrádku. Povinnost jeho byla platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati ženní robotu po 8 dní. Když v roce 1829 zemřel, dědici jeho, děti Martin a

[12]) Kniha pozemk. AZ Smichov 39, fol. 359, 361, 363, 422.

[13]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 62.

[14]) Knihy pozemk. AZ Smichov 39, fol. 473; OS Smichovského 21, fol. 76; 25, fol. 32, 47, 190.

[15]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 63.

[16]) Knihy pozemk. AZ Smichov 39, fol. 534; OS Smichovského 21, fol. 77; 25, fol. 31, 170.

[17]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 64.

Františka, *rozdělili domek na dvé*, tak že Martin ujal polovici, označenou potom číslem popisným 155, a Františka též polovici, označenou čís. 65. Tato polovice byla pak spolumajetkem manžela Františčina Jana Materny, krejčího (r. 1834—1835); načež v držení domu čís. pop. 65 a zahrádky k němu náležité v míře 40 □ sáhů (čís. kat. 9) vystřídali se František Kozel (r. 1835—1836), Václav Roškot (r. 1836—1849), Josef Grossmann (od r. 1849),[18]) Františka Grossmannová, potom provdaná Moravcová (r. 1864—1900), Otakar Lacina a Božena Lacinová (od roku 1900.)[19])

Dům čís. pop. 66 (IV).

Před rokem 1810 Václav Souček vystavěl na městišti bývalého komornického dvora, jež mu vrchnost poskytla, domek a založil při něm zahrádku o 80 □ sáhách (čís. kat. 2). Povinnost jeho byla platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati ženní robotu po 6 dní. Domek čís. pop. 66 náležel pak postupně Janu Kačabovi (r. 1810—1811), Vojtěchu Váchovi (r. 1811 až 1838), Františku Zelenkovi, zeti Váchovu (r. 1838—1861), Vojtěchu Holubovi (r. 1861—1883),[20]) Janu Jánskému (roku 1883—1894), Terezii Dvorské (od roku 1894),[21]) Vladimíru Slavíkovi a Vilému Dvorskému (roku 1916).

Dům čís. pop. 67 (IV).

Před rokem 1806 Jiří Souček zbudoval na městišti bývalého komornického dvora, jež mu vrchnost propůjčila, domek a vzdělal při něm zahrádku o 55 □ sáhách (čís. kat. 4). Povinnost jeho byla platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati ženní robotu po 6 dní. V držení domku vystřídali se pak Václav Křivánek (r. 1806—1815), Josef Hrudka (r. 1815—1833), Vojtěch Hrudka, syn Josefův (r. 1833—1863), Josef Donát, zeť Hrudkův (r. 1868—1898),[22]) František Krch (r. 1898—1909), František Husák (od r. 1909),[23]) Josef Sládeček a Bohumil Sládeček (r. 1916).

Dům čís. pop. 68 (IV).

Roku 1824 Václav Vrbovec ujav od vrchnosti »kus neužitečného a kamenitého pastviště« v bývalém komornickém dvoře, vystavěl na něm domek a založil zahrádku o 70 □ sáhách (čís. kat. 7). Povinnost

[18]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 354; OS Smichovského 21, fol. 105, 112, 127, 132; 25, fol. 131.

[19]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 65.

[20]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 515, 522, 524; OS Smíchovského 25, fol. 27, 225.

[21]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 66.

[22]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 537 nn.; OS Smíchovského 25 fol. 19, 172.

[23]) Kniha pozemk. OS Smíchovského vložka 67.

jeho byla platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati robotu ženní po 6 dní. Po něm domek náležel Kateřině Vrbovcové, vdově (r. 1849—1852), Vojtěchu Holubovi (r. 1852—1860), Marii Hrdličkové (r. 1860—1896),[24] Zdeňce Prouzové, Vilémině Svobodové a Štěpánce Svobodové (r. 1896—1902), Čeňku Svobodovi, Zdeňce Prouzové a Vilémině Svobodové (r. 1902—1903), Zdeňce Prouzové a Vilémině Svobodové (od r. 1903),[25] Karlu Hellerovi (roku 1916).

Dům čís. pop. 69 (IV).

Roku 1809 František Kozel zbudoval na městišti bývalého komornického dvora, jež mu vrchnost propůjčila, domek a vzdělal při něm zahrádku v míře 85 □ sáhů (čís. kat. 5 a 6). Povinnost jeho byla platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati ženní robotu po 6 dní. Po něm v držení domu vystřídali se Vojtěch Kubic (roku 1822—1829), Marie Kubicová, vdova (od r. 1829), Josef Kovařík (r. 1840, 1855), jenž v roce 1851 odprodal díl domu a městiště v míře 25 □ sáhů Josefu Váchovi, Dorota Kovaříková, vdova (do r. 1866), Josef Eckstein (r. 1866—1902),[26] Karel Eckstein a Alžběta Ecksteinová (od r. 1902).[27]

Dům čís. pop. 70 (IV).

Roku 1811 Jan Petrák vystavěl na městišti za panskou stodolou, jež mu vrchnost poskytla, domek a štípil při něm zahradu o 225 □ sáhách (čís kat. 34). Povinnost jeho byla, platiti ročně 1 zl. 10 kr., konati ženní robotu po 6 dní a »pilně hlídati a opatrovati panské stodoly, vždy a zvlášť v noci, když v nich obilí jest«. Po Janu Petrákovi v držení domu čís. pop. 70 vystřídali se Václav Schuh (r. 1814—1833), František Schuh, syn Václavův (r. 1833—1861), Anna Schuhová, dcera Františkova (r. 1861—1870), František Jalovec (od r. 1870),[28] Anna Jalovcová (r. 1916).

Dům čís. pop. 90 (III).[29]

Roku 1814 Jan Příhoda vyžádav si od vrchnosti kus lada, zbudoval na něm domek a založil zahradu v míře 545 □ sáhů (čís. kat. 143).

---

[24]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 346, 348.

[25]) Kniha pozemk. OS Smíchovského vložka 68.

[26]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 509; OS Smíchovského 21, fol. 48, 87; 25, fol. 156, 209.

[27]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 69.

[28]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 477 n., 343; OS Smíchovského 21, fol. 102.

[29]) O *domě čís. pop. 71* (III) viz odst. 269, o *domě čís. pop. 72* (III) odst. 268, o *domě čís. pop. 73* (III) odst. 266, o *domě čís. pop. 74* (III) odst. 267, o *usedlosti čís. 75* (III) odst. 265, o *usedlosti Okolce čís. pop. 76* (III) odst. 264, o *usedlosti Purkrabce čís. pop. 77* (III) odst. 263, o *usedlosti Velingrovce čís. pop. 78* (III) odst. 262, o *usedlosti Žežulce čís. pop. 79* (III) odst. 261, o *usedlosti Sanytrovce čís. pop. 80* (III) odst. 260, o *usedlosti Šatovce čís. pop. 81* (III) odst. 259, o *usedlosti Rakařce čís. pop. 82* (III) odst. 258, o *usedlosti Žitné*

Povinnost jeho byla, platiti ročně 1 zl. 10 kr. a robotu 6 dní ve žních v Dejvickém dvoře se statečnou osobou ochotně na každé požádání vybejvati.« Později připomíná se také roční plat ze zahrady 1 zl. 24 kr. V roce 1836 Jan Příhoda postoupil majetek svému zeti Václavu Hrdličkovi, po jehož smrti vládla domkem vdova Kateřina Hrdličková (od r. 1867). Když v r. 1877 umřel syn Václava Hrdličky, domek se zahradou připsán byl jeho dětem Jaroslavu, Josefu, Janu, Bohumilu a Anně,[30]) i zůstal společným majetkem jejich do roku 1901. Od toho léta vlastníky domu čís. pop. 90 jsou Jaroslav Hrdlička a Marie Hrdličková.[31])

Dům čís. pop. 91 (III).

Roku 1815 Tomáš Šťastný vystavěl na pozemku, jejž mu vrchnost propůjčila, domek a vzdělal zahradu v míře 520 □ sáhů (čís. kat. 142). Z toho vzešla mu povinnost, platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati ženní robotu po 6 dní. Dalšími držiteli domu byli Josef Heifling (r. 1824 až 1844), Jiří Hustoles, příchozí z Břevnůvka (r. 1844—1846), Josef Velas (r. 1846—1870), Anna Velasová, vdova (r. 1870—1872), Matěj Velas (r. 1872—1886),[32]) Marie Velasová (r. 1886—1892), Františka Marečková (r. 1892—1894), Jan Mareček (od r. 1894),[33]) Jan Nepomucký a Marie Nepomucká (r. 1916).

Dům čís. pop. 92 (IV),

V roce 1815 Martin Novák zbudoval na pozemku, jejž vrchnost mu poskytla, domek a založil zahrádku v míře 155 □ sáhů (čís. kat. 35). Povinnost jeho byla, platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati ženní robotu po 6 dní. V držení domu a zahrádky vystřídali se pak Josef Novák, syn Martinův (r. 1828—1867), Josef Novák, syn Josefův (r. 1867—1891,)[34]) Alois Novák (r. 1891—1892), Karla Bambasová (r. 1892—1893), Josef Král a Antonie Bejčková (r. 1893), Vojtěch Volek (r. 1893—1905), Josef a Anna Volková (od roku 1905).[35])

Dům čís. pop. 93 (IV).

Před rokem 1820 Karel Holovský vystavěl na pozemku, jejž mu vrchnost propůjčila, domek a vzdělal zahrádku v míře 140 □ sáhů (čís.

(Zuzauce) *čís. pop. 83* (III) odst. 257, o *usedlosti Podhájské* čili *Heřmanově dvoře čís. pop. 84* (III) odst. 255, o *Mlýnku čís. pop. 85* (III) odst. 256, o *usedlosti čís. pop. 86* (III) odst. 254, o *domě čís. pop. 87* (III) odst. 251, o *domě čís. pop. 88* (III) odst. 252, o *domě čís. pop. 89* (III) odst. 250.

[30]) Kniha pozemk. OS Smíchovského 21, fol. 31, 134.

[31]) Kniha pozemk. téhož soudu, vložka 90.

[32]) Knihy pozemk. OS Smíchovského 21, fol. 32 n., 68, 128; 25, fol. 69, 71; AZ Smíchov 39, fol. 428.

[33]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 91.

[34]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 535, 431; OS Smíchovského 21, fol. 86.

[35]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 92.

kat. 36). Povinnost jeho byla, platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati ženní robotu po 6 dní. Domek čís. pop. 93 náležel potom Josefu Holovskému, synu Karlovu (r. 1825—1855), Václavu Holovskému, synu Josefovu (r. 1855—1867),[36]) Marii, manželce Františka Holovského (jinak Hálovského) (r. 1867—1882), Marii Holovské a Anně Holovské (r. 1882—1894), Anně Zavadilové, rozené Holovské (od roku 1894).[37])

Dům čís. pop. 94 (IV).[38])

Zbudován byv v roce 1883 náležel zprvu Janu Čermákovi (do r. 1891). Nynější majitelé jeho jsou Ludvík Čermák a Marie Čermáková (od r. 1891).[39])

Dům čís. pop. 95 (I).

Dům čís pop. 95, vystavěný roku 1884, byl zprvu majetkem Josefa Červenky. Po něm v roce 1887 zdědila jej vdova Barbora, nyní provdaná Šťastná.[40])

Dům čís. pop. 96 (IV).

V majitelství domu čís. pop. 96, jenž byl zbudován v roce 1885, vystřídali se Julius Švagrovský a Emil Švagrovský (r. 1885—1886), Emil Švagrovský (r. 1886—1888), Amalie Farkačová (r. 1888—1891), Václav Noel (r. 1891—1894), Albert Noel, Kamil Noel, Františka Noelová a Marie Srncová (od roku 1894).[41])

Dům čís. pop. 97 (IV).

Před rokem 1825 Václav Štětka vystavěl na pozemku, jejž mu vrchnost poskytla, domek a založil zahrádku v míře 75 □ sáhů (čís. kat. 38). Povinnost jeho byla, platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati ženní robotu po 6 dní. Domek čís. pop. 97 náležel potom Kateřině, manželce Františka Kuchaře (r. 1844—1854), Anně, dceři Františka Kuchaře, a manželu jejímu Josefu Thorandovi (r. 1854—1873), Antonínu Novákovi (r. 1873—1907),[42]) Anně, vdově po Antonínu Novákovi, a Václavu Novákovi, synu (od roku 1907).[43])

---

[36]) Knihy pozemk. OS Smíchovského 21, fol. 37, 64 n.; 25, fol. 157.

[37]) Kniha pozemk. téhož soudu vložka 93.

[38]) Čísel 94, 95 a 96 užívalo se prve na označení tří domů vystavěných na fortifikačních pozemcích za Bruseckou branou. Po založení nových pozemkových knih čísla ta se uprázdnila, protože domům dostalo se čísel Pražských 205, 206 a 207-IV.

[39]) Kniha pozemk OS Smíchovského, vložka 154.

[40]) Tamže vložka 172.

[41]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 167.

[42]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 341; OS Smíchovského 25, fol. 65, 173.

[43]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 97.

Dům čís. pop. 98. (IV).

Před rokem 1821 Josef Kindl ujav od vrchnosti kus pozemku, zbudoval na něm domek a založil zahrádku. Z toho vzešla mu povinnost, platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati ženní robotu po 6 dní. Dalšími majiteli domku čís. pop. 98 byli Josef Zderadička (r. 1821—1824), František Kozel (r. 1824—1834), Václav Neduha (r. 1834—1858), Josef Neduha, syn Václavův (r. 1858—1867), Kateřina Svačinová (r. 1867—1872), Marie Holubová (od r. 1872),[44]) Gustav Braun a Marie Braunová (r. 1916). Podle stabilního katastru z roku 1840 příslušely k domu dvě zahrádky v úhrnné míře 170 □ sáhů (čís. 14 a 15).

Dům čís. pop. 99 (IV).

Před rokem 1822 Josef Bajer vystavěl na pozemku, jež mu vrchnost propůjčila, domek a štípil zahrádku asi o 160 □ sáhách. Povinnost jeho byla, platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati ženní robotu po 6 dní. V roce 1822 Bajer *rozděliv domek*, prodal polovici se zahrádkou o 90 □ sáhách (čís. kat. 40) Václavu Janouškovi. Dalšími držiteli té polovice byli Kateřina Sochorová do spolku s manželem svým Janem (r. 1865—1880),[45]) Jan Sochor (r. 1880—1899), Karel Sochor (1899—1906), Jan Sochor (r. 1906 až 1907), Jan Diviš a Anna Divišová (od roku 1907).[46])

Dům čís. pop. 100 (IV).

Dům ten zbudovaný od Josefa Neduhy, byl zprvu pobočným stavením domku čís. pop. 98. Teprve v roce 1894 zapsán byl o sobě do pozemkových knih jako majetek Marie Holubové[47]). Nyní náleží Františku Holubovi a Lidmile Holubové (r. 1916).

Dům čís. pop. 101 (IV).

Před rokem 1832 Michal Hladký, tesař, vystavěl na pozemku, jejž mu vrchnost poskytla, domek a vzdělal zahrádku o 110 □ s. (čís. kat. 44). Povinnost jeho byla, platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati ženní robotu po 8 dní. Dům čís. pop. 101 náležel potom Marii Hladké vdově, do spolku s dětmi (r. 1832—1855), Michalu Hadkému, synu Michalovu (r. 1855 až 1886),[48]) Václavu Dvořákovi (r. 1886—1887), Amalii Fischerové (od (r. 1887),[49]) Václavu Kosíkovi a Karle Kosíkové (r. 1916).

[44]) Knihy pozemk. OS Smíchovského 21, fol. 46 n., 68 n., 110; 25, fol. 204; kniha pozemk. téhož soudu, vložka 98.

[45]) Knihy pozemk. OS Smíchovského 21, fol. 48 n., 66 nn.; AZ Smíchov 39, fol. 415.

[46]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 99.

[47]) Tamže vložka 203.

[48]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 367; OS Smíchovského 21, fol. 113; 25, fol. 162.

[49]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 101.

Dům čís. pop. 102 (IV).

Roku 1823 František Havlík, bývalý panský bednář v Dejvicích, zbudoval na pozemku, jejž mu vrchnost propůjčila, domek a založil zahrádku o 10 □ sáhách (čís. kat. 27). Povinnost jeho byla, platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati ženní robotu po 8 dní. Po něm v držení domu vystřídali se Marie Havlíková, vdova a potom manželka Josefa Holuba (r. 1829—1856), Josef Holub (r. 1856—1872), Antonín Holub (od r. 1872),[50]) Petr Kolář (r. 1882—1893), Amalie Komersová (r. 1893—1909), Václav Nápravník (od roku 1909),[51]) Anna Jalovcová (r. 1916).

Dům čís. pop. 103 (II).

Před rokem 1822 František Troller vystavěl na městišti, jež vrchnost mu poskytla, domek a štípil zahrádku o 60 □ sáhách (čís. kat. 639). Povinnost jeho byla, platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati ženní robotu po 6 dní. Po něm dům čís pop. 103 náležel Anně, prv vdově Trollerové, potom manželce Františka Krále (r. 1837—1844), Barboře Brejníkové, dceři Františka Trollera (r. 1844—1856), Antonínu Schweizarovi (r. 1856 až 1858), Alžbětě Grubrové (1858—1877),[52]) Marii Šrekrové (r. 1877—1908), jež přikoupila zahrádku o 20 □ sáhách od Josefa Maška, majitele domku čís. pop. 22, Elišce Schmídové (od roku 1908).[53])

Dům čís. pop. 104 (IV).

Před rokem 1832 Jan Kříž zbudoval na pozemku, jejž mu vrchnost propůjčila, domek a založil zahrádku o 50 □ sáhách (čís. kat. 3). Povinnost jeho byla, platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati ženní robotu po 8 dní. Po něm dům čís. pop. 104 náležel dětem Emanuelovi, Františce a Antonii (do r. 1852), Františku Zelenkovi (r. 1852—1860), Antonii Zelenkové, vdově (r. 1860—1878),[54]) Kateřině Zelenkové (r. 1878—1882), Marii Hrdličkové (r. 1882—1885), Antonínu Hrdličkovi (od r. 1885),[55]) Josefu Špačkovi a Josefě Špačkové (r. 1916). Domu říká se nyní U sokola.

Dům čís. pop. 105 (III).

Roku 1810 Josef Král ujav od vrchnosti díl Suché louky v míře asi 1 jitra, vystavěl na něm dva domky, označené potom čísly popisnými 105 a 110, a vzdělal při nich zahradu. Povinnost jeho byla platiti ročně 2 zl. 20 kr. a konati ženní robotu po 6 dní. Později připomíná se

[50]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 350 n.; OS Smíchovského 21, fol. 106; 25, fol. 112.
[51]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 102.
[52]) Knihy pozemk. OS Smíchovského 21, fol. 49 n.; 25, fol. 52, 167.
[53]) Kniha pozemk. téhož soudu, vložka 103.
[54]) Kniha pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 364 nn.
[55]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 104.

také roční plat ze zahrady 7 zl. 30 kr. Po čase Josef Král postoupil dům čís. pop. 105 se dvěma zahrádkami v úhrnné míře 645 □ sáhů (čís. kat. 208 a 210) svému synu Josefovi (r. 1834). Dalšími majiteli toho domu byli Fridrich Lohmüller (r. 1855—1876),[56]) Jan Klíma (roku 1876 až 1893), František Pekárek (r. 1893—1907), Anna Pekárková a Antonín Pekárek (od roku 1907).[57])

Dům čís. pop. 106 (III).

Před rokem 1834 Jan Zpěvák vystavěl na pozemku, jejž vrchnost mu poskytla, domek a štípil zahrádku v míře 410 □ sáhů (čís. kat. 105). Povinnost jeho byla platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati ženní robotu po 13 dní. Dalšími majiteli domu čís. pop. 106 byli Matěj Zpěvák, syn Janův (r. 1834—1858), Matěj Nový (r. 1858—1861), Čeněk Nový, syn Matějův (r. 1861—1868),[58]) Marie Nová (r. 1868—1894), František Schon (od r. 1894).[59])

Dům čís. pop. 107 (I).

Roku 1819 Jan Suchoradský, majitel chalupy čís. pop. 39, prodal svému svaku Jakubu Klempířovi »kus vinice, pod skalou neb za kovárnou v Podbabě ležící« k tomu konci, aby Klempíř zbudoval si tam domek a měl u něho zahradu. Při tom bylo ujednáno, že držitel nového domku a zahrady bude přispívati majiteli chalupy čís. pop. 39 dvěma zlatými ročně na pomoc v jeho platební povinnosti. Jakub Klempíř vystavěv domek čís. pop. 107, byl držitelem jeho do roku 1824, kdy prodal stavení a zahradu Ondřeji Hlaváčkovi, příchozímu z Kladna, za 240 zl. Když dál se zápis trhu do pozemkových knih, oznámeno bylo Hlaváčkovi, že ukládá se mu povinnost platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati pěší robotu při dvoře po 6 dní. Odtud však minul závazek přispívati majiteli chalupy čís. pop. 39 dílem platu.[60])

Po smrti Ondřeje Hlaváčka r. 1836 ujal domek syn jeho Jan. Za prvých let Jana Hlaváčka náležely k domku tři pozemkové parcelly: zahrada o 580 □ sáhách (čís. kat. 499), lado o 160 □ sáhách (čís kat. 500) a pusté městiště o 5 □ sáhách (čís. kat. 505). Později Hlaváček musil vydati i domek i díl pozemku v míře 495·9 □ sáhu ke stavbě státní dráhy; načež stavení bylo zbořeno (r. 1846). Na ostatku pozemku Jan Hlaváček zbudoval nový dům čís. pop. 107 a podržel jej do r. 1853. Dalšími majiteli domu byli Josef Lašťovka (r. 1853—1870), Josef La-

[56]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 500; OS Smíchovského 21, fol. 111; 25, fol. 158.

[57]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 105.

[58]) Knihy pozemk. AZ Smíchov 39, fol. 462; OS Smíchovského 21, fol. 120; 25, fol. 202.

[59]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 106.

[60]) Knihy pozemk. OS Smíchovského 21, fol. 29 n.; AZ Unhošť 59, fol. 110.

šťovka (r. 1870—1878),[61]) Barbora Králová (r. 1878—1900), Josef Černoch, Kateřina Černochová, František Král, Jaroslav Král, Anna Souhradová, Jan Mužík a Růžena Mužíková (r. 1900—1907). Josef Černoch, Kateřina Černochová, Jaroslav Král, Marie Králová, Anna Souhradová, Jan Mužík a Růžena Mužíková (r. 1907—1910), Jaroslav Král, Marie Králová, Anna Souhradová, Jan Mužík a Růžena Mužíková (od roku 1910),[62]) Jaroslav Král a Marie Králová (r. 1916).

Dům čís. pop. 108 (II).

Roku 1821 Jiří Schuh vystavěl na pozemku, jejž mu vrchnost poskytla, domek a založil zahrádku v míře 30 □ sáhů (čís. kat. 640). Povinnost jeho byla platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati ženní robotu po 6 dní. V držení domu čís. pop. 108 vystřídali se pak Martin Kotora (r. 1854—1869), Antonie, manželka Martina Kotory (r. 1869—1873), Marie Seidlová (r. 1873—1887),[63]) Antonín Čadský a Anna Čadská (od roku 1887).[64])

Dům čís. pop. 109 (I).

Jakub Klempíř prodav v roce 1824 domek čís. pop. 107, ujal od svého svaka Jana Suchoradského, držitele chalupy čís. pop 39, vinici s kusem lada za kovárnou v Podbabě a vystavěl tam domek čís pop. 109. Podle stabilního katastru náleželo k domku sedm pozemkových parcell, a to pole o 95 □ sáhách (čís. 501), pastvina o 1440 □ sáhách (čís. 504), lado o 25 □ sáhách (čís. 507), vinice o 25 □ sáhách (čís. 508), zahrada o 415 □ sáhách (čís. 511), vinice o 75 □ sáhách (čís. 512), pastvina o 1020 □ sáhách (čís. 513). Po smrti Jakuba Klempíře r. 1832 vdova jeho Františka postoupila domek dceři Barboře, jež v roce 1840 provdala se za Jana Zalužana a přijala jej za společníka v majetku. Řečení manželé prodali pak domek s dílem pozemků o 479 □ sáhách ke stavbě státní dráhy (r. 1846). Ježto získali tím prostředky ke zbudování nového bydliště, vystavěli na pozemku, který jim zbyl, dům označený též číslem 109. Nad to pak odprodali 1 jitro 894 □ sáhy pozemků Janu Šerclovi, zedníku, roku 1850.[65])

Po manželích Zalužanových v majitelství domu čís. pop. 109 vystřídali se Jan Kejř (r. 1854—1855), Veronika Jahnlová (r. 1855—1858), Kateřina Strohbachová (r. 1858), Aloisie Zwickrová (r. 1858), Anna Holečková (r. 1858—1860), Anna Lorenzová (r. 1860—1871), Josef Lašťovka (r. 1871—1902),[66]) Jaroslav Luňáček (od r. 1902).[67])

[61]) Kniha pozemk. OS Smíchovského 25, fol. 1, 12, 94, 106, 152, 203.
[62]) Kniha pozemk. téhož soudu, vložka 107.
[63]) Kniha pozemk. OS Smíchovského 21, fol. 125; 25, fol. 169.
[64]) Kniha pozemk. téhož soudu, vložka 108.
[65]) Knihy pozemk. OS Smíchovského 21, fol. 74, 99; 25, fol. 61, 94, 141, 151, 152.
[66]) Kniha pozemk. téhož soudu 25, fol. 153, 163 n.
[67]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 109.

Dům čís. pop. 110 (III).

O založení domu čís. pop. 110 pověděli jsme svrchu při popise domu čís. pop. 105. Josef Král zůstaviv si dům se dvěma zahradami v úhrnné míře 885 □ sáhů (čís. kat. 211 a 212), platil vrchnosti 5 zl. 20 kr. a měl povinnost konati ženní robotu po 6 dní. Dalšími majiteli domu čís. pop. 110 byli Václav Berounský, zeť Králův (r. 1835—1849), Kateřina Berounská, vdova (r. 1849—1851), Terezie Přenosilová (r. 1851—1858), Marie Sládečková (r. 1858—1859), Klotilda Čermáková (r. 1859—1860), Kateřina Shejbalová (r. 1860—1879),[68]) Václav Shejbal, Kateřina Lišková, Marie Kášová a Josefa Šrámková (r. 1879—1882), Ota Föhr (r. 1882—1892), Kamil Ludvík (r. 1892—1897), dr. Pavel Ludvík a Olga Václavíčková, rozená Ludvíková (od roku 1897),[69]) Antonín Hlaváček a Anna Hlaváčková (r. 1916).

Dům čís. pop. 111 (III).

Před rokem 1822 František Pelikán ujav od vrchnosti městiště, kdež chtěl zbudovati domek, otálel se stavbou a postoupil konečně staveniště Matěji Vytlačilovi r. 1825. Vytlačil učinil pak některé přípravy na stavbu, ale nemaje peněz na další dílo, prodal v roce 1827 stavivo i staveniště Václavu Sílovi, jenž domek dostavěl. Povinnost majitele domku byla platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati ženní robotu po 13 dní. V držení téhož domku a zahrádky při něm vzdělané v míře 50 □ sáhů (čís. kat. 219) vystřídali se pak Václav Korda, vysloužilý vojín (r. 1833—1835), Marie Hlaváčková (r. 1835—1836), Jan Král (r. 1836—1843), Jan Schleger (r. 1843—1850), dědici Schlegrovští (r. 1850), František Reisinger (r. 1850—1857), Anna Lišková (r. 1857—1874), Dominik Liška (r. 1874), Karel Liška (r. 1874—1897),[70]) Václav Liška a Josef Liška (r. 1897—1901), Václav Liška a Marie Lišková (r. 1901—1905), Josef Přáda (r. 1905—1916),[71]) Antonín Trč a Marie Trčová (r. 1916).

Dům čís. pop. 112 (II).

O založení domu čís. pop. 112 čili hostince *Zavadilky* podali jsme zprávu v popise usedlosti Šafránky (odst. 215). Roku 1891 František Badouček odprodal Zavadilku s kusem pole Janu Kaplanovi; načež dalšími majiteli toho domu a pozemku k němu náležitého byli Marie Fraňková, rozená Kaplanová (od r. 1910)[72]) a Emilie Čápová (r. 1916).

---

[68]) Knihy pozemk. AZ Smichov 39, fol. 500, 371; OS Smichovského 21, fol. 111, 122; 25, fol. 150, 194.

[69]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 110.

[70]) Knihy pozemk. AZ Smichov 39, fol. 331 nn.; OS Smichovského 21, fol. 126; 25, fol. 2, 46, 147, 183.

[71]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 111.

[72]) Tamže vložky 18, 185.

Dům čís. pop. 114 (I).[73])

Roku 1835 Ignác Alois Luňáček vyžádav si od vrchnosti kus pustého městiště v míře 31 □ sáhu, vystavěl na něm dům. Povinnost jeho byla platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati ženní robotu po 9 dní. Podle stabilního katastru náleželo k domu čís. pop. 114 lado o 20 □ sáhách (čís. 506), jehož díl v míře 5·5 □ sáhu zabrala státní dráha. Po smrti Ignáce Aloise Luňáčka r. 1847 ujal dům syn jeho Alois, jenž přikoupil kus pozemku o 30 □ sáhách od Jana Červenky, majitele domu čís. pop. 163. Z té příčiny bylo mu zvětšena robotní povinnost o 4 dni. Další držitel domu čís. pop. 114 František Luňáček (r. 1848—1888), bratr Aloisuv, koupil dva dílce pozemků v úhrnné míře 448 □ sáhu od Marie Martinové, majitelky usedlosti Makourky (r. 1861); avšak podržel z nich jen částku, odprodav 160 □ sáhu země Antonínu Hlaváčkovi r. 1863.[74]) Od roku 1888 dům čís. pop. 114 náleží Jaroslavu Luňáčkovi a Anně Luňáčkové.[75])

Dům čís. pop. 115 (I).

Roku 1839 Jan Šercl, zedník, opatřiv si pozemek v míře 119 □ sáhu koupí od Marie Červenkové, držitelky chalupy čís. pop. 36, vystavěl na něm dům. Odtud vzešla mu povinnost platiti vrchnosti ročně 1 zl. 10 kr., konati ženní robotu po 6 dní a přispívati držiteli chalupy čís. pop. 36 10 krejcary na pomoc v jeho ročním platě. Po Šerclovi majiteli domu a zahrádky v míře 35 □ sáhů (čís. kat. 493) byli Antonín Frisch (r. 1850—1857), Anna Frischová, vdova, potom provdaná Matyášová, do spolku s dcerou Antonií Frischovou (r. 1857—1870), Antonie Augstová, rozená Frischová (r. 1870—1883),[76]) František Frisch (r. 1883—1891), Jan Král (r. 1891—1905), František Černý (r. 1905—1910), Karel Tomášek (od r. 1910),[77]) Barbora Nástrahová, Karel Tomášek a Jaroslav Tomášek (r. 1916). Dodejme, že Anna Frischová r. 1869 přikoupila pozemek o 68 □ sáhách od Matěje Červenky, vlastníka domu čís. pop. 36.

Dům čís. pop. 117 (I).[78])

Roku 1842 Leopold Šťastný, kupec v Podbabě, ztrživ od Václava Holého, držitele domku čís. pop. 32, pozemek asi o 90 □ sáhách, dal na něm zbudovati dům Pražským stavitelem Michalem Zeyerem. Když stavba byla ukončena, postoupil své právo k domu manželce Marii.

[73]) *O domě* na Julisce *čís. pop. 113* (I) viz odst. 222.

[74]) Kniha pozemk. OS Smichovského 25, fol. 4, 108, 117, 118; kniha listin téhož soudu 23, fol. 10; kniha pozemk. AZ Smichov 39, fol. 392.

[75]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 114.

[76]) Kniha pozemk. téhož soudu 25, fol. 24, 139, 187.

[77]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 115.

[78]) *Číslem popisným 116* označeno jest *nádraží Buštěhradské dráhy na Brusce*.

Potom v roce 1850 dům Marie Šťastné vydán byl v dražbu, po níž koupil jej prv řečený stavitel Michal Zeyer. Za něho došlo k vyvazení poddanské povinnosti, jež záležela v ročním platě 1 zl. 10 kr. a 13 denní pěší robotě. Dalšími vlastníky domu čís. pop. 117 byli Ignác Staněk (r. 1870—1876),[79]) Josefa Staňková, vdova (r. 1876), Karel Beyer (r. 1876 až 1891), Josef Holovský (r. 1891—1892), Marie Horejšková (r. 1892—1893), Ferdinand Zralý (r. 1893—1894), Čeněk Šťastný a Marie Šťastná (od roku 1894).[80])

Dům čís. pop. 118 (I).

Před rokem 1847 Václav Podhorský ujav od svého tchána Jana Suchoradského, držitele chalupy čís. pop. 39, pozemek v míře asi 63 ⌜ sáhů, vystavěl na něm domek a upravil zahrádku. Povinnost jeho byla platiti ročně 1 zl. 10 kr. a konati ženní robotu po 13 dní. Dům čís. pop. 118 náležel potom Jakubu Luňáčkovi, zeti Václava Podhorského (od r. 1857),[81]) Františku Luňáčkovi (r. 1880—1887), Aloisi Luňáčkovi a Marii Luňáčkové (od roku 1887).[82])

Dům čís. pop. 119 (I).

Josef Král r. 1848 prodávaje domek čís. pop. 33 Janu Černému, vymínil z trhu díl zahrádky, jejž sobě zůstavil a na němž pak jal se stavěti dům. Však v roce 1850 prodal staveniště i stavbu Kristiánu Rohanovi. Rohan dokončiv dílo, zůstal vlastníkem domu čís. pop. 119 až do smrti. Po něm dům náležel vdově Magdaléně (r. 1871—1877); načež dalšími majiteli jeho byli Lidmila Klínerová (r. 1877—1895), Josef Havlín (r. 1895—1907), Jaroslav Skořepa a Marie Skořepová (od roku 1907).[83])

Dům čís. pop. 123 (I).[84])

Dům ten byl zprvu pobočným stavením domu čís. pop. 115 a teprv při zakládání nových pozemkových knih zapsali jej o sobě jako majetek Antonie Augstová, rozené Frischové. Řada dalších vlastníků jeho je tato: František Frisch (r. 1883—1890), Josef Král (r. 1890—1905), Josef Vyhnal (r. 1905—1910), Jan Hrnčíř a Josef Černý (od roku 1910).[85])

---

[79]) Knihy pozemk. OS Smíchovského 25, fol. 40, 43, 142; AZ Smíchov 39, fol. 425.

[80]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 117.

[81]) Kniha pozemk. téhož soudu 25, fol. 104, 189.

[82]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 118.

[83]) Kniha pozemk. téhož soudu, vložka 119.

[84]) O *usedlosti Vílčovce čís. pop. 120* (IV) viz odst. 203. *Čísly pop. 121 a 122* označeny jsou budovy při státní dráze v nádraží Podbabském.

[85]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 123.

[86]) *Číslem pop. 124* (IV) označen jest strážní domek při Buštěhradské dráze.

Dům (továrna) *čís. pop. 125* (I).[86])

V roce 1869 Prosper Piette zjednav si koupí od Marie Martinové, majitelky usedlosti Julisky, pozemek při Vltavském rameně, založil na něm *továrnu na výrobu barevného papíru a papírových čalounů*. Po jeho smrti zdědily továrnu děti Prosper, Julius, Ludvík, Arnoštka (provdaná Vaňková) a Pavlína (provdaná Holubová) r. 1874. V letech 1879—1905 majiteli tovární firmy »P. Piette v Bubenči, Plzni a Freiheitě« byli Prosper Piette, Julius Piette, Ludvík Piette a František Holub; načež podíly, které oni měli na továrně v Podbabě, vtěleny jsou firmě P. Piette« (r. 1905).[87])

V Piettově továrně zhotovují se hedvábné a velourové čalouny, dekorace a čalouny ručně tištěné, čalouny strojní, jednobarvé, ingrainové, slídové a přirozené, čalouny exportní. Počet úředníků a dělníků v ní roku 1915 byl do 60.

Dům čís. pop. 126 (V).

Majiteli domu čís. pop. 126 uvádějí se Antonín Mudra (r. 1880 až 1900) a Karla Mudrová (od r. 1900).[88])

Dům (továrna) *čís. pop. 131* (I).[89])

V roce 1871 »akcionářská společnost k založení parostrojního pivovaru a sladovny v Praze« koupila pozemky od Marie Martinové, majitelky usedlosti Julisky, hodlajíc na nich zbudovati pivovar a sladovnu. Když pak s původního úmyslu jejího sešlo, dala na pozemcích zříditi *cihelnu*. Po čase majitelem cihelny stal se M. Reiser. Jeho dědičkou byla vdova Marie Reisrová (r. 1878—1897). V roce 1897 ujali cihelnu společníci Emil Reiser a Robert Reiser, kteří vedle cihelny založili *sladovnu*. Veliké budově sladovenské dáno jest čís. pop. 219; kdežto obytná stavení v cihelně mají čís. pop. 131.[90])

Dům čís. pop. 132 (III).

V roce 1872 Magdaléna Miňovská založila na pozemku, jenž předtím náležel k usedlosti čís. pop. 83 (srov. odst. 257), dům a podržela jej do roku 1904. Další majitel domu Bohumil Miňovský postoupil polovici jeho manželce své Antonii r. 1905.[91])

---

[87]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 125.

[88]) Tamže vložka 173.

[89]) *Číslem pop. 127* označen jest domek při státní dráze v Podbabě. *Čísla pop. 128—130* náležejí strážním domkům při Buštěhradské dráze.

[90]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 131.

[91]) Tamže vložka 132.

Dům čís. pop. 133 (V).

R. 1873 Tomáš Miňovský koupil od proboštství pozemek »Na růžku« mezi silnicí Podbabskou a silnicí Velvarskou v míře 308 □ sáhů a prodal polovici jeho Václavu Miňovskému, jenž dal tam vystavěti dům (r. 1875). V letech 1877—1879 majitelem domu čili nynějšího hostince Na růžku stal se Jan Řezníček.[92])

Dům čís. pop. 134 (IV).

V roce 1875 František Prkno koupiv od proboštství pozemek o 90 □ sáhách, zbudoval na něm dům, jehož dalšími majiteli byli Antonín Holub (r. 1880—1904), Marie Holubová (od roku 1904),[93]) Gustav Braun a Marie Braunová (od r. 1911).

Dům čís. pop. 135 (IV).

Majiteli domu čís. pop. 135 čili hostince zvaného Na sekyrce uvádějí se Jan Fuchs (r. 1882—1884), Marie Fuchsová (r. 1884—1885), Antonín Hrdlička (od r. 1885),[94]) Božena Vedralová (r. 1916).

Dům čís. pop. 136 (V).

V roce 1875 Václav Láska koupiv od proboštství pozemek o 150 □ sáhách, prodal jej Levimu Klempererovi, jenž vystavěl na něm dům (v nynější třídě Belcrediho). Po Levim majiteli domu čís. pop. 136 byli Michal Klemperer do spolku s Alexandrem Klempererem (r. 1883—1909) a Alexandr Klemperer do spolku se Sigfridem Klempererem (od roku 1909).[95])

Dům čís. pop. 137 (V).

R. 1875 Antonín Růžička vystavěl na pozemku, jejž koupil od proboštství, dům (v nynější Belcrediho třídě) a zřídil v něm hostinec. Po smrti Antonína Růžičky dům čís. pop. 137 náležel vdově Anně Růžičkové (r. 1888—1902). Nynější majitelé jeho jsou Vojtěch Vašíček a Anna Vašíčková (od roku 1902).[96])

Dům čís. pop. 138 (I).

V držení domu čís. pop. 138, vystavěného v roce 1874, vystřídali se Josef Riedl, pekař v Bubenči (r. 1874—1896), Jaroslav Riedl (r. 1896 až 1897), Jindřich Pollak (r. 1897—1901), Čeněk Klínek (r. 1901—1905),

[92]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 133.
[93]) Tamže vložka 134.
[94]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 135.
[95]) Tamže vložka 136.
[96]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 137.

Ferdinand Novotný (r. 1905—1910), firma Antonín Novotný (od roku 1910),[97]) František Kuliš (do r. 1916), Karel Kuliš (od r. 1916).

Dům čís. pop. 139 (III).

Společnými majiteli nového domu, jemuž dostalo se čísla popisného 139, jsou Jaroslav Pluskal, Louisa Pluskalová a Anna Pluskalová.

Dům čís. pop. 140 (IV).

Roku 1876 Jan Čermák koupiv od proboštství pozemek v míře 245 □ sáhů, vystavěl na něm dům, jehož dalšími majiteli byli Josef Novák (r. 1885—1901) a Anna Nováková (od r. 1901).[98])

Dům čís. pop. 141 (V).

V roce 1876 František Henner, stavitel v Praze, koupil od proboštství pozemek o 233 □ sáhách a zbudoval na něm dům čís. pop. 141 (v nynější Belcrediho třídě), jenž potom náležel Růženě Hennrové (roku 1897—1899), Františku Hennrovi (r. 1899—1901), Antonínu Mitlehnerovi a Boženě Mitlehnerové (od r. 1901).[99])

Dům čís. pop. 142 (IV).

Roku 1875 Tomáš Kozel koupiv od proboštství pozemek o 88 □ sáhách, vystavěl na něm dům, jehož dalšími vlastníky byly Barbora Kozlová (r. 1885—1893) a Marie Kozlová (od r. 1893).[100])

Dům čís. pop. 143 (IV).

V roce 1875 Antonín Weisshaupt zbudoval na pozemku, jejž koupil od proboštství, dům čís. pop. 143. V držení toho domu vystřídali se pak Josefa Weisshauptová a Václav Weisshaupt (roku 1881—1896), Václav Weisshaupt (r. 1896—1897), Jan Kaclík (r. 1897—1903), Josef Zavadil (r. 1903—1905) a Antonín Havlíček (od r. 1905).[1])

Dům čís. pop. 144 (II).

Roku 1876 František Seidl koupiv od proboštství pozemek o $96^1/_2$ □ sáhu, vystavěl na něm dům a zřídil hostinec. Dalšími majiteli toho domu byli Anna Seidlová (r. 1877—1910), Boleslav Seidl a Marie Seidlová (od r. 1910).[2])

---

[97]) Tamže vložka 138.
[98]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 140.
[99]) Tamže vložka 141.
[100]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 142.
[1]) Tamže vložka 143.
[2]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 144.

Dům čís. pop. 145 (V).

V roce 1876 František Henner zbudoval na pozemku, jejž koupil od proboštství, dům čís. pop. 145 (v nynější Belcrediho třídě). Nástupci jeho v majitelství domu byli Antonín Procházka (r. 1895—1903), Alžběta Procházková a Anna Fritzová (od r. 1903).[3] Jindřich Fritz a Anna Fritzová (r. 1916).

Dům čís. pop. 147 (IV).[4]

Roku 1880 Tomáš Gottfried koupiv od proboštství pozemek o 73 □ sáhách, vystavěl na něm dům, jehož dalšími majiteli byli Jan Radoš (r. 1882—1892) a Marie Králová (od r. 1892).[5]

Dům čís. pop. 148 (I).

V roce 1872 Vavřinec Meilbeck najal od proboštství pozemek v míře asi 5 jiter a zřídil na něm *cihelnu*. Když vyšla nájemná lhůta, koupil hliniště a uvedl ve svůj majetek stavení tam zbudovaná, jejichž popisné číslo jest 148. Vlastníkem cihelny je nyní firma »Vavř. Meilbeck«.

Dům čís. pop. 150 (III).[6]

Majiteli domu čís. pop. 150, jenž sluje Ctiradka, uváději se Josef Kubál (r. 1880—1895), Josef Mašek (r. 1895—1897), Anna Mašková (r. 1897—1901), Josef Bašta a Anna Baštová (od r. 1901).[7]

Dům čís. pop. 151 (V).

V roce 1880 František Hanilec koupil od proboštství pozemek o 142 □ sáhách a vystavěl na něm dům čís. pop. 151 (v nynější Belcrediho třídě). Nástupci jeho v majitelství domu byli Václav Dittrich a Julie Hinkeová (roku 1904—1907), Jan Sutnar a Terezie Sutnarová (od roku 1907).[8]

Dům čís. pop. 153 (IV).[9]

Majitelkou nového domu, jemuž dostalo se čísla popisného 153, jest Barbora Sourková.

Dům čís. pop. 154 (IV).

O vzniku domu čís. pop. 154 podali jsme zprávu svrchu v popise domu čís. pop. 64. Prvým majitelem jeho byl Tomáš Šťastný, syn Anto-

---

[3]) Tamže vložka 145.
[4]) O *ville Karlovce čís. pop. 146* (IV) viz odst. 204.
[5]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 147.
[6]) O *domě čís. pop. 149* (I) viz odst. 221.
[7]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 184.
[8]) Tamže vložka 148.
[9]) O *domě čís. pop. 152* (II) viz odst. 214.

nínuv (r. 1828—1832). Po jeho smrti vládla domem vdova Magdaléna (r. 1832—1839); načež dalšími majetníky byli Václav Šťastný, syn Tomášův (r. 1839—1842), Václav Vodička (r. 1842—1856), František Zajíc, zeť Vodičkův (r. 1856—1895),[10]) Antonín Zajíc (r. 1895—1902), František Zajíc (od r. 1902).[11])

Dům čís. pop. 155 (IV).

Dům čís. pop. 155 vznikl rozdělením domu čís. pop. 65 na dvé. V roce 1829 zdědil jej Martin, syn Jana Havla, a podržel až do své smrti. Po něm majiteli domu a zahrádky v míře 30 □ sáhů (čís. kat. 8) byli Barbora Havlová (r. 1880—1888),[12]) Marie Horáková (r. 1888—1891), Antonín Horák (r. 1891—1894), Pavla Moravcová (r. 1894—1900), Otakar Lacina a Božena Lacinová (od r. 1900).[13])

Dům čís. pop. 156 (IV).

Roku 1851 Josef Vácha koupil od Josefa Kováříka, majitele domku čís. pop. 69, chlév s řezárnou a dvorečkem v míře 25 □ sáhů.[14]) Domu, jejž tam zřídil, dostalo se čísla popisného 156. Dalšími majiteli toho domu byli Václav Hrdlička (r. 1886—1888), Barbora Hrdličková, vdova (od r. 1888),[15]) Antonín Hrdlička (r. 1916).

Dům čís. pop. 157 (IV).

Dům čís. pop. 157 vznikl rozdělením domu čís. pop. 99 na dvé. V držení jeho vystřídali se Josef Bajer (r. 1822—1827), Jan Los, přichozí z Řeporyj (r. 1827), Ignác Pícek (r. 1827—1843), Jan Francl, zeť Píckův (r. 1843—1867), Jan Oplt (r. 1867—1903),[16]) Josefa Opltová, vdova (od roku 1903),[17]) Rudolf Oplt a Štěpánka Opltová (r. 1916). Podle stabilního katastru z roku 1840 náležela k domu zahrádka o 70 □ sáhách (čís. 39).

Dům čís. pop. 158 (IV).

Dům ten byl zprvu pobočným stavením domku čís. pop. 92. V roce 1887 Josef Novák postoupil jej Františku Novákovi; načež dalšími majiteli jeho uváději se František Novák a Marie Nováková (r. 1902—1910), Josef Kropáček a Marie Kropáčková (od r. 1910).[18])

---

[10]) Knihy pozemk. OS Smíchovského 21, fol. 77, 100; 25, fol. 23, 26, 38, 170.
[11]) Kniha pozemk. téhož soudu, vložka 64.
[12]) Kniha pozemk. OS Smíchovského 21, fol. 105.
[13]) Kniha pozemk. téhož soudu, vložka 129.
[14]) Kniha pozemk. OS Smíchovského 21, fol. 209.
[15]) Kniha pozemk. téhož soudu, vložka 130.
[16]) Knihy pozemk. OS Smíchovského 21, fol. 66 nn.; AZ Smíchov 39, fol. 481, 483, 485, 487.
[17]) Kniha pozemk. téhož soudu, vložka 139.
[18]) Tamže vložka 176.

Dům čís. pop. 159 (III).

Vznikl rozdělením domu býv. čís. pop. 28, jak jsme o tom zprávu podali svrchu při domě čís. pop. 41. Václav Malý odprodav menší díl chalupy v roce 1795, zůstavil si větší díl, jenž až do založení nových pozemkových knih označován byl číslem 41 *a*, kdežto pak dáno jest mu číslo popisné 159. Po Václavu Malém majiteli domu a pozemků k němu příslušných byli Josef Borovička (r. 1803—1819), Alžběta, vdova po Josefu Borovičkovi, do spolku s dětmi (r. 1819—1839), František Kolátor, manžel Anny, dcery někdy Josefa Borovičky (r. 1839—1877),[19]) Josef Kolátor, syn Františkův (r. 1877), Josef Tůma (r. 1877—1890), Antonín Válek a Anna Válková (od r. 1890).[20])

Podle Josefského katastru z roku 1784 náležela k domu čís. pop. 28 zahrada o $336^4/_6$ sáhu (čís. top. 255 *a*) a pole přilehající k panské stráni o $480^5/_6$ □ sáhu (čís. top. 255 *b*). V roce 1840 při změřování pozemků pro stabilní katastr shledalo se, že k domu čís. pop. 41 *a*) náleží pole o 290 sáhách (čís. 454) a zahrada o 635 sáhách (čís. 455.)

Dům čís. pop. 160 (I).

Dům čís. pop. 160 vznikl rozdělením domku čís. pop. 37 na dvé. V držení jeho vystřídali se Kateřina, vdova po Josefu Dvořákovi (r. 1829—1836), Josef Šajn (roku 1836—1850), Karel Sázavský, příchozí ze Zlatník u Jílového (r. 1850—1852), Josef Vaněk (r. 1852—1854), Josef Ulihra (r. 1854—1861), Josef Šercl (r. 1861—1896),[21]) Marie Šerclová, vdova (r. 1896—1901),[22]) Antonín Šercl a Marie Šerclová (r. 1916).

Dům čís. pop. 161 (I).

Na pozemku, jenž náležel k domu čís. pop. 38, vystavěn jest dům čís. pop. 161. V roce 1886 koupila jej od Václava Červenky nynější majitelka jeho Barbora Holečková.[23])

Dům čís. pop. 163 (I).[24])

Starší dějiny domu čís. pop. 163 uvedeny jsou svrchu v popise domu čís. pop. 33. Držitel domu čís. pop. 33 Václav Červenka, kramář, věnovav své dceři Magdaléně a manželu jejímu Janu Černému polovici

[19]) Knihy vinič. AZ Smichov 37 fol. 339, 340; knihy pozemk. AZ Smichov 39, fol. 210; OS Smichovského, 21, fol. 51, 123; 25, fol. 26.

[20]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 127.

[21]) Knihy pozemk. téhož soudu 21, fol. 132; 25, fol. 146, 152, 153, 231.

[22]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 126.

[23]) Tamže vložky 36, 171.

[24]) *Číslem popisným 162* označen jest hostinec Na kaplance. Viz svrchu při domě čís. pop. 46.

domu (r. 1832), zůstavil si druhou polovici se zahrádkou čís. top. 235. Když o rok později ujednával se sňatek syna jeho Jana s Marií Tvrdkovou z Třešovic, Václav Červenka postoupil novým manželům svou polovici domu, jež od té doby byla značena číslem 33 *a*. Podle stabilního katastru z roku 1840 přišlušely k domu Jana Červenky tři pozemkové parcelly, a to zahrádka o 155 □ sáhách (čís. 509), zahrádka o 95 □ sáhách (čís. 510) a cesta o 10 □ sáhách (čís. 960). Však, jak se zdá, jedna ze jmenovaných zahrádek nebyla majetkem Jana Červenky, nýbrž svaka jeho Jana Černého, držitele domu čís. pop. 33 *b*. Týž Jan Červenka r. 1848 umenšil pozemek při domě, odprodav díl jeho v míře 30 □ sáhů Aloisi Luňáčkovi, majiteli domu čís. pop. 114.[25])

Po smrti Jana Červenky r. 1856 zdědila dům čís. pop. 33 *a*) Magdaléna, vdova po Václavu Červenkovi, kramáři, a postoupila jej v r. 1858 Matěji Hausdorfovi do spolku s manželkou jeho Marií. Dalšími majiteli téhož domu byli Antonín Hozman (r. 1863—1864), František Miňovský (r. 1864—1872), Josef Riedl (r. 1872—1884),[26]) Karel Bayer (r. 1884 až 1891), Josef Holovský (r. 1891—1893), Vilém Kliner (r. 1893), Ferdinand Zralý (r. 1893—1899), Anna Zralá (od roku 1898),[27]) Anna Breschupová (roku 1916).

Dům čís. pop. 167 (IV).[28])

Dům čís. pop. 167 vznikl r. 1839 rozdělením domku čís. pop. 6 na dvé. Zprávu o tom položili jsme svrchu v popise domu čís. pop. 6. Majiteli domu čís. pop. 167, k němuž přislušela zahrádka o 150 □ sáhách, uložena byla povinnost konati pěší robotu při panském dvoře po tři dni do roka. V držení domu vystřídali se František Jirásek (r. 1839—1846), Josef Částka, zeť Františka Jiráska (r. 1846—1882),[29]), Vilém Leopold Doubrava a Emilie Doubravová (r. 1882—1890), Vilém Leopold Doubrava a Vilém Jan Doubrava (r. 1890—1909), Vilém Jan Doubrava a Vilém Felkl (r. 1909—1910), Vilém Felkl a Anna Felklová (od roku 1910).[30])

Dům čís. pop. 170 (IV).[31])

Majiteli domu čís. pop. 170 uvádějí se Jan Čermák (r. 1876—1887), Ferdinand Král a Marie Králová (od r. 1887).[32]) Marie Králová (r. 1916).

---

[25]) Knihy pozemk. OS Smíchovského 21, fol. 95, 103; 25, fol. 117.

[26]) Kniha pozemk. téhož soudu 25, fol. 196 n.

[27]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 124.

[28]) O *domech čís. pop. 164* a *165* (IV) viz odst. 206, o *domě čís. pop. 166* (VI) odst. 200.

[29]) Kniha pozemk. OS Smíchovského 25, fol. 72.

[30]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 121.

[31]) *Číslem pop. 168* (IV) označeno jest stavení náležité metropolitnímu probošstvi, *číslem pop. 169* (V) budova přislušná k Buštěhradské dráze.

[32]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 164.

Dům (villa) *čís. pop. 171* (III).

Roku 1882 Leopold Frank koupil od majitelu domu čís. pop. 75 pozemky v míře 747 □ sáhů a vystavěl na nich dům, jenž nyní sluje »villa Šárka«. Po něm vlastníky domu byli Josef Štulík (r. 1895—1900), Václav Černý (r. 1900—1901), Václav Suk (r. 1901), Jan Hornek a Marie Horneková (od roku 1901).[33])

Dům čís. pop. 172 (V).

V roce 1882 Emil Seeland zbudoval na pozemku, jejž koupil od proboštství, dům čís. pop. 172 (v nynější Belcrediho třídě). Dalšími majiteli toho domu byli Kliment Adamec a Karla Adamcová (r. 1887 až 1892), Kliment Adamec a jeho děti (od r. 1892),[34]) Saloména Milotová, rozená Adamcová, a její sourozenci (r. 1916).

Dům čís. pop. 173 (IV).

Roku 1883 Jan Rajtora vystavěl na pozemku, jejž koupil od proboštství, dům a podržel jej do r. 1886. Po něm dům čís. pop. 173 náležel Františku Šlemendovi (r. 1886—1894), Anně Šlemendové, vdově, a jejím dětem (od roku 1894).[35])

Dům čís. pop. 174 (IV).

Majiteli domu čís. pop. 174 uvádějí se Jan Rizka (r. 1883—1904), Kateřina Rizková (r. 1904), František Hřebec a Barbora Hřebcová (od roku 1904).[36])

Dům čís. pop. 175 (I).

V roce 1883 Václav Valenta koupil od Václava Suchoradského, majitele domu čís. pop. 39, pozemek a zbudoval na něm dům čís pop. 175, jehož posud (r. 1916) je vlastníkem.[37])

Dům čís. pop. 176 (V).

Roku 1883 Václav Láska zbudoval na pozemku, jejž získal koupí od proboštství, dům čís. pop. 176 v nynější třídě Havlíčkově. Po něm vlastníky domu stali se Josef Štěpán a Jana Štěpánová r. 1895.[38])

---

[33]) Tamže vložka 150.

[34]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 153.

[35]) Tamže vložka 169.

[36]) Knihy pozemk. OS Smichovského, vložka 170.

[37]) Tamže vložka 152.

[38]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 156.

Dům čís. pop. 177 (V).

V držení domu čís. pop. 177 (v Královské třídě) vystřídali se Jaroslav Kuchta (r. 1884—1889), Josef Špaček (r. 1889—1890), František Hähnel (r. 1890—1895), Anna Hähnlová (roku 1895—1901), František Hähnel, Anna Hähnlová, Antonie Hähnlová, Františka Hähnlová, Pavla Hähnlová (roku 1901—1902), Josef Císař (od roku 1902),[39]) V. Blahník a spol. (r. 1916).

Dům čís. pop. 178 (V).

Majiteli domu čís. pop. 178 (v Belcrediho třídě), zbudovaného na pozemku, jenž předtím náležel k proboštství, byli Jan Janda, doktor lékařství (r. 1883—1884), Karla Zikmundová (r. 1884—1901), Gabriela Zikmundová, Marie Zikmundová a Růžena Zikmundová (od roku 1901),[40]) Marie Budiková, rodem Zikmundová, a spol. (r. 1916).

Dům čís. pop. 179 (VI).

V držení domu čís. pop. 179, jenž byl vystavěn na pozemku předtím proboštském a sluje »Na kovárně«, vystřídali se Josef Denger (r. 1884—1903), Alžběta Dengrová (r. 1903—1906), Anna Rossi (r. 1906 až 1910), Aloisie Sůsová (od r. 1910),[41]) firma Vavřinec Meilbeck (r. 1916).

Dům čís. pop. 180 (V).

Roku 1883 stavitel František Henner zbudoval na pozemku, jejž koupil od proboštství, dům čís. pop. 180 v Belcrediho třídě a podržel jej majetkem až do své smrti. Dalšími vlastníky toho domu byli Růžena Hennrová, vdova (r. 1897—1899), Jindřich Frolík (r. 1899—1907), Božena Berndtová (od roku 1907),[42]) Františka Lišková (r. 1916).

Dům čís. pop. 181 (V).

Dům čís. pop. 181 v Královské třídě, zprvu »U krále Jiřího« zvaný byl majetkem Lidmily Tlapákové (r. 1883—1884), Karla Kaby (r. 1884 až 1886), Vavřince Müllera (r. 1886—1887), jenž zavedl v něm plzeňskou pivnici, Vavřince Müllera a jeho manželky Josefy (od r. 1887),[43]) Vavřince Müllera, Františka Kekla, Františky Keklové a Josefa Müllera (r. 1916).

Dům čís. pop. 182 (V).

Majiteli domu čís. pop. 182 (v Královské třídě), jenž vystavěn byl na pozemku předtím proboštském, byli Josefa Barthová (r. 1883—1886),

[39]) Tamže vložka 159.
[40]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 160.
[41]) Tamže vložka 165.
[42]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 155.
[43]) Tamže vložka 157.

Josef Zalabák (r. 1886), Anna Zalabáková (r. 1886—1888), Josef Hrozný (r. 1888—1890), Antonín Kottner, doktor práv (r. 1891—1894), Růžena Šalandová (r. 1894—1904), Čeněk Martinovský (od roku 1904).[44])

Dům čís. pop. 183 (V).

V držení domu čís. pop. 183 (v Královské třídě), jenž byl zbudován v roce 1883, vystřídali se Josefa Barthová (r. 1883—1886), Josef Zalabák (r. 1886—1889), Josef Hrozný (r. 1889—1890), Václav Hrozný (r. 1890 až 1897), Marie Jandourková, Anna Kottnerová, Marie Skacelíková, Antonie Šulcová, Emilie Šulcová, Josefa Šulcová a Aloisie Tamšicová (1897—1899), Alois Šulc a Josefa Šulcová (od roku 1899),[45]) Alois Šulc (r. 1916).

Dům čís. pop. 184 (V).

Dům čís. pop. 184 (v Královské třídě) náležel Františku Frolíkovi (r. 1887—1902), Bedřichu Frolíkovi, Edvardu Frolíkovi a Antonii Knotové (od r. 1902),[46]) Občanské záložně v Dejvicích (r. 1916).

Dům čís. pop. 185 (V).

Majiteli domu čís. pop. 185 (v Havlíčkově třídě) byli Jan Willkomm (r. 1886—1891), Jindřich E. Fantl (r. 1891—1908), Regina Fantlová (od r. 1908),[47]) Václav Líbal, Marie Líbalová, Václav Mareček a Božena Marečková (r. 1916).

Školní budovy čís. pop. 186 (V) *a 187* (III).

Když uznala se potřeba rozděliti Dejvické území ve dva školní obvody, r. 1887 byly vystavěny dvě školní budovy, jedna čís. pop. 186 ve Veleslavínově třídě pro jižní obvod, druhá čís. pop. 187 v Sáreckém údolí pro severní obvod.[48]) Oné říkalo se zprvu škola Na růžku. Po vzrůstu populace v jižním obvodě nestačila k tomu původní budova ve Veleslavínově třídě, aby pojala všecky děti školou povinné; i bylo třeba zvětšiti ji přístavbou druhého poschodí r. 1902.

Dům čís. pop. 188 (V).

Roku 1887 František Frolík, mlynář, vystavěl dům čís. pop. 188 (v Havlíčkově třídě)[49]) a podržel jej svým majetkem až do smrti r. 1915. Od toho léta vlastníkem domu čís. pop. 188 jest Karel Frolík.

[44]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 161.
[45]) Tamže vložka 163.
[46]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 177.
[47]) Tamže vložka 179.
[48]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 189, 175.
[49]) Tamže vložka 178.

Dům čís. pop. 189 (V).

Majiteli domu čís. pop. 189 (v Havlíčkově třídě) byli František Henner, stavitel (r. 1892—1894), Vojtěch Urban a manželka jeho Anna (od r. 1894),[50] František Urban a spol. (r. 1916).

Dům čís. pop. 190 (IV).

Dum čís. pop. 190, zbudovaný v roce 1886, byl zprvu majetkem Antonina Vejmelky. Od roku 1892 náleží Antonii Sidlové.[51]

Dům čís. pop. 191 (IV).

Majiteli domu čís. pop. 191 byli František Diviš (r. 1889—1894), Františka Divišová (r. 1894—1900), Emil Diviš, Jan Diviš, Anna Divišová a Božena Divišová (r. 1900—1901), Jan Diviš a Anna Divišová (od roku 1901).[52]

Dum (villa) *čís. pop. 192* (III).

V držení domu čís. pop. 192, villy Ctiborky zvané, vystřídali se Antonín Jelínek (r. 1887—1889), Vincenc Smrčka (r. 1889—1890), František Smrčka, Antonie Smrčková, Irena Smrčková, Marie Skočicová a Helena Vodičková (r. 1890—1892), Josef Tichý (r. 1892—1901), Karel Bělský (r. 1901—1903), Filip Bíl (r. 1903—1906), Josef Weisshajtl (r. 1906—1909), Františka Husáková (od r. 1909),[53] Jan Weidenhoffer a Emma Weidenhoffrová (do r. 1915), Josef Skrbek, doktor lékařství (od r. 1915).

Dům čís. pop. 193 (IV).

Majiteli domu čís. pop. 193 byli Rozalie Černá (r. 1892—1903), František Mašek (r. 1903—1906), Anna Mašková (r. 1906—1909), Jan Halouska (od roku 1909).[54]

Dům čís. pop. 194 (III).

Dům čís. pop. 194 náležel Matěji Černému (r. 1890—1908), Josefu Černému (od r. 1908),[55] Hynku Fořtovi a Alžbětě Fořtové (r. 1916).

Dům (obecní nemocnice) *čís. pop. 195* (II).

V roce 1891 dala obec svým nákladem vystavěti dum čís. pop. 195, ustanovený za desinfekční nemocnici,[56] na pozemku, jejž koupila od Antonína Hendla.

---

[50] Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 194.
[51] Tamže vložka 183.
[52] Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 182.
[53] Tamže vložka 180.
[54] Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 198.
[55] Tamže vložka 181.
[56] Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 186.

Dům čís. pop. 196 (IV).

V držení domu čís. pop. 196 vystřídali se Jan Čermák (r. 1883 až 1898), Josef Donát (r. 1898—1900), Kateřina Donátová (r. 1900), Marie Králová (od roku 1900).[57])

Dům čís. pop. 197 (III).

Dům čís. pop. 197 byl zprvu majitelem Františky Rennerové (r. 1894—1914).[58]) Nyní náleží Amalii Šebkové (r. 1914).

Farní dům čís. pop. 198 (II).

Roku 1892 probošt metropolitní kapitoly dr. Edvard Tersch dal vystavěti novou farní budovu na Šárce, jež má popisné číslo 198.[59])

Dům čís. pop. 199 (IV).

Majiteli domu čís. pop. 199 byli Josef Ekstein (r. 1892—1907), Bohumil Slezák a manželka jeho Barbora (od r. 1907),[60]) Josef Sládeček a Bohumil Sládeček (r. 1916).

Dům čís. pop. 202 (V).[61])

V držení domu čís. pop. 202 (v ulici K Brusce) vystřídali se Michal Klemperer a Alexandr Klemperer (r. 1882—1893), Michal Klemperer a Eva Klempererová (r. 1893), Eva Klempererová a Karla Klempererová (r. 1893—1906), Oskar Klemperer, Eva Klempererová a Hedvika Porgesová (r. 1906—1908), Louisa Becková (od roku 1908).[62])

Dům čís. pop. 203 (V).

Majiteli domu čís. pop. 203 (v Belcrediho třídě) byli František Pokorný (r. 1894—1896), Adolf Košnař (r. 1896—1905), Václav Dubský (od roku 1905),[63]) Žofie Vomáčková (r. 1916).

Dům čís. pop. 204 (V).

Dům čís. pop. 204 (v Belcrediho třídě) náležel Karle Zikmundové (r. 1884—1901), Gabriele Zikmundové, Marii Zikmundové a Růženě Zikmundové (od r. 1901),[64]) Marii Zikmundové a spol. (r. 1916).

---

[57]) Tamže vložka 187.
[58]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 210.
[59]) Tamže vložka 242.
[60]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 191.
[61]) *O domech čís. pop. 200 a 201* (I) na Nové Julisce viz odst. 222.
[62]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 196.
[63]) Tamže vložka 201.
[64]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 204.

Dům čís. pop. 205 (V).

Dům čís. pop. 205 (v Belcrediho třídě) U zlatého papouška zvaný, vl. majetkem Růženy Hennrové (r. 1893—1906), Marie Frolíkové a Růženy Wildmanové (od r. 1906),[67]) Williama Tvrzského (r. 1916).

Dům čís. pop. 208 (V).[68])

Majiteli domu čís. pop. 208 (v Belcrediho třídě) byli František Pokorný (r. 1894—1902), Marie Pokorná (od r. 1902),[69]) Jaroslav Pokorný a Jindřich Pokorný (r. 1916).

Dům čís. pop. 209 (V).

V držení domu čís. pop. 209 (v Havlíčkově třídě) vystřídali se Richard Wild (r. 1893—1903), Anna Wildová (r. 1903—1908), Josef Havlín (r. 1908—1909), Otakar Kuneš a František Kuneš (od roku 1909).[70])

Dům čís. pop. 211 (V).[71])

Dům čís. pop. 211 je vystavěn v dřevařské ohradě Na růžku a náleží Josefu Voglovi (od r. 1911).

Dům čís. pop. 214 (IV).[72])

Dům čís. pop. 214, zbudovaný v roce 1894, je majetkem Vladislava Slavíka.

Dům čís. pop. 215 (V).

Dům čís. pop. 215 (v Havlíčkově třídě) náležel zprvu Janu Čermákovi (r. 1894—1898). Od roku 1898 majiteli jeho jsou Ferdinand Javůrek a manželka jeho Marie.[73])

Dům čís. pop. 218 (II).[74])

Majiteli domu čís. pop. 218 byli Václav Nebeský (r. 1896—1900), Václav Černohorský (r. 1900), Anna Černohorská (r. 1900—1908), Marie Seidlová (od r. 1908),[75]) Vratislav Seidl a Anna Černohorská (r. 1916).

---

[67]) Tamže vložka 195.

[68]) *O domě čís. pop. 206* (I) na Nové Julisce viz odst. 222. *O domě čís. pop. 207* (VI) na Kotlářce viz odst. 217.

[69]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 202.

[70]) Tamže vložka 209.

[71]) *O domě čís. pop. 210* (VI) na Kotlářce viz odst. 217.

[72]) *O domě čís. pop. 212* (I) na Nové Julisce viz odst. 222. *Číslem pop. 213* jest označen farní kostel sv. Matěje na Šárce.

[73]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 205.

[74]) *Číslem pop. 216* (VI) jest označen bývalý mýtní domek; *číslem pop. 217* (IV) hasičská strážnice.

[75]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 220.

Dům čís. pop. 220 (V.)[74])

Dům čís. pop. 220 (v Alešově ulici) náležel Václavu Romováčkovi, staviteli (r. 1895—1900), Václavu Romováčkovi a Františku Mikšovi, staviteli (r. 1900—1903), Edgaru Taussigovi (od r. 1903).[75])

Dům čís. pop. 221 (III).

Roku 1901 Antonín Heger prodav díl domu čís. pop. 43, zůstavil si díl, jemuž dáno jest číslo pop. 221. Po něm dům čís. pop. 221 náleží Rudolfu Klinerovi (od roku 1904).[76])

Dům čís. pop. 222 (V).

V držení pozemku a potom domu na něm zbudovaného čís. pop. 222 (v Alešově ulici) vystřídali se Václav Romováček (r. 1895—1900), Václav Romováček a František Mikš (r. 1900—1901), Václav Romováček (r. 1901—1904), Václav Dvořák (r. 1904—1905), František Naske (r. 1905 až 1908), František Hübner (od r. 1908),[77]) Matěj Švarc a Marie Švarcová (r. 1916).

Dům čís. pop. 223 (V).

Majiteli domu čís. pop. 223 (v Alešově ulici) byli Václav Romováček (r. 1895—1900), Václav Romováček a František Mikš (r. 1900 až 1901), Václav Romováček (r. 1901—1904), František Mikš (od r. 1904),[78]) Josef Krátký a Františka Krátká (r. 1916).

Dům čís. pop. 224 (I).

Dům čís. pop. 224, vystavěný v roce 1901, jest od té doby majetkem Aloise Luňáčka a manželky jeho Marie.[79])

Dům čís. pop. 225 (III).

Dům čís. pop. 225 náleží od roku 1902, kdy byl zbudován, Marii Novákové.[80])

Dům čís. pop. 226 (V).

Majiteli pozemku a potom domu na něm vystavěného čís. pop. 226 (v Alešově ulici) byli Václav Romováček (r. 1895—1900), Václav Romo-

[74]) *O domě čís. pop. 219* (I), jímž označena je sladovna společníku Emila Reisra a Roberta Reisra, viz svrchu při domě čís. pop. 131.

[75]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 225.

[76]) Tamže vložky 43, 238.

[77]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 226.

[78]) Tamže vložka 227.

[79]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 239.

[80]) Tamže vložka 244.

vaček a František Miks (r. 1900—1902), Rudolf Koukol a Klimenta Koukolová (od r. 1902),[81]) Josef Kotrba a manželka jeho Klimenta (r. 1916).

Dům čís. pop. 227 (IV).

Na pozemku příslušném k domu čís. pop. 134 vystavěn byl dům čís. pop. 227, jenž náležel Antonínu Holubovi (do r. 1904), Marii Holubové (od r. 1904),[82]) Gustavu Braunovi a manželce jeho Marii (od r. 1911).

Dům čís. pop. 228 (I).

Na pozemku příslušném k domu čís. pop. 31 byl zbudován dům čís. pop. 228, v jehož držení vystřídali se Josefa Petrová (r. 1902—1903), Hynek Dorník a manželka jeho Anna (od r. 1903),[83]) Josefa Petrová, Václav Pařízek a Marie Pařízková (r. 1916).

Vojenské zásobárny čís. pop. 229 (V).

Na pozemku, jejž rakouský erár koupil od proboštství r. 1902,[84]) vystavěny jsou budovy, jež zprvu sluly vojenskými pekárnami a nyní nazývají se Vojenské zásobárny.

Dům čís. pop. 230 (V).

Dům čís. pop. 230 (v Belcrediho třídě) náležel zprvu Karle Klemprové (r. 1901—1902), od níž trhem přešel v držení Jindřicha Frolíka.[85])

Dům čís. pop. 231 (V).

V držení pozemku a potom domu na něm zbudovaného čís. pop. 231 (v Alešově ulici) vystřídali se Václav Romováček (r. 1895—1900), Václav Romováček a František Mikš (r. 1900—1904), Václav Romováček (r. 1904—1905), Josef Pavlík a Anežka Pavlíková (r. 1905—1910),[86]) Václav Palas a jeho manželka Kateřina (od r. 1910).

Dům čís. pop. 232 (V),

Vlastníky pozemku a potom domu na něm vystavěného čís. pop. 232 (v Alešově ulici) byli Václav Romováček (r. 1895—1900), Václav Romováček a František Mikš (r. 1900—1904), Václav Romováček (r. 1904—1905), Josef Pavlík a choť jeho Anežka (od roku 1905).[87])

[81]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 224.
[82]) Tamže vložka 134.
[83]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložky 31, 253.
[84]) Tamže vložka 252.
[85]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 241.
[86]) Tamže vložka 228.
[87]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 229.

Dům čís. pop. 233 (V).

V držení pozemku a potom domu na něm zbudovaného čís. pop. 233 (v Alešově ulici) vystřídali se Václav Romováček (r. 1895—1900), Václav Romováček a František Mikš (r. 1900—1904), Václav Romováček (r. 1904—1908), Marie Romováčková (od roku 1908).[88])

Dům čís. pop. 234 (IV).

Na pozemku příslušném k domu čís. pop. 70 byl vystavěn dům čís. pop. 234, jenž náležel zprvu Františku Jalovcovi a Anně Jalovcové (r. 1910)[89]) a nyní je majetkem Adolfa Dvořáka a manželky jeho Anny (r. 1916).

Dům čís. pop. 235 (V).

Roku 1904 vystavěn byl dům čís. pop. 235 (v ulici k Brusce), jenž od té doby náleží Else Klemperové a Kláře Klemperové.[90])

Dum čís. pop. 236 (V).

Majiteli pozemku a potom domu na něm zbudovaného čís. pop. 236 (v Královské třídě) byli Václav Romováček (r. 1895—1900), Václav Romováček a František Mikš (r. 1900—1904), Václav Romováček (r. 1904 až 1909), Ladislav Špaček, doktor práv (od roku 1909).[91])

Dům čís. pop. 237 (V).

V držení pozemku a potom domu na něm vystavěného čís. pop. 237 (v Alešově ulici) vystřídali se Václav Romováček (r. 1895—1900), Václav Romováček a František Mikš (r. 1900—1904), Václav Romováček (r. 1904—1909), Alois Bárta (od r. 1909)[92]) Hugo Kolisko (r. 1916).

Dům čís. pop. 238 (III).

Dům čís. pop. 238, vystavěný v roce 1906, jest od té doby majetkem Karla Kaliny.[93])

Dům čís. pop. 240 (V).[94])

Majiteli pozemku a potom domu na něm zbudovaného čís. pop. 240 (v Alešově ulici) byli Václav Romováček (r. 1895—1900), Václav

[88]) Tamže vložka 223.
[89]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 70.
[90]) Tamže vložka 258.
[91]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 231.
[92]) Tamže vložka 230.
[93]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 262.
[94]) *O domě čís. pop. 239* (I) na Nové Julisce viz odst. 222.

Romovníček a František Mikš (r. 1900—1904), Václav Romováček (r. 1904—1906), Petr Haronnek (r. 1906—1908), Emil Fantl (od r. 1908), a Božena Kropfová (r. 1916).

Dům čís. pop. 241 (V).

V držení pozemku a potom domu na něm vystavěného čís. pop. 241 v Mešově ulici) vystřídali se Václav Romováček (r. 1895—1900), Václav Romováček a František Mikš (r. 1900—1904), Václav Romováček (r. 1904—1906), Petr Haronnek (r. 1906—1908), Emil Fantl (od r. 1908),[99]) Lubomír Kré (od r. 1915), František Frabsa a manželka jeho Marie (od r. 1915).

Dům čís. pop. 242 (V).

Vlastníky pozemku a potom domu na něm zbudovaného čís. pop. 242 (v Pražské ulici) uvádějí se Václav Romováček (r. 1895—1900), Václav Romováček a František Mikš (r. 1900—1904), Václav Romováček (r. 1904—1907), Viktor Brictius a manželka jeho Anna (od roku 1907).[1])

Dům čís. pop. 243 (V).

Majiteli pozemku a potom domu na něm vystavěného čís. pop. 243 (v Pražské ulici) byli Václav Romováček (r. 1895—1900), Václav Romováček a František Mikš (r. 1900—1904), Václav Romováček (r. 1904 až 1907), Victor Brictius a manželka jeho Anna (od r. 1907).[98])

Dům čís. pop. 244 (V).

V držení pozemku a potom domu na něm zbudovaného (čís. pop. 244 (v Pražské ulici) uvádějí se Václav Romováček (r. 1895—1900), Václav Romováček a František Mikš (r. 1900—1904), Václav Romováček (r. 1904—1907), Viktor Brictius (od r. 1907),[99]) Bohumil Rosůlek (r. 1916).

Dům čís. pop. 245 (V).

Majiteli domu čís. pop. 245 (v Královské třídě) byli Václav Romováček (r. 1907), Anna Čermáková (r. 1907—1910),[100]) Stanislav Dobiáš (r. 1910—1911), Albert Pekárek a manželka jeho Anna (od r. 1911).

Dům čís. pop. 246 (V).

Vlastníky pozemku a potom domu na něm vystavěného čís. pop. 246 (v Královské třídě) uvádějí se Václav Romováček (r. 1895—1900), Václav Romováček a František Mikš (r. 1900—1904), Václav Romováček

[98]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 234.
[99]) Tamže vložka 233.
[1]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 232.
[99]) Tamže vložka 236.
[100]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 237.
[1]) Tamže vložka 263.

(r. 1904—1909), Václav Kuželka (r. 1909—1910),[1] František Sirotek a manželka jeho Milada (od r. 1910).

Dům čís. pop. 247 (V).

V držení pozemku a potom domu na něm zbudovaného čís. pop. 247 (v Belcrediho třídě) vystřídali se Alois Beck, Josef Šára a Karla Klempererová (r. 1894—1898), Alois Beck, Alexandr Šára a Karla Klempererová (r. 1898—1901), Alexandr Šára (r. 1901—1907), Václav Romováček (r. 1907—1908), Anna Kletetschková (od r. 1908).[2]

Dům čís. pop. 248 (V).

Dům čís. pop. 248 v Belcrediho třídě jest od té doby, kdy byl vystavěn, majetkem Anny Kletetschkové.

Dům čís. pop. 249 (V).

Majiteli pozemku a potom domu na něm zbudovaného čís. pop. 249 (v Belcrediho třídě) byli Alois Beck (r. 1894—1907), Václav Romováček (r. 1907—1909), Anna Kletetschková (od r. 1909).[3]

Dům čís. pop. 250 (IV).

Vlastníky pozemku a potom domu na něm vystavěného čís. pop. 250 byli Josef Ekstein (r. 1875—1907), Ludvík Čermák a manželka jeho Marie (od roku 1907).[4]

Dům čís. pop. 251 (III).

Dům čís. pop. 251 jest od té doby, kdy byl zbudován, majetkem Ambrože Nyče a manželky jeho Anny.

Dům čís. pop. 252 (V).

V roce 1907 Bedřich Trojánek a Josef Stránský koupili od obce pozemek a vystavěli na něm dům čís. pop. 252 (v Havlíčkově třídě), jenž potom byl majetkem Bedřicha Trojánka a Anny Trojánkové (od r. 1909),[5] MUDra Viktora Paula a choti jeho Marie (r. 1916).

Dům čís. pop. 253 (V).

R. 1907 František Melkus koupil od obce pozemek a zbudoval na něm dům čís. pop. 253 (v Havlíčkově třídě), jehož je majitelem se svou manželkou Miroslavou.[6]

[1] Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 235.
[2] Tamže vložka 206.
[3] Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 249.
[4] Tamže vložka 112.
[5] Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 282.
[6] Tamže vložka 294.

Dům čís. pop. 254 (V).

V roce 1907 Karel Němeček a Otakar Němeček koupili od obce pozemek a zbudovali na něm dům čís. pop. 254 (v Havlíčkově třídě),[7] jenž nyní je majetkem Karla Němečka a manželky jeho Anny.

Dům čís. pop. 255 (V).

R. 1908 František Bohumil Skorepa koupil od obce pozemek a vystavěl na něm dům čís. pop. 255 (v Havlíčkově třídě), jehož je majitelem se svou chotí Marií.[8]

Dům čís. pop. 256 (V).

V roce 1907 stavitel Václav Romováček koupil od obce pozemek a zbudoval na něm dům čís. pop. 256 (ve Slovanské třídě), jehož dalšími majiteli byli Malostranská záložna v Praze (r. 1909), Viktor Brictius (r. 1909), Dominik Wallenfels, doktor lékařství (od r. 1909),[9] Julius Basch a manželka jeho Olga (r. 1916).

Dům čís. pop. 257 (V).

R. 1907 Václav Romováček vystavěl na pozemku, jejž koupil od obce, dům čís. pop. 257 (ve Slovanské třídě). Dalšími vlastníky toho domu byli Viktor Brictius (od r. 1908),[10] Antonín Salač a manželka jeho Anna (r. 1916).

Dům čís. pop. 258 (V).

R. 1907 Václav Romováček vystavěl na pozemku, jejž ztržil od obce, dům čís. pop. 258 (ve Slovanské třídě), jehož vlastníkem jest Viktor Brictius od roku 1908.[11])

Dům (villa) *čís. pop. 259* (III).

V držení domu čís. pop. 259 vystřídali se František Červenka, Anna Červenková, Josef Zázvorka a Marie Zázvorková (r. 1907—1908), Václav Ajm, Jana Ajmová a Josef Stanislav (r. 1908—1910), Stanislav Hlinka a manželka jeho Anna (od r. 1910),[12]) Anna Hlinková (r. 1916).

Dům čís. pop. 260 (V).

Dům čís. pop. 260 (v Belcrediho třídě) je majetkem Marie Frolíkové, rodem Hennrové (od r. 1903).[13])

[7]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 296.
[8]) Tamže vložka 295.
[9]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 271.
[10]) Tamže vložka 272.
[11]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 273.
[12]) Tamže vložka 313.
[13]) Kniha pozemk. OS Smíchovského, vložka 254.

Dům čís. pop. 261 (III).

Dům čís. pop. 261, vystavěný v roce 1908, jest od té doby majetkem Václava Buriánka a manželky jeho Anny.[14])

Dům čís. pop. 262 (V).

V roce 1908 Marie Magdaléna Novotná koupila od obce pozemek a dala zbudovati na něm dům čís. pop. 262 (v Havlíčkově třídě), jehož majitelkou je posavad (r. 1916).[15])

Dům čís. pop. 263 (V).

R. 1908 MUDr. Antonín Wolf s chotí svou Bohuslavou koupili od obce pozemek a vystavěli na něm dům čís. pop. 263 (v Polské ulici), jehož jsou vlastníky (r. 1916).[16])

Dům čís. pop. 264 (III).

V roce 1907 byl vystavěn dům čís. pop. 264, jenž náležel Josefu Crhovi (od r. 1907),[17]) nyní pak náleží Ferdinandu Chalupníčkovi a choti jeho Lidmile (r. 1916).

Dům čís. pop. 265 (IV).

Dům čís. pop. 265, vystavěný v roce 1909, jest majetkem Richarda Klenky z Vlastimilu.

Dům čís. pop. 266 (V).

Vlastníky domu čís. pop. 266 (v Ruské třídě), vystavěného na pozemku, jejž prodala obec, byli František Štorch a Amalie Štorchová (r. 1909—1915),[18]) Břetislav Bouček, doktor lékařství (od r. 1915).

Dům čís. pop. 267 (V).

R. 1909 Josef Stránský koupil od obce pozemek a dal zbudovati na něm dům čís. pop. 267 (v Havlíčkově třídě),[19]) jehož majitelem je nyní Jan Werner (r. 1916).

Dům čís. pop. 268 (V).

V roce 1909 Václav Rubeš dal vystavěti dům čís. pop. 268 (v Havlíčkově třídě) na pozemku, jejž ztržil od obce, a jest vlastníkem jeho posavad.[20])

---

[14]) Tamže vložka 318.
[15]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 297.
[16]) Tamže vložka 284.
[17]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 311.
[18]) Tamže vložka 299.
[19]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 307.
[20]) Tamže vložka 306.

Dům čís. pop. 269 (V).

R. 1907 Arnošt Živný vystavěl na pozemku, jejž koupil od obce, dům čís. pop. 269 (v Polské ulici) a byl vlastníkem jeho do r. 1910. Po něm dům ten náležel Josefu Bejčkovi (r. 1910—1912),[21]) Marii Bejčkové, vdově, Janu Bejčkovi, Jaromíru Bejčkovi, Ladislavu Bejčkovi, synům jejím (od r. 1912).

Dům čís. pop. 270 (V).

R. 1909 Viktor Brictius vystavěl dům čís. pop. 270 (ve Slovanské třídě) na pozemku, jejž koupil od obce.[22]) Nynějšími majiteli toho domu jsou Václav Pekuláš a manželka jeho Marie (r. 1916).

Domy čís. pop. 271—354.

O domech, jež byly zapsány do pozemkových knih po dni 1. července 1910, máme vědomost jen ze spisku Seznam majitelů domů v Dejvicích, vydaného r. 1915 a poopraveného v obecním úřadě r. 1916. Podle toho spisku uvedli jsme již svrchu domy čís. pop. 211, 212, 213, 214, 216, 217, 219, 229, 248, 251, 265, 266, 268 a uvádíme dále:

Dům čís. pop. 271 (V) v Havlíčkově třídě, majetek nejprv Rudolfa Kestřánka, stavitele (r. 1909—1910), potom J. A. Rajského (od r. 1910) a nyní Jaroslava Hajného a Anny Hajné (r. 1916).

Dům čís. pop. 272 (V) v Polské ulici, majetek Emilie Frýdlové.

Dům čís. pop. 273 (V) v Ruské třídě, majetek Josefa Paroulka a Sidonie Paroulkové.

Dům čís. pop. 274 (V) v Ruské třídě, majetek Rudolfa Schindlera.

Dům čís. pop. 275 (III), majetek Emilie Kuthanové.

Dům čís. pop. 276 (V) v Polské ulici, společný majetek Jana Friče, Josefa Friče, Růženy Fričové a Marie Fričové.

Domy čís. pop. 277 a 278 (V) v Havlíčkově třídě, majetek Josefa Kopeckého a Marie Kopecké.

Dům čís. pop. 279 (V) v Havlíčkově třídě, majetek Marie Gregrové.

Dům čís. pop. 280 (V) v Polské ulici, majetek Antonína Navrátila.

Dům čís. pop. 281 (III) na Sanytrovce, majetek Aloisie Pietschové.

Dům čís. pop. 282 (V) ve Slovanské třídě, majetek prv Antonína Zinnerta a Eleonory Zinnertové (do r. 1916), nyní Josefa Troháře a Kláry Trohářové.

Dům čís. pop. 283 (V) ve Slovanské třídě, majetek Františka Pražského a Josefy Pražské.

Dům čís. pop. 284 (V) ve Slovanské třídě, majetek prv Bohumila Juny a Anny Junové (do r. 1915), nyní Anny Franzové.

Dům čís. pop. 285 (V) v Dejvické ulici, majetek prv Luďka Marolda (do r. 1915), nyní Marie Petersové.

[21]) Kniha pozemk. OS Smichovského, vložka 281.

[22]) Tamže vložka 270.

Dům čís. pop. 286 (V) v Dejvické ulici, majetek Václava Líbala a Marie Líbalové.

Dům čís. pop. 287 (V) v Srbské ulici, majetek Jindřicha Fritze a Anny Fritzové.

Dům čís. pop. 288 (V) v Srbské ulici, majetek Františka Švihnose a Viktorie Švihnosové.

Dům čís. pop. 289 (V) v Dejvické ulici, majetek Antonína Trnobranského a Jaroslavy Trnobranské.

Dům čís. pop. 290 (V) v Polské ulici, majetek prv Václava Kubáta (do r. 1915), nyní Ferdinanda Javůrka a Marie Javůrkové.

Dům čís. pop. 291 (V) ve Slovanské třídě, majetek Amalie Šamalové.

Dům čís. pop. 292 (V) v Polské ulici, majetek Františka Klikoše a Alžběty Klikošové.

Dům čís. pop. 293 (V) v Ruské třídě, majetek Antonína Pokorného a Marie Pokorné.

Dům čís. pop. 294 (V) v Dejvické ulici, majetek Václava Modřanského a Pavlíny Modřanské.

Dům čís. pop. 295 (V) v Ruské třídě, majetek JUDra. Karla Bertelmanna.

Dům čís. pop. 296 (V) na Husově náměstí, majetek Karla Schwarze a Otilie Schwarzové.

Dům čís. pop. 297 (V) v Nádražní ulici, majetek Bohumila Kalouska a Růženy Kalouskové.

Dům čís. pop. 298 (V) v Havlíčkově třídě, majetek Jaroslava Kekla a Františky Keklové.

Dům čís. pop. 299 (II) na Zavadilce, majetek Emilie Čápové.

Dům čís. pop. 300 (V) v Ruské třídě, majetek Josefa Paroulka a Sidonie Paroulkové.

Dům čís. pop. 301 (V) v Nádražní ulici, majetek Jana Pražáka a Antonie Pražákové.

Dům čís. pop. 302 (V) v Polské ulici, majetek Vojtěcha Fuky a Anny Fukové.

Dům čís. pop. 303 (V) v Polské ulici, společný majetek Aloise Jiráka, Karla Duffka a JUDra. Václava Schustra.

Domy čís. pop. 304 a 305 (V) v Dejvické ulici, majetek Karla Zettla a Marie Zettlové.

Dům čís. pop. 306 (V) v Havlíčkově třídě, majetek Roberta Pařízka.

Dům čís. pop. 307 (V) v Srbské ulici, majetek Bedřicha Černého a Růženy Černé.

Dům čís. pop. 308 (V) v Královské třídě, majetek Vladimíra Müllera a Marie Müllerové.

Dům čís. pop. 309 (V) ve Slovanské třídě, majetek Václava Beneše.

Dům čís. pop. 310 (V) na Husově náměstí, majetek Josefa Knota.

Dům čís. pop. 311 (V) v Dejvické ulici, majetek Zdenky Bičišťové.

Dům čís. pop. 312 (III), majetek Jaroslava Hrdlicky a Marie Hrdličkové.

Dům čís. pop. 313 (V) v Nádražní ulici, majetek prv Marie Korbové (do r. 1916), nyní Antonína Maliny.

Dům čís. pop. 314 (V) v Belcrediho třídě, majetek Williama Tvrzského.

Dům čís. pop. 315 (V) v Havlíčkově třídě, majetek prv Františky Bejblove a Anny Uzlove (do r. 1915), nyní dra. Karla Moravce a Anny Uzlové.

Dům čís. pop. 316 (V) v Havlíčkově třídě, majetek Františka Svátka, doktora lékařství.

Dům čís. pop. 317 (V) v Havlíčkově třídě, majetek Václava Syrového a Růženy Syrové.

Dům čís. pop. 318 (V) v Žižkově ulici, majetek Rudolfa Patráka a Alžběty Patrákové.

Dům čís. pop. 319 (III), majetek Františka Maloty.

Dům čís. pop. 320 (V) v Žižkově ulici, majetek Stavebního a bytového družstva poštovních a telegrafních zřízenců v Praze.

Dům čís. pop. 321 (V) v Žižkově ulici, majetek Rudolfa Patráka a Alžběty Patrákové.

Dům čís. pop. 322 (IV), majetek Václava Nápravníka a Františky Nápravníkové.

Dům čís. pop. 323 (V) na Husově náměstí, společný majetek Františka Bejšovce, Františka Vrťátka a Marie Vrťátkové.

Dům čís. pop. 324 (V) v Havlíčkově třídě, majetek Josefa Stránského.

Dům čís. pop. 325 (III), majetek Anny Buriánkové.

Dům čís. pop. 326 (V) na Husově náměstí, majetek Emilie Procházkové.

Dům čís pop. 327 (V) v Ruské třídě, majetek prv Karla Hermana a Václava Brušíka (do r. 1915), nyní Václava Brušíka a Běly Brušíkové.

Dům čís. pop. 328 (V) na Husově náměstí, majetek prv Roberta Pařízka (do r. 1915), nyní MUDra. Viktora Paula a Marie Paulové.

Dům čís. pop. 329 (V) na Husově náměstí, majetek Roberta Pařízka.

Dům čís. pop. 330 (VI) u Podbabské silnice, majetek Ladislava Meilbecka.

Dům čís. pop. 331 (V) v Ruské třídě, majetek Václava Syrového a Růženy Syrové.

Dům čís. pop. 332 (III), majetek Julie Pospíšilové.

Dum čís. pop. 333 (V) v Polské ulici, majetek Anny Benešové a Miloslavy Kryštůfkové.

Dům čís. pop. 334 (V) na Husově náměstí, majetek Josefa Židlického a Marie Židlické.

Dům čís. pop. 335 (V) v Nádražní ulici, majetek Ladislava Bernáška.

Domy čís. pop. 336 a 337 (V) ve Svatovítské ulici, majetek Josefa Paroulka a Sidonie Paroulkové.

Dům čís. pop. 338 (V) v Žižkově ulici, majetek Stavebního a bytového družstva poštovních a telegrafních zřízenců v Praze.

Dům čís. pop. 339 (III), majetek Oskara Wericha a Terezie Werichové.

Dům čís. pop. 340 (V) v Dejvické ulici, majetek Františka Pražského.

Dům čís. pop. 341 (V) v Žižkově ulici, majetek Antonína Augustína a Anny Augustínové.

Dům čís. pop. 342 (V) v Havlíčkově třídě, majetek Václava Foltýna

Domy čís. pop. 343 a 344 (V) v Havlíčkově třídě, majetek Oldřicha Kutiny a Marie Kutinové.

Dům čís. pop. 345 (V) v Žižkově ulici, majetek Josefa Stránského a Růženy Stránské.

Dům čís. pop. 346 (V) v Žižkově ulici, majetek Františka Neterdy.

Domy čís. pop. 347 a 348 (V) v Srbské ulici, majetek Jana Kotlanda a Anny Kotlandové (od r. 1914).

Dům čís. pop. 349 (V), majetek Václava Foltýna.

Dům čís. pop. 350 (III), majetek Leopolda Ištvána.

Dům čís. pop. 351 (V), majetek Pavly Merhautové.

Dům čís. pop. 352 (VI), smetiště, majetek obce hlavního města Prahy.

Dům čís. pop. 353 (III), majetek Františka Holoubka.

Dům čís. pop. 354 (III), majetek Jana Uzla a Marie Uzlové.

271. *Obecní správa na sklonku poddanské doby.*

Dejvice, Šárka a Podbaba činily jednu obec, jejímž představeným byl rychtář, jmenovaný od probošta Svatovítské kapitoly. Rychtářství docházeli chalupníci Podbabští anebo mlynáři ze Šáreckého údolí, protože v Dejvicích a na Šárce usedlých lidí nebylo. Prvý nám známý rychtář *Tomáš Slap*, držitel chalupy v Podbabě (nyn. čís. pop. 39), připomíná se k letům 1652—1665.[23]) Potom v zachovalých písemních památkách není zmínky o rychtáři až teprv ve 2. polovici 18. století. Vykládá se to tím, že přišla na zmar urbární kniha Dejvického statku, v níž byly zápisy o veských soudech ze 17. a 18. století a tudíž i řeč o místních rychtářích. Jménem uvésti můžeme tedy teprve tyto rychtáře: *Martina Malého* (r. 1761—1770), *Václava Slavíka* (r. 1770—1774), *Martina Mrvu* (r. 1785), *Josefa Heltricha* (r. 1787—1802), *Václava Dorna* (r. 1803—1825) *Ignáce Tůmu* (r. 1827—1850). Vedle nich připomínají

[23]) Kniha zápisní AK (VIII) bez označení listu.

se konsele: Jan Richter (r. 1761, 1766), Matěj Suchoradský (r. 1770), Ignác Tůma (r. 1820).

Od výčtu rychtářských a konšelských povinností chceme upustiti, protože bylo by nám opakovati, co jsme pověděli již svrchu, vykládajíce o obecní správě v Bubenči za 18. století (odst. 134). Jen to buď dodáno, že Dejvický rychtář podpisoval smlouvy o koupi nebo postup nehybného majetku proboštských poddaných, ne sic vždy, ani ne zhusta, nýbrž, jak se podobá, jen tehda, když vrchnost kázala. Starati se o občinu ho nezatěžovalo, poněvadž Dejvická obec občiny neměla, vydavši všecky své pozemky na vzdělání soukromých vinic již v době předbělohorské. Ježto pak roční plat z těch vinic byl darován k záduším, nedostávalo se obci peněžného důchodu, i nebylo třeba, aby rychtář anebo konšelé zaneprazdňovali se účetnictvím.

Při zakládání Josefského katastru r. 1784 pojata byla do soupisu Dejvickošáreckých pozemků nejen část Lysolejského území v míře 94 jiter 149⅜ □ sáhu, nýbrž i částka Nebušického území v míře 216 jiter 1542⅜ □ sáhu a fortifikační území u Brusecké brány v míře 8 jiter 978⅝ □ sáhu. Z té příčiny území Dejvickošárecké s územními kusy k němu připsanými činilo berní obec. Když potom v letech 1817—1824 upravován byl stabilní katastr, vyloučili z Dejvické berní obce svrchu řečenou částku Nebušického území i fortifikační území u Brusecké brány, a zůstavili při něm jen prve jmenovanou část Lysolejského území nad Šáreckým potokem, jež také, když bylo vydáno tak zvané provisorní obecní zřízení, připadla k politické obci Dejvicům. Tak se stalo, že Dejvická obec dospěla zase k držení občiny, to jest dvou kusů obecních pozemků v Šáreckém údolí, štěpnice o 140 □ sázích (čís. 376) a louky o 105 □ sázích (čís. 381), náležitých předtím obci Lysolejské.

Zápisy majetkových změn v Podbabě a v Šáreckém údolí přivádějí jména některých *Lysolejských rychtářů*, jež tuto oznamujeme: Jiří Tůma (r. 1724), Matěj Čadský (r. 1754, 1774), Matěj Dorn (r. 1783), Jiří Šmaha (r. 1800, 1807), Matěj Dorn (r. 1818, 1826). Kromě toho v letech 1727 až 1749 připomíná se Jan Pánek, rychtář Podbabský, o němž neumíme rozhodnouti, zde náleží v řadu Lysolejských rychtářů čili nic. Víme jen, že řečený Pánek býval rychtářem v Bubenči, odkudž pak přestěhoval se do své krčmy v Lysolejské Podbabě. Název »Podbabský rychtář« nebyl by na závadu počítati jej mezi Lysolejské rychtáře, neboť i Jiří Šmaha slul Podbabským rychtářem, protože přebýval v Podbabě. Však i to jest možné, že Pánek rychtářem Lysolejským nebyl, nýbrž jen rychtářem byl nazýván, poněvadž pamatovali lidé na jeho rychtařování v Bubenči.

Při sdělávání stabilního katastru r. 1840 byly připsány obci vozní cesty u Hanspaulky (cesta o 445 □ sáhách, čís. 890), u Kotlářky, (cesta o 90 □ sáhách, čís. 891), u Mydlářky (cesta o 175 □ sáhách, čís. 894), u Pušrajbky (cesta o 1 jitru 100 □ sáhů, čís. 899), v Horní Šárce (cesta

o 205 □ sáhách, čís. 933; cesta o 565 □ sáhách čís. 934; cesta o 130 □ sáhách, čís. 935; cesta o 75 □ sáhách, čís. 936; cesta o 195 □ sáhách, čís. 937) a v Dolní Šárce (cesta o 250 □ sáhách, čís. 939; cesta o 205 □ sáhách, čís. 940; cesta o 230 □ sáhách, čís. 943; cesta o 325 □ sáhách, čís 944 *a*; cesta o 155 □ sáhách, čís. 944 *b*; cesta o 1485 □ sáhách, čís. 947).

O počtu obyvatelstva v obci Dejvické, jaký byl na konci poddanské doby, zpravuje nás zápisek farní pamětní knihy v tato slova složený: »Na Šárce je 8 popisných čísel, 60 katolíků; v Šáreckém údolí 41 pop. čísel, 350 katolíků a 54 evangelíci; v Podbabě 17 pop. čísel, 220 katolíků, 5 evangelíků a 15 Židů; v Dejvicích je direktoriální úřad, proboštský dvůr, pivovar, mimo to 25 popisných čísel, 250 katolíků, 1 evangelík a 10 Židů; na vinicích a v nádraží u Brusecké brány 200 katolíků a 3 Židé; v Lysolejích 37 pop. čísel, 280 katolíků a 15 evangelíků; celkem tedy 1463 duší.«[24]) Podle popisu vykonaného v roce 1843 uvádí Palacký, že v Dejvicích bylo 116 domů a 1056 obyvatelů, dodávaje: »Počítají se ke vsi Dehnicům též Šárka i Podbaba, dvory různé« (= samoty). O Lysolejích klade, že bylo tam 37 domů a 327 obyvatelů.[25])

Mezi obyvateli shledali jsme některé samostatné řemeslníky, zejména mistry zednické Matěje Malého (r. 1770—1793), Matěje Šmahu (r. 1784—1820), jenž stavěl nynější kostel v Bubenči, zedníka Jana Šercla (r. 1839—1850), mistry tesařské Václava Borovičku (r. 1787—1802), Josefa Kotnaura (r. 1805—1809), Michala Hladkého (r. 1832), mistry krejčovské Františka Holého (r. 1820—1837), Jana Maternu (r. 1834—1835), ševce Josefa Častoru (r. 1772—1800), provazníka a kováře. Povolení vésti kramářský obchod v Podbabě zjednal si Václav Červenka r. 1819, zavázav se platiti z něho vrchnosti ročně 1 zl. konv. měny.[26]) Kupecký krám zřídil tamže Leopold Šťastný r. 1842.

272. *Zrušení poddanství a robotnosti a vyrazení pozemkového majetku.*

Navždy památný zákon ze dne 7. září 1848, vydaný rakouským císařem Ferdinandem ve shodě s tehdejším ústavodárným říšským sněmem, přinášel konečně vysvobození z poddanských úvazků. Ustanovoval totiž: 1. Poddanství a vrchnostenství i všecky předešlé zákony o nich jsou zrušeny. 2. S pozemků buďtež sňata břemena, a přestaň rozdíl mezi panskými pozemky a selskými pozemky. 3. Všecka břemena, služby a dávky, jež šly z poddanství a tkvěly na poddanském pozemku, všecky naturální dávky, roboty a platy, jež způsobilo panství pozemkové, desátkové, ochranné, fojtní, veské, a jež se braly z pozemkového držení aneb od osob, i laudemijní a mortuární platy, ukládané při změně osob

[24]) Kniha paměť. v AF Šáreckém, str. 25.
[25]) Popis království Českého, str. 13, 15.
[26]) Kniha pozemk. OS Smichovského 21, fol. 27.

v držení majetku, jsou zrušeny. 4. Za některá bývalá břemena z počtu v čl. právě uvedeného jest učiniti náhradu, za ostatní nikoli. 5. Náhrady nesmí býti žádáno za práva a duchody, jež plynuly z osobního poddanského úvazku, z ochranictví, vrchnostenské pravomocnosti a z veského panství; však i břemena s tím související pomíjejí. 6. Za roboty, naturální dávky a platy, jež kdo jako pozemkový držitel byl povinen vybývati pozemkovému pánu nebo desátkovému pánu anebo fojtnímu pánu, buď sjednána záhy přiměřená náhrada.

Základní návod k tomu, jak vyměřovati jest náhradu, dán byl cisařským patentem ze dne 4. března 1849. V témž roce došlo také ke zřízení zemské vyvazovací komise při českém místodržitelství, jež pak vyzvala všecky vrchnosti, aby opověděly pravé desátky, naturální dávky, roboty a platy, za něž měla se vyměřiti náhrada, a vydala naučení, jak opovídati jest dávky a roboty, jež podle patentu ze dne 4. března 1849 měly býti vykoupeny, zejména nadační naturální dávky k záduším a školám, jakož i dávky a roboty pocházející z emfyteutních smluv. Z těch opovědí strany Dejvic našli jsme jen soupis pěších čili ručních robot, k nimž povinnost měli domkáři v Dejvicích, na Sárce a v Podbabě, počtem 50 osob. Jejich robotních dní bylo do roka 306. Ježto denní robota cenila se 6 krejcary konv. měny,[27]) suma výkupu připadající vrchnosti byla by při 20násobném kapitalisování úroku činila 408 zl. konv. měny čili 428 zl. 40 kr. rak. měny. Té sumy polovici byli by platili domkáři. Avšak my nevíme, zda některého z nich netýkala se výjimka stanovená 5. odstavcem zákona ze dne 7. září 1848.

Z poznámek učiněných v pozemkových knihách jde, že v Dejvicích vyvazován byl jednak roční pozemkový plat (emfyteutní činže), jednak laudemijní poplatek, jednak peněžný desátek, uvedený na majitele pozemků po založení Sárecké fary r. 1772, jednak robota. Přitom udávají se výkupní sumy tak nejednostejné, že nelze dobře srozuměti, na jaké kalkulaci ony spočívají.

273. *Dejvice za samosprávy v letech 1850—1910.*

V obci Dejvické první léta samosprávy nelišila se hrubě od doby předchozí, protože místní okolnosti nedávaly podnětu k rozpětí svobodných sil, ano spíše mu překážely anebo je zdržovaly. Řečená obec skládala se ze tří malých osad a více než 20 samot; neměla tudíž společenského středu, k němuž by zájem většiny obyvatelstva se upoutával. Největší osadou byly Dejvice, ale tam po zániku patrimoniálního úřadu a při nemajetnosti domkářů, z nichž nejednomu bylo hledati živnost mimo domov, životní ruch spíše poutuchl, než by se vzpružoval. Druhá osada, Podbaba, získala sice zřízením *státní dráhy* a *místního nádraží* r. 1851; nicméně jsouc tísněna horou, řekou a silnicí, zůstávala odsouzena ke

[27]) Kniha listin OS Smichovského č. 23, fol. 316.

svým nevelkým rozměrům. Ke třetí osadě, Šárce, hostící kostel, faru a školu, nevedla ani silnice, nýbrž jen polní cesty. I nelze se tomu diviti, že ona pro svou odlehlost a osamělost netěšila se oblibě lidí žádostivých obchodního styku.

Nadějné středisko u *Brusecké brány* bylo teprve v plénkách. Jeho zárodky pocházejí buď z konce 18. století nebo z počátku 19. století. V Jüttnerově mapě Prahy, vypracované v letech 1811—1815, zakresleny jsou tři domy na fortifikačním území před Bruseckou branou, jež měly Dejvická popisní čísla 94, 95, 96 a řídily se fiskální jurisdikcí. Z roku 1839 známe jejich držitele: Jiřího Kuneše, tesaře, Františka Plesnivého, kolářе, a Josefa Jelena, hostinského. Předtím r. 1827 počala soukromá společnost na základě státní koncese ze dne 31. června t. r. zřizovati *koňskou dráhu* z Prahy do Výhybky u Kladna, zvolivši za východisko dráhy místo v nynějším nádraží na Brusce. Ke stavbě dotčené dráhy povzbudila myšlenka usnadniti dovoz kamenného uhlí z Buštěhradských dolů. Po pracích, jež trvaly tři léta, byla zahájena vozba dne 21. října 1830. Když pak kníže Karel Egon z Fürstenberka koupil koňskou dráhu z Prahy do Výhybky a prodloužil ji až ke svým pilám v Křivoklátském lese u Brejlu a Zástřelek, bylo třeba rozšířiti »skladiště« u Brusecké brány v Dejvicích, protože dováželo se tam nejen uhlí, ale i dříví. R. 1853 prodal jmenovaný kníže dráhu z Prahy do Lán Akciové Buštěhradské železniční společnosti, jež o deset let později vyžádala si státní svolení přestavěti ji v dráhu lokomotivní.

K oživení krajiny u Brusecké brány přičiňovalo nejen nové *nádraží*, nýbrž i Hergetova cihelna, založená na blízkém Bubenečském pozemku r. 1803 a rozšířená po roce 1825. Spolehlivým stupnoměrem tamní lidské frekvence byly tři hostince, nejstarší v domě čís. pop. 96, mladší v domě čís. pop. 94 a nejmladší »Na hutích« u Hergetovy cihelny. Domy čís. pop. 94, 95, 96 nenáležely však, již od roku 1840 počínaje, k Dejvicům, nýbrž byly připsány ku Praze a označeny Pražskými popisnými čísly 205, 206, 207-IV. Zanikly pak docela r. 1912, kdy obec hlavního města Prahy koupila je k regulaci stavebních městišť.

Jest nám nemilé, že nemohli jsme v jistotě zvěděti, kdo byl prvním obecním starostou v Dejvicích po volbě vykonané r. 1850. Jak se podobá, poctili voliči svou důvěrou bývalého mlynáře Ignáce Tůmu, jenž před tím po 20 let i více zastával v obci povinnost rychtářskou. Však i potom za starostování *Antonína Schweizara* (r. 1854—1864) Ignác Tůma zasedal v obecním výboru a jako školdozorce pomáhal opatřovati věci škole potřebné. Tehda ovšem tížila jej již kmetská léta. Antonín Schweizar jsa od roku 1848 majitelem dvorce na Šárce, zavděčil se obecenstvu tím, že daroval pozemek k rozšíření tamního hřbitova. Výborné vlastnosti ducha činily jej způsobilým k řízení obce, i zjednaly mu přátelství šlechetného probošta dra Václava Viléma rytíře Václavíčka. O jeho lidumilnosti svědčí dvě nadace, jež učinil spisem poslední vůle († r. 1873), jedna pro

chudé žáky Šárecké školy a na jejich ošacení, druhá na podporu místních chudých.[28])

R. 1864, kdy Antonín Schweizar poděkoval se z dalšího představenství, vložen byl starostský úřad na *Františka Luňáčka*, majitele domu a dřevního obchodníka v Podbabě. Novému starostovi a členům obecního výboru nastala tuhá práce v době rakousko-pruské války a za pruské okupace r. 1866. Pro blízkost hlavního města působilo ubytování nepřátel a vyhovování jejich požadavkům mnoho starostí. Když potom v zápase o českou samosprávu rozproudil se u nás sebevědomý národní život, a vlastenecké občanstvo dávalo výraz svému smýšlení na schůzích, shromážděních a táborech lidu, starosta Luňáček s některými spoluobčany neváhal se účastniti opposičního ruchu proti vídeňské vládě. Proto za výminečného stavu, jenž byl uveden na Prahu a Pražské okolí, okusil také pronásledování. Na učiněné udání, že způsobil shluknutí, policejní úřad v Bubenči dne 9. ledna 1870 dal jej zatknouti a odvésti do policejního vězení, odkudž pak druhého dne dopravili jej k trestnímu soudu v Praze. Po vazbě, jež trvala sedm neděl, byl Luňáček soudním nálezem uznán za nevinna.[29])

Za tehdejšího rašení spolkového života ustavil se v Podbabě, rovněž přičiněním starosty Luňáčka, akciový potravní spolek, Zásobna Šárecká zvaný (v červnu r. 1870). Jeho účel byl vésti obchod nejen v potravinách, ale i ve střižném a osadním zboží, kupovati ve velké míře a prodávati obecenstvu, zvláště členům spolku, za mírné ceny. Ryzí výnosek obchodu měl se rozdělovati mezi členy čili akcionáře, jichž z počátku bylo 76. Jakkoli pak Zásobna Šárecká vykazovala pěkný rozvoj, tak že roku 1872 mohlo se přikročiti ke stavbě spolkového domku v Podbabě,[30]) brzy potom rozkladnými živly nahlodána a panikou, jež vzešla z velkého Vídeňského úpadku r. 1873, otřesena byvši, vzala za své.

V té době počal se jeviti stavební ruch v končině před Bruseckou branou. Když totiž po válce rakousko-pruské proměnili koňskou Buštěhradskou dráhu v parní železnici, i prodloužili ji z Dejvic do Buben a zřídili velké nádraží v místech bývalé stanice na Brusce, metropolitní probošt dr. Adolf Würfel (r. 1872—1891) přijímal nabídky strany koupě stavebních pozemků na blízku řečeného nádraží a odprodával dílce proboštských polí, jež buď byly drahou odříznuty od celku anebo ležely přímo u silnice. Tak byla dána možnost ke stavbám; a v letech 1875 až 1876 vzniklo čtvero domů zbudovaných po severní straně nynější Belcrediho třídy (čís. pop. 136, 137, 141, 145) a dům Na růžku čís. pop. 133. Lví podíl v tom měl mladý stavitel František Henner, rodák Dejvický.

Za starosty Františka Luňáčka (r. 1864—1877) Dejvická obec hotovila se zříditi silnici Šáreckým údolím od Podbaby k Jenerálce na

[28]) Kniha paměť. v AF Šáreckém, str. 78.
[29]) Tamže str. 81.
[30]) Kniha pamětní v AF Šáreckém, str. 57, 68.

místě staré tamní cesty, o jejíž úpravu nebo proměnu v silnici bylo jednáno již v minulých dobách, ale vždy bez pronikavého účinku. I zdálo se roku 1876, že úmysl dojde ke skutku, neboť přípravy na stavbu pokročily tak, že byly vypracovány plány budoucí silnice a rozpočty nákladu na ni potřebného. Ale obava, aby řečený náklad neuvalil přílišného břemene na místní poplatníky, vkročila do cesty chystanému dílu a způsobila, že bylo odloženo. Potom teprve r. 1903 obec Dejvická s obcí Nebušickou dožádaly se zákonných subvencí a daly v letech 1904—1905 vystavěti *silnici od Podbaby k Jenerálce*. Stavební náklad vystoupil nad rozpočtenou sumu 78.600 K, nepočítaje částky peněz, jimiž bylo vykoupiti soukromé pozemky, zabrané k silnici. Nová silnice vešla pak pod správu okresního výboru.

Rozvojem cihlářského průmyslu v Dejvicích (na Strakovce, Kotlářce a Julisce) a budováním nových domů jak u Brusecké brány, tak v jiných částech Dejvického území vzrůstal od roku 1877, tudíž za starostování *Václava Kuneše*, majitele domu (r. 1877—1880), *Antonína Hendla*, statkáře (r. 1880—1883) a *Jana Škvána*, sládka (r. 1883—1886), počet místního obyvatelstva značnější měrou než předtím. Přibývalo i mládeže školou povinné, tak že nastala potřeba rozšířiti obecnou školu na Šárce o čtvrtou a pátou třídu. Ježto školní budova měla jen jednu učební síň, a nehodila se k tomu, aby ji přestavěli, nezbývalo než umisťovati čtyři třídy v soukromých domech a pomýšleti na stavbu nového školního domu. Po tříletém rokování o věci schválily úřady r. 1885, aby se vystavěly *dvě školní budovy*, jedna v jižní části Dejvic, druhá v severní. Obec Dejvická opatřila si výpůjčku 100.000 K a zbudovala školu Na růžku (ve Veleslavínově třídě) a školu na Pulkrábce (v Dolní Šárce).

Když Vyšehrad spojil se s Prahou v jednu obec (r. 1883), a Holešovice a Bubny následovaly jeho příkladu, myšlenka založiti Velkou Prahu vedla k tomu, že i s Dejvickou obcí za starosty *Františka Hennra* (r. 1886—1897) r. 1886 byly ujednány výminky takového spojení. Avšak z příčin, jež my vykládati nehodláme, sbor Pražských obecních starších ujednání toho neschválil. Potom r. 1896 obec Pražská s obcemi Bubenečskou, Dejvickou, Košířskou, Třešovickou a Vršovickou podaly poslanecké sněmovně a finančnímu ministerstvu ve Vídni petici, aby daňové úlevy, stanovené zákonem ze dne 30. prosince 1891 pro Karlín, Nusle-Pankrác, Smíchov, Král. Vinohrady a Žižkov, jestliže by ta místa do pěti let se spojila s Prahou, měly platnost i pro obce svrchu jmenované a nebyly omezovány lhůtou v zákoně řečenou. Při obnoveném roku o spojení dne 16. září 1896 prohlásili Dejvičtí, že jejich obec je hotova spojiti se s obcí Pražskou za těmito výminkami: 1. Obec města Prahy přejme jmění i všecky závazky obce Dejvické. 2. Obec města Prahy vyjedná Dejvicům 15letou přechodní dobu strany placení činžovní daně. 3. Obec města Prahy se přičiní, aby Mariánské hradby byly zrušeny a strženy, a Brusecká brána by záhy byla zbourána. 4. Obec města Prahy postará se

lepšení komunikace mezi Prahou a Dejvicí úpravou cesty v Úvoze a o brzké spojení Dejvic s Prahou elektrickou drahou. 5. Obyvatelstvu a poplatnictvu v Dejvicích budou příslušeti táž práva jako obyvatelstvu a poplatnictvu v Praze. 6. Obec města Prahy přejme do svých služeb obecního tajemníka a obecního sluhu z Dejvic.[31])

K žádosti Dejvické obce povolila obec města Prahy dodávati *plyn* a *užitkovou vodu* do předměstí u Brusecké brány, čímž stavební ruch v těch místech došel nové vzpruhy. O potřebné *osvětlování cest* v ostatních částech Dejvického území bylo postaráno tím, že obec opatřila svítilny a užila za svítivo v nich petroleje. Aby vyhověla novému zdravotnickému zákonu, zjednala koupí pozemek v Horní Šárce při cestě od Kodymky do Sáreckého údolí a dala na něm vystavěti *isolační* čili *desinfekční nemocnici* (čís. pop. 195).

Po *Antonínu Hrdličkovi*, jenž byl starostou v letech 1897—1900, vstoupil v čelo obce *František Frolík*, mlynář a bursovní rada Plodinové bursy v Praze. Jeho snaha nesla se k tomu, aby Dejvice plněním moderních úkolů přidružily se k nejpokročilejším obcím a dosáhly některých městských věcí dříve, než nastane jejich sjednocení s Prahou. Oč především on usiloval, bylo založení obecního hřbitova, kanalisace oblasti Zadních Dejvic, zřízení vodárny a vodovodu, úprava cesty z Podbabské silnice podle Patanky do Horní Šárky a stavba silnice Šáreckým údolím od Podbaby k Jenerálce. Když členové obecního výboru projevili svůj souhlas, a když opatřeny byly peněžné prostředky výpůjčkou 120.000 K, přikročilo se k pracím. *Obecní hřbitov* založen jest vedle kostelního hřbitova na pozemku, jejž obec koupila od majitele dvorce čís. pop. 23 (r. 1902). V příčině *kanalisace* hledělo se k tomu, aby síť Dejvických stok mohla býti připojena ke kmenové stoce, kterou projektovala obec města Prahy pro území Břevnovské a Třešovické. K *vodárně* vyhlédnuto bylo místo v Mlýnku čís. pop. 85, o jehož užívání učiněna je smlouva s vlastníkem mlýna Karlem Urbanem r. 1902. Voda zdvíhá se strojem do vodojemu na Šárce a odtamtud rozvádí se po území. *Cesta na Šárku* vedle Patanky upravena byla tak, aby sloužila povozům ne tuze zatíženým.

Ze dvou příčin nestačila obecní peněžní hotovost podnikům, o nichž jsme právě pověděli, jednak z té, že rozpočtené sumy se překročily, a jednak proto, že byl veden náklad i na jiné stavby. Roku 1902 dála se přístavba patra na školní budově ve Veleslavínově třídě, a o rok později pořizovány jsou kanálové svody s Podbabské silnice, aby mohla napravena býti pěší cesta po silnici. Strany nákladu na práci posléze řečenou vznikly spory, poněvadž nebylo možná zjistiti, kdo práci řemeslníkům zadával.

[31]) *Hrnčíř*, Jednání o sloučení obcí předměstských s Prahou, v Almanachu kral. hlav. města Prahy I. str. 195 nn.

Při nové volbě z počátku r. 1904 František Frolík byl opět obrán za starostu. Ale jak potom učinil návrh týkající se stavby měšťanské školy a dvou dětských opatroven v Dejvicích, nové obecní výpůjčky peněz v sumě asi 250.000 K a zavedení tak zvaného pivního krejcaru, zdvihla se proti němu většina obecního výboru a uživši obstrukčních prostředků, pohnula jej k tomu, že se zřekl úřadu (v srpnu roku 1904). Opposice podávala sice ruky ke smíru, žádajíc jen, aby se upustilo od dalšího finančního zatěžování obce a jejích příslušníků, a uznalo, že stavba měšťanské školy nenáléhá, když žactvo z Dejvic je přijímáno do měšťanských škol v Praze; avšak Frolík setrval na svém rozhodnutí. Starostou po něm byl zvolen *Josef Steiner*, lékárník (r. 1904—1910).

Roku 1895 koupil stavitel Václav Romováček díl proboštského pozemku u Brusecké brány mezi Královskou třídou, Pražskou ulicí (v Bubenči) a Buštěhradskou drahou a zbudoval na něm 15 domů. Než v roce právě řečeném stavila metropolitní kapitola další prodej proboštských pozemků u Brusky, kromě pozemku pro Vojenské pekárny; čímž stavebnímu ruchu v Dejvicích bylo poklesnouti. Když projevil se z toho nemilý účinek důchodního rázu, představenstvo obce Dejvic roku 1907 vzneslo ke kapitole žádost, aby prodala buď obci Dejvické anebo jiným stavebním interessentům proboštská pole čís. kat. 862/1 a 860/1, že tím získá si vděk občanstva, díky chudiny a zásluhu o rozkvět obce«. Vyhovujíc té žádosti zatím aspoň s polovice, prodala tehda kapitola Dejvické obci pole čís. kat. 862/1 hodící se za staveniště asi pro 70 domů (r. 1907). O tři léta později došlo pak ke druhému trhu, jímž řečená obec stala se majitelkou proboštského pole před nádražní budovou čís. kat. 860/1, čili staveniště asi pro 40 domů. Akce ty byly provázeny obecními výpůjčkami peněz v úhrnné sumě 660.000 K.

Zatím předsebraly se práce potřebné ke zdokonalení místní komunikace, zejména stavba silnice Šáreckým údolím, úprava cesty Umrčina zvané (to jest bývalé Umrlčí cesty, kterou brávaly se pohřební průvody ze Šáreckého údolí na hřbitov u sv. Matěje), úprava cesty vedoucí podle Kotlářky a Hanspaulky do Horní Šárky (r. 1905), zřízení železného zábradlí při cestě od obecní nemocnice do Šáreckého údolí (r. 1907), jež teprv nedlouho předtím byla učiněna schůdnou, přeložení cesty od Santinky k Zavadilce v jiný směr, a plnily se úkoly zdravotnické, jako rozšíření vodovodu na Šárce a kanalisace u Brusky. Roku 1907 schválilo obecní zastupitelstvo definitivní znění smlouvy o spojení Dejvic s Prahou; načež i sbor Pražských obecních starších přijal tu smlouvu za svou. V roce 1910 Dejvická obec vyžádala od Bubenečské obce souhlasu k tomu, aby pozemek u Růžku, Velký klín někdy zvaný, na němž lze zbudovati asi 40 domů, propuštěn byl z katastru Bubenečského (čís. kat. 216 a 217) a pojat do katastru Dejvického. Téhož času bylo projektováno rozšířiti a po velkoměstsku upraviti Havlíčkovu třídu, vystavěti most a mostní rampy přes Buštěhradskou dráhu ke zjednání kom

munikace od Vojenské školy na Brusce k Ružku, zříditi silnici od Ružku na Horní Šarku a s Horní Šárky do Šáreckého údolí, pořídíti vodovod ve Starých Dejvicích, založiti nový vodovod na Horní Šárce, vystavěti budovu měšťanské školy a vypracovati regulační plán celých Dejvic.

Za nástupce Steinerova *Františka Frolíka* (r. 1910—1915) upraveny byly ulice u Brusky, zvláště pak Havlíčkova třída, zavedeno v Dejvicích elektrické osvětlování (r. 1911), zavedena pitná Káranská voda (r. 1915), sdělán nejmodernější, všem požadavkům nové doby vyhovující regulační plán Dejvic, sdělán nárys obmyšleného přemostění Buštěhradské dráhy a nárysy budoucích obecních a měšťanských škol. Ježto po smrti Frolíkově († dne 8. září 1915) překážela tomu válka, aby se vykonala nová volba, uvedeno jest řízení obce do rukou nejstaršího člena obecního výboru, bývalého starosty Antonína Hendla.

Až do roku 1903 všecka kancelářská práce v obecním úřadě Dejvickém spočívala na bedrách obecního tajemníka, jímž byl *František Renner* (r. 1876—1903). Když po smrti Rennrově úřednický personál byl rozmnožen, v řízení kanceláře vystřídali se *Josef Bejček*, kandidát práv (r. 1904—1912) a dr. *František Trmal* (od r. 1912).

Osobní status z roku 1919 vykazoval tyto obecní úředníky: dra *Františka Čermáka*, obecního tajemníka, zástupce dra Františka Trmala, ředitele kanceláře na dovolené, Karla Schwarze, důchodního, Jaroslava Rennra, adjunkta, Boleslava Rennra, officiála, Františka Kolmana, účetního akcesistu, Dobromila Kolátora, kancelářského akcesistu, Marii Samkovou, účetní úřednici, Karla Žežulku, účetního úředníka, Jana Baštu, kancelářského úředníka, Čeňka Hendla, revisora pivní dávky, Josefa Sůsu, revisora pivní dávky, Karla Urbana, kancelistu. Hospodářským dozorcem byl Alois Hájek, obecními sluhy Václav Kolátor a Jaroslav Klempíř.

V oborech svých pracovali obecní lékař dr. Antonín Wolf a obecní inženýr Ing. Vladimír Vávra.

274. *Duchovní správa v letech 1620—1771.*

V 17. století bylo na území Dejvickošáreckém jen nemnoho lidí usedlých (viz svrchu odst. 189). Většinu obyvatelstva činili lidé neusedlí, to jest hospodářská čeleď při dvou poplužních dvorech a vinařská chasa, ubytovaná v chatrčích a domech, přistavěných k viničným lisům. Po prvém období rekatolisace usedlíci a hospodářská čeleď byli katolíci, kdežto vinařská chasa, aneb říkejme stručně, vinaři lnuli ještě namnoze k českému jinověrství. Katolíkům v Dejvicích, na Šárce a v Podbabě dostávalo se duchovní příslušby od sakristána čili faráře kostela sv. Víta na hradě Pražském, jenž občas konával služby boží v kostelíku sv. Matěje na Šárce a pochovával zemřelé katolíky na tamním hřbitově.

O šíření katolictví mezi vinaři zpravují nás zápisky Mariánské družiny Pražské. Podle nich kolem roku 1660 jesuitský scholastik Adam

Klemt konával procházky do vinic vůkol Prahy a maje opravdovou náklonnost k prostým lidem, zahajoval s vinaři rozhovor, při čemž dovídal se nejenom o jejich rodinných starostech, ale i o víře a náboženském životě. Z lásky k volnosti, jakou skýtalo jejich zaměstnání, vinaři jedli tvrdý chléb. Nebylo-li možno pracovati, bylo snášeti bídu anebo vypomoci si buď jak buď. Mládež vyrůstala bez školního učení. Ani jí, ani dospělým nedostávalo se božího slova, protože duchovní přicházel sotva jednou do roka, pokřtil děti, oddal rodiče, podal večeři Páně, napomenul k vytrvalosti, to vše skrytě, a odešel. Adam Klemt přemluvil některé vinaře, aby přijali katolickou víru, a byl příčinou, že Mariánská družina v Praze počala si všímati vinařů, podporovala je hmotně a zvala na své pobožnosti, slavnosti a průvody. Roku 1665 bylo již lze založiti v Praze Mariánskou družinu vinařů čili tak zvanou Družinu sv. Isidora, jež zprvu čítala 45 členů a o málo později 70.[32])

Aby dílo obrácení vinařů ke katolictví spělo rychleji, rozvržena byla viniční oblast vůkol Prahy ve 24 revíry, a v každém revíru ustanoven byl »otec«, jenž měl starati se duchovní dobré vinařů. Svátostmi na vinicích posluhovali pražští nebo venkovští kněži, jak který z nich byl požádán. Chtěje v tom zavésti pořádek, nařídil arcibiskup Ferdinand Sobek (r. 1669—1675), aby konati duchovní správu na vinicích příslušelo farářům u sv. Víta, u sv. Václava, u sv. Jindřicha, u sv. Štěpána v Praze a u sv. Václava na Proseku; i přikázal ke každé ze jmenovaných far několik viničních revírů. Vinice Dejvickošáreckého území a některé jiné blízké byly poručeny k faře u sv. Víta. V jejich soupise, jejž tuto podáváme, naznačili jsme, které vinice ležely mimo řečené území, a to tak, že jsme jejich jména vložili do závorek:

I. *Letenský revír:* (1. Jesuitské vinice, 2. Perkmistrova, 3. Lochmanova, 4. Šejdlerovy (dvě), 5. Martinická, 6. Voříkovská, 7. Maxmiliánka u Král. Obory). II. *Zámecký revír*: (1. Pekařka, 2. Petržilkova, 3. Purkrabská, 4. Andělky (dvě), 5. Panenská, 6. Hejtmanka, 7. Štikova, 8. Řezníčkova). III. *Svatomatějský revír:* 1. Velká Biskupka, 2. Trubačka, 3. Velká Pekařka, 4. Santinka, 5. Malá Pekařka, 6. Malá Toulka, 7. Sedlářka, 8. Malá Biskupka, 9. Termanka, 10. Faltinova, 11. Koníčkova, 12. Wirtova, 13. Truhlářka, 14. Na krechtech, 15. Malá Žežulka, 16. Makourka, 17. Bradova, 18. Patanka, 19. Šťáhlavka, 20. Turkova, 21. Divůčkova. IV. *Přední Šárecký revír:* 1. Lhotákova, 2. Kupcova, 3. Druhá Kupcova, 4. Maxmiliánova, 5. Kalousova, 6. Sanytrovka, 7. Velká Žežulka, 8. Smolíkova, 9. Kotlářova, 10. Odkolka, 11. Železníkova, (12. Suchdolské. 13. Rakovy, 14. Hložkova, 15. Kožešníkova, 16. Millesimova, 17. Cyruska 18. Trnkova), V. *Zadní*

[32]) *Svoboda*, Katolická reformace a Mariánská družina v království českém II. str. 135 nn. *Podlaha*, O některých náboženských družinách v Čechách za dob minulých (v časopise Ve službách královny XII. str. 67). V Podlahově článku klade se založení Mariánské družiny vinařů do roku 1665.

Šárecký revír: (1. Kulichova, 2. Šediveho, 3. Punčochářky (dvě) 4. Velkohorské (tři), 5. Kladenská, 6. Tomášova, 7. Kantorka, 8. Duchkova, 9. Preiska, 10. Zamečníkova, 11. Kulichova), 12. Cyruska, 13. Sklenářka, 14. Reiterova, (15. Slaninova, 16. Místkomínka, 17. Kupcova, 18. Kožešníkova, 19. Nedvědka, 20. Mlynářka): VI. *Dejvický revír:* 1. Kozlovka, 2. Lichtenberkova, 3. Turkova, 4. Čápka. 5. Verdemonka, 6. Kancléřka, 7. Koníčkova. 8. Truhlářova, 9. Jedličkova, 10. Komornická, 11. Pernikářka, 12. Beránka, 13. Malá Čápka, 14. Pahoubka.[33])

Velký mor r. 1680 vzpružil náboženskou horlivost lidu a zjednal kostelům, při nichž na hřbitovech spočinula těla osob skosených morem, drahně nových dobrodinců. I na Šárce bylo třeba rozšířiti hřbitov, a došlo k opravě kostela sv. Matěje. Patroni toho kostela, metropolitní probošti, pokud mohli jsme zvěděti, přispěli k jeho zvelebení jen málem. Probošt Václav Frant. Nebeský († r. 1674) poručil ve spise poslední vůle své, aby to, co mu lidé dluhují ze Šáreckých vinic, připadlo kostelu sv. Matěje.[34]) Mínil trvám díl viničného úroku, jehož splatnosti se nedočkal, a snad i nedoplatky téhož úroku, z nichž za života marně upomínal. Probošt Jan Ignác Dlouhoveský (r. 1674—1701) věnoval kostelu sv. Matěje stříbrný kalich s obrazem svého erbu a stříbrnou paténu; při čemž boje se, aby ty věci nestaly se kořistí lupičů, ustanovil, že mají býti chovány v sakristii kostela sv. Víta a jen v čas potřeby donášeny na Šárku.

O dobrodincích ze světského stavu hlásá zápisní kniha, kterou k záduší Šáreckého kostela daroval Eliáš Schretter, měšťan Hradčanský a starší kapelník u sv. Víta, r. 1700 a do níž pak asi po deset let bylo poznamenáváno, čeho se kostelu sv. Matěje dostalo darem, co při něm je spraveno, a co nově pořízeno. Podle těch zápisků výbava kostela byla dosti hojná. Ať vyjdeme od výčtu *obrazů a soch*, kostel měl oltářní obraz sv. Matěje, jejž zhotovil a daroval Kristián Dittman z Lavenštejna, malíř a měšťan Menšího města, r. 1699; velký obraz P. Marie Klatovské; velký obraz Ecce homo; velký obraz P. Marie, »na kterém jsou z alabastru sv. patriarchové«; obraz P. Marie Pasovské; dva obrazy Ukřižovaného; malý obraz Ecce homo; malý obraz P. Marie Svatohorské, jejž daroval pan František Ignác Vratislav z Mitrovic; malý obraz sv. Barbory; malý obraz sv. Kateřiny; obraz P. Marie Svatohorské, »kterýž jest r. 1701 Vilém Tichý, měšťan Starého města, krásně ozdobiti dal s čistotnými tykytovými šátky, na nich falešné perličky a kamínky, dvě korunky, (a) za sklo do nové truhličky zavřel«; sochu sv. Jana Nepomuckého, kterou daroval svrchu řečený pan Vratislav z Mitrovic r. 1700; sochu sv. Vojtěcha; čtyři oltářní krucifixy, jeden alabastrový polámaný, druhý starý nízký, třetí nový, darovaný od pana Františka Ignáce Vra-

[33]) Sborník Historického kroužku XVI. str. 53 n.

[34]) *Sedlák*, Venceslai Franc. Coelestini a Blumenberg Acta capitularia, str. 121.

tislava, čtvrtý vysoký, darovaný od Pavla Boubelky, měšťana Hradčanského.[35])

Ježto v knize je řeč o dvou přenosných oltářních kamenech, z nichž jeden pocházel z darování probošta Jana Ignáce Dlouhoveského, druhý z darování Matěje Brady, řezníka v Písecké bráně na Bruscе (r. 1701), soudíme, že krom hlavního oltáře byly v kostele dva poboční oltáře. Ale přímé zmínky o pobočních oltářích není. Na hlavním oltáři uprostřed umístěna byla skříňka s obrazem čili sochou P. Marie Svatohorské. Před oltářem stály dva velké svícny, zelenou barvou natřené, jež daroval pan František Ignác Vratislav. R. 1700 dala správa kostelní zhotoviti dvě zamčité truhlice pro almužnu, černě obarvené, a připevniti je po stranách oltáře. Jest poznamenáno, že »od vezení těch truhliček na oltář z Pohořelce až k sv. Matěji na trakaři bylo dáno 10 kr.«[36])

Kdo se rozhlédl v kostele, spatřil kazatelnu a před ní osm stolic, což obé zjednal svým nákladem Jan František Windisch z Aschenfeldu, měšťan Menšího města. Se stropu visela mosazná lampa; na stěně u dveří zavěšen byl měděný kotlík se svěcenou vodou. V pozadí stál nový pohřební kříž a máry barvou nenatřené, na nichž spočíval nový černý soukenný příkrov s bílým barchanovým křížem uprostřed. Na kruchtu nebylo lze dohlédnouti, protože zastíraly ji dvě záslony, darované svrchu řečeným Janem Františkem Windischem.

K bohoslužbě byly dva kalichy, jeden větší a vzácnější, o němž jsme již pověděli, druhý menší, stříbrný, s pouzdrem a paténou, darovaný k sv. Matěji »od jednoho hausmistra«. Oba chovaly se mimo Šárku, onen nejprve v sakristii kostela sv. Víta, potom v proboštské kapli, tento »na kanceláři Dejvitské«. Jiné nádoby byly cínový koflík pro komunikanty a dvé cínových konviček. Z kostelního náčiní připomíná se čtvero velkých cínových svícnů a 12 malých, 6 dřevěných svícnů červených a dva bílé, dva zvoneček, mosazná kaditelnice, strakaté antipendium z harasu, malované antipendium na plátně, dva harasové »firhanky, které se za antipendium užívati mohou«, tři oltářní ubrusy s krajkami, stará »pléna na oltář. Knižní poklad činily dva missály, z nichž jeden byl darován od Viléma Tichého, měšťana Starého města; dva missálky de requiem, dva české kancionály a evangelium.[37])

Mešních rouch kostel neměl více než tři, totiž »ornát strakatý z harasu, zpotřebovaný«, »ornát černý tykytový damaškový s bílým křížem v prostředku«, a »ornát tykytový nový« z pozůstalosti probošta Jana Ignáce Dlouhoveského. Sátků čili plen na kalich (velum calicis) bylo čtvero, jeden žlutý, druhý červený, třetí červený květovaný s obrazem, čtvrtý červený strakatý; bursy dvě, pally tři. Zásoba prádla záležela ve čtyřech albách s humerály a páskami (cingulum) a superpelici čili komži. Jedna

[35]) Kniha zadušní AK (XI) fol. 15 nn.
[36]) Tamže fol. 9, 15, 59.
[37]) Kniha záduš. AK (XI) fol. 10—15, 18 n.

alba připadla kostelu z pozůstalosti probošta prv jmenovaného, druhou daroval pan František Ignác Vratislav z Mitrovic (r. 1701), třetí pani Lidmila Tichá, měšťanka v Starém městě (r. 1705).[38])

O zvelebení kostela sv. Matěje v té době největší zásluhu měl jeho duchovní správce *Jiří Vojtěch Hořejší*, sakristán a farář u sv. Víta. Většina nových věcí prve jmenovaných byla zjednána jeho přičiněním. R. 1700, když po smrti kostelníka Daniele Pakosty připadla kostelu částka hotových peněz nebožtíkových, koupil on za ně »truhlu velkou, modře barvenou, se zámkem a klíčem« na ukládání věcí kostelních, nové antipendium a prostěradla na oltář, i dal udělati nové dvéře ke starému hřbitovu a zámek ke kostelním dveřím »dvouzapaditej s dvouma klíči; neb starý zámek na nic nebyl a toliko s dlouhým hřebem se snadno odevříti mohl, a nyní jest vnitř při druhých dveřích«.[39])

Jako ke kostelu, tak i ke hřbitovu nesla se péče duchovního správce Jiřího Vojtěcha Hořejšího. V roce 1701 povzbudil on dobrodince k peněžné sbírce a k poskytnutí hmot na stavbu »příční zdi« nového hřbitova, přidělaného v čas moru r. 1680, »který až posavad jest zavřený nebyl, tak že všelikej dobytek tam choditi mohl dle libosti«. Ježto sbírkou sešlo se více peněz, než bylo třeba, Hořejší opatřil z přebytku dvéře k vížce, »hůl železa na kleště k heftům od zvonu« a řemen ke zvonu zdélí 9 loket. Na nový hřbitov chodilo se ze starého hřbitova dveřmi.[40]) Na kterém z nich byla kaplička s obrazem Snětí Kristova s kříže, připomenutá v zápisní knize, neumíme stanoviti.

K důchodu kostela sv. Matěje přičiňovaly odkazy, plat za zvonění při pohřbech, dobrovolné kostelní sbírky a některé úřední pokuty. Na doklad buďte uvedeny položky kostelních účtů z let 1700—1701: 1. Podbabský mlynář Daniel Pakosta († r. 1700) poručil k záduší sv. Matěje na Šárce 100 zl. R. 2. Za zvonění při pohřbu Doroty Milotové vinařky, staré vdovy na vinici komornické, přijato 15 kr. 3. Na den sv. Matěje, v úterý velkonoční a v úterý svatodušní (kdy konaly se služby boží na Šárce) dáno od pobožných do pytlíčku 1 zl. 29 kr. 4. Pan Martin Ignác Vraný, hejtman proboštského panství v Dejvicích, vydal od Lukáše Maška ze Zlončic peněz složených (za pokutu) 1 zl.[41])

Opatrovníkem věcí chovaných při kostele byl kostelník. Když jej zřizovali, ukazovali mu po řadě všecko, co »pod jeho ochranu odevzdáno jest«. Na bývalého kostelníka Daniele Pakostu, mlynáře, padlo podezření, že zůstavil si díl kostelních almužen; neboť po jeho smrti »našlo se v mlýně Podbabském mezi věcmi sv. Matěje v truhle, kde byly svíčky, peněz drobných, krejcarův, grešlí, troníkův po 7 kr. n. za 16 zl. R., item více 5 kusů devalvírovaných peněz, který někdy dříve, než zapověděny

[38]) Tamže fol. 11 n.
[39]) Kniha zádus. AK (XI) fol. 59 n.
[40]) Tamže fol. 58 n.
[41]) Kniha zádus. AK (XI) fol. 4 n.

byly, po jednom zlatým rejnským jsou platily . Jakkoli ty peníze mohly býti poctivým jměním mlynáře Pakosty, vdova jeho věnovala je kostelu.[42]) Z dalších kostelníků připomínají se Pavel Malý (r. 1700—1708) a Urban Moc, mlynář Podbabský (od r. 1708).

Duchovní správu na statku Dejvickém konali svatovítští faráři až do roku 1771. Posledním byl *Jan Musil*, za něhož filiální kostel sv. Matěje na Šárce stal se kostelem farním. Aby on i jeho nástupci při chrámě svatovítském vzali náhradu za to, že pozbyli částky svých příjmů založením Šárecké fary, arcibiskup Antonín Petr hrabě Příchovský povolil jim příspěvek z pokladny farářské zvané 50 zl. ročně (r. 1771).[43])

275. *Založení fary u kostela sv. Matěje na Šárce.*

Původní fara Šárecká zanikla v husitské válce. Na její znovuzřízení pomyslil probošt František Kazimír Strachovský v době, kdy okolí Pražské utěšeně se zalidňovalo, a kdy v tamních osadách potřeba řádné duchovní správy tuze již naléhala. V zakládací listině, jež má datum dne 29. května 1771, uvedl on, co jej zvláště pohnulo, aby na Dejvicko-šáreckém území zřídil samostatného duchovního správce: byla to úvaha, že v Dejvicích, na Šárce a v Podbabě osoby těžce nemocné nemohly se v noci dovolati náboženské útěchy, protože Brusecká brána na noc se zavírala, a nebylo tudíž lze dáti zprávu svatovítskému faráři, aby přispěchal k jejich loži. Měl-li však nový církevní ústav na Šárce vyhovovati plně svému účelu, bylo třeba buď rozšířiti tamní kostel anebo místo něho zbudovati jiný prostrannější. Probošt Strachovský uznal, že osadníkům poslouží lépe nový chrám, a proto dav v roce 1770 zbořiti starý kostelík sv. Matěje, vedl náklad na stavbu *nového chrámu*, jemuž patrocinium sv. Matěje bylo zachováno.

S novým chrámem zároveň budoval se na Šárce *farní dům*, malé stavení o jednom poschodí (nyn. čís. pop. 20). Poněvadž zakladatel fary umínil si nadati duchovního správce i kusem orných pozemků, přistavěli k farnímu domu stodůlku a chlév. V létě r. 1771 všecky stavby již byly dovedeny ke konci; načež, když i vnitřní úprava chrámu byla pořízena, došlo ke slavnému posvěcení jeho dne 29. září t. r. přísluhou světicího biskupa Jana Ondřeje Kaisra. Za prvního faráře na Šárce obrán byl kněz *František Hegner*, jehož installace konala se dne 25. února 1772.

Farní beneficium Šárecké skládalo se z ročního peněžního důchodu a z výnosku pole. Na žádost zakladatele fary, probošta Františka Kazimíra Strachovského, arcibiskup Antonín Petr hrabě Příchovský vykázal faráři Františku Hegnerovi a jeho nástupcům v úřadě roční příjem 100 zl. z pokladny farářské zvané. K tomu řečený zakladatel přidal

[42]) Tamže fol. 59.
[43]) Listina AK CCXVIII. 5.

jednak úrok ze dvou kapitálu, totiž 160 zl. ze 4000 zl., jež složil u metropolitní kapitoly, a 10 zl. z 1000 zl., jež pocházely z nadace někdejšího probošta Zdeňka Jiřího Chřepického z Modliškovic, jednak pole na Šárce v míře, jak se tehda počítalo, 10 strychů, jež v roce 1758 koupil od majitele usedlosti Kotlářky, Jana Františka Grünera. Z toho pole však faráři měli dávati roční plat 1 zl. 52 kr. do hospodářského úřadu v Dejvicích.[44]) K původnímu nadání, právě popsanému, přibyly potom, tuším ještě za života probošta Františka Kazimíra Strachovského († r. 1786), další příjmy: 6 sudů piva ročně z Dejvického pivovaru, 5 zl. a vědro piva k poutní slavnosti a beránek k velikonočním svátkům.

R. 1773 odhodlal se probošt Strachovský zdokonaliti své dílo na Šárce založením *kaplanství*. I složil u metropolitní kapitoly 5000 zl., aby z nich díl úroku 120 zl. vydáván byl Šáreckému faráři na opatřování stravy kaplanovi, a druhý díl úroku, to jest 80 zl., by dáván byl kaplanovi ročním platem. V zakládací listině o tom vydané dne 24. října 1773 vyčteny jsou také povinnosti Šáreckého kaplana.[45]) Prvním, kdo je zastával, byl kněz Severin Beránek (r. 1775—1778). Po něm vystřídalo se v kaplanství ještě devět kněží (Josef Kuneš r. 1778—1779, Karel Šedek r. 1779, František Tvrdý r. 1779—1780, František Stejskal r. 1780 až 1785, Jan Bechyně r. 1786—1790, Václav Kronberger r. 1791, František Vavrouš r. 1791, Václav Hecht r. 1791—1799, Josef Heintz r. 1799 až 1805), načež v roce 1805, když uznána byla nemožnost živu býti z roční sumy 200 zl. znehodnocenných peněz, církevní úřad přestal ustanovovati kaplany na Šárku.

Prvofarář František Hegner (r. 1772—1800) založil dvě zahrádky, jednu vedle farního domu, druhou před ním vedle rybníčka. Při zřizování zahrádky před farním domem uhodil na odpor svého souseda, majitele Kodymky Josefa Jana Číže, jenž dělal si nápad k tomu městišti, ale práva k němu nedokázal. Jak se podobá, počítán byl k faře hned od počátku pustý kus proboštského pozemku mezi cestami na severovýchodě od farního domu, kdež farář Hegner dav z půdy vybrati kamen, vzdělal pole. V Josefském katastru příslušenství Šárecké fary popisuje se takto: zahrada ve faře o 42 □ sáhách (čís. top. 200), zahrada před farou o 12 □ sáhách (čís. top. 201), pole k faře o $562^{2}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 203), pole k faře u Santinky o 3 jitrech $1360^{3}/_{6}$ □ sáhu (čís. top. 183).

276. *Duchovní správa v letech 1784—1910.*

Farní oblast kostela sv. Matěje přestávala zprvu na území Dejvickošáreckém. Když pak roku 1784 císař Josef II. rozhodl, že osady Pražských farních chrámů nesmějí sahati za hradby, byla ke sv. Matěji

[44]) Zakládací listina v AK CCXVIII. 5. Kniha viničí. AZ Smíchov 38, fol. 213 n.

[45]) Listina AK CCXVIII. 5.

přikázána tehda tak zv. Horní Šárka s kostelíkem sv. Jana v trníčkách u Jenerálky, jež předtím příslušela k farnímu kostelu sv. Rocha na Strahově. To však zase již v roce 1785 pominulo, protože opat Strahovského kláštera Václav Josef Mayer založil v Horní Šárce u sv. Jana v trníčkách lokalii.[46]) Roku 1787 při úpravě hranic, jaké měla míti nová farnost Bubenečská, úřady vyfařily z Bubenče ves *Lysolaje* a přivtělily ji k Šárce, což zachovalo si platnost až posavad.

Pro rozptýlenost lidských příbytků po farnosti a nedostatek dobrých cest byla duchovní správa dosti namáhavá. I sám kostel sv. Matěje zavaloval faráři mnoho starostí. Zbudován jsa na vrchu, kdež často mění se vítr ve vichřici, bičující nemilosrdně každou stěnu, natož věci hebčího rázu, doznával poruch, jichž náprava vyhledávala nového a nového nákladu. Po opětovných škodách na okenních sklech bylo rozhodnuto zezditi okna do polou, čímž vzhled chrámu nemálo utrpěl. Vedle živelního nepřítele měl kostel sv. Matěje i škůdce z počtu zlých lidí. Ve farní pamětní knize je poznamenáno, že do polovice 19. století kostel byl pětkráte vykraden, a že z jeho bývalých cenných nádob nemnoho se zachovalo.[47])

Když r. 1787 přidělovalo se chudým farním kostelům liturgické náčiní ze zrušených chrámů a klášterů v Praze, kostel sv. Matěje na Šárce získal stříbrný kalich z chrámu sv. Benedikta na Hradčanech, křtitelnici z chrámu sv. Jiří na hradě Pražském, dva železné zvony z chrámu sv. Vavřince na Petříně a dva oltáře s ostatky sv. Hilaria a Feliciana z chrámu P. Marie na Bílé Hoře.[48]) O ostatcích právě řečených víme, že byly přivezeny z Říma v letech 1712—1728.[49]) Po znovuotevření chrámu P. Marie na Bílé Hoře r. 1812 nařídil arcibiskupský úřad v Praze, aby byly vráceny na Bílou Horu. I stalo se tak.[50])

Za válečných let z počátku 19. století, kdy rakouská vláda vyhledávala státu nové příjmy, musil Šárecký kostel zaplatiti 19 zl. 36 kr. za puncování svých dvou stříbrných kalichu a stříbrné patény, kteréžto nádoby vážily 3 libry 8 lotů (r. 1809). Potom bylo odvésti oba kalichy výsadnímu směnnému úřadu a buď vykoupiti penězi jejich spodní díly anebo přijmouti nazpět jenom vrchní díly. Tehdejší farář *František Vavrouš* (r. 1800—1812) oznámil rozkazy věřícímu lidu, načež dobrovolnou sbírkou, konanou v květnou neděli r. 1811, sešlo se tolik peněz, že bylo lze oba kalichy hned vykoupiti.[51]) Podle širšího vypravování o tom užívá se posud týchž kalichů v Šáreckém kostele. Jeden z nich

[46]) *Holub*, Odkryté poklady. Paměti děje- a místopisné vikariátního obvodu Libockého. Str. 65.

[47]) Kniha paměť. v AF Šáreckém. Str. 10, 12.

[48]) *Holub*, Odkryté paměti. str. 167.

[49]) *Teige*, *Kuffner* a *Herain*, Na Bílé Hoře, str. 80.

[50]) *Holub*, l. c. str. 31 n.

[51]) Kniha paměť. v AF Šáreckém, str. 20.

na kapli: Bernhardus de Balzatz, radní osoba, kalich k sv. Michalu odkázal: 1655.[52])

Nástupcové Vavroušovi *František Holý* (r. 1812—1815), *Karel Herites* (r. 1815—1819), *Vincenc Štěpánek* (r. 1819—1837), *František Gundermann* (r. 1837—1841) a *Matěj Sulák* (r. 1841—1850) nepoznamenali nic o místní duchovní správě anebo o významných událostech své doby. Proto teprv odjinud a již ne určitě zvídáme o stavbě nového školního domu na Šárce r. 1827 a o přestavbě hospodářských budov při tamním farním domě r. 1830. Příležitost k tomu, abychom vyložili, co tuto napovídáme, naskytne se v dějinách Dejvického školství.

Z jara r. 1840 potkala zlá nehoda Šárecký kostel. V noci po dni 13. března rozpoutala se bouře nad krajinou, a blesk zasáhnuv kostelní věž, způsobil požár, jenž ztrávil vrch věže a zničil dva kostelní zvony.[53]) Z té nehody rmoutili se osadníci, protože věž svou původní úpravou byla zdobou chrámu. Probošt František Pöllner dal pak pořídit jen zatímní věžní střechu a nedopomohl kostelu ke zvonům. Teprve nákladem jeho nástupce, dra Václava Viléma Václavíčka, r. 1852 slit byl ze zbytků starých zvonů nový zvon „Václav". O rok později došlo k rozšíření hřbitova na Šárce, při čemž zásluhu zjednal si majitel dvorce Antonín Schweizar tím, že daroval pozemek potřebný ke zvětšení hřbitova. Farářem byl tehda *Tomáš Mařík* (r. 1850—1862).[54])

Podle stabilního katastru z r. 1840 farní hřbitov na Šárce zabíral 535 □ sáhů (čís. 620). Po rozšíření svrchu řečeném byla míra jeho o 400 □ sáhů větší. V témž katastru popisují se farní pozemky: ozdobná zahrádka o 85 □ sáhách (čís. 636), pole o 675 □ sáhách (čís. 598), pole o 2 jitrech 190 □ sáhách (čís. 841), pastvina o 100 □ sáhů (čís. 843), pole o 1 jitru 1390 □ sáhách (čís. 844). Úhrnná míra jejich činila 4 jitra 840 □ sáhu.

V době vzrušené válkami a během politických událostí farařovali na Šárce *Jan Novák* (r. 1863—1866), *Jan Mašek* (r. 1867), *František Střehla* (r. 1868—1869) a *Jakub Ludvík* (r. 1869—1879). Jejich vrstevníkem byl probošt dr. Mikuláš Tomek (r. 1863—1871), opravdový patron chrámu, pečlivý o zjednání všech potřeb k němu, přítel školní mládeže a její štědrý podpůrce. V opak toho další probošt dr. Adolf Würfel (r. 1872—1891) vzpečoval se proti každému nákladu na opravu chrámu nebo farního domu a nevyhověl konečně ani rozkazu arcibiskupského úřadu, aby plnil povinnosti kostelního patrona. Duchovním správcům kostela sv. Matěje nezbývalo tudíž než zastati jej v tom buď z vlastního měšce anebo z peněz, jichž dožádali se na dobrodincích.

---

[52]) *Horský*, Ze starého farního jednacího protokolu (v Časopise Nový věk 1912, č. 30).

[53]) Kniha pamětí v AF Bubenečském (III) str. 41.

[54]) Kniha pamětí v AF Šáreckém, str. 19, 161 n., 76.

Po faráři *Václavu Hradcovi* (r. 1880—1881) nastoupil *František Hromádka* (r. 1881—1898). Jeho přičiněním kostel byl opatřen obrazy křížové cesty, presbytář a sakristie byly vydlážděny chamottovými dlažicemi (r. 1882), hlavní oltář a kazatelna byly obnoveny, kostelní lavice opraveny a postaveny na prkennou podlahu (r. 1884), poboční oltáře byly obnoveny (r. 1886), celý kostel vnitř očištěn a vymalován (r. 1889). Nad to pak dostalo se kostelu pozlaceného lustru darem od Kateřiny, choti Jana Demartiniho, voňavkáře v Menším městě Pražském.[55])

Nástupce Würflův, probošt dr. Edvard Tersch (r. 1891—1898), dal vystavěti *nový farní dům* na Šárce nákladem 26.000 K, prominuv při tom osadníkům jejich povinný konkurenční příspěvek, r. 1892. V týž čas zjednal on kostelu sv. Matěje nové varhany, zhotovené od Pražského varhanáře Jindřicha Schiffnera. Aby odstranil věc hyzdící chrám, totiž řebřík, po němž se z presbytéře vystupovalo na věž, dal upraviti vstup na věž schodištěm. Také o usazení hromosvodu na kostel se postaral a rozmnožil zásobu kostelních rouch novými paramenty.[56])

V roce 1895 učiněno bylo úřední rozhodnutí nepříznivé Šárecké farnosti, protože jí odňalo území u Brusecké brány a přiřklo je k farnosti Bubenečské. Jak již před tím kusy toho území, zastavěné novými domy, byly duchovenstvím přikázány k Bubenči, vyložili jsme svrchu v odstavci 183. Co bychom mohli dodati, jest, že počátek onoho přefařování připadá asi k roku 1856. V tom roce totiž poprvé ve farní knize Bubenečské, Consignatio animarum zvané, zapsáno jest nádraží na Brusce čís. pop. 116 mezi domy náležitými k Bubenečské farnosti. Z toho jde, že byli to nádražní zřízenci na Brusce, kdož nejprve vyjednali si změnu farní příslušnosti. Jejich příkladu následovali pak majitelé a obyvatelé nových domů. Za úbytek území u Brusecké brány poskytnuta byla Šárecké faře náhrada *Bubenečskou Podbabou* (r. 1895).

Po Františku Hromádkovi roku 1898 farářem stal se dr. *Rudolf Horský*, muž známý české veřejnosti svou činností literární, řečnickou a politickou.[57]) Jemu připadlo ještě starati se o ukončení prací, jež souvisely se stavbou nového farního příbytku na Šárce, totiž o dostavení ohradní zdi při farní zahradě a o úpravu řečené zahrady. Když pak od nástupce Terschova, metropolitního probošta Antonína Hory (roku 1899—1906), dostalo se kostelu sv. Matěje zvonu »Matěje«, farář Horský rozmnožil dar proboštův svým darem, zjednav kostelu zvon »Klement Maria« nazvaný.

Aby ozřejmělo jak od prostředka 19. století vzrůstal *počet obyvatelstva* v Dejvickém území, připomínáme nejprve, že roku 1850 bydlelo tu 1168 osob. Při soupise vykonaném v roce 1890 shledalo se 3578 obyvatelů, při soupise z roku 1900 5087 obyvatelů, při soupise z roku 1910

[55]) Tamže str. 87, 89, 91, 94, 103.
[56]) Kniha paměť. v AF Šáreckém, str. 106, 117.
[57]) Ottův Slovník Naučný XI. str. 640.

6500 obyvatelů. Z počtu posléze uvedeného přebývalo 2551 osob ve čtvrti u Brusecké brány, ostatních 3949 v dalším území Dejvickém. R. 1910 příslušelo k Šárecké faře 3800 katolíků z Dejvického území, nad to pak 980 katolíků z Lysolej a 370 katolíků ze Sedlecké Podbaby.

Ve farnosti Šárecké jsou nyní tři *soukromé kaple*. Největší z nich jest kaple sv. Václava, vystavěná nákladem probošta dra. Václava Frinda při dětské opatrovně v Starých Dejvicích čís. pop. 4 r. 1908. V ní konají se pravidelné služby boží, přístupné i obecenstvu. Dvě další kaple jsou na bývalých vinicích, jedna na Hadovce, zasvěcená sv. Janu Nepomuckému, druhá u Pernikářky, posvěcená ve jméno sv. Michala archanděla. O jejich původu pověděli jsme svrchu v odst. 197 a 199. Také jsme již naznačili, že ve farnosti Šárecké bývalo o několik soukromých kaplí více, než jich nyní jest, zejména o kapli na Zlatnici, kapli na Makource a kapli na Šatovce (odst. 213, 230 a 259). Dvě z nich jsou podle stavby posud patrny, ač neužívá se jich k tomu, k čemu byly zbudovány. Kapli P. Marie na Makource, obnovenou v roce 1886, dali její majitelé, rozšiřujíce cihelné hliniště v těch místech, zbořiti.

Z počtu *kapliček* uvádíme dvě nejpřednější, sv. Jana Nepomuckého poblíž kostela na Šárce a sv. Václava v Podbabě. Ona jest zbytkem z řady kapliček čili božích muk, jež v prvé polovici 18. století zřídili zbožní Pražané, putující ke sv. Matěji na Šárku, a jichž bylo podél cesty vedoucí z nynější Svatovítské ulice na Šárku dvanácte; tato byla vystavěna teprv v roce 1877 přičiněním tehdejšího kostelníka Václava Suchoradského, majitele domu v Podbabě.

Při kostele sv. Matěje na Šárce shledává se šestero *mešních fundací*: 1. Františka Srba z r. 1849, 2. Františky Jünglingové (poručením té paní dostalo se kostelu 2221 zl. 76½ kr.) z r. 1861, 3. Václava Viléma Václavíčka z r. 1862, 4. Antonína Schweizara z r. 1877, 5. Josefy Richtrové z r. 1881, 6. Antonína Lilla z r. 1891 a modlitební nadace Rozalie Chumanové z r. 1857.

277. *Místní školství.*

Probošt František Kazimír Strachovský založiv faru na Šárce, staral se o to, aby při nové faře byla zřízena škola. S jeho vůlí prvofarář František Hegner přijal za učitele *Josefa Luvra*, příslušníka rodu, jenž v 18. století vydal několik učitelských osob vším v Povltavsku pod Prahou. Pokud víme, učiteloval v Holešovicích v letech 1726—1743 Leopold Luver a v Bohnicích r. 1762 též Leopold Luver, tento nejspíše asi syn onoho. O Josefu Luvrovi zapsáno je ve farní knize Bohnické, že byl poddaný prince z Lobkovic a že v letech 1772—1774 bydlil v Bubeneči, kdež narodil se mu syn František. Prvým platem jeho na Šárce byl sobotales. Aby vedle toho dostalo se mu i »štance«, probošt Strachovský věnoval kostelu sv. Matěje státní dlužní úpis o sumě 50 zl., z nichž

vycházelo 10 zl. úroku, kteryžto úrok podle nařízení proboštova měl dáván býti učiteli jednak odměnou za kostelnickou přísluhu, jednak na povzbuzení jeho horlivosti ve cvičení mládeže.[58]) Dalším důchodem Luvrovým byl peníz štolový zvaný, jejž farníci dávali učiteli při křtech a výkropech, a honorář za pohřební zpěvy nebo za hru na varhany při oddavkách.

O školu postaral se zakladatel fary tím, že dal při farním domě vystavěti domek a v něm zříditi učební síň. Po tehdejším zvyku všecko ve škole vypraveno bylo jen malým nákladem a tudíž chudě. Učební síň měla dvě okna o dvojím zasklení, vnějším a vnitřním, což se připomíná na její pochvalu. Nářadí v ní záleželo ve dvou škamnech, podlouhlé tabuli pro žáky a černé tabuli pro vzorné psaní písmen a číslic. Z učebny vstupovalo se do komory, jež byla pokojem a ložnicí učitelovou.[59])

Josef Luver působil na Šárce jen několik málo let, načež stal se učitelem farní školy v Bohnicích. O jeho nástupci *Matěji Zvoníčkovi* (r. 1778, 1799) víme, že r. 1799 žádal si učitelského místa v Bubenči, ale nedosáhl ho. V pamětní knize Šárecké, kdež je vyčtena řada Šáreckých učitelů až do prostředka 19. století, Matěj Zvoníček není jmenován, nýbrž hned za Josefem Luvrem přivádí se *Jan Luver* a potom *Josef Gruber*, všickni bez označení let, kdy v úřad nastoupili, i kdy z něho vyšli. To svědčí, že spisovatel pamětní knihy nepřipustil si starost shledávati historická data v pramenech, ale spokojil se neúplným výčtem školních učitelů na Šárce.

Dokladem toho, jak týž kronikář vedl si nekriticky, jest tvrzení jeho, že v roce 1817 probošt František Caroli dal vystavěti novou školní budovu na Šárce (nyn. dům čís. pop. 21), a že v témž čase stará škola u fary byla opuštěna a zrušena.[60]) Ježto Caroli stal se proboštem teprve roku 1822, nemohl on v roce 1817 stavěti školu na Šárce. Jak se podobá, učinil to až roku 1827. Školní budova, jeho nákladem vyzdvižená, bylo přízemní stavení, obsahující učební síň na 100 žáků, dvě obytné světnice, kuchyni, klenutou komoru a sklep. Tehdejší učitel Josef Gruber, jenž působil na Šárce již asi od roku 1824, štípil při ní zahrádku a viničku. Podle stabilního katastru z roku 1840 školní zahrádka zabírala 180 □ sáhů půdy (čís. 599), vinička 25 □ sáhů (čís. 600). O starém školním domku rozhodl probošt Caroli, že má připadnouti k faře. Povoliv pak žádosti faráře Vincence Štěpánka, dal jej přestavěti v chlév r. 1830.

Roční příjem Šáreckého učitele vzrůstal s časem, ale po málu. Jak množil se počet obyvatelstva v Dejvicích, v Podbabě, na Šárce a v Lysolejích, přibývalo i školního platu i štolových dávek. Nad to pak dostávalo se učiteli dvojí remunerace ze zádušní pokladny, jedné za varhanictví, druhé za kostelnickou přísluhu, konanou ve všedních dnech.

[58]) Kniha paměť. v AF Šáreckém, str. 32
[59]) Tamže str. 4, 12, 30
[60]) Kniha paměť. v AF Šáreckém, str. 30.

Když došlo k zavedení obecní samosprávy, počala přispívati k jeho sluz nemu obce. Úpravy kongruy, jež sjednávána byla v letech 1855—1858, učitel Josef Gruber se již nedočkal, neboť zemřel r. 1856. Teprv za jeho nástupce *Antonína Valenty* (r. 1856—1862) adjustovaly úřady fassi učitelských duchodu na Šárce. Podle ni Valenta přijímal ročně 300 zl.[1])

Asi roku 1865 Šárecká škola stala se dvojtřídní. Tehda již po Valentovi učitelem byl *Vincenc Škola* (roku 1862—1891), při němž, pokud víme, podučitelovali Fibiger, Kocourek, František Záhorský (do r. 1869), Emanuel Sakař (r. 1869—1872) a Václav Šťastný (od r. 1872). R. 1869, kdy vkročila v život nová školská ústava, počet žactva obecné školy na Šárce vykazoval 203 hlavy. Bylo tudíž s nemalou obtíží směstnati je do dvou učebních světnic, tak aby druh druhu nepřekážel. Nicméně trvalo celých deset let, než povolily školní úřady, aby zřízena byla třetí třída. Potom r. 1882 zavedena jest čtvrtá třída, a roku 1883 pátá. Poněvadž školní dům čís. pop. 21 neměl více učebních síní než jednu, byly pro čtyři třídy najímány místnosti v soukromých staveních na Šárce, zejména v domech čís. pop. 23 a 144.

Při rokování o potřebě toho, aby přikročilo se ke stavbě nové školní budovy, byla v místní školní radě r. 1882 ustavena komise, jež měla vyhlédnouti příhodné staveniště. Když většina členů té komise vyslovila se pro místo na proboštském pozemku čís. parc. 570, kdež nyní je farní dům čís. pop. 198, a když k jejich hlasům i ve školní radě se přisvědčovalo, obec Lysolejská podala úřadům protestní spis, vykládající, jak nepříležitým školním místem pro děti z Lysolej je Horní Šárka. Také obyvatelé domů vystavěných u Brusecké brány ozvali se proti stavbě nové školní budovy na Šárce, ukazujíce na vzdálenost Horní Šárky od Brusky a na nedostatek dobré cesty na Šárku. O to, aby dotčené překážky a námitky byly odstraněny, pracovalo se s nestejným zdarem. Lysolejští dali se přemluviti a odvolali svůj protest. Strany Dejvických domů u Brusecké brány učiněn byl dotaz u Bubenečské obce, zda nekladla by odpor tomu, aby řečené domy, náležité podle duchovenství k Bubenči, byly také ke školství tam přivtěleny. Ale odpověď obce Bubenečské zněla zamítavě.

Myšlenku zbudovati novou školu na Šárce podporoval nejvíce farář František Hromádka, neboť šlo mu o to, aby školní mládeži usnadněna byla docházka do chrámu. Když však na starostský úřad v Dejvicích nastoupil Jan Škváu, počalo se mluviti o potřebě dvou školních budov, jedné pro děti, jejichž rodiče přebývají v jižní části Dejvického území, to jest v Horní Šárce, ve Starých Dejvicích a u Brusecké brány, druhé pro děti, jejichž rodiče bydlí v severní části Dejvického území, zejména v Lysolejích, v Šáreckém údolí a v Podbabě. Za vhodná staveniště označována byla místa proti Dejvickému růžku čili v nynější Veleslavínově

[1]) Tamže str. 43 n.

třídě a v Šáreckém údolí na Pulkrábce. Návrhy dle toho učiněné a většinou členů místní školní rady schválené došly souhlasu i u vyšších úřadů (zemská školní rada schválila je vynesením ze dne 20. června 1885, čís. 20508), kdežto rekurs menšiny podaný k ministerstvu kultu a vyučování byl zamítnut. Roku 1886 položeny jsou základy k novým školním domům, a o rok později dne 9. října konalo se slavné posvěcení budov.[62])

Při obecné škole u Brusky ustanoven byl řídícím učitelem *Karel Klement*, učitel v Rapicích, při obecné škole v Šáreckém údolí, *Vincenc Škola*, až do té doby řídící učitel Šárecký. V katechetský úřad při obou školách uvázal se Josef Hodinář r. 1891, po němž v témž úřadě pracovali Antonín Provazník (r. 1891—1894), Josef Vřešťál (r. 1894—1900), Rudolf Kodl (r. 1900—1905), Jan Křt. Hudek (od r. 1905). Když odešel do výslužby Vincenc Škola, byl k zatímnímu řízení obecné školy v Šáreckém údolí zmocněn nejstarší člen tamního učitelského sboru *Václav Šťastný* r. 1891, načež v roce 1893 řídícím učitelem dotčené školy stal se *Josef Granát*, předtím řídící učitel v Mokropsích. Když i on dosloužil, uprázdněné místo řídícího učitele obdržel *Václav Šťastný* r. 1909, i setrval na něm až do své smrti roku 1919. Let záslužného působení jeho v Dejvicích bylo 47.

Po smrti Karla Klementa, o němž slyšeli jsme chválu, že vyzbrojil školu u Brusky nejmodernějšími pomůckami a vedl ji v duchu Jana Amose Komenského, řídícím učitelem tamže ustanoven byl *Čeněk Hora* r. 1914. Škola u Brusky jest pětitřídná. Vedle pěti postupných tříd chlapeckých a pěti postupných tříd dívčích má nyní v r. 1919 jednu třídu (IV.) smíšenou. Členy učitelského sboru jsou Karel Buhaj, Ladislav Vorel, Josef Krákora, Ferdinand Vejvoda, Karla Englová, Amalie Heyduková, Marie Holzrová, Bohumila Svandová, Milada Nováková, Jiřina Chabrová, Jarmila Novohradská a industriální učitelka Zdenka Šmolcrová.

Na pětitřídní obecné škole v Šáreckém údolí, jež má nyní v roce 1919 čtyři třídy smíšené (I.—III., V.), jednu chlapeckou (IV.) a jednu dívčí (IV.), členy učitelského sboru jsou František Novák, Jaroslav Taraba, Antonín Turek, Ladislav Koubek, Alžběta Neradová, Anděla Dudová, Lidmila Rennrová, Miroslava Popprová a industriální učitelka Leopoldina Farkačová.

Roku 1899 zřízena byla v Dejvicích *živnostenská pokračovací škola*. Jejím správcem je učitel obecné školy *Ladislav Vorel*. Učiteli jsou Čeněk Hora, řídící učitel obecné školy u Brusky, Antonín Toufar a Josef Martinův, učitelé v Praze.

V letech 1913—1915 Dejvice byly sídlem *soukromého nižšího gymnasia*. Když totiž Pražský arcibiskup Lev Skrbenský na tom stanul, že

[62]) Kniha paměť. v AF Šáreckém, str. 98 nn.

založí gymnasium pro jinochy katolického vyznání a též konvikt k jejich opatrování, dal pro řečené ústavy najmouti místnosti soukromého domu v Dejvicích. Potom však naskytla se mu příležitost koupiti budovu soukromého paedagogia v Bubenči, kamž i gymnasium i konvikt z Dejvic byly převedeny r. 1915.

Škole příbuzným ústavem je *soukromá dětská opatrovna* ve Starých Dejvicích. Jejímu zakladateli, proboštu metropolitní kapitoly dru Václavu Frindovi, tanulo na mysli jednak ulehčiti rodičům v jejich dohledu a péči o děti školou ještě nepovinné, jednak spomoci tomu, že Staré Dejvice nemají kostela a jsou tuze vzdáleny od farního chrámu na Šárce. Proto dal on zbudovati nejen opatrovní dům (čís. pop. 4), ale i kapli při něm tak upravenou, že mohou v ní konány býti služby boží v přítomnosti až 800 věřících. Úkol zabavovati děti hrou a poučnými rozprávkami poručen jest řeholnicím z kongregace Sestry božské lásky zvané, nyní v roce 1919 sestře Bronislavě Dvořáčkové. K vánocům bývá dětem v opatrovně nadělováno oděvu a jiných svátečních dárku. Správcem kaple jest Bedřich Mašek, arcibisk. notář a emeritní farář (od roku 1911).

278. *Úřady, ústavy, spolky a družiny.*

I. V oblasti katastrální obce Dejvic jsou dva *poštovní úřady*, jeden v *Podbabě*, zřízený r. 1892, druhý v *Dejvicích*, zřízený roku 1908. Jak došlo k jejich založení rozdělením poštovního území Bubenečského, o tom pověděli jsme svrchu v odst. 174. Správu poštovního úřadu v Podbabě vede nyní Anna Ducháčková, vrchní poštmistrová; správcem poštovního úřadu v Dejvicích jest Bohumil Dienstbier, vrchní poštmistr.

II. Z místních *ústavů* nejstarší jest Občanská záložna v Dejvicích, zapsané společenstvo s obmezeným ručením. Byla založena v roce 1899. Mladším ústavem je Dejvická záložna.

Roku 1912 přičiněním tehdejšího starosty Františka Frolíka byla zřízena Obecní knihovna a čítárna v Dejvicích.

Pod správou Dejvické obce jest Ochrana matek a kojenců.

III. *Spolků a družin*, z nichž některé jsou samostatné a některé pobočné, jest v Dejvicích dvanácte:

1. Boleslav, zpěváckÝ spolek.
2. České srdce.
3. Družina válečných invalidů.
4. Družstvo pro vystavění tělocvičny Sokola v Dejvicích.
5. Lidumil, dobročinný spolek v Podbabě.
6. Občanská beseda.
7. Odbor sociálně humanitní.
8. Odbor pro postavení řemeslnického domu.
9. Okrašlovací spolek.
10. Sbor dobrovolných hasičů.

11, Sokol v Dejvicích. Byl založen v roce 1899. O deset let později zjednal si trhem staveniště na tělocvičnu. K tomu pak, aby stavba tělocvičny byla uvedena ve skutek, ustaveno jest Družstvo svrchu jmenované.

12. Sokol v Podbabě.

279. *Továrny a velké dílny.*

Na území Dejvickém jsou nyní tyto velké průmyslové a výrobní závody:

1. Cihelna firmy Tyl a Čecháč. Viz odst. 217.
2. Cihelna Bedřicha Hofmana. Viz odst. 222.
3. Cihelna firmy Vavř. Meilbeck. Viz odst. 270, dům čís. pop. 148.
4. Sladovna Emila Reisra. Viz odst. 270, dům čís. pop. 131.
5. Továrna na obuv Jana Reina. Viz odst. 230.
6. Továrna na obuv bratří Frischmannů.
7. Koželužna firmy Traub, jež je v místnostech bývalé továrny na výrobu barevného papíru a papírových čalounů firmy P. Piette. Viz odst. 270, dům čís. pop. 125.
8. Továrna na jedu prosté barvy Julia Basche.
9. Velkopekárna J. Kehra.
10. Velkopekárna Karla Frolíka,
11. Velkopekárna Antonína Salače.
12. Vojenské zásobárny.

280. *Silnice a dráhy.*

Územím Dejvickým prochází šestero silnic: *Podbabská*, Horoměřická, Vokovická, Letenská, Bubenečská a Šárecká. O první z nich pojednali jsme svrchu v odst. 188; i netřeba než dodati, že silnice ta vzhledem k domům, jež podle ní budou vystavěny, je nazvána *Komenského třídou.*

Silnice *Horoměřická*, počínající se u Dejvického růžku a procházející Starými Dejvici, byla zřízena roku 1846, z té příčiny, aby vzešla pohodlnější komunikace mezi Prahou a Velvary. O tom svědčí původní jméno její: silnice Velvarská nebo Velvarsko-Teplická. Díl její mezi Růžkem a Starými Dejvici zove se nyní *Veleslavínovou třídou.* Jest paměti hodno, že již v 17. století hledána byla jiná sjízdnější cesta od Prahy k Velvarům než vedle Sedlce a Suchdola anebo Podbabou a Lysoleji, a to přes Šárku u sv. Matěje, tamní Umrlčí cestou do údolí a z údolí u Mlýnka do vrchu k Horoměřicům. To jde z tehdejšího pojmenování Umrlčí cesty silnicí Velvarskou, s nímž potkáváme se ve viniční knize proboštské v letech 1652—1677.[63])

[63]) AK (IX) fol. 123, 218.

Ze silnice Horoměřické vjíždí se na silnici *Vokovickou*. Jejího běhu po půdě katastrální obce Dejvic jest jen na mále.

O silnici *Letenské*, jež směřuje od Třešovic k Bubnům, pověděli jsme již svrchu, kdy a proč byla zřízena (v odst. 188). V Dejvicích má ona vzhled ulice a sluje *Belcrediho třídou*.

Silnice *Bubenečská* je částkou bývalé cesty, kterou jezdili z hradu Pražského do Královské obory (viz odst. 129 a 188). Její bývalé jméno »Lipové stromořadí« upadlo v zapomenutí a nehodilo by se již, protože místo lip zaujaly kaštanové stromy. Silnice Bubenečská má nyní název *Královská třída*.

Podle stabilního katastru z roku 1840 tři erární silnice tehdejší, Podbabská, Letenská a Bubenečská, zabíraly na Dejvicku celkem 8 jiter 710 □ sáhů půdy. Z toho připadalo na Podbabskou silnici 4 jitra 1040 □ sáhů (čís. 923 a 959), na Letenskou silnici 2 jitra 1340 □ sáhů (čís. 912, 914 a 915), na Bubenečskou silnici 1530 □ sáhů (čís. 916).

Silnice *Šárecká* vede Šáreckým údolím od Podbaby k Jenerálce, kdež vbíhá do silnice Horoměřické. Jest ze všech nejmladší, teprve roku 1905 zdělána, a náleží pod správu okresního výboru Smíchovského (viz svrchu odst. 273).

Dvě železné dráhy mají stanice na Dejvickém území, *státní* (Pražsko-Podmokelská) a *Buštěhradská*. I o nich pojednali jsme již v odstavcích 174 a 273, vykládajíce tam jejich vznik. V roce 1840, kdy byl spisován protokol stabilního katastru, majitel koňské Buštěhradské dráhy Karel Egon kníže z Fürstenberka měl v Dejvicích tyto pozemky: zahradu o 150 □ sáhách (čís. 859), lado (skladiště koňské dráhy) o 2 jitrech 1500 □ sáhů (čís. 860), cestu o 580 □ sáhách (čís. 909), cestu o 275 □ sáhách (čís. 910), cestu o 300 □ sáhů (čís. 911) a cestu o 55 □ sáhách (čís. 913).

Vodní dráha Vltavská dotýká se Dejvického území v Podbabě, kdež jsou dvě komorová plavidla vedle sebe (jedno menší pro jednu loď, druhé větší pro čtyři lodi) a *přístav parních lodí* na trati Praha-Mělník (srv. odst. 169).

K rychlé jízdě z Dejvic do Prahy anebo z Prahy do Dejvic slouží *elektrická železnice*, při níž jsou stanice: 1) v Belcrediho třídě proti Pražské ulici (na tratích 10 Střešovice-Židovské hřbitovy a 11 Nádraží v Brusce-Strašnice), 2) v Belcrediho třídě proti ulici K Brusce (na týchž tratích), 3) v Belcrediho třídě proti Pražské ulici (na trati 2 Bubeneč-Flora).

Nač jsme ještě připadli po ukončení díla, pročítajíce jednak staré písemnosti, v nichž je řeč o osobách a věcech z Pražského okolí, jednak historické spisy nově vydané, budiž uvedeno tuto v dodatku. Také věcné

opravy mějteż zde místo. Pokud se týkne *prvního dílu* spisu, dodáváme a opravujeme toto:

Ke str. 62: Polohu starých dvorců a chalup Bubenečských naznačiti je takto: Po jižní straně nynější villy čís. pop. 1 a v místech nynějšího domu čís. pop. 68 byl *dvorec* (1a), jenž zanikl po roce 1585, kdy z rozkazu císaře Rudolfa II. koupila jej česká komora od paní Jany Pfefrkornové z Otopachu k tomu konci, aby zjednány byly pozemky potřebné k rozšíření Královské obory v Bubenči. V místech nynější villy čís. pop. 1 a zahrady k ní příslušné byly dva *dvorce* (1b, 1c,) obrácené výjezdem na západ. V místech nynějšího domu čís. pop. 4 byl *dvorec* (4), do něhož vjíždělo se z východní strany. Na vršku, kde jsou stavení domu čís. pop. 5 byly dva *dvorce* (5a, 5b), obrácené výjezdem na východ. S jedním z nich sousedil poplužní dvůr Svatojirského kláštera v místech nynější zahrady a obytného stavení při dvoře čís. pop. 6.. Přes cestu proti tomu dvoru v místech nynější východní části domu čís. pop. 17 a domu čís. pop. 23 byla *chalupa* (23). V místech nynější školní budovy čís. pop. 26 byla *chalupa* (26). Vedle kostela, kde nyní jest obecní dům čís. pop. 8, byla *chalupa* (8). Za kostelem na svahu k Obořním vratům v místech domu čís. pop. 9 byla *chalupa* (9). Na pozemku někdy zádušním v místech domu čís. pop. 37 byla *chalupa* (37). Pod kostelem, kde nyní jest hostinec Na slamníku čís. pop. 12. byla *chalupa* (12). Proti ní přes cestu v místech nynějšího domu čís. pop. 59 byla *chalupa* (13). Odtud na jižní straně v místech domu čís. pop. 15 byla *chalupa* (15). Vedle ní v místech nynějšího hostince Na senníku čís. pop. 14 byla *chalupa* (14). Polohu chalupy *Brejchovské* zvané, jež zanikla ve 30leté válce, nepovedlo se nám vyšetřiti. Celkem tudíž skládala se ves Bubeneč ze 6 dvorců, 10 chalup a dvou poplužních dvorů.

Ke str. 63 a 64: Matěj z Ovence, podpurkrabí Pražského hradu, měl bratra *Petra*. Jim do spolku dlužníkem byl Jindřich z Chebu zlatník, měšťan Starého města Pražského, až pak v roce 1416 řečení bratři postoupili své právo na něm, to jest k přijetí dlužních peněz od něho, Machkovi z Ovence (Kniha paměť. AMP 2099, fol. 57).

Podle zápisu učiněného v roce 1417 přijali *Petr, Řehák a Jan*, usedlíci v Ovenci, 7 kop grošů, jež k jejich rukám jako poručníků Jana Poláka z Vrbna složil Matěj valchář, měšťan Nového města Pražského (Manual radní AMP 2079, fol. G. 24).

Roku 1418 připomíná se *Jana Koudelová* z Ovence. V ten čas totiž přijala ona zástavu od Barbory, manželky Sigmunda, syna Oty Velkého, ve Starém městě Pražském, jež ji dluhovala 2 kopy 10 grošů (Kniha paměť. AMP 992, fol. 27).

Říha z Ovence byl spoluporučníkem Jana a Václava, osiřelých synů svého bratra Machka, měšťana Starého města Pražského, r. 1420 (Archiv český XXVIII. str. 63).

Ke str. 73: Strany času, kdy královský prokurátor Čeněk z Klinštejna postoupil zápisný list krále Jiřího Jakubu Douskovi, pokládali jsme za jisté, že se to stalo před počátkem vlády krále Vladislava II., poněvadž jsme soudili, že by po smrti krále Jiřího Čeněk nevzdal se jeho zápisného listu dříve, pokud by nedosáhl obnovení zápisu od nového krále. Nyní však víme, že král Vladislav II. r. 1473 obnovil Čeňkovi z Klinštejna zápis na dvur Svatojirských jeptišek v Ovenci a přitom zvětšil zápisní sumu o 20 kop grošů (Sedláček, Zbytky register králu římských a českých, str. 283. Věstník Král. české společnosti nauk (třída filosoficko-historicko-jazykozpytná) 1918, str. 19). Byl tudíž postup svrchu dotčený vykonán teprve po roce 1473. V písemnosti z r. 1511, na jejíž znění jsme prve spoléhali, zmínka o zápisním listě krále Vladislava II. se nečiní.

Ke str. 75: Ze spisu, jenž podává kus obecních účtů Starého města Pražského, jde, že paní Orteglová měla rozepři s obcí řečeného města o pozemkový statek v Bubenči. Praví totiž auktor řečeného spisu, Václav Jaroš z Kapí Hory, že dne 21. března 1539 přijal pro obec 166 kop 40 grošů od Orteglové podle rozsudku soudu komorního o ty dědiny v Ovenči (Archiv český XXVIII. str. 159).

Ke str. 76: Míka jmenovaný v zápise z roku 1433, kdež je nazýván mlynářem ze Zadního Ovence, byl mlynářem Bubenečského mlýna. Jeho označení z Zadního Ovence nespočívá na omylu písařově, nýbrž na tehdejším zvyku říkati poloze Bubenečského mlýna Zadní Ovenec. To jde jednak z dalších pamětí o něm, jednak i jiných zpráv, jež tuto vypovíme. Roku 1435 uručovali někteří Pražští měšťané obci Starého města Pražského, že Míka mlynář ze Zadního Ovence a jeho synové, Janek a Jakub, budou na den jim jmenovaný státi k soudu. Za škodu, jež by jim z toho ručení vzešla, zavázali se dosti učiniti jim Mach a Mikuláš z Ovence, Václav z Nového města Pražského a Václav ze Záběhlic (Manuál radní AMP 87, fol. 113). R. 1444 Mikuláš mlynář ze Záhlavských mlýnů koupil sobě, Jankovi a Jakubovi, synům svým, i svým dědicum a budoucím poplužní dvur v Šešovicích (= v Hrdlořezích) od Vavřince Hoňka, měšťana Nového města Pražského, za 180 kop grošů. Na kteréžto trh a kúpenie již jmenovaný Mikuláš s syny svými zavdali sú již jmenovanému Hoňkovi *mlýn* svój dědičný, *Záhlavský* řečený, jenž leží na řece Vltavě řečené *pod Ovencem*, s dědinami, s lesy, s ostrovy i se vším příslušenstvím k tomu jistému mlýnu příslušejících, ve stu kopách grošův se vším právem tiem, jakž jsú sami požívali a drželi, své všechno právo na téhož Hoňka i na jeho dědice a budúcie . . . moceně přenášejíce a jemu je moceně vzdávajíce« (Kniha radní AMP 90, fol. 103; Archiv český XXVIII. str. 262).

Majitelem Oveneckého mlýna zůstal potom *Vavřinec Honěk* až do roku 1462. Před tím sice v r. 1445 vzdal jej osobám, jež byly buď jeho věřiteli anebo ručili za splacení jeho dluhu, zejména Mikuláši z Tuhaně.

Mikuláši Šerlinkovi, paní Káči Jakubové od ptáka, Vaňku Břízkovi, Janu Ratajskému, Václavu Cvokovi, Matějkovi od košíku a Pavlu Popkovi, ale jen tak, že bez jejich vůle nesměl ho prodati (Archiv český XXVIII. str. 262 n.). Když již vybředl z dlužních závazků, zjednal si trhem dům v Menším městě Pražském (Kniha radní AMP 2080, fol. E. 9). Roku 1462 učinil směnu o majetek s *Linhartem pekařem*, měšťanem Nového města Pražského, a to takovou, že dal Linhartovi mlýn svuj Záhlavský řečený o čtyřech kolech v Zadním Ovenci s vinicí, chmelnicí, lesem, dědinou, ostrovem a veškerým jiným příslušenstvím a přijal od něho dům na Poříčí na rohu vedle domu Václava Panůška, mlýn o jednom kole v dolním řádě mezi mlýnem Maňáskovským a mlýnem Václava Kajky a 56 kop grošů (Manuál radní AMP 2085, fol. N. 4). Potom se svou manželkou Mařkou přestěhoval se z Ovence do Menšího města a tam zemřel roku 1470 (Kniha radní AMP 2080, fol. E. 42; G. 15, 30; H. 4. 11).

Ke str. 86 a 87: Od Mikše sedláře v Novém městě Pražském koupil *Jan* z Ovence sedlářský krám v Chudobicích r. 1464 (Manuál radní AMP 2086, fol. D. 8).

Roku 1467 poroučel Jakub Žlutický, měšťan Starého města Pražského, aby ze jmění, jež po něm zůstane, vyplaceno bylo 7 kop 4 groše *Prokopovi* z Ovence (Kniha kšaftů AMP 2119, fol. O. 11).

P. 1470 Anna Crlíková, podruhyně přebývající u Jana Kokysla, nožíře ve Starém městě Pražském, dcera někdy Jíry oborníka v Ovenci, odkázala 5 kop grošů *Anně obornici* v Ovenci (Kniha kšaftů AMP 2119, fol. P. 5).

Po Lukášovi, zemřelém v Novém městě Pražském, obdržel díl jeho příbuzný *Duchek*, sedlák z Ovence, r. 1478 (Manuál radní AMP 2087, fol. P. 18).

V letech 1484—1493 připomíná se *Řehák* z Ovence. Byl dlužen 40 kop gr. míš. Václavu Holému jinak Búzkovi, měšťanu Menšího města Pražského, jenž nedočkav se splacení těch peněz, zapsal je deskami Ondřeji Syktorovi, měšťanu Nového města. Však i Ondřej zemřel dříve, než Řehák zaplatil svůj dluh (Kniha radní AMP 2211, fol. A. 25; kniha kšaftů AMP 2094, fol. K 11).

Ke str. 95: Roku 1565 ve dnech 16.—26. září konaly se na Letné u Staré obory střelecké závody, k nimž Pražští střelci jako pořadatelé pozvali střelecké družiny z měst koruny České a z říše Německé. Na závodišti byly zřízeny čtyři střelnice, u nich dva velké stany, jež mohly pojmouti do 800 osob, pět menších stanů a budka písařská. Protektor slavnosti arcivévoda Ferdinand, královský místodržitel v Čechách, věnoval pozlacený pohár v dar nejlepšímu střelci a sám účastnil se střílení. Vítězem stal se host ze Zhořelce Benedikt Fliegel (Erben, Geschichte der k. k. priv. Prager bürg. Scharfschützen; Winter, V ohradě měst a městských zdí. Sebraných spisů Wintrových svazek 9.).

Ke str. 103: Na rozkaz císaře Rudolfa II. Benedikt Rosman vystavěl u mlýna *sklárnu* o třech pecích r. 1598. Co v ní zvláště se vyrábělo, nevíme; jen to se praví o pecích, že v nich hořelo dnem i nocí, a že oheň podle slov hufmistrových neměl býti zastaven ani v neděli (Winter, Řemeslnictvo a živnosti XVI. věku, str. 530).

Ke str. 120: Podle deskového zápisu Anna Marie, rodem Koutská, r. 1603 postoupila svému manželu Danieli Hrochovi z Mezilesic v dluhu 100 kop grošů míš. »též dědinu anebo pole nad Bruskou v hliništích, jdouce od Brusky k Ovenci po levé ruce, proti polím na onen čas Kundráta Dyrinka a již nyní Barbory Elpognerový a Urbana Pefrkorna blíž ležící, kteréhož okolo půldruhé kopy záhonův i s klíny jest« (DZ menší 111, fol. C. 10).

Ke str. 133: Roku 1587 *Jan, Jíra a Petr,* bratři a sousedé z Ovence, vstoupivše před radní pány Starého města Pražského, »vznášeli, kterak by toho jistou správu měli, kterak by Anna Krauthanzlová, manželka někdy Jana Krauthanzle, z tohoto světa ... sešla, a stateček, že by po ní pozůstati měl; oni pak že jakožto bratři její vlastní pravili se míti právo a spravedlnost lepší než kdo jiný k statku po ní, žádajíc toho za poznamenání (Manuál radní AMP 1538, fol. C. 8).

Ke str. 140: Po Hanuši Knofovi jinak Honslistovi vinice na Brusce připadla dědictvím jeho dcerám, Kateřině a Dorotě. Kateřina prodala pak svůj díl vinice Endresovi, malíři v Nožířské ulici. Od něho koupil jej Matouš Sýkora, manžel Doroty, druhé dcery Honslistovy, roku 1538 (Kniha vinič. AMP 2008, fol. 237, 242).

Ke str. 143: Vratislav hrabě z Fürstenberka nebyl zetěm paní Alžběty Lobkovicové, nýbrž příbuzným jejího zetě Viléma hraběte Fürstenberka. Vinici spolu s Lobkovickým domem na Hradčanech koupil od paní Alžběty v roce 1623.

Ke str. 149: Na blízku Vápenické vinice bylo *hliniště* náležité k Malostranské cihelně, kterou založil zámecký stavební písař Michal Kek ze Švarcpachu v místech nynějšího nádvoří u Valdštejnského paláce Pod Bruskou. Po smrti Michala Keka r. 1596 vdova jeho Judita z Pilgramu prodala cihelnu s velkým domem při ní, i s menším domem a zahradou, i s platy z domů na pozemku tam vystavěných a »též nad Bruskou kousek hliniště, cožkoli toho pozůstává,« obci Menšího města Pražského za 5700 kop grošů (Kniha trhových zápisů AMP 2215, fol. E. 27). Od té doby hliniště náleželo dotčené obci.

Ke str. 155: Vinice u Oveneckého mlýna, a tudíž nejspíše na hoře Pecce, připomíná se po husitských válkách nejprve roku 1462, kdy majitelem jejím i mlýna byl Vavřinec Honěk. Kdesi na blízku mlýna měl týž Honěk také *chmelnici* (Manuál radní AMP 2085, fol. N. 4). Ze spisu poslední vůle Buška z Podřídí, měšťana Starého města Pražského, jde, že roku 1462 bylo »pod Ovencem« chmelnic několik. Poroučí totiž řečený Bušek, aby jeho tamní chmelnice »od kraje druhá,« zabírající strych

pozemku, připadla jeho manželce Markétě (Kniha kšaftů AMP 2119, fol. L. 13).

Ke str. 156: Vinici Hvězdu prodali poručníci dětí a statku někdy Vavřince Veispergra za 500 kop gr. míš. V zápise o rozdělení řečeného statku v roce 1603 praví se, že na viničce malý na purkrabství, kteráž za 500 kop míš. prodána jest, náležeji díly dětem Vavřincovým, Albrechtovi, Janě a Václavovi, po 166 kopách 40 groších (Kniha dluhů AMP 2232, fol. 114 n.).

Ke str. 159—165: Na základě starých zápisů, o nichž jsme pozdě zvěděli, opraviti jest řeč o Ješku Tříškovi a jeho statku v Dejvicích takto: R. 1384 probošt pan Petr z Janovic prodal Ješku Třéstkovi díl vsi Dehnic, zejména dva dvory s poli, lukami, čtyřmi poddanými a vším příslušenstvím, prosté veřejných břemen, a to k emfyteutnímu držení. Při tom dal Třéstka podacího 40 kop grošů a zavázal se platiti ročně k proboštství 6 kop grošů, kteréžto závazek odnášel se i k jeho nástupcům v držení Dehnického statku. Písemná smlouva o prodej měla datum 12. března 1384 (Rukopis Lobkovického archivu v Roudnici VI. F. c. 9, fol. 33). Za zeměpanské svolení k tomu prodeji požádal probošt teprv dodatečně; i bylo mu uděleno listem krále Václava IV. ze dne 16. srpna 1385. (Tamže.) Podle svého emfyteutního statku Ješek Třéstka psal se z Dehnic a je tak jmenován ve fragmentu listiny sepsané na sklonku 14. století (Patera a Podlaha, Soupis rukopisů knihovny metropol. kapitoly Pražské I. str. 414). Svobodným majetkem jeho po roce 1409 byl díl Zakolan, Újezdce a Kovar. Z toho statku učinil on v roce 1415 nadání budečskému faráři, vykázav mu roční důchod jedné kopy grošů (Libri erect. XIII. fol. V. 10). Jak se podobá, zemřel před rokem 1419. K tomu úsudku dospíváme, přirovnávajíce dva zápisy soudní knihy Pražské, z nichž první svědčí, že v roce 1416 Ješek Třéstka seděním v Dehnicích koupil od Tiburce Raka, měšťana Menšího města, kopu grošů ročního platu na vinici téhož Tiburce v nynější Týnce, vyjednav, že má ten plat dáván býti jemu, pokud bude živ, a po jeho smrti že má vycházeti faráři kostela sv. Benedikta na Hradčanech (AMP 2102, fol. 93); druhý pak hlásá, že roku 1419 Tomášek z Lomnice koupil od Tiburce Raka vinici v nynější Týnce za 2 kopy grošů a za povinnost dávati z té vinice kopu grošů ročního platu faráři u sv. Benedikta na Hradčanech a kopu grošů ročního platu Tiburci Rakovi a jeho dědicům. (Tamže fol. 207.) Dědici statku Třéstkova v Dehnicích byly vdova jeho Klára a dcera Anna, do jejichž dědického práva vsáhla obec Starého města Pražského r. 1420, zmocniviši se jejich dvora v Dehnicích a vydaviši jej v držení Mánka ševce, měšťana téhož města. S toho však, když řečené dědičky obhájily svého práva, po nějakém čase sešlo. Vrchnost nad jejich statkem čili právo přijímati z něho roční plat přišlo do rukou Kerunka z Lomu na Suchdole a po jeho smrti do rukou jeho synů, Jana Kerunka a Kerunka. Z nich Jan Kerunk pojav za manželku

Annu z Dehnic, dceru Třeštkovu, byl také spolumajitelem Dehnického statku.

Po smrti týchž bratří král Jiří zapsal roční plat z Dehnic *Jenikovi z Divic* listem ze dne 23. března 1471 (Sedláček, Zbytky register králů římských a českých, str. 278). V tom čase majitelkou Dehnického dvora byla ještě Anna, vdova Jana Kerunka z Lomu na Suchdole. Jsouc pak obtížena lety, dala výsadní list na ten statek s dobrou vůlí svou ze dne 4. prosince 1473 *Dobře ze Solčic* na Záběhlicích, vdově Kerunka z Lomu, svrchu dotčeného svého svaka, a její dceři *Anně z Kralovic* (Rukopis Lobkovického archivu v roudnici VI. F. c. 9, fol. 34). Paním posléze řečeným, Dobře a Anně, postoupil Jeník z Divic dobrou vůlí svou ze dne 7. května 1477 své právo ke dvoru v Dehnicích (Tamže).

Poplužní dvůr Ješka Třeštky a potom jeho nástupců, složený ze dvou starších dvorů, rozkládal se v místech hořejších stavení nynějšího proboštského dvora. Od něho na sever byly čtyři selské dvorce, jejichž majitelé až do prostředka 15. století užívali pozemku českým právem, dávajíce z nich roční plat pánovi dvora. Potom teprve do pozemků se vkoupili. O jednom z nich, Vaňku z Třešovic, víme, že pojav za manželku Kateřinu, dceru Mařika Bezručky, měšťana Nového města Pražského, r. 1444 smluvil se s ní strany věnného statku takto: Umře-li on dříve než ona, že dva selské dvorce jejich, jeden v Třešovicích a druhý v Dehnicích, s pozemky ornými i neornými a se vším příslušenstvím připadnou jí, Kateřině, a jejich dětem, budou-li jaké, a kdyby se znovu vdala, že se má jmění rozděliti mezi ni a děti; zemře-li však Kateřina dříve než manžel její Vaněk, že mají dvorce připadnouti jemu a jejich dětem (Kniha paměť. AMP 2099, fol. 901; Archiv český XXVIII. str. 243). Svědčí pak jiný zápis učiněný v roce 1453, že Vaněk z Třešovic předešel smrtí Kateřinu. Jejím druhým manželem byl Jan Ročovský, měšťan Nového města Pražského (Kniha radní AMP 2105, fol. 2). V knižním textu nazýváme my dvůr, jenž vznikl spojením čtyř selských dvorců v Dejvicích, *velkým manským dvorem* a dvůr někdy Třeštkův *hořejším dvorem*.

Ondřej z Dehnic, »člověk paní Kláry« z Dehnic, o němž jsou zmínky v písemnostech z let 1453—1458 nebyl šafářem v hořejším dvoře, nýbrž majitelem jednoho ze čtyř selských dvorců tamže.

Z počátku 16. století zápisní vrchností sedláka, jemuž náležel velký manský dvur, a majiteli hořejšího dvora byli nedílní strýcové *Chotkové z Vojnina* na Vojníně, Bohuslav starší (manžel Anny z Kralovic svrchu řečené), Bohuslav mladší a Pavel. Když po jejich smrti za mladého Petra z Vojnina a s ním nedílné strýce jeho vládli poručníci, Jan Šmuhař z Rochova, Jakub Šmuhař z Rochova, Jiřík ze Sedčic a Jan ze Žďáru, r. 1523 byl zdvižen spor o to, zda vrchnost nad dílem Dehnic a hořejší dvur tamní náležejí Chotkum po právu čili nic. V registrech komorního soudu praví se, že dotčení poručníci byli pohnáni k soudu od Otíka a

Jindřicha bratří Selmických z Citova, aby předložili všecky majestáty a listy dobré vůle, kteréž svědčí na Dehnice a Roztyly, protože jmenovaní bratři Otík a Jindřich potřebují těch majestátů a dobrých vůli na svědectví k jakési své spravedlnosti (Archiv český XXXII. str. 496). Z knížek nálezů soudu zemského jde, že buď r. 1526 anebo krátce před tím došlo k líčení pře ve sporu mezi Chotkovskými poručníky a Selmickými bratry, po němž vysloven byl nález jsoucí ve shodě se zásadou, že »dědiny zápisné dskami zapsané ktož by měl, bude jich odsouzen proti tomu, ktož na ně majestáty nebo listy má« (Archiv český XIX. str. 500). Brzy potom stal se zápisní vrchností dvou sedláků v Dehnicích, z nichž jeden byl majitelem velkého manského dvora a druhý majitelem hořejšího dvora, *Jan Žatecký z Veikersdorfu*, přední písař královské komory.

Ke str. 170: Vdově Alžbětě Maškové vypomáhal v hospodářství zeť její Vaněk. Že byl on lehkovážným hejskem, poznáváme ze žaloby, kterou proti němu vedl Zíka kožešník, měšťan Nového města Pražského. Oč mezi nimi šlo, vypověděl svědek Ondřej, syn Jana písaře ze Staroměstské kanceláře, takto: »Jest mi to dobře v paměti, kdež některý čas v létě (r. 1512) žádal jest mne a Václava Košíkovic Ziga kožišník, abysme s ním do dvora jeli do Dehnic k Vaňkovi, zeti Maškové s koňského trhu, že by k němu měl některé řeči mluviti, a učinili jsme to k žádosti jeho, že jsme s ním jeli. I on Ziga mluvil k témuž Vaňkovi před námi tu ve dvoře takto: Vaňku, přijel sem k tobě s těmito dobrými tovaryši, což se dotýče toho Žida Mojžieše, kdež sem já k tvé žádosti a potřebě udělal se k tomu židu za tě jistcem za 22 kop gr. českých, a ty rukojmie ty dobře víš, že sem já to učinil z viery a z lásky jako pro dobrého tovaryše, ne pro svú potřebu, ale pro tvú . . . Já sem byl u žida se dvěma člověky dobrými, tázal sem se jeho, sem-li já z toho od Vaňka vypraven či nic, a žid pověděl, že já tebe nevymaži, leč Vaněk sám ke mně přijde, a že mi jest nic nedal. A Vaněk k Zigovi tak řekl: Čemu žid v hrdlo lže; však sem já tě z toho všeho vypravil dávno . . . A Ziga nás prosil, abychme to v paměti měli« (Kniha svědomí AMP 1046, fol. 67).

Ke str. 176: Ve spise poslední vůle Linharta branného v Menším městě Pražském z roku 1492 poznamenán jest *Dušek* z Dehnic, dluhující témuž Linhartovi kopu grošů (Kniha radní AMP 2211, fol. D. 15).

Ke str. 193: Žaloba na Annu z Prošovic, podaná úřadu dne 31. prosince 1554 zněla takto: »Jan Víta starší ze Rzavého a v Dehnicích pohání Annu z Šontálu. Viniti ji chce z slov hanlivých, a to takových, jakož jest ona Anna o něm Janovi Vítovi před dobrými lidmi mluvila léta 1554 některého času a dne před sv. Mikulášem mezi jinou řečí, že jest on Jan Víta lotr« (Registra soudu komorního v AM 656, fol. A. 16).

Ke str. 204: Za sporu o vinici někdy Jana Báby porybného Anna Jahodková pohnala Julia Volfa z Volfsperka, »aby položil jistotu na summu 500 kop gr. č. jemu od Ladislava Berky dlužnou za prodaj vinice

ji Anně Jahodkový na onen čas od Jiřího z Lobkovic odjaté, učiněný, též hamfest jemu od Jiříka z Lobkovic na touž vinici daný (DZ menší 25, fol. H. 2 n.).

Ke str. 210: Majitel vinice někdy Lorencovy Jan Huber, měšťan Hradčanský, nebyl úředníkem při dvorské kanceláři.

Ke str. 220: Vinici Karasovskou měla v roce 1559 Voršila, někdy Ondřeje pekaře jinak Václava Mrkvínského a již Jana Mrázka manželka. I zapsala ji vedle sebe témuž Janu Mrázkovi (Kniha vinič. AMP 2011, fol. 120).

Ke str. 260 a 261: Děti Jana ze Šárky byli Prokop, Jana, Dorota, Kateřina a ještě jedna dcera, jejíž jméno není nám známo. Z nich Jana provdala se za zemana Beneše z Mnichova a byla s ním paní dílu vsi Řep; načež po jeho smrti pojala za manžela Martina Hrnečka soukeníka, měšťana Starého města Pražského. Ovdověvši opět, pořizovala v roce 1455 o svém majetku. Za dědice svého domu ve Starém městě ustanovila svého bratra, panoše Prokopa Šárku, ukládajíc mu, aby zaplatil všecky její dluhy a dal podílem sestře Dorotě v Bašti a jejím dětem 7 kop gr., sestře Kateřině v Kokoříně 5 kop grošů a Machně, vnučce Janině, 5 kop gr. (Kniha kšaftů AMP 2119, fol. G. 3, 10 n.). Pořízení to však změnila v roce 1460, kdy novým spisem poslední vůle své za příjemce podílů ustanovila děti Vyšehradovy, jež Vyšehrad (tuším Pavel Vyšehrad soukeník, měšťan Nového města Pražského) měl s její sestrou, synovce své čili syny Prokopovy, Jana a Staňka, sestru svou Kateřinu z Kokořína, sestru svou Dorotu a Janu, dceru Dorotinu (Tamže fol. K. 13).

Ke str. 263: Stanislav ze Šárky pojal za manželku měštku Starého města Pražského Barboru Kadeřávkovou, již podruhé ovdovělou, nejprv totiž po Antoňovi, potom po Martinovi. Jak se podobá, měl druhý muž její příjmení Kadeřávek, jež přešlo pak i na Stanislava. Poněvadž před úmluvou o statkovém věnování bylo třeba ujistiti podíly dětem z předešlých manželství, Stanislav s Barborou r. 1466 uručili Jiříkovi, synu Antoňovu, 50 kop gr. a Janě, dceři Martinově, tolikéž. Společným majetkem nových manželů byl pak dům v Železné ulici vedle domu U červené růže a uličky (Kniha radní 2105, fol. 246; kniha soudní 2103, fol. 113).

Asi v roce 1492 Stanislav ze Šárky byl na sporu s Lysolejskou obcí o hranice mezi pozemky poplužního dvora Šáreckého a pozemky dotčené obce. Jakkoli zmínka o tom sporu je z míry kusá, můžeme přec, hledíce k tomu, co dálo se později na těch hranicích, a jak spor o ně znova vzešlý byl ke konci doveden roku 1595, lecčeho strany jeho se domysliti. Stanislav zdvihl nárok na loučky a trávníky po pravém břehu Šáreckého potoka, jichž užívali Lysolejští sousedé. Jeho mínění bylo, že Šárecký potok teče v území poplužního dvora Šáreckého, a že teprv po levém břehu potoka začíná se oblast Lysolejských pozemků. Ježto v zápisním listě krále Jiřího z r. 1462 počteny jsou i potoky za příslušenství řečeného dvora, zdá se, že měl pravdu. Avšak Lysolejští kladli odpor jeho

nároku a pozemků se neodřekli. Když o sporu podána byla správa nejvyššímu purkrabí Pražskému, panu Jenci z Janovic, jako vrchnosti sedláků Lysolejských, dal on podnět k tomu, aby v Šáreckém údolí vykonal se mezní soud. Řídícími osobami při tehdejším ohledávání hranic mezi Šárkou a Lysoleji a účastníky soudního roku byli místopurkrabí Oldřich (nejspíše Oldřich z Kalenice) a úředník zemských desk mistr Prokop z Litoměřic. V jejich přítomnosti rychtář a konšelé mezního soudu učinili výpověď, o níž zachoval nám paměť Lysolejský sedlák Jan Hout, jenž byv roku 1536 slyšen o tom, co ví o hranicích mezi pozemky Šáreckými a Lysolejskými, pravil: »Co se pak dotýče potokuo, těch sú vždycky za pana Jence hájili k purkrabství«. Podrobnosti o tom soudě, ale jen formálního rázu, zapsal svrchu jmenovaný mistr Prokop (Archiv český XXX. st. XI nn.).

Ke str. 265: Když roku 1477 majitelem vinice někdy Bendovy stal se Jakub mydlář, měšťan Starého města Pražského, odepřel dávati z ní roční plat Jarošovi od mouřenínů. Byv proto obeslán před městskou radu, uváděl na svou obranu, že Staněk a Jan, bratři ze Šárky, táhnou se na tu vinici, pravíce, že grunt vinice jest jejich, a proto chtějí úrok z té vinice brátí, a měl-li by on platiti dvojmo, totiž jak jim tak Jarošovi, že by jemu obtiežné bylo a nepodobné dvěma smrtmi mřieti«. Výrok městské rady zněl, aby on Jakub podle zápisu Jarošovi dosti učinil a úrok jemu platil (Kniha smluv a dluhů AMP 2141, fol. 183 n.). Potom v roce 1488 Staněk ze Šárky vinil Jaroše od mouřenínů, »že by on držel dvě kopě platu na hoře, jenž slove Bába, a že by to všecko bylo na jeho gruntiech (t. j. Staňkových), kteréž má v zástavě od krále Jeho Milosti, a že by týž Staněk k tomu lepšie právo měl nežli Jaroš Múřenín. Proti tomu Jaroš Múřenín nic jest nechtěl otpoviedati, než toliko jest toto pověděl, že o ty všecky věci súdy vedle práva měsckého jest vydržel, a k tomu že by ortelem panským jemu přiřčeno bylo a přisúzeno, kteréhožto ortele výpis z knih měsckých před pány jest okázal. Purkmistr a rada ráčili sú toho ortele předpověděného potvrditi a Kadeřávkovi sú přikázali, aby Jaroše Múřenína s pokojem nechal (Kniha rozsudků AMP 1128, fol. 30, jinak 8).

Ke str. 310: Zdá se, že Martin Fruwein a bratr jeho Benjamin nebyli zjednáni za právní zástupce probošta Pontána ve sporu jeho s některými majiteli vinic na Šárce, nýbrž za řečníky druhé strany.

Ke str. 383: Roku 1419 majitelem vinice na Bábě, sousedící jednak s vinicí Markvarta malíře jednak s vinicí Jakuba vinaře, byl Janek malíř. O něm svědčí zápis, že dluhoval Petru Eisenhauptovi 4 kopy 27 grošů. Když Petr nemohl pohnouti k tomu Janka, aby zaplatil, vyžádal si zvod na jeho vinici (Kniha soudní AMP 998, fol. 186).

Ke str. 399: Pravda strany majitelů vinice Chramostovské jest, že Jan Edlman, měšťan Menšího města, ve spise poslední vůle své z roku 1591 poručil řečenou vinici (i také dvě jiné vinice své na Lysolejské

straně) svému mladšímu synu Martinovi a své manželce Kateřině na rovný díl. O svém starším synu Jiříkovi dal v témž spise poznamenati, že promrhal dvur ve Veleslavíně, jejž mu on k živnosti koupil (Kniha kšaftů AMP 2175, fol. G. 12). Podle zápisu z roku 1608, učiněného v knihách vinič ního úřadu, Jiřík Edlman byl těch vinic zmocněn dědickým právem po svém otci Janovi (AMP 2020, fol. 9). To stalo se nepochybně po soudním rozhodnutí, ale nemělo dlouhého trvání, neboť již roku 1610 v týchž knihách vinice Chramostovská nazývá se majetkem Martina Chramosty čili Edlmana (Tamže fol. 86).

Ke str. 414 a 415: Praví-li král Jiří, že Jan Oduc z Hostivice ztratil list Litoměřického probošta na dvur v Lysolejích, dlužno tomu rozuměti přec jen tak, že vydavatelem listu byl Litoměřický probošt. List ze dne 14. března 1471, kterým král Jiří potvrzoval Janu Oducovi zápis Litoměřického probošta, nebyl však pro smrt královu zpečetěn. Na potomní žádost Oducovu král Vladislav II. obnovil jej listem svým ze dne 17. června 1474 (Sedláček, Zbytky register králu římských a českých, str. 292). Jak se stalo, že list Vladislavův, právě řečený, přešel v držení Vyšehradské kapitoly, když podle jisté zprávy byl od Oduce postoupen kapitole Svatovítské, není nám známo.

Ke str. 420: Jeden z Lysolejských dvorů byl před rokem 1478 majetkem paní *Estery* vdovy od korábu, měštky Starého města Pražského. Od ní koupil jej Václav Dubský, soused Nového města Pražského, s manželkou svou Voršilou (Manuál radní AMP 2087, fol. P. 10). Ze zápisu učiněného v roce 1484 jde, že Václav Dubský zastával v Lysolejích povinnost rychtářskou (Archiv český XXVI. str. 28).

Ke str. 445 a 456: Co jsme uvedli svrchu dodatkem ke str. 399 v příčině majitelu vinice Chramostovské, má platnost také o vinici Edlmance a poněkud i o vinici někdy Pavla rybáře. Jak se podobá, roku 1608 porovnali se bratři Jiřík Edlman a Martin Edlman o spravedlnost svou k vinicím tak, že tento zůstav majitelem vinice Chramostovské a Edlmanky, postoupil onomu vinici někdy Pavla rybáře.

Pro *druhý díl* spisu dodáváme anebo v něm opravujeme toto:

Ke str. 3: O čtrnácte dní později (počítaje ode dne 26. srpna 1639) ukládána byla městům Pražským věc skoro již nemožná, poněvadž toho pilné a důležité potřeby ukazují, aby šance okolo residenci JMC'ské proti všelijakým nepřátelským outokům co nejdříveji a nejrychleji bejti muže dodělány byly, aby nejméně dvanácte set dělníkův každodenně na dodělání týchž šancuv opatřeno bylo (Kniha dekretu AMP 745, fol. 228 n.).

Ke str. 33 a 34: Dvorec Pfefrkornský byl po jižní straně dvorce Bootsova čili nynější villy čís. pop. 1, v místech, kde se z ulice Svatojirské přichází k hostinci Na senníku. Co z jeho městiště přidali ke dvorci Bootsovu, posud je patrno: kus země před průčelím nynější villy čís. pop. 1. Když totiž Pfefrkornský dvorec spustl, počali chodci procházeti dvořištěm, aby si nadešli do vsi. Tak vznikla cesta dělící dvo-

řiště na dva kusy, z nichž jeden byl postoupen ke dvorci Bootsovu, a druhý splynul s polem náležitým k témuž dvorci.

Ke str. 38: O Janu Bolsanovi a jeho synech doslýcháme ještě z jiné strany. Když po válce o dědictví Rakouské množily se v Pražském okolí krádeže dobytka, královští místodržící listem ze dne 18. ledna 1745 nařídili hejtmanu Menšího města Pražského, Arnoštu Vilému Malovcovi z Chýnova, aby dal ramenem městského rychtáře sáhnouti na některé osoby, z krádeže podezřelé, zejména na Jana Bolsana jinak Hřešitele, řezníka v Bubenči, na Tomáše Bártla čili Bártíčka a na jejich společníky, tak aby bez porušení jurisdikce jiných vrchností potichu byli jati, do vězení v Menším městě vsazeni a vyslýcháni (Kniha dekretu AMP 916, fol. 315). Pan hejtman a pan rychtář nemeškajíce splnili své úkoly. Ve vězení octli se nejen Bolsan a Bártl, nýbrž i dva synové Bolsanovi, Jan a Vojtěch, Václav Jeremka ze Suchdola, a jiní. Z prvního jejich výslechu nevyšlo nic na den strany viny, ano o dvou z nich, Janovi mladém Bolsanovi a Václavu Jeremkovi, usoudil pan hejtman, že by bylo zbytečno je dále vyslýchati. Podav tedy zprávu místodržícím, navrhoval, aby Jan mladý Bolsan a Václav Jeremka, protože jsou osoby k vojně schopné, byli vydáni magistrátu Menšího města Pražského za rekruty, ostatní pak znova vyslýcháni pod útrpným právem. K tomu královští místodržící přisvědčili listem ze dne 10. března 1745, nazývajíce v něm Jana staršího Bolsana vagabundem de crimine abigeatus podezřelým a dílem usvědčeným (Tamže fol. 366 n.). Když pak při mučení pověstný zloděj Jan Vorlach jinak Honza Ovčáček pověděl na Josefa Bolsana jinak mladého Hřešitele, že byl společníkem v kradení dobytka, místodržící vydali rozkaz do krajů, aby Josef Bolsan byl zatčen (Kniha dekretů AMP 917, fol. 52).

Ke str. 83: Nejistoty o tom, byla-li vinice Hvězda majetkem hraběte Maxmiliána Valdštejna († r. 1654) čili nic, zbavuje nás soupis vinic z roku 1673, v němž Hvězda nazývá se Maxmiliánkou (Recepta de dato 13. března 1673 v arcibisk. archivu). Správně tedy napsal Rašín z Ryzmburka, že zahrada hraběte Maxmiliána Valdštejna, kdež vévoda Albrecht z Valdštejna v září r. 1631 rokoval se svými důvěrníky, byla u Bubenče.

Ke str. 163: Stručný popis Císařského mlýna z roku 1830 je správný, přijmeme-li, že autor popisu vstupoval do Mlýna cestou podle Dejvického potoka, a ne cestou vedoucí z Obory. I byla mu po levé ruce nová stavení mlýnská, nedávno teprve zbudovaná.

Ke str. 536: Nadace téhož způsobu, jakého je nadace Antonína Schweizara, učinili potom dva majitelé realit v Dejvicích, Antonín Lill a Jan Wiltsch. Roční výnosek z nadačních kapitálů plyne jednak k místnímu ústavu chudých, jednak vynakládá se na ošacení chudých školních dětí.

REJSTŘÍK JMENNÝ A VĚCNÝ.

(Jména majitelů domů z novější doby nejsou v tento rejstřík pojata.)

Adelgeis Franc. Arnošt, měšťan Pražský 109, 145.
Adler Michal 386.
Akcízní domek u staré Brusecké brány 5.
Albrecht Zachariáš, měšťan Pražský 373, 407.
Alliprandi Jan, architekt 6.
Alsterle z Astfeldu a Vydří František Xaver, baron 28; Jan Václav 230; Josef 112.
Altman David, měšťan Hradčanský 377.
Andělka, dvůr u Střešovic 97.
Anders Rudolf, obec. tajemník v Bubenči 269.
Andres Antonín, měšťan Pražský 368, 402; Jan 402.
Arnolt z Dobroslavína Jiří, král. účetní rada 378.
Arzt Jan Kašpar, konsistorní a zemský prokurátor 410.
z Aue Fridrich Karel, továrník 177.
Auerhan Antonín, oborník 81, 235; Jan Ludvík, oborník 131, 238, 281.
Austen Jan, měšťan Pražský 357.

Badouček Jiří, měšťan Pražský 345, 358 n., 438; Jakub, měšťan Pražský 396 n.; Martin 397; Josef 397; František 397.
Bach Maxmilián, opat kláštera Emauzského 478.
Bajer Tomáš, ředitel panství 313.
Bajer Václav, měšťan Pražský 359, 408, 409.
z Bajeru Arnolt, měšťan Pražský 466.
Balkoun Pavel, střelec při branách hradu Pražského 437.
Bambach Mikuláš, měšťan Pražský 742 n.
Bambásek Václav, akcesista při obec. úřadě v Bubenči 269.
Bareš František, stavební nákladník 196, 204, 217.
Bareš Jiří, zahradník 454—456.
Barolár Josef, převor kláštera sv. Tomáše v Praze 470.
Barth Václav, akcesista při obec. úřadě v Bubenči 269.
Barvitius Antonín, architekt 123, 188; Viktor, architekt 123.
Basch Jakub Heřman 379.
Bašta Jan, kancel. úředník v Dejvicích 540.
Bauer Julius, obec. tajemník v Bubenči 269.
Bauer Tomáš, rychtář v Bubenči 256.
Baur Hanuš Michal, měšťan Pražský 401.
Bauman Martin Antonín, měšťan Pražský 368, 384, 399, 401 n., 404-407, 419.
Baumgärtner Gustav, polic. komisař 261.
Becker Ondřej, měšťan Pražský 338.
Becker Tobiáš Jan, biskup Královéhradecký 337 n.
Beckert Daniel, vojenský agent 346.
Bečka Václav 439.
z Beeru Jan, účetní rada při něm. expedici komorní 410.
Becher František, šlechtic 113.
Bejček Josef, obec. tajemník v Dejvicích 540.
Bellmann Karel, zvonař 164 n., 259; Karel, syn jeho, zvonař 165, 277.
Bělohradský Václav, městský kancelista v Praze 465.
Benda Bartoloměj, odb. učitel v Bubenči 290.
Benešová Josefa 360.
Beran Jan, střelec při branách hradu Pražského 388, 437.

Beránek Matěj 473, 478.
Beránek Pavel, měšťan Pražský 328.
Beránka, býv. vinice u Dejvic 327 až 333.
Beránková Anna, odborná učitelka v Bubenči 290.
Berka Hovora z Dubé Hendrych, hrabě 362, 365 n.; František, syn jeho 362.
Bernkopf Antonín 434.
Běronický Jan, měšťan Pražský 474.
Bílek Vavřinec, obyvatel v Praze 436.
Bílek z Bílenberka Václav, metropol. děkan 391, 426.
Bláha Jan, protokolista při bankodůchodové administraci 418.
Bláhová Vojtěška, učitelka v Bubenči 290.
Blažek Josef 441.
Bloch David 157; Adolf 157.
Böhm Jan Václav, dvorní rada 113.
Bohnice, ves 42 n., 88, 90 n., 99 n., 262, 270—273, 286.
de Bois Filibert Emanuel, cís. rychtář v Menším městě Pražském 348.
de Bois Jan Křtitel, oborník 80.
Boots Jan, měšťan Pražský 33.
Borecký Václav, měšťan Pražský 410, 465.
Boreš Jan, učitel v Bubenči 288 n.
Borovička Václav, tesař 441.
Bořek Jiří Antonín, měšťan Pražský 459.
Božek Josef, mechanik 243.
Brada Matěj, měšťan Pražský 430, 543.
Bradáčová Alžběta 335.
Brána Brusecká, stará 5; nová 6, 93.
Brandeis Abraham, majitel cihelny 414.
Branický Havel, obyvatel v Praze 372—374.
Bräuer František, účetní officiál v Bubenči 269.
Braul Jiří, zahradník v Oboře Bubenečské 153, 171, 245, 253, 259.
Braun František, hospod. rada 369, 364, 409.
Braun Jan Bernard, měšťan Pražský 401.
Braunschmied Jan Eliáš, zem. prokurátor 466, 479.
Bredová Benedikta Terezie, hraběnka 13 n., 404 n., 407, 416, 418, 429.
z Bredy Hertvík Mikuláš, hrabě 14 až 16, 41, 129, 395, 405—407, 416, 418, 426, 429 n.; Karel Josef, syn jeho 406 n.; 416, 418; bratři a sestry hraběte Hertvíka Mikuláše 14, 16, 51, 395, 405, 416.
z Brisiglu Marek Alexandr, svob. pán 345.
Brodina Antonín, mlynář 162.
Brosius z Horštejna Šimon, metropol. probošt 298—304, 508—310, 323 n., 351, 369 n., 374, 400 n., 409, 411 n., 422 n.
Brozan Petr, měšťan Pražský 342.
Bruina z Marbachu Jiří Vojtěch, měšťan Pražský 389.
Brun Jan Křtitel, měšťan Pražský 385.
Brunner Josef, měšťan Pražský 386.
Brzorád Jan, doktor práv 346, 379.
Bubny, ves 1, 26—28, 32, 43, 93—95, 97, 99, 115 n., 272, 275, 281—284.
Buček z Heraltic Josef Ignác, univ. profesor 102—104, 119 n., 127—130, 179—181; Mořic, syn jeho 105 n., 120, 128, 130, 181.
Bučkovy sady u Bubenče 104—107.
Budil Ferdinand, doktor práv 361.
de Budt Mikuláš, knihkupec a měšťan Hradčanský 378.
Buhaj Karel, učitel v Dejvicích 553.
Buchta Augustin, měšťan Pražský 465.
Bukvoj Jiří František, hrabě 157; Mariela Gabriela, roz. Rottenhanová, choť jeho 157.
Bullatý Filip, stavební nakladatel 199, 205—208.
Bureš Řehoř Alois, měšťan Pražský 410.
Burián Jan 379.
Buršík František, polic. komisař 261
Buxbaumová Marie 379.

Camel František Ferdinand, apelační rada 340.
Caracciolo Vilém, hrabě 363.

Caroli František, metropol. probošt 318, 551.
Cassini Antonín, zemský chirurg 377.
Cerha Josef, stěpař při Oboře Bubenečské 230.
Cesar Kryštof, mlynář 55.
Cindl z Fürstenfeldu Jan Bartoloměj 468; Zikmund Ferdinand 83, 468.
Cioca Marek, měšťan Pražský 422.
Císařský mlýn u Bubenče 52—62, 157—166, 232, 241 n., 272, 281.
Clary-Aldringen Frant. Václav, hrabě, nejv. lovčí zemský 237; Karel Ignác, nejv. mincmistr 111 n.
Ctiborka, villa v Šáreckém údolí 518.
Cukr Miloš, stavební nákladník 214 n., 217.
del Curto Jan Křtitel, měšťan Pražský 101, 118, 126, 129; Marie Anna, choť jeho 101, 119; Jan Křtitel a Josef, synové jejich 101 n., 119, 126 n.

Čadská Alžběta 480.
Čáslavský z Eknfeldu Jiří, měšťan Pražský 417.
Častora Josef, švec 439; Adam, syn jeho 439.
Čech František, odb. učitel v Bubenči 290.
Čech Mikuláš, mlynář 58 n., 73.
Čecháčová Louisa 418.
Čechtická Josefa 359.
Čermák František, obecní tajemník v Dejvicích 540.
Čermák Jan, měšťan Pražský 339 až 341, 378.
Čermák Jan, stavební nakladatel 194, 206, 519 n.
Čermáková Alžběta 457.
Černín z Chudenic Frant. Josef, hrabě 32, 48; Vojtěch Prokop, nejv. lovčí zemský 231, 237, 240.
Černovský Antonín František 386, 434.
Černý Jan, rychtář v Bubenči 125, 127, 256.
Černý Josef František 335, 379.
Černý Tomáš, mlynář 56—58.
Červenka Václav 411.
Červenka Václav, rychtář v Bubenči 256, 281.
Čipera Jakub 439; Martin 439; Matěj 439.
Číž Josef Jan 408; Václav 408.
Čtrnáctý Felix, komisař při obec. úřadě v Bubenči 269.

Děd František, učitel v Bubenči 290.
Dědeček František 386.
Dejml František, rychtář v Bubenči 141 n., 256.
Demartini Jan 461.
Demartini Karel, měšťan Pražský 363.
Dembinská Alžběta Polyxena, vdova hraběte Václava z Vrbna 34.
Deník Martin, měšťan Pražský 437.
Desfours Karel Josef, hrabě 100, 130; Johanka, Karolina Josefa, Marie Anna, dcery jeho 100 n., 126, 130.
Dick František, zahradník v Bubenči 153.
Diebl Ondřej Jan, měšťan Pražský 440, 449; František Václav, syn jeho, měšťan Pražský 440.
Ditrich Ignác, měšťan Pražský 335.
Ditrich Valentin, měšťan Pražský 352, 382, 397, 404, 406; Jan Jiří, syn jeho, měšťan Pražský 352, 382, 397, 404, 406.
Dittman z Lavenštejna Kristián, malíř 542.
Divůček z Lilienfeldu Tomáš, měšťan Pražský 412.
Dlouhoveský Jan Ignác, metropol. probošt 310, 315, 351, 542 n.
Dobřenská Eva Kateřina, rozená Haugvicová z Biskupic 40.
Doležal Václav, měšťan Pražský 334.
Domažlický z Pferdfeldu Viktorin Ferdinand, překupník při zemské berni 390, 472.
Dont Karel Josef, zem. advokát 110, 138—140, 145 n., 329.
Dorn Václav, rychtář v Podbabě 531.
Doubek Vojtěch, měšťan Pražský 26, 101, 118.
Doudlebský ze Šterneku František, měšťan Pražský 344.

Drbal Jan, měšťan Pražský 367.
Dreischok Josef, poštmistr v Slaném 335.
Dudek Jan 440.
Dudová Anděla, učitelka v Dejvicích 553.
Duchka Vojtěch, ředitel panství 320.
Duchoňka, býv. vinice v Šárce 432 až 436.
Duchovní správa v Bubenči 87—91; v Dejvicích (na Šárce) 540—550.
Dumpf Jáchym Ludvík, měšťan Hradčanský 356, 366—368; Jan Adam, syn jeho, měšťan Pražský 356, 368.
Dvorana v Oboře Bubenečské, nyní tamní první restaurant 75 n., 249.
Dvorec na Šárce u sv. Matěje 380 až 395.
Dvorský Tobiáš, měšťan Pražský 459.
Dvorský z Gryfí Hory Jan Pavel, měšťan Pražský 355.
Dvořák Václav, polic. komisař 261.
Dvůr komornický v Dejvicích 313 až 317.
Dvůr poplužní v Bubenči viz Ovenec Přední.
Dvůr poplužní v Dejvicích 298—313, 317—321.
Dvůr poplužní v Oboře Bubenečské 236—238, 244 n.
Dvůr poplužní v Oboře Bubenečské, nyní tamní II restarant 244 n.
Dyrink z Rotnperka Jan Fridrich, měšťan Pražský 308, 350, 369 n., 420, 432, 436; Jan Jiří, měšťan Pražský 400; Mariana, choť jeho 400 n.

Ebert Václav Michal, metropol. kanovník 339.
Eckert Ferdinand 336.
Edlinger Tomáš, měšťan Pražský 336 n.
Eghofer Jan, měšťan Pražský 331 n.
z Ehemantu Barbora 335.
Ehrl Václav Karel 347.
Engl z Englflusu Servác, měšťan Pražský 391, 472; Servác Ignác, svob. pán, syn jeho 473.
Englová Karla, učitelka v Dejvicích 553.
Erb z Ehrenburka Fridrich, měšťan Pražský 83, 468; Anna Marie, choť jeho 83.
Erhart Sebestián, měšťan Pražský 25, 50, 109, 145.
Erl Matyáš, měšťan Pražský 471.
Erl z Erdštejna Ondřej, cís. rychtář v Menším městě Pražském 336.
Ernée Jiří, zahradník v Bubenči 153.
Ernst Jan Kryštof 353.

Fähnrich Vojtěch, mlynář v Slaném 460.
Falge Ignác 354.
Falk Vincenc, ředitel stavovské kanceláře 183, 186.
Fantl Jindřich E., stavební podnikatel 197—211, 213 n., 217—219, 517.
Fantová Hana 361.
Feigel František, měšťan Pražský 346.
Feleman Jan 439; Jan Josef, syn jeho 439.
Fiala Oskar, ředitel školy v Bubenči 290.
Fibricius Benjamin, komorník při zem. deskách 408.
Fiedler Václav 335 n.
Fink z Finktálu Petr Rudolf, komorník při zem. deskách 349, 378.
Fischel Gustav 118.
Fischer Jiří, profesor architektury 243, 275.
Fišer František, poštmistr v Bubenči 262.
Fišer Jan Fridrich, registrátor zem. desk 376.
Fišer Jan Ondřej, měšťan Pražský 408; Jan Jindřich, syn jeho, král. puškař 408.
Fišerka, býv. vinice na Šárce 407 až 409.
Fišerová Marie, učitelka v Bubenči 290.
Fleissner z Ostrovic Prokop 460, 467
Fleissnerová Vilémina, roz. Pergle rová z Perglasu, statkářka 385 n., 434, 460, 467.
Flek Jiří, měšťan Pražský 435.

Florián Tomáš 470.
Foit z Winklheidu Jiří, měšťan Pražský 469.
Formánek František, koncipista obec. úřadu v Bubenči 269.
Frabša František 470.
Frajer Kryštof, měšťan Pražský 352, 381, 397, 404.
Frajner Lukáš, měšťan Pražský 389 n.
Frank František Karel, apelační rada 470.
Frank z Frankenbusche Jiří Josef, účetní komorní rada 391, 450 n., 468—470; Leander, bratr jeho 391, 394 n., 451.
Frauendienst Erasmus Josef 459, 467.
Frauenštejn Martin, měšťan Pražský 332, 352, 381 n., 397 n., 404, 406.
Freisleben z Buschhofen Fridrich, rytíř 466.
Freyer Josef Antonín, učitel v Bubenči 287.
Fridrich Jan František, dvorní sklenář 377.
Friese Jan, měšťan Pražský 335; Václav, syn jeho 335.
Frind Václav, metropol. probošt 483 n., 554.
Fritsch Fridrich, statkář 331, 336; Hugo, syn jeho 331, 336.
Fritsch z Fritschen Kašpar Václav, měšťan Pražský 389.
Frolík František, starosta v Dejvicích 517, 538—540.
Frolík Jindřich, stavitel 267.
Fruwein z Podolí Benjamin, sekretář v České direkci 308, 411 n.; Martin, prokurátor 308.
Fuchs Josef, zahradník v Oboře Bubenečské 245, 281.

Gallasová Marie Anna Františka, roz. Kolonová z Felzu 16 n., 37 n., 41 n., 45, 100, 126, 406 n., 412, 416, 418.
Gänsmüller Matěj, měšťan Pražský 37 n.
Gantin z Brandenburku Jan, vojenský vrchní strážmistr 29, 48, 407; Šimon Tadeáš, syn jeho 29 n., 48, 407.
Gebl Vít, dvorní truhlář 338, 401.
Gehengmacher Samuel 118.
Gehl z Podhorštejna Daniel 298—300.
Geismüller Tomáš, měšťan Pražský 362.
Geltenhauer Gabriel, zlatník 371, 373 n.
Gens Valentin, měšťan Pražský 370, 372, 436 n.
Girt František, proboštský hejtman 311.
Giugni Jeronym, arcib. štalmistr 395; Jan Marek Antonín, kanovník, syn Jeronymův 395 n.
Goldschmied Matyáš, měšťan Pražský 412.
Goll Gerváz Vilém 40; Eva, roz. Devittová z Lilientálu, choť jeho 40.
Graf jinak Gref Jan, měšťan Pražský 42; Kateřina, choť jeho 42 n.
Graf z Ortenberka Karel 360 n.
Grafl Jan František, štěpař při Oboře Bubenečské 229 n.
Z Grimmu Ida 331, 336.
Groman Pavel, dvorní bečvář 336.
Gruber Josef, učitel na Šárce 551.
Grueber Bernard, profesor architektury 249.
Grün Gotfrid, továrník 197.
Grün Mikuláš Karel, měšťan Pražský 467.
Grüner František, měšťan Hradčanský 368, 399, 402, 419.
Grüner Josef Adolf, sekretář arcib. konsistoře 376.
Grüner Ladislav, učitel v Bubenči 290.
Gundermann František, farář na Šárce 548.
Günzl Jan, měšťan Pražský 340.
Günzl z Günzlfeldu Abraham 34; Hanuš Pavel, bratr jeho 34.
z Guttenštejna Hendrych Fridrich, hejtman Starého města Pražského 374; Jan Václav, vojenský generál, syn Hendrycha Fridricha 374.

Haaseová z Wranan Gabriela 360.
Haasová Marie, učitelka v Bubenči 290.
Habl Ignác, obchodník 385.

Hacker Jan Josef 413, 428.
Haček Pavel, mlynář 30 n., 48, 59 n., 91.
Hadovka, býv. vinice u Dejvic 342—347.
Hájek Jan, soused v Bubenči 117.
Halánek Jan Jiří, měšťan Pražský 366.
Hálek Felix 477.
Hampiš Jan Antonín, malíř 337, 339.
Haňas Kornelius, měšťan Pražský 374.
Hanke Jan Kryštof, štěpař při Oboře Bubenečské 65, 228.
Hanspaulka, býv. vinice u Dejvic 347—354.
z Harachu Arnošt, kardinál, arcibiskup Pražský 395.
Hartigová Eleonora, roz. Colloredová, hraběnka 155 n.
z Hartigu Jan Isaiáš, referendář v české dvorské kanceláři 48; Anna Kateřina, roz. Valderodová, choť jeho 48 n., Jan Hubert, Ludvík Josef a Antonín Isaiáš, jejich synové 49.
Hartmanová z Klarštejna Anna, roz. Glatzová z Althausu 459, 467.
Haslinger Innocenc, pokladník státní zastavárny 459 n., 467.
Hausmann Ferdinand, lékař 261.
Havírna pod Letnou 244.
Havlík Jaroslav, učitel v Bubenči 290.
Hažlinský Jiří Fridrich, měšťan Hradčanský 392 n.
Hegler Kryštof, dvorní komorní rada 396.
Hegner František, farář na Šárce 545 n.
Heindl Jiří, rychtář v Bubenči 152, 171, 256.
Heisler Josef, měšťan Pražský 470.
Helcl Jan, rychtář v Bubenči 170 n., 256.
Hellfeger Matouš Jeremiáš, koncipista při místodržitelství 438.
Heltrich Josef, rychtář v Podbabě 531.
Hendl Antonín, starosta v Dejvicích 387, 537.
Hendl Čeněk, revisor pivní dávky v Dejvicích 540.
Hendl Josef 363 n., 409, 460 n.
Henner František, stavitel 194, 201, 418, 483, 510 n., 516, 518, 536 n.
Henner Jan Linhart 418.
Hennet Václav, apelační rada 363.
Hercovka, býv. vinice u Dejvic 358 až 360.
Herget Antonín, spolumajitel cihelny 176, 411.
Herget Antonín, doktor práv 133, 171, 174, 176; Vilémina, roz. Zoblová, choť jeho 133 n., 136, 142, 174—176.
Herget František Antonín, profesor na inženýrské škole 172—174, 230; Rudolf, majitel cihelny 118, 176; Maxmilián, majitel cihelny 176, 411. Vilémina, Helena a Marie, dcery Maxmiliánovy 176.
Herites Karel, farář na Šárce 548.
z Heritesu Jan, ředitel panství 320; Václav Vojtěch, metropol. probošt 316, 318.
Herman Jan Julius, měšťan Pražský 411, 412.
Herman Petr, měšťan Pražský 332.
Herzl Ferdinand, měšťan Pražský 395 n., 398.
Heřmanův dvůr, býv. vinice v Šárce 458—463.
Heyduková Amalie, učitelka v Dejvicích 553.
Hippmann Jan Pavel, vrchní kontrolor při úřadě stavovského výboru 347, 352 n.; František Karel, Jan Josef a Karel, synové jeho 353.
Hladík Dalibor, vrchní poštmistr v Bubenči 262.
Hlava Melichar Josef, hudebník při kostele sv. Víta 367.
Hlaváčková Žofie 473.
Hlawatsch Fridrich Vilém 118.
Hložek ze Žampachu Albrecht Václav, hejtman hradu Pražského 375, 377.
Hodinář Josef, odb. učitel v Dejvicích 553.
Hoenig Mořic, továrník 195.
Hofbaurová Terezie 346.
Hoffman Gustav, statkář 364.

Hofman Fridrich, majitel cihelny 414.
Hofman Řehoř Augustin, kamenický mistr 359.
Hohenberger Norbert, měšťan Pražský 37 n., 363.
Hochberk z Hennersdorfu viz Hubryk z Hennersdorfu.
Holeček František 470.
Holeček Václav, mlynář 140 n., 143, 158—160.
Holešovice, ves 27, 68, 93 n., 99, 231, 258 n., 272, 275, 282—284, 288.
Holešovičky u Libně 282—284.
Holzrová Marie, učitelka v Dejvicích 553.
Holý František, farář na Šárce 548.
Honzíková Miloslava, učitelka v Bubenči 290.
Hora Antonín, farář v Bubenči 285.
Hora Čeněk, říd. učitel v Dejvicích 553.
Horáček František, farář v Bubenči 284.
Horáček Josef, mlynář 160.
Horák Josef Jan, metropol. kanovník 352.
Horešovský Josef 379.
Horný Jan 353.
Horský Rudolf, farář na Šárce 549.
Hortlík Václav, stavební podnikatel 213, 215, 217, 223.
Hořejší Jiří Vojtěch, sakristán metropol. kostela sv. Víta 544.
Hosátová Lidmila 471.
Hotovec z Husenic a Löwenhausu Jan Václav, metropol. děkan 36 n., 363, 391; Emanuel František a Karel Kajetán, synovci jeho 36 n., 363.
Houdek František, továrník 193.
Houška Daniel, měšťan Pražský 480.
Houška Jiří, měšťan Pražský 387.
Hoyermann Gerhard, továrník 190.
z Hoyeru Jan Pavel, gubern. rada 110 n., 140 n.
Hrabě Josef, hudební skladatel 166.
Hradby Pražské na území Bubenečském a Dejvickém 2—6.
Hradec Václav, farář na Šárce 549.
Hrdina Václav 480; Jiří 480.
Hrdlička Antonín, starosta v Dejvicích 538.
Hromádka František, farář na Šárce 549.
Hrubý František, továrník v Praze 368, 409.
Hřbitov v Bubenči 265, 280 n.; na Šárce 538.
Hüber Linhart, štěpař při Oboře Bubenečské 63.
Hübner Donát 361.
Hübner Sigmund Augustin, arcijáhen Krumlovský 345, 438.
Hubryk z Hennersdorfu Jan Petr, hejtman hradu Pražského 20 n., 30, 48, 50, 84, 420; Jan Fridrich 21, 51; Jan Antonín, Václav Rudolf, Kliment, Josef Sigmund, František Václav, synové Jana Fridricha 51; Karel Antonín, syn Jana Antonína 150.
Hübschmann Karel, stavební nákladník 196—198, 212, 220.
Hudek Jan Křt., odb. učitel v Dejvicích 553.
Huml Jan, měšťan Pražský 349 n.
Hurt Samuel, měšťan Pražský 31, 48, 340, 435.

Chabrová Jiřina, učitelka v Dejvicích 553.
Chalupa v Bubenči, řídící se zemskými deskami 51 n., 150—153.
Chanovský z Dlouhé Vsi Václav, starosta při zem. deskách 340.
de Chateau Jan Křtitel, měšťan Pražský 433, 468 n.
Chmelíř Karel, měšťan Pražský 413.
Chotek Jan Rudolf, nejv. purkrabí Pražský 229 n., 240, 243, 245, 294 n.; Karel, nejv. purkrabí Pražský 245 n., 258.
Christ z Goldberka František, krajský komisař 353.
Chudobinec městský v Bubenči 266.
Chuman Josef, stavební nákladník 214 n., 217.
Chýle Tomáš, soused v Praze 330 n.
Chytrý Václ. Vítězslav, stavební nákladník 208—211, 213 n.

Ištvan Leopold 461.

Jägrová Hermína, učitelka v Bubenči 290.
Jakubše Antonín, učitel v Bubenči 290.
Janeček Jan 379.
Jánský Ferdinand 468.
Janoušek František, měšťan Pražský 335.
Janoušek Gabriel František, továrník 347.
Jaroň z Rozenštejna Šimon Petr, měšťan Pražský 338.
Jaroš Jakub 475.
Jaroš Lukáš, rychtář v Bubenči 43, 87; Pavel, sládek a rychtář v Bubenči 45 n., 87, 131.
Jarsch Ferdinand Jan, měšťan Pražský 376—378.
Jarý Bernard Šebestián, kancelista české komory 26, 427; Josef Felix, účetní při guberniu, syn jeho 427.
Jašinský Michal, představený v Bubenči 129, 142, 256, 259.
Javornický Jakub Josef, registrátor arcib. konsistoře 328.
Jedlička Martin, obyvatel v Praze 463.
Jedlička Václav, mlynář 451.
Jedlička z Merklína Jan, hosp. hejtman 338.
Jelen Jan, obyvatel v Praze 388 n.
Jelínek Antonín 478.
Jelínek z Lovoše Daniel 344 n.
Jeptišský Adam 453 n.
Jeřička Gustav, ředitel panství 320.
Jesenovský Jakub 460, 467.
Ježek Jan Antonín, měšťan Pražský 340, 372, 376, 378.
Jihlavec František, odb. učitel v Bubenči 290.
Jiránek Karel 386, 434.
Jiskra Jakub, měšťan Hradčanský 376.
Jiskra Mikuláš, měšťan Pražský 345.
Jöndl Filip, stavitel 243.
Juliska, býv. vinice na Sárce 411-416.
Juliš ze Šeupachu Pavel, registrátor při apelacích 458.
Jůna Antonín, ředitel panství 313.
Jůna Jindřich, odb. učitel v Bubenči 290.
z Jünglinku Josef, setník 336.
Jungwirt Ignác Maxmilián, měšťan Pražský 411—414, 416.

Kacbek Volfgang Mikuláš, štěpař při Oboře Bubenečské 64 n.
Kádner Bohumil, odb. učitel v Bubenči 290.
Kager ze Štampachu Frant. Václav, nejv. purkrabí Pražský 112; Václav, syn jeho 112.
Kalina František 409.
Kalina Jan, mlynář 443.
Kalous Jiří, mlynář 451.
Kalousek František 472.
Kanalisační stanice čistící v Bubenči 202.
Kánská Magdaléna 364.
Kánský Jan 364.
Kaple P. Marie Pomocné u Brusecké brány 270; kaple na území Dejvickém 550.
Kapoun ze Svojkova Karel, svobod. pán 467.
Kapounová ze Svojkova Jana, roz. Glatzová z Althausen 427.
Kapounová ze Svojkova Kateřina 460, 467.
Karl Hanuš, štěpař při Oboře Bubenečské 63.
Karlovka, villa u Dejvic 361.
Karvínský z Karvína Jan Jiří, přední písař radní v Praze 336.
Kasalovská Božena 361.
Kašpar Eliáš Melichar, měšťan Pražský 329, 334.
Kazatel Václav, měšťan Pražský 396.
Kecl Matěj, měšťan Pražský 480.
Kechl z Holnštejna Jan, měšťan Pražský 8 n., 29; Anna, roz. Kocínova z Kocinetu, choť jeho 29.
Keil Josef, oborník 80 n.
Kerl Mikuláš, oborník 78.
Kekule ze Stradonic Albrecht, hospodář Obory Bubenečské 80.
Khas Filip Julius 37 n., 118, 145.
Khol z Khalmansdorfu Michal 39; Anna, choť jeho 39.
Khunová Kateřina 473.
Kindl Jan, stavitel 189.

Klusky ze Vchynic Filip Josef, hrabě 27; Josef Ivan, nejv. lovčí zemský 237; Leopold Ferdinand, nejv. lovčí zemský 235 n.; Štěpán Vilém 234 n.
Kirchmajer z Reichvic Jan Karel, lékař 48.
Klang Pankrác, štěpař při Oboře Bubenečské 63.
Klasný Havel, měšťan Pražský 339.
Kleiner z Kleineku Jonáš, měšťan Pražský 39; Anna, choť jeho 39; Anna Saloména a Anna Alžběta, dcery 39.
Klecanda Antonín 428.
Klement Karel, říd. učitel v Dejvicích 553.
Klenka z Vlastimilu Richard, rytíř 365.
z Klenového Anna Leopoldina, roz. Schaumburková, hraběnka 427.
Klinger Jiří Pavel, zem. advokát 353.
Klinger Václav, stavební nákladník 204, 218 n.
Kloet z Grünu a Sturmtálu Ferdinand Vilém, písař podkomořského úřadu 21 n., 50, 84.
Klotz Josef Karel 353.
Knahl Josef, polic. komisař 261.
Knihy býv. patrimoniálního úřadu v Dejvicích 321; knihy viniční býv. úřadu nejv. komornictví 322 n.; knihy pozemkové a viniční býv. úřadu nejv. purkrabí Pražského 99, 325.
Knot z Neukirchen Jan, vojenský sekretář 308, 412.
Kober z Kobersberka Adam, měšťan Pražský 477; Jan 476 n.; Kryštof 297, 477; Melichar 367.
Kocián A. N., proboštský hejtman 311.
Kocourek Václav, obyvatel v Praze 436.
Kodl Rudolf, odb. učitel v Bubenči 290, 553.
Kodym Filip Stanislav, doktor lékařství 409; Odolén, doktor lékařství 409.
Kodymka, býv. vinice na Šárce 407 až 409.
Kohábek Adam Jiří, měšťan Pražský 367; Ferdinand František, chirurg, syn jeho 334, 367.
Kohlík František, učitel v Bubenči 290.
Koch Josef, měšťan Pražský 386.
Kolařík František 473.
Kolátor Dobromil, kancel. akcesista obec. úřadu v Dejvicích 540.
Kolátor Josef 434, 440, 457.
Kolb z Kolmberka Eliáš Albrecht, metropol. probošt 351, 422—425.
Kolbe Jiří Antonín, měšťan Pražský 410.
Kolínský Václav Jiří, měšťan Pražský 366.
Kollerová z Kollegu a Etschfelden Anna 335.
Kolman František, účetní akcesista obec. úřadu v Dejvicích 540.
Komornictví nejvyšší; jeho statek v Dejvicích 313—316; řízení vinič-ních pozemků na tom statku 329, 331—333, 341 n., 356 n., 362, 369—371.
König z Königsfeldu Jan Karel, inspektor Obory Bubenečské 34, 52, 68.
Konvářka, zahrada v Šárce 440 n.
Koppenmaller Martin Vojtěch, měšťan Hradčanský 375.
Kopřiva Václav, učitel v Bubenči 286.
Koranda Josef 480.
Kordulová ze Sloupna Anna Antonie 378.
Korešová Antonie, odb. učitelka v Bubenči 290.
Kornoutek Josef 457.
Kos Jiří, soused v Bubenči 116 n., 143.
Kostelecký Vincenc, doktor lékařství 364.
Kotlářka, býv. vinice na Šárce 339 až 407.
Kottler Alexandr 473.
Koubek Ladislav, učitel v Dejvicích 553.
Koudelka Jan, měšťan Pražský 407.
Koukol Rudolf, stavební nákladník 200 n., 522.
Koutecký Josef 478.
Koutský František, farář v Bubenči 274, 276, 278, 280 n., 284 n.

Koutský Jan, farář v Bubenči 270 až 274, 278, 280—284.
Koutský z Jenštejna Vojtěch, adjunkt král. prokurátora 458.
Kozel z Peclinovce Jakub, měšťan Pražský 362, 365.
Kraftová Barbora, malířka 275.
Krákora Josef, učitel v Dejvicích 553.
Král Čeněk 439.
Král Jan 411.
Král Tomáš 471.
Král Václav 471, 480.
Králíček Václav, mlynář 441 n.
Kraml Josef 478.
Kramer Leopold dr., majitel sanatoria 199.
Kratochvíl Martin, štěpař při Oboře Bubenečské 228 n.; Antonín, soused v Bubenči 147 n.; František, syn Antonínův 148.
Krčínský Václav, sakristán metropol. kostela sv. Víta 478.
Kreibig Karel, měšťan Pražský 335.
Kreibich Jiří, mlynář 62.
Kressová Františka 403.
Krieglštejn ze Šternfeldu Václav Jan, univ. profesor 49; Václav Jiří, přísedící komorního soudu, syn jeho 49, 138 n.
Kristman Václav, měšťan Pražský 476.
Kříž František, ředitel panství 320.
Křižovnický klášter v Praze, majitel vinice Špitálky 398 n.
Krofta Kamil, univ. profesor 418.
Kropf z Atlendorfu Jan Konrád, apelační rada 40; Marta, choť jeho 40.
Krug Josef, obchodník v Praze 184 n.
Kubeš J., ředitel panství 320.
Kubík Josef, farář v Bubenči 274, 284.
Kubík Rajmund, obecní starosta v Bubenči 165 n., 265, 267 n.
Kubr Václav 480.
Küffer z Asmannsvilly Albert, rytíř 364 n., 369; Rudolf 365, 369.
Kühlwein Jan Karel 178 n.
Kuchta Jaroslav 403.
Kuchynka Václav, měšťan Novobydžovský 460.
Kunc Kryštof Antonín, oborník 77, 81.
Kuneš Václav, starosta v Dejvicích 537.
z Kupperwaldu Kazimír Ferdinand, krajský hejtman 356, 475.
Kutina Václav, odb. učitel v Bubenči 290.
Kvíčalová Milada, učitelka v Bubenči 290.
Kytka Josef, učitel v Bubenči 289, 291.

Lamers z Liepsprunku Libor, král. rentmistr 348.
Lampek Jan Jiří, dvorní sklenář 437 n.
Landová Anna, odb. učitelka v Bubenči 290.
Landschritz Jan Jiří, měšťan Pražský 371, 374—376.
Landšadl Severin, měšťan Pražský 392 n.
Lanna Vojtěch, podnikatel vodních staveb 122, 124, 126; Vojtěch, doktor práv, syn jeho 123.
Lauert František, proboštský hejtman 311.
z Lauterburka Jan Gotfrid Albrecht, rytíř 22 n., 25, 50, 84; Jan Ferdinand Albrecht a František Ludvík, synové jeho 23, 50, 84.
Ledóchowski Zikmund, hrabě 472.
Ledvinka Petr, lékař v Bubenči 261.
Legler Jindřich, měšťan Pražský 169, 263.
Leix z Luxenštejna Gerhard, inspektor Obory Bubenečské 56 n.
Lemayer z Malého Grünberka Jiří Michal 368; Jan Michal, syn jeho 368.
Leonhard Michal 335.
Letná 1, 3, 5, 7 n., 27 n., 40, 93, 95 až 97, 103 n.
Letohrádek čili lovecký zámek v Oboře Bubenečské 243, 249.
Leveneur z Grünwallu Frant. Kazimír 475; Jan František, bratr jeho 475.
Lhoták ze Lhoty Václ. Michal, zem. prokurátor 458 n., 461 n.

Labunský Rudolf, lékař v Bubenči 261.
Lobkowitzský z Kolovrat Fran. Anton..., nejv. purkrabí Pražský 230.
Lieb z Liebenfelsu Jiří Fran., vrchní horní účetní 362 n.
Lichtenberger z Lichtenberka Ferdinand Jakub, měšťan Pražský 358; Matěj 358, 362, 366.
Lill Antonín 468, 567.
Linek Matěj Vojtěch, metropol. kanovník 333.
Lintnerová Jana 470.
Lippmann Alexander, bankéř 188.
Litoměřický z Jizbice Václav, měšťan Pražský 398.
z Lobkovic Ferdinand August Leopold 333; Ferdinand Jiří, nejv. zemský maršálek 254; Jiří Kristián, nejv. zemský maršálek 254; Václav František, polní maršálek 332; Zdeněk Vojtěch, nejv. kancléř 332.
Löhnerová Anna Terezie, statkářka 384 n., 391, 394 n., 398, 431.
Lokota Jan, měšťan Pražský 359 n., 409.
Lorenc Jan Ferdinand, oborník 80.
Loubský z Lub Jaroslav, rytíř 477, 479.
Löw z Löwenberka Mikuláš, litec děl a zvonař 331 n., 351, 376; Mikuláš, syn jeho 331 n., 351.
Ludvík Antonín, obchodník v Praze 113.
Ludvík Jakub, farář na Šárce 548.
Lukavecký František, mlynář 161.
Lumbe Gustav, továrník 165, 264 n., 277.
Luňáček František, starosta v Dejvicích 536.
Luver Jan, učitel na Šárce 551; Josef, učitel tamže 286, 550 n.
Lysoleje, ves 47, 90, 99, 262, 267, 272, 281, 283, 297, 458, 461 n., 464, 469, 473, 478, 532 n., 547, 552.

Máčková Anna, odb. učitelka v Bubenči 290.
Maganer z Greifenau Eliáš Jeronym, účetní komorní rada 426; Karel, syn jeho 426.
Mahner Frant. Antonín, měšťan Pražský 24 n., 50, 84, 109, 144 n.
Majer Antonín Karel, pokladník vrchního berního úřadu 418, 434, 459.
Majer Daniel Josef, metropol. probošt 310, 349–352, 405.
Majorka, býv. vinice u Šárky 426 až 430.
Makarius z Merfelic Josef Václav, zem. advokát 393, 395, 449; Václav Ondřej, metropol. kanovník 393.
Makart Hanuš, malíř 123.
Makasy Antonín, podnikatel staveb 346.
Malec Antonín, farář v Bubenči 263, 277, 282, 286.
Malota František 472.
Malý Jan 479.
Malý Kašpar, měšťan Pražský 367, 435.
Malý Martin 478.
Malý Martin, měšťan Pražský 351, 432, 467.
Malý Martin, rychtář v Podbabě 531.
Malý Pavel, mlynář 443, 450.
Malý Mlýn v Šárce 443 n.
Manerbi z Mantovy Frant. Albrecht 373; Felix Kašpar, bratr jeho 373.
Manner z Frankenberka Jakub, měšťan Pražský 366, 389, 417; Rudolf, syn jeho 366, 389.
Manes Josef, malíř 123.
Markus z Markfeldu Tomáš 8 n.; Jan 9; Martin, měšťan Pražský 9 n.
Markvart z Hrádku Václav Arnošt, rytíř 356.
Marold Luděk, malíř 528.
z Martinic Jiří Adam, hrabě 27; František Michal 27, 114, 154 (Marie Anna, roz. Sternberková, choť jeho 154); Adolf Bernard 27, 32, 48, 114, 136; Marie Dominika, dcera Adolfa Bernarda 27, 32, 48, 114, 136.
Martinovský Maxmilián, měšťan Pražský 378.
Martinovic Jan Jiří 460, 467.
Martinů Marie 414, 428.
Martinů Marie, odb. učitelka v Bubenči 290.

Marschal Karel, ředitel panství 320.
Marx Karel, mlynář 162.
Mařík Tomáš, farář na Šárce 548.
Masner Josef 363.
Mašek Augustin, pokladník v Bubenči 269.
Mašek Jan, farář na Šárce 548.
Matthias Ferdinand 335.
Matouch Václav, správce obec. důchodu v Bubenči 187, 269.
Matzner Jan, ředitel panství 313.
Matyades z Častolovic Jiří, měšťan Pražský 349 n.
Mauthner Arnošt, továrník 187, 195.
Meckl Bernard, měšťan Pražský 348, 351.
Mecséry de Tsoor Karel, místodržitel v Čechách 248 n.
Meer Melichar, syndik Menšího města Pražského 412.
Měchura Antonín, soused v Bubenči 51 n., 150.
Meilbeck Vavřinec, továrník 511.
Meisner Linhart Ferdinand, zem. fysik a univ. profesor 328, 332, 334, 337.
Melcer Martin, měšťan Pražský 430.
Mencl Josef, farář v Bubenči 285.
Mencl z Kolsdorfu, apelační rada 298.
Menzel Adolf Fridrich, malíř 123.
Mere Filip, měšťan Pražský 338.
Merkl Antonín, opat kláštera sv. Mikuláše v Praze I., 473.
Mesler Antonín, farář u sv. Václava v Menším městě 84, 154, 344—346.
Michálková Matylda, učitelka v Bubenči 290.
Mikendová Jaroslava, učitelka v Bubenči 290.
Mikš František, stavební nákladník 521—524.
Milde Karel August, továrník 163 n.
Milde Karel, soused v Praze 379; Mořic 379 n.
Miňovský František 465; Matěj 465.
Miňovský Jan 467, 473, 478; Josef 467, 473; Tomáš 473; Václav 473.
Mírovský Adam, měšťan Pražský 341.
Miseroni Octavius, dvorní řezáč 52.
Miseroni z Lisonu Diviš, dvorní řezáč a dozorce Obory Bubenečské 52—57, 63 n., 66, 68, 70—75; Ferdinand Eusebius, správce cís. klenotnice, syn jeho 56 n., 83; Marie Alžběta, choť Ferdinanda Eusebia 83.
Mitschka Frant. Alois, rada soudu nejv. purkrabství 435.
Mládek Josef, polic. komisař 261.
Mladota ze Solopisk Adam Ignác, metropol. kanovník 22, 35 n., 50, 83 n., 91, 390; Václav Rudolf 83; Vojtěch 359.
Mlýn v Podbabě 450—453.
Mlýnek v Šárce 463 n.
Moc Urban, mlynář 443, 450.
Molitorová Kateřina, měštka Pražská 346.
Mörk z Mörkensteinu Jan Alfred, soudní rada 113; Viktor, syn jeho 114.
Mráz František, vrchní inženýr 434, 465.
Mrva Martin, rychtář v Podbabě 531.
Muck z Muckenthalu Josef 117 n.
Müller Daniel, měšťan Pražský 471.
Müller Frant. Alois, měšťan Budyňský 335, 379.
Müller Gotfrid měšťan Pražský 336.
Müller Ignác, měšťan Pražský 471.
Müller Jan, polic. komisař 261.
Müller Rudolf, materialista v Praze 354.
Müller z Broum Jindřich 377.
Mydlářka, býv. vinice u Dejvic 354—358.
Mysliveček Karel, lékař v Bubenči 261.
Mysliveček Matěj, měšťan Pražský 454, 456.

Nack Jan 475.
Náhlovský Vojtěch 363.
Natter Jan Karel, dvorní tesař 337 n.
Nebeský z Blumenberka Václ. Fr., metropol. probošt 310 n., 542.
Neher z Nehrlinku Jiří, měšťan Pražský 308, 367.
Nemocnice isolační v Bubenči 266; v Dejvicích 538.

Neradová Alžběta, učitelka v Dejvicích 553.
Nessnerová Anna 379.
Nešpor Ignác 387.
Neubauer Pavel, štěpař při Oboře Bubenečské 64.
Neubert Eustach, stavební podnikatel 192 n., 196—201, 205, 208—212, 214, 221.
Niederländer jinak Rotenberger z Děvína Diviš, měšťan Pražský 414 n., 418, 430.
Nosek Jan, měšťan Pražský 431, 436.
Nostic Norvín, polic. komisař 261.
Nostic Rieneck Jan, hrabě, generál 353.
Noutvík, mlynář 160 n.
Novák Ferdinand 470.
Novák František, učitel v Dejvicích 553.
Novák Jan, farář na Sárce 548.
Nováková Milada, učitelka v Dejvicích 553.
Novohradská Jarmila, učitelka v Dejvicích 553.
Novopacký Václav, obec. tajemník v Bubenči 262, 264.
Novotný Josef, měšťan Pražský 413, 428.
Novotný Vojtěch 477.
Nožičková Markéta 473.

Obecní dům v Bubenči 267.
Obecní správa v Bubenči 87, 259 až 270; v Dejvicích 531—540.
Obora Bubenečská 1 n., 5, 9, 13, 21, 35, 62—82, 92—96, 228—254, 258, 266, 272, 278, 281 n.
Odkolek z Újezda Vilém Jindřich, rytíř 477 n.
Okolka, býv. vinice v Sárce 477—479.
Olivier František, arcib. komorník 395.
Olivír ze Sejnek Tomáš, písař v říšské expedici 349 n.
Opic Jan Jiří, měšťan Pražský 26, 393, 395, 427, 430, 445 n.; Ondřej Tadeáš, účetní komorní rada 396; Tobiáš Vojtěch, měšťan Pražský 427, 430; Tobiáš Vojtěch, metropol. děkan 426 n., 429 n.
Opicová Anna Barbora 426, 430; Markéta, měštka Pražská 26, 394 n., 427.
Ories Melichar, měšťan Pražský 32; Mariana, choť jeho 32; Jan Erazim 32 n., 400, 404; Daniel Štěpán 32 n., 400, 404; Bohuslav Jiří 32.
Ort Václav, městský stavitel v Bubenči 267, 269.
Ostrovy za Oborou Bubenečskou 13 n., 66—68, 231—234.
z Ottilienfeldu Barbora 335.
z Öttingen - Wallersteinu Fridrich Jindřich, kníže 157; Marie Anna, roz. Trautmannsdorfová, choť jeho 157.
Outeřický Václav, stavební nákladník 195, 208, 211.
Ovenec přední, deskový statek 8—17, 100—109, 259.
Ovenec Střední, deskový statek někdy oborníkův 17—28, 109—114, 259.
Ovenec Zadní, starý název Císařského mlýna 558 n.
Oves Daniel, měšťan Pražský 479.

Pachner Nikodém, měšťan Pražský 434.
Pack Jan 465.
Pakosta Daniel, mlynář 450, 544; Matěj, mlynář 450.
Pánek Jan, rychtář v Bubenči 44 až 47, 49, 87, 532.
Pannagl Daniel Josef, vikarista při kostele sv. Víta v Praze 363.
Paravicini Jan Jakub, měšťan Pražský 344 n.
Partke Bernard 379.
Pasovská Julie, učitelka v Bubenči 290.
Patanka, býv. vinice na Sárce 422 až 426.
Pauhof Sigmund, apelační rada 331; Václav Maxmilián, syn jeho 331.
Paul František 368, 389, 403, 408.
Payer Kryštof, měšťan Pražský 375.
Pecková Marie 473.
Pechio z Weitenfeldu, setník 357; Karel, rytíř 358.

Pekař Josef 465.
Pekárek Matěj, soused v Bubenči 144.
Pěnkava Jakub, měšťan Pražský 432, 436.
Pens Petr, obyvatel v Praze 374.
Pernikářka, býv. vinice u Dejvic 327, 333—341.
Perwolf Felix, městský úředník v Praze 335.
Peš Martin, měšťan Pražský 462, 464.
Pešina z Čechorodu Tomáš Jan, metropol. děkan 391.
Petráček z Vokounštejna Václav, měšťan Pražský 355.
Peutner Jan 434.
Pfalz z Ostryc Linhart 412.
Pfanner z Cinberka Jan František, účetní komorní rada 412.
Phé Jan Maxmilián, chirurg 31, 48; Michal Rafael, komorník při zem. deskách 393, 471.
Piette Prosper, továrník 165, 508.
Pichler Augustin, účetní při úřadě stavovského výboru 334, 367.
Písaři stavební hradu Pražského 13, 15, 21, 33, 35, 53, 57—61, 64—71, 75, 81 n., 158, 228, 231, 233, 235.
Pitschmann Jan 441.
Platzer Ignác, řezbář 275.
Plauer Zachariáš, měšťan Pražský 373.
Ploch Václav, polic. komisař 261.
Pluhovský František 473.
Pluskal Josef 477; Vladimír 477.
Pobuda František, polic. komisař 261.
Podbaba 45 n., 67 n., 90, 99, 233, 262, 272, 282, 287, 297 n., 445—453, 549.
Poddanství v Bubenči 256—259; v Dejvicích 297 n., 317, 491, 495, 498 n., 531—534.
Poddubecká Terezie 478.
Podhorský Josef 465.
Podhorský z Klarštejna Matouš Ondřej, komorník při zem. deskách 332, 366, 401, 417; Antonín, syn jeho 366.
Pohorecký Antonín, dr. 457.
Poláček Josef 465.
Polatschek Josef, lékař v Bubenči 261.
Pompejus Jan, měšťan Hradčanský 354, 356.
Popprová Miroslava, učitelka v Dejvicích 553.
z Pöttinku Eusebius, gubern. rada 335, 379; Jan Adolf, hrabě 359.
Potůček Alois, stavební podnikatel 123, 176, 190, 194, 205, 210, 212, 214, 221, 268.
Prajer Fridrich, měšťan Pražský 437.
Přehořovský z Kvasejovic Kryštof Karel, hrabě 478; Frant., Karel, syn jeho 478.
Preisler Jan Adam, měšťan Pražský 110; Anna Josefa, choť jeho 110, 138 n.
Preisová Johanka Terezie, měštka Pražská 377.
Přeslička Václav 364.
Příchovský z Příchovic Antonín Petr, arcibiskup Pražský 154 n.; František de Paula, nejv. leutenant 155.
Přístav u Císařského mlýna v Bubenči 7.
Proboštství kostela sv. Víta; řízení statků jeho 310—313, 367, 369—375, 382—384, 386, 390—392, 394, 399, 400 n., 405, 407—412, 416 n., 419 až 425, 429, 433, 436—438, 440—442, 445, 447—451, 458 n., 531, 533, 542.
Procházka Filip Jakub, zem. advokát 386.
Procházka Jan, ředitel panství 320.
Procházka Ludvík 457.
Procházka Václav František, měšťan Pražský 337.
Prosický Šimon 479; Jan 479.
Provazník Antonín odb. uč. v Dejvicích 553.
Průplav Vltavský u Bubenče 233, 252.
Pruina z Marbachu Jiří Vojtěch, měšťan Pražský 417.
Pulkrábka, býv. vinice v Šárce 475—477.
Purkrabství Pražské nejvyšší; řízení statků jeho 7 n., 24 n., 40, 44 až 47, 88—90, 97 n., 116 n., 127, 130, 137 n., 143, 145, 147 n., 155, 173 n., 179 n., 183, 270 n., 273, 280 n., 453, 457, 461 n., 466, 469, 475 n., 481.

Pulpytel Ferdinand, stavební akcesista při obec. úřadě v Bubenči 269.
Purmann Antonín 364.
Pušrajbka, býv. vinice u Dejvic 344—346.

Raehlic Jan, měšťan Pražský 84, 480.
Rakařka, býv. vinice v Šárce 466 až 468.
Rasch z Aschenfeldu Jan Frant., metropol. probošt 307, 401.
Rauch Václav, duhonči při zem. deskách 433, 469.
Redlich Petr Josef, měšťan Pražský 390.
Reger Filip 353.
Rein Jan, továrník 429.
Reinhart Mikuláš, měšťan Pražský 332.
Renner František, obec. tajemník v Dejvicích 540; Boleslav, officiál obec. úřadu v Dejvicích 540; Jaroslav, adjunkt obecního úřadu v Dejvicích 540.
Renner z Rennertfourtu Simon Antonín, měšťan Pražský 389.
Rennrová Lidmila, učitelka v Dejvicích 553.
Reiser Emil, továrník 369, 508; Robert, továrník 369, 508.
Reiter z Marbachu Melichar, registrátor v král. české kanceláři 376.
Richter Karel, hospodářský účetní 364.
Richter Karel Emanuel, statkář 28; Josef, statkář 28.
Richthammer Jiří František, měšťan Pražský 375.
Roboty v Dejvicích 318.
Rödel Florián, majitel cihelny 428.
Roháček Marek, mlynář 480; Ondřej František, mlynář 62.
Romováček Václav, stavební podnikatel 203 n., 206, 211, 220, 521 až 526, 539.
Rott Ladislav, velkoobchodník v Praze 361.
Rottenberger Josef., univers. professor 179 n., 183.
z Rottenhanu Jindřich František, nejv. purkrabí Pražský 112, 229 n., 240 n.,; Marie Gabriela, rozená Clary-Aldringenová, choť jeho 112.
Rottmann Leopold, malíř 123.
Rouč Josef, měšťan Pražský 162.
Rouček Maurus, opat kláštera sv. Mikuláše v Praze 473.
Rovenský z Libanhory Jiřík, měšťan Pražský 3.
Rozín z Javorníka Jiří, měšťan Pražský 308, 422—425; Dorota, roz. Hohenberkova, choť jeho 423 n.
Rozínek Karel, zahradník v Obořo Bubenečské 253 n.
Rožánek Jan 354.
Rudolf Šebestián, měšťan Pražský 534.
z Rumerskirchen Jan Dětřich, sekretář při české komoře 362.
Rustler Jan, kancelista při místodržitelství 240, 388 n.
Ryba Martin Celestin, lékárník v Menším městě Pražském 410, 412, 478.
Ryba z Rybenau Václav, něm. registrátor v komorní účtárně 417 n.
z Rybnice Jan, výběrčí zem. sbírek 453.
Ryčl Fridrich, soused Menšího města Pražského 462.
Ryma Martin, měšťan Pražský 462.
Ryvola Josef, měšťan Pražský 431.

Sacher Jan, polic. komisař 261; Jan Ignác, ředitel panství 313.
Sacher Josef 368, 402, 408; Florián, syn jeho 368, 399, 402 n., 444.
Sakař Josef 478.
Salaba Jan Kašpar, stavovský úvěrní účetní 329; Matěj, lékárník v Menším městě Pražském 329.
Samková Marie, účetní úřednice v Dejvicích 540.
Santini de Bossi, cís. stavitel 417.
Santinka, býv. vinice na Šárce 417—419.
Sanytrovka, býv. vinice v Šárce 471 n.
Sartell z Hohenrotu Mikuláš, měšťan Pražský 349 n.

Sartorius Tomáš, opat kláštera Břevnovského 408.
Sauersig Jan Ignác, farář v Bohnicích 90.
Savoj Leopold 113.
de Scotti Marie Anna, roz. Nagyová 154.
Sedlec, ves 262, 267.
Sedlecký Ludvík, farář v Bubenči 285.
Sedlmajer Baltazar, oborník 68 n., 78.
Seidl Václav 475.
Seiler Jan Baltazar, zámecký stavební písař 345, 438.
Selzer Jan Hartman, chirurg 390.
de Serponte František Ferdinand, translátor při komorním soudě 342 n., 351.
Scheller Antonín, ředitel panství 320.
Schiessler Šebestián Vilibald, vojenský komisař 353.
Schirndinger ze Schirndingu Antonín, svobodný pán 335, 339, 341, 379.
Schlaffer František, stavební podnikatel 196—198, 208, 212.
Schlemüller Jakub, oborník 74, 76, 78 n., 80.
Schlöcht z Heraltic Jan, starosta v Bubenči 106—108, 120—122, 131, 259 n., 263 n.; Mořic, statkář, syn jeho 108 n.; Jan a Mořic, synové Mořicovi 109.
Schlütter ze Schlüssberka Václav, měšťan Pražský 34, 40.
Schmidt František, univ. professor 173, 230.
Schmiedl Isidor, majitel cihelny 428.
Schnabel Antonín, měšťan Pražský 28.
Schnautz Jan Leopold, měšťan Pražský 378.
Scholiastr Táborský Jan, měšťan Pražský 344.
Schönfelder František, krajský hejtman 357, 359.
Schraffer Marek, měšťan Pražský 401.
Schramek Karel, doktor práv 358.
ze Schrattenbachu Arnošt, opat kláštera Emauzského 478.
Schretter Eliáš Václav, kapelník při kostele sv. Víta v Praze 337, 375, 542.
Schrötter Václav, odb. učitel v Bubenči 290.
Schuh František 357.
Schutzbrett ze Schutzwertu Jan Jakub, dvorní chirurg 83.
Schwarz Karel, důchodní v Dejvicích 540.
Schweizar Antonín, starosta v Dejvicích 387, 535 n.
Sigmund Alexandr 434; František 413, 428; Jan Jiří 353.
Skrounská z Budžova Antonie, statkářka 386.
Skuček Antonín 478.
Sládek Václav, učitel v Bubenči 288, 291.
Slamník, jarní slavnost v Bubenči 91 n.
Slavata Jiří, obyvatel v Praze 374.
Slavík Jan Jiří, hospod. správce 389.
Slavík Václav, rychtář v Podbabě 446, 451 n., 531.
Smola Zdeněk, mlynář 55.
Smolík Jan, rychtář Bubenečský 47.
Smolík Jan Benedikt, sekretář české komory 474.
Sobek z Bilenberka Matouš Ferdinand, arcibiskup Pražský 19 n., 50, 84, 373, 420 n.
Sobotka Josef, farář v Bubenči 286.
Soukup Jakub, obyvatel v Praze 435 n.
Soukup Tomáš, soused v Bubenči 152 n.
Souše Jiří, mlynář 61 n.
Spolky v Bubenči 292; v Dejvicích 554 n.
Srba Jan, soused v Bubenči 151 n
Srbová Marie 434.
Stadler Ondřej 364.
Stárek Josef, mlynář 162.
Stavební úřad dvorní na hradě Pražském 161, 233, 235, 243 n.
Stavové zemští v Čechách; řízení statků jejich 98—100, 149, 152, 257 n., 273—275, 287 n., 295.

Stein Jakub 473.
Stelzl Josef 353.
Strachovský ze Strachovic Franc., Kazimír, metropol. probošt 318, 361, 363, 413, 419, 545, 550 n.
Straka z Nedabilic Petr Mikuláš, nejv. písař zemský 36.
Strakovka, býv. vinice u Dejvic 361—369.
Strejček Tomáš, měšťan Pražský 373.
Strnad Josef, obvodní lékař v Dejvicích 261.
Strnad Josef, účetní akcesista při obec. úřadě v Dejvicích 269.
Strojetická ze Strojetic Antonie 363.
Stubenrauch Jan, berní výběrčí 427.
Suchánek Josef 478.
Sucharda Stanislav, professor 200, 215.
Suchý Jakub, měšťan Pražský 467; Václav Urban, měšťan Pražský 467; Vojtěch, měšťan Pražský 467.
Sůsa Josef, revisor pivní dávky v Dejvicích 540.
Sušický Jan Vojtěch, měšťan Pražský 355.
Svoboda Matěj 471.
Svobodová Kateřina 357.

Šafránek František, měšťan Hradčanský 478.
Šafránek František, měšťan Pražský 396.
Šafránka, býv. vinice na Šárce 395—398.
Šalovec Antonín, továrník 162 n.; Václav, bratr jeho 162 n.
Šambogen Jan Kryštof, assessor arcibisk. konsistoře 362.
Šána Václav, měšťan Pražský 17 n., 49, 84, 419, 421; Alžběta Lidmila, choť jeho 49, 84; Jan Václav a Mikuláš Bernard, synové Václavovi 18—20, 49 n., 84, 419—421.
Šatovka, býv. vinice v Šárce 468 až 471.
Šebesta František 460, 467.
Šefelín František, mlynář 161 n.
Ševčík Antonín, učitel v Bubenči 290.
Šiffrová Kateřina 364.
Šilhavý Jiří 328; Anna, choť jeho 328.
Šíma Jan, měšťan Pražský 10; Saloména, choť jeho 10.
Šimek Jiří, měšťan Pražský 431.
Šípek Emil, ředitel obecního úřadu v Bubenči 269, 293; Vilém, stavební officiál při obecním úřadě tamže 269.
Šipulka Pavel, měšťan Pražský 431.
Škavrada Václav, mlynář 53—55.
Škola Václav, říd. učitel na Šárce 552 n.
Školství v Bubenči 190, 203 n., 222, 266, 286—292; v Dejvicích 486, 517, 550—554.
Škván Jan, starosta v Dejvicích 537, 552.
Šlap Tomáš, rychtář v Podbabě 448, 531.
Šlik Josef Jindřich, nejv. komorník zemský 155; Filipina, choť jeho 155.
Šmaha Matěj 470.
Šmaha Matěj, mistr zednický 275, 449, 487—489.
Šmejdíř Jiří, měšťan Pražský 464 n.
Šmíd Antonín, učitel v Bubenči 290.
Šofferle Vincenc, ředitel školy v Bubenči 290.
Šorf Sebestián Sigmund, zem. advokát 30, 48; Alžběta Jana, choť jeho 30.
Šourek Josef, měšťan Pražský 440.
Špitálka, býv. vinice na Šárce 398 n.
Špork Jan Karel, nejv. lovčí zemský 237.
Springrová Anna, roz. Hrušovská z Hrušova 28.
Srepl ze Šreplsberku Jan 299 n., 303; Anna Marie, choť jeho 299—303.
Šťáhlavka, bývalá vinice na Šárce 410 n.
Šťahlavský Jan, měšťan Pražský 410.
Štamperský Frant. Karel, městský prokurátor v Praze 441.
Šťastný Otakar, starosta v Bubenči 269.

Šťastný Václav, říd. učitel v Dejvicích 553.
Šteiner Josef, starosta v Dejvicích 539.
Štěrba Václav, štěpař při Obořе Bubenečské 230.
Štěpán Josef 472.
Štěpánek Vincenc, farář na Šárce 548.
ze Šterberka František Adam, nejv. maršálek zemský 27 n., 114 n., 136, 154, 230; Marie Anna, choť jeho 28, 116, 137, 139, 141, 143, 151, 155 n.; Leopold, syn Františka Adama 28.
Šterneková Josefa, roz. Ruppová 154.
Štipink z Lichtenfelsu Cyrus, měšťan Pražský 372.
Štola Letenská 69—71, 77, 235, 243 n.
Straubl Baltazar, měšťan Pražský 435.
Štvanice, ostrov 282 n.
Šulák Matěj, farář na Šárce 548.
Svamberský Jindřich, měšťan Pražský 453.
Švandová Bohumila, učitelka v Dejvicích 553.
Švarc František, officiál obec. úřadu v Bubenči 269.
Švarc Jan 334.
Švarebart Linhart, měšťan Pražský 352, 380, 397, 404—406.
Švehla František, farář na Šárce 548.

Táhlo Horštejnský z Horštejna Severin, sekretář při české komoře 421 n.
Tančík Jiří, radní písař v Praze 336.
Taraba Jaroslav, učitel v Dejvicích 553.
Tatar Antonín 468.
Taufer Jan, měšťan Pražský 328; Alžběta, choť jeho 328.
Templman Jan Jiří, měšťan Pražský 378.
Teppe Josef, říd. učitel v Bubenči 290.
Terman z Ostrova Jiří, měšťan Pražský 407.
Termanus Pavel Daniel, primátor Nového města Pražského 407 n.
Tersch Edvard, metropol. probošt 549.
Tichý Vilém, měšťan Pražský 466, 469 n., 479, 542 n.
Tingl Antonín, spisovatel 286.
Toufar Antonín, stavební officiál při obec. úřadě v Bubenči 269.
Továrny v Bubenči 293; v Dejvicích 555.
Treschl Tobiáš František, taxátor při zem. deskách 83; Jan Tobiáš, syn jeho 83 n.
Trmal František, ředitel obec. kanceláře v Dejvicích 540.
Trmal Jan, měšťan Pražský 387.
Troje, ves 13 n., 34 n., 40, 53, 60—62, 67, 99 125, 231, 233 n., 236, 262, 267.
Trojan František 441.
Tučková Alžběta 470.
Tůma Ignác, rychtář v Dejvicích 443, 531, 535.
Tůma Jiří 479.
Tůma Ladislav, obecní tajemník v Bubenči 144, 195, 267, 269.
Tummer Jan Kryštof, měšťan Pražský 454.
Tůmová Aloisie 409.
Tumpich Kryštof, měšťan Pražský 435.
Tunkler z Treuinfeldu Prokop 113.
Turek Antonín, učitel v Dejvicích 553.
Turek ze Šturmfeldu a Roztálu Kryštof, hofrychtéř věnných měst královninných 10, 394, 404, 407, 415, 418, 429 n.; Kryštof Ferdinand 12, 394, 404, 407, 415, 418, 429.
Turek ze Šturmfeldu a Roztálu Mikuláš František, primátor Starého města Pražského 10 n., 354 až 356, 417, 469; Vojtěch Bořivoj, syn jeho 11—14, 356, 395, 404, 407, 415 n., 418, 429, 469, 474; Theodora Paciencie, choť Vojtěcha Bořivoje 356, 474.
Tvrský Josef, stavební podnikatel 176, 196—202, 205, 208—212, 214, 221.
Týbl Matěj 379.
Tyl Josef 403; Oldřich 418.

Tylis Baltazar, měšťan Pražský 307, 332, 352, 369, 380 n., 397 n., 404, 406, 419. Marianna, choť jeho 332, 369, 381, 388, 397 n., 404, 406, 419.

Uhlíř Karel, stavební nákladník 210, 215, 218 n.
Ulík Karel, farář v Bubenči 285.
Ullmann Ignác, architekt 123, 188.
Ulrich Jan, štěpař při Oboře Bubenečské 65.
Ungar Jan Josef, kancelista v komorní expedici 412.
Ungeraten z Geratenberka Jan Jiří, expeditor české komory 350 n.
Urban Alexandr, farář v Bubenči 285.
Urban Karel, kancelista obec. úřadu v Dejvicích 540.
Urban Rudolf, učitel v Bubenči 290.
Ursin Václav, měšťan Pražský 436.
Utz Adam František, cís. zahradník 40 n., 351, 396; Anna Františka, roz. Kaufrová, choť jeho 41.

Vacek Josef, učitel v Bubenči 290.
Václavíček Rudolf, doktor práv 347.
Václavka Matěj, měšťan Pražský 330.
Vačeš Antonín, mlynář 62, 158.
Valderode z Eckhausen Hubert, apelační rada 48; Anna, roz. Devittová z Lilientálu, choť jeho 48.
z Valdštejna František Josef, hrabě 31 n., 48; Maxmilián 83, 567.
Valenta Antonín, učitel v Šárce 552.
Valtr Václav, odb. učitel v Bubenči 290.
Valvarský z Valvaretu Jindřich 458; Alžběta Lidmila, choť jeho 458.
Vaníček Václav, vrchní účetní rada 178.
Vařil Jan, obyvatel v Praze 463.
Vávra Vladimír, inženýr při obec. úřadě v Dejvicích 540.
Vavrouš František, farář na Šárce 547.
Vazika Josef, malíř 276.
Veit Tobiáš Damián, zem. advokát 334; Ignác Kajetán, licenciát v právech, syn jeho 334.
Vejvoda Ferdinand, učitel v Dejvicích 553.
Velingrová, býv. vinice v Šárce 474.
Velvarský Matěj, měšťan Pražský 327 n.; Anna, choť jeho 328.
z Vernieru Ferdinand Šebestián 468.
Vesecká Anna 457.
Veselý Jan, měšťan Pražský 413, 428 n.
Vilčovka, usedlost u Dejvic 360 n.
Vilém I., kurfiřt Hessenský 155 n., 181.
Vilémovský Adam František, registrátor komorní účtárny 339 n.
Vinkler František 434.
Vítek ze Salcberka, kontrolor kamerální platebny 353.
Vitman Josef, měšťan Pražský 127; Michal, měšťan Pražský 298—302, 475 n.
Vlach Anselm, opat kláštera sv. Mikuláše ve Starém městě Pražském 408.
Vlach Václav Josef, farář při kostele sv. Václava v Menším městě Pražském 408.
Vodárna v Bubenči 266; v Dejvicích 538.
Vogl Jan Jakub, měšťan Pražský 418.
Vogl Jan Antonín, účetní rada při české komoře 367.
Voitländer Jiří Václav Sebald, měšťan Pražský 374.
Vojáček Jiří, býv. polní mistr 334.
Vokovice, ves 307.
Volf Jan 386.
Volfius z Krušce a Rozenfeldu Pavel Oldřich, měšťan Pražský 400 n.
Vorel Ladislav, učitel v Dejvicích 553.
Vorel Tomáš, měšťan Pražský 331 n.
Vořechovka, bývalá vinice u Dejvic 97.
Vostrovský Martin, měšťan Pražský 338, 404.
Vraný Martin Ignác, hejtman proboštských statků 311.
Vratislav z Mitrovic Frant. Ignác, král. místodržící 25, 352, 382 n.,

397, 404, 408, 542—544; Marie Viktorie, roz. ze Senfeldu, choť jeho 384, 406; Jan Josef a František Karel, synové Františka Ignáce 25, 352, 384, 397, 404—406.
Vrba Jan, učitel v Bubenči 288, 289, 291.
z Vrbna Jan František, vicepresident apelační rady 34 n.
Vršínský Matěj 457.
Vřešťál Josef, odb. učitel v Dejvicích 553.
Vusín Kašpar Zachariáš, měšťan Pražský 384, 389 n., 397 n., 467.
Vyskočil Jakub 379.
Výstaviště v Obořе Bubenečské 250 n.
Vyšín Daniel, měšťan Pražský 462 n.

Wagner František, doktor lékařství 473.
Wagner z Wagenau Jan, měšťan Pražský 355.
Wanderer Karel 457.
Weber Fridrich, spolumajitel cihelny 428.
Weitenweber Antonín, kapitolní účetní 413, 428 n.
Weizenecker Hanuš Jiří, měšťan Pražský 345, 438.
Welker Jakub, měšťan Pražský 362, 365.
Welzel Lev, doktor práv 108 n.
Wendlinger z Wendligen Jan Jiří, zem. advokát 396, 474.
Wendt Maxmilián František, registrátor při stavovském úřadě 418, 433—435, 459, 463.
Wernhart František Antonín, přísežný prokurátor 410 n.
Wien Israel Jáchym, továrník 164 n., 187.
Wilhelm Tomáš, měšťan Pražský 357.
Wiltsch Jan 360 n., 567.
Wimmer Jakub, svobodný pán 28, 278; Josef a Jindřich, synové jeho 28.
Windisch z Aschenfeldu Jan František, měšťan Pražský 367, 410, 543.
Wirnz Jan, měšťan Pražský 463.
Witt z Wehrenfelzu Matěj Vilém, měšťan Pražský 390, 393, 435.
Witzer Matěj, měšťan Pražský 344 n.
Wittman Jan 359.
Wolf Antonín, obecní lékař v Dejvicích 540.
Wolf František, stavitel 167.
Wolf Ondřej, měšťan Pražský 330.
z Wolfberka Jan Arnošt, měšťan Pražský 345, 438.
Wolman Matěj, mlynář 441.
Wünsch Vojtěch 472.
Würfel Adolf, metropol. probošt 354.
Würml Bartoloměj, měšťan Hradčanský 454.

Za Bruskou branou nové předměstí 535 n., 537 n.
Zahel Adolf, obec. tajemník v Bubenči 269.
Zahořanský z Vorlíka Bohuslav, měšťan Pražský 438, 456 n.; Josef, zem. advokát 181 n.
Zámek Antonín, stavební podnikatel 206 n., 209, 214, 219, 221, 225.
Záporecký mlýn v Šárce 441—443.
Zarabara Antonín 363.
Zarda Vojtěch, velkoobchodník 113, 156; Alžběta, choť jeho 156 n.; Vojtěch Vincenc, univ. professor 346.
Zástup z Křížkovic Jakub, vojenský velitel 409 n.
Zátorka, dvorec v Bubenči, jinak U Vorlíků zvaný 182.
Zavadilka, hostinec na Šárce 505.
Záviš z Osenic Frant. Ferdinand, fořtmistr Pražský 23—25, 50, 84.
ze Zdekauru Karel, bankéř 183.
Zelená Zahrada v Šárce 440 n.
Zelenka Jakub, mlynář 441.
Zeman František, školní lékař v Bubenči 261.
Zimerman Donát 363.
Zimermanová Františka 360.
Zink Otmar, opat kláštera Břevnovského 408.
Zintl Ferdinand Josef, vojenský

spižní správce 329, 333; Marie Magdaléna, choť jeho 329, 333.

Zlatnice, býv. vinice u Dejvic 371 až 380.

Z..cjovský z Korkyně Václav Michal 459; Anna Magdaléna, choť jeho 459.

Zobel Josef, dvorní architekt 103 n., 132—136, 173 n., 182 n., 230, 275; Jan Kliment, dvorní stavitel 364; Jan doktor lékařství 364.

Zpěvacek Vilém Josef, měšťan Pražský 375, 377.

Zůna Jan 379.

Zuzanka, býv. vinice v Sárce 464 až 466.

Zvoníček Matěj, učitel na Sárce 286 n., 551.

Žabková Marie, učitelka v Bubenči 290.

Zak Jan, vrchní ředitel statku 386 n.

Žák Václav 460.

Žáková z Radobylu Dominika Dorota Terezie, roz. Rossová 378.

Želivský Daniel, měšťan Pražský 376 n.

Želnický Jakub, měšťan Pražský 553.

Žežulář Jan, hejtman probošt. statků 310 n.

Žežulka, býv. vinice v Šárce 472 až 474.

Žežulka Karel, účetní úředník v Dejvicích 540.

Žílková Anna 473.

Žitník Jiří, měšťan Pražský 465.

O B S A H:

II) Dějiny Bubenče v letech 1620—1910.

Strana

108. Pohromy způsobené válkou 30letou 1
109. Hradby Pražské na území Bubenečském a Dejvickém 2
110. Vrchnost Bubenečská 6
111. Svobodnický poplužní dvůr čili deskový statek Přední Ovenec . . . 8
112. Svobodnický dvorec někdy oborníkův čili deskový statek Střední Ovenec 17
113. Pozemky bývalého dvorce obornického 25
114. Dvorec Kocínovský a s ním sloučené chalupy Bečvářovská a Brejchovská 29
115. Dvorec Elsnicovský a dvorec Zajícovský v jedno spojené . . . 32
116. Domek Perklerovský 38
117. Krčma Ungarovská a chalupa Kholovská 39
118. Dvorec Bláhovský a chalupa Prokopovská 42
119. Chalupa Spalboudovská 46
120. Chalupa Bečvářovská 47
121. Chalupa u kostela a chalupa Tylišovská 48
122. Dolejší krčma 49
123. Dvůr Kuncovský 51
124. Královský mlýn 52
125. Královská štěpnice 62
126. Palouky a Ostrovy za Oborou 65
127. Královská obora v letech 1620—1742 68
128. Královští oborníci 78
129. Lipové stromořadí u Bubenče 81
130. Vinice Hvězda, později Miseronka zvaná 82
131. Zahrada Klaudovská 84
132. Přehled věcí hospodářských 84
133. Obyvatelstvo 85
134. Správa obecní 87
135. Správa duchovní 87
136. Jarní pout Bubenečská 91
137. Pohroma Bubenče ve válce o dědictví Rakouské 92
138. Bubeneč za války sedmileté 96
139. Vrchnost Bubenečská 97
140. Poplužní dvůr čili deskový statek Přední Ovenec 100
141. Bývalý dvorec obornický čili deskový statek Střední Ovenec, nyní dům čís. pop. 5 109
142. Bývalý dvorec Kocínovský, nyní dům čís. pop. 4 114
143. Bývalé dvorce Elsnicovský a Zajícovský, nyní villa Lannova č. pop. 1 118
144. Bývalé domy čís. pop. 2, 66 a 67 123

Strana
145. Bývalý domek Perklerovský čís. pop. 3, nyní dům čís. pop. 77 . . . 124
146. Villa čís. pop. 69 126
147. Bývalá krčma Ungarovská, nyní hostinec Na senníku čís. pop. 14 . . 126
148. Bývalá chalupa Kholovská, nyní dům čís. pop. 15 129
149. Dům čís. pop. 16 130
150. Bývalý dvorec Bláhevský čís. pop. 13, nyní dům čís. pop. 59 . . 131
151. Domy čís. pop. 37 a 54 v bývalé zahradě Jarošovské 134
152. Bývalá chalupa Spalboudovská, nyní dům čís. pop. 9 135
153. Bývalá chalupa Bečvářovská, potom dům čís. pop. 26 . . . 136
154. Bývalá chalupa u kostela v místech nyn. radnice čís. pop. 8 . . . 138
155. Díl bývalé chalupy Tylišovské, nyní dům čís. pop. 17 139
156. Díl bývalé chalupy Tylišovské, potom dům čís. pop 23 143
157. Bývalá dolejší krčma, nyní hostinec Na slamníku čís. pop. 12 . . . 144
158. Dům čís. pop. 33 149
159. Bývalý dvůr Kuncovský a zahrada Klaudovská, nyní desková chalupa čís. 18 150
160. Bývalá vinice Miseronka, nyní villa čís. pop. 19 se zahradou . . . 154
161. Královský mlýn čís. pop. 22 157
162. Zemská výsadní strojní papírna čís. pop. 3 166
163. Domy založené v letech 1752—1910 166
164. Královská štěpnice v letech 1742—1845 228
165. Palouky a Ostrovy za Oborou 230
166. Královská obora v letech 1742—1804 234
167. Královská obora dána ve správu zemským stavům 240
168. Královská obora v letech 1804—1845 241
169. Obora a Štěpnice trvale spojeny r. 1845. Dějiny jejich od toho léta . . 248
170. Obyvatelstvo Bubenečské 254
171. Správa obce na sklonku doby poddanské 256
172. Zrušení poddanství a vyvazení pozemkového majetku 258
173. Počátek obecní samosprávy 259
174. Správa obce v letech 1850—1886 260
175. Doba pokroku a novot 264
176. Město Bubeneč 267
177. Zřízení místního kaplanství čili lokalie 270
178. Proměna místního kaplanství ve faru 272
179. Farní dům čís. pop. 32 273
180. Stavba nového kostela; jeho oprava a úprava 274
181. Zádušní majetek 277
182. Hřbitovy 280
183. Území farnosti Bubenečské 281
184. Duchovní správcové 283
185. Místní školství 286
186. Ústavy, spolky a společenstva 291
187. Továrny 293
188. Silnice a cesty 293

Ch) Dějiny Dejvické v letech 1620—1910.

189. Rozvrh a přehled dějin 296
190. Proboštský poplužní dvůr 298
191. Pozemky proboštského dvora 304
192. Dějiny proboštského dvora v letech 1667—1796 310

Strana
193. Komornicky dvur v letech 1620—1796 315
194. Dějiny probostského dvora v letech 1796 1850 317
195 Vinice a usedlosti na vinicich 324
196. Usedlost Beránka čís. pop. 57 327
197. Usedlost Pernikářka čís. pop. 59 333
198. Bývalá vinice komornická 341
199. Letohrádek čís. pop. 10 a bývalá vinice Hadovka . . . 342
200. Dum čís. pop. 15 a bývalá vinice Hanspaulka 347
201. Usedlost Mydlářka čís. pop. 12 354
202. Bývalá usedlost Hercovka čís. pop. 13 358
203. Usedlost Vilčovka čís. pop. 120 359
204. Villa Karlovka čís. pop. 146 361
205. Bývalá usedlost Strakovka čís. pop. 14 361
206 Usedlost Strakovka s domy čís. pop. 164 a 165 369
207. Bývalá vinice Gehlovská 369
208. Bývalá vinice Mylnerovka 369
209 Bývalá vinice Míčanka 370
210. Bývalá vinice Gensovská 370
211. Bývalá vinice Duchoslavka 371
212. Bývalá vinice Srbovská 371
213. Usedlost Zlatnice čís. pop. 56 371
214. Dvorec Sárecký čís. pop. 23 a 24 s hostincem čís. pop. 152 . . . 380
215. Usedlost Šafránka čís. pop. 18 395
216. Usedlost Špitálka čís. pop. 17 398
217. Usedlost Kotlářka čís. pop. 16 399
218. Bývalá vinice Kocínka 407
219. Usedlost Fišerka čili Kodymka čís. pop. 19 407
220. Bývalá vinice Fidlerka 409
221. Usedlost Šťáhlavka čís. pop. 27 410
222. Usedlost Juliska čís. pop. 26 411
223. Usedlost Santinka čís. pop. 25 417
224. Bývalá vinice Niederländrova hořejší, nyní farní pole . . . 418
225. Bývalá vinice Slejnická 419
226. Bývalá vinice Kuncovská I. a II. 420
227. Bývalá vinice Svábovská 423
228. Bývalá vinice Rožmberská 421
229. Bývalá vinice Patanka s domem čís. pop. 28 422
230. Usedlost Makourka (Majorka) čís. pop. 30 426
231. Dům čís. pop. 31 (na Ryvolce) 431
232. Bývalá vinice Posthumka 431
233. Bývalá vinice Kuncovská IV. a V. a Hoškovská 432
234. Usedlost Duchoňka čís. pop. 45 432
235. Bývalá vinice Červenkovská 435
236. Bývalá vinice Janinovská 436
237. Bývalá vinice Kuncovská VI. 436
238. Bývalá vinice Natanaelka 436
239. Bývalá vinice Spalkovská 437
240. Usedlost čís. pop. 53 (Vokorinka) 437
241. Usedlost čís. pop. 54 439
242. Usedlost Konvářka, jinak Zelená zahrada zvaná, čís. pop. 42 . . . 440
243. Mlýn Záporecký čís. pop. 55 441
244. Malý mlýn čís. pop. 44 443

Strana
245. Bývalá krčma Podbabská čís. pop. 34 445
246. Dům čís. pop. 35 447
247. Bývalá chalupa Havlovská, nyní dům čís. pop. 36 447
248. Bývalá chalupa Gregorovská, nyní dům čís. pop. 39 448
249. Mlýn Podbabský čís. pop. 40 450
250. Dům čís. pop. 89 453
251. Dům čís. pop. 87 455
252. Dům čís. pop. 88 455
253. Bývalá vinice Vokorinka 456
254. Usedlost čís. pop. 86 457
255. Usedlost Podhajská čís. pop. 84, jinak Heřmanův dvůr zvaná . . 458
256. Mlýnek čís. pop. 85 463
257. Usedlost (Žitná) čís. pop. 83 464
258. Usedlost Rakařka čís. pop. 82 466
259. Usedlost Šatovka čís. pop. 81 468
260. Usedlost Sanytrovka čís. pop. 80 471
261. Usedlost Žežulka čís. pop. 79 472
262. Usedlost Velingrovka čís. pop. 78 474
263. Usedlost Pulkrábka čís. pop. 77 475
264. Usedlost Okolka čís. pop. 76 477
265. Usedlost čís. pop. 75 (na Skalecké) 479
266. Dům čís. pop. 73 (na Keclovce) 480
267. Dům čís. pop. 74 481
268. Dům čís. pop. 72 481
269. Dům čís. pop. 71 482
270. Domy založené v letech 1750—1910 483
271. Obecní správa na sklonku poddanské doby 531
272. Zrušení poddanství a robotnosti a vyvazení pozemkového majetku . 533
273. Dějvice za samosprávy v letech 1850—1910 534
274. Duchovní správa v letech 1620—1771 540
275. Založení fary u kostela sv. Matěje na Šárce 545
276. Duchovní správa v letech 1784—1910 546
277. Místní školství 550
278. Úřady, ústavy, spolky a družiny 554
279. Továrny a velké dílny 555
280. Silnice a dráhy 555
Dodatky a opravy 556
Rejstřík jmenný a věcný 568

OPRAVY.

Na str. 1 za nadpisem mělo vytištěno býti:

H. Dějiny Bubenče v letech 1620—1910.

Na str.	8	řád.	25	místo pěti je čísti pětin
»	10	»	31	Kleinovou je čísti Kleinerovou.
»	13	»	40	Alfeldové je čísti Ulfeldové.
»	31	»	29	zůi je čísti zůr.
»	57	»	31	něco je čísti něho.
»	80	»	36	odbornik je čísti obornik.
»	92	»	24	kladouc je čísti kladouce.
»	103	»	14	dvorními čti dvornímu.
»	104	»	34	Wohrabové je čísti Wohlrabové.
»	109	»	3	náleží je čísti náležejí.
»	116	»	18	domkaři je čísti domkáři.
»	171	»	4	nemohou čti nemohouc.
»	171	»	8	posily čti podíly.
»	183	»	26	vnecku čti vukku.
»	229	»	21	Pronájem čti Pronájmem.
»	269	»	4	1912 je čísti 1892.
»	287	»	36	Dušicích čti Dašicích.
»	313	»	37	1780 je čísti 1796.
»	368	»	32	Lokola čti Lokota.
»	454	»	7	Jana čti Adama.
»	519	»	6	majitelem čti majetkem.

DB 879 P8A5 díl 4
Prague. Archiv
Sborník příspěvků k dějinám Kral. hlav. města Prahy

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY